

BIBL. HAGEVELD

Plank B 5

Kast 36.



Papierere Werck

T'AMSTERDAM,
By de Weduwe van Jan Jacobz Schipper.

PAMPIERE WERELD

Ofte

Wereldsche Oeffeninge,
Waer in begrepen zijn meest alle
de Rijmen en Werken

Van

I. H. K R V L.

Al tezamen door hem verbeterd, en met
veel nieuwe Rijmen verrijkt, doorgaens met
schoone kopere platen verciert,

Afgezondert

In Vier Deelen.



Tot AMSTELDAM.
In 't laer 100 100 LXXXI.
Met Privilegie.

INHOUD VAN DE VIER DEELEN.

Het Eerste betreft

Debegeerlijkheden, en Wellusten der Menschen, met de tegenstrijd van dien.

Het Tweede betreft

De misbruiken der Minne, met aenwijzinge tot beter; afgebeeld door verscheyde Historyen, en Minne-beelden.

Het Derde betreft

De machten der Koningen, en Princen, met de veranderinge van dien; afgebeeld door verscheyde Tooneel-Speelen.

Het Vierde betreft

De vreugd der Ionkheyd, door veel zoete, minnelijke, en eerlijke Zang-rijmen.

O P D R A C H T,

Aen

De hoogloffelicke, wel wijze, en zeer
voorzienige H E E R E N,

D E E. E. H E E R E N

B V R G E M E E S T E R E N

Van

Onze wijdvermaerde koop-ftad.

A M S T E L D A M.

Mijne H E E R E N,



EN Philofooph S O C R A T E S, gezeeten in
zijn Schoole, vraegde zijne Leer-longers,
Quid de Magistro? zy aen haren Meester, *Quid
de Discipulis?* dit gepaft op mijn voorne-
men om deze mijne Pampiere Wereld aen
uw E. E. Achtbare opte dragen; vraegde ik mijn Mufa,
Quid de Magistratu? waer op mijn Kunst-vrou deze ant-
woord heeft gezongen:

*Uw Heeren heerschen zoo, dat hare heerschappy,
Voed vreedde, gunst, en kunst, in d' Amftel burgery.*

Dese, als sporen aen mijn genegentheden, drijven my zo
verre, dat ik mijn onwaerdigheden, aenden Altaer uwer E.
E. onuytspreekelijker waerdije, koom op offeren, gevoed
met zulck vertrouwen, dat de glans van uwe heufheden
mijne begane faelgreepen, daerze zijn mogten, met een
straeltje van verschooning zal bejegenen.

Den grooten A L E X A N D E R, een wonder des werlds,
heeft den vermaerden Poët H O M E R U M, hoe wel hem on-
bekent, zeer bemind, alleenig om zijn schrijven; zulcks dat
den Koning zich noyt liever vergefelschapt heeft gevonden,
als met het boekxken I L I A D A, gemaect door HOMERUS.

P Y R R H U S, Koning der Epiroten, gebooren over de

twee hondert Iaren nadat ESCHINES leefde , heeft noch in zijne tijd , de boeken van dien Filosooph in zulker waerde doen houden , dat hy groote Schatten van gouddaer aen besteed heeft: blijkelyk dat deze kunsten loflijk zijn.

Ik , een geringen navolger der Poëten , heb mijn gebeden aen Apollo uytgestort , dat zijne Godheyd deze mijne onrijpe vruchten zoo smaek'lijk wilde maken , datze eenige zoetigheden aen mijne hoogloffelijcke Heeren , en trouwhertige Burgervaderen mochten voort brengen , op datze , alzo , onder de bescherminge harer E. E. Achtaerheden , veylig mochten rusten , en bevrijd zijn voor haer wangunstige lasteraers , die al voor lang , op deze mijne oeffeninge geschrolt hebben ; ik beken het garen , 't is mijn pop , maer niet mijn Afgod , ik speel 'er meê als 't tijd is , om geen tijd vruchteloos te laten , ook is het niet vergeefs gepopt , daer het spel te nut gedijs ; zulks is gebleken aen onze Tooneelspeelen , welker vruchten de Ouderlooze Armen , en Arme ouden , der beyder Gods huizen , omberoemelyk , genooten hebben , na datze op onze Amstelsche Tooneelen vertoont zijn ; boven dat zijn zy my een steun geweest , zoo wanneer de ongunst van 't geluk my 't noodlot op den hals drong , zulks dat ik haer vermaek , met nut gemengt aen mijn E. E. Achtbare Heeren op offer , met demoedige verzoeking dat haer onwaardige kleynheyd , onder 't beschut van uw E. E. onwaerdeerlyke Grootheyd mach beruften , tot een oprecht ken-teeken van mijn schuldige plicht , en burgerlyke genegentheyd tot mijne Hoogloffelijke Overheyd ; mochtentze zoo waerd gekent werden , zouden zy veel meerder vreugde aen haren voortbrenger veroorzaken , als zy wel gedaen hebben aen haer beminners ; 't geen wenscht , en hoopt ,

Hoogloffelijke , wel wijse , zeer voorzienige ,

Achtbare Heeren ,

Uw E. E.

Aller onderdanigste , goedwilligste Dienaer en Burger ,
IAN HERMANS KRUL.



Lzoo, waerdige Lezer, in voorige Eeuwen de wereld is verzien geweest met wijze, en wel geleerde Philosophen, welker wijsheyd het allerwijste heeft gemist, en wier geleerdheyd niet heeft kunnen leeren de noodwendige en oprechte kennis van de ware Godzaligheyd der Zielen.

Den Philosoph *Estilpones* stelde de zaligheyd in groote macht en rijkdommen des Werelds; *Semenides* hield de zoodanigen zalig, dewelke van de Menschen begeert, en gelieft werden; *Architas* stelde de zaligheyd in gewinninge der geslachten; *Chryssippus* in oprechtinge van heerlijke en uyttekeude gebouwfelen; *Sophocles* stelde de zaligheyd daer in, dat yemand een Soon hadde tot zijn Erfgenaem; *Phalemon* stelde de zaligheyd in welspreketheyd; *Themistocles*, dat yemant van Edelen aenzienelijk geslachte voort quam; *Aristides*, in veel schatten, en overvloedige goederen; *Euripides* stelde de zalighd in Schoone Vrouwen.

O wijzen, zonder wijsheyd! door gebrek van ware kennis; deze al te zamen geven my niet zoo grooten oorzaak van verwondering, als wel doen de wijzen en geleerden van onzen tijd, welker geesten, naer der Zielen, verlicht zijn met de ware kennisse van de oprechte zaligheyd; geloovende in den waerachtigen God; zijnen Eenigen Zonē Christum; en Heyligmakinge des H. Geests; dit niet tegenstaende, zijn al meerendeels van het gevoelen der voriger Philosophen.

Wie is'er onder 't Christendom, dit met *Estilpone* niet en zoekt de rijkdommen en overvloedige schatten des werelds? en dat in zulker voegen, als of de zaligheyd daer in gelegen waer; daer nochtans de Allerwijste de zelfde zegt te wezen ydelheyd der ydelheden; wie is'er nu ter wereld die zich niet en bevljigt, na de leeringe *Semenidis*, om geacht en begeert te zijn by alle menschen? namentlijk by de Grooten; wie is'er, die met *Architas* niet en arbeyd om winninge der geslachten? wie is'er die, na de leeringe van *Chryssippus*, niet en zoekt uyt te munten in uyttekeude gebouwfelen van huysinge? wie is'er, die nu niet en tracht, na de leeringe *Sophocles*, om zijn Zonen machtige erven na te laten? wie is'er, die niet aen en neemt alle moeyelijke oeffeninge, na de leeringe, van *Phalemon*, om de eer van welspreketheyd te verkrijgen? wie is'er, die zich niet beroemt, na de leeringe *Themistocles*, te zijn van een aenzienelijk en hoog geslacht gebooren? wie is'er, die zich zelfs niet en belast, ja gebrekkelikheden lijden wil, om, na de leeringe *Aristides*, overvloedige goederen by een te rapen? wie is'er *o Euripides!* die, zoo gy nu in onzen tijd waert, gy niet en zoud bevinden uwen navolger te wezen: siende onze tijden swanger van al deze mislagen, waerdige Lezer, heb ik uw E. deze werken, onder den naem van *Pampiere Vereld*, ofte *Vereldsche oeffeninge*, willen voor stellen; en door het eerste deel, verscheyde diergelijke aenwijzen, niet om diete volgen, maer te leeren kennen, en wel kennende, haer te mijden, om alzo de verderffnisse der zielen, door haer komende, niet deelachtig te mogen werden; dies wy uw E. in deze *Pampiere Vereld*, deze wereldsche ydelheden voor oogen stellen, met zoodanige oeffeninge. als ik heb kunnen vinden bequaem te zijn, om haer bedriegelikheden af te keeren; waer toe ik den Lezer, boven alle de anderen, het eerste deel wil aen prijzen, om de lusten te oeffenen in nutte en noodwendige oeffeningen hier ter Wereld.

Het tweede, aengaende de minnende Ionkheyd, verdoont de misbryken der selviger, niet aenwijzinge van hedendaegsche swarigheden, uyt dien ontsaen; ziende, onder onze Ionkheyd, weynig herten zonder Minne; weynig Minne zonder misbryk, heb ik, door wereldsche ervarenisse, veele van dien in deze *Pampiere Vereld* voor gelteld, op dat de min-plegen de Ionge-lieden, haerin dezen oeffenende, zouden mogehare fael-grepen, met vermakelikheden leeren mijden.

Het derde, zijnde Tooneel-Speelen, en by eenige gehouden als tot aenleydinge van alle Wereldsche lichtvaerdigheden, en ydelheyd; zijn nochtans in zulker voegen hier ter wereld gebracht, dat wy ze niet voor zoodanig, maer veel eer, voor alzulks willen voor dragen, waer door alle lichtvaerdige ydelheden mogen afgeschafft werden.

Het vierde, zijnde onze Zang-rijmen, hoe wel minnelijck, nochtans eerlijk, zullen mijns oordeels, noyt oneerlijkheyd veroorzaken, ten ware datze van eenige bedurvene Nature mochten misbruykt werden; maer in tegendeel zullenze de verliefde herten, in deswaermoedige toevallen, van liefdens tegenheden, dienen kunnen tot vermaek, als zijnde genees-middelen tot zoodanige ziekte; gelijk wezende alzulke, die niet en kunnen gezond werden, ten zy met toedoening van vergif zelfs, doch wel gematigt en gebruykt; zijnde dan de minne-ziekte zoodanig, datze met Minne-rijmen en gezangen kan verlustigt werden, heb ik ten dien eynde, dese mijne Zang-rijmen in de Wereld gebracht; zijnze niet zoo waerdig als ze wel behoorden; niet zoo deftig als ik ze wel wenschte; niet zoo zoet als ik ze garen hadde; niet te min gedaen hebbende naer mijn vermogen, verzoeke dat den waerdigen Lezer mijn goetwilligheyd voor de waerdigheyd, gelieve aen te nemen; ik bekenne datze, na de nieuwe verzieringe van eenige eygenzinnige, niet gepronkt en zijn met een nytheemschenglimp van naeuw gezifte woorden, daer dikmaels schijn voor zijn gaet, en't zijn al geen rijken die weyts pronken; wy vertoonen de onze voor alzulke die aengenaem voor hare liefhebbers zullen wezen. Gunstige Lezer, sla een gunstig oog op onzemis-slagen, hier ofte daer in gesloopen, 't zy door de pen, oft den druk, en duyd, door een goet oordeel, alles ten besten; zal my verbonden houden, na dezen wat nieuws in't licht te brengen, als zijnde

Uw E. goedwilligen Dienaer


I. H. KRUL.

S T E R -

S T E R R E - F A E M .

D E E E R S T E U Y T K O M S T .

A P O L L O , M E R C V E R .

Apollo.  Liegt dan, gefwinde God, uyt hooge Hemels wolken.
Naer Mijterlijke hoogt; bid daer de lieve volken,
Ik meen de Mufen, die steeds tot mijn dienften staen,
Om datze houden my als't hooft van haer; ze gaen

Tot eenen die besproeyd is met het Hypocrene
Nat, op wiens breyn-rijk hooft mijn stralen certijds scheene;
By wien berust een Rijn ter eeren die Poët,
Die staeg in *Liefde bloeyd*; Waer mede dat hy treed
Alleen niet tot de vloed van Pegasus geslagen,
Of't steylste van't gebergt, maer tot mijn Hemel-magen;
Als Jupiter, die geen mijn zelve heeft geport,
Dat zijn gefwinde breyn met nat zoud zijn bestort,
Waer meê *Homeer*, *Virgijl*, en *Nazo* zijn begooten,
Om dat zy achten hem, niet min als deze grooten;
Hem zeg ik, die het hoog met al de gunsten dreygd;
Hem zeg ik, waer naer dat den hoogen Hemel neygd;
Hem zeg ik, die het hooft vol van vergifte slangen
Gaet jagen over Sticx, en laet de Adders hangen
Benevens Cerber, in de Acherontsche Poel,
En doet den Momus gaen aen Plutoos rechter stoel,
Waer dat hy zit en trild, om wachten wat tot voordeel
Zal spreken Radamant, naer het geduchte oordeel;
Hem zeg ik, die alleen maekt dat de Liefd weêr bloeyd,
Die door blind-yveraer waer eer te vast geboeyd;
Hem zeg ik, die haer gaet zeer hoog verheven planten
Als in het maegde Choor, en in de Rey der Zanten;
Hem zeg ik, die daer is een stut, en vaste borg,
Van Reden, en Musijk; Hem zeg ik, die draegt zorg
Voor oeffening van eer, en welstand van de palen
Van't roem-rijk Amsteldam, waer op veel nijders smalen;
Botmuylen, lang-oord volk, groot spreekers, zonder breyn.
O Mannelijke Krul! uw krullen heeft alleyn
Mijn God'lijk Hart ontroerd. Ik door de daed bewoge
Heb u, Mercuer, gedaegt; op dat gy uyt het hooge
Zoud vliegen naer't gebergt, waer dat de Rijmer zit,
By al zijn wijze Schaer, aen wien zijn hoogheyd bid,

Dat hy het Eer-Sonnet wil willig over geven,
Op dat dees Krul hier mach als meê op Aerde leven,
Verçiert met Glory, en onsterffelijke Eer.


Mercu Apoliek vlieg, en doe op 't spoedigst uw begeer;
Ik ben nieus-gierig dezen Held beleeft ' ontmoeten,
Die Iupiter gebood eerbiedelijk te groeten;
Dees Held ik zeg, die is geboren in Moeras,
En Broek-land, waer wel eer nocht rijm, nocht regel was,
Maer arme visscher-liên; toch deugdig, eerlijk, zedig,
Wiens woord hun Zegel was, getrouw, beleeft, en vredig,
Met kleyntje wel te vreên, af zonderig van ha et,
Van groote Schatten, en van vuyle overdaed.
Deugd zat dees Liên in 't hert, 't was deugd waer na zy doelden;
De deugd was het waer na hun zinnen dier tijd woelden;
De deugd, ik weder zeg, met Gods-dienst vast gestelt,
Die doen zijn weg gegaen, wanneer de kracht van 't gelt,
Der deugden lieve volk'rens herten heeft gaen breken,
Heel tegens wil, en dank; maer als de vreemde streken
Der vreemdelingen zijn van deze Liên gezien,
Vloog strak de deugd om hoog, liet hun te zaem betien;
En dees, die volgden na, Helaes! tot hun verdommen,
't Geen zy eerst zagen, alsze was in 't hoogst geklommen,
By al de Hemel-liên, waer datze zit, en beyd
Zoo lang, tot haer de tijd een beter weg bereyd,
Die veylig is voor zoo een Phœnix Vrouw te wand'len,
Bequaem weêrom met Eer en trouw met hun te hand'len;
Het 't geen zy nouw vertrouwt, om datze heeft gekrult,
Een Klim-op kranzelijn, 't geen naer de harzens gult,
Van een die stichtig krult zijn bloempjes, en vermaeklijk,
Waer door yets fraeys gewerd zeer aengenaem en smaeklijk;
Dies hem de Lauwer zy, zy zeyd, na 't nauwste recht,
Van, Nimphen handen in zijn Goud-geel hayr gevlecht;
Hem; zeydze, die mijn eerd, en steld, tot een exempel,
Mijn beeld zoo in zijn hert, als in de Amstels Tempel,
Daer by mijn Zuster hoog verheft, de liefd ik meen,
Die naer haer lang gebied te nedrig is getreên.
O Liefd! hoe bloeyden gy verr' over hondert jaren?
Als Keyzeren uw hoofd en uw Pylaren waren;
Als zelf de Hemel neygde om u dienst te doen,
Met al de Sterren, en de Zon recht op de noen;
Als heynd, en verre Liên uw pronk Altaer verçierden
Met wierook, en gebeên, als d' Amstel om u swierde,
Het golvig Y, daer by Neptuyn met Theet bekrooft,
Met water Nymphjes, die de Gyzert nu behooft;

Hoe zaet gy doe ten toon in een verheven zetel ?
 Het heugd my, waerde Vrouw, hoe nedrig, niet vermetel
 Gy handen kusten van die, die u eer aen deên ;
 Ik kan met Pallas tong de glory niet verbrœn,
 Die u waer aengedaen, en die gy weêr zult hebben,
 Eer dat het golvig Y, de vloed brengt tot het ebbèn,
 Door *Krul*, een Amstels kind, een liever van uw naem.

Apollo. Gaet dan, mijn Heer, ey gaet ! op dat de vlugge faem
 Zijn trouw, zijn deugd, zijn Liefde, de wereld gaet ontdekken.
Mercu. Uw Dienaer vliegt, die gy gebied nu te vertrekken. *Binnen.*

DE TWEEDE UYTKOMST.

De Negen MUSEN zitting om't Gebergt, met den RYMER
 van't Liedjen, en't Sonnet.

Rijmer.  It is het, *Nimphjes*, dat ik op hem heb bedocht.
Musen. Dat dat dan zy geloord.
Rijmer. Dewijl ik word verzocht
 Van zoo zoet lieven Rey, ik 't zelfde niet kan wey-
 g'ren,

Maer zoo niet dat ik meen tot spits Parnas te sleyg'ren.
 Hier door ; ô neen ! mijn Gunst ik deze *Krul* toe-wy,
 Niet met de daed'lijkheyd, die niet beruſt in my,
 Om loven deze Man, een *Rijmer* hoog verheven,
 By u Goddinneken. *Musen.* Ey ! wild het Lof-Lied geven ;
 Op dat dit Heylig Dal, met Stemmen word vervuld,
 En het Gekrulde Breyn, van *Krul* te deeg door kruld.

De MUSEN Zingen, en Speelen met allerley
 Instrumenten, dit Liedeken;

Stemme : Si tanto Gratiſa.

W AER brengt gy Lauwerieren, Tot wien dat zijn gevloden
 Nu beynd en wijt, ô *Nimphjes!* van de De *Nimphjes*, die steeds niet doen dan bepey-
 dalen? zen ;

Waer heen zoo gaet gy swieren ? Wat deugd, en eer ;
 O water-liên ! kom binnen d' Amstel palen ; Zy zullen weer,
 Breyd daer u w Lof, Voor sijn wêldaden geven ;
 Spreyd daer het stof, Die Goên, en menschen,
 Van Roosjes, en Vyoelen ; Dat naer hun hertens wenschen
 Als dan wy zullen, Leeren leven.
 Kruls krulde breyn omkrullen,
 En door woelen.

II.

Krul, zeg ik, die de Goden. III.
 Ia Zonen Maen doet om zijn rijmen deyzèn ; Die quæd te plamen in onze gedachten ;
 Mins by op deugd gaet mikken,
 Die ieder mensch behoorde 't groot te achten ;

I. H. KRULS STERRE-FAEM.

*In zyn geluk,
Om byten druk,
Het Werelds quaet te mijden;
Dat ons by vlagen,
Haer schoonheid voor komt dragen,
Vol van stryden.*

IV.

*Krul, zeg ik, der Poëten
En Neerlans glans, gebaerduyt Iupijns herze,
Op Helicon gezeten,
Komt Amstel-jeugd met sichtig rijm verver-*

*sche,
Zend Momum tot
Apoll, zyn God,
Die hem geeft Mydas ooren;
Op dat hier zoudén,
Zoo jonge lién, als ouden,
Hem bespooren.*

V.

*Vraegt gynaer Krul zyn zeden?
De deugd en eerbaerheid in hem berusten;*

*De Gods-vrucht, en de vrede,
In al zyn doent vermakelijk verlusten
Der vreugden Schaer,
Dies in zyn haer
Gae streng'len groene spruytjes;
Met al de Reyén
Des Hemels, voor hem breyen,
Bloem, en kruidjes.*

VI.

*Dies wild doch niet vertoeven,
Dit Krullend breyn t' omzing'len met laurie-*

*ren;
Laet hy, u wygunsten proeven,
O Nymphjes! die door X en Amstel swieren;
Zoo zal hy weer,
Dat u ter eer,
Tot vloeyend rijm zich spoeyen;
Waer door gy mede,
Zult zoo hier, als benede,
In Liefd Bloeyen.*

M E R C U E R.

Mercu. Dat dit uw hert beweegt, dat kan ik wel bespooren;
Dat Krul een rijmer is, van deugd en eer, wy hooren;
Dat hy is zulken man, als Pallas van hem roemt,
Is waer; en dat zijn hoofd om swier het zoet gebloemt,
Ik met mijn handen help, zoo gy iny wild ontdekken
't Sonnet, waerom Apoll mijn heeft tot u doen-trekken;
Alleen maer om dat hy zoud hoog verheven staen,
Zoo hier op 's Werelds rond, als tusschen Zon, en Maen;
Al waer Apollo hem een Zetel heeft doen stichten,
Uyt Karmozy Fluweel, uyt welk Borduyrzel lichten,
De Diamant, Granaet, Saphyr, Agaet, Robijn,
Turkois, en Krifolijt, die daer zoo sierlijk zijn.
Van Iuno in gewrocht, dat gy alleen niet geven
Zoud dit de Goôn, maer wis uw jong en lieve leven;
Dat tot geen ander eynd, als om d' onsterflijkheid
Hem te ontnemen, waer in de mensch bedoven leyd;
Die niet begaeft en is met zulke wetenschappen
Die eeuwig duuren, oft naer Godes Tijtel stappen.
Lijd dan mijn Heer en vriend ik dit de Goden geef,
Waer meê ik in der yl weêr na de wolken sweef,
Op dat in 't blaeuw gespan uw rijm met goude letter,
Op 't schoonst getrokken word, veel zinlijker, en netter.

Als

Als immermeer Apell' dit maelden met Pinceel.

Rijmer. Ik dankde Godheyd voor dees deugd; maer te oncel
Is al mijn schrijven, om de Goden dat te dragen.

Mercu. Als't hun behaegt, ik hoop dat het u zal behagen.

Rijmer. Noyt kan het sterffelijk 't onsterffelijk voldoen.

Mercu. Dat's mis, want wy ons vreugd meê uyt uw deugd bevroen.

Rijmer. Is't zoo dan als gy zegt, zoo volg ik uw gebieden.

Mercu. Dat's wel dat gy uw willaet naer ons zin geschieden;

Dan tocheer dat ik vlieg verr' boven wolken heen,

Ik bidde gy dit zelf my voor leeft, en met een

Weêr uyt schrijft, en beschikt dat 't zoo staet in de blären

Van zijn zin-rijke Boek, als 't u zal openbaren

Aen's Hemels daaken, waer gy dit zult brallend zien.

Rijmer. Al wat gy ons gebied, dat zelfde zal geschien;

En wat het schrijven weêr belangt, het is geschreven.

Mercu. Zoo hoop ik dat hy zal hier en daer boven leven.

SONNET.

O Hooge God! ik weet dat gy veel haaren vlechten
Van kloeke Geesten, daer de wereld noch van roemt;

Ik weet, ik weder zeg, hoe 't haar hangt met gebloemt
Van't *blinde Grieken-hoof*t, 't geen gy daer zelf in liechten.

Ik weet Atheen, wat gy om dit volk op gingt rechten,

Dat wijsheyd lievend was, en zoete Poëfy;

Ik weet hoe zeer de Eeuw van ouds om *Maar* was bly,

Als hy hier meê het Land, en Oorlog swaer beslechten.

Ik weet wat Room daer na om haren *Nazo* deê;

't Is waer dat hy hier voor weêr druk en droefheyd leê,

Als hy uyt zijn Fonteyn liet lieve Rijmpjes gullen.

Deed gy't doe met dees die daer waren in het land;

Waerom dees niet, niet min verrijkt met klok verstand?

Ey komt! en hellept ons *Kruls* hooft met *Lauren Krullen*.

Mercu. Ik dank u zeer; geloof dat ik Goons geest zal vullen

Met dees uw Rijmpjes, die in 't Hemels blaeuw in 't kort

Staan zullen, ik moet voort. Vaer wel, die zitt bestort

Met 't Hypokreenen nat. Gy Musen wild hem gieren,

Ik bid, met Mirthe Lof, Rooslaer, en Lauwerieren. *Mercuer Bin.*

Musen. Dat loven wy te doen; Kom gaet meê na't Gebergt,

Waer gy ons vreugd geniet. Te lang zijt gy gevergt

Van ons, en van de Goôn. *Rijm.* Ik zal my willig spocyen

Naer uw believen.

Musen. Komt wild weêr in Liefde bloeyen.

E. F. B.

LAUWER.

L A U W E R - K R A N S

Voor de zoet-vloeyende Poëet.

I A N H A R M E N S Z. K R V L.

Heeft oyt den Ichrand'ren *Griek*, oft *Cicero* geschreven,
Ovidius gedicht, oft yemand van haer tijd,
Die niet van't grove breyn, door wangunst zijn benijd,
Ja zonder dat men zach op Kunst, Deugd, Eer, op leven.
Hoe zouden die u lof, ô *Krul!* dan kunnen geven,
De haters van u glans, die u t'onrecht verwijft,
Dat blinden yver teeld, geveyn'den schijn-deugd prijft,
Hoe wel nochtans uw eer; en Rijmen zijn verheven
By yeder van ons Eeuw; ook brald noch op't Tooneel,
Waer van de Mufen steeds noch juygen met haer keel,
Van u onsterflijk lof daer zy u meê Laurieren,
Die heden om de gunst der Goden offer vieren,
Om dat gy *Midas* had gekluyftert en geboeyd,
Die d'oude Maegd verfchoof, maer noch *In Liefde Bloeyd.*

M. I. D. B L O K.

L O F - D I C H T,

O p de P A P I E R E W E R E L D,

Voor I. H A R M E N S Z. K R V L.

HEt Geestelijk, dat noyt een geestlijk hert verveelt,
En smaekelijker is dan duyzend lekkernyen;
Geschiedenissen die by Minne-beelden vlyen,
En haer beminders voen in minnelijke weeld;
De Spelen daer't gevry zoë aerdiglijk in speeld,
Dat d'aller droefste ziel zich daer in zouw verblyen,
En yvren d'aller strafft' in't kozen, minnen, vryen,
Te streelen, dat hy zêlf zich entlijk daer in streelt;
En Zangen, daer zoo veel meer zoetigheyd uyt Zuygen.
Dan oyt de Bijen uyt'er liefste bloempjes doen,
Verplichten hen, die zich, met een van dezen voen,
Oft alle, dat s'aen *Krul* zich moeten dankbaer tuygen,
Door't vlechten van een Krans die nimmer dorr'oft quijn,
Wie kan voor zulk een werk hem minder schuldig zijn?

V E R W I N U Z E L V E N.

I N L E Y D I N G

tot het volgende werk.



Oe krachtig was het Woord , dat alle werelds zaken ,

En 't gantsche Aerdrijk zelfs (*uyt Niet*) bestond te maken !

Hoe krachtig was dat woord , 't welk door zijn eygen kracht ,

De Hemel heeft gemaakt , en wereld voort gebracht !

Hoe krachtig was dat woord , 't welk Aerd , en Hemel beyde (*Uyt een verwerden hoop*) verdeelde , en verlehede !

Hoe krachtig was dat Woord , daer door dat yder ding

Zijn eerste wezen kreeg , en eygenschap ontfing !

Hoe krachtig was dat Woord , (*uyt Godes mond gekomen*)

Daer door de wereld heeft zijn eerst genomen !

Hoe krachtig was die kracht , hoe machtig is dien God ,

Die alles heeft gemaakt door 't woord van zijn gebod ;

Die d' Hemel heeft verrijkt met Hemelsche sieraden ,

Getuygende Gods macht , en wonderlijke daden ;

Die 't zuivre Hemels blaeuw bepronkt met Zon , en Maen ,

Die , yder op hun beurt , de wereld omme gaen ;

Die 't Hemelsche gebouw met sterren doet bedekken ,

Wiens stralen op de Zee de schipliëns baken strekken .

Hoe krachtig was dat woord , het welk van Gode quam ;

Dat woord , waer door 't begin des werelds oorsprong nam ;

Dat woord dat Godlijk woord , dat eertijds van de Aerde ,

Tot wellust voor de mensch , een gulde wereld baerde ;

Een wereld , daer men heeft beleefd een gulde tijd ;

Een wereld , daer men wist van tweedracht , nocht van nijd ;

Een wereld daer men wist van Wetten , nocht van Rechten ;

Een wereld , daer men wist van oorlog , nocht van vechten ;

Een wereld , daer men wist van Rechter , nocht van Schout ;

Een wereld , daer den een den ander heeft vertrouwt ;

Een wereld , daer den mensch zijn vryen wil mogt plegen ;

Een wereld , daer men noyt tot quaed doen was genegen ;

Een wereld , daer den mensch mogt leven naer 't gemoed ;

Een wereld , daer noyt dwang vergoot onnozel bloed ;

Een wereld , daer den mensch gerechtigheyd begeerde ;

Een wereld , daer natuur de menschen deugdén leerde ;

Een wereld , daer de liefd , oprechtig en getrouw ,

Was tusschen vader , kind , en tusschen man en vrouw ;

- Een wereld, daer men wist van schuld noch wraeck te spreken;
 Een wereld, daer men noyt en wist van leet te wreken;
 Een wereld, daer noyt mensch verviel in eenig quaed;
 Een wereld, daer noyt mensch handhaefde boosverraed;
 Een wereld, daer men mogt in alle vryheyd wesen;
 Een wereld, daer men noyt een strengen Vorst dorst vrezen;
 Een wereld, daer men noyt den mensch in boeyens sloot;
 Een wereld, daer noyt mensch zijn tegenheyd genoot;
 Een wereld, daer noyt mensch door valtheyd wierd belogen;
 Een wereld, daer noyt mensch door listen wierd bedrogen;
 Een wereld, daer noyt mensch door baetzucht wierd verraên;
 Een wereld, daer noyt mensch met staetzucht was belaên;
 Een wereld, daer de mensch noyt zocht na heerschappyen;
 Een wereld, daer noyt mensch een ander brocht in lyen;
 Een wereld, daer noyt dief zijn even mensch bestal;
 Een wereld, daer noyt mensch leed eenig ongeval.
 O tijd, ô gulde tijd! ô beste tijdt van allen,
 Toen men de wereld zach, met steden zonder wallen,
 Met muren niet verzien, nocht grachten afgesnêên,
 Van wachten onbezet, oft vyand noyt bestreên.
 O tijd, ô gulde tijd! hoe zoet was toen het leven,
 Eer trommel en trompet den mensch tot strijden dreven,
 Eer wapen ofte zwaerd (by krijgers aengetaft)
 De landen heeft vernield, de burgers heeft belâst.
 O tijd, ô gulde tijd! daer niemand wist van plagen,
 Maer daer een yder mensch beleefde goede dagen.
 O tijd, ô gulde tijd! daer preekstoel, nocht daer kap,
 Nocht geenzints nodig was geleerde wetenschap.
 O tijd, ô gulde tijd! toen 't nieuwers aen en misten,
 Nocht Raedhuys met de Kerk, nocht Kerk met Raedhuys twisten.
 O tijd, ô gulde tijd! toen alles was in vrê,
 Een yder zijnen lust, en niemand qualik deê.
 O tijd, ô gulde tijd! toen niemand wist van plöegen,
 En 't Aerdrijk, niet te min, gaf yder zijn genoegen.
 O tijd, ô gulde tijd! toen noyt en wierd gezacyd,
 En efter boven dien veelvruchten afgemaeyd.
 O tijd, ô gulde tijd! toen vette akkers groeyden,
 De velden (zonder zaed) in volle vruchten bloeyden.
 O tijd, ô gulde tijd! toen 't Aerdriek alle goed,
 En rijpe vruchten gaf, van zelf, in overvloed.
 O tijd, ô gulde tijd! toen 't Aerdrijk voort deed komen,
 (Van zelve, ongeplânt) de kruyden, en de bomen.
 O tijd, ô gulde tijd! toen 't altijd Lenten was,
 De beemden opgepronkt met klaver, en met gras.

I N L E Y D I N G.

O tijd, ô gulde tijd! toen Zephyrus zijn winden
 Deed ruyfchen door de blaên van telligrijke linden,
 En blics een lieve koelt van zuyde winden uyt,
 Op bergen, en op bos, op bloempjes, en op kruyd.
 O tijd, ô gulde tijd! waer zift gy nu gebleven!
 Verandering van tijd, verandering van leven.
 De wereld is verkeerd, den tijd die is verdreyd,
 Of dat ik beter zeg, der menschen eedelhcyd,
 Der menschen deugd, en liefd, der menschen trouw, en reden,
 Die zift verwiffelt, laes, in qua genegentheden;
 De liefde is gevluht, de deugde leyd vertreên,
 Men leeft nu na begeert, en niet na wet, oft reên;
 Oprechtigheyd die is door gierigheyd verbannen;
 Bedriegery die is met loofheydaen gespannen;
 De nydigheyd, en wraec verdrukken liefd, en trouw;
 De boofheyd plaegt de deugd met ramp, ellend, en rouw.
 De menschen dus verkeert, verkeeren ook de tijden,
 Want Gods rechtveerdigheyd en kan 't niet langer lijden;
 God straft, al wreekt hy niet, hy ziet het quaed wel aen,
 Hy laet de bozen hier een wijl haer gangen gaen,
 Hy gund de quaden tijd, om van 'het quaed te scheyden;
 Maer wee, die quaden, die van 't quaed niet af en leyden;
 De lusten, die natuer aenlocken, tot het quaed,
 Waer van de wereld nu, tot barens zwanger gaet.
 Wat ziele is van Godt met sterff'lijk vlees omhangen
 Daer hert en zinnen niet met quaed doen zift bevangen;
 Heeft immer 't zondig vlees der zonden rol gespeeld,
 Zoo werdzy nu ter tijd, na 't leven uytgebeeld;
 Heeft quaed doen immermeer de overhand genomen,
 Zoo is 't in onzen tijd, laes, op het hoogft gekomen.
 O wereld! waer is nu dien ouden gulden tijd?
 O liefde! in uw plaets is haet verzelt met nijd.
 Begeerlikheyd bezit de zetel van 't genoegen;
 Wie leeft 'er die zich nu wil na 't genoegen voegen?
 Begeerlikheyd die steld aen alle man een wet;
 Begeerlikheyd die heeft de wereld om geset;
 Begeerlikheyd die is de moeder aller quaden;
 Begeerlikheyd die voed bedriegen, en verraden;
 Begeerlikheyd die heeft den gulden tijd verteerd;
 Begeerlikheyd die heeft de wereld omgekeerd;
 Begeerlikheyd vernield de vryheyd, en de vrede;
 Begeerlikheyd verstroyd de landen ende stede;
 Begeerlikheyd verwekt den oorlog, en den strijd;
 Begeerlikheyd verkeerd de wereld, en den tijd;

Begeerlikheyd die heeft bedrog, en list gefchapen;
 Begeerlikheyd die smeed de fwaerden, en de wapen;
 Begeerlikheyd verwoeft de landen, en de Steên;
 Begeerlikheyd die brengt de krijgers op de been;
 Begeerlikheyd die voed het plunderen, en moorden,
 En oorzaekt alle quaed waer van men immer hoorden.
 O grootste vyandin! ô nikkerlijke vond!
 O kanker voor de ziel! ô oorspronk aller zond!
 O snood, en vals vergif wat oorzaekt gy al plagen,
 Wat voed gy al bedroch, wat zoekt gy list, en lagen;
 Wat brouwt gy al bederf, wat ftookt gy felle brand,
 En maakt tot as, en puyen zoo menich rijk, en land;
 Wat moord gy menig ziel van Vorft, en onderdanen;
 Wat parft gy menig hert tot zuchten, en tot tranen;
 Hoe veel onnozel bloed vergiet gy op der Aerd,
 Wat hebt gy menig mensch met overlast befwaerd;
 Wat hebt gy menig Vorft uyt zijnen troon gefmeten,
 En zelfs als eygenaer een 's anders Rijk bezeten;
 Wat hebt gy menig mensch berooft van lijf, en goed;
 Wat hebt gy menig ziel doen smoren in het bloed;
 Wat hebt gy menig maegd gefchantvlekt, en gefchonnen,
 Hoe menig vrouwen kragt, eylaes! door u begonnen.
 Het waer een gulde wereld, het waer een gulde tijd,
 Men wift van twist nocht krijg; van oorlog nocht van strijd;
 Indien begeerlikheyd by yder wierd verdreven,
 Men zoud als op een nieuw, een gulden tijd beleven.
 Maer, leyder! 't is vergeefs de menschen aengefeyd,
 Dies gy, Heraclite! de wereld recht befchreyd,
 Helas, niet te vergeefs en tranen uwe ogen,
 De blinde wereld wil moetwillens zijn bedrogen;
 Wat dat men bid oft smeekt, wat dat men preekt of leerd,
 Den mensch, die blijft den mensch; de weereld blijft verkeerd;
 Het herte blijft verherd, begeerte haet genoeg, en
 De wil onwillig is om zich tot deugd te voegen,
 De rede heeft geen plaets, de liefde volgt geen wet,
 Medogentheyd, en deugd die worden afgezet;
 Van 't minfte tot het meest, wil 't minst het meeste wezen.
 O tijd! die niet en zijt gelijk gy waert voor dezen;
 Elk kleyn wil groter zijn, begeert gaet zonder maet;
 De armoed rijkdom zoekt, de rijkdom tracht na staet.
 Geen staet ter wereld is nu met het zijns te vrêden,
 Vernits begeerlikheyd gaet boven deugd, en reden;
 De deugd, de eer, de fchaemt, die zijn gelijk als dood;
 Ootmoedigheyd te kleyn, hovaerdigheyd te groot.

Elck wil, (meer als hy mach) in pracht, zijn staet verheffen;
 De kleynce willen nu de grooten overtreffen.
 O hedendaegsche tijd! wat gaet'er nu niet om?
 De menschen zijn verblind, de wereld speeld voor mom;
 Hoe dwingt de noot mijn pen om yets te openbaren,
 Van 'tgeen d' onlukkigen ter wereld wedervaren;
 Hoe dwingt de noot mijn pen te schrijven van die geen,
 Die door hun ongeduld de vromen neder treên;
 Die om een werelds schuld haer even mensch verftoten,
 En van een kleyn bezit beroven, en ontbloten;
 Die 't eerlijke hert, en deugdelijk gemoed
 Uyt persen, met bedwang, tot etter, en tot bloed;
 Hoe dwingt de noot mijn pen van menschen te vertellen,
 Die hun in dit geval, als wreede tygers stellen,
 Om d'ongelukkige met listen te verraên,
 En die als eerlijk zit, oneerlijk neêr te slaen;
 Die niet een kleynen tijd zijn broeder wil gedulden,
 Om met gelegentheyd te effenen zijn schulden.
 O mensch, ô wreeden mensch! die zelfs een mensche zijt,
 En niet en weet hoe 't u kan lopen door de tijd.
 Ik heb'er wel gekend, en ken'er noch op heden,
 Die aen haer naesten mensch het alder uysterst deden;
 Ik heb'er wel gekend die om een kleynce zaek,
 Bedreven groot geweld, en namen felle wraek,
 Die met een bitterheyd haer even mensch verdrukten,
 En die het, op een kort, veel leliker mislukten;
 Ik ken'er heden noch wiens zaeken qualik gaen,
 Veel dingen overhoop, en om haer oren slaen,
 En voelen hun te zwak haer eygen last te dragen,
 En houden noch niet op haer naesten mensch te plagen.
 O wereld! daer den mensch niet leerd aen zijn gemoed,
 Hoe hy zich dragen zal in anders tegenspoed;
 O wereld! daer den mensch geen menschen wil verschonen;
 O wereld! daer den mensch geen liefde wil betonen.
 O mensch, ô wreede mensch! zie hier een levend beeld,
 Waer in uw wreedheyd werkt, waer in uw dwaesheyd speeld;
 Perillus vind een vond om menschen te doen plagen,
 Hy, die in zijnen tijd, hy, die in zijne dagen
 Een kunstig meester stuk van plagen heeft gewrogt,
 En een metalen stier, na't leven, voortgebrogt,
 Die hy voor Phalaris (een wreed tyran) doet komen,
 Ontdekt de tyranny, (met dezen voor genomen);
 Als nu den koning hem heeft grondig afgevraegd,
 Hoe dat men met den stier de boze menschen plaegd,

INLE Y D I N G.

Perillus heeft gezeyd , en uyt den borst gesproken ,
 Men onder deze stier , een felle brand moet stoken ,
 En steken dan de mensch daer binnen , zo zal hy
 De stier doen brullen : neem de proef , of 't zo niet zy .
 O werkers van verdriet , hoe maect gy u tot slaven !
 Gy zelf smoord in de put voor anderen gegraven ;
 Zie , hoe 't in dit geval , met dees Perillo ging ,
 Zie , wat hy tot een loon voor zijne werk ontving .
 Hy (die een ander zocht met lijden te bedroeven)
 Moest , zelve in de stier , de felle brand eerst proeven :
 Zoo gaet het in 't gemeen , zoo hier als over al .
 Wie andren plagen wil , die zoekt zijn eygen val .
 Noch voordr van de tijd , en hedendaegtsche dagen ,
 En hoe zich in de wereld , de menschen langer dragen ,
 Dit brengt de wereld meê , dat yder wie'er leeft ,
 Zich hoger tonen wil als hy vermogen heeft ;
 De knecht wil meester zijn , de meyt wil jufvrouw speelen ;
 De wereld is verkeert in allerley deelen ;
 Die diend wil zijn gedient , de meyd gebied de vrouw ,
 Van hondert nauwlijx een die is gelijk zy zouw ;
 Noyt tijd zoo slim als dees met meysjens , en met knechten ,
 Men past op eer noch plicht , hier gelt geen onderrechten ,
 Wat isser menig sloer hier binnen onze Stad ,
 Die in het Jottoos land nauw halve nootdrufthead ?
 Hier zijnde in de weeld , kan 't Gese noch niet herden ,
 En zie ! een vuyle sloy wil strax een jufvrouw werden ;
 De meyt die eyscht een meyt , en Gese pronkt haer op ,
 En slingert over straet gelijk een kermis pop .
 Al wat de groote doen , bestaen zy na te apen ,
 Ja 't schijnd dat vaek de meyt is in de vrouw herschapen .
 Kladdeuny voerd de pronk , en koopt al watze ziet ,
 'En van de huur alleen en komt het dikwils niet ;
 De groote overdaed die nu de meysjens plegen ,
 Die gaet veêr buyten spoor , op averechze wegen ;
 Noyt dees gelijken tijd , noyt weereld zoo vol quaed ;
 Als nu , in onze Eeuw , by menschen omme gaet .
 De vuyle achterklap (gebouwt op losse logen)
 Die komt in onzen tijd de weereld door gevlogen ,
 En schend zo menig mensch met haer bedriegery ,
 Bekladdende zijn eer , schoon hy onschuldig zy .
 De vuyle achterklap , een vyandin der vromen
 Heeft menig achter rug zijn eer , en deugd benomen ;
 Benomen ? neen , maer wel belogen en beklad ,
 Met vuyle lelijkheyd daer hy geen schuld toe had .

God plaegt niet te vergeefs de weerd met veel lijden ;
 Men roept niet te vergeefs, dit zijn de leste tijden ;
 Een yder ken zich zelf, zoo 't zeggen gelden mag,
 Ik zeg, de weerd roept al om den laesten dag ;
 De tijden wijzen 't aen, en alle dingen leeren,
 Hoe wereld, en hoe tijd verand'ren en verkeeren ;
 Wie leeft'er na zijn plicht, gelijk hy leven moet ?
 Wie leeft'er, die te recht nu zijn beroeping doet ?
 Wie leeft'er, die zich nu hout aen Gods wet gebonden ?
 O menschen ! leerd met my ; de straffe volgt de zonden.
 O menschen ! leg doch eens al uw gebreken af,
 Gods geesfel dreugt de ziel met eyndelooze straf.
 Hoord onzen Hoveling hier van de wereld spreken,
 En hoe hy brengt in 't licht de wereldsche gebreken,
 Leerd hoe men leeren moet afkeeren van het quaed,
 Dat nu in onze tijd ter weerd omme gaet ;
 Leerd van den Hoveling hoe dat men moet versmaden
 De Wereld, en met een al's weerlds overdaden ;
 Leerd van den Hoveling, die hier ter plaets verschijnd,
 En tuygt, dat 's werelds lust als ydel roock verdwijnd.
 Leerd van mijn Hoveling hoe dat men diend te leeren,
 Hoe verre dat het hert moet gaen in het begeeren ;
 Leerd van mijn Hoveling hoe dat de wereld zy,
 Een hof van alle quaed, en snoo bedriegery ;
 Daer staetzucht, en gebied, de wet van deugd verfstoten ;
 Daer eygenbaet, en macht, met onrecht hun vergroten ;
 Daer woeker, en begeert, verkeerde gangengaen,
 Daer loosheyd, en bedrog, d'onnozelheyd verraen ;
 Leerd van mijn Hoveling de hoofsche trekkenmyen ;
 Leerd van mijn Hoveling onkuysheyd tegen stryen ;
 Leerd van mijn Hoveling de wellust, en de zond
 Versmaden met het hert, vernielen tot de grond.
 Hier staet hy voor 't gezicht van alle werelds menschen ;
 Hier leerd hy yder een zijn hoogste welvaert wenschen ;
 Hier leerd hy yder een ; rijk, arrem, kleyn en groot,
 Te leeren aen de tijd, te dencken aen de dood.

Dies wy, Gunstige Lezer ! hier nu willen spreken met dien Goddelijken Filosoof Plato, God is de Wet der wijzen, en der zotte wet is hare lust. Welke woorden niet genoegzaam kunnen overdacht werden, om onze herten in te drukken, hoe dat de opperste, en waerachtige wijsheyd is, op God te zien, en de zotten op hare wellustigheden ; tot welken eynde, wy alhier een Hoveling vertonen, de welke zeer desig speeld de rolle van een bekeerden zondaer, om de dwazen alzo af te trekken van de wet hunner lusten, tot de wet der wijsheyd, 't welk is, tot Gode ; ach oft God gawe dat in deze onze boze, ja goddelooze tijden, 't zelfde mocht bedacht worden ; aengezien zoo veel herten

herten zwanzer gaen met ydele begeerten; hovaerdigheden, wellusten, onkuysheyd, wraack, rydigheyd, gramschap, leugenael, dieverye, woeker, vloeken, zweren, en meer anderen; zulx dat het te verwonderen is, ja meer dan wonder, dat de goetheyd van dien godden, en langmoedigen God, niet en werd in gramschap veranderd, om alzo, nadomaer van zyn Goddelijke, en gestrengre rechtvaardigheyd, de geheele wereld te verdelgen; van het welke te bevreezen niemant beboeve vry te zyn, ten zy zake, dat onze zonden in dougden veranderen; waer toe ons niet weynig en vermanen de dagelyksche plagen, (van den Hemel op ons uytgestort;) landen door den oorlog verwoest, steden tot asche verbrand, menschen gemoord, en verhongerd, vrouwen oneerlyk verkrachte, maegden door moedwil geschend, en't bloed der onnozelen vergoten O verdoolde wereld! laet ik zeggen o verdoolde menschen! die doch altoos uwe oogen hebt op anderen, bare schulden bodend uwe wang; laet dit alzoo wezen, i welk wel niet behoorden; ik beschuldig alle menschen, doch mijn zelve i aldermeeste; ik zie de zonden van een ander, maer de mijne ken ik sekerst, en spreekt met onzen Hoveling: o mijn ziele! wt wild gy gaen zoeken den dief buyten's huys, daer hy alrede binnen uw kamer is? Wat wil ik zoeken anderen te leeren, daer ik veel nodiger noch dienden zelfs geleerd te werden; wie heeft'er meerder vyand, dan den mensch, zyneygen zelve? dies ik dan my zelve, met onzen Hoveling, wil gaen stellen op den trap van beterschap, om alzoo met hem op te klimmen tot de volmaektheit der verstervinge, verlatende alle de valsche en bedriegelyke ydelheden des werelts; o of God gave, dat wy Christenen onzen Hoveling wel wilden horen, en veel beter hem ook volgen; ons zelve vermanende met deze woorden: Hy en is niet wijd verscheyden van zyn zonden te beteren, die kennis heeft daer in gedoold te hebben; en alzoo lange dit in's menschen herte niet geplaest en werd, alzoo lange en kan een Christen niet anders genoemd werden, als een quaed willigen, of te ongelovige; want nimmer komt dien zondaer tot verlatinge der zonden, die niet bekennen wil daer in gedoold te hebben. O gyd wafst! ik meen de zondaers die noch volgen de wet der zotternen, den leydsman der wellusten, i verderf van haer begeerten; hou op, hou op, te dienen, en te volgen de valsche afgoden uwer moet williger zonden, en wellusten; keer, ey keer! u tot den wet der wijsbeyd; dient, en mind voor al, dien eenigen eeuwigen God, onzen Schepper; lieft, en eerd zyn eenigen Zoon onzen Heer en Zaligmaker Christum; geloof in den Heyligen Geest, de welke ons heyligd ter zaligheyd; schey u af, o zondige herten! van alle uwe zonden; laet af gy gulzigers; van uwe overdaden, laet af gy woekeraers, van uwe godloosheyd; laet af hovaerdige, van uwe hovaerdigheyd; laet af onkuysche, van uwe beestigheyd; laet af gy overspeelders, van uwe echibrek; laet af mineedige, van uwe zweeren; laet af gy rovers, van uwe stelen; laet af bedriegers, van uwe verraden; laet af phymstrickers, van uwe gereynstheyt; en voor het laste, laet af gy Christenen, en (onder verbetering) ook alle gy Leeraren der Christenen, het onchristelyk lasteren, en oordeelen ter verdoemenisse, i welk niemand toebehoord dan Gode, deneenigsten, en rechtvaardigsten Rechter onzer zielen; zyn Heylige Majesteit behoord (zeg ik) het zelvige; en ons alle Christelyke vrede, broederlyke liefde, Goddelijke eenigbeyd, den eenen den anderen zeer gaerne duldende. Al het welke ik (na mijn kleyn vermogen) grootelijc door onzen Hoveling, den goet willigen lezer zoek aen te dienen; en dat wy alzoo gezamentlyc God onze gebeden mogen op offeren, biddende zyn Heylige Majesteit dat hy gelieve alle herten der Christelyker Koningen, en Princen dezer wereld, alzoo door zyne Goddelijke macht, en wijsbeyd te bestieren, dat zy in Christelyke liefde, en vrede mogen vereenigen; hun onderdanen in alle wijsbeyd regeren, wy onze Conscientien in Christelyke vrybeyd belevende, God mogen loven, en danken, in deze onze ellendige dagen.

HET EERSTE BOEK,

en

E E R S T E D E E L.

Afgebeeld door een Hoveling, die 't Hof verlaten heeft, en armeljk te lande levende, aldus spreekt :



En Mensch (die uyt den Mensch ontfangt van God het levé)
Word tot verscheyde lust in zijnen tijd gedreven;
Den eenen zoekt vermaek in oeffening van deugd,
En scheidt uyt deze lust zijn allermeele vreugd;
Een ander heeft vermaek, en lust tot zulke zaken,
Die dikmaels in den mensch elendig leven maken;
Eldendig is den mensch, wiens lusten zijn gezind

Te spelen met de vreugd daer hy verdriet in vind;
Eldendig is die mensch die in zijn jonge leven
Den ruymen teugel werd aen zijnen lust gegeven;
Eldendig is dien mensch, die buyten eer en deugd,
Zijn quade lusten volgd, en zoekt in 't quaed doen vreugd;
Wie quaed gezelschap mind, die zet zich op de wegen,
Daer hy de lusten vind om 't quaed te wille plegen;
Zo wie in zijnen jeugd met quaden omme gaet,
Vervreemd van deugd en eer, en word door quaden quaed.
Waer zijnder wegen, die ons meer tot quaed doen leyen,
Als wel het Hoofs bedrog vol van pluymstrijkend vleyen;
Waer vind men meerder lust tot eer van ydel lof,
En oeffening in 't quaed als in 't onrustig Hof?
Waer ziet men yemand meer van jalouty verzellen?
Waer ziet men yemand meer van lichte vrouwen quellen?
Waer ziet men yemand meer tot hovaerdy gezind,
Als in 't onrustig Hof, daer yeder hoogheyd mind?
Waer ziet men yemand meer tot haet en nijd genegen?
Waer ziet men yemand meer de lust tot zonden plegen?
Waer ziet men yemand meer tot zonden aengepord,
Als daer in overdaed den mensch wellustig word?
Ik heb tot noch mijn tijd in Hoofsche lust versleten;
Ik heb in overvloed van weeld' mijn zelfs vergeten;
Ik heb in menig Hof mijn dagen door gebrocht,
Zo menig Koninkrijk door wandelt en verzocht;
Maer, leyder, waer ik quam, daer heb ik ondervonden,
Hoe ligt dat daer den mensch kan vallen in de zonden;
Kan vallen tot het quaed, vermits gelegentheyd
De lusten daer toe lokt, de wille daer toe leyd.

Ik zelve, stel my zelfs mijn leven eens te voeren;
 Ik spreek my zelve aen, waer toe ben ik gebooren?
 Waer toe heeft my Gods macht uyt's moeders schoot geteeld?
 Waer toe heeft my mijn God geschapen na zijn beeld?
 Waer toe is my de naem van Christen mensch gegeven?
 Eylaes! om dat ik zouw gelijk een Christen leven,
 En dienen God den Heer, wiens scheptel dat ik ben,
 Mijn schepper gun my doch dat ik mijn zelve ken;
 En dat ik u mijn God, mijn zonden mach belyen;
 Ook alle quade lust, tot vuyle ranken, myen;
 Dat ik in waer berouw uw Godheyd val te voet,
 Op dat ik worden mach gelijk ik wezen moet.
 Ik weet dat my het Hof tot wellust pleegd te trekken,
 En 't Hoofsche leven my de ziele kan bevleeken;
 Zoo dat, dat leven my, mijn God! voortaan mishaege,
 Ja zoo, dat zich mijn ziel daer over zeer beklaegd;
 Beklaegd, cylaes! beklaegd, en zal gedurig klagen,
 Ten aenzien dat ik my zo lelik heb gedragen;
 Heb ik na lust geleeft, nu leef ik na den geest,
 En word een ander mensch als ik wel ben geweest.

FLORENTINA, (een Hoofsche Courtoizane,) spreekt
 tot d' afgekeerden Hoveling.

GY, die wel certijds pleegd in 't Hof te zijn verheven,
 Sliit nu hier op het land, dus ongeacht u leven,
 Gy, die wel eer in 't Hof gerezen waerd rot staet,
 Hebt al dat luk vertreên, en al die eer versmaed;
 Gy, die wel certijds pleegd een schoone vrouw te zoeken,
 Verslijt nu hier uw tijd in 't lezen van de boeken;
 Gy, die wel eer in 't Hof uw meeste lust volbrocht,
 Wanneer gy in de min een Hoofsche maegd bezocht;
 Gy, die wel certijds pleegd met Juffers om te springen,
 En als het quam te pas, een geestig lied te zingen;
 Gy, die wel certijds waerd wellustig by de wijn;
 Wist, hoe men most in 't Hof met Hoofsche derens zijn.
 Zijt nu als omgekeerd, en niet gelijk te voeren,
 Ja moogt nau (zo my dunkt) van zulke vreugd meer hooren;
 Ik weet niet wat 'er is, ik weet niet wat udeerd,
 Dat gy dus zijt vervremd, dat gy dus zijt verkeerd;
 Dat gy de zoetigheyd, gepleegd in uwe jaren,
 Zoo licht vergeten hebt, zoo los kunt late varen.
 Schoon d' oude wagnaer zijn eerste jeugd ontliiep,
 Noch hoord hy garen eens het klappen van de zwiep.
 Al word een exter ouwt hy kan geen springen laten.
 Al wat men garen deed, daer pleegd men af te praten.

Gelijkerwijs de zecrotzeste harde steenklippen, noyt en wijken, voorde sterke storm vloedens der verwoestergolven; evenal-zoo blijft de deugd zonder verandering in een Christen ziele, zoo wanneer de wyde driften van de zonden hare krachten daer op uytstorten, gelijk hier blijkt aen onze Hoveling, aengevochten door een jeugdige en niet-min bevallige Jonkvrouw, wiens oogden de minnelonken huy toverkunten plegen, wiens tonge de aengemeintfemkinge weec voor te hellen, wiens aenlokkende en bevallige minneszaken zo lieflijk vertonen; zulk dat men zonde oordeelen, dat geen hert zo koel kan zijn het welke niet en zonde aengesteken werde met den brand der minne-hoe krachtig dat de deugd zy, blijkt eerst te recht als die zelvige van de ondeugd werd bestreden; waer de deugde vast staet;



daer strijd ondeugd vruchteloos; 't zelfde is gebleken in dien kuyfchen Jongeling loek aengevochten van zijn heeren bedgenood; dewelke ons al te zamen als een spiegel der kuyfcheyd voor gekeld; en aengewezen werd, daer in hem te volgen, even het zelvige willen wy den guotigen lezer aenwijzen met onze Hoveling door hem lerende alle loegelingen, in zoodanigen gevalle, de anlokkende buyten lusten der lichter Vrouwen, af te weren, niet alleen die zelve lusten te derven, maer daer en boven alle middelen van daegde aen te wenden om zijntegenparty af te leyden van den weg der verderffnissen, toether pad der deugden, uyt welker oorzaak wy onze Hoveling alhier doen spreken, tegen onze Hooffche lonk vrouw, nadat zy met dezelve volgende redenen hem eerst bejegent heeft.

Maer 't schijnt dat lust in u zo deger is vergaen,
 Al of het leven zelfs waer 't eenmael gedaen.
 Kan uw geen zoete tong met smeken en gebeden
 Bewegen tot de min, en hare zoetigheden?
 Kan u geen lodder oog bekoren tot de vreugd,
 Die gy wel eertijds hebt gepleegd in uwe jeugd?
 Kan u geen roode mond bewegen tot het kussen?
 Lukt u mijn boezem niet de minne-brand te blussen?
 Kan u mijn lieve schoot niet trekken tot het zoet,
 Waer meê de lieve min u eertijds heeft gevoed?

HOVELING.

HOu op, hou op, die zigt tot heden noch gebleven,
 En by uw oude lust, en in het quade leven,
 Gy, die nocheven zeer, en dat tot dezer tijd,
 In uwe qua gewoont, en zondig leven zigt;
 Gy, (In de zoetste Lent van uw ontloken jaren)
 Laet al dit vuyl bejag, en snode ranken varen;
 En doet (dat bid ik u) gelijk ik heb gedaen,
 Laet alle quade lust uyt uw gedachten gaen;
 Laet alle vuyle zucht genegen tot de zonden,
 (Wel eer by u gepleegd, wel eer by u gevonden)
 Nu ruymen uyt uw hert, en gaen uyt uw gemoed,
 Op dat haer snoden brand uw ziel geen hinder doet.
 't Is waer, ik heb wel eer dat dool-pad ingetreden,
 De wellust en het vlees gedient met al mijn leden;
 Ik heb de geyle min met al mijn hert gezocht;
 Ik heb aen menig maegd mijn lust en wil volbrocht;
 Ik heb de geyle tocht, van ongebonde minne,
 Gepleegd met al mijn hert, gezocht met al mijn zinne;
 Ik heb zoo menig jaer, ten Hoof, mijn tijd gespild,
 Het weelig vlees gedient, mijn qualik vaert gewild;
 Ik heb mijn eelste jeugd in geyligheyt versleten,
 En door onnutte zorg mijn Heer en God vergeten;
 Ik heb mijn quade wil haer neyging toegetaen,
 En, met een woord gezeyd, mijn eygen zelfs verraên;
 Ik zelve heb mijn zelfs verraden en bedrogen;
 Ik zelve stel mijn zelfs nu mijn bedrog voor oogen;
 Ik zelve heb mijn zelfs zoo hoogelijk misdaen,
 Dat ik genootzaekt ben een ander weg te gaen;
 Dat ik genootzaekt ben een ander wijs te leven;
 Dat ik genootzaekt ben mijn zelve schuld te geven;
 Dat ik genootzaekt ben mijn schulden te voldoen,
 En ik, door waer berouw, my met mijn God verzoen.
 Mijn Schepper zy gedankt voor die gewenschte zegen,
 Dat ik van mijn verderf een afkeer heb gekregen;
 Een afkeer van de min, een walging van de zond,
 Een schrik van zulke lust, die ziel en lichaem wond;
 Een toekeer tot mijn God, aen wien ik van mijn leven,
 En al mijn gantsch bedrijf, eens rekening moet geven.
 Ik sny de zonden af, en laet de wellust gaen,
 En toon berouw aen God, voor 't geen ik heb misdaen.
 't Is lang genoeg geholt, het dient eens opgehouden,
 Ik lief voortaan geen Hof, nocht ook geen Hoofsche vrouwen;

Ik lief nu langer niet de wellust, als wel eer;
 Ik kus noch zoete mond, nocht geyle lippen meer;
 Ik min geen loddre lonk, nocht stralen van bruyen oogen,
 Waer door ik menigmael tot lusten ben getogen;
 Ik min geen schoonheyd meer, nocht geyle minne praet,
 Geen vriendelijke lach, geen lieflijk gelaet,
 Geen Hoofsche minlijkheyd, nocht minnelijke treken,
 Geen zoete vleyery, nocht dertelheyd van spreken;
 Ik min geen ydel schoon, ik min geen Venus beeld,
 Waer in de zotte Min met al haer lusten speeld;
 Ik min geen purper bos op inkarnate wangen,
 Waer meê dat my de Min zoo dikmaels heeft gevangen;
 Ik min geen Vrouwen beeld hoe geestig opgehuld,
 Geen hayr, dat na de kunst om roze kaken kruld;
 Ik min geen mond gedruk, nocht geen albafter tanden,
 Nocht geen sneeuw witten hals, nocht lange blanke handen;
 Ik min geen naekte krop op een yvoren grond,
 Geen boezem schoon ontdaen, geen roô korale mond.
 O jeugdelyke bloem! volmaekt van lijf en leden,
 Wel eer heb ik geleefd na lusten, nu na reden;
 De reden leeren my dat ik (na Godes Wet)
 Al deze ydelheyd uyt mijn gedachten zet,
 O! wat is al dit schoon? wat zijn al deze lusten?
 Wat is't in deze vreugd met al het hert te rusten?
 Wat is't, eylaes! wat is't, dat men zijns levens tijd,
 In deze zotterny, en ydelheden slijt?
 Wat is't eylaes! wat is't, in vuyle min te leven,
 En aen de boze lust zoo lossen toom te geven?
 Wat is't, aen alle man vergund een open schoot?
 Het is een loozen strik die zielen brengt ter dood.
 Als ik, ô teere spruyt! zie op uw ydelheden,
 Werd ik met derenis inwendig aengestreden,
 En over uw bedrijf, en overuwen staet,
 Waer in (het zy gy keerd) uw ziel verloren gaet;
 Helas! wat is de zond? hoe kan men zonden plegen?
 Hoe kan het menschen hert tot zonden zijn genegen?
 Daer zoo een zwaren straf den zondaer werd bereyd,
 Een straf, die duuren zal tot in der eeuwigheyd;
 Ik bid u, lieve bloem (noch in uw eelste jaren)
 Laet al dit snood bedrijf, uw zondig leven varen;
 Steld geen bekeering uyt tot aen den ouden dag;
 Die niemand zeker is of hyze krijgen mach;
 't Is Gode aengenaemst in 't beste van zijn leven
 De vruchten van de deugd aen God den Heer te geven;

Dan is een roosjen best en op zijn eelft gepluykt,
 Als't uyt zijn knopjen eerst zijn bladertjes ontluylt;
 Den Heer is meer gediend met offer der zondaren
 In 't bloeyen hunner jeugd, als in verrotte jaren;
 Wie God de eerste vrucht van zijne jeugd vereerd,
 Dat is, wie zich van jongs tot God den Heer bekeerd,
 Die oeffent meerder deugd, en krijgt een meerder zegen;
 Dies, laet u, *Florentijn!* tot ware boet bewegen;
 Ey! sny de zonden af, en pleegd geen wellust meer,
 Maer zoekt voor alle ding, uw wellust in den Heer.

F L O R E N T I N A.

IK (die tot dus lang toe mijn leven heb gesleten,
 Zoo, dat ik heb mijn God, en ook mijn zelfs vergeten,
 In ongebonden lust voor 't lichaem vreugd gezocht,
 En om de arme ziel, eylacy! noyt gedocht)
 Vind nu mijn geest geraekt door 't Goddelijk vermanen,
 Zoo dat mijn zondig hert opwerrept brakke tranen,
 't Gemoed my overtuygt van 't geen ik heb gepleegd,
 De geest' voeld zich op 't hoogst inwendelijk beweegd;
 U leer zy my een les in 't geyle minne plegen,
 Als dat ik keeren moet van diergelijke wegen;
 U leer zy my een les wanneer ik heb bestaen,
 (Door vleeschelijke lust die wegen in te gaen)
 Te keeren van dat pad, en van dat vuyle leven,
 En my (in recht berouw) tot 'God den Heer te geven;
 Verlaten met het hert die goddelooze zond;
 'k Zeg zonde, die de ziel, en ook het lichaem wond;
 Te scheyden van die lust die 't herte peyd met vreugde,
 En plaegt de arme ziel met duyzend ongeneugde;
 Te scheyden van die vreugd die niet en baert als smert,
 Een ongezonde ziel, een ongerustig hert;
 Een lichaem vol verdriet, een leven vol elenden.
 Hoe heb ik dus geleeft dat ik mijn zelfs niet kenden?
 Hoe heb ik zoo gedood, hoe heb ik zoo gedwaeld,
 En mijn verderffenis met wellust aengehaeld?
 Hoe heb ik dus verblind geholt in 't spoor der zonden,
 En nimmermeer berouw in mijn gemoed gevonden?
 Eylacs! zo lang den mensch de vuyle zonden mind,
 Zo lang als hy daer toe gelegentheden vind,
 Kan zijn genegentheyd de zonde qualik derven,
 Gelegenheyd die doet genegentheyd verwerven;
 Nu haet ik met het hert het geen ik heb volbrocht;
 Nu vlied ik van het geen ik eertijds heb gezocht;

Nu ſcheyd ik van het zoet , dat niet en baerd dan ſmerte ;
 Nu ſtrijd ik met de zond' , als vyand van mijn herte ;
 Nu tred ik met de voet , de rover van de deugd .
 De moorder van de ziel , de ſchender van de jeugd ;
 Nu zoek ik met geweld mijn vyand te vernielen ,
 Mijn vyand , die ik noem de kanker mijner zielen ;
 Mijn vyand , die ik noem een eyndelooze pijn ,
 Een peſt , wiens felle brand noyt uytgebluſt zal zijn ;
 Mijn vyand , dien ik noem de beul van 't eeuwig leven ;
 Mijn vyand , is de zond , die wil ik nu begeven ,
 Die wil ik nu voortaan ontzeggen zijnen eys ,
 Nu leven na den geeſt , en niet meer na het vleys ;
 Nu wil ik in den geeſt met mijnen vyand ſtrijden ;
 Nu wil ik aen de ziel geen vuyle zonden lijden ;
 Nu wil ik geen meer doen , gelijk ik heb gedaen ;
 Maer , met een vaſte hoop , mijn vyand tegen ſtaen ;
 Nu wil ik , in den Geeſt mijn vyand van my weeren ,
 Door 't ſchild van mijn *Geloof* zijn aenſlag wederkeeren ;
 Nu wil ik , lieve God , gaen vallen u te voet ,
 Met tranen in 't geſicht , met zuchten in 't gemoet ;
 Nu wil ik , lieve God , berouw met tranen mengen ,
 En tot verzoening dees aen u ten offer brengen .
 Ey ! willigt my de wil , op dat ik willig zy ,
 Te offeren aen u het geen gy wild van my ;
 Ey ! machtig my de macht op dat ik mach vernielen .
 De welluſt tot de zond , den vyand mijner zielen ;
 Ey my ! mijn lieve God , mijn Schepper en mijn Heer ,
 Ontfermt u mijnder , die genaê van u begeer ;
 Genade , ey genaê ! fonteyne der genaden ;
 O goetheyd ! die noyt wil 't verderffenis der quaden ,
 Wanneer den quaden in het goed zijn quaed verkeerd ;
 Waer door dat gy den dood des zondaers niet begeerd .
 O goetheyd eeuwig goet ! ô diepte zonder gronden !
 O liefde ! door wiens bloed gy afwaſcht alle zonden ;
 O liefde ! die in my zoo diep uw ſtralen ſchiet ,
 Dat alle aerdfche liefd my uythet herte vliet ;
 O liefde ! 't is door u , dat ik my wil bereyen
 Te keeren tot mijn God , in God mijn leven leyen ;
 O liefde ! 't is door u , dat my de liefde port
 Te bidden u , dat gy in my uw liefde ſtort ,
 Op dat ik , door de liefd , te recht mach leren haten ,
 De liefde tot de zond , en 't Hooffche leven laten ;
 O liefde ! ſtook in my een vonkje van uw vlam ,
 En ſmeult de luſt tot as die vreugd in welluſt nam ;

O liefde! voed den brand van goddelijke minne,
 Op dat ik in uw vuur de wellust mach veflinne,
 Op dat ik in u brand verbranden mach de lust,
 Die geyle vlamme voed, en 't heylig branden bluft.
 O liefde! trek mijn hert van alle aerdſche dingen,
 En leer my nu voortaan het broſſe vlees bedwingen,
 De wellust tegenſlaen, de zonden nedertreên,
 En ſtorten tranen met Maria Magdeleen.
 Adju, wereld adju, adju ô ſchim van weelden!
 Die my maer koper geeft als gy my goud voorbeelden.
 Zoo lang ik in uw luſt geleeft heb, ſcheend gy zoet,
 Maar nu ik koom tot God, ſchop ik u met de yoet;
 Gy hebt het beſte deel des levens aengenomen
 O Felix! door wien ik tot kennis ben gekomen,
 Zijt gy gelooft, naeft God, als die my hebt geleerd;
 Hoe datmen zonden haet, en zich tot God bekeerd.

SILVESTER, zijnde een Hoveling, komt by
 FELIX, den afgekeerden Hoveling.

MYn lieve, en zeer aengename vrund *Silveſter!* 't is my van herten lief, die vrundſchap te genieten, dat gy mijn onwaardigheyd zoo waerdig kend, u zelve zoo veel tijd te gunnen, 't Hof te miſſen, en my in deze ſtille eenzaamheyd uyt vrundſchap te bezoeken, zijnde daer toe aengeport (zo ik vertrouwe) door de oude kennis, de welke in onze eerſte jeugd zodanig is geweest, dat ik twiſſel oft 'er oyt broederlijke liefde de onze is gelijk gevonden.

Is u wel ingedachtig met wat luſt en welgevallen gy uw vreugde pleegd te ſcheppen in mijn geringe rijmkunſt, ten tijden onzer ſtudie? gedenkt u wel met hoedanige zoetigheden u mijn Paſtorellen koſten vergenoegen, bevrucht wezende met hunne ſlechte minne-deuntjes? door de welke gy zoo menig reyzen in het diepſt van uw gedacht en zinnen, als in een vloed van welluſt en genuchten, ſcheent te zwemmen? weet gy wel hoe dikmaels dat u mijn veld-deuntjens hebben aengedreven my te komen bezoeken, eer noch dien gulden *Phæbus* voort quam uyt die blaauwe tente van de daggodin *Aurora*, om te begroeten die geneugelijke lanſdouwe? van de welke u mijn rijmpjens zulk een voerſmaek koſten geven, dat gy u genoodzaekt hebt gevonden, derwaerts met my te keeren, om aldaer de nimphjens tot het uytquellen van mijn gevoyde rijmpjens te bewilligen? weet gy wel hoe dikmaels dat gy my hebt gevonden, onlommert van de bomen? 't zy op den oever van een klare water-beek, ofte op de wallen van de koele ſtromen, daer wy onze hoogſte welluſt namen in 't aenſchouwen van hun kriſtalle vlieten, lieffelijke geur van bloempjens en kruiden, zoo veel teigjens van bladerijke bomen, onder de verliefde herders aen de godinne *Citherea* haren offer deden?

Weet gy wel, mijn lieve vrund *Silvester*! hoe vaek gy toenmaels wenschten, dat gy mogt op diergelijke wijs, in zulker voegen neffens my uw leven slijten? waer is nu die begeerte? waer nu zodanige wenschinge? helaes! door verandering tot hoger, schijnt gy nu een meerder lust en smaek te hebben in de veranderlijke staten, en de eere der hoger dingen, als u toenmaels de voorgaende kleynigheden wisten by te brengen.

Anders is 't met my gegaen, my zeg ik, die een meerder waerdigheyd in onwaardige slechte, als wel in hoog-geachte, en uytstekende zaken, kan bekomen: ik, die gewisselt hebbe mijn staet-zucht aen ootmoedigheyd, mijn wellust aen de deugde, mijn overdaed aen matigheyd, bevinde dat ik nu rijk ben in kleynigheden, daer ik van te voren arrem was in grootzigheden, nu bevinde ik hoe veel het land leven van het Hooffsche leven is verschelede; nu kan ik eerst te recht het eenē van het ander onderscheyden; nu kan ik oordelen (als verzocht hebbende) welk van beyden best is, waer van de redenen zullen als getuygen zijn.

Wat het Hooffsche leven is vereyschende, daer van hebt gy de kennis; wat het land leven niet van nooden heeft, dat kan ik bewijzen; begeerende alldan van u een onpartydig oordeel, welk van beyde gy (op mijn verklaringe) zult gelukkigst achten; my, in deze mijne onwaardigheyt, oft u, in uwe grootzigheyd? belangende het uwe, ben ik wel verzekert dat gy u gestadig vind bekommet, en volzorgen; eerstelijken om u zelven wel gezien te maken by de Grooten, neffens dien op wat wijze gy met haer zult spreken, met wat diensten haer believen, met wat giften haer vereeren, met wat smeken haer bewegen, en dat alleenig om een hand vol ydele gunsten; zulks dat ik wel te recht u niet anders heb te noemen, als een arme rijke, en daer by een gewillige slave.

Ten tweden, wat middelen worden by u niet gebruykt om het staet-zuchtig herte in zijn lust te voeden? met wat moeyten en niet weynig kosten moet gy de hovaerdigheyd ten dienste zijn, om met de Grooten groot gerekent te werden? wat schatten moet gy niet besteden in opbouwen van uytnemende, en antijsze huizen, afgedeeld met kamers en saletten? wat rijkdom moet gy niet verspillen om die zelve te bepronken met kostele eieraden? hoe groote sommen en verdoet gy niet in 't aenrechten van heerelijke maeltijden en banketten? wat zwarigheden en moeyten staet gy niet al uyt om machtige rijkdommen te vergaderen? wat vreezen en bestrijden u niet die zelve te bewaren? wat perijkelen en loopt gy niet die schielijk te verliezen? en voorders; wat zwarigheden zijt gy noch al meerder onderworpen van de welke ik alhier veylig en vry ben? Lieve vrund *Silvester*! de schijn maekt u gelukkig, maer in der waerheyd my de daed; zoo dat ik wel te recht mach van my zelven zeggen, 't geen wel gezeyd wierd van dien vermaerden en wel-geleerden Catho, gelijk getuygen deze navolgende woorden: *O Felix Catho, tu solus scis vivere;* 'tis met waerheyd een gelukkige zaak zich zoo te stercken door de reden, dat de begeerten overwonnen, de wellust verreden, en de rijkdommen, van 't vernoen, 't eenemael verschoven worden;

en in plaetze dat begeerlijkheyt veel menschen maekt tot slaven, door de rijkdommen; alzoo worden de rijkdommen by my slavernyen gemaekt. door het genoegen; dat is, daer een goed genoegen gevonden werd, daer gebruykt men een weynig met geruſtigheyt; maer die vol begeerten is, en tracht altijd na meerder, die dient de rijkdommen, en isſer slave van: belangende het mijne zal ik u te kennen geven met deze navolgende rijmpjens.

<i>Geen ſchat, geen goed, geen werelds</i>	<i>De meeſte ſchat die yemand heeft,</i>
<i>En geven 't herte zoo veel ruſt,</i>	<i>(luſt, Dat is, als 't hert geruſtig leeft;</i>
<i>Als wel het ruſtig leven geeft</i>	<i>Dat herte leeft geruſt, en bly,</i>
<i>Aen hem, die in een kleynen leeft.</i>	<i>Wiens rijkdom het veruoegen zy.</i>
<i>Wie in een kleyn zijn leven leyd,</i>	<i>Noyt zal men zien dat overvloed</i>
<i>En om het kleyn van 't groote ſcheyd,</i>	<i>Den menſch geruſtig leven doet;</i>
<i>En leyd zijn groot tot kleyn der aen,</i>	<i>Want overvloed is zoo van aerd,</i>
<i>Die leerd wat kleynheyt geven kan.</i>	<i>Dat zy begeert, oft vreeze baerd.</i>
<i>De kleynigheyt leeft onbenijd,</i>	<i>Begeert tot meer, oft vrees tot min;</i>
<i>De kleynigheyt en heeft geen ſtrijd,</i>	<i>De overvloed brengt onruſt in,</i>
<i>De kleynigheyt leeft onbevreesd</i>	<i>De overvloed brengt zorge by</i>
<i>Gestadig met een blijde geest.</i>	<i>Waer door men ongeruſtig zy.</i>
<i>'k Zeg dat hy wijsſelik verkieſt,</i>	<i>In kleyne ſtaet leyd groote ruſt,</i>
<i>Die om het minſte, 'et meeſt verlicſt;</i>	<i>Wanneer 't genoegen gaet voor luſt;</i>
<i>Het minſt is 't meeſt, ſchoon 't niet en</i>	<i>Wie 't kleyn bemind veel onruſt mijd;</i>
<i>ſchijnd,</i>	<i>Wie 't groot betracht die leeft in ſtrijd.</i>
<i>Want, in het minſt, men 't meeſte vind.</i>	

Lieve vrund *Silvester!* ſpeur uyt dees mijn rijmpjens de eygenſchap van kleynigheyt, in de welke ik my begeben hebbende, groote geruſtigheyt vinde; en zegge daerom dat het minſte het meeſte is, om dat het ſlechtſte leven de meeſte geruſtigheyt veroorzackt.

Door wat reden, waerde vrund *Silvester!* dat ik het Hof verlaten, en dit verachte (doch lukzalig leven) aengenomen hebbe, daer van zal ik u te rechte kennis doen hebben, niet twiſſelende aen de groote verwonderinge, die gy uyt deze mijne veranderinge zult kunnen ſcheppen, aengezien de wonderlijke tocvallen, my in mijnen tijd bejegend, zedert uwe bywoninge ten Hove.

Getrouwt wezende (zoo u bekent zy) met mijn bevallige, edoch hooghertige *Chriſenia*, heb ik (om mijn geliefde te believen) meer getracht na al zulke zaken die my eerder ſtonden te vlieden dan te zoeken, zulx dat het my gegaen is als het certijds ging den onervaren voer-man *Phaeton*, die in het rennen na den hemel, de hetten der zonne te zeer genaderd zünde, is gevallen in de riviere *Padus*.

Wel te recht, mijnen vrund *Silvester!* mach ik my vergelijken by den hoog-vliegende Icarum, die door al ten hogen vlucht, jammerlijk moest dalen; ik, door de vleugels van begeerte, zocht my op te heffen van mijne gemeene staet tot een hoger, daer toe aengevoerd door ydele winden van stact-zuchtige begeerten, onder de welke niet weynig speelden de grootsche genentheden van mijn hooghertige *Chrisenia*; waerde vrund *Silvester!* 't is mijn onbedachtigheyd door de welke ik my te verre vinde afgedwaeld van rede, te beschuldigen (alhoewel schuldig) die gene die den hemel my had toegevoegt tot behulp in mijn leven, en overlang my door de dood wederom ontogen, vertrouwende uwe beleefde redeljkheyd mijn begane misflag zal verschoonen.

Kort na dat de liefde my gezet had op den troon van hare vreugden, en, door echtelijke min-verzamling, my haer zoetigheden deed beproeven, ja den hemel (zoo het scheen) veel soorten van geluk en wellust op my uytstortende, zulks dat de aenlokkende gaven des fortuyns, my te schielijk op te trappen der begerlijkheden hadden opgevoerd, alwaer ik, gewaer wordende haer schielijke veranderinge, plotzelijk van de hoogten mijns gelux, in de allerlaegste poel der rampen wierd afgestooten, en ter neêr gedrukt.

Hoe ellendig, waerde vrund *Silvester!* ik den tijd van zeker jaren heb ten Hove doorgebracht, zult gy van my hooren; gelijk de stormwinden in den tijd van onweer, den eene buy op d' ander uytstorten; ja gelijk den ys-vloed stapeld stuk op stuk, en dat tot hooge bergen, even alzo stapelde den hemel op my ongeluk op ongeluk, tegenspoed op tegenspoed; zulks dat het meer dan wonder is, dat mijn ziele, onder de gebergten van deze mijne elenden en zwarigheden, niet en is bezwcken. Als my nu het ongeluk beroofd had van mijn middelen, en my aen d' ander kant bestreden de naturelijke moeylijkheden, benaude quellingen, droevige tegenheden, bittere armoede, ongunst der Hovelingen; zo dat ik my omlegerd vond met alle soorten van ongelukken, afkerigheyd der Grooten, vyandschap der vrunden, spijt en laster van die gene, daer ik steun en troost verhoopte van t' ontfangen, dies ik nu wel te recht mach zeggen met den Poët:

*Dum fueris faelix multos numerabis amicos,
Tempora si fuerint nubila, solus eris.*

Denkt eens, waerde vrund *Silvester!* oft'er wel meerder smert kan raken aen een vroom gemoed, als van alle de wereld (door ongelukkig zijn) voor onvroom gelastert te worden? waer isser meer verdriet, als ongelukkig zijn, en daer by troosteloos te leven? vroom te zijn van herten, en als onvroom zijn verstootten? waerde vrund *Silvester!* wat getuygen zal ik nemen, om mijn ongevalste mening u t' ontdekken? of ik name alle de bloempjes, en puyk-gieraden van de godinne *Flora*, in wiens Palleys, ik heden dien voor hoveling; zouden die aen u genoeg zijn? of ik daer by name alle de bladeren van deze telg-rijke boompjes; zouwt gy daer mede wel te vrede zijn? of ik

name alle de kruydjes nyt de schoot van deze lommer ; zouden s' u voldoen kunnen? oft ik name alle de kristalle drupjes die dit beexken uytstort, zouwt gy die geloven? nocht bloempjes, nocht boompjes, nocht kruydjes, nocht beexkens, en hebben macht u zulx te getuygen; wat dan? ô hemel! woonplaats van het Goddelijk, tuygt gy mijn herte, niet aen verherde, maer wel aen goetwilligen; ô gy sterren, ô gy maen, ô gy zee, ô gy Godheydzelve! tuyg, bid ik, tuyg mijn hert, tuyg mijn wil, en mijn genegentheyd, tuyg gy hemelen, tuygt gy Gode; tuygt gy zon, maen, en sterren, tuygt gy boomen, bloemen, kruyden, tuygt gy, bid ik, altezamen mijn ongeveynfde herte, op dat ik u, mijn waerde vrund *Silvester!* vastelijk mach doen gelooven, dat ik door de wangunst en Hooffsche nijdigheyd, nu in mijn regenspoed en ongeluk, (afgescheyden van het Hof) meerder wellust, rust en vreugde, weet te vinden in deze verschoven nedrigheyd, als ik oyt mijn leven heb gevonden in de hoogste eere, en wellust van het Hooffsche leven; want de Hooffsche zorgen, en moeylikheden die de Hovelingen aennemem, die zijn niet om te verkrijgen. 't geene zy behoeven; maer eylaes! veel meerder om het geen dat zy begeeren; alons reyzem, al ons loopen, al ons woelelen, en ons waken, is niet om onze nootdruft, maer om onze onverzadelijke begerten te gehoorzamen; waer van zeer wel en aerdig zeyd, met deze navolgende reden, dien welgeleerden, en hooggeachten *Antonius de Guevara!* Och hoe meenig hebben wy gezien in Heeren Hoven, die 't veel beter geweest hadde, dat zy noyt haer vermogen noch haren wil hadden gehoorzaem geweest, want na dat zy deden al wat zy vermogten en wilden, quamen zy te doen het geen zy niet behoorden. Indien wy schuldig zijn vergiffenis te bidden die wy misdæen hebben, zo behoort een yder hem zelf veel eer vergiffenis te bidden dan een ander; want op dezer aerden en heeft my niemand alzo veel misdæen als ik zelf my zelven wel te kort gedaen hebbe. Wie heeft my de hovaerdigheyd ingeblazen? dan mijn eygen behagen en zotheyd. Wie heeft mijn hert geschonken het fenijn des nijdigheids? dan mijn zelfs lief-hebbende dwaesheyd. Wie heeft mijn ingewant ontsteken met het vuur des toornigheids? dan mijn eygen onlijdzæmheyd. Wat is de oorzaak dat ik in spijs zo gulzig ben geweest? dan dat ik mijn zelven lekker en snoepachtig geuend hadde. Och mijn ziele, wie wild gy de schuld geven van alle deze bekende lasten en schaden? anders niemand dan mijn eygen zelvvers zinlijkheyd. Het is groote dwaesheyd den dief buyten 'shuys te loopen zoeken, daer hy al binnen in den kamer is. Ik wil hier by zeggen dat het groote ydelheyd is, anderen te willen beklagen, aengezien de schuld aldermeest in ons is: daerom wilt het ter herten nemen dat wy nimmer zullen ophouden ons zelf te beklagen, dan als wy beginnen zullen ons te beteren. Och hoe menig en menigmael twisten en strijden in 't binnenste mijnder herten de deugd, die my getuygt goed te doen, en de zinlijkheyd; die my bekoord om ydel en lichtzinnig te zijn; van welken strijd blijft mijn redelijk oordeel bedompt, mijn verstand beroerd, mijn hert veranderd, en ik zelfs van mijn zelfs geheel vervreemd. Ovidius den Poët beschrijft, dat de zeer amoureuuse *Phillis van Rhodis*, haer zelven meer beschuldigde dan haer lief, als zy zeyde:

Remigium dedi, quo me fugiturns abires,
Heu patior telis vulnera facta meis.

O mijn lieve! en van herten wel beminde Demophon, en had ik zelf mijn herten niet overgegeven om u lief te hebben, zoo en zoudet my geen geld gekost hebben, u te doen weg helpen en met u henen te zeylen, nocht gy en had niet van hier gereyft, nocht iken had my in deze elende niet gebrocht; want eylaes! het komt door mijn eygen zelfs wapenen, dat ik my aldus heb laten wonden. Iosephus zeyd van Mariana, Homerus van Helena, Plutarchus van Cleopatra, Virgilius Maro van de Koninginne Dido, Theophrastes van Policena, Xantippus van Camilla, en Assennarius van Clodra; dat deze uytmuntende Princesen haer zoo zeer niet en beklagden, dat haer minnaers haer alzoo bedrogen, als zy haer zelfs deden, om datze hunlieden te veel geloofs gaven.

Alzoo mede, waerde vrund *Silvester!* heb ik mijn ongelukkig zijn, en de nijdigheyd der Hovelingen niet zoo zeer te beklagen van het Hof's wegen, maer veelmeer mijn zotte zinnelijkheden, en hoogdravende begeerten, door de welken ik het Hoofsche leven gezocht, en hare wellusten gediend hebbe, zoo dat ik met recht nu zelve van mijn zelve wel mach zeggen, het geen Plutarchus ons verteld van dien grooten Pompejo, van den Conink Pirrho, van den vermaerden Hannibal, van den Raeds-man Mario, van den Dictator Silla, van den onverwinnelijken Cæsar, en van dien onzaligen Marco Antonio; zoo wanneer de zelvige door het ongeluk ter neder en onder de voeten verworpen lagen, hebben niet zoo zeer beklagte de wreedheyd der Fortuynen, als zy wel deden de onachtzaemheyd, en het veel betrouwen op haerlieder voorspoed; dat ons anderen zomtijds moeyten en onrustaendoen is wel zoo, maer de zwaerste en moeyelijkste lasten komen ons van niemand meerder dan van ons eygen zelve, want wy dikmael zelf ons zelve in de moeyten zoo verwerren, dat wy zonder merkelijke schade, en ook schande, daeruyt niet kunnen raken. Waerde vrund *Silvester!* wat remedie om dezen te ontwijken? beter niet, mijns oordeels, dan zich af te keeren van het warrige, moeylijke, onrustige, geveynsden en bedriegelijk Hof, zoekende voor groote kleyne, voor hooge en verheven zaken, slegte en nedrige; 't welk ik gedaen hebbende, nu mach zeggen, als wel eer gezeijt heeft, dien wijzen en vermaerden, Philosophooph Plato, na dat hy in zijn jeugd zeer wulps had geleest, den oorloggedient, gezejld had over zee, veel koopmanschap gedreven; cyndelijk gevraagd zijnde, in was staet dathy hem best te vreden hadde gevonden; gaf voor antwoord, dat 'er geen staet zonder verandering, geen eer zonder perijkel, geen rijkdom zonder moeyten, geen voorspoed zonder eynde, noch geen vreugde zonder droefheyd is; dan indien ik een vredig gerust leven gevonden hebbe, dat was als ik my scheidde van alle wereldsche handeling, en bekommernissen, my begevende tot mijne boeken. Waerde *Silvester!* 't Hof te verlaten, om dat men daer gehaet zy, is geen deugde; maer die zich daer af scheidde om de deugde

den te oeffenen, die toond dat hy de deugden lief heeft; die een veracht en nederig leven zoekt, om dat hy in het Hof, na zijnen wil, niet verheven en ge-cert word, die en zal niet minder onlust en verdriet in zijn kleynigheyd, (dan hy in zijn grootheyt gehad heeft) vinden; veele zullen 't Hof verachten, en misprijzen, om dat zy daer beroyd, niet wel gezien, en van hare officien gezet, en verbannen zijn; anderen, doch zeer weynig, zullen dat verlaten, uyt liefde tot de deugden. O gelukkige zielen! wien de deugden zo wel smaken, dat zy alle de wellusten des Hofs overgeven, en verwiſſelen, aen die zalige, en geruſtige welluſt der gemoederen. Waerde vrund *Silvester!* hoe gelukkig is geweest dien goeden en wijzen Catho, die, na dat hy zich geſcheyden hadde uyt het Hof van Romē, den overſchot zijns levens, in een arrem land-huyſken vredelijk, en wel geruſt heeft door gebracht; van gelijken heeft gedaen dien machtigen Keyzer Diocletianus, de welke zijn Keyzerrijk verlatende, heeft een huysken te lande doen bouwen, en aldaer in ſtille geruſtigheyd, en vrede zijn leven geeyndigt. Pericles, de welke van alle Grieken zeer geacht en bemind was, na dat hy 36 jaren binnen Athenen geregeert hadde, nam verlof, en aſſcheyd van het Hof, en den Raed van Athenen, en gink woonen in een huysken, op het land, alwaer hy boven den ingank, ofte deure, hadde geſchreven deze gedenkwaardige woorden: *Inveni portum, spes & fortuna valete*; het welk ik geſtelt heb aldus in duytsche rijmen:

*Adieu fortuyn, en hoop, certijds aen u verbonden,
'k Heb nu de haven van geavenſte ruſt gevonden.*

Wat heeft niet gedaen dien vromen, en dapperen held der Romeynen, genaemt Scipio Africanus, de welke Spangien heeft beoorloogt, heel Africam getemt, Carthago ter nedergeworpen, en heerlijke victorien over zijne vyanden bevochten; hy heeft zich, na alle die verkregen eer, en voorſpoed, uyt het Roomſche Hof geſcheyden, en zijn wooninge genomen in een zeer kleyn en armlijk huysken, aldaer in vrede en geruſt heyt zijn dagen afgeleeft.

Na dat dien vermaerden, wijzen en goddelijken Plato hadde geantwoord aen den Ambaſſaten van Cyrenen, op 't verzoek der wetten voor hunlieder gemeente, deze navolgende reden, *Difficillimum est homines, ampliffima fortuna ditatos, legibus continere*. Welken zin ons verklaren deze rijmpjens:

*Het is een harde zaak, 't zijn zwarelijke dingen,
Die 't luk heeft na zijn wil, met Wetten te bedwingen.*

Na dien tijd, door die geſtadige grootē moeyten der gemeenten, heeft hy zich begeven in een dorpkē buyten Athenen, aldaer zijn ruſte gezocht, en

na achttien jaren levens, in zalige vrede zijn dagen geeyndigt. Mijn lieve vrund *Silvester*! hoe geruſtig dat dit leven is, by het Hooffche, kund gy niet zoo zeer geloven, als wel die voor verhaelde mannen, dat bezocht; en ik, ook neffens deze, dat bevonden hebbe.

SILVESTER. Waerde man, 'k heb uw rede niet alleen gehoord, maer ook vaſt gedrukt in 't herte, om na dezen met een meerder bedenking daer op te werken, niet twijffelende, ofte zal my verandert vinden van leven, en genegentheyd, om te volgen de exempelen, my van U. E. voor geſteld.

FELIX. Om uwe luſten meer tevoeden, waerde vrund *Silvester*! zoo draeg met u dees mijn rijmen, leeft, en herleeft die zelvige, op dat gy te recht meugt leeren kennen de ydele, zotte en bedriegelijke welluſten des Hofs; die zelfde wel kennende zult u gewiſſelijk gemoedigd vinden die zoo zeer te haten, als gy die tot dus lang toe gelieft en bemind hebt.

SILVESTER. Ik ontfangze dankbaerlijk, waerdige man! en draegze mede als een ſchat voor mijn ziele; zal het Hooffche leven zoo veel tijds ontſtelen, dat ik met aendacht die zal lezen, met goede opmerking wel herdenken, op dat ik al zoo te recht daer uyt mach ſmaken de zoetigheden der deugden, om met een walging, en tegenheyd het Hof, met alle bedriegelijke ydelheden van dien, te haten, en te vlieden. Hier mede mijn aſſcheydt nemende, waerde man, en gelukkigen vrund *Felix*! beveel ik u de behoedeniſſe des Allerhoogſten, gedenkende, op het eerſte u eens weder te verzoeken, om mijn gevoelen over dit u werkſten uyt te ſpreken.

*Den Hoveling beklagde zich zeer over den tijd,
die hy in 't Hof heeft door gebracht.*

IK zelf, mijn zelve wil nu van mijn eygen leven,
Mijn eygen zelve gaen eens rekeninge geven;
Ik ſelve; wil mijn zelf recht onderzoeken gaen,
Hoe dat in mijn gemoed mijn levens zaken ſtaen;
Ik zelve, wil mijn zelf voorſtellen mijne jaren,
Waer in ik zocht de dood, en liet het leven varen;
Want levend leefde ik niet, daer 't leven van my vlood,
Maer 't leven was in my een lang ſleepende dood;
Mijn leven was geen meer dan een geſtadig ſterven,
In al de jaren die ik moeſt ten Hove ſwerpen;
Mijn tijden was geen tijd van leven, maer onruſt;
Mijn dagen zonder dag, in ſchaduw van de luſt;
Mijn jaren waren daer geen jaren, 't waren droomen,
Die my beloofden 't geen ik noyt en heb bekoomen;
Mijn vreugde was geen vreugd, want alſie was beproefd,
Zoo heeftze my daer na zeer bitterlijk bedroefd;
Geneuchten waren geen geneuchten in dit leven,
Maer 't waren ſchuymen die op loſſe baren dreven;

Mijn

Mijn jonkheyd was geen meer als ydel zotterny,
 Ik zelve (in mijn jeugd) wist zelve niet van my;
 't Geluk was geen geluk, hoe zeer 't my in mocht ruymen,
 Maer, 't was (te recht gezeyd) een schoot vol lichte pluymen,
 Een hand vol ydel stof, dat met de windenvliet,
 Het Hoofs geluk schijnd zoet, maerach! ten isfet niet.
 Wanneer de lust mijn jeugd ten Hove deed verkeerem,
 Genoot ik daer de gunst, en macht van groote Heeren,
 Wien ik mijn dienstbaerheyd in 't dienen heb betoond,
 Waer voor my het geluk ten vollen heeft geloond;
 Wien ik gevolligt ben in wreede oorlogs daden;
 Wien ik ontzien heb uyt een vrees van ongenaden;
 Wien ik gezelschap hield te water en te land,
 In prikkel en gevaer, gereyft door zee en zand;
 Veel meer heb ik bezocht als yemand zouw geloven,
 Voorspoed en tegenheyd beproeft in Koninx Hoven;
 In weelde, en in druk heb ik ten Hoof geleefd,
 't Is niet als bitter wat de Hooffsche zoetheyd geeft;
 Noch moet ik van het Hof al meerder gaen verklaren,
 Alzoo my meerder is ten Hove wedervaren;
 Zomtijds heeft my de gunst, zomtijds d' ongunst gediend,
 Door schijn vertrouwd' ik vaek mijn vyand als mijn vriend;
 Veel vrienden heeft het Hof my zomtijds voorgedragen,
 De nydigheyd getroeft met onverziene slagen;
 Veel aenloot, veel verdriet en onheyl uytgestaen;
 Die ik voor vrienden hield, die hebben my verraen,
 Nu treurig en bedroeft, dan vrolijk en weer blijde;
 Nu weelig en vol lust, dan moeylijk, en vol lijde;
 Nu arrem, dan eens rijk, nu hoog, en dan eens laag;
 Nu vriendelijk begroet dan neergedrukt met plaeg;
 Nu heerlijk ontzien, dan wederom verschoven;
 Nu op het hoogst vermaed van die my plach te loven;
 Op heden wel bemind, op morgen niet geacht,
 Dus heb ik, laes! ten Hoof mijn leven door gebracht.
 Ey! zegt my nu, mijn ziel! na rijpelijk overwegen,
 Wat hebt gy nu van al dees dag-reys doch verkregen?
 Niet anders dan het hoofd met grijs hayr opgevuld,
 En aen mijn God gemaekt een som van groote schuld;
 De voeten vol van gicht, de mond ontbloot van tanden,
 Mijn nieren heel gestopt met gruys van steen en zanden;
 De bloezem van mijn jeugd met moeylijkheyd verplet,
 Huyfraet en kleders vaek voor schulden uytgezet;
 En 't hert zoo menigmael met zorgen overladen;
 Mijn ziel ontzuyvert, en besmet met vuyle daden;

't Elendig lichaem met veel moeylijkheyd gequeld,
 De zinnen en 't verstand zoo menigmael ontsteld.
 Wat heb ik, ey mijn ziel! zoo levend, uytverkoren?
 Niet dan in ydelheyd mijn schone tijd verlooren,
 En 't best mijns levens, laes! onnut'lijk door gebrocht,
 Daer strijd te vinden was, daer heb ik rust gezocht;
 En 't quaedste noch van al, is dat ik geen behagen
 Uyt al het leven schep, maer wel mijn eygen plagen;
 Zoo dat ik zelf nu met mijn zelfs nauw leven ken,
 Vermits ik op mijn zelfs geheel t' onvreden ben.
 Wat rekening zal ik, ey laes! my zelve geven?
 Wat meêr verhalen van mijn onbehoorlijk leven?
 Ik quam zeer jonk ten Hoof, maer bleef niet zoo 'k 'er quam,
 Ik was in al mijn doen als een onnozel lam,
 Ik was oprecht, en slecht, maer ach! 't verkeerde vaerdig,
 Want die ten Hove leefd, word niet het Hof eenaerdig,
 Bootachtig wierd mijn hert, bedrieglijk mijne grond,
 Geveynsdelijk mijn tong, en dubbeld mijne mond;
 Ootmoedig was ik eerst door schaemte neer geslagen,
 Daer na brocht my het Hof tot eygen wel behâgen;
 'k was machtig en geschikt, maer viel door overdaed;
 Ik scheyde van het goed, en keerde tot het quaed;
 Ik leerden dertel zijn, met grooten grootsheyd plegen;
 Mijn meerder eerden ik, mijn minder viel ik tegen;
 De staet-zucht dreef my aen na Hoofsche eer te staen,
 Ia, daer en mocht met my nauw yemand omme gaen;
 Te voeren had ik God den Heer altijd voor oogen,
 Maer 't Hofen wild' in my die oeff'ning niet gedogen;
 Ik hielt wel rekening in 't tijdelijke goed,
 Maer zelden heb ik daer gerekend in 't gemoed;
 Vaek zocht ik uyt een lust in aerdsche schat te spelen,
 Maer zelden om van dien den armen meê te delen;
 Ik zocht begeerlijkheyd alleenig te voldoen,
 Om dat staet-zuchtig hert in die begeert te voên;
 'k Hield rekening in tijd, niet om in deugd te leven,
 Maer, om dat my de tijd zou mogen wellust geven;
 'k Hield rekening met die, die schuldig was aen my,
 En ging den armen mensch in zijnen noot verby;
 'k Hield rekening, dat my te wil, mijn dienaers dienden,
 En niet hoe dat ik zou bedienen Godes vrienden;
 'k Hield rekening, dat men my dienden wel te pas,
 En niet hoe veele dienst ik Gode schuldig was;
 'k Hield scherpe rekening, om 't leven lang te hoeden,
 En niet om dat, helaes! met vrêugd van deugd te voeden.

Zie hier die rekening; die 't herte plaegd met pijn,
 Of zulke schulde noyt mogt op mijn rekening zijn!
 Hoe goed waer dat, mijn ziel! hoe zalig mijn geweten.
 Hoe ydel heb ik ook (foey my) mijn tijd verſleten;
 Noyt ging ik ten Palleys oft 't ooge ging voor heen,
 Om zien wie boven my daer in het Hof verſcheen;
 Noyt heb ik my gekeerd te wandelen op ſtraten,
 Oft vond'er menſchen, die ik door een wangunſt haten;
 Nauw heeft my eenig menſch bejegend, die 'k uyt ſpijt,
 Niet heb gelafterd, oft met achterklap benijd;
 Noyt ging ik 's nachts te bed dat ik my niet beklaegde;
 Noyt was ik zoo gediend dat my noch niets miſhaegde;
 Noyt woonden ik, daer ik met vrede heb geleeft;
 Noyt vond ik in het Hof 't geen rechte vrede geeft.
 'k Was niet een oogenblik in weelde zonder quelling,
 En nimmer zoo vernoeft oft daer by was ontſtelling;
 Noch is hier 't eynde niet van mijn elendigheyd,
 Noch iſſer meer geweest, noch diend'er meer gezeyd.
 Als ik een opzet nam om yet wat goeds te plegen,
 Zoo vielen my terſtond wel duyzend dingen tegen,
 De inkomſt van mijn goed; de renten van mijn ſchat,
 En hoe ik beſt beſteên zou't geen dat ik bezat;
 Zocht ik yet deugdelijx te lezen of te ſchrijven,
 Noyt gunden my de tijd daer bezich in te blijven;
 Nam ik voor my van 't Hof te ſcheyden mijn begeert,
 Mijn ſchulden hebben my terſtont gearreſteert;
 Was ik een uur alleen, gedachten baerden ſmerte,
 En 's avonds vond ik my heel ongeruſt van herte;
 Des morgens was ik noyt van vrees oft zorgen vry;
 Och! waer dit noch geweest de meeſte laſt voor my;
 Och! wiſt ik doch geen meer om van my zelfs te klagen;
 Maer ik moet zelve nu mijn zelve noch meer vragen;
 Wat hebt gy armen menſch! ten Hove niet volbrocht?
 Een ander onderdrukt, uw eygen eer gezocht;
 Die meerder was dan ik, die mocht ik qualik lijdén;
 Wie gunſt had boven my, die zocht ik te benijdén;
 Die ik verſchoven zag, die liet ik in de nood,
 En aen den armen menſch, ik zelden byſtant bood;
 Ja nimmer zag ik leet in die, die ik bemindén;
 In die, die 'k haeten, wiſt ik altijd wat te vindén;
 Wat miſſlag yemand had ik deed'er altoos by,
 En leed noyt dat men yets berispen mocht in my;
 Al wat ik ſprak wild' ik dat yder moeft geloven,
 En wie my tegen viel die hield ik als verſchoven;

Ik wist in yder mensch altijd een dit of dat,
 En zag noyt wat my zelfs al in het herte zat;
 Ik zocht met laster wel een ander mensch te krenken,
 En van mijn zelve mocht nauw yemand qualjik denken.
 Wel aerdze dwaze mensch, hoe zijt gy voort gegaen?
 Hoe zottelijk hebt gy uw eygen zelf verraên.
 Och! och! hoe menigwerf heb ik voor my genomen
 Om eenmael uyt mijn zelf tot God den Heer te komen,
 Maer 't herte dat bleef vast gewortelt in dien grond,
 Geboeyd aen Hooffche lust, geschakeld aen de zond;
 Hoe menigmael deed ik al leezend mijn gebeden,
 En was met mijn gedagt verstroyd in ydelheden,
 Wat ben ik dikmaels moê gekomen uyt den Raed,
 En heb in kleynen dienst den armen mensch versmaed,
 Al had ik al mijn wil, noch was het niet te degen,
 Schoon dat my niets ontbrak, 'k was noch tot yets genegen;
 'k Wist zelf niet wat ik wild', mijn wellust was mijn heer,
 In volle overvloed begeerden ik noch meer;
 Dan nam ik eens voor my van 't woelig Hof te scheidyden,
 In stille eenzaamheyd mijn leven af te leyden,
 Om dat den Konink my niet gaf dat ik verzocht,
 En yder my ten Hoof niet gunsts genoeg toebrocht.
 Omensch! ô armen mensch! hoe hebt gy u gedragen?
 Wat hebt gy in uw hert noch meer van 't Hof te klagen?
 'k Wist garen wat 'er nieuws ten Hove was geschied,
 Ik zag op yder een, en op my zelve niet;
 Ik ging zomtijds ten Hoof, en omgeen ander zaken
 Als te verspieden, wat een ander daer mogt maken;
 Als ik het al, en al, hier dit, daer dat vernam,
 Zoo was 't my quellend als ik tot my zelve quam;
 'k Zocht uyt eens anders leet zomwijlen mijn verblyen,
 In welke blijdschap ik niet vond als meerder lyen;
 Ik oordeelde zomwijlen een zaek niet zoze lag,
 Maer zoo ik die na gunst, oft ongunst, garen zag;
 Zoo 'k vergezelschapt was met andren 'k was verlegen;
 Was ik in eenzaamheyd, ik viel my zelver tegen;
 En zoo ik bezig was in werking, 'k worde moê;
 En zoo ik ledig bleef het brocht my schade toe;
 Was ik gezond en wel, zoo plaegden my de vreeze;
 Was ik niet wel te pas, ik zocht gezond te weze;
 Zoo ik met Groote ben ten Hoof verzeld geweest,
 (Hoe zeer by haer gezien) noch vond ik my bevreesft.
 „Der Vorsten gunst is wind, en kan te ligt verdreyen,
 „Vaek doold hy zelve, die haer wil ten besten leyen.

Die my van noden had, die liet geen quellen af,
 Dat ik, op zijn verzoek, hem gunstig antwoord gaf;
 Ik wierd om mijne gunst van vreemden aengebden,
 Van vrienden overlast met duyzeud moeylijkheden.
 Eylaes! mijn leven is gedreven tot het end,
 De schoone bloem mijns jeugds verdwenen, en geschend;
 Mijn lusten zijn vergaen, mijn krachten heel verstreken,
 Mijn hoog bejagen is nu voor my weg geweken;
 Begeerten zijn te niet, de wellust al verby,
 Mijn vrienden overleên, de dood die ziet op my.
 Och! oft nu altemael hier meê gedaen mogt wezen;
 Och! oft ik hier meê nu geen meerder had te vrezen;
 Maer lacy, neen, ô neen! noch in mijn ouden dag,
 Bevind ik dat in my geen ruste wezen mach;
 O! dat verraed'lijk hert kan zich noch niet bedwingen;
 O! dat verraed'lijk hert lieft noch al yd'le dingen;
 O! die verdurven aerd, en ongezonde lust
 Is noch niet uytgedooft, is noch niet uytgebluscht;
 De boofachtige tong kan zich noch niet verbreken,
 Maer vind noch heden smaek van Hoofsche lust te spreken
 Noch is begeert niet dood, hoe na de dood my komt;
 Mijn ziel eylaes, mijn ziel! gaet gy voor God vermomt?
 Wel hoe, mijn ziel! wel hoe, spreek ik van horen zéggen?
 O neen! 't zijn dingen die my zelfs in 't herte leggen,
 't Is eygen eygenschap, die leerd my in der daed,
 Hoe qualijk dat den mensch zijn quâ gewoonten laet;
 Begeert te breken, en de lusten te bedwingen
 Zijn aen het menschen hert al moeyelijke dingen;
 't Zijn zaken die niet ligt, maer met een groote kracht
 Verdreven moeten zijn, en uyt het hert gebracht;
 Ja werden dikmaels laet, of nimmermeer verdreven,
 Voor en al eer de dood die scheide met het leven;
 Onlukkig zulk een ziel, die zoo lang 't quaed bemind,
 Dat zy geen tijd, om 't quaed te laten, meer en vind;
 Onlukkig zulk een ziel, die eerder niet kan rusten,
 Dan als de dood haer maekt een eynde van de lusten;
 Och! hoe veel scheel ik nu by die ik was wel eêr,
 Eêr ik ten Hove quam zoo diend ik God den Heer,
 Ik oeffenden de deugd, in een godvruchtig leven,
 Aen God verbonden, had ik my tot God begeven;
 Maer nu, cylacy! nu; ben ik zoo laeuw, en traeg,
 Dat ik, in tranen, mijn onachtzaamheyd beklaeg;
 Te vooren diend ik God, God gaf mijn ziel veel vreugde,
 Door plichten van het Hof verviel ik van de deugde.

Ay my! mijn arme ziel sloeg ik zoo weynig acht;
 Ay my! dat ik het meest om 't minste heb gedacht;
 Ay my! dat ik niet ben dien ik was van te voren;
 Ay my! dat ik dus heb mijn eygen zelfs verloren;
 Ay my! dat ik mijn zelfs geweest ben tot een roof,
 En na de ziel verblind, verblind, en daer by doof;
 Ay my! dat nu mijn tijd zoo ydel is verdweenen,
 En geeft my anders niet als twee verkrompen beenen,
 De handen stijf van gicht, de leden zonder kracht,
 Beroerd van ouderdom, en machteloos in macht;
 Ay my! als ik aenschouw mijn hoofd vol grijze haaren,
 En vind mijn ouderdom in hoog getal van jaren,
 Verzoek ik zelfs mijn zelf, dat ik dus dor, en oud,
 Noch op de ydelheyd van wellust heb vertrouwd.
 Wanneer ik nam voor my 't Hof ydelheyd te haten,
 En 't Hof met al het Hoofs hertgrondig te verlaten,
 Zoo voelden ik in 't kort, mijn zinnen omgekeerd,
 En 't geen ik haten wild', heb ik te meer begeerd;
 Dikmaels nam ik voor my 't gezelschap af te snijden,
 En al het Hof-gezin te vlieden, en te mijden;
 Zocht ik dit aen te gaen, 't en duyrde nauw een dag,
 Dat ik kost wezen daer ik geen gezelschap zag;
 Dikmaels nam ik voor my niet gram te willen worden,
 Ten duyrden langer niet dan dat my yemand porden;
 Dikmaels nam ik voor my te leven kuys en vroet,
 Maer ging van stonden aen weêr op den ouden voet.
 Hoe heylig voor het oog, ben ik zomtijds bevonden;
 Hoe ledig in de deugd, hoe vol in alle zonden;
 Och, och! wat liet ik my al dunken in de schijn,
 Daer ik een zondaer was, wild' ik een heylig zijn;
 Hoe opgeblazen was ik zelf my zelve tegen?
 Ik wilde deugdzaam zijn, en was tot quaed genegen;
 Wat heb ik zelve niet mijn zelve wijs gemaakt,
 Waer door ik van het spoor der deugden ben geraekt?
 Hoe zeer heb ik gedwaeld in ydele gedachten!
 Gedachten die my vaek tot lelijk misbruyk brachten,
 Daer ik niets van en kreeg dan yd'le ydelheyd,
 Door wien de ziele werd van deugdens spoor geleyd,
 En zoekt zoo aen den wil een lossen toom te geven,
 Waer door het herte mach in ruyme vryheyd leven.
 Denkt doch mijn ziel, ey denkt! dat gy dit niet vernuegt,
 Vermits de vryheyd is een vyand van de deugd;
 Hoe vaek pleeg ik mijn zelfs door vryheyd te vermaken,
 Als ik mijn oogen sloeg op lichtvaerdige zaken,

De zotte-fpelers zag in hare zotterny ,
 En hield der gekken doen een vrolijkheyd voor my ,
 Als ik geneuchte nam den valk te laten vliegen ,
 En met den angel-roê de viskens te bedriegen ;
 'Te volgen op het spoor , de brakken uytgesteld ,
 De winden door het wout , de haes op 't vlakke veld .
 Ach ! wel te recht mach ik mijn zottigheyd beweenen ,
 En dat mijn schoonen tijd zoo ydel is verdweenen .
 O tijd , vervlogen tijd ! gy drukt in mijn gemoed ,
 Hoe deugdzaam dat ik ben van jongs af op gevoed ,
 Eer dat ik quam in 't Hof , leefd' ik een zalig leven ;
 Na dat ik my van daer ten Hove had begeben ,
 Verviel ik van de deugd ; eerst levend , leefd' ik wel ,
 Dat ik dat leven liet is nu mijn ziel een quel .
 Ik offerde den Heer des morgens mijn gebede ;
 Ik wierde zeer bestraft wanneer ik yet misdeede ;
 Zoo ik eens droevig was , men troofte my terstont ,
 Daer vond ik mijne ziel in 't leven , heel gezont ;
 Indien ik was vergramd , terstond zy my verspraken ,
 Zoodat , een hert , hoe quaed , zijn quaedheyd moeste staken ;
 Zoo ik met misdaed had vertoerend God den Heer ,
 Door tranen en berouw verzoenden ik hem weêr ;
 Zoo levend' leefd' ik best , en wil my nu begeben ,
 Door Hoop , Geloof , en Liefd' tot mijn voorgaende leven ,
 Te blijven buyten 't Hof , te leven zoo ik plag ,
 Daer 't leven sterven leerd , op dat ik leven mach .
 Nu zeg ik u adju , ô wereld ! met uw vreugde ;
 Nu haet ik eerst uw lust , en keer my tot de deugde ;
 Nu zeg ik u adju , ô yet schijnende niet !
 Nu zeg ik u adju , ô wereld ! vol verdriet .
 Nu zeg ik u adju , met al uw Hooffsche staten ,
 Waer op dat zich geen mensch heel veylig mach verlaten .
 Nu zeg ik u adju , ô wereld ! die noyt dag
 Den mensch vergunt , waer in hy zeker leven mach .
 Nu zeg ik u adju , ô Hooffsche ydelheden !
 Die my noyt gaest een uur van welgewenschte vreden ;
 Nu scheyd ik my van hier , ô Hooffsche zotterny !
 Mitsal uw vreugde niet is dan verdriet voor my ;
 Nu scheyd ik my van u , ô weelde ! vol van pijnen ,
 Die ons het leven doet gelijk een rook verdwijnen ;
 Zoo haest uw vreugd begint , zoo haest is die gedaen ,
 Adju , wereld , adju , adju , ik laet u staen .
 't Aenstaende is zoo haest niet op der hand gekomen ,
 Oft 't heeft (al cermen 't weet) zijn eynde weêr genomen ;

Het alderhoogst dat valt , het aldersterkste breekt ;
 Adju bedrieglijk Hof , mits gy vol prijkel's steekt.
 Onluckig zulk een mensch die aen uw lust-blijft hangen,
 Ontslagen word hy noyt die gy eens neemt gevangen ;
 Ik zeg u nu adju , ô wereld ! die 't gemoed
 Met felle geessels slaet , en noyt verzachten doet ;
 Gy zijt het wereld ! ach , gy zijt het die aen zonden
 De ziele bind , die noyt door u weêr werd ontbonden.
 Ik zeg u nu adju , ô wereld ! met uw eer.
 Adju , ô wereld ! die 't al neemt , en geeft niet weêr.
 Nu zeg ik u adju , met uw bedrieglijkheden.
 Adju , ô wereld ! die al twist maekt en geen vreden ;
 Beschuldigt zonder schuld die , die noyt quaed en docht.
 Adju , ô wereld ! die dit vaek te wege brocht.
 Adju , ô wereld ! die de goeden scheld voor quaden ,
 En legt vaek straf op die , die vry is van misdaden.
 Nu zeg ik u adju , ô wereld ! die verdoemd ,
 En dikmaels vromen met de naem van schelmen noemd.
 Nu zeg ik u adju , ô wereld ! die de boozen
 Voor deugdzaam houd , en maekt van vromen goddeloozen.
 Nu zeg ik u adju , die niet toond dat gy zijt ,
 Want uw beloft is vreugd , maer 't geven niet dan strijd.
 Nu zeg ik u adju , ô wereld ! daer geen vrede
 Kan zonder tweedracht zijn ; geen vryheid onbestrede ;
 Geen liefde zonder haet ; geen rust van zorgen vry ;
 Geen overvloed zoo groot , of daer gebreekt yets by ;
 Geen eere zonder vlek ; geen wellust zonder knagen ;
 Geen rijkdom zonder vrees ; geen weelden zonder plagen ;
 Geen voorspoed zonder nijd ; geen liefde zonder leet ;
 Geen hitte zonder koud ; geen arbeyd zonder zweet ;
 Geen vreugde zonder smert ; geen blijdschap zonder lyen ;
 Geen winsten zonder schaê ; geen leven zonder stryden.
 Adju , ô wereld ! ja adju , daer niemand leefd ,
 In zulk een overvloed , dathy genoeg en heeft ;
 Daer gierigheyd (vol op) met Tantalo moet valten ;
 En daer de milden (boven maet) hun zelfs belasten.
 Ik zeg u noch adju , ô wereld ! in wiens Hof ,
 De schijn gaet boven zijn , alleen om ydel lof.
 Adju , ô wereld ! met u sweren , vloeken , liegen.
 Adju , ô wereld ! daer men handeld met bedriegen ,
 Gast nooden omgewin , schoon dienen om profijt ,
 En daer de eygenbaet verzelschapt is met nijd ;
 Daer boosheyd , om 't genot , der booze lust zal stijven ,
 En , door verdurven aerd , van goeden laster schrijven ;

Daer ondeugd in het quaed zoo vaek de goede schend,
 En door het quaed doen zelfzijn cygen quaed niet kend.
 Adju, ô wereld! die de boozen trooft in 't dwalen,
 Maer doet hun op een kort ten grave nederdalen,
 Adju, ô wereld! die ons op uw welluft nood,
 Maer, na dat gyze geeft, ons met de voeten stoot.
 Adju, ô wereld! die ons lokt met uwe daden.
 Adju, ô wereld! daer het lacchen, is verraden.
 Adju, ô wereld! daer men eerende, onteerd,
 En niemand yet wat doet, die niet wat weêr begeerd.
 Adju, ô wereld! daer men haet zonder vergeven,
 Daer Burgers zijn verdukt, den vremdeling verheven,
 En daer den vleyer met de aerdsche goden popt,
 Daer den trouw-hertigen (door schaemte) werd verschopt.
 Adju, ô wereld! die verraders geeft geschenken,
 En zult getrouwe dienst (ter nauwer noot) gedenken.
 Adju, ô wereld! daer de vrome werd verdukt,
 De deugd, een deugniet hiet, zoo hem 't geluk mislukt.
 Adju, ô wereld! die de armen geeft bedroeven
 En sleept met hoopen toe aen die, die 't niet behoeven.
 Adju, ô wereld! daer d' onnoosle werd vermaed,
 Den rijken mensch bemind, den armen mensch gehaet.
 Adju, ô wereld! daer de wijsheyd word verstooten;
 Gy maekt de Grooten kleyn, de kleynen weêr tot Grooten.
 Adju, ô wereld! die het goed in quaed verkeerd,
 De *Arme wijze* haet, en *zotte Rijken* cerd.
 Adju, ô wereld! daer verstandigen hun schamen,
 Dat gy de menschen nu vereert met valsche namen;
 Gelukkig zijn hiet vroom, onlukkig zijn ondeugd.
 Adju, ô wereld! die my niet vermaken meugt;
 Den snappert hiet gy wijs, door overvloedig spreken;
 Der boozen noemt gy kloek, om dat hy zich kan wreken;
 De goede noemt gy mal; den vromen hiet gy slecht.
 Adju, ô wereld! daer den meester dient voor knecht.
 Daer zedig zijn, hiet laf; en 't stil zijn, zonder leven;
 Manierlijkheyd, geveynst; milddadig zijn, weggeven;
 Hoerjagen, zijn verliefd; lichtvaerdig zijn, verheugd.
 Adju, ô wereld! die my niet vermaken meugt.
 Adju, ô wereld! die verblind houd 's menschen oogen,
 d' Eergierigen doet gy beloften van verhoogen,
 Den onvernoegden vrek beloofd gy meerder schat.
 Adju, ô wereld! daer noyt mensch zijn wille had;
 Gy loofd den gulzigers lang leven by haer lusten;
 Gy doet beloften aen den ouden mensch, van rusten;

't Is veel dat gy beloofd, maer weynig dat gy geeft.

Adju, ô wereld! daer geen mensch zijn wensch beleefd.

Noch zeg ik u adju, ô wereld! daer de klaerheyd

Geen schijnzel meer en geeft, van Liefde, Trou, en Waerheyd.

Adju, ô wereld! die nauw warheyd meer en spreekt.

Adju, ô wereld! daer getrouwigheyd ontbreekt.

Ik zeg u noch adju, ô wereld! daer den eenen

In zijn wellusten licht, en d'ander sterft in weenen.

Adju, ô wereld! daer den een in armoed swerft,

En daer den ander weêr all' overvloed verwerft.

Adju, ô wereld! daerze dolen, die u horen,

Hoe meerder u bemind, hoe meêr zich zelfs verloren.

Ik zeg u noch adju, ô wereld! in wiens troon,

Den trouwsten dienaer krijgt den aldersnoodsten loon.

Adju, ô wereld! op wiens valscheyd ik moet smalen,

Want die u't meeste volgd, doet gy het meeste dwalen.

Adju, ô wereld! die by my word valsch genaemd,

Want die uw wille doet, die mackt gy meest beschaemd;

Die u het meest vernoegt is minst geruft van binnen.

Adju dan, wereld! met die deze wereld minnen.

Adju, ô wereld! daer men niet dan valsheyd ziet,

Want die u meest verblijd, die heeft het meest verdriet;

En wie zich al te vast vertrouwd op uw vermogen,

Die vind zich aldermeest verlaten, en bedrogen.

Ik zeg u noch adju, ô wereld! daer niet baet

Een uurtjen levens meêr verzocht, hoe hoog van staet

En afkomst yemand zy; hy kan dit niet verwerven.

Adju, ô wereld! die geen mensch bevrijd van sterven,

Wat dienst dat hy u doet, wat gaven hy beloofd.

Adju, ô wereld! die 't gegeven weder roofd;

Geen sincken u beweegt, geen schoone woorden baten.

Adju, ô wereld! daer men 't alles moet verlaten.

Adju, ô wereld! die uw dienaers zeer bedriegt.

Adju, ô wereld! daer den tijd als stof vervliegt.

Adju, ô wereld! die vernield al't geen gy baerden.

Adju, ô wereld! die 't al slingerd onder d'aerden.

Adju, ô wereld! die zo menigmael onteerd,

Verstoet en slaet die geen, die uw vrundschap begeerd.

Adju, ô wereld! die al d'eere mackt te schanden.

Adju, ô wereld! daer 't onveylig is te landen.

Adju, ô wereld! daer het lacchen zuchten baerd;

Daer vreugde droefheyd teeld, en yrolijk zijn bezwaerd.

Daer weelde armoed werd, en wellust dijt tot plagen.

Adju ô wereld! daer de vreugd verdwijnt in knagen.

Adju, ô wereld! daer den alderrijksten mensch,
 In al zijn rijkdom, niet kan leven na zijn wensch.
 Adju, ô wereld! daer het al ten eynd moet komen,
 Dat eenmael zijn begin, en oorsprong heeft genomen.
 Noch zeg ik u adju, ô wereld! daer 't verdwijnt
 En heel te niet gaet al het geen, dat heerlijk schijnt.
 Ik zeg u noch adju, ô wereld! rijkdom, staten,
 Die anders aen den mensch niet leerd, als nijdig haten.
 Noch zeg ik u adju, ô wereld! daer men leeft,
 Al oft men maer het lijf, en niet de ziele heeft.
 Adju, ô wereld! daer men brast tot overgeven,
 En daer de gulzigers gelijk de beesten leven.
 Adju ô wereld! daer men drinkt tot spuwen toe.
 Adju, ô wereld! daer men leeft, ik weet nauw hoe.
 Adju, ô wereld! die ons kijven doet tot vechten,
 En daer geen rede kan de gramschap onderrechten.
 Adju, ô wereld! die Gods vrees, en liefde derft,
 Adju, ô wereld! daer men zondigt, tot men sterft.
 Noch zeg ik u adju, ô wereld! daer ons leven
 Gantsch zonder kennis, in de kindsheyd word verdreven;
 Daer onze jonglingschap in onderzoek verslijt,
 In moeyelijke zorg, den mannelijken tijd;
 In ongemak, en pijn, in hoesten, kreunen, klagen,
 Verloopt het laetste schoft van onze oude dagen.
 Adju, ô wereld! want in u word niet verwacht
 Als 't geen dat ydel is, het zy hoe waerd men 't acht.
 Wat geeft gy d' ouderdom? twee oogen die steeds tranen,
 En d' afgeleefde mensch tot rekening vermanen;
 De ooren gantsch verstopt, en van gehoor ontbloot;
 Den neus met druppels, de oogen vuyrig root;
 Het voorhoofd fronselig; het lichaem houte beenen;
 De maeg vol fluymen, en de borst heel rauw van 't steenen;
 De lever heel verhit, het lichaem door vol pijn,
 Dus doet gy, wereld, ons in d' oude dagen zijn.
 Ik zeg u noch adju, ô wereld! daer 't behoeven,
 Zoo menig eerbaer hert, doet leven met bedroeven;
 Daer bittere hongers-noot (door schaemt) het leven knaegd,
 Door dien 't hert zijn gebrek allenig torst, en draegd.
 Adju, ô wereld! daer de wolven 't schacp vernielen,
 Daer woeker's menschen vleesch uytmergeld tot 'er zielen,
 En daer een yder mensch vol zware schulden leefd,
 En aen zijn broeder 't minste misdæd nauw vergeeft.
 Ik zeg u noch adju, ô wereld! mits men heden
 Geen mensch kan vinden met het zijne wel te vreden;

Want die in armoed is, na goed, en rijkdom tracht;
 Die rijk is, wil dat hem een yeder eerd en acht;
 En die vernederd is, die zoekt tot staet te raken;
 En die verschoven is, die zoekt hem groot te maken;
 Wie ongelijk geschied, schoon in een kleyne zaek,
 Die daegd zijn naesten mensch ter vierschaer van de wraek;
 En die verheven is, zoekt eeuwig hier te blijven.
 Wat zal ik noch al meer van u, ô wereld! schrijven?
 Hy, die staet-zuchtig is, zoekt op de wereld niet,
 Dan dat hy, na sijn wil, mach heerschen in gebied;
 Die schat-begeerig is, is steeds tot meer genegen;
 En die boofachtig is, zoekt altijd quaed te plegen.
 Wat is'er doch in u, ô wereld! 't welk niet zeyd,
 Dat al uw dingen zijn besmet met ydelheyd;
 Want niets van al het uw, of 't is, oft 't baerd elenden;
 Los, ongestadig loopt al uwe lust ten enden;
 Die heden zit in staet, en is een machtig Heer,
 Die struykelt morgen ligt, en valt van boven neêr;
 Die heden is gezien, en vind veel gunst by Grooten,
 Die word op morgen wel gehaet, en uytgestooten,
 Wat meer, ô wereld! van uw ydelheyd vermeld?
 Wat meer, ô wereld! aen den lezer voorgesteld?
 Al wat de wereld geeft dat zijn onvaste dingen,
 Die ligt veranderen door haer veranderingen;
 Men ziet hoe 't herde stael door roest, en water slijt;
 Het laken van de mot; de planken van de mijt;
 De vruchten van de rijp; het koren van kalander;
 Het een is, op de wer'ld, tot nadeel van het ander;
 De schurste schend het schaep; het water dooft den brand;
 De blixzemdort het kruyd; den mol vernielt het land.
 Ik zeg u noch adju, ô wereld! daer de tijden
 Ons tot getuygen zijn, hoe alle schepfels strijden;
 Gy zijt niet dan een strijd, ô liefdelooze eeuw!
 Den bors kampt met den stier; het wilt swijn met den leeuw,
 Den arend met de struys, de wolven met de paerden,
 De krey tegens de wouw, al oorlog op der aerden,
 Den exter met den valô, de katte met den hond;
 De menschen met de mensch, het herte met de mond,
 De wille met de macht, begeerte met de gaven,
 Ten laesten strijd gy zelf, ô wereld met u slaven;
 Ja, al wat dat 'er leefd, hoe rijk, hoe eêl, hoe groot,
 Zy strijden te gelijk al t'zamen met de dood.
 Noch zeg ik u adju, ô wereld! in wiens ronden
 Niets is, of 't word voor ons al hinderlijk bevonden;

De aerde ons beſtopt, het water ons verdrenkt,
 Het vuur verbrand ons, en te zwaren lucht ons krenkt;
 De winter ons bevríeft, de zomer ſmert met hetten,
 De muggen ſteken ons, de ſpinnen ons beſmetten,
 De vliegen quellen ons, de vloyen zuÿgen 't bloed,
 De zorgen plagen ons, de vrees ſteurt het gemoed.
 Ik zeg u noch adju, ô wereld! daer wy leven,
 Een leven, 't welk ons niet als priÿkel weet te geven;
 Want, door u gaende, kander niemand veylig gaen,
 Den eenen lijd bedrog, den ander word verraên;
 Men vind'er ſteden, daer 't verdrieticg valt te woonen;
 Men vind'er heeren, die hun dienaers qualijk loonen;
 Men vind'er dienaers, die hun heeren zijn ontrouw;
 Men vind'er meysjes, die meer heerſchen dan de vrouw;
 Men vind'er vrouwen, die haer mannen vaek onteeren;
 Men vind'er mannen, die haer vrouwen niet begeeren;
 Men vind'er minnaers, die op maegde ſchenning gaen;
 Men vind'er maegden, die de minnaers lokken aen;
 Men vind'er dieven, die een ander 't zijne ſtelen;
 Men vind'er menſchen, wiens gezelfchap kan vervelen;
 Men vind'er ſnapperts, door wiens tong men word bevlekt;
 Men vind'er cygen-lof, die met een yder gekt.
 Ik zeg u noch adju, ô wereld! daer geen menſchen
 Ten vollen zijn volmaekt, gelijk men haer zou wenſchen.
 Ik zeg u noch adju, ô wereld! daer men ziet
 Geen ſchepzel zoo volmaekt, oft hem gebreekt noch yet.
 Die lang is van ſtauur, is dikmaels ſcheef van leden;
 Heeft yemand goet verſtand, hy ſtamerd in zijn reden;
 Is yemand blank van vel, hy tuytmuylt met de mond;
 Is yemand zoet van tong, hy is weer vals van grond;
 Is 't voorhoofd hoog en breed, hy is weêr ſmal van kaken;
 Den neus te dik, of dun, kan 't aengezicht miſmaken;
 Is yemand ſchoon geblooft, de hayren blond of geel,
 De lippen zijn weer dik, of d' oogen die zien ſcheel;
 Is yemand ſchoon van mond, hy heeft weêr vuyle tanden;
 Is yemand fray van lijf, hy heeft miſmaekte handen;
 Is yemand rap van leên, hy is licht doof, oft ſtom;
 Is yemand wel ter tael, hy gaet weêr mank, oft krom.
 Noch zeg iku adju, ô wereld! daer de menſchen
 Verſcheyden zijn van aert, verſcheyde dingen wenſchen.
 Den een bezeylt de zee, den ander ploegt en bouwt,
 Den eenen trouwt een vrouw, den aêr blijft ongetrouwt;
 Den eenen heeft zijn loſt om in het Hof te leven;
 Den ander, dat hy zich in ſtilte mach begeven;

Den een die rijd te paerd, den ander gaet te voet ;
 Den eenen tracht na winst, den ander spild zijn goed-
 Adju, ô wereld! daer de armen en de rijken,
 In leven en in dood, malkander niet gelijken ;
 Den eenen sterrikt kleyn, den ander sterrikt groot,
 Den eenen haestig, en den aêr een langen dood ;
 Den eenen die verdrenkt, den ander word gehangen,
 En menig (eêr hy gift) is van de dood gevangen ;
 Den eenen door gebrek, den aêr door overdaed.
 Adju, ô wereld! daer 't zoo met het leven gaet.
 Is d' eene mensch beleefd, den ander boers van zeden ;
 En heeft den een verstand, den aêr gebruykt geen reden ;
 En is den eenen wijs, den ander die is gek ;
 En heeft den eenen dit, den ander dat gebrek ;
 En is den eenen vroom, den ander zonder trouwe ;
 En is den eenen kuys, den aêr mind lichte vrouwe ;
 Is d' eene vrundelijk, den ander die is stuur ;
 En ziet den eenen zoet, den ander ziet weêr zuur ;
 Zoo d' een ootmoedig is, den ander is hovaerdig ;
 Zoo d' een zachtzinnig is, den ander is quaed aerdig ;
 Zoo d' eene lijdzaam is, den ander die is boos ;
 Zoo d' een godvruchtig is, den ander goddeloos ;
 Zoo d' een mêwarig is, den ander is afkeerlijk ;
 Zo d' eene cerbaer is, den ander is oncerlijk.
 Ik zeg u noch adju, ô wereld! daer wy zijn
 Gestadig overlast met moeylijkheyd, of pijn ;
 Zit ik te lange stil, dat kan ik niet wel herden ;
 En gaen ik wat te veel, het doet my moede werden ;
 Hael ik geselschap aen, ik word'er van gequelt ;
 Zoo ik allenig ben, zoo vind ik my ontsteld ;
 Zoo ik by avend gae, ben ik niet zonder vrezén ;
 Versoek ik vrienden, licht kan ikze lastig wezen ;
 Zoo ik veel vrienden heb, zoo lijd ik overlast ;
 Verzoek ik haer te veel, ik word een onwaerd gast ;
 Blijf ik op eene plaets, daer vind ik tegenheden,
 En zoo ik elders koom, ik ben daer niet te vreden.
 Adju dan, wereld! want het zy waer ik my keer ;
 Ik vind'er nimmer doch het geen dat ik begeer.
 Het geen dat ik begeer, en kan ik niet verwerven,
 O valsche wereld! hoe doet gy uw slaven swerven ;
 Ik, die zeer werelds ben gewest in mijnen tijd,
 Begeer, verzoek, en bid, mack my u lusten quijt ;
 Ik wil van u, dat gy my niet meer zult verveelen,
 Maar uw gemeenschap nu een ander mede deelen ;

'k Ben uw gemeenschap wars, want ik van nu voortaan,
 Niets meer begeer van u, die my noyt hebt voldaan;
 'k Snijd u gezelschap af, en scheid uyt 's Koninx Hoven,
 Adju, ik reys van hier, en zoek mijn schat daer boven.
 Adju, wereld! adju, adju onzuuyvre poel,
 Van wiens genooten vreugd ik niet als smert gevoel.
 Adju, wereld! adju, als nu laet ik u varen,
 Hier meê wil ik aen u, mijn hert gaen openbaren,
 De grond van mijn gemoed doen komen aen den dag,
 Want met Democrito, ik al uw werk belag.
 Adju! dan Hof, en wereld, staet, rijkdom, goede dagen,
 Nu heb ik u in my hertgrondelijk ontflagen.
 Daerom hoop, en geluk, adju, adju, vaert wel,
 Want na dat eeuwige Hof, ik nu mijn reyze stel.

Z I E L - K L A C H T ,

Die gezongen kan worden op de stemme:

Laura zat laetst by de beek.

ARmen mensch (uyt zondig zaet,
 Van een zwakke vrouw gebooren,
 Engeneygt tot alle quaed)
 Opend oogen, opend ooren,
 Om te zien en om te hooren,
 Wat gy zijt, en wezen zult;
 Hoe gy hebt geleefd voor dezen,
 Wat gy waert, en nu moet wezen,
 Dat's een zondaer zonder schuld.

2. Wie zich beterd van zijn quaed,
 Die kan God zijn schuld betalen
 Wie na 't pad der deugden gaet,
 Die keerd af van 't zondig dwalen;
 Laet, cy laet een yder smalen
 (Door mijn fauten) op mijn eer,
 Tot mijn ongelukkig leven,
 Niet door wil, maer noot gedreven,
 't Welk gy weet mijn God, mijn Heer.

3. Lieve God ik zucht tot u,
 En ik kan geen tranen sparen,
 Is'er troost? zoo troost my nu,
 'k Bende zondigst der zondaren;
 Zondig van mijn kindsche jaren,
 Zondig van mijn eerste jeugd,
 Zondig van mijn eerste leven,
 't Geen ik schuldig ben gebleven,
 Dat is beterschap en deugd.

4. 't Is geen deugd, dat die misdoet
 Zoekt mijn misdaed te verschoonen;
 Maer 'tis deugde, in 't gemoed
 Aen zijn God berouw te toonen;
 Laet de vuyle wereld loonen
 't minste misdaed dat gy deed,
 Met haer laster met haer scheiden;
 Lieve ziel! God zal 't vergelden,
 Al wat gy om Gods wil leed.

5. Laet de wraek met felle nijd,
 U verdrukken, u vertreden;
 Laet de wangunst u tot spijt,
 Toonen duyzend tegenheden:
 Ey mijn ziel zijt noch te vreden,
 Schoon u al de wereld haet,
 Al die smaed en al dat lyen,
 Zal de ziel tot vreugd gedyen,
 Zoo zy vast in Gode staet.

HET TWEEDE BOEK,

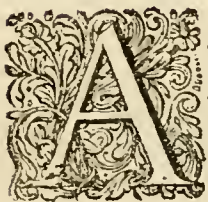
van 't

EERSTE DEEL.

zijnde den

WEG-WYZER TER DEUGDEN.

Voor-reden.



Als dien oneyndelijken God, (Weerdigen Lezer) een God des eenwig-
heids, aenving het begin des Werelds, heeft hy geschapen dat groote,
en onbegrijpelyke werk des Hemels en der Aerden. Zynde des Sondaegs
des Maendaegs, de Hoofstossen; Dingstaegs de Planeten; Woensdaegs
Son en Maen; Donderdaegs de Vogelen des lochts, en Visschen der wa-
teren; Vrydaegs heeft hy gemaeckt Adam en Evam.

In der waerheyd, rechte getuygenisse dat hy zich bevezet heeft te
zyn onzen Heer, en onzen God; die als bymgeret gemaeckt hadde
dien grooten en heerlijken Herberg, de zelve bezet heeft met Inwoonderen, al i'samen ingestort
zynde met een besondere liefde, zulx dat den eenen dit, den and' ren dat zal lief hebben.

Alzoo verscheyden als God Almachtig de menschen geschapen heeft in verandering van
personen, (niet zonder zyn Godlijke voorzichtheyd) alzoo heeft hy ook gegeven yder
mensch zyn besondere eygenschap; den eenen geneygt tot rijkdom; den ander lievende de staet-
zucht en 't gebieden; een ander edelheyd, en af-komst, en diergelijken. Hier mede den
weerdigen Lezer te kennen gevende dat onze oogmerk is; niet zoodanige zaken voor waer-
dige en heerlijke aente raden, en te leeren betrachten; maer alleen de Edelheyd der deug-
den, doordit ons rym-werk, voor een byzondere schat, te leeren omhelzen.

Zynde de liefde tot wereldsche zaeken een ydele liefde, gelijk ook ydel zyn die zaken zelve;
wezende ons levengelyk een Schip-vaert, ofte een pyl wygeschoten van de Boge, die in der
haeste weg vliet; zynde de dagen onzer jaren als schaduw die voorby gaen, zynde onze
lichamen niet anders als stof der aerden met de wind verstuivende; wat willen wy stof en
Aerde zoeken en aenhangen, 't geene met onze lichamen tot aerde moet verkeerren? laet ons
veel liever trachten (zynde, na der zielen, onsterfelyk van dien goeden en onsterfelyken God ge-
schapen) na zoodanige zaken die ons kunnen geven de wellust van dat onsterfelyk leven des
Hemels, als daer toe noodig zynde de werken der deugden.

Om daer toe te komen, dat wy het Hemels voor dit aerdsche leven mochten betrachten, zoen
moeten wy niet lieven de wereld en de ydelheden des Werelds naer het lichaem, zynde even zoo
verganklyk als het lichaem zelve, (gelijk wy gezeyd hebben;) maer wy moeten lieven voor
al dien grooten en verrachtigen God, met alle het geene met God oer een komt, en Godlyk is

Waz

Wat isser ijener aen Gode als de deugde? zijnde een Moeder aller waarheyd; een Goddinne aller liefde; een Princesse aller vrede; en een Voedster aller verzorgde naer de ziele.

Weerdige Lezer, inziende de weerdigheyd der deugden, d'onweerdigheyd der ondeugden, kan ik U. E. het eenen niet genoeg aen raden, en het ander niet genoeg tegen maken. Wat zijn de rijkdommen dezer wereld? voedzels van de wellust en diergelijcke misbruyken; en wat zijn de misbruyken anders als leyds-lieden ter verdoemenisse, zijnde het schrikkelijkste dat oyt een ziele toe mach komen.

O wijze Heydenen! ô geleerde Philosophen! die geen wetten hebt gekent, ter deugden, als alleen de wetten der nature, en nochtans oprecht verfmaders van de rijkdommen en goederen des werlds bent geweest; zulks dat dien deugdelyken Crates zijne goederen heeft geoffert aen de zee-baren sprekende deze godde en Goddelijke woorden: 't is my beter dat ik u verdrenke, dan dat ik van u verdronke worde. Wat exempel heeft ons nagelaten dien welvernoegden Diogenes! ons tot leering, ons met een Burgerlijke wooning te vreden te houden; ô deugde! met de welke de Heydenen ver overtrefst hebben onze hedendaegsche Christenen; ô deugde! of gy mocht gezocht worden door deze onze Weg-Wijzer tot dien eynde, als zijnde de trappen om te klimmen na die eeuwige vruchten des Hemelschen levens.

O weerdigheyd der deugden! hoe wel zijt gy bekend geweest by dien Heydenschen schryver Seneca, zulx dat hy zegt: dat een Zalig leven niet en bestaet in wellust, maer in deugden: iemand redelijk zijnde, en willende met dit gezelschap gaen in een Zalig leven; die moet (zegt hy) de Deugde voorgang laten hebben. Zijnde de deugde van zoo grooten waerde, heb ik my benaerftigt eenige middelen daer toe aen te wijzen. Rijkdomen wellust worden door de dood verlaten; ziel en lichaam door de zelve gescheyden; hebbende die machten eens en voor altijd van God ontfangen, dat zy (zo zeker als God zeker is) ons eenmael van dit leven zal ontblooten; en dat onzeker of het hyden zijn zal, ofte morgen; niet verzekert door onze Ionkheyd, niet verzeckert door onze sterkheyd; derhalven onze gedachten stellende op de zekerheit van sterven, op de onwistigheyd hoe haest. Laet ons dan de Deugde, als het opperste goet na der Zielen, omhelzen en aenkleven, verzaeken en afsnijden alle middelen en oorzaken ons tot onduyft leydende, op dat wy niet en vervallen in zoodanige ellenden als die gene, van de welke wy alhier Historischer wijze verscheyde exempelen in rijmen hebben voorgesteld, en aengevezen; laien wy ons toonen niet minder liefde tot de Deugd te hebben, als wel de Heydenen in haren tijd; taet onsteren van Seneca, wiens woorden waerdig zijn in onze herten gedrukt te worden, met de welke ik wil sluyten en zeggen aldus: De ware gelukzaligheyd bestaet in de Deugd, en de Deugd is genoeg om zalig te leven. Waerdige Lezer! bedenken de neem het ter herten, ter herten nemende zal het kunnen dienen, daer toe dat het van ons hier voorgesteld is, te weten tot een Weg-Wijzer ter deugden, de welke ik den weerdigen Lezer mits dezer toe-eygene; doet 'er u voordeel mede, en gebruikt eensgoet voordeel.

H E D E N D A E G S C H E M I S B R U Y K E N .

Gepast op het spreekwoord,

Waren'er geen zonden, daer vuaren geen plagen.

Als ik der menschen doent aendachtelijk doorgronde,
 Als ik de wereld zie vol boosheyd en vol zonde,
 Als ik mijn oogen slaë op 't geen men heden ziet,
 En wat 'er nu en dan ter wereld al geschied,
 Moet ik met tranen leet beweenen 's werelds zaken,
 En met een droeve geest dees treur'ge rijmen maken:
 Als ik de Christen Schaer van liefde zie beroofd,
 En dat den Christen mensch in Christum nauw geloofd,
 Ben ik op 't hoogst verplicht mijn geesten aen te drijven,
 Om van het misbruyk (onder Christenen) te schrijven;
 Hoe wel het Christendom geen onderricht ontbreekt,
 Hoewel den Dienaer Gods de leering Christi preekt,
 Hoe wel de Dienaers Gods de Gruwelen bestraffen,
 En voor een zieke ziel de medicijn verschaffen,
 Heb ik des niet te min yets op die stot gemaakt,
 Mits smakeloozen vaek een nieuwe spijze smackt.
 Uyt liefd zoek ik den mensch, met rijmen en gedichten,
 Te leyden tot de deugd, en neffens dien te stichten;
 Te leeren met mijnen pen, wat rechte deugde voed,
 En hoe men tot de deugd, door liefde komen moet.
 De menschen hedendaegs van menschlijkheyd ontwennen,
 En langer liefdens aert niet weten, nochte kennen;
 De liefde, lieve God! is by den mensch vervreemd,
 Dies zonde d' overhand in 's menschen herte neemt;
 De liefde, lieve God! en is niet als voor dezen;
 Vermindering van liefd, verminderd Godes vrezen;
 Indien de vreeze Gods geraect uyt 's menschen hert,
 Men ziet dat ook de deugd als dan verbannen werd;
 De liefde tot de deugd, de deugd van God te vrezen,
 Die schijnen by den mensch nu afgeschafft te wezen;
 Die liefde, die den mensch een rechte Christen maakt,
 Werd langer by den mensch als nodeloos verzaect;
 De liefde, die het hert ter deugd behoord te dringen,
 De is verkeerd in liefd tot tijdelijke dingen;
 De liefde, die den mensch aenleyd tot Christi leer,
 Werd hedendaegs misbruykt tot yd'le werelds eer;

De liefde ter zaligheid werd langer niet bevonden,
 Maer is verkeerd in lust tot goddeloze zonden;
 De liefde werd misbruikt, gelijk men dagelijks ziet,
 Oprechtigheid en liefde bevind men langer niet:
 Maer zulke liefde, waer door den mensch word aengedreven,
 Tot rijkdom en tot staet, tot pracht en weelig leven;
 Liefde, die des menschen hert bevrugt, en zwanger maekt,
 Waer door zijn graege lust na werlds eere haekt;
 Liefde, die de menschen dwingt tot lust van hooge staten;
 Liefde, die geen herten kan in rechte liefde laten;
 Liefde, die het dertel vleesch in zachte lusten streeld;
 Liefde, die in 's menschen hert op ydel vreugde speeld;
 Liefde, om het werlds goed by een te mogen rapen;
 Liefde, om in overvloed veel gelts by een te schrapen;
 Liefde tot een vuyl gewin, en overdadigheid;
 Liefde, die meer tot begeert, als tot genoeging leyd;
 Liefde, om tot hooge staten werlds eer te raken;
 Liefde, om hier op der aerde de kinders groot te maken;
 Liefde, die de lusten geeft volkomen haren eyfch;
 Liefde, die het herte peyd met wellust van het vleysch;
 Liefde, die het herte maekt tot geld en goed genegen;
 Liefde, die de werlds pracht en hovaerdy doet plegen;
 Liefde, die de haet en nijd in 's menschen herte voed;
 Liefde, die den armen noyt getrouwe bystant doet;
 Liefde tot zijn eygen zelfs, doet Christen liefde scheidten;
 Liefde, die de herten weet van liefde af te leyden;
 Liefde, die de ware wet van Christen liefde verdrijft;
 Liefde, die in 't Christen hert haer valsche wetten schrijft;
 Liefde, in een diepe drift van vuyle lust gezonken;
 Liefde, om het stinkend vleesch in prachten op te pronken;
 Liefde, om een groot ontzag te hebben by den mensch;
 Liefde, om in 's werlds macht te raken tot zijn wensch;
 Liefde, om een groote daed, en ydel roem te tonen;
 Liefde, om hier als een God, de aerde te bewonen;
 Liefde, om met anders leet, te voeden eygen lust;
 Liefde, die tot eygen baet in overvloed noyt rust;
 Liefde, om een eeuwig lof hier op der Aerde te planten;
 Liefde, die de zalen pronkt met gulde ledekanten;
 Liefde, die met marmorsteen de aerdsche vloeren dekt;
 Liefde, die het menschen hert tot overdaden trekt;
 Liefde, die tot aerdsche pracht de lusten weet te stieren;
 Liefde, die de huizen doet gelijk palleyen gieren;
 Liefde, die de menschen brengt tot ydel kettery;
 Liefde, die de huizen pronkt met vuyle hovaerdy;

Liefd, die de menschen doet met ongemak bejagen,
 Ten dienste van de lust, een vreugd van goede dagen;
 Ten eynde dat men hier veel gasterijen sticht;
 Ten eynde, dat men brengt veel zonden in het licht;
 Ten eynde, dat men mach met brasen, zuypen, slempen,
 De grondelooze poel van diepe wellust dempen;
 Ten eynde dat men doet gelijk den rijken vrek,
 Wiens weelde zich niet kreunt den armen zijn gebrek.
 Wat doet de wereld ons al dagelijx niet blijken?
 Wat word 'er niet misbruykt ter tafel van de rijken?
 Wat word 'er niet geplecgt omtrent der rijken dis?
 De overvloed, eylaes! die Gode zonde is.
 Hoe is de matigheyt verbannen en verstootten,
 By't menschelijk geslacht zoo wel de kleyn, als grooten?
 Een yder in het zijn door misbruyk, laes! misdoot,
 Uyt liefde van de lust, in snode overvloed;
 Die anders niet en baerd, gelijk ons leerd de reden,
 Als ziekte, en verderf, in zware moeylijkheden.
 O liefde! valsche liefd! die ware liefd verkort;
 O valsche liefd! door wien de liefd verbannen word;
 O liefd! oprechte liefd, waer zijt gy doch gebleven?
 O liefd! oprechte liefd, hoe zijt gy dus verdreven?
 O liefd! oprechte liefd, wat is 't een jammer ach!
 Dat men ter wereld u nauw langer kennen mach;
 O liefd! op rechte liefd, hoe zwaar zijt gy te vinden!
 O liefd! oprechte liefd, die door de felle winden
 Van quâ Begeerlijkhed, en lusten dezer tijd,
 Gelijkerwijs een stof ter vlugt gedreven zijt.
 Waer zijt gy, ydel hert! door hovaerdy gedreven?
 Waer zijt gy, die hier zoekt in hovaerdy te leven?
 Waer zijt gy, dwaze mensch! die kromme wegen gaet,
 En zonder ware liefd na werelds hoogheyd staet?
 Verblinde mensch! houd op het dool-pad in te keeren,
 En wild van Christo zelf een Christen liefde leeren.
 Waer zijt gy, gierig hert! dat in de rijkdom wroet?
 Waer zijt gy, die uw lust hangt aen het werelds goed?
 Waer zijt gy, blinde mensch! aen valsche liefd gebonden?
 Waer zijt gy, aerdsche stof! genegen tot de zonden?
 Waer zijt gy, die verblind in 's werelds liefde dwaeld?
 En die een zware last op u gewisse haeld.
 Let, bid ik, op 't vervolg van deze rijmeryen;
 Let, hoe gy leeren moet des werelds liefde myen;
 Let, bid ik, op de wet van ware liefdens deugd,
 En dat gy valsche liefd geen meer gebruyken meugd:

Leer, uyt mijn slecht gedicht, uw ydelheyd en dromen,
En hoe verkeerde liefd u hert heeft ingenomen;

Leer, door mijn rijmery, uw dwaesheyd af te staen,
En door geen valche liefd, het dool-pat in te slaen.

De deugd zy een baek, en wijzer aen de zinnen,
Hoe gy verkeerde liefd, door deugde moet verwinnen.

Gy weet het, Christenziel, dat gy niet dwalen meugt,
Maer dat u God verbind aen wetten van de Deugd;

Gy weet dat God den mensch heeft lijf en ziel gegeven,
Een yder in zijn hert een vaste wet geschreven.

God heeft dit aerdsche vleesch de ziele ingeplant,
God heeft den mensch begaest met reden en verstant;

Waer door hy goeden quaed zou van malkander scheidten,
En nade wetten Gods een Christen leven leyden;

God heeft den mensch verleend een Goddelijke geest,
Waer door hy leeren moet hoe Christus is geweest;

Dat's God en ook een mensch, ja Heer van alle heeren,
Die door zijn lijden wilde menschen liefde leeren;

Dat Christus nu als mensch van God den Vader scheidt,
En aller menschen zond op zijne schouders leydt,

Dat hy hier naekt en bloot ter aerden is geboren;
Dat hy een arme stal daer toe heeft uytverkoren,

En zoo veel jaren lang ter wereld heeft verkeerd,
Met lijden aen den mensch der menschen plicht geleerd;

Dit is, om ons daer door tot liefden aen te wijzen,
De liefde, als van nood, de menschen aen te prijzen;

De stemme des Propheet's werd over al gehoord:

Wie zal vertellen ons het werk van zijn geboort?

Wat is 't of ik vergeefs daer op mijn herssens slijpe,

Gy, wijzen Salomon en kost het niet begrijpe;

Dies den Propheet aen ons hier meê te kennen geeft,

Als dat geen mensch zoo wijs, op dezer aerden leefdt

Die ons dat wonder werk zoo klaerlijk kan vertalen,

Dat wy met ons begrijp dat zullen achterhalen;

O mijn vernuft te zwak! dat ik door rijmery,

Zou melden hoe dit werk van God begonnen zy.

Dat God ten Hemel heeft noyt moeder uyt verkoren,

En zonder Vader hier op Aerden is geboren.

Den waren Zone Gods, ter wereld voort gebracht,

Geboren uyteen Maegt van vrouwelijk geslacht;

O wonder! van een Maegt is Christus voort gekomen,

Een Maegt die tot dit werk noyt man en heeft vernomen;

O wonder! dat de Maegt noyt man en heeft bekent;

O wonder! dat noyt man dees Maegt quam omtrent;

Dies laet ons den Propheet, dees zijne woorden hooren,
Wie zal 't vertellen hoe dat Christus is gebooren?

O wonder! ons begrip en kennis gy verdooft,

Nochtans waerachtig, Christen mensch, voor die geloofst;
O krachte des geloofs! hier moet uw liefde bliken,
Maer wil begrip 't geloof hier in dit stuk doen wijken;

Wat zal begrip, verstand, vernuft of wijsheyd zijn?

O Christen! 't is een kaers by klare zonnescijn.

Als uw geboorte dach, ô Christe! was gekomen,

Waer hebt gy, zone Gods, uw legersteê genomen,

Waer hebt gy doch de plaets van uw geboort begeert?

Niet in een groot palleys alwaer men Princen eerd;

Niet in een aertlike troon, nocht Koninklijke hoven,

Daer alle weelde vloeyd van onderen tot boven;

Maer in een arme hut, een open bloote stal,

Gepronkt met hoy, en stroo, die gy niet by geval,

Maer, met voorzicnigheyt, vrywillig hebt verkoren,

Om arrem, naekt en bloot op Aerd te zijn geboren;

Daer lag hy, die het al wat men ter wereld ziet,

Allcenig toebehoord, nochtans begeerd hy 't niet;

Daer lag hy, die een Vorst en Heer was aller Heeren,

Om ons, ô aerdsche mensch! ons nedrigheyd te leeren;

Daer lag hy, naekt en bloot, die al de werelt kleed;

Daer lag hy, die het al om onze zonden leed;

Daer lag hy, als de minst, die nochtans is de meeste;

Daer lag de Zone Gods, in 't midden van de beeste;

Daer lag hy, in verdriet, in ongemak en noot;

Daer lag die Rijke God, koud, arm, naekt en bloot;

Die God, die zijn natuur van 't Goddelijk ontlede,

En met het menschelijk in alles zich bekleede;

Op dat de Prophecy ten vollen werd vervuld,

Op dat zijn lijden zoud' betalen onze schuld.

Hoe menig jaren lang heeft Christus willen lyen!

Om ons, ik zeg om ons, van 't lyen te bevryen;

Wat zwarigheyd en strijd heeft Christus uytgestaen!

Wat heeft dien goeden God niet om den mensch gedaen!

Na lang en veel verdriet van pijnelijke plagen,

Met doorenen gekroond, met geesselen geslagen,

Bespogen en bespot, gepijnigd en gewond,

Gehongert, en gedorst, ô mensch! om onze zond;

En eyndelijk gerekt en aen het kruys gehangen,

Daer menig druppel bloed vlood langs zijn bleeke wangen.

O liefde! Christi liefd; die door uw lijden leerd,

Dat gy ook van den mensch-oprechte liefd' begeerd;

O liefde! Christi liefd'! ô liefde ongemeten!
 O liefde! by den mensch, op heden als vergeten,
 O liefde! by den mensch zoo weynig overdacht,
 O liefde! hoe verstroyt by 't menschelijk geslacht!
 O mensch! ô Christen mensch! wilt gy als Christen leven,
 Zoo moet gy u tot liefd', en lijdzaamheid begeben.
 Gy moet uw naesten doen, gelijk u Christus leerd;
 Zijn lijden, lieve mensch, uw lijdzaamheid begeerd;
 Zijn lijden en zijn smert, zijn bitterlijke wonden,
 Vermanen u, ô mensch! te scheidn van de zonden,
 En willen dat zijn liefd' met liefde zy vervuld;
 Zijn lijden leerd dat gy zult lijden zonder schuld.
 't Is alom ons geweest dat Christus heeft geleden,
 Hy lijd de straf, wy zijn de gene die misdeden;
 O liefde! die ons leerd, en drukt in het gemoet,
 En wil dat yeder zooaen zijne naeste doet,
 Maer ach! waer is den mensch, die zich (in liefdens zaken
 Gelijk 't een Christen voegd) zoekt Christelijk te maken?
 Geen Christen wet heeft plaets in 't Christen herte meer;
 De liefde Christi, ons tot regel, wet en leer,
 (Om met ons even mensch in Christen liefd' te leven),
 Die schijnt als uyt den mensch verbannen en verdreven;
 De zond in plaets van liefd' bezit des menschen hert;
 Den eenen mensch zijn vreugd is d' ander mensch sijn smert;
 De nijdigheid en haet tot nadeel van de vromen,
 Die hebben 't meeste deel der menschen ingenomen;
 O nijdigheid! ô zond! ô kanker aen de ziel!
 O nikkerlijk bedrijf! ô gruwelijk verniel
 Van deugd, geluk, en eer der eerlijker menschen!
 Fy menschen, die 't verdriet van hare naesten wenschen,
 Fy menschen, die de naem van Christen menschen draegt,
 Daer gy uw naesten mensch met nijdigheden plaegt.
 Doch, nijdigheid (een grove zonde)
 En werd allecnig niet bevonde
 By 't ziel geslacht, in onze tijd;
 Maer ach! ik vind zoo veel gebreken,
 Dat ikze al niet uyt kan spreken,
 O mensch! leer zelve wie gy zijt.
 Hoe menig voelt'er 't hert bekropen,
 Van vuyle lusten ingeslopen,
 Met graegte tot een snood bedrijf;
 Hoe los werd trouw en eed vergeten,
 En echts beloft ter zy gesmeten,
 Tot misbruyk van 't vergankelijk lijf.

Wat speelt de geyle lust al parten?
 O gruwel! zond in Echte harten!
 Wat list gebruykt het snode vleys?
 Om in dees goddelooze zaken,
 Het zondig herte te vermaken,
 Te boeten lust naer minnens eys.

Hoe vleyden peyd de lust de zinnen?
 Met ydel zoet van geyle minnen,
 't Geen zich de dert'le mensch inbeeld;
 Hetzy in mannen, 'tzy in vrouwe,
 In 't overtreên van Echte trouwe,
 Een yder zijne rolle speelt.

Wat hoor, en zien ik alle dagen?
 Wat heeft de wereld valsche lagen?
 Waer mede zy den mensch bekoord;
 Wie kan des werelds snood bedrijven,
 Zoo zeer beklagen, oft beschrijven,
 Als het (God beterd) wel behoord?

O aerdschen aerd! geneygt tot zonden,
 Wat leefd gy los en ongebonden?
 Hoe hold en sold gy in uw quel?
 Ach! hoe verstoort gy liefd, en deugde,
 En zoekt al uw vermaek en vreugde,
 In 't geen de ziel voerd na de hel.

O aerdsche stof! uyt aerd geboren,
 Hoe prikkelt u de lust, met sporen?
 Nageld, na goed, na hooge staet,
 Na rijkdom, eer, en werelds weelden,
 Die aen de zielen noyt en teelden,
 Als eeuwig leet, doch! al te laet.

Hoe woelen, wroeten 's menschen zinnen,
 Om overloed van schat te winnen,
 Die als zy al verkregen zijn,
 Noch geen genoegén kunnen baren,
 Maer teelen, door een gierig sparen,
 Tot meerder winning, groote pijn;

Of geven oorzaak om te leven
 In pracht, tot staet-zucht aen gedreven,
 Wellust ten dienst, in overloed;
 Aenleyding tot een quaed begeeren,
 Met Goddeloozen te verkeerén,
 Ontstaet uyt macht van geld en goed.

Hoe wist zich in voorleden tijden,
 Het heydendom hier van te mijden?

O Christen ziele! leer, ey leer!
 Van't aerdsch niet meerder te betrachten,
 Als gy u zult van nooden achten,
 Tot onderhoud, in deugd en eer.

Hoe woeld en wroet het gierig herte,
 Hoe veel! om meerder lijd het smerte,
 En heeft gebrek in d' overvloed;
 Ja knaegd, en plaegd zich alle dagen
 In quel, van onnut zorge dragen,
 Tot vuyl gewin van geld en goed.

Hoe veel! hy kan het hert niet voegen,
 Om zich in veelheyd te genoegen;
 Onnutte quelling, quâ begeert,
 Hoe veer kunt gy de mensch verleyden,
 En van het menschelijk doen scheyden,
 Gelijk ervarentheyd ons leerd.

Den gierigaert van lust gedreven
 Tot overvloed, zoekt arrem leven,
 Veel wil hy, weynig wil daer van,
 Dit is den aerd van gierig eygen,
 Altijd tot meer en meer te neygen;
 Hoe meer, hoe min 't hem dienen kan,

Een gierigaert, in zijn gebreken,
 Werd by het vuylste dier geleden
 Dat op het gantsche aerdrijk leefd;
 De wijzen geven voor een oordeel,
 Het verken levend; doet geen voordeel,
 Zoo ook, die'n gierig herte heeft.

In 't leven wroet hy voor zijn lusten,
 Zijn quâ begeert laet hem niet rusten,
 Te rapen overvloed by een;
 Hoe veel dat hy bezit in 't leven,
 (Schoon nood vereyscht) hy zal niet geven,
 Nocht yets, om Godes wil besteên.

Hy zal zich over gene armen
 In 't minst medogen, oft erbarmen,
 In noot geen vrunden bystant doen;
 Wat mach ik doch van deze spreken?
 Hem zelve zal het hert ontbreken,
 Om zich in nooddruft zelfs te voên.

Hoe veer is woeker in gekropen?
 Waer door der veel zijn uytgezopen,
 In goed, in bloed, in ziel, en lijf;
 Ik heb in 't stuk van deze zonden,

Zoo veel by den Mensch bevonden,

My schamende dat ik het schrijf.

O wereld! stad van alle steden,

Hoe vaek zucht ik, en dat met reden;

O wereld! wereld ach! ik ween;

Ik zie in u de woeker kruypen,

Om arme herten uyt te zuypen,

En 't vleesch te stropen van het been.

O woeker! schijn vriend van de droeven,

(k Zeg droeve, die uw troost behoeven)

Hoe graect, en aest gy hier ter steê?

Laet af, laet af, uw pont te delven,

Laet af den woeker, kend uw zelven;

Want God die maakt zijn geesfel reë.

Op, zeg ik, op, ontslyt uw oogen,

O gulzigheyd! door lust bedrogen,

O dronkenschap! ô boosheyds poel!

O voedzel van veel quade zonden!

God beterd, hier zoo veel bevonden,

Wat zijt gy meer dan Satans boel?

Wackt op, wackt op, gy Satans slaven,

Misbruykers van Gods goede gaven,

O dronkenschap! wat toond gy blijk,

(Aen die, die met een gauw opmerken,

Aendachtig letten op uw werken,)

Dat gy de beesten zijt gelijk.

Men vind een land daer zijn dees' wetten,

(En waardig om wel op te letten;)

't Gebeurd als yemand gaffen heeft,

En aen den tafel is gezeten,

In vrolijkheyd met drank en eten,

Een vriendenmael ten besten geeft;

Dat dan een slave word geschonken,

Zoo veel, dat hy werd volen dronken,

Op dat den gaffen zy geleerd,

Wat beestigheyd den dronk kan voeden;

O heydens leering! ons ten goeden,

Hoe hoog gy deugdens wetten eerd.

Hoe veer gaen nu in onze tyen

De lusten van de hovaerdyen,

Hoe opgeblazen, trots in pracht!

Hoe dertel, na de wijs, in 't kleden,

Bepronkt gy nu uw vleesch, en leden;

O aerds, en sterffelijk geslacht!

De hovaerdy tot pracht genegen,
 Begeeft zich op verkeerde wegen;
 O hovaerdy! wat wend gy acn;
 Ik zie, ik zie u zoo veel plegen,
 Gy oorzaekt straf, zoo gy die wegen
 Begeert noch verder in te gaen.

Het spreekwoord leerd ons alle dagen,
 Dat zonden oorzaak zijn van plagen;
 Wat plagen heeft men oyt gehoord,
 Wat plagen heeft God voor genomen,
 Die ons niet op den hals en komen?
 Dat's honger, dierte, krijg, en moord.

De straf des Heeren wy beproeven,
 Pest, diere tijden ons bedroeven,
 Ja roven, moorden, plundren, brand;
 Al deze komen ons genaken,
 (Om zoo de herten op te waken)
 Door straf van Gods rechtvaerde hand.

O eeuw! wat voed gy droeve tijden,
 In zorge, ramp-spoed, druk en lijden;
 Benauwde tijd! al lang beproefd,
 Hoe hebt gy met verdriet en smerte
 Zoo menig ziel, zoo menig herte
 Geplaegd, gepijnigd, en bedroefd?

Noch zal'er meerder droefheyd naken,
 De tijd noch droever tijden maken,
 Mits dien ik zie, en daeglijx speur,
 Dat menschen in de zond volherden,
 In plaets van beter, boozer werden,
 O zondig hert! uw smert betreur.

Daer is geen liefde, geen deugd, nocht trouwe,
 Geen zondig hert met recht berouwe,
 Meer lust tot quaed, als innig leet,
 In plaets van zonden af te snyen,
 De zonden meer en meer gedyen,
 Den mensch van geen bekeering weet.

Zoo yemand mogt op mijn gebreken,
 Door wreede dwang van boosheyd spreken,
 En wijzen my het spreekwoord acn;
 Zoo wie een ander wil bestraffen,
 Moet zelve eerst het quaed afschaffen,
 En op den weg der deugden gaen.

Die wil ik met mijn rijmen leeren,
 Het ooge op zich zelfs te keeren,

Zijn quaed mijn misdoen niet verschoond ;
 Dat ik de deugd zoek aen te wijzen ,
 Schoon zondaer , niemant kan't misprijzen ,
 Mits dien my walgt mijn quâ gewoont.

Ik heb , voor my , het mijn bedreven ,
 Derhalven ook voor mijn geschreven ,
 Den weg der deugd in rijm gemaakt ;
 En niet alleen voor die , die 't lezen ,
 Maer 't zal mijn hert een prikkel wezen ,
 Die zoo wel my als andren raekt.

Om op der deugden weg te komen ,
 Heb ik noch yet wat voor genomen
 Te schrijven , hoe wel zwak van macht :
 Twee dingen aen den mensch t' ontdekken ,
 Die ons tot leydflien mogen strekken ,
 Om tot de deugd te zijn gebracht.

Het eene dat is Godes vreze ,
 Het ander wil de liefde weze ;
 Waer een van deze twee gebreekt ,
 En word geen Christen ziel bevonden ,
 Maer quâ genegentheyd tot zonden ,
 'k Zeg zonden die de Heere wreekt.

Niets trekt hem God zoo zeer ter herten ,
 Niets kan 'er Christo meerder smerten ,
 Als zond , door hem zoo dier voldaan ;
 Met smert en pijn , en bitter sterven ,
 (Om ons den Hemel te verwerven)
 Is Christus in zijn rijk gegaen .

Alleen heeft Christus ons door dezen ,
 De liefd geleerd , en God te vrezen ;
 De liefde is den mensch van nood ,
 De vreze Gods moet ons bevryen ,
 Van straf , van plaeg , van alle lyen ,
 Jazelyer van dien helschen dood .

De liefde is een Christen teken ;
 De liefde kan de zonden breken ,
 Een Christen werd door liefd bekend ;
 De liefd toond Christelijke vruchten ,
 Dat zijn haer tranen ; en haer zuchten ,
 Die zy tot God ten Hemel zend .

Wanneer men speurd dat Christen menschen ,
 't Verderven van hun naesten wenschen ,
 O God ! hoe kan 't een Christen zijn
 Die ons bewijzen wil met rede ,

Dat d' oorlog nutter is dan vrede;
O Christen! Christen in de schijn.

Gebrek van liefde doet u dolen,
De vrede heeft ons God bevolen,
De vrede is een Godlijk zaed;
En vrede moet door liefde komen,
Maer is de liefde wech genomen,
Zoo teeld de wereld alle quaed.

De quâ begeert, van liefd gescheyden,
Zoekt booze herten aen te leyden,
In plaets van liefde, tot de nijd;
Elk wil de hoogste trap betreden,
En volgt zijn quâ genegentheden,
Dit brengt ons oorlog dieren tijd.

Begeert met zonden aengespannen,
Die hebben vreeze Gods verbannen;
Gods vrees en liefde aen een kant,
Nu kunnen geen goe vruchten telen;
Elk wil den rol van meester spelen,
O Christen ziele! Christen schand.

Waer is Gods vrees en liefd gebleven?
Waer is, ô mensch! het Christen leven?
Waer is de trouw? eylaes! te niet;
Om eygen baet de menschen woelen,
Haer naesten armoed niet gevoelen,
Den een is d' ander zijn verdriet.

Hoe ongelijk is 's werelds voordeel,
Hoe ongelijk het menschen oordeel?
Den rijkert is des wijsheyds vriend;
Als yemand raekt in rijkdoms vreugde,
Eylaes! dat schrijft men toe zijn deugde,
Daer hy nochtans de ondeugd diend.

D' onvromen mensch (tot geld genegen)
Zoo hy maer rijkdom heeft gekregen,
En dat 't geluk zijn staet verhoogd,
Hy werd ge-eert, ontzien, geprezen,
Zijn rijkdom doet hem eerlijk wezen,
Schoon hy inwendig niet en doogd.

In tegendeel, wannecr de vromen,
Door ongeval tot armoed komen,
Zoo is het qualijk aengeleyd;
Hoe wel oprecht in hun geweten,
Zy moeten (eerlijk) eerloos heeten,
En 't gaet gelijk het spreek woord zeyd,

Onkruid kan 't goede zaed verdrukken,
 Een vroom gemoed kan 't luk mislukken,
 Mislukt hem 't luk, hy is een guyt;
 De ondeugd zal zijn deugde schenden,
 Tot meerder last van zijn ellenden,
 Hem voor een doogniet maken uyt.

Hoe veer is Christen liefd' verbannen,
 D' een tegen d' ander aengespannen.
 Eylaes! hoe word de liefd' vertreên.
 Een yder, om zich groot te maken,
 In ydel roem van werelds zaken,
 Verkort de welvaert van 't gemeen.

Gebrek van liefde voed de zonden,
 Door zonden is den Heer verbonden
 Tot plaeg, en straffe van ons quaed;
 't Is om de zond' dat God zijn handen,
 Op Koninkrijken, en op Landen,
 Met Geesfels van zijn straffe slaet.

Dies wil ik my tot rijmen keeren,
 Waer door een Christen ziel kan leeren,
 Wat voor een Christen diend gedaen;
 Waer toe den mensch moet zijn genegen,
 Om God tot meêlij te bewegen,
 De plagen van ons af te slaen.

De liefd' gegrond in Godes vrezen,
 Kan ons een rechte middel wezen,
 Waer door Gods liefde werd gevoed.
 Dit zijn de woorden onzes Heere,
 Des zondaers dood ik niet begeere,
 Maer beterschap in ware boet.

Wie kan tot boete zich begeven,
 Die niet en wil in liefde leven?
 Hoe kan 'er vreed en eendracht zijn?
 Zoo lang de Christenen verschillen,
 En geene liefde plegen willen,
 Maer dragen 't herte vol fenijn.

Laet af, laet af, ô zwakke Christen!
 Laet af, in 't Goddelijk te twisten;
 Hier om 'een punt, een kleyn verschil,
 (Ja dorst ik zeggen, ydel dromen)
 De Christenen tot tweedracht komen,
 D' een Christen d' ander dwingen wil.

Eylaes! ten zijn geen Christen wetten,
 Laet ons de Liefde palen zetten,

Hoe veer het Christendom moct gaen ,
 Hoe veer een Christen is verbonden ,
 En wat een Christen moct doorgronden ,
 Waer meed een Christen kan bestaen .

In God en Christum te geloven ,
 'k Zeg God die alles gact te boven ,
 God Vader , en God Zoon gelijk ,
 God Schepper , wiens gelijk in waerden ,
 En is in Hemel , nocht op Aerden ,
 Als Majesteyt van 't Hemelrijk .

't Ken-teken is van Christen menschen ,
 Haer naesten als haer zelve wenschen ;
 Mijs oordeels , 't staet geen Christen vry ,
 Het hert in liefden af te trekken ,
 Van die , die hy niet kan verwekken ,
 Dat met hem een geloovig zy .

Ten past geen Christen tijd versleten ,
 Te straffen yemand in 't geweten ,
 Gelijk , God beterd , word gedaen .
 O ! wild' de liefde zoo veel geven ,
 Dat yder mogt zijn hert beleven ,
 Mits yder voor zich zelfs moet staen ;

Wanneer den Rechter zal verschijnen ,
 Met helse straf , de booze pijnen ,
 En plagen eeuwig met ellend ,
 Die , die een ander wilde leeren ,
 Op zulk een weg , en pad te keeren ,
 Daer men geen Christen wette kend .

Ja , yeder een wil nu verstreken
 Een ziele hoeder , om te trekken
 Het Christen herte na zijn zin ;
 Elk wil een ander beter leeren ,
 En zelve , door een quaed begeeren ,
 Loopt hy verblind het dool-pad in .

Aen andren is hem veel gelegen ,
 Zich zelve kend hy nauw te degen ,
 Hy wil van andren veel gedaen ;
 Een beter , wil hy 't best beroven ,
 Een ander 't zijne doen geloven ,
 Daer elk moet voor zich zelve staen .

't Is vreemd dat nu de menschen plegen ,
 Veel vlijt om andren te bewegen
 Ter zaligheyt ; en zorgen niet ,
 Met nauw en naersteljk op merken ,

Dat door oprechte Christen werken,
Haer eygen ziele nut geschied.

Elk wil een ander heylig maken,
En let niet op zijn eygen zaken,
Elkx oordeel 's anders heyl beroofd;
Ja d'een die zal den ander haten,
Hem liefd te toonen achter laten,
Om dat hy niet met hem geloofd.

O dooling! onder Christen menschen,
Elk wil zijn naesten zalig wenschen,
En op zijn zelfs hy niet en let;
O Christen mensch! elk is verbonden
Tot beterschap van zijne zonden,
Ditis de rechte Christen wet.

't Waend zich al Christen door 't geloven;
Die zich laet van 't geloof beroven,
Die wil nochtans een Christen zijn;
Schoon hy geloofd, wat vrucht kan 't geven?
Zoo men 't geloof niet wil beleven,
Is 't maer geloven in den schijn.

't Geloof (als 't nodigt) is van node,
Ter zaligheyd, geleerd van Gode;
't Is niet genoeg, dit moet 'er by,
De liefd, de hoop, en ook de vreze,
Die moeten by 't gelove weze,
Al eer men recht gelovig zy.

A Endachtige Lezer, alzo mijn mening niet en is yemandstoffe te leverentot i wist redenen, maer alleenig aente wijzen den Weg ter Deugden, inde zee mijne Rijmen; voorvallende de aenroeringe des geloofs, als het aldernodigste middel waer door de zelvige kan geronden worden, is dat mijns oordeels niet genoeg; maer van noode daer by te moeten voegen, Liefde, Hoop, en Vrede. Op dat een Christen (vergeleken met een Schipper, in de zee baren van dit ongestadig leven) als zijnde de weg om tot de Haven der zaligheyd te komen, daer toe zoude mogen geraken.

Den Schipman, zonder het schip te hebben, is 't niet mogelijk te bezoeken de kusten van Indien, ofte andere eynden dezes werlds; 't zelvde hebbende, als het voornaemste en aldernodigste, heeft nochtans niet genoeg, maer moet zijn geankert, en daer by zich verzorgen met Compas.

't Geloofre delijker wijze, vergeleken met het Schip, is niet genoeg ter zaligheyd; laet ons gaer tot de Schrifture by Jacobum 2, 17, het gelove zonder werken, is in zich zelve dood.

Alzo wy dan alleenig door 't geloof, niet en zijn verzekert, moeten wy de reyse onzes onzekeren levens, in het schip van ons geloof door brengen, na den streek en 't Compas der liefden, dat is niet alleenlijk in Christum gelooven, maer ook werken van liefde, en van barmhertigheyd aen onze naesten betoonen.

Voor het vrede, moet een geloofig Christen het anker der hope hebben, op dat zoo wanneer hem op de reyse overvallen de swarigheden dezes werlds, te weten, tegenspoet, ongeval, haet en nijd, en ramp en liden, armoede en ongemak, droefheyd en ellenden, moeylijkheyd en swarigheden, vervolging en verdrukking, dat by als dan zijn anker, dat is zijn hoop, wy-

werpe in deze onstuymen baren, vastelijk geloovende, dat hem God almachtig na droefheid blijdschap, na lijden troost, na vervolgingen verdrukking eeuwige rust, en zalige welvaerd zal verlenen.

Ten derden; de vreeze, vergeleken met het roer, door welke het schip moet gestuurt worden, is noodig, by 't geloove, aengezien hy onderworpen is zich zelfs te verwoeren in de eeuwige ellendigheden; alsoo hy niet en vrees, door een ondeugdelijk, boos en godloos zondig leven, den waerachtigen God en Schepper van alle schepselen te vertoornen; Welken God, alsoo hy goed en barmhertig is, zoo is hy ook streng en rechtveerdig; aengezien dat zijne Godheyl kan vergramt en vertoorent worden door de zonden; zulx dat hy derhalven ons bezoekt met allerhande plagen, onder de welke is den oorlog, voorbrengende branden, moorden, bloedvergieten, eereschenden, en diergelyken; ja dat ons God den Heer verzoekt met benauehyd, honger, pest en diere tijden. Waer door is 't alleen door onze zonden. Zyn de zonden oorzaak van deze plagen, zulx dat God die over ons is uytstortende? zoo moet het ook waerachtig zyn, dat zijne H. Majesteyt, door beterschap van zonden, oprecht berouw en leed wezen, als waerachtige boetveerdigheyl en deugdelijke woorden, in barmhertigheyl en genade kan verzoent worden. Derhalven hebbe ik deze voorgaende rijmen voorgesteld, die ik bestuytende, zal vervolgen, en de eygenschappen van de liefde, die ik in rijmerijen afbeelde, tot een ware, en oprechten Weg-Wijzer ter Deugden aenwijzen.

Liefde veroorzaekt Deugden.

'k **H**Eb eens een oude man, by na de tachtig jaren,
 Gehoord, een vreemde zaak, met zijne mond verklaren,
 Ik zeg een vreemde zaak, die ik hier by geval,
 Tot nut en dienstigheyl, den Lezer toonen zal;
 't Is nut, men zoo een zaak ten hoogsten zoekt te prijzen,
 Waer door men yemand kan op 't spoor der deugden wijzen;
 De liefde voed de deugd, als deugd met liefde gaet,
 Zijn zy de sterkste grond daer 't Christendom op staet.
 Het is wel eer gebeurd, waerachtelijk gebleken,
 Gelijk ik zelve heb den Ouden hooren spreken,
 Dat binnen Amsteldam, woonachtig was een man,
 Wiens naem, en wiens geslacht, als 't nauwd, men noemen kan;
 Dees alle weeld gewend ten aenzien zijn vermogen;
 Dees van een rijk geslacht en eerlijk op getogen;
 Dees met een jonge Vrouw in d' Echte staet verzeld;
 Dees wel begaefd met goed, en niet te min met geld,
 Is eerlijk van gemoed, en deugdzaam in zijn leven,
 Genegen van het zijn den armen meê te geven;
 Hy, van een goed beleyd en van een schrandre geeft,
 Is tot een zeker kunst al lang geneygt geweest;
 't Was * Stof-scheyding die hem deed zijne meening missen,
 En 't ging hem in die zaak heel buyten zijne gissen;
 Na dat hy deze kunst heeft, leyder, onderstaen,
 Zoo is het hier met hem heel qualijk afgegaen;
 Hy, deed in deze kunst een machtig geld verflinden,
 En zonder dat hy kost daer in zijn wensching vinden;

* *Alchimia.*

In't kort, hy heeft zijn goed in deze kunst verspild ;
 Hy is by yder een onwaerd, en niet gewild.
 De vrienden van zijn kant, en zijn hem niet genegen ;
 De vrienden van de vrouw, die gaen de zelfde wegen ;
 Hy, in het meest verdriet, en aldergrootste nood ;
 Hy, zonder hoop en troost aen alle kant ontbloot ;
 Hy, die zich alle hulp der menschen vind benomen,
 Is noch in meer verdriet en swarigheyd gekomen.
 En't gaet zoo met den mensch, de rechte vrundschap wijkt ;
 Geen vrundschap vind den mensch, wanneer't geluk beswijkt ;
 De vrundschap is altijd van vrienden afgevloden,
 Wanneer op 't alderhoogst de vrundschap is van noden.
 Eylas ! het Christendom (hier in te grof verblind,)
 De wereld wel, maer niet de ware vrundschap mind.
 Zoolang de voorspoed duurd, so duurd de vrundschap mede ;
 O Christen ! waerom niet geleefd na wet van rede ?
 Geen vrundschap is oprecht daer weelde vrundschap mackt,
 Maer daerze word getoond als men in onluk raekt.
 Op dat ik voort verhael, hoe zich de zaken keerden,
 De vrienden (in de plaets van vrundschap) hem onteerden ;
 Men sloeg hem voor het hoofd, als hy om vrundschap bad,
 Men wist hem niet te wil, ook als hy niet en had ;
 Hy, in de grootste nood, en heeft geen troost genoten,
 Maer wierd van yder een verschoven en verstootten ;
 Zijn leven is een strijd, een quelling vol verdriet,
 Vermits hy niemand heeft van wien hem troost geschied ;
 Hy, door de hooge nood, tot bedelen gedreven,
 Heeft zich, voor eenig tijd, uytlandig gaen begeven ;
 Hy, van een vroom gemoed, dat leven ongewend,
 Gaet bedelen ter plaets daer niemand hem en kend.
 O herten ! hoe dus wreed, hoe kunnen Christen menschen,
 Haer ziel en zaligheyd van Christo Jesu wenschen ?
 O Christen ! met de mond, geen Christen met ter daet,
 Die zoo zijn even mensch in nood. verlegen laet ;
 Hy (in dit ongeval) begeeft zich menig werven,
 Van alle menschen af, en gaet alleenig swerven,
 Hier in een eyken bosch, daer in een open veld,
 Alwaer dat hy zijn hert aen God ten offer steld ;
 In zuchten en getraen, in weenen en in klagen,
 Ter oorzaak zijn verdriet in dees zijn droeve dagen ;
 Hy roept, ô goede God ! ik die uw dienaer ben,
 Verzoek, geeft my niet meer als ik verdragen ken ;
 Mijn zonden, ik beken't, zijn oorzaak van mijn plagen,
 Die zoo veel niet en zijn, of noch kan ikze dragen.

Ach! als ik overdenk, hoe 't met den mensch kan gaen,
 Stort ik voor u, ô Heer! mijn zuchten en getraen;
 De droefheyd perft mijn hert tot dit weemoedig treuren,
 Wat is my, Heer! geschied, wat kan my noch gebeuren?
 De nood brengt veel te weeg, en d'armoed die zoekt list,
 't Behoeven maakt my wijs het geen ik noyt en wist;
 Gedachten brengen voort een wonderlijk bedenken,
 Eylacs! de bittre nood kan deugd en vroomheyd krenken;
 Ik wil dat niet behoord, ik wil dat niet mach zijn,
 Dearmoed, goede God, brengt quâ begeert in mijn.
 Ik, die van goed geslacht, van rijken, als van vromen,
 Ter wereld ben gebracht, en eerlijk voort gekomen;
 Ik, die in eerbaerheyd, en deugd ben op gevoed,
 Ja alle weeld gewend, mijn nooddruft bidden moet;
 Ik, die nu vrundeloos, in armoed, en schanden,
 Moet bedelen mijn kost, en dolen achter landen;
 Ben nu in d' hoogste nood, die yemand hebben ken;
 Eylacs! ik haet den dag, dat ik geboren ben.
 Den naem van dezen man die laet ik na om reden,
 En een verzierden naem zal zijne plaets bekleden:
 Ik noem hem Desideer, ten aenzien hy verlangd,
 Dat hy in zijne nood een goede troost ontfangt,
 Doch 't scheen dat dat geluk, op hem niet wilde komen,
 Ten waer hy eerst noch had meer ongeval vernomen.
 Als Desiderius geen uytkomst vinden kost,
 Maer noch van huys tot huys zijn nooddruft bidden most,
 Is 't op een zeker tijd gebeurd dat zijn gedachten,
 Hem rieden dat hy zoud een hooger kans betrachten;
 Hy die in dit geval, zijn quade zinnen voed,
 Vervalt ook met het hert op ander luyden goed;
 Wat kan gebrek niet al, eylaes! te wege brengen?
 't Gebrek kan in den mensch een quade lust gehengen;
 Hy die een zeker huys, vind onder wegen staen,
 Gebruykt een loozen vond, en komt 'er binnen gaen;
 Daer woond een rijken man, van Joodsch geslacht gebooren,
 Dees spreekt hy aen, en leyd hem een verzoek te vooren,
 Oft vraagd hem yets, het geen ik zekerlijk niet weet,
 En onder dit beleyd hy zijnen voordeel deed;
 Hy zag de gaten deur, hy zag verscheyde deelen,
 Bequamelijk om daer te rooven en te stelen;
 Hy vind gelegentheyd, en neemtze wel in acht,
 Doch steld zijn voorneem uyt tor aen de middernacht.
 Als hy nu van de Jood zijn affcheyd had genomen,
 Is hy, dien zelfde nacht weêr voor het huys gekomen,

Hy voegt hem op de plaets des daegs by hem verspied,
 Hy breekt 'er door in huys, en niemand hoord 'er yet,
 Al wat 'er was dat sloop, dies hy zijn quade lusten,
 Ook garen had volbracht terwijl het alles rusten;
 Hy (die te harde klopt, oft al te luyde breekt)
 Hoord dat 'er binnen's huys den een oft d'ander spreekt;
 In 't kort hy staekt zijn doen, en vind hem vol beschromen,
 En roept, ô groote God! waer toe ben ik gekomen?
 Drijft deze gure zucht en dampen uyt mijn hert,
 'k Zeg deze quade lust, die my de ziele smert.
 De Joode sprong van 't bed, met al de huysgezinden,
 En komen daer zy hem in onmacht neder vinden;
 Een yeder (op het hoogst verwonderd en bevreest)
 Roept, 't is die man, die hier op heden is geweest;
 De Jood in plaets van wrack; doet alle middel plegen,
 En toond zich in der daed ook dat hy is genegen,
 Om onzen zwakken vrund te helpen in zijn nood;
 Hy die hem alle dienst en alle bystand bood,
 Vraegd Desiderium de oorzaak en de reden,
 Waerom hy in de nacht komt in zijn huys getreden?
 Hy vraegd hem wien hy is en waer hy komt van daen;
 't Geen Desiderius hem alles doet verstaen;
 De noot, zeyd hy, my droong, door nood was ik gedreven,
 My tot dit booze werk, en valtheit te begeven;
 Ey! vrund vergeef het my, en denkt dat armoed kan
 Berooven van de deugd, een aldervroomste man.
 Als nu de Jood verstond hoe dat de zaken lagen,
 Heeft hy in dit geval hem loffelijk gedragen;
 Ik die aen u bespeur, zeyd hy, een goed gemoed,
 En dat gy neffens dien zijt deugdzaam opgevoed;
 Ik die uw vrunden ken, kend' uwe vader mede;
 Ik heb u hert en grond bespeurt uyt uwe rede;
 Ik zal, waer dat ik kan, in all's u dienstig zijn,
 En zoeken door mijn gunst te zachten uwe pijn;
 Ik zal in dit geval u troost en vrundschap toonen,
 Uw misdæd door de nood begaen, op 't hoogst verſchoonen;
 Ik zal u alle dienst en trouwe vrundschap doen;
 Ik zal mijn leven lang uw van mijn gaven voên;
 Gy zult, zoo lang gy wild, hier in mijn huys verkeerren.
 En zonder dat gy daer een stuyver zult verteeren,
 O liefde! rechte liefde, ô liefde! ongemeen,
 Van duyzend Christenen, zeg my, waer isser een?
 Dit doet een Joodschen man, het Christendom tot schanden,
 Wiens naem behoord' te gaen door alle Christen landen;

O Christen! spiegel u, hoe zich een Jood quijt,
 Een Jode, die den naem van Christus niet belijdt;
 O Christen! die u hert afrekt van ware armen,
 Zie hier een Jood zelfs zich over dien erbarmen;
 Een, die geen Christen wet en kend, nocht onderhoud,
 Beschaemd het Christendom, 't welk Christo toebetrouwd
 Den loon huns zaligheids; een Jood, door liefde gedreven,
 Heeft hier een Christen ziel liefs plichten voorgelchreven;
 Doch, liefde heeft geen plaats nocht voorbeeld heeft geen kracht;
 Vermaning doet geen vrucht, de deugd is niet geacht;
 Berispen beterd niet, aenwijzing hoed geen doelen;
 Ik zeg noch eens, zie toe, toezien is ons bevolen.
 Elk Christen heeft zijn plicht, een plicht, die als een wet,
 In yder Christen hert, van Christo is gezet;
 Dat 's lichaems eygenschap, die hert, en zin doet neygen,
 Na liefde tot ons zelfs, als ingeboren eygen;
 Gelijk als eygen liefd ons huysvest in het hert,
 Alzoo wil God dat ook die zelfde liefde werd
 Aen onzen even mensch besteed en opgedragen;
 Wie 't niet en doet, die zoekt ook God niet te behagen.
 Eenleering uyt Godswoord, het geen den mensche leerd,
 Dat hy in liefde zich tot zijne naefte keerd:

Deut. xv cap. Is 't zake dat 'er yemand van uwe broeders, die binnen uwer stads poorten woonen, in 't land 't welke de Heere uwe God u geven zal, tot armoede gekomen zal wezen, zoo en zuld u herte niet verherden, nochte uw hand niet toefnyten, maer die den armen mensche open doen, en hem lenen het geendat gy ziet dat hy behoefd; keer uw oogen niet af van uwen armen broeder, niet willende hem leenen het geen dat hy begeerd, op dat hy tegen u niet en roepe aen den Heere, en dat u dat ter zonden niet gerekent worde: maer gy zult hem geven; nochte gy zult niet schalklijk met hem leven, in zijn noot te verlichten, op dat de Heer uwe God u zegene, in alle tijden, en alle dingen, daer gy uw handen aen steken zult; daer omme zoo gebied ik u, dat gy uwe hand opend aen uwen behoefstigen broeder, die met u in 't land verkeerd.

Sie hier, ô Christen mensch! een wet voor ons geschreven,
 Een wet waer na behoord het Christendom te leven;
 Een wet die onze Jood al beter heeft geleerd,
 Als wel een Christen ziel die Christi liefd begeerd;
 Een Jood, die van my zal een eeuwig lof behalen,
 Tot schand van Christendom, vol diergelijke dwalen;
 Een vroom, een deugzaam man, om dat hem d'armoed rackt,
 Werd by zijn vrunden zelfs voor deugniet uyt gemaekt;
 Een vroom, God vrezend man, beproeving Gods ontfangen,
 Van vrunden word gewenscht ter galgen opgehangen;

Een vroom, een deugzaam man, van 't onlukneêr getreên,
 Na alle smaed en spijt van zijn geslacht geleên;
 Een vroom, een deugzaam man, veel smaed en spijt genoten,
 Van yeder mensch verdrukt, van vrunden uytgestoten,
 Van yder ongeacht, en voor een siel geschend,
 Vind in het eynde trooft daer s' hem was onbekend.
 By vrunden uytgejaegd, by vremen aengenomen;
 By Christenen verdrukt, by Joden opgekomen.
 O Christen mensch! die u niet draegt zoo het betaemd;
 Eylaes! het Joods geslacht de Christenen beschaemd.
 Als Desiderius in 't onluk was gekomen,
 Zoo heeft hy zynen trooft in God den Heer genomen;
 Hoe wel door hooge nood hy quaed te plegen zocht,
 Nochtans zyn vroom gemoed kreeg nader achterdocht,
 En heeft in 't minstedeel zich tot de daed begeven,
 Doch zonder dezen Jood, hy hadder licht bedreven.
 Men zeyd de nood breekt wet, en liefd verhindert quaed,
 Gelijk in dit geval de daed ons bliken laet;
 De nood had hem geprest tot lusten van te stelen,
 Een Jode dat belet door 't zyne meê te deelen;
 Indien der Joden liefd, hem niet had by gestaen,
 Ja meerder als hem van zyn vrunden was gedaen,
 't Had lichtelyk geschied dat hy hem had begeven,
 Tot meerder dievery, en ongodzalig leven;
 Maer 't is gelijkerwijs een wijzen leeraer zeyd;
 Wie yemand stierd ter deugd, de deugd bearrebeyd;
 En die op God betrouwd blijft nimmermeer verlegen,
 Al scheen hem ook de gunst van alle menschen tegen.
 Schoon yemand alle smaed, en tegenheyd geschied,
 Zoo hy in God vertrouwd, ten schaed hem min als niet.
 Als Desiderius, woonachtig by dees Jode,
 Al zyne toevlucht nam in het gebed tot Gode,
 En bleef stantvast in die, die 't al geschapen heeft,
 En die ter rechterhand by God den Vader leefd,
 Die spiegelde zich ten hoogst aen veler Christen zonden,
 En houd zich aen de deugd van dezen Jood verbonden,
 Te volgen 't gun aen hem de Jode had gepleegd;
 Hoe zalich is de deugd die tot der deugd beweegd.
 Hy spreekt zich zelve aen, hoe ongelijk is 't leven?
 Een Jode leerd my hier hoe ik my zal begeven
 Tot liefde, die den mensch zyn naesten toonen moet,
 Daer my in tegendeel mijn maegschap anders doet.
 Als Desiderius een langen tijd van dagen,
 Zich eerelyk en vroom had by dees Jood gedragen,

Zoo heeft de Jode zelfs zijn vroom gemoed befpeurd
 Derhalven hem veel gunft van deze Jood gebeurde.
 't Gefchied op zeker tijd dat hem de Jode telde
 Een goede fomme gelds, die hy op winning ftelde;
 Zoo dat hy daer meê heeft zijn koopmanfchap gedaen,
 En die hem na zijn wenfch gelukkig is vergaen.
 Nu Defiderius, veroorzaekt en verbonden,
 Tot alle dankbaerheyd, deed alles wat hy konde,
 Heeft hy aen zijnen vrund eerbiedelijk verzocht,
 Of hy, op deze tijd, zijn affcheyd nemen mocht;
 De Jode zegt hem neen, ik bid wild niet vertrekken,
 Ik draeg yets in mijn hert, dat moet ik u ontdekken;
 Mijn geeft en heeft geen ruft, de ziel is ongesteld,
 Een innerlijke ftrijd al mijn gedachten queld;
 Ik volg de Joodsche wet, en leef na die geboden,
 Maer fpeur door hooger geeft de dwalinge der Joden;
 Ik kan de Joodsche wet niet langer goed verftaen,
 De geeft getuygt het my dat ik moet hooger gaen;
 Ik wenfch, dat ik eens fprak met eener wel ervaren,
 Die my de gronden mogt van 't Christendom verklaren.
 Als Defiderius (op 't hoogft hier in verblijd)
 De grond van zijn gemoed, na zijn geloof, belijd,
 En dat hy zich betoond geleerd, en wel bedreven,
 Om reden van 't geloof, en 't Christendom te geven,
 Zoo fteld hy aen zijn vrund een goede leering voor,
 De Jode werd verlicht en komt tot goed gehoor;
 De Jode is zoo ver, door Defideer, gekomen,
 Dat hy, als Christen, nu 't geloof heeft aengenomen;
 Zie hier een vremde zaak, een wonderlijk bedrijf,
 Een zaak die waardig is, dat ik ze voort befchrijf;
 O Christen lezer! leer hier, met een goed opmerken,
 Wat liefde niet kan doen, wat liefde niet kan werken;
 Deliefde, voedde liefd; deliefd, veroorzaekt deugd;
 Gelijk gy klarelijk dat hier uyt leeren meugt;
 't Was liefde, die de Jood aen Defideer beftede;
 't Was liefde, waer door hy zijn naekte leden kleede;
 't Was liefde, dat hy hem ten besten heeft gekeerd,
 En niet de doling van zijn even menfch begeerd;
 't Was liefde, dat hy hem voor verder doling hoede;
 't Was liefde, dat hy hem van zijne tafel voedde;
 't Was liefde, dat hy hem in nood heeft by geftaen;
 't Was liefde, dat hy hem heeft van zijn geld gedaen;
 't Was liefde, die in hem de deugde deed beklijven;
 't Was liefde, die hem deed standvaft in deugde blijven.

't Was deugde wederom dat liefde wierd beloond,
 Als Desiderius zich dankbaer heeft getoond ;
 't Was deugde als hy zocht zijn yver aen te wenden ,
 Te leeren Christum , die noch Christum niet en kenden ;
 't Was deugde , daer de liefd zoo willig was in macht ,
 Dat hy de Jode heeft tot Christendom gebracht ;
 De Jode (nu bekeerd) aenvaerd het Christen leven ,
 Enlaet zich Christelijk een ander name geven ;
 Alshy van zijn geloof belijd'nis had gedaen ,
 Wil hy niet anders zijn genoemt als Christiaen .
 Hor ! hoe het voorder liep , en hoe dat onder allen ,
 Met Desiderio de zaak is uytgevallen .
 Gelijk het wezen wil , of God het hebben wou ,
 Zoo komt 'er , by geval , aldaer ter plaats een vrouw ,
 Een vrouw die elders heeft te reyzen voor genomen ;
 Ziet Deziderius daer van de woning komen ,
 En met dat zy hem ziet zoo is 't datzy hem kend ,
 Schoon door verandering , ten deelen haer ontwend ;
 Zy spreekt tot Desideer , en na verscheyde reden ,
 Zeyd , dat zijn huysvrouw is der wereld overleden ;
 Hy , die nu zijnde vry , vankinders niet belast ;
 Hy die noch jeugdig is , doet dat de jonkheyd past ;
 Voegd zich tot alle dienst met welgenegen zinnen ,
 Om al het huysgezin tot zijne gunst te winnen ;
 En boven dien hy tracht door middel van de deugd ,
 (Als zijnde wel begacfd met schonigheyd van jeugd ,)
 De schoone Isabel het maegden herte stelen ,
 Die haer ook toond geneygt tot hem in alle deelen ;
 Zoo dat de vader ook van dezen onderrecht ,
 Geeft Isabel aen Desiderio ten Echt .
 O Goddelijk besfluyt ! noodwendig zijn uw werken ,
 En wonder uwe macht gelijk men kan bemerken ;
 Leer , Christen ziele , leer , dat liefde God behaegd ,
 En wil dat yder mensch zijn naesten liefde draegd ;
 De liefd veroorzaekt deugd , door liefde en door deugden ,
 Geeft God den Heer den mensch zijn zegening in vreugden ;
 Tot slot van reden diend een woortje noch gezeyd :
 De liefde brengt de ziel in staet van zaligheyd .

NATUURLYKE BEWEEGREDEKENEN

TER DEUGDEN,

Gesteld op de woorden :

GEDENKT TE STERVEN.



L wat de menschen doen, al wat de menschen plegen,
 Geschied uyt enkel drift van innerlijk genegen;
 Genegentheyd gevoed, door dagelijx gewoont,
 Op heden in den mensch (als noodig) zich vertoont;
 De menschen stellen zich al oft zy noodig moeten,
 Om hoogheyd, en om staet, om geld en rijkdom wroeten;
 De menschen stellen zich met meerder lust en vlijt,

Tot eer en edeldom, maer van een korten tijd,
 Als wel tot edeldom, en eer van zulke zaken,
 Die in der eeuwigheyd recht edel kunnen maken;
 Dit by den mensch gepleegt, is misbruyk buyten reên,
 De rechte edelheyd dat is de deugd alleen;
 De rechte edelheyd dat's Christelijk te strijden,
 Om Christi wille smaect en werlds oneer lijden;
 De rechte edelheyd is dat men deugd betracht,
 En al't vergankelijk van geender waerden acht;
 De rechte edelheyd is dat men zich leer voegen,
 In kleynheyd wel te vreên, met weynig te genoegen;
 De rechte edelheyd die moet alleen bestaen,
 In zaken die de ziel ter zaligheyd aen gaen;
 De rechte edelheyd ontstaet uyt kracht van reden,
 En niet in ydelheyd die 's menschen harssens smeden.
 O mensch! als ik bedenk, en stel voor mijn gedacht,
 Het misbruyk dat'er is in 't sterffelijk geslacht,
 En laet mijn innig oog op 's menschen leven dalen,
 Zien ik veel meerder als ik weet te achterhalen;
 Ik speur dat niet een mensch hier op der aerden leefd,
 Die ook in sijn beroep sijn misbruyk niet en heeft;
 Ik zie, die zelve deugd aen andren zullen leeren,
 Dat die zomwijlen ook van 't spoor der deugde keeren;
 Ik zie ook menigmael, dat die, die deugde prijft,
 De deugd verstoet, schoon hy ter deugd een ander wijft;
 Die, die het toezien op een ander is bevolen,
 En hoed zich zelve niet in ydelheyd te doolen;
 Die, die op 's werlds troon als Goden zijn geëerd,
 En sijn noch niet genoeg, het geen de tijd ons leerd;

Geen menſchen hedendaegs , het zy ook in wat ſtaten,
 Die met het hare hun oprecht genoeg laten ;
 Die overvloedig leefd in welluſt , rijkdom , eer ,
 Gund het gemoed geen ruſt , maer leyd het aen op meer ;
 Die min bezit , hoe wel genoeg , heeft zorg en vreeze ,
 Om dat hy garen zoud meer als zijn meerder weze ;
 Die weynig heeft zoekt veel , als hy 't bekomen heeft ,
 Men ziet nochtans dat hy in luſt tot meerder leefd ;
 Elk een wil meer als aêr , en dat in alle deelen :
 De kray wil arend zijn , de knecht de meeſter ſpelen ;
 Den koopman konink zijn , den onderdaen een heer ;
 Begeerte in den menſch loopt huydendaegs te veer .
 Eylaes ! hoe woelden wroet de menſch in aerdiſche zak en ,
 En zoekt hier op der aerd zijn eere groot te maken ;
 Wat word 'er liſt gebruykt by die , die zijn gemoed ;
 En zelfs het herte hangt aen het verganklijk goed ?
 Hoe doold begeerlijkheyd op kromme omme wegen ,
 Alcer zy haren wil in 't hebben heeft verkregen ?
 Als 't dan verkreëgen is en averchts vergaerd ,
 Zoo word het of misbruykt , of wel onnut beſpaerd ;
 De ſtaetzucht leyd het aen , en zoekt zich groot te maken ,
 En door ſijn groote naem tot hoge ſtaet te raken ;
 En als 't na wil en wensch tot ſtaet al is getreên ,
 Zoo is 't ſtaetzuchtig hert noch eſter niet te vreên .
 Zoolang daer hooger is , zal hy na hooger ſtijgen ;
 Een ander mans bezit zoekt hy voor hem te krijgen .
 Zoo yemand is gemeen in middel , macht , en ſtaet ,
 Men ziet dat hy in pracht boven zijn meerder gaet .
 O menſch ! verdoolde menſch ! een les diend hier geſchreven ,
 Aen Alexander , van den Philoſooph , gegeven ,
 Ik zeg Diogenes , die deſtig heeft gezeyd ,
 Ik ben een Vorſt , gy ſlaef , ô groote Majesteit ,
 Ten aanzien dat begeert u nimmermeer laet ruſten ,
 Daerom zijt gy een ſlaef , om dat gy diend uw luſten ,
 Mijn luſten dienen my , ik dwing , en drukke neêr ;
 Endaerom is 't dat ik my zelve acht een heer .
 Oles ! ô goude les ! doch weynig dieze leeren ;
 Geen leering leerd men meer , als hebben en begeeren .
 Ik bid u aerdze menſch , dat gy uw oogen ſlaet ,
 Op 's werelds ydelheyt en wankelbare ſtaet ,
 En op de broſheyt van dit kort onzeker leven ;
 Waer 's Alexander nu met al zijn macht gebleven ?
 Waer hy die onder hem de wereld had gebrocht ?
 Waer hy die door begeert na noch een wereld zocht ?

Waer zijn zy die hier Troon en Keyzerrijk bezaten?
Eylacy! door de dood ontruymt, en na gelaten.

Schoon, dat men na zijn lust mach leven menig dag,

Ja menig jaren lang zijn lusten plegen mach;

Wie heeft'er honderd jaer zijn lusten van genomen?

Wie is het zeker tot de honderd jaer te komen?

Genomen dat het al naer uwen wil geschied,

Ten eynde zijnde, ach! wat is 't? een enkel niet;

Wat is dan luys en hof? wat zijn dan land en erven?

Wat baet het als de dood u eeuwig die doet derven?

Wat is dan alle lust die geen meer lusten vijnt?

Wat is 't dan als het vleesch tot stof en asch verdwijnt?

Wat is 't al honderd jaer zijn leven hier te leyden?

Want ziel en lijf in 't eynd die moeten doch eens scheidten.

Wat is 't die lusten meer gediend als uwen God?

Wanneer tot stof en asch, het aerd'sche lichaem rot.

Wat is 't in staet en eer te leven na begeeren?

Waer 't vleesch tot wormen aen moet van 't gebeente teeren.

O staetzucht! spiegel u aen haer, die zijn geweest

In staet, voor uwen tijd, door drift van yd'le geest;

Waer zijt gy geldzucht? vol van yver in 't vergaren,

Vervloekte gierigheyd, die hongerd om te sparen,

En arme nooddruft schroomd, maer woekerdaen de lust;

Waer zijt gy? zeg ik, die geen tijd verkiest tot rust,

Maer hangt hethert aen 't geld, en 's werelds ydelheden;

Gy, in de overvloed met armoed zijt te vreden;

Vervloekte gierigheyd uyt quade lust geteeld,

Zie uwen moeder hier in rijmen afgebeeld;

Zie hier van wat geslacht dat gy zijt voort gesproten,

En uyt wat vader gy uw oorspronk hebt genoten;

Uw moeder, quade lust, u baerde uyt begeert,

Als sy ongodlijk heeft niet Satan geboeleerd;

Een snood en hels gespuys uyt quade lust u teelde,

Vervloekte gierigheyd! wiens suster is de weelde,

Gebaert van eene stof, doch ongelijk van aerd;

Den een verteerd 't onnut 't geen d' ander zoo bespaerd.

O wereld! propte vol van diergelijke dwalen.

O menschen! menschen wilt met reden achterhalen,

Hoe gierigheyd, en weeld twee quade zaken zijn,

Die aen een Christen ziel verstrekken voor fenijn.

O mensch! ô aerd'sche mensch! wilt uyt mijn rijmpjes leeren,

Tot matigheyd, u hert, en u gemoed te keeren;

Toond liefde, Christen mensch, en doet wat rede zeyd;

Leg af, Ik bid, leg af uw quâ genegentheyd.

O mensch! verdoolde mensch, gy, die in alle deelen,
 In aerdsche lusten zoekt met al u hert te spelen;
 Gy, die uw even mensch afgunstelijk benijd,
 Wanneer hem het geluk, na zijne wensch gedijd;
 Gy, die uw even mensch in armoedlaet verlegen,
 Schoon gy van God meer hebt, als gy behoefd, verkregen;
 Gy, die u geld veel meer tot hovaerdy besteed,
 Als dat gy daer van uwen naekten broeder kleed;
 Gy, die veel liever wild in overdaed uw goeden
 Misbruyken, als daer van bedroefde armen voeden;
 Gy, die in gulzigheyd veel liever godloos leefd,
 Als dat gy d' armen mensch yets wat om Gods wil geeft;
 Gy, die veel meer bezit als gy behoefd, om leven,
 En zelve niet en wild u zelfs uw nooddrufft geven;
 Gy, die veel gaerd en spaerd, ja dach nocht nacht en rust,
 Gy weygerd de natuur de nooddrufft, om die lust;
 Gy raept en schraept by een, om maer de lust te peyen,
 En durft van d' overvloed geen eerlijk leven leyen;
 Gy, die uw even mensch perst, tergt, ja vild en treed,
 Dat vaek een vroom gemoed smoord onder zulk een leet;
 Gy, die uw lusten scheidt, dijn naesten mensch te plagen,
 Door krachten van het recht, hem voor het recht te dagen;
 't Is waer, dat gy met recht die zaken wel vermeugd;
 Maer overtreed de wet, en 't recht van ware deugd;
 Gy, die uw bitter gal uytspuwt aen alle kanten,
 Niet op uw naesten mensch, maer eygen bloed-verwanten,
 Wanneer door ongeval gy eenig nadeel lijd;
 Gy, die u hier in toond als of gy beydens zijt,
 In plaets van liefde, voed gy boosheydom te wreken,
 Men hoord in plaets van troost u bitze woorden spreken;
 Men quetst een vroom gemoed, met naem van dievery,
 Men scheldt zijn eygen broer, als oft een dieve zy,
 Daer nochtans eer en deugd hem in het herte woenen;
 Maer daer 't geluk mislukt, kan deugd niet veschonen;
 Als het geluk mislukt moet deugd een deugniet zijn,
 En hy die niet en deugd is vroom, in deugdenschijn;
 De schijn en maekt geen daed, de daed blijft in zijn wezen,
 Een vroom gemoed blijft vroom, in 't ongeluk misprezen;
 Onluk en breekt geen deugd, schoon 't ongeluk beklifd,
 Hy, die de deugde mind, in 't onluk deugdzaam blijfd;
 Het ongeluk ontfaet uyt tweederleye zaken,
 Nochtans het ongeluk en kan geen deugniet maken,
 't En zy des ondeugds lust het ongeluk bereyd;
 't Onluk is tweederley, dies isser onderscheyd.

Daer is wel menig mensch tot ongeluk gekomen ,
 Welk onluk uyt moedwil zijn oorspronk heeft genomen ;
 Die zoo onlukkig word , die is 't zijn boosheyds schuld ;
 Maer ach ! onreedlijkheyd de moedwil zoo vervuld ,
 Dat men de reedlijkheyd nu langer niet wil plegen ,
 Noch onderscheyden , hoe het onluk is gelegen.
 Gy , die in u gemoed met God niet wel en staet ,
 Om dat gy by u zelfs op quade wegen gaet ;
 Gy , die inwendig zijt vol dwalende gebreken ,
 Zult altijd op 't gebrek van uwen naesten spreken ;
 Gy , die met loos beleyd uw misdoent overkleed ,
 Verbergtze zoo dat daer geen mensche van en weet ;
 Uw moedwil werkt veel quaed , verborgen voor de oogen ,
 Noch hiet gy vroom , schoon al u werken niet en doogen ;
 Hy is in zijn gemoed veel snoder vaek gesteld ,
 Die lichtlijk voor een guyt , zomwijl een ander scheld.
 Denk eens , dat Christus zal in heerlijkheyd verschijnen ,
 Met eyndelooze straf verdoemde zielen pijnen ;
 Den goeden zal het loon ter zaligheyd geschien ,
 Dat oor noyt heeft gehoord , nocht ooge heeft gezien ;
 God sal den goeden daer het Hemels loon doen schenken ,
 Het loon dat niet en kan het menschen hert bedenken ;
 Een vreugde zonder eynd , één leven zonder dood ,
 Een blijdschap zonder pijn , een wellust zonder nood ,
 Een vrede zonder twist , een vreugde zonder smerten ,
 Zal zijn by God bereyd voor d' uytverkoren herten.
 Hierom , ô aerdschen mensch ! uw quade lusten mijd ,
 En maekt dat metter daed gy een goed Christen zijt.
 Op , op , op Christen ziel ! wild gy den Hemel erven ,
 Snijd alle zonden af , en leer , *Gedenkt te sterven* ;
 Op dat , wanneer de ziel eens uyt het lichaem scheid ,
 Dan gy het Hemels loon geniet ter zaligheyd .

S L U Y T - R E D E N .

Gelyk den dageraet in 't oosten,
 De droeve herten kan vertroosten,
 Dio of door minne ziekte te bed,
 Oft door benautheyd zijn belet,
 De slaep te gunnen aen de lusten,
 Om in de donkere nacht te rusten;
 Gelyk het kriecken van den dag,
 Na dat het onder duyster lag,
 De bruyne wolken door komt breken,
 Met zonne strael de lucht besteken,
 En schiet op bergen, zee, en duyn,
 De stralen van zijn goude kruyn;
 Die levend doode doen verreppen,
 Ja al wat leefde zijn aeffens cheppen;
 De velden met gebloemde kleur,
 De kruyden met een Hemels geur,
 De boomen met bedoude bladen,
 Bepronken d' Aerde met hancieraden.
 Gelykerwijs door deze vreugde,
 De mensch in geest en ziel verheugd;
 Gelyk dees vreugden kunnen strekken,
 Om zielen tot Gods lof te trekken;
 Alzoo wensch ik dat mijn gedicht,
 Met zoet vermackden lezer sticht;
 En dat mijn rijmen hier geschreven,
 Een vrucht ter deugden meugen geven.
 O God! ô Schepper! van mijn geest,
 Indien ik ben te los geweest,
 Zoo dat ik hier oft daer yets miste,
 Oft my in eenig deel vergiste,
 Waer aen zich yemand vind gerackt,
 Zoo bid ik iuffer yets gemaect,
 Dat reyne zielen mogt besmetten,
 Gun my daer beter op te letten;
 Wannecr dat ik na dozen dag,
 Weér nieuwe rijmpjes schrijven mag.
 O God! of zoo mijn rijm mocht wezen,
 Dat al de gene die het lezen,
 Dat die, die 't hooren ofte zien,
 Mach nuttigheyd daer door geschien;
 Zijn hier of daer verstroyde zinnen,
 Genegen tot onkuyfch beeminnen;

Is hier of daer een jeugdig hert,
 Gepluegt met geyle minne smert;
 Word hier of daer een hert gevonden,
 Aen zucht van reyne liefde gebonden;
 Is hier of daer een hert vol strijd,
 Om dat het door de liefde lijdt;
 Gun dat mijn rijmen oft gedichten,
 Haer droeve quelling wat verlichten;
 Gund God! dat deze rijmery,
 Een ydel hert tot stichting zy,
 En dat hy, die 'er doold mach leeren,
 Daer door tot beterschap te keeren.
 O God! ik bid dat mijn gedicht,
 Voor al mijn eygen zelven sticht,
 En dat ik zelver mach beleven,
 Het geen ik and'ren heb geschreven.
 Gund God! het geen ik heb gemaect,
 Dat dat mijn eygen herte raect,
 Tè weten, dat ik my mach stellen,
 Omluft der zonden neer te vellen;
 Dat ik mijn lusten tracht te voên,
 Om aen mijn naesten wel te doen;
 Dat ik mijn hert en al mijn zinnen,
 Mach stellen God voor al te minnen.
 O God! dat ik mijn zelven leer,
 Tot al de deugden die ik leer,
 En daer ik and'ren aen wil prijzen,
 Met voorgaen haer dien weg mach wijzen.
 't Is yet dat hier de penne doet, (zen.
 Maer niet genoeg, is 't hert niet goed;
 't Is veel, de weg ter deugd geprezen,
 En daer toe midd'len aongewezen;
 't Is veel, zeg ik, maer niet genoeg,
 Ten zy ik my daer zelfs na voeg;
 't Is veel, maer niet genoeg bedreven,
 De deugd aen and'ren voorgeschreven;
 't Is veel, maer niet genoeg gedaen,
 Deugd zoeken, zonder voort te gaen;
 't Is veel, maer niet genoeg veel weten;
 't Is veel, geleerd en wijs te beten;
 't Is niet genoeg, geleerd en wijs;
 't Is niet genoeg, ik deugden prijs;

't Is veel, maer niet genoeg deugd plegen,
 Aen't hert is 't altemael gelegen,
 Dies mijn gebed geoffert werd;
 O God! verleen my zulk een hert;
 O God! verleen my zulke zinnen,
 Dat ik met't hert de deugd mach minnen,
 Geen deugden tonen met de mond,
 Maer deugden in het hert gegronde;
 O God! ó Schepper van mijn leden,
 Gun my een hert geneygt tot vreden;
 Gun my een hert van zuiver bloed;
 Een hert geneygt tot alle goed;
 Een hert tot quaed doen noyt geneegen;
 Een hert dat deugd zoekt te plegen;
 Een hert inwendig niet besmet;
 Een hert dat op de waerheyd let;
 Een hert dat zuiver word bevonden;
 Een hert gewapend voor de zonden;
 Een hert dat gierigheyd versmaed;
 Een hert het geen de logen haet;
 Een hert dat wraeklust niet kan lyen;
 Een hert om dronkenschap te myen;
 Een hert dat schrik heeft voor de hel;
 Een hert bevrijd van overspel;
 Een hert door liefden aengedreven;
 Om arme liens wat meê te geven;
 Een hert inwendig zoo gesteld;
 Een hert dat noyt zich zelven queld;
 Een herte dat zich nimmer stelde
 Om mijnen naesten mensch te schelde;
 Een hert dat in een anders val,
 Zich zelven noyt verheugen zal;
 Een hert 't geen toond dat Christen teken,
 Van yemants val noyt schand te spreken;
 Een hert dat na de liefde trekt;
 Een hert dat tot medogen strekt;
 Een hert dat zich na reên wil stellen,
 En over niemant oordeel vellen;

Een hert dat wraek en laster staekt,
 Als yemand in verval geraekt;
 Een hert dat laster zoekt te myen,
 Al most het zelve schandte lyen
 Een hert dat na de vroomheyd tracht,
 Gewillig by gebrek van macht.
 Een hert dat zoo gesteld zal wezen,
 Behoeft geen laster schand te vrezen;
 Een herte hier in wel voldaan,
 Kan al het schelden tegenstaen.
 Om zulk een herte te begeeren,
 Wil ik tot God mijn herte keeren,
 Met vlegels van begeerte vlien,
 Ten Hemel met gebogen knien,
 En doen den Heer mijn offeranden;
 O Hemel! doe mijn herte branden
 In't vuur van liefde, stookt mijn ziel,
 O God! voor wien ik neder kniel,
 En offer u mijn gantsche leden,
 In wierrook-brand van mijn gebeden.
 Schept toch in my een reynen geest;
 Een hert dat voor uw oordeel vreesst;
 Een hert dat alle daeg mach buygen,
 Om u mijn zonden te betuygen;
 Een hert dat in oprechte boet,
 In zuchten, en in tranen vloed,
 Voorgaende zonden mach verzaken
 En nu een beter opzet maken;
 Mijn toevlucht neem ik tot den Heer,
 Tot Christum, daer ik my toekeer,
 Die door zijn dood en bitter lyen,
 't leet wezend hert van straf wil vryen.
 O Christe Iesu, Godes Soon!
 Op dat ik in uw Vaders Throon,
 Een hemels leven mogt verwerven,
 Voer ik de spreuk; Gedenkt te sterven.

T H E O D O R A ,

Zonderſſe van Alexandrijen , In 't Jaer 474.



S voor een wijl geſchied, by Keyzers Zenos tyen,
 In een vermaerde plaets genaemt Alexandryen,
 Dat daer een ſchoone maegd, uyt Adelijke ſtam,
 (Na datze wierd gevryt) een Edelman bequam;
 Zy, die een ſpiegel was van allerleye deugden,
 Was even aen haer man een oorzaak aller vreugden;
 Zy, die in eerbaerheyd zeer lof baer was vermaerd,
 Zachtzinnig, liefgetal, en van een zoeten aert,
 Is by een yeder een in deugden zoo geprezen,
 Dat haers gelijken ſcheen ter wereld niet te wezen;
 Haer ſchoonheyd zoo volmaekt, van ſwier en van geſtalt,
 Dat yder dieze ziet, in zijn gedacht vervald;
 Zoo wie maer zijn gezicht laet op haer ſchoonheyd dalen,
 En kan met geen gedacht dat wonder achter halen.
 't Gebeurd op zeker tijd dat zy op ſtrateging,
 Al waer dat haer ontmoet een edel Jongeling;
 Hy, die een dertel oog in geyle luſt liet ſpeelen,
 Op dit vermaerde beeld, en al haer ſchoone deelen;
 Hy, die zijn oogen ſlaet op d' oogen van die geen,
 Wiens liefſelijk gezicht hem meer als wonder ſcheen;
 Hy, die zijn oogen liet omtrent haer oogen dalen,
 Geraekt door zotte luſt aen onverzichtig dwalen;
 Hy, die zich in het kort, van minne voeld gewond,
 Gluurt met een dertel oog omtrent haer roode mond;
 Hy, die de minne voeld tot in zijn hert gezonken,
 Die ſlaet een zoet gezicht omtrent haer lieve lonken;
 Hy, die een ſtraectjen ziet uyt hare oogen gaen,
 Die voeld zijn jeugdig bloed door al de anders ſlaen;
 Hy, die op 't voorhoofd ziet gekrulde hayren zwieren,
 En weet nauw, hoe hy zal zijn geyle luſt beſtieren;
 Hy, die haer zedig oog van hem vind afgerukt,
 Haer eerbaerlijk gelaet de deugden in gedrukt,
 Die vind zich niet te min tot vuyle luſt genegen,
 En doet in dat geval, wat zotte minnaers plegen;
 Hy, die van binnen zich met min ontſteken vind,
 Hy, die een Echte vrouw in dertelheden mind,
 Die word in hem gewaer een innerlijk verlangen,
 Gevoelende zijn hert met zotte luſt bevangen;

Hy, die zich voeld verheerd, en van een zotte gril,
 Tracht deze jonge vrouw te krijgen tot zijn wil;
 Hy zoekt, met geld en goed, de Jufvrouw te bekooren;
 Hy leyd haer zijne liefd, en zotte min te vooren;
 Hy-vleyd, hy smeekt, hy bid, hy gaet de Jufvrouw an,
 Op allerleye wijs die hy bedenken kan.
 Doch, ziende zijn bedrijf, en moeyten zonder vruchten,
 En dat zy niet en acht zijn klagen en zijn zuchten,
 Hy, ziende dat hy niet te wege brengen kost,
 Bedocht een ander vond die hy gebruyken most.
 Hy heeft een oude vrouw op zijne zijd gekregen,
 Die haer tot zijnen dienst met giften liet bewegen;
 Dees koppelaarster gact en toond een valschen grond,
 Gebruykt haer vleyery met een geveynsde mond,
 Doet meerder als ik weet voor dees tijd te beschrijven,
 Om dees vervloekte zaek in errenst aen te drijven;
 In 't eynde deze feccx die bracht zoo veel te weeg,
 Dat hy zijn lust en wil van deze Jufvrouw kreeg.
 Helas! de zaek bekeyt, die brengt in haer gedachten,
 Een innerlijk verdriet met bitterlijke klachten;
 Zy, die in haer gedacht de vuyligheyd bekend,
 Ziet hare Echte schoot zoo goddeloos geschend;
 Voorts voeld zy in haer hert 't gun voort komt uyt de zonden,
 Een innerlijk berouw, aen schacinte vast gebonden,
 Leetwezen knaegd haer hert met innerlijke pijn;
 Ach! Hemel (riep de vrouw) hoe quam de zond' in mijn?
 Mijn Echte bed onteert, mijn eed, en trouw gebroken,
 Het geen den Hemel noyt zal laten ongewroken.
 Ogruwel! ô beulin! ô zonde! die my plaegd,
 En die dit stinkend vleesch tot aen de beenen knaegd;
 Onteerde Theodoor, wie zijt gy snoode vrouwe,
 Waer voor zal yder een u Theodora houwe?
 Wat hebt gy doch bestaen voor een vervloekte daed?
 O zonde! die mijn ziel met scherpe geessels slaet;
 O zonde! die mijn vleesch een bitter zoet deed proeven,
 Waer van de na smaek is een eyndeloos bedroeven;
 O zonde! die mijn vleesch een vreugdens schaduw gaf,
 Maer plaegd de ziele nu met vrees van helsche straf;
 O zonde! die mijn hert door 't vleeschelijck verleyde,
 En aen de ziel, helaes! het eeuwig niet voorzeyde;
 O zonde! die mijn vleesch door lusten hebt gegraegt,
 Waer door mijn ziele nu met knaging word geplaegd;
 O zonde! gy die zijt een poel van alle plagen,
 Bereyd de zielen straf in eyndelooze dagen;

Ozonde! die het rijk van Pluto hebt gemaekt,
 Daer noyt een zondaersziel in straf ten eynde raekt.
 O leven zonder dood! ô pijn zonder ende!
 Die my uw plaeg voorzegt, mits ik mijn echte schende;
 Mijn waerde bedgenood, en wel geliefde man,
 (Wiens liefde t' mijnwaerts ik geenzins uyt spreken kan)
 Heb ik, helaes! heb ik beroofd van zijne vreugde,
 Mits ik geweken ben van Echte lijke deugde;
 Wat raed, eylaes! wat raed? schoon Theodora zwijgd,
 Schoon, zeyd zy, dat mijn man hier van geen kennis krijgt,
 Schoon dat de misdaed blijft verholten en verborgen,
 Zoo zal noch mijn gemoed niet zijn bevrijd van zorgen;
 Zoo zal noch niet mijn hert bevrijd zijn van het leet,
 't Geen my verwijten zal de zonde die ik deed;
 De eerbaerheyd, en deugd die zullen 't niet gedogen,
 Dat ik de misdaed zal voor hem verzwijgen mogen;
 De trouw die ik hem zwoer op eed van Echte wet,
 En kan geen hoer, helaes! gedogen op zijn bed;
 Brak ik mijn echte plicht, zoo brak ik ook mijn trouwe,
 En zal zoo lang ik leef, my ook niet waerdig houwe
 De waerde mijnes mans, die ik te waerdig ken,
 Dat ik na dees tijd meer met hem vereenigd ben;
 Heb ik my door de lust begeven tot de schanden,
 'k begeef my zonder man (onteert) in vreemde landen;
 Ik wil, zeyd Theodoor, tot teken van mijn leet,
 Begeven my op reys, daer niemant van en weet;
 Ik wil, in eenfaemheyd, mijn zonden gaen beweenen,
 God bidden dat hy my genade wil verleenen;
 Ik wil, gaen reyzen heen daer my geen mensch en kend,
 Ten aenzien dat ik heb mijn echte bed geschend;
 De zonden die ik heb door krankheyd, laes! bedreven,
 Die kennen my niet waerd met mijne man te leven;
 Dies ik in kleding wil niet meer een vrouwe zijn,
 Maer dolen buytens lands en dat in manne schijn;
 Het vrouwelijk gewaed dat wil ik gaen verkeerren,
 Veranderen mijn naem, en dragen manne kleeren;
 Ik wil, in eenigheyd, gaen dolen achter land,
 Beweenen mijnen val, beklagen mijne schand;
 Ik wil, in ware boet, voortaan mijn leven leyen,
 Verzoenen my met God door zuchten, en door schreyen.
 Zy, die een mannen kleed aen hare leden trekt;
 Zy, die met vreemd gewaed haer lichaem overtrekt,
 Begeeft haer op de reys, en gæet yerscheyde stonden
 Al schreyend op den weg, al zuchtend om haer zonden;

Gaet doolen ingetreur, en innerlijk verdriet,
 Doch komt op zeker tijd daer zy een klooster ziet;
 Alwaer zy haer begeeft, en onderstaet te vragen,
 Of zy ook daer ter plaets mach eyndigen haer dagen;
 Het werd haer toegestaen mits zy belofte doet,
 Dat zy in alle dienst haer leven slijten moet.
 Zy, die van die tijd af, in 't klooster is gekomen,
 Die heeft een munnix kap voor kleding aengenomen;
 Sy, die van die tijd af, in 't klooster haer begeeft,
 Gelijk een Munnik daer verscheyde jaren leeft;
 Sy, die in 't klooster haer gedienstig weet te voegen,
 Geeft yder, die daer leeft, volkomen goed genoegen;
 Sy, in een munnix schijn haer zonder opspraek draegd,
 Soo dat het yder een ten vollen wel behaegd;
 Sy, die haer naerstig weet in dienstbaerheyd te quijten;
 Sy, die haer dagen weet met alle dienst te slijten;
 Sy, die haer willich steld, en laet het minste niet,
 Van al het geen dat ook den minsten haer gebied;
 Sy, die haer zelve acht een slave door haer zonden,
 Word nimmer zonder dienst in hare plicht bevonden;
 Sy, die het snoodste werk, en meeste dienste doet,
 Gelijkerwijs een slaef, oft slechte dienaer moet,
 Werd op een zeker tijd, als 't klooster had van nooden
 Yets tot nootdrustigheyd, in hare dienst geboden
 Te reyzen na de Stad, gelijkerwijs zy deed,
 En willig hare dienst met vlytigheyd besteed;
 Sy, die de reys aenvaerd, is onderweeg gekomen,
 Al waer zy heeft een vrouw, oft jonge maegd vernomen,
 Dees waende Theodoor te wezen cene man,
 Dies spreekt zy Theodoor in dezer voegen an:
 Mijn heer! ik ben op 't hoogst begeerig, en genegen,
 Om deze nacht met u een zoet vermaek te plegen;
 Ik bid u wat ik kan, dewijl de nacht genaekt,
 Dat gy u voordereys van dezen avond staekt;
 Ik bid u, wild by my dit nachten overblijven,
 Wy zullen zoete vreugd en minnelust bedrijven,
 Hoe wel dat u de kap de zoetigheyd verbied,
 Gy even wel en laet daerom dees wellust niet;
 Hoe wel de Klooster-plicht de lusten heeft verboden,
 Soo acht ik even wel mijn dienstigheyd van nooden,
 Om uw genegentheyd, en wel begaefde jeugd,
 Te lokken tot vermaek van zoete minne vreugd;
 Wanneer gy u met my in lusten hebt gequeten,
 Sal niemand die der leefd van uw bedrijven weten;

Zijt daerom onbeschroomt , en eſter onbevrees ,
 En toond u deze nacht geen Munnik maer een geeſt ;
 Ey lieve ! ſtaekt uw reys , wat wild gy vorder dwalen ?
 De duyſterheyd die valt , de nacht begint te dalen ;
 Zie hier bequame plaets , een wel gelegen ſtal ,
 Die ons voor dezen nacht gediensſtig wezen zal ;
 Zie hier gelegenheyd , om deze nacht te ruſten ;
 In lieffelijk vermaek van aengename luſten ;
 Zie , hoe dit geurig hoy ons ſtrekt een gunſtig bed ,
 Alwaer delieve luſt kan plegen minnens wet ;
 Hoe ſtaje dus en dut , hoe benje zoo verſlagen ,
 En durſje dan met my de zoerigheyd niet wagen ?
 Steld al te nauwe zorg uyt uwe jonge zin ,
 En plaets 'er wederom de luſten tot de min .
 Wel hoe ! zeyd Theodoor ; zoud ik my zoo vergeten ?
 Wat menſchen niet en zien , dat kan den Hemel weten .
 Van waer , ô jonge vrouw , komt u die zotte waen ,
 Dat Theodoor met u die zonde zoud beſtaen ?
 Wat vuyle luſt heeft u de zinnen in genomen ?
 Wat zoekt gy daer gy noyt door my en zult toekomen ?
 Ik bid u , jonge vrouw , oft dochter wie gy zijt ,
 Maekt uwe Chriſten ziel dees vuylighe den quiet ,
 Laet minnens geyle tocht uyt uw gedachten vlieden ,
 En wild u jeugdig hert die vuyligheyd verbieden ;
 Wild minnens heete drift op 't hoogſte tegenſtaen ,
 Laet deugde boven luſt van geyle tochten gaen ,
 Die anders niet en zijn als ſchuym en vuyligheden ,
 Die aen een Chriſten ziel , en dienen noyt geleden ;
 O over ſchoone blom ! u jeugd die is te eël ,
 Dat ik zoo lieven roos zoud rukken van zijn ſteel ;
 U plicht , en ook de mijn , en kunnen dat niet lijdien ,
 Gy moet , ô jeugdig dier ! gy moet 'er tegen ſtrijden ;
 De luſt die is gelijk een vuur dat ſtaet en ſmookt ,
 En dat noch zonder vlam geduurig leyd en rookt ;
 De graegt tot mins gebruyk ter herten in gezonken ,
 Is even als een vuur dat eerſt begint t' ontſonken ,
 En dat zijn eerſte kracht kan worden licht beroofd ,
 Indien men het terſfont met weynig water doofd ;
 Tot leſſing van uw brand en kan niet beters wezen ,
 Als dat gy u begeeft om God den Heer te vreezen .
 Den menſch die is gelijk een boom die ſtaet en bloeyd ,
 En daer zomwijle wel een quade tak aengroeyd ;
 Doch , by den Hovenier en werd die niet geleden ,
 Maer ſpoedig afgekapt , en van de ſtam gelyeden ;

De deugd, als Hovenier van 's menschen ziel, niet lijd,
 Dat gy een boom gelijk met quade takken zijt.
 Den mensch diend op zijn hert als op een hof te passien,
 En in het hert en mach geen ydel onkruid wassien.
 O jong, en jeugdig dier! sla handen aen de ploeg,
 Rukt uyt dit wilde kruid het is noch tijds genoeg,
 Doof uyt de geyle brand, met water van Gods vreeze,
 En wild niet als slaevin van uwe lusten wezen,
 Maar toond de heerschappy die Christen zielen past,
 En maekt dat gy de ziel met plagen niet belast;
 En zijt geen onderdaen van uw genegentheden,
 Maar toond u ziel te zijn Princes van uwe leden,
 Die als een Koningin uw lusten moet gebien,
 En willig al de leen tot haren dienste zien;
 Wild gy, gelijk het voegd, geen ziel verderving lijden,
 Zoo moet gy, jonge vrouw, de lusten tegen strijden;
 Geen dienaar nochte slaef, geen slechten onderdaen,
 Mach tegens zijnen Vorst, oft zijnen Prins opstac;
 Uw ziel is een Princes, uw lusten zijn slaevinnen,
 Dces tochten moet gy, om uw ziels wil, overwinners;
 Zoo u een vuyle lust, komt dringen op het hert,
 Ik bid u drijftze weg al eerze grooter werd.
 Hier op is deze vrouw van Theodoor gelcheyde,
 Gebruykt een ander man die haer begeerte peyde,
 Ten aenzien zy hem had tot hare lust gepord,
 Van wien zy ook terstond bevrucht en zwanger word;
 Na negen maenden werd een zoon uyt haer geboren,
 Die zy aen Theodoor, uyt spijt, heeft op gelworen;
 En na zy was verlost van haer onechte dracht,
 Heeft men, tot zijner smaed, het kind hem t' huys gebracht;
 Al 't Klooster was ontsteld, van deze vreemde zaken,
 Om dat men Theodoor zocht vaer van 't kint te maken;
 Een wonderlijk bedrijf is in dit stuk geschied,
 Men zeyd dit Theodoor, en zy ontkend het niet.
 Wel wat een vreemden stuk! wat wonderlijke dingen!
 Men ziet daer Theodoor, als vaer, het kind op dringen,
 Men ziet onschuldig haer tot deze smaed bereyd,
 En zonder dat zy daer het minste tegen zeyd,
 Alleen dat zy verzucht, en spreekt met droevig klagen;
 Ik, die gezondig heb, ben waerdig straf te dragen;
 Ik, die de eerbaerheid, door lusten, heb verkort,
 Ben waerdig dat de straf my op geladen word;
 Ik zal dit jonge schaep, zeyd zy, gediensig v ezen,
 En oeffenen 't, van jongs tet deugd, in Godes vreezen;



Ik zal dit teere kind opqueken zoo ik kan,
 Als moeder zonder vaer, als vrouwe zonder man;
 Maer al het Klooster-volk begint haer aente vallen;
 Gy die gezondigt hebt, en dus bestond te mallen,
 Zult tot uw boet en straf, ook uyt het klooster gaen,
 Vermits gy als een guyt dees boosheyd hebt bestaen.
 Daer wierd zy met het kind ten klooster uytgedreven,
 En gaet daer op het land, en door de bosschen sweven,
 Tot dat zy eyndelijk daer by een hutje raekt,
 Van hoy en stroo gebouwt, dat heeft zy op gemaect.
 Zy, die in deze kluyts:is met het kind gekomen,
 Neemt kryuden uyt het veld, en bladers van de boomen,
 Maect haer een slechte spijs, en schrale kost gereed,
 Waer zy het kind meê voed, waer van zy zelve eet;
 Zy, die daer schapen ziet, in ruyge bosschen dwalen,
 Gaet voor het jonge kind, daer schapen mellik halen;
 Zy plukt een voedzaam kryud, waer uyt zy perst het zap,
 En mengd het in de melk en kookt 'er van een pap,

En voed het jonge kind met diergelijke spijsze ,
 En wil een moeders hert dit vreemde kind bewijze ;
 Sy voed en queekt het op gelijk een moeder doet ;
 Sy toond geduldigheid in al dees tegenspoed :
 Zy, die haer als veruoegd in deze armoed stelde ,
 Dronk water uyt de beek, at kruyden van den velde ;
 Sloop op de koude aerd, en op de harde grond,
 Alleenig door berouw van haer bedreven zond ;
 Zy schreyde menig traen, en zuchte menig werven,
 Verleend my, lieve God, al eer ik koom te sterven ,
 Dat ik in ware boet uw Majesteit verzoen,
 Met tranen, en berouw, mijn Schepper mach voldoen ;
 Zy, die haer zelve steld bereyd tot alle lyen,
 Zy, die haer zelve steld om geestelijk te slyen,
 Lijd ongemak en smert, lijd honger, dorst en pijn,
 En door der Sonnen brand gelijkt een moor te zijn.
 Na zeven jaren tijds haer leven dus gesleten ,
 En dat zy al die tijd niet anders had gegeten ,
 Als kruyden uyt het veld, en vruchten van de aerd,
 En neffens haer het kind by ander vrouw gebaerd,
 Heeft haer den Abt weerom doen in het klooster keeren ;
 Zy in gehoorzaamheid leefd na des Abts begeeren ;
 Zy word daer in een Cel gesloten met het kind,
 En na twee jaren tijd die zy haer daer verbind,
 Gebeurden dat men heeft haer droevig hooren spreken ;
 En met een luyde stem beginnen uyt te breken :
 't Is uw alwetendheid, ô groote God ! bekend ,
 Dat ik mijn leven nu voel lopen na het end,
 Aenstaende is de uur, en 't eynde van mijn dagen ;
 Ik wil u, lieve kind, een vader op gaen dragen ;
 Een vader, die zijn gunst aen arme weezen toond ;
 Een vader, die niet hier, maer in den Hemel woond ;
 Een vader en een God, dien zal ik u beveelen ;
 Een vader die u zal zijn zegen mede deelen ;
 Een vader geef ik u, een vader, lieve kind,
 Die uwe ziele liefd, en zaligheid bemind ;
 Een vader, die u zal een vader zijn na dezen,
 Beveel ik u gelijk een vader aller weezen ;
 In alles wat gy doet, roept hem als vader an ;
 Ik bid u, lieve kind, al wat ik bidden kan,
 Wilt mijns gedachtig zijn, en door vermaning leeren ;
 Dat gy voor alle ding u Heer en God moet eeren ;
 En oeffend u van jongs met naerstigheid en vlijd,
 Niet dat gy van den mensch, maer God geprezen zijt ;

En op dat gy bequaem hier toe zoud mogen leven,
 Wil ik u, voor mijn dood, een goede middel geven,
 Een middel die hier toe is van een groote kracht,
 Dat's in de wereld zijn verſchoven en veracht;
 Te lijden met geduld beſchaemtheyd, ſmaed, en plagen,
 Ia alle ongelijk ter zaligheyd verdragen;
 Zoo gy oprechte eer ter zaligheyd begeerd,
 Zoo maakt voor alle ding dat gy een ander eerd;
 Zoo yemand u miſdoet, of yets te na mogt ſpreken,
 Het zy in wat geval, behoed u voor het wreken;
 En toond u nimmermeer een ſpiller van de tijd,
 Die door te veele ſlaep u vruchteloos ontglijd,
 Zijt zober in uw drank, en matig in u eten,
 Op dat gy niet en meugd hier door uw plicht vergeten;
 In kleding houd u ſlecht, in woorden houd een maet,
 Zijt vlytig in 't gebed, en veel te kerken gaet;
 Verheugd u nimmermeer in ander liens gebreken,
 En wild noyt eenig quaed van uwe naeften ſpreken;
 Schoon dat 'er yemand is met leelijckheyd bevelkt,
 Schikt dat gy anders vuyl met liefden overdekt;
 Indien uw naefte menſch een miſ-flach mocht betoonen,
 Zoo zijt altijd geneygt zijn ſwakheyd te verſchoonen;
 Indien 'er yemand u yets wat te vragen heeft,
 Zoo ſchikt dat gy voor al beleefde antwoord geeft,
 Het zy ook tegens wien; zijt minnelijk van reden,
 En vriendelijk in ſpraek, manierelijk in zeden,
 Het zy ook waer het zy, en by wien dat gy bent,
 Schikt altijd dat gy zelfs u voor de minſte kend;
 Wild uwes naeftens val en ongeluk beweenen,
 Vertrooft de droeven, God zal u ook trooft verleenen;
 Maekt dat gy in 't gebed u vaek tot God begeefd,
 Bid voor die gene, die gy weet dat qualijk leefd;
 Zoolang u leven duurd, wild God daer voor bedanken,
 Toond liefde, en bezoekt de zieken en de kranken;
 Bid God dat hy aen u die krachten lang verliend,
 Dat gy dit Klooster volk als uwe Heeren diend;
 Als met bekoring gy het lichaem voeld beſtreden,
 Zoo neemt uw toevlucht tot den Hemel met gebeden,
 En bid den Heere aen in 't binnenſt van u hert,
 Dat door bekoring noyt uw ziel verwonnen werd.
 Na dat zy tot het kind dees reden had geſproken,
 Is hare ſpraek gedaen, en haer gezicht gebroken;
 Zy viel ter aerden neer, en gaſter ſtond haergeeſt,
 Na dat zy negen jaer had by het kind geweſt.

Een overgrootte rouw heeft hier het kind bedreven ,
 Als Theodora had aen God haer ziel gegeven ;
 't Kind dat niet beter wist , of anders niet en docht ,
 Dat het zijn vader was die hem had op gebrocht ,
 Stort droeve tranen uyt , met zuchten , en met klagen ;
 O hemel ! gy hebt my , mijn hoop , en troost ont dragen ;
 O Hemel ! en ô God ! wat zal ik nu bestaen ?
 Hoe zal het hier met my , in dit mijn leven gaen ?
 O God ! zijt gy mijn troost , droogd gy mijn droeve tranen ;
 Hoe zalig was die les , hoe zalig dat vermanen ,
 't Welk my mijn vader deed ; ô God ! heeld mijn verdriet ,
 Uw wille is 't geweest , uw wille is geschied .
 Het Klooster volk , hier op , is by het kind gekomen ,
 En hebben 't doode lijf van d' aerde op genomen ,
 En hebben Theodoor , nu dood in manne schijn ,
 Bevonden , in der daed , een rechte vrouw te zijn .
 Al 't geestelijke volk is bezich om met reden ,
 Te achterhalen waerom zy dit heeft geleden ;
 Doch niemand die te recht de waerom kan verstaen ;
 Men heeft het doode rift ten grave waert gedaen .
 't Gebeurd op zeker tijd , en na verscheide dagen ,
 De man van Theodoor komt in het klooster vragen ,
 Of daer ook yemand yets van Theodora weet ,
 (Wiens af zijn hy betreurd met innig herten leet)
 De zaak werd hem ontdekt , en alles voor gehouwe ;
 Den edelman beweend de dood van zijne vrouwe .
 Den edelman betreurd het geen daer is geschied ,
 En wat hy onderzoekt , hy vind den oorspronk niet ,
 Wacrom haer Theodoor in 't klooster had begeven ;
 Doch , 't oordeel is by hem , 't was haer Godvruchtig leven .
 Hy zucht , hy weend , hy klaegd , stort daer meenigen traen ;
 Hy neemt van die tijd af het klooster leven aen ;
 Hy die met bidden heeft daer vanden Abt verworven ,
 De Cel , waer in dat Theodora was gestorven ,
 Leefd daer een wijle tijds in geestelijke staet ,
 Tot dat zijn droeve ziel het brosse vleesch verlaet .
 Het kind dat Theodoor als eygen was gegeven ,
 Dat bleef in 't klooster ook , en voerd een eenzaam leven ;
 Dat wierd daer op gebracht in tucht en goede leer ,
 En komt in 't eynde noch tot staet en hooge eer ,
 Door zijn Godvruchtigheyd , en Christelijke deugden ,
 Was hy het Klooster-volk een oorzaak veler vreugden ;
 Graekt , door naerstigheyd , in Christen plicht , zoo verd ,
 Dat hy ten lesten noch den Abt van 't klooster werd .

De Deugt verzoet,, de tegenspoed.



Oe Edel is de deugd, in die die deugde plegen!
 Gelukkig zijnze die tot deugde zijn geneegen;
 Gelukkig is de ziel die in de deugde leefd;
 Gelukkig, schoon 't geluk dien mensch veriaten heeft;
 Gelukkig zijnze die vast op de deugd vertrouwen,
 Schoon 't wereldsche geluk niet langer stant wil houwen;
 Gelukkig is die mensch, die op de deugde staet,
 Schoon dat hem alle vreugd en vrunden troost verlaet;
 Gelukkig is die mensch, die zich tot aller sonden,
 In ongeval en nood, houd aen de deugd gebonden.
 Ik bidu, Lezer! gun een korten tijd gehoor,
 Ik zal op dit geval, een zake stellen voor,
 Een zake die ons kan bequame leering geven,
 Hoe dat een mensch behoord in tegenspoed te leven;
 Hoe dat een zwakke ziel, in ramp en ongeval,
 Door middel van de deugd, tot voorspoed komen zal.
 Ik heb in mijnen tijd een jeudig. paer geweten,
 Die in oprechte deugd haer jonge leven sleten,
 Die in de vreeze Gods van jongs af opgevoed,
 God dienden alle daeg met een oprecht gemoed.
 De vrouw bemind haer man, de man bemind de vrouwe,
 En hebben onder een Godzalig huys gehouwe;
 De vrouw heeft haer beroep, de man zijn plicht voldaan,
 Zoo dat men alles zag na zijn behooren gaen;
 De man heeft om gewin zijn koopmanschap gedreven,
 Hem dikmaels buytens lands en elders heen begeben;
 Dan op de Fransche Kust, dan in het Spaensche land,
 Dan op een ande rplaets, dan naer een ander kant;
 In 't kort, al wathy deed dat viel hem meest tijds tegen,
 Hy heeft in plaets van winst een groot verlies gekregen;
 Hy, die zoo veelhy kan, in als zijn beste doet,
 Die ziet men dat in 't eynd vervalt in tegenspoed;
 De vrouw, (die haer bedroefd heeft over deze zaeken,)
 Die ziet men op een kort in groote droefheyd raeken;
 Om dat zy van haer goed was t'eenmael ontbloomt,
 Om dat zy haer bevond in arremoed, en nood;
 De vrouw als heel mistroost, die voegd haer na de reden,
 Zy offerd aen den Heer Godzalige gebeden,
 Zy opend voor den Heer haer innerlijke grond,
 En spreekt een reyn gebed, met onbesmette mond:

O Heer!

O Heer! gy die my hebt een echte man gegeven,
 Met wien ik naer uw wil, mijn dagen af wil leven;
 O Heer! ik die van u verkregen heb een man,
 En daer by zoo volmaekt als ik hem wenschen kan;
 Schoon ons het ongeval is op den hals gekomen;
 Schoon gy ons, lieve God, u gaven hebt benomen;
 Schoon ons uw lieve hand met plagen schijnd te slaen,
 Zoo wil ik niet te min na uw geboden gaen;
 Zoo wil ik niet te min u groote Godheyd vrezen,
 Op hoop dat gy ons zult een troost en steunzel wezen;
 Op hoope dat gy zult versterken mijne jeugd,
 In dit ons ongeval, met krachten van de deugd;
 Heb ik het aerd'sche goed, ô Heer! van u ontfangen?
 Zal ik, als 't u beliefd, dat u niet weder langhen?
 Wel aen, mijn goede God, u wille moet geschien,
 Men zal my zonder goed, niet zonder deugde zien;
 Schoon 't wereld'sche geluk nu schijnd van ons te wijken,
 Wy zullen niet te min de deugde laten bliken.
 Deugd, die hoe kleyn men is van rijkdom ofte staet,
 Noch boven het geluk van al de wereld gaet;
 Deugd, dien ik niet genoeg na waerde weet te loven;
 Deugd, die al wat 'er is ter wereld, gaet te boven;
 Schoon dat een Christen ziel in armoede leetd,
 Voorwaer zy heeft genoeg, indien ze deugden heeft.
 't Geschied na korten tijd, dat yder quam te horen,
 Als dat nu Virtus had zijn gantsche goed verloren;
 'k Seg Virtus, en daerom de man al zoo genaemd,
 Ten aenzien zijner deugd, hem zulke naem betaemd;
 Men ziet daer in het huys verscheide menschen komen,
 Van wien hy eeniggeld op rente had genomen;
 Een yder sprak om 't zijn, gelijk men denken kan,
 En vielen over hoop, op dees bedroefde man;
 Een man, gelijk men zeyd, woonachtig hier ter stede;
 Een man, die met geduld zijn rampspoed heeft gelede;
 Een man, die in zijn nood, op werelds bystand niet,
 Maer, die alleen op God, en op de deugde ziet;
 Een man, niet afgerecht op slimme werelds grepen;
 Een man, ingeen bedrog ervaren, nocht geslepen;
 Een man, oprecht en vroom, die by gebrek van goed,
 Betoond in dit geval zijn deugdelijk gemoed.
 Maer ach! wat is de deugd, wat kan de deugde baten,
 Wanneer een boos gemoed zich niet wil zegge laten?
 Men ziet geen deugden aen, als het geluk niet wil,
 't Geen bleek, als 't ongeluk op dezen Virtus vil;

Men komt hem op den hals met schrikkelijke dwangen ,
 In 't eynd men zet hem vast , en houd hem als gevangen ;
 Hy , die geduldig is , en deugdzaam van gemoed ,
 Die toond oprechte deugd in zijne tegenspoed ;
 Zijn huysvrouw neffens hem moet met het noodlot stryden ,
 En komt haer lieve man vertroosten in zijn lyen ,
 Zy beyde in 't verdriet , die vinden noch haer vreugd ,
 En stellen al haer hoop op God , en in de deugd ;
 Wat smaedheyd , wat gebrek dat men haer beyde deede ,
 Zy hebben 't met geduld verdragen en gelede .
 Verdurven eeuw , eylaes ! wat ziet men nu ter tijd ?
 O mensch ! gy toond u Ioodsch , schoon dat gy Christen zijt ?
 Hoe kan een Christen ziel zich zoo in 't leven dragen ?
 Hoe kan den mensch , eylaes ! zijn naesten mensch zoo plagen ?
 O Christen met de naem ! ô Christen met de mond !
 Gy voerd een Christen schijn , laes ! op een Ioodschen grond .
 Geen Iode zal een Iood zoo jammerlijk belonen ,
 Als wel de Christenen haer hedendaegs betonen ;
 Een Iood , een heyden zelfs , is dweger van gemoed ,
 En toonde en meerder liefd' , als wel een Christen doet .
 Beklagelijke zaek , dat Christenen zoo dolen ,
 De wrack daer van laet ik aen God den Heer bevolen ,
 En wil op onze stof den lezer wijzen aen ,
 Hoe eyndelijk de zaek met Virtus is gegaen .
 Al wat hem over komt hy houd hem wel te vreden ,
 Hy offerd alle daeg aen Gode zijn gebeden ,
 Als dat den Heer aen hem , in 't geen hem overvil ,
 Geduldigheyd en troost in 't leven geven wil .
 't Geschied na zeker tijd dat in dit droevig lyen ,
 Hem 't ongeval noch meer , en meerder quam bestryden ;
 Den Heer die heeft zijn Vrouw met ziekten aengetast ,
 En in zijn droeve nood zijn hert noch meer belast ;
 Zijn vrouw , zijn waerde deel die hem in al zijn lyen ,
 Was tot een vaste troost , en tot een zoet verblyen ,
 Die is hem door de dood van d' Aerde wech gerukt ,
 Dit is de zwaerste ramp die hem het herte drukt .
 Daer zat dien goeden man gevangen en gesloten ,
 Van alle troost beroofd , van alle vreugd verstiten ,
 In 't midden van 't verdriet , in 't midden van zijn rouw ;
 En zonder geld of goed , en zonder echte vrouw ;
 Hy efter vol van deugd , die troost zich in dat leven ,
 En hoopt dat God den Heer hem zal een uytkomst geven ,
 Gelyk het in het eynd met Virtus is geschied ;
 Wie maer op God vertrouwd , den Heer verlaet hem niet .

Daer was een zeker maegd , tot Amsterdam geboren ,
 Die hare ouders had al voor een wijl verloren ,
 Die rijk en machtig was van landen en van geld ,
 Doch , eenigfins mismaekt , en van natuur missteld ;
 Maer van een goeden aerd , en deugdelijke zeden ,
 Het geen ver overtreft de schonigheyd van leden .
 Dees , die van jongs af heeft met Virtus omgegaen ,
 Heeft nu zijn droeve staet en ongeval verstaen ;
 Verzekerd dat hy is oprecht en vroom van leven ,
 En dat hy zich ter deugd van jongs af heeft begeven ;
 En dat hy zulke liefd zijn vrouw gedragen heeft ,
 Als eenig man kan doen die op der aerden leeft .
 Zy , die verzekerd was hoe hy zijn vrouwe diende ,
 Wat vrundschap en vermaek dat hy aen haer verliende ,
 Die steld haer hert op hem en maekt een vast besluyt ,
 En zeyd aen zeker vrund haer rechte mening uyt .
 Dees , met gelegentheyd , en dat ter goeder trouwen ,
 Heeft Virtus deze zaek in errenst voor gehouwen ;
 Die zich gelukkig hield , maer noch niet lieven wou ,
 Dat overmits de dood van zijn geliefde vrouw .
 Mocht ik , zeyd hy , dien dach , dien dach noch eens beleven ,
 Dat God den Heer aen my zoo veel geluk woud geven ,
 Hoe dankbaer zoud ik zijn , aen zijne Majesteyt ,
 Voor zoo gewenschten deel my weder toegeleyd ;
 Zoud ik wel op der aerd zoo grooten luk betreffen ,
 Dat God den Heer my zoud tot zulken staet verheffen ?
 Ach ! ach my dunkt het niet , mijn rampspoed is te veel ,
 En ik en ben niet waerd aen zulken waerden deel .
 Als zy mijn staet beoogd en overweegd mijn zaken ,
 Zoo vrees ik zal de tijd haer 't lieven tegen maken .
 Als Virtus menigmael dus met gedachten ging ,
 En oogden op zijn staet , en zijn verandering ,
 Zoo vind hy zijn gemoed vol vreezen en vol schromen ,
 Door zorgen , dat hy zal tot dat geluk niet komen ;
 Maer God , die voor de mensch in alle droefheyd strijd ,
 (Wanneer den mensch met God geduldelijke lijd)
 Die heeft de zaek gevoegd , zoo datze onder allen ,
 Ten nutsten is beslaegt , ten besten uytgevallen .
 De lufvrouw , die haer zin op Virtus had gezet ,
 Heeft ester op zijn zaek , en op zijn schuld gelet ,
 En laet daer yder een tot haren huize halen ,
 Wat Virtus schuldig was , dat heeft zy doen betalen .
 Ey ! zie wat hier de deugd heeft in een maegd gedaen ,
 En Virtus werd verlost ; dies komt zy by hemgaen ;

Sy wenfcht hem goeden dach, en hy haer des gelijken ;
 Sy fcheenen alle beyd door liefdete belwijken.
 Zie hier, zeyd zy, een maegd die in haer eêfte jeugd,
 U niet en mind uyt luft, maer meer om uwe deugd ;
 Zie hier een teere maegd, die met befchaemde wangen,
 En niet door geyle drift uw liefde zoekt t' ontfangen ;
 Zie hier een teere maegd, die 't eenzaam leven haet,
 En wenfcht uyt rechte deugd te zijn in d' echte ftaet ;
 Zie hier een teere maegd haer tot uw liefd begeben,
 Om als een echte vrouw uw liefde aen te kleven ;
 Ikfteun op uwe deugd, en op u vroom gemoed,
 Dat my dees vryigheyd uyt liefde plegen doet.
 Als Virtus dit nu hoord, zoo gaet hy neder buygen,
 En wil een dankbaer hert aen zijne bruyd getuygen,
 Hy kufft haer lieve mond, en fweerd haer zijne trouw,
 En neemt de Jufvrouw aen voor zijne echte vrouw.
 Zie hier, ô zoet geflacht ! hoe wijze maegden minnen ;
 Leer hier, ô maegden ! leer, dat noyt uw domme zinnen,
 Vervallen op het goed, maer dat uw lieve jeugd,
 De rijkdom u verleend, wil gunnen aen de deugd ;
 De deugd is 't eêfte goed dat yemand kan bekomen.
 Als zy nu Virtus had tot hare man genomen,
 Soo is haer alle dienft, en alle vreugd gefchied,
 Vermits de deugd altijd op deugds vergelding ziet.
 Na dat nu Virtus was weêrom tot ftaet verheven,
 En hadde goeds genoeg om rustig van te leven,
 Zoo heeft hy alle dienft en liefden aengewend,
 Waer meê dat hy de deugd van zijne vrouw erkend ;
 Hy heeft haer zoo bezint, dat hyze alle dagen,
 (Indien het doenlijk waer) zoud op zijn handen dragen ;
 Hy diend haer zoo getrouw, en dat van dag tot dag,
 Dat noyt een man zijn vrouw meer vrundfchap toonen mach.
 O ! 't is een wijze maegd (die zoo veel is gegeven,
 Dat zy in overvloed kan van haer rijkdom leven)
 Die hare liefde feld op een, al heeft hy niet,
 Dat houwelijk valt goed, daer 't goed op deugde ziet.
 Als Virtus met zijn vrouw had goeds genoeg gekregen,
 Zoo liet hy zich geen meer van gierigheyd bewegen ;
 Zoo dat hy niets en doet, oft eenig handel drijft,
 Maer zorrigd dat zijn goed als onverminderd blijft.
 Hy, die zich matig toond, en eerlijk in het teeren,
 Die zoekt, van jaer tot jaer, zijn inkomft te vermeerren ;
 En zeker 't is genoeg gewonnen voor een man,
 Die van zijn inkomft 's jaers noch overhouden kan.

Minne vreugd,, past op geen Deugd.



Oe veer is nu de Deugd in deze Eeuw verlopen?
 Hoe is de geyle min in 's menschen hert gekropen?
 Wat doet de minne niet in 't menschelijk geslacht?
 Wat heeft de geyle min niet al te weeg gebracht?
 Een zaak, een vreemde zaak zal ik hier gaen verklaren,
 Hoe dat een zeker weeuw, gekomen tothaer jaren,

Die in een groot bezit van rijkdom was gesteld,

Van goed zeer wel verzien, en niet te min van geld;

Dees, na dat haer de dood de Man had weg gedragen,

Die heeft het oog terstond weêr op een aêr geslagen;

Een zeker weeuwenaer, (die nac een kortentijd

Zijn vrouw verlooren had) dees weeduw weder vrijd;

Van wien hy zoo veel gunst in 't.vryen heeft genoten,

Zoo dat daer op een kort het houwlijk wierd gesloten.

't Gebeurd op zeker tijd, 't geschied op zeker dach,

Als dat men deze twee te voorfchijn komen zach,

Ter plaetze daer men moet geboden in doen schrijven;

Doch moften op dat pas de zake laten blijven,

Ter oorzaak dat 'er werd by vollen raed verstaen,

Dat het de eerbaerheyd zoud zijn te kort gedaen,

Vermits dat hy, en zy, noch onlangs van te voren,

Hadden haer wederpaer, en echte deel verloren;

Hier was het heel verbrod, en lelijk aengeleyd,

Vermits men deze twee hun mening heeft ontzeyd;

Die onverrichter zaak zijn weder t'huys gekomen,

Schoon dat 'er alle ding was by der hand genomen,

De vrunden al vergaerd, de maeltijd al bereyd,

Gelijkerwijs het voegd in die gelegentheyd.

Men gaet 'er niette min dien avond vrolijk leven,

Men heeft zich niette min tot alle vreugd begeven,

Men drinkt 'er wakker om, op bruydegom, en bruyd.

In zoetigheyden vreugd, een frissen roemer uyt.

Na dat men nu een wijl ter tafel had gezeten;

Na dat men had genoeg gedronken, en gegeten;

Na dat men nu een wijl wellustig had geleefd,

Zoo is 't dat yder een zich weder t' huys begeefd.

De bruyd die steld haer aen, als of zy meê woud s'cheyden;

De bruydegom begeerd zy zal noch wat verbeyden;

Alzoo tot zijnen huys de maeltijd was geweest,

Zoo vond hy zich verheugd, en van een blijde geest;

Het regend, en het wayd, dies laet de bruyd haer zeggen;
 Hy onder dies bestaet wat harder aen te leggen,
 Dat zy de gantsche nacht daer over blijven zouw,
 En slaepen aen zijn zy gelijk zijn eygen vrouw;
 Zy, die niet min dan hy, tot die zack was genegen,
 Staet zijn verzoeken toe, en heeft 'er niet veel tegen;
 Zy, die op dit verzoek haer licht gezeggen liet,
 Die zey, wat zal dit zijn, ik heb mijn slaep goed niet.
 Hy sluyt een kasse op vol allerleye linden,
 Hier zult gy, 't geen gy zoekt, na uw believen, vinden;
 Koom, liefste, gae met my, daer ik in dit geval,
 Van vrouwen slaep goed u genoeg verschaffen zal;
 Zie hier mijn lief, zie hier, hier kund gy u verzorgen,
 Dies steld u nu gerust, en blijft tot aen de morgen.
 Hy is met zijne bruyd ter kamer in gegaen,
 Doch, voegd hem op een kort daer wederom van daen,
 Met uw verlof inijn lief, ik zal my wat vertrekken,
 Zoo haest gy onder zijt zal ik u komen dekken;
 Zie daer een zuyver bed voor u, mijn lief, bereyd,
 Zie daer een zuyver bed om uwen 't wil gespreyd.
 In 't kort, zy maekt haer los, en heeft haer heel ontregen,
 En is van stonden aen op 't bedde neêr gelegen;
 Hy, na een korten stond, komt in de kamer gaen,
 En met een zoet verlof ook voor het bedde staen;
 Hy, na een lief gesprek, en na een weynig mallen,
 Die is ook by zijn bruyd daer op het bed gevallen;
 Zy bid hem dat hy haer niet al te zeer en queld,
 Maer dat hy zich gerust met haer tot slapen steld.
 Zy vind het geen zy zoekt, maer niet, zoo 't wel behoorde,
 Den bruygom had het niet daer hyzetoê bekoorde.
 Hy vind in dit geval zich op het hoogst bekeyd,
 Die zoo een grage vrouw alleen met woorden peyd.
 Al leed de bruyd gebrek, zy dorst het hem niet klagen,
 Maer heeft het voor die tijd alleenig moeten dragen.
 O geylheyd! in een vrouw, wat werkt uw gragte niet,
 Gelijk men nu ter tijd hier in de wereld ziet;
 Ze, wat de minne doet in 't hert van ritse vrouwen,
 Zy heeft haer al dien dag daer noch in 't huys gehouwen,
 Om dat zy wel te deeg heeft willen onderstaen,
 Of 't niet eens beter zouw met haren bruygom gaen.
 Zy doet daer aen den haert een snedig vuurtje stoken,
 En op een kort bestaet een vreemde spijs te koken,
 Een spijs, die zy dien dag aen haren bruygom geeft,
 Op hoop, hy d' ander nacht wat meer te missen heeft;

Zy, die de naefte nacht daer is ten huys gebleven,
 Die heeft haer wederom by hem te bed begeven,
 En heeft een beter kans als doen van hem verwacht,
 Maer vond het beter niet als in verleden nacht.

Zy, die voor die tijd zwijgd, die vond haer heel bedrogen;
 Zy leyd de gantsche nacht met ongefloten oogen,
 Ten minften zonder flaep, om haer gedacht te voên,
 Wat zy (in dit geval) zal tot haer voordeel doen;

Zy peynft in haer gedacht wat datze best zal maken,
 En hoeze wel bequaem weêr van hem af zal raken;
 In 'teynde, zy befluyt, na dat 'shaer had beraên,
 Te keeren weêr na huys, en van hem af te gaen.

Zy, die haer affcheyd neemt, die wenfcht hem goede morgen;
 Ik heb, zeyd zy, in huys noch vry wat te bezorgen,
 Dics zijt van my gegroet, vaer wel, ik heb berouw,
 Ik zoek een beter man, zoekt gy een beter vrouw.

Zy komt zoo haest niet t'huys, of vind haer heel verflagen,
 En weet niet hoeze haer in deze zaak wil dragen.
 Hy op dien zelfden tijd, en op dien eygen dach,
 Vervolgd haer, om te zien wat dat 'er letten mach;

Hy klopt daer aen de deur; de meyd komt voor gelopen,
 En doet ook daer met een de beyde deuren open;
 Zy ziende wie 'er was, volbrengt haer vrouws bevel,
 'k Heb order, dat ik u niet binnen laten zel.

Hy zeyd, wel wat is dit? wat hebt gy voor genomen?
 Laet Jufvrouw hier by my, of my by Jufvrouw komen.
 De meyd voor antwoord geeft, gy moet voor dees tijd gaen,
 Want Jufvrouw wil voortaan u niet te sprake staen.

Nou, zeyd hy, lieve fchaep, wel wat is dit te zeggen?
 Soo doende zal ik u geen bruylofs-ftuk tóe leggen;
 Nou, nou dit mallen of, ik zeg u laet my in;
 Dat heb ik dezen dag, zeyd zy, niet in mijn zin;

Zy fchuyft de deuren toe, hy ftootze 'weder open,
 En komt al heel verfteurd voor Jufvrouws kamer lopen;
 Ey liefste! (zeyd hy) zie wat dat men my hier doe;
 Zy loopt ook met een vlucht en doet de kamer toe;

Daer stond mijn heer en keek, als voor het hooft geflagen.
 'k Zal nimmermeer met u (zeyd zy) het trouwen wagen;
 Ik ken u voor geen man, die by een vrouwe voegd,
 Ten zy gy eerft een vrouw te beter vergenoegd.

Hy, met yerfteurde geest, is van haer afgefcheyde,
 En zonder dat hy haer een enkel woord meer zeyde,
 En zonder dat hy oyt heeft na haer om gezien.
 Zie, wat door geyle min in menfchen kan gefchien.

S L U Y T - R E D E N .

W At kan minne lust niet baren ,
 In de menschen tot haer jaren?
 Die om deze geyle vreugd,
 Breken trouw, en krenken deugd.
 Hoor bejaerde, onwe grijzen,
 Wat dat ik u aen wil wijzen;
 Hoor hoe ik in dit geval,
 U ten dienste wezen zal.
 Lusten zijn maer quade streken,
 En die streken zijn te breken,
 Zoo gy na de deugde leefd,
 En de rede plaetse geeft.
 Lustken door natuur geschieden,
 In bejaerde doen gebieden,
 Dat men na verzelling haekt,
 En de lust ten eynde maekt.
 Dat men door een wettig trouwen,
 Mach de lusten onderhouwen,
 Hier wil ik niet tegenstaen,
 Maer in 't schrijven voorder gaen;
 My tot sulke menschen voegen,
 Die haer zelden wel vernoege;
 Menschen, die haer levens tijd,
 Na het laetste eynde glijd;
 Menschen die na wet noch reden,
 Hare quâ genegentheden
 In het minnen leyden aen,
 Maer, na dat de lusten gaen;
 Menschen, die geen deugden ahten,
 Om haer lusten te betrachten;
 Menschen, die haer zinnen voên,
 Hoe men lusten zal voldoen;
 Menschen om haer lust te stoken,
 Wonderlijke spijsz koken;
 Zulke menschen wijs ik aen,
 Hoe zy hier in zullen gaen.
 Ach! de dood wijst ons ter deugden,
 En de dood dood geyle vreugden;
 Dood, die leerd ons in 't gemoed,
 Wat de geyle minne doet;
 Dood, die leerd ons aen de zinnen,
 Deugd voor het eêlste te minnen;

Lusten als een plaeg te vlien,
 Zooze deugdeloos geschien;
 Minne als een strikte myen,
 Die de ziele brengt in 't lyen.
 Leer, ey leer, hoe dat gy meugd,
 Leeren leven na de deugd;
 Leer, om deugden te verwerven,
 Alle lust te doen versterven;
 Leer, ó mensch! in u gemoed,
 Dat de dood de deugde voed.
 Nood, een baek van 's Hemels vreugde,
 Wijst ons op de weg der deugde;
 Zalig, die hun laten raên,
 Met de deugd ter dood te gaen.
 O! die zoo hier op der aerden
 Zal die laetste reys aenvaerden,
 Die zal vinden dat de deugd
 Gaet voor alle werlds vreugd.
 Die om deugden heeft gestreden,
 Die om deugden heeft geleden,
 Die zal in zijn laetste dag
 Zien, hoe veel de deugd vermag,
 Die zal zien, dat alle weelden,
 Die het vleesch, oft wereld teelden,
 Aen de ziele zullen zijn,
 Geessel slagen, ziele pijn.
 O gelukkig! die zijn leven
 Tot de deugde kan begeven,
 Op de dood gedachten voên,
 Om gestadig deugd te doen.
 Deugd, een Goddelijk vermaken,
 Deugd, die zielen blijd' kan maken,
 Deugd, die onze zielen spijsz,
 Deugd, die onsten Hemel wijst,
 Deugd, die alle werlds smerte,
 Zal verdrijven uyt het herte;
 Deugde, die ons door de dood,
 Troost in ons geleden nood;
 Deugd, die ons in 't verscheyen,
 Vrolijk zal ter dood geleyen;
 Deugd, die onzen laetsten dach
 Troost in 't sterven geven mach.

Zoo wie zich voor den val der zonden wil bevryen,
Die diend de oorzaak alzoo wel, als 't werk te myen.



En ziet hoe dat den mensch de zonden komt te plegen,
Schoon dat het herte tot geen zonden is genegen;
Men ziet, dat buyten wil, den mensch in zonden glijd,
Om dat hy in 't begin de oorzaak niet en mijd.
Ik zal in dit geval een zake gaen verklaren,
Hoe zeker man en vrouw zijn in dit stuk gevaren;
Een zack, by onze tijd, en in ons land geschied;

Op dat den lezer hoor, en voor zijn oog en ziet,
Hoe lichtelijk een mensch zichzelven brengt in lyen,
Wanneer hy tot het quaed de oorzaak niet wil myen.

Daer was een zeker man die had een jonge vrouw,
Zoo eerbaer en zoo kuyfch als menze wenschen zou;

Een zoet en aerdig dier van lichaem en van leden,
Zeer vriendelijk van praect, en minnelijk van reden;

En die noch boven dien een winkel-nering drijft,
En die de boeken houd, en rekeningen schrijft;

Een vrouw van gauwe geest, een vrouw van eerbaer leven,

Die aen de klanten kan een aerdig praectje geven;

Een vrouw die nimmermeer op vuyle lusten docht,

Maer van een geyle boef tot lusten werd verzocht.

Hy zoekt gelegentheyd, door averrechtsche wegen,

Hy doet gelijkerwijs dat zulke linkers plegen;

Hy gaet het vrouwtje na, hy spreekte dikmaels an,

Hy doet in dit geval, wat dienstig wezen kan;

Hy zeyd hoe dat zijn hert, hy zeyd hoe dat zijn zinnen

Op 't hoogste zijn geneygd haer zoete jeugd te minnen;

Hy zeyd hoe dat zijn lust tot hare minne strekt,

En hoe haer jeugd zijn hert tot minne-lusten trekt.

In 't laest zoo barft hy uyt: ô schoone bloem der vrouwen!

Ik kan, cylaes! ik kan my langer niet onthouwen;

Ik voele dat de min my plaegd met zoete pijn,

Dies laet my doch een nacht uw lieve by slaep zijn;

Ik bid u laet my doch een nachje by u rusten,

In vriendelijk onthael van minnelijke lusten;

Vergund my, ey mijn lief! maer eenmael deze vreugd,

Ik zal u alles doen wat gy hedenken meugd;

Ik zal u wederom op uwe gunst vereeren,

't Zy met een somme gelds, oft wat gy zult begeeren,

Ia koopen al het geen wat moy en aerdig hiet ,
 En weygerd maer aen my ú schoone leden niet.
 De vrouwe staet en peynst , en schijnd als heel verflagen ,
 Doch heeft , in dit geval , haer niet te wél gedragen ;
 De vrouw , door trapt en loos , bedenkt een slimme vond ,
 En toond een zoet gelact , en vriendelijke mond.
 Schoon dat ik willig waer mijn schoot aen u te gunnen ,
 Hoe zoud ik voor mijn man dat best verbergen kunnen ?
 Schoon dat ik uwe wil , in dit geval , voldeed ,
 Hoe zoud het best geschien dat niemand daer van weet ?
 Voorwaer gy zoud my licht tot uwen wil bepraten ,
 Ik zoud my tot uw wil wel haest bewegen laten ,
 Het geld brengt veel te weeg , een vrouw word licht bekoord ,
 Wannecr zy hier of daer van moye dingen hoord .
 " Let , teere vrouwtjes , let op 't gene gy zult hooren ,
 " Het schijnd als van natuur de vrouw luy aengeboren ,
 " Dat haer genegentheyd op moye dingen ziet ,
 " Schoon dat de cerbaerheyd haer zelve dat verbied ;
 " Het schijnd de vrouwtjes zijn als van natuur genegen ,
 " Met kostelheyd en pracht haer hoogste lust te plegen ;
 " Al wat men vrouwe noemt , in moye dingen mald ,
 " Het ooge van een vrouw op kostelheden valt ,
 " Door gaven , en door geld , zoo word een vrouw gevangen ,
 " Het geen maer strikken zijn waer aen de ziel blijft hangen .
 De vrouw , die op het geld , en moye dingen peynst ,
 De vrouw , die om het geld haer rechte meening veynst .
 Die wil op zijn verzoek hem by haer laten komen ;
 Soo haest als hare man een reys heeft aengenomen ,
 Soo haest hy hier of daer , oft elders zich begeeft ,
 Of 't zy hy uyt der stad yets te verrichten heeft ,
 Zal zy , gelijkze zeyd , hem by haer doen ontbieden ,
 Op dat zijn minne-lust mocht na zijn wensch geschieden .
 Hy , die de vrouw geloofd , die neemt dit zeggen aen ,
 En is met deze hoop voor die tijd weg gegaen ;
 De vrouw komt by haer man , en tracht van deze zaken ,
 Het beste dat zy weet , aen hem bekend te maken :
 Hoor , zeyd ' zy , lieve man , wat dat my is geschied ,
 Een ding , een wonder ding , ey lieve steur u niet ;
 My is een zeldzaem stuk op heden voor ghouwen ,
 't Geen ik u melden zal , en dat ter goeder trouwen ;
 My is een lelick stuk op heden voor geleyd ,
 Een stuk dat nodig diend zijn echte man gezeyd ;
 De vrouw ontdekt de zaak en gaet de man verklaren ,
 Hoe dat zy wierd verzocht , en hoeze was gevaren ,

EEn echte huysvrouw te buyten lusten aen gezocht, moet mijns oordeels, zulks voor haer bed-genoed verzwingen; aengezien de mannelijke liefde, tot zyn huysvrouw, over zulks wraekgierigheyd veroorzaekt, uyt welke vele schanden, zwaarigheden, en ellenden kunnen voortkomen; maar in tegendeel (niet aenziende giften ofte gaven, door de welke een vrouw word aengezocht tot overspel) moet zy in't alder eerste beginzel daer kloekmoedig tegenstryden; en dat met dreygementen van zyn verzoek de geheele wereld te zullen ontdekken: het welk ik houde te wezen de bequaemste middel op deze gelegentheyd; niet doende gelijk gedaen heeft die gene van de welke wy deze Historie aen den dach brengen, die (als zy meende met behendigheyd, uyt haer minnaer, een goede somme gelds te kloppen, en evenwel in zonden van overspel niet te vervallen) haer ten hoogsten vond bedrogen, gelijk wy, in onze volgende rijmen, dat den Lezer zullen vertoonen.

En watze had gezeyd, en watze woud bestaen,
 Indien 't haer echte man zou vinden zoo geraen;
 De man door gierigheyd ook tot het geld genegen,
 Die laet zich van de vrouw tot deze daed bewegen;
 Zy plegen beyde raed hoe men, in dit geval,
 De zake op het best in 't kort beleggen zal;
 In 'teynde vondmen goed, de man zou zich verstecken,
 Terwijl den minnaer quam om met de vrouw te spreken;
 De man die zoud zoo lang alleen op zolder gaen,
 En door een open spleet zijn oogen neder slaen;
 En eer daer met zijn vrouw yets quame te gebeuren,
 Zoud hy op staende voet de vreugde komen steuren.
 't Geschied op zeker tijd gelijk het was gezeyd,
 (En ziet daer word de zack op valscheyd toegeleyd)
 De minnaer kreeg de leus, en heeft de tijng vernomen,
 Hoe dat de rechte nur voor hem nu was gekomen,
 Alsd dat de man nu was vertrokken uyt der stad,
 Soo dat hy na zijn wil bequame middel had.
 Hy, die wel was gewoon op zulken jacht te tyen,
 Die komt hem daer ten huys, en by de vrouwe vlyen;
 Die heeft haer aen haer zijd, en neffens haer gesteld,
 En stort in hare schoot een groote somme geld.
 Hy, die zich nader voegd, die steld zich ondertussen,
 Haer lieffelijke mond, haer lipjes eens te kussen;
 Zy zeyd' (als hy zijn hand omtrent haer schoot begaf);
 Wacht wat, ik zal het geld eerst van my leggen af;
 Zy had zoo haest het geld in handen niet genoten;
 Zy had zoo haest het geld niet in de kist gesloten,
 Of hy grijpt na haer borst, en na het schorte kleed;
 Hy zeyd, lief als gy wild, ik ben zeyd zy, gereed.
 Doch, eer ik voordere ga zoo moet gy my ontdekken,
 Waer dat de uyt zicht van dees vensters heenen strekken;
 Ey doet 'er doch een op! zoo zuld gy, zeyd hy zien,
 Een wonderlijk bedrijf, een vreemde zack geschien.

De vrouw op zijn verzoek , die deed een venster open ,
 En hy komt op een kort ook voor het venster lopen ,
 Hy loft daer een pistool , en schiet ter venster uyt ,
 De vrouw die word verbaest , en vraegd wat dat beduyd ;
 Dit , zeyd hy , is mijn doent wanneer ik ben genegen ,
 Om met een echte vrouw , de zoete min te plegen ;
 Zie daer heb ik noch twee pistolen wel gelaën ,
 Den een past op de geen die my zoekt te verraën ,
 Den tweeden past op u , zoo gy u niet wild voegen ,
 Om met een vrye wil mijn lusten te genoegen .
 De man die boven lach , en zich bedrogen vond ,
 Die zach hoe dat zijn vrouw daer als verwezen stond .
 De man most zijn beleyd om deze reden staken ,
 En zoo zijn eygen vrouw zien tot een hoere maken .
 Hy deed met haerzijn wil , schoon dat zy woud oft niet ,
 De vrouw die word gebruykt het geen de man aenziet .
 Zie , echte vrouwen , zie , ey zie ! hier voor uw oogen ,
 Hoe door de gierigheyd de wijsheyd word bedrogen .
 Leer , echte luyden , leer , u wijsfelijk beraën ,
 Ey ! wild een open oog op deze lessen slaen .
 Leer , met geen minne-lust , in uwe echt te mallen ,
 Daer kan te veel verdriet en zwarigheyd uyt vallen .
 De man van deze vrouw die barst by na van spijt ;
 De vrouw die zucht , en schreyd , en is haer eere quijt .
 Leer , echte vrouwen , leer , uyt deze vrouw haer plagen ,
 Hoe gy in zoo een zaek u hebben zult te dragen .
 Leer , dat op zulk verzoek gy niemand lijden meugd ,
 Maer dat gy uw gedacht moet stellen op de Deugd ;
 En dat gy in 't begin de oorzaak wel leerd myen ,
 Indien dat gy u wild voor ongeval bevryen .
 Leer , echte vrouwtjes , leer ; en druk mijn lessen in ;
 Indien gy word verzocht tot lust van buytén min ,
 Indien u yemand zoekt met gaven te bekoren ,
 Gy moet op deugden staen , en niet na giften hooren ;
 Gy moet met geenen schijn , in deze zaken gaen ,
 Schoon dat gy niet en meend de zonden toe te staen ;
 Schoon dat gy jock of mald , noch mach het niet geschieden ,
 Gy moet in dit geval de kleynste oorzaak vlieden ;
 De alderminste zaek , hoewel in jockerny ,
 Die staet een echte vtouw in geene deelen vry ;
 De deugde wijft het aen , en leerd aen echte vrouwen ,
 Geen minnaers op 't verzoek van zullix aen te houwen ,
 Schoon dat gy 't niet en meend , nocht na de zonden held ,
 Behoudens uwe eer , legt lagen na het geld ;

Het zy dat gy bestact uyt jockerny te gekken,
 Noch moet een echte vrouw dit uyt haer herte trekken.
 Wel aen dan, tot besluyt, wil ik u wijzen aen,
 Mind God in ware deugd, zoo kan 't niet qualik gaen.

Een booze vrouw, een quaed houwelijk.



't **D**S by mijntijd gebeur, verleden weynig jaren,
 Als dat 'er hier ter steê twee jonge luyden waren,
 En dat de dochter was van oude burgers stam
 Gebooren en geteeld, hier binnen Amsterdam.
 Gekomen tot haer jeugd, en wel bequaem te trouwen,
 En heeft de vrysters staet niet langer onderhouden;
 Daer is als doen ter tijd, een jeugdig quant geweest,
 En van een goed beleyd, en van een kloeken geest,
 Die op dit rijpe dier zijn oogen heeft geslagen,
 En haer in ware trouw zijn liefde toe gedragen;
 Hy heeft haer aengezocht, en hertelijk gevrijd,
 Ook hare weder-liefd verkregen met 'er tijd.

De ouders van de maegd hier kennis van gekregen,
 Die waren tot de zaek van herten wel genegen,
 Te meer, dewijlhy was van eerelijk gemoed,
 Beleefd, en heus van aerd, in deugden op gevoed;
 In 't beste van zijn jeugd, in 't eêlste van zijn jaren,
 En ineengoeden stijl van Koopmanschap ervaren,
 Dies staet men 't houwlijk toe, hy toond zich bly gemoed,
 Vermits hy aen de maegd een machtig houwlijk doet,
 Men zach dit lieve paer door echte liefde trouwen;
 Men zach in groote vreugd de blijde bruyloft houwen;
 Men zach dees lieve twee een korten tijd verheugd,
 En plegen met vermaek de zoete minne vreugd.
 Zy, van een quaden aerd, die zocht in alle deelen,
 Alleen met dezen man na haren wil te speelen;
 Zy, die op yder uur een vreemde lust bedocht,
 Heeft alles na haer zin, en na haer wil gekocht.
 De man laet haer een wijl in dit bedrijf volherden;
 De man laet haer een wijl na haren wil geworden;
 Zy, ziende dat de man uyt liefden haer ontziet,
 Gebruykt hem als een slaef, en eerd zijn goedheyd niet.
 In 't eynde is 't zoo veer met deze vrouw gekomen,
 Dat zy, in 't kort gezeyd, de broek heeft aen genomen,
 Haer meester van het huys, en van de man gemaekt,
 Waer door hy (al te laet) in droeve quelling rackt.
 "Wanneer een kleene vonk in tijds niet word gebroken,
 "Het vuur niet uyt gedooft wanneer 't begint te smoken,
 "De vonk ontsteekt de brand, en maekt een felle vlam;
 "Om dat men haer in 't eerst hun voedzel niet benam;
 "De vlam vernield het al waer datze by kan raken,
 "Men zietze menig huys tot puyn en asche maken.
 Soo gaet het met een vrouw als zy haer wille heeft,
 En boven het gebied van hare voorgd-heer leefd.
 De vrouw, van wien ik spreek, heeft haer. alzoo gedragen,
 Dat ik genoodzaekt ben ook over haer te klagen,
 Ter oorzaak dat hier uyt een echte vrouwe leer,
 Te toonen aen haer man behoorelijke eer.
 Te leeren ook den man (die vredig huys wil houwe)
 Hoe dat hy leven moet met zijne echte vrouwe.
 *k Misprijs niet dat een man zijn vrouwe diend en eerd;
 Maer, dat hy haer niet al toe laet wat zy begeerd;
 *k Misprijs niet dat een man zijn vrouwe zoekt te vieren;
 Maer, dat het moet geschien, met reden en manieren;
 Een vrouw is als een paerd, dat als 't zijn wille heeft,
 Zeer weynig nade wil van zijne meester leefd.

“Een paerd, zoo ’t niet en werd in zijnen wil bedwongen,
 “’t Wird meester van zijn heer, en dat door vreemde sprongen.
 Een vrouw te veel ontzien, bevind men zelden goed,
 ’k Prijs liefde tot een vrouw, maer niet in overvloed.
 Hoor, echte lieden, hoor, hoe dat hier is gevaren,
 Dit jonge zoete paer, na datze weynig jaren
 In hare echte staet te zamen zijn geweest;
 (’T is leering voor die geen die deze rijmen leeft.)
 De vrouw, die op haer man ingeene deelen paste,
 Nocht oyt volbrengen woud het geen hy haer belaste,
 Die heeft met dwars gelaet hem altijd wederstaen,
 Daer hy met goedheyd heeft haer stuurtheyd ondergaen;
 Zy kost in geener wijs zijn vriendschap oyt gedoogen,
 Maer zag hem staedig aen met averechtze oogen,
 Wat liefde dat hy haer betoonde of bewees,
 Noyt dat in haer gemoed een goê vergelding rees;
 Noyt dat zy zijne liefd met liefsd vergelding loonde,
 Maer wrevelig en dwers haer tegens hem betoonde;
 Wat dienften, wat gesmeek, wat vrundfchap hy haer deed,
 Zy acht het alles niet, de goede man tot leet.
 Hy ziende in het leet dat alles was verloren,
 En dat hy haer niet kost met goedigheyd bekoren,
 Zoekt op een ander wijs, maer leyder al te laet,
 Te zuiveren zijn vrouw van ’t ingeworteld quaed;
 Hy denkt vast by zich zelfs, kan goedigheyd niet baten,
 Soo moet ik my voortaan eens quaed en boos gelaten;
 Ik moet, schoon ik niet wil, my anders stellen an,
 Quaed met de quade zijn, als ’t beter niet en kan;
 Ik zal, na dezen dag, een ander middel plegen,
 Waer door ik hoop mijn vrouw tot goedheyd te bewegen;
 Wanneer zy haren aerd boos-aerdig toond aen mijn,
 Ik zal, dat zweer ik haer, noch tienmael boozer zijn;
 Ik zal haer boozen aerd nu langer niet verdragen,
 Al zonder al de buurt, ja d’heele stad van wagen;
 Ik zal niet, zoo ik placht, haer boosheyd meer ontzien,
 Al waer ’t ook dat ik most veel honderd mijlen vlien;
 ’k Wil liever zonder vrouw in rust en vrede leven,
 Ik wil veel liever my ter plaetzen gaen begeven,
 Al waer ik onbekend totaen mijn laetste dag,
 In eenzaamheyd en vreed mijn leven slijten mag,
 Als met een booze vrouw te leven in een helle,
 Van ongerufte strijd en dagelijxze quelle;
 Geen grooter kruys op aerd, geen meerder smert of pijn,
 Als met een booze vrouw altoos geplaegd te zijn.

't Gebeurd op zeker tijd, de vrouw begint te klagen,
 Dat zy een ziekte gevoeld door hare leden jagen;
 Ik ben, zeyd zy, niet wel, ikben niet wel te pas,
 Ik voel my niet gesteld gelijk ik certijds was;
 Wat ben ik zot geweest dat ik my heb begeben,
 Met zoo een man als gy te eyndigen mijn leven?
 Wat ben ik, ach eylaes! in ongeval geraekt,
 Dat ik mijn minder heb mijn overheer gemaekt?
 Wat ben ik in een poel van ongeluk gekomen,
 Dat ik u echtelijk heb voor mijn man genomen?
 Gy Goossen als gy zijt, gy sul, gy rechte bloed,
 Gyleg-marfch, kale-neet, opfnapper van mijn goed;
 Gy zijt het die my doet zoo menig reyze zuchten,
 Ik mach u geen meer zien, ik mach u niet meer luchten;
 Gy kunt my na verdienst, niet dienen in waerdy,
 Alwat'er is, van wie is't anders, als van my?
 Hy, die al veynsend spreekt, toond zich bequaem in reden,
 Wel, zeyd hy, lieve vrouw, 'k verwonder my op heden
 Van't gene dat gy zegt, en buyten reden spreekt,
 Gedenkt, het is een zwaerd dat my in 'therte steekt;
 Hebt gy my waerd gekend voor uwen man te trouwen?
 Soo kend my waerdig ook voor uwen man te houwen,
 Uw echt is immers vry, niet met bedwang geschied,
 Na klagen is vergeefs, en was't u wille niet?
 Wat reden, of wat recht hebt gy, van my te klagen?
 Waer in heb ik my niet, zoo het behoord gedragen?
 Wat heb ik opgesnapt, oft van u goed verkort?
 Ik raed u voor het best, dat gy eens wijzer word;
 Ik raed u, dat gy u doch laet ten besten raden,
 Oft anders God zal ons toezenden meerder quaden;
 Dat is, steld u gerust, leefd vreedig, wel te vreedn,
 Ik bid u, lieve vrouw, ik bid, gebruykt de reên.
 En heb ik niet gedaen na plichte mijner trouwe?
 Betracht ik niet mijn huvs in eeren op te houwe?
 En doen ik niet mijn best in alles zoo ik moet?
 Soo wensch ik dat aen my de Hemel wrake doet;
 Ik zoek van dees tijd af bestek met u te maken;
 Ik zoek van dees tijd af ook alle twist te staken;
 Ik zoek voortaan met u, mijn lief, na dezen dag,
 Vreedzaam te leven, zoo het immers wezen mag;
 Indien gy uwen aerd, na reden, wild ontwennen,
 En my voor uwen man, als hoofd en voogd erkennen,
 Gelijk als dat betaemd, zoo zult gy zien in mijn
 De liefde die behoord tot zulk een vrouw te zijn;

Maer wild gy, als tot noch, my dwingen, en regeeren,
 Wild gy, als voogd van 't huys, het huysgezin beheeren,
 En alles wat 'er is doen stellen na u zin,
 Zoodenkt vry dat ik u na dezen niet bemin,
 Nocht voor mijn echte vrouw, in geenderley manieren
 Zal eeren, oft ontzien, zal dienen, nochte vieren;
 Maer reyzen buytens lands, en scheyden van u af,
 Tot my de bleeke dood zal leyden in het graf.
 Zy, met een boos gelaet, gelijk boos aerde wijven,
 Begind met haren man als zinneloos te kijven;
 Wat waend gy, lompen loer? wat waend gy, dat ik zal
 My voegen na uw wil, u dienen te geval?
 U leeg marsch, kalen bloed, die van het mijns moet leven,
 Zoud ik my na uw wil, tot uwen dienste geven?
 Zoud ik de minste zijn, daer ik de meefte ben?
 O neen! geloofd dat ik dat niet begrijpen ken;
 't Is 't mijne dat 'er klapt, 't is al van mijn gekomen,
 Dies wil ik zijn geëert, gediend, in acht genomen;
 'k Wil onder u niet staen, nocht doen dat gy gebied,
 Ik ben als vrouw en voogd, en ken u anders niet;
 'k Wil alles na mijn zin en na mijn wil beleggen,
 En wil niet dat gy daer een woord zult tegen zeggen;
 O suffert! drogen nurk, die my mijn vreugd belcet;
 O grimmert aen den haert! ô dromer op het bed!
 Wat waend gy, dat gy my na uwen zin zult dwingen?
 Veel liever leer ik u een ander deuntje zingen;
 'k Verwonder dat gy durft aen my dit leggen veur,
 Reyft hene daer 't u lust, en gaet vry daedlijk deur;
 Gy zult, dat zweer ik u, dien dag niet meer beleven,
 Dat ik te bedde my by u weêr zal begeven;
 Volbrengd het geen gy zegt, en gaet terstond van mijn,
 En zoo gy 't niet en doet, zal ik de eerste zijn.
 Zy, met een dulle kop, van gramschap aen gestreden,
 Niet ziende op de eer, verlaeten van de reden,
 Sluyt kas en kisten op, en met een domme kracht,
 Rukt al het goed by een door haer daer in gebracht;
 Pakt, zakt het alles op, en heeft het t'zaem gebonden,
 En ook van stonden aen haer dienstmaegd uytgezonden,
 Die heeft daer voort een schuyt doen komen aen de wal,
 Die haer, en ook het goed gelijk vervoeren zal.
 De man, hoe wel verbaest, gebruykt nochtans de reden,
 En heeft haer boos bedrijf geduldelyk geleden,
 Hy, zijnde goed van aerd, een wel begaefden man,
 Die ziet al haere doent met goeden oogen an.

Zy, die ten laetsten heeft haer uyt den huys begeben,
 Roept; boofwicht, snooden schelm, verdrukker van mijn leven.
 Hy, met een zoete tong, en met een wijs beleyd,
 Heeft haer, al eer zy ging, dees woorden toegezeyd:
 Mijn vrouw, mijn echte vrouw, wat wild gy doch bedrijven,
 Vlucht waer gy wild, gy moet mijn echte vrouwe blijven;
 Schoon gy my legt te last dat ik de oorzaak ben,
 Voor God, in mijn gemoed, ik my onschuldig ken;
 Soo veel en kunt gy noyt u over mijn beklagen,
 Oft ik, door Godes hulp, zal 't duidelijc verdragen;
 Dat gy verscheyden wild wil ik niet tegenstaen,
 Maer even wel uyt liefd u noch ten besten raen;
 't Is my van mijn gemoed, en Godes wet bevolen,
 U te vermanen, dat gy toe ziet, niet te dolen,
 Gedenkt de oude spreuk, ik bid u daer uyt leer;
 Hoogmoet komt voor den val, echtscheyding zoekt oneer.
 Ik heb 'er meer gekend, die in haer echte scheyde,
 En die het ongeval tot quaden eynde leyde.
 Zy, even trots en boos, zy, even vol van haet,
 Toond haer verdurven aerd, en blijft noch even quaed;
 Gaet met een dulle kop van man en kinders scheyen,
 De man treurd in hert, de kinderen die schreyen;
 Zy, zonder eenig liefd tot kinders ofte man,
 En trekt haer d' een zijn smert, nocht d' anders schreyen a:
 Zy gaet, men weet niet waer, en blijft een wijl verstecken,
 De man van droefheyd schijnd het hert in 't lijf te breken,
 En roept zoo menigmael, ô Hemel! wat wil 't zijn?
 Wat heb ik doch bestaen? wat hebt gy voor met mijn?
 Ach! oft ik liever had ter dood toe al geleden,
 En duldelijk geleefd in alle tegenheden,
 Als dus onteert te zijn, by yeder een bespot,
 Geeft my in deze zaak doch wijsheyd, groote God!
 Hoe ik, in dit geval, my best zal kunnen dragen,
 Dat ik u, lieve God! mach zoeken te behagen;
 Vergund my, goede God! mijn naerstigheyd te doen,
 Dat ik, in eer en deugd, mijn kinders op mach voên;
 Ey! gund my, goede God! dat ik het zoo mach maken,
 Dat ik met eeren mach hier door de wereld raken;
 Ik bid u, goede God! verleen uw hulp aen mijn,
 'k Sal vader, en daer toe ook moeder t'zamen zijn,
 Om mijne kinderkens in eeren t' onder houwen,
 Waer toe ik, goede God! uw goedheyd wil vertrouwen.
 Hy, die in dit geval, zijn vlijt en beste doet;
 Hy, die in naerstigheyd, by daeg en nachte wroet,

Leefd in een groot getreur, om dathy is verlaten,
 Van zijne echte vrouw, weend droevig boven maten;
 Hy fult, en is befchaemd voor opspraak van de liên,
 In 't kort, het was bedroefd zijn leven aen te zien.
 't Gebeurd in dit geval, de vrouw gaet quade wegen,
 De vrouw die steld haer aen als quade vrouwen plegen;
 „ Want als een echte vrouw van haren man affcheyd,
 „ Men ziet dat menig boef haer looze lagen leyd;
 De vrouw door boozen aerd, in echt-breuk, laes! bevonden,
 Vervalt ook met 'er tijd van d' een in d' ander zonden;
 Zy, die uyt boozen aerd verlaten heeft haer man;
 Doet blijken dat haer vleesch geen lusten weeren kan:
 De boeven leggen toe tot misbruyk haer te brengen,
 Zy, die het misbruyk liefd, gaet haer, cylaes! vermengen
 Met fielen en met guys, beroofd van eer en schaemt,
 Waermede dat zy pleegd 't geen d' eere niet betaemd.
 Zy gaet en speeld moy weêr, geeft al haer goed ten besten,
 Doch, na den arbejd is zoo volgd het loon ten lesten.
 Zy was zoo lang bemind, als zy van hare schat,
 Noch yet wat missen kost, noch yet wat over had;
 Maer als het was verteerd, en al te mael verloren,
 Toen is den eersten dagh van haer verdriet geboren.
 Toen zy in zonden had haer goedjen op gemackt,
 Is zy in droeve staet en zwarigheyd gerackt;
 Zy is in zoo veel smert, en droeve ramp gekomen,
 Haer leven heeft een eynd vol gruwelen genomen;
 Zy, als de smootste slons, gaet zwieren over straet,
 Inarmoed en ellend, in bedelaers gewaet,
 En bid om alemoes, tot onderhoud van 't leven,
 Ik (onberoemelijk) heb zelve haer gegeven.
 Zy, die noch deugd, nocht schaemt, nocht zedigheyd, nocht eer,
 Nocheenigzins van dees in haer gevoelde meer,
 Gaet op een zeker tijd, des avends over strate,
 Klopt aen haer man zijn deur, en zoekt met hem te prate;
 Hy zelve met een kaers komt loopen aen de deur,
 Wie klopt daer? zeyd de man, ik, zeyd zy, bender veur;
 Al vriend, ik bid, doet op, ik heb u yets te spreken;
 Seo haest als hy haer zag, docht hem het hert te breken.
 Ach! zeyd zy, lieve man, schoon ik u heb misdaen,
 Ik bid u, neem my doch weêr in genaden aen;
 Ik kend, ik heb verdiend van u te zijn verstootten;
 Ik kend, gy hebt van my veeltegenheyd genooten;
 Ik heb u dikmaels leet veroorzaekt, lieve man!
 Ik heb u meer misdaen als ik verbidden kan;

Ik ben verdoold geweest , tot mijn verdriet genegen ,
 Maer zoek u in berouw , tot meêly te bewegen ;
 Denkt dat ick ben uw vrouw , uw eygen echte wijf ;
 Denkt op de zoete vreugd genooten van dit lijf ;
 Ach ! toond u niet te wreed in zwakke vrouws gebreken ;
 En weygerd geen gena my die u zoek te smeken ,
 Met zuchten van berouw , en tranen van verdriet ,
 Dat gy het my vergeeft al wat 'er is geschied .
 Wat mannen hert zoo hard , wie doch zoo wreed van leven ,
 Die niet een zwakke vrouw , haer mis-slag zouw vergeven ?
 Te meer als zy in rouw en droeve tranen schreyd ,
 En om vergiffenis van hare misdaed vleyd .
 Al wat ik heb misdaen daer zal ik u voor boeten ,
 Al wat gy hebt geleên dat zal ik weêr verzoeten ;
 Heb ik voor dezen u veroorzaekt finert en pijn ,
 Na dezen zal ik u tot vreugd en wellust zijn ;
 Soo 'k ongehoorzaem my heb tegens u gedragen ,
 Na dezen zult gy u in mijne dienst behagen ;
 Heb ik voor dezen u niet (zoo 't behoord) geëerd ,
 Nu heb ik , lieve man , een beter plicht geleerd .
 Hoe durft gy , zeyd de man , hier voor mijn oogen komen ?
 Denkt niet dat gy oyt zult van my zijn aengenomen ,
 Ik ken u voor geen vrouw , gaet heen van daer gy quaemt ,
 Beroofd van uwe eer , verlaten van de schaemt .
 Toen ik u als mijn vrouw in echte plichten eerde ,
 Toen gy mijn dienstbaerheyd en liefde niet begeerde ,
 Toen gy u boos en quaed hebt tegen my getoond ,
 Toen heb ik , snoode vrouw , genoegzaam u verschoond ;
 Nu dat gy van my zijt door boosheyd af gescheyden ,
 Niet achtende hoe zeer uw lieve kinders schreyden ,
 Niet ziende op de eer , voert in uw boosheyd voort ,
 En droegt u niet gelijk een moeder toebehoord ,
 Niet als een echte vrouw behoorden haer te dragen ,
 Dies moogt gy nu tot straf uw misdaed gaen beklagen .
 Fy u ! die naekt en bloot loopt doolen achter straet ,
 My tot een spot en quel , hier voor de oogen staet ;
 Gy die u eer en goed te zamen hebt verloren ,
 Sult my door uw gebeên , noch tranen , oyt bekoren ;
 Gy die met vuyl gespuys te godloos hebt verkeerd ,
 En boven dien , cylaes ! mijn echte bed onteerd ,
 Sult noyt dien dach weêr zien , dat ik my zal begeben ,
 Met een onteerde vrouw mijn dagen af te leven ;
 Gaet voort , onteerde scheuk , gaet voor uyt mijn gezicht ,
 Ik ken u niet , mits gy niet kende uwe plicht ;

Gaet, zeg ik, flux van hier, zoo niet, ik zal u leeren,
 Dat gy na dezen dag hier niet zult weder keeren;
 Ik raed u dat gy gaet, en datelijk vertrekt,
 Eer dat u naekte luyt met slagen word gedekt.
 Sy, die niet langer bleef, ging heen met droevig klagen.
 De man heeft deze zaek de vrunden voor gedragen;
 En heeft haer voor gesteld als dat men deze vrouw,
 In d' eene plaets of d' aêr besloten houden zou;
 Om meerder schand en quaed door dezen voor te komen,
 Is met der vrunden raed, een vast beslyt genomen;
 Men heeft met alle vlijt op deze zaek gepast,
 Men krijgde de vrouw van straet en setze yewers vast;
 De vrunden voor het best, die hebben goed gevonden,
 Dat zy mocht voor een wijl nae 't spinhuys zijn gezonden;
 Al waer zy langen tijd most zitten, doch in 't end,
 Soo sterft zy in verdriet en jammerlijk ellend.
 O God! ten aenzien ik dit houwlijk heb beschreven,
 En ook hier voor gesteld een godloos vrouwen leven,
 Soo bid ik, dat gy voorts wild stuuren mijne pen,
 Op dat ik door dat quaed mijn naesten leeren ken.
 O God! Almogend God, in wijsheyd en vermogen,
 Geen menschen kunnen 't quaed verschuylen voor uw oogen;
 Geen hert dat u bedriegt, oft oyt bedriegen zal,
 Uw oogen, lieve God, uw oogen zien het al;
 Uw wijsheyd is bekend door Goddelijke krachten,
 Der menschen wil en wensch, haer zinnen en gedachten;
 Gy weet het, lieve God! gy weet het Opper-heer!
 Wat leeft 'er menig vrouw beroofd van hare eer;
 Wat isser menig vrouw haer echte man tot schanden,
 Soo hier in deze stad, als ver gelegen landen,
 Die echt en eer misdoen, en zonder dat de man
 Daer in het minste deel yets van bespeuren kan.
 Hoor, echte vrouwen, hoor, die in dit quaed gaet doolien,
 Verbergd gy 't voor uw man, voor God is 't niet verholien;
 Dien God, dien grooten God, die alle herten ziet,
 En wat 'er in 't gedacht ook van den mensch geschied,
 Die zal op zijne tijd zich als een Rechter toonen,
 Een yeder na den eys van zijne daden loonen.
 Leer, echte vrouwen, leer, ik bid u, leer van mijn,
 Gehoorzaam aen uw man, voor al getrouw te zijn.
 Wel leerd hy, die zich leerd aen ander liedens quaden;
 Wel doet hy, die zich laet tot goede deugden raden;
 Wijs is hy, die als hy een ander dolien ziet,
 Dat hy, door achterdocht, van 't zelfde dool-pad vlied.

Noyt word by man en vrouw een vredig huys gehouwen ,
 Wanneer men dit gebrek ziet schuylen in de vrouwen ,
 Dat zy de meester zijn , en met een straf gelaet ,
 Berispen haren man , en schelden hem voor quaed ,
 Wanneer hy eenigzins doet tegen haer begeeren ;
 Men ziet het alle daeg , dat ons de tijdén leeren ,
 Al waer een hortig wijf kant tegens haren man ,
 Dat daer geen vrede stlijft , nocht eere wezen kan .
 Hoor , echte vrouwen , hoor ! ik wil op u begeeren ,
 Soogy geëerd wild zijn , moet gy u man eerst eeren ;
 Geen eer is by een vrouw , die haren naesten vriend ,
 Dat is haer echte man , gehoorzaam niet en diend .
 God heeft het zoo gewild , en zelfs geboën voor dezen ;
 Gy vrouwen , zult uw mans (zeyd hy) gehoorzaam wezen ;
 'T en zijn mijn woorden niet , maer zelver Gods gebod ,
 Gy vrouwen , eerd uw mans , zoo eerd gy ook uw God .
 Het komt de vrouwentoe (wanneer de mannen plegen
 Haer vlijt en neerstigheyd , uyt liefde zijn genegen ,
 Om vrouwen kinderen in eeren voor te staen ,)
 Dat zy in alles hem met liefden onder gaen .
 Geen vrouwe staet het vry dat zy de man bedille ,
 En d' een of d' aêr mislag aen hem bestraffen wille ,
 Daer dienstmaegd ofte knecht , oft kinders zijn omtrent ;
 Het is een wijze vrouw , die deze lesskend ,
 Het is een wijze vrouw , die haer in als kan voegen ,
 Om (wat de man beliefd) haer willig te genoegen ,
 Indien hy niet te veer buyten de rede gaet ;
 Leer , zoo gy wijs wild zijn , te plegen deze daed ;
 Leer , zwakke vrouwtjes , leer , hoe dat gy u moet dragen ,
 Indien gy Gode wild , en ook uw man behagen ;
 Neemt my niet qualijk af , dat ik u leering geef ,
 En niet wat smakelijx voor uwe lusten schreef .
 Al 't zoet is niet gezond , men moet ook bitter smaken ,
 Om een gezonde maeg , en goede ziel te maken ;
 Dit diend u , echte vrouw , tot leering aengezeyd ;
 Dit diend u , echte vrouw , tot leering voor geleyd .
 Dat men op heden ziet , hier onder echte lieden
 Soo veel oneenigheyd , en groote twist geschieden ;
 Dat men op heden ziet , zoo menig echte paer
 Hier leven in verdriet , oneenig met malkaer ;
 Dat menig man en vrouw zoo qualijk t' zamen leven ,
 En niet als ergernis haer even naesten geven ;
 Dat menig man en vrouw malkander dik wijs slaen ,
 Soo dat zy , voor een tijd , vaek van den ander gaen ;

Dat menig man en vrouw onvreedig leven leyden,
 Ja breken echte trouw en van malkander fcheyden ;
 Dat menig huysgezin hier door geraekt in rouw ,
 Gefchied , God beterd , vaek door oorzaak van de vrouw .
 Die oft zomwijl de man eerst vleyd , daer na wildwingen ,
 Tot alle koftelheyd en aile moye dingen ;
 Oft die , door hovaerdy , te weyts wil zijn gekleed ,
 En meer wil , als de man voor haer te winnen weet ;
 Oft die , zoo zy 't niet krijgdt , loopt morren , en loopt pruylen ,
 En pratten door het huys , ja alle dagen huylen ,
 En toond haer ftuurs , en dwers , werwaers dat zy haer zet ,
 Aen tafel zonder smack , onwillig op het bed .
 Wat man heeft ymmer deeg met zoo een vrouw te leven ?
 Wat vreugd kan zoo een vrouw aen haren man doch geven ?
 Wat brengt zy meer te weeg , als dat zy oorzaak voed ,
 Waer door het huysgezin in dwaling komen moet ?
 In plaetse dat de man zijn vrouwe zoud beminnen ,
 Zoo trekt hy van haer af zijn hert , zijn ziel , en zinnen ;
 Hy voegdt hem weêr ter plaets , alwaer men doolen leerd ,
 En daer men met de luy een kanne wijn verteerd .
 Dit oorzaekt meerder quaed , en dat niet zonder rede ,
 Dies , zwakke vrouwtjes ! steld door reden u te vrede ;
 Uw man is uwe hoofd , uw vooghd , uw echte heer ,
 Aen wien gy fchuldig zijt gehoorzaemheyd , en eer .
 Een redelijke vrouw die zal haer leren dragen ,
 Hoe zy in alles zal haer echte man behagen ;
 Een redelijke vrouw doet alles wat zy kan ,
 Om met eerbiedigheyd te eeren haren man ;
 Een redelijke vrouw verzoet haer mans gebreken ,
 Is hy niet wel gemoed , zy zal hem trooft aen fpreken ;
 Maer zoo de vrouwe grauwd , wanneer de man yets doet ,
 Dat haer in eenig deel gact tegen hêr gemoed ;
 Indien om dit of dat zy op haer man wil kijven ,
 En hem in alle ding naer hare wille drijven ,
 Daer kan , dat is gewis , daer kan niet tegen staen ,
 Een man door zulk een vrouw , zal quade wegen gaens .
 Hy zal zich buytens huys geduriglijk begeven ,
 En zoeken zijn vermaek met ander luy te leven ;
 Hy voegdt zich daer men vaek een nachjen over blijft ,
 En daer men vrolijk is , en daer geen vrouwe kijfd .
 Niet dat ik eenigzins de man hier in wil prijzen ,
 Maer hem , en ook de vrouw , op beter wegen wijzen .
 't Moet wezen dat de man zijn echte vrouw bemind ;
 't Moet wezen dat de man in huys zijn vreugde vind ;

't Moet wezen , dat de man de vrouwe moet behagen ,
 Voor vrouw en huysgezin ook naerftig zorge dragen ;
 Dat hy door zijne winft de keuken wel verziat ,
 En dat 'er nu en dan een pennink over fchiet ,
 Om in den ouden dach gemakkelijk te teeren ;
 Dit doende moet de vrouwe haer man gehoorzaam eeren.
 Indien dat hier de man zijn beft en vlijt toe doet ,
 Volbrengh hy zijne plicht , die hy haer toonen moet ;
 Ishy in het begin de vrouwe te veel genegen ,
 In alles wat zy wil , haer wille nimmer tegen ;
 't Is zeker, goede man , al waer dat dit gefchied ,
 Daer is uw goedigheyd een oorzaak van verdriet.
 Men zeyd, al te is quaed ; wie dienft wil van zijn vrouwe ,
 Die moet zich ook tot haer in 't dienen matig houwe .
 Een vrouwe in al haer wil , word meefter van de man ;
 Een vrouwe te veel geliefd , de liefde breken kan.
 Dies leer ik u voor 't left , ô man en vrouwe , beyde ,
 Indien gy t' zamen wild een vredig leven leyde ;
 Gy man heb lief uw vrouwe , maer 't overvloedig mijd ;
 Maekt, vrouwe , dat gy uw man ook weêr gehoorzaam zijt.

Den mensch blijft noyt in nood verlegen ,
 Als hy zich keerd van quade wegen.



IK heb eens op een tijd een vreemde zaak gelezen ,
 En na mijn dunkt, zoo kan 't den lezer dienftig wezen ,
 Dies ik te voorjchijn breng d' History die ik las ,
 Wiens in houd (als 'er volgd) in 't kort beschreven was .
 God had een zeker vrund een eenig zoon gegeven ,
 Doch dezen in zijn jeugd, en was niet goed van leven ;
 Hoe wel de vader hem, met vaderlijke vlijt ,
 Vermaende tot de deugd , bestrafte t' aller tijd ;
 Hoe wel de vader hem vermaende God te eeren ,
 En van zijn quaden gang tot beter weg te keeren ;
 Maer hy , in 't quaed verhard , en acht het alles niet ,
 Wat hem de vader zeyd , oft wat hy hem gebied .
 Hy , die van dag tot dag, loopt met de ruwe gasten ,
 Die noyt op God den Heer, nocht zijn geboden pasten ;
 Hy, die van dag tot dag, met snood gefpuys verkeerd ,
 Waer van hy anders niet als alle ontucht leerd ;
 Hy , die niet anders doet , als dobbelen en speelen ,
 Zoekt met bedrog en list zijn vaders geld te stelen ;
 Hy, die tot dronkenschap is alle daeg gezint ;
 Hy , die 't gezelfchap van de lichte vrouwen mind ;



Hy, die in alles doet wat Goddeloozen plegen,
 En gaet geen ander pad als deze quade wegen;
 Hy, die den ouden man, zijn vader, oorzaak geeft,
 Als dat hy alle daeg in groote hertzeer leefd;
 Hy, die niet anders wenscht, als dat de vader sterve;
 Hy, die niet anders wenscht, als 't goet te mogen erve;
 Hy, die in 't minste deel den vader niet ontziet,
 Noch oyt beweging krijgt uyt 's vaders droef verdriet;
 Hy, die in 't quaed verblind, loopt doolen in de zonden,
 En dat van dag tot dag, en dat tot aller stonden;
 Hy, die de vreeze Gods in 't minste niet en kend;
 Hy, die van langer hand het quaed heeft aengewend;
 Hy, die in 't eerst het quaed ter herten heeft genomen,
 Die is door 't eene quaed in 't ander quaed gekomen;
 Die is van d' eene zond in d' ander zond gerackt,
 Hy in de zonden heeft een quâ gewoont gemackt:
 De zonde, zoo zy niet in 't eerste werd bestreden;
 Die kruypt, gelijk een pest, en dat door al de leden;
 Indien men in 't begin de zond niet tegen staët,
 Eylaes! zy worteld in, en oorzaekt alle quaed;

De vader van de zoon, die in zijn oude dagen,
 Van Gode word geraekt, met ziekte word geflagen,
 Met krankheyd werd bezocht, met lijden werd beftreên,
 En voeld de felle dood in zijn verftijfde leên.
 Hy die zijns levens tijd voeld na het eynd te vlieden,
 Die doet noch zijnen zoon voor 't laeft by hem ontbieden;
 Die doet daer zijnen zoon verſchijnen voor het bed,
 En geeft hem voor zijn dood noch eenmael deze wet;
 Die gaet zijn eenig kind op deze wijs vermanen,
 Oogd, zeyd hy, lieve zoon! op uwe vaders tranen;
 Gedenkt, mijn lieve zoon, op uwen Heer en God,
 Gy die noyt hebt geacht mijn leering en gebod;
 Waer in mijn droeven dag in droefheyd loopt ten ende;
 En eyndigd in verdriet, in hertzeer, en ellende;
 Dewjl dat my de dood om 't herte leyd en wroet;
 Dewjle ik gevoel dat ik nu ſcheyden moet;
 Dewjl ik vaſt gevoel het eynde mijnes leven,
 En dat ik nu eerlang de wereld zal begeven;
 Dewjl ik door de dood hier uyt dit aerdfche dal,
 Tot in een ander land van u verhuizen zal;
 Dewjl dit aerdfche vleefch verrotten zal in d' aerde;
 Dewjl ik nu de reys moet met de dood acnvaerde;
 Zoobid ik eens, dat gy uw oogen open ſlaect,
 En dat gy doch aenziet mijn jammerlijken ſract.
 Heb ik voor dezen tijd uw hert niet kunnen raken?
 Heb ik voor dezen u niet anders kunnen maken?
 Hebt gy voor dezen niet na mijn vermaen gehoord?
 Zoo doet het, lieve zoon, zoo doet het rechte voort.
 Hebt gy voor dezen my noch geen gehoor gegeven?
 Ik bid u, lieve zoon, leefd beter, na mijn leven.
 Hebt gy tot noch geleefd in zonden grof en groot?
 Ik bid u, lieve zoon, verlaetze na mijn dood.
 Wat is 't? eylaes! wat is 't te leven in de zonden?
 Wat heeft men door de zond' ter wereld niet bevonden?
 Heeft God niet om de zond' de menſchen doen vergaen?
 Gelijk hy heeft aen die van Sodoma gedaen.
 Waer is den rijken man? een aller zonden ſlave,
 Eylacy! in een poel van eeuwig vuur begrave;
 Dit is der zonden loon die God den genen geeft,
 Die buyten Godes vrees, in alle zonden leefd.
 Wat gruwel moet het zijn, dat God door zijn geboden,
 De ziel die zonde doet, tot ſtraffe, dreygd te dooden?
 Wat gruwel is de zond? mijn zoon bedenkt het wel,
 Dat zy veroorzaekt heeft, de dood, en ook de hel.

Wat gruwel is de zond, dat Christus, uyt Marie,
 Geboren moſte zijn? en om de zonden lyc,
 Zoo veel verdriet en pijn, in armoed, en in nood,
 En ſterven aen het kruys dien ſmadelijken dood.
 O gruwelijke zond! ô trooſt! door Chriſti ſterven,
 Kan yder zondig menſch zijn zaligheyd verwerven;
 Indien hy aen het kruys, en Chriſti lijdén leerd,
 Wat Chriſtus door het kruys van 't zondig hert begeerd;
 Hy heeft voor ons geleên, en wil dat wy ook lye;
 Hy heeft voor ons geſtreên, en wil dat wy ook ſtrye;
 En hy door zijne dood wiſt ons het ſterven aen,
 Te ſterven na den geeſt, de zonden tegenſtaen.
 Wat leerd hy door zijn kruys? wat leerd hy door zijn lijdén?
 Hy leerd ons 't weelig vleeſch, in welluſt te beſnijden;
 Hy wil dat zijne dood zal zijn in onze zin,
 Hy drukt ons door het kruys zijn droevig lijdén in;
 Hy wil ons hier de weg ter zaligheyd doen leeren,
 Hy wiſt ons hier door aen van zonden af te keeren.
 Ey! leer de zonden vliên, dit leerd u den Propheet,
 Als hy gezondigt had, berouw en aſtant deed;
 Een man naer Godes hert, in zonden zwaer verloopén,
 Gevoeld door Godes geeſt zijn hert, en ziele open;
 Gevoeld door Godes geeſt in hem een open grond,
 Een ingang tot het hert en afkeer van de zond;
 Hy voeld een ſware laſt, hem drukken op de leden,
 Dies voegd hy hem tot God met yver in gebedén;
 Hy keerd hem tot den Heer met zijn bedroefd gem oed;
 Hy ſtort ten oogén uyt een brakke tranen vloed;
 Hy offerd een gebed met ſchreyen en met zuchten;
 Hy offerd aen den Heer veel aengename vruchten;
 Een recht gemorfeld hert, en een bedroefde geeſt,
 Het geen ook aen den Heer is aengenaem geweest;
 Hy ſcheen door recht berouw in tranens vloed te drenken,
 De zonden mijner jeugd, ô Heer! wild niet gedenken;
 Hy vald den Heer te voet, hy roept zijn Schepper een,
 En heeft over zijn zond een ware boet gedaen.
 Manasses deſgelijks, met ſchreyen en met klagen;
 Heeft aen zijn Heer en God het herte opgedragen,
 In tranen zijne bedgewaſſchen dag en nacht,
 Met zuchten en berouw veel dagen door gebracht;
 Den Heer heeft zijn gebed en rouwig hert ontfangen,
 Mits hy zijn ſchuld getuygd door tranen op de wangen.
 Mijn zoon, ik bid, onthoud dees leering doch van mijn;
 En wilze na mijn dood doch vaek gedachtig zijn;

Het is de wille Gods dat ik als nu moet sterven ;
 Gy kund ook na mijn dood geen groote rijkdom erven ;
 Gy hebt voor dezen mijn als niet met al geacht ;
 Gy hebt onnuttelijk het mijne door gebracht ;
 'k Heb alles opgezet om u tot staet te trekken ,
 Doch wat ik heb gedaen , 't en kost my niet verftrekken .
 Gy hebt uws vaders raed voor dezen niet gewild ;
 Gy hebt uws vaders haaf onnuttelijk verfpild ;
 Gy hebt na mijnen raed , eylaes ! noyt willen leven ,
 Dies kan ik nu aen u geen erref over geven ;
 Maer zoo gy , noch voor 't laetst , mijn leering geeft gehoor ,
 Ik zal u evenwel een middel stellen voor ,
 Waer door dat gy u zult noch kunnen onderhouden ,
 Dat is , wild vastelijk in God den Heer vertrouwen ,
 Doet boete voor uw zond' , neemt toevlucht tot den Heer ,
 Neemt vastelijk voor u te zondigen noyt weêr ,
 Leefd in de vreeze Gods , en hebt den Heer voor oogen ,
 Hy zal zich in uw nood genadelijk medogen ;
 Het geen dat David zeyd , dat zal aen u geschien ,
 Verlaten heb ik noyt rechtveerdig mensch gezien ,
 Noch immermeer zijn zaed door armoed brood behoeven ;
 God troost rechtvaardige , verblijd in nood de droeven .
 De vader heeft zijn zoon beweegd in zijn gemoed ,
 Zoo dat hy dit gebed aen zijnen vader doet ;
 Mijn vader , mijn beroud mijn goddelooze leven ,
 Ik bid u , wild het doch vergeten en vergeven ;
 Mijn vader , heb ik u voor dezen niet gevreesd ,
 Een ongehoorzaem kind , een ruwen gast geweest ;
 Mijn vader , heb ik my niet na uw wil gedragen ,
 U vaderlijk vermaen los in de wind geslagen ,
 Weer-spanning buyten deugd uw wetten niet geëert ,
 Entegens uwen dank met quaden heb verkeerdt ;
 Mijn vader , heb ik u vertoornt met mijne zonden ,
 Hebt gy my willig noyt naer uwen wil gevonden ;
 Heb ik voor dezen niet op u vermaen gepast ,
 Heb ik dus lang geweest een ongehoorzaem gast ;
 Nu zal ik , zoo het God liefd , mijn anders quijten ,
 De tijd die God my gund in beter leven slijten ;
 Zoo God uw dagen rekt , 't geen kan door God geschien ,
 Gy zult , na deze tijd , een vreugde aen my zien ;
 Zoo veel verdriet als ik u dus lang heb gegeven ,
 Zoo veele vreugd zoud gy nu weêr van mijn belever ;
 Indien dat mijn gebed zoo veel aen God vermag ,
 Zal ik noch zijn een vreugd in uwen ouden dag ;

Indien het God belicfd uw dagen te vermeerren,
 Ik zal mijn vader doen al wat hy mach begeeren;
 De lesse die gy hebt, mijn vader, my gedaen,
 Die is my in het hert, ja tot de ziel gegaen;
 Ik zegge tot de ziel, daer teeldze rijpe vruchten,
 En doet mijn in berouw, om mijne zonden zuchten;
 Ik heb u menigmael veroorzaekt groote pijn;
 Mijn vader, ach! ik bid, ik bid vergeef het mijn;
 Ik voele mijn gemoed met zoo veel smert bestreden,
 Als gy wel droefheyd hebt om mijnent wil geleden;
 Berouw mijn herte knaegd, met innerlijk verdriet,
 Nu mijn verblinde geest zijn groote misflag ziet.
 De vader heel beweegd, en vrolijk in zijn lyen,
 Schept in zijn droeve staet een hertelijk verblyen;
 Wel, zeyd hy, lieve zoon, 't is my een groote vreugd,
 Dat ik in u bespeur genegentheyd ter deugd;
 't Is my een groot vermaek in mijn verloopenen leven,
 Dat gy u nu voortaan ter deugden wild begeven;
 Komt nu beloften na, gy zult, onthoud het mijn,
 Uw leve dagen lank van God gezegend zijn;
 Ik zal in goede rust dan van de wereld scheyen,
 Dewijle gy nu wild een beter leven leyen;
 Ik voel dat my de dood vast nadert aen het hert,
 Ik voel van uur tot uur door innerlijke smert,
 Dat ik verwonnen ben, en sterf in alle deelen,
 In uwen handen, Heer, wil ik mijn ziel beveelen;
 Hy geeft de laetste snik, en scheid van 't leven af,
 En word ter rechter tijd gedragen na het graf.
 Den Jongman heel bedroefd, gaet treuren ende klagen,
 Dat hem zijn vader is nu door de dood ont dragen,
 Hy drukt zijns vaders les gestadig in de zin,
 Hy beeld zich alle daeg zijn quade leven in,
 Hy voeld in zijn gemoed de kennis van zijn daden,
 Hy voeld met groot berouw zijn herte overladen;
 Fy my, zeydhy, dat ik gedoold heb zoo verblind,
 De boosheyd in mijn jeugd zoo goddeloos bemind;
 Fy my, dat ik zoo lang bleef aen het quaed gebonden;
 Fy my, die ben geweest een slave van de zonden;
 Fy my, die eer en deugd zoo heylloos heb vertreên,
 En om vergiffenis mijn Schepper noyt gebeên.
 O God, Almachtig God! wanneer ik van mijn leven,
 Aen uwe Majesteyt, eens rekening moet geven,
 Hoe zal ik voor u staen? indien ik my, ô Heer!
 Uyt gantscher herten niet van dezer uur bekeer.

Ik bid u, goede God, vergeeft my mijn misdaden,
En toond den zondaer doch genadelijk genaden.

Heb ik door zonden u vertoornt in mijne jeugd,
'k Hoop dat ik u weêr zal verzoenen door de deugd;
Heb ik u, ô mijn God! vergramd met zondig leven,
Gy wild door recht berouw den zondaer 't quaed vergeven.

Leer my door uwen geest, leer my, ô Heer! te doen,
Al't geen van nooden is, daer ik u meê verzoen;
Geest my voor alle ding, ô Heer van alle Heeren!
Mijn ziele zaligheyd voor 't noodigft te begeeren;
Dit is het opper deel, dit is het hoogfte goed,
Dat een recht Christen mensch van God begeeren moet.

Ik bid u, goede God, regeerder aller zaken,
Geest d at ik eereljk mach door de wereld raken;
Ik bid u, goede God, wijft my een middel an,
Waer meê ik goddelijk mijn nooddruft winnen kan.

Ik wil van dees tijd af het booze leven haten;
Ik wil van dees tijd af 't gefelschap varen laten;
Ik wil van dees tijd af, ik wil van dezer stond,
Begeven my tot God uyt een oprechte grond.
Hy, die in dit gebed volherdverscheyde dagen;
Hy, die aen God den Heer zijn hert heeft op gedragen;
Hy, die van God den Heer met hongers nood en smert,
Met armoeden verdriet nu zeer geflagen werd;
Hy, die van Godden Heer verzocht word met veel lyen;
Hy, die zich vind gesteld om mannelijk te stryen;
Hy, die met Godes wil geduldig was te vreên,
Heeft Gods verzoeking lang lijdzaamelijk geleên.

Hy, in de grootste noot van ongemak gekomen,
Rae kt op een zeker tijd heel wonderlijk aen 't droomen;
Het schein 'er yemand quam en sprak hem zoetjens aen,
Als dat hem God den Heer zoud uyt zijn nood ontflaen,
En hem een overvloed van schat, en rijkdom geven,
Waer van hy rijkelijk zijn leven lang zoud leven.
Hetscheen hem in zijn droom te worden aengezeyd,
Hoe dat hem het geluk haer gunst had toegeleyd;
En dat hy moefle gaen hem uyt der stad vervoegen,
En op een zeker plaets betrachten zijn genoegen;
Dat op een zeker brug hy vinden zoud een vriend,
Waer door dat het geluk zoud worden hem verliend,
Een, die hem zeggen zoud, waer heen hy zich moft keeren,
Indien hy was gezint te krijgen zijn begeeren;
Zoo haest als hy ontwaekt en opend zijn gezicht,
Zoo haest als hy aenschoud het lieve morgen licht,

Zoohaest als hy begint by zijn gedacht te koomen ;
 Wel, zeyd hy, hoe ontsteld ben ik van deze droomen ;
 Ik voel een strijd in my, het droomen my gebied,
 Te trachten dat ik werd verlost uyt dit verdriet.
 Maer ach! ik ben verdoold, men mach geen droom vertrouwen,
 Het is een ydelheid op losse droom te bouwen ;
 Nochtans mijn geest getuygd, indien ik het besta,
 En met een vast geloof na deze plaetze ga,
 Dat my een zeker vrund zal komen aen te zeggen,
 Waer dat ik vinden zal een schat verborgen leggen ;
 Mijn geest getuygd het my, het zal mijn zijn gezeyd,
 Dat op een zeker plaets een schat begraven leyd.
 Den yver zijnes drooms die heeft hem aen gedreven,
 Zoo dat hy zich terstont heeft na de plaets begeven,
 Al waer hy op de brug, de hellest van den dag,
 Ging treden, eêr hy daer een mensche komen zach.
 Een slechten bedelaer die zat met groot verlangen,
 Aen 'teynde van de brug om alemoes t' ontfangen ;
 Die ziet dat hy daer heeft een langen tijd gegaen,
 Die denkt vast by zich zelfs, wat wil hier nyt ontstaen ;
 Na eenig overleg, bedenkt hy zich ten lesten,
 En spreekt hem aen, en zeyd, vriend houd het my ten besten,
 Is 't zake dat ik u, in uw gedaechten steur,
 My dunkt dat ik in u veel zwarigheid bespeur.
 Het is de meefte tijd van dezen dag verleden,
 Dat gy hier op de brug alleenig hebt gaen treden ;
 Gy hebt, den meeften dag hier op de brug gedwaeld ;
 Gy hebt, na dat my docht, veel dingen over haeld ;
 Wat isser dat u let ? wat is u weder varen ?
 Indien het u geliefd, zoo wild het my verklaren,
 Op hoop of ik u kost behullipsamig zijn,
 Dus bid ik doch, ontdekt uw zaken tegens mijn.
 Wel, zeyd hy, wat is dit ? wat komt my hier te voren ;
 Gaet vrund, gaet van my of, ik mach uw reên niet hooren ;
 Gy zijt het niet die my kunt helpen in mijn noot,
 Uw quelling en de mijn zijn beyde even groot ;
 Ik weet niet hoe ik ben geweest zoo zot van zinnen,
 Dat ik my door een droom heb laeten overwinnen ;
 Mijn zotheyd is mijn leet, mijn dwaefheyd my berouwd,
 Dat ik my al te vast op droomen heb vertrouwd.
 Eylaes! een ydel schim verscheen my in het droomen,
 En op een losse droom zoo ben ik hier gekomen ;
 My droomde, dat ik zoud hier spreken met een man,
 En die my wijzen zoud het geen niet wezen kan ;

My droomde dat my hier een mensche zoud ontmoeten,
 Die mijn bedroefde smert met vreugde zoud verzoeten,
 In 't kort ik heb gedroomd, ('t geen niet en kan geschien)
 Als dat ik hier een vrund op deze brug zoud zien,
 Die my ontdekken zoud een onbekende zake,
 Waer door dat ik aen geld, en rijkdom zoud gerake;
 Maer ach! 't is ydelheyd, en rechte zotterny,
 Want wie op droom vertrouwd, vertrouwd bedriegery.
 Den bedelaer die licht om 't geen hy hoorde zeggen,
 Ik moet u eens wat nieuws, zeyd hy, te vooren leggen,
 Ik moet u zeggen eens hoe op een zeker tijd,
 Ik door een ydel droom my zelven had verblijd;
 't Ging iny, gelijk als u, had ik droom willen achten,
 Had ik, gelijk als gy, mijn zinnen en gedachten
 In 't dromen aengeleyd, gelijk gy hebt gedaen,
 Ik hadde over lang hier in de stad gegaen,
 My droomde, dat in 't huys 't welk naest stont aen de haven,
 Lag achter in de tuyn een pot met geld begraven;
 En onder eenen boom, recht nevens het priedl,
 Daer zoud ik deze schat verkrijgen tot mijn deel;
 Maer noyt en is in my die zottigheyd gekomen,
 Dat ik my heb vertrouwd op warelooze dromen.
 Den ander staet wat stil, en let op deze zin,
 Na eenig overleg, valt hem dat zeggen in;
 Zoud dit wel zijn de man die my zal openbaren,
 Die my de rechte weg en middel zal verklaren,
 Waer door dat ik mijn droom noch voort vervolgen zal,
 En raken in het eynd ook uyt mijn ongeval;
 Ik hoop en ik vertrou; vaerd wel zeyd hy mitsdezen,
 Vrund, 't is mijn tijd te gaen, den Heer wil met u wezen.
 Nadat hy hem nu heeft een langen tijd beraen,
 Na dat hy grondig had den bedelaer verstaen,
 Zoo denkt hy by zich zelfs, voorwaer dat was de gene,
 Die, zoo ik had gedroomd, is tot mijn hulp verschene;
 Voorwaer dit is de geen, die my te kennen geeft,
 Het geen dat door den droom mijn geest bevolen heeft.
 Het Huys daer hy van zeyd, dat pleeg al lang voor dezen,
 Mijs vaders eygen erf, mijs vaders huys te wezen;
 Na dat hy my daer heeft de kennis van vertoond,
 Zoo heeft mijn vader zelfs ook in dat huys gewoond;
 Die heb ik menigmael, en dikwils hooren zeggen,
 Hoe dat 'er vyand quam en deed de stad beleggen;
 Hoe dat 'er in dit huys gewoond heeft doen ter tijd,
 Een man van groote staet, geoeffent in den strijd;

En die in het beleg, van hun benauwde wallen,
 Op zijne vyand is zomwijlen aengevallen;
 Waer van hy dikwils heeft een groote buyt gebrocht,
 Die hy nu hier, nu daer als doen te bergen zocht.
 Men heeft het over lang in twijfeling gehouwen,
 Men is al over lang geweest van dat vertrouwen,
 Dat op de zelve plaets na allen oogen schijn,
 Moft een verborgenschat, of yets verholen zijn.
 Want na een lang beleg zoo wierd de stad verloren,
 En deze vrund die sturf een weynig tijds te voren;
 Hy was by yder een, een rijker man vermaerd,
 En die in zijne tijd veel rijkdom had vergaerd;
 Maer als hy door de dood van 't lichaem was ontbonden,
 En heeft men nieuwers na zoo veele goed gevonden.
 Dit steld mijn hope vast, ik zal 't ook bestaen,
 Om met gelegentheyd na dezen tuyn te gaen,
 Hy, op een zeker tijd, is op die plaets gekomen,
 Heeft met gelegentheyd zijn slagen waer genomen;
 Hy ziende een preecl, gelijk hem was gezeyd,
 Heeft het, van stonden aen op 't graven aengeleyd;
 In't eynd, hy vind een pot met goude pistoletten,
 Hy vind'er groote schat gepakt in oude sletten,
 (Was op het hoogst verblijd, gelijk men denken kan)
 En word door deze schat een machtig rijker man.
 Hy, die veel meerder had als noodig tot zijn leven,
 Heeft daer het noodig was, den armen mee gegeven;
 Hy heeft van dese schadt de hellest afgedaen,
 En zoo in hunne nood, meer armen by gestaen;
 De rest heeft hy gebruykt, een handel aen genomen,
 En is door koopmanschap aen meerder winst gekomen;
 Hy heeft in korten tijd vergaerd een machtig goed,
 Gods zegen vloeyd hem toe in grooten overvloed;
 Hy heeft al wat hy wenscht na zijne wil verkregen;
 Hy dankt zijn Heer en God voor die gewenschte zegen;
 Hy heeft uyt zijne winst, en overwonnen schat,
 Genomen ruym zoo veel als hy gevonden had;
 Hy heeft uyt zijne winst zoo veel, en meer genomen,
 Als hy verkregen had, en in den hof bekomen;
 Heeft zijn gevonden schat den armen aengediend,
 Wanneer hem God den Heer meer rijkdom had verliend,
 Hy heeft hem in zijn staet zoo eerelijk gedragen,
 Dat alle menschen daer een groote vreugd aenzagen;
 Hy heeft zijn leven lang zoo eerelijk geleefd,
 Dat yder hem het lof van een goed Christen geeft.

Leer hier, ô armen mensch! leer hier, op God betrouwen;
 Leer hier, in tegenspoed een kloeke moet behouwen;
 Leer hier, ô zondig mensch! wie 't zondig leven laet,
 En met een oprecht hert tot zijnen Schepper gaet,
 Dat God dien helpen zal in alle nood, in lyen;
 Dat God den Heer hem zal vertroosten en verblyen;
 En op gezetten tijd, en op bequamen dag,
 Verleenen al het geen hem nodig wezen mach.
 Leer hier, ô zondig volk! ô zondaers! wild hier leeren
 Met een oprecht gemoed tot uwen God te keeren,
 En met een vast besluyt (bekennende uw schuld)
 Dat gy, met zonden, God noyt weêr vergrammen zult;
 Dat, met de hulpe Gods, gy u voortaan zult wachten,
 Voor zonden met der daed, en zondige gedachten;
 Leer hier een goede les, ô ongebonden jeugd!
 Leer, dat gy leven moet, na wetten van de deugd.
 O ongetoomde jeugd! ô kinders! wild hier leeren,
 Gelijk dat God gebied, uw lieve ouders eeren;
 Is't zaak dat gy u, aen uw ouders, hebt misgaen,
 Zoo denkt ook dat gy zelfs uw Schepper hebt mildaen;
 Want wie zijn ouders eerd, eerd God en Gods geboden;
 Wie God eerd, die verkrijgt al wat hem is van nooden;
 Bewijst gehoorzaamheid uw ouders met der daed;
 Wie zijne ouders eerd, het zelden qualijk gact.



HET DERDE BOEK,

van't

EERSTE DEEL.

zijnde de

CHRISTELYKE

OFFERANDE.

VOOR-REDEN.



At wy (Christelyken Lezer) deze rijmen en zangen vereerd hebben met den Naem van CHRISTELYKE OFFERANDE, is ter oorzake, dat zy, getrokken zijnde uit Gods Woord, U. E. zijn opgeofferd tot aenteydinge van een Christelyk leven, op dat zy door het aendachtig lezen van U. E. (als Christelyk zijnde) Christo mogen opgeofferd werden.

Aengezien dan dat wy niet en zijn als door Gode, niets bezitten als het zijne, niet en hebben dat het onze is, ja ons eygen zelfs niet; wien behoort het anders als die gene, die ons dit sterfelyke leven uit niet heeft voort gebracht? die ons begaefd heeft door zijne goedigheyt; die ons bedeeft heeft door zijn milddadigheyt, niet alleen met udelijke nooddruft naer het lichaem, niet met noodwendig onderhoud van dien, niet met gaven en rijkdom; maer noch met hoger en edeler, dat is, met een Geddelijcke ziel, en redelijcke kennis, door de welke zijne Goddelijcke majesteyt belieft heeft dat wy zouden achterhalen, en leeren kennen, tot wat eynde wy al dezen hebben ontfangen, en op wat wyze wy die zullen leeren gebruyken. Dit ons aerdsch en sterfelyk lichaem (ingestort zijnde een onsterfelycke ziele) begeerd God tot zijnen dienste; zijne Goddelijcke gaven besteed tot ziner eeren, de tijdelijcke rijkdommen niet tot wellust van onze stinkende vleeschte gebruyken, maer tot bystandder armen, en dat ter eeren zijnes H. Majesteyts naem.

Christelyken Lezer, hoe verkeerd haer vele menschen hier indragen, leerd ons (God beoerd) onze brydendaegschen tijd, in de welke zoo veel gaven en rijkdommen onnuttelijk misbruykt worden. O bedroefde, en niet min bedurvan Eeuwde, in de welke geldzucht en staerzichte zoo inswang gaen, in de welke pracht en hoogmoed overvloedig zijn, gierigheyt en woeker nimmermeer en rusten, in de welke onkuysheyd en wellust zamen koppelen zoo veel zielenter verdoemenisse; o! droefheyd boven droefheyd voor zoo korten blijdschap; om die zelve te ontgaen, laet ons keeren tot deze onze offerande, stellende ons voor oogen dien wellustigen en rijken Vrek, wiens ziele, na zoogeleeften leeren, ligt begraven in dien stinkenden poel van die eeuwige duurende helsche vlammen; daer en tegen dien armen en geduldigen Lazarus, na alle zijn ellenden en lichamelijcke armoede, door de Engelen opgevoerd ten Hemel, is rustende in de schoot van Abraham.

Laet ons dan (Christelyken Lezer) niet met den Rijken man de rijkdommen des werelds,

tot wellust onzes levens betrachten, niet de ydelbeden des werlds, niet zoodanige zaken die zoo zeer valsch zijn als vergankelijk, niet zoodanige dingen, zeg ik, die zoo zeer ydel zijn, als ons lichaem sterflijk is; maer laet ons steken na zodenige schatten en rijkdommen; van de welke wy mogen genieten oneyndelijke vrolijkheden, Hemelsche en Goddelijke wellusten; zalige en eeuwigdurende blijdschappen; welker vreugde noyt ooge gezien, noyt oore gehoord heeft, noch geener menschen herte heeft kunnen begripen; laet ons tot dien eynde gebruiken zoodanige middelen als ons daer toe noodig, van Gode verleend zijn; te weten, oeffeninge van Godvruchtigheid; arbeyd ter deugden; Christelike liefde tot God en onze naasten; offerende God Almachtig een offerande der gebeden, en dat op den Auaer van een brandend herte, in de liefde Christi, op dat alzoo, door dien Goddelijken brand, in ons vernietigt mogen worden alle quade geneegenheden; derhalven den Christelijken Lezer misdezen aenwijzende de springbron van alle gaven, dat is Christus zelve, om aen zijn Heylige en Hemelsche Majesteit wy te storten een vuurige liefde des herten in inniger gebeden, op offerende deze woorden aen Christo onzen Zaligmaker:

O Christe Iesu! ik een scepzel van uw Hemelschen Vader, onderworpen alle gebrekklykbeden dezes kranken vleesches, aengeërft van, ons eerste Ouders, Adam en Eva, buyge mijn knyen voor uw allerheyligste Majesteit, dankende uw onuitsprekelyke liefde met de welke gy hebt gearbeyd my wy den staet der verdoemenisse te brengen in een staet van zaligheid; niet ontziet te liden zoo veel pijn; niet gespaert u Heylig lichaem, maer hebt het zelfde gegeven in handen van die wreede pijnigers, die het met wreede goessels doerlijk gewond en geslagen hebben, jammerliken uytgerekt op dien galgen-boom des kruys, wy stortende u dierbaer bloed, voor een offerhande aen uw Hemelschen Vader, tot voldoening onzer zonden.

O goede Iesu! ik bid u door dat liden en sterven, stort in mijn ziel die kracht, dat ik alle dankbaerheyd voor zodenige liefde mach bewijzen; Christelike offeranden der gebeden, en lofzangen uwe Majesteit op offeren; door de welke ik mach verkrijgen Goddelijke zegeninge na ziel en lichaem, op dat, als ik doeude mijn laeste offerande, mijn ziel in uwe handen mach bevelen, om met uwe alderheyligste Majesteit, en alle die zalige inwoonders des Hemelschen Vaderlands te rusten, en leven van eeuwigheyd tot eeuwigheden, A M E N.



Aendachtige Oeffeningen.

Hy heeft den armen uitgeedeeld ; zijn rechtsveerdigheid blijft in de Eeuwen der Eeuwen. Psalm III.



Op golde woorden zertijds uitgeproken vendieo Christelijken Oudvader, Angerino, dewelke dus luyden: Wild gy dat u gebed tot in den hemel vliegde, mackte het twee vleugelen, vasten en aelmoessen . uyt welke woorden den Christelijken lezer heeft te leeren , dat het niet genoeg is God te bidden , maer dat het beter zy, neficos onze geheden , den Armen mede te deelen, en sich zelven te onthouden van overdaadigheden, en wellusten; niet alleen vastende van spijs, maer veel meer van zonden; en onbequame-lijk van zonden te waeren, is't van noode dat men niet te zeer 'cher- te handt aen deze vergankelike rijkdommen der wereld; maer nae de mate van dien (ons van God gegeve) zullen wy wederom geven aen de behoefte; op dat wy hier namsels mogen hoo-

zen de woorden Christi uitgeproken tot dien getrouwen Rentmeester; & getrouwen Knechte I om dat gy trouw geweest sijt in deze kleyne, zoo zal ik u stellen over groote; en op een ander spreek den Heer: ik heb hongeregig geweest; gy hebt my gespijs; dorstig; gy hebt my gelaet; nakte; gy hebt my gekleed; gevangen; gy zijt tot my gekomen; zieck gy hebt my bezocht; dood, gy hebt my begraven; al wat gy van dezen hebt gedaen aen den Armen, dat hebt gy my zelfs gedaen. Blijcke dan hier uyt dat goede werken Gode wel behagen en ook aengenaem zijn. ons staet dan te leeren dat wy onze gebeden (met vasten, en aelmoessen) aen Christo moeten opofferen, tot dien eeneere van zijn Heylige Majesteyten onzer zielen zaligheid.

Als zich een Christen ziel tot Christum wil begeben,
 Zoo moet het herte zijn gelijk als opgeheven;
 Het lichaem moet niet zijn met gulzigheyd bezwaard;
 Zoo dat men met het hert blijft hangen aen de aerd.
 Men moet aen het gebed twee vaste vleugels maken,
 Waer door het kan by God tot in den Hemel raken;
 Het vasten is van nood tot een bequaem gebed,

't Gun d' overyloed van spijs ver hinderd en belet

Gelijk

Gelijk de spijs bezwaerd , en 't herte trekt tot rusten ,
 Zoo is men onbequaem en efter zonder lusten ,
 Want aengezien de spijs is lastig aen 't gemoet ,
 En dan ook aldermeest als men gebeden doet ;
 Het vasten maakt de geest bequaem om God te loven ,
 Door 't vasten vliegt de geest te krachtiger na boven ;
 Het vasten maakt het hert bequaem tot alle deugd ;
 Het vasten (op zijn tijd) geeft aen de ziele vreugd .
 Gelijkerwijs dat God vergramd word door de zonden ,
 Gelijk men daer van heeft veel zaken ondervonden ,
 Zoo word hy weêr verzoend , den mensch van zond ontlast ,
 Wanneer dat in berouw den zondaer bid en vast ;
 G'lijk die van Ninive vervielen in de zonden ,
 Ja bleven aen de lust tot quaed doen , als gebonden ,
 Zy , (van den Heer gedreygd op straffe van vergaen ,)
 Die hebben ook gefast , en Gode dienst gedaen .
 Als David zich bevond door zond ten val gekomen ,
 Zoo heeft dien Godes vriend het vasten aengenomen ;
 Veel diergelijken meer die hebben zoo gedaen ,
 Door vasten kan 't gebed tot in den Hemel gaen .
 Wel aen dan , Christen ziel , wild u tot Christum keeren ,
 En op bequamen tijd het rechte vasten leeren ;
 Het vasten van de spijs is noodig aen de geest ,
 Maer 't vasten van de zond vereyscht God aldermeest ;
 Het vasten van de spijs dat kan alleenig strekken ,
 Om in een recht gebed de geest tot God te trekken ;
 Het vasten van de spijs dat leyd de rechte grond ,
 Waer door men met de Geest leerd vasten van de zond .
 Het eene dat en kan niet wezen zonder 't ander ;
 Maer zijn gelijkerwijs gebonden aen malkander ;
 Want niemand die 'er leefd te recht van zonden vast ,
 In dien met spijs en drank hy 't hert te veel belast .
 O God ! geen mensch en kan uw mogendheyd bedriegen ;
 O God ! voor wien geen mensch kan veynsen ofte liegen ;
 O God ! voor u gezicht verschuyld de mensche niet ,
 Mits uw alziende oog tot in het herte ziet .
 Stort kracht , en macht , ô Heer ! in deze zwakke leden ,
 Wanneer ik my begeef tot vasten , en gebeden ;
 Wanneer ik vast , ô Heer ! zoo laet doch niet in mijn ,
 Geveynsde heyligheyd , oft eenig schijn-deugd zijn ,
 Maer een oprecht gemoed dat God alleen mach wenschen ,
 Niet om gezien te zijn voor d' oogen van de menschen ;
 Niet om het oud gebruyk dat altijd is geweest ,
 Niet uyt gewoonten , Heer ! maer uyt een reyne geest ;

Niet vasten met de mond, niet vasten met de spijs;
 Niet vasten om daer meê een schijn-deugd te bewijze;
 Niet vasten zoo alleen, maer vasten op dat gy,
 Door 't vasten speuren meugt een goede wil in my.
 Zoo vasten, dat wanneer my zonde komt te voeren,
 Dat ik my niet en laet verwinnen nocht bekoren;
 Zoo vasten, dat wanneer de zonde my toe licht,
 Dat zy in my bevind de lusten zonder kracht;
 Zoo vasten, dat ik my vind onbeswaerd van leden,
 En met een rappe geest in d'yver mijns gebeden;
 Zoo vasten, dat het hert niet is met spijs belet,
 Wanneer dat zich de geest begeeft tot het gebed.
 Niet vasten, zoo alleen, om dat het werd geboden,
 Maer om dat onze ziel het vasten is van nooden;
 Niet vasten, zoo wel eêr den Pharizeüs deed;
 Niet vasten, op dat ik de wereld heylig heet,
 Niet vasten, op dat ik daer door zoud zijn geprezen,
 Maer vasten om alleen by God gezien te wezen.
 O God! Almachtig God! laet zoo mijn vasten zijn
 Gegrond in ware daed, en niet in losse schijn;
 En dat ik leeren mach, als ik na 't lichaam vastte,
 Dat ik mijn ziele niet met zonde moet belaste;
 Maer vasten na den geest van allerleye quaed,
 Wanneer dat my de lust tot vuyle zonden raed.
 Wanneer my cenig leet van yemand mocht geschieden,
 Dat ik als dan de wraek mach op het hoogste vlieden;
 Wanneer dat yemand my in goed oft eer verkort,
 Dat ik vergeef, op dat aen my vergeven word;
 Heeft yemand my misdaen, oft yets te na gesproken,
 Laet noyt tot weder wraek de luste my bestoken;
 Ben ik verongelykt, beschadigd aen mijn goed,
 Dat ik de straf beveel die 't alles rechten moet;
 Heeft yemand door bedrog my 't mijne afgenomen,
 Zoo dat ik daer door ben om eer en goed gekomen,
 Dat ik nochefter toon die zaak mijn zonden schuld,
 En dat tot oordeel gy, ô Heer! eens komen zult.
 Derhalven my getrooft in alle lijden toone,
 Op hoope dat gy zult geduldigheyd beloone;
 Dat 's in uw eeuwig Rijk, een Rijk van alle vreugd,
 Een Rijk al waer met God een droeve ziel verheugd;
 Een Rijk, een eeuwig Rijk, dat zielen vrijd van plagen;
 Een rijk vol vrolijkheyd, in eyndelooze dagen;
 Een Rijk dat yeder ziel tot zulke vreugd bekoord,
 Die 't oog noyt heeft gezien, nocht oore heeft gehoord.

Tertullianus
 zeyd: zoogy Gode
 het onrecht op
 geeft, by zal 's
 vvreken; beveeld
 gy hem de scha-
 de, by zal die
 vergorden;
verironuus
 gy hem is leven,
 by zal u nyt de
 dooden levendig
 op wekken.

Augustinus
 zeyd, Broeders,
 zoo vuy gelooven
 dat daer een Oor-
 deel zal wezen,
 zoo laet ons vvel
 leven, op dat
 vuy niet qualijk
 en sterven;
 wans nu is het
 den tijd van
 barmhertigheyd,
 en dan zal het
 den tijd der oer-
 delis vverzen.

Ons is ter zaligheyd geen hooger zaek van noode,
 Als het geloof, nochtans is 't niet genoeg voor Gode;
 't Geloof zoodanig is, 't zy dat men 't niet en heeft,
 De ziele is als dood terwijl het lichaem leefd;
 't Geloof zoodanig is, dat zonder te geloven,
 Wy d' eyndelooze vreugd des Hemels ons beroven;
 Schoon dat men heylig leefd, en alle deugden doct,
 't Is veel, maer niet genoeg, hoe wel het wezen moet;
 Zoo ook, hoe wel geloofd, 't geloove kan niet baten,
 't Gelooven zonder liefd is 't recht gelooven haten;
 Schoon ik in God geloof als Vader, Zoon en Geest,
 En dat ook Christus mijn verlosser is geweest,
 Ja door zijn kruys, en dood, en bitterlijke wonden,
 My met zijn lijden heeft verlost van al mijn zonden,
 En met dien dieren pand mijn zaligheyd gekocht,
 Om mijne zaligheyd zijns vaders wil volbrocht;
 Hoe wel ik dit geloof, 't is veel, maer zonder krachten,
 Indien ik by 't geloof, geen liefde wil betrachten;
 't Geloove is een zaek ter zaligheyd van nood,
 Maer zonder werken is het krachteloos en dood.
 Goê werken doen is veel, maer kan geen vruchte geven,
 Het zy wy 't goed doen met een goed geloof beleven.
 't Is waer dat Christus heeft voor onze zond voldaan,
 Niet daerom, dat den mensch in zonden voort zoud gaen;
 Maer daerom, dat hy ons met zijne dood zoud leeren,
 Het quaed te sterven, en de zonde af te keeren,
 In tranen en berouw te komen tot den Heer,
 Met opzet in het hert te zondigen noyt weêr.
 Den Heer die heeft aen ons een valte Wet gegeven,
 Dat men by het geloof de deugde moet beleven;
 Hy heeft ons by 't geloof verbonden aen zijn Wet,
 Hy heeft ons neffens dien geboden voor gezet.
 Den Heer die wil berouw in vasten en in boeten;
 Den Heer die wil dat wy goê werken plegen moeten;
 Is dan 't geloof genoeg? neen, Christus ons verklaerd:
Wie 't kruys met hem niet draegd dien acht hy zijns niet waerd.
 En Petrus zegt: den Heer heeft voor den mensch geleden,
 Ons tot een voorbeeld om zijn stappen na te treden.
Jacobus zegt: 't geloof is zonder werken dood;
 Dies zijn de werken dan ter zaligheyd van nood.
 Leer, Christen zielen! leer gelooven, en ook werken,
 De werken nodig zijn, gelijk men kan bemerken
 Uyt Christi eygen Woord. ô Christen ziel! sta vast,
 Sta vast in het geloof dat op goê werken past;

Ik zeg in dat geloof, 't geen Christelijk doet leven,
 Geloof, waer door ons word een vreeze aengedreven;
 Een vreeze, die ons dreygd en met haer geesfels slaet,
 Wanneer dat onze lust na vuyle zonden staet;
 Een vreeze, die ons zy een prikkel tot de deugde;
 Een vreeze, die ons baerd de hoop op 's Hemels vreugde;
 Een vreeze, die ons zy een teugel aen 't gemoed;
 Een vreeze, die voor straf de misdaed schroomen doet;
 Een vreeze, die ons baerd een schrik voor alle quaden;
 Een vreeze, die ons baerd een hoop op Gods genaden;
 Een vreeze voor de zond, en straffe van het quaed,
 Wanneer in zondens lust het herte zwanger gaet.
 Sta vast op dat geloof, 't geen zond door vrees leerd myen,
 Het recht geloof, dat is, de zonde tegen slyen;
 Het recht geloof, dat is, in Godes vreeze staen,
 En dat men van de zond moet tot de deugde gaen;
 Het recht geloof, dat is, te leven in Gods vreeze,
 Wie dit geloofd die zal een recht geloovig weze;
 Het recht geloof, dat is, dat men ter zaligheyd,
 Door goed doen, en geloof, de ziel ten Hemelleyd;
 Het recht geloof, dat is, het quaed te moeten myen,
 Het recht geloof, dat is, de zonden te belyen,
 Ter plaetse daer den Heer ons zelve heene wijft,
 En daer hy met zijn vleesch ons na de ziele spijft.

*Keer mijne oogen, op dat zy de ydelheyd niet
 aenschouwen, Psalm. 118.*



Schoone werlds Roos! gy weygerd my u minne;
 O fiere maegde blom! wiens afgekeerde zinne
 (Van alle werlds vreugd) al 't aerds zo zeer versmaen,
 Dat mijn gebeden zijn vergeefs aen u gedaen;
 O overschoone maegd! in 't bloeyen van u leven,
 Hoe kunt gy, jonge spruyt! de wereld dus begeben?
 Hoe kunt gy 't aerdich vermaek, en al des werlds vreugd,

Zoo drijven uyt u hert, en weyg'ren aen uw jeugd?

Sla eenmael u gezicht op mijn verliefde oogen;

Steld eenmael u gedacht alleen op mijn vermogen;

Let eenmael op den stam van mijn geslacht, en bloed;

Let eenmael op mijn schat, let eenmael op mijn goed.

Dus spreekt de jonge maegd, en antwoord op zijn rede,

Zoo ik u bidden mach, laet my in rust en vrede;

Ik sla mijn oogen niet op rijkdom, schat, oft staet;

Vermits ik met mijn hert al deze dingen haet;

Ik keer mijn oogen af van alle werlds zaken,

En schep alleen in God, en 't godlijk mijn vermaeken;

Onze oogen
zijo de deuren
onzer zielco ,
door de wel-
ke dae alle
dingen tot de
zelvige lo ko-
men , 'c en
zy eake datce
ghloeten wer-
den voor die
bedrieggelijke
welluften der
wereldcher
hovserdigbe-
den , de welke
alle iowendige
ruste verbio-
deren , en steu-
zen , lchoon
wy het 'zelvi-
ge niet gewaer
eo werden ,
voor en alcer
wy oo jin kil-
se , van de
menschen zul-
len afgeschey-
den vinden , en
ons in gebeden
tot Gude be-
geveo hebben ,
en , op dat wy
onze oogen
niet te zere
zouden open
hebben op al-
zulke dingen ,
die in een
ogenblik kun-
nen in gera-
ken , daer zy
in menigte van
dagen , mee
grooten arb-
eyd , nauwlijx
kunneo yst ge-
dreen wer-
den ; zoolis 'c
dar wy (na on-
ze wijze , ten
dien eynde
(onze zj)mp-



jes willen
voor Rellen
aenden Chri-
stelijken Ies-
ter , om al-
hier te leeren
(door een we-
feld harende
jonkvrouw ,
aengetohttoe
de welluften
des werlds)
hoe dae een
Christeo ziele
moetde oogen
afkeeren van
die bedrieg-
lijkheden ; en
zeggen aldus
met dieo god-
delijcke Ko-
oing David :
keer weer
mijne oogen
op datzy de
ydelheyd niet
aenschouwen ,
maer in uwe
weg , o Heer !
macks my le-
wende . Mij
zielcheftluft
ghad om te
begereu uwe
rechtveerdig-
makinge toe
allen tijden ,
gy hebt de ho-
vaerdige ge-
strafe , ver-
vloekt zijny ,
die al wijken
van uwe ge-
buden . Want
ook uwe getuy-
genissen sijn
mijn over-
peynstinge , en
uwe recht-
vaerdigmaki-
ngen zijn mijn
aenraede .

Ik zoek geen werlds lust, hoe schoon de minne vleyd ;
Ik trouw my aen de deugd , en min de zuiverheyd ;
Ik let op geld , nocht goed , als dorens aen de ziele ,
Mijn welluft is voor God , en Christi kruys te kniele ;
Daer leyd mijn rust , en lust , daer vind mijn jeugd haer vreugd ,
Mijn hert begeerd geen schat als oeffening in deugd ;
Ik wil voor bruydegom geen aerdsche minnaer trouwen ,
Maer Christus Jesus voor mijn eygen bruygom houwen ;
Ik keer my tot mijn lief , mijn lief die is de mijn ,
Hy zal de mijne , en ik weêr de zijne zijn .
O wereld ! gaet van my met al uw yd'le vreugde ;
Mijn ziele ! keer tot God , en Hemelsche geneugde ;
O pracht ! ô werlds eer ! ô yd'le hovaerdy !
Waer toe verтоond gy u dus vruchteloos voor my ?
Waer toe mijn aengezocht tot uwe ydelheden ?
Waerom tot uw gebruyk mijn ziele dus bestreden ?
Waerom my voor het oog verтоond u ydel zoet ,
Waer meê gy onderstaette winnen mijn gemoed ?

O ! oogen ,

O! oogen, die daer zijt de poorten van mijn herte,
 Door wien tot aen de ziel de zonde brengt veel smerte;
 O! oogen, die van 't hert de open deuren zijt,
 Waer door begeerlijkheyd het kranke vleesch bestrijd;
 O! oogen, gy die zijt gelijk de swakke wallen,
 Al waer den vyand komt op 't eersten aengevallen;
 O! zegt my, mijn verstand! wat vyand leefd'er niet,
 Die zich niet binnen geeft daer hy een open ziet?
 O! zegt my, mijn verstand, wie held niet na de zonden,
 Die door het oog heeft gelegentheyd gevonden?
 O! zegt my, mijn verstand, wie leefd'er zoo geruft,
 Die zomwijl door het oog niet valt in vreemde lust?
 O! oogen, die zoo vaek veroorzaekt zielens schade;
 O! oogen die zoo vaek veroorzaekt veele quaden.
 Als Dina wierd geperft, door lusten, om te zien,
 De docht'ren Sichems, oft de onbesnede liën;
 Wat deden d' oogen niet? zy brochten haer in rouwe,
 Zy raekt in ongeluk, door lusten van 't aenschouwen;
 Zy, op die zelve stond, zy op de zelve tijd,
 Verliest haer zuyverheyd, en raekt haer eere quijt.
 Als David door het oog tot lusten wierd bestreden,
 Heeft hy een vrouw gezien, met moeder-naekte leden,
 Die hem (gelijk een vlam geslagen om het hert,)
 Een oorzaak is geweest van veel bedroefde smert.
 Wanneer d' Assyriër kreeg lusten om te mallen,
 Liet hy zijn oogën op de schoone Judith vallen;
 Als zy haer leeden had in gierfel op gesteld,
 Heeft zy dien machtig Vorst ter aerden neêr geveld.
 Wanneer de lust ontstak, de oogen van twee boeven,
 Zuzanna aen te zien, geraekten s' in bedroeven;
 O! oogen, wat hebt gy al swarigheyd gebaerd,
 In 't herte van die geen die 't oog niet heeft bewaerd.
 Democritus bestond zijn oogen te verblinden,
 Op dat hy alzo zouw de wijsheyd mogen vinden.
 Lucia, om de zond' te myen, mackt besluyt,
 En met haer eygen hand steekt bey de oogen uyt;
 Dees zal de bake zijn waer na dat ik zal varen,
 Dees zy my een compas in deze woefte baren,
 Dees zy my tot pylot, die my de gronden peyld,
 Op dat mijn swakke schip niet op de klippen zeyld;
 Mijn schip dat 's mijn gesicht, dat zijn cylaes! mijn oogen,
 Door wien zoo menigmael de ziele word bedrogen;
 Dees dienen niet verzeyld op kusten onbekend,
 Dees moeten uytter Zee, dees moeten afgewend,

En aen een veyle strand, een goede reê betrachten,
 De klippen van de zond, en zondige gedachten,
 Alleenig door het oog gelijk als rotzen vlien,
 Nae 's werlds ydelheyd niet met het ooge zien.
 Zeer wel zeyd Augustijn, wee uw! verblinde oogen,
 Die Hemel en de Zon t' aenschouwen niet gedogen;
 Wee! d' ooge die zich niet van d' ydelheden keerd.
 Ambrosius, die ons een goede lesse leerd,
 Die zegt, hy die daer gaet en wandeld 's Heeren wegen,
 Die heeft noyt ydelheyd voor zijn gezicht gekregen.
 Weg wereld! schoon dat gy u lieflijk vertoond,
 't Is niet dan bitterheyd waer mede gy ons loond.
 Wat ranken, wat bedrijf! wat ongewone vonden,
 En legt gy my niet voor tot lusten van de zonden?
 Wat listen, pleegd gy niet, mijn oogen voor gezet?
 Waer mede gy my tracht te trekken in uw net.
 Ik, die in dit geval, my nergens weet te keeren,
 Schoon dat ik ben een maegd, zoo moet ik strijden leeren;
 Schoon dat ik ben een maegd, ik moet ten strijde gaen,
 Ik moet gewapend zijn, en met mijn vyand slaen;
 Schoon dat ik ben een maegd, zoo heb ik ook mijn krachten,
 Waer van mijn vyand kan een felle slag verwachten;
 Schoon dat ik ben een maegd, ik voel my zoo gesteld,
 Dat ik verwinnen kan den vyand die my queld,
 Indien ik neem ter hand de wapens my van node,
 Indien ik mijn gezicht inwendig keer tot Gode;
 Aen wien ik mijn gebed en yver wil besteên,
 Terwijl het ooge van mijn vyand word bestreên;
 U wil ik mijn gebed, mijn God! ten offer dragen,
 Behoed mijn oogen doch voor 's werlds looze lagen;
 O God! laet mijn gebed tot in den Hemel gaen,
 Geeft krachten dat ik mach mijn vyand tegenstaen;
 O Gode! die mijn ziel aen 't lichaem hebt gebonden,
 Het lichaem dat zoo vaek besmet word met de zonden;
 Ja, dat zoo menigmael van lusten word bestreên,
 En nergens troost en vind, dan in mijn God alleen.
 O Christe! die mijn geest die krachten hebt gegeven,
 Dat ik een maegden staet in reynheyd wil beleven;
 O Christe! die mijn geest de kracht hebt in gestort,
 Geeft dat die staet van my wel onderhonden word;
 O Christe! die my hebt tot deze staet verkoren,
 Geeft dat ik ze beleef gelijk het zal behoren;
 O Christe! die my hebt beroepen tot een staet,
 Die (wat onzuyver hiet), verwerript en verfmaed,

Ontzondigd my mijn geeft door u geleden lijden ,
 Wild van voorleden zond mijn herte doch bevrijden ;
 Indien der eenig zond mijn herte noch besmet ,
 Ik bid u dat gy dat weêr zuyverd door uw Wet ;
 O Christe ! geeft , dat noyt een drift van quade lusten
 Mach kleven aen mijn hert , of in mijn zinnen rusten ;
 O ! dat noyt werelds pracht of tijdelijke eer ,
 Mijn zinnen , nocht mijn hert , bekoren immermeer ;
 O ! dat mijn zinnen noyt in werelds vreugde mallen ,
 Dat noyt mijn oogen meer op ydelheyd vervallen ;
 O ! dat de rijkdom noyt , nocht werelds hovaerdy
 Bevallig mogen zijn , oft meer begeerd van my ;
 O Christe ! geeft aen my , dat ik mijn hert en zinnen ,
 Miet meer gebruyken mach om ydelheyd te minnen ,
 Dat ik geen kostelheyd ter wereld meer en acht ,
 Dat ik noyt weêr gebruyk mijn afgeleyde pracht ;
 Drijft uyt mijn hert , ô Heer ! het schijn-zoet van de lusten ,
 En laet my nimmermeer op ydelheden rusten ;
 Laet noyt een enkel lust tot aen de wille gaen ,
 Laet nimmermeer het vleesch tegen de geeft op staen ;
 Maer laet mijn oogen zijn ten Hemel op geslagen ,
 Gesloten voor het aerds , om lusten weg te jagen ;
 O ! dat dit slechte kleed een leering zy aen mijn ,
 Hoe dat ik zuyver moet , en ook ootmoedig zijn ;
 Hoe ik my anderwerf aen Christo heb verbonden ,
 En daer meê afgeschafft de wereld en de zonden ;
 Dit slechte maegde kleed mijn geeft indachtig maekt ,
 Hoe ik de hovaerdy des werelds heb verzaekt ;
 Laet mijn geneugte zijn ootmoedigheyd te leeren ,
 En dat zoo wel in 't hert , als uytterlijk in kleeren .
 't Is Gode niet genoeg ootmoedigheyd in schijn ,
 Het herte moet voor al in God ootmoedig zijn .
 Laet my het vreugde zijn , verdriet en smaet te lyen ,
 Laet my het droefheyd zijn , in 't werelds te verblyen .
 Koom Christe ! dood in my , door brand van Hemels min ,
 Mijn vleeschelijke hert , mijn wereldlijke zin ;
 Laet my de hoogste schat van reynigheyd bewaren ,
 Tot aen den laetsten dag van mijnes levens jaren ;
 Koom Christe ! koom in my , en gied mijn reyne jeugd ,
 Met Goddelijke pracht van geestelijke deugd ;
 Op dat ik zuyver mach hier na met u verzamten ,
 Tot mijner zaligheyd in eeuwigheden , **A M E N .**

Zalig! die tot min genegen,
 Zulke minne Weer te plegen;
 Zalig! die zich vind beweegd,
 Dat hy zulke minne pleegd.

Zulke minne, die het leven,
 's Alderzoefte meet te geven;
 Zulke minne, die 't gemoet,
 't Zalig minnen minnen doet.

Zulke min, is niet te vinden
 In die geen, die 't minnen minnen;
 Minne, die een dertel kind,
 Aen zijn geyle lusten bind.

Zulke minne, zulke vlagen,
 Zijn maer strikken, zijn maer lagen,
 Zijn maer netten, die het hert
 Vangen, in een droeve smert.

Zulke minne, zulke lusten,
 Breken 't minnen, steelen 't rusten;
 Minne die Cupido voed,
 Gund geen ruste aen 't gemoed.

Deed zy niet Oenone zuchten?
 Als haer Paris ging ontvluchten,
 En verliet zijn Harderin;
 Om der Koninginne min;

Traentjes vlooten langs haer wangen,
 Als zy Paris zach bevangen,
 Met een lust tot hooger staet,
 Daer hy om na Grieken gaet;

Liet met zuchten, en met steenen,
 D' herderin haer min beweenen,
 Als hy (na een vast bestuyt)
 Schaeckte Menelais Bruyd.

La zon (die z zijn losse minnen
 Heeft veranderd in het minnen,
 Zoo dat hy zijn trouwe brak,
 Vluchte, en na Colchos trak)

Liet Hypsophile in rouwe,
 Brak zijn minne, brak zijn trouwe,
 Brak zijn minne haer getoond,
 Min die haer met tranen loond.

Ariadne, door de baren,
 Op het eyland aengewaren,
 Lag by Theseüs te rust,
 In een zoete minne lust;

Storte tranen aen de Goden,
 Als haer minnaer was gevloeden,
 Na dat hy haer knysche schoot,
 Van het zuiver had ontbloot;

Dies zy, met gewrongen handen,
 Liep al zuchtend op de stranden,
 Daer zy met het oog vernam,
 Of het schip niet weder quam.

Snode wicht! u minne vruchten;
 Zijn vermengd met droeve zuchten,
 In de schijn van buyten zoet,
 Macr in vëndig bitter roet.

Mijn be-
 minde is
 mijn, en ik
 ben zijn,
 de welke
 gevoed
 word
 tusslen de
 Lelien, tot
 darden dag
 aen komt,
 en de scha-
 duwen ne-
 der dalen.

Cantico 2.

Wie hebt gy tot min bewogen,
 Die ziek niet en vond bedrogen?
 Wie bevind niet in der daet
 Dat uw minne wankel staet?
 Weg dan! Weg met zulke minne,
 Die vol bitter leyd van minne,
 Weg Cupido, weg van mijn,
 Al uw zoetheyd is maer pijn.

'k Zal mijn hert uw lust ontzeggen,
 En op God mijn minne leggen;
 Zulke minne die is zoet,
 Aen de ziel, en in 't gemoet.

Zulke minne, zulke lusten,
 Doen 't gemoed in Wellust rusten;
 God te minnen is een vreugd,
 Die 't gemoed en ziel verheugd.

Zulke minne zal ik plegen,
 Om tot minne te bewegen
 Hem, die na mijn zieltje tracht,
 Hem, dien ik mijn minnaer acht.

Mijn beminde is de mijne,
 Hy is mijns, ik ben de zijne.
 Reyne min in God gevoed,
 Valt in alle deelen zoet.

Mellik, witte Lely stryken,
 Doen mijn zieltje neder duyken
 Tusschen 't zuiver van uw blaen,
 Om mijn minne te verz aen.

Ik (in schaduw neer gedoooken,
 Tot den dag zal zijn ontloken,
 Tusschen Lelien gevoed)
 God seer vierig minnen moet.

Zulke minne kan het leven
 Zoete zaligheden geven,
 Zulke minne 't herte raekt,
 Van het hert een Hemel maekt.

Minne Gods! Wild mijn bestralen,
 Tot de schaduw neer zal dalen,
 Tot ik na mijn laatste dag,
 Eeuwig met u leven mag.

Zoete les! mijn beminde?
 Wanneer zal ik u eens vinde?
 Wanneer zal ik u eens zien?
 Daer ik u geduurig dien;

Das ik een wig na du leven,
 Eeuwig mijn by is begeve,
 Zoo lang voed ik mijne zin
 Op uw liefde, op uw min.

Zoo verliefd ben ik van minne,
 Zoo verliefd op Christus minne,
 Zoo verliefd aen alle kant,
 Dat die min mijn hertje brand.

Minne brand wie zal u blussen?
 Ach! mijn Bruydegom met kussen,
 Als mijn zieltje uyt dit dal,
 Met haer Bruydegom rusten zal.

Godzalige minne.

Onderzet my met bloemen, omringt my met appelen, want ik
queel van liefde, Cant. 2.

Salomon (in
t' boek zijer
zangen) seid
ons voor een
goddelijke
minne, met
deze woorden:
Ik ben een
bloeme des
velds, en een
lelye der del-
linge; gelijk
eetlelye onder
de door-
nen, alzoo is
mijn vriendin-
ne onder de
dochteren;
gelijk een ap-
pel boom onder
de boomen
der buischaeg-
jen, alzoo is
mijn lief onder
de zonen;
onder de schad-
dowe van den
genen die ik
begeerte, heb
ik gezeeten, en
zijn vrucht is zoet
mijnre kelen.
Hy heeft my
geleyd in den
wijn kelder, hy
heeft de lief-
de in my ge-
schikt. Wer-
ffer zoeter
liefde, als
God te min-
nen? en door
de goddelijke
minne Christo-
aen te haan-
gen, werffer
schadelijker
minne, als
door vleesche-



lyke liefde
God te ver-
geten? meer
leedende de
scheppelen, als
der schepper
der selve; o
godzalige
minne! daer
het herte af-
wijkt van de
ydelheden, en
zijn wellust
veert in 't o-
ver peynzen
van die oney-
delijke blijd-
schappē en he-
meliche wel-
lusten, die wel-
ke gestorft zul-
len werden in
de herte der
gener die niet
zodanige min-
ne haer zielen
zullen gevoed
hebben, o god-
zalige minnel-
die voor wer-
der minne zal
gevoeren die
volmaekte
vrugde, de-
welke over-
gegraten, ooyt
oore geloofd
heeft, noch in
het men chea
herte kan be-
grepen wer-
den; o godza-
lige minne!
die om Chri-
sti liefde niet
wil monco,
als het genē
dar Christo-
wel behage-
lijk zy.



Uk voel mijn hertje zoo gesteld,
Dat het in liefdens vlamme smelt;
O liefde! gy die mijn gemoed,
In vuur en vlamme branden doet.

Hou op uw vlam, en brand geen meer,
Hou op, hou op, oft ik verteer,
Oft ik verdwijn, en ga tot niet, .

Door't branden dat men in my ziet,
De liefde, (beul van mijn gemoed,)
Die plaegd my, maer de plaeg is zoet;
O liefde! die mijn ziel behaegd,
Schoon dat gy noch mijn hertje plaegd.
Ik smeul, en smelt in liefdens vier,
Ey! plukje bloempjes, brengtze hier;

R

Op

Op dat ik in mijn zoete pijn.

Met bloempjes onderzet mach zijn.

Met bloempjes van verscheide kleur,
En schoon van blaën, en zoet van geur;

Op dat ik (die in brand verftik)

Door bloempjes weder wat verquik.

Ga, hael my roosjes wit en rood,

Ey ga! en hael nyt Chloris schoot,

De schoonste bloempjes die gy vind

Vermengd, met geurig Hyacinth.

Den Hof Alcinoë ontflyt,

En zoekt de schoonste appels uyt,

En legtze in de rooze blaën,

Op dat ik mach mijn lust verzaën.

Mijn lust, die na verkoeling hacket,

Door liefde, die my brandend maekt,

Laet roos vermengd met appels, mijn,

In liefdens brand, tot lessching zijn.

Oy me! ik dool, dat ik verzucht,

Om roozen, en om appel vrucht;

Ik dool, dat ik, verlietde mensch,

Om roozen, en om appels wensch.

Bedrog zomwijl in 't roosje schuyld,

Wanneer het uyt zijn knopjen puyld;

Al is het schoon en zoet van geur,

't Veroorzaekt ester zijn getreur.

Men zegt dat Venus haer eens stak,

Aen eenen roozelaren tak,

Zoo dat zy flaeuw wierd van gemoed,

Als zy haer vinger zag bebloed.

Men houd ook dat het minne wicht,

In appels voerd zijn geyle schicht;

Door appels heeft hy vaak geplant,

In menig hert zijn geyle brand.

Neem dan, neem dan dees appels weg,

En roozen, dien ik van my leg;

Geen roozen, nocht geen appels meer,

Ik in mijn reyne schöot begeer.

Geen roozen kies ik meer voor mijn,

Of 't moesten zulke roosjes zijn,

Als op een koude winter tijd,

Zijn Dorothea toege wijd;

Als 't water niet en was dan ys,

En alles gantsch verdorden grijs;

De boomen zonder loof en blaën ,
Heeft Dorothe een roos ontsaen.

Op zulken roos stel ik mijn zin ,
En zulke roosjes ik bemin ,
Na zulk een roosjen haekt mijn ziel ,
Daer noyt een guure vlaeg op viel .

Een roos verwellikt nocht ontgierd ;
Van eenig flek , oft zulk gediert ;
Een roos met dampen niet gespreyd ;
Maer daer een Hemels douw op leyd .

Geeft zulke roosjes doch aen my ,
O Hemel zoete burglary !
Stort zulke bloempjes , zulk een kruid ,
Van boven af ten Hemel uyt .

Plukt zulke bloempjes van hun steel ,
Terwijl dat ik van liefde queel ;
Terwijl ik lijde zoete pijn ,
Zoo laet mijn bed van roosjes zijn .

Terwijl ik dus mijn liefde voë ,
Zoo dekt mijn borst met roosjes toe ,
Met Hemel roosjes wit en root ,
Zoo dek mijn borst en ook mijn schoot .

Ik (zijnde dan alzoo gesteld)
Zal als een bloempjen op het veld ,
Zal als de zoete rooze blaën ,
In herreffst tijd , tot niet vergaen .

Ik zal dan met mijn ziel en hert ,
In liefdens brand en zoete smert
Verdwijnen , en vergaen tot as ,
Of dorren als 't gemaeyde gras .

Op dat mijn zieltje hier van daen ,
Mach naer een beter woning gaen ;
Al waer het leefd in 's Hemels lust ,
Als 't hert in 't bed van roosjes rust .

*Bereyd is mijn herte, God! bereyd is mijn herte; ik zal zingen,
en lof spelen in mijn glorie, Psalm 107.*



Christe Jesu ! Godes kind ,
O Minnaer ! die mijn ziel bemind ;
O Minnaer ! die my langen tijd
Voor u beminden hebt gevrijd .

Wat moeyten hebt gy niet gedaen ?
Wat pijn , en lijden uyt gestaen ?
Wat ongemak ? wat droeve rouw ?
Op dat ik d' uwe wezen zouw .

Den konink-
lijken Pro-
pheet David,
in zijn 107.
Psalm, zeyd
aldus: wie zal
my leyden tot
in de vaste
stad? wie zal
my leyden tot
Idomeen? zult
gy 'c nice
doen, 5 God!
die ons ver-
stoten hebt?
welke woor-
den ons te
kennen geven
dat wy moeten
reyzen na een
ander stad; dat
is, byt deze
wereld, na dat
hemelsche va-
derland; en nu
aldat te ko-
men moet zich
een Christen
zielevergeel-
schappen met
goede ge-
tronwe leyds-
lieden; dat
is, met de
vreesse Gods,
en Christelij-
ke deugden,
geestelijkelof-
zangen, en
vuurige ge-
beden; door de
welke de En-
gelen Gods be-
weegd wer-
den, onze zie-
len te besche-
men voor alle
aestoten, en



lagen der vy-
anden, sijnde
de zonden; de
welke hier in
deze wereld,
als struyken-
vers onzer zie-
len, gekindig
byt zijn om de
zelve te be-
vechten, en af
te zetten van
hare hooghe
wellust, dat in
de zaligheyd;
dies wy ons
nice genneg-
zaam kunnen
bereyden in
onze herten,
om onbetich-
dig deze wild-
ernisse des
werelds te
door reysen,
alwaer wy ons
emangelvrien-
den van 200
veele soorten
der vyanden,
als zijn de be-
getrikkheden
des vleeschs,
en der rijk-
dommen; ho-
vaerdigheyt
des levens;
wellustigheyd
der ooggen, en
der herten;
tegen dewelke
geen heere be-
reydinge ge-
vonden kan
worden, als
God te vree-
zen, en vro-
lijk wezen.

Ik weet wat liefde gy my draegd,
Wat wederliefd dat u behaegd,
Dies ik mijn hert, en ook mijn zin
Wil voegen naer uw lieve min.

Wel eër heb ik met werelds pracht,
Mijn jonge leven door gebracht;
In ydelheyd het vleesch gevoed,
Gelijk de trotsche wereld doet.

'k Heb na de wereld my gezet,
En op het werelds wel gelet;
De wereld, die ik, met haer pracht,
Nu voor bedrog en ydel acht.

Weg! opgepronkte werelds jeugd,
Met al uw ydelheyd en vreugd;
Want ik het werelds wil versmaen,
Om in mijn Minnaers gunst te staen.

O domme jeugd! die 't werelds mind,
Waer door gy u bedrogen vind;

Want

Want als gy 't werelds wel door ziet,
Is 't ydelheyd, en anders niet.

't Is met het werelds zoo gesteld,
Gelijk een bloempje op het veld,
Dat heden aen zijn struykje brald,
En morgen los ter aerden vald,
Dat heden schoon en krachtig staet,
Maer morgen al zijn glans verlaet,
Om dat het van den Hemel word
Met felle buyen overstort.

Zoo gaet het ons wanneer de dood,
't Zy rijk oft arrem, kleyn oft groot,
't Zy jonk oft oud, ter aerden slaet,
Den mensch gelijk een bloem vergaet.

Het leven, dat is anders niet,
Gelijk een schaduw die men ziet,
Oft als een rook die met de wijnd,
In korten stond tot niet verdwijnd.

Wat is doch hovaerdy, en pracht?
Wat is de rijkdom en de macht?
Wat is doch al het werelds goed,
Wanneer de ziel verhuizen moet?

Wat is de schoonheyd? niet met al,
Mits zy in d' aerde rotten zal;
Wat is dan alle werelds lust,
Als 't doode vleesch ten grave rust?

Daer 't kriel gewurmt met ons vereend,
En knaegd het vleesch tot op 't gebeent;
Wat is dan alle aerdsche vreugd,
Die gy gebruykt hebt domme jeugd?
Dit heeft Sufanna wel bedacht,
En daerom na de deugd getracht;
Deugd, die de ziel ten leven voed,
Terwijl het lichaem rotten moet.

Lucia (door wiens zoet gezicht
Zoo menig Minnaer wierd ontsticht)
Die maekt hier over een besluyt,
Te steken beyd haer oogen uyt.

Zy (die een wreede pijn verkiest)
Zy (die haer zoet gezicht verliest)
Geen oogen langer hebben woud,
Om dat zy niemand schaden zoud.

Euphemia (wiens roode mond
Zoo menig minnaer had gewond,
En minnens oorzaak minnaers gaf)
Sneed zelve beyd haer lipjes af.

Anagrisina ('t schoonste beeld,
 Dat oyt van menschen was geteeld,
 De schoonste vrouw van lijf en leên)
 Die stort voor Gode haer gebeên ;
 En heeft door haer gebed beggerd ,
 Dat schonigheyd mocht zijn verkeerd ;
 Opdat zy , door mismackte schijn ,
 Tot minne noyt verzocht mocht zijn.

O Jesu ! die op schoonheyd niet ,
 Maer op een zuiver herte ziet ;
 Ik bid , mijn hertje tot u trekt ,
 Op dat het blijve onbevlekt.

O Jesu ! trekt tot u mijn hert ,
 Op dat het niet verstroyd en werd ;
 Ey ! stort doch zulk een hert in my ,
Dat onbevlekt voor u gedy.

Gelukkig acht ik zulk een maegd ,
 Die 't werlds walligd , en mishaegd ;
 Die niet meer met de wereld popt ,
 Maer 't werlds al met voeten schopt.

Bezie , bezie de wereld wel ,
 't En is maer enkel poppen spel ;
 Het geen de snode wereld heeft ,
 Voor die , die na de wereld leeft.

Den mensch , wiens hert het werlds mind ,
 Die is gelijkerwijs een kind ,
 Dat al zijn lust en vreugden voed ,
 Op kinderspel ; en poppe goed.

Niet langer heeft de domme jeugd ,
 In 't poppe spel hun zoetste vreugd ;
 Niet langer ziet men dat een kind ,
 De lust van 't kinderspel bemind ;

Niet langer , ziet men dat het hert ,
 Tot kinderspel gedreven werd ;
 Niet langer mind het kinder vreugd ,
 Als duurt de kindtheyd van de jeugd.

Het kind gebruykt zijn kindsehe tijd ;
 Maer ach ! het maakt zich eenmael quijt ;
 De lusten van het kindsehe hert ,
 Wanneer het oud en wijzer werd.

Een maegd die in haer jonge jeugd
 Verlaet de wereld , en zijn vreugd ;
 Een maegd die na het eeuwig ziet ,
 Speeld langer met de wereld niet .

De wereld , die veel herten voed ,
 In lust tot geld , en werlds goed ;

In staet, in pracht, in hovaerdy,
Steld zy, om 't eeuwige aen een zy.

Het eeuwige acht zy meerder waerd,
Als alde vreugde van der aerd;
Zy laet het aerdsch, om 't Hemeis gaen,
En neemt het slechtst om beter aen.

De wereld loofd en prijft dien mensch,
Die in de wereld heeft zijn wensch,
En die gestadig woeld en wroet,
Om 's werelds schat, en ydel goed.

De wereld zulke menschen eerd,
Die na de lust van hun begeerd,
Gebruyken weeld, en werelds pracht,
By Gode niet met al geacht.

De wereld loofd alleen die geen,
Die als een God word aengebeu;
En die maer voor een korten tijd,
Zijn aerdschen vyand overstrijd.

De wereld loofd dien mensch op aerd,
Die hier veel geld en goed vergaerd;
De wereld loofd en eerd dien man,
Die steden overwinnen kan.

Maer ach! wanneer men 't wel beziet,
't Is veel, maer nochtans isset niet,
By 't gene dat een maget doet,
Wiens lof ik hoger trekken moet.

Een maegd, die voor een korten tijd,
Om eeuwige lof en vreugde strijd;
Een maegd die door de deugd verwind,
Al wat men in de wereld vind.

Een krijghsheld voerd alleen 't geweer,
Om ydel lof van werelds eer;
Dat hy op aerden voerd een strijd,
Dat is om lof van korten tijd.

Dat is om dat hem staet-zucht drijfd,
En werelds eer op 'thoogste stijfd;
Om eer van adel, geld en goed,
Is al zijn strijden dat hy doet.

Ey! zie wat grooten onderscheyd,
Dat tusschen d'een en d'ander leyd;
Den eenen tracht na werelds eer,
Den ander smijtze los ter neer.

Den een mind staet-zucht, eer en goed,
Den ander schoptze met de voet;
En om te komen tot het leest.
De vrage is, wie tracht nae 't best?

Die 't aerdsch bemind, dat haest vergaet,
 Of die bemind dat eeuwig staet?
 Als ik mijn oordeel zeggen zal,
 De maegd heeft verr' het best van al.

Lof zy u, maegden, die 't gemoed,
 In zuiverheyd en deugden voed;
 Niet door bedwang van eenig wet,
 Uw teere jaren voor gezet.

Niet dat u zullix werd geboôn
 Van hem, die is een God der Goôn;
 Niet dat u eenig mensch dat raed,
 Maer om dat gy de wereld haet;

De wereld haet, om 's Hemelsch vreugd,
 En 't zuiver mind, uyt lust van deugd;
 En 't aerdsch verstoort om 't eeuwig goed,
 Dat vruchten baerd in 't reyn gemoed.

Want al wat men ter wereld ziet,
 Dat gaet ook met het vleesch te niet;
 Maer wat men na de ziele mind,
 Zijn schatten die men eeuwig vind.

Gelukkig! die haer jonge leên,
 In zuiverheyd God wil besteên;
 En om geen zacken, 't aerdsch verzaekt,
 Als dat de ziel na 't Hemelsch haekt.

O! daer men zoo het leven leyd,
 Om 't Hemelsch van het werlds scheid;
 Daer vind men vreugde in 't gemoed,
 Vreugd, die de ziel in wellust voed.

Gelukkig! die zoo zalig strijd,
 De wereld als haer vyand mijd;
 En aen de wereld niet en geeft,
 't Geen God voor hem geschapen heeft;

Dat is de ziel, dat is de jeugd,
 Die God begeerd in ware deugd;
 O! teere maegden, reyn geslacht,
 Die 't werlds, om de ziel, veracht.

Uzy, ô zuyv're maegden! lof,
 Dat gy uyt uwe lentens hof,
 Het bloempjen van een reyne jeugd,
 Aen Gode offerd door de deugd.

En geen verrotte jaren teld,
 Die gy uw God ten offer steld;
 Maer die in zoete morgenstond,
 Den Hemel offerd uwe grond.

O zalig! die den Heer toewijd,
 De eerste jaren van haer tijd,

Het eerste roosjen van haer jeugd,
In groene bladers van de deugd.

Daerom noem ik de deugden groen,
Om dat zy Hemels vruchten voën;
Daerom noem ikze groene blaën,
Om dat haer werken eeuwig staen.

*Hoe zullen wy zingen, den Lofzang des Heeren, in een vreemde
Landsdouwve? Psalm 136.*

Dat deze wereld niet co is ontbeijvende plaats, getuygen; noffens anderen, deze woorden; hos zullen wy zingen, den lofzang des Heeren, in een vreemde landsdouwve? dat deze wereld een vreemd land is, daer van geuygen ook alle de Beuwen, in de welken zoo veel machige koningen, en Priocen geleest hebben, zo menig dooyent millioenen der menschen rijn bevonden geveest, en zekkerlyk, na eenige jaren, waer zyn ty gebleven? al te zanca van de minste toe de meeste, van de kleyfste tot de grootste, door een algemeet dood deze wereld gepafseert. Ziende en wetende, dat 'er niet zeker hees, als de dood, niet onzekerder, als wanneer zy konen zal; hoe is het mogelijk, dat



een getrouw, en opreth Christen, hier in dezewereld leveede, en achtangende metter herten deze vergankelijke ydelheden, God zal kunnen dienen, en lovenns behoureo; ten zy zake dat wy onze herten afstrekken van deze wereld, en alle wereldsche diogen; wy sulden God noyt volknemen kunnen dienen, dies wy zeggen met den H. Augustinus: broeders! te wy geloven dat 'er een onrdeel zal wesen, zoo laet ons wel leven, op dat wy niet godelijke afstree; want ou is hee dieo tijd van barmhertigheid, en dan zal her den tijd des oordels wesen. En David aydt: Heere! verre is de zaligheid van de zoodaers, want uwe rechtvaardigmakinge co hebben ay niet geaocht.

G Een zoet gezang, nocht spel van snaren,
Geen werelds vreugd, nocht eenig lied,
Noch al wat men ter wereld ziet,
En kan verzoeten mijn bezwaren,
En kan vertroosten mijn gemoed,
Het zy wat vreugde dat men doet;
Wat vreugde kan dat hert verwerven,
Dat herte, dat gekluyfsterd leyd,

En yder uur op uur verbeyd ,
 Het vonnis om te moeten sterven ?
 Eylacs ! hoe kan 'er vreugde zijn
 Voor een die leefd in zulke pijn ?
 Nochtans wil my Gods aenspraek leeren ,
 Dat wel een zondig droef gemoed ,
 Door zang , oft spelen werd verzoet ,
 Als het geschied tot Godes eere ;
 Zoo kan men door een Godlijk lied ,
 Zijn vreugde scheppen in verdriet .

Schoon , dat ik moet als balling swerven
 Hier op der aerde , daer niet is
 Dan een verwoeste wildernis ;
 Daer ik mijn vaderland moet derven ,
 Ja , leven in verdriet en pijn ,
 Zoo lang ik hier zal moeten zijn .

Dewyl ik , hier in vreemde landen ,
 Van alle vreugde ben beroofd ,
 Alwaer ik mijn bedroefde hoofd ,
 Zoo vack doe rusten op mijn handen ,
 Mits ik zoo vol van droefheyd ben ,
 Dat my geen vreugde troosten ken .

Ik , die hier vreemd in dees lansdouwe ,
 Niet anders zie , niet anders spur ,
 Als droeve zuchten , en getreur ;
 Ik , die hier anders niet aenschouwe ,
 Als vreemde lusten tot de zond ,
 In wildernis van quade grond .

Een grond vol zonden en gebreken ,
 Een grond die niet als doorens draegd ,
 Waer door de ziele word geplaegd ;
 'k Zeg dorens die de ziele steken ,
 Zoo dat 'er niet als droeve smert ,
 In d' aerdsche grond gevonden werd .

Dies schijnd Gods geest in my te spreken ,
 Bedroefde ziel ! hou doch voor vast ,
 Dat droefheyds grootste overlast ,
 Door zang , oft spelen kan verbreken ;
 Dies mijne geest mijn zieltje dwingt ,
 Dat het een vrolijk liedjen zingt .

't Is waer , als ik my wel bedenke ,
 De vreugd verquikt een droef gemoed ,
 De vrolijkheyd de smert verzoet ;
 De vrolijkheyd kan droefheyd krenke ,

Het hert (by na in rouw verfmoord)
Verquikt, als 't spel en zingen hoord.

Den bootsgezels, die Thetis vlieten
Bewandeld, in het holle schip,
En tusschen rots, en tusschen klip,
Eer hy de haven zal genieten,
Zoo menigmael een deuntje zingt,
Terwijl het schip de zee door dringt.

Den herder, die aengroene heyden,
Oft in de bosschen schaepjes drijft,
Al waer hy dikmaels zitten blijft,
Terwijl zijn lammertjensgaen weyden;
Hy hier een geestig liedjen queeld,
Oft daer een vrolijk deuntjen speeld.

Den trouwen waker op den tooren,
Oft diemen 's snachts op schild-wacht ziet,
Die zal zomwijl een vrolijk lied,
In dees zijn moeyten laten hooren,
Op dat zijn moeylijkheid by nacht,
Met vrolijkheid word door gebracht.

Voor my, ik kan geen oordeel strijken,
Dat dezen eenigzins misdoen,
Die haer verdriet met vreugde voên;
Maer wat zal ik voor vreugd doen bliken?
Mijn stemme niet gewend dan rouw,
Door 'tzuchten van haer droeve vrouw.

Wat wil ik doch mijn vingers quellen?
Dat zy de snaertjes van mijn luyt,
Een zoete vreugd doen scharren uyt;
Wat wil ik my tot spelen stellen?
Waer toe met geestelijke dwang
De ziel gebeên, tot spel en zang?

Daer ik zoo lang hier heb gezeten,
G'lijk als in boeyen, daer mijn jeugd
Is afgestorven alle vreugd;
Daer my het speelen is vergeten,
Daer my de droefheid plag te slaen,
En my het zingen is vergaen.

Hoe wel ik dikmael mijn gedachten,
Door perisng van een droef geweld,
Tot zang oft spelen heb gesteld;
Vondik, cylaes! my zonder krachten,
Want stem en vingers waren stram,
Als ik tot spel oft zingen quam.

De Zang-Goddinnen alle negen,
 (In 't midden van mijn hoogste pijn,
 En wilden my niet dienstig zijn;
 Maer vielen my al t' zamen tegen;
 Gebruykt ik snaer, gebruykt ik stem,
 Nocht spel, nocht zang, en hadde klem.

Al wat ik deede was verlooren,
 Mijn handeling was heel te niet,
 Zoo dat ik nauwelijx een lied,
 Van stem, oft luyt, kost laten hooren;
 Maer nu ik grijp mijn luyt weêr an,
 En zien of ikze toetzen kan.

O doode snaertjes! schept een leven,
 En voeg u na de maet van wet,
 Die u mijn teere vingers zet;
 Ey! wilt een zoet vermaken geven,
 Nu ik beziel mijn doode luyt,
 Stort zy een zoete wellust uyt.

Die wellust kan my niet vermaken,
 Weg! weg met zang en met gespel,
 Na and're vreugde ik my stel;
 En voeg mijn ziel tot hooger zaken,
 Geen vreugde my vermaken ken,
 Zoo lang ik hier als balling ben.

Hoe zoud ik my tot vreugd begeven,
 Daer ik tot mijne straf ontving,
 Dat ik hier als een vreemdeling,
 Moet voor een wijl als balling leven,
 Tot dat de dood mijn droefheyd scheyd,
 En my in 't ander leven leyd.

Indien Amphions geest (gedreven)
 Weêr in zijn eerste woonplaets quam,
 En zijn voorgaende wezen nam;
 Hy zoud zich niet meer gaen begeven,
 Met spel aen zee, oft in het groen,
 Nocht rots, nocht bergen danffen doen.

Orpheus (Euridice ontnomen)
 Vervald in zulk een droeve schrik,
 Dat hy niet eenen oogenblik
 Kan weder tot zijn spelen komen;
 Niet eens hy weêr zijn harpe sloeg,
 Mits hem de schrik de ziel uyt joeg.

*Geen werelds spel, geen aerdsche vreugd,
 Mijn meer vermaekt oft meer verheugd;
 Als ik bedenk de korte tijd,
 Als ik bedenk de droeve strijd,*

Die ons de snode wereld geeft,
 Waer in men maer als balling leefd:
 Zoo vind ik daer geen zoeter lust,
 Als dat het hert in Christo rust,
 Mijn hert in Christi liefde brand,
 En zoekt het eeuw'ig vaderland.

Ontfermt uw mijner, God! na uw groote barmhertigheyt, Psalm. 50.

Alzoo lange als doemenich de zonden onderworpen is, zo en kan hy God niet dienen; maer vervrent, door de sonde, van God; en even gelijk de ziele der zondaren van God verlaten wetden, alzoo lange zy inden haet der zonden blijven, alzo werd God wederom verzoent en toe genaden beweegd, zo wanneer een zondigenich zich zelfs spiegeld in Zijn geweten, en met een berouw'ig, leetwezend herte zijn zonden overpeynende, daer van afkeerd, roepende met David: Heer! ontfermt u mijner, na u roote barmhertigheyt, en na de menigte uwer barmhertigheden, zo doet uyt mijn boosheyt, en zoyver herte scheidt in my, o God! endoe ze lichen geeft vernieuwt in mijn binneste; en gelijk de krankenscr het lichaem door de ge-



wees-middele kunne gekerke werden en weder tot goedheid geraken, even also kan een ongezonde ziele (door ronden van God vervallē) wederom opgerecht, en in Godo vernieuwt wordē, door boete en beterschap, uytstortende zijn herte voor God met deze woorden; en zal mijn ziele Gode niet onderdanig zyn; want vā hem is mijnne zaligheyt, hy is mijn God, en mijn zalig-maker, ik en zal niet meer wankelen; dat is, alzo my dē Heer, door zijn geboden de zondē verbied, wil ik die verlaten, en niet meer wankelen; dat is, niet meer in zonden valē, oft met het herte de zelvige begeerē, zoo zullen wy mogen tegenen met David; Heer gy hebt vernieuwvaldiged uw groottedigheyt, en wederom keert zijnde, hebt gy my verterwolt.



Hoe vaak heeft my het vlees gelokt tot vuyle zonden;
 Hoe vaak heeft my de lust aen quaed doens wil gebonden;
 Hoe vaak heeft hovaerdy mijn reyne ziel besmet;
 Hoe vaak heb ik mijn hert op ydelheyt gezet;
 Hoe vaak heb ik gepleegd wellustigheyt van leven;
 Hoe vaak heb ik mijn jeugd tot 's werelds vreugd begeben;

Hoe vaak heb ik mijn lust in overdaed gezocht,
 In alle ydelheyt mijn dagen door gebrocht;

Hoe vaek heb ik gedooled in tijdelijk vermaken ;
 Hoe meenigmael gehold in goddelooze zaken ;
 Hoe vaek heb ik mijn jeugd aen werelds vreugd verliend ,
 De wereld en het vleefch met al mijn hert gediend ;
 Hoe vaek heb ik mijn oog op ftact en pracht geflagen ;
 Hoe heb ik in de luft gezocht mijn wel behagen ;
 Hoe heb ik mijn begeert door rijkdoms macht gepeyd ;
 Hoe menig mensch heb ik gelokt tot ydelheyd ;
 Hoe vaek heb ik mijn vreugd gezocht in pracht van kleden ,
 Hoe vaek heb ik de zond gediend met al mijn leden ;
 Hoe vaek heb ik geweest ia 't midden van de jeugd ,
 In dansen en gefpel , in alle werelds vreugd ;
 Maer als ik over denk dit mijn voorgaende leven ,
 (Waer toe dat ik my heb zoo menigmael begeven)
 Zoo vind ik in 't gemoed door een beweegde geeft ,
 Dat al die werelds vreugd maer ydel is geweest ;
 De dagen die mijn jeugd als blijde dagen fcheenen ,
 Die zijn gelijk een rook verftorven en verdweenen .
 Dies keer ik my tot God en fchaf de wereld af ,
 Wiens welluft bitter is , fchoon zy my vreugde gaf ;
 Tot God keer ik mijn ziel en al mijn gantsche leden ,
Ontfermt u mijnder , God ! naer uw barmhertigheden .
 Ontfermt u mijns , die niet des zondaers dood begeerd ,
 Wanneer hy zich , ô God ! van zijne zonden keerd ;
O God ! ontfermt u mijns , die met befmette ziele ,
 Voor uwe Majesteit , ootmoedigh neder kniele ;
 Berouw , ô Heer ! mijn hert in droeve tranen drenkt ,
 De zonden mijner jeugd , mijn Schepper ! niet gedenkt .
 O God ! die door 't getraen en 't bitterlijke weene ,
 Genadig zijt geweest Maria Magdalene .
 Heb ik wel eer door luft in zonden my misgaen ,
 Nuzalik , met Gods hulp , de zonden tegenftaen ;
 Ach ! heb ik fchuld gemaekt , mijn God ! ik zalze boeten ,
 Ik buyg ter aerden neêr , en ftort my voor uw voeten ,
 En offer u een hert dat met my zucht en fchreyd ;
 Een hert dat vol berouw en vol leetwezen leyd ;
 Een hert dat u wel eer vertoorend heeft door zonden ;
 Een hert dat hulpe zoekt voor dodelijke wonden .
 Toond uw genadigheyd aen my die fchuldig ben ,
 En niet meer als berouw uw Godheyd geven ken ;
 Berouw is u genoeg tot hulpe mijner fmerte ,
 Wanneer het voort komt , Heer ! uyt een gemorfled herte .
 Hoe veel mijn fchulden zijn , gy fcheldze alle quijt ,
 Wanneer het zondig hert zijn zonden recht belijd ;

Hoe veel de zonden zijn die yemand heeft bedreven ,
 Gy wildze door berouw , den zondaer weêr vergeven ;
 Berouw , ik zeg berouw in 't zondige gemoed ,
 Wascht onze zonden af door Christi dierbaer bloed .
 Laet uwe Engel my , mijn goede God ! geleyden ,
 Terplactze daer ik mach mijn hertje gaen bereyden
 Tot boeteen berouw , op dat ik neder kniel ,
 En met een hemels spijs verzadig mijne ziel ;
 Een spijs , een hemels brood dat Christus heeft gegeven ,
 Dat brood dat onze ziel in eeuwigheyd doet leven ;
 Dat brood , dat hemels brood dat uyt den Hemel daeld ,
 Waer uyt dat onze ziel het eeuwig leven haeld .

Vertroostingje in tegenspoed .



Et is een onwijs kind dat zijnen vader haet ,
 Wanneer hy dat bestraft oft om zijn boofheyd slaet ;
 Het is een onwijs kind dat niet en tracht te leven ,
 Na wetten die hem van zijn vader zijn gegeven ;
 Het is een onwijs kind dat na een kindfche gril ,
 Niet na de rede van zijn vader leven wil .
 O God ! als ik bedenck al mijn voorlede dagen ,
 En hoe dat ik my heb in mijnên tijd gedragen ,
 Zoo vind ik in mijn hert , zoo vind ik in mijn geeft ,
 Dat ik een onwijs kind , ô Vader ! ben geweest ;
 Een kind dat niet en zocht als kinderlijke zaken ,
 De welluft van de aerd , in 't tijdelijk vermaken ,
 't Gefelschap van de jeugd , de vrolijkheyd van dien ,
 Na staet heb ik getracht , na eer heb ik gezien ;
 Op schoonheyd viel mijn oog , op rijkdom mijn behagen ,
 Ik (als een onwijs kind) zocht niet als goede dagen ;
 De weelde was mijn wensche , welluft heb ik gezocht ,
 In ydelheyd en vreugd mijn dagen door gebrocht ;
 In danssen en gespeel , in dertelheyd van leven ,
 Heb ik my meenigmael , mijn lieve God ! begeben ;
 Waer mede dat ik u , mijn Schepper , heb mildaen ,
 Gelijk een onwijs kind , een quade weg gegaen .
 Gy (die uw liefde toond in 't straffen mijner daden)
 Doet blijken dat gy my (mijn God) niet wild versmaden ;
 Gy (die mijn misdoen straft als vader aen u kind)
 Doet blijken uwe liefd , en dat gy my bemind .
 Wel aen dan , goede God ! hebt gy om mijne zonden ,
 My aen de tegenspoed en droefheyd vast gebonden ,
 Zoo dat ik niet een uur van al den gantschen dag ,
 Oft zonder tegenspoed , oft droefheyd wezen mach ;

Uw wille moet geschiên , dewijl ik uyt het lijdên ,
 Kan speuren mijne vreugd , kan speuren mijn verblijden ;
 Mits om mijn zonden gy my na het lichaem slaet ,
 Op dat de ziel daer door ten eeuwig leven gaet ;
 Uw liefde is uw straf , uyt onze zond gesproten ,
 Die straf de zonde wil , maer niet de ziel verfstoten ;
 Een vader die de roê niet spaerd voor zijne kind ,
 Doet blijken dat hy 't liefd , en met der herten mind .
 O Vader ! goede God ! die ons door druk en lijdên ,
 Wild voeren in de vreugd van 't Hemelsche verblijden ;
 O Vader ! goede God ! die door de tegenspoed ,
 Een Christelijke ziel ten Hemel varen doet ;
 Gun my , genadig God ! dat ik naer uw behagen ,
 Geduldelyk my mach in al mijn lijdên dragen ;
 't Zy dat gy my bezoekt met ongemak of pijn ;
 't Zy dat ik langen tijd mocht in een ziekte zijn ;
 Het zy dat ik veracht mocht leven op der aerde ;
 Het zy my eenig last van tegenheyd beswaerde ;
 Het zy dat ik verlies de naeste van mijn bloed ;
 Het zy dat ik verlies mijn welvaerd en mijn goed ;
 Het zy dat u geliefd met armoed my te drukken ;
 Het zy dat ik verval in duyzend ongelukken ;
 Het zy dat my de nijd aen alle kanten queld ;
 Het zy dat gy my , God ! in al dit lijdên steld ;
 Zoo wil ik my met Iob tot u , mijn Schepper , keeren ,
 En met dien Godes vriend geduldig lijdên leeren ;
 En eeren uwen naem , van wien my alles quam ,
 Geloofd moet Gode zijn , mijn God die gaf en nam .
 't Is maer een korten tijd dat wy op aerden leven ,
 En of ons het geluk die gunst al wilde geven ,
 Dat wy in overvloed , van wellust en geneugd ,
 Gestadig mochten zijn in alle werelds vreugd ;
 Ja swimmen in vermaek van rijkdom , en van weelde ,
 Gebruyken al de lust die oyt de wereld deelde ;
 Wat waer 't ? ô Christen ziel ! het word ons recht geleerd ,
 Wanneer men maer het oog op ons voorzaten keerd .
 Wat is 'er meenig throon van Koningen bezeten ,
 Die na een korten tijd , ter neder zijn gesmeten ;
 Waer is dien grooten held , die al de wereld dwong ;
 Zoo dat het lof van dien tot door de wolken drong ,
 'k Zeg Alexander , die met wonderlijke daden ,
 De eer des werelds heeft op zijnen kruyn geladen ;
 Die al de wereld won , en loffeljk bezat ,
 Waer is hy , en zijn eer , waer is nu al zijn schat ?

Waer zal men Cræsus nu met al zijn rijkdom vinden ?
 Waer Sampson, die de kracht der leeuwen kost verflinden ?
 Waer Abfalon, die was in schoonheyd zoo vermaerd ?
 Waer nu de schoonste vrouw, in Griekenland gebaerd ?
 Waer is nu Salomon, de wijste aller wijzen ?
 Was niet zijn vleesch een aes om wormen meê te spijzen ?
 En waer is Cræsus nu, den alderrijksten man ?
 Waer Hector den Troyaen ? de tijd die wijft ons an,
 Dat zy al t' zamen zijn geworden doodes-slaven,
 En na een korten tijd gestorven en begraven :
 Wie heeft 'er hondert jaer, oft noch een weynig meer,
 Gebruykt zijn heerlijckheyd, in staet, in pracht, in eer ?
 Wie heeft 'er hondert jaer zijn wellust hier genoten ?
 Wie was na hondert jaer de oogen niet gefloten ?
 Wie was hier hondert jaer, het zy hoe rijk of groot,
 Die niet en is geraekt van 't leven tot de dood ?
 Eylaes ! een korten tijd, een korten tijd van jaren,
 Het lichaem is verhuyst, de ziel van hier gevaren.
 Daer heeft een rijken man op aerden eens geweeft,
 En ook een Lazarus, gelijk men daer van leeft ;
 Den een die had zijn lust, den ander mostze derven ;
 Den een had al zijn wensch, den ander die most swerven ;
 Den eenen was een Heer van rijkdom en van schat,
 Den ander was een slaef die om zijn nooddruft bad ;
 Den eenen was in weeld en wellust t' allen tijen,
 Den ander was in nood, in droefheyd en in lijen ;
 Den eenen was altijd bedoven in de lust,
 Den ander zonder vreugd, en efter zonder rust ;
 Den een in overdaed heeft alle lust genoten,
 Den ander in zijn nood die is van hem verstoeten ;
 Den eenen had zijn wil, den ander had verdriet,
 Doch na een korten tijd hun leven raekt te niet ;
 Den arinen Lazarus, geduldelyk geleden,
 Na dat hy zijne strijd op aerden had gestreden,
 Na dat hy pijn en smert aen 't lichaem had bezocht,
 Na dat hy met geduld zijn lijden had volbrocht,
 Na dat hy was geraekt ten eynde van zijn dagen,
 En hy van d' Engelen ten Hemel opgedragen,
 En zit in Abrams schoot, voor alle zijn verdriet,
 Daer hy een Hemels troost voor d' aerdsche pijn geniet.
 Den rijken vrek, eyles ! voor zijn genoten lusten,
 loet in een eeuwig graf van helsche vlamme rusten ;
 Wiens eyndelooze brand met droogt zijn tonge plaegd,
 En in der eeuwigheyd zijn zondig herte knaegd .

Hoe grooten onderscheyd is tusschen d' een en d' ander ?
 Hoe veel verscheelde ook hun leven van malkander ?
 Hoe ongelijk heeft d' een by d' ander zich getoond ?
 Hoe ongelijk word d' een by d' ander ook beloond ?
 Al die om Christi naem geduldelyken lijden,
 Die zullen, zegt den Heer, met Christo ook verblijden ;
 De liefste vrienden Gods die hebben al geleên,
 En Christus heeft ons zelfs in lijden voor getreên ;
 O! zalig ishy die met Christo hier wil lijn,
 Want wie met Christo lijd in Christo zal verblijen.
 O arme Lazare! die voor uw droeve nood,
 Den Hemel nu bewoondt, en rust in Abrams schoot ;
 Olijdens rechte troost! ô haven voor die genen,
 Die in de woeste zee des werelds droevig weenen,
 En zuchten in haer nood, om eens verlost te zijn,
 Van al haer tegenpoed, van al haer droeve pijn,
 Ontbonden van dit vleesch met Christo Jesu leven ;
 Dit wild my, goede God! ter zaligheyd ook geven ;
 Dies met geduldigheyd ik alle lijden ly,
 Op dat ik namaels my met Lazarus verbly.

Bereydinge des herten, om nuttelyk
 Gods woord te hooren.



Heer! ô eeuwige God! dewyl men vind beschreven,
 Dat van den broode niet alleen de menschen leven,
 Maer ook van 't God'lyk woord, dies ik my vind bereyd
 Te hooren uwe woord tot mijner zaligheyd;
 Dies bid ik u, mijn God! dat gy mijn geest wild raken,
 En dat ik door den geest het hert bequaem mach maken ;
 O Heer! bereyd mijn hert, ô God! maekt mijn gemoed,
 Gelijk een akkerman zijn dorre landen doet ;
 Doorploegd, ô Heer! mijn hert met Goddelijke vreeze,
 Op dat het mach gelijk bereyde aerde wezen,
 Bequaemen wel gesteld t' ontfangen Godlyk zaed,
 Dat door 't gehoor, ô Heer! tot in het herte gaet.
 Wild doch u Godlyk zaed in 't aerdsche herte mengen,
 Het geen ter rechter tijd zijn vruchten voort zal brengen ;
 O Heer! stort in mijn geest u Goddelijke kracht,
 Wanneer dat mijn gehoor na uwe leering tracht ;
 O Heer! als ik my voeg om uwe woord te hooren,
 Zoo laet het doch geschien met onbesmette ooren ;
 O Heer! geeft, als u woord aen my verkondigd werd,
 Dat ik het, lieve God! mach drukken in mijn hert,
 Mach planten in mijn ziel, mach voên in mijn gedachten,
 Door Goddelijke liefd, door geestelike krachten;

O Heer!

O Heer! dat niet mijn hert, dat niet mijn teer gemoed,
 Op 's werelds dingen peynst, op ydelheden voed;
 Dat niet mijn zinnen hier, oft elders loopendwalen,
 Dat mijn gedachten niet op aerdsche zaken malen;
 Wanneer uw heylig woord gepredikt word, ô Heer!
 Dat ik uyt mijn gedacht dan alle lusten keer;
 Dat niet mijn hert vervalt op tijdelijke zaken,
 Maer dat ik daer van mach een reynen akker maken,
 Daer 't Goddelijke woord gelijk een zaedjen mach
 Voort brengen goede vrucht, op zijn gezette dach;
 En daer het op zijn tijd bequamelijk mach groeyen,
 En daer het na de ziel ter zaligheyd mach bloeyen,
 En geven zijne vrucht, dat is, oprechte deugd,
 Deugd die de ziele voed in Goddelijke vreugd;
 Dies bid ik, lieve God! wild my die krachten deelen,
 Wild vruchten in mijn ziel door uwe leering teelen,
 Op dat wanneer uw zaed word in mijn hert gezeyd,
 Geen onkruid dat verdruk, oft zich daer onder spreyd;
 O Heer! dat niet uw zaed, in d' aerde van mijn leden,
 Door distels word verdrukt, door doorens werd vertreden;
 O Heer! dat doch uw zaed niet valle op een steen,
 Maer in een goede aerde, daer het zijn vrucht verleen;
 Dat is, in zulk een hert, dat is, in zulke gronden,
 Al waer men niet en vind het onkruid van de zonden;
 Noch liefde, nochte lust tot werelds geld en goed,
 't Geen anders niet en is als onkruid in 't gemoed,
 Als doorens aen de ziel, als distels die ons steken,
 En die het goede zaed verdrukken en verbrcken;
 O Heer! dat doch mijn hert zoodanig niet en is,
 Dat doch mijn hert niet zyeen woeste wildernis,
 Daer niet als onkruid groeyd, en niet als distels wassen,
 Die in geen reyne hof van Christen ziele passen;
 Dat niet mijn herte zyeen vruchteloze aerde,
 Die niet als doorens voed, en wilde kruyden baerd;
 O Heer! dat zulk een aerde mijn herte niet mach wezen,
 Maer dat het zy door-ploegd met Goddelijke vreeze;
 Dat zoo mijn herte zy, wanneer dat ik u woord
 Mach hooren, dat het zy gesteld als 't wel behoord;
 Dat mijn gedachten niet als dan en loopen dwalen;
 Dat op geen aerdsche lust mijn zinnen leggen malen;
 Dat op geen ydelheyd mijn herte zy gesteld,
 Het geen niet anders is als onkruid op het veld;
 Dat doch geen aerdsche vreugd mijn zinnen komt bekoren,
 Wanneer ik my begeef om Godes woord te hooren;

Dat op geen zake doch mijn herte leyd en mald,
 Nocht dat ook mijn gedacht op eenig ding vervald ;
 Maer dat met aendacht ik mijn hert en zin mach zetten ,
 En met een reyn gemoed op Godes Woord mach letten ,
 Op dat hetals een zaed (in vruchtbaer aerd gestort)
 Zijn vruchten geeft, waer door de ziele vrolijk word ;
 Wanneer dat zalig zaed my zijne vrucht zal geven ,
 Zal van Godswoord mijn ziel als van een spijsze leven ;
 Een spijsze die mijn ziel ten eeuwig leven voed ;
 Een spijsze die de ziel in Gode leven doet.

O Heer ! ik bid verleen aen mijn ,
 Wanneer dat ik zoud mogen zijn ,
 In 't huys des Heeren , daer u woord
 Gekundigd werd , en aen gehoord ,
 En daer men rechte Gods-dienst pleegd ,
 En zielen tot de deugd beweegd ;
 Dat dan mijn ziel, in reyn gemoed ,
 Aen Gode offerande doet ;
 Een hert ten offerande draegd ,
 Een hert dat God den Heer behaegd ;
 Datis , een recht gemorsselt hert ,
 Dat noyt van God verstiten werd .

Gebed om een oprecht geloof.



Gy Almachtig God! die Hemel ende aerde ,
 Die alles hebt verleend zijn eygenschap en waerde ;
 Den mensch door uwe macht, en na u eygen beeld ;
 Hebt gy ter zaligheyd geschapen en geteeld ;
 Den mensch ter zaligheyd, O Heer ! van u verkoren ,
 Die had de zaligheyd vernietigt en verloren ;
 Het geen veroorzaekt wierd door eene zond alleen ,
 Als Adam u gebod, o Heer ! had overtreên .
 O Heer ! gy die als doen den mensch woud openbaren ,
 Hoe schrikkelijck dat u de zonden tegen waren ;
 O Heer ! gy die als doen deed bliken dat de zond
 U zelve heeft gesmert, u zelve heeft gewond ;
 Oft beter, zoo mishaege, dat gy uw uytverkoren ,
 Om eene zond alleen den dood hebt aengeboren ;
 Den dood, een aerdsche dood, die tot het leven leyd ,
 Een dood, die oft ons neemt, oft geeft de zaligheyd ,
 Na dat de menschen haer in het geloove dragen ,
 Dies tragt ik God den Heer in wel doen te behagen ;
 Ik bid u, goede God ! stort in mijn geest die kracht ,
 Dat ik het wel doen in een goed geloof betracht .

Drieuldig eenig God, een in Drieuldig wezen!
 Gy die ons het geloof geboden hebt voor dezen;
 Gy die ons het geloof op heden noch gebied,
 't Geloof! waer door de geest u Zoone Christum ziet,
 Geleden, en gekruyst met zoo veel diepe wonden,
 Alleen om onze schuld, alleen om onze zonden;
 Wiens leven op der aerd vollijden is geweest;
 Wiens lijden dat mijn ziel van alle smert geneeft,
 Indien ik lijd met God die om my heeft geleden,
 Indien ik strijd met hem die om my heeft gestreden.
 O Christe! die aen my door uwe lijden leerd,
 Dat gy, by mijn geloof, het lijden ook begeerd;
 Gelooven, dat gy zijt gestorven en verzezen,
 Op dat de zonde moet in my gestorven wezen;
 O! leering aen mijn ziel, gy die my kennis doet,
 Hoedanig mijn geloof in Christum wezen moet;
 Wiens dood my zy een les om 't recht geloof te erven,
 Wiens dood leerd mijn geloof de zonden te versterven;
 En u verrijzenis, ô Christe! leerd aen mijn,
 Hoe door 't geloof mijne ziel moet reyn en zuiver zijn.
 O! geef my dat geloof, dat ik eens zal verschijnen,
 Het zy tot 's Hemels vreugd, het zy tot hellsche pijnen;
 O! geef my dat geloof, dat Christi dierbaer bloed,
 De smetten na de ziel inwendig wasschen moet;
 Dat my dat Hemelsch brood, in mijn geloof bevrue;
 En van dien Hellschen dood, en van dat eeuwiglyen;
 Gun, dat ik mijn geloof, ô Heer! béleef met deugd,
 Op dat ik eeuwig leef niet u in 's Hemels vreugd.

M O R G E N G E B E D .

O God! ô eeuwig licht! wiers Goddelijke waerde,
 De duysterheyd des nachts verdriest van dezer aerde;
 O God! ô eeuwig God! die eeuwig zijt en blijft;
 O God! die door het licht, de duysternis verdriest;
 O God! ô eeuwig God! voor wien ik neder kniele;
 Verdriest doch uyt mijn hert de duysternis der ziele,
 Op dat ik niet ontslaep in onverziene dood,
 En gy, om mijne zond mijn ziele niet verstoort;
 Gelijk gy door u zon het aerdrijk doet verlichten;
 Gelijk gy door u zon de duysternis doet swichten;
 Laet ook zoo in mijn hert op gaen een klaren dag,
 In welke dat ik u, mijn God! aenschouwen mach;
 Op dat ik dezen dag my in uw dienst mach dragen,
 Veel beter als ik deed al mijn voorlede dagen.

De zon die heeft, ô Heer! geloopt al de nacht,
 En zoo (op uw gebod) zijn snelle reys volbracht;
 De Engeltjes al t' zaem met Hemels zoete tongen;
 Die hebben al den nacht uw heylig lof gezongen;
 Ik heb alleenig traeg, maer druk de traegheyd neer,
 En hef mijn lichaem op om u te dienen, Heer!
 Gelijkerwijs ik nu ben uyt mijn bed gerezen,
 Zoo laet ook na mijn dood eens mijn verrijzing wezen;
 Gelijk ik uyt mijn rust ben heden opgestaen,
 't Lichaemelijke kleed heb aen mijn lijf gedaen,
 Dat ik zoo op mach staen, ô Heer! ten laesten dage,
 Verrijzen uyt het graf, een kleed des hemels drage;
 Dat ik u eeuwig licht, in eyndeloozen dag.
 O God! ter zaligheyd met u aenschouwen mach.

A V O N D G E B E D.

DEn dag die is voorby, ô Heer! de nacht komt aen,
 Vergeeft my al het geen waer in ik heb misdaen;
 Vergeeft het my, ô Heer! dat ik in zoo veel zonden,
 Op dezen dag, eylaes! mijn herte heb gevonden,
 Dat ik u dezen dag, zoo qualijk heb ge-eert,
 Zoo weynig goeds gedaen, zoo veele quaeds begeerd,
 Zoo veele deugd verzuymd, zoo traeg in goede werken,
 En zonder (lieve God) mijn zonden aen te merken,
 Die my nu wijzen aen dat ik mijn schuld beken,
 En hoe veer dat ik, Heer! aen u verbonden ben.
 Ik, die den gantschen dag, de loop van al mijn leven,
 Zoo weynig heb ten dienste van mijnen God begeben;
 Ik, die den gantschen dag ten eynden heb gebracht;
 Zoo luttel, goede God! op u geboën gedacht.
 Ik weet, daer zal een dag verschijnen voor mijn oogen,
 Een dag, aen welke noyt den nacht zal volgen mogen;
 Den dag; des eeuwigheids, die eeuwig klaer zal staen
 Een dag, daer nimmermeer de zon zal onder gaen.
 Tot rust hebt gy, ô God! den nacht voor ons geschapen,
 Om 't zwakke vleesch te voën in lust van rustig slapen;
 Maer als ik ga te bed, en 't lichaem slapen lust,
 Zoo bid ik (goede God) geeft my inwendig rust;
 Laet doch inwendig zijn een stille rust bevonden,
 Dat is vergiffenis, ô Heer! van al mijn zonden;
 Dat ik niet slapen ga met een besmet gemoed,
 Maer onbeswaerd van 't geen de ziele hinder doet;
 O Heere! neem van my zwaarmoedigheyd der dromen,
 Die dikwijls in de nacht de zinnen over komen;

Op dat ik dezen nacht, tot aen den naesten dag,
 In u, mijn lieve God! geruſtig ruſten mag.
 Gelijk ik in mijn bed nu ruſte mijne leden,
 Dat ik zoo in het graf mach ruſten, Heer! in vreden,
 Wanneer des levens tijd verloopē is met mijn,
 En dat ik door de dood zal weg genomen zijn.
 De ſlaep maekt ons gelijk als dood, en zonder leven,
 Het bed gelijk een graf waer in wy ons begeven.
 O Heer! wanneer den dag des levens loopt voor by,
 En alle lichaems kracht verſterven zal in my,
 En dat de duſternis des doods my zal bevangen,
 Het ſterffelijke vleefch met doodes ſchichten prangen,
 Dat gy dan zijt mijn licht in alle duſternis,
 Wanneer de ziel ontbloot van 'taerdfche lichaem is.
 Wild in die zwakheyd my dan uwe ſterkte geven,
 Engy, ô goede God! weeft in de dood mijn leven;
 Op dat na dezen nacht my eens dien klaren dag,
 Den dag des eeuwigheids, ô Heer! verſchijnen mach;
 Dien dag die my met u ten Hemel wil verzamē,
 Beſchijnen met het licht van Godes klaerheyd, **A M E N.**

Gebed tot G o d, om een Chriſtelijk leven.

O God! Almachtig God! ik bid u, wild my geven,
 Dat ik, hier op der aerd, mach als een Chriſten leven;
 O God! Genadig God! ik bid u, laet in mijn
 De luſten tot de deugd, en Godes vreeze zijn.
 Laet Chriſtelijke liefd, laet luſt om God te vreezen,
 My (in dit aerdſche dal) gelijk als wapens wezen,
 Waer mede dat ik mach de zonden tegen ſtaen,
 De zonden, die de ziel ten hoogſten kunnen ſchaên.
 Geef my, Genadig God! dat ik in aerdſche dingen,
 Mijn ziele zuiver houd, mijn luſten mach bedwingen;
 Geef my, Genadig God! dat ik van dag tot dag,
 (Gelijk een Chriſten voegd) mijn leven leyden mag,
 En dat ik boven al, in hemel, en op aerden,
 Mach dienen, met het hert, uw Goddelijke waerden;
 Geef my, Genadig God! geef my zoo lang ik leef;
 Dat ik tot uwen dienſt mijn leven overgeef,
 En dat ik boven al uw Godheyd mach beminnen,
 En met een zuiver hert, en met oprechte zinnen,
 En met een goede geeft, en met een reyn gemoed,
 Dat aen zijn even menſch, gelijk zich zelve doet.
 O God! genadig God! geef my al zoo te leven,
 Dat ik aen and'ren mach een luſt tot deugde geven;

Dat ik aen and'ren ben een voor-beeld tot de deugd,
 Op dat mijn leven zy, in Goddelijke vreugd.
 Dat waer ik ga oft sta, mijn zinnen en gedachten,
 Tot in den Hemel gaen, en na de deugde trachten;
 Het zy wat dat ik doe, oft wat ik mach bestaen,
 Laet altijd goede God! mijn hert ten Hemel gaen.
 Ik bid u, eeuwig God! ô God! die alle zaken
 Bestaen hebt door u macht, en door u woord te maken;
 Ik bid u, goede God! die Sterren, Zon, en Maen,
 Doet schijnen op der aerd, en aen den Hemel staen;
 Die Christum uwen Zoon ter aerden hebt doen dalen,
 En uyt een reyne maegd de menschheyd laten halen;
 Die onzer hebt ontfermd, en uyt dien hellschen nood,
 Bevrijd en ook verlost door Christi bloed, en dood;
 Ik bid u, lieven Heer! ik bid u doer dat sterven,
 Laet my hier na met u het eeuwig leven erven;
 Ik bid u, lieve God! die in het herte ziet,
 Na dat ik heb verdiend en oordeel my doch niet;
 Ik kend, ik heb misdaen, en vinde my vol zonden,
 Doch, Heer! daer word by u vergiffenis gevonden.
 O Heer! ontfermt u mijns, die al mijn schuld beken,
 En met het hert bely, dat ik een zondaer ben;
 Ik bid, gelijkerwijs den KONINK DAVID dede,
Om uwen naem, ô Heer! wischt uyt mijn lelibbeden;
 Dat is, de boosheyd, Heer! waer in ik heb geleefd;
 De boosheyd, dien ik bid, dat gy u knecht vergeeft,
 Geheyligd stort in my, ô Heer! uw Geest van boven,
 Geeft, dat ik in u naem waerachtig mach gelooven,
 En met een vaste hoop, en met een sterrik hert,
 Al't geen ter zaligheyd, aen my geboden werd.
 O Heer! laet uwen geest mijn geest gestadig drijven,
 En in de rechte kerk doen recht geloovig blijven;
 Verlost my, lieve God! en Hemelich Majesteit,
 Van alle kettery die na der hellen leyd.
 O Jesu! goede God! ô Christe! door wiens lijden,
 Mijn ziel inwendig voeld een Christelijk verblijden;
 O Christe! gy die hebt om mijnen 't wil geleên;
 O Christe! die de zee, en golven hebt betreên;
 En Petrum opgerecht in 't midden van de baren,
 Alshy, en ook het schip gelijk aen 't zinken waren;
 Die Paulum hebt verlost, als 't onweêr hem bestreed,
 Zoo dat tot driemaal toe hy sterke schipbreuk leed.
 Wild ons verlossen, Heer! die in de zee van zonden,
 Zoo vaak in prijkkel zijn, te dalen na de gronden,

Te zinken in een poel van eeuwig vuur en vlam,
 Het welke zijn begin eerst uyt de zonden nam.
 O Christe! wild mijn ziel door u geleden lijden,
 Voor schip-breuk van de zond, en helsche grond bevrijden;
 O Christe! recht doch op de ziel die schip-breuk lijd,
 Wanneer een felle buy van zonden die bestrijd;
 O Christe! wild my hoop in zondens onweêr geven,
 Dat in haer zee mijn ziel noyt werd te grond gedreven;
 O Christe! in de nood zoo sta mijn ziele by,
 Op dat ik eeuwiglijk uw goedigheyt bely.
 Geweerdigd my, ô Heer! dat uyt uw Hemelſch zalen,
 Hier op der aerden mach een Engel neder dalen,
 Die my een leydsman zy, een leydsman na de geeft,
 Gelijk die eertijds ons voor-vaders is geweest,
 Als gyze stierden, Heer! en uyt Egypten leyden;
 O Christe! wild alzoo voor mijne ziel bereyden
 Een leydsman, die my stierd op paden van de deugd,
 Een leydsman, die mijn ziel brengt in uw Hemelſch vreugd.
 Ik bid u, Heyll'gen Geest (ontfonkt met Hemelſch stralen)
 Wild uyt den Hemel doch tot in mijn herte dalen,
 En heyligd door uw kracht mijn Christelijke ziel;
 Gyheylig, heyligd my, die voor uw Godheyd kniel.
 Laet, bid ik, mijn gebed uw heyligheyt genaken,
 Wild van dit aerdsche hert uw eygen woonsteê maken;
 Stort doch van boven af die waerdigheyt in my,
 Op dat mijn hert voor u een reyne wooning zy;
 Verblijd my na de ziel met dees uw Hemelſch vreugde,
 Uw slaep-kamer vergier, uw rust-bed pronk met deugde,
 Bestroy de vloeren doch met Hemelſch geur en kruyd,
 En drijft'er alle zucht van aerdsche lusten uyt;
 Koom af, ô HEYLGEN GEEST! koom af, mijn ziel beschijnen,
 En pronk uw wooning op met Hemelſche robijnen;
 Dat is, laet doch de deugd zoo blinkend zijn in my,
 Dat u mijn hert gelijk een Hemelſch woning zy,
 Waer u geofferd werd den wierook der gebeden;
 Op dat uw woning zy in mijne ziel en leden,
 Alwaer gy alle zucht door uwe komst verdrijft,
 Zoo dat'er in het minst geen lust tot zonden blijft;
 Laet door uw Hemelſch kracht in mijn gemoed verfterven,
 Al wat my eenigzins de ziele kan bederven;
 Maekt eeuwig durend doch uw blijdschap in mijn hert,
 En dat door zonden noyt de ziel onzuyver werd;
 Dit bid ik, HEYLGEN GEEST! door Zoon en Vader t'zamen,
 Drieuldig Eene GOD, in eeuwigheden, AMEN.

A E N D A C H T I G E

G E Z A N G E N.

Stemme: Mijn troost mijn hert.

O Dwazen mensch!
 Gy die uw lust en wensch,
 Ja u gemoed,
 In luste voed,
 De zonden doet;
 En schijnt op het geloof te staen,
 Christus heeft het al voldaan;
 Geen quaed, en schaed,
 Dies gy de zonde zijt ten dienste na de
 wet;
 Niet u van God den Heer,
 Maer van u quaed begeer,
 U voor gezet.

II.

Mijn God laet mijn
 Van dat gesichts niet zijn,
 Alser van die geen,
 Die in gebeên,
 Haer tijd besteen,
 Met vasten en met ware boet,
 Uyt een oprecht en reyn gemoed.

Miens geest, dat wreest
 De straf, waer mee dat gy,
 O God! den zondaer dreugd;
 Laet het geloof in mijn,
 Tot goede werken zijn,
 O Heer! geneygd.

III.

Die boom is goed,
 Die bloeyden vruchten voed;
 Die boom die leefd,
 Die bladers heeft,
 En vruchten geeft;
 Dit is een zinne-beeld aen mijn,
 Hoedanig het geloof moet zijn,
 Dies ik, my schik,
 In mijn geloof, tot vruchten
 Van Godzaligheyd,
 Die in des Hemels wreugd,
 (Door oeffening van deugd)
 De ziele leyd.

Integenspoed, en lijden.

Stemme: Rogiers Balletti.

Als ik bedenk wat zoer,
Dat die aerdſche lyden voed,
En dat niemand word bekroond,
Als die zich hier een ſtrijder toond.
Dank ik dy,
O mijn God, als dat gy my,
Al dit li den zend,
En waerdig hand,
Dat ik om u name ly.

II.

Schoon dat ik eerst begin,
'k wil den weg wel verder in,
Gun my (u' u' wil ô Heer!)
Dat ik nu noch meer lijden leer;
Geef my macht,
En het lichaam zoo veel kracht,
Dat ik mijn verdriet
Met vreugd geniet,
Mits men 't lijden zalig acht.

III.

't Is zalig hier geleên,
't Is zalig hier gestreên,
En te lijden schand en schâm,
Want deugdens loon volgt deugde na;
Wie deugd sichi,
Valt het deugd doen zoet en licht,
Ja, hy voelt geen strijd,
Hoe veel hy lijd,
Die maer God houdt in 't gezicht.

IV.

Moet ik den kruys-weg treên?
Door verdriet en li den heen?
O mijn God! geef my een moed,
Die al mijn tijdens smert verzoot;
Al vind deugd,
Niewers troost, noch hulp, noch vreugd,
Deugde neemt haer keer
Tot u, ô Heer!
Die alleen deugd: ziel verheugd.

V.

Op aerden isser niet
Zoo veel lijden en verdriet,
Daer de zielen onder bliſfe,
Als gyze mer u liefde stift;
'k Achi geen smaed,
Als het maer de ziel niet schaed,
Ja, geen noot zoo groot,
Noch leet zoo wreed
Als het maer in God bestaet.

VI.

V' Heiligen wel eer,
Hebben om u' naem, ô Heer!
Zoo veel lijden uyt gestaem,
En tot 'er dood toe moeten gaen;
Gun dat my
Hare dood een voor-beeld w,
En waer na dat ik
Mijn leven schik,
Zoo wanneer ik ook jzts ly.

V

Na

Na lijen vreugde.

Stemme : Spoeyd vluchtig vlugge voetjes.

I.

Wie tot de vreugd wil raken,
 En het zoet genieten,
 Die zal eerst moeten smaken
 't Bitter van verdrieten:
 Geen smert,, hoe hert,
 Geen leet,, hoe wreed,
 Of het staet te lynch;
 Den mensch die moet,
 Om't hemels zoet,
 Al't aerdsche goed benyen,
 Om dat eeuwige verblyen.

II.

Men moet de kruys-weg treden,
 Wel verzien met deugden;
 En wie zoo heeft gestreden,
 Raekt tot's Hemels vreugden;
 Wie lijd, en strijd,
 Wie vecht,, en recht,
 Met zijn quade lusten,
 Al zijn begeer,
 Tot's werelds eer,
 Al zijn begeer uyt blusten,
 Zal met God ten Hemel rusten.

III.

Tracht eenig Vorst met strijden,
 Hier een stad te winnen,
 Wat zal hy niet al lijdén,
 Wat niet al beginnen?
 Wat smert,, zal't hert
 Niet voên,, en doen,
 Om daer toe teraken?
 Ja, wat verdriet
 En lijd hy niet,
 Op dat hy zie, zijn zaken
 Hem een vrolykeynde maken.

IV.

Maer ach! wat zal het wezen,
 Steden te verwinnen?
 Wat zal het zijn na dezen,
 Aerdschen lof te minnen?
 Die loff,, neemt off,
 Die staet,, vergaet,
 Of men moete derven,
 Wanneer de tijd,
 Het leven slijt,
 En maekt ons quijt, door 't sterven,
 't Geen de tijd ons deed be-erven.

V.

De beste strijd te strijden,
 Dat is, hier op aerden,
 Druk, tegenspoet, en lijdén
 Van Gods hand aenvaerden;
 Bespor,, om God,
 Veracht,, belacht,
 Van waen-wijze rijken;
 Om dat men haet
 Des werelds staet,
 Eenouddig gaet, 't wil blijken,
 God zal ookeens vonnis strijken.

VI.

O! Christen ziel, wild leeren
 Alle smaet verdragen;
 Zoekt (om het rijk des Heeren)
 Christo te behagen;
 Ey! lijd,, en strijd,
 Draeg kruys,, om't huys
 Van Gods Rijk te erven;
 Lijd in de deugd,
 Op dat gy meugt
 Des Hemelsch vreugd verwerven,
 Leer ô mensch! Gedenk te sterven.

Rijk-

Rijkdommen beswaerlijk.

Stemme : Io to de persone.

Solang de menschen
 Leven hier in rust,
 En hebben al haer wil op Aerd;
 Is al haer wenschen,
 Al haer zin en lust,
 Dat God haer leven lange spaerd;
 Als 't geluk haer diend,, Als de wereld is haer
 vriend,
 En zijn eer, en gunst verlierd;
 Als men weelig leefd,, Van het geen de wereld
 heeft,
 En 't luk dat den Hemel geeft,
 Dan hoord men nood, 't vermanen van de dood,
 Odoling! in den mensch te groot.

II.

Die zoo de gaven,
 't Wereldsche geluk,
 Om wellust (dieze gaven) mind,
 Is maer een slave,
 Die aen hel'schen druk,
 En Satans strik zijn ziele bind;
 'Als hy zijn gemoed,, door de rijkdom en het goed,
 In de lust des werel'ds voed;
 'Ach! hy loopt te veer,, die alleen na werel'ds eer
 Steld zijn lust en zijn begeer;
 Hy is verblind,, die 't aerdsche goed bemind,
 En 't hert daer aengebonden vind.

III.

Dat een kemel zal
 Eer gaen door 't ooge van een naeld,
 Dan zulke Rijken,
 Na hun levens val,
 Ten Hemel zullen zijn gebaeld.
 Leer, ô menschen! leer,, dat de lust van dijn be-
 'geer,

't Werel'ds goed niet mind te zeer,
 Leer, ook wat gy doet,, dat gy doch met u gemoed
 Niet te vast hangd aen het goed;
 Bedenk u wel,, het goed is maer een quel,
 En 't brengt de zielen in de hel.

IV.

O! dwaze menschen,
 Die om 's werel'ds vreugd,
 Om schat, om rijkdom, eer en staet,
 Meer steld uw wenschen,
 Als wel na de deugd,
 Die al dit aertsche boven gaet;
 Ach! wat is 't als gy,, staet bezit, en heerschappy,
 Is het geen bedriegery?
 Wat baet al het goet,, Schoon gy 't hebt in over-
 vloed?

Want gy 't hier doch laten moet;
 't Is ydelheyd,, gelijk de wijsheyd zeyd,
 Dat men het hert op rijkdom leyd.

V.

Rijkdom, en staten,
 Macht en heerschappy,
 En alles wat de werel'd heeft,
 Moet men verlaten,
 Niets en blijft ons by,
 Wanneer dat ons de ziel begeeft,
 Maer alleen de deugd,, die gemoed en ziel ver-
 heugd,
 Met vermaek van 'hemelsch vreugd;
 Volligd dan die geen,, die zijn lusten heeft be-
 streên,
 En de werel'd heel vertreên;
 Geen beter goet, en isser voor 't gemoed,
 Als dat men (levend) deugd doet.

Deugden.

Deugden.

Stemme: O Nacht! jeloersche nacht.

Deugd wenschen is geen deugd, maer 't kan de deugd-lust stijven;
 Deugd wenschen is wel yets, dat na de deugde strekt;
 Deugd wenschen kan het hert wel tot de deugde drijven;
 Deugd wenschen is wel yets, dat na de deugde trekt.
 Ten is geen deugd, schoon dat men is tot deugd genegen;
 Ten is geen deugd, hoe wel men na de deugde haekt;
 Maer daer in is alleen de rechte deugd gelegen,
 De deugd te plegen, is het geen de deugde maekt.
 De deugd bestaet alleen in 't doen, en niet in 't wenschen;
 De wensch tot deugd, en is geen deugde in der daed;
 Maer die de deugde doen, zijn deugdelyke menschen,
 In 't wenschen niet, maer 't doen, alleen de deugd bestaet.
 't Is deugd, dat yemand leefd na deugdelyke wetten;
 't Is deugd, dat yemand leet, en ongelijk verdraegd;
 't Is deugd, dat yemand tracht, de ondeugd te beletten,
 In die, aen wien de lust, het quaed-doen wel behaegd.
 't Is deugd, mild-dadig zijn, en d' armen meê te deelen;
 't Is deugde, dat men troost de droeve in haer druk;
 't Is deugd, de misdæd van zijn naesten mensch te heelen;
 't Is deugd, op God te staen in tijd van ongeluk.
 't Is deugd, zijn even mensch, de deugde aen te raden;
 't Is deugd, dat yemand tot de deugd een ander pord;
 't Is deugd, dat yemand roond aen zulken een veldaden,
 Van wien hem tegenheyd, en smaed bevezen word.
 't Is deugd, dat yemand zoekt een ander te verschoonen,
 In 't gene daer hy zich zal hebben in misgaen;
 't Is deugde, dat men zal, aen zulk een gunst betoonen,
 Die ons zoo menigmael heeft alle spijt gedaen.
 Wie de ze deugden pleegt zal 't loon van dien be-erven,
 Een loon, een zalig loon, een wel gerust gemoed,
 Een blydschap voor zijn dood, een wellust in zijn sterven,
 Gelukkig is de ziel die zulke deugden voed.
 Gelukkig is de ziel, die zoo voor God zal blinken,
 Gelukkig is de ziel, die door 't Geloof en Deugd;
 De zoete stemmen zal ten Hemel hooren klinken,
 En zelfs deelachtig zijn die Goddelijke vreugd.

't Eynde der Godloozen.

Stemme; Engelsche Fortuyn.

Als 't hert de lust in alles heeft volbracht,
 Na wilen mensch geleefd in aerdze pracht;
 Als geld-zucht heeft veel schat by een verzaerd.
 Wat is 't geweest, een Hemel op der aerd.

II.

Zie doch eens aen het leven van die geen,
 Die rijk en trots hier op der aerden treên;
 Die op het goed, en op dit aerdsche stof,
 Voën al haer hoop, en voeren al haer lof.

III.

Zie eens dien mensch die huys en hof bezit,
 Wien yder een, gelijk een God aenbid;
 Zie eens dien mensch die op zijn rijkdom steund,
 En op de macht van aerdsche schatten leund.

IV.

Zie eens dien mensch die huys en hoven boude,
 Die op zijn goed, en op zijn geld vertroude;
 Zie eens dien mensch die na zijn wil en lust,
 Hier met het hert in aerdsche dingen rust.

V.

Zie eens dien mensch die zo zijn leven drijft,
 Alsof by hier veel hondert jaren blift;
 Zie eens dien mensch die 't hert de lust verleend,
 En d' arme mensch uyt mergeld op 't gebeent.

VI.

Zie eens dien mensch die met geweld en macht,
 Na het gebied van al de wereld tracht;
 Zie eens dien mensch die al zijn wille heeft,
 En na zijn lust in vruugd en weelde leeft.

VII.

Zie hier den mensch die nijdigheyd en wraek
 Diend met het hert om een geringe zaak;
 Zie hier dien mensch die altijd mist of pleyt,
 't Zy recht oft niet, noyt van zijn onrecht scheyd.

VIII.

Zie hier dien mensch vol trots en ongeauld,
 Die met geweld, waek om een kleyne schuld,
 Zijn naesten mensch gedurig scheld, en plaegd,
 Zoo lang hy leeft de wraek in 't herte draegd.

IX.

Zie eens dien mensch die zoo met menschen leeft;

Zie eens dien mensch die geld met hopen geeft;
 En die vergeeft de holle pleyt-zak wuld,
 Alleen door wraek, en losse ongeauld.

X.

Zie eens dien mensch die waek een vroom ge-
 meed,
 (Gelijk onvroom) on-eer, en schand aen doet;
 Met bozen plaegd, en d'ergelijke straf,
 Die 't Werelds recht aen zijne machten gaf.

XI.

Zie hier dien mensch, zie hier dat hert vol
 strijd,
 Dat door wan gunst zijn naesten mensch benijd;
 Zie hier dien mensch wiens mond zoo dikmaels
 liegt,

Op dat hy zoo zijn even-mensch bedriegd.

XII.

Zie hier dien mensch die uyt een boos geweld,
 De vromen haet, en voor Godloozen scheld;
 Zie hier die tong, die ander lieden laekt,
 Haer eygen vuyl door schijn-dengd zuiver maekt.

XIII.

Zie hier dat hert, dat in de veele leeft;
 Zie hier dien vrek die Lazaro niet geeft;
 Zie hier die geen die in de overdaed,
 Zijn snoode lust en gulzigheyd verzaed.

XIV.

Zie hier dien mensch in geyle lust verblind;
 Zie hier dat hert, dat schoone vrouwen mind;
 Zie hier dien mensch, die zoo zijn tijd besleed,
 In zondens lust zijn Heer en God vergeet.

XV.

Zie hier, ô mensch! zie hier, eylaes! een tijd,
 Die 't zondig hert maekt al zijn lusten quijt;
 Die staet, en pracht, die rijkdom, geld en goed,
 Geweld, en recht, ten eynde komen doet.

XVI.

Zie hier, ô mensch! zie hier, hier is de dood,
 Die al u' lust nu met de voeten stoot;
 En die het eynd van u'we lusten is,
 En voerd u' ziel in d' hel'sche duysternis.

Wereld.

Wereldſche bedrieglijkheden.

Stemme: Hoe leg ik hier in deesellende.

O Wereld! wereld! die mijn zinnen
 Zoo menigmael hebt aengeport,
 W'ydalheden te beminnen,
 Mijn hert u w' wellust in gestort,
 W' zoetigheid gesteld voor d' oogzen,
 Waer door dat gy my hebt bedrogen.
 De hovaerdy, en weelig leven,
 Gezang, gespel, en aerdsche vreugd;
 Hebt gy, ô wereld! my gegeven,
 In 'e bloeyen van mijn jonge jeugd;
 Hoe lokten gy de lust mijns zinnens,
 Tot lusten van de zoete minne?
 Hoe zocht gy, wereld! my te trekken,
 Tot al het geen dat werelds hiet?
 Mijn oogzen quaemt gy overdekken,
 Ik als verblind, en kost u niet;
 Mijn hert bleef aen uw lusten hangen,
 Gelijk een visch door 't aes gevangen.
 Hoe pleeg ik mijne jongd te cieren,
 Zoo dat ik als een aerdsch Goddin,
 Ging moedig over-strate zwieren,
 De prachte dat was mijn lust en zin;
 Mijn vreugd bestond in pronk van kleeren,
 Om al de Wereld te braveren.
 Ik liet mijn bayre lokjes hangen,
 Gekruld, gecierd, met goud, en zy,
 Al speeland op mijn bloofde Wangen,
 Eye enkel lust van hovaerdy;
 Mijn meeste vreugde neffens dezen,
 Was altijd by de jeugd te wezen.
 Een werelds lied van min te zingen,
 Dat was mijn vreugde dien ik zocht,
 Ik heb met danffen en met springen,
 Mijn jonge dagen door gebrocht;
 En alle ydelheid bedreven,
 Die oyt de Wereld weet te geven.
 Ach! ach! als ik dit overdenke,
 Ik die nu leg in zware pijn,
 En woel mijns levens krachte krencken,
 Helacy! zoo verfoey ik mijn,
 Dat ik hier toe mijn jeugd verliende,
 En zoo de spoode wereld diende.
 Met recht mach ik nu wel be weenen
 De wereld dien ik heb geproefd;
 W'ens vreugden zijn als stof verdrineenen,
 Het geen my nu de ziel be drcesfd;
 Wist yemand die verdriet te voeren,
 Geen wereld zou hem meer bekooren.

Navolging Christi.

Stemme: Die mind die lijd veel pijn.

Het kruys van Godes Zoon,
 En staet alleenig niet, mijn ziele voorgezset;
 Geen doornige kroon,
 En zy alleenig my in leering tot een wet;
 Maer 't aldermeest,
 Dat is ootmeed geweest,
 Waer mede Christus zijn
 Leeren wil ootmoedig zijn.
 Wie 't hert aen hoogheid hecht, (leer;
 Wie staet, en aerdsch gebied meer acht als Christa
 Die volligd hem niet rechte, (Hoer.
 Nocht toond he m niet te zijn een dienaer van zijn
 Van Gades Zoon,
 Die zeltzer d' aerdsche kroon,
 Begeerden te versmaen,
 't Schandig kruys op hem te laen.
 Zoo wie wil zijn als hy, (gaen,
 Zoo wie met Christo wil in 's Hemelsch vreugde
 En mezen eeuwig bly;
 Die doe ootmoedigheyd als Christus heeft gedaen.
 Staet, eer, en macht,
 En pronk, en werelds prachte,
 Heeft Christus niet begeerd;
 Maer ootmoedigheyd gelseerd.
 Wild gy met Godes Zoon
 Bezitten 't eeuwig rijk, leefd, zoo hy heeft geleefd;
 Wild gy in Godes Throon
 Genieten het geluk dat God da zijne geeft;
 Zoo volligd hem,
 En luysterd na zijn stem,
 En u tos strijden steld;
 't Rijk des Hemelsch lijd gemeld.
 Leer mensch! hoe Christus quam, (doon;
 Niet om gediend te zijn, maer and'ren dienst te
 Zie wat hy op hem nam,
 Om door zijn voorbeeld u in Christen liefd te voe,
 Heeft tot een met,
 De ootmoed voor gezet,
 En alle smaed geleen,
 Ons als leydsman voor getreên,
 Wie 't aerdsch om 't Hemelsch haet,
 Wie wellust en genuegd, wie rijkdom, eer, en goed,
 Om Christi wil versmaed,
 In vasten en gebeên aen God zijn offer doet,
 Wie zu yver leefd,
 En God het zijne geeft,
 Ach! 's werelds winste schâ,
 Dezen volligd Christu na.

Bekeeringe van Maria Magdalena. 's Werelds ydelheden.

Stemme : Schoonste Lerinde.

Wellustig leven, ydele vreugde,
Droevige blijdschap, vol verdriet;
O wyandinne! gy die de deugde,
Zalige wellusts vreugd verbied;
Gy trekt het hert met averechte zinnen,
't Werelds te beminnen, Maer eylaes! wat is 't?
Vytwendig zoet, daer 't bitter leyd van binnen,
Zielens wyandinne, als een damp en mist;
Die door de Son (wanneer zijn stralen schijnd)
Gelijk een schim, en lichte rook verdwijnnd.

I I.

Wereldsche vreugde, aerdsche wellusten,
Dertele tochten, multipze min;
Die deze lippen zoo dikmaels kusten,
Weg, weg, ik ban u uyt mijn zin;
Weg, geyle lust met al uw zotternyen,
Ik en zal niet lyen, dat gy my meer plaegd,
Ik zoek alleen in 's Hemelsch te verblyen,
't Vleesch stel ik ter zyen, 's Hemelsch my behaegd;
Ik zoek alleen, de wellust van mijn hert,
In 's Hemelsch vreugd, door vleeschelijke smert.

III.

Mijn ziele! Wild gy 't Hemelsch erven,
Wild gy genieten 's Hemelsch vreugd?
Zoo moet het hertje vleesch lusten derven,
En dooden zonden door de deugd;
Wel aen, wel aen, ik wil van zonden keeren,
Geen tranen mijn deeren, in mijn droefgemoed;
En van mijn God en Zaligmaker leeren,
Wat ik zal begeeren voor mijn hoogste goed;
Dat 's Christi Kruys te dragen met geduld,
Want door het kruys betaeld is al mijn schuld.

Stemme CHRISTI, aen MARIA.

IV.

O Magdalena! die om u w zonden,
Droevige tranen neder stort;
Gy hebt genade by my gevonden,
Dies u we ziel ontfangen word,
Met Hemelsch vreugd zal ik u w tranen loonen,
En u w deugd bekroonen, droevige Magdaleen!
Mijn 's Vaders Rijk zult gy met my bewoonen;
Ik zal u betoonen, hoe u droef geweest,
En diep gezucht (met tranen rouw vermengt)
Zondige zielen ten hoogzen Hemel brengt.

Stemme : Laura zat laetst by de beek.

Die de wereld wel in ziet,
Ach! die zal te recht bespeuren,
Dat zijn vreugde geest verdriet,
En zijn wellust niet dan treuren;
Wai de wereld steld te veuren,
Dat is wellust, werelds pracht;
Aerdsche vreugde, dertel leven,
Dees zal ons de wereld geven,
Dit is 't dat de wereld acht.

I I

't Feugdige hert, verzot door mit,
Steld op schoonheyd zijn behagen;
En het peyd zijn aerdsche zin,
In de lust van geyle vlagen;
Maer als nu de tyd zijn dagen,
Heeft een levens eynd gebaerd;
Rijkdom min en werelds vreugde,
Aerdsche wellust, en geneugde,
Maken dan de ziel beswaard.

III.

Armen mensch! wat gaet u aen?
Dat gy zoo verdoold van zinnen,
Moogt na werelds vreugde staen,
Aerdsche schoonheyd zoo beminnen.
Leer, ô mensch! u w lust ver winnen,
Mits dat u de dood bestryd,
Die gy niet en kund ont wijken,
Die u w ziele zal doen blyken,
Hoe dat gy bedrogen zijt.

IV.

Wat zal 't zijn met schoonheids lof,
Wat zal 't zijn met rooze kaken,
Als de dood die zal tot stof,
En tot aes der wormen maken?
Laet dit doch u herte raken,
O verblinde werelds jeugd!
Leer des werelds wellust myen,
En het veelig vleesch bestryen,
Door de krachten van de deugd.

's Werelds ydelheden,

Stemmie: Vaert wel Scepters.

DE Wereld, en de vreugd van wereldlijke lusten, *Wat is die schoonheid dan anders als ydelheid?*
 Zijn niet dan ydelheid der ydelheên eylaes! *Wat baet het sneeu-wit vel, versierd met bloof-*
 't Geen men te recht bevind als 't lichaem zoekt te rusten, *de kaken?*
 Door doodts slaep in 't graf, daer 't is der wormen Kan 't schoon, van 't schoonheids lof, daer men veel moed op draegd?
 aes. *Wat baet dan schoonheids lof, daer men veel moed op draegd?*
 De lust in d' hoogste top van mijn vernuft gere- Als van 't gemorremt ons het vlcesch word afge-
 zen, *knaegd?*
 Om af te beelden (na vermogen van mijn macht) O neen! wat baet dan schoon? wat baten
 Wat dat het leven is, of wat het schijnt te wezen, *trotze treden?*
 Zoo ik niet te vergeefs vertrouw mijn zmakke *Wat baet den prachte van zijd, en 's lichaems yd'le*
 kracht. *prunk?*
 Opwinning is, van God, ons 't leven hier gege- *Wat baet dan schoon gestalt van lichaem en van*
 ven, *leden?*
 Ter tijd toe dat de dood voldoening van ons eysst, *Wat baet dan 't zoet gelach, of vriendelijk gelonk?*
 En dat zy ons ontroofd de krachten van ons leven, *Wat baet de rijkdom dan, oft macht van*
 Op dat de ziel, van hier, na Godes woning reysst. *machtigheden*
 Waer niet de woorden, maer de daed zal moeten *Een 's Koninks, Vorst, oft Prins, ja Keyzers, rijk*
 gelden, *van haef?*
 Om (na ons werken) loon van Christo te ontsaen; *Hoe meenig heeft de dood van dezen overstreden,*
 Waer onze zonden ons al zelver zullen melden, *En door haer macht gemaakt zoo meenig Heer tot*
 Die in het boek van ons gemoed geschreven staen. *slaef?*
 Gelukkig is dien Mensch die daer mach zijn be- *Hoe kan Natuur noch zijn genegen, door 't be-*
 vonden, *geeren,*
 Zuyver, en zonder wlek, voor Godes aenschijn *Na 't geen dat voordeel schijnd, nochtans tot scha-*
 zoet; *de strekt?*
 Dat 's die door waer berouw van zijn bedreven *Wanneer men het gemoed van lust laet overhee-*
 zonden, *ren,*
 Gezuyvert heeft de vlek van 't knagende gemoed. *Tot wellust, die in 't hert niet als onrust verwekt;*
 God zal zijn oordeel voor den menschen gaen *Waer van dat voedster is de gicrigheid boof-*
 bereyden, *aerdig,*
 En geuen yder loon na dat hy heeft gedaen; *Die door haer valsche lust begeert met schijn be-*
 De Bokken zal de Herder uyt zijn Schapen schey- *driegd,*
 den. *Dat zy het meest verkieft 't geen dikwils 't minst*
 Wee! die het oordeel moet tot zijne straf ontsaen. *is waerdig;*
 Wat zal, ô trotze Mensch! wat zal u trotsheyd *Vertrouw haer schalkheyd niet, haer snoode list*
 baten, *ontwoliagd.*
 Wanneer uw ziel voor God met zonden is beulekt? *Wiens schadelijk bedrog (in waerheyd) men kan*
 Een yffelyk geweën u stem zal hooren laten; *derven,*
 O Bergen! valt op ons, ô Heu'len! ons bedekt. *Wanneer men het gedacht tot doodts komst ver-*
 Wat zal dan baten 's schoon gecierzel der pa- *port;*
 ruyke? *Neemt mijn vermaen in 't goed (ô Mensch!) Gc-*
 Het blond gekrulde bair dat om de pruyk verspreyd? *denkt te iterven;*
 Als ons de wrede dood de oogen doet toe luyke, *De tijd die vliegt zoo snel, en 't leven is hier kort.*

Christelijken strijd.

Stemme : Ceste Cruelle.

HOe vaek voel ik mijn geest genegen,
 Te voeren Christelijke strijd;
 Hoe vaek zijn mijn de zonden tegen,
 Meest als het vleesch verdrukking lijd;
 Wanneer ik lye
 Tegenspoed, oft smert,
 Zoo wil ik strye
 Met mijn eygen hert,
 Dat my tot strijden tert.

II.

Maer wie te recht wil leeren strijden,
 En zimen vyand tegen staen,
 Die moet hem van het werelds mijden,
 Als 't hem ook na zijn wil zal gaen;
 Want lust te plegen
 Daer men zonden haet,
 Dat baend de wegen,
 Waer door dat men gaet
 Tot meer en meerder quaed.

III.

Wie zonden haet die leyd de gronden,
 Om zich te stellen tot dien strijd;
 Maer blijft het herte in de zonden,
 Den strijer niet met al bedijd;
 't Is geen bekeeren,
 Schoon dat het gemoed
 De zond wil weeren,
 Daer het zonde doet,
 En op haer lusten voed.

IV.

De zonden wel te willen myen,
 Is yets, maer niet genoeg geduen;
 Men moet met al zijn krachten stryen,
 En zoo zijn vyand ieder slaen;

Ten mach niet baten,
 Dat men zonden haet,
 Men moet ze laten;
 Want men weerd geen quaed,
 Ten zy men 't tegen staet.

V.

Het strijden dat men heeft te stryen,
 Is om geen werelds lof oft eer;
 De rechte strijd is zonden myen,
 En 't hert te buygen voor den Heer;
 Die met zijn leden
 Jammerlijk door-wond,
 Aen 't kruys gestreden
 Heeft om onze zond,
 Die leyd de rechte grond.

VI.

Ik zeg de grond waerna ons leven
 (Als na de baekenschip in Zee)
 Moet zijn gestiert, en aengedreven;
 Woud Christus lijden, ikly meê,
 Zou ik niet stryen
 Daer ik heb misdaen?
 En zoo door lyen
 Tot mijn lieder gaen,
 Met zuchten en getraen?

VII.

De wapens waer meê diend gestreden,
 En onzen vyand aen geport,
 Dat zijn geen wapens die men smeden;
 Oft daer men menschen bloed meê stori;
 Maer 't zijn de vruchten
 Van een droef gemoed,
 Dat duyzend zuchten
 Om zijn zonden doet,
 En Gode valt te voet.

Stemme :

Stemme: Si vous ne voulées me geurit. Stemme: O Kerfnacht schoonder,

O Wat is doch des werlds lust?
 't Is ydelbeyd der ydelheden;
 Offer van gebeden
 Baerd een zoeter rust;
 Hoe zoet dat 's werlds vreugde schijnd,
 Zy is de rook gelijk, die haest verdwynd;
 Ach! als men 't wel in ziet,
 Al's werlds lust is niet.

II.

Wais' t, in 't bloeyen van de jeugd,
 Te plegen, aen verliefde zinnen,
 Geyle lust in 't minnen,
 Met een werlds vreugd?
 Ach! 't is wat zoets met gal gemengt,
 Een zoet dat niet dan bitter met zich brengt,
 Een wellust voor het hert,
 Die vaek de ziele smert.

III.

Van al het geen de wereld heeft,
 En isser niet zoo vasten vreugde,
 Als ons wel de deugde
 Na de ziele geeft;
 Geen staet op aerden is zoo zoet,
 Als wel de zuiverheyd in maegden voed,
 Als 't zuiver in gebeên,
 Met God komt over een,

IV.

O! die de wereld recht versmaed,
 En met een ongeveynst behagen,
 't Hert aen God kan dragen
 In de maegden staet;
 En die in vasten en gebeên,
 Haer reynheyd God ten offer kan bestêên,
 Speurd aen de ziel wat zoet,
 Dat zulk een leven voed.

Wil yemand offer van gebeden
 Ter zaligheyd aen God besteden?
 't Is noodig dat hy zich bereyd,
 Zich zelven wel te leeren kennen;
 Om die gewoonte te ontwennen,
 Die hem van 't rechte bidden leyd.

II.

Den mensch (ge woon zyn lust te maken,
 In lust van tijdelijke zaken)
 Zoo veer in zijne lusten mald;
 Zoo dat hy zich vervreemt van reden,
 En door die qua gewoonlijkheden,
 Tot in nood wendigheyd vervald.

III.

Noodwendigheyd in aerdse lusten,
 Belet de ziel in God te rusten,
 Dies moet gewoonte aen d' een zy;
 Wie God met bidden wil verwekken.
 Die moet het hert de lust onttrekken,
 Van alle lichaems lekkerny.

IV.

Het vleesch moet vasten en ook waken,
 't Gebed dat moet men vleugels maken,
 Waer mede dat het ten Hemel vliegt;
 't Is niet genoeg den Heer gebeden,
 't Gebed vereyscht bequame leden;
 Wie niet wel bid zijn ziel bedriegt.

V.

Al zoo het vasten is van noode,
 Zehaegd ook Aclemoes aen Gode,
 Waer door de ziele word bekroond;
 God zeyd (gelyk men vind beschreven)
 Het minst in mijnen naem gegeven
 Zal ik niet laten ongelooind,

VI.

God zal zich over die ontfarmen,
 Die mild en gunstig is tot d' Armen,
 En deeld van 't weynig dat hy heeft;
 Ia zalig is zoodanig leven,
 't Geen weynig is van God gegeven,
 En nochtans van zijn weynig geeft.

Over

Over de Liefde Christi.

Christelijke vrolijkheyd.

Stemme : Amarilli miabella.

Stemme : Gy lodderlijke Nimphe zoet.

CHriste Iesu! Gods Zone,
Die om mijn zonden waerd aen't Kruys
geslagen,
Na dat gy't had gedragen;
Gy hebt betaeld mijn zonden en misdaden,
Fonteyne der genaden;
Door wien de stromen van dierbaer bloed uyt
stralen,
Die mijn schulden, die mijn schulden, die
mijn schulden betalen.

DE zoetste wellust die men vind,
Dat is wanneer men God bemind;
Om met een vast vertrouwen
In God zijn hoop te bouwen.

II.

Hoe vrolijk is de ziel verblijd,
Die vrolijk is als 't lichaem lijd;
En aerdsche vreugd wil derven,
Om's Hemels loon te erven.

II.

Goede Iesu! mijn leven
Heb ik uyt uwe dood alleen ontfangen,
Wanneer gy waert gehangen,
Wanneer gy hingt aen't kruys met diepe won-
den,
En dat om onze zonden;
O Gods genade! uw goetheyd moet ik loven,
Trek mijn ziele, trek mijn ziele, trek mijn
ziele na boven.

III.

Door't geloove, en liefde,
Zien ik de Zone Gods in's vaders armen,
Hem over ons ontfarmen;
Ach! ach! ik zie zoo menig duyzend zielen
Van Heylig Eng'len krielen,
Die Godes Zone, in's Hemelsch Throon ont-
moeten,
En met vreugden, en met vreugden, en met
vreugden begroeten.

IV.

Aerdsche menschen! wild leeren,
Hoe gy ter zaligheyd God zult behagen,
't Kruys moet gy met hem dragen;
Volligt Gods Zoon die ons heeft voor geleden,
Om hem zoo na te treden,
't Zy in ellenden, en allerbande lyen,
Om dat Hemelsch, om dat Hemelsch, om dat
Hemelsch verblijven,

III.

O! die van't aerdsch zijn oogen keerd,
En't Hemelsch boven 't aerds begeerd;
Ia zoekt voor's weelds zaken,
In Christo zijn vermaken.

IV.

O! die hier in dit aerdsche dal
God kan beminnen boven al,
Zal vrolijkheyd bespeuren,
Schoon dat hy leefd in treuren.

V.

Bespeuren in zijn's herten grond,
Een vrolijkheyd die tong en mond
De rechte stof zal geven,
In vrolijkheyd te leven.

VI.

O! die in Gode vrolijk leefd,
En zijn gemoed tot God begeeft,
Die God het zijn kan geven,
Die leyd een vrolijk leven.

Wereldsche wellusten, strik-
ken der zielen.

Stemme. Rozemond die lag gedoken.

M Ach men niet te recht gelijken
Deze wereld by een val?
Wereld! die aen ons doet bliken,
Dat hy ons bedriegen zal;
Wereld! gy loki mijn gemoed,
Als de val het muysjen doet.

I I.

Satan (om de ziel te vangen)
Heeft het lok-aes van zijn dreugd,
In des werelds val gehangen,
Tot bekoring voor mijn jeugd;
En hy loki my met dat zoet,
Als de val het muysjen doet.

III.

't Muysjen (in de val getogen-
Door de graegte tot het aes)
Voeld zich onverzien bedrogen,
En 't beklaegd zijn lust, helaes!
En het vind zich heel bedroefd,
Om een weynig, naeuw geproeft.

IV.

Rijkdom, wellust, werelds eere,
Staed-zucht, pracht, en hoværdy,
Daer benefens te begeere,
Wellust, weelde, lekkerny;
't Is mæz voor een korten tijd,
Daerde ziel zoo lang om lyd.

V.

Eer men 't aes begint te proeven,
Valt de val van 't leven toe,
En de ziel rackt in bedroeven,
Want men leefden weet niet hoe;
Heden is men rijk en groot,
Morgen leyd het lichaem dood.

Haet, en nijd, noodwendig.

Stemme: Zalik noch langer met heete tranen,

DE menschen zijn zoo vaak genegen
(Geroed met wraek-lust in het bert)
Om haet en nijd op 't hoogst te plegen,
En dat vaak om een kleyn smert;
Een kleyn verdriet,
Den mensch geschied,
Een kleyn verdriet, de menschen aengedaen,
Doet dikmaels haet en nijd in 't bert ont-
staen.

I I

Quaed zal men van een ander spreken,
Een ander haten die misdoet;
En zelv'er zal men zijn gebreken
Bedekken in een valsch gemoed;
O dwazen mensch!
Verkeert u mensch,
O dwazen mensch! laet af van haet en nijd,
Waer meê dat gy u naesten mensch bestrijd.

III.

Haet gy een ander om zijn zonden,
Oft yeet dat u in hem mishaegd?
Gy kund niet beter zijn bevonden,
Ten zy dat gy u beter draegd;
Zoo wie misdoet,
Toond gy u goed,
Zoo wie misdoet, en gy hem daer om haet,
Zoo zijt gy schuldig aen het zelfde quaed.

IV.

Wild gy geluk met haet te plegen,
Zoo haet alleen de wuyte grond,
Waer door dat gy u vind genegen
Tot snoode lusten van de zond;
Gebrauykt u haet,
Op lust van 't quaed,
Gebrauykt u haet, op 't quaed dat u bestrijd,
Geen beter haet, als die het quaed benijd.

Gec-

Geestelijke Lof-zang.

Vruchteloos weldoen.

Stemme : O! Heylig , Zalig Bethlehem.

Stemme : Verheft u diep gezocht.

Mijn hert bevrucht met vrolijkheyd,
Doet my de geest in vreugd ontspringen ;
Om aen Gods hooge Majesteyt,
Als nu een vrolijk lied te zingen.

't Schijnd wel , en veel gedaen ,
Na Gods bevel te gaen ,
't Is veel , maer niet genoeg , dat yemand deugd-
de doet ,
Iz naekie menschen kleet , en arme herten voed.

II.

Tot vrolijkheyd drijft my 't gemoed,
Geen vrolijkheyd van aerdsche zaken ;
Maer vrolijkheyd die vreugde voed ,
Alleen in Goddelijk vermaken.

II.

't Is veel , maer niet genoeg ,
Dat yemand 's morgens vroeg
Op offerd een gebed , aen Godes Majesteyt ;
En ester zijn begeer op aerdsche zaken leyd.

III.

Op aerden is geen zoeter lust ,
Geen hooger vreugde te begeeren ;
Als dat het hert in Gode rust ,
En zich van 't werlds af te keeren.

III.

't Is veel , maer zonder vrucht ,
Dat yemand klaegden zucht ,
Dat yemand om zijn zond bedroefde tra-
nen stort ,
't Is veel , maer niet genoeg , zoo hy niet
beter word.

IV.

O! die de wereld wel in ziet ,
Wat kan hy al in 't werlds speuren ?
De wereld die ons anders niet
Engeeft , als strijd en droevig treuren.

IV.

't Is veel , in veel gebèen ,
Zijn levende bestèen ;
't Is veel , maer niet genoeg , dat yemand
dikmaels bid ,
Indien hem in het hert de zonde blijven zit.

V.

Ik zing u lof , ô Hemelsch Heer !
Ik zing u lof , nu dat mijn zinnen ,
De wereld , en het aerdsch geen meer ,
Maer God , en 't Goddelijk beminnen.

V.

't Is veel , dat yemand haet
Begeerlykheyd tot quaed ;
't Is veel , dat zijn gedacht vaek op de
deugd voed ,
't Is veel , maer niet genoeg , ten zy men
deugden doet.

VI.

Ik zing u lof , nu gy mijn geest ,
Hebt tot het geestelijk gedreven ;
Waar door ik na de ziele meest ,
Bespour een wel gerustig leven.

VI.

't Is veel , dat men Gods Woord ,
Zeer veel , en dikwyls hoord ;
't Is veel , dat yemand zich in Godes dienst
begeeft ,
't Is veel , maer niet genoeg , als 't hert daer
niet na leefd.

Korte

Korte aanwijzinge tot Deugden.

DEn Keyzer werd gevraagd, waerom hy d' armen diende ;
 Hy antwoordt, om dat zy zijn Godes liefste vrienden.
 Hoe zalig is die vorst, wiens wet zy zijn gemoed ;
 Wel doet hy, die wel leeftd ; wel leeftd hy, die wel doet.

zijn leven ; hebbende dagelijx twee tafelen in zijn keyzerlijke eet-plaets, een voor hem, en zijn voornaemste hovelingen ; de ander voor eenige bedelaers, en behoefte armen ; de welke neffens den Keyzer, en de zijnen daer gespijzcht wierden ; doch de hovelingen rijker, en heerlijker dan de armen ; dit z' ende een Saracener (by den Keyzer in Ambassade) vraagde, wie zijn deze ? (wijzede op de hovelingen) den Keyzer antwoorde, dezen zijn mijn vrienden ; en wie zijn dan de anderen ? (wijzende op de arme bedelaers) die zijn de vrienden van mijn God. den Saracener bestrafte den Keyzer in zijn deugden, zeggende : om dat den vrienden Gods meerder eere behoorde aengedaen te werden, dan den vrienden der menschen, daer om houd ik van u geloof niet.

Damon bevrijd zijn vrund (op lijfstraf borg gebleven)
 Dit ziende den tyran, vereerde *Damon* 't leven.
 't Is een getrouwe vrund, die borge blijft ter dood ;
 Van duyzend vrunden een, die trouw is in de nood.

Damon, en *Pythias*, (onder t gebied van een heydens tyran) zijn van de ouden geschild voor wonderen des werlds ; als na *Damon* (na die wetten) was veroordeeld om te sterven, en dat hy voor zijn dood zocht mer zijn bed-genoet te spreken, om van haer en zijn kinderen het laetste afscheyd te nemen ; voegde zich *Pythias* (met believen des tyrans) in de boeyens ; steld hem als borge, en dat op den hals, in plaets van zijn vriend *Damon* ; wiens oprechtheyd niet en wilde dan dat recht is, heeft niet gemist zijn borge te bevryen ; dewelke, na dat hy zeer bedroefd, en verslagen van gemoed (van zijn huylgenoten afgescheyden) na zijn dood gegaen was, heeft zijn borge ontlait ; den tyran dit ziende, veranderde zijn strafheyd in medogen, beweegd wezende door deze getrouwigheyd, schenkt *Damon* 't leven,

Als *Phaëton* de jacht zijns vaders bracht aen 't rennen,
 Verviel hy in zijn dood, door 't onervaren mennem,
 Wie, buyten zijn beroep, iets wichtigs wil bestaen,
 Die zoekt den oorspronk van zijn ramp, en onder gaen.

De Poëten vertellen hoe dat *Phaëton*, de zoon van *Phaëbus*, door onervarenheyt ten val gekomen is, zoo wannert hy, door sijf en sterke aen dringen, by zijn vader, had verkreuen der zonnen jacht te mennem ; en niet bedreven op dat werk, geraekte aen 't hollen, zulx dat by neder stertende, gevallen is, in de ri viete *Padus*, en heeft aldaer zijn leven verloren.

D*Emocritus* belacht de zottigheyd der menschen.
 Hy, die de werld won, dorst noch om meerder wenschen.
 Hoe weynig helpt hem veel, die na begeerte leeftd ;
 Hoe veel helpt weynig hem, die goed genoeg en heeft.

De Historien getuyge dat als *Alexander* de Grote, na zijn gelukkige overwinninge der landen, en volken ; de meeste macht des werlds onder zijn gebied gebracht hadde, ester onvernoegt bleef in zijn begeerlichkeiten ; waer uyt blijkelijc te bemerken is, dat alle des werlds goederen de onvernoegde niet kunnen verzadigen, zijde een waerachtig voor-beeld aen alle die gene die in de overvloed noch meer begeeren, dat zy door meerderte verkrijgen, minder genoeg en zullen vinden.

H*eraclitus* beschreyd der menschen ydelheden,
 Mits overdaed en pracht gaen boven deugd en reden.
 Onzalig leeftd de ziel, die niet gedenkt dien tijd,
 Die blijden droevig maect, en droevige verblijd.

Als den Rijcken man, in dit aerdsche leven, niet en dacht dan op zijn overdadige wellusten, zonder zich eens in te beelden den tijd der ellenden, de welke de zonden na haer sleept, zoo heeft hy in zijn vergankelijc, en ydele geneugten, de onvergankelijc, en eeuwige verderffnisse der hellen niet bedacht ; den armen *Lazarus*, hier in dit leven bezocht wezende met overvloedige armoede, en ellendigheden, heeft zich na een weynig lijdens, gevonden in den schoot der eeuwiger verrooffinge.

DE liefde verwind de dood, 't welk eertijds is gebleken ;
 't Kind voed de vader, die zijn vonnis was gestreken,
 God liefde de liefde, 't is al liefde wat God begeerd ;
 Gelukkig zulk een kind, dat God, en ouders eerd.

Een vader
in de gevan-
kenis zittende,
om dood
te hongeren,
werd vā zijn

dochter in 't leven gehouden, en met haer borsten gevoed ; welke liefde alle kinderen behoorden ter herten te nemen, gedenkende hoe hoog dat God haer heeft verbonden aen de liefde ; eerseljk . God te beminnen boven al dat er is in hemel, en op aerde ; naest God, vader en moeder ; welke liefde tot vader en moeder, God almachtig zo krachtig bevolen heeft, als blijkt in de x Geboden, dat zijn Godheyl by geene der geboden, als by dit vierde gebod, belofte van zegening gedaen heeft, gebiedende als volgt. *Eerd vader en moeder, op dat gy lange moogt leven op der aerden ; daer by aoende deze Goddelijke beloftenisse, Hetzvelke de Heer vvan God u geven zal.*

DE geest strijd tegen 't vleesch, de kuyfheyd tegen zonde ;
 De liefde haet de min, door deugd aen God verbonden ;
 De deugde schroomd nocht wreak, nocht laster, nocht verdriet,
 Mits deugde meer op God, als op de menschen ziet.

Dien kuyf-
schen jonge-
ling Joseph.
(aengezocht
zijnde van
zijns heereu

bedde-genoot. tot vleeschelijke lusten, en goddelooze echt-breuk) toond zich onbeweeglijk op zoo snoden aenzoek ; steld de kracht der deugden daer te werk, streefde met de bekoorlijkheden van minnelijke aenlokzelen ; zulk dat zijne liefde . eengehoorzaemheyd tot Gode, niet ontzien en hebben ongehoorzaemheyd te toonen aen gebiedende aersche hoogheyd, in zaken die Gode en de gerechticheyd tegen streden . Dit tot leering, aen alle die geue die onder het gebied van eenige machtige dezer wereld slaen, dat zy dant God, en haer Geweten verbonden zijn in getrouwe gehoorzaamheyd tot alle dienste, uytezonder de gediensfigheyd tot zonden, en alzulke die tegen God, en Gods geoden strijden.

't **G**eluk dat neemt, en geeft, het maekt van dienaers graven ;
 't Vernederd, en 't verhoogd, 't maekt Koningen tot slaven ;
 't Geluk is als de wind, het keerd men weet niet hoe ;
 Hoe wijflijk is 't gezeyd, *In weelden zie wel toe.*

't Is gebeurd
dat 'er vier
koningen van
een machi-
ger verwon-
nen zijnde, als

slaven de zege wagen van haer overwinster moften trekken ; als den eenen op zeker tijd zijn ooggen hadde op het rad van den wagen, het welke by zach omme gaen, vragde hem den koning, war hy daer mee voor hadde ? antwoorde, gelijk dit rad vanden wagen op en neder gaet, alzo gaet ook het leven der menschen, want ik die eertijds zelve konink geweest ben, moet nu een verachten slaef zijn van een ander ; dit beweegde den konink zoo zeer, dat hy haer lieden in vryheyd geald heeft.

Cato scheyd uyt het hof, en uyt de Raed van Rome n,
 En acht de staet-zucht wind, het heerschen yd'le dromen.
 Hy is de grootste Vorst, die Heer is van zijn lust,
 Een weynig onderwind dat geeft de meeste rust.

Cato, (na
dat hy ver-
scheyde jaten
in 't hot van
Rome heer-
lijke ampen

bediend hadde) heeft in alle die zelve diensten, en geachte heerlijkheden niet kunnen trekken als ongerustige moeylijkheden, derhalven zich bedenkende, neemt van 't hof, en van den Raed zijns af-scheyd, begeeft hem te lande in een armljk landhuysken, aldaer levende in stille getustigheyd, hebbende zijn oeffening in leering, en lezen, bevindende zich veel wellustiger van leven by de kruyden, en groenten uyt zijn hofken, als wel by de overdadige banketten der hooftche .

Een wijze Filosooph leerd van een slechte jonge,
 Hoe dat men leven kan, van lusten onbedwongen.
 Hy toond zich wijs te zijn die rechte wijfheyd mind,
 Dat is, men schaem zich niet te leeren van een kind.

Den Philo-
soof Digenes
stelde zich
daer na, dat
hy tot behulp
van 's levens

onderhouding, zoo weynig belasting by zich dreeg, a's immermeer mooglik waer ; zijnde op eenige rijd, een jonge water drinken uyt zijn hand, beklagde zich zoo lang belast geweest te hebben met zijndrinknap, die hy van zijn lijf genomen, en verworpen heeft, te kennen gevende, dat de menschen haer met weynig kunnen behelpen, indien zy trachten willen, meerder na de natuer, dan na de lusten te leven,

TROOST-RYMEN,
Over de dood, van
NICOLAUS SOMERI.



Jonge ziel! SOMERI eygen krooft,
O vaders steun, en trooft!
Onrijpe bloem, die eerst begoft 't ontluynken,
En most alrede duyken
In 't stof, waer uyt het lichaem oorsprong nam,
En tot het leven quam.
Helaes! wat is 't? Gods voorzicht wil geen rede,
Wacrom dat hy ontklede
SOMERI ziel, van 't sterffelijke vleys,
En daegd hem op de reys
Na's Hemels troon, en Goddelijke vreugde,
Verzelschapt met zijn deugde;
Oeedle ziel! die al dit aerdsch verlaet,
Nu gy ten hemel gact.
Hoe vader! dus versuft door 't overlijden?
Uw treuring eylicht verblijden,
Nu dat de ziel van uw geloovig kind,
Het eeuwig leven wind;
Een leven, om het welke te verwerven,
Dit lichaem most versterven;
Een leven, 't welk niet kan in eeuwigheyd bestaen,
Of 't moet hier eerst vergaen;
Dies grijp een moed, dewijl 't dus most gebeuren,
En laet de zwakken treuren;
Schip gy uw troost, stel weenen aen d' een zy,
Al 't zijne blijft u by;
De pronk en prael van zijn geleerde scharften,
Vol yverige driften
Tot Godes eer, gedrongen uyt zijn geest,
Zijn vaek uw vreugd geweest;
Hy laet die vreugd, hy laet zijn deugd, en 't schrijven,
Voor u, ter wereld blijven;
Hyscheyd 'er uyt, en stijgt door wolk, en troon
By God, en Godes Zoon;
Hy wil geen aerdsche stromen meer bezeylen,
Maer na de hoogte peylen,
SOMERUS reyft, en steekt het schip van strand,
Na 't eeuwig vaderland;
Verlaet de oeffening van aerdsche kielien,
En leefd met Hemels zielen.

S L U Y T - R Y M P J E S.

Dieu God, die 't al geschapen heeft,
 Al war'er is, al war'er leefd,
 Dien God, in goedheyt over goed,
 Mijn ziel gebeden stort en doet;
 Op dat ik door zijn goedheyt ken,
 Wie dat ik in mijn zelden ben.
 O Heer! leer my in dit geval,
 Wie dat ik ben en worden zal;
 O Schepper! stort doch in mijn Geest,
 Te kennen wat ik ben geweest;
 Geen stof, geen aerd, maer enkel niet,
 Geen schim oft schaduw die men ziet;
 Ik ken, als dat ik ben gebaerd
 Uyt rochtiq slijm, in broffen aerd;
 Door slum ben ik in aerd gevoed,
 En aerde ik weêr worden moet;
 In aerd nam ik mijn wezen aen,
 In aerde moet ik weêr vergaen:
 En door de aerde ben ik yet,
 En ga door aerde weêr te niet;
 Ik ben gelijk wijs het glas;
 Ik ben gelijk het weke was;
 Ik ben gelijk een bloem op 't veld;
 Ik ben gelijk als sneeuw die smelt;
 Ik ben gelijk het brofsche riet,
 Op heden wat en morgen niet;
 O Heer! als ik dit over peys,
 Leer ik de krankheyt van het vleys;
 Ach! als ik dit in mijn beken,
 Leer ik te recht wie dat ik ben;
 Zoo leer ik recht in mijn gemoed,
 Hoe dat ik ben en worden moet.
 Een zondaer zijnde Sataus vriend,
 Een slave die zijn wille diend,
 Die ben ik heden door het quaed,
 Dat in mi n hert ge worteld staet,
 En dus lang is in mi n geweest,
 Tot nadeel van mijn ziel, en geest;
 Ik bid u Heer! verleen aen mi n
 Dat ik geen zondaer meer mach zijn,
 Maer dat ik na u w wil en woord,
 Mijn leven leyde, zoo 't behoord;
 In recht berouw, en ware boet,
 Zoo word ik als ik wezen moet.
 Zo ik weleer met mijn gedicht,
 Mineren naesten heb ontsicht,
 Oft eenig laster aengedaen,
 Oft eenig ander quaed bestaen;
 Indien door toeval oft verdriet,

Hier eenig mislag waer geschied,
 Oft iets gepleegd door noods bedwank,
 't Zymet de wil, oft tegens dank.
 Ik bid u dat gy door di n kracht,
 Mi n wild verleen en zoo veel macht,
 Dat ik van nu, ô Heer! voortaan,
 Mach alle zonden tegenstaen;
 En met geen wraek en met geen leed,
 Beloopen 't quaed dat yemand deed,
 Oft eenig spijt aen my geschied,
 Met laster-rijm te wreken niet;
 Maer dat ik aen de jonge jeugd,
 Een wijzer wezen mach ter deugd;
 En rijmen rijmpjes die noyt zijn
 Vergiftigd met onkuyfch fenijn;
 Maer rijmpjes die deliefde doet
 Voort komen uyt een reyn gemoed;
 En rijmpjes eygen aen de deugd;
 En ester vrolijk voor de jeugd;
 En rijmpjes die ons wizen an,
 Te schuwen al wat schaden kan.
 Gun my, ô Heer! dat ik mijn pen,
 Tot zulke rijmpjes doch gewen;
 En dat ik mach mijn leven voên,
 Om met mijn leven vrucht te doen;
 Te trachten na geen overvloed
 Van aerdsche rijkdom, werelds goed;
 Te trachten niet, door ruyl begeer,
 Na hooge staet, na werelds eer;
 Gun my geen arechticheyt zyn,
 In lusten van een valsche gewin;
 Maer Heer! verleen my een gemoed,
 Dat zijn beroep, en plicht voldoet;
 Dat God voor alle zaken kend,
 En zicht tot alle deugd gewend;
 Dat niet en wil 't geen niet behoord,
 En zich beweegd vind door u w woord,
 Endat geen laster tongen acht,
 En na geen weder wrake tracht.

O Heer! verleen my zulken geest,
 Die voor u w strenge oordeel vreesht,
 En die aldaer zal moeten staen,
 Ten Hemel oft ter hellen gaen;
 O Heer! ik die mijn schuld beken,
 En veele ponden schuldig ben,
 En weynig hebbe dat ik geef,
 Dies ik voor u wen oordeel beef;
 Vermids dat ik dien lesten dag,
 Van rekening niet over mag;

Rechtheerdig Rechter, ziet my an,
 Die garen wil maer niet en kan;
 Die niet en kan en garen zouw,
 En niet kangeven als berouw;
 O kleyne zom! ó groote schuld!
 O Heer! ik bid u, heb geduld,
 Ik weet gy zult geduldig zijn,
 Schoon dat gy weynig krigd van mijn;
 Vermits gy op het herte ziet,
 En op de groote schulden niet;
 Dat ik, ó Heer! in schuld vervil,
 Was niet altyds met quade wil,
 Maer vaek door toeval, oft door nood;
 Dies: Wild niet, Heer! des zondaers dood;

Maer door u dood, u kruys en pijn,
 Den zondaer doch genadig zijn;
 Door tranen en oprechte boet,
 Door goede wil, en reyn gemoed;
 Door 't hert dat een goed opzet maeckt,
 En alle zonden gantsch verzaeckt;
 Door 't hert dat nu gerust en stil,
 Zijn eygen mislag straffen wil;
 Door 't hert dat van de zonden scheyd,
 En op zich zelfs het ooghe leyd,
 Door 't hert dat inberouw den Hemel tracht
 te erven,
 Te leven na de spreuk, die zeyd: Gedenk te
 sterven.



HET TWEEDE DEEL,

Bestaende

IN HISTORIEN,

En

MINNE-BEELDEN.



V O O R R E D E N .



Levende jeugd, het gebeurd al dik wjls, niet alleen onder de jonkheid, maer onder de bejaerden, dat met weynig onderscheyd (tusschen vleeschelijke Minne, begeerlijke Minne, of te rechtie kracht van Liefde) den staet des Houwelijx betracht werd; zoo dat ik voorgenomen hebbe yets van dien hier acn te roeren, en het onderscheyd tusschen Minne, en Liefde, aen die gene, die zulks zoude mogen onbekend zijn, te ontdekken; als een behulp middel tot dit ons Werk, zijnde Historien en Minne-beelden.

Nopende het onderscheyd, is zoodanig, dat de Liefde, Godlyk; vleeschelyke Minne, godloos; begeerlyke Minne, oneerlyk, genoemd werden; zulks dat het behoorlyk is, dat de Liefde, en niet de Minne (‘t zy vleeschelyk, ofte begeerlyk) in’t betrachten van den Houwelyken staet behoort voorgesteld te worden, als een noodzakelyk middel tot een goed Christelyk, en deugdzaam Houwlyk.

Belangende de eygenschap van vleeschelyke Minne, zal ik in het kort hier overloopen, doch het is eede (zijnde begeerlyke Minne) wat breeder aenwyzzen, als vezende de grond, waer op meest alle onze Minne-beelden en Historien werden aengeleyd; voor zoo veel wy willen zeggen van de vleeschelyke Minne, moet hem den Lezer te voren stellen, de voldoeninge van vleeschelyke lusten, uit de welke veel droeve zwanigheden, en misvalten ontsaen.

Wat begeerlyke Minne zy, blykt door de gene, die meer uit begeerte tot rijkdommen, als wel uit liefde, den Houwelyken staet aenvaerden, zulks dat ’er niet gelet en werd op eere, deugd, wel leven, en goede zeden; alzo dat niet zonder reden, de zoodanige minne oneerlyk mag genoemd werden; derhalven onze Minne-beelden daer op aengeleyd, om met die zelyve te mogen aenwyzzen de gebreken, en zwanigheden, die de Houwlyken (op zulker Wijs begonnen) onderworpen moeten wezen; op dat den Lezer door dien geleerd, en ge waerschout mochte werden, zoodanige minne te mijden, om in de gebreken, en ellouden (uit die zelyve volgende;) niet te mogen vervallen; maer voor al te letten op de Ware, en oprechte Liefde, door de welke den staet des Houwlyx zoo gevoed werd, dat die zelve gelijk is een schonen Wijn gaerd rank, die niet alleen zyn telgen verciert met groene bladeren, maer boven dien haer lieve Wijn vruchten, ten bequamen tijden voort-brengt.

O lieve Liefde! wel te recht zoodanig vergeleken, aengezien uw goeden aerd, door welke by alle verstandigen kan afgemeten werden, wat aengename vreugde (door u, ô Liefde, den Houwlyken staet kan voortbrengen; door u, (ô Liefde) werd onder Eche lieden geplant die aengename vrede, door welke vrede men ge waer word die liefelyke bloeyzels van minnelike vrundschappen, en uit de bloeyzels wederom de vruchten van het Echte leven, welke vruchten u doen smaken, de liefelyke zoetigheden van Goddelyke zegenen, tijdelijke rijkdommen, boven dien de waerdigste schatten der eeuwiger wellusten, de welke V. E. gewenscht werden, van my

V. E. goedwilligen I. K R V L.

De Roomsche

VIRGINIA.

*Hoe zeer de kuyfheyd aen de Maegden is van nooden,
Dat tuygd een Vader, met zijn eigen kind te dooden.*



Als Romen wierd beheerscht door moedwil meer dan wetten,
En *Appius* zich zelfs tot cenen Rechter zette,
Ja voerde met geweld zijn wreede heerschappy,
En plaegde (onverdiend) de Roomsche burgery,
Soo heeft hy zich na lust van zijnen aerd gedragen,
En op een schoone maegd zijn dertel oog geslagen;
Een kuyfsche jonge bloem, *Virginia*, bestaen

(Door goddelooze min) tot wellust aen te gaen;
Hy (die in volle vlam brand van zijn geyle lusten)
En kan noch dag, nocht nacht in zijn begeerte rusten;
Hy vind zich steeds ontfeld, hoe hy in dit geval,
De maegd, *Virginia*, haer maegdom krijgen zal;
Hoe hy dat zuyvre beeld zal van haer glans beroven;
Hoe hy die schoone bloem haer luyfter zal verdoven;
Hoe hy dat jeugdig hert ('t welk ind e kuyfheyd rust)
Zal brengen tot misbruyk, van zijn vervloekte lust;
Hoe hy zijn boos beleyd, ten snoodsten, aen zal wenden,
Om d' onbesmette roos met vuyle min te schenden;
Hoe hy die zuyvre ziel, en maegeelijke spruyt,
Scilio beloofd voor zijn verkoren bruyd,
Zal brengen tot de lust, van zijn vervloekte minne;
Doch weet niet wat hy zal, in dit geval, beginnen;
Hy heeft, na lang beraed, een middel voor gesteld,
Beproefd de jonge maegd, voor 't eerst, met macht van geld;
Hy bied *Virginia* veel schetten, en juweelen;
Hy zoekt op deze wijs, haer jeugdig hert te steelen;
Schoon dat hy, boven dien, haer alle dienste doet,
De deugd is als een rôt in 't deugdelijk gemoed.
„ Men kreukt geen deugd door geld, de deugd past op geen schatten,
„ Onreyn zucht en kan noyt op de deugd yets vatten;
„ Zijn diensten zijn vergeefs, zijn schatten ongeacht,
„ Zijn vleyen geld 'er niet, zijn bidden heeft geen kracht.
„ De rotzen wijken noyt voor 't dringen van de baren,
„ Geen klip zwicht voor de wind, hoe streng zijn stormen waren;
„ Geen boom en valt 'er neêr die wel geworteld staet,
„ Schoon dat een noorder buy zijn groene telgen slaet.

Virginia

Virginia (wiens hert gegrond staet op de deugde)
 Die acht de kuyfheyd meer als al des werelds vreugde,
 En laet door schat; nocht geld, bewegen haer gemoed,
 Maer kiest de zuyperheyd voor al het aerdsche goed.
 Hy, ziende dat haer deugd zijn aenslag deed mislukken,
 En dat haer kuyfch gemoed zijn lusten neer kost drukken;
 Hy (ziende dat het al vergeefs was aengeleyd)
 Die heeft een ander vond, op deze zaek bereyd,
 Die heeft voor zijne lust een aenslag uyt gevonden,
 En gaet een ander weg, in 't plegen van zijn zonden;
 Hy (die niets bracht te weeg door schatten, nocht door geld)
 Die zoekt zijn booze lust te boeten met geweld,
 Die tracht met slim beleyd, een middel aen te wenden,
 En met een los bedrog *Virginia* te schenden;
 Hy krijgde een snode fiel, een ruw, en harden gast,
 Die geene deugden kend, nocht op geen zonden past;
 Hy oeffend *Claudius* in zijn vervloekte zaken,
 En waend door deze guyt, tot zijnen wil te raken;
 Die hem gebruyken laet tot een godlooze daed,
 Een daed, wiens droevig eynd door alde wereld gaet;
 Een daed, die 't wreedste hert kan schrikken doen, en beven,
 Een daed, die yder mensch behoord een schroom te geven;
 Een daed, een wreede daed, een droevig ongeval,
 Gelijk men in 't vervolg den lezer toonen zal.
 Als *Claudius* nu zocht zijn aenslag voor te stellen,
 En als een wreede wolf 't onnozel schaep te quellen,
 Om *Appius* zijn lust en geylheyd te verzaen,
 Grijpt hy *Virginia*, die over straet komt gaen,
 Hy rukt haer by het kleed, en vathair tedre handen,
 Gelijk de wolf het schaep scheurd met zijn felle tanden;
 Zoo heeft dien bozen guyt *Virginia* gedaen,
 En dwong haer dat zy most stil zwijgend met hem gaen;
 Gy (spreekthy) zijt geen kind van die gy waend u vader;
 En zich wel eer aen my betoond heeft een verrader,
 Ia, u van my geroofd, als gy, door slaeffsche min,
 Voor my geboren waerd, en dat uyt een slaevin;
 Dies gy my tobehoord, en eygen waerd voor dezen,
 Ia! 't zijn u ouders niet die gyze meend te wezen;
 Hierom, maekt geen gerucht, maer zijt gerust en stil,
 Ga willig ook met my daer ik u hebben wil;
 Hier staet *Virginia* als met de dood bevangen,
 En stort een tranen beek langs wit besturve wangen;
 Ach! niet een enkel woord, en hoord men uyt haer mond,
 Vermits d' onnoosle maegd, hier als veroordeeld stond,

Beroofd van hoop en trooft , haer vyand te ontvluchten ,
 En bied geen tegenweer , als veel bedroefde zuchten ;
 En toond hier anders niet , als oogen vol getraen ,
 Terwijl den rover haer dwong met hem weg te gaen ;
 Haer voedster hier omtrent (door angst en schrik verflagen ,
 Zoo dat de beenen nauw het lichaem kosten dragen)
 Die grijpt een moed , en roept met luyder keele uyt ,
 Koom , Roomsche burgery ! bescherm een jonge bruyd ;
 O goede Goden ! wild dit schelinze opzet stutten ,
 Voor schenners booze lust haer reyne jeugd beschutten ,
 Ey , goedertiere Goôn ! ey , Roomsche burgery !
 Ontzet *Virginia* , ey , koom ! ey , koom ons by .
 De zaak op dit gerucht heeft zich zoo toegedragen ,
 Dat menig mensch verbaest quam aen de voedster vragen ,
 Wat dat 'er was te doen ? zy meld het droef bedrijf ;
 Dies dringt het Roomsche volk den rover op het lijf ,
 En yder die begint op dezen siel te schelden ,
 Ontsla *Virginia* , of 't zal u anders gelden .
 Hy (die de burgery hun wil niet weyg'ren dorst)
 Spreekt met een zoete tong , doch lijk'wel uyt de borst ;
 Hoe wel men my nu zoekt mijn zake te beletten ,
 Zoo zal ik niet te min my daer noch tegen zetten ,
 En keeren tot het Recht , daer ik mijn ongeval
 (Na eysch) bepleyten , en den Rechter klagen zal .
 Partyen gaen voor 't Recht , daer *Appius* (gezeten)
 De boosheyd zelve zocht , en 't schelm-stuk heeft geweten ,
 En vraegd aen *Claudius* , daer op den staende voet ,
 Wat dat zijn zeggen is ? die dus zijn aenklacht doet ;
 'k Had eertijds een slavyn , uyt wien dat wierd geboren
Virginia , die ik heb in haer jeugd verloren ,
 Recht op die zelfde tijd , en juyft op eene dag ,
 Wanneer *Virginus* zijn vrouw in 't kraem-bed lag ;
 Die , voor haer doode vrucht , my liet dit kind af nemen ,
 Het geen de tijd van my allengskens deed vervreemen ,
 Waer van ik proefen blijk kan toonen dezen dag ,
 Dies zoek ik dat men haer my weder geven mach .
 Den booswicht , die de steel van 't Rechter ampt bekleede ,
 (Gevoed met geyle brand , door al zijn gantsche leden ,
 En die het onrecht zoud' bestraffen met der daed)
 Die is de gene zelfs die na haer kuysheyd staet ;
 Den schenner (die zijn lust in geylheyd schijnd te swemmen)
 Die kan zijn heete drift nocht vuyle gaege temmen ;
 Dies hy aen *Claudius* de zaak is toegedaen ,
 En wil , op staende voet het vonnis strijken gaen ;

Die wil (nazijnen wil) een onrecht oordeel spreken ;
 Maer moet voor deze tijd , de zake laten steken ,
 Vermits het Roomſche volk hem aen het herte taft ,
 En roept , dat op de zaak een rijper oordeel paſt ,
 Ia dat men ook dit ſtuk moet nader overwegen ,
 En vallen *Appius* in al zijn voorſtel tegen .
 Een zacke van gewicht diend verder onderzocht ,
 De vader van de maegd eyſcht hier te zijn gebrocht ,
 Op dat men tegen een partyen komt te hooren ;
 Waer over *Appius* zich dapper ſchijnt te ſtoren ,
 En ſpreekt het vonnis uyt (ô droevig ongeval)
 Hy wil dat *Claudius* de maegd vervoeren zal ;
 Hy wil dat *Claudius* de maegd met hem zal leyden ,
 Gebied de burglary van 't Raedhuys af te ſcheyden ;
Icilius (ter dood bedroefd , door dit geweld)
 Roept wrack , mits den tyran zoo valſch een vonnis veld ;
 Dat men zijn lieve bruyd zouw voor zijn oogſchaken ,
 Wien dezen ſnoden guyt zocht tot een hoer te maken ;
Icilius (met wrack ontſteken in zijn bloed)
 Toond hier de rechte proef van zijn verliefd gemoed .
 Als *Claudius* de maegd zocht aen een kant te vlyen ,
 Zoo roept *Icilius* , 'k zal 't ſchellem ſtuk niet lyen .
 Hy als een felle leeuw , ſpringt op den rover aen ,
 En wild dat *Claudius Virginia* laet gaen ;
 Schoon *Appius* gebod *Icilius* te zwijgen ,
 Zijn dreygen te vergeefs , en koſt het niet verkrijgen ;
Icilius die roept niet als te luyder uyt ,
 Geen rover roofd mijn lief , geen ſchenner ſchen mijn bruyd ;
Icilius die paſt op leven , nocht op ſterven ,
 Maer roept ; eer zal de wrack my moorden , villen , kerven ,
 Ia rukken my het hertal levend uyt het lijf ,
 Eer ik gedogen wil dit ſchellemsche bedrijf .
 O moedwil ! zoekt gy my mijn lieve bruyd t' ontrukken ?
 O neen ! kapt liever my dit lijf aen duyzend ſtukken ,
 Steld vryelijk te werk , ô rovers ! uwe macht ,
 En laet hier alle beulſte zamen zijn gebracht ,
 Laet my van pijnigers , ô wrede rovers ! rekken ,
 Laet al mijn leden my vry uyt malkander trekken ;
 Noch zal ik daer om niet ophouden , ô tyran !
 Om wrack te roepen , alzo lang ik roepen kan ;
Virginia is mijns , dies wil ik haer behouwen ,
 En voor mijn eygen bruyd , en voor mijn echte vrouwe ;
 Doet eſter wat gy kund , en voorders wat gy wild ;
 Het zy dat gy my braed , het zy dat gy my vild ,

*Icilius ,
 bruydegom
 van Virginia.*

Het zy dat gy my komt met duyzend plagen quellen,
 Ik zal my niet te min, daer dapper tegens stellen.
 Al wie dit hoord, die is beweegd, door deze klacht,
 Al wat'er is, dat steld zich tegen's Rechters macht,
 Al't vollik schreyd en weend, door dit stantvastig spreken,
 Dies *Appius* dien dag de zaak most laten steken;
 Dies *Appius* gebood, dat *Claudius* zoud gaen,
 En laten voor die tijd, de zaken ongedaen;
 Maer dat men daegs daer na zoud wederom vergaen,
 Om met een vast bestuyt in d' uytpraek voort te varen,
 Het zy haer vader komt, oft dat hy achter blijft;
 Dies *Appius* terstond, daer op, - na't leger schrijft,
 Als dat *Virgilius* gevangen zy genomen;
 Die (eer den brief daer quam) is in de stad gekomen,
 Verwittigt van de zaak door twee uyt zijn geslacht,
 Van wien de tijding hem in't leger wierd gebracht.
 Hy (na de Roomsche wijs) doet alles veerdig maken,
 Wat dienstig wezen kan tot voordeel van zijn zaken;
 Hy, met zijn lieve kind, in dit geval gekleed,
 Gelijk men na gewoont, by't Roomsche vollik deed,
 Verzelfchapt met een sloop van statelijke vrouwen,
 Op hoop dat zy de zaak ten besten brengen zouden;
 En zijn na *Appius*, ter rechter bank gegaen,
 Al waer omtrent men zag veel duyzend menschen staen;
Virgilius begint te weenen, en te klagen;
 Bestaet aen al het volk zijn droefheyd op te dragen;
 Begint met droeve stem zijn klachten, en geweent,
 Heeft alde burgery om bystant aen gebeent.
 De maegd *Virginia* (wiens tranen beeden strekken)
 Zoekt al't Romeynsehe volk tot meêly op te wekken;
 Op dat de lieve gunst van d' Roomsche burgery
 Haer (in de hoogste nood) een troost, en steunsel zy;
Virginia, eylaes! met tranen in de oogen,
 Beweegd, al wie haer ziet, tot innerlijk medogen;
Virginia die schreyd, *Virgilius* die weend,
 De dochter bidde Goôn, de vader de Gemeent;
 Wie dat'er is omtrent, die schijnd het hert te breken,
 Door klachten die men hoord van' kind en vader spreken;
 Door tranen die men ziet dat daer een dochter stort,
 Om dat haer kuyfsche jeugd zoo zeer bestreden word;
 Haer trouwe bruydegom, niet min aen zijner zijde,
 En met een droeve geeft, en met een hert vol lijden;
 Die zucht, die treurd, en weend, zoo droevig als hy kan,
 Ziet zijn bedroefde bruyd, zy haren bruygom an;

*Virgilius vader
 van Virginia
 buyten Rome (als
 Capiteyn) te vol-
 de zijnde: komt
 binnen Rome, al
 eer den brief in't
 leger quam.*

Hy zucht, zy weend, en schreyd, hy schijnd van smert te smoren;
 Nu hy haer tranen ziet, haer zuchten moet aenhoren;
 't Schijnd hem zijn herte berst, als hy zijn oogen slaet
 Op haer betraend gezicht, op haer bedroefd gelact,
 Op haer besturven mond (omringt met bleeke tippen)
 Al waer de kille dood zit op de purp're lippen;
 Men ziet *Virginia* besturven als een dood,
 Door 't nakende gevaer, en overdroeve nood;
 Haer rode kaken, die wel eertijds rozen leken,
 Die werden overvloeyd, door waterende beken,
 Door beken van getraen, als zijnde brak, en heet,
 Getnygen van haer smert, en al te droeven leet.
 Waer is'er hert zoo hard, dat niet en zoud erbarmen,
 Wanneer 't een jonge maegd, zoo-bitterlijk hoord karmen,
 Door liefde tot zuiverheyd, ziet schreyen zoo een spruyt,
 De vader om zijn kind, de bruygom om zijn bruyd?
 De kuyfcheyd, trouw, en liefde, doen dees drie zielen treuren,
 Zoo dat een steenen hert aen stukken schijnd te scheuren;
 Al wie men by dees drie bedroefde zielen ziet,
 Die kunnen aen het oog de tranen weyg'ren niet;
 Al wie hier is, die treurd, en stort een tranen regen,
 Geen mensch, wie het ook zy, hy toond zich vol bewegen;
 Geenziel is hier omtrent, die niet en zucht of schreyd,
 Vermits een Rechter zelfs, dit schellem stuk bereyd;
 Al wie men ziet, die weend uyt menschelijk meedogen,
 Met zuchten in het hert, met tranen in de oogen;
 Alleen blijft onbeweegd dien overgeven guyt,
 Die in de lusten brand tot zoo een kuyfche bruyd;
 Alleen blijft onbeweegd van meely te gevoelen,
 Dien schenner, die zijn brand, en lusten zoekt te koelen;
 Alleen blijft onbeweegd het hert van dien tyran,
 Die zijn vervloekte lust niet overwinnen kan.
 Den booswicht die verschijnd (ter Rechter stoel gezeten)
 Daer met een geyle vlam, en met een valsch geweten;
 Eer yemand eenig woord mach brengen aen den dag,
 Eer yemand voor het Recht de zaek ontleden mach,
 Eer yemand van de zaek een enkel woord mach spreken,
 Heeft hy (vervloekte daed!) het vonnis al gestreken,
 En *Claudius* den eysch (onwettig) toegestaen,
 Als dat *Virginia* met *Claudius* most gaen.
 „ Wat baet het, of het Recht gegrond is op de wetten,
 „ Zoo zich den Rechter na de wetten niet wil zetten?
 Als *Appius* zijn wil hier tot een wet gebruykt,
 En dat gerechtigheyd voor moedwil neder duykt,

Gaet zich *Virginus* hier dapper tegens zetten ,
 En wilde (doch vergeefs) dien kinder roof beletten ;
 Hy klaegd' er van geweld , en roept , de maegd geroofd ,
 Die is mijn vleesch , en bloed , haer bruydegom beloofd ;
 Icilius die moet , en zal mijn dochter trouwen ,
 Laet my , ô *Appius* ! laet my mijn kind behouwen ,
 Mijn kind , mijn wettig kind , noch eens , mijn vleesch en bloed ,
 Niet voor uw vuyle lutt in geylheyd opgevoed ;
 Niet voort gebracht voor u , tot snoode hoererye ,
 O neen ! mijn eerbaer hert zal noyt die boosheyd lyen ;
 Ik hebze opgequeekt , op dat haer reyne jeugd ,
 Ten echt geoffert zy haer bruydegom ter deugd ;
 Laet af , ik zeg laet af , een reyne maegd te schaken ,
 En tegens recht , en wet , die tot een hoerte maken ;
 Ik raed u , *Appius* , ik raed u , laetze gaen ,
 En slaet 'er nimmermeer uw geyle handen aen ;
 Ik raed u , laetze gaen , oft 't zal 'er anders dagen ,
 Virginia , eylaes ! begint op nieuw te klagen ;
 Virginia die schreyd , *Virginia* die weend ;
 Zoo dat zy d' herten trekt van alle de gemeent ;
 Virginia beweegd een deel Romeynsche vrouwen ,
 Op wien d' onnoosle maegd haer meende te vertrouwen ;
 Vermits zy te gelijk voor *Appius* gaen staen ,
 En roepen ; laet de maegd uyt uw handen gaen ,
 Wy willen 't , laetze los , oft Romeen zal 't betreuren ,
 Wy zullen *Appius* de huyd van 't vleesch af scheuren ,
 En rukken uyt de kop dat streng en wreet gezicht ,
 Mits hy te buyten gaet het Recht , en Rechters plicht .
 Hy komt (als dol van spijt) met rakkers aen gevloten ,
 En heeft het Roomsche volk , met streng gebod , geboden ,
 Dat , op verbeurt van 't lijf , een yder af zoud staen ;
 Waer door 'er veel verschrikt weêr zijr te rug gegaeen .
 Hier staet *Virginia* , van alle hoop verlaten ,
 Geen zuchten hebben kracht , geen tranen kunnen baten ;
 De gunst der burglary werd door geweld verkracht ,
 Virginia met dwang , den rover toegebracht
 Geen ziel was hier omtrent ; die niet bestond te treuren ,
 Wanneer zy zach dit schaep dus van de wolf verscheuren ,
 Virginius (die zich nu gantsch verlaten vond)
 Van d' Roomsche burglary , waer op zijn hoope stond)
 Die volgd een quaed besluyt , hem in het hert gekomen ,
 Die heeft een wreede daed (ach leyder !) voorgenomen ;
 Hy (ziende dat de zaek nu buyten hoop most gaen)
 Die vangt , in dit geval , een droevig treur-spelaen ;

Doch, efter niet te min noodzaakelyk, ten deele;
Virginus begint zijn droeve rol te speelen,
 Alzoohy niet en wil met zijne oogen zien,
 Dat aen zijn lieve kind eer-schending zoud geschien;
 Hier vangt het treur-spel aen, ô overdroeve zaken!
Virginus voor eerst, gaet zich den veynsfert maken;
 Gelatende, al oft zijn gramschap waer gestild,
 En spreekt tot *Appius*; volvoert het geen gy wild;
 En heb ik tegens u yets ongerijnds bedreven,
 Zoo bid ik *Appius*, dat hy 't my wil vergeven;
 Stamy een zake toe, vergun een ding aen my,
 Dat ik mach onderstaen hoe 't hier gelegen zy;
 Gun my de voedster eens, in u by zijn, te spreken,
 En ook *Virginia*, die ik mijn dochter reken;
 Op dat ik ondersta (zoo veel ik immer ken)
 Oft ik ook, in der daed, de rechte vader ben;
 Zoo neen! wil ik my daer in 't minst niet meer meê quellen,
 Maer my (in dit geval) vry wat geruster stellen.
 Wel aen spreekt *Appius*, uw eysch word u vergund,
 En doet in deze zaak al 't geene dat gy kund,
 Hy (met zijn dochter, en de voedster afgeweken)
 Begint al zuchtende, op deze wijs te spreken;
 Ten aenzien, lieve bloem, mijn kind, mijn eygen kind!
 Dat uwen vader nu geen beter uytkomst vind,
 Om uwe eerbaerheyd, en maegdom te bescharmen,
 Zoo neem u toe vlucht nu hier in uw's vaders armen,
 En geef een droeve kus aen dees besturven mond;
 De vader (die al hier een weynig stille stond)
 Die heeft de dood steek aen *Virginia* gegeven;
 En brengt zijn eygen kind (ô droefheyd!) om het leven;
 Hy roept; ô *Appius*! 't onnozel maegde bloed,
 't Welk uw onkuytche lust my hier vergieten doet,
 Zal eyndelyk op u, en op de uwen komen,
 Uw lust is 't die mijn kind het leven heeft benomen;
 De oorzaak is uyt uw vervloekte lust ontstaen;
 De moord komt over u, schoon ik die heb gedaen;
 Daer leyd de reyne bloem in 't purper bloed verzopen,
 Koom, duyvelsche tyran, van geyle lust bekropen;
 Koom, maegde moorder! koom, koom hier, zeg ik, en boet
 Uw vuyle graegten, in dit maegdelijke bloed;
 Koom, schenner van de trouw, en zie dijn lust gewroken,
 Zie hier, getrouwe liefd geschonden, en gebroken;
 Zie hier, een doode mond, voor vriendelijke lag;
 Zie hier, een droeve dood, voor blijde bruylofts dag.

Als dit ge-
 schiede, stonden
 sy nevens het
 huys van een
 slachter, al-
 waer *Virgini-*
us een slacht-
 mes zende.
 bedekelyk in
 quam, en eer
 het yemand ge-
 waer vierd.
 's zelve in
 banden kreeg,
 en door sijn
 alzoo het herte
 van zijn doch-
 ter.

Gunstige Lezer ! sluytende onze Rijmen, met de dood van Virginia, heb ik noodig geacht het eynde van Appius, in 't kort hier by te voegen, als zijnde een zake niet gedroomd, nochte door ydele verzieringe der herffenen gesmeed, maer in der daed waerachtig, na de getuygenisse van dien vermaerden, en lofwaerden Historischrijver Titus Livius.

Als nu de zaken dus verre gebracht waren, dat een vader zijn onmoesle dochter gedood hadde, om al zoo haer maegdelijke reynigheyt te beschermen voor die barbarische wellust, van dien ongenadigen tyran Appius, de welke zijn beestige ontucht en geyle moedvil hadde toegeleyd, om zoo zuivere bruid t'onzuyvren, om zoo getrouwe liefde, als 'er was tusschen Icilius, en Virginia, te schenden; maer God een Rechter aller Rechteren, heeft dat onrecht afgeweerd, en niet kunnen gedogen, dat de werker van zoo boos voornemen, ongestraft zoude blijven; is gevolgd, dat de twee legers (het eene gewoerd van Virginius, het ander van Icilius) die aen verscheide deelen, buyten Rome, te velde lagen, zijn van veel vernaemde Romeynen opgewekt, en gemoedigd in de stad te trekken, al waer de wetten, en 't gebied stonden onder Appius, en noch negen neffens hem van een genegentheyd, die gezamentlijk besloten hadden, de beheersching, en 't Burgermeesterschap onder hun te behouden, voor hun leven; en de Romeynen te plagen met een geduurige slaverny onder het juk van hun onmenschelike wreetheden; al het welk belet is door deze twee legers, waer mede zy gedwongen werden af te staen, en de beheersching te brengen, op 't vorige gebruyk, onder twee Burgermeesteren, en tien Burger Hoplyden; dit al zoo gedaen, hebben gezocht de misdæd, en moedvil des tyrans, rechtvaerdiglijk te straffen; hebben, ten dien eynde, den God vergeten guyt Appius doen vangen, en in de boeyen geworpen, daer hy (uyt vreeze van een ongenadige, en schandelijke straffe te lijden, voor zijn boose, en godlooze misdæd) zich zelve is een beul geveest, en heeft al zoo zijn wuyle leven met een ellendige, en schandelijke dood ge-eyndigd.

De min, gepleegd voor d'echte trouw,

Veroorzaekt veel tijds groot berouw.



Als ik eens zag een vuur in lichte vlamme blaken,
Bestond ik in 't gedacht, een zinne beeld te maken;
Gelijkerwijs het vuur zijn krachten in zich heeft,
En weder op zijn tijd, de vlamme van zich geeft;
Gelijkerwijs het vuur, gevoelen doet zijn hette,
Aen die, die zich te na wil by de vlamme setten;
Zoo doet een jonge maegd, zoo doet een dertel dier,

De min is in haer hert gelijkerwijs het vyer;

Een maegd, kan in de min (te recht) een vuur verstreken,

't Geen koele herten weet tot minne vlam te trekken;

Een onervaren maegd in lusten van de min,

Geeft hette, door die vlam, vaek aen een koele zin;

Het is van aen begin de maegden in geboren ,
 Door in geboren aerd de vryers te bekooren ;
 - Het is van aen begin de maegden ingestort ,
 Dat door haer eygenschap den minnaer gaende word .
 Een die de min niet kend zal tot het minnen raken ,
 - Wanneer gelegentheyd genegentheyd zal maken ;
 Een geyl en jeugdig dier lokt dikmael vryers aen ,
 En doet hun in het hert een zoete brand ontfaen ;
 Dit zy u voor een les , ô jonge domme zinnen ,
 't Zy dat gy word bemind , of zelfs bestaet te minnen ,
 Geef eer en rede plaets , die u zijn tot een leer ,
 Dat gy in 't minnen gaet , ô vrijsters ! niet te veer .
 Georeloofde minwil ik u niet verbieden ,
 Maer leeren datze mach behoorelijk geschieden ,
 En op gezetten tijd , en op bequame stond ;
 Niet in een geyle lust , maer uyt een kuyfche grond ;
 Niet in een heete drift van lusten in getogen ;
 Niet in een geyle smaek uyt *Venus* borst gezogen ;
 Niet buyten ouders raed te plegen vryery ,
 - Maer dat het van begin met hare kennis zy .
 Daer toe zal ik een zaek heel dienstig gaen ontdekken ,
 Die u in dit geval een leering kan verstreken ,
 Waer door gy , losse jeugd , u voelen kund beweegd ,
 - Dat buyten ouders raed gy 't minnen niet en pleegd .
In Holland leyd een stad die *Leyden* word geheten ,
 Daer is een zaek gebeurd , als eenige wel weten ;
 Daer is een zaek geschied , een zaek die ik beschrijf ;
 Een zaek , een vreemde zaek , een wonderlijk bedrijf ;
 Een zaek , een droeve zaek , gelijk ik zal ontdekken ;
 Een zaek , die menig hert tot tranen zal verwekken ;
 Een zaek , een droeve zaek , in deze stad geschied ;
 Een zaek , cylaes ! een zaek vol wonder en verdriet ;
 Een zaek , hier voorgesteld , op datze yder leze ,
 Vermits zy aen de jeugd kan nut en dienstig wezen ;
 Een zaek , niet gedroomd , maer in der daed gebeurd ,
 Een zaek , die heden noch by veele werd betreurd .
 Een jongman van die stad , op zeker plaets gekomen ,
 Heeft om een kleyne zaek een felle wrack genomen ;
 Aen eene , die hy scheen te zijn een goede vriend ,
 En noyt aen hem en had zoo snood loon verdient ;
 Ik zal den jongeling een vreemde name geven ,
 Om dat 'er heden noch van zijn geslachte leven ,
 En *Hylas* zal zijn naem by ons zijn uytgebeeld ,
 Mits dien dat hy de rol van ongestadig speeld .

Als *Hilas* zijnen vriend by na ter dood toe wonde,
 Heeft hy zich van die tijd, in zwarigheyd bevonden;
 En om zijn snoode daed, ook menigmael gezocht,
 En is van stonden aen, getogen op de vlucht.
 Hy, (wel verzien van geld) heeft zich te paerd begeven,
 Mits den gequetsten was onzeker van het leven;
 Hy, zijnde op zijn paerd, na zeker plaetse rijd,
 Alwaer hy zich onthoud, ook voor een lange tijd.
 Als *Hilas* daer het oog laet op een Iufvrouw vallen,
 Begint hy, nu en dan, met haer ook wat te mallen;
 Hy, die ook neffens dien aen haer te kennengeeft,
 Dat hy genegentheyd tot hare liefde heeft;
 Hy, die een wijf by haer gelijk den vryer maekte,
 Door dezen ommegang, in hare gunst geraekte.
 Ick, die haer met de naem van *Rosamundi* noem,
 Ten aenzien dat zy was een roos, en werelds bloem.
 Dees bloem, dees *Rosamund*, van zijne min bestreden,
 Met vleyen en gezmeek, met zuchten en gebeden;
 Is als een simpel duyf, een duyfsjen, ach! helaes,
 Dat licht kan zijn gelokt, door lusten tot het aes;
 Dees bloem, dees *Rosamund*, door schoone schijn bedrogen,
 Als een onnozel dier, word in dien strik getogen;
 Dees bloem, dees *Rosamund*, met schijn van zoet gepeyd,
 Die proefd, hoe in dat zoet, verholen bitter leyd;
 Dees bloem, dees *Rosamund*, word met bedrog gevangen,
 En, even als den visch, blijft aen het hoekjen hangen.
 Zy, buyten Ouders raed, hem heymelijk bemind,
 En tegens Ouders dank, haer vryigheyd verbind;
 Zy, die haer al te licht in 't minnen liet bewegen,
 Die is, gants onbedacht, met *Hilas* wech getegen;
 Zy, die haer in de min te licht bewegen liet,
 Beproefd ook na der hand, ach leyder! het verdriet,
 „ O onbedachte Ieugd! te los in 't ydel minnen,
 „ Daer gy geen Ouders kend, maer volgd uw domme zinnen;
 „ O onbedachte Ieugd! zie, wat de minne geeft,
 „ En hoe hy doold, die niet na Ouders raed en leefd.
 „ Leer hier, hoe licht de min een dochter kan verleyen;
 „ Leer hier, een droeve zaek met *Rosamund* beschreyen;
 „ Leer hier, wat dat de min aen jonge Maegden doet;
 „ Leer hier, dat in de min gy Ouders kennen moet.
 „ 'k Zeg kennen niet alleen, maer uyt haer kennis leeren;
 „ Dat gy door Ouders raed, dit ongevalkund weeren.
 „ Had *Rosamund* gedaen, het geen haer Vader wouw,
 „ Soo had zy ook geweest een wel geachte Vrouw;

„Had *Rosamund* de raed haers Vaders aengenomen,
 „Zy waer in dit verdriet, en lijden niet gekomen;
 „Ik zeg in dit verdriet, en alderzwaerste pijn,
 „Die oyt op aerden kan aen teere maegden zijn.
 Als *Rosamund* te paerd by *Hilas* was gezeten;
 Als *Hilas* hem hier in had na zijn wensc h gequeten;
 Als hy haer menig mijl ten land had uytgevoerd,
 Voeld hy door quade lust zijn zinnen aengeroerd.
 Zy, Vryster en geen Maegd, zy Vrouwe buyten echte;
 Zy, Moeder van een vrucht, doch buyten wet en rechte;
 Zy, by-slaep van een Man, geen wettelijke Vrouw;
 Hy voogd van hare schoot; zy zonder eer en trouw,
 Is zijne lust te wil in alderhande deelen,
 En laet hem na zijn wil, met al haer leden speelen.
 „O! jonge domme jeugd, die van u eygen leet,
 „De oorzaak niet en mijd, of d' oorzaak niet en weet.
 Als *Hilas Rosamund* vervoerde na zijn luste,
 En neffens hare zijd, op zachte pluymen ruste;
 Als *Hilas Rosamund* in zijne armen had,
 En alle wellust deed geduurende zijn schat;
 Als *Hilas* op het land is hier of daer gekomen,
 't Zy in een groen valley, omlommerd van de boomen,
 't Zy hy een acker zach, die dicht van koren stond,
 Daer voegde hy zich neer met zijne *Rosamund*;
 Daer ging het minnen aen, zy jong en groen van jaren,
 En docht in dēze vreugd niet, hoeze na zou varen;
 Zy, die in korten tijd de zoete lusten proefde,
 Gedenkt niet, dat de min een jonge Maegd bedroefde.
 Hy, die het zuiver wit van haer albafter borsten,
 Met een onsuiv're hand, besmette en beinorste;
 Zy, die haer lieve mond, korale lippen rood,
 Zy, die zoo menig kus zijn geyle lusten bood,
 Zy (in het kort gezeyd) doet hem zijn lusten loozen,
 En slaept op *Venus* bed, bedoven in de roozen;
 Doch na een korten tijd, de zake neemt een keer,
 De droefheyd die begint, de wellust duerd geen meer.
 „Het gaet gelijk het pleeg, de straffe volgd de zonden,
 „Gelijk als *Rosamund*, God beterd, heeft bevonden.
 „Onechte min die is dat eygen ingestort,
 „Dat aen een Minnaer 't zoet in 't eynde bitter word.
 Als *Hilas* was verzaed in lust van 't minne plegen,
 Heeft hy in *Rosamund* een tegenheyd gekregen;
 Als hy met haer in als zijn wille had gedaen,
 Es op het droevigst daer het treur-spel aengegaen,

„ O loos, en boos beleyd! ô Zatans helfche vonden!
 „ Met wat een loeten schijn, lokt gy de mensch tot zonden;
 „ Hoe licht steld gyze voor, al eerze word volbrocht,
 „ Hoe zwaer, eylaes! wanneer de daed is uytgewrocht;
 „ De schijn maekt zonde zoet, de zoetheyd lokt tot proeven,
 „ Het proeven baerd in 't hert, de nasmaek van bedroeven;
 „ De wellust tokt de wil, de wil in 't quaed voldaan,
 „ Die trekt en sleept de straf met geessels achter aen.
 Bedroefde *Rosamund!* wat is u wedervaren,
 In 't bloeyen van uw jeugd, in 't beste van uw jaren?
 Bedroefde *Rosamund!* had ik eens mogen zien,
 Het ongeval dat u van *Hilas* most geschien;
 Had ik eens mogen zien zijn goddeloos bedrijven,
 Soo had ik uw verdriet met tranen mogen schrijven;
 Soo had ik dit mijn rijm geschreven met uw bloed,
 Tot een gedachtenis van 't geen u *Hilas* doet.
 O *Hilas!* ô Tyran! hier zal uw geest nu zweven,
 Een schrik, een schroom, een vrees, aen alle Maegden geven,
 Te schuwen geyle lust, in d' oeffening van min;
 Te volgen ouders raed, en niet haer eygen zin.
 Als *Rosamunda* nu van *Hilas* was verstootten,
 Heeft hy een quade vond in zijn gedacht besloten.
 Hy, met een wreed gemoed, rukt *Rosamund* van 't paerd,
 En stootze van hem af, en smytze neêr ter aerd;
 Zy, als 't onnozel schaep, in 't midden van de leeuwen,
 Begind met luyder stem, ellendelijk te schreeuwen;
 Zy roept, zy raest, zy tierd, wat wild gy, *Hilas*, doen?
 Hoe! wild gy my met straf, in plaets van liefde voên?
 Hy, die noch onbeweegt, geen leet voeld van haer lyen,
 Die geeft het paerd de spoor, en wilze over ryen;
 Zy, die een teere hand, aen toom en teugel slaet,
 Zy met besturven stem, bid God den Heer om raed;
 Hy praemd, en prangd het paerd, om haer op 't hert te treden;
 Zy roept, ach! *Hilas* lief, beweeg door mijn gebeden;
 Ach! *Hilas, Hilas!* lief, heb ik u yets misdään,
 Ik bid u zegt het my, eêr gy dit wild bestaen;
 Wat is 't, wat schort u doch, waer in heb ik misdreven?
 Ach! *Hilas*, soekt gy my te brengen om het leven?
 Waer meê heb ik aen u zoo zware straf verdiend?
 Ach! *Hilas, Hilas!* lief, ik hoop niet dat gy 't miend.
 Hy soekt thaer met het paerd op hare borst te trappen;
 Hy rukt den degen uyt, haer hoop begint te slappen;
 Zy op haer blote knien valt los ter aerden neer,
 Ach! *Hilas*, gy die my beroofd hebt van mijn eer,

Mijn kuyfheyd afgeperft, mijn zuiverheyd genomen,
 Mijn lichaem hebt bevrucht, ey! wild tot kennis komen;
 Denck wat ik heb gelaên, en hoe ik ben gefield,
 Spaer doch een teere vrucht, bezadigt uw geweld;
 Ik die, als uw flavin, hier op der aerde buyge,
 Roep Hemel, en roep God, mijn *Hilas!* tot getuyge,
 Dat ik mijn leven noyt zal melden mijn verdriet,
 Zal melden dat my oyt van u yets is gefchied,
 Spaer maer d' onnofle vrucht, meer als mijn eygen leven;
 Ik zal my hier of daer, voor dienftmaegd gaen begeven;
 Verfchoon mijn leven maer, ach *Hilas!* lieve vrund,
 En neem niet zoo veel wrack, als gy wel krijgen kund.
 Sy, die nu als een fchip, ftoot op de harde klippen,
 Die flaet het oog op hem, en met befturve lippen,
 Heeft noch yets op de tong, maer mits de fprake ftuyt,
 Breekt zy een donder-flag van herte zuchten uyt,
 Hy heft den degen op, met houwen, ftoten, kerven,
 En doet zijn *Rofamund*, daer duyzend dooden fterven;
 Hy treed ten zadel uyt, en neemtze hallef dood,
 Begraeft zijn *Rofamund*, daer in een vuyle ftoot.
 „ Zie hier, ô Maegden! zie, een fpiegel voor uw zinnen,
 „ Waer in men kan bezien, de vruchten van het minnen.
 Als *Hilas* deze moord onmenfchelijk beftond,
 Zijn wreedheyd had gepleegt, aen deze *Rofamund*;
 Als hy in wreedheyd had het leven haer benomen,
 Soo is hy naderhand, weêr in de ftad gekomen,
 En zonder dat'er menfch van zijne daden weet;
 Doch voeldt zijn eygen hert geknaegt, van 't geen hy deed.
 Waer dat hy gaet of ftaet, hem volgen zijn gedachten,
 't Gehoor verwijt aen hem, haer zuchten, en haer klachten;
 't Gezicht vernieuwd aen hem, hoe droevig het geliet,
 Toen zy in tranen vloed uytftor te haer verdriet,
 Toen hy haer zag geknielt met toegevouwen handen,
 (Door zijn onkuyfche luft gebrocht tot vuyle fchanden)
 Hem bidden om gena, toen zy haer handen wrong,
 En bad hem, dat hy doch zijn booze luft bedwong,
 En niet van hem verhoord, moft duyzend dooden lyen;
 Dit komt nu zijn gedacht bevechten en beftryen,
 Dit fpeeld hem in de kop, dit leyd hem in de zin,
 Hy beeldt zich alle uur zijn booze zonden in;
 Hy moet, waer dat hy gaet, zijn beulen met hem dragen;
 Die hem tot aen de ziel, met duyzend pijnen plagen;
 Hy moet daer alle daeg voor zijne rechters ftaen,
 Die hem, in zijn gemoed, met duyzend geffels flaen.

In 't eynde , hy en kan op gene plaetze rusten ,
 De ziel in stage pijn , het herte zonder lusten ;
 De tonge zonder smaek , de mage zonder graegt ,
 Een straffe voor zijn zond , een roede die hem plaegd ;
 Een leven zonder vreugd , een ziele zonder leven ,
 In 't kort , de wereld kan hem geen vermaken geven ;
 Geen wellust , geen vermaek kan hem meer vreugde zijn ,
 Al wat een ander troost , dat is voor hem een pijn ;
 Hy , van een boozen geest inwendig aangedreven ,
 Word krachteloos van breyn , en zinneloos van leven ;
 „ Zie , wat de zonde doet , en hoe zy is van aerd ,
 „ Zie , hoe de eene zond de ander zonde baerd .
 Hy roept den duyvel aen met vloeken en met zweeren ,
 Mijn ziel , mijn ziele moet , zeyd hy , ter helle keeren ;
 Alwaer het helsch gedrocht my Satans slave noemd ,
 Daer is voor my geen hoop , mijn ziele is verdoemd .
 O overdroevig eynd ! ô straffe van de zonden !
 Als *Hilas* zijn gemoed dus heeft gesteld bevonden ,
 En dat hy 't leven voelt ten naelsten by aen 't end ,
 Soo wil hy dat men voort om zeker vrienden zend .
 Een Dienaer van Gods woord is voor zijn bed gekomen ,
 Die hy zijn misdaed had te zeggen voorgenomen ;
 Nadat 'er hier en daer een woordjen was gezeyd ,
 Heefthy den Dienaer Gods zijn misdaed voor geleyd .
 Ik ben 't , die *Rosamund* haer ouders heb ontogen ;
 Ik ben 't , die *Rosamund* zoo valschlyk heb bedrogen ;
 Ik ben 't , die *Rosamund* beloofde mijne trouw ;
 Ik ben 't , die *Rosamund* gebruykt heb als mijn vrouw ;
 Ik ben 't , die *Rosamund* met valsche woorden vleyde ;
 Ik ben 't , die *Rosamund* in minne lust verleyde ;
 Ik ben 't , die *Rosamund* haer eer en kuysheyd stal ;
 Ik ben 't , die *Rosamund* gebracht heb tot den val ;
 Ik ben 't ; die *Rosamund* door geyle lust ont-eerde ;
 Ik ben 't , die *Rosamund* verstiet en niet begeerde ;
 Ik ben 't , die *Rosamund* gebracht heb tot 'er dood ;
 Ik ben 't , die *Rosamund* gevoerd heb in de nood ;
 Dees arrem heeft haer ziel ten lichaem uyt gedreven ;
 Dees hand heeft haer , eylaes ! de laetste steek gegeven ;
 Dees hand , vervloekte hand , heeft haer van 't paerd gerukt ,
 En het ziel rovend zwaerd tot in het hert gedrukt ;
 Ik ben 't , eylaes ! ik ben 't , die haer moordadig moorde ;
 Ik ben 't , die haer gezucht en schreyen niet verhoorde ;
 Dies ik mijn herte smoor in een vervloekte quel ,
 Hier door mijn ziele werd gedagvaerd in de hel .

Op het voorgaende.

O jonge jeugd! die't minnen pleegd,
 En menig maegd tot min beweegd;
 Ey! wild door Hylas leeren,
 Mins valscheyd af te weeren.
 Bedrieg geen maegden met de mond,
 En bouw't geen min op losse grond;
 Ey! leer aen Hylas daden,
 Hoe Zulke min kan schaden.
 Gy jonge maegden! voor u ziet,
 Te licht geloofd de minnaers niet;
 En laet u noyt bewegen,
 Min, voor de trouw, te plegen.

De liefde, in een trouw gemoed,
 Die baerd haer vreugd, uyt tegenspoed.



En tijde als de Moor met moorden en met branden,
 Quam rovend door de zee, tot op de Spaensche stranden,
 Quam plagen 't Spaensche volk met dwang, en met geweld,
 Soo dat den Keyzer zich daer dapper tegen steld,
 En zoekt de Spaensche kust van rovers te bevrijden;
 Gaet met een sterke vloot der Mooren strand bestrijden;
 En onder het bevel van zeker edel man,
 Soo wakker in den krijg, als yemand wezen kan.
 Dees heeft met 's Keyzers macht zich op de zee begeven,
 Komt met de gantsche vloot voor Alkair aen gedreven;
 Waerom *Catulle* leefd in liefdens quel, en pijn,
 Mits dien *Diego* moet van haer gescheiden zijn:
 De woeste zee verheft door bulderende vlagen,
 Soo dat de meeste vloot werd in de grond geslagen,
 Voor 't ooge van de Moor, dicht voor hun stad, en land,
 Daer 't eene schip verzonk, en 't ander is gestrand.
 Daer zach men op een wrak *Diego* komen drijven,
 Die niet en wist of hy zoud dood, oft levend blijven;
 Die cyndelijk van 't wrak, tot op den oever zwom,
 Al waer hy (afgemat) der Mooren strand beklom;
 Niet om het Mooren volk tot slach, oft strijd te tergen,
 Maer, om in deze nood, alleen het lijf te bergen;
Diego word gewaer ('t geen hem zijn hoop belet),
 Hoe dat der Mooren strand met wachten was bezet;

Dies hy gevangen wierd, en is (alzo gebonden)
 Te Alkair in de stad, voor slaef te koop gezonden;
 Waer op dien zelfden tijd, des *Konings dochter quam,
 Die in *Diego* voort een welbehagen nam;
 Hy geeftig van gelaet, en schoon in alle deelen,
 Wist, door een zoete trek, dit maegden hert te steelen;
 Zy, van een strafgezicht, als zijnde een Morin,
 Die toonde door het oog, genegentheyd tot min;
 Zy koopt hem voor haer slaef, op hoop hy haer zal minnen,
 Vermits zy met 'er tijd, zijn herte tracht te winnen;
Diego is verblijd in 't midden van zijn pijn,
 En hoopt, door dit beleyd, haest weder vry te zijn.
Mandoque de Princes, in liefde zeer ontsteken,
 Die mach geen menschen zien, die mach geen menschen spreken;
 Zy heeft noch smaek, nocht lust in eenig spijs, oft drank,
 Ja vind haer zonder rust verfeheden nachten lank;
 Meest voegd zy haer te bed, doch etter zonder slapen,
 't Schijnd dat 'er niet en is dan smert voor haer geschapen;
 Al wat men vreugde noemd, en 't jeugdig hert verblijd,
 Dat geeft *Mandoque* niet als moeylijkheyd, en strijd.
Mandoque is verliefd, en durft haer nood niet klagen;
Mandoque moet in 't hert verhoolen liefde dragen;
Mandoque die bemind, en leefd in slaverny;
Mandoque is slavin, en steld de slaven vry;
Mandoque voeld een brand, wiens vlamme zit van binnen;
Mandoque die gevocid het zoete vuur van minnen;
Mandoque die is ziek, en innerlijk gewond,
 Als zy *Diego* ziet zoo wortze weêr gezond.
 Zy moet (schoon zy niet wil) haer liefden hem ontdekken;
 Vermits zy uyt haer hert de vlamme niet kan trekken;
 De vlam, ik zeg de vlam, de vlam van zoete min,
 Die wil niet uyt het hert, maer brand vast dieper in;
 Zy wil, en kan doch niet, haer zoete pijn verfwijgen,
 Schoon of zy niet en wil, zy zoekt noch hulp te krijgen;
 Verwonnen door de liefd, steld schaemte aen een zy,
Diego, zeyd zy, ach! *Diego*, kom by my;
Diego, ach! ik ben in slaverny gekomen,
 Een slaef, *Diego*! heeft mijn vryheyd my genomen;
Diego! kund gy niet bedenken wat 'er schort;
 En door wat slave my mijn wil benomen word?
Diego! spreek uw grond vryhertig zonder veynzen,
 Kund gy mijn slaverny niet zien uyt mijn gepeynzen?
 Kund gy uyt mijn gezicht mijn herte niet verstaen?
 Soo moet *Mandoque* in haer slaverny yergaen;

* Genaemt
Mandoque.

Diego!

Diego! ziet gy niet in mijn gelaet gefchreven,
 Als dat ik ben verliefd? ſpeurd gy 't nietaen mijn leven,
 Dat zonder u ik leef in een geftâge ſtrijd,
 En als ik by u ben dat ik dan leef verblijd?
 Ach! zonder uwe liefd ben ik ook zonder leven,
 Uw liefde kan aen my de dood oft leven geven;
 Soo gy my liefd, ik leef, zoo gy my haet, ik ſterf,
 Ik heb geen leven meer zo ik uw liefde derf;
 Soo gy my niet en liefd, en ik uw gunft moet derven;
 Zijt zeker dat ik u, *Diego*, zal doen ſterven;
 Niet als een minnaer, neen! maer als een wreed tyran,
 En met de wreedſte dood die ik bedenken kan,
 Al zoud ik zelf mijn zelfs het leven niet gehengen,
 En zelve na u dood, mijn zelfs om 't leven brengen.
Diego ſtaet verbaeft, mits hem dit zeggen ſmert,
Mandoque in zijn oog, *Catulle* in zijn hert;
 Hy toond een bly gelaet, hy veynſt als haer te minnen,
 Hy liefd haer met de mond, *Catulle* met de zinnen;
Catulle met het hert, *Mandoque* in de ſchijn,
Catulle is zijn vreugd, *Mandoque* is zijn pijn;
 Hy toond *Mandoque* liefd, maer veynſt in alle deelen;
 Hy van een gauwe geeft, kan hier den veynzert ſpeelen;
 Hy toond *Mandoque* gunft, en diend haer waer hy kan,
 Zy, die geen veynzen kend, neemt al zijn zeggen an,
 En geeft hem volle macht in veel verſcheyde zaken;
 Zy laet hem alle ding na zijnen wille maken,
 Mits dien zy zonder vrees op zijne liefde hoopt,
 En geeft hem dikwijls geld waer meê hy ſlaven koopt;
 Hy maekt een vaſt beſluyt in 't diepſt van zijn gepeynzen,
 Om met *Mandoque* noch een lange tijd te veynzen;
 Hy maekt een vaſt beſluyt, dat hy in dit geval,
Catulle zijne bruyd geenzins vergeten zal;
 Hy maekt een vaſt beſluyt *Catulle* eens te ſchrijven,
Catulle, die hy ſweert ter dood getrouw te blijven;
Catulle, die geftaeg in droefheyd en in ſtrijd,
 Haer teder herte knaegd, haer jonge leven ſlijt;
Catulle, die geftaeg leefd in een ſtadig ſterven;
Catulle, die haer lief, haer bruydegom moet derven;
Catulle is, eylaes! in een bedroefde nood,
 Niet wetend of haer lief is levendig oft dood;
Catulle, is geftaeg met hoop en vrees bevangen;
Catulle, is geftaeg door liefde in verlangen,
 Dat zy oft hier oft daer een teken mocht verſtaen,
 Hoe dat het met haer lief *Diego* is gegaen;

Catulle heeft in 't eynd de zekerheyd bekomen,
 Dat *Diego* noch leefd, maer van de Moor genomen,
 Dat hy voor slave diend en dat by een Moorin,
 Princesse van *Alkair*; dies speeld haer in de zin
 Een wonderlijke zaek, een wonderlijk bedrijven,
 Waer meê zy toonen wil *Diego* trouw te blijven;
 Sy wil niet dat haer lief, zy wil niet dat haer vriend,
 Door brieven oft gefchrift van yemand zy gediend;
 Sy wil in dit geval geen menschen toe vertrouwen;
 Sy wil in deze zaek haer hoop verzekerd houwen;
 Sy wil met macht van geld *Diego* doen ontslaen,
 En zelve als soldaet na 't Mooren-land toe gaen;
 Sy die haer schatten neemt, en alle haer juweelen;
 Sy die al watze heeft, het zy ook in wat deelen,
 Van kleeding, van cieraet, van zilver ofte goud,
 Van alles wat het zy, het minste niet behoud;
 Maer gaet het al te mael verkoopen en verzetten,
 Om zwaerder onheyl aen *Diego* te beletten;
 Sy maakt het al te geld, zy neemt het al by een,
 Sy (in een mannen kleed) gaet reyzen derwaerts heen.
 Sic hier getrouwheyds proef in 't stuk van recht te minnen;
 Sic hier een teere maegd, een mannen daed beginnen.
 „Sic hier een rechte daed, die ons getuygen kan,
 „Dat vrouws te boven gaen de liefde van een man.
 Sy, in een mannen schijn, heeft roer en zwaerd genomen,
 En is als een soldaet gewapend voort gekomen;
 Het roer op haren hals, den degen aen haer zijd,
 Gelijk den krijgsman doet wanneer hy gaet ten strijd;
 Sic hier, wat liefde doet een teere maegd beginnen;
 Sic hier, wat dat de liefd bedenkt, en kan verzinnen;
 Een zacht en teer gemoed neemt harde wapens aen,
 Dat alle maegden schrikt, wil hier een maegd bestaen.
 Sy zijnde op de weg, verscheyde rovers quamen,
 Die haer en ook het geld gelijkelijke namen;
 Sy, die niet beter voer als haer *Diego* deed,
 Wierd ook te koop gebracht tot haerder herten leet.
 Een Turk die haer beziet, staet om de koop te maken,
Catulle heel bedroefd, schijnd aen haer dood te raken;
Catulle die besturf ter plaetze daer zy stond;
Catulle die word bleek om lippen en om mond;
Catulle die begint van flauwte neêr te zijgen,
 In schijn als of zy noyt het leven weêr zou krijgen.
Diego komt te markt, doch kend *Catulle* niet,
 Hoe wel dat hy haer voor een Spaensche slaef aanziet;

Treed datelijk tot haer ; zy zijnde wat bekomen ,
 Heeft haren *Bruydegom Diego* daer vernomen ;
 In 't midden van haer druk , op 't hoogste van haer pijn ,
 Wil God dat zy nu zal in nieuwe vreugde zijn ;
 Zy kend hem , maer zy zwijgt , en houd haer noch verborgen ;
 Hoe wel in hoop gesteld , leefd niet te min in zorgen ;
Diego , mids hy zach dat zy een Spangjaerd was ,
 (Met geld leer wel verzien uyt zijn *Mandoquees* kas)
 Koopt haer de Mooren af ; zy zijnde nu heel blijde ,
 Raekt schieelik wederom in 't alder grootste lijden ;
 Den Turrik die voor haer de eerste somme bood ,
 Die brengt dees lieve twee in d' aldergrootste nood ;
 En komt *Diego* met geweld op 't lijf gesprongen ;
 De koop staet u niet vry , ik hebbe eerst bedongen ,
 Dees slaef zal mijne zijn , het is u lief of leet ;
 Hoe hier *Catulle* stond ik niet te schrijven weet ;
 In 't kort , na dat den Turk een groote moeyte maekte ,
 Gebeurd het dat hy met *Diego* slaegs geraekte ;
Diego hem doorstoot , zoo dat hy leyd versmacht ,
Diego word ook voort gevankelijk gebracht ;
Catulle desgelijks na wet en recht der Mooren ,
 Als oorzaak van 't gevecht , die moet haer vonnis hooren .
Diego met zijn lief , in d' aldergrootste nood ,
 Die worden alle beyd verwezen tot 'er dood ;
 Men wil daer op de wijs , en na der Mooren wetten ,
 Haer beyde met 'et lijf op scharpe staeken zetten ,
 Gelijk al daer te land de Turken zijn gewoon ,
 Met welke middel zy de snoodste slaven doên .
Diego wel getroost en williger te sterven ,
 Als langer zonder zijn *Catulle* daer te swerven ;
Catulle wenscht haer dood , in dit bedroefd verdriet ,
 Vermids de oorzaak is om hare wil geschied ;
 En dat zy niet en mocht met haer *Diego* spreken ,
 Nocht blijken doen aen hem door eenig zeker teken ,
 Dat zy *Catulle* was , zijn uyt verkoren Bruyd ,
 Dies perffen over al de brakke traentjes uyt ;
 Dies zietmen om en om de perle dropjes hangen ,
 Al druypend om haer mond , al drijvend op haer wangen ;
 Dies hoord men zucht op zucht uyt hare boezem gaen ,
 En voor haer teere borst geboeyde handen slaen ;
 O dat ik niet en mach met mijn *Diego* spreken !
 Dat doet dit maegden hert in duyzend stukken breken ;
 O wreedheyd noyt gehoord ! ô Barbarische wet !
 Die my het by zijn van mijn Bruydegom belet .

Diego komt ter plaets daer men de straf zal plegen,
Catulle des gelijks komt gaen de zelve wegen,
 Ziet alles toegesteld, vind alle ding bereyd,
 De dood voor haer gezicht, door beulen aengeleyd.
Mandoque de Princes dees tijding heeft vernomen,
 Is, hallef dood van schrik, haer vader toegekomen;
 En heeft met veel gebeên op 't spoedigste begeerd,
 Dat haer mocht zijn vergund, dat haer mocht zijn vereerd,
 Dat, van haer vader, zy de slaven mocht verwerven,
 Die men veroordeeld had van 't leven tot het sterven.
 Den Koning werd beweegd, staet haer verzoeken toe;
 Zeg aen den Kapiteyn, dat ik genade doe;
 Men heeft op dit gebod den Kapiteyn gezonden,
 Ter plaetse daer hy heeft den beul bereyd gevonden,
 Om in de straf zijn plicht aen deze twee te doen;
 Hou op, zeyd hy, het recht, den Koning geeft verzoen.
 Daer ruymt een yder op, de beulen moeten wijken,
Catulle is verblijd, *Diego* desgelijken;
 De Rechters die gaen weg, en al het vollik s'cheyd,
Diego met zijn lief word naer het Hof geleyd;
Diego word daer aen *Mandoque* op gegeven,
Mandoque hy bedânt als oorzaak van zijn leven;
Mandoque hem omhelst, *Mandoque* kust zijn mond,
 O! die eens had gezien, hoe daer *Catulle* stond;
 Die midden in haer vreugd weêr had een nieuw bezwaren,
 En ongeraden vond haer noch te openbaren;
 En die daer most tot leet voor hare oogen zien,
 Wat liefd *Diego* quamaen zijr Princesse bien,
 Zy vol van liefde, enin gramschap heel ontsteken,
 Die had meer wil als macht om deze spijt te wreken.
Diego gaet weêr uyt als hy voor dezen deed;
Mandoque die in 't minst niet van *Catulle* weet,
 Waend haer een slaef te zijn, in haren dienst verkregen,
 Ontdekt haer hoe zy tot *Diego* is genegen,
 En zeyd, dat zy in 't hert zoo menig reyzen treurd,
 Om dat zy al te koel *Diegoos* liefde speurd;
 Ik heb, zeyd de Princes, voor waerheyd hooren zeggen,
 Een zake die ik zalaen u te vooren leggen,
 Als dat *Diego* liefd een jonge Spaensche maegd,
 En die hy heeft bezind, en die hy liefde draegd;
Catulle is haer naem, dees heeft hy trouw gegeven,
 En met *Catulle* zoekt *Diegoos* hert te leven;
 Dies bid ik dat gy my in dit geval nu diend,
 En niet en toond als slaef, maer als een trouwen vriend;

Ik zal my dankbaerlijk voor uwen dienst betoonen,
 U, naer uw eygen wil, met alle gaven loonen;
 Gy zult van stonden aen by mijn *Diego* gaen,
 En geven hem mijn wil en meening te verstaen;
 Dat is, gy zult aen hem, aen hem te vooren houwen,
 Hoe dat *Catull*, door liefd, gesturven is van rouwe;
 Oft dat zy is getrouwt, oft in een klooster zit,
 Daer zy haer leven lang met alle Nonnen bid;
 Op dat hy haer geplaectst, mach drijven uyt zijn zinnen;
 En dat hy de Princes *Mandoque* mach beminnen;
 Volvoer my dit, zoo zal u vryheyd zijn vereerd,
 Te reyzen waer gy wild, en waer dat gy begeerd.
Catulle staet bedcest als zy dit zeggen hoorde,
 En zeyd aen de Princes met stamelende woorden,
 Die midden op de tong, eylaes! besturven zijn,
 Haer lippen bleek van vrees, haer herte vol van pijn,
 Haer zinnen, als verbaect in dolende gedachten,
 Beloven aen d' Princes haer wille te betrachten.
 Zy dien op't hoogst bedroefd, na hare kamer gaet,
 En die een droevig oog op alle dingen slaet;
 Zy die als in een poel van droevige gedachten,
 Haer jonge ziele schijnd te smoren en te smachten;
 Zy die gelijk een zee haer tranen ruyschen doet;
 Zy die haer teere hert doet smooren in de vloed.
 Ach! zeydze, wreede Goôn! waer toe ben ik geboren?
 Ach! tot wat ongeval hebt gy mijn jeugd verkoren?
 Ach Hemel! Hoe dus wreed nu aen een teere maegd?
 Een maegd die meerder lijd als wêl de tonge klaegd;
 Ach Hemel! Hoe zal liefd dat in mijn hert gehengen?
 Dat ik *Mandoquees* wil, in liefde zal volbrengen;
 Dat ik mijn bruydegom zal vryen gaen voor haer;
 Ach Hemel! wat valt my dit pijnelijk en zwaer!
 Zal ik hem, die ik min, tot anders minne leyden?
 Zal ik om anders liefd van mijne liefde scheyden?
 O neen! 't zal niet geschien, al zow de bittere nood
 My prangen noch zoo zeer met een te wreeden dood;
 Ik wil mijn zelven nu *Diego* gaen ontdekken,
 Al zou't my op het hoogst tot mijnen nadeel strekken;
 Doch veynzen zal ik eerst, en by *Diego* gaen,
 Dien ik *Mandoquees* wil zal geven te verstaen;
 Hem zeggen dat zijn lief *Catulle* was gehouwen,
 Door hare ouders wil een anderen te trouwen,
 En dat zy nimmer zal zijn vrouwe kunnen zijn,
 Om zien wat voorgelact hy toonen zal aen mijn;

Catulle spreekt hem aen, en zeyd hem deze dingen;

Diego voeld hier door in hem veranderingen;

Diego heel ontsteld, verandert zijn gelaet,

En toond, dat dit verdriet hem aen zijn herte gaet;

Diego door de spijt, dat zy hem heeft verlaten;

Vergeet *Catulle* mijn? kan my *Catulle* haten?

Dat had ik noyt vertrouwd, dat had ik noyt gedacht;

Dat hadik noyt verhoopt, en nimmermeer verwacht.

Catulle zeyd; wel aen, doet gy nu desgelijken,

En laet gy uwe liefd aen de *Princesse* blijken;

Daer zult gy uwe liefd gelukkig zien besteed;

Kom aen, gy zult haest zien; het geen gy niet en weet.

Catulle is met hem by de *Princes* gekomen;

Catulle heeft daer by, de moed en lust genomen;

Catulle die ontdekt, en vryelijk belijd,

Wie dat zy was, en is, en blijven zal altijd.

Diegoos eygen *Bruyd* in leven en in sterven,

Diego, oft de dood, tot haren loon te erven.

Diego die haer ziet, en datelijk bekend,

Die valt haer om den hals, en cyndigd hun ellend;

Hy kust haer kus op kus, hy loofd haer trouw bedrijven,

Ik zal, tot inder dood, u trouwen *Minnaer* blijven.

Mandoque ziet dit spel met grooten wonder aen,

Mandoque zeyd, ik zal u geenzins tegen staen;

De liefde die ik speur, en zie tusschen u beyden,

Die zal ik nimmermeer beletten ofte scheyden;

Als ik bedenck het leet, het lijden en verdriet,

Dat gy geleden hebt, en dat u is geschied,

Wil ik mijn liefde in medogentheyd verkeeren;

En gun u vryigheyd, dat gy na u begeeren

Moogd reyzen daer gy wild, en trecken daer 't u lust,

En daer gy uwe liefd' gebruyken meugd in rust.

Catulle en haer *Lief Diego*, hun begeven

Naer *Spangien*, daer zy bey den *Echten*-staet beleven;

Naer dat zy zijn getrouwd, met *Ouders* wil en zin,

En leven met vermaeck, in lusten van de min.

SPAENSCH E HOOFSE-POP,

Op bedrog uyt zijnde, wierd zelfs bedrogen.



En Spaenschen Edelman (door minne graeg) genegen,
 Om met een Hoofze-pop, zijn zoete lust te plegen;
 Hy tot het minne-spel, en Venus vreugd gezind,
 Begeeft hem, op een plaets, daer hy de jufvrouw vind;
 Hy, die zijn minnery by *Isabella* maecte,
 Hy, die tot zijn begeer en aen zijn lust geraekte;
 Hy, die haer lippen kust, oft blanke boezem voeld;
 Hy, die zijn vuyle graegt en geyle vlammen koeld;
 Heeft haer, oft niet met al, oft niet genoeg gegeven,
 Voor 't geene dat hy had met *Isabel* bedreven;
 Hy, die haer niet genoeg met gaven had vereerd,
 En niet zoo veel vergund, als zy wel had begeerd,
 Hy, die zijn affcheyd neemt, gaet voorder zijne wegen.
 Zy, op dien staende voet, is voor het recht getegen;
 Zy, met een valsch geschrey, en eereloos getraen,
 Komt stoutelijk voor 't recht, en voor de Rechters gaen.
 Daer komen zuchten voort, daer doct zy hooge klachten,
 Hoe dat *Rodrigo* heeft bestaen haer te verkrachten;
 Zy, met een groot geschrey, eyscht wrake van 't verdriet,
 Voor 't onrecht dat haer van *Rodrigo* is geschied;
 Zy was haer eere quijt, haer eer had hy genomen,
 Dit deed haer voor het Recht, en by de Rechters komen;
 Op dat haer eere doch mocht weder zijn geboet,
 Haer eere, die zy meer acht als het werelds goed.
*Rodrigo*seygen Oom, als Rechter daer gezeten,
 Die laet uyt zijnen naem, zijn neef *Rodrigo* weten,
 Dat hy van stonden aen verschijnen moet voor 't Recht,
 Om hooren wat hem daer word op den hals gelegd.
Rodrigo krijgde een Bood, *Rodrigo* is gekomen;
Rodrigo heeft aldaer zijn tegendeel vernomen;
Rodrigo word by haer daer voor het Recht gebracht,
 Men leyd *Rodrigo* voor de aengedane klagt.
Rodrigo die verklaerd, als dat hy word belogen,
 Doch, zijn verklaring heeft voor die tijd geen vermogen.
 Den Oom het vonnis strijkt, doch zonder reden niet,
 Uyt krachten van het Recht, hy zijnen Neef gebied,
 Dat hy, van stonden aen, voor 't Recht zal brengen laten,
 Een goede zomme gelds, bestaende in ducaten.
Rodrigo die laet doen, alzoohem word belast,
 Hy zend daer yemand heen, die hem de zomme past;

Die men *Rodrigo* ziet de Rechters overlangen,
 En die daer *Isabel* voor die tijt heeft ontfangen;
 Om dat zy (zoo zy zeyd) was van haer eer ontbloot,
 Zoo word haer zoo veel goud vereerd in haren schoot.
 De Rechters zy bedankt, en is van daer getreden,
 Zy, neemt het sakjen goud, verbergd het by haer leden,
 Het is omtrent haer borst, en boezem dat zy 't steekt;
 Den Rechter onderwijl dus aen *Rodrigo* spreekt:
 Gaet heen, en volgd haer na, en zoekt in alle deelen,
 Het zy dat gy bestaet te mallen of te spelen,
 Dat gy dat geld van haer, weêrom verkrijgen kund,
 Schoon dat zy niet en wil, oft dat zy 't u misgund.
Rodrigo haer vervolgd, en heeftze aengesproken,
 Hoe hebt gy *Isabel*! u dus aen mijn gewroken?
 Waerom hebt gy my doch dees schande aengedaen,
 En hebt my voor het Recht, zoo valsch beklagen gaen?
 Was 't u om geld te doen, dat had gy mogen spreken,
 Ik hadde nimmermeer gebleven in gebreken;
 Hy, die vast met haer veynst, en zoo een praetjen maekt,
 Zoo nu en dan een reys, omtrent haer borsten raekt;
 Hy, die het oogge heeft, om 't gelt haer af te zetten,
 Vind machts genoeg in haer, hem 't zelfde te beletten;
 Terwijl dat hy met list op zijne schijven past,
 Heeft zy hem met geweld, en dapper aengetast,
 En van haer lijf geweerd, gestooten en geslagen,
 En heeft hem blond en blaeuw, ten huysen uyt doen jagen,
 Gebeten en gekrabd, zijn aengezicht geschend,
 Dat wie *Rodrigo* ziet, *Rodrigo* niet en kend;
 Ik zweer u, zeyd zy noch, ik zal u dat betalen,
 Ik zal u noch een plok, uyt uwens beurs doen halen,
 Ik ga, voort na het Recht, en klage van geweld,
 Dat gy, hier in mijn huys, getracht hebt na mijn geld.
 Zy heeft daer op een nieuw de reyze aengenomen,
 Is voor de tweedemaal weêr voor 't gerecht gekomen;
 Zy klaegd van overlast, haer in haer huys gedaen,
 En zeyd; *Rodrigo* heeft my na dit geld gestaen,
 En is met groot geweld my op het lijf gedrongen,
 Zoo dat hy my by na het geld had of gedwongen,
 Hoe wel dat hy in my, zoo harden weêrstoot vond,
 Dat hy, met zijngeweld, mijn geld niet krijgen kond.
 Den Rechter vraegd of zy het geld noch heeft behouwen,
 Waerop haer antwoord is, och ja! in goeder trouwen;
 Den Rechter zeyd, wel aen, geef my zoo langhet geld;
 Dat ook *Rodrigo* hier zy neffens u gesteld.

Den Rechter heeft het geld in zijne hand genomen,
Rodrigo is ontboën, en ook aldaer gekomen;
Rodrigo word gevraagd, oft hy had onderstaen,
 Met dwang en met geweld, haer 't gelt weêr af te gaen?
Rodrigo antwoord ja, ik zal het niet verzwijgen,
 Ik heb mijn best gadaen, maer kost het geld niet krijgen;
 Den Rechter vraegd aen haer, is't zoo gelijk hy zeyd?
 Mijn Heeren! (roeptze) ja. zoo is u zaek bekeyd;
Rodrigo! daer's u geld, en dat met recht en reden,
 Had *Isabella* zoo voor hare eer gestreden,
 Gelijkerwijs zy heett voor dit u geld gedaen,
 Soo waer zy niet verkracht, neemt gy u geld weêraen.

DE kloekste voegd de swaerste last;
 Die't Recht berecht, de wijsheyd past;
 Die (eer hy 't Vonnis heeft bereyd,)
 Kan tasten hoe de zake leyd.
 Dit is de wijsheyd in geplant,
 En eygen aen een kloek verstand;
 Dat d' Rechter op geen klager ziet,
 Maer op de zaek, en hoe geschied.

Herder Vryaedje,
 tusschen

C E L I O N en B E L L I N D E,
 Getrokken uyt de Fransche A S T R E E.

Celion. Met u snelle drijfjes drijft;
 Roene boompjes, teere spruyt- Wild u stroom te rugge jagen,
 jes; En aen mijn *Bellinde* vragen,
 Lieve bloemtjes, soete kruytjes, Waer dat zy zoo lange blijft.
 Water drijfjes, koele stroom; Lieve stroompjes, staekt u springen,
 Pluym gevogelt, blijde dicren, Stil! ik hoor *Bellinde* zingen
 Op u vrolijk tierelieren, In de zoete dageraad;
 Ik hier in d' Boschagie koom. 'k Hoor dat alles schijnt te zwijgen,
 Daer zal ik mijn minne klagen, In haer zang een vreugd te krijgen,
 Min, die ik *Bellinde* drage, Boom en telgjes slaen de maect.
 Min, die my verlangen doet, Bloem en blaedjes staen en lillen,
 Om mijn Herderin *Bellinde* 't Schijnt als of zy danssen willen,
 Hier te zoeken, hier te vinden, Op mijn Herderins gezang;
 Haer te doen mijn morgen groet. Luyfter om mijn Nymph te hooren,
Lignon, die u koele stromen, Op dat ik met open ooren,
 Onder 't ruyfschen van de bomen, Deze vreugd in 't hert ontvang.

Bellinde

Bellinde zingt.

Stemme: Gy lodderlijke nimphe zoet,

M*Yn jeudig hertje leefdinlust,
Nu dat Aurora Phœbus kust,
En minne vreugd wil tuygen,
En rooze lipjes zuigen.*

II. *Nu Phœbus aen de dag godin
Den offer doet van zoete min,
Komt hy met Hemels stralen,
Den danw uyt roosjes halen.*

III. *Nu Phœbus in Auroraes schoot
Zijn glans bepronkt met morgen root;
Door 't Goddelijke schijnen,
De sterren doet verdwijnen.*

IV. *Nu dat Aurora op gepronkt,
De bloempjes, en 't geboomt belonkt;
Koom ik mijn schaepjes weyen,
Hier neffens dees valleyen.*

Celion.

Bellinde! zijt gegroet,
Hoe aengenaem en zoet
Was my dat lieve zingen;
Ia, door u zoet bedrijf,
Scheen my het hert in 't lijf,
Van vreugde op te springen.

Ja, ik alleenig niet,
Maer alles wat men ziet
Van bloemen, kruyden, boomen;
De beekjes (als verheugd
Door deze zoete vreugd)
Die danffen met haer stromen.

Het pluymige gediert,
Dat langs de telgjes zwierd,
Wist ook hun zang te dwingen;
Het staekte zijn besluyt,
En scheid 'er daed'lijk uyt,
Als gy begoft te zingen.

Mijn lieve Veldgoddin,
Mijn hertje draegd u min,
Uw oogjes, en uw lonken,
Uw lagjes over zoet,
Die doen in mijn gemoed
De minne brand ontfonken.

O Hemel! van mijn hert,
O Hulpe! voor mijn smert,
O voedzel! van mijn leven;
O oorsprong! van mijn vreugd
Wat blijdschap heeft mijn jeugd,
Die gy niet hebt gegeven?

Uw oogjes zijn aen mijn,
Gelijk de zonnē schijn,
Die 't Aerdrijk komt bestralen;
En als een bijtjen, moet
Ik uyt uw lipjes zoet,
Mijn levens voedzel halen.

Mijn leven leeft door u,
Dies ik mijn leven nu
Wil in uw liefde begeben;
Op dat u leven zy
Genegen, om met my
In trouwe liefde te leven.

Bellinde.

Wel, *Celion!* heeft min
Uw hert genomen in?
Ey! wildze van u drijven;
Ey! spreek van 't minnen niet,
Maer na een meerder ziet,
En laet u minder blijven.

Ik dank u heusch gemoed,
Voor d' eer die gy my doet,
Dat gy my zoekt ter eerē;
Het minnen my mishaegd,
En zoo gy minne draegd,
Moet gyze van my keeren.

Celion.

Bellinde, 't kan niet zijn,
Ia, 't waer al of ik mijn
Op bergen wilde plaetzen;
En woud (aldaer gezet)
De zware donder met
Mijn hand te ruggē kaetzen.
Oft datik, van hun steē,
De klippen in de zee
Woud met mijn hand vertillen;
Dat ik de bergen wou
Verzetten, ik vertrouw
't Waer onnut tijd verspillen.

Dat ik den blixem brand,
Woudelesschen met mijn hand
Voluyt gestorte tranen;
Dat zal, nocht kan geschien,
Vergeefs zult gy gebien,
Vergeefs zult gy vermanen.

Dat ik mijn minne staek,
Dat ik mijn min verzack,
Mijn minne! ô *Bellinde!*
Mijn minne! 't kan niet zijn,
Eêr zal *Bellinde* mijn
Gedood, en zielloos vinden.

Bellinde.

Hoe *Celion!* te vert
Plaetst gy de min in 't hert;
Ik bid u, wild verzinne,
Dat men van eersten aen
Wellicht kan tegen staen,
De vlammen van de minne.

Mins kracht word licht gerooft
En in 't begin gedooft,
Ja, licht gebracht ten ende;
Maer lang gepleegd ('t is waer)
Valt dan den minnaer zwaer,
En oorzaekt veel ellenden.

Ey! zeg my, *Celion!*
Wanneer uw min begon,
En hoeze is gekomen;
En wat u heeft beweegd,
Dat gy, de minne kreeg,
Haer hebt in 't hert genomen.

Celion.

De tijd wanneer mijn zin
Gerackt wierd van de min,
En tot uw liefdedreven;
Dat was, mijn *Nymph!* toen gy
't Verlooren schaepjen my
Hebt wederom gegeven.

Celion een Schaep verloren hebbende, vond het onder de Kuddes van Bellinde, die hem het zelfde, met zoodanige bevalligheden, wederom gaf, dat by van die tijd af, alle middelen zocht, om haer in Liefde, en alle gediensigheden by te wezen, en te beminnen.

Dien dag, die uur, die tijd,
Heb ik de minne strijd

Gevoeld in mijn gedachten;
Dat schaepjen, dat ik zal
Voor 't alderlieft van al
Mijn lieve schaepjes achten.

Om dat dat zoete beeft,
De oorzaak is geweest,
Van mijn oprechte minne;
Dat schaepjen my ontdwaeld,
En u weêr af gehaald,
Doet my de min beginnen.

Wist gy, *Bellinde!* hoe
Ikaen dit schaepjen doe
Mijn best, met vleyen, smeeken,
Met stroken, en gestreel,
Als zijnde 't waerdste deel,
Dat ik voor 't mijne reken.

Bellinde.

Wel *Celion!* 't is vreemd;
Dat gy u vreugde neemt,
Isd' oorzaak van u lyen;
Uw schaepjen oorzaekt min,
In min heb ik geen zinn,
Maer stel de min ter zyen.

Celion.

Soo doct gy my de dood.

Bellinde.

Gy hebt zoo licht geen nood.

Celion.

Ik doe, dat wil ik zweeren.

Bellinde.

Neen *Celion!* zweer niet.

Celion.

Gy oorzaekt mijn verdriet.

Bellinde.

Ik niet, maer u begeeren.

't Is uw begeerlijkheyd,

Die u de quel bereyd,

Van u verdrietig lyen;

Wil *Celion*, van pijn,

En liefde, ontslagen zijn,

Soo moet hy 't minnen myen.

't Is niet door mijn gebied,

Nocht ik en wil het niet

Dat gy mijn min zult dragen;

Zijt gy geneygt tot min,
Dat's uw, en niet mijn zin,
Uw zinnen zelfs u plagen.

Soo gy uw minne stactt,
U quel ten eynde raekt,
En kan in rust verkeeren;
Stactt gy het minnen niet,
De min teeld u verdriet,
Dies ik geen min begeere.

Celion.

Dies u begeert my plaegd.

Bellinde.

Mits dien gy minne draegd.

Celion.

Moet gy my daerom plagen?

Bellinde.

Ik plaeg u niet, ô neen!

Celion.

Verweere dat eens met reên,

Bellinde.

Ik zal, let op mijn vragen.

Wel *Celion*, hebt gy
Dan oyt bespeurd in my,
Van liefden eenig teken?

Oft isser aen u zin
Genegentheyd van min,
Oft liefd in my gebleken?

Bewijst gy dat aen mijn,
Soo zal ik schuldig zijn,
Het geen gy niet kund toonen;
Heb ik u aengezocht,
En tot de min gebrocht?

Ik zal uw min beloonen.

Celion.

Wat d' eerste vraag aengaet,
Daer koom ik veel te quaed,
De tweede desgelijken;
Nochtans gy, Herderin,
Zijt d' oorzaak van mijn min,
Schoon gy noyt min liet blijen.

U wezen, u gelaet,
Uw vriendelijke praet,
Tot minne my bekoorde;
Ach! *Nymph*, ik ben verkracht,
En tot de min gebracht,

Soo dra 'k u zag, en hoorde.

Had ik u niet gezien,
Hoe kost de min geschien,
Hoe kost ik u beminnen?
Mijn *Nymph*! min ik u dan?
Gy zijt 'er oorzaak van,
Dat kund gy wel verzinnen.

Gy oorzaekt minnens brand;

Bellinde.

't Is enkel misverstand,

Waer door gy werd bedrogen;

Celion.

Zijt gy niet, Herderin,

De oorzaak dat ik min?

Bellinde.

O neen! het zijn uw oogen.

Uwoogen, hebben schuld,

Zoo gy bekennen zult;

Mits mijn uw oogen zagen,

Gevoelden gy u zin

Geprikkeld van de min,

Dic doet u liefde dragen.

Celion.

Mitsdien uw waerdigheyd,

(Mijn oogen aengeleyd)

My 't lieven doet beginnen;

Al wat zijn waerde heeft

De menschen oorzaak geeft,

Om dat te mogen minnen.

Het geen men mind, gewis

Oorzaek van 't minnen is;

Bellinde.

'k Zeg neen, en zal 't verweeren;

Want alles wat men ziet,

En doet de mensche niet

Hun waerdigheyd begeeren.

Ik neem een Diamand,

Oft eenig ander pand,

Oft waerdiger juweelen;

Wiens waerdigheyd my vergd,

En tot verkrijgen tergd,

Door lusten van te steelen.

Ik vraag u, wie misdoet,

Of wie de oorzaak moet

Van misdaed zijn gegeven?

Den nemer, oft juweel;
Zeg my, wie in dit deel
De misdaed heeft bedreven?

Celion.

't Juweel de oorzaak geeft,
Tot lust die 't herte heeft;

Bellinde.

'k Ontschuld'g de juweelen;
Uw reden wijzen 't uyt,
En maken een besluyt,
Dat yder vry mach steelen.

Dan nu dat aen een zy,
En draegd gy liefd tot my?
'k Zal u ook liefde dragen;
Een liefde, niet uyt min,
Maer liefde die ik vin
In liefdens wel behagen.

Dat is, dat my behaegd,
Dat gy my liefde draegd,
En ik u des gelijken;
Maer, dat de liefde moet
Niet zijn met min gevoed,
Maer broederlijk my blijken.

Als Broeder zult gy mijn
Uyt liefd genegen zijn,
En broeders liefd betoonen;
Soo zal ik zijn bereyd,
Om die genegentheyd,
Als zuster te beloonen.

Celion.

Bellinde! 't zal geschien,
Gy zult my voortaan zien,
Als broeder u beminnen;
'k Zal broeders liefde voên,
U alle vriendschap doen,
Die ik weet te verzinnen.

Bellinde.

Wel laet ons daer meê gaen,
En t' avend als de maen
Komt uyt de zee gerezen,
En op de Lommer straeld,
Wanneer den avend daeld,
Zalik hier weder wezen.

Gunstige Lezer; terwijle onzen verlieden Ce-

*lion met zijn geliefde Bellinde, is geseheyden, om V. E. niet ledig te houden, heeft onze Amarante, (Speelmoot van Bellinde) voorgenomen hare ver-
liefde klachten aen V. E. te doen, als zijnde ontsle-
ken in de minnetot Celion, de welke zy verlied
vindende op Bellinde, door middel van schrijven
zoekt af te trekken, entot hare liefde te bewegen;
ziende haer bedrijven vruchteloos, vervalt in
ziekten, 't Welk verstaende haer speelmoot, Bel-
linde, komt Amarante bezoeken, die zy in na-
volgende maniere haer ziekte afvraegd.*

Gespeel wat isser dat u let,
Dat gy dus stadig houdt het bed?
Wat 's d' oorzaak doch van u verdriet,
Ey lievelzwijgt voor my doch niet;
't Is zeker, wie zijn smert verzwijgt,
Dat die geen goeden raet verkrijgd,

*Amarante (gedood-verruwt van liefde) word
door dit zeggen schaemrood bloozende, zulks dat zy
Bellinde doet vermoeden, als oft zy mochte in min-
ne ziekte wezen, waer op Bellinde voort varen-
de zeyd:*

Ey! doe u zelve niet te kort,
En zegt my doch wat dat u schort;
Ik zie en speur aen u gelaet,
Dat u de min om 't herte slaet;
En is het zoo, zoo meld het mijn,
Op hoop ik u kost dienstig zijn.

*Amarante (beschaemt wezende, slaet haer han-
den voor haer oogen, zonder een woord te spreken;
waer op Bellinde haer met minnelijke reden aen-
gaet, dat zy haer ontdekken wil, hoedanig hare
ziekte is, met beloften haer in alles behulpzaam te
wezen: dis Amarante uytsbarst, en al bevende
hare ziekte te kennen geeft:*

Ach! u geluk is mijn verdriet,
Mids dien ik mis, 't geen gy geniet;
Ach! Speelgenoot ik sterf van pijn,
Mids u geluk mijn quel moet zijn.

*Wat zijt gy gelukkig, ô Bellinde! geliefd te
worden van de bevalligste Herder, die oyt was,
oft is, oft immer komen mag; waer op Bellinde
(als half gestoort zijnde) begint te kijken.*

Zacht wat, het is de eer misdaen,
En buyten maegden plicht gegaeen,
Te klagen dat zy in haer hert

Gevoelt een ziekte van minne smert;

Van

Van min te klagen, 't zy hoe 't zy,
En staet geen teere maegden vry;

Evenwel, nu ik kennis hebbe van uw ziekte, moogt gy vertrouwen, dat ik, als een getrouwe speelnoot, my dienstwillig in uw liefde beloof te dragen, mids gy my ontdekkende wie 't is die gy bemind, waer op al schreyende Amarante antwoordt.

Eylaes! ik durf het niet bestaen,
Mijn lieve speelnoot, kost gy 't raen;
Ach! kost gy zien wat dat mijn schort,
Door traentjes die ik neder stort.
't Strijd tegen mijn gemoed en zin,
Te zeggen wie dat ik bemin,
Ach! of 't mijn speelnoot raden kon,
Het is!

Amarante, door verbaestheyd, kan geen meer spreken, zulk dat het geene zy voor genomen hadde te zeggen, verstaumd, en blyft te rug, dies Bellinde:

Hoe na is 't *Celion*?

Is 't *Celion* die gy bemind?

Zijt gy tot *Celion* gezint?

O Bellinde, zeyd Amarante, wat middel, wat raed?

Mijn liefde is geheel verlooren,
Mids *Celion* u heeft verkoren;
Eylaes! daer is geen hoop voor mijn,
De dood moet mijn verlossing zijn.

Speelnoot zijt te vreden, en acht u gelukkig, zeyd Bellinde, een getrouwe speelnoot in deze gelegentheyd aen my te zullen hebben, en daer oprechte vrundschap geplactst is, moetze in de zmarigheyd beproeft werden, gelijk het spreek-woord zeyd:

„Men kend geen vrundschap als in nood;

„Een vrund getrouw tot in de dood,

„Een vrund die trouw is achter rug,

„Voor vrundschap maekt eē vaste brug;

„Waer op de vrundschap veylig staet,

„Wanneer de droefheyd vrunden slaet.

*'k Zal doen bliken hoe waerdig ik u vrundschap heb gehouden, en noch houden zal; 't is waer dat *Celion*, zijn liefde aen my heeft opgedragen, en om wederliefde aengezoekt: en dat zijne bevaligheyd, dengde, en goede zeden machtig genoeg*

*zijn om my te kunnen winnen; zalik nochtans die op een zijde stellen, en *Celion* gebiedt dat hy u zal lieven, en u in plaats van my, getrouwelijk beminnen; Wel wetende dat zijne genegentheden mijn geboden zullen gehoorzamen.*

Amarante (gelijk wezende een rooze, die door verdroogde hitte, bleek en verwellikt aen zijns struyk hangende, wederom vervrolijkt door een zoete en koele regen) krijgt op nieuw, weer lust en leven.

*Bellinde (om haer beloften te volvoeren,) komt wederom by *Celion*, na dat de bleeke Maen ten Hemel gerezen zijnde, met een aengenamen glans van sterren, op lommeren op bomen komt te schijnen; zet haer neder by de Riviere Lignon, en leyd *Celion* deze navolgende wettten te wooren.*

Zoud, *Celion*! uw vrundschap zijn
Wel zoo volmackt in liefd tot mijn,
Dat, zoo ik u yets mogt gebiedē,
Het door u liefde zou geschieden?

Celion.

Geen last zoo zwaer, geerdienst zoo groot,

Al waer het ook tot in de dood,

Het zy ook wat het wezen kan,

Zoo gy 't gebied, ik neem het an.

Bellinde.

Soud ik daer wel op mogen staen,

En vast, en zeker kunnen gaen?

Celion.

O! twijfeld daer *Bellinde* an,

Zy neem e'r vry de proeve van.

Bellinde.

Wel, *Celion*! het zal geschien;

'k Moet u ghoorzaemheyd eens zien;

Ik weet een maegd die u bemind,

En met'er herten heeft bezind,

Ik ken een maegd, een jeugdig dier,

Wiens hertje brand in 't minne vyer;

Dces wil ik dat gy zult getrouw

Beminnen voor u Echte vrouw.

Celion.

Vreemd is het geen gy my gebied,

Doch, dat gy 't meend en dunkt my niet;

Ik acht gy wild my dit gebien,

Om eens mijn herten grond te zien;

Wel aen, wie is 't? verklaerd het mijn, En eêr den Hemel zonder Zon,
Ik hoop het zal *Bellinde* zijn. Eer dat gefchied van *Celion*.

Bellinde.

Bellinde.

O neen! dat is een misverstand.

Celion.

Wel wie zouw 't zijn?

Bellinde.

't Is *Amarand*.

't Is *Amarand*, die zoete maegd,
Die 'k wil dat gy u liefde draegd.

Celion.

Bellinde veynst, en gekt met my.

Bellinde.

'k Endoe voorwaer, geeloofme vry.

Celion.

Bellinde, hoe zou dat gefchicn?

Gy moogt my, wat gy wild gebien,
Al waer 't tot in de dood te gaen,
Ik zal 't om uwent wil bestaen;
Maer dat ik tot een echte vrouw,
Een ander maegd beminnen zou,
Als mijn *Bellinde*, 'k sturf veel eer
Tien duyzend doôn, alwaer 't noch meer.

Bellinde.

Is dit het geen gy hebt gezeyd?

Is dit u goê genegentheyd?

Is dit de wil, waer meê gy mijn

In alles woud gehoorzaam zijn?

Ik speur u loofheyd van gemoed,

En zie nu wat u liefde doet;

Noyt zal ik zijn tot u gezint,

Ten zy dat gy mijn speelnoot mind.

Celion.

Eêr zal den Hemel dalen neêr;

De Aerd ten Hemel rijzen weêr,

Eêr zal de Zee met bomen staen,

Eêr zal de Lucht zijn zonder Maen,

Eêr zal den Tyger zijn een Lam,

Eêr 't Aerdrijk zonder struyk oft stam,

Eêr alle boomen zonder blaên,

In 'tzoetste van de zomer staen,

Eêr zal in kouwe winter lucht,

Het dorgeboomte staen vol vrucht,

En eêr den Hemel zonder Zon,
Eer dat gefchied van *Celion*.

Bellinde.

Zijt zeker, dat ik noyt en zal,

In eenig leed of ongeval,

U dienste doen of gunstig zijn,

't Zy gy dees dienste doet aen mijn.

Celion.

Of gy my alle vriendschap doet,

En ik alleenig derven moet

Bellinde, dien ik heb bezind;

Bellinde, die ik heb gemind;

Soo acht ik alle vriendschap niet,

Ten zy my dez3 gunst gefchied,

Dat ik voor mijne echte vrouw,

De Herderin *Bellinde* trouw.

Wiens Wetten al te streng, en straf,

My zullen voeren na het graf;

Al waer 't verliefde vleesch, cylaes!

Niet meer zal zijn als wurmen aes.

Bellinde.

Ik zeg u, *Celion*! geen meer,

En doet gy niet dat ik begêr,

Het zal gewis, het zal u schaên,

Beraed u wel, ik wil nu gaen.

Hier blijft Celion midden in de zee van droevige gedachten, razende van liefde, over de lastige geboden hem van zijn geliefde Bellinde opgeleyd; in welker gestaltenisse onzen ouders Dammon hem u vindende, en met zoete Woorden troostende, hem radende te veynzen, met beloften aen Bellinde, Amarante te zullen minnen, edoch zonder haer te meenen, 't Welk geschiedende, word ondertusschen Bellinde van haer Vader ten huwelyk beloofd aen Ergasto, een zeer goeden en oprechten herder, 't Welk onzen Celion verstaen bebende, wederom komt by Bellinde.

Moet ik nu mijn gemoed

In laeuwe tranen vloed

Verdranken, en vermooren?

Bellinde! kund gy mijn

Doen lijden deze pijn?

Ach! waer ik noyt geboren,

Ach! zoo en leed ik niet,

Dit lyen, dit verdriet,

Dit zuchten en dit karmen ;
O ramp ! ô ongeval !
Nu dat een ander zal
Zich rusten in uw armen .

Bellinde, ach ! de min
Die raebraekt my de zin,
Ja doet my duyzend pijnen ;
Mijn ziertje gaet ter dood,
Van 't leven (laes !) ontbloot,
Zal 't uyt het graf verschijnen .

En met een droeve klacht,
In duystre nare nacht,
Voor u gezichte waren ;
Wanneer *Ergastus* min,
Aen u verliefde zin,
De minne vreugd zal baren :

In 'r zoetste van uw rust,
In 't rijpste van uw lust,
Zal u een schrik versteuren,
U plagen tot een straf,
Wanneer ik uyt het graf,
Koom voor u bedde treuren .

O dood ! die yder smert,
En vreeze baerd in 't hert,
Mijn zult gy welkom wezen ;
O dood ! ô lieve dood !
Wat heb ik in mijn nood
Al zorge , angst , en vreezen ?

Wat ben ik (laes !) bedroeft,
Dat gy zoo lang vertoeft ?
Laet my de gunst verwerven ;
Laet my de gunst geschien ,
Ey ! laet *Bellinde* zien
My voor haer ooggen sterven :

Op dat *Bellinde* ziet
De kracht van mijn verdriet ;
En 't eynde van mijn klagen ;
O ! eyndigd in haer schoot ,
Mijn liefde , lieve dood !
Door 't eynde van mijn dagen .

Ik voel mijn leven slijt .
Ik rack mijn kraechten quijt ,
Het leven loopt ten ende ;
Het flacuwe bloed dat stremt ,

En 't herte word beklemt ;
Werwaerts zal ik my wenden .

O dood ! na u mijn lust,
Als oorspronk van mijn rust ,
Als 't eynde van mijn lyen ;
Bellinde ! 'k zeg u nu
Voor 't alderlaetst adju ,
Ik voel liet leven glyen .

Bellinde .

Ach ! wat komt my nu aen ?
Eylaes ! het is gedaen,
Zijn lippen die besterven ;
Hy geeft de laetste snik ,
Waer heen , oy me ! zal ik
Volramp en droefheyd zwerven ?

O bleeke doode mond !
Wat voor een felle wond ,
Doet gy *Bellinde* voelen ?
Wat schrikking van gemoed,
Voelik door 't kille bloed ,
En al mijn aders woelen ?

O Goden ! mocht het zijn ,
Dat *Celion* aen mijn
Zijn minne noch mocht toonen ;
A ! zou mijn ouders wet,
Zijn op een zy gezet,
Ik zoud zijn min beloonen .

O lippen ! bleek , en teer ,
Ik druk mijn lippen neer ,
En laet s' op d' uw en dalen ;
Besprengt met tranen vocht ,
Op hoop uw ziele mocht ,
Daer lacffenis uyt halen .

Bellinde , door deze minne klachten , zuchten , en tranen , schijnt haren getrouwen minnaer , als van de dood wederom tot het leven te brengen , die allenskens tot zijn zelven gekomen zijnde , begint te zuchten , en ernstig te klagen over het onrecht dat hem geschiede , als dat hy geweest zijnde zonder gevoelen van eenige zijner smerten , en minnenvonden , nu wederom als uyt een graf van wellust , was getrokken , in een leven van nieuwe ellendig , beden en doodelijke pijnen .

Dies hem *Bellinde* , troostende , met zoete en bevallige reden , o'ver hare wreedheden hem in liefden aemgedaen , belpovende alle middelen aen te

wenden, om ontslagen te worden van Ergasto liefde, en de beloften van haer vader aen hem gedaan, derhalven zy besluyten middel te beramen, om het zelfde ten bequaemste by te brengen.

Bellinde raed Celion te vertrekken, en zich een wijd uytlandig te begeeven; zy ondertusschen zal arbeiden Ergasto tot afstand te bemilligen, oft door de tijd zijn liefde te doen slyten, op hoope eenige vorderlijke oorzaken voor Celion zouden mogen voorvallen; ten dien eynde haer begeevende aen de fonteyne Siccomores, alwaer den verliefden Celion, vervelgd zijnde van Ergasto, zijn bedroefde klachten uytstort, als een beek zijn snelle drijven, door passing van kunzware water-vallen.

Zijne liefde strijdende met zijn droefheyd, perst snelle drijven van laetwe tranen, uyt de breek zijner oogen; en outmand vindende zijn mannelijke herte, offerd zijn adju al zuchtend aen de mond, en liefdens verhindernissen om zijn minne,) woeld lippen, van zijn geliefde Bellinde, zy niet min aen hem, seheyden van malkanderen in manier als alle bedroeftheden der liefde, in een zoete omhelzing

Celion.

Terwijl ik vreugd uyt lippen zijg,
En door mijn vreugd mijn smert getuyg;

Moet ik in vreugd, en droefheyd beyden,

Met een adju van kusjes scheidt.

O lipjes! ô korale mond!

Ik ben geankert op uw grond,

Ik leg geankert en wilzeylen,

Daer ik geen gronden kan bepeylen.

Bellinde.

Ik trek u hertjen uyt zijn steê,
Voor 't uwe, neem het mijne meê,

Op dat het uwe 't mijne groet,

En 't mijne uw zijn dienften doet.

Ergastus, gezien hebbende de verliefde genegentheden van dees beyden, gehoord hebbende de droefzuchten, 't bitterlyk karmen, (over dees geberte, offerd zijn adju al zuchtend aen de mond, en liefdens verhindernissen om zijn minne,) woeld lippen, van zijn geliefde Bellinde, zy niet min aen alle bedroeftheden der liefde, in een zoete omhelzing van lieve kusjes, en lieve verzaming van echtelijke trouwe; te doen veranderen; derhalven zich by Bellinde voegende, geeft haer zulx te kennen; zelfs Celion vervolgende, hem te ruggebrengt, assistant doende van zijn liefde, Celion en Bellinde echtelyk doet treuven.

Die mind, is blind.



Gelijkerwijs den mensch door lusten werd gedreven,
Om zich nu tot het een, dan 't ander te begeeven;
Gelijkerwijs den mensch na zijne plichten gaet,
In zorgte voor gewin, tot steunfel van zijn staet;
Gelijkerwijs den mensch (geduurende zijn dagen)
Voor zijne huysgezin is schuldig zorg te dragen;
Gelijkerwijs den mensch is schuldig, na 't gemoed,

Dat hy in zijn beroep zijn naerftigheden doet;

Gelijkerwijs den mensch is aen zijn plicht verbonden,
Zoo heeft hy neffens dien noch weêr verscheyde stonden,

Zoo isser neffens dien ook wel een enkel dag,

Dat zich een droeve geest weêr wat vermaken mag.

Eens als ik, voor de geest, had vreugde voor genomen,

Eens als ik tot den dag van vreugde was gekomen,

Eens als mijn droeve ziel tot vreugde was gekeerd,

Heb ik een nutte les uyt mijne vreugd geleerd;

Ik liet een open oog op lieve bloempjes dalen,

Ik liet mijn zigtje vreugd uyt deze wellust halen;



Ik leerde Godes kracht, die 't al geschapen heeft,
 Wat in de wereld is, wat op deraerde leefd;
 Het schepzel na Gods beeld, in zulk een hoge waerde,
 Dat God hem heeft gesteld een voogd-heer op der aerde;
 Dat God hem heeft gemaekt een Heer van al 't gediert,
 Dat in de stromen zwemt, dat door de bosschen zwiert;
 Tot wellust als behoef, van 't menschelijke leven,
 Uyt groote goedigheyd van God den Heer gegeven;
 Ik zie de bosschen dicht met boomen groen van blaên;
 Ik zie hoe 't alles moet op zijne tijden gaen;
 Ik zie dat al 't gebloemt, en kruyden die daer wassen,
 Op haer gezette tijd, en rechte stonden passen;
 Ik zie dat zaed en graen by d' akker-man geplant,
 Haer voedzel, en haer vrucht genieten door Gods hand;
 God, die de Zon, en Maen bestiert met Hemels krachte,
 Die baerd door deze twee het menschelijk geslachte;
 De Zon (wanneer hy spreyd zijn stralen door de lucht)
 Die geeft de aerde warmt, door warmte groeyd de vrucht;

Door vruchten van de aerd verkrijgt de mensch het leven,
 Waer d' Hemel zonder Zon, d' aerd kost geen vruchten geven;
 Waer d' aerde vruchteloos, waer vond men struyk oft stam,
 'k Meen stof, waer uyt den mensch voort-teelinge vernam.
 De Zon, het opperdeel, moet alle vruchten teelen,
 En 't menschelijk geslacht uyt d' aerde nooddruft deelen;
 De Zon, het werrik Gods, is tuyge van Gods macht,
 De Mensch heeft door de Zon zijn wezen, en zijn kracht.
 Mits ik in dit gedacht wat hoger dacht te komen,
 Set ik my neer in 't groen (omlommert van de bomen)
 Ik zie een blinden mensch, ik zie een zienloos man,
 Ik zie dat hem een hond de wegen wijzen kan;
 Ik zie den blinden mensch tot nooddrufte winst genegen,
 Gaen waer hy wezen wil, gaen over alle wegen;
 Een hond, een trouwen hond, die leyd hem aen de band,
 En dit getrouwe beest geeft leering voor 't verstand.
 Soo haest den blinden zich vertoonde voor mijn oogen,
 Ben ik tot hooger lust van leering opgetogen;
 Ik heb een Zinne-beeld in mijn gedacht gemaekt;
 Een Sinne-beeld dat meest verliefde zinnen raekt;
 Een Sinne-beeld dat meest de minnaers word bevolen;
 Een Sinne-beeld tot leer, om niet te willen dolen;
 Een Sinne-beeld waer uyt zeer wel te leeren staet,
 Hoe in de lieve min een minnaer zeker gaet;
 Een Sinne-beeld waer uyt den minnaer staet te leeren,
 Wat voor gezelschap hy in 't minnen moet begeeren;
 Een Sinne-beeld dat hem recht' onderrechting doer,
 Wie dat de blinde min tot leydsman hebben moet;
 Een Sinne-beeld dat hem een leering voor zal houwen,
 Op wien de blinde min het zekerst mach vertrouwen;
 In 't kort, een Sinne-beeld tot leering aen de zin,
 Hoe dat men diend te gaen in 't plegen van de min.
 Waer zijt gy blinde jeugd? waer zijt gy jonge zinnen?
 Geprikkeld door het vuur, en zoete brand van minnen;
 Waer zijt gy, die de min in uwe herten voed?
 Leer aen een blinde mensch hoe gy u dragen moet.
 Laet u verliefde oog op dezen blinden dalen;
 En leer, hoe gy u kund bevryen voor het dwalen;
 Leer, bid ik, niet alleen naer 't oog, maer in de geeft,
 Hoe dezen blinden mensch geleyd werd van een beest;
 Denkt, dat u door dit beest getrouwheyd staet te leeren,
 Wanneer uw lieve lust het minnen zal begeeren;
 Leer, hoe gy leeren moet, mins dwalinge ontgaen.
 Leer, hoe gy leeren moet, vast op getrouwheyd staen.

Bedenkt eens by u zelfs , indien dat dezen blinden
 't Getrouwe dier ontbrak , hy kost den weg niet vinden ;
 Wat zoud 'er regen staen , zoo hy geen leydsman had ,
 Oft dezen blinden mensch gerackten van het pad .
 Gy in de liefde verblind , kund in het minnen dolen ,
 Dies word u door dit beest voorzichtigheyd bevolen ;
 Dies werd u onderricht door dezen blinden man ,
 Hoe dat voorzichtigheyd het doolen hoeden kan ;
 Noch meer ; gy ziet , dees mensch is aen een hond gebonden ;
 Leer , jonge minnaer , leer , ey leer ! uyt deze vonden ,
 Dat gy in uwe min ook moet gebonden gaen ,
 En leer by dezen hond getrouwigheyd verstaen ;
 Den hond , het trouwste dier ! geeft leering aen de zinnen ,
 Hoe dat getrouwigheyd u leyden moet in 't minnen ;
 Den hond , het trouwste beest dat op der aerden leeft ;
 Aen de verliefde jeugd getrouwheysd lesse geeft .
 Ey hoor ! een vreemde zaak eens door een hond gebleken ,
 Het beest ondeckt een moord , schoon dat het niet kan spreken ;
 O wat een wonder werk ! ô wat een vreemd bedrijf !
 Het kan ons dienstig zijn dat ik dit stuk beschrijf .
 Een Edelman te paerd (om zijn gewin) gereden ,
 Reyft buyten zijne stad , en dat na ander steden ,
 Verzien met vele gelds , en anders als hy miend ,
 Reyft zijne vyand meê in plaetze van zijn vriend ;
 Als zy nu op de reys zijn in het bosch gekomen ,
 Heeft den geveynsden vriend zijn slagen waer genomen ;
 Hy , die zich toond een vriend , is vyand in der daed ,
 Soo dat hy door de schijn den Edelman verraed ;
 Hy (wiens begeerte was om aen het geld te raken)
 Die zoekt den Edelman moorddadig af te maken ,
 Hy (op het onverzienst) die rukt den degen uyt ,
 Door stoot den Edelman , en maekt zijn geld tot buyt .
 Den moorder is van daer weêr na de stad getegen ,
 Den hond des Edelmanns blijft in het bos gelegen ,
 En houd zich by zijn Heer , en voegd zich aen zijn zy ,
 Hy wijkt 'er nimmer af , maer blijft 'er stadig by .
 Ten laetsten komt 'er volk dat na de stad wil rijden ,
 Aenschouwende dit werk met droevig medelijden ;
 Alzoo 'er yemand was die den vermoorden man ,
 Al lange had gekend , greep hy het lichaem an ,
 En leyd het op zijn paerd , en voerd den dooden mede ,
 Aldaer hy aen de vrouw , dees droeve boodschap dede ;
 Ey ! zie een wonder werk , getrouwheyd in een beest ;
 Soo haest den Edelman begraven is geweest ,

Den hond lag op het graf, en dat verscheyde dagen,
 En scheen zijn meesters dood op 't hoogste te beklagen.
 't Gebeurde lang hier na, den hond ontmoet den fielt,
 Die zijnen meester had, zoo moordadig, ontzielt;
 Hy vliegt hem op het lijf, en vat hem aen de kleeren,
 Den moorder staet verbaest, en weet zich nauw te weeren;
 Het beest, geneygd tot wraek, valtop den moorderaen,
 En had hem in een kort, het leven af doen staen,
 Indien men niet en had het trouwe beest bedwongen,
 Dat hem met groote kracht was op het lijf gesprongen;
 Waer hier op deze daed het volk niet by geraekt,
 Het beest had dezen fielt voor zeker af gemaekt.
 Dit, als een lopend vuur, gaet over alle straten,
 Men hoort 'er (waer men komt) een yegelijk van praten,
 Al't volk roept over luyd, 't is zeker en gewis,
 Dat dezen aen den moorder ten hoogsten schuldig is;
 Het werd ook by den raed voor zullix aengenomen,
 Men doct hem op een kort ook voor de rechters komen;
 Daer werd hem deze moorder ten hoogsten op gestreên,
 Doch hy (hoe wel bekeyt) en heeft het niet beleên;
 Men hoord uyt 's rechters mond tot hem dees woorden zeggen:
 Al eer men u noch zal doen op den pijnbank leggen,
 Al eer men vonnis strijkt, en u ter vierfchaer daegd,
 Soo hoor de billikheyd die u het recht voor draegd;
 Men zal een ronde kring van dertig, veertig mannen,
 Men zal u neffens dien ook doen te zamen spannen;
 En voorders zal den hond in 't midden zijn gesteld,
 En is het dat het beest aen niemand doe geweld,
 Maer dat het u alleen komt op het lijf gevlogen,
 Soo zult gy uwe schuld niet meer ontkennen mogen;
 En is 't dat u het beest laet onbeschadigt staen,
 Men zal, als zonder schuld, u laten heene gaen.
 Hy is hier meête vreên, 't werd by der hand genomen,
 Men ziet een groot getal van menschen t'zamen komen,
 In 't kort het gantsche volk dat raekt 'er op de bien,
 Om 't wonderlijke werk met wonder aen te zien.
 Den moorder werd gesteld in 't midden van die genen,
 Die tot dien eynde zijn aldaer ter plaets verschenen,
 Ey! zie een vreemde wijs, een wonderlijke vond,
 Men steld de wet, en 't recht, aen 't vonnis van den hond;
 Zy! wat een wonder werk, ey! wat voor vreemde zaken,
 Men ziet daer van een hond de misdæd kundig maken;
 Men ziet daer dat den hond in 't midden staet gesteld;
 Men ziet hoe dat het beest aen niemand toond geweld;



Soo haest hy onder 't volk , den moorder heeft vernomen ,

Is hy met felle moed hem op het lijf gekomen ;

Ja 't schein hy duyden wou , zoo haest hy by hem quam ,

Dit is den moorder , die mijn meester 't leven nam.

Het recht heeft na verdienst zijn misdaed loon gegeven ,

Door schandelijke dood word hy gestraft aen 't leven.

Leer hier , verliefde jeugd , wat dat getrouwheyd doet ;

Getrouwigheyd die baerd in alle zaken goed ;

Bedrog in tegendeel voed niet als alle quaden ,

En wat is valsheyds loon ? 't is schand naer eysch van daden ;

Indien dat uwe min in trouws beloften liegt ,

Indien dat uwe min een eerbaer maegd bedriegd ;

Zoekt min , op trouwheyds eed , een eerbaer maegd te seyen ,

Om haer tot vuyle drift van lusten aen te leyen ;

Zoekt min een eerbaer maegd , alleen tot minne-brand ;

Leer minnaer ! zulke min gedijt tot snoode schand ;

Leer minnaer ! zulke min voed veelderleye quaden ,

En leyd u , als verblind , op goddelooze paden ;

Leer minnaer! zulke min te zijn een eere dief,
 Alzoo wel van u zelfs, als van 't verlaten lief;
 Leer minnaer! zulke min te schuwen en te vreezen,
 Die eerbaer maegden kan een eere roving wezen;
 Leer minnaer, zulke min (in tijds niet uyt gedooft)
 Is als een wreed vergif dat ziel en lichaem roofd;
 Leer dat dit slim bejag der maegden eer doet schenden,
 Leer hoe verlies haers eer, voed quelling en ellenden;
 Leer hoe de quelling knaegd het maegdelijk gemood,
 En dat de knaging schâ aen 't eerbaer leven doet;
 Leer dat gy doet haer eer, en leven beyd verpleiten,
 Als gy haer maegdom schend met onbeschofte herten;
 Leer, zoo gy deze roos ontijdig hebt geplukt,
 En voor de rechte tijd van zijne struyk gerukt,
 Dat gy al zulk een maegd met waerheyd kund doen noemen,
 Een afgefallen blad van zuivre maegde bloemen;
 'k Seg een verslenste roos, die los ter neder vil,
 Die niemand yet wat acht, daer niemand aen en wil;
 Als gy het liefste deel aen hare knysche leden,
 Als een verslenste roos met voeten schijnt te treden;
 Als uwe valsche min ontvusseld d' eerbaer maegd,
 Wat zal ik zeggen? 't eelst en waardigst dat zy draegd,
 Dat is haer eerbaerheyd, een maegdelijke bloeme,
 Die ik u met een woord de maegdom heb te noemen;
 Wanneer een eerbaer maegd dit lieve pand verliest,
 En gy na dit genot een vreemde weg verkieft,
 En acht nocht eed nochteer, maer laet de maegd alleene,
 In hartzeer, en ellend uw valsche min beweenen,
 In knaging engequel, in treuring engequijn,
 In tranen en gezucht, in droefheyd en in pijn;
 Wat volgt'er na een sloop van zoo geleefde dagen?
 Haer herte werd verteerd door 't in gekropte knagen;
 Het eerbaerlijk gemood ziet op d' ontcerde schoot,
 En eyndelijk u min veroorzaekt haer de dood.
 Leer minnaer! wat gy doet door uw verblinde minnen,
 Ey! druk mijn slechte les in 't diepste van uw zinnen;
 Leer minnaer! en gedenkt als gy dees rijmen leest,
 Dat gy niet minder zijt als een onreed'lijk beest;
 Een beest, een plompen hond, die weet zich zoo te dragen,
 Dat hy u leeren kan de maegden te behagen;
 Hy leerd u trouwigheyd, zoo by den blinden man,
 Als goddelooze moord, die hy niet lijden kan.
 Geen aengenamer zaek, in wel begaefde jeugden,
 Als dat de liefde is gegrondop trouw en deugden;

Ey minnaer ! wild van my , een korte les verſtaen ,
 Hoe verre dat gy moet in 't zoete minnen gaen .
 Indien Natuur u luſt tot minne mogt bewegen ,
 Indien gy tot de min u herte voeld genegen ,
 Indien min boven liefd in uwe luſten gaet ,
 Meer uyt een drift van 't vleeſch , als tot den echten ſtaet ,
 Zoo ga , ô minnaer ! met de reed'lijkheyd te raden ,
 Leer uyt dees rijmery te myen zulke paden ;
 Denkt by u eygen zelf , wat plagen hy verdiend ,
 Die minne luſt betracht , en 't trouwen niet en miend ;
 Leer dan een nutte les uyt mijne rijmeryen ,
 Leer ongebonde luſt , en geylheyd in het vryen ,
 Leer ongetoomde min , en onbeſchoften brand ,
 Te breydelen door liefd , te houden in den band ,
 Maer voed genegentheyd een minnelijk behagen ?
 Om aen een eerbaer maegd uw liefde op te dragen ;
 't Eerſt dat u ſtaet te doen , dat 's raedſlaegd met de keur ,
 Steld aen 't verliefde hert een lieve dochter veur ;
 Laet rechte liefde zijn de wille-keur uws wetten ,
 Laet wel bedachte zorg u vaſte paden zetten ;
 Kend ouders in dit werk , eer gy te verre gaet ,
 Verzoek uw ouders wil , en liefd met vrunden raed ;
 Soo dan uw lieve echt ten quaetſten mogt gedyen ,
 Hebt gy een vaſte ſteun , ô minnaer ! in uw lyen ;
 Indien het qualijk wil , gelijk dat wel geſchied ,
 Gy hebt een vaſten trooſt in 't midden uws verdriet ;
 Gy hebt 'er die met u de laſten helpen dragen ,
 Gy hebt als dan een vrund , dien gy uw nood meugt klagen ;
 Ook vind gy u gemoed bevrijd van knagings ſmert ,
 Wanneer met vrunden raed uw liefd bezegeld werd ;
 Als u de liefde drijft om 't lieven te beginnen ,
 Als u de liefde drijft een jonge maegd te minnen ,
 Zoo dient 'er boven al wel naerſtelijk gelet ,
 Wie dat men minnen zal , en waer men liefde zet ;
 Daer diend voor alle ding wel vlijtig zorg gedragen ,
 Aen wien gy u verbind de loop uws levens dagen ;
 Daer diend voor alle ding wel wijsſelijk beraen ,
 Met wien gy deze ſtaet , ô minnaer ! aen moet gaen ,
 'k Zal u een kleyne les , een vaſte regel geven ,
 Hoe gy de echte-ſtaet Godzalig zult beieven ;
 Ik zal u ſtellen voor een wel bequame vond ,
 Die 'k wenschten dat gedrukt in alle herten ſtond ;
 Die 'k wenschten vaſt gedrukt in alle minnaers zielen ,
 En dat zy in de liefd dees wetten onder hielen ;

Soo u de minne drijft , door lusten tot de trouw ,
 Soo u de liefde dwingd tot liefde van een vrouw ,
 Indien tot vrouwe liefd uw lusten zijn gerezen ,
 Weet gy hoedanig dat uw lust behoord te wezen ?
 Weet gy hoe veer de lust in liefd behoord te gaen ?
 Weet gy hoe zy moet zijn die gy ter hand zult slaen ?
 Hoord toc , verliefde jeugd , dit leer ikaen uw zinnen ,
 Wanneer gy vryen wild , wanneer gy wild beminnen ,
 Steld u een dochter veur , van eereljk geslacht ,
 Manierlijk opgevoed , niet dertel op gebracht ;
 Een dochter die de deugd doet blijken uyt haer wezen ;
 Een dochter aengeleyd van jongs tot Godes vreeze ;
 Een dochter daer de schaemt in al haer leden woond ,
 En daer een zedig oog geen geyle streken toond ;
 Een dochter meer van deugd als op gepronkte kleden ,
 Een dochter wel geçierd met cerbaerheyden zeden ;
 Een dochter die men niet op alle fecsten vind ,
 Een dochter die haer meest aen hare plichten bind ;
 Een dochter die wel is gewoon in huys te blijven ,
 Alwaer zy alles zoekt tot plichten aen te drijven ;
 Een dochter die (als 't voegd) haer by de maegd begeeft ,
 En ook een wakker oog op alle dingen heeft ;
 Een dochter die als 't past , kan by de maegd verkeeren ,
 Een goede keuken les de maegden weet te leeren ;
 Een dochter die met vlijd op alles gade slaet ,
 Met zorgen bezich is , van goede keuken raed ;
 Een dochter wel gewent in huyselijke zaken ,
 Van alles , hoe het zy , haer oeffening te maken ;
 Een dochter wel begaefd van reden en van geest ;
 Een dochter die zomwijl een aerdig boekje leest ;
 Een dochter heusch van mond , liefallig in het spreken ;
 Een dochter niet geneygd om alle leet te wreken ;
 Een dochter zacht van acrd , en een gedwee gemoed ,
 Een dochter die door schaemt haer eere blijken doet ;
 Een dochter van natuur gezond en wel geschapen ;
 Een dochter niet geneygd om 's morgens lang te slapen ;
 Een dochter die met lust (oft als 't tijd geeft en past)
 Soo wel gelijk een maegd de vuyle vaten wast ;
 Een dochter die haer wacht van onbehoorde dingen ,
 En niet gedogen wil een stoet van jongelingen ;
 Een dochter , schoon zy is niet wel zoo rijk als gy ,
 Een dochter die haer kleed niet boven staet en zy ;
 Een dochter in de plicht van huys zorg wel ervaren ,
 Een dochter niet veel meer , maer min als gy van jaren ;

Een dochter schoon zy is uniet gelijk in goed,
 Een dochter goed van aerd, en eerbaer vangemoed.
 En liefd geen liever fchat als eerbaerheyd en deugde,
 En zoekt geen meer vermaek als in getrouwheys vreugde;
 Noyt werd de liefd van haer met liever liefd beloond,
 Als daer oprchte liefd getrouwigheyd betoond;
 Dat is een oprecht hert gekeerd van quade wegen,
 Dat is een trouw gemoed tot trouwigheyd genegen,
 Dat is een eerbaer oog, dat na geen dool-pad ziet,
 Maer aen de geyle min een quade gang verbied.
 Leer minnaers! hoe gy u moet dragen in het vryen,
 En wat u staet te doen, en wat gy diend te myen;
 Leer trouwe minnaers! leer, ey leer! in u verftand,
 Het is een zuyper hert, het is een kuyfche hand,
 Het is een zoete lonk georeloofde lusjes,
 Het is een lief vermaek van eerlijke kusjes;
 Het is een open hert, een ongevalfte grond,
 Een vriendelijke tong, een ongeveynfde mond,
 Een liefde zonder luft om d'eerbaerheyd te fchennen,
 Een minne die de liefd voor opper-voogd wil kennen,
 Een minne die haer graegt niet eerder wil verzaen,
 Voor dat de zoete liefd haer wetten heeft voldaan;
 Een liefde wiens begin neemt oorfprong uyt Gods vreeze,
 In zulke liefde moet het algelegen wezen;
 Wie na Gods wetten liefd, tot luft uyt echte staet,
 Die heeft een veyle weg waer op zijn liefde gaet;
 Het hoogfte dat ik dan kan aen verliefde menschen,
 Het befte dat ik weet een minnaer toe te wenfchen,
 Het noodigt dat ik kan bedenken tot een leer,
 Dat is in uwe liefd, liefd boven al uw Heer;
 Het nutfte dat ik weet een minnaer aen te prijzen,
 Dat is dat ik hem wil op goede wegen wijzen,
 Dat is dat ik aen hem een goede leydsman ftel,
 Die (zoo hy daer meê gaet) zijn dwaling hoeden zel;
 Geen trouwer vrund als God, liefd God in uwe minne,
 Laet God de leydsman zijn van uw verliefde zinnen,
 Verzoekt hem tot behulp, bid zijne Majesteyt,
 Dat hy u op den weg van goede liefde leyd.
 Ik heb al over lang gehoord van wijze ouwen,
 Een les, een nutte les, tot heden toe behouwen,
 Hoe dat aen God den Heer een minnaer bidden mag,
 Om goede echt zoo wel, als goede fterrif-dag.
 Wel aen dan, tot befluyt en slot van mijne reden,
 Gy minnaer, God den Heer diend van u aengebden,

Met een oprecht gemoed , en met een reyne mond ,
 In 't kriecken van den dag en frisse morgen stond ;
 Dat is , in het begin van u verliefde dagen ,
 Diend u ootmoedig hert ten Hemel op gedragen ,
 Een innerlijke zucht tot uwen Heer te gaen ,
 Een yverig gezicht op uwen God te slaen .
 O Schepper van mijn ziel ! ô oorspronk van mijn leven !
 O God ! gy die mijn ziel , en lichaem hebt gegeven ;
 O Vader ! die my hebt verkoren tot u kind ;
 O God ! die waerdig zijt voor alle ding gemind ;
 Indien uw Godheyd wil door mijn meer zielen teelen ,
 Soo wild my goede God u zegen mede deelen ,
 Dat ik dit dienstig werk , door u , mijn God ! bereyd ,
 Beginnen mach met u , tot mijne zaligheyd .

Ongezien , kan wel geschien .



At kan de min niet al bedenken oft bedrijven ?
 Wat brengt de tijd al meê om van de min te schrijven ?
 Daer is een vreemde zaek by onzen tijd geschied ,
 Een zaek , ik zeg een zaek , die vreemd en wonder hiet ;
 Een zake niet gedroomd , maer in der daed gebleken ,
 Gelijk ik daer van mach met rechte waerheyd spreken ;
 Een zaek , die vol gevaer , ten goeden eynde quam ,
 Na datze haer begin eerst uyt een vrijster nam ;
 Een zaek niet geschied op ver gelegen stranden ,
 Maer die men heeft gezien in onze eygen landen ;
 Een zaek hier verтоond , een zaek al hier verhaeld ,
 Tot leering , hoe de jeugd vaek in het minnen dwaeld ;
 Tot leering , om de jeugd het minnen af te raden ,
 'k Zeg minne , die de jeugd in dit geval kan schaden ;
 Ik spreek van zulke min (hoe wel hier wel beslaegd)
 Die nochtans zwarigheyd kan geven aen een maegd ;
 Ik spreek van zulke min , die maegden staet te mijen ;
 Ik spreek van zulke min , die noyt een maegd moet lijn ;
 Ik spreek van zulke min , die niet dan onheyl geeft ,
 Wanneer een jonge maegd na hare lusten leefd ;
 Ik spreek van zulke min , die na de wet van reden ,
 Moet nimmer zijn gepleegd , moet nimmer zijn geleden ;
 Schoon dat de reed'lijkheyd die minne ons verbied ,
 Zoo wil doch boven dien 't gemoed die minne niet .
 Daer was een zeker maegd , wiens naem ik laet verholen ,
 Dees , in haer eerste jeugd (gelegen in de scholen)
 Die heeft van aen begin veel boeken door gezocht ;
 Die heeft niet zondêr vrucht haer jaren door gebrocht ;

Dewijl zy was geneygd een aerdig boek te lezen,
 Soo is zy nu en dan voor kloek en wijs geprezen ;
 Zy , die veel kunsten kan , en veele zaken weet ;
 Vermits dat zy haer tijd daer naerftig aen besteed ;
 Zy , die zeer aerdig was van ftijl , in kunstig fchrijven ;
 Zy , die met kennis wift ook haer beleyd te ftijven ,
 Die heeft ook boven dien , veel dingen meer geleerd ,
 Waer door zy over al van yder wierd ge-eerd ;
 Zy , (die by yder fcheen de hoogfte lof te halen)
 Spreekt boven hare spraek , noch meer verfcheyde talen ;
 Sy , van een kloek begriip , en van een gaeuwe geest ,
 Die is wel machtig rijk , maer acht de kunfte meest ;
 Sy heeft een lieve ftem om zoet muzijk te quelen ,
 En is ook boven dien zeer geestig in het fpelen ;
 De Bas , en Violons , die handeldze zoo zoet ,
 Dat yder in de kunst , haer gaven loven moet ;
 Zy teykend met de kool , en fchilderd met pinxteelen ;
 Zy werrikt met de naeld in allerhande deelen ;
 Doch , 't alderzoetste zoet dat deze Jufvrouw smaect ,
 Dat is wanneer zy rijmt en zoete vaersjes maect ;
 Geen kunst en achtze meer , als wel de Poëfie ,
 Haer hoogfte vreugde leyd alleen in rymmerije ;
 Dies zy haer meesten tijd ook op het land begeeft ,
 Al waer zy in vermaek de gantsche Somer leeft ,
 't Gebeurd op zeker tijd , dat eener zich vertoonde ,
 Die ook in dit gewest , of daer te nevens woonde ;
 En die zoo by geval , verby den hof komt gaen ,
 Alwaer hy in de deur ziet deze Jufvrouw staen ;
 Alwaer hy nu en dan in weynig tijds verleden ,
 Verfcheyde menschen zag tot harent binnen treden ;
 Niet wetende waerom , die heeft daer aen een maegd ,
 De reden onderftaen , de zake afgevraegd .
 Hy , die nu van de maegd de kennis had gekregen ,
 En hoe dit werrik lag , en hoe het was gelegen ;
 Verftaet dat in dit huys , en ook op dat geval ,
 Vergaring word gemackt , daer Heer-Oom wezen zal ;
 Hy , ook van dat geloof , de vryheyd heeft genomen ,
 Dat hy ook neffens dien daer is in huys gekomen ;
 Hy , die zich voegd ter plaets alwaer hy wezen moet ,
 Die word met een gewaer wat dat de Jufvrouw doet .
 Sy , die recht over hem ter kerke was gezeten ,
 Die heeft haer t' eenemael in haren dienst vergeten ;
 Sy , die haer oogen liet steeds op zijn oogen gaen ,
 Die heeft den minne God haer meeste dienst gedaen ;

Zy heeft zoo menigmael getoond door oogens teken,
 Als dat zy in het hert van liefde schein te spreken;
 Zy, die zoo menigmael, en met een zoet gelag,
 En vriendelijk gezicht, op dezen Herder zag;
 'k Seg Herder, overmits hy Herders leven leyde,
 Hoe wel dat hy aldaer noch vee, nocht schapen weyde,
 Maer slechts tot zijn vermaek, aldaer te lande quam,
 En op zijn eygen Hof, vaek zijn vermaken nam;
 'k Seg Herder, overmits dat hy door echte trouwe,
 Een hoeder moste zijn en over 't kind en vrouwe;
 Sy, zoo ik heb gezeyd, zag dezen Herder aen,
 En liet zoo nu en dan een lonkjen tothem gaen;
 Sy, die met haer gezicht zoo geestig wist te speelen,
 Die zocht dit Herders hert te winnen en te steelen;
 Vermits zijn jonge jeugd, en schoonigheyd van leên;
 Vermits zijn braef gelaet ver boven het gemeen;
 Vermits zijn deftigheyd, en matige manieren;
 Vermits de geestigheên die in zijn wezen zwieren;
 Soo kreegze zin en moed om hem te spreken an,
 Doch onbekend aen haer als dat hy was een man.
 Sy neemt haer slagen waer, en voegd haer na beneden,
 Na dat 'er is gemaakt een eynde der bebeden,
 Na dat nu daer ter plaets het preken was gedaen,
 Soo voegd zich yder een om weder weg te gaen.
 't Gebeurd dat neffens dien den Herder is gekomen,
 Zy heeft, hoe wel bevreesst, nochtans de moed genomen,
 Dat zy, in zijn vertrek, hem op gehouden heeft,
 Tot wien zy dit bescheyden deze reden geeft:
 O Herder! ik bespeur in 't diepft van mijn gedachten,
 Dat gy door mijn bedrijf u zult verwonderd achten;
 Ey lieve! ga met my hier binnen in de zael,
 Op dat ik u mijn grond en meening eens verhael.
 Zy, die de maegd belast een roemer wijn te schenken,
 Die brocht den Herder daer in wonderlijk bedenken.
 Wel, zeyd zy, lieve vrund! verwonderd gy u niet,
 Van 't gene dat gy hier van my gebeuren ziet?
 Wat denkt gy, zegt my doch, van mijn vrypostigheden?
 Wat denkt gy, zeyd zy noch, van 't geen ik huyden dede?
 Wat hebt gy wel gedocht, als ik met zoet gelag,
 U heden in den dienst zoo vriendelijk aen zag?
 Wat hebt gy wel gedocht, wanneer uw ooggen zagen,
 De mijnen op de uws zoo minzaam neêr geslagen?
 Waer op heeft u gedacht als doenmael doch gevoed?
 Daer van bid ik dat gy my klare kennis doet;

Ik zal u desgelijks mijn meening openbaren ,
 Ik zal, geloofd het my, de oorzaak u verklaren,
 Waer door dat ik aen u die tekens heb gedaen,
 Indien gy, 't geen gy docht my eerstmael doet verstaen;
 En wat dat u gedacht daer nyt bestond te trekken,
 Dat wild my, bid ik u, op mijn verzoek, ontdekken.
 Hy schrande van beleyd, en klok in zijn verstand,
 Die ziet daer pen en inkt, en grijptze in de hand;
 Ik zal me Iufvrouw hier een kluchtig rijmpje maken,
 Dat zal, op u verzoek, de rechte meening raken;
 Ik zal een kort gedicht hier stellen met de pen,
 Het geen u melden zal, hoe 'k van gevoelen ben.
 Den Herder heeft de pen voorts in de hand genomen,
 En 't gene dat hier volgd dat is 'er voort gekomen;
 Het rijmpje dat hy schreef, dat had niet anders in,
 Als deze zelfde reên, en deze zelfde zin:

*Als ik in plaetse van gebeên,
 Het oog sloeg op uw schoone leên,
 Zoo was 't dat ik niet anders bad,
 Als spaer, ey spaer! uw lonkjes wat,
 Oft anders ik verval in min,
 Schoon dat ik uws gelijk niet bin.*

Als nu de Iufvrouw heeft dit rijm bestaen te lezen,
 Soo voeldze meerder liefd, als zy wel had voor dezen;
 O zeyd zy! ik bespeur in u zookloeken geeft,
 Als oyt ter wereld noch gevonden is geweest;
 O zeyd zy! al te veel heeft u natuur gegeven,
 O woorden zoet gerijmt! ô letters wel geschreven!
 O reden! rijk van zin, ô rijmpjes wel gemaekt!
 O rijmpjes! die met recht my aen de ziel geraekt;
 Waer toe of u de Goôn zoo veele kracht vergunnen?
 Daer gy met weynig zoud mijn hertje steelen kunnen;
 Uw schoonheyd waer genoeg, u deugdelijk gelaet,
 U vriendelijk gezicht, uw minnelijke praet,
 Die hadden machts genoeg, om maegden te verwinnen,
 O Herder! die my steeld mijn hertjen, en mijn zinnen;
 O Herderlijke ziel! gy trekt mijn ziel tot gunst,
 Hoe vloeyend is u rijm, hoe deftig is uw kunst?
 Hoe dwingt gy mijne lust, door 't Herderlijk bedrijven,
 Een rijmpjen op u rijm, te rijmen en te schrijven?
 Zie daer, ik neem de pen, en let op mijn beslyt,
 Dit lag my op het hert, en 't woud, en most'er uyt.

*Indien ter wereld leeft een man,
 Die maegden herten dwingen kan;
 Zoo is't een Herder, door wiens geest,
 Mijn hert gedwongen is geweest;
 Gedwongen door een geestig beeld,
 Dat in mijn hert en zinnen speeld;
 Een beeld, dat in een maegde ziel,
 Door 't ooge, in het hert verviel;
 Daer lonk op lach, daer lach op lonk,
 My door het oog in 't herte zonk;
 Mijn oog op 't uw, uw oog op 't mijn,
 Hier in van een vermogen zijn.*

Hy, die haer rijmpjes leeft, en dat met goed genoegen,
 Die vind zich als verplicht hem by haer neêr te voegen;
 Hy prijft haer goed verstand, hy prijft haer kloeke geest,
 En looftze op liethoogst, en eertze op het meest.
 Zy, met een zoet onthael van lieffelijke reden,
 Die heeft hem op dit pas gelijkerwijs gebeden;
 Die heeft beleefdelijk aen haren vriend verzocht,
 Als dat zynu en dan hem by haer vinden mogt.
 Hy, die op haer verzoek een voorneem maekt te veynzen,
 Die let op haer gelaet, die let op haer gepeynzen,
 Hy speurd haer goede geest, hy let op haer verstand,
 Wat geestigheyd natuur haer jeugd heeft ingepland,
 Hy, als een zwakken mensch, die laet zijn hert bewegen,
 En voeld zich met het hert tot hare liefd genegen;
 Hy efter, die de zaak wat verder inne zag,
 (Mits dat hy was getrouwd, en niet meer minnen mag)
 Die voeld een zware strijd in zijn gedachte komen,
 Doch reden boven dien, heeft d' overhand genomen;
 Hy, wel begaest vantong, en met een goed beleyd,
 Die heeft haer niet een woord van liefde toegezeyd;
 Maer heeft op dit geval aen haer bestaen te zeggen,
 (Alzoo hy zach by haer verscheyde boeken leggen,
 Vol geestige musijk, ook violons, en bas,
 In welke kunst dees maegd zeer wel ervaren was,)
 Iufvrouw! ik speur dat gy tot kunsten zijt genegen;
 Dies laet ons, zoo 't u lust, die zoetigheyd eens plegen;
 Indien het u geliefd, en dat het wezen mach,
 Breng met u zoete stem een deuntje aen den dag.
 Zy, mild in deze kunst, begint ter terstond te queelen,
 Hy neemt de violons, en gaet 'er onder speelen;
 Hier toond de min haer kracht, hy (door haer zoete stem)
 Verliefd te meer op haer, en zy verliefd op hem;

Sy oeffenen muzik , en maken rymetijen ,
 Die al tot meerder gunst en meerder liefd gedyen ;
 In 't eynde , zy verzoekt , of hy in ware trouw ,
 Haer wel begeeren zoud voor zijn geliefde vrouw .
 Ach ! waer ik uws gelijk , wat kost ik meer begeeren ?
 Wat kost den Hemel my doch waerdiger vereeren ?
 Wat zonder liever paer ter wereld kunnen zijn ,
 Als uwe ziel , zeyd hy , vereenigt met de mijn ?
 Waer zoud men zoeter liefd ter wereld kunnen vinden ,
 Als dat uw Herder u , en gy uw Herder minden ?
 Hoe zoud men trouwer liefd op aerden kunnen zien ,
 Als tusschen u en my , me Jufvrouw ! zoud geschien ?
 Hoe zoud men vrouwen liefd met meerder liefde loonen ,
 Als u uw Herder zoud , ach ! schoone maegd , betoonen ?
 Maer 't schijnd dat het geluk die vreugde mijn benijd ,
 Dies moet ik zonder u af leven mijnen tijd .
 Neen ! Herder , zeydze , neen , ik steun op het vertrouwen ,
 Dat ik u ongeveynsd in deze zaek mach houwen ;
 'k Vertrouw mijn op uw deugd die my verschoonen zal ,
 Indien ik my te veer ontbloot in dit geval ;
 Sijt zeker , dat ik u oprechtelijk beminne ,
 Niet uyt een geyle lust , noch wulliptheyd der zinnen ;
 Niet door een heete drift van vleeschelijke vreugd ;
 Niet om u geld oft goed , maer om uw kunst en deugd ;
 Niet om dat ik vertrouw , als dat gy zijt gesproken ,
 En uyt een rijk geslacht uw voort komst hebt genoten ;
 Schoon dat gy arrem waert , en niet met al geacht ,
 En van geringe staet , en van een slecht geslacht ;
 Noch wil ik evenwel u reyne liefde toonen ,
 Door deugden , die ik zie dat in uw ziele woonen ;
 De deugd en wetenschap , verzelt met geest en kunst ,
 Die hebben u alleen verbonden aen mijn gunst ;
 'k Heb geld en goeds genoeg , zoo dat wy met ons beyden ,
 In alles na ons wensch , ons leven mogen leyden ;
 Ik zie op rijkdom niet , maer oog alleen op deugd ,
 Dees is mijn lieffte schat , dees is mijn hoogste vreugd ;
 Dees is het die my doet u om uw liefde smeken ,
 En zoo g'er tegen hebt , zoo bid ik u wild spreken .
 Jufvrouw ! ik , wien van u zoo grooten eer geschied ;
 Bedank u voor de gunst die gy my heden bied ;
 Jufvrouw ! mocht ik mijn hert u in belooning geven ,
 Soo mocht gy naer u wil dan met mijn herte leven ;
 Jufvrouw ! mocht ik mijn liefd tot uwen dienste bien ,
 Soo zoud gy eerst te recht getrouwe liefde zien ;

Iufvrouw! mocht ik u deugd alleen met liefde loonen,
 Zoo zoud gy zien hoe trouw dat ik my zoud betoonen;
 Soo zoud gy zien hoe trouw dat mijn oprechtgemoed,
 Soudneygen tot u dienft, door dienft die gy my doet;
 Maer ach! 't en kan niet zijn mits dien dechte wetten,
 My 't zelfde verbien, en op het hoogft beletten;
 Iufvrouw! ik ben getrouwd, de echt heeft my gepaerd,
 Enben dies uwe liefd, in gene deelen waerd;
 Ik heb een echte vrouw tot mijn behulp verkregen,
 Een volle overvloed van tijdelijke zegen,
 Ik hebbe geld, en goed na mijn begeert, en wensch,
 En efter ben ik noch een ongelukkig menfch;
 Ik weet, ten voegd my niet mijn houw'lijk te beklagen,
 Ik heb een booze vrouw, en moet het duldig dragen;
 Ik heb een hortig wijf dat niet wel leven kan,
 Ten zy zy alle daeg mo: t twiften met haer man.
 De Iufvrouw flaet bedeeft, doch zeyd, ik zal mijn leven,
 Mijn zinnen tot geen min, nocht tot geen liefd begeven;
 Maer minnen u alleen, hoe wel 't niet wezen mag,
 Tot aen mijn laetfte tijd, tot aen mijn jongfte dag,
 Niet dat ik buyten deugd wil echte trouwe fchenden,
 Niet dat ik minne luft of anders aen wil wenden;
 Maer lieven u op hoop, tot dat de bleeke dood,
 My, oft uw echte vrouw ter aerden neder ftoot.
 O wonderlijk bedrijf! ô tijdelijke dingen!
 O wereld! wat brengt gy niet al veranderingen.
 't Gebeurd op zeker tijd dat deze man zijn vrouw,
 Met ziekte werd bezocht, gelijk oft 't wezen wouw;
 Haer komt een zware koorts met harde vlagen treffen,
 Wiens brand men dag aen dag te meerder zach verheffen;
 In 't eynde komt de dood, en fcheyd de ziel van 't lijf,
 Hier werd de goede man verloft van 't quade wijf.
 Na dat haer leven nu een eynde had genomen,
 Is onzen Herder tot zijn hoogfte wensch gekomen;
 Na dat nu jaer en dag zijn vrouw was overleên,
 Is hy met deze maegd in d' echte flaet getreên;
 Met wien (gelijk men zeyd) dat hy noch leeft op hede,
 In liefde en in deugd, in ruft en ware vrede;
 Soo vredig dat men haer's gelijke niet en vind,
 Vermits de een den aer met gantscher herten mind.
 Hoe wonder is de liefd! hoe wonder is de minne!
 Wat doet de liefde niet aen menfchelijke zinnen?
 Hoe wel dat deze liefd ten beften is vergaen,
 Soo machze evenwel niet alte wel beftaen;

Men moet van zulke liefd al zijne zinnen trekken,
 Ten aenzien dat het kan tot groote doling strekken.
 Leer wie dit leezen mach, leer zulke minne vlien,
 Is dit nu wel gelukt, 't zoud kunnen anders schien.

S L U Y T R E D E N

Op dit voorgaende.

I S hier oft daer een wakker geest,	Het zy dat hy een vrouwe heeft,
Die dit gedicht oft rijmpjen leest;	Met wiendat hy onvredig leefd.
Is hier of daer een jonge maegd,	Ik wil hem dit als noodig raen,
Die dit gedicht oft rijm behaegd;	Geen ander min te onderstaen.
Zijn hier of daer getrouwe lien,	Oft liefde plegen met een vrouw,
Die dit gedicht met lusten zien;	Ten zy de dood scheyd d' eerste trouw;
Oft zoo het aen de echte man.	Veel Wetten zijnder die 't verbien,
Vermaeck oft vreugde brengen kan;	Dat zullix niet en mach geschien;
Om dat hy daer beschreven vind,	Geen grooter doling voor een maegd,
Hoe dat een maegd een man bemind.	(Schoon deze zaak wel is beslaegt)
En dat daer door in zijn gemoed,	Als datze daer haer liefde leyd,
Mocht werden zulke een hoop gevoed,	Daer echte trouw het trouwen scheyd.

Het goede kruid dat werd verdrukt,
 Zoo 't quade niet word uyt geplukt.



U voeg ik my tot u, tot u verliefde maegden;
 Ik zag eens op het land een zaak die my behaegden,
 Ik zag een jonge maegd gelegen in het groen,
 Met naerftigheyd en vlijt een noodig ding doen;
 Ik stond en overdacht, waer toe dit kruid te wieden?
 Het is om dat het goed door 't quade geen hinder schiede;
 Ik heb met enkel lust de penne aengetaft,

Dit voor een Zinne-beeld de maegden toe gepaft.
 Gy, die het onkruid ziet verwellikt neder leggen,
 Leer, jonge maegden! leer, wat dat dit is te zeggen;
 Leer, jonge maegden! leer, wat hier uyt word verstaen,
 Leer, wat 'er in de min voor vrijsters diend gedaen.
 Wanneer een geyle boef op uwe schoot mocht passen,
 Wanneer een slimme zucht hem in het hert mocht wassen,
 Wanneer hy u verzoekt tot zijn geliefde vrouw,
 Bezegeld zijne min met eeden van de trouw;
 Wanneer hy voor de trouw de minne zoekt te blussen,
 Met dertel oogs gelonk, in geyle minne kussen,
 U tedere gemoed te buygen na zijn zin,
 Zoo denkt, ô jonge maegd! dit 's onkruid in de min;

Gy diend op deze maegd, die 't koren wied, te letten,
 En houden in de min het wieden voor uw wetten;
 't Is onkruid dat 'er groeyd, 'tis onkruid dat 'er wast,
 Engeenzins in u hof, ô teere maegden! past;
 Geveynsde vleyery, en lusten die u smeeken,
 Zijn scherpe doorens die een eerbaer hertje steeken;
 Vergunde min voor trouw is als vergiftig kruid,
 Dat alle groente dort, dooft frisse bloemen uyt.
 Gy moet in dit geval, ô jonge maegd! aen 't wieden,
 Wanneer een minnaer u zijn lusten aen komt bieden;
 Ay! schikt dat gy in 't eerst geen onkruid groeyen laet,
 Het goede word verdrukt, zoo 't quaed te lange staet.
 Gedenkt hoe menig maegd in bitterheyd beweende,
 De zoetigheyd die haer onechte min verleende;
 Mins lust is zoo van aerd, wanneer zy is geboet,
 Schopt zy d' onteerde maegd onwaerdig met de voet;
 Hy, die te smeken placht, en acht niet op uw klagen,
 Gy zelfs bent ongezien by vrunden en by magen;
 Gy die eerst waerdig waerd ge-eerd, en aengebeên,
 Word van de minste mensch dan met de voet getreên.
 Gedenkt het droevig leet en al te bitter weenen,
 Geschiet aen de *Princes Diana van Athenen*,
 Ey, denk wat haer de min gegeven heeft tot straf,
 Als zy een Griekzen *Prins* haar maegdom over gaf;
 Als zy (op zijn beloft, en dieren eed van trouwen)
 Haer maegdelijke schoot niet zuiver heeft gehouwen;
 Als zy pluym-strijkery te haestig heeft geloofd,
 Is d' onbesloten hof haer eêlste blom beroofd;
 De *Prins* (na mins genot, aen hare zijde gelegen)
 Is in de nacht gereyft op onbekende wegen;
 Tot ik en weet niet waer, op onbekende strand,
 Gevallen in een schip, gesteken van het land.
Diana, die ontwaekt, in 't krieken van den dage;
 Waer zijt gy, lieve *Prins*, mijn eygen wel behagen?
 Zy mist hem van haer zijde, zy roept; waer zijt gy lief?
 Eylaes! zy roept, eylaes! de *Prins* een eere dief;
 Hoe! acht gy eer, nocht eed, die gy my zwoerd op trouwe,
 Soo lang daer sterren aen den Hemel wezen zouden;
 Eylaes! de plaetse leeg, de rover is gevluht,
 En loond mijn min, eylaes! met tranen en gezucht;
 Zy wringd haer handen t'zaem, de tranen in de oogen,
 Mijn kuyfheyd is geschend, de min heeft my bedrogen;
 Zy geeft haer op de strand aen d' oever van de zee;
 Voerdgy mijn maegdom weg? wacrom mijn lijf niet mede?

Waerom verlaet gy my , die trouweyd hebt gezworen ?
 Waerom mijn eer gefchend ? waer toe u eed verloren ?
 Zy gact de guure strand van dag tot dag betreên ,
 En offerd aen de zee een bitterlijk geweën ;
 Ach winden ! voerd hem na mijn zuchten en mijn tranen ;
 Ay brakke water vloed ! wild mijn ellend vermanen ;
 Ay stroomen van de zee ! drijft hem mijn klachten na ,
 Tuygd , hoe bedroefd dat ik hier op den oever sta .
Neptun! ik bid u , doe zijn schip te rugge drijven ,
 Die my met eeden zwoer ter dood getrouw te blijven ;
O Venus! groote vrouw , Goddinne van de min ,
 Voer dit gefchonden rif ter woester golven in ;
 Oft laet my hier op strand een cel oft kluyse bouwen ,
 Waer in ik my een wyl mach opgesloten houwen ,
 Op dat ik nimmer mensch voor mijne oogen zie ,
 En alle vreugde derf , en alle weelde vlie ;
 Als een onteerde maegd , niet waerdig te verkeeren ,
 By Princelijk geslacht , en Adeldom met eeren ;
 Ik wil , ô wreede Goôn ! in klagen en geweën ,
 Mijn leve dagen lang hier op de strand besteên ,
 Leer , jonge maegden ! leer de minne lusten mijden ,
 Tot dat getrouwe liefd u gund bequame tijden ;
 Leer , jonge maegden ! leer , mins lusten tegen staen ,
 Ter tijd toe dat de liefd haer plichten heeft voldaeën ,
 „ Een goede boom zal vrucht op zijne tijden dragen ,
 „ Dat 's in de lieve tijd van Soete zomer dagen ;
 „ Men ziet geen jeugdig kruid in doorre winter groen ;
 „ Men ziet geen bomen vrucht voor hare tijden voên ;
 „ Men ziet dat bloem nocht kruid , nocht granen , nochte zaden ,
 „ Als in de zomer tijd met vruchten staen beladen ;
 „ Men ziet dat niet een boom haer vruchten dragen mach ,
 „ Als op gezette tijd , en op bequame dag .
 Leer , jonge maegden ! leer , leer ô verliefde zinnen !
 Leer , teere spruytjes ! leer , eerst lieven en dan minnen ;
 Verwacht een zomer dach die uwe liefde voed ,
 Wacht met de min zoo laing als trouw liefds wet voldoet .
 Ik hebbe op een tijd eens deze les gelezen ,
 Ey ! laetze jonge maegd , u ook tot leering wezen ;
 't Geschiede dat een Vorst van Koninglijke stam ,
 De liefde tot een maegd in zijne herte nam ;
 De maegd van lager staet , als hy wel was geboren ,
 Doch niet te min heeft hy haer tot zijn lief verkoren ;
 Hy van een hooge stam , en Koninglijk gemoed ;
 Zy van geringe macht , in slechtheyd opgevoed ,

Is deugdzaam, wonder schoon, in frisse jeugd van jaren,
 In alle wetenschap en geestigheid ervaren;
Faustina was haer naem, een slechte Herderin,
 Die met haer gaven trok het Konings hert tot min;
 Sy, van zijn liefde gediend, heeft haer alzo gedragen,
 Dat zy den Koning wift in liefde te behagen;
 Na lange vrygheyd te zamen dus gepleegd,
 Voeld zich het Konings hert tot minne lust beweegd;
 Verzoekt zijn minne graegt aen hare schoot te boeten,
 Verzoekt door hare min zijn smerten te verzoeten,
 Als dat by hare schoot, haer maegdelijke leên
 Mach strelen na zijn lust, en stellen min te vreên;
 In 't kort, hy zocht met list, met smeken, en met vleyen,
Faustina tot de lust van minne aen te leyen,
 Hy zocht een geyle hand te drukken op haer borst,
 Wiens zuiverheyd noyt was met zulk een vuyl bemorst;
 Hy kost (wat dat hy deed) niet tot zijn wil geraken,
 Nocht door gevleyery haer kuyfche schoot genaken.
 Sie, teere maegden! zie, wat dateen kuyfch gemoed
 Niet om de waerdigheyd van hare kuyfheyd doet;
 Sy schroomde een Koning niet van hare schoot te weeren;
 Hier uyt de maegden staet een nutte les te leeren;
 Dat zy in haer gevry de lusten moeten vlien,
 En noyt een edel hert oft *Prince* zelfs ontzien.
 Al is u minnaer rijk, en machtig van vermogen,
 Gy zult des evenwel zijn ranken niet gedogen;
 Gy moet dies niet te min zijn lusten tegen staen,
 Gelijk *Faustina* heeft, aen dezen *Prins* gedaen.
 Is 't, Edel Vorst, zeyd zy, dat gy my liefde ter eeren,
 Soo moet gy aen de lust ontzeggen mins begeeren;
 Is 't dat gy my bemind, ô Vorst! gelijk gy zegt,
 Soo bid ik, dat gy my geen min te vooren legt;
 Is 't Edel Vorst en Heer, dat gy my zoekt te trouwen,
 Soo laet my doch zoo lang mijn zuiverheyd behouwen;
 Is 't dat gy my bemind voor u geliefde vrouw,
 Gund my mijn maegdom doch, tot dat ik met u trouw;
 Ik bid u, toomd de lust en dwingt de min door reden,
 Tot my de tijd gebiedte gunnen u mijn leden,
 Tot dat de rechte tijd vergunnen zal dien dag,
 Dat ik in eerbaerheyd mijn maegdom geven mach;
 Ik bid u, wild de min zoo lang ter zijden stellen,
 En om dit vuyl bejag mijn kuyfch gemoed niet quellen;
 Bezadig uwe lust en tochten van het hert,
 Tot dat door wet van liefde uw min verzadigd werd;

Verwacht bequame tijd, verwacht bequame dagen,
 Dat ik mijn zuiverheid u mach ten offer dragen;
 Bedwing zoo lang de lust van uw ontsteken brand,
 Tot echte liefde my op offerd aen u hand;
 Eer zal de minne lust op my doch niet vermogen;
 Eer zal ik uwe min die vryheid niet gedoogen;
 Geen woorden neem ik an, geen eeden ik vertrouwen;
 Geen man geniet mijn min, voor dat ik ben zijn vrouw.
 De *Prince* noch een mael die leyd het op een sineken,
Faustina noyt beweegd, begint hem aen te spreken;
 Geen *Prins* (hoe groot hy zy) is my zoo lieven vriend,
 Dat hy mijn min verkrijgt ten zy die is verdiend.
 De *Prince* sweld van spijt, en met ontsteken zinnen;
 Verlaet zijn eerbaer lief, en gaet een ander minnen.
Faustina dit bespeurd, bedenkt een loozen vond,
 Uyt een oprechte lief en ongevalschte grond;
Faustina die bedekt de maegdelijke leden,
 Op ongewoone wijs, met mannelijke kleden,
 Zy komt in deze schijn voor haren *Prince* treên,
 Zy gaet uyt liefden haer in 's *Princen* dienst besteên;
 Zoo haest zy by de *Prins* ten Hove is gekomen,
 Heeft hy *Faustina* voor zijn dienaar aengenomen;
 Haer op een zeker tijd gezonden met een brief,
 Aen zekere *Princes*, verkoren voor zijn lief.
Faustina heeft den brief aen de *Princes* gedragen,
 En op *Faustina* heeft de *Princes* 't oog geslagen;
 En zeyd, ô jongeling! geloof vry't geen ik zweer,
 Ik heb de *Prins* wellief, maer lief u noch veel meer;
 De min, die de *Princes* het herte had ontsteken,
 Deed haer op deze wijs dus aen *Faustina* spreken;
 Zie, dienaar van de *Prins*! zie hier een groote vrouw,
 Die garen aen u min haer lusten boeten zou;
 Sie hier, ô jongeling! zie hier *Princes* haer minne;
 Sie hier een edel hert, zie hier verliefde zinnen;
 Sie hier een rijpe vrucht op haer gezette tijd,
 Die zelve met gemak u in de handenglijd.
Faustina staet verbaest, en kan nauw antwoord geven,
 Wel hoe! zeyd de *Princes*, waer is uw moed gebleven?
 Soo gy een mannen hert in uwe boezem draegd,
 Betoon het, zeyd zy, dan, betoon het aen een maegd;
 Een maegd, van staet en stam, in 't eêlste van haer jaren,
 Een maegd, gelijk gy ziet, gencygd met u te paren,
 Een maegd, een edel vrouw, ten hove opgevoed,
 Een maegd, die van uw min haer wellust hebben moet.

Faustina, die begint op deze wijze spreken,
Faustina leyd het aen, om de *Princes* te smeken,
Faustina zeyd tothaer, ach! wel geboren vrouw,
 Uw slaef te zijn ik my gheel onwaerdig houw;
 Bedenk eens by u zelfs, en overweeg met reden;
 Hoe gy in dit geval vind duyzendzwarigheden;
 Bedenk eens by u zelfs, waer't niet een zotterny?
 Waer't niet een dwaes bestaen, *Princesse* vrouw, dat gy
 Het koper voor het goud, voor zilver, lood woud kiezen?
 Waer't niet een zinloos werk, uw eere te verliezen?
 Wat gaet u aen *Princes*! dat gy een slave vleyd
 Om zotte minne, vol ellend, en zwarigheyd?
 Wat gaet u aen *Princes*! een slaef om min te smeken?
 Denk eens, met welk een wrack zoud dit mijn *Prince* wreken;
 Denk eens, indien dat ik dit misbruyk dorst bestaen,
 Hoe bitter, en hoe wreed zou't, leyder, my vergaen!
 Uw edelheyd zoud gy haer hoogste roem onttrekken,
 Uw zuiverheyd, *Princes*! met lelijk vuyl bevlekken,
 Bemorzelen uw eer, uw edelheyd tot schand,
 En dat door snode lust van geyle minne brand;
 Uw edelheyd zoud gy tot een slavinne maken,
 En ik in ongenaed by mijnen Vorst geraken,
 Gy met de voet getreên, van uwe eer ontbloot,
 Ik als een snode guyt verwezen tot'er dood.
 Vreest gy in ongena by uwen Vorst te komen?
 Wel aen (zeyd zy) zoo heb ik dan voor my genomen,
 (Indien dat gy de lust mijns minne niet vervuld)
 Te maken dat gy ook onschuldig lyen zult.
 Ik zal aen uwen Vorst met zuchten en met klagen,
 Ik zal hem even wel de misdaed voor gaen dragen,
 Ik zal u evenwel beklagen voor uw Heer,
 Als dat gy hebt geschend mijn zuiverheyd en eer;
 Ontzegt gy my mijn wil, zoo zal u straf genaken,
 Schoon gy onschuldig zijt, ik zal u schuldig maken;
 Ik zal met droef gelaet ook voor de Rechters treên,
 (Met klagen en gezucht, met tranen en geweën)
 En eysschen wrack voor smaed, door't weyg'ren my bewezen.
Faustina zeyd, wel aen, ik zal geen pijnen vreezen,
 Ik zal uw valsche wrack, *Princesse*, niet ontzien,
 Begeerd gy mijne dood? ik kanze niet ontvlien;
 Zoo gy in pijnen tracht mijn lichaem te doen lijden,
 Mijn ziele zal hier door in haren God verblijden;
 Zoo gy een strenge straf op uwe slaef uyt stort,
 Ik weet hoe dat de ziel hier door vervrolijkt word;

Soo wrack onschuldig my als eereeloos doet sterven,
 Ik weet de ziele zal een Hemels loon verwerven;
 Soo my uw booze lust, onschuldig lyen doet,
 Ik weet hoe God den Heer dat aen de ziel verzoet;
 Soo gy mijn lichaem drukt met overlast van plagen,
 Ik weet dat God mijn ziel die last zal helpen dragen;
 Soo gy voor 't werelds recht uyt booze lusten treed,
 Om pijnigen mijn vleesch met alles wat gy weet,
 Hoop ik een Hemels vreugd t' ontfangen voor die pijnen,
 Wanneer de ziele zal voor haren God verschijnen;
 Daer zal een aerdsche dood het eewig leven voên,
 Een leven, 't welk noyt zal de ziele sterven doen;
 Ik zal door mijn geloof, *Princes*, hier op vertrouwen,
 En van de vuyle zond mijn ziele zuiver houwen.
 Zy heeft op staende voet den *Prins* by haer ontboên,
 En met een valsch beklag geroepen tot de Goôn;
 Zy valt ter aerden neer met tranen in de oogen,
 Zy zeyd, de eerbaerheyden kan het niet gedogen.
 Dat ik, ô *Prins*! op u, op u mijn oogen sla,
 Beween, beween met my, laes! mijn verdriet en schâ,
 Beween, eylaes! beween, beween met my de stonden
 Dat ik gevallen ben in noyt gewilde zonden;
 Ach! *Prince*, treurd met my, mits gy my treuren ziet,
 Om dat ik ben geraekt in 't opperste verdriet,
 In 't opperste ellend, waer toe een Maegd mach komen,
 Mijn zuiverheyd is my door uwe slaef benomen,
 Mijn kuysheyd is geschend, mijn eerbaerheyd bemorft,
 Uw slaef, eylaes! uw slaef aen my dit plegen dorst.
 Denk hoe het *Princen* hert in spijt most zijn ontsteken.
 Denk wat hy denken mocht om zoo een daed te wreken,
 Denk wat voor pijnen hy niet wel en heeft bedocht,
 Waer meed hy aen zijn slaef dees boosheyd straffen mocht.
 't Geschiede (als de zaek by Rechters op genomen,
 d' Onschuldige *Faustijn* ter vier schaer dede komen,
 Alwaer zy van het Recht wierd dapper aengetast)
 Dat zy ontschuldigde, daer meê zy wierd belast;
 Doch haer ontschuldiging en heeft niet kunnen baten,
 Zy most daer voor het Recht de waerheyd varen laten.
 „O droefheyd! daer onschuld als schuldig lyen moet;
 „Geen smert zoo bitter smert als deze smerte doet.
Faustina werd tot wrack van noyt gedane daden,
 Een ongemeene straf op haren hals geladen;
 Het Recht spreekte vonnis uyt; uw misdæd eyscht tot straf,
 Dat men u levendig doe smooren in het graf;

D' onschuldige *Faufijn* (met boejens en met banden ,
Gekluystert en gekneld om armen en om handen)

Komt als misdadig daer voor hare Rechters trêên ,
Valt knielende ter aerd , en offerd haer gebeên.

O God ! genadig God , bescherm Heer van de goeden ,
Kan uw langmoedigheid gedulden de gemoeden ,

Van 't Goddelooze volk , dat vrome zielen haet ,
En straft als quade die , die noyt en wilden 't quaed ?

O God ! langmoedig God , kan 't Goddelijk vermogen ,
Zoogrooten valsheid in der boozen hert gedogen ;

O God ! langmoedig God , ô God ! laet gy 't geschien ,
Dat men dees boosheid kan in schijn van waarheid zien ;

Is 't mogelijk , goede God ! dat vromen zoo veel lijden ;

Is 't mogelijk dat de tijd kan brengen zulke tijden ,

Dat ware waarheid werd door valsheid zoo verkeerd ;

Dat onrecht vromigheid , als onvroom , overheerd ;

Ach ! kan de vreeze Gods zoo werden weg genomen ,

Kan in het 's menschen hert zoo snoden valsheid komen ;

Had ik nu geen getuyg by 't onrecht dat ik ly ,

Hoe ongenadig zoud men handelen met my ;

Had ik geen vastigheid van mijn onschuldig lyen ,

Hoe vinnig zou 't bedrog mijn cerbaer hert bestryen ;

Had ik nu geen bewijs by 't onrecht , my gedaen ,

Hoe jammerlijk zou 't hier met my , cylaes ! vergaen ;

Kost ik geen zekerheid van mijn onschuld betoonen ,

Hoe deerlijk zoud men my als een godlooze loonen ;

Indien dat ik maer waer die gene die ik schijn ,

Hoe jammerlijk wou 't nu of loopen hier met mijn.

Gy Rechters ! die my hebt gelijk ter dood verwezen ,

Als een misdadige mijn vonnis voor gelezen ,

(My 't leven op ge-cyscht , als een die heeft misdaen)

Onschuldig doet gy my dit groote onrecht aen ;

Dat ik onschuldig ben veroordeeld aen het leven ,

Daer zal ik zelve u getuygenis van geven ;

Dat ik onschuldig ben zal komen aen den dag ,

Soo klaer dat klaerder niet de waarheid blijken mach ;

Al t'zamen vraeg ik u , gy die hier zijt verschenen ,

Behoord men niet de straf te leggen op de genen ,

Die een onnoozel hert , beschuldigd in het quaed ,

En zelve heeft gezocht de zonde met 'er daed ?

Komt die geen straffe toe , die 't quaed doen zoekt te plegen ,

Om dat men tot het quaed my niet en kost bewegen ?

Ik vraeg , of niet die geen strafbaer veroordeeld word ,

Die uyt een snode lust der vromen eer verkort ?

Gy rechters, en gy *Prins!* nu zal ik u verklaren,
 (Sprak dees bedroefde maegd) hoe dat ik ben gevaren;
 Weet dat ik niet en ben die, daer men my voor houd,
 'k ben, *cylaes!* ik ben die, die gy niet vertrouwd;
 Dat u, in deze schijn, (ô *Prince*) zou verzoeken,
 Ik (die d' onkuysheyd pleeg als godloos te vervloeken)
 Heb noyt onkuysche lust aen u *Princes* getoond,
 Door mijn getuyge zal ik werden wel verschoond;
 Hoe ik onkuysheyd haet dat hebt gy wel bevonden,
 Als ik my heb getoond een vyandin der zonden,
 Wanneer ik uwe lust, en geyle minne brand,
 Door liefde tot mijn eer, ha *Prins!* sloeg van der hand;
 Ik bid u, maek my los van dees geboeyde banden;
 Ik bid u, maek eens los mijn valt besloten handen;
 Ik bid u, *Prins*, gebied dat yemand my ontbind,
 Op dat gy, 't geen ik zeg, waerachtiglijk bevind;
 Ik bid u, maek my los, op dat ik neder buyge,
 En mijn onschuldigheid aen yeder een getuyge;
 Gund my de handen vry, en zoo veel vryheyd, ach!
 Dat ik mijn boven kleed van 't lichaem trekken maek;
 Gund my die vryigheid, dat ik u mach betoonen,
 Wat hert en ziele onder deze kleeren woonen;
 Gund my die vryigheid, ô *Prins!* op dat gy ziet,
 Wat onrecht en geweld dat hier aen my geschied.
 De *Prins* die staet verbaest en is op 't hoogst verslagen,
 De *Prince* die begint *Faustina* af te vragen,
 Wie dat zy is; en waer dat zy hem heeft gezien?
Faustina zeyd, als gy uw minne my quaemt bien,
 Daer mijne eerbaerheyd die niet en kost gedogen,
 Hebt gy uw liefd van my onwaardig af getogen;
 Mijn liefde blijft standvast, hoe wel dat gyze haet,
 Ik heb uw minne wel, maer noyt uw liefd vermaed;
 Ik ben *Faustina*, hier indeze schijn gekomen.
 De *Prins* en heeft zoo haest haer name niet vernomen,
 Hy valt *Faustina* daer (uyt liefden) om den hals;
Faustina! dus getrouw? *Princesse*, gy dus vals?
Faustina werd met vreugd van haren *Prins* ontfangen,
 De *Prince* kust haer mond, de *Prince* kust haer wangen,
 De *Prince* knield ter aerd, de *Prins* valt haer te voet,
 Nu zien ik (zeyd de *Prins*) wat rechte liefde doet.
 Leer, jonge maegden! leer, leer geyle lusten myen,
 Het zal u t' zijner tijd tot vreugden eer gedyen;
 Leer, jonge maegden! leer, wat vreugde liefde baerd,
 Wanneer een jonge maegd haer zuiverheyd bewaerd;

Leer, jonge maegden! leer, leerlicht beweegde zinnen;
 Hoe gy u dragen moet tegens de lust der minnen;
 Gy, jonge maegden, moct in 't alder eerst begin,
 Noyt gunnen aen uw hert de lusten van de min.
 Wanneer men wacht te lang, de brand zal opwaerd stijgen,
 Met groot geweld en is de vlam niet neer te krijgen;
 Het vonkje niet gedooft, in tijds niet uyt gebluft,
 Veroorzaekt groote schâ; zoo gaet het met de lust,
 Zoo gaet het met de min, de min gepleegd voor 't trouwen,
 Teeld in een eerbaer hert een knaging en berouwen;
 Want zoo de minne lust werd voor de trouw voldae n,
 Men zal de minnaer zien met uwe maegdom gaen.
 Leer, jonge maegden! leer, hoe gy u hebt te dragen,
 Wanneer een minnaer u om mins genot komt vragen;
 Leer, jonge maegden! leer, hoe gy u dragen moct,
 Wanneer een minnaer u tot min verzoeken doet.
 Indien een slimme boef zoekt tot zijn wil te raken,
 En tracht u dit en dat in 't minnen wijs te maken;
 Zoo leer, ô maegden! leer, hoe dat te licht geloofd,
 Heeft meenig eerbaer maegd haer eerbaerheyd geroofd.
 Leer, jonge maegden! leer, hoe gy in minné daden,
 U dragen moet dat min de eere niet kan schaden;
 Leer, jonge maegden! leer, wat dat 'er diend gedaen,
 Op dat de minnery u eere niet mocht schaên,
 Om minnens oeffening behoorelijk te plegen,
 Ga, teere maegden, ga op wel gebaende wegen;
 Leer middelen waer door gy onderscheyden kend,
 Wat min in d' eer bestaet, wat min de eere schend.
 Hoor, teere maegden! hoor, 'k zal u met rijmpjesleeren,
 Wat minne deugd'lijk is, en welk gaet buyten d' eere;
 Op dat gy in u min door kennis onderscheyd,
 Wat min dat u tot eer, wat min tot oneer leyd.
 Indien gy word verzocht om echtelijk te trouwen,
 Indien u (jonge maegd) de liefd word voor gehouwen,
 Indien gy in de liefd een trouwe minnaer vind,
 Die u uyt liefde liefd, en met 'er herten mind,
 Die u in liefde diend, en dat verscheyde dagen,
 Die u een zuiver hert in liefden op komt dragen,
 Die u uyt liefde liefd, en verder niet en gaet,
 Als hem, uyt rechte liefd, de eerbaerheyd toe laet;
 Die met 'er herten toond als dat hy is genegen,
 Om u, geliefde maegd, tot weêr liefd te bewegen;
 Dieniet een enkel woord laet komen uyt zijn mond,
 Als dat getuyge geeft van een oprechte grond;

Die u alleening bid om echtelijk te trouwen,
 En zonder u in 't minst, mins lusten voor te houwen;
 Die klacht op klachte doet, met een genegen hert,
 Dat hem de liefde pijnd, dat hem de liefde smert;
 Die met standvastigheyd de neyging zijner zinnen
 Op offerd aen de liefd, en niet en zoekt de minne;
 Die geyle ranken mijd, geen minnery betracht,
 Maer lieve weder liefd op zijne liefd verwacht.
 Noch meerder, jonge maegd, noch meerder minne wetten,
 Waer u met aendacht staet zorgvuldig op te letten;
 Wanneer gy u ten echt aen yemand wild besteên,
 Soo volligd deze wet die ik aen u verleên;
 't Is niet genoeg dat gy uw liefd verleend aen dezen,
 Daer moet (bedenk het wel) daer moet wat meerder wezen;
 't Is niet genoeg, ô neen! 't is niet genoeg dat hy
 Oprecht in liefden is, en heusch in zijn gevry;
 't Is niet genoeg dat hy bevallig is van reden,
 In schoonheyd wel begaefd van lichaam en van leden;
 't Is niet genoeg dat hy veel schoone zaken weet;
 't Is niet genoeg dat hy een deftig ampt bekleed;
 't Is niet genoeg dat hy op alles is bedreven,
 In alle geestigheyd kan na de wereld leven;
 't Is niet genoeg dat hem 't geluk wel heeft bedeeld,
 Oft hier een rijmpje maekt, oft daer een deuntje speeld;
 't Is niet genoeg dat hy kan spelen, queelen, zingen,
 Zich meesterlijk verstaet op alle deze dingen;
 Schoon hy dit alles heeft, ey! zeg my eens, wat is 't,
 Soo hem alleinig maer het goed gebruyken mist?
 Dies leer, indien gy u ten echte wild begeven,
 Indien gy, jonge maegd, tracht echtelijk te leven,
 Indien gy, jonge maegd, zoekt wel getroud te zijn,
 Soo bid ik u, onthoud een kleyn les van mijn.
 Leer, hoe hy (die u vrijd) voor al behoord te wezen,
 Geoeffend in de deugd, en God den Heer te vrezen,
 Dat is, een die zich recht op zulke winst verstaet,
 Die eerlijk gedijd, geen deugd te buyten gaet;
 Een die niet is gewend by zulke te verkeeren,
 Daer van men dronkenschap en slempery mocht leeren,
 Een die zich niet gewend tot snoode tuyschery,
 Maer die zijn oeffening in Godes vreeze zy;
 Een die zijn naerstigheyd betoond in zulke zaken,
 Waer meed hy eerlijk kan door de wereld raken,
 Geen onrechtvaardigheyd in zijnen handel lijd;
 Een die de vroomme zoekt, de Goddelooze mijd.

Een die zich stadig voegd met vromen te verkeerem,
 En garen hoord en spreckt het heylig Woord des Heeren;
 Een die de deugde liefd, en quâ begeerte derft,
 En liefd meer eygen winst, als 't geen hem is ge-erft.
 Wild gy in d' echte staet (ô maegden, zijn behouwen,
 Zoekt (zoo 't u mooglijk is) met zulken een te trouwen;
 Leer, maegden! leer hoe gy hier toe geraken kund,
 Leer middelen waer door dat God u dit vergund.
 Wanncer een reyne zucht trekt door u teere leden,
 Wanncer gy zijt geneygd om in de echt te treden,
 Wanncer gy wenscht te zijn na uwen wensch getroud,
 Een ding, een noodig ding, in 't minnen onderhoud,
 Bid God op deze wijs, en dat ook alle dagen,
 En wild hem dii gebed in uwe ziel op dragen.

O God! *Almachtig God, beliefd het u dat ik,
 Mijn naer uw lieve wil in liefdens wetten schik?*
 O God! *Genadig God, zoo bid ik stierd mijn zinnen,
 Dat ik die naer uw wil gebruyken mach in 't minnen;*
 O God! *niet mijne wil, maer uwe wil geschied,
 En wat gy niet en wild, dat wil mijn wille niet;*
 Beliefd het u dat ik zal echtelijken leven,
 Gund dat ik my daer toe ten zaligsten begeve,
 Niet nyt een drift van lust tot geyle brosse vreugd,
 Maer minne, die door liefd, mach leyden tot de deugd;
 Gund my, ô goede God! een innerlijk genegen,
 Om in de zoete min te gaen de rechte wegen;
 Gund my, ô goede God! een neyging die my trekt,
 Alwaer dat my de min tot zalig leven strekt,
 Gund my geen lust tot min, als die gy hebt geboden;
 En die tot d' echte staet de menschen is van nooden;
 Gund my geen ander lust in 't minnen, o mijn Heer!
 Als dat ik uwe Wet door echte liefde eer.
 Ik wil in deze zaek mijn zorgen u bevelen,
 Wild mijn ten zaligsten uw zegen mede deelen,
 Wild my (ô Goede God!) verguonen op mijn tijd,
 Een man daer ik in vreugd mijn leven mee verslijt.
 Indien gy my beroept dat ik hier op der aerden,
 Den houwelijken staet in liefden zal aenvaerden;
 Zoo gund my (goede God) daer ookeen liefde toe,
 Door welke ik mijn plicht, na mijn beroep, voldoe;
 En dat ik in 't begin my naerstig mach gewennen,
 Om my, en mijn beroep zeer wel te leeren kennen,
 Om eer aen hem te bien, dien gy mijn Voogd-heer maekt,
 Op dat een goed begin ten goeden eynde raekt.

Mijn verblyen „ is maer lyen.



'k **H**Eb vreugde, zoo wanneer ik opwaerts ben gevlogen,
 Maer, leyder! in de vlucht vind ik my heel bedrogen;
 Al vliegend acht ik my ontslagen van mijn last,
 Mijn vreugde baerd mijn smert, al vliegend ben ik vast;
 Dies werd my in de vlucht mijn Vryigheyd benomen,
 Want daer ik garen waer en weet ik niet te komen;
 Wat baet my dat ik vlieg, al ben ik noch zoo vlug,
 Een kind behoud my vast, en trekt my weêr te rug.



Enchouwd, verliefde jeugd, de kleyne God der minnen,
 En neemt dit kindêr werk tot lering voor de zinnen;
 Leer, minnaer! leer hier uyt, al valt het minnen zoet,
 Die zoetheyd heeft by haer het geen u smerten doet,
 De maegd die gy bemind ('t zy om haer groot vermogen)
 Oft gaven des natuurs, 't zy schoonheyd, bruyne oogen,
 Het zy een liefgelonk, oft minnelijk gelaet,

't Zy om haer goed geslacht, oft om haer hooge staet;
 Die zal u, voor een-wijl, haer gunste mede deelen,
 Die zal, tot haer vermaek, zomwijlen met u spelen;

Die zal uw vryery met vrundſchap dikmaels voên,
 Die zal u alle gunſt op uw verzoeking doen ;
 Die zal u langen wijl, ja dikwijls menig jaren,
 Bedriegende door de gunſt op hoop met haer te paren ;
 Die zal u liefds vermaeck vergunnen langentijd,
 En alle vrundſchap doen ter wijle dat gy vrijd ;
 Maer zoekt gy, 't geen gy wenſcht, een eynde van uw zaken,
 Soekt gy na lang gevry, haer tot uw vrouw te maken,
 Waend gy te krygen't geen haer gunſt u had voorzeyd,
 Sie hier, 'tis maer bedrog, gy minnaers ſtaet bekeyd ;
 Gy zijt (in uwe liefd, door hare gunſt) bedrogen,
 Schoon gy vertrekken wild, uw liefd kan 't niet gedogen ;
 Sy wil dat gy haer laet, gy wild 't geen zy belaft,
 Doch alles te vergeefs, haer ſchijn-gunſt houd u vaſt ;
 Gy wild, maer uwe wil is 't willen al benomen,
 De zaak (ô minnaer) is te ver met u gekomen ;
 Gy hebt te langen tijd geveynſde gunſt geloofd,
 Dies kan de lange brand zeer qualijk zijn gedooft.
 Zie hier hoe 't met u gaet door al te lang te vrijen,
 Uw vreugde baerd u ſmert, uw zoetheyd doet u lyen,
 Uw blijdſchap teeld verdriet, uw liefde geeft u pijn,
 Vermids beveynſde gunſt uw hoope ſcheen te zijn.
 Het gaet hier in met u, gelijk het blijkt bydezen,
 Gy meenden vry te zijn, maer moet gevangen wezen ;
 Zoo gy de vryheyd zoekt, u 't minnen wild ontſlaen,
 Wat is 't eylaes ! wat is 't ? gy wild, maer kund niet gaen ;
 Gy zijt, gelijkerwijs het vogeltjen, gebonden,
 En ſchoon gy vluchten wild, werd machteloos bevonden,
 De lange oeffening, waer uyt de quelling groeyd,
 Die heeft u in de min het herte vaſt geboeyd ;
 Gy wild, en kund niet vlien ; gy moet, en wild niet ſcheyen ;
 Gy ſcheyd, maer komt wederom, midſ hoop u zoekt te peyen ;
 Haer ſchijn-gunſt u getoond, is als een tacye band,
 Die vaſt gebonden houd de kracht van uw verſtand ;
 Een vruchteloze hoop verwacht haer weder minne,
 Doch, geeft u anders niet als quelling aen de zinnen ;
 Gy krijgt niet dat gy zoekt, ô ! al te groot verdriet,
 Haer vrundſchap was geveynſd, voor u en is 'er niet.
 Dit oorzaekt u gequel, en doet u droevig klagen,
 Dit voed uw lievend hert met ſmert van droeve dagen ;
 't Zy waer gy keerd oft gaet uw quelling blijft u by,
 De minne plaegd uw hert met liefdens ſlaverny.
 Wat middel, oft wat raed, wat diend 'er voorgenomen,
 Waer door gy wederom moogt tot uw vryheyd komen ?

De liefde had u noyt in dit verdriet gebracht ,
 Had gy op wederlicfd niet al te lang gewacht ;
 Indien gy , minnaer , wild bevrijd zijn van dit lyen ,
 Gy moet voor alle ding niet al te lange vryen ,
 Gy moet van eersten aen uw liefds verzoeking doen ,
 En niet te vast uw hoop op hare vrundfchap voën .

S L U Y T - R E D E N .

Wild gy onbeschadigd vryen ,
 Vrye Minnaer , vry van lyen ,
 Vry van quelling , vry van pijn ,
 Leer , hoe u gevry moet zijn .
 Vryd de tijd van weynig dagen ,
 Zonder groote liefde te dragen ;
 Vrye vryer , vryd de maegd ,
 Eer gy vaste liefde draegd ;
 Speurd gy dat haer fwakke zinnen
 Neygen tot het zoete minnen ;
 Speurd gy dat 'er yet wat zy
 Toegedaen u w vryery ;
 Speurd gy dat zy is genegen ,
 U te gunnen weer-liefds zegen ;
 Schijn haer gunst u toegedaen ,
 Leer hoe 't vryen voort moet gaen .
 Zoekt zoo veel te weeg te brengen ,
 Dat haer gunst u wil gebengen
 Eenig teken , waer door gy
 Vast meugt gaen in u w gevry ;
 Vaste hoop om haer te trouwen ,
 Die gy meugt voor zeker houwen ,
 Zeker dat zy u bemind ,
 Zoo gy zoo een teken vind .
 Maer in tegendeel van de zyn ,
 Minnaer , wild ge waerschoud wezen ,
 Dat gy op geen maegd ventroud ,
 Die u lang aen 't lopen houd .
 Acht geen gunst van fwakke maegden ,
 Die (hoe dikmaels gy haer vraegden ,
 Om een teken van haer trouw ,
 Om te worden u we vrouw)
 Noyt een teken wilde toonen ,
 U met weder liefde te loonen ;
 Maer alleen een zoet gelaet ,
 En een vrundelyke praet ,
 Als een zoete toevrye ,
 Van haer schijn-gunst in het vryen ;
 Waer door zy u w liefde trekt ,
 Dat het u tot na deel strekt .
 Hier in 't eerst niet afgescheyden ,
 Zal u w liefde tot quelling leyden ,

Dees in 't eerst niet uyt gedooft ,
 Lust en rust door 't vryen roofd ;
 Dees in 't eerste niet verdreven ,
 Zal u stryd en quelling geven ;
 Dees in 't eerste niet ontgaen ,
 Zal u in het vryen schaën .
 Schijn-gunst roed u in 't verlangen ,
 Gy door schijn-gunst word gevangen ;
 Even als het muisje doet ,
 Dat door 't wyterlyke zoet ,
 Van het lok aes , word bedrogen ,
 Listig in een strik getogen ,
 Daer de graegte al te groot ,
 Is de oorzaak van zijn dood .
 Leer hier uyt , verliefde zinnen ,
 Al te grooten graegt in 't minnen ,
 Al te lang een maegd gevrijd ,
 U tot z warigheyd gedijd .
 Al te lang hier nagelooopen ,
 Op een ydel hoop te hoopen ,
 Al te lang hier liefd verzocht ,
 Heeft 'er veel in smert gebrocht ;
 Al te lang een maegd gebeden ,
 Zonder dat zy aen haer reden ,
 U een teken blyken doet ,
 Van een ongeveynsd gemoed ,
 U een teken wil verklaren ,
 Dat zy denkt met u te paren ,
 Zonder dat zy aen u zeyd ,
 Dat haer goë genegentheyd ,
 Weer-liefd wil aen u verleenen ,
 Om in 't minnen te vereenen ,
 Zonder dat gy dit bevind ,
 Is u vryen enkel wind ;
 Zonder dat gy dit kund speuren ,
 Zal het vryen u doen treuren ;
 Sonder dat u dit geschied ,
 Voed het vryen u verdriet .
 Wild gy rust door 't vryen winnen ,
 Soo leerd vryen zonder minnen ;
 Sijt verzekert van de maegd ,
 Eer gy vaste liefde draegd .

Is't eene koud, en't ander hiet,
Zoo wil het aen malkander niet.



Wat moeyten dat ik doe, ik kand 't zoo nauw niet passen;
Dat ik het eene weet aen't ander vast te lassen;
Hoe dat ik woel en sloof, en arbejd in het smeën,
't is al verlooren werk, en 's wil doch niet aen een.
Ey! wat een vreemde zaak, dat ik het niet kan maken,
Dat deze twee door 't vuur, eens vast aen een geraken;
Hoe dat ik beuken klop de las niet vast en houd;
Waerom? 't een is te hiet, en 't ander is te koud.

W

Aer zijt gy, minnend hert, waer zijt gy jonge zinnen?
Waer zijt gy die uw jeugd besteed in 't lieve minnen?
Waer zijt gy lievers nu, die Venus handel leerd,
En in de minne-school vast dagelijks verkeerd?
Waer zijt gy minnaers nu, die garen waert ervaren,
Op zoete minnery in 't bloeyen van uw jaren?
Waer zijt gy, die uw vlijt in 't lieve vryen doet?

Koom, leer door 't smeden eens hoe dat gy vryen moet;

Koom

Koom minnaers , koom en leer begrijpen uyt het lassen ,
 Waer op dat gy behoord voor alle ding te passen ;
 Wanneer dat gy uw jeugd in 't vryen wild besteên ,
 Wanneer gy zijt gezind in d' echte staet te treên ,
 Voor alle zaken leerd een leering in uw zinnen ,
 Wie dat u dienstig is om echtelijk te minnen ,
 Wie dat gy door de liefde , en wettelijke trouw ;
 Wild lieven voor uw lief , wild minnen voor uw vrouw ;
 Dat is , in u gevry leerd voor het eerst gewennen ,
 De zinnen van u lief te weten en te kennen ,
 Speurd hoe zy is van aerd , en of ook hare zin
 Met uw begeerte is een-aerdig in de min ;
 Daer diend in uw gevry wel naerstig acht genomen ,
 Of uw natuur met haer wel over een zal komen ,
 Of uwe zin ook wel met d'hare eenig zy ,
 Want zonder dit (geloofd) de liefde is slaverny .
 Indien dat man en vrouw in echte plicht verschillen ,
 Indien dat d' echte luy oneenig zijn in 't willen ,
 Indien oneenigheyd is tusschen wijf en man ,
 't Is zeker dat de echt geen vreugde geven kan ;
 Hier om , al eergy vryd wild neerstig overwegen ,
 Wat dat 'er in de liefde en 't vryen is gelegen ;
 Wat dat 'er nodig diend in deze zaek gedaen ,
 Eer dat gy , minnaers ! wild het minnen onderstaen ;
 Hoe dikmaels , losse jeugd , heeft u de min bedrogen ;
 Hoe dikmaels kan de min verblinden uwe oogen ;
 Zoo dat gy heel verblind , als een die niet en ziet ,
 Doold van het rechte pad , en sneuveld in verdriet .
 Den een die mind en liefde , dat 's zonder liefde en minnen ,
 Alleinig dat hy mocht veel middelen gewinnen ,
 Alleen is 't dat hy mind , alleen is 't dat hy vryd ,
 Niet uyt een rechte liefde , maer uyt een quade strijd ;
 Een strijd die hy gevoeld , schoon tegens recht en reden ;
 Een strijd tusschen de liefde , en gelds genegtheden ;
 Een strijd , mids dien de liefde strijd tegens zijn gemoed ,
 Een liefde , niet uyt de liefde , maer uyt de lust na 't goed .
 Ik zeg dat menigmael een minnaer word gedreven ,
 Om tot de lieve min zijn zinnen te begeben ,
 Schoon dat hy in zijn hert de minne niet gevoeld ,
 Maer qua begeerlijkheyd die hem in 't herte woeld ;
 Dees zoekt zomwijl een maegd tot liefde te bewegen ,
 Schoon dat hy in het minst tot haer niet is genegen ,
 Maer om dat zy bezit de gaven van het goud ,
 Soekt hy alleen te zijn met deze maegd getrouwd ;

O trouwe zonder liefd! ô liefde zonder trouwe!
 O wel geliefde maegd! maer ongeliefde vrouwe,
 Die niet uyt liefde zijt, maer om u geld bemind,
 In plaets van liefdens vreugd gy droeve quelling vind,
 't is zeker, en 't gaet vast, dat geenderleye zaken,
 Kunnen eenige vreugd zonder de liefde maken;
 De minne zonder liefd, is vreugde die daer smert,
 Geen liefde by de man, is strijd in 't vrouwen hert.
 Waer echt is zonder liefd, daer is zy zonder vreugden,
 Waer liefde niet en is, verminderen de deugden;
 Schoon dat aen eene zijde de liefde is volmact,
 Ten bact niet zoo de liefd u beyde niet en raekt;
 Wat rijst 'er? twist en strijd onttaet 'er tusschen beyden,
 Zoo dat men dikwijls ziet getrouwde luyden scheiden,
 Ja breken eer en eed, van haer gesworen trouw,
 De vrouw verlaet de man, de man verlaet de vrouw;
 O Goddeloos bedrijf! ô gruwelijke zonden!
 Daer twist de banden breekt door eeden vast gebonden,
 Daer trouwe niet en houd 't geen Gode was beloofd,
 Daer tweedragt breekt de echt, 't geen ziel en lichaem roofd;
 Om deze zwarigheyd in d' echte staet te myen,
 Verliefde jeugd, gebruykt voorzichtigheyd in 't vryen;
 En trouw niet om het goed zoo u de liefde mist,
 Om 't geld alleen getrouwd, veroorzaekt alle twist.
 Wie twistig leefd in d' echt, dien is de echt een helle;
 Wie d' echt in vreed beleefd, is 't herte vry van quellen;
 Wie d' echte liefd uyt liefd, een Hemel heeft op aerd,
 Die alle zoetigheyden Hemels wellust baerd;
 De liefde voed de echt met allerleye vreugde,
 De echt die leefd door liefd na wetten van de deugde;
 Indien gy lieven wild, dat liefde wel gedijd,
 Zoo schikt, verliefde jeugd, dat gy gedachtig zijt,
 De leering hier gesteld, hoe dat men diend te passen,
 Twee yzers even heet te maken om te lassen;
 Dat is, steld uwe liefd op een die niet verschild,
 In 't geen dat gy begeerd, maer wil het geen gy wild,
 Een die met uwe zin tracht over een te komen,
 Op dat de vrede zy uw echt ter hand genomen;
 Twee van gelijken aerd die kunnen vreedig zijn,
 Twee ongelijk van aerd is d' een den ander pijn;
 Indien dat men het vuur met water wil vermengen,
 't is zeker, 't eene kan het ander niet gehengen,
 Het water en het vuur die strijden tegens een,
 Twee dingen ongelijk en worden noyt gemeen.

Verliefde jonkheyd eer gy vryd,
 Zoo schikt dat gy gedachtig zijt,
 Te stellen uw verliefde zin,
 Niet op de grond van losse min;
 Niet op een Iufvrouw wel gekleed,
 En die van moye dingen weet,
 En garen op de strate pronkt,
 En met een lodder oogje lonkt,
 Oft die met vricndelyk gelaet,
 Oft met een minnelijke pract,
 Oft met een zoete tovery,
 Vlokt tot Venus lekkerny;
 Maer boven al uw liefde zet,
 Dat's na de plicht van echte wet;
 Dat is, schik dat gy liefde draegd,
 Ik zeg alleen tot zoo een maegd,
 Die haer op alles wel verstaet,
 Dat meest een echte vrouw aen gaet;
 Die van haer moeder heeft geleerd,
 Hoe dat de vader word ge. cerd,
 Hoe dat een vrouw haer dragen moet,
 Wanneer de man zijn beste doet,
 Hoe dat een vrouw moet zijn gezint;
 Wanneer de man een gulde wint,
 Oft hier oft daer een zom vergaerd,
 Het veegt de vrouwe dat zy spaerd,
 En uyt de winste van het geld,

Niet al te mild weêr uyt en teld;
 Wanneer de man op winste past,
 Zoo word de vrouw de zorg belast,
 Dat zy de keuken wel verzieet,
 Tot nooddruft, maer tot weelde niet
 Al wint de man veel geld en goed,
 En teerd de vrouw in overvloed,
 En loopt, en koopt, een dit een dat,
 Verspilt in 't pronken groote schat;
 Leer, minnaer! dat gy niet en mind
 Voor uwe vrouw, dees moeders kind;
 Maer liefd een maegd, wiens moeder
 Na wetten die de vader geeft; (leefd
 Want na de oude vogel zong;
 Zoo pijpt gemeynelijk het jong;
 De takken acden na de stam,
 Van goede boom goê vruchte quam;
 Gemeenelijk de dochter aerd
 De moeder die haer heeft gebaerd;
 Neem deze wet in u gevry,
 Let maer hoe dat de moeder zy,
 Zoo haer de moeder voegen kan,
 Dat's na de wetten van de man,
 't Is zeker dat de dochters zin,
 De moeders plicht zal trekken in,
 En leeren, 't geen de moeder doet,
 Zy ook haer man betoonen moet.

Al schijnt mijn lief wat straf en stuur,

Het is maer oly in het vuur.

CUPIDO stookt de brand, mijn lief zoekt ondertusschen,
 De vlammen van de min te doven en te blusschen;
 Hoe meerder vochtigheyd dat zy van boven stort,
 Hoe felder dat de vlam noch in het branden word;
 't Is oly die zy giet, 't vuur kan geen blussing krijgen,
 Te meerder dat zy lescht, te hooger ziet men 't stijgen;
 Het schijnd de Iufvrouw slaet mijn liefde van haer hand,
 Ik speur het in geveynsd, dies min te meerder brand.



Ufvrouw, het schijnt tot min u zinnen niet en strekken
 Doch, evenwel kan ik van u mijn hert niet trekken;
 Hoe wel gy menigmael het komen my verbied,
 Jufvrouw, dat gy zulx meend en dunkt my lijkwel niet;
 De hoope voed mijn liefd, de liefde mijn vertrouwen,
 De hoop, doet my, Jufvrouw, in 't minnen moed behouwen;
 Daer blijkt welyets in u dat liefde tegen strijd,

Daer blijkt weêr yets dat gy tot liefd genegen zijt;
 Het is der maegden plicht, alweygerendte minnen,
 t' Ontzeggen met de mond, te lieven met de zinnen;
 Het is der maegden aerd, ik houdze als voor goed,
 Dat wel het herte mind, schoon zy 't niet blijken doet;
 Het is der maegden aerd, en waerdig om te loven,
 Dat reeden liefdens vlam kan matigen en doven;
 Het is een goeden aerd, die men in maegden vind,
 Te strijden tegen liefd, schoon dat het herte mind.
 Jufvrouw, gy zegt ik zal mijn liefds verzoeken staken,
 En trachten in mijn liefd tot waerdiger te raken;
 Gy zegt, de liefde is voor u te zwaren last,
 Gy zegt, dat uwe jeugd noch 't minnen niet en past;

Ik zeg, in 't tegen deel, dat gy in 't fleur uws jaren,
 O het bequaemste zijt, om echtelijk te paren;
 Ik zeg, dat liefde my uw waerdighejd toevoegd,
 Ik zoek geen waerdiger, uw waerde my genoegd.
 Dies ik in min volhard, en zal de liefde plegen,
 Op hoop ik met 'er tijd u hertje zal bewegen;
 Iufvrouw, 't is minnaers aerd, in zaken van gevry,
 Te offeren zomwijl een kleyne rijmery;
 Iufvrouw, 't is minnaers aerd, van min en liefd te klagen,
 Dat 's op een zoete voys liefds lyen voor te dragen,
 Zomwijl een geestig lied te zenden aen een maegd,
 Dat door een lieve stem zijn droevig lyen klaegd;
 Iufvrouw, of u de lust tot vrolijkhejd mocht dwingen,
 Omeens een zoete voys, en geestig Lied te zingen;
 Iufvrouw, of u de lust eens tot het zingen dreef,
 Zoo zing dees rijmpjes dan die ik uyt liefde schreef,
 Op dat gy met vermaak gevoelen meugt mijn smerten,
 En dat gy mijn verdriet met vreugde neemt ter herten;
 Iufvrouw, ik zend u toe een rijmpje dat voor mijn
 Uyt klagen zal met vreugd, mijn lyen en mijn pijn,
 Die ik om uwent wil zoo langen tijd van dagen,
 Heb in mijn ziel geleên, heb in mijn hert gedragen,
 Die ik om uwent wil tot dus lang heb geleên,
 U vruchteloos om hulp tot noch toe aen gebeên;
 Iufvrouw, ontfang van my gevoyfde rijmeryen,
 Bootft met uw stemme na de Echo van mijn lyen;
 Iufvrouw, queel uyt met vreugd mijn lang geleden smert,
 Die u ten offerand uyt liefd gezongen werd.

Stemme: Moe gebaed.

Minne God! gy die u brand
 In mijn boezem hebt onsteken;
 Venus! laet mijn offerand,
 Zijn getuyg, en waerheids teken,
 Dat 'er noyt en is gebleken
 Trouwer liefde als de mijn;
 Ey! wild dit mijn Iufvrouw tuygen,
 Ik, die voor uw Altaer buyg,
 Bid u wild my gunstig zyn.

II.

Eer Auroorten oosten daegd,
 's Hemels aenschijn gield met bloezen,
 Ik ter liefde van een maegd,
 Offer uyt gekipte roozen,
 Die ik heb voor puyk gekoozen,

Vers bedropen van de douw;
 Onder wellikt, fris van bladen,
 Op dat my hier doot genade,
 Mocht geschien van mijn Iufvrouw.

III.

Venus! vraegd gy waerom ik
 Roode roozen, vers ontloken,
 Op uw hooge Altaer schik,
 Om in minne-brand te stoken,
 En ten Hemel toe doe rooken?
 't Is tot tuyge dat mijn hert,
 (Als een afgeplukte bloeme,
 Die men leven-loos mach noemen)
 Aen mijn lief geoffert werd.

Vreemd is het geen men in my ziet,
 'k Doe branden, zelfs en brand ik niet.



WAnneer een harde steen op 't vuur-slag werd geklonken,
 Zoo sticht zy vlam en brand, door 't stralen van haer vonken;
 's Schijnd wonder dat men vuur uyt koude steenen slaet,
 En dat het niet en brand, waer uyt de brand ontstaet;
 't Geen zonder branden is, het branden kan vermekken,
 Da koude steen die kan een koole vuurs verstrekken;
 Zoo gaet het met de min, s' en brand niet in 't gemoed,
 Van haer, die in mijn borst de minne branden doet.



LUfvrouw, gelijkerwijs gy slaet uyt steenen vonken,
 Slaet gy ook in mijn hert de stralen van uw lonken;
 Jufvrouw, gelijkerwijs de steenen geven vuur,
 Zoo voed gy ook mijn brand door gaven van natuur;
 Jufvrouw, ik word door u tot minnen aengedreven,
 En gy wild in u hert de min geen plaetze geven;
 Ik brande van de min, gy voed de brand in mijn,
 En zelfs en brand gy niet, ô min! hoe kan dit zijn?
 O oorsprong mijner liefd! ô vuur-slag van mijn minnen;
 Hoe blaekt en brand uw vlam, in mijn verliefde zinnen;

O hert-

O hertje van mijn lief! ô koele koude steen!
 Die my doet branden, maer hebt daer van niets gemeen;
 O gaven des natuurs! my menigmael gebleken;
 O vonkjes! die in my de minne-brand ontsteken;
 O lieflijk gezicht! ô vriendelijk gelaet!
 O zoete zedigheyd! ô aengename praet!
 O lodderlijk gelonk! ô vonkjes uyt bruyn oogen!
 O lipjes als koraal! wat hebt gy groot vermogen;
 O schoonheyd in mijn lief! ô schoonheyd ongemeen!
 Uyt de natuur volmaekt van lichaem en van leen;
 O voedzel van mijn min! ô poezelige handen!
 O vonkjes! die in my het minne-vuur doet branden;
 Doch lief! hoe zeer in my het vuur der minne blaekt,
 Vergaefts is 't, mits de vlam u hertje niet en raekt.
 Hoe dat ik bid en smeek, om uw versteende zinnen
 Te buygen tot mijn liefd, te trekken tot het minnen,
 Hoe ik u vier, en dien, hoe ik u vley, en vry,
 U hert blijft onbeweegd, en even hard tot my;
 Hoe zeer ik lief, om u tot liefde te bewegen,
 Gy valt my even straf, en staet mijn liefde tegen.
 Gy (door uw schoonheyd) hebt in my de min gevoed,
 Ten blijkt niet dat mijn brand u hertje branden doet;
 Gy hebt in minne-brand ontsteken mijne zinnen,
 En zelve voeld gy niet de vlammen van de minne;
 Gy acht mijn liefde niet, maer drijft mijn klachten heen,
 U hertje blijft verhard, en koud gelijk een steen.
 Hoe kan een zoete maegd die bitterheyd gedogen,
 Dat zy een minnaer ziet verdwijnen voor haer oogen?
 Hoe kund gy, zoete maegd, gedogen dat mijn hert,
 U liefd, en dat het uw gantsch niet beweegd en werd?
 Hoe kan een zoete maegd die wreede strafheyd lyen,
 Dat zy een minnaer haet die trouwheyd toond in 't vryen?
 Iufvrouw, het is te wreed gehandelt nu met my,
 Ik bid, bedenk het eens wat ik om u al ly;
 Hoe liefde met my leefd, hoe dat ik word gedwongen,
 Niet van een wreede *Mars*, maer zoete *Venus* jongen;
 Niet van een groote God, maer van dat kleene kind,
 Dat zelfs de grootste Goôn aen zijne banden bind.
 Indien ik mijn natuur tot ruste zock te stellen,
 De min die voed mijn geest met mymerende quellen,
 Zoo haest mijn oogen maer eens toegeloken zijn,
 Benauwde droomen, lief! die overvallen mijn,
 Zoo dat ik niet en kan tot ruste my begeven,
 Ik werde door de min gedwongen, en gedreven,

In 't midden van de nacht en koude dnyfternis ,
 Ter plaetze daer mijn lief voor mijn verborgen is ;
 Ter plaetze daer mijn lief met toegesloten deuren
 Geruftig leyd en rust , ik treurig sta te treuren ;
 Ter plaetze daer mijn lief haer rust in lust voldoet ,
 En daer mijn minnend hert zijn nood u klagen moet ,
 En zuchten , zucht op zucht , zoo menig duyzend werven ,
 Dat gy my in de nacht hier over straet doet swerven ,
 Doet komen voor uw deur , alwaer geofferd word ,
 Een bitterlijk geweën in tranen uyt gestort ;
 Daer Venus Majesteid gebied aen my te knielen ,
 En daer de minne God de krachten mijner zielen
 Tot offerande dwingt , ja tergd my tot gebeën ,
 Dat ik medogentheyd verzoek op mijn geweën ;
 Vergeefs is 't , ô Goddin ! al doen ik duyzend klachten ,
 Mijn lief en acht het niet , dies klaeg ik zonder krachten ,
 Mijn bidden vruchteloos , mijn liefd geen weer-liefd vind ,
 Mijn klachten en gebeën verfluyven met de wind ;
 U hertje blijft verhard , geen zuchten en vermogen ,
 U hert , ha wreede lief ! te brengen tot medogen ;
 Dies ik uyt liefde wil (door liefds gencgentheyd)
 In liefde quijuen tot de dood mijn ziele scheid ;
 Ik wil (gelijk wel eer getrouwe minnaers plegen)
 Betoonen dat oprechte liefde is gelegen
 In het volherden , tot 'er tijd toe dat de dood ,
 't Verliefde zieltje van het lichaem heeft ontbloot .
 Het is den rechten aerd van trouwe minne slaven ,
 Te lieven , tot het vleesch in d' aerde word begraven ;
 't Is rechte liefdens aerd , te lieven tot 'er tijd ,
 Dat liefde (door de dood) het lieven word benijd ;
 't Is rechte liefdens aerd , 't geen liefd eens heeft verkoren ,
 Zoo lang te lieven , als 't geliefde werd verloren ;
 Ik min , schoon ongemind , van die ik min , te zijn ,
 Brandliefde niet in haer , zy brand te meer in mijn .

TRouwe minnaers ! die uw zinnen
 Zoo verbonden houd aen 't minnen ,
 Dat gy om de minne lijdt ,
 Zoo veel tegenheyd , en strijd ;
 Zoo veel pijnen , zoo veel smerte ,
 Zoo veel quelling in u herte ,
 Als den Hemel Sterren draegd ,
 Om een liefde-looze maegd ;
 Schoon geen weer-liefd werd bevonden ,
 Gy blijft aen de liefd verbonden ;
 En wild lieven tot de tijd ,
 Dat gy zonder leven zijt .

Wild u tot dit rijmpje keeren ,
 En uw groote dwaesheyd leeren ;
 Trouwe Lieders ! leer van my
 Zoot te lieven , zotheyd zy .
 Ey ! 't en voegd geen wijze zinnen ,
 Zoo te lieven , zoot te minnen ;
 't Is geen trouwheyd , schoon gy 't meend ,
 Zotheyd is 't die u verkleend .
 Faren lang in liefd volherden ,
 Zonder weer geliefde werden ;
 Zulke liefde , zulk gevry ,
 Is maer enkel zottennry .

Zulke liefde, zulke minnen,
 Is maer quelling aen de zinnen,
 Zoo geliefd, en zoogevryd,
 Is geslooft en niet bedijd.
 Trouwe minnaers! Wild gy leeren,
 Wel en recht u dwaes begeeren;
 Leer het door dit voor-beeld dan,
 Dat ik u zal wijzen an.
 Dat'er yemand wierd gevonden,
 Aen zijn meyning zooo gebonden,
 Dat hy bergen van zijn steê,
 Dat hy't water uyt de Zee,
 Dat hy woud met spits van eyken,
 Zelfs den Hemel hoog bereyken,
 Dat hy al het ware zand,
 Wilde voeren van de strand;
 En zijn zinnen daer mee quellen,
 Dat hy grondig wilde tellen,
 Al de Sterren die daer staen,
 Aen den Hemel by de Maen;
 Zoud gy 't niet voor dwaesheyd schelden,
 Dat zich yemand zoo aen selde?
 Even acht ik u gezind,
 Zoogy vrijd die u niet mind;
 Eren groate zouternyen
 Toond gy minnaers in u vryen,
 Als gy mecnig jaren loopt,
 Daer gy op't onzeker hoopt;

Daer gy haer niet kund behagen,
 Met getrouwe liefde te dragen;
 Daer (hoe trouw dat gy bemind)
 Niet als stuur afkeer vind;
 Daer, hoe trouw gy zyt in 't dienen,
 Zygeen weêr-liefd wild verlienen;
 Daer i hoe hoog dat gy haer acht)
 Zy u dienst en min belacht;
 Daer uw liefde, daer uw minnen,
 Is een walging aen haer zinnen;
 Daer uw deugd, en trouw gemoed,
 Zijn geschopt als met de voet.
 Minnaers! leer, di minnen myer,
 Mïd die ydel zotte vryen,
 Vrijd niet daer u't vryen smert;
 En geen weêr-liefdis in 't bert;
 Vrijd niet daer gy styve zinnen
 Speurd, die door u trouwe minne
 Niet bewegen, schoon dat gy
 Iaren lang pleegd u w geivy;
 't Is, gelijk ik zeg hier voeten,
 Tyd verquist, en rust verlooven;
 't Gaet met u gelijk het doet,
 Eener die zijn lusten voed;
 Eener die een groot verlangen,
 Heeft een schoone vrucht' ontfangen,
 Zocht een vrucht die hem bebaegd,
 Van een boom die niet en draegt.

't En is niet vreemd voor die bemind,
 Dat hy veel smert en lijden vind.



Wie van de Bykens wil de zoetigheyd genieten,
 Moet hem in 't minste deel geen smert laten verdrieten;
 Wanneer het Byken prikt, hem steekt, oft quetst, oft queld,
 Zoo dat hem hier of daer een dikke bulte sweld;
 Men zeyd de Goden zelfs geen moeylijkheyd ontzagen,
 Om in de minne lust te piegen haer behagen.
 Heeft zelfs den donder-God zijn wezen niet verkeerdt,

En in een vreemde schijn, der vrouwen min begeerd?
 Wat moeyten heeft op hem niet *Hercules* genomen,
 Al eer hy tot zijn wil in 't minnen is gekomen?
 In welke zwarigheyd, en over groote nood,
 Begafhy zich, eer hy met *Dianira* vlood.
 Heeft *Paris* niet in zee zoo menig mijl gevaren,
 Om met de Koningin van Griekenland te paren?
 Wat moeyten, wat gevaer, heeft hy niet uyt gestaen,
 Eer hy *Helena* deed met hem na Troyen gaen!
Leander, die uyt liefd van minne wierd gedreven,
 Alswemmende ter Zee, ontzag nocht lijf nocht leven,

Ontzag hem geen gevaer, ja zelve niet de dood,
 Wiens ziel in 't lichaem wierd gevoerd als in een boot,
 Gedreven na zijn lief, zijn *Hero*, zijn beminde,
 Waer kan de minnaer doch getrouwer voor-beeld vinden?
 Als dees die niet ontzach het groot en zwaer verdriet,
 Waer door hy in de zee zijn jonge leven liet.
Aeneas (lang voor zeyd der Goden prophecijen
 Dat hy beminnen zoud, en 's Konings dochter vryen)
 Ontziet geen moeylijkheyd, maer neemt gewillig aen,
 Een moeyelijken weg, en zware reys te gaen;
 Hy trok van Troyen na d' Italiaensche kusten,
 Gedreven door de min, gevoerd van liefdens lusten,
 Om liefdens offer aen 't geminde lief te doen,
 Op hoop dat wederliefd zijn liefde zoude voên.
 Het is een vaste les geleerd van wijze ouwen,
 Wat grooten arbeyd kost, in waerde word ghouwen,
 Geenschat zoo aengenaem, geen zoetigheyd zoo zoet,
 Als 't geen dat moeyten kost, en daer men vlijt om doet,
 Wat licht verkregen werd, dat acht men kleyn van waerde;
 Wat smert en arbeyd kost, dat eerd men op der aerde;
 De peere die men plukt, en van de takken snijd,
 Is beter als die peer, die van de steele glijt.
 Een Jufvrouw, al te haest genegen tot het minnen,
 Was noyt zoo aengenaem aen kloeke minnaers zinnen,
 Als wel in dit geval een zulken Jufvrouw doet,
 Aen wien hy groote vlijt in 't vryen plegen moet,
 Ten is geen kloeke geest die weynig tijd wil plegen;
 En zonder moeylijkheyd een maegd tot liefd bewegen;
 Het is geen kloeke geest, ô neen! die zich ontziet,
 Ter liefde van een maegd wat quelling en verdriet;
 Ten is geen schrandere geest die zich in 't stuk van 't vryen,
 Wat moeyten wil ontzien, nyt liefde niet wil lyen.
 Ten is geen wijze maegd, die haer te licht verzeyd,
 Aen een die hem ontziet (in 't vryen) arrebeyd;
 Ten is geen wijze maegd, die haer, in deze zaken,
 Te licht bewegen laet, door veele wijs te maken;
 Een dochter zy geleerd, dat zulke min haer past,
 Die al te schielijk niet, maer die allengskens wast;
 Een dochter zy geleerd, in 'd oeffening van 't vryen,
 Voor al te vroege gunst haer wel te leeren myen;
 Een dochter zy geleerd, 't is eygen aen de min,
 Haer weygering die voed, door 't weygren, 's minnaers zin.
 De min is zoo van aerd, en 't zijn haer oude grillen,
 Het willig mijd de min, 't onwillig zal hy willen;

Dit zy u als een wet in liefdens zoete strijd,
 Gy dochters! vrijd doch niet ten zy gy word gevrijd;
 In't vryen zijt verdacht, geen woorden te vertrouwen,
 Dies wild u in dat stuk vry traeg en langzaam houwen,
 Op dat gy met 'er tijd uyt woorden leeren meugt,
 Of zulke woorden ook gegrond zijn op de deugd;
 Bespeurd gy 't zoo, als dan kund gy u billijk toonen,
 Om na den eysch van dien uw minnaer te beloonen.

Wie moeyten doet,, verkrijgt het zoet.



Oo yemand zich begeeft te reyzen vreemde wegen,
 't Gebeurd, hy op de reys zomwijlen is verlegen,
 Wanneer hy op de weg twee paden leggen ziet,
 Hem zijnde onbekend, en weet haer uyt-komst niet;
 Hy twijfeld in de keur, en dat in zijn gepeyzen;
 En weet niet welk van tweek dat hy best door zal reyzen,
 Vermits den eenen weg toond schoon in het begin,
 End' ander (zoo het schijnd) heeft moeylijkheden in;
 Hy doold in zijn beraed, en overleyd na reden,
 Of hy het best, of 't slechtst in 't eerste wil betreden,
 Na raed van reden vind hy voor hem alderbest,
 Te kiezen 't bitter eerst, en 't zoetste op het lest.
 't Is menigmael gebeurd dat zulk een is bedrogen,
 Die 't beste heeft gekeurd alleenig voor de oogen;
 Dat is, wie op 't begin, en niet op 't eynde ziet,
 Die raekt door 't eerste zoet ten lesten in verdriet;
 Zoo gaet het in de jeugd, en met verliefde zinnen,
 Zoo gaet het met die geen, die vryery beginnen;
 Een die een Jufvrouw liefd, een die een Jufvrouw mind,
 Haer weygering zomwijl in 't eerste wel bevind;
 Zy toond afkeerigheyd, als niet tot liefd genegen,
 Ja! 't schijnd men eerder zoude een harde rotz bewegen;
 Ja! 't schijnd men eerder zoud de klippen in de zee,
 De bergen op het land verzetten van hun steê,
 Al eermen haer gemoed met liefdens zoete reden
 Tot liefd bewegen zouw, door smeken en gebeden;
 Maer eene die te recht der liefdens treken kend,
 Die is in dit geval het weygren wel gewend;
 Endoet gelijkerwijs den Reyfger in 't reyzen,
 Al zijne tegenheyd verzacht hy door gepeyzen;
 Valt in 't begin den weg wat moeylijk om te gaen,
 Gedachten drijven hem door deze lusten aen,

Hoe na het zuur verdriet een zoete vreugd zal komen,
 In dees gelijken schijn moet liefde zijn genomen;
 Indien een Minnaer liefd, indien een minnaer vrijd,
 Daer hy in 't alder eerst wat tegenheden lijdt,
 Ik leer hem deze les, die noodig diend onthouwen,
 Indien hy is geneygd door reyne zucht te trouwen,
 Dat hy voor eerst en al moet volgen deze wet,
 Daer hem ten hoogsten diend aendchtig op gelet?
 Voegdu, by die gy mind, door goê gelegentheden,
 Voor d' eerste reys of twee, gebruykt geen liefdens reden,
 Maer wel gemeene praet; voerd heuliche mond, en hand,
 En onderzoekt voor al, haer grond, door u verstand;
 Leer, zeg ik, eer gy vrijd, leer kennen hare zinnen,
 Leer haeren ommegang, eer g' u steld om te minnen;
 Na dat gy dan bespeurd hoe haer begeerte zy,
 Daer na steld ook het wit van uwe vryery;
 Bevind gy in 't begin haer zonder liefds medogen,
 Al dunkt u in het eerst dat gy niet zult vermogen,
 Al is zy stuur en straf, en acht u liefde niet,
 Ja 't zy al schoon dat zy het lieven u verbied,
 En laet noch daerom niet uw dienst, en liefde varen,
 Hoe weynig zy u acht, ten moet u niet bewaren;
 Maer noemt haer wreedheyd zoet, haer stuurheyd heerschappy,
 Haer afkeer mogentheyd, haer weygering voogdy;
 Zegt, dat gy dees al t' zaem erkend voor uwe Goden,
 En dat uw liefde wil volbrengen haer geboden;
 En ondertusschen vaert met u vryaedje voort,
 En zegt, voogdes! ik bid dat gy mijn klachten hoord;
 Smeekt haer zoo zoet gy kund, en offerd liefds gebeden,
 Prijft alles wat zy prijft, roemd van d' uytmentheden,
 Die de natuur in haer te voor schijn heeft gebracht,
 Prijft haer, al is 't dat zy uw liefde gantsch veracht;
 Loond zy u liefd met smaeds, loond gy haer smaed met minne,
 Waer door gy met 'er tijd haer straftheyd zult verwinnen;
 Al is 't in eerste pijn, al geeft het u verdriet,
 Dat gy van eersten aen afkeerigheyd geniet,
 Denkt wie zich steld getroost een weynig tijds 't bedroeven,
 Die zal op zijnen tijd ook weder vreugde proeven;
 't Is zeker, zoo u lief (die gy standvastig mind)
 U, in de liefd tot haer, noch even trouw bevind,
 Dat zy voorgaende smaed in liefde zal verkeerren,
 En u voor haren lief in 't lieven zal begeeren;
 Is minne altijd zoet, zoo is haer zoetheyd niet,
 Ik achtde minne zoet, om dat zy geeft verdriet.

*Was de minne altijd zoet,
Ach! de minne zoud verveelen;
Neen, ó! neen, de liefde moet
Zuur en zoet, van beyde deelen;
Minne zoet met zuur vermengt,
Liefdens graegte trouwheyd brengt.*

Een heufche mond,, spreekt liefdens grond.




DE liefste die ik lief, de waerdste die ik minne,
Dat zijt gy, die alleen daer toe beweegd mijn zinnen;
Ik kan u langer niet verbergen mijn gemoed,
En ongewoone finert die my de liefde doet;
Mijnzin word door de liefd tot uwe min gedreven,
Mijn tong wil u daer van de grond te kennén geven;
Mijn hert dat is gelijk een vat dat overstort,

Wanneer het al te vol met nat gegoten word,
Ia! 't is gelijk een kruyk die niet en is gesloten,
Maer overloopt wanneer, zy is te vol gegoten;

Het hert is my zoo vol, van liefde die ik draeg,
 Dat het te barsten schijnt, is 't dat ik niet en klaeg.
 Vriendinne, ach! vertrouwd, het hert schijnd my te breken,
 Indien ik niet en mach mijn liefdens grond uyt spreken;
 Hoe wel de vreeze wil bedwingen 't sprekend lit,
 En breydelen mijn tong door schromens streng gebit;
 De vrees, eylaes! de vrees, is my op 't hoogste tegen,
 Om u tot wederliefd, me Iufvrouw! te bewegen;
 De liefde, en de vrees die voeren strijd in mijn,
 'k Weet niet wie van die twee zal overwonnen zijn;
 Verwint het liefde al, zoo moet de waerheyd blijken,
 Gaet liefde boven al, zoo moet de vreeze wijken;
 Vlucht vreeze! vlucht voor liefd, ey liefde! houw doch stal,
 Doet blijken, door mijn liefd, dat liefd gaet boven al;
 O liefde! trouwe liefd, die by geen beter teken,
 In dit geval en kunt ter wereld zijn geleden,
 Als by het vuur, wiens vlam in hoogte opwaerts slijgt,
 Wanneer het pek, oft teer, oft vette oly krijgt;
 Vriendinne, ach! zoo is 't nu ook met mijn gelegen,
 De brand van liefde kan voor u niet zijn verzwegen;
 Daer is yets dat haer voed, daer is yets dat haer drijft,
 Daer is yets 't geen niet wil dat liefd verholen blijft,
 Daer is yets dat in my liefds vlam zoo hoog doet blaken,
 Dat ikze dien aen u, mijn lief! bekend te maken;
 U vriendelijk gezicht is 't voedsel van de vlam,
 Waer door in my de liefd haer eerste oorsprong nam;
 Uw oogjens hebben eerst mijn hert in liefd ontfsteken,
 Ik ben genoodzaekt u om gunsten aen te spreken;
 Vriendinne, van de tijd dat ik u eerst aen zag,
 Bevond ik wat in my de liefde al vermag;
 Voor eerst bespeurden ik liefds opperste vermogen,
 Alleen uyt uw gezicht, en vriendelijke oogen,
 Die als twee sterren in uw schoone voorhoofd staen,
 Wiens stralen zoeter licht uyt deelen dan de Maen;
 Uw kackjes rood geblooft op zilver wittewangen,
 Zijn met een zoet gezwier van lokjes overhangen,
 Die langs het schoone blos op zilver witte grond,
 Door d' aefems labbre wind bekrullen uwe mond;
 Uw lieflijke sprack, uw aengename reden,
 De schoone stal en zwier van lichaem en van leden,
 Zijn van natuur, nakunst, op 't aerdigste geteeld,
 Tot pronk en tot gieraed van u volmaekte beeld;
 Volmaekt, zeg ik, volmaekt, de vingers en de handen,
 Zijn vlammen die in mijn het minne-vuur doen branden;

Die al te zamen zijn als voedzels van mijn min,
 Dees stookten liefdens brand in mijn verliefde zin;
 Gy zijt het maer alleen, van wien ik moet ontfangen
 De hoogste vreugd van liefd, die ik met zoet verlangen,
 Van uw genadigheyd uyt weêr-liefds gunst verwacht;
 Gy zijt het die mijn hert kund voeden door uw macht,
 Ik offer u, Iufvrouw! getrouwe minne vruchten,
 Dat zijn mijn klachten, lief! vermengd met droeve zuchten,
 Die liefde voor u stort met smekende gebeên,
 Om aen uw waerdigheyd mijn liefde te besteên;
 Ontfangt mijn liefde doch, wild na mijn zuchten hooren,
 Verfmaed mijn trouwheyd; niet tot uwen dienst gebooren;
 Wild mijn genegentheyd met uwe gunste voên,
 En mijn oprecht verzoek met weder min voldoen;
 Ach! ik word op het hoogst, van Venus kleene jongen
 Geprikkeld tot de liefd, en zoete min gedwongen,
 Om u alleen, alleen u overfchoone maegd,
 Te offeren de liefd, die u mijn herte draegd;
 Te lieven voor de liefst, u, die mijn liefd doet leven;
 U, dien ik wil uyt liefd mijn hertjen overgeven;
 Gelijk mijn leven is het waerdigst dat ik min,
 Zoo zijt gy ook aen my, mijn waerdigste vriendin!
 Geloofd, indien het my stond in mijn keur te kiezen,
 Het zy mijn leven oft uw weêr-liefd te verliezen,
 Ik weet niet wat ik best van beyde kiezen zouw,
 Vermits mijn leven voed op 't leven van Mevrouw.

Herders klachte.

 P mijn hert! 't begint te da- Nu de roosjes zijn ontsloten,
 gen, Met een Hemels douw begoten,
 'k Wil mijn vee te velde Nu het gras bedropen leyd,
 jagen, Met een natte zoetigheyd;
 'k Zie de Son, ik zie de Nu dat loof en bloem ontluyken,
 Maen! Onder schauw van lommer struyken,
 Beyde aen den Hemel staen; Nu het helder Zonne licht,
 d' Een komt d' anders plaets bekle- Straeld op bosschen groen en dicht,
 den, Schitterd door de elzen bomen,
 d' Een gaet op, en d' aer beneden, In de klare water stromen,
 d' Eene rijft, en d' ander daeld, 't Schijnzel van zijn eerste graed,
 d' een verslauwt, en d' ander straeld, In de koele dageraet.
 Nu de Maen begint te dalen, 'k Hoor in 't bosch de zoete dieren,
 Nu de Zon vertoond zijn stralen, Vrolijk zingen, tierelieren,
 Nu den dageraet begint, Neurend met een zoet gestuyt,
 Met een zoete zuyde wind; Overzoete deuntjes uyt;

Dies



Dies ik my wat neder zette,
 Om op deze vreugd te letten;
 't Oog voldoet het hert en lust,
 't Hert vol lust en heeft geen rust.
 Als ik mijn gedacht en zinnen,
 Doe vervallen op het minnen;
 Als ik maer eens denk op die,
 Die, zeg ik, cylaes! met wie
 Ik door minne word gedreven,
 Om mijn hert aen haer te geven.
 Hemel! hoe word ik geplaegd,
 Van een zoete wreede maegd;
 Hemel! hoe word ik besprongen,
 Van de zoete min bedwongen,
 Van een guytjen, hoe het hiet,
 Hoe zijn naem is, weet ik niet.
Phillis! meugje mijn dus quellen,
 't Hert als op een pijnbank stellen?
Phillis! mach het u van 't hert,
 Dat gy zulke wreede smert,

Dat gy zulke wreede plagen
 (Mijn te zwaer) cylaes! doet dragen?
Phillis, Phillis! kan 't geschien,
 Meugje 't voor u oogen zien?
Phillis! hebje geen medogen,
 Heeft mijn minne geen vermogen?
 Ach! zoo minne niet vermach,
 Hoor dan, bid ik, mijn geklag;
 Ach! mijn klagten, ach! mijn zuchten,
 Gy zijt immers zonder vruchten;
 Of ik klaeg van mijn verdriet,
Phillis die en isser niet;
 Minne klachten, al verlooren,
Phillis kanze doch niet hooren,
Phillis weet niet van de pijn,
Phillis is te veer van mijn.
 Wat dan best, om *Phillis* herte
 Te doen voelen minne smerte?
 Wat aen *Phillis* best gedaen,
 Om mijn pijn te doen verstaen?

Wil ik *Phillis* dan gaen spreken?
 Oft betoonen door een teken,
 Dat mijn hert, door min bedroeft,
 Van mijn *Phillis* troost behoeft;
 Beter kan ik niet verzinnen,
 Beter kan ik niet beginnen,
 Dan dat ik (in deze druk)
 Kruidjes lees en bloempjes pluk,
 Om door bloempjes uyt te beelden,
 Dat de min mijn droefheyd teelde;
 Dies ik dan van bloempjes moet,
 Maken haer een roozen hoed;
 Die ik zal als letters binden,
 Daer mijn *Phillis* in zal vinden,
 Wat voor quelling, pijn en snert
 My de minne voed in 't hert;
 Daer beneffens wil ik mede,
 (En dat om verscheyde rede)
 Drukken met mijn eygen hand,
 Ginder in het natte zand,
 Al de quelling, die mijn zinnen
 Moeren lijden om het minnen,
 Al het hertzeer en verdriet,
 Dat om *Phillis* my geschied?
Phillis! gy zult in de linden,
 Met een mes gesneden vinden,
 Tuygen van mijn ongeval,
 Die ik daer in drukken zal;
 't Zand zal van mijn droefheyd klagen,
 Als gy bos en boom zult vragen,
 Waerom dat het hangt en dord,
 Waerom dat het treurig word;
 't Antwoord dat gy zult genieten,
 Zal getuygen mijn verdrieten;
 Beekjes, boompjes, bos en woud
 Al wat zich daer in verhoud;
 't Zy gevogelt, ofte dieren,
 't Zy van stroompjes, oft rivieren,
 't Zy van klaver, gras oft kruid,
 't Sy een elst, oft linde spruyt;
 't Sy dan bergen, bos oft velden,
 Alles zal 't mijn droefheyd melden;
 Alles zal 't te mely zijn
 Met mijn minne met mijn pijn;

Dies wil ik my gaen bereyen,
 Om met zuchten en met schreyen,
 Uyt te storten al het leet,
 Dat gy my, mijn *Phillis*, deed;
 Op de hoop dat ik u zinnen,
 Zal bewegen tot het minnen,
 En door dit mijn ongeval,
 U tot min bewegen zal;
 'k Hoop, wanneer het sal gebeuren,
 Dat gy vind de bomen treuren,
 Dat het alles treurd met mijn,
 Wat 'er in het bosch mach zijn,
 Dat gy, *Phillis*, door dit klagen,
 Mijn uw liefde toe zult dragen,
 En ter herten nemen, ach!
 Al mijn treuring en geklag.
 Zoete *Phillis*! mijn beminde,
 Daer meê zal ik by de linden,
 By de beekjes in het groen,
 Gaen mijn minne klagjes doen;
Phillis daer meê gaen ik heenen,
 Om mijn quelling te beweenen,
 Om te klagen wat mijn schort,
 Op de hoop het beter word.
 Hier wil ik mijn neder buygen,
 Hier mijn minne doen getuygen;
 Hier wil ik nu klagen gaen,
 Wat ik heb in 't hert gelaên;
 Hier wil ik de water beken
 Bidden dat zy doen een teken,
 Dat zy tuygen in haer vliet,
 Wat voor quelling my geschied;
 Hier (om lommert van de bomen)
 Plach mijn *Phillis* vaek te komen;
 Ach! hoe dikmaels heb ik daer
 Neêr gezeten wel met haer;
 Als de middag-zon gerezen,
 Op zijn heetste plach te wezen,
 Liep ik voor de Zon ter schuyf,
 Hier in eene lommer kuyf;
 Hier in deze graze dalen,
 Daer de Zon zijn heete stralen,
 Daer de hette van de zon
 Nimmermeer door schijnen kon.

Daer vond ik mijn *Phillis* rusten,
Phillis, die ik dikmaels kusten,
Phillis, die het willig leed,
 Al wat ik aen *Phillis* deed;
 Dichte by haer neêr gezegen,
 Heb ik menigmael gelegen,
 Met mijn hoofd in *Phillis* schoot,
 Zy met borst en boezem bloot,
 Liet my in haer armen rusten,
 Liet my toe dat ik haer kusten;
 Noyt dat zy het qualik nam,
 Dat ik met mijn vingers quam
 By haer borsjes by haer knietjes,
 Ia al gink ik vry wat brietjes,
 Noyt dat *Phillis* my bekeef,
 Schoon dees vryheyd ik bedreef;
 Zoete *Phillis*! lieve meysje!
 Weet gy wel, hoe meenig reysje
 Datje my hier by jou riept,
 Veynsende al oft gy sliapt?
 Daerje van de minne branden,
 Daerje zelve greept mijn handen,
 Enje deed, dat ik niet dorst;
 Drukten s' aenje bloote borst;
 Naer het slapen, om te koelen,
 Gingt gy uwe voetjens spoelen,
 In de stroomtjes aen de beek,
 Daer ik noch wat anders keek;
 Alsje in de klare vlietjes
 Lobberde tot aenje knietjes,
 En u keursjen op gefchort
 Aen de middel toe gegord,
 Onbeschroomd, en zonder vrezén,
 Mocht ik daer by *Phillis* wezen,
 Die daer in het water loopt,
 Met de mouwen opgestroopt;
 Als mijn zinnen hier op dwalen,
 Met gedachten achter halen,
 Dat dees dingen zijn geschied,
 Heb ik oorzaak van verdriet;
 Is 't geen oorzaak van verdrieten,
 Daer ik plachte te genieten,
 Van mijn *Phillis* deze vreugd,
 Die aenijn noch zo wel geheugd?

Dat ik die nu dus moet derven,
 Dat ik nu niet mach verwerven,
 Dat ik haer eens spreken mach,
 Haer eens bidden goeden dag;
 Zoo verkeerd zijn *Phillis* zinnen,
Phillis die my pleegt te minnen,
Phillis die op eer en trouw,
 Zeyd dat ik haer minnen zouw,
 Vlied nu als zy my ziet komen,
 Achter hekken achter boomen;
 Even als het schacpjen vlied,
 Dat de Wollef komen ziet.
 Ach! zoo doet mijn *Phillis* mede,
 Dies offer ik mijn gebeden,
 Aen de bomen op het land,
 Met haer groente dicht beplant;
 Dat zy doch een teken geven,
 Waer door *Phillis* word gedreven
 Tot berouw, van 't gene zy
 Heeft betoond, cylaes! aen my;
 Dat zy uyt mijn klagt mach leeren,
 Tot de vrygheyd te keeren,
 Vrygheyd die ik met haer
 Heb gepleegt het gantsche jaer.
Phillis! denkt hoe gy mijn zinnen
 Eerstmael hebt gebracht tot minnen,
Phillis! valt my niet zoo straf,
Phillis! voerd my niet in 't graf;
Phillis! laet my doch niet sterven,
Phillis! laet my eens verwerven,
Phillis, *Phillis*! gund my dat
 Ik voor dezen van u had,
 't Geen ik heb van u genoten,
 Uyt een goede gunst gesproten;
Phillis, ey! verkeerd uzin,
 Loond my niet uw weder min;
 Ey! wat mach ik hier door klagen,
 Van mijn lyen van mijn plagen,
 Ey! wat mach ik hier alleen,
 Met een vruchteloos geweén,
Phillis om haer gunste smeken,
 Ey! wat mach ik hier doch spreken,
 't Is vergeefs, dewijl ik mis
Phillis die hier niet en is.

Klaeg dan ogen, klaeg dan herte,
 Klaeg dan over deze smerte,
 Klaeg dan tonge, klaeg alleen,
 Klaeg met zuchten en geweën;
 Klaeg dat gy u Herderinne,
 Miet meugt klagen uwe minne,
 Klaeg om dat zy uwe klacht
 Niet en hoord, en niet en acht;
 Klaeg, op dat zy door u klagen,
 Mach bewegen in uw plagen,
 Klaeg van u verdriet en druk,
 Klaeg van u verlooren luk;
 Klaeg, eylaes! beklaegde tyen,
 Die u het geluk benyen,
 Dat gy *Phillis* niet meugt zien,
 En aen haer uw minne bien;
 Klaeg met brakke tranen stromen
 Dat ik niet heb waer genomen,
 Als ik kost en niet en wouw,
Phillis geven mijne trouw;

Nu ik wil, zal zy niet willen,
 Ach! wat heeft de liefde grillen,
 Liefde wil niet als zy mach,
 Dit veroorzaekt mijn geklag;
 Dit is oorzaak van mijn treuren,
 Doen't geluk my mocht gebeuren,
 Toen ik kost, en wild ik niet,
 Nu ik wil, zy van my vlied,
 Hemel wat is't my een lyen,
 Wat is't my een droevig slyen,
 Wat is't my een zware pijn,
 Dus van't luk beroofd te zijn;
 Dies ik al mijn levens dagen,
 Mijn verlies wel mach beklagen;
 Doch, of ik hier klaeg en treur,
 'tIs hier voor een dove deur;
 Al mijn klachten zijn verlooren,
Phillis die en kan't niet hooren,
 Dies ik ga na *Phillis* toe,
 En aen haer mijn klachten doe.

Indien u liefste plaetst een ander in het hert,
 Zoo toond haer, minnaer, dan dees droeve minne smert.



K, die voor dezen heb, mijn lief, uw gunst genoten,
 Schijn nu onwaerdelijk van u te zijn verstoten,
 Uw gunst, uw lieve gunst, welcer aen my betoond,
 Daer word een ander nu, ach leyder! meê geloond;
 Ey! zeg my doch, mijn lief, wat oorzaak, en wat reden,
 Dat gy de dienst vergeet, die ik u eertijds dede?
 Waerom my afgedankt, en u getoond zoo haets,

Den ander in u hert, een ander in mijn plaats?
 Wat oorzaak heb ik u, mijn lief, daer toe gegeven,
 Dat al mijn liefden is dus uyt uw hert gedreven?
 Waer in, mijn lief, waer in heb ik u doch misdaen,
 Dat gy mijn liefde nu doet uyt u hertje gaen?
 Ik kan in 't minst geen schuld in mijn gemoed bevinden,
 Dat ik oyt oorzaak gaf, tot wraek, aen mijn beminde,
 Heb ik niet alle dienst, die my de liefd gebood,
 Bewezen aen mijn lief? en swoer ik niet, ter dood
 Getrouw te blijven u, en trouwe liefd te dragen,
 Waerom, mijn Engel! zeg, mijn liefden afgeslagen?
 Waerom uw lieve gunst verkeerd in wreede haet?
 Een ander nu bemind, en mijne min versmaed?



Waerom een ander nu onthield, en ik verſchooven?
 Zoud gy het meenen lief? ik kan het niet gelooven,
 Dat gy een ander nu meer liefde toond als mijn,
 Dat dunkt my, waerde lief! onmogelijk te zijn;
 Waer vind gy trouwer liefd als ik tot u waerts dragen?
 Maer 't loon dat gy my geeft dat heb ik te beklagen;
 Wel eer hebt gy aen my zoo veele gunſt beſteed,
 Dat ik het lof daer van naeuw nyt te roemen weet;
 Wat heb ik lieve gunſt van uwe liefd ontfangen;
 Wat heb ik menigmael gekuſt uw roode wangen;
 Hoe menigmael ſchoot gy een lonkjen in mijn borſt,
 Dit maekten my zoo ſtout dat ik vrymoedig dorſt
 Mijn lief om helzen, en bedrukken hare kaken,
 Op hoop dat liefde zoud van u mijn eygen maken;
 Wat iſſer menig uur, wat iſſer menig dag,
 In zulke vreugd beſteed die ik niet melden mach;
 Wat iſſer tuſſchen ons al zoete tijd verſleten,
 Die nu (zoo 't ſchijnt) by u onwaerdig is vergeten;
 Mijn hert dat ſmelt van ſpijt, mijn liefde treurd en klaegd,
 Dat nu een vreedme brak my deze prooy ontjaegd;

Ach!

Ach! lief, ik noem u lief ten aenzien ik u minne;
 Gy huysvest in mijn ziel voogdesse van mijn zinnen,
 Ik plaets u in mijn hert, ô vrouw van mijn gemoed!
 Ik voer u in mijn borst, ik voed u met mijn bloed;
 Wat wild gy meer van my, wat kan ik u doen blijken;
 Gy weet mijn liefde heeft op aerden geen gelijken;
 En toon ik niet genoeg dat niemand die daer leefde,
 Zoo trouwen hert tot u in rechte liefde heeft,
 Als ik, die dag en nacht moet klagen, en moet zuchten,
 En steeds in eenzaamheid heel troosteloos gaen vluchten,
 Daer ik mijn tranen stort, daer ik mijn klachten doe,
 Daer ik mijn zuchten zend, tot aen den Hemeltoe,
 Daer ik ellendig klaeg met offer van gebeden,
 Dat doch de Goôn mijn ziel doen scheidyden van de leden;
 Ik ween, ik zucht, ik karm, ik roep de Goden an
 Om hulpe tot de last die ik niet dragen kan;
 Ach! of de goede Goôn mijn die genade jonden,
 Dat mijn getrouwigheyd haer hert bewegen konde;
 Ach liefste! dat gy wist hoe dikmaels dat ik kniel,
 En druk uw beeltenis in 't diepste van mijn ziel,
 Daer ik u waerdigheyd *Cirbré* ten offer drage;
 Op hoop, dat gy u zult medogen door mijn klagen;
 Mijn lief, ach! oft gy wist hoe willig en bereyd,
 Mijn lievend hertjen in dees droeve boezem leyd,
 Al vaerdig en gereed uyt liefd u aen te bieden,
 Alleen dat het van u mocht eenig troost geschieden;
 Troost uw bedroefde slaef, die in een slaverny,
 Van zijn getrouwe liefd, en lieve minnery
 Zoo hobt, zoo tobt, zoo woeld dat hy nog dag nocht nachten,
 Geen lust nocht ruste heeft in 't minnen te verwachten;
 De nacht, de lieve nacht die yeder ruste baerd,
 Met onrust mijn gemoed en droeve ziel beswaerd;
 Ik quijn, ik luf, ik klaeg, ik mijmer, ja mijn zinnen
 Die zijn aen 't hollen, in den dool-hof van de minne;
 Ik loop, ik dwael, ik dool, en nergens vind ik rust,
 Natuur is voor de liefd beroofd van alle lust,
 Geen spijs die my smaekt, geen drank kan my verquikken,
 De aders zijn verstopt, en doen het bloed verstikken,
 Zoo dat de lust vergaet, en dat 'er nimmer vreugd,
 Mijn over droevig hert in 't minste deel verheugd;
 Mijn lievend hertje leyd gerabraekt van de minne,
 Ik weet nu langer niet wat dat ik zal beginnen;
 Indien gy my, mijn lief! niet helpt uyt dezen nood,
 En heb ik anders niet te wachten als de dood;

Een dood, een wreede pijn, zal my ter neder vellen,
 Een dood, een wreede dood, zal my in 't graf verzellen;
 Een dood, een wreede dood, zal na een droef geweest,
 Mijn uytgeteerde vleesch af knagen tot het been;
 Een dood, een wreede dood, zal my te grave zenden,
 Een dood, een wreede dood, zal zachten mijn ellenden;
 Een dood, een wreede dood, zal 't lieven my verbien,
 Ten waer dat uwe gunst mijn liefde mocht geschien;
 Een dood, een wreede dood, zal meely aen mijn toonen,
 Een dood, een wreede dood, mijn lijden zal verſchoonen;
 Een dood, een wreede dood, zal mijn dan gunstig zijn,
 Een dood, een wreede dood, zal zachten mijne pijn;
 Een dood, een wreede dood, zal 't lievend hert bevryen,
 Van alle pijn en smert die my de liefd doet lyen;
 Een dood, een wreede dood, zal zelve my ontslaen,
 Van al 't verdriet dat my de liefde heeft gedaen;
 Doch, ik vertrouw, mijn lief! gy zult het niet vernogen,
 U teêrgemoed en zal die wreedheyd niet gedogen;
 Ik hoop, mijn lief! gy zult veranderen uw zin,
 En trekken met 'er tijd mijn trouwe liefde in;
 Ik hoop, mijn lief! dat gy uw wreedheyd zult verkeeren,
 Het leven van uw slaef, en niet zijn dood begeeren;
 Ik hoop dat uw gemoed die wreedheyd niet zal doen,
 Maer dat gy mijn liefd met weder liefd zult voên;
 Ik hoope dat gy zult verzachten mijn verdrieten,
 En dat ik voor mijn smert uw gunste zal genieten;
 Ik bid u, ach mijn lief! om die gewenschte dag,
 Dat my die lieve gunst van u gebeuren mach.

Zoo u, ulief met troost beloond,

Haer deze dankbaerheyd betoond.



U ik een weynig troost heb van mijn lief verkregen,
 Kan ook mijn dankbaerheyd nu geenzins zijn verzwegen;
 Indien een dienaar van een Koning wierd vereerd,
 Een ſchat, een groot juweel, vanyder wel begeerd,
 En dat dien dienaar zich ondankbaerlijk betoonde,
 Met geen erkentenis des Konings gunst beloonde,
 Hy waer de gift onwaerd, 't was niet aen hem beſteed,
 Het geen den Koning hem uyt goede gunste deed.
 Heel anders wil ik my in gunst van liefde dragen,
 Geen ſchatten kunnen my ter wereld zoo behagen,

Als wel de gunst die ik van u, mijn lief! ontving,
 Gunst, dien ik meerder acht als 't alderwaardste ding,
 Oft Koninglijke schat, geen staet, geen werlds eere,
 Soud ik voor uwe gunst, mijn Lufvrouw! oyt begeren;
 Ik zweer, dat ik van u de grootste eer geniet,
 Die immer op der aerd een Minnaer is geschied.
 Wie heeft 'er meer geluk ter wereld kunnen vinden,
 Als my voor dees tijd is geschied van mijn beminde?
 Dies zal mijn dankbaerheid zijn in gelijken staet;
 Mijn lief, gy zijt een schat die 't al te boven gaet.
 Dewijl het schijnt dat my 't geluk zoo hoog wil heffen,
 Dat ik (onwaardig) zal van u die gunst betreffen;
 Dat gy, ik zeg, aen my uw gunste niet alleen,
 Maer ook uw hert en ziel uyt liefde zult besteen;
 O waerde waerdigheyd! wat zal ik best betoonen,
 Daer ik, onwaardige, uw waerde meê zal loonen?
 Dewijl ik zeker ben dat aen een jonge maegd,
 Getrouwigheyd op 't hoogst, en boven al behaegd;
 Ik zal in trouwe liefdgedienstigheyd doen blijken,
 Soo dat men daer in zal naeuw vinden mijns gelijken;
 Gy zult van my gediend, gevierd zijn en ge-eerd,
 Ik zal voor deze gunst u doen wat gy begeerd;
 Gy die met uwe gunst mijn liefd te vrede stelde,
 Zult zien, dat ik het zal met trouwe liefd vergelden;
 Gy, die mijn lijden hebt met uwe gunst verzoet,
 Zult tot vergelding zien wat trouwe liefde doet;
 Ik zal de gantche tijd van mijn aenstaende leven,
 Alleen tot uw vermack, my in uw dienst begeben,
 Al wat gy mijn gebied dat zal u zijn vergund,
 Ik zal ook alles doen wat gy bedenken kund;
 Nu my uw lieve gunst ten deelen is verscheenen,
 Is ook al mijn verdriet en ongeval verdweenen,
 De droefheyd is verhuysd, en blijdschap woond in my,
 Mijn ziertjen leefd in vreugd, mijn hertje dat is bly;
 De hoop houd d' overhand in 't strijden met de vreeze,
 Ik schijn een ander mensch als ik wel pleeg te wezen;
 Een ongemeten vreugd zit binnen in mijn hert,
 En heeft in blye vreugd verwisselt droeve smert;
 Inwendig is mijn geest in vreugde zoo ontstek en,
 Dat ik u niet en kan ten vollen die uyt spreken;
 Mijn Engel! blijft by 't geen gy hebt aen my besteed,
 Veranderd doch mijn vreugd niet wederom in leet;
 Dat is, verwisseld niet de gunste van uw zinnen,
 Op heden my getoond tot looning van mijn minne;

Is't dat gy uwe gunst in afgunst weêr verkeerdt,
 Soo denkt dat gy in my hêr leven niet begeerd;
 De blijdschap die nu is in volheyd ongemeten,
 Die zoud dan op een nieuw ter neder zijn gesmeten,
 En met een meerder pijn my aen het herte gaen,
 Als zy voor dezen wel heeft aen-mijn ziel gedaen;
 Ik zoud aen yeder een getuygen door mijn smerte,
 Dat gy de moorderin zoud wezen van mijn herte;
 Een yegelijk die zou 't uyt mijn gedaente zien,
 Dat gy, mijn lieve vrouw! my 't leven woud verbien;
 Ik hoop u hertje zal noyt tot die wreedheyd komen,
 Dat mijn vergunde gunst my weêr zal zijn benomen;
 Het vonkje van uw gunst, het vuur mijns liefdens lust,
 Dat diend meer aengestookt, en niet weêr uyt geblust.

M I N N E - L E S S E N.

Toe gepast

De Min-zieke Vrysters.



Oor lieflijk geslacht, dat minne zoekt te plegen,
 Hoor teere maegden (hoor) tot zoete min genegen,
 Hoor lieflijk geslacht, in 't bloeyen van uw jeugd,
 In 't zoetste van uw tijd geneygd tot minne vreugd;
 Dat gy na 't minnen held, dat is u aengeboren,
 Doch moet de zoete min gebruyken na behooren;
 God heeft in uw natuur mins eygenschap geplant,
 Maer neffens dien begaefd met reden en verstand,
 Op dat, wanneer uw hert gevoeld de minne vlagen,
 Gy u door kennis zoud na reden leeren dragen,
 Als gy uw minne trek voeld in u hert ontsaen,
 Zoo moct gy, rijpe maegd, na redens wetten gaen;
 Gy meugt niet, daer 't u lust, de minne openbaren,
 Gy meugt niet, die gy liefd, u minne graegt verklaren;
 In 't kort, ten past u niet, het zy ook wie gy zijt,
 Dat gy door minne lust een eenig jongman vrijd;
 Gy meugt in dit geval van geene minne spreken,
 Noch tuygen uwe hert met eenig minne teken;
 't Is nadeel voor de min, 't is schande aen de maegd,
 Dat zy door tekens meld, als datze liefde draegd.
 Een zaak heb ik beleefd, en zalze hier beschrijven,
 Een zaak die dienstig is om onze zaak te stijven;
 Ik heb een maegd gekend, een zoet en aerdig dier,
 Ontsteken in de brand van 't geyle minne vyer,

Een dochter rijk van goed, en wel gemaekt van leden ;
 Een dochter schoon en blank, van aenzicht wel befneeden ;
 Een dochter die volmaekt in alle fchoonheyd was,
 En uyt wiens zoet gezicht men Venus wetten las ;
 Een dochter zoo volmaekt, in alle haer bedrijven,
 Dat ik het niet en kan volmaektelijk befchrijven.
 Dees in haer eerfte jeugd, van vryers aengezocht,
 Heeft tegens haer gemoed, haer vaders wil volbrocht,
 Als zijnde rijk van goed, en daer by fchoon van leden,
 Woud haer de vader niet aen haers gelijk befteden,
 Maer vry wat hooger zien, als zy was in der daed,
 Het geen hy na beklaegd, als 't klagen was te laet ;
 Zy, die in als haer heeft naer 's vaders wil gedragen,
 En tegen haren dank, de vryers afgeflagen,
 Op hope dat zy mocht, door reden dat zy zouw,
 Van hooger zijn verzocht, en tot een echte vrouw ;
 De vader (die gelijk veel vaders daer in miffen)
 Die vond in 't eynd de zaek, heel tegens zijne giffen.
 „ Veel vaders hebben fchuld, door haer fchijnwijze raed,
 „ Waer uyt dat niet als druk en zwarigheyd ontfaet ;
 „ Veel vaders het verderf van hare kinders brouwen,
 „ Wanneer zy al te wijs die tot een inftal houwen.
 Wie al te hooge vliegt, en boven zijne macht,
 Dat heeft men vaek gezien, die word ten val gebracht.
 De dochter (in haer jeugd het minnen aen geboren,
 En die nu het vermack van vryers had verloren,)
 Die is een langen tijd als innerlijk bedroefd,
 Zoo dat zy zit en fufft, en weynig fpijze proefd ;
 Zy, die voor dezen haer begaf tot alle dingen,
 Zy, die eerft vrolijk was, en geestig pleeg te zingen,
 Zy, die te leven wift in alle werlds eer,
 Queeld noyt een vrolijk lied, zingt noyt een deuntje meer.
 „ 't Gaet haer gelijk een boom in 't eelfte van zijn bloeyen ;
 „ 't Gaet haer gelijk een fpruyt in 't weeligft van zijn groeyen ;
 „ 't Gaet haer gelijk een roos, oft eenig ander kruyd,
 „ Dat in zijn bloeyfemftaet, oft uyt zijn knopjen fpruyt ;
 „ En dat men in een kort, zijn bloeyzem ziet verdoven,
 „ Wanneer dat men het zal van zijnen diftel roven.
 Zoo ging het deze maegd by wieng een vryer quam,
 Na dat de vader had gedooft haer eerfte vlam ;
 Vermits de vader wil de vryers doen verjagen,
 Zoo was het dat zy daer noyt vryers weêr en zagen ;
 Soo was het dat de maegd ging quijnen menig dag,
 En nimmermeer zoo wel als menze eertijds zag ;

En zie wat minne doet , wild, jonge maegden! merken,
 Wat minne brengt te weeg , wat zy al weet te werken ;
 De dochter quijnd zoo lang in hertzeer en verdriet ,
 Tot dat men haer in 't eynd als krank te bedde ziet ;
 Haer leven dat verteerd in zuchten en in weenen ,
 Het poezelige vleesch dord aen de jonge beenen ,
 Het lieflijk gebloos van wangen en van mond ,
 Dat zet een bleeke kleur , en krijgt een doode grond ;
 Dat lieflijk gezicht, dat eertijds pleeg te lonken ,
 Die ooggen, die wel eer als minne sterren blonken ,
 Die storten stromen uyt , van brakke tranen vloed ,
 Gelijkerwijs een beek zijn snelle driften doet.
 De vader als beweegt en met zijn kind te lyen ,
 Die zoekt in dit geval haer voor de dood te vryen ,
 Hy die de oorzaak kend , en weet wat dat haer let ,
 Die voegd zich heel bedroefd daer voor zijn dochters bed ,
 En troost haer waer hy kan , en geeftze schoone woorden ,
 En spreekt haer dikmaels toe van 't geen zy garen hoorden ;
 Hy haeld daer binnen 's huys een kloeken Medicijn
 Die brengt hy voor het bed , die zoud haer Doctor zijn ,
 Een wel ervaren geest, die niemand had te wijken ,
 Kanaen de zieke maegd een zoet gelaet doen blijken ,
 Een braef en geestig quand , die by gebrek van goed ,
 Is schoon van lijf en leën , en deugdzaam van gemoed ;
 Hy spreekt de Jufvrouw aen , wiens droefheyd wat ontlaste ,
 Zoo haest hy met zija hand begoft haer pols te tasten ,
 Hy , die in dit geval de maegd te dienen wist ,
 Die heeft, gelijk men zeyd, op zijn gety gevist .
 De vader die vertrekt en heeft hem daer gelaten ,
 Den Doctor die begint de Jufvrouw aen te praten ,
 Van liefde, van de min , en dat zoo over zoet ,
 Dat hy de zieke maegd als heel genezen doet.
 Hy ziende wat haer schort , heeft dit in acht genomen ,
 Ik zal , Jufvrouw ! zeyd hy , op morgen weder komen ,
 Ik zal , zoo 't u geliefd , u morgen spreken an ,
 En alle diensten doen die ik bedenken kan ;
 Hy die verscheyde mael komt met de Jufvrouw spreken ,
 Hy die haer met 'er tijd betoond een gunstig teken ;
 Zy die aen al zijn doent en reden ondervind ,
 Dat hy haer liefde draegd , en dat hy haer bemind ;
 Zy die haer zinnen steld om zijne min te loonen ,
 Zy die haer vind geneygd hem weder liefd te toonen ;
 Hy die haer gunste speurd , verzuymd in 't minste niet ,
 Dat hy haer liefde toond en weder gunste bied ;

In 't eynde is de zaek zoodanig uyt gevallen ,
 Dat deze lieve twee wat meer bestaen te mallen ;
 De vader die bespeurd ziins dochters zin en grond ,
 Dies hy in 't minste deel de zaek niet tegen stond ;
 In 't kort de liefde groeyd en meerderd alle dagen ,
 Sy heeft in hem , en hy in haer , groot welbehagen ;
 Hy heeft de Jufvrouw lief , zoo lief als eenig man
 Zijn leven op der aerd een vrouwe hebben kan.
 't Gebeurd op zeker tijd , wanneer zy eens te zamen ,
 In liefdens oeffening te veele vryheyd namen ,
 Dat hy wat verder ging , oft meerder heeft gedaen ,
 Als wel een eerbaer maegd behoorden toe te staen ;
 Hy is oft hier oft daer met haer alleen gelegen ,
 Heeft zonder tegenstand van haer zijn wil verkregen ;
 Soo lief als hyze had , al eer dat was gedaen ,
 Soo leet kreeg hyze weêr , als zy dit had bestaen.
 Min grage maegden hoor , wat ik u voor wil houwen ,
 Ey ! leefd na mijne raed 't en zal u niet berouwen ,
 Hebt gy een vryer lief , draegd hy u liefde toe ,
 Soo luysterd na de les die ik u heden doe.

*Het alderwaerdigst aen een maegd ,
 Dat is de maegdom dieze draegd ;
 De maegdom is de hoogste schat ,
 Die oyt een jonge maegd bezat ;
 Het is de maegdom , lieve kind ,
 Waerom dat u een vryer mind ;
 Waerom dat hy zoo veele tijd ,
 In vryery , en dienst verslijt ;
 De maegdom , eer gy zijt gepaerd ,
 Is alle dienst en liefde waerd ;
 Zy oorzaekt liefde , die door trouw ,
 V zoekt te maken echte vrouw ,
 Maer zoo gy van de maegdom scheyd ,
 Al eer de Bruyloft is bereyd ,
 Al eer gy na de echte wet ,
 Die overgeeft op 't bruylofs bed ,
 Zoo koeld de liefd , gy word geschend ,
 Om dat gy maegd nocht vrouwe bent.*

Soo ging het deze maegd , van wien dat wy hier spreken ,
 Soo haest haer rijpe lust , den Doctor , was gebleken ,
 Nam zijne liefde af , en hy verkeerd zijn zin ,
 En beeld zich door die daed veel vreemdigheden in ;

Hy heeft hier door in haer een tegenheyd gekregen,
 Hy schijnd als nu tot haer niet meer te zijn genegen,
 Hy geeft hem buyten 's lands; de Jufvrouw klaegd en zucht,
 Vermits dat zy haer voeld van die tijd af bevrucht,
 Leeft negen maenden lang in quelling en in quijnen,
 En draegd een jonge vrucht en dat met vele pijnen;
 Zy leefd een langen tijd, gelijk men denken kan,
 In jammerlijk ellend, als vrouwe zonder man.
 O min! onrijpe min, gebruykt voor uwe tijden,
 Wat oorzaekt gy verdriet, wat oorzaekt gy al lijden!
 Wat baerd gy ongeneugd, wat teeld gy al verdriet!
 Gelijk mendat, eylaes! aen deze Jufvrouw ziet.
 De pijn van haer vrucht, de last van 't kinder dragen,
 Een oorzaak van haer ramp, en oorzaak van haer plagen,
 Hoe zuur en zwaer het valt, brengt zoo veel pijn niet by,
 Als dat in dit geval zy zonder hoeder zy.
 De vader op een nieuw in zwarigheyd gekomen,
 Heeft leyder! dit verdriet zoo diep in 't hert genomen,
 Dat hy na lange quel gestaeg te bedde leyd,
 Tot dat hy in veel pijn van deze wereld scheid.
 Leer, Ouders! hier een les, dat gy in dochters minnen,
 Niet al te strikten wet wild stellen aen haer zinnen,
 Dat gy niet al te veel wild zien na geld en goed,
 Op dat gy 't naderhand u niet beklagen doet.
 Op dat gy niet vervalt in diergelijke dwalen,
 Waer van ik voorder zal den lezer noch verhalen;
 De Jufvrouw die nu van haer vader was ontbloot,
 De Jufvrouw die nu zit in droefheyd en in nood,
 Die is op haren tijd in 't kinderbed gelegen,
 En heeft daer buyten echt een jonge zoon gekregen;
 De vader van het kind heeft zijne daed beklagd,
 Om dat hy zich te veer verliep met deze maegd;
 't Geschied na weynig tijd, de jongman komt te sterven,
 De Jufvrouw buyten echt die moet in droefheyd swerven,
 Als vryster met een kind, als moeder zonder man;
 Zie hier, ô losse jeugd! wat min al werken kan.
 Leer, jonge maegden, leer! de maegdom wel bewaren,
 Tot dat gy in de echt zult met u minnaer paren;
 Zoo gyze eêr verliest, oft eerder overgeeft,
 Ik zeg u noch eenmael dat het zijn prijkel heeft;
 Leer Ouders! hier een les, om zwarigheyd te myen,
 Dat is, ziet niet te hoog met dochters in het vryen;
 En zijt niet al te wijs, en gaet niet al te veer;
 Wie al te hooge vliegt, die valt van boven neer.

Noch diend'er meer gezeyd, noch diend'er meer gefchreven,
 Noch moct ik hier een les aen jonge maegden geven;
 Noch is 'er yets gebeurd dat ik verhalen moet,
 Op dat men leeren mach wat min in maegden doet;
 Op dat men leeren mach dat maegden moeten myen,
 Te zoeken vryers aen om haer te willen vryen;
 Ik weet dat het gebeurd, ik weet dat het gefchied,
 En zeker, het en pafst aen jonge maegden niet.
 Hoe wel dat deze maegd (van wien wy hier vertellen)
 In 't eerste niet en woud haer zin tot liefde fteilen,
 Hoe wel dat haer ten echt een vryer had verzocht,
 Hoe wel hy zijn verzoek in errenft had volbrocht,
 Hoe wel dat hy haer had tot zijne lief verkoren,
 Zy wilde op die tijd niet na zijn liefde hooren.
 Hy die in dit geval een vreemde reyze deed,
 Op dat hy zijne liefd zoo met 'er tijd vegeet;
 Hy die zich vind van haer, ftefd liefde uyt zijn zinnen,
 Hy denkt geen meer om liefd, hy denkt geen meer om minnen;
 Dat hy haer had geliefd, dat hy haer had gevrijd,
 Dat hy haer had bemind, vergeet hy met 'er tijd,
 In 't eynde, al zijn liefd is uyt het hert gekomen,
 En zonder datze heeft daer weder plaets genomen.
 Zy, die na zijn vertrek inwendig haer gemoed
 Op zijne minne zet, op zijne liefde voed;
 Sy (die na zijn vertrek, begint in min te mallen)
 Laet op zijn liefde vaek haer jonge zinnen vallen;
 Sy denkt zoo menigmael, hoe was ik zoo verblind,
 Waerom en liefd ik niet als hy my heeft bemind?
 Waerom en heb ik hem, eylaes! niet aengehouwen,
 Als hy my heeft gevrijd om voor zijn bruyd te trouwen?
 Waerom en heb ik hem geen weêr-liefd toe geftaen,
 Daer hy zoo meenigmael heeft zijn verzoek gedaen?
 Die niet wil als hy mach, dat vind ik in de menfchen,
 Die mach niet als hy vaek daerom beftaet te wenfchen;
 Die kan en niet en wil, wil vaek als hy niet ken,
 Gelijk in dit geval ik zelver fchuldig ben;
 Indien het wederom noch eenmael mocht gefchieden,
 Indien hy my noch eens zijn liefden aen quam bieden,
 Indien hy noch eenmael deed zijn verzoek aen mijn,
 Hy zoud (zeyd deze maegd) hy zoud mijn byflaep zijn;
 Ik zoud my nu geen meer betoonen als voor dezen,
 Hy zoud mijn echte man, en ik zijn vrouwe wezen;
 Hem zoud van my die gunft op zijn verzoek gefchien;
 Dat ik hem zoud uyt liefd mijn jonge leden bien;

Al wat 'er is in my dat zoud ik hem verlienen,
 Al wat 'er is in my dat zoud zijn minne dienen,
 - Ia, al wat my natuur aen 't lichaem heeft geplant,
 Dat offerden ik op aen zijne minne brand;
 Maer ach! het schijnd ik zal de vreugde niet beleven,
 Hy zal zich tot mijn liefd niet willen weêr begeven;
 Ach! quam hy maer weêrom, mijn dunkt ik hem noch zouw,
 Bekoren tot mijn min, bewegen tot mijn trouw.
 Ey! zie wat minne doet in maegdelijke zinnen,
 Sie wat de minne doet een jonge maegd beginnen,
 Zie jonge maegden! zie hoe min een maegd verleyd,
 Soo dat zy naderhand haer dwaze daed beschreyd.
 Sy heeft na hare zin, haer slach wel waer genomen,
 Wanneer de vryer was nu weder t' huys gekomen,
 Sy door de min verzot, een vreemde daed bestond;
 Sy al te graeg in min, bedenkt een loozen vond;
 Sy toond dat in de min al hare zinnen strekken;
 Sy wift niet hoeze zoud de vryer tot haer trekken;
 Sy van een goed geslacht, en van een goede staet;
 Sy, die in dit geval haer op haer goed verlaet,
 Meend dat zy daer door zal de vryer wel bekoren,
 Meend dat hy om haer goed zal na haer liefde hooren;
 Sy pleegd een vreemde wijs, en leyt een losse grond,
 Soo dat ook haer gebouw niet al te vast en stond;
 Sy, die haer voorstel zocht in 't minnen aen te leggen,
 Die gaet daer, in het kort, haer broeder eerst van zeggen,
 Aen wien dat zy haer zin en gantsche meening meld,
 En die een vreemde zaak om haer heeft aengesteld;
 Mits dien de broeder, en de vryer dikmaels t'zamen,
 Soo nu en dan een reys wel by malkander quamen,
 Soo is het ook gebeurd, zoo is het eens geschied,
 Als dat men deze twee verheugd en vrolijk ziet,
 Het is gelijk men zeyd, de wijn doet jonge zinnen,
 Verwekken tot de lust, ontsteken in de minne;
 De wijn te veel gepleegt kreukt reden en verstand,
 De wijn te veel gepleegt verwekt de minne brand;
 Hy (die op die tijd had eens al te veel gedronken)
 Die word weder gewaer zijn eerste minne vonken,
 Die toond een open hert, die toond een dronken mond,
 Die toond zijn eerste liefd, noch in dien ouden grond;
 Ik heb, zeyd hy, wel eer uw suster liefd gedragen,
 Dies is het dat ik moet na haer gezontheyd vragen.
 Dit was het geen de broêr van onze vryster zocht,
 Die voort op dat geval zijn susters wil volbrocht.

Na dat hem nu de zaek zoo schoon was voor gekomen ,
 Zoo heeft hy ook daer by zijn slagen waer genomen ;
 Hy , die de vryer trekt , en met een praetjen peyd ,
 Die heeft hem na zijn huys , en by de maegd geleyd ,
 Die brengt hem voor het bed , alwaer zijn suster ruste ,
 Daer grijpt de vryer toe , die voort de vryster kuste ,
 Die van zijn oude min , en van zijn liefde praet ,
 Zoo dat zy in de vlucht de zwakke veugel slaet .
 Hy die daer zold en mald , als dronke lieden plegen ,
 Die liet hem door gevley , oft winnen , oft bewegen .
 De vryster vraegd hem af , of hy noch liefde draegd ,
 En of de oude liefd zijn herte noch behaegd ,
 En of hy is gezint haer tot zijn bruyd te trouwen ?
 Ik zeg u ja , zeyd hy , en zal mijn woord ook houwen ;
 De broeder op dat pas , als oorzaak van dat stuk ,
 Die noemd hem bruydegom , en wenscht hem veel geluk .
 Ey ! hoor een vreemde zaek , een wonderlijk bedrijven ,
 Waer van ik voorder zal 't vervollig gaen beschrijven ,
 Op dat een jonge maegd aen deze vryster leerd ,
 Dat als een vryster vrijd , de vryer niet begeerd .
 Wie vryers zoekt met list te winnen of te vangen ,
 Die maekt haer eygen strik , en blijft 'er zelfs in hangen .
 Gelijk het in het eynd met deze vryster vil ,
 Nu dat zy garen zoud , de vryer niet en wil .
 De broeder , 's morgens vroeg is voor zijn bed gekomen ,
 Hy hallefin de slaep , en hallef in zijn dromen ,
 Die zegt ; ik ben beschaemt dat ik u hier zie staen ,
 Wat of ik doch te nacht tot u went heb gedaen ?
 Wat heb ikaengerecht ? wat heb ik doch bedreven ?
 Ey ! is'er yets geschied , gy moet het my vergeven ;
 O neen ! in 't minste nier , ik bid u , zwijgt daer van ,
 Voor dees tijd neem ik u voor mijnen swager an .
 Holla ! wat 's dat gezeyd ? dat zal niet willen vallen ,
 Al wat ik heb gedaen , dat was maer enkel mallen ,
 Dat was maer jokkerny , en niet dan enkel spel ;
 De broeder zeyd , holla ! bedenkt u zaken wel ,
 't Is d' eere niet genoeg , een maegd beloofd te trouwen ,
 En dat men naderhand zijn woorden niet wil houwen ;
 't Is d' eere niet genoeg , een maegd ten echt verzocht ;
 Gy hebt haer trouw beloofd , beloften diend volbrocht .
 De vryer wederom , al wat ik deed was mallen ,
 En is my hier of daer een enkel woord ontvallen ,
 Dat is door dronkenschap , en onbekend gelchied ,
 En heb ik wat beloofd , voorwaer dat weet ik niet ;

't Is tegens liefdens aerd een vryer aente praten,
 Dat hy tot vrysters min, hem zoud bewegen laten;
 't Is tegen liefdens aerd dat yemand zich verkloekt,
 En op zoo vreemde wijs een houwelijk verzoekt;
 Geen spijsz smaekt 'er wel, aen krank oft zieke luyden,
 En even kan ik dit op onzen handel duyden;
 'k Heb geen gezonde lust die my tot minne pord,
 My walligd van de spijs die my geboden word.
 De broeder stond bekeyd, en wist niet wat te maken,
 D. wijl hy niet en zach tot zijnen wille raken;
 Hy diend 't zijn Zuster aen, wat dat 'er is geschied,
 Die over deze zaak leefd in een groot verdriet.
 Dit zy een goede les aen maegden voor geschreven,
 Dit wil ik voor een wet aen alle maegden geven,
 Dat schoon een vryer haer voor dezen heeft gevrijd,
 En trouwe lief getoond ook voor een langen tijd;
 En dat zy zijne liefd heeft van der hand geslagen,
 Ik raed haer dat zy hem geen liefde toe wil dragen,
 Na dat zy zijne liefd, na dat zy zijn begeert,
 Ziet tot haer ongeneygd, en van haer afgekeerd.
 Ik heb 'er op gelet, en dat op zeker stonden,
 Ik heb het in der daed waerachtiglijk bevonden;
 Een vryer die een maegd met trouwer herten miend,
 Een vryer die een maegd uyt liefde vrijd en diend,
 Hoe meerder dat hy heeft haer liefde toegedragen,
 (Al eer zy zijn verzoek heeft van der hand geslagen)
 Hoe meerder dat hy haer uyt liefden heeft begeerd,
 Hoe meerder hyze haet na dat de liefd verkeerd.
 Dies bid ik dat gy leerd, ô jonge maegden! myen
 Een vryer afgezet, hem niet te willen vryen;
 Niets is 'er op der aerd dat minder word geacht,
 Als dat de jonge maegd om vryers minne pracht;
 Ten voegd geen eerbaer maegd, zoo met de min te mallen,
 Nocht in die vryigheyd zoo verre te vervallen,
 Dat zy een geyle lonk uyt haer gezichte schiet,
 Oft met een dertel oog op eenig minnaer ziet;
 Ten voegd geen eerbaer maegd te toonen graegt in't kussen,
 En door een geyle trek, haer innig vuur te blussen;
 Ten voegd geen eerbaer maegd, te drukken met de hand,
 Te veylen hare min, is voor de maegden schand;
 Ten voegd geen eerbaer maegd, teflingren langs de straten,
 In 't donker van de nacht alleen met vryers praten;
 Ten voegd geen eerbaer maegd die hare eer betracht,
 Te wandelen op stract de gantsche lange nacht;

Ten voegd geen eerbaer maegd, in 't rijpste van haer vryen,
Met vryers nu en dan om verre ipeelen ryen;

Ten voegd geen eerbaer maegd, dees wegen in te slaen,
Hoor, teere dieren, hoor! ik wil u beter raên.

Laet af van deze gang, het strekt uw eer tot schaden,
Ey lees! en leer dit rijm, 't zal u ten besten raden.

„ In 't jagen, valt de prooy den jager dan eerst zoet,

„ Wanneer hy vlijtig die met lust na jagen moet;

„ De waerdigheyd van 't wild is meest daer in gelegen,

„ Dat het met moeylijkheyd in 't jagen werd verkregen;

„ Waer, die men zelve veyld word noyt zoo dier verkocht,

„ Als die, die zelve van een kooper word gezocht.

Ik wil u, zoet geslacht, een vaste regel geven,

Zy zal u dienstig zijn zoo gyze wild beleven;

Ik wil u op een kort met rijmpjes wijzen aen,

Wat in de zoete min voor vrysters diend gedaen;

Ik wil u, teer geslacht! aen wijzen door gedichten

Een vaste minne-wet, en echte maegde plichten;

Ik wil u stellen voor een liefelijke last;

Die in de zoete min een eerbaer vryster past:

Liefd niet of word geliefd, vrijd niet maer laet u vryen;

Mind niet of word gemind, leer uwe minne myen;

't Is meenigmael gebeurd, gelijk ik zeker weet,

Daer maegden minden eerst, daer was 't vervolgen leet;

't Is menigmael geschied, ik hebt in acht genomen,

En laet het desgelijks ook in uw herte komen;

Ik hebbe, teer geslacht! wel eer een maegd gekend;

Die had in haer gedacht de min te zeer geprent;

't Gedacht ontstak begeert, begeerte dreef de wille,

Om 't herte, door begeert, in zijne wil te stillen;

Sy steld haer meening voor, en klaegde dat zy bemind,

Sy schrijft een brief aen hem tot wien zy is gezind,

Na weynig overleg (door drift van minne vlagen)

Mackt zy den brief gereed, en laetze tot hem dragen;

Gebruykt een vreemde vond waer meê zy brocht te weeg,

Dat, die zy minne droeg, de brief in handen kreeg;

Hy die noyt had verwacht zoo zeer gemind te wezen,

Die heeft de brief gezien, die heeft de brief gelezen;

Wel wat een zeldzaam ding! dat hier een geyle maegd,

Haer minne my ontdekt, en van de liefde klaegd;

Wel wat een zeldzaam ding! wat komt my hier ter handen?

Kan in een maegden hert zoo zeer de minne branden?

't Is voor een eerbaer maegd niet al te wel verزند,

Te zoeken vryers liefd eer dat hy haer bemind;

Hy overweegd de zaak, en wiktze door de reden,
 Word in een maegd, zeyd hy, die vryheyd niet geleden?
 Hoe (zeyd hy) kan een maegd hier in niet zijn verſchoond,
 Dat zy uyt liefde mind, en hare minne toond?
 Staet het geen dochter vry haer minne voor te dragen,
 Hem, die de minne keur opofferd haer behagen?
 Hoe (zeyd hy) waerom niet de liefde van een maegd,
 Ontdekt aen die, die zy oprechte liefde draegd?
 't Iseygen door natuur, dat aller menſchen zinnen,
 Genegen zijn tot liefd, genegen zijn te minnen;
 't Iseygen door natuur, dat minnens zoet geweld,
 De keur van mins verkies een maegd te vooren ſteld.
 Wel waerom zoud een maegd haer zinnen dan niet zetten,
 Voor dat zy word verzocht? ik vind verſcheyde wetten,
 Ik vinde het te recht, als ik my wel bezin,
 O maegden! 't paſt u niet te veylen uwe min';
 't Zijn wetten u verleend van over oude tyen,
 Een maegd moet zijn gevrijd, al eer dat zy mach vryen;
 God heeft het zoo geſchikt, 't is over lang volbrocht,
 De vryſters lieven niet, oft worden eerſt verzocht;
 De rede ſtrekt een wet, die ik de maegden leere,
 Geen maegd vermach de liefd van vryers te begeeren;
 Indien zy weten wil waerom 't niet mach geſchien,
 Zyzal het in 't vervolg van dezen handel zien.
 De vryer die den brief had van de maegd gekregen,
 En koſt ingeener wijs met reden over wegen,
 Dat het een eerbaer maegd zoud vry ſtaen, hare zin
 Te melden, dien zy liefd, haer ongeminde min;
 Doch na een korten tijd, beſluyt hy door gepeynzen,
 Als dathy met de maegd wil in het minnen veynzen;
 Hy voegd zich nu en dan daer hy de vryſter vind,
 Hy ſpeurd dat zy hem liefd, al eer hy haer bemind;
 Zy toond hem alle dienſt, en minnelijke treken,
 Zy voegd haer menigmael tot yleyen en tot ſmeken;
 Zy, die op deze wijs haer minnaer gaende maakt,
 Is oorzaak dat de min hem in het hert geraekt;
 Hy voeld een heete drift door al zijn leden dringen,
 Hy vind zich machteloos de luſten te bedwingen;
 Dies liefd hy, doch geveynſd, zy die haer waend gevrijd,
 Blijft eſter zonder man, en raekt de maegdom quijt;
 Hier baerd de min berouw, hier gaet het op een treuren,
 O jonge maegden! leer, wat dat'er kan gebeuren,
 Wanneer een vryſter vryd, al eer zy werd verzocht,
 Het heeft haer menigmael veel onheyl aengebroucht;

Dies leer uyt dit ons rijm, ô maegden ! 't rechte minnen,
 Het past de vryers best het vryen te beginnen ;
 Het voegd de vrysters niet het vryen t' onderstaen,
 En waer het zoo geschied, zal 't zelden wel vergaen ;
 Zijt zeker, teer geslacht, dat zulke min kan schaden,
 Dies laet u, lieve jeugd ! voor al ten besten raden ;
 Indien gy minnen wild dat minne wel gedijd,
 Soo wacht, ô jonge maegd ! tot dat gy werd gevrijd ;
 Indien de minne mocht u teer gemoed ontfonken,
 En toond het niet door 't oog, nocht geyle minne lonken,
 En zijt niet al te mild, niet al te laf, nocht zoet,
 Maer weest gelijkerwijs, een dochter wezen moet ;
 Wanneer een minnaer u zijn liefde steld voor oogen,
 Wild hem (op zijn verzoek) gelegentheyd gedogen,
 En met uw Ouders raed vergunnen tijd, en dag,
 Dat hy zijn min, en zin, aen u ontdekken mach ;
 Bespeurd gy zijn gevry gegrond op geyle minnen,
 En in een losse drift van ongebonden zinnen ;
 Bespeurd gy yets in hem dat na uw kuysheyd staet,
 Leer, teere maegden ! leer, dat gy niet vorder gaet ;
 Vind gy in tegendeel zijn liefd gegrond op trouwe,
 En wild hem niet te lang in zijn verzoek op houwen ;
 Sijt ook niet al te reed, ô vrysters ! met uw gunst,
 Een maegd die veynzen kan die heeft een goede kunst.
 Men pleeg het overlang van wijze liens te hooren,
 Al wat men schielijk kiest, werd schielijk weêr verlooren,
 Wat yemand met gemak werd zomtijdstoegebracht,
 Dat heeft hy na der hand ook weynig waerd geacht ;
 Wie vryers licht geloofd, die vind zich wel bedrogen,
 Dies wild niet al te haest uw weder mingedogen,
 En neemt niet al te dra des minnaers zeggen aen,
 Want alle vryers rijk zijn als zy vryen gaen ;
 't Is goud al wat 'er blinkt, en 't zijn al groote zaken,
 Waer meê de vryers vaek de vrysters gaende maken ;
 't Is overlang gebeurd, gelijk men 't ook noch ziet,
 Dat in de vryery, veel tijds, bedrog geschied.
 Hier staet u, jonge maegd ! hier staet u op te letten,
 En wild niet al te haest uw zin op 't minnen zetten ;
 Waer vrysters haestig zijn daer baerd de min berouw,
 En maekt de blijde bruyd vaek tot een droeve vrouw ;
 De vrysters te gereet, doen vryers liefde krenken,
 En geven (niet vergeefs) de vryers na bedenken ;
 Indien een maegd te graeg in min bevonden word,
 Den minnaer beeld zich in als dat 'er yets wat schort ;

Maer voeld gy u geneygd, en met verliefde zinnen,
 Om hem, die u verzoekt, te toonen weder minne,
 Schikt dat gy uwe gunst niet al te haest verleend,
 Zijt weygtich in het eerst, schoon dat gy anders meend;
 Wanneer een Jonge maegd wil zeker gaen in 't vryen,
 Hoe minder dat zy mind, hoe meer zy zal bedyen;
 Dat is, werd zy gevrijd, dat zy niet weder mind,
 Ten zy haer minnaer zy eerst wel genegen vind;
 Indien gy, jonge maegd! de minne plicht wild leeren,
 Gy kund, in dit geval, geen beter raed begeeren,
 Daer is geen trouwer hulp, daer is geen beter raed,
 Als dat gy in de min tot uwen Schepper gaet,
 En spreekt; genadig God! de krachten mijner ziele
 Gebieden my, dat ik voor uwe Godheyd kniele,
 En offer u, mijn Heer! mijn hert, mijn wil, en zin,
 Genegen tot de echt, gedreven door de min;
 O God, genadig God! dewijl het's menschen leven,
 Door u zijn oorspronk heeft, en werd tot lust gedreven,
 (Uyt eygenschap, die gy den mensch hebt ingeplant).
 Dat is tot zoete min, die my in 't herte brand,
 Dat is, tot reyne liefd, en echtelijke trouwe,
 Om met een vreedig man geruftig huys te houwen;
 Op dat ik door de lust mijn kuyfheyd niet besmet,
 Maer dees mijn zuiverheyd besteed in 't echte bed;
 Dit bid ik, lieve God! geliefd my te verleenen,
 (Op dat ik, na uw wil, in 't minnen mach vereenen,)
 Dat ik, dat noodig werk, van u gesteld, ô Heer!
 Gebruken mach altijd tot zaligheyd, en eer;
 Verspreyd'er in mijn hert onkruid van quade driften,
 Zoogund my, goede God! dat ik het uyt mach siften,
 Zoogund my, goede God! in deze zaek te doen,
 Gelijk men is gewend te plegen aen het groen;
 Wat ziet men op het land, en in het groen geschieden?
 Men moet het quade kruid daer uyt het goede wieden;
 Men ziet, hoe 't quade kruid werd uyt de grond geplukt;
 Om dat het goede kruid van 't quade werd verdrukt;
 Men ziet het weelig hout van jonge bomen snyen,
 Op dat de teere stam te beter zoud gedyen;
 't Blijkt aen de wijngaerd rank, hoe korter af gesnoeyd,
 Hoe milder dat hy wast, hoe rijker dat hy bloeyd,
 En op gezette tijd, en op bequame dagen,
 Zal aen zijn groene struyk te beter vruchten dragen;
 Mijn zinnen tot een les, mijn minne tot een leer,
 Dat ik in mijn gemoed geen geyle min begeer;

Dat ik mijn jonge jeugd (in 't bloeyen van haer jaren)
 Voor 't onkruid van de lust moet trachten te bewaren ;
 Een tak van geyle min en innerlijke vlam,
 Diend, ô mijn lieve ziel! gesneden van de stam,
 Van 't lichaem afgekapt, en uyt het hert gedreven,
 Vermits een quade tak den boom berooft het leven ;
 Wel aen verliefde ziel! mins quade ranken mijd,
 Op dat gy door haer lust geen hindernisse lijd ;
 Ô wilde wijngaerd rank! ô jonge domme zinnen!
 Noch in uw eerste jeugd, en onbedreven minne ;
 Hier diend, ô jonge stam! geen geyle graegt geleên,
 Hier diend wat uyt geroeyd, daer diend wat af gesneên ;
 Hier diend wat afgekapt, en daer wat uyt getogen ;
 Hier diend mijn jeugdigh hert te leeren door de oogen ;
 Hier diend my wel te recht het ooge, het gezicht,
 Te wezen nodig tot een reyne minne plicht ;
 Dies ik mijn wederom wil tot mijn Schepper keeren,
 Hem bidden dat hy my het recht gebruyk wil leeren,
 Ik zeg het recht gebruyk, hoe ik in dit geval,
 Mijn oogen in de plicht van min gebruyken zal,
 Wel op, mijn zictjen, op, wel op mijn gantsche leden,
 En offerdaen uw God, ootmoedige gebeden.
 Sla van den Hemel af u Goddelijk gezicht,
 O God! en leer my doch, mijn rechte maegde plicht ;
 Leer my, ô eeuwig God! leer my tot dezer stonden,
 Te schuwen door het oog de liefdelooze gronden,
 Die 't modder drijven op, van het onkuysche slik ;
 Dat reyne zielen smet vaek in een oogenblik ;
 De drift van quade lust, wiens golven, en wiens vlieten,
 Meeft door de oogen tot in 't diepft des herten schieten ;
 Op dat de lust door 't oog in 't herte niet geraekt,
 En daer het zoet begin geen quâ gewoonte mackt.
 O God! ô goede God! vry my voor zulke smerte,
 Laet noyt onreyne zuhet op wassen in mijn herte ;
 Het zy, mijn lieve God! waer dat ik heene ga,
 Dat ik noyt dertel oog op eenig minnaer sla ;
 Het zy dat tijds toeval my voegd by jonge lieden,
 Al waer men alle vreugd, en wellust ziet geschieden ;
 Het zy men hier oft daer, oft elders speelen rijd,
 Oft daer men vrolijk is, naer het beloop van tijd ;
 Het zy men dus of zoo met jonge luy verkeere,
 En dat 'er yemand mocht mijn weder min begeeren ;
 Het zy daer yemand waer die mijn tot min verzocht,
 Zoo stort in my, ô God! 't geen noodig diend volbrocht ;

Dat is een zedig oog , en laet , als roode roozen ,
 De schaemte , goede God ! op mijne kaken bloozen ,
 Een neergeslagen oog , een zedig heus gelact ,
 Voegd voor een teere maegd , als zy van liefde praet ;
 Het noodigst dat ik acht dat maegden staet te plegen ,
 (Als haer een vryer zoekt tot liefde te bewegen)
 Het noodigst dat hier in , een vryster diend gedaen ,
 Dat is , met Sara in haer eenigheyd te gaen ;
 Dat is , met Godes vrees in haer slaepkamer treden ,
 En offeren aen God ten dienst haer gantsche leden ,
 Een reyn en zuyver hert , een onbevlekt gemoed ;
 En toond u lieve maegd gelijk als Sara doet ;
 Die na dat zy haer had drie dagen lang onthouwen ,
 Die , eer zy voor haer man Tobias wilde trouwen ,
 Die na drie dagen lang in vasten en gebeên ,
 Op offerden aen God haer zuyverlijke leên ;
 Die met een diep gezucht en met tranende ooggen ,
 Met een gemorzeld hert in Gode opgetogen ,
 Heeft haer gebed gestort , en riep Gods goedheyd an ,
 Ten eynde dat haer God gund een Godvreezend man .
 Hoor , jonge maegden ! hoor , dit is het slot van reden ,
 Voor alle zaken diend uw Schepper aen gebeden ,
 Gy diend voor alle ding tot uwen Heer te gaen ,
 En bidden in uw hert dien grooten Schepper aen ;
 O God ! ik die ten dienst mijn lichaem , ziel en leven ,
 Aen uwe Godheyd wil ten offerande geven ;
 O God ! ik die mijn wil , mijn zinnen en gemoed ,
 Buyg onder uwe wil , met my uw wille doet ;
 O God ! gy die my hebt gegeven wil en zinnen ,
 Gun dat ik niet en wil , als 't geen gy wild te minnen ;
 Hebt gy my tot de echt , ô goede God ! verzien ,
 Laet na uw wil , mijn wil , in deze zaek geschien ;
 Hebt gy my , eeuwig God ! tot d' echte staet verkoren ,
 Zoo wild , ô goede God ! na mijn gebeden hooren ;
 Ik bid u , eeuwig God ! ik bid uw Majesteit ,
 Hebt gy my in de echt mijn deeling toegeleyd ?
 Ik bid u , eeuwig God ! zal ik hier op der aerden ,
 Den houwelijken staet na uwen wil aenvaerden ?
 Ik bid u , eeuwig God ! zal ik in d' echte treên ?
 Dat uwe goedheyd my een wederga verleen ;
 Ik bid u , wild my doch een goed gezelschap geven ;
 Waer mede dat ik mach in rust en vrede leven ;
 Ik bid u , eeuwig God ! vergun my tot een man ,
 Eendie my door zijn deugd in eeren houden kan ;

*Tobi in 't 3
 Cap. 13. 14.
 15 : vers.*

Ik bid u, goede God! is 't mijn beroep te trouwen,
 Gund my een man daer ik mach vreedig huys meê houwen;
 Ik bid u, goede God! indien ik trouwen moet,
 Zoo laet mijn herte niet vervallen op het goed,
 Niet op een losse schijn van wel geboren leden,
 Niet op een ydel pracht in dertelheyd van kleden,
 Niet op een moedig held, die prachtig is in staet,
 En meerder in des schijn, als hy is in der daed;
 Niet op een schoon gezicht, oft diergelijke zaken,
 Niet op een zoete tong die herten weet te raken,
 Niet op een aerdig beeld, oft op een kloeke geest,
 Ten zy dat hy by dien voor al zijn Schepper vrees-
 O God! is 't uwe wil dat ik de echt beginne?
 Verleend my zoo een man goed-aerdig, vast van zinnen;
 Een man, die door zijn deugd, en door zijn kloeke raed,
 Zijn vrouw en huysgezin in alles gade slaet;
 Een man, die zich van jongs heeft naerstelijk gequeten,
 Om op zijn rechte tijd de manne plicht te weten;
 Een man, die zich van jongs en van zijn kindtheyd af,
 Steeds tot de vreeze Gods, en alle deugd begaf;
 Een man, die 't huysgezin in deugde weet te stijven;
 Een man, die herten weet tot deugden aen te drijven;
 Een man, die wijs beleyd in echte zaken heeft;
 Een man, die 't huysgezin veel goede wettengeeft;
 Een man, een deftig man, begaest met wijze zinnen,
 En vrouwe zwakhed weet met reden t' overwinnen;
 Een man, die door beleyd het vrouwelijk gemoed,
 Met teere sausen queekt, en weke spijsze voed;
 Een man, die met een vrouw na reden weet te leven,
 Een minnelijk gezicht zijn vrouwe weet te geven;
 Een man, die alle ding ten goeden eynde keerd,
 Een man, die zijne vrouw uyt liefde diend en eerd;
 Een man, die naerstig is zijn oeffening te drijven;
 Een man, die buyten 's huys, niet is gewend te blijven;
 Een man, die zelden zoekt gezelschap by de weerd;
 Maer die zich meesten tijd schikt aen zijn eygen heerd.
 Wild my, ô goede God! met zoo een man doen trouwen.
 Gund my, met zoo een man Godzalighuys te houwen.
 O eeuwig Hemel voogd! verleend my zoo een man,
 Waer meed ik zaliglijk mijn leven eynden kan;
 O eeuwig eenig drie! drie eenig Godd'lijk wezen,
 Wiens hooge Majesteit de zielen moeten vreezen;
 Drieuldig eenig God! voor wien ik neder kniel,
 Uytwendig met het lijf, inwendig met de ziel,

Inwendig met de geest, uytwendig met de leden,
 Opheffende voor God den offer mijns gebeden;
 O Schepper! schept in my, een zuiver reyn gemoed
 Een hertje zonder smet, een ziel die deugde voed;
 O Schepper! schept in my, een Goddelijk behagen,
 Op dat ik na uw wil in alles my mach dragen,
 't Sy dat gy my beroept tot d' echte staet of niet,
 Maer na gy dat met my ten zaligsten voorziet;
 O Schepper! gy die hebt geschapen alle dingen,
 En door wiens mogentheyd uw schepzelen ontvingen
 Het leven, en de ziel, de wille en 't verstand,
 O Schepper! die den mensch dees drie hebt in geplant,
 Op dat wy door 't verstand uw Godheyd zouden kennen,
 En leeren waer toe wy van u geschapen bennen,
 Te weten, na de ziel, geschapen en geteeld
 Van Goddelijke macht, na Godes eygen beeld;
 De ziel, het opperdeel van 't menschelijke leven,
 Is ons van u, ô God! tot zaligheyd gegeven;
 De wil hebt gy als voogd van mijne ziel gesteld,
 Indien dan dat mijn ziel na quade gangen held,
 Om tegens uw gebod het doolpad in te keeren,
 De ziel vervreemd van God door 't quaed doen te begeeren,
 Maer wil de wil van 't quaed tot deugdens yver spoèn,
 Soo zal die goede wil in ons Gods wet voldoen;
 Maekt my, ô goede God! aen goede wil gebonden,
 Een wil die noyt en wil ten dienste zijn de zonden,
 Een wil die alles wil wat gy mijn God gebied,
 Een wil die wat gy wild, dat naer uw wil geschied.

Besluit der minne wetten.

*Zwakke maegden, ziek van minne,
 Grage vryers, heet van zinne;
 Hebt gy quelling, hebt gy strijd,
 In de ziekte die gy lyd?
 Zoekt gy hulpe voor uw smerte?
 Zoekt gy vreugde voor uw herte?
 Zoekt gy van uw minne pijn,
 En uw smert verlost te zyn?
 Zoekt gy van uw minne plagen,
 Vryte wezen, en ontslagen?
 Zoekt gy troost in dit geval?
 Hoor, wat ik u leeren zal.
 't Minne plegen is van noode,
 Aen natuur verleend door Gode;
 Maer dat gy het wel verstaet,
 Min heeft wetten, tijd, en maet;*

*Wetten zijn 'er voor de minne,
 Wetten zijn 'er voor de zinnen,
 Wetten die de min gebien,
 Datze moet op tyd geschien;
 Min bestaet in maet van reden;
 Wie die maet wil over treden,
 Min gebruyken voor de tijd,
 Die vervalt in minne strijd.
 Dit zijn wetten voor de zinnen,
 Niet te graeg zijn na de minne;
 Dit zy maegdens minne wet,
 Dat zy op haer tijden let.
 Vryers tot het minne plegen,
 Moeten maegden niet bewegen;
 Maegden hier om aengegaet,
 Moeten vryers tegen staet.*

Tot 'er tijd dat echte wetten ,
 't Minne plegen niet beletten ;
 Tot der tijd dat echte trouw ,
 Maekt door liefde man en vrouw ;
 Eer mach minne niet geschieden ,
 Dit zijn wetten die 't verbieden ;
 Onge-echt de min volbracht ,
 Teeld berouw en droefve klacht ;
 Onge-echte minne vruchten ,
 Teelen tranen ; teelen zuchten ;
 Onge-echte minne vreugd ;
 Teeld maer droefheyd in de jeugd .
 Min gepleegd voor echte iyen ,
 Is een wellust vol vanlyen ;
 Jonge maegden , zœt geslacht ,
 Zyt in 't vryen wel voordacht ,
 Dat gy u verliefde zinnen ,
 Van de min niet laet verwinnen ,

Dat gynoed (zoo lang gy leeft)
 Vwe maegdom oer geeft ;
 Schoon verloofd wild niet gelooven ;
 Maer de minne vlamme doven ,
 Tot gy op het bruylofs bed ,
 Minne blischt door echte wet .
 'k heb u lessen voorgeschreven ,
 Wat verdriet de min kan geven ;
 Schoon verloofd , en onder trouwd ,
 Mingpleegd noch rakk berouwd ;
 Mingpleegd kan vrucht doen er ven ,
 En u minnaer komt te sterven ,
 Denkt in wat bedroefde staet ,
 Hyd' onechte moeder laet ;
 Die de min beweend in rouwe ,
 Zijnde maget , nochte vrouwe ,
 Zijnde moeder met een kind ,
 Dat noyt echte vader vind .

M I N N E - L E S S E N .

toegepast

De min-grage vryers.



Oor toe , verliefde jeugd ! gy die in minne zaken ,
 Zoekt dagelijks uw werk en oeffening te maken ,
 Die dagelijks verzoekt het maegdelijk geslacht ,
 En offerd met de mond een losse minne klacht ;
 En zweert by Venus zelfs , en by Cupidoos wetten ,
 Hoe dat u herte brand met innerlijke hette ,
 Hoe uw gemoed en ziel , hoe uw verliefde hert ,

Gevoelen minne pijn , beproeven liefdens smert ;
 Gy zweert by vuur en vlam , en by de minne vonken ,
 Dat gy verwonnen zijt door lodderlijke lonken ;
 Gy zweert dat haer gezicht , oft haer korale mond ,
 U hebben aen het herten aen de ziel gewond ;
 Gy zweert dat zonder haer uw leven moet verdwijnen ,
 En uwe Lentes jeugd in dorre knaging quijnen ;
 Gy zweert ik weet niet wat , dat u geschieden moet ,
 Indien de zoete maegd uw smerte niet verzoet ;
 Gy slijt een langen tijd , een groot getal van dagen ,
 In zuchten engeween , in treuren en in klagen ;
 Gy bid en smeekt u lief , gy vrijd al wat gy kend ,
 Gy klaegd van uw verdriet , gy klaegd van uw ellend ;
 Gy moet om haren 't wil wel duyzend dooden sterven ,
 Wanneer gy maer een dag haer by zijn schijnt te derven ;

U lief is een Godin die hert en ziel gebied,
 Noch duyzend dingen meer, de helleft weet ik niet.
 Na al dit minne werk, na al dees minne kuren,
 Die (zoo men dikwils ziet) niet al te lang en duuren;
 In 't kort na al dit doen, en na een lang getreur,
 Gy slaet het blaedjen om, en gaet weér schielijk deur?
 Gy (door een losse buy) raekt in de min aen 't doolen,
 En hebt de zwakke maegd zomwijl het hert gestolen;
 Leer, door dit slechte rijm, ô licht verkeerde gaff!
 Dat noyt een heusch gemoed die slimme streken paff;
 Leer, losse minnaer! leer, 't kan noyt ten goede strekken,
 Dat met een eerbaer maegd de vryers willen gekken;
 't Is ô geen eerbaer hert! 't en is geen heusch gemoed,
 Dat aen een eerbaer maegd dees slimme ranken doet;
 Indien gy zijt gezind (zoo dat behoord) te vryen,
 Gy moet voor alle ding, gy moet de streken myen;
 Indien gy uwe ecr wilt trachten voor te staen,
 Gy moet in 't minste deel noyt zulke gangen gaen;
 Gy moet een eerbaer maegd niet licht van liefde zeggen,
 En haer de geyle min zoo los te vooren leggen;
 Gy moet een eerbaer maegd niet vryen met de mond,
 Indien dat u het hert leyd op een losse grond;
 Gy moet geen eerbaer maegd om weder minne vleyen,
 Indien gy zijt gezint daer schielijk nyt te scheyen.
 Wel aen dan losse jeugd, het is een quade daed,
 Dat gy in uwe min die kromme gangen gaet;
 Hoor, losse minnaer! hoor, een woordje moet ik spreken,
 Schuwt in de zoete min de goddelooze streken,
 Wanneer dat zulke min met uwe zinnen strijd,
 Zoo schikt, dat gy voor al een ding gedachtig zijt.
 „Zoo yemand komt gereysd, zoo yemand komt gereden,
 „Het zy in verre land, het zy in vreemde steden,
 „Zoo yemand zich van huys in eene plaets begeeft,
 „En daer hy koopmanschap oft zijnen handel heeft;
 „'t Zy dat hy reysd te land, oft dat hy komt gevaren,
 „Veel mijlen door de zee, en door de diepe baren;
 „Is 't zaek dat hy daer voor schaed oft onheyl vreesd,
 „Leer, hoe in dit geval zijn zorge zy geweest;
 „Hy om geen zwarigheyd oft eenig scha te lyen,
 „Hy om voor schade zich in alles te bevryen,
 „Hy op dat hem ter zee, geen vyand aen en tast;
 „Hy op dat hem te land geen zware over last
 „Van Rovers en geschied, zal goede zorge dragen,
 „Dat hem geen vyand quel, dat hem geen rovers plagen,



„Dat hem zijn goed niet werd genomen met geweld,
 „Het zy dan op de zee, het zy dan in het veld,
 „Hy, (om de vrees van dien uyt zijn gemoed te bannen)
 „Verziet hem op de weg met wel ervaren mannen,
 „Die met een goed getal van wapens zijn verzien,
 „Ter oorzaak, hem geen leet zoud op de reys gefchien.
 Indien gy, losse jeugd, mijn zin hier uyt wild leeren,
 Indien gy uwe zin tot deze les wild keeren,
 Indien gy wild de zin van dit verhael verstaen,
 Zoo wild een weynig noch in 't lezen verder gaen;
 Het gaet, ô jonge jeugd! het gaet zoo in het minnen,
 Gy hebt in deze zaek te letten op uw zinnen,
 Dat gy niet al te los u op de weg begeeft,
 Alwaer de zoete min, voor u veel onheyl heeft;
 De onheyl die voor u in 't minnen is gelegen,
 Kund gy in uw gedacht door reden over wegen,
 De zwarigheyd die u de minne geven kan,
 Die zal ik, losse jeugd, u nader wijzen an;

Wanneer een geyle drift u prikkeld in de zinnen,
 En drijft u hier oft daer tot ongebonden minne ;
 Weet gy wie dat met u op dezè tocht moet gaen ?
 Ey ! let op ons vervolg, gy zult het haest verstaen ;
 Indien gy rovers voeld bestrijden uwe leden ;
 Indien gy in uw hert voeld quâ genegentheden ;
 Indien gy lusten voeld van ongebonden min ;
 Indien onreyne zucht u worsteld in de zin ;
 Indien gy voeld een trek in 't diepft van uw gedachten ;
 Meer nyt een geyle drift als Goddelijke krachten ;
 Zoo denkt in u gemoed, wat voel ik hier in my ?
 O ziel ! ô waerde ziel ! het is struyk rovery ;
 't Is goddeloos gespuys dat u zoekt aen te randen ,
 't Zijn rovers die de min vervallen doen in schanden ,
 't Zijn rovers die de ziel aen tasten tot 'er dood ,
 't Zijn rovers waer door 't hert van deugde werd ontbloot ,
 't Zijn rovers die alleen de eere niet vernielen ,
 't Zijn rovers die ook schâ doen aen der menschen zielen ,
 't Zijn rovers die alleen niet pijnigen het hert ,
 Maer plagen ook de ziel met innerlijke smert.
 Ik weet en ken 'er een, die hem in minne vlagen,
 Niet (zoo het wel behoord) heeft in zijn jeugd gedragen ;
 Ik weet en ken 'er een, die eens een maegd verzocht,
 Aen wien zijn snode min, zoo veel te wege brocht,
 Dat hy, na lang gevry, zoo verre was gekomen,
 Dat by de vrienden zelfs de zaek wierd aengenomen ;
 Hem wierd op zijn verzoek de dochter toegestaen ;
 Het houwlijk wierd gemaekt, en alles was gedaen ;
 Doch na een kort vertrek, en eenig tijd van dagen,
 Soo heeft, in dit geval, de zaek zich zoo gedragen ;
 Dewijl de dochter was een ouderlooze maegd,
 Die aen haer bruydegom de gantsche staet op draegde,
 En hem als voogd-heer steld in alle hare zaken,
 Om staet en rekening van al haer goed te maken ;
 Sy zonder achterdocht heeft hem dit toe vertrouwd,
 't Geen na een kortentijd de lieve maegd berouwd ;
 Want als hy had door zocht, en zekerheyd gekregen,
 Hoe dat, in dit geval, de zake was gelcgen,
 En dat haer rijkdom was zoo groot niet als hy docht,
 En niet zoo veele goeds, als hy wel had gezocht ;
 Wat is 'er doch geschied ? een wonderlijk bedrijven,
 Het geen ik nodig acht u tot een leer te schrijven,
 Ten aenzien dat de jeugd daer nyt yets leeren zouw,
 Niet zoo, in zulk geval, te leven met een vrouw,

Ten aenzien dat de jeugd zich mijde voor dat dwalen ,
 Moet ik haer dit bedrijf in rijmery verhalen .
 Als hy de gantsche grond had van haer staet verstaen ,
 En over alle ding nu zelve had gegaen ,
 En dat het hem hier in ging tegens zijne gissen ,
 En dat hem nu de daed zijn meening dede missen ,
 Niet tegenstaende hy met ceden had beloofd ,
 Te zijn haer echte man , haer lief , haer opperhoofd ;
 Niet tegenstaende dat het houw'lijk was besloten ,
 Heeft hy de eer en eed gelijk om veer gestoten ,
 En om een weynig goed dat hy 'er minder vond ,
 Verwisseld trouwen eed , en breekt het vast verbond .
 Ach ! om het ydel goed steld hy de trouw ter zijen ;
 Ach ! om een weynig goed brengt hy de maegd in 't lijn ;
 Ach ! om een hand vol goud , oft om een weynig meer ,
 Verlaet hy zijne lief , verlaet zijn trouw en eer ;
 Ach ! om dat ydel geld heeft hy zijn vuyle zinnen
 Getrokken van de maegd , aen wien hy zwoer zijn minne ;
 Hy , die voor die tijd pleeg met liefden om te gaen ,
 Verlaet na die tijd haer , en blijft 'er los van daen .
 Ey ! wat een valsch bedrog en goddelooze schande ,
 Den linkert neemt de vlucht en reyft in vreemde landen ,
 En laet de eerbaer maegd , in treurigheyd alleen ,
 Die dit onluk beklagde met tranen en geweën ;
 Zy (in de treuring is) eylaes ! zoo diep gekomen ,
 Dat haer het herte swemt in brakke tranens stromen ;
 Zy (in de treuring is) eylaes ! zoo diep geraekt ,
 Dat zy door het vervolg daer van gewoonte maekt ;
 Sy heeft de treurigheyd zoo diep in 't hart gelaten ,
 Dat men haer niet en weet zulks uyt het hoofd te praten ;
 Sy neemt haer dit zoo na , dat na een korten tijd ,
 Van dit geleên verdriet en innerlijke strijd ,
 Het herte word geknaegd , en door een bitter weenen ,
 De droefheyd haer het vleesch stroopt van de teere beenen ;
 De quijning krenkt het bloed , het bloed dat teering schort ,
 Is oorzaak dat de maegd haer jonge leven dort ;
 In 't eynde , na een sleep van zoo geleefde dagen ,
 In treuring en gequijn , in hertzeer , en in klagen ,
 In tranen en geweën , in knaging en verdriet ,
 Was 't dat de lieve maegd haer jonge leven liet .
 O droefheyd over droef ! wat oordeel zal ik geven ?
 Sijt gy , ô snoode guyt ! geen beul van 't maegde leven ?
 Om dat gy haer ontsleed , om dat gy haer ontroofd ,
 Het geen gy haer in trouw met ceden had beloofd .

O snoode gierigheyd! ô kanker in de deugden!
 O dief-eg aen de liefde! ô rover aller vreugden!
 O liefdelooze min! ô goddelooze daed!
 Daer men om geld en goed gezworen trouw verlaet;
 Men acht het moordery die yemand brengt om 't leven,
 En is het niet te recht een moordery bedreven,
 Dat yemand zoo veel leet een eerbaer dochter doet,
 Dat zy door hertzeer, laes! 'het leven missen moet?
 Zy suft waer dat zy gaet, zy mijmerd in de zinnen,
 In 't eynde, zy vervalt zoo diep in smert van binnen,
 Dat haer de lust tot spijs gantsch en geheel begeeft,
 Zoo dat de maeg geen kracht tot het ontfangen heeft;
 Het bloed dat werd ontfeld, door droefheyd in te kroppen,
 Zoo dat de lever schijnd de aderen te stoppen;
 Natuur ontbreekt den eysch van 't geen dat zy behoeft,
 Om dat het herte treurd en innig is bedroeft.
 't Is zeker, zoo 'er yets het herte weet te quellen,
 Dat al de leden haer daer over ook ontfellen;
 't Is zeker zoo 'er yets het herte gaet te na,
 Die quelling in 't geheel doet al de leden schâ;
 Door quelling kunnen al de leden zoo veer raken,
 Dat zy een snood verderf inwendig kunnen maken,
 Waer door den mensche kan geraken aen zijn end,
 Geraken aen zijn dood, door innerlijk ellend.
 Wee! die den oorzaak geeft van diergelijke daden.
 Laet u, ô teere jeugd! laet u ten besten raden.
 Gydie de minne pleegd, leer wat de minne doet,
 Gedoog dat zulke min, noyt heerscht in uw gemoed;
 Het is een slim bedrijf, een teere maegd te vleyen,
 En haer genegentheyd tot liefde aen te leyen;
 Het is een snoode daed, dat yemand minne pleegt,
 Zoo lang een dochter vleyt dat hy haer hert beweegt,
 Dat hy haer zinnen steeld, dat hy haer sweerd te trouwen,
 En mist 'er dit oft dat, men wil zijn woord niet houwen;
 Het is een snoode daed, dat yemand maegden mind,
 Dat yemand hem door trouw vast aen de maegd verbind,
 En dat hy na der hand, een dit oft dat mocht speuren,
 Een vieze vazery, oft ander slechte leuren,
 Het zy dat aen't geslacht, oft zelve aen de maegd,
 Yets was dat hy niet wist, yets is dat hem mishaegd;
 't Zy dat 'er zoo veel goeds niet was als hy wel miende,
 't Zy dat 'er hier oft daer yets mangeld aen de vrienden,
 't Zy dat 'er hier oft daer yets in uw mening mist,
 En dat gy 't anders vind, als gy het had gegift;

Ten staet u geenzins vry , uw meening te verkeeren ,
 Te wisselen uw zin , te stutten uw begeeren ,
 't Zy dat 'er dit of dat naer uw gevry op staet ,
 Als 't maer niet buyten wet van eer en kuyf heyd gaet ,
 Vermoogt gy nimmermeer belofenis te breken ,
 Gy meugt , ô losse jeugd ! de zaek niet laten steken ;
 Belofenis maekt schuld , en schuld moet zijn voldaan ,
 Wilt gy onschuldig zijn , zoo leer eerst wel beraên ,
 Eer gy in 't vryen treed , tot minne zijt genegen ,
 Wild met uw ouders eerst de zaek wel over wegen ,
 Op dat met ouders wil , en wijsfelijk beraed ,
 Uw minne wel gedy , uw liefde wel beslaet ;
 Belofte eens gedaen , en mach niet zijn gebroken ,
 Geschied het , 't is gewis , het word van God gewroken ;
 Dies ik u op een kort met rijmery vermaen ,
 Hoe gy , verliefde jeugd , moet in het minnen gaen ;
 De min die heeft uyt God haer oorsprong eerst gekregen ,
 God maekten tot de min het menschen hert genegen ,
 God heeft in 's menschen hert de minne in gestort ,
 Als middel waer door dat den mensch geboren word ;
 De min is het begin van 't menschelijk vereenen ,
 De min moet aen den mensch de eygentchap verleenen ;
 Waer door de liefde teeld het menschelijk geslacht ,
 Het is de min waer door den mensch word voortgebracht ;
 Dewijl de min uyt God haer oorsprong heeft genomen ,
 Zoo moet gy in de min eerst tot den oorsprong komen ,
 Dat is , gy moet voor al tot God in 't minnen gaen ,
 En bidden in uw hert zijn groote Godheyd aen ;
 Gy moet een zuyver hert aen hem ten offer vieren ,
 Dat hy u in de min wil met Tobias stieren ;
 Gy moet uw Heer en God aenroepen met de mond ,
 En toonen hem uw hert , en toonen hem de grond ;
 De grond waer uyt uw min (ô minnaer !) komt gerezen ,
 Moet voor uw Heer en God , oprecht en zuyver wezen ;
 De grond waer op uw min , waer op uw minne leyd ,
 Moet opgeofferd zijn aen 's Hemels Majesteit .
 O eeuwig God ! van Hemelen van aerde ,
 O Koning ! groot van macht , en heerelijk van waerde ,
 Al-gever , milde God , die 's Hemels throon bezit ,
 En uw genade gund hem , die u daer om bid ;
 Ik bid u , goede God ! dat gy in 't lieve minnen ,
 Wild voegen mijne hert , wild stieren mijne zinnen ,
 Dat ik geen minne pleeg , als die ten hoogsten mijn .
 Mach na uw lieve wil , mijn ziele zalig zijn ;

O eeuwig eenig God! indien de minne krachten,
 Door wetten des natuurs, haer lust in my betrachten,
 Zoo gund my dat ik mach my voegen na de wet,
 Die gy in 't minnen hebt een minnaer voor gezet;
 O eeuwig eenig God! gy hebt een wet gegeven,
 Waer na ik schuldig ben te voegen hier mijn leven;
 O eeuwig eenig God! voel ik de min in my,
 Zoo gun my dat zy doch naer uwen wille zy;
 Niet wulleps, licht, nocht los, niet ydel, ongebonden,
 Niet door een geyle drift genegen tot de zonden,
 Niet om de geyle lust in dertelheyd te voên,
 Maer in de echte trouw uw wetten te voldoen,
 O eeuwig eenig God! indien ik word gedreven
 Tot lusten van de min, wild my uw zegen geven,
 Dat minne in mijn hert geen ander vruchten voed,
 Als daer de zoete liefd ten hoogst door groeyen moet;
 Dat min niet zonder liefd, en liefd niet zonder trouwe,
 In 't binnenst van mijn hert, een vaste plaets behouwe;
 Dat minne zonder liefd, mijn herte niet bezit,
 Maer dat de liefd door trouw, bemik het rechte wit,
 't Geen gy, ô eeuwig God! (om niet te mogen dolen,)
 Hebt aen de zwakke jeugd in 't minne stuk bevolen;
 Geen minne mach 'er zijn, geen minne mach bestaen,
 Ten zy de minne werd door liefdens plicht voldaeen;
 Geen min mach zonder liefd, in 't minnend herte wezen,
 Waer minne zonder liefd in 't herte komt gerezen,
 Daer moet noodzakelijk de reden zijn gedaegd,
 Daer moet het herte zijn de lusten afgevraegd;
 Indien de minne lust werd zonder liefd bevonden,
 De reden wijft 'et aen, het hert held na de zonden;
 De zonden smerten God, God wil de zonden niet,
 't Is zonde, zoo 'er min, buyten de liefd geschied;
 't Is zonde, dat men mind, en niet te willen trouwen,
 Een zonde die met recht voor gruwel word gehouwen;
 't Is heylig wederom, dat yemand zich verbind,
 Door echtelijke trouw, een eerbaer vryster mind;
 Zoo mind, dat zijne min bestaet in liefdens deugde,
 En dat hy door de min tracht na de echte vreugde.
 Dit gun my goede God! dit, bid ik, my verleen,
 Indien de minne-zucht mocht trekken door mijn leên;
 Gedoog geen min in my, of laet my liefd verzamnen;
 Door wettelijke trouw tot zaligheden, Amen;
 Dit bid ik, goede God! dit wensch ik, Hemels Heer!
 Tot mijne zaligheyd, mijn naesten tot een leer.

't Diend wel gevat, van die 't noyt had.



Hebt gy noyt liefdsgepleegd, gevoelden gy noyt minne,
Maer wild voor d' eerste maal de vryery beginnen?
Zoo leer eenkleyne les, gy minnaer t in dis stuk,
De onbedreven min baerd veel tijds ongelak;

De min werd menigmael by vuur, en vlam geleken;
Hy brand zich, die zijn hand in 't vuur bestaet te steken;
Maer wild gy van de brand, en smert ontslagen zijn,
Gebruyk voorzichtigheid. Zoo blijft gy vry van pijn.

Men zeyd voor een gemeen spreek-woord, voorzichtigheid is de moeder van alle wijsheid; omdat wijfelijk te vryen; komt het alle lievers toe voorzichtigheid te plegen: dit werk (met voorzichte begonnen) kan zeer lichtelijk tot een goede, engelukkige uitkomst gebrachte werden. Zoo yemant wilde weten waar in deze voorzichtigheid zonde mogen bestaen; zy befaet, dat zoo wanneer men zich tot liefdens oeffening wil begeven, dat men als dan eerstelijc wel bedachte beradinge neemt, waer, en aen wien men zijn liefde zoekt te besteden; de natuur, en engentheden van zijn geliefde wel te leeren kenaco, die wel kennende, zich daer na te voegen.

SToord u lief haer licht in 't minnen,
Leerd u buygen naer haer zinnen,
't Geen zy wil, gewillig doet,
Is zy quaed, toond gy u goed.
Liefd heeft dikmaels vreemde treken,
't Hert is anders als het spreken,
Voegd u na dat zy 't begeerd,
Tot der tijd, de tijd verkeerd.
't Is als eygen aen de maegden,
Die het menigmael behaegden,

Dat zy in het stuk van min,
Hebben yder uur een zin.
Yder zin diend waer genomen,
Wild gy in haer gunste komen,
Yder zin, die 't meysje had,
Longe minnaer! diend gevat,
Zoo gevat, dat gy in 't vryen,
Wat zy niet en wil (moet myen)
Wat zy wil, en niet en zeyd,
Leeren door voorzichtigheid.

O o

In de

In de vreugd, ongeneugd,



Al ben ik by mijn lief, de oorzaak van mijn vreugde;
Nochtans pruylt uyt die vreugd, mijn grootste ongeneugde;
Sy is al mijn vermaak, omdat ik haer bemin;
Sy is die mijn bedroeft, als ik in vreugde bin;

Mijn vreugde is de min, als ik min zoek te plegen,
Soo is zy (die ik min) tot minne niet geneegen;
O minne! gy zijt zoet, ja 't zoetste dat men vind;
Geen pijn/smet meer, als dat mijn lief uiet oveder mind.

* Seegeneen, als wonder, dat men zoolinge menschen viad, die in haer schade haer voordeel willen zoeken. 't Gaet met deze als die, die minnen; een minner liefde geteld hebbende op al zulk een vryster daerhy ziet dat voor hem niet en hefto is, als yd'lschijn-vreugd voorzien verkrijgings hope, niet tegenzende dach met vriendelijke lachjes, minnelijke, liefselijke kusjes, vao zijn geteide werd bejeugd; deze bedriegelijke lok kusjes, de oozen der verliefde zoo verblindende, doea hem in zija aocete smerte, eo pijnelijke vreugde, met vreugde in zija ootin, gewillig in zija onwilligheyd, door yd'le hoop volhaerdeo, tot vermeerdering e zijas quelle, eo sydelijke minning vao zija verhoopte blijdschap.

Wie oorzaekt my 'mijn mins verdriet,
Mijn lief, oft ik? ô neen! zy niet;
Nochtans zoo moet ik om haer lyen,
Doch, d'oorzaak leg ik op mijn vryen;
Had ik mijn liefd' haer niet getoond,
Liefd' waer met geen verdriet beloond;
Nochtans, mijn lief! moet ik mijn plagen,
Door eygen schuld alleen niet dragen;
Uw lonkjes, lachjes, minne-kunst,
Bedrogen my met schijn van gunst;

Had ik gekend der maegden trekken,
Ik waer haer schalk bedrog ontweken;
Had ik in 't eerst mijn wel beraen;
En in mijn hert niet laten gaen,
De lachjes die mijn vriend'lijk dochten,
En dikmaels vreugd in 't herte brochten;
Had ik uw lonkjes af gekeerd,
Zoo had de min my noyt gedeert.
Dies leer met my, verliefde zinnen!
De vreugd baerd ongeneugd in 't minnen.

Hoe lager dat men't dwingt, hoe hooger dat het springt.



Het bovenst staet omlaeg, het laagst komt op gesprongen, 's Gast even zoo met die, die't minnen zontijds plegen,
 Een licht vlamrende toeris dwingt VENUS kleefjongen, Hoe meerder in bedwang, hoe grooter in 't genogen;
 Al brandend na de aerd; hoe byze lager dwingt, 's Is even in der daed, gelijk CVPIDO vuisst,
 Hoe meerder dat ze brand, hoe hooger dat ze springt; Hoe men de min meer dwingt, hoe dat ze hooger rijst.

D'Agelijche ervarentheid, is gecoegzaemgebruygeisse van't gees wy door deze afbeeldinge voorgesteld hebben; zoo wanneer de minne plaats neemt in de herten vande lievende jockheyd, welke minne zeer lichtelijk een oorzak haerder qualijk varen kan veroorzaeken, 'z welk de veeljarige (door beter kennis) dikmaels zoeken voor te komen, zoo met alle middelen van goede vermaningen, als af beeldinge van navol ende zwigheden, en ellenden; dit al vruchteloos, zoeken door bedwang de jeugd van minne af te trekken, doch mede te vergeefs; sulks dat men't in der daed bevind, hne de minne meerder werd gedwongen, hoe zy miuder werd vernietigt; zoo dat men wel te recht mach zeggen, hoe meerder dwang, hoe grooter liefde.

GY (die tot liefde werd beweegt,
 En buyten raed liefds handel pieegt,)
 Ik wenschte dat gy in de minne,
 Voordachtig waert met raed, en zinnen,
 En u van ouders raden liet,
 Zoo had gy toevlucht in verdriet;
 Volgt ouders raed in heftens zaken,
 Zoo kund gy 't nimmer qualijk maken;
 Dat is, zoo 't u in d' echte staet,

Niet na uw wel gevallen gaet,
 Oft dat de voorspoet schijnd te vlieden,
 En weygerd u haer gunst te bieden,
 Gy vind (o jeugd) onthoud dit vry,
 Uw ouders gunst, en hulp daer by;
 Maer in het tegendeel, zult vinden,
 Nocht ouders hulp, nocht gunst van vrenden,
 Wat volgt 'er ach! een droef ellend,
 Voor die geen ouders raed en kend.

Oudeliens raed,, jongeliens baet.



DE min verzoekt een maegd (in 's eelfte van haer jaren)
Om met een aerdig geest haer jonge jeugd te paren;
Haer vader zeyd, 'ô neen! en feld een' ander wet;
Vermits hy op 's vervolg meer als zijn dochter let;

De minnaer is geveent een los, en vveelig leven;
In handeling nocht vvinft het minste deel bedreven;
Mind; zoo gy minnen vvsld, en trouw vvs met zulk een man,
Vvsent eerlijck geuvin u onderhouden kan.

Gelukkig zijn de kinderen, die na raed van haer ouders leven; oemelijck In zondanige raken, daer haer de raed op 't hoogst van noode zy s de jeugd werd licht beweegt tot liefde, liefde kan lichtoorzaak geuen tot 'slevens qualijk varen, 't welk veeltijds door oudeliens raed voorkomen kan worden, aengezica hun verder inzichte; daer de jonckheyd niet en volgd als de raed van haer verblinde genegenheyd, en lust der minne; d' een est d' ander volgende, is het welvaren, ofte het qualijk varen der jongeliens gelegen; volgd men mis genegenheden, zoo let men weynig op het geen daer 't meek aen hangt; dat is. de jonckheyd denkt zoover niet, dat by de liefde vereycht werd een eerlijck geuvin, tot opvoedinge, en onderhoud der nakomelingen; 't welk spruyten moetuyt een deugdelijken haedel, ewel leveo, van die geoe, met wien een dochter haer in liefde zoekt te verbinden.

WAer jonckheyd liefd met ouders raed,
Daer blijft de liefd in goede staet;
Waer raed verstoffen werd in 't minnen,
Daer zal liefd zelden welvaert vinden;
Hierom, ô jeugt! als liefd u prest,
Volgt ouders raed, het is u best,
't Is niet genoeg een man te trouwen,
Daer diand gelet op 't onderhouwen
Van wijf, van kinders, huysgezinn,

Door kloek beleyd, en goed gewin;
Dit zijn (ô jeugd) des ouders wetten,
Waer op u naerflig staet te leiten,
Op dat gy niet en slaet ter hand,
Uyt zotte lust een geestig quant,
Die onbedreven is in zaken,
Die meest getrouwde lieden raken;
Dat is gezeyd, schikt dat gy trouwd,
Een man die u in eeren houd.

't Is haest getrouwd, dat lang beroud.



Hie die GOD BACCHUS diend, en stort de maeg val wijn,
Gouvelduyt deze kracht, een zoete VENUS pijn;
De wijn teeld minnens lust, en dwingt de zwakke zinnen,
Met angetoomde liefde tot onvoorzichtig minnen;

De tong geraekt zoo ver, dwaeld buyten voorzichts met,
Dat zy haer meester vangt, eer hy daer zelfs op les;
De lust doet onbedacht vaak mensg minnaer trouwen,
Dat 't spoedige begin hem teeld een lang berouwen.

Men bevind veel tijds, dat BACCHUS en VENUS garen by een zij; te weten dat uyt de wijn, mins lust veel een oorspronk neemt, alsoe de kennis door den drank vermeerst word, doet de tong onvoorzichtig voorstellen tegen de lust gebied, maer de liefde schadelijk is; aengelen zy haer te spoedig bloot geeft, aen die gene waer geen luk aen gevangen is; zoo dat de tong door de lust, de lust door de wijn, de min veroorzaken; en op zoodanige grond van minne kan qualijk goed werk gemaekt werden, door dien haer begin zonder kennis is, haer oorspronk zonder liefde, haer werking zonder deugde, haer voorriging zonder beleyd; in 't kort de min met droakenchap begonnen, zal meer met quelling, en vruchtlozen aklaging ge-eyndigt werden.

Werd gy vermeerst van de wijn,
Ik raed u, wild geen minnaer zijn;
Wie by den dronck, de min wil plegen,
Die raekt licht op verkeerde wegen,
Het minnen eyscht een rijp verstand;
Onwijze min den minnaer brand
Met lange smert; door 't haest verkiezen,
Doet na berouwd mins vreugd verliezen;
Om voor te komen 't geen u schaerd,

Schouwt dronkenschap, daer 't uyt ontfaect,
Dê dronck (een wortel aller quaden)
Wijst minnaers op verkeerde paden,
En drijft de zotte lust al voort,
Daer zy (ach! leyder) niet behoord;
De lust geraekt aen 't wensch genieten,
De wensch genoten teeld verdieren;
En lust (door dronkenschap voldaan,)
Doet rijkdom vaak met armoed gaen.

Het kleynst is 't grootst,, alacht men 't snoodst.



ALs DAPHNE voor een God ten boswaert inging vluchten,
Heeft hy het vuoud vervuld met klagen en met zuchten;
Koen ik komt myn lief, zy oor zacht mijn geklag,
En vlucht als DAPHNE deed, toen zy APOLLO zach,

Gj Vrysters! leer hier aen met naerfelijk opmerken,
Geen Vryers af te slaen, of le eerst op hun verkerken;
Verkiest niet na den schijn, die's best doen schijnen 't snoodst,
In 't kleynst is dikmaels 't best, hoe veel gy 't zoek in 't grootst.

Al zoo men dikwyl bespuerd, dat de Liefde zelden verzelde is met achterdocht, zoo is het zeker dat de Liefde verlijds de jonkhejd doet dooleo; ter oorzaak sy het oog slaet op de nyterlijke schijn van boogheyd, door de bekoorlijke valschejd vandyde pracht, gaet alleen, nade zotte tinnelijckheyd, in Liefde, en niet met achterdocht, te rade; men drakt op geen deugd; men oogd op geen leven; in 't kort, men heeft geen sozichte by de liefde, tot wat eynde zy ons zoude mogeo brengen; Liefde volgt begeerlijckheyd, begeerte werd van de gierighejd verleyd tot woodanige Liefde, die de schijn dikmaels boven de daed bemind, die het sacht het herten 't best het slegste doet schijoen; oft duydelijker te zeggen, menigen vogel werd bemind, niet om zijn goeden aerd, maer om zijn schoone vederen. Menig dengzaam Jongman (om zijn wijze redrighejd) werd zurwyl verloten; veele om haer oytwendige pra hien, werden zottelijk daer en tegen bemind; alzoo pracht een getuyge schijnt vaangeld en goed te zija, daerom werdea veele door des schijn bedrogeo.

GY Dochters, zonder kennis vlied,
Als u de Liefd haer gunste bied;
Die gy onwaerdelijk vermaed,
Als trouwe Liefd (in deugdens staet)
U zoekt te toonen, rechte trouw,
Gy vlucht, en baerd uw eygen rouw;
Om dat die geen die u bemind,
Niet weyds, nocht prachtig is gezind;
Maer pracht (een schijn van geld, en goed,

Uw gierig hert verlieven doer;
Indien 'er maer een pronkert komt,
En door een ydel schijn vermomd,
Vol hovardaey, en zotte pracht,
Zoo hy u liefd, hy word geacht,
Op hoop dat by zijn rijke schijn,
Ook Rijkdom in der daed mocht zija;
Gy, die alleen de schijn bemind,
U nader hand bedrogeo vind.

De overdaad „ en doet geen baet.



B TANTALUS mach ik in 't minnen my gelijken,
 Mits gy uw gunsten my in overloed laet blijken;
 Vw vriendschap voed mijn Min, 'zoo dat ik zois de borst,
 Sia midden in de vocht, en nocht tans lijd ik dorst;

*Vvaer toe, Lufvrouw! waer toe, my langer opgehouden?
 Indien ik uwe gunst vind tegens mijn verrouwen?
 Zoo gy my niet en meend, waer toe veel vrygheyd?
 't Is u de beste eer, my daedlijk afgezeyd.*

B Eurd het niet dagelijks onder die gene die de Liefdeplegen; dat'er groot hedrog in dien handel omme gaet? ziet men niet hoe lichtveerdig en wulps, de lusten tot zudaagse offeningen de jonkheyd weten te vervoeren? ja zoo, dat meoig minnaer zulks in der daed meer beviad, als ik daer van zou konnen verhalen; hoe listelijk (door veyozery) weet meoig Dochter haer hert te vervallichen, en mer een schijn-gonst het geheyd der minnaers gemoederen nyt te lokken, om zijn hert eo meening te verspiedo; zijn grond wetende, haer als dan in zulk bedrog te verheugen. Hoe meoig Dochter kw'er door hser gemoed overtuigd werden, haer in deze zack misgaen te hebben; ja zoo verre, dat de eerbaerheyd dikmaels ter zijden gesteld is, om hier door tongmaas aen te houdeo, op hope, dat zy doordien, andere ea mochteo bewegeo, en om de eere te geoieten, dat'er een blaewe scheen gehaald is.

W Anneer een Dochter, oft een maegd,
 Het lof van deugd, en eer behaegd;
 Ik wil haer dit voor 't beste raen,
 Geen stoet van vryers toe te staen;
 Veel min (uyt lusten van de keur)
 De vryers lokken voor de deur,
 Held gy na 't trouwen, wijs'lijk vryd,
 Die meer als een mind, op sprack lijd.
 Waer toe, ey! zeg eens, Jonge Maegd,

Uw eer, zoo lichtrelijk gewaegd?
 Dat gy in vryheyd verder gaet,
 Als eerbaer liefde u toelaet?
 Daer gy van herten niet en meend,
 Die geen die gy verlov verleend,
 Dat hy (na lust) u kust, en streeld,
 In 't kort, zijn minne ranken speeld;
 Denkt vry (o maegd) als dit geschied,
 Uw maegdom glijd, al weet gy 't niet.

Men geeft,, dat men niet heeft.



Koſt ESCULAPIUS de dooden doen ontmaken,
En door zijn krachtig kruyd geſturven levend maken;
Zoo kan uw mogentheid my in het minnen voên,
Een levend ſterven, ja al ſtervend leven doen;

Vu ſtrafhejd is mijn dood, uw gunſten doen mijn leven,
Ik ſterve, miſſy gy my uw gunſte niet wild geven;
Vvu veynzen toond aen my een vriendelijck gelaet,
Maer's hers en meend het niet, waer uyt mijn dood ontlaet.

KAn'er wel meerder ſmaet, pijn, oft ellenden een oprecht minner aegedaen worden? daa wann'er hem (na eooige verkeerung) van zijn beminde, afkeerighejd getoond werd? hoe zwar het zelide valt, weten die gene, die't beproefd hebben; waer toe vriedofubap getoond, en niet gemcent? waer tot vryichejd gebruycke, zonder liefde? in der wierhejd doen zoodanige dochters bliken hoe weynig zy de eer beminnen; en getoygee alzoo met de werken de valſcheyt haer der herten, omde redelijcke hare oordelijckhejd aen te wijzen; d'room zonder eere! d'welluft zonder vermaak! doch niet zonder aadde! zala dat men te recht mach zeggen, men geeft't geen men niet heeft; en wat is geven zonder dat men't heeft? 't is zoodanig, wann'er een dochter van een jongman in eer en deugde verzocht werd, waer op zy alle vriendſchap hem betoond, laoge tijd verkeerung met hem gehad heeft, zonder hem te meenten; eydelijck haer weder liefde hem ontrekkende, heeft haer bebagee daer in, dat de valſcheyd van haer veynzen oprechte liefde heeft bedrogen.

Hierom, gy Dochters die bemind,
Zoo gy tot trouwen zijt gezind;
Wild, eer gy mind, u wel beraên,
Die gy niet meend, en houd niet aen;
Maer, zoo gy luſt in 'r vryen ſchept,
En geeft niet, 't geen gy niet en hebt;
Dat is, en toond geen ſchoon gelaet,
Of doet het bliken met 'er daed;
Het eerbaer veynzen, acht ick goet,

Maer 't geeft haer ſchand die 't valſchlijck doet.
Indien gy 't eerbaer vryen mind,
Zoo moet gy wezen dus gezind;
Niet al te zoet, niet al te zuer;
Niet al te vry, niet al te ſtuers;
Niet al te kort in uw beraed;
Niet al te lang eer gy 't beſtaet,
Te zeggen, of gy weder mind,
Of tot de trouw niet zijt gezind.

Geen-

Geen ware daed,, in Ichijn bestaet.



*Als s'nactou de jacht der zonnè wilde mennē,
Liet hy een voorbeeld na, dat elk t'zich zelf moet lenken;
De min zit my in 't hers, de liefde in 't gemoed,
Het voorbeeld leerd aen my. Zie vooru war gy doet.*

*De Iufvrouw dien ik min, munt uyt in schoone leden,
Niet min in pronk, en pracht, en aerdigheyd van kleden;
Dees lokken my tot min, de min baerd' mijn verdriet,
Vermits de min alleen op pracht en schoonheydt zet.*

*D*Eze ellendige, en verdorven Eeuwe, verblind (God het erd) de oogen der jonkheyd zoo zeer, dat zy n'et co kennen 't geen dat zy zien; willen doen 't geen haer schadelijk is, de ongeblacetheyd van uytheemliche pracht, en pronckerye betoverd hun het welbehagen zoo zeer, dat zy de Godzalige ootmoedigheyd voor oneerlijk houden, en verfmadoe; de hovaerd'gheyd, Rechter en Raedheer maken over haer begeerte, die haer het goed quaed, en het quaed goed, wijs maect te wезen; deze Leydsman voerd onze begeerte met Phaëton na de hoogte, daer mecoig, die niet kennende, tot een Eeuwig verders ghecracht werd; ð verblinde jonkheyd, die uw oogen meer s'iet na de hoogte van bedriegelijke prachten, als na de vastigheyd van de orbedriegelijke ootmoed'gheyd; leerd aen Phaëton, denkt aen ICARVS, hoe hooger begeert, hoe lager veracrts; gy die de pracht meer als 't vermogen doet blijcke, zult u onderwerpen een jammerlijke val, endroevige ellende.

ZOo wie wil vryen, wijs bedacht,
Die vry geen vryster om haer pracht,
Meest als de pracht de macht ontbreckt,
De Iufvrouw in de kleeren steekt,
Want na dat ik bespeuren kan,
Eenprachtig wijs, een droevig man;
Pracht (zonder macht) is groote last,
De hovaerdy is veel aen vast;
t Zy vryer, vryster, wie gy zijt,

*Ey! let 'er op wanneer gy vryd;
Die hoog wil vliegen zonder macht,
Werd schielijk tot een val gebracht,
Waer uyt niet volligt als ellend,
Die eer en goede name schend;
Wat vryer pracht en schoonheyd mind,
Schoon dat hy schat noch deugde vind,
Die raekt door min in veel gebrek,
En maect zich zelven tot een gek.*

Te hoog,, bedroog.



De hitte van de zon kost I C A R U S bedriegen,
 Wanneer hy enderstend om al te hoog te vliegen;
 Heft my de min te hoog, ik doal in mijn begeer,
 De Insvrouw die ik min, die ziet na staet, en eer;

Gy wyers! wiegy zijt, steld u dees les voor ogen,
 Indien dat u de min heft boven u vermogen;
 Het is een vaste zaak, zoo hier als over al,
 Wie zich te hoog begeeft, die naderd aen zijn val.

E Venalaso gact het met een minnaer, alshet doet eender die een wagen mend, ziende voor hem het spoor aen d' eene kant veel hooger, als aen d' ander zijde, 't zelfde niet mijdende, is het omvallen onderwerpen, waer uyt hem schade, en nadeel staet te verwachten; vee gelijken gact het met een minnaer zijn genegtheden, by mend na de hoogte, dat is, by steld zijn liede op zulk een persoon, die in goed en middelen hem ver is overtreffende, waer uyt hy niet en heeft te verwachten dan schade, aengezien, de begeerte van een gemeene, tot een ongemeene (in het minnen) aengedreven werd, zulk dat door dezee een minnaer (die boven zijn staet zachte vryen) lichtelyk kan worden afgeslagen, waer over hy de schade van zijn verloren aenbyd beklaegende, genoodzaekt is, om lager te dalen.

Wie zeker wil in 't minnen gaen,
 Die moet na zijns gelijke staen;
 Oft die hem 't weygen niet ontziet,
 Die moet beminnen met verdriet;
 „Wanneer een boom niet vrucht belaeën
 „Het zoetst heeft by de hoogste blaën;
 „En zoo daer nochtans eenig hert,
 „Uyt lust werd tot genot getert,
 „En klimt hy na de hooge tak,

„Zoo krijgt die lichtelyk een knak,
 „In 't klimmen na een schoone peer,
 „Den klimmer valt van boven neer;
 „Schoon, hy hem zeer door 't vallen doet,
 „Befwijkt noch genzins in de moet;
 „Maer klimt weer met een nieuwe vond,
 „Na 't geen hem gaf de eerste wond,
 „Wie hem niet steurd aen 't veel afstaen
 Verkrijgt wel d door lang aen te staen.

't Quaed begeer, schaed zijn Heer.



't **G**eluk had eertijds aen Ferillo gunst bewezen,
Maer uyt die gunst is hem zijn droeve dood gerezzen;
Zy, die ik min, toond my een vriendelijk gelaet,
Doch 't hert en is niet goed, dies noem ik het verraed;

In vrouwen! leer hier uyt geveynsde gunst myen.
Vvaer gunst de daed ontbreekt, zal 't werk tot schandgedge;
He: is der maegden schand, en haer gemned tot pijn,
VVanneer geveynsde gunst haer eygen beul moet zijn.

't is meer te beklagen, als te prijzen, dat men hedeo-daegs de jeugd zoo grooten gevallen en wel behagen ziet scheppen, in zackende (mits oordeels) van eerlijke personen behoorden geschuw te worden. De dertie grootheyd weet zoodanige manieren van geveynsde minne te plegen; dat zy unenig minner daer mede aenlokt; die zy met een geveynsde vriendschap in zijn liefde weet te voeden, zulks dat hy in de streken van schijn-gunst gevangen word; gelijkerwijse en vogeljen dat in de handen van de kloderoo zijnde, moede handelinge der kinderen lijden; even alsoo gaet het met de minners die de schijn gunst tot een voedsel van haer minne genietee; ð ellendige! die in 't eynde lieids belooning verhoopte, maer met laterlijke afkeer werd vergolden; ð beklaglijke zotheyd! daer men blijdschap heeft een anderzija verdriet.

Die minnen wil, en niemant schaên,
Die diend dit korte pad te gaen;
Oft zijt ten minsten wel bedacht,
Dat gy u van dees dingen wacht;
Die gy niet meend, en houd niet aen,
Die gy niet vryd, daer blijft van daen,
't Zy vryster, vryer, volgd mijn raed,
Een quaed begeer zijn meester schaed;
Een cerbaer komen laek ik niet,

En schoon daer zoete praët geschied,
By jonge luyden hier of daer,
Dat gaet de eere niet te naer;
Maer 't geen ik u zoek af te raên,
Is 't geen uw eer, en liefd kan schaên;
Dat is, als gy van vryen spreekt,
Daer u nochtans de zin ontbreekt;
Oft, in u praten verder gaet,
Als 't goed genegen, liefd, toelaet.



*Vooruw! uw zoete gunst, en vriendelijke oogen,
Die hebben my de ziel (in 't minnen) opgetogen;
Gy mind, en mind my niet, ó wonderlijk bedrijf!
Bedrogen vind ik my, mis ik uw minnaer blif;*

*Gy toonden my uw gunst, die gunst is my ontweken,
Nu dat aen u mijn staet, en middelen zijn gebleken;
Gy minde my, eer gy waerd van mijn staet voldaet,
En nu u die mishaegd, gaet u mijn min niet aen.*

Ten is niet misprijsselijk, dat zoo wanneer een dichter tot liefde verzoekt werd, zy als dan, geoorloofde vriendschap weet te gebruyken, tot dertijd dat zy de gelegentheid van die gene, die haer verzoekt, zal vernomen hebben: die wel en goed bevindende, hem niet wederliefde te belonen, daer tegen, misnoegen vindende, zal kunnen bespeuren, dat het wijselijk gedaan zal wezen, dat zy de liefde, niet gekfeld en heeft boven de voorzichtigheid, zulk dat zy noch gemind, noch de minontzeyd te hebben, een goede gelegentheid verzoymd, noch een quade aengenomen zal hebben. Zoo wanneer, 't zy dochter, ofte jongman, haer liefde nimmer hooger lieten gaen, als de betading, in der waerheid, men zoude zoo veel oahetys in den huwelijken staet niet vinden. Ten 'tenzien dat de bedanking, ofte voorberading, de liefde, (eer dat zy gekfeld werd) voor nagenhoud, ofte de gelegentheid goed is, ofte oier ofte goede middelen zijn, oft oier, dit eerst, wel bedacht, doet veel onheyl, achter blijven.

*'t Is wijselijk in liefd gedaan,
Te minnen, dat min niet; kan schaên;
Die vryen kan, en niet en vryd,
Is zeker dat hy wel bedrijd;
En wie zoo vryen wil, die let
Te achtervolgen deze wet;
Vertrouwd geen uyerlijke schijn,*

*Waer door men kan bedrogen zijn;
Maer wel beraed, eer gy yets doet,
Zoo vakt in 't eynd, uw werking goed.
En zijt niet al te mild, maer houd wat in het vat,
Al schijnd de pels vaak nieuw, s' heeft dikwijls noch
een gat.*

Minst geacht,, meeste kracht.



*W*anneer gelegentheid een Iufvrouw stelt te vewren,
De rijkdom, oft de deugd, uze liefdens lust te keuzen;
Haer vuisfheyd acht skgroot, indien met onderscheyd,
En vuisje kennis, zy, haer Liefdskeur veel beleyd,

*En voeg op oet ballans, om niet te mogen duvalen,
Als zy de deugde ziet der rijkdom overhalen;
De deugd g'zet boven ged, als 't goet u buytendugd,
Gelukkig zist gy, die met deugd de treuven mengt.*

Het pleeg van ouds (meer als hedon) een gebruyk te zijn, o' t' getnyge van veele Oude lieden; dat zoo wanneer de Ouders hare kinderen ten houwelijk besteden wilden, dat zy als dan hare meeste oogmerk namen op de deugd, af konst, en eerlijk geslacht; alwaer men (God beterd) huydenaegs niet zoo zeer na en ziet, als wel na geld, en goet; zonder onderscheyd te maeken, van wie dat her geld en goet beeten werd, of her rechtverdelijk verkregen is, en hoe dat gebruyk word, dit (zeg ik) werd hedendaegs luttel bedacht; en eylaes! wat volgt'er veeltijds na? de tijden leeren 't ons hoe die gene, die de rijkdom bezitten zonder deugde, dieze gebruyken in on-eerlijke wellusten; dieze verkregen hebben zonder rechtverdigheyd, dat zoodanige rijkdommen, geweest zijn oorzaak van ellendigz gebreken. Gelukkig zijn die gene, dewelke de deugd, eer, en goede nem, stellen boven zoodanige rijkdommen; gelukkig zoude ik haer achten, die verkonnen dat de deugd, en eer hebooren voor te gaen, en dat alle menschen daer na stundten te letten, in 't besteden van haer kinderen; atogezien de deugd een onafspreek is van alle geluk, daer en tegen de bove verheelde rijkdommen, een oorzaak van alle ellendigheid zijn.

Wie boven al het best betracht.

Is hy, die deugd voor rijkdom acht;
Want rijkdom is van zulken aerd.
Dat door haer macht, zy zonden baerd;
Daer deugde meest de zonde mijd,
Om dat zy zonden tegen strijd;

Want rijkdom by een veelig Mensch,

Die geeft de lust haer vol wensch,
Oft rijkdom by een vrek gemoed,
Door quaed begeerte woeker voed;
Hoe wel dit weynig word bedacht,
Heeft nochtans 't minst, de meeste kracht.

Door liefde, en trouw,, werd vrijster vrouw.



HEEft ORPHEUS niet uyt liefde, zijn minne vast doen stellen
 Als hy zijn lief vervolgde in 's duyster rijk der hellen ?
 Zoo doenk mee, wanneer mijn lief verkeerd haer zin,
 Entoond afgeerighydt, in plaats van vveder min.

*In vrouw 't is my een hel, uw lieue gunst te deuyen.
 Die ik (door trouwvheyd) hoop te krygen oft te sterven;
 Ik volg ORPHEÛS na, door liefde's geuwill'ge smert,
 Als liefde's afkeerighydt aen my bewezen vuerd.*

Hoe verblind zijn veel tijds de onge-der veeljarige, hoe groot van begriip, en kleyn van achterdocht, zoo waneer zy haer Dochters, ia alle getrouwighydt geliefd, als lievende zien, 'c zelfde wederhouden, om dar'er niet genoeg en is daer de begeerlijckheyd mede gepast ka worden, voorgevende dat den mensch in dit leuen veel behoefd; hier in is haer begriip groot, maer de achterlocht kleyn, aengezien zy de zekerheyd des doods, en d'onzekerheyd haers konike, niet en denken, en dat die korte, en sterflijcke leuen, met een weynich kan onderhouden werden, door dien de natuure met weynich te vreden is, die ons leerd dat de oprechte rijkdom in 'egenoeen, en niet in overvloed befaat; zoodat de mensch (door oannute eorge verblind) d'kwijls, en menichmael, een oorzaak is zijner kinderen qualijk varen; ten aanzien haer vertruwen meerder faet op de vergankelijke rijkdommen, die maer dustelen en doornen zijn voor de Ziele, als op de zegen die God kan geuo aentie gene, die in oprechte Liefde, hier met een kleyn genoegen. Hoe getrouw, en eerlijk meenig Jongman een Dulster liefd, en door zijn getrouwighydt weter liefde beweegd, werd nochtas oncoigmael, om zijn kleyne middelen, van de Ouders verfonto; die niet aenziende de genegenheden vaohedyde zijden, willen fulks verhinderen, maer te vergeefs; fulks dat de verliefde (buyten wil des Ouders) liefde's weten volgen, en alzo om 'c goeds wille van de Ouders verfontoet wordede, eo van anderso geou hulp hebbonde, komen dikmaels in ellende te vervallen.

ALS deugd uw kinders lieven deet,
 Weêrhouid het niet om geld oft goed;
 Maer ziet de deugd, en trouwheyd an,
 Die geuen wel een rijker man,
 Gy Ouders, smaeld niet op mijn reëa,
 Zoo gy uw Dochter wild besteen,

Voor al dient u hier op geleet,
 Te zien waer zy haer liefde zet;
 Mind zy door deugd, een trouw gemoed,
 En laet het om geen geld oft goed;
 't Is al vergeefs, is liefde getrouw,
 Die vrijster was, die word een vrouw.

Oner-

Onervaren,, teeld bewaren.



Wanneer ACTEON heeft DIANA naakt gevonden,
 Zoo vierde, hy een roof aen zijne eygen handen;
 Gaet even zoo met my, op heden dezen dag,
 Ik ben de zelfde niet die ik te vreezen plag.

O Min! uov lust is zaet, maer veed ok veel befovdren,
 Wanneer een minnaer is in 'e minnen onervaren,
 Mits onervarentheyd de min met smerte vuld;
 Is 't niet een vreesde zaet, den voet end maekt men schuld.

Is het niet zeker, dat het zoet een 't schip te vergeefs is, ten zy dat het door een ervaren verstant gehruykt werd? en hoe veel gebeurd het in zulker voegen, met de minnende jonkheyd, oft (na 'e gemeene zeggen) met Vryers van haer eerste wambays; 200 wanneer zy haer gewond voelen, met de schichten van CUPIDO, volgen zy de leydsman van haer verblinde goegentheden; de welke haer lichtelijk weet te vervoe- ren, huften de palen van een goed inticht, oft wijze achterdocht; menkead geen raeds-heer als de min, men volgt geen leyds-man als de lust; in 't kort, mengaet met vreugd zijn droeftheyd ocken, komende daer zy is, men heeft geen rust, voor en al'er dac zy eygen is; ey- delijk, dat met vreugde gezocht is, word met verdriet gevonden, overmits de ongelijkheyd van den minner en 't geminde, het welk veel ewik, verdriet, en oneenigheyd is tobregende; waer oyt volgd de sekerheyd van 't spreekwoord; eerst gesien, en na bedacht, heeft men al ja 't verdriet gebracht.

Gy Vrijers van uw eerste min,
 Gy slaven van uw zoete zin,
 Gy dienaers van een zoete lust,
 Die in de minne zoekt uw rust,
 Ik raed u, neemt mijn raed ten goed,
 De minne smert, al is zy zoet;
 Hierom bedenkt, eer gy begint,
 Waer dat gy vrijd, en wie gy mind;

Op dat (onwetend) gyniet rackt,
 Een, die van u een ander maekt;
 Dar is, gy met een losse praet,
 U hert, en meening bliken laet,
 Een, die met grage lust verlangt,
 Dat zy u in haer strikken vangt,
 In 't kort gezeyd, ik meen een Maegd,
 Die 't eerder meend, als gy 't haer vraegd.

Hoe

Hoe hooger lust, hoe minder rust.



Dat Koninkrijk en Kroon, geen vreugd in 'minnengeven,
Twijf ARIADNE niet, verlaten (in haer leven)
 Van THESEUS, Konings Zoon; de vreugd van minbeslaet,
 In 't lievende gemaect, dat zich genoegten laet.

*Isu vrouwen! leer hier uyt, dat schatten niet en baten,
 Maer dat de liefde, met liefde, zich moet vernooegen laten;
 In kleynheyd onbenijd, heest liefde veel meerder zoet,
 Als hoogheyd, die meer dienst aen Staet als Liefde doet.*

Het is in der daed zeker, dat alle dingen haer eygen'chappen hebben de eygen'schappen van alle dingen zijn veelo onbekend; zulks dat 'er veel menschen, d' eendit d' ander dat verkiezende, niet en weten wat zy minnen; hoe meeoig pleegt 'er Liefde, niet om dathy doot Liefde krachten daer toe beweegd werd, maer om dat hy door het deksel van Liefde, zijn begeerlijkhed, tot geld lust, zo te kunnen voldoen; oft (om doydelijker te zeggen) meeoig Iongman vrijden Dochter meer om haer rijkdom, als uyt rechte Liefde genegentheyd; hier meedere kennen gevende, dat hy de eygen'schap van Liefde niet en kend; en in der waerheyd, daer en kan niet uyt volgen als gelust, aengezien dat zijn begeerlijkhed, door 't verkrijgen, voldaten werd; die gepayd zijnde, de Liefde, die niet oprecht maer in schijn was, terzijde reid; daer in gedeend, de eygen'schap van Liefde niet als alle lust, liefde en vriend'schap, veroorzakt; zo dat alleenig hier uyt staet te trekken, dat men Liefde met liefde behoord te loonen, en Liefde uyt Liefde (maer niet uyt begeerte tot hoogheyd) te plegeo.

Als geld-zucht Liefde overwind,
 Wanneer een Iongman vrijd, oft mind;
 Oft als een Dochter, meer op Staet,
 Dan rechte Liefd, haer oogen slaet;
 Oft trouw aen hoogheyd om de pracht,
 Die zy meer dan de Liefde acht;
 't Gebeurd, wie maer om geld bemind,
 Dat zy in 't hoog veel onrust vind.
 Den lezer moet dit zoo verstaen,

Het geld en wil ik niet verstaen;
 Zoo vroom, en deugdelijk vaek leefd,
 Die geld, als die het niet en heeft,
 'Dan dit diend hier weér by gezeyd,
 Het geld bedriegd genegentheyd;
 In overdaed hy nimmer at,
 Die maer tot nooddruft spijs en had;
 Een weynig, by een vroom gemoed,
 Geeft meerder rust dan d' overvloed.

't Schijnt

't Schijnt baet, maer 'tschaed.



Let IUPYN 's Aerdrick niet rust duyster overdekken,
 Alhy een Herders kind zocht in zyn lust te trekken?
 Dit's (Ouders) u een les, als gy (om dat oft dat)
 Uw Dochter niet en gund het geen zy garen had;

De minne schouw het licht, en volg'd het zoet genegen,
 En met het blindheert, vind duystre omwegen;
 Daer min de minvoldaet, uyt vrees van Ouders dwank,
 Disleerds hoe menig Maegd, een Vrouw werd segens dank.

Da't het zeker is, leerd de dagelijke ervarenheyd, hoe dat veele Ouders, genegen ziende haere kinderen oft dochters, tot den Houwelijken staet, beezelfde met alle middelen zullen zoeken te beelisten, en dat door oorzaak, dat haer herten zooningnomen zijn van de wereldsche, en vergankelijke goederen, op 't welk zy haer zinnen en genegentheden zoo gefield hebben, dat zy niet en willen, in 't hefteden van haer kinderen, yets van haer middelen mede geven, oft missen; waer uyt volgt dat de Dochters, van zoodanigen, niet verzocht en werden, na haer staeten middelen, eyndelijk, de natuerlijke beweginge haer kracht in minne toonende, seld verkeerde middelen voor, de welke meer te beklagen, als te verhalen zijn; en doet meenige Dochter in duystersheyd van onbehoorlijke lustendwalen en vervallen; waer uyt eyndelijk de nood een wet maakt, dat de kinderen met schaeden moetroe onwaerdiger by de hand nemco, als zy anders met eere wel waerdiger (tot haerder welvaren) zouden gedaen hebben.

DE min die is een zoete pijn,
 Wanneer zy moet bedwongen zijn;
 Meest als de Vader werten steld,
 (Wanneer t'ot min zijn Dochter helt;)
 Te buygen haer genegentheyd,
 Op dat hy niet van 't grootte scheyd;
 't Schijnt baet dat gy uw geld wat spaerd,
 O Vader! door uw zotten aerd,
 Maer zult bevinden, dat uw kind,

Tot hare pijn, een hulper vind;
 Die haer met zulke wetten vrijd,
 Dat goed, en eer daer henen glijd;
 Dewijl uw Dochter trouwd een Man,
 Niet zoo zy wil, maer zoo zy kan;
 Had gy uw geld zoo niet gespaerd,
 Zy had met rijker welgepaerd;
 Dies men de waerheyd ondervind,
 't Is dikwijls schâ, dat voordeel schijnd.



*Verloeren arbeyd kan somwijl wel voordeel geven,
Gelijk PENELOPE getuygde met haer weven;
Het minnen is vergeefs, indien men lange tijd,
De Luſvrouw bidden moet, en minnend niet bedijdt.*

*Gy vryers! ſteur u niet, al hebt gy lang gelopen,
Beter gelegenheyd kan beter doen verhoppen;
Slaet u de eerste af, de tweede neemt u aen,
En zoo die beter is, hebt gy ook winst gedaen.*

Moeyelijk ſchijnd het, oft 't is het in der daed, zoo wanneer een Jongman liefde tot een Dochter geſield, en die zelfde langen tijd aen haer bezeten heeft, eyndelijk geen hoopziende van gewenſte uytkomſte, genoodzaekt is vao haer af te ſcheyden, kan hy zeer lichtelijk hulp voor zodanige moeylikheyd verkrijgen.

Ik oecm hy heeft gevejd op hape van een goed houwelijk te doen; dat is geld en goed, want dat huylendaegs een goed houwelijk genoemt werd; mer in der waarheyd kan dit geen goed houwelijk maken, zoo daer dengde, en meer zotere gaveo ootbrcken; voorders van zijde geliefde afgetcheyden, komt tot de tweede, zijn haer middelnen rijkdommen minder als de eerste, en haer gaven van deugd, en wetenschap meerder, hy zal lichtelijk aangang hy die zelfde krijgen, en tot zijn voornemen gereken; zoo dat hy, al hoewel hem zijde eerste vryen miſluk is, nochtans voordeel gedaen heeft, door dico dat het tweede beter is, hoe dikmaels gebeurt het, dat een Vryer veel moeyten om een Dochter doet, die niet meer dan zijns gelijk en is, nochtans van haer afgeſchaft werd, endat na op een ander zijde liefde ſtellende, zal met de laatste ongelijk meer middelnen, als mee de eerste bekomen; zoo dat het zeker gaet, dat men voordeel kan doen, daer men niet bedijdt.

MEn noemd dikwijls, een Houwelijk goed,
Malleen om ſnoode overvloed;
Gy die van dit gevoelen bint;
Gy komt wel daer gy anders vind;
Wanneer gy 't ondervind in daed,
Als 'r zeggen u niet aen en gaet;

Maer als men raed wel achten zouw,
Dan komt 'er al te laet berouw,
Hierom (gy vryers) leerd met mijn,
Dat voordeel dikwijls ſchaed kan zijn,
En ſchade weder voordeel geeft,
Wanneer gy na de reden leeft.

Onge-

Ongezien,, kangelchien,



NA dat ARION was, dwers door de woeste baren,
 Gevoert met zulk een schip, wiens zeglen vinnen waren;
 Zoo is hy weêr geland, van daer hy was gedwaald;
 En met een zoets gespel heeft hy zyn vracht betaeld.

Zoo gaet het met de min, s' is van gelijke trekken,
 Wanneer een vrijster haer bewegen laet door smekken;
 Als min, nyt liefd, toetoon'd bedroefde minnaers staet,
 Soo komt 's geluk de min op 'tonverzienst te baet.

Niet schijnd 'er ongeziender in het minnen, dandat 'er vereeniging zoude kunnen geschieden tusschen twee minneede; dan een begaefd met overvloed van tijdelijk geluk, geld, en goed, niet mismet bevallige paven des natuurs verrijkt; daer in tegendeel een Joegman, alle de zede derveede, niet en heeft als een goed beleyd, zal door 't zelfde zoe wite wege brengen, dat hy door een goet beleyd in liefde, die int hem zal weeten te ercken, aengezien hy zich te voegen weeten na gelegentheid der zake, vind hy afkeerigheid in zyn geliefde, zyn beleyd held daer tegen een ootmoedig gevley s blijft zy onbeweeglijk, veyna is zyn tranck, die hem lijf en leven aen zyn geliefde met hert grondige klachten weert te doen opofferen; zulks dat de gedurigheyd verandering schijnd te werken, en allenkens de bedroefde lasten op haer ten deele wat te laedoo; het beleyd weert hier zondanige middelen van dankbaerheyd te toonen, mins gebeden zoe weenediguyt te roeten, liefds beweging zoe blijdelijk te loven, dat by met die zelve geherte van zyn geliefde zoe weert te bewegen, dat hy in 't ellendigste van zyn staet schijnende, op 't aller heugelijkt vertoorn, en verblijd werd.

HY die de rol van minne speeld,
 (Al heeft hem 't luk niet hoog bedield,
 Zal nochtans wel na hoogheyd zien,
 Schoon dat zy van hem schijnd te vlien;
 Dan doch (door zyn beleyd) zal hy
 Verkrijgen 't luk, met minnery;
 Een linkert (die de min verstaet,

En met mins trekken omme gaet)
 Is zoer rijk, en droevig bly,
 Waer door hem lukt zyn viery;
 In 't kort een wel bedreven quant,
 Gebruikt de liefde met verstand;
 Zoo dat hy door zyn kloek beleyd,
 Wind schat, en goed, en ook de meyd.

Een gierig hert, bemind zijn smert.



Om dat 't een oog de REVS verscheide mael quam quellen,
 (Om boeten hongers lust) VLASSIS medgezellen,
 Verloor zijn eenig oog; zoo gaet het in de Msn,
 Men let alleen op 't goed, men ziet de Liefd niet in.

In vrouwen! wie gy zijt, dieminnen vuild om 't goedge
 Een half-gebakken knecht, een vveet, niet, of teen bloedje;
 Leer (bidt) dit van mijn, indien u schort een man,
 Veel goeds is niet genoeg, daer hangt u vat meerder an.

Onder het sterfelijk geslacht der Menschen vind men veel de rleye zinaco, en byzond' re gebreken, en ook verscheide deugden, en gulzich mensch, kan qualijk zyn gulzigheyt bedwingen, ja al waer 't schoonzake dat zyn eere daer door zoude verlooren werden, zoo is hy zyn gulzigheyt ten dienste. Een gierige vyfster die geen raet oft eere aen en ziet, maer alleen om 't geld en goed bemind, veroorzaekt haer eygen hrijd, verderf, en ellende; waer 't zake dat de leeringe om zulks te schuwen, aen genomen werde, 'k zoede my (na mijn vermoegen) daer in quytten veel voorbeelden aen te wijzen; doch aengezico zoudanige aenwijzinge voorfabels by veele ghouden werden, is 'e vruchte looze arbeid, gelijkerwijz het kloppen voor een doofmans deur; evenwel is 't dienftig tot ons voorreemen, den lezer mits dezen te keenten te geven, dar hy, oft zy die lieven, oft geliefd werden, haer behooren te mijden voor een gultige gierigheyt in 'e minnen; dat is, dat men zich zoo zeer niet bidden moet aen de vergankelijke ydelheden der tijdelijke goederen, dat men een deugdzaam minnaer zoude verachten, en om 't geld oft goed, een opsnapper, oft gekskap by de hand nemen.

Een die met munten is verzien,
 Dat is geen Gek, al waer ter ien;
 De Wijsheyt acht men heden gek,
 Indien zy munten heeft gebrek;
 O Zot! die wijze zotlijk scheld,
 Om 't derven van het snode geld;
 O zotte wijsheyt! die bemind
 Een Gek, om datjer geldje vind;

Ey, denkt dat het verkeeren kan,
 Hoe rijker Gek, hoe armer Man;
 Dat is, als 't luk eens tegen gaet,
 En dat gy zoekt een wijzen raed;
 Maer vind dan niet als droeffenis,
 Om dat gy zoekt daer niet en is;
 Ik prijs veel meer een zulken Man,
 Wiens wijs beleyd wel raden kan.

Getrouw-

Getrouwheyd in de Ieugd,, baerd min de zoetste vreugd.



PYTHIAS goede gunst (uyt trouwigheyd gertzen)
Verd borge voor de dood, als DAMON was u vervezen;
Door vviens getrouwvwigheyd, den vvreuelen Tyran,
(Op 's alderhoogst bevveegd) geen strafheyd daen en kan,

! Gaet even in de min, een minnaer afgeslagen,
Neemt hoop tot liefdens borg in liefds bedroefde plagen;
Is zijn geliefde vvreed, de hoop volberd in min.
Sy (door zijn trouwvwigheyd) betoond een zachte zin.

Onder alle deugdeo is de getrouwvwigheyd een van de lofwaerdigste, namentlijk in 't minoer; is 't zake dat een minnaer niet dan alle versmaeg
 heyd, at keer, eo milgunstigheyd, is vindende in zijn beminde; werd zijn liefde met haest geloond, zijn minzaamheyd met Ruurheyd
 bejeugd, hy (evenwel) houd niet op in liefds dienste te volberdeo; neemt zijn hoop tot een schild, 't volberden tot een troost, om met die
 zelve zijn tegendeel te vermeerdeo; 't welk wel, moet zelden, zoo gelukt, dat hy de overwinninge an zijn zijde is krijgende; zoo is het
 nochtans (mijns oordeels) dat daer op behoord gelet te werden; dat zoowanoer een minnaer zijn liefde is stellende met een vafte hoop op
 zijn getrouwvwigheyd, dat men endangige liefde om eenige kleyn vriezaven, niet en behoorde vander hand te slaen. atgezien dat het by vele
 bevoodeo werd, van wat vermogen dat zoodanige liefde is; het gaet 'er mede gelijk ener die met geen kleyn moeyten een zeer waerdich
 jowel bekomen heeft, 't zelve in grooter waerden is houdende. Gelukkige vrijsters, wiens waerdie zoo getrouwe liefde veroorzaken, datze
 niet als met getrouwe moeyten moet verktegeo vvredeo.

Wijze Vrijsters, wilje minnen,
 Datje lust in Liefd kund vinnen?
 Wilje minnen, dat de min
 Wellust geeft aen ziel, en zin?
 Let op deugd, en goede zeden,
 Kloek verstand, en wijze reden;
 Let zoo zeer niet op het goed;
 Als wel op een trouw goed;

Deugd, en trouwheyd konnen geven,
 Dat de Liefde u doet leven
 In een volle overloed,
 Van een onuytsprek'lijk zoet;
 Darom geld niet is te koopen,
 Laet, ey, laet den geld-zak loopen;
 Wilje 't zoetst dat Liefde geeft?
 Trouwd die trouw, en Liefde heeft.

Om een schijn, lijd het pijn.



Q *Van FIRMVS niet, so ver, doorkrachts laet dunkentheden,
Dat hy zynschaem maakte en ambeeld voor de Smedend?
Den Keyser oobedacht, van leden sterken grof,
'Besoond met deze daed, een roem van ydellof.*

*Veel Minnaers zijn (als hy) een oorzack van haer pijnen,
Om dat zy niet en zijn, het geen zy willen schijnen;
VVant ydel pronkery, de gek jaegt wyt de manny,
VVant diend'er meer gezeyd, d'ier schort een rijke Vroovy.*

Seer qualijk zijnder die geenaen, die van die ziekte ingenomen zijn, dat ey meerder als zy bennen, willen wezen, oft schijnen; om de oogen van prachte-zuchtige rijke te verblinden, om die zelvige door hinn schijn, de ware daed van rijkdom, wijs te maken; hoe veel zijder, en wordeoder oo blydendaegs, door deze tveerye bekrift en overwonnen? hoe menesch is'er te vinden, die zyn hoovaerdige geest den breydel so los geeft, dat zy hem, oft hzer bedwingt; zon dat hy, oft zy, door te groonen prachte en stinkende hoovaerdigheyd, meerder wil en vyante geven, als de macht vermach, oft toe kan laten; dik naels wyt oorzack, om een rijker rot minnen te bewegen, oft door dit middel eta goed houwlijk te mogen doen; b ellendige! hoe pijnigt gy u eygen zelven, met een ydel schijn die u, in voorstem, weete bedrigen; gedenkt met den schip li-den, zoo wanneer het zeyl in onweér niet gereed, oft ingenomen werd, dat gy u onderwerpt groote schade, nadeel, en ellende, door jammerlijke Schip-brenke, die u door storm, en onged weder staet te verwachten; derhalve gebruykt voorzichtigheyd, houd oog in't zeyl, in tegenpoed, vermijd de prachte, gedachtig zijnde deze rijmpjes.

WAer 't zeyl te hoog in 't onweér stond,
Daer raekten 't schip wel in de grond;
Hy is verdoold, en zeer verblind,
Die niet en reeft in harde wind;
Hy is een Zor die prachtig gaet,
En voerd in kleynheyd groote staet;
Oft, om te zyn geacht voor rijk,

En meer gezien als zijns gelijk;
Oft, om door zyn gevalschte schijn,
Tot eer, en staet gebrocht te zyn;
Voorwaer, ik zie van dag, aen dag,
Gy werd bespot met zot gelach;
Den rijkert acht geen rijke schijn,
De daed wil by de werken zyn.

Hoe grooter hoop,, hoe quader koop.



Gelijk HIPPOMENES. (in 't reunen, en in 't loopen)
 Mast d' eer van ATALANT om goudt appels koopen;
 Soo gaet het in de min, de Liefde is te koop.
 En daer het meeste is, daer is de grootste loop,

*Is vrouwen) leer hier uit, uw zottelijk bedrijven,
 Dat' gy een Molik mind, om o'ervloed van schijven;
 En oogd maer op het geld, al komt'er veel te kort.
 't Is shuydendaegs genoege als 't aen geen goed en schort.*

't is zoo waerlijk, als reedelijk, dat de goed koop niet en bestaet in overvloedige waren voor een kleyne prijs, hy en doet geen voordel, die een Doetje, om haer goetje neemt; oft die een zoete vaer, oft garten-selder, nin zijn geld en goed aenfaet, oft by de hand neemt; want wat kan 's baten, dat men veel appelen, om de waerdye van een fluyver weet te koopen, indien zy verrot zijn; immer zoo schadelijk is 't dat men Gekken om 't geld mind; want een hallef bakken eijkert laet hem voorstaen dat hy wijs moet zijn, en in verdoelde wijfshedyd, zal hy alles na zijns willen hebben; zijt zoo wijs als gy wild, bewijst een Gek eens dat by qualijk doet; veel hier van te verhalen is onnoodich, de werken zijn getuygen; die met de droes gescheept is moet'er mede nver; en om al zyn rijkdom, sulje geen wijfshedyd te koop vinden; syndelijk, met verlof geseyd, waerje met malle luy bent, gy komt'er belcheren mede byt; en 't maakt het spreck woord waerachtig, uylenbroen uylen; 't is al dat'er van mal komt; syndelijk, hoe grooter hoop, hoe quader koop.

MInd g' een Molik om zijn goetje:
 Vrijd gy om het geld een Doetje;
 Hoort wat u gebeuren kan,
 Wijze Vrouw, en malle Man;
 wijze Man, en malle Vrouwen,
 Die beyd om het geldje trouwen,
 Die en vinden anders niet,
 Alleen huys vol swaer verdriet;
 Hy, die'r alles hoord te stieren,
 Met goe zeden, en manieren,

Diend zelfs beter nengeleyd,
 Tot een goede zedigheid;
 Snege Vrouw, wat is 't u herte
 Swaer quel, en droeve smerte,
 Dat uw wijfshedyd niet en kan,
 Wijfshedyd planten in de Man;
 Wijze Man, wat lijd gy plagen!
 Alleen Doetje niet kan dragen,
 Laet die zy dragen moet,
 Zoo verzeld u tegenpoed.

Door

Door quaed begeert,, de keur verkeerd.



Zo heeft als NESSVS wa met DIANIER gevloeden,
 Zo heeft zy HERCVLES daen sterven duyzend dooden;
 Een Minnaer, die in min zijn Lufvrouws gunst verwekt,
 Is dood, (schoon dat hy leefd) zoo zy s' hem weêr ontrekt.

*Lufvrouwen! speur hier uyt, een valsheid uwes keuren,
 Zoo gy verwisseld als u beter mach gebeuren;
 Maer zijt vaek in der daed bedrogen door de hoop,
 En vind u nader hand wel aende quaedste koop.*

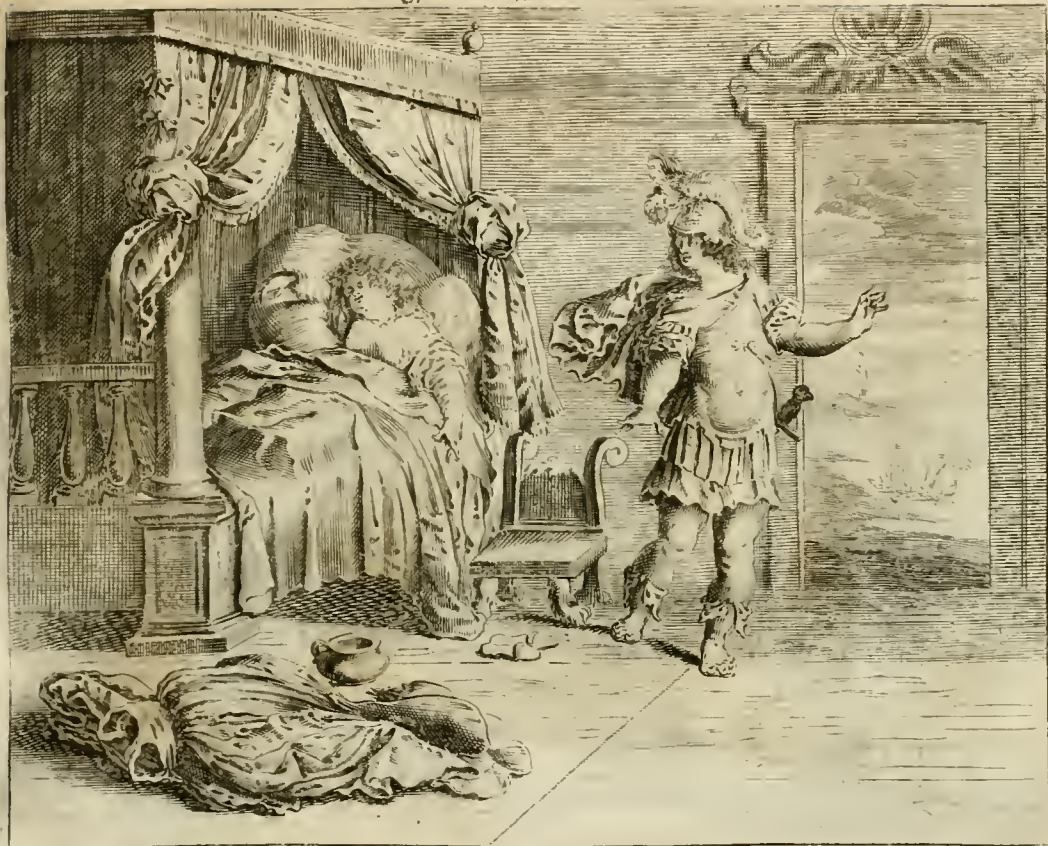
Zo wanneer een Jongman zijn goede meeninge in zaken van de liefde, aen een Dochter ontdekt heeft, en datrop alle gunsten vriendschap
 genooten, vindende naderhand haer gunst in haer veranderd, om dat haer het geluk beter (na haer goed denken) schijnd te verleen; zoo
 en weet ik zoodanige Dochter niet hequamter te vergelijken als met eener die blind is, de welke in handen gegeven werd twee stukken geld, het een
 ne zilver het ander goud, om van beyde te keuren dat haer dunkt best te zijn; 't gezichte dervende kiest na 't best gevallen van de handeling, zonde
 zeker kennens te hebben, het slechte voor 't beste; even alzo gaet het veeltijds toe; een Dochter van d' eene geliefd zijnde, werd ondertus
 schen van de tweede wel verzocht, die haer aengenaer schijnt als d' eerste; zulks dat zy met een blinde genegenheid, dat is, zonder zekerheid,
 oft het in ier daed alzo is, de eerste af-laet, en de tweede aen neemt, niet tegenstaende met de eerste groote vrygheide gepleegt te hebben.

Ivfrouwen! zoo gy word gaeind,
 Van eener die gy weêr bezind;
 En op een kort uw zin verkeerd,
 Vyt oorspronk van een quaed begeert;
 Oft om een dit, oft om een dat,
 Vw gunste trekt van die s' eerst had;
 Om dat de tweede meerder schijnt,

Als gy wel aen de eerste vriend;
 Schoon gy met d' eerste waert zoo verd,
 Dat gy hem gaeft de gunst uws hert;
 'r Geen gy om yet oft niet verkeerd;
 Vyt mijn onwaerde rijmpjes leerd,
 Hoe dat gy door die losse daed,
 Gantsch buyten eer, en reden gaet,

Betemd

Betemt gy 't niet, het teeld verdriet.



DIANA, van den Prins FLORENTIUS beftreden,
Steld met een zoete min zij ngeyle luf te vreden;
Hy, na het Lief genot vlucht trouwloos over Zee,
En neemt haer luyfheyd weg, en voerd haer Maegdom mee

*Lufrenoven, die de min vuil ns behooren plegen,
Strijds wat je strijen kund onechte mins-luft tegen,
Vertrouwd beleft, noch oed, neems vleyery niet an,
Gy raekt uw Maegdom quijt, blijft efter zonder Man.*

Levende Junkheyd, zijt gedachtig, in't ruk van uw Vryagie, ongeoorloofde lufften uyt te bannen; dat is, zoo wanneer gy in Vryagie tijnde, van uw geliefde tot Mins luffte verzocht werd, met belofte van Trouwe, met Eede van Rank vast te blyven, doet gelijkewijs het Serpent, waanneer het enig liefdelijk geluf, ofte zoet geluyt komt te hooren, 't gebrykt deze voorzichtigheyd, 't reft met zijn staert zijn vorentoe, om alzo, 't gehooft verdovende, door het geluyt niet beweegt te worden, tot zijn nadeel, ofte fchade. Van gelijken Raer een Dochter haer gehoor te fluyten, waanneer zy van de luf van Minne aengevochten werd, om door geen Lief gevely, in zoodanige wuyflicheyd te vervallen, die doch niet anders als fchande, en fchade kan veroorzaken; niet regenftaande, gy met Eede van Trouws belofte zijt verackert, zon de luf voor de Trouw voldaan werd; dat is, zoo gy Vrouw gemaekt werd, eet gy Wettelijk getrouwt zijt, knut gy licht Moeder worden zonder Vader, ingazien d' onzekerre komfte des Doods; wat staet hier oyt te verwachten, anders als fchande, fchade, en elnde, als zijnde de vruchten van zoodanige werken.

GY Maegden, die de liefde pleegt,
En door Liefd werd tot min beweegt;
Ey hoord, ik bid u Maegden hoord;
Zoo u de luff tot min bekoord,
En zonder gy die weér wild staen,
Het zal uw Eer, en kuyfheyd fchaên;
En die u Vryde, werd gevrijt.

O Maegden, fchand! ô cere spijt!
Gy zoekt niet fchand uw eygen fchâ,
Schoon, 't is u spijt, gy loopt hem na;
Gy bid die u te smeeken plach,
Hy geeft u oorzaak van geklag;
Zijn luff is al met min verzaet,
Om dat uw Maegdom met hem gaet.

R r

Geliefdens

Geliefdens strijd,, spruyt veel uyt nijd.



VAN PHOEBE werden eens twee Dochters voor gebouwen,
Te kiezen op der Aerd, al wat zy zelve wouwen;
't Geen d' eene wenschen mocht, zoud d' ander van LUPYN
Verdubbeld, na haer lust, uyt gunst gegeven zijn;

Den een vergift met nijd, wensft een oog te verliezen,
Op dat de ander twee, mocht derven d'oor 't verkiezen,
't Gaet ook zoo in de Min, de nijd is vrek, zoo groot,
Dat zy om Liefds verderf, haer zelve brengt in noot.

Veeltijds gebeurther onder de Meoschen, dat als yemand, van Gode met tijdelijk geluken wel varen gezegegt wort, dat als dan de nijdigheid haer vergif, als een Pest, weert uyt te spouwen, om haer even naekten wel varen daer doof te verhinderen; Van gelijken word 'er menighe vryagie verhindeert, door laster, en leegentaal, van nijdige Klappzen, die doch te neenselijk in zulke dingen bezich gevonden worden, om goede zaken te verhinderen, liefde in haet te veranderen, goet Lied en op te hietzen door spijt, en nijdigheid, haer bygen verderf dubbel begeeren, om een ander te beschadigen; qualijk doen zy, die in zulke zaken quade tongen zelooft geven, en alzo een goede wortel van Liefde tot de grood vutroeyen; zoo wanneer zy, zonder te bestraffen, of de zaak wel en recht te ondertaken, zondtzig Labbe-kakken een honden, die menig met een schoone gelijkenis van waarheyd, groote leegens weten in de haende te stecken, wat, door men eyndelijck zich, tot naadeel, al te laer bedrogen vind.

Niet, dat een Vryer meerder schaede,
Als tongen valsch, met schoone praet;
Niet, dat meer smert in 't Vryen teeld,
Als daer de nijd de waarheyd steeld;
Niet is 'er dat eer Liefde roofd,
Als daer men klappers tongen loofd;
Wel aen, ô leugd! die 't Vryen pleegd,

Wanneer dat u de nijd beweegd,
Om u in uwe Min te schaen,
Wild nijd, met nijd doch tegen staen;
Want weert gy haer niet in 't begin,
Zy kruypt, en sluypt, vast dieper in,
Breekt Liefdens wet, en minne vreugd,
Tot naadeel van verliesde leugd.

Hoe nauw men 't sluyt,, het breekt 'er uyt.



XENOPHON verhaelt dat men niet kan befeden,
In Zoeter vreugd den tijd, als in Liefds bezigheden;
 En dat het waarlijk schijnt, **PYRAMVS** blijken deed,
*VVanneer hy **THISBE** quam 'snachts vryen door de spleet,*

Van een geborsten meer; 't wonderlijke Zake!
Wat is Liefds oeffening een aengenaem vermak; (zoet,
Geen dwang beneemt haer kracht, geen kracht beneemt haer
Geen vreugd geeft zulken zoet, als wel de Liefde doet.

't **EEN** **XENOPHON** verhaelt getuygen ons de dagelijke werken, hoe dat 'er niet zoeter als Liefde is, niet knutselijger als in Liefds oeffening bezich te zijn; de zekerheid van dien hewijzen ons veele, die haer in zoodanige handel oeffenen; wederom, hoe verdrietig, en moeyelijk dat het is in zoodanige oeffeninge helet te werden, kunnen die gene wel af-meeren die zulk wedervaren is; niet te min, de Liefde is van zoodanige krachten; dat zy, zon bet oude spreek- word getuygt, alles overwint; 't werd bevonden, dat 'er niet en is dat Liefde te boven gaet; daer de Liefd oprecht is, zal zy omgeen rijkdommen belet, omgeen strafheyd verhindert, omgeen Dood gefcheyden werden; zomma Liefde blijft onverandelijk, daer haer wortel in een oprecht hert, en trouw gemoed gegrond staet; daer en is niet op aerde dat listiger is als Liefde; niet getrouwer als Liefde; niet zoeter als Liefde; zulks dat met deze drie de Liefde verzeld zijde niet mogelijk en is van yemand overwinnen te werden; want Liefde is 't al; 't is al Liefde; Liefde is 't hegin, het midden, en het eynde van alle dingen; vermits door Liefde, en uyt Liefde, alle dingen haer begin, en voottgank, en eynde zijn krijgode.

Het is vergeefs wanneer uw Kind,
 U Dochter werd gevrijd, gemind;
 Wanneer haer Liefde werd betoond,
 Die zy met weder Liefde loond;
 't Is al vergeefs, indien zy held,
 Na 't geen een Maegd te vrede steld;
 Of Vader, Moeder, Vriend, oft Macg,

Haer bidden, smeeken alle daeg,
 Of dreygen, met een wreede straf,
 Haer hert, en zin te trekken af,
 Van dien, op wien haer Liefde leyd,
 Door trouwe Liefds genegenheyd;
 't Is al vergeefs, wat dat je doet,
 Geen straf zoo straf, Liefd vind meer zoet.

R r z

Vrijsters

Vrijsters die minnen,, en hebben geen zinnen.



OVvonderlijke krachts! en eygenschap der minne,
 Hoe quelt gy mijn gedacht, hoe steurt gy wy de zinnen,
 Mijn plicht vereyscht mijn werk, waer Min gundt my geen
 In alles wat ik doe vind ik my zonder lust;

't Gedacht voedt op de Min, de Min voedt mijn gedachten.
 Zoo ik 'er tegen strij vind ik my zonder krachten;
 Al wat ik doe, oft maek, 't is tegen wil, en zinn,
 Vermis dat gy my steurt, o rustelozc Min!

Swakke Scheppeel! ik meen u, min-dragende Maegden; dat dit spreek-woord niet te vergeefs geteyd werd, daervan vindt gy getuygenisse by u eygen zelve, hoeds gedachten kunnen vervoert werden in zoete bedenkinge, dat bevindt gy dikmaels; hoe die zoete bedenkingen wederom veranderen in droevige gepeynzen, dat leerd d' ervarings zinnen allen; maer hoe men deze minne krachten zal verwinnen, dat leeren u de redenen; wel is waer dat de eygenschap van 't minnen niet alleen de redelijke, maer ook mede alle de onredelijke Schepzelen van Gode in gekort is, zulks dat 'er, mijns oordeels, geen leven zonder beweginge van minne zijkant; elshat, meer in d' eene, min in d' ander, en datze noodig zy is onnodig te bewijzen, maer 't is noodig haer onnodig teyde te leere amijden; onnodige minne werd hier verhaen overvloedige minne, dat is de toonang die buyten Eer, en schaemte, voor haer behoortlike tijd geopenbaert werd.

ALs 't Maegde hert de Min gevoeld,
 En Min in haer gedachten woeld,
 Zoo, dat zy die niet tegen laet,
 Maer hare vlammen branden laet;
 Dat is, zoo zy in haer gemoed
 De min geen tegenstant en doet,
 Maer voedt mins zoetheyd in haer hert,

Zoo baerd die zoetheyd bitt' re smert,
 't Zy wat zy doet zy heeft geen lust,
 Waer dat zy gaet zy vindt geen rust;
 De zinnen strijden onder een,
 De Min past nocht op wer, nocht reën;
 Maer doet een swakke Maegd bestaen,
 't Geen noyt van Maegden diend gedaen.

Liefds

Liefds Offerand,, roed minne brand.



Liefds offer voed de Min, min's lust doet Liefd verwekken,
 De Liefde doet de Min, en Min de Liefde trekken,
 Tot liefds Offerand; Liefds offer is gevry,
 VVaer mei den Minnaer zoekt 't genot van minnery;

Is Min op Liefd gegrond, zo baerd die Minne vreugd;
 Maer staetz op de lust, zo teeldze ongenuegd;
 VVaer Min de Liefde voed, daer stooktze zoete brand,
 En maekt daer Echte trouw een zuuy're Offerand.

Alzo wy zeggen dat Liefde Minse, en Min de Liefde veroorzakt, moet hier verstaan werden zodanige Liefde die nytbeweginge van Minne voortkamt; zalks dat die gene die zich van Min, dat is vleeschelike lusten voed gerackt te zijn, zal de zelvige lusten seleyden om te lieven, en door Liefde te komen toe Echtelijk verzeamen; waer toe hy aen 't Geliefde alle beweeg middlen sal op offeren, eo gelijk de Liefde door de Min, eo alzo kan de Min door de Liefde Echts verbintenisse veroorzaken; des eo in zulker voegen aengeleyd gedijd tot Eer en Welluk; daer in tegendeel de Min zonder Liefde, haer lusten zoekt te plegen, is haer belooning onter, en ellende.

Waer de Liefd, gegrond op Minne,
 Minnaers 't lieven doet beginnē,
 Daer geniet de Min haer vreugd,
 Mits die Min bestact in Deugd;
 Min die liefd gebruykt in 't vryen,
 Leerd de Liefde Minne mijnen;
 Min die maer alleenig ziet,
 Op de lust, en verder niet;

Liefdelouze min teeld schanden,
 Mits de lust her herr doet branden,
 Meer tot wellust, als tot trouw,
 Zulke Minne teeld berouw;
 Rechte Min moet Liefde plegen,
 Liefd, en Min tot Echt genegen,
 Geven aen verliesde leugd,
 Echte wellust, minne vreugd.

Al zijt gy vert,, noytuyt het hert.



DE ongebaende Zee vol speerloozebaren,
Doet tusschen hoop en vrees mijn lie vend herte wren;
De Liefd is als de Zee, den Minnaer als het Schip;
De vveër-liefd als een baek, de afkeer als een klip;

Indien het Schip vervalt, door afkeer komt te stranden,
So is de hoop te niet van vrylyg te belanden;
Taan myn Liefdens Zee, vveër-liefd tet een Baek,
Op dat ik zoo, mijn Lief! in liefdens Haven raek.

WEt te recht mach Liefde hy de Zee vergeleken werden, teo zien haer verandering, die de eene nur hoop, d'ander vreeze doet veroorzaken; even gaet het met een Minnaer als den Schipper, zoo wanneer hy zich op Zee vind, alwaer hy d'eeoedag goed weer, en g'ander dag stormen, en bulderende winden gewaer werd; drijvende met hoop en vreeze, alwaer hem de ongsuymo baren, en opgeswollen water-vloeden zullen voeren, en dat niet zonder swarigheyd vao de gewenschte haven nimmer te hekomen; deo Minnaer nu hoop hebbende van zijn geliefde te verkrijgen, gevoelt in 't kort teo vreeze vao haer te moeten derven; sweeft in de baren van mikrootghelyd; drijft door de stormwinden; van nijdige achterklappers, na de strand van afkeer, en op klippen van ongsunghelyd; alwaer hy, hero oft van liefdens hope, schipbruck zijner Liefde heeft te lijden.

Lief! al zijt gy verd gelcheyden,
Liefde zal mijn hert geleyden,
Liefde drijft het herte voort,
Liefde komt zijn liefden boort;
Door de Liefde lijdik vreeze,
Liefde zoekt uyt vrees te wezen,
Even zoo den Schipper doet,
Als hem trest de tegenspoet;

Trest hem 't onweër met zijn winden,
Hy tracht goede reë te vinden,
Veyle haven, vaste strand;
Daer hy schadeloos beland;
Even gaet het my in 't minnen,
Ik zoek gunst by u te winnen,
Die my van des nijders nijd,
In mijn liefdens vrees bevrijd.

Lijden

Lijden baerd Liefde.



Ik lijd op hoop van vreugd, en zoek mijn vreugd door lijdē;
Mijn lijdē vrad mijn troost mij's smert baerd my verlijdē.
Gy haect my mits ik mijn, zy mind om dat ik ly,
Al's geen de Min tot straf bedenken kan voer my;

Wie zich het zuur getroost, en 't zuur, om 't zoet, wil smaken,
Die kan wyt pijn zyn vreugd, wyt lijdē liefde maken;
't Wie aenhoud die verkrijgt; wie bid die werd verhoord;
Door lijdē, en door liefd, werd meenig Maegd bekoord.

Verliedde Ionkheyd, gelijk men de geneesmiddelen vind regens de ziekte, en dat men de aller hardste stoffen kan verzachten door het vuur; evenit zoo is de stoutvaltigheyd een bewet middel, aen't geminde, tot wederminnē; te meer, winneer die zelve met een lijdzame geduldighed op neemt, alle de tegenheden die de geliefde aen haer liefdragende te voren brengt; 't werd bevonden eygentē zyn aen de Menschen, en meest de Vrouwen, hier geneest de Vrijsters, darhaer genzigheden drijven op veranderingen, zijde heden dus, morgen zoo gezint; wat men nu met snecken niet en kan, zal men dan door geduldig lijdē wel verkrijgen, zalks dat de volherdinge in liefde, drageode liefds lijdē lijdzamelijk, weder liefde kan veroorzaken.

MEn weekt het harde staal door 't vuur,
 Het zoet verkrijgt men door het zuur;
 De kerne werd niet eer gesmaect,
 Voor dat de noote zy gekraect.
 Wat Minne is 'er sonder strijd?
 Wat Minnaer, die geen wecstoot lijd?
 Ik houd die liefde niet zoo zoet,
 Die noyt met lijdē was gevoed.

Als wel die liefd daer smert en smaect,
 Zom wijlen tusschen beyde gaet;
 De zoetste zoetheyd die men vind,
 Wanneer men liefde draect, oft mind,
 Die volgt als Min, na veel verdriet,
 't Geminde voet zyn deel geniet;
 Geen liever Bruyd, voor 't lievend hert,
 Als die met pijn verkregen werd.

Schijn

Schijn bedriegt.



Z E U X I S , door Schilder-kunst , 't gevogelt heeft bedroogen ,
 Als 't na zijn Schildery , nyt lust , is naar gevloogen ,
 Om Druyven , met Pinceel gemaeld , te pikken af ,
 't Geen aen 't gevogelt niet als hout , en verwe gaf ;

De schijn bedriegt , door lust , en lust bedriegter veel ,
 Een Maegd heeft dikwijls niet 't geen zy behoord te deelen ;
 In 's kort , en tot besnyt , 't is waerdig dat men 't slaekt ,
 Veel Maegden Vrouwen zijn , eer men haer Vrouwen maekt .

Z E U X I S , op een tijdskeere Druyven geschildert hebberde , heeft die zelvige zoo levendig gemaeld , dat de Vogeltjes daer oagevloogen zijn , om de af te pikken , maer hebbeo haer , door schijn , bedroogen gevonden ; Alzoogact hetheden in de Wereld , in 't rok van vryagie , de Vroomen niet te na gesproken ; Hoe meeninge Dochter schijnt 'er te wezen het geens dat zy niet en is , te weren Maegd , welke natin olre de eygenschap van dico , een eerlijke Dochter toe behoord ; Maer aengezien de Maegdom dikmaels lang verlooren is geweest , werd 'er meening door schijn bedroogen ; in der waerheyd zijn zoedanige Dochters Zeuxis ver' overtreffende , en veel eerder Parrafius gelijk , die niet de Vogelen , maer de Menschen , ja zelfs Zeuxis met zijn kunst bedroogen heeft , als hy in een zeker Schildery , een gordijn gemaekt hadde , welke Zeuxis wilde opschuyven , weeneade daer de Schildery achter te vinden , waer bevond dat het gordijn , de Schildery zelfs was .

G Y die uw handel drijft in Min ,
 Leest dit voor 't laest , let op de zin ;
 Het zal u Leeren , hoe en wat
 In 't Minnen diend te zijn gevat ;
 En wat 'er , in de Vryery ,
 De leugt zomtijds van noode zy ;
 Een hensehe mond , en kloek verstand ,
 Een zoete tong , een kuysche hand ,

Een eerbaer hert , een yrome Geest ,
 Een Reyn gemoed dat zonden vreeft ;
 Geduldigheyd , die meeninge strijd
 Weet nyt te voeren , tot de tijd
 Vergand , dat gy die tijd beleest ,
 Dat gy de maegdom over geeft
 Door reyne liefd , en Echte trouw ;
 Dit maekt de maegd een blijde Vrouw .

E Y N D E

HET DERDE DEEL,

Bestaende in

TOONEEL SPEELN.

Liefdbloeyends Offerande,

Uytgebeeld door navolgende Perfoonen.

LIEFDBLOEYENDE.
REY van RETHORICA:
APOLLO.
PALLAS.
OUD-MAN.
OUDE-VROUW.
TWEEWEEZEN.



LIEFDBLOEYEND, met REY van RETHORICA, dragende 't Blayzoen,
met 'et Altaer, en een mandeken met groene bladeren; twee WEE-
ZEN, met de OUDE-MAN, en OUDE-VROUW.



Eeft Roma oyt geroemd op haer Romeynse daden,
 Soo roem ik heden dan het lof van dijn genaden;
 Ha goedertieren Goôn! die Rome gaect dat luk;
 En my tot dus lang hebt verlost uyt alle druk;
 Wanneer de schrale nijd met opgespalkte kaken,
 Haer bitt're laster spoog, om daer door dor te maken
 De bloeyssels van mijn stam, en 't weeld'rig Eglentier,
 Dat in zijn groente blijft, trots 't groene Lauwerier,
 U zy dien lof, ô Goon! die, als een milden regen,
 Apolloos Hypocreen verleenden daer en tegen,
 Dat nocht de schrand're haet, nocht noyt vernoeigde nijd
 Meer wonnen op mijn lof, als ingekropte spijt.
 De spruyten die ik queek met aengenaem vermaken,
 Die yveren met lust tot welstant van mijn zaken.
 De lent, de lieve lent, de lente van de gunst,
 Die voed mijn Eglentier in 't bloeyen van de kunst;
 Liefdbloeyend bloeyd in liefd, liefd doet liefdbloeyend groeyen,
 Soo dat liefdbloeyend zal, en moet, in liefde bloeyen,
 Mits dien der Goden gunst, en Burger-Vaders min
 Noch zijn tot mywaerts g'lijk zy waren in 't begin;
 Dies wegen zal mijn Rey, ô driemael drie Godinnen!
 Met alledankbaerheyd dees offerand beginnen;
 Ontfangt mijn offer dan met zingende gebecên,
 En zie ten Hemel af, ô Goden! hier bencên.
 Koom, blaker, brand, en smeul, vang aen dijn offer vieren,
 En stook op uw Altaer dees groene Eglentieren,
 Den God Apollter eer, op dat hy dees mijn staet,
 Die dus lang heeft geduurt, gedurig duren laet;
 Begin, kunst milde Rey! (in 't midden van het branden)
 Een zoet gezang vermengd met dees uw offeranden;
 Beweeg de Goden zelfs met zang, en kunst vermaeck,
 Tot voordeel van mijn wensch, en welstand van de zaek.

Den Hemel (zijnde vol Goden) werd geopend; APOLLO en
 PALLAS treden af, en komen voorder; ondert usschen werd dit
 navolgende gezongen, en daer by gebrand-offerd.

K Eurige kruidjes, geurige vruchjes,
 Smeult, en smooke,
 Op dat uw brand met zoete luchjes,
 Ten Hemel rookt;
 Opende wolken, opend uw zalen,
 O Goôn! laet gunst
 Op ouderlooze Weezen dalen,
 Door onze kunst.
 Het offeren dat gy ziet geschieden,
 O groote Goon!

Vereyſcht dijn gunſt aen ons te bieden ;
Dies Wy u W' troon
Begroeten met de offeranden
Van onze ſchaer,
Die kryden en die bloemen branden.
Op liefds Altaer.
Het Goddelijk luysterd na gebeden ,
En ſchijnd voldæen ;
Apollo komt van boven treden ,
En neder gaen.
Wellekoom , Wellekoom Goden Godinne ,
Gy die uyt gunſt,
Toond Liefdbloeyend u'we minne ,
Door liefd , en kunſt.

Apollo. Liefd-bloeyend, eed'le maegd! die honderd vijftig jaren
 Uw ſpruyten hebt gequeekt, met hulp van dees uw ſcharen;
 De wangunſt heeft al lang uw ondergang gezocht,
 Het werk daer toe begoft, maer noyt niet uytgewrocht;
 De ſchrale nijd die zocht uw telgen te verdrogen,
 Dan doch door mijn beleyd ontbrak haer dat vermogen;
 Al waert gy voor een wijl verſchoven, en verdrukt,
 Gy blijft noch die gy waert, en word noyt uyt gerukt;
 Geworteld ſtaet u ſtam, geplant door Kareis wetten,
 Wiens Keyzerlijke macht u in den zetel zetten
 Van Hollands hoogſte roem; 't welk tuygd het oude blijk,
 Waer meed u heeft vereerdden Vorſt van t Roomsche Rijk,
 Dien grooten Adelaer, en pronk van alle Kroonen;
 Niet minder zal de macht mijns Godheys u betoonen,
 Liefdbloeyend (door mijn gunſt) in Liefde bloeyen zal,
 Al waer 't dat haet en nijd uytſpogen bitt're gal,
 Noch zal u Eglentier door mijne zegen groeyen,
 Liefdbloeyend, eed'le maegd! gy zult in Liefde bloeyen;
 Gy zijt, en blijft in gunſt van Aerdsch, en Hemelſch Goon.

Pallas. Noyt ſterffelijke nijd en zal Liefdbloeyend doon,
 De wangunſt nimmer zal vernielen, nocht verdolgen
 De ſpruyten van uw ſtam, de groente van uw telgen,
 De bloeyſtems van uw ſtruyk, de bladers van uw groen;
 Gy zijt Liefdbloeyend, en je blijft in eelen doen.
 Uw haters haet is wind; uw nijders nijd maer ſpoken,
 En vruchteloos zy 't vuur van uw verderven ſtoken:

Oud-m. 't Onſterflijk zy daer voor op 't hoogſt van ons begroet.

Oude-v. Vermids Liefdbloeyend ons haer rijken offer doet.

Wees-j. Ey Goden! zegend doch Liefdbloeyend, als voor dezen.

Wees-y. Mits zy haer inkomſt geeft ons ouderlooze Weezen.

Oude-m. Ey Goden! zegend gy Liefdbloeyend, d' oude maegd.

Oude-v. Mits zy voor d' ouderdom getrouwlijk zorge draegd.

- Wees-j.* Ey Goden ! laet Liefdbloeyend liefde noyt vermindren.
Wees-ji. Mits zy , als moeder , zorgd voor vaderlooze kindren.
Oud-m. Ey Goden ! uwe gunst Liefdbloeyend zeege'nen moet.
Oude-v. Vermits haer zegen ons , en deze Weezen voed .
Pallas. Vertrouw Minerva , die Liefdbloeyend liefd zal dragen ,
 Op dat zy zy een steun u , in uw oude dagen ;
 Liefdbloeyende , mijn liefd , mijn Goddelijke macht ,
 Die zullen strekken over u , en uw geslacht ;
 Indien dat yemand tracht uw spruyten af te snoeyen ,
 En door wangunstigheyd uw wortlen uyt te roeyen ,
 Die zal bevinden , dat zijn arbejd is als wind ,
 Door dien gy , eed'le maegd , van 't Godlijk zijt bemind.
Apollo. Ik zal de Hypocreen doen uyt Parnasso brengen ,
 En met een vollen vloed uw Eglentier besprengen ,
 Op dat Liefdbloeyend bloey , en liefd in kunst vermeerde ,
 En kunst in liefde werkt , 't gun nut met vreugde leerd ,
Liefdbl. Wijl dijn onsterflijkheyd , ons offer hebt ontfangen ;
 Sal u Rethorica met dank van haer lofzangen
 Vergelden uwe gunst , en zegen neêr gestort ,
 Op dees mijn telgen , wel verwelkt , maer noyt verdord .

REY van RETHORICA zingende.

Stemme: 'k Sie den Hemel vol van vreugde.

G elaurierde kunst-Godinne Rethorijk !	Loof den Hemel voor zijn zegen Lieve jeugd !
Offer vreugde van Musijk ;	Offer aen de Goden vreugd ;
Nu dat ons de Goden minnen ,	Zoekt haer Godheyd te bewegen ,
Die de kunst	Dat hun gunst
Zegenen met milde gunst ;	Zegen onze zoete kunst ;
Lof , en dank ,	Lof , en dank ,
Zy den Hemel , met gezank .	Zy den Hemel met gezank .
Cier uw zoete rijmeryen Rethorijk !	Helpt ons blijde blijdschap tuygen Pluymgediert !
Cier uw rijmpjes met Musijk ;	Zoete deunijes tiereliert ,
Op dat nu in deze tyen	Nu ny voor Liefds altaer buygen
Onze kunst	Hier in 't groen ,
Groey , en bloey , door Goden gunst ;	Daer wy onze offer doen ,
Lof , en dank ,	En tot dank
Zy den Hemel , met gezank .	Eeren d' Hemel , met gezank ;

REY van RETHORICA , aende toezinders.

Gy Heeren , Juffren ! die kunsten komt by wonen ,
 Om aen te schouwen 't gun de schouburg zal vertoonen ;
 (Toehoorders zedigheyd verstrekt kunst lust en spoor)
 Dies bidden wy , verleen ons stilte , en gehoor .

EYNDE.

DIANA

D I A N A

Bly-eynde-spel.

I N H O V D.

Diana (uyt Koninglijk Gestacht, binnen 't Hof van Grieken als balling) werd op trouws beloften, van Florentius bestipen, by haer ontceerd latende, pleegte vrya-gie met Cecilia, Princes van Grieken.

Diana (over haer ongeval mismoedig) gaet tot Heydensche Waersegsters, die haer ontdekken (door eenige helsche Geesten) de liefde van Florentius tot Cecilia; dies Diana haer keerende tot een Kluyzenaer, neemt aen diergelijke schijn, en treedt ten Hove, om met gelegentheyd Florentius in zijn liefde, tot de Princes, te stuiten.

Floriaen, onbekende broeder van Diana, onthoud zich, in schijn van Herder, buyten Athenen, weynig weegs van 't hof; de Princes Cecilia, aldaer verschijnende, onsteekt in liefde; toond hem haer genegentheyd; hy, ten hoogsten verwonderd, raed haer tot verder inzicht; edoch! vruchte-loos; de Princes volherdende, doet hem besluyten haer zijn liefde op te offeren, onder beloften van eeuwighe getrouwicheyd.

Florentius, dit hoorende, beklagt hun voor den Koning, die hier op den Prins machtig macke, den Herder in verzekeringe te nemen.

Floriaen, besloten hebbende met de Princes (in Herderrinne kleeding) uyt het Hof te vluchten, werd vervolgd, en in 't bosch achterhaeld, gewankelijck ten Hove gebracht, en ter dood vercor-deeld; knielende voor 't swaerd, wel gemoedigt om te steruen, vertoon d haer Diana in schijn van Kluyzenaer; doet het recht ophouden; raekt Florentius zijn geWeten; hy die zich zelven spiegeld in 't gemoed, herdenkt zijn eeden, en trouws beloften aen Diana gedaen, beeld zich in het steruen; bekend zijn on-trouw; Diana ontdekt haer; den Prins verzoekt van haer verschooning; valt den Koning te voet, bid ge-nade voor hem, en den Herder; die zijn perzoon, als ook zijn afkomst, en geslacht, bekend macke; werd van Diana in broederlijke liefde omhelst; den Koning, dit ziende, werd beweegd; toond voor straf, gunstige medogenheyd; gund den Herder 't leven, neemt hem aen voor swager, doet hem trouwen met zijn dochter de Princes Cecilia, en Florentius met Diana; eyndigd alzoo hun droef-heyd in vreugde.

P E R S O N E N.

DIANA, een vervallen Princes.

FLORENTIUS, een Grieks Prins.

KONING van Grieken.

ALLERDUS, Hoveling.

HEYDENSCHER Kol.

REY, van Heydensche Toveressen.

PLUTO, en eenige Helsche Geesten.

CECILIA, Princes van Grieken.

FLORIAEN, een vervallen Prins, in Herders sehijn.

LAURA, Herderin.

CORIDON, Herder.

REY, van Herderinnen.

RODRIGO, een Spaensche Gek, dienaer van Florentius.

EREMYT,

PAGIE.

RECHTERS.

SCHERPRECHTER Stom.

Het Tooneel beeld af. het Hof van Grieken.

EERSTE HANDELING.

D I A N A.



Ot eenzaamheid dwingt my een zoete kracht des
mins,

Om voeden mijn gedacht op u; mijn waerde Prins;
Prins die mijn ziel gebied, Prins die ik heb gezworen
Te houden voor mijn lief, en zielens uytverkoren;
Steeds flikkerd voor mijn oog dat lieffelijke licht
(Met een verliefde brand) van uw starend gezicht;

Steeds dunkt my dat ik zie tot mywaerts komen treden,
Twee beenen trots van stal onder uw brave leden;
Volmact, en moedig held! den tijd is lang voor by,
Die gy besloten had te komen hier by my;

Florentius uyt. Waer toefdy doch zoolang, en laet my eenig wachten
Volzware fantazy, bekommerd van gedachten?

Sijt wellekome mijn lief. *Florent.* En gy, Princes gegroet.

Diana. Met dankbaerheid ik uwe wensch vergelden moet;

Waer bleef mijn lief zo lang? *Flor.* Hoe lang? mijn uytgelezen!

De tijd die dunkt u lang te zijn, lief, door 't afwezen;

Gelijk gy my, Princes, ook vaek getuygen doet,

Elk uur een jaer te zijn als ik u derven moet,

Diana. lief! voldoe, door liefde, minnens kusjes.

Diana. Waer meê mijn tweede ziel? *Flor.* Maer met uw lieve kusjes.

Diana. Met kusjes, waerde Prins? *Flor.* Met kusjes, ach! Mevrouw,

Van uwe lipjes rood bedouwd met Hemels douw.

Diana. Ten aenzien dat de liefd uw lust zoo hoog doet steyg'ren,

Doch! onder dwang van eer, zoo kan ik da niet weyg'ren;

Dies boet uw liefdens lust in cereelijke vreugd.

Florent. 't Is my de grootste vreugd die gy my geven meugd;

Princes, *Diana* lief! die kus geen kus verstrekt,

Mits gy u lipjes my, mijn lief! te haest onttrekt.

Diana. Wel zijt gy niet te vreên?

Soo neem' er twee voor een;

't Gevogelt in de boomen,

Noch stommige water stromen,

Verklikken nimmer 't zoet,

Dat liefde, lievert, doet.

Florent. 'k Voel door mijn ingewand

Een minnelijke brand,

Die ik alleen door 't kuffen,
 Diana , niet kan bluffen ;
 Die niet ten eynd en raekt,
 Voor min mins lusten smaekt.

Diana. Mijn Prins , hoor mijn gebeden ,
 Ey, dwing uw lust met reden ,
 De vlamme dieu queld,
 Door reën ter neder steld ;
 Tot u mijn zinneneygen ,
 't Lichaem zal zijn uw eygen ;
 Maer tijden wil noch niet ,
 Dat u die gunst geschied,

Florent. Mijn Engel ! wat voor wetten)
 Zijn 't die ons lust beletten ?
 Zijn (door verloofde trouw)
 Wy niet als man en vrouw ?

Diana. Wel door beloften , maer niet wettelijk verbonden ;
 Soo wy de lust voldoen , vervallen wy in zonden.

Florent. Soo lust de zonden teeld , wat baet dan echte trouw ?

Diana. Om dat door trouw de lust vry staet aen man en vrouw.

Florent. Kan lust , door trouw , den mensch bevryen van zonds plagen ?

Diana. Och ja , zoo hy zijn lust voldoet na Gods behagen.

Florent. Op wat manier kan lust na Gods behagen gaen ?

Diana. Dat men geen minne pleegt voor 't trouwen is gedaen.

Florent. Hoe ! kan dan trouw den mensch voor mins misdoen bevryen ?

Diana. De trouw die steld de straf van minne lust ter zyen.

Florent. En is ons trouw verbond niet vast genoeg geschied ?

Diana. Wel tusschen u en my , maer voor de wereld niet.

Florent. Wat tusschen ons geschied de wereld zal 't niet weten.

Diana. Voor God te veyzen is maer onnut tijd versleten.

Florent. Wy zijn voor God getrouwd , dies mach het wel bestaen.

Diana. Niet eer , mijn lief , voor dat de wereld is voldaan.

Florent. Diana , ziet men 't niet gebeuren alle dagen ?

Diana. Om dat 'er zonden zijn vermeerderen de plagen.

Florent. 't Is ingenomen waen die mijn Diana queld.

Diana. 't Is gregte die mijn Prins door minne tocht ontsteld.

Florent. 't Is schijn van yet , maer niet , dat my Princes wil peyen :

Diana. Ach Prins ! zoekt gy my dan tot oneer aen te leyen ?

Te schenden door de lust van uw onrijpe min ?

Bedaer , ey Prins bedaer ! en trekt uw lusten in.

Florent. Soud mijn Diana my die valscheyd toe vertrouwen ,
 Dat ik na mins genot , aen haer geen woord zou houwen ?
 Dat ik de lust van min zou plegen aen Mevrouw ,
 En schenden hare jeugd , en breken mijne trouw ?

Dat

Dat ik haer kuyfheyd zoud met vuyle min befmetten,
 O neen Diana! neen, oprechte liefdens wetten
 Verbinden my zoo vast, fchoon min haer wil genoot,
 Ik blijf (dat zweer ik u) getrouw tot in der dood.

Diana. De min beloofd wel veel op hoope van genieten;
 De min is zoo van aert, zy laet haer niet verdrieten.
 Hoe zware last zy draegd, wat ongeval zy lijd,
 Wat moeyelijk zy doet; wat strijden dat zy strijd,
 Wat eeden dat zy zweert om tot haer wil te komen;
 Florentius, ach Prins! wat hebt gy voor-genomen,
 Diana tot u wil te brengen? rust, ey rust!

Florent. Niet eer mijn lief, voor dat mijn vlam is uytgebluscht.

Diana. Uw vlam, Florentius! moet gy (door reden) doven.

Florent. Diana, lief, de min gaet reede ver te boven.

Diana. Waer min'gaet boven reën daer strekt de min tot quaed.

Florent. Dan niet, wanneer de min op trouws beloften gaet.

Diana. Wie min pleegt op beloft van echtelijk te trouwen,
 Die vind in plaets van trouw, helaes! wel na berouwen.

Florent. Berouw komt door bedrog, maer door de minne niet.

Diana. 't Bedrog komt door de min, door mins lust komt verdriet;
 Verdriet dat baerd berouw; dies komt berouw door minne,
 Wanneer men buyten echt mins lust niet wil verwinnen.

Florent. Niet wil! hoe willen lief? mijn wil heeft hier geen macht,
 Ten aanzien dat mijn lust is van te groote kracht.

Diana. Ach! herte steelder! 't schijnt gy herten weet te raken,
 En al mijn tegenstel gantsch krachteloos te maken;
 Sult gy my zijn getrouw? *Florent.* Ach! twijffeld gy daer aen?
 Soo 'k niet getrouw en blijf moed my de moord wel slaen.

Diana. 'k vertrow mijn waerde Prins die eeden niet te breken.

Florent. De sprakelooze steenen zullen eerder spreken,
 Eer door mijn ontrouw mijn Princes raekt in verdriet.

Diana. Soo laet ons gaen daer min de lieve lust geniet.

Binnen.

KONING, met al het Hof-gezin.

Wie woont 'er minst op aerd die Gode meest behaegd?
 Die, die in lief en leed hem even dankbaer draegd,
 En die de gaven (van des Hemels macht gezonden)
 Behoorelijk gebruykt, die werd'er minst gevonden;
 Wat schepzel heeft natuur ter wereld ooyt geteeld?
 Wat gaven het geluk de menschen uyt gedeeld?
 Wat gunst heeft het geluk den mensch toe kunnen voegen,
 Daer hy zich dankbaerlijk heeft laten meê genoegen?
 't Sy Keyzer, Koning, Prins, Monarch, oft Vorst, oft Heer,
 Hoe hooger in 't geluk, hoe grooter in begeer;

Bezit

Bezit hy Rijken Kroon , beheerscht hy land en lieden ,
 Heeft hy zijn wil tot wet , doet welluft hem gebieden ,
 Noch is het niet genoeg ; zoo ik bewijs betracht ,
 Behoef ik anders niet als Alexanders macht ;
 Wiens overheersching van de onverzade lusten ,
 Hem noyt (hoe veel hy had) volkomen lieten rusten ;
 O dwaze zotterny ! getuyge dat bestaet
 De rijkdom in 't vernoegen , niet in d' overdaed.

Mijn Scepter en mijn Kroon , mijn Rijk en mijn gebieden ,
 Bewaren my veel meer met zorgen en verdriet ,
 Als 't sober leven van gemeene slechte lieden ,
 Wiens arbeyd geeft de kost , en zorgen verder niet ;
 't Genoegen is haer schat , daer zijn zy meê te vreden ,
 Na d' arbeyd volgd de rust , den dag die brengt den nacht ,
 Om rusten , door de slaep , haer 's daegs vermoeyde leden ;
 Wanneer een Prins met vrees zijn vyands komst verwacht ,
 Wiens zorgen d' honger steeld , wiens stadelijk genieten
 Verliezend doet in t' eynd , door overvloed , de smaak ;
 Want door gewoonte zijn de lusten mijn verdrieten ,
 Mits ik door lust tot lust in dieper onrust raek .
 Wel waer toe dit verhael ? een Vorst die is geboren
 Tot dienften van zijn volk , zoo wel , als tot haer Heer ;
 Hoe zuft mijn moedig hert ? heb ik de moed verloren ,
 En tracht mijn heusch gemoed dan na geen hoger eer ?
 Mijn roem die steygerd op , 't geluk verheft mijn daden ,
 En klimt , van dag tot dag , vast na den Hemel toe ,
 Mijn vyand leyd geveld , en smeekt my om genaden ;
 Helden ! uw vroomheyd ik daer van bedanken doe .

U dank ik Hemel voogd voor uw genadigheden ,
 Dat ik mijn Rijk bezit in stille rust en vrede ;
 En dat ik veylig swaey den Scepter in de hand ,
 Ia hebbe tot mijn dienst de Vorsten van het land ;
 In lang gewenschte vreed zijn al mijn Onderzaten ,
 Die met de vrede haer zeer wel vernoegen laten .
 Allerde ! 'k ben gezind te rijden op de jacht ,
 Spoeyd u ten Hoof , en schik dat alles zy volbracht
 Wat noodig is , om 't wild uyt bosch en veld te jagen ,
 En dat op morgen voor het kricken van den dage ,
 Grootmogend Majesteyt ! ik mackten 't al gereed ,
 Zoo haest de pagie my daer van de kennis deed ;
 Het jacht tuyg is by een , ik heb de beste honden
 Gekoppelt , en daer by de brakken 't zaemgebonden ;

Allerd.

En wat 'er tot de jacht noch meer van noode zy
Is vaerdig , en gereed. *Kon.* Men zael mijn paerd daer by.

Binnen.

Trompetter blaest , het Daget in den Oosten.

FLORENTIUS treed van 't Ledekant, laet **DIANA** slapen,
en neemt zijn afscheyd.

Aurora pronkt op 't schoonst de bloozen van haer kaken,
En flikkert met dien glans over de bruyne daken;
Æolus blaest met kracht een stijve voor de wind,
En met een harde loop het snel gety begint,
Tot gunst en dienst van my; vaer wel Athensche stroomen,
Met al uw rijk gewest, van bergen, bosch, en boomen;
Vaer wel mijn lief, vaer wel pronk-peerel in de deugd;
Vaer wel Diana puyk van al d' Atheensche jeugd;
Ik ben door nood geperst van u, mijn lief, te scheyen,
De schepen zijn gereed met alle de galleyen,
Om heden' zeyl te gaen; hoe Prins! verlaet gy dan
Uw eed, uw lief, uw trouw? wel ja, wat leyd daer an?
O neen! ô ja! ô neen! ô neen, ik mach niet vlieden;
Hoe Prins! wie is 'er die u 't vluchten kan verbieden?
Mijn eed, mijn trouw, mijn min; mijn min, mijn trouw, mijn eed.
Die zijn my, Minnegod, ten alderhoogsten leet;
Hoe dan? vlucht ik van hier? vervloekte minne lusten!
Die my 't gedacht verstroyd, wat baerd gy my onrusten;
Ik weet niet wat ik wil, ik heb Diaen onteerd,
Mijn hert (door nieuwe lust) Cecilia begeerd;
Dies ik mijn reyze staek, om die Princesse minnen,
En ban Diana uyt het diepste van mijn zinnen;
Haer liefde walligd my, en voed afkeerigheyd,
Zoo dat mijn liefde nu van u, Diana, scheyd.

Binnen.

DIANA ontwakende.

Wat schrik bekneld my 't hert, door bange nare droomen?
Waer toe, ô Hemel! is Diana, laes! gekomen?
Mijn eerbaerheyd onteerd, mijn zuiverheyd geschend,
O gy meyneedigen verrader! als gy bent;
Pakt gy op eer nocht eed? ô Hemel! kan 't geschieden,
Met zulk bedrog mijn eer te steelen, en te vlieden?
De plaetse leeg? eylaes! eylaes! bedroefd gezucht!
Verhef mijn nare stem tot boven in de lucht;
O maegden schenner! die Diana hebt bedrogen,
Zoo dat zy traen op traen moet storten uyt haer oogen;
O roover van mijn eer! ô schender van mijn jeugd!
O moorder van mijn hert! ô dief van al mijn vreugd!

Zijn

Zijn dit beloften die gy swoert aen my, te houwen.
 O valsche eeden ! wat mocht ik op u vertrouwen?
 Op u, ik zeg op u, die my, laes ! hebt vervoerd,
 En tot de lust gebracht als gy my trouwheyd swoert,
 O eerelooze guyt ! die door meyncedig liegen,
 In vuyle minne lust, Diana most bedriegen ;
 My dunkt dat haer de aerd van mijnent wegen schaemd ,
 Vermits gy hebt gedaen het geen geen Prins betaemd ;
 Waer door ik my de spreuk nu stellen mach voor oogen ,
Wie lichtelijck geloofd word lichtelijck bedrogen.
 Ik kniel ter aerden neêr , nu van mijn eer ontbloot ,
 Ey Hemel ! gun my doch uw bystant in mijn nood ;
 Oy me onteerde maegd ! verlaten en verschoven ,
 Wrack roep ik over hem aen d' Hemel-voogd daer boven ;
 Zacht zinnelooze maegd , bezadig u gemoed ,
 Entoon geduldigheid in uwe tegenspoed ;
 Ten is geen kunst een maegd met schijn-deugd te bedriegen,
 Maer 't is een kunst de straf des Hemels te ontvliegen ;
 Ontvlieden moogt gy my , maer nimmer Godes wrack ,
 Die ik de straf beveel van dees vervloekte zack.

Dienen.

REY van KOLLEN, en HEYDINNEN zingende,
 oft spreekende.

WElige kruyden, tierige boomen,
 Gy die dees luwe lommer groent ;
 Ruyschende beeken, vlietende stroomen,
 Hoe bezich zijt gy in uw doent,
 En schut het loof, van eyk van elst, en linden,
 Als de noorde-winden, in de nare nacht,
 Uw stam en struyk verdelgen en verslinden,
 Daer gy ons doet vinden, merrig, pit, en kracht,
 Om 't wonder-werk, van onze prophecy,
 Te geven klem in 't stuk van haer waerdy.
 Als uwe struyken bladeren dragen,
 In 't eelste van hun groente staen,
 En dat de snelle donder vlagen
 Met brand van blixem neder slaen,
 En branden asch (uyt bladers vers ontloken)
 Dan heeft eerst het spoken zijn volkomen aerd ;
 Als wy maer dees gesmeulde kruyden stoken,
 't Swarte altaer roken, dat het vreceze baerd,
 En schrik in 't hert van angstvallige lien,
 Indien zy maer ons offerande zien.

Diana
 uytko-
 mende
 luyf-
 tert,
 na haer
 zingen.

Diana. Ik speur uyt uw gezang, als dat gy zijt genegen,
 Met dit geboomt en kruyd, de zwarte kunst te plegen,
 Daer in het Heydendom (als hoog en wel geleerd)
 Voor dezen is, en word op huyden noch ge-eerd;
 Bejaerde moeder, die uw dagen hebt versleten
 In deze kunsten, om veel vreemdigheyd te weten;
 Zoud uw ervarentheyd wel brengen aen den dag,
 Yets, dat ik nauwelijks (door schaemte) melden mach?
 Mijnhert, met smert belaën, zoekt zich wel te ontlasten,
 Maer vreeze houd my, laes! geboeyd; want noyt het pasten,
 (Door eerbaerheyd) een maegd met duyvels spokery,
 Te trachten na het geen dat haer tot nadeel zy.
 Rampzalige Diaen, ellendigst aller maegden!
 Dat ik mijn staet verloor, en balling ben, mishaegden
 My nimmer doch zoo zeer, als wel dit ongeval,
 Dat my mijn hoogste roem, en waerdste schatten stal.
 Ey! diepe afgrond splijt, en swelgd my in uw kaken,
 Wild in uw duyster rijk Dianaes rustplaets maken;
 Baend my de laetste weg, waer langs ik treden mach,
 Tot dat ik koom daer noyt verschijnt den klaren dag.
 Gy, die de kuyf heyd mind, 't zy hoog oft laeg gebooren,
 Leer doch aen my, na lust des minnaers niet te hooren;
 Grijp schop en spa ter hand, Diana, tot een straf,
 Zoo open zelfs de aerd, en maek u hier een graf;
 Een graf, eylaes! een graf, daer ik mijn eygen zelve
 (Als schuldig aen de dood) begrave, en bedelve,
 Tot straffe van mijn schand, en aller maegden leer,
 Te schuwen geyle min, te strijden voor de eer.

Kol. Bedroefde jonge maegd, uw ramp baerd my medogen,
 Uw treurig treuren staek, droogd uw betraende oogen;
 Indien de wetenschap, van ware prophecy,
 Nu oft tot een'ger tijd gebleken is in my,
 Soo zal s' in dit geval, niet minder zijn bevonden,
 Ik zal ontdekken u, de plaets, persoon, en stonden,
 Waer, wie, en ook wanneer hy by een ander quam,
 Die door een valsch bedrog, uw eer en kuyf heyd nam;
 Om op gelegen tijd zijn minnen na te speuren,
 En hem, in zijn gevry, te stutten, en te steuren.

Diana. Waer vind ik hem, eylaes! om dit in 't werk te leggen?

Kol. Ik hebze, die ik dat door dwang wel kan doen zeggen.

Diana. Maer, is in deze zaek, ach leyder! ook gevaer?

Kol. In 't minste niet, vertoef, ik maek mijn toestel klaer;
 Houd gy u aeneen zy, en wild in 't minst niet schromen,
 Ik zal, op mijn bevel, den hellschen Prins doen komen,

Dat's Pluto die verzeld zal zijn met helsche stoet ,
 En mijn verklaring doen van 't geen u is ontmoet.
 Zy ontsteekt een weynig vuur op het tooneel, daer voor
 knielende, spreekt.

Dit merg (uyt menschen been gestooten) moet ik branden ,
 Dit zwart en glinstrend hair uyt rukken met mijn handen ,
 En smeulen 't beyd tot asch ; noch diend 'er by gedaen ,
 Een bloedig hert , gescheurd uyt een pik-swarten haen ,
 Die 't lijf zoo levend opgestroopt is met mijn klauwen ;
 Grijp moed Diana , laet uw herte niet verflaewen .

Zy rijst, en gaet rondsom het vuur.

Alecto, Hecate, Tysipon, en Megeer,
 Gy Pluto, Hel-god zelf; dijn machten ik besweer;
 En wil, dat gy terstond verschijnd uyt uw afgronden,
 Gy zult my datelijk een nieuwe maer verkonden;



Rijs eunjers, rijs geswind, geswind, zeg ik, en ras,
 Of komt het (denk ik) noch uw Hoogheyd niet te pas?
 Rijs onder aerds gespuys, inwoonderen der Hellen,

Oft zijt gy bezich om 't verdoemd gedrocht te quellen?
 Laet die voor ditmael rust in hare slaverny,
 Verschijn van stonden aen (op mijn gebod) voor my;
 Rijs Pluto, vaerdig rijs, gy hetschen God der Goden.

Pluto. Door wiens macht werd ik uyt mijn duyster Rijk ontboden?
 Daer wy nu op het drokft in 't straffen bezich zijn,
 En plagen zondaers met onlijdelijke pijn;
 Wat is u wil? *Kol.* Om op het kortst van u te weten,
 Wie zich ongodlijk heeft aen deze maegd gequeten;
 Waer hy zich houdt, en hoe hy vorder is gezind;
 En oft hy elders vrijd, oft ook een ander mind.

Pluto. Is dit 't geen gy begeert? *Kol.* Dit zult gy my verklaren.

Pluto. Voor eerst zal ik aen u de name openbaren
 Van hem, die deze maegd (door Nikkerlijke kunst)
 Verleyd heeft, en beweegt te toonen hem haer gunst;
 Het was Florentius die dees bedroog in 't minnen,
 En na zijn mins genot veranderde van zinnen,
 Met walging van haer liefd; na dat zy was gefchend,
 Begaf hem weêr ten Hoof, en houd zich daer omtrent,
 Met liefd bevangen om Cecilia te vryen,
 Het welk hem in het eynd heel qualijk zal gedyen.

Kol. 'k Heb nu genoeg, vertrek; mijn bevaerd is gedaen,
 Kom, ga met my, ik zal u meerder doen verstaen.

Binnen.

T W E E D E H A N D E L I N G .

F L O R I A E N .



Oe vinnig is 't geluk op Floriaen gebeten?
 Wat heeft de Nijd al tijd op mijn verderf gesleten?
 Wat heeft de haet al quaed op my te weeg gebrocht?
 Hoe heeft de wangunst, laes! mijn ondergang gezocht?
 Hoe quijnd en dord de bloem van mijn ontloken leven?
 Hoe heeft my 't ongeluk verbannen en verdreven,
 Gestooten uyt het Rijk, en Koninglijken Troon,
 En maekt my Herder, daer ik ben een Konings Zoon?
 Wiens Princelijk gemoed geenzins en kan gedooogen,
 Dat ik (nudus verkleynt) verschijnen zouw voor d' oogen
 Van hooger Majesteit; mits moed mijn ecrzucht stijft,
 Waer door dat Floriaen in schijn van Herder blijfd;
 Oramp! ô ongeval! ô wangunst! ô benijden!
 Hoe komt gy dus, eylaes! een Konings kind bestrijden?
 O laster, achterklap! ô schennis snel, en vlug,
 Wat gaet gy wijt en breed my geest'len achter rug?
 O booze, looze Nijd! tot haet en quaed genegen,
 O staetzucht! eygenbaet, wat gaet gy kromme wegen,

Hoe

Hoe stijft de list uw lust om 't ongelukkig hert,
 Te plagen in zijn ramp met meer en meerder smert?
 Een ongelukkigen werd alles op geladen,
 Men trekt zijn minste faut in d' aldermeeste quaden;
 Men zeyd wel, nood breekt wet, maer zoo nood misflag toond,
 Zy werd niet minder als de moedwil zelfs verschoond;
 Ach! als 't geluk mislukt, zoo kan men haest verbeuren;
 Een ongelukkigen is al zijn winning, treuren;
 't Mislukken maakt hem arm, en d' armoed werd gehaet,
 Ach! als 't geluk niet wil, hoe vroom, noch is men quaed;
 Wanneer een vroom gemoed met onluk werd geslagen,
 Soo moet het doch de naem van guyt en deug niet dragen;
 't Mislukken maekt de deugd (door lastering) tot schand.
 En schand is aen de deugd een beul, en dwingeland,
 Die 't deugdelijk gemoed met geessels slaet van binnen,
 Om dat de lastering de deugd schijnt t'overwinnen;
 O! ongelukkig zijn, wat torst gy zware last;
 O! ongelukkig zijn, wat is 'er al aen vast;
 O! ongelukkig zijn, wat sleept gy ongelukken,
 Die d' ongelukkigen als (deugdeloos) verdrukken;
 O! ongelukkig zijn, wat draegd gy smaed, 'en leet,
 Als u den beukelaer met harde slagen smeed,
 Ik meen de achterklap, op lasterlijke tongen,
 Waer d' ongelukkigen meest werden meed' besprongen;
 Mijn ziel! schoon 't ongeluk dit arme lichaem slaet,
 En gy verschoven hier de schaepjes weyden gaet,
 Set niet te min u moed, vast in de macht des Heeren,
 En denkt, als 't God beliefd, zoo kan 't niet u verkeeren;
 Al is 't dat gy in 't hert veel smaed, en onluk draegd,
 Wat schaed het, wie u haet, als 't maer uw God behaegd.
 Hoor ik daer geen gezang? 'k zie ginder, door de boomen,
 Een zoet gezelschap van verliefde Herders komen.

CORIDON, LAURA, met meerder gezelschap van Herders
 en Herderinnen, zingende.

*W*anneer den gulden Dageraad
 In 't Oosten 's morgens vroeg op gaet,
 Zooschep ik mijn behagen,
 in 't kriecken van de dagen.
 De gulde glans des Hemels Zon,
 De stroomjes van de zuivre bron,
 Het ruysschen door de bladen
 (Met koele dauw beladen)
 Verbeugen meenig Herders hert,
 Wanneer het treurd in minne smert,

Als 't Zonnetje komt rijzen,
Zijn Godheyd ons be'wijzen.
Als dan het pluytmige gediert,
Met zoet verbeugen tierelhart;
Alquelende van minne,
Verbeugd het hert en zinnen.
En 't tierig vee zich grazen gaet,
Daer 't beekjen ruysschend water slaet,
De takjes van de linden,
Door 't schomm'len van de winden.

- Floria.* 't Gefelfchap zy van my eerbiedlijk gegroet,
De vreugd uws jeugds ik eer (na waerd) bewijzen moet,
Vrolijke *Laura.* 'k Verdienden noyt dit prijzen,
De eer ben ik niet waerd die gy my komt bewijzen.
- Floria.* Ach *Laura!* my ontbreekt 't vermogen en de macht,
Uw eer te prijzen na dat ik die waerdig acht.
- Laura.* Daer tegen, *Floriaen,* komt u de spreuk te voren,
Men prijft gemeenlijk de gekken dat zy 't hooren.
- Floria.* Neen *Laura,* neen, ô neen! dat spreekwoord gaet niet wis,
Dan doch, het zy hoe 't zy, en wat dat daer van is,
Dat laet ik voor het geen het is in eygen wezen,
Zoo u mijn lof mishaegd, ik laet u ongeprezen
Met woorden, maer in 't hert doen ik zoo 't my behaegd.
- Coridon.* Het schijnd of *Floriaen* tot *Laura* Liefde draegd,
Vermits hy hem altijd by *Laura* zoekt te voegen,
Die in zijn by zija toond te hebben goed genoegen.
- Floria.* Wat speelen wy nu best? *Laura.* Mijns oordeels, handje flach,
Oft yet wat anders, dat ons best belagen mach;
Laet ons wat zikten gaen hier onder deze linde,
Op dat ik, *Floriaen,* met u eens graesjes binde.
- Floria.* Met my? *Lau.* Met u. *Flo.* Met my? wel *Laura,* 'k ben te vrecn,
'k Zal u met *Coridon* gaen binden. *Laur.* Neen, ô neen!
Bind eerst u zelfs met haer die 'k weet, en gy wel kend.
- Floria.* Ik weet niet wie gy meend. *Lau.* Hoe slecht dat gy noch bent.
- Cecilia.* Gy weet niet wie ik meen, en doet gy *Floriaen?*
- uyt 't Is *Silvia,* die 'k meen, en flus met u zach gaen.
- Floria.* Is 't *Silvia?* zoo moogt gy, *Laura,* vry vertrouwen,
Zoo 't binden daer in weet, en zal de knoop niet houwen.
- Laura.* Niet houwen *Floriaen?* *Flo.* Neen *Laura.* *lau.* Waerom dat?
- Floria.* Vermits ik noyt met haer eenig vryaedje had;
Zie daer ik ty 'er aen, gy zult het zoo bevinden,
'k Zal *Coridon* met u. *Lau.* Ik u met *Silvia* binden.

C E C I L I A.

Is dit dien *Floriaen,* daer men zoo veel van zeyd?
Is dit dien jongeling, vol aller geestigheyd?
Is dit dien *Floriaen,* in kunst zoo wel ervaren?
Is dit dien Herder, die hem in zijn jonge jaren
Zoo mannelijken draegd, in deugd zijn jeugd besteed,
Dat yeder niet genoeg van hem te zeggen weet?
Zijn wezen wijft het uyt, zijn aerdigheden toonen,
Dat in zijn heufch gemoed veel schoone gaven woonen;
Een Herder na het kleed, maer na 't gemoed, een Prins;
Ik schuyt my wat ter zy, ik zie hem, dunkt my, gins

Al herwaerts komen gaen , gelijk de Zon in 't rijzen
De heele wereld door zijn ſchoonheyd komt bewijzen.

F L O R I A E N.

Gy , die Palleyzen ſticht , en hooge huizen bouwd ;
Gy , die u op 't geluk , en aerdsche ſchat vertrouwd ;
Gy , die met macht gebied veel ſteden en veel landen ;
Gy , die de Kroone draegd , en Scepters in de handen ;
Wat is 't ? wat zijt gy meer als d' alderminſte menſch ,
Die in het minſte deel kan leven na zijn wenſch ?
Ha Princken ! Die in luſt bewoond de rijke Hoven ,
En Salen opgepronkt , van onderen tot boven ,
Met goude laken ſchoon ; wat is al u gieraet ,
Dat door de tijd verdwijnt , en met de dood vergaet ?
Wat zal den gouden Kroon , wat zal den Scepter baten ,
Wanneer de ziele moet des lichaems kluyſ verlaten ?
't Geen yaek door d' overvloed begeertens luſt geniet ,
Zoo zeer , dat zelfs natuur de overvloed verdriet.
Gy gever alles goeds ! dijn milde rijke gave
(Door 't miſbruyk) meenig ziel der menſchen maekt tot ſlave ;
Ia , 't Princken leven meer met zware zorgen plaegd ,
Als die , die Rijk en Kroon min dan het vee behaegd ;
Die 't leven na haer wilin ruſten vrolijk leyden ,
Als die , die in haer hand een gouden Scepter ſweyden ;
Hoewel dat meenig menſch dat oordeeld na de ſchijn ,
Dees moet bedrogen in zijn eygen oordeel zijn ;
Want , een rechtvaerdig Prins die is de wacht bevolen ,
Te zorgen , dat zijn onderzaten niet en doolen ;
Hier is vry veel aen vaſt , veel meerder hangt hier an ,
Als meenig menſch met zijn gedacht begriipen kan.

Cecilia. Schaep-Herder , goeden dag , de ſtoutigheyd verſchoon ,
Die ik vrymoedelijk op heden u betoon ;
'k Heb in mijn eenigheyd hier al een wijl geſtaen ,
En my uw redenen ter herte laten gaen ;
'k Verwonder , dat gy zoo de wereld kund miſprijzen ,
't Welk uwe jeugd niet voegd , maer beter oude griizen ,
Die gantſeh zijn aſgeleefd , heel moedeloos en lat ,
En (zoo het ſpreekwoord zeyd) met een been gaen in 't graf.

Floria. Iufvrouw ! de zekerheyd van 't ſterffelijke leven ,
En heeft ons niet een uur verzekering gegeven ;
Dies hy onwijſlijk doet , die op zijn jeugd vertrouwd ,
De dood ſpaerd kleyn noch groot , rijk arrem , jonk noch oud ;
Iuffrouw ! lees eens die ſpreuk , die gy daer ziet geſchreven ,
Ik meene dat my die , met recht gelijk zal geven ;

Gelezen zijnde, maek daer nevens een besluyt,
Op welken zin, Jufvrouw, dit spreek-woord is geduyd.

- Cecilia.* Daer staet, en is zeer wel gezeyd; *Gedenkte sterven.*
Floria. Waer't dat men 't meer bedacht, men zoud meer zonden derven;
't Gaet langer niet als 't hoord, buyten Gods wet men leefd,
En quâ begeerlijkheyd men ruymen tengel geeft;
Het vleesch leefd zonder dwang, de deugde leyd verstootten,
De kleynen maken zich nu grooter dan de Grooten;
Den Kray wil Arend zijn; den Dienaer langer Heer;
Dees heden-daegschen tijds gelijk zagmen noyt meer;
Noyt tijd zoo loos, en boos; noyt eeuw was zoo verdurven;
Noyt liefde zoo verkouwd; noyt meely zoo versturven;
Noyt gierigheyd zoo graeg; noyt staetzucht zoo gemeen;
Noyt rijkdom zoo gezocht (als nu) by yder een;
Noyt ontrouw zoo in swang; noyt list zoo ingedrongen;
Noyt valscheyd zoo gepleegd, door dubbelheyd der tongen,
Als nu, eylaes! als nu; waer door men recht bekend,
Dat het niet vreemd en is, dat God zijn plagen zend.

- Cecilia.* 't Is, Herder, zoo gy zegt, uw reden moet ik prijzen,
Want ik geen tegendeel met reden kan bewijzen;
Maer heuzelijk verzoek, dat gy die reden staekt,
En op mijn voorstel, doch eens nieuwe reden maekt;
Een ingenomen lust beweegd mijn welbehagen,
Zoo ik verschoond mocht zijn, zoud gaerne u yets vragen.

Floria. Gebruyk my als uw slaef, wat gy begeert, geschied.

Cecilia. Ik neem uw dienst in dank; zijt gy getrouwd, oft niet?

Floria. O Neen! Mevrouw, 't geluk was my steeds daer in tegen,
Ten anderen ik was tot trouwen noyt genegen.

Cecilia. Wel Herder, dat is vreemd, ten aenzien dat gy zijt
In 't bloeyen van uw jeugd, en 't beste van uw tijd,
Dat gy u niet begeeft om echtelijk te paren,
Dewijle dat gy zijt in 't rijpste van uw jaren;
Wat is de schorting doch? zeg my daer d' oorzaak van.

Floria. Ik, die u niet en ken, dat niet wel zeggen kan.

Cecilia. Gy kend, indien gy wild, maer 't scheeld u aen 't vertrouwen.

Floria. Heb ik een misverstand, wild 't my ten goeden houwen.

Cecilia. Dit redelijk beleyd drijft mijn bedenken verder,
Dat onder 't Herders kleed wat meer schuyld als een Herder;
Het veynzen ons ontdekt vaek 't geen wy garen weten.

Floria. Hoe zeyd Mejufvrouw? *Cec.* Niet, 'k vraag hoe gy zijt geheten?

Floria. Hoe ik geheeten ben, dat zal Mevrouw verstaen,
Men noemd my hier op 't land, den Herder Floriaen.

Cecilia. Wel Floriaen, zeg my waer dat gy zijt gebooren?

Floria. In Vrankrijk, daer ik lang mijn Ouders lieb verlooren,

Zoo dat als balling, ik in vreemde landen zwerf,
Daer ik mijn moeders liefd, en vaders zorg derf.

Cecilia. Mijn deerd uw ongeval, nu ik in 't boek uws wezen,
De droefheyd van uw hert volkomen heb gelezen;
Beleefde Jongeling, begeerd gy yets op my?
Ik wil u dienftig zijn, het zy ook, hoe het zy,
(Indien het u beliefd) ten Hove van mijn Vader.

Floria. Eerwaerdige Princes, ik koom uw Hoogheyd nader,
En kniele neder voor het Altaer van uw deugd,
In alle dankbaerheyd, zoo gy aenschouwen meugt;
En offer voor de gunst van uw goedaerdigheden,
Een dankbaer hert, en heb niet anders te besteden;
Dat my gebeuren mocht de hoogste staet in 't Hof,
Ik floeg 't met dankbaerheyd, alwaerde Iuffrouw, of;
'k Ben met mijn staet vernoegd, en 't onervaren leven,
Zoud zich in Hooffsche dienft niet wel kunnen begeven;
Veel zoeter is 't voor my, dees ongeachte rust,
Als alle Hooffsche weeld, vol quelling, en onlust.

Cecilia. Te oordeelen na recht, zoo wel als welbehagen,
Uw wijsheyd die verdiend een gouden Kroon te dragen,
En uw manhaft gemoed dat acht ik neffens dien,
Zoo heus, dat het behoorde volk'ren te gebien.

Floria. Wel eedele Princes, is 't spotten uw behagen?
Uw onderdaen, en slaef, is 't willig te verdragen;
Oft zoo uw Hoogheyd veynsd, en door het veynzen tracht
Te weten mijn begeert, te kennen mijn gedacht,
Door uysterlijke schijn het binnenst te bewijzen,
Gelijk de Zotten doen als wy haer zotheyd prijzen;
De lof en prijs, Princes, die gy aen my verliend,
Die ken ik my niet waerd, nocht hebze noyt verdiend;
Princes, mijn tijd verloopt, en eyscht my te vertrekken,
Dies laet mijn dankbaerheyd u voor vergelding strekken.

Cecilia. Vaer wel dan Floriaen, den Hemel u geleyd.

Floria. Uw wensching werd beloond, Princes, met dankbaerheyd.

Binn.

Cecilia. Vaer wel beleefd gemoed, dat my veel doet bedenken,
En waert gy niet te veer, ik soud u weder wenken;
'k Draeg noch yets in mijn hert, 't geen ik door schaemt verzwegg,
Vermits ik (om de eer) een nabedenken kreeg;
Uw streng gebod, ô schaemt! valt voor de swakke Vrouwen
Te lastig, en te swaer, gehoorzaam t'onderhouden;
Wacrom, ach wreede schaemt! wacrom en bennen wy
Zoo wel niet als de mans, in liefsd verkiezing vry?
Maer doet ons meer, als haer, onze begeerte staken?
Staet 't wetten breken vry? 't staet vry, die ook te maken;

Ik make in de liefd mijn zinlijkheyd een wet,
Die my de keur gebied, en die de liefde zet.

Binnen.

F L O R E N T I U S . R O D R I G O .

Florent. Rodrigo. *Rodrig.* Ha! *Flor.* Kom hier.

Rodrig. Wel Heer, wat 's u believen?

Florent. Gae heen na de Princes, en breng haer deze brieven;
Groet haer uyt mijnen naem. *Rod.* Wel Heer, het zal geschieden,
Maer zeg ereys men Heer, zal ik 'er jou geluk meê bien?
Of is het hylik noch niet klaer?

Florent. Rodrigo, zwijg.

Rodrig. Wel hey! en mengje dat niet lyen?
Die hem zijn neering schaemt zal nimmermeer bedyen;
Om de warrit te zeggen staet het niet al op een goe voet?

Florent. Dat vragen past u niet, gy onbeleefden bloed;
Rodrigo, gaen doet dat ik u heb belaft.

Rodrig. Wat was dat Heer? ik weet, zie een' reys Heerschap, hoe frey
dat mijn dit wammes past.

Florent. Dat 's wel, gaet gy maer voort, waer toe dit lange kijken?

Rodrig. Wel als ik voor Ambassadeur gaen zal, zoo moet het ummers wat
lijken;

Wat dunkt jou van mijn broek, mijn Heer, is dit al goed fatsoen?

Florent. De broek, Rodrigo! ja, die kant hem heel wel doen.

Rodrig. Laet zien watis 'er meer tot dees mijn reys van noode?
Mijn laerzen Heerschap, staen die zoo al op de moode?

Florent. Rodrigo, 't is genoeg, uw laerzen die zijn goed.

Rodrig. Wat dunkt jou van mijn kraeg? en van mijn Spaensche hoed,

Florent. Ook wel. *Rod.* Wat dunkt jou toch van deze mijn ponjetten?

Florent. 't Is wel, ga voort. *Rod.* Mijn Heer, je moet 'er wat op letten;
Is 't hoedje niet te plat, en wat te bried van rand?

Florent. 't Is op de Spaensche wijs, men gaet zoo in uw land:

Rodrig. Als ik mijn recht bedenck, ik ben hier niet in Spanjen,
't Waer best dat ik aentrok een Griekze rok met franjen,
En op d' Atheensche wijs, mijn Heer, my kleeden ging,
Licht dat my de Princes te beter dan ontving;
Wat dunkt jou daer van Heer?

Florent. Onnoodig, 'tis genoeg met al dit lange lellen,
Rodrigo, ga maer voort. *Rod.* Ik zalder my na stellen;
Zie daer mijn Heer, maer hoor! hoe diend dit aengeleyd?
't Is mijn vergeten Heer, wat hebje mijn gezeyd?

Florent. Dat gy dees brieven zult gaen brengen mijn beminde.

Rodrig. Wat meer? *Flo.* En groeten haer. *Rod.* Maer waer zal ikze vinde?
Weuntze noch tot heurent? zoo weet ik wel waer 't is.

Florent. Rodrigo, ja, ga heen. *Rod.* Maer eer ik mijn vergis,

Sal ikze groeten Heer? *Florent.* 'k Zeg ja. *Rodrig.* 't Was mijn vergeten;
Maer Heer, zoo 't u beiefd , zoo laet my doch eerft weten ,
Of ikze groeten zal met termen opzen Spaens ,
Oft op de Fransche wijs , oft opzen Italiaens?
Gekuft oft ongekust , al staende oft gebogen ,
Wat is de mode hier? *Florent.* Vertreck voort uyt mijn oogcn,
Ga , hier, lang my de brief.

Rodrig. Wel Heerschap, waerom dat ? wat isser, zegt , cy zegt ?

Florent. Ikacht u niet bequaem, maer vind u veel te slecht.

Rodrig. Te slecht! *Florent.* ja, al te slecht. *Rodr.* Hoe trots zijn groote Heeren!
Dat dat een ander zey, ik zouw hem Ponjaerdeeren.

Florent. Wat preutelt gy ? ga voort, geef my den brief weêr om;
Ik acht u tot dit werk te grof, te bot en dom:

Rodrig. Acht my waer voor gy wild, ik wil den brief bestellen,
Dit Spaensc h gemoed laet zich zo van geen Grieken quellen;
Zie daer mijn Heer, ik ga, ik weet hoe 't wezen moet,
Uw wil is, dat ik de Princes eerbiedig groet,
En dat uyt uwe naem, niet zoo ? en daer beneven,
Zal ik haer deze brief van uwent wege geven.
Is dit niet recht mijn Heer, en zal ik zoo niet doen ?

Florent. Ia, maer het moet geschien met eer, en met fatsoen.

Rodrig. Heel wel, heel wel, al recht, ik zal 't jou zoo wel klaren.

Florent. Rodrigo! ga voort heen. *Rod.* Bey zacht, eerft wat bedaren;
Daer is mijn Ponjaerd, Heer, houd die zoo lang by jouw,
Want of haer de Princes wat qualijk toonen wouw,
En my, in mijne eer yet wat te na mocht spreken,
Ik soud het lichtelijk dan met den Ponjaerd wreken;
Voorzichtigheyd, mijn Heer, verhinderd alle quaed.

Florent. Rodrigo! schik dat gy in als manierlijk gaet;
Toond haer Princes gesteurd, oft schijnt zy te misnoegen;
Gy zult u niet te min beleefd daer tegen voegen;
Ga heen. *Rod.* Ik zal, daer meê, dat's gang, daer gaen ik heen mijn
Heer.

Florent. En hier op deze plaets zult gy my vinden weêr.
Ha zoete vyandin! ik bid wild u erbarmen,
Ontsluyt uw ooren voor mijn al te droevig karmen;
Hoe lange zult gy my, Lief! my en mijn gebeên
Verwinnen, ô Princes! met een te wreedden neen?
Cecilia! zal min mijn trouwe hoop doen liegen?
En zal de hoop mijn wensch, door uw strafheyd bedriegen?
Dat laet gy nimmer, ô gy Minne-god! niet toe,
Want ik te trouwen dienst om de Princesse doe;

Princes!

Princes! ik voel mijn hert ontfteken met de minne;
 Door 't lieve oogs gelonk, ô zuivere Godinne!
 Wiens oogjens oogen niet (door heldre glans, en schijn)
 Maer eerder (zoo my dunkt) twee morgen-sterren zijn;
 't Sneeuw-witte vel gemengd met lieflijke bloezen,
 Draegt op haer kaeckjes puyk van inkarnate roozen;
 Die 't minnend herte voën met grage minne-luft;
 O min! ô zoete brand! mogt gy eens zijn gebluft!
 Princes Cecilia, pronk-perle aller Vrouwen!

In 't diepste van mijn hert zult gy uw woonplaats houwen,
 In 't koor van mijn gedacht, voor 't altaer van de min,
 Word gy steeds aengebeën alleen voor mijn Godin.

Cecilia uyt. Daer rijst mijn morgenster met opgepronkte leden,
 Gelijk Aurora komt ten Hemel afgetreden;
 Het schijnt zy heeft haer gang tot mywaerts aengeleyd:
 Een Prins voor 't altaer knield van uwe Majesteyt,
 Uytmuntende Princes, van afkomst, en van staten,
 Soo gy u vergenoegd met mijne dienst woud laten,
 Ik maekten my uw slaef, en trouwen onderdaen.

Cecilia. Uw meening, Prins! heb ib uyt uwen Brief verstaen,
 Die gy my heden door Rodrigo hebt gezonden;
 Hebt gy voor dezen niet zoo vack in my bevonden
 Atkeerigheyt? waer toe my op een nieuw verzocht?

Florent. Uyt hoop, dat ik Princes noch eens bewegen mocht.

Cecilia. Wanneer 't hartnekkig paerd den rijer niet wil hooren,
 Nocht luystren na den toom, zoo dwingt hy 't met de spooren;
 Voor dezen heb ik u met alle goedigheyt,
 Uw aengeboden dienst zoo dikmaels afgeleyd;
 En ziende dat het my tot voordeel niet kan strekken,
 Doet gy, met reden my, tot toornigheyt verwekken.

Florent. Verschoon my, ach Princes! zoo ik u yets misdeed,
 Ik kniel voor u, en sweer 't is my van herten leet;
 Denk dat de kracht des mins heeft krachtelijk vermogen,
 Waer door den minnaer werd zijn redens kracht ontogen;
 O schoonheyt! liefdens vreugd; ô strafheyt! minnaers smert;
 Princes, is 't dan uw wil te pijnigen mijn hert?
 Te plagen mijne ziel met onverdiende plagen?
 Ey schoone, dood uw slaef! *Cecil.* Waer toe dit zotte klagen?
 Waer toe van my begeert het geen de liefd verbied?

Florent. Uw slaef te dooden, ach! vermach u liefd dat niet?
 Princes, gy spreekt geveynsd. *Cecil.* en gy spreekt tegen reden.

Florent. Met welke reden kan Princessē dat bekleeden?

Cecilia. 't Is bot, en plomp gevraagd, ja nauwlijks antwoord waerd;
 Wat waend gy, dat ik ben onmenschelijk van aerd?

Dat ik op uw begeert, en eyschen zonder meenen,
(Uyt wraecklust) aen u zoud zoo wreede straf verleenen,
En zijn een moorderin door 't dooden van die geen
Die my om weêr-min bid; 't strijd tegen alle reên.

Florent. 't En doet, vermits Princes wil dat ik liefd zal derven.

Cecilia. Dat wil ik. *Flor.* 't Kan niet zijn, ten zy gy my doet sterven.

Cecilia. Ik u doen sterven? *Flor. Ia. Cecil.* Dat niet, maer wil dat gy
Uw lieven staekt, en noyt weêr-liefd verzoekt aen my.

Florent. Dit's oorzaak van mijndood. *Cecil.* Wie doet u d'oorzaakan?

Florent. Mach ik het zeggen? *Cecil. Ia. Flor.* Gy zijt'er oorzaak van.

Cecilia. Gy spreekt als onbedacht, en oordeeld zonder reden,
Mits gy geen meester zijt van uw genegtheden;
De oorzaak van uw quel, en doodelijk verdriet
Ontstaet uyt uwe min; want minden gy my niet,
Sook kost ik immers u mijn weêr-min niet ontzeggen,
In welk ontzegging al uw quelling schijnt te leggen;
Schoon ik u weyg'rig ben, en gy geen weêr-liefd vind,
Niet tegenstaende gy oprechtelijk bemind,
So hebt gy recht nocht reên om my voor wreede te schelden,
Maer wel u zelfs, vermits dat gy uw liefde stelden
Op een die uwe liefd geen weder-liefde draegt,
Om dat de liefde haer in 't minste niet behaegd,

Allerde uyt. Florentius, vaer wel, en leef nae wet van reden,
En toom, door reed'lijkheyd, uw liefds genegtheden;
Die vruchteloos aen my na weder-liefde staen;
Vaer wel, het is voor my op heden tijd om gaen.

Binnen.

Allerd. Vind ik zijn Hoogheyd hier gescheyden van de menschen?
'k W'ensch u geluk, en al wat men een vrund mach wenschen;
Hoe dus verzuft? mijn Heer! uw wezen my betoond,
Dat droeve fantasy in uw gedachten woond;
Dit ben ik ongewoon, hoe dus verzuft van zinnen?

Florent. Allerde, vrund, ik swerfin 't dool-hof van de minne;
Ik dwael van redens spoor, ik loop ik weet niet hoe,
Ik ben niet dien ik waer, ik weet niet wat ik doc,
't Gedacht is op de hol, de zinnen zijn aen 't rennen;
Ik schijn met Phaëton der zonnen jagt te mennen;
Allerde, lieve vrund, waer dat ik koom, oft ga,
De droefheyd volgd my staeg, gelijk mijn schaduw, na,
En brengt my in gedacht haer wreede ongenade,
Ik heb op hoop gemind, dies voed de hoop mijn schade;
Genade was mijn hoop, maer ongena betoond
Haer straf zoo wreede, dat hoop in my geen meer en woond.

Allerd. Gemoedigd Prins, en vrund! van rechte vrundschaps wegen,
Ben ik met u veel meer, als met mijn zelfs verlegen;

Ach!

Ach ! mijn verliefde hert drijft in een woefte zee ,
 En 't gun uw Hoogheyd fchort , dat fchort Allerdus meê ;
 Het geene dat u queld , dat zelfde doet my plagen ,
 Ik kan 't niet melden wat ik al in 't hert moet dragen.

Florent. Wie is d' oorzaak uws quel ? wie hindert u uw wensfch ?

Allerd. Florentius , eylaes ! eylaes , 't is Emmerens ,
 Die met een zoet onthacl van minnelijke reden
 In minne-vlam ontfak al mijn genegentheden ;
 't Aentrekkelijke zoet van haer korale mond ,
 Heeft met de pijlen van mins kusjes my gewond ;
 Haer gunft , op mijn verzoek zoo minlijk zy betoonde ,
 Dat ik noyt dacht , dat daer geveyndheyd onder woonde ;
 O minnelijk bedrog ! ô Vrouwenstover-kunft !
 Hoe veynsd gy in uw min , hoe speeld gy met uw gunft ;
 Ach , Prins ! men mach voortaan op menschen niet vertrouwen.

Florent, Allerde , waerde vrund ! voornamelijk op vrouwen ,
 Die met een schoone schijn zien wat den minnaer peynsd ,
 En wetende zijn grond , is al haer schijn geveynsd ;
 Fy valsche dubbelheyd , gemeen in veele Vrouwen ,
 Is mijn Princefle valsch , wie zal men dan vertrouwen ?

Allerd. Nu ik die valscheyd heb gefpeurd in Emmerens ,
 Nu kan ik nimmermeer vertrouwen op een mensch ;
 Ik trek mijn min van haer , en heb nu voorgenomen ,
 Dae ik (nae dezen dag) niet meer by haer wil komen ;
 En voor het best zoud ik (gelijk een vrund) u raên .
 Uw liefd t' onttrekken haer , cer dat het u mocht schaên .

Florent. Allerde , hoe ! wat 's dit ? my kan geen dienst gefchieden ,
 Van die , die 't minnen my tot mijn Princes af rieden ;
 Ik min , ja min haer zoo , dat eer ik 't minnen staek ,
 Ik my eer vyand van de gantsche wereld maek ;
 Cecilia die moet , en zal met my ook trouwen ,
 Of 't zal gantsch Grieken , oft mijn eygen zelfs berouwen .

Allerd. Bezadig , Heer , en Prins ! heb ik u door mijn raed
 In 't minste deel verkort , en duyd dat niet zoo quaed .

Florent. Allerde , neen , ô neen ! het oprecht ware teeken
 Vanuwe vrundschap , is genoegzaam my gebleken ;
 En van uw gunft tot my , ik wel verzeekerd ben ,
 Zoo dat ik dat , mijn vrund , niet qualijk nemen ken .

Allerd. Lofwaerdig is den mensch , en meest dien mensch te roemen ;
 Die zelfs de reedlijkheyd een reedlijk mensch mach noemen ,
 Ten waer de reedlijkheyd in 't Princeljk gemoed
 Huyfveften , dikmaels loonden hy met quaed het goed .
 De reedlijkheyd is zoo , zy kan in quade zaken ,
 Door oprecht onderscheyd een zeker oordeel maken ;

Of't quaed met reden mach voor quaed doen zijn geduyd,
 Vermits de reedlijkheyd merkt uyt wat grond het spruyt;
 Indien 't zijn Hoogheyd lust met my noch wat te wandlen,
 Wy zullen breeder van dit stuk te zamen handlen.

Binnen.

D E R D E H A N D E L I N G.

F L O R I A E N.



K dacht vast by mijn zelfs, alzo ik herwaerts ging,
 't Verloopen van de tijd veranderd alle ding;
 Tot wat geluk (zoo't schein) had my de tijd verkoren;
 Het geen de tijd my gaf, is door de tijd verlooren;
 Waer was doch mijn gedacht? ha! doen ik heb vermaed
 Een aengeboden gnnst, om op te treên tot staet;
 Waer waert gy domme geest, toen gy u liet ontvlieden
 Die gunst die een Princes u gunstig quam aanbieden?
 Wiens aengeboden dienst, en vriendelijke reên,
 Ik tot belooning gaf een bot, en plumpe neen;
 Berouw, cyales! berouw, hoe plaegt gy mijn gedachten,
 Die door't geheugen, mijn verlooren luk betrachten;
 't Geheugen, ach! Princes, herwenscht verloopen lust,
 Mijn ongerust gemoed voed op verfmade rust,
 Mijn wensching is vergeefs, gelegentheyd verloopen,
 Verzuymenis belet my eenig troolt te hoopen;
 Die kans is al verzien; ervarentheyd ons leerd,
 Dat de verloopen tijd noyt wederom en keerd.
 Doch Cicero zeyd recht, en't mach ook wijsheyd heeten:
 't Verloopen te herwenschen is maer tijd versleeten.
 Onnut is't dat ik klaeg van mijn verlooren luk,
 Onnut is't dat ik nu beweên't verlies met druk.
 Daer komt zy zelve aen, hier moct ik noch wat wachten,
 Om zien of ik ook kan yets van haer grond betrachten;
 Ik schuyt my wat ter zy, hier onder't s'chaeuw van't groen,
 Om zien wat dat Princes hier op het land wil doen.

Cecilia
 uyt.

Cecilia.

Mijn hertje brand van zoete min
 Zoozeer, dat ik die hetten
 Niet uyt mijn zieltje, nocht mijn zin,
 In't minste deel, kan zetten.
 Ach roover! die mijn vryheyd steeld,
 Gy mackt my een slavinne;
 Ik ga, ik sta, gestadig speeld,
 Uw heusheyd in mijn zinne.

d

Slavin,

Slavin , door will'ge flaverny ,

Ben ik van liefdens wetten ;

Ach Herder ! ik kan uw waerdy

Niet uyt mijn zinnen zetten.

Hoe zoet is minne als men mind ,

Daer ziel en zinnen neygen ;

Als liefde haer genoeging vind ,

Zoo krijgt men haest een eygen :

Osprakeloos geboomt ! gy die mijn treurig klagen

Nu op een korten tijd gehoord hebt alle dagen ;

Hoe zeer dat ik , eylaes ! in liefde ben bestreên ,

En tot de Echt verzocht , van Princen aengebeên ;

Van Vorsten trouw geliefd , met smekende gebeden ,

Die ik op hun verzoek steeds toonden tegenheden ,

Mits ik Lands-douwe kies voor een vergulde troon ,

En min de Herders staf , meer dan een Konings kroon ;

Dies drijft de liefde my , verzeld met mijn gedachten ,

Na 't gun de liefde my meer als het Hof doet achten ;

Zoo dat ik (als verliefd) mijn vreugde zoek in 't woud ,

Om dat mijn liefdens Zon hem daer verborgen houdt.

Ach boompjes ! bloempjes , vee , en klaverrijke-weyden ,

Vernieuwers van mijn vreugd , en zoete vrolijkheyden ;

O ! heugelijke plaets , waer mijn verliefde oog

Ziels voedzel uyt de deugd van eenen Herder toog ;

Een Herder dien ik lief , en eeuwig liefd zal dragen ,

Een Herder , die my doet van rechte liefde klagen.

Zachtzinnelooze Maegd , verkies zoo lichtlijk niet ,

Want onbedachte liefd bracht meenig in 't verdriet ;

Pleeg raed met achterdocht ; wat zou my deze raden ?

Mijn liefd te staken ? neen ! veel eer wil ik versmaden

Een Scepter , en een Kroon , ja Koninglijk bevel ,

Eer ik mijn trouwe liefd uyt mijn gedachten stel ;

Hoe ! zal ik dan een stok , in plaets van Scepter , sweyen ?

Verfchoven in het veld , de slechte Schapen weyen ?

Zal ik een Herder dan verkiesen voor een Prins ?

Soud dat mijn Vader wel gedogen ? neen , geenzins ;

Nochtans wil ik het Rijk veel liever noch verliezen ,

Als haten hem , die 'k min , en dien ik haet verkiesen ;

Dit oorzaekt my geween , en bitterlijke smert ,

De oogcn vol getraen , met zuchten in het hert ;

De keurvorst van mijn ziel die ik heb uytverkoren ,

Is van een kleyne staet , en lage stam geboren ;

Hoe , staet het dan niet vry , dat hoogheyd zich verneêrd ,

En uyt oprechte liefd de kleynigheyd begeerd ?

Daer rijft de Zon mijns ziels, en dwingt my noch te veynzen,
Ik zal met deze brief ontdekken mijn gepeynzen;
Wel Herder Floriaen! ik wensch u goeden dag.

Floria. En iku al het geen men yemant wenschen mach;
Princes, duseenig hier? *Cecil.* Zoud gy my eenig achten!

Floria. Mits ik u eenig vond. *Cecil.* Verzelt met mijn gedachten!

Floria. Gedachten, die misfchien op u geliefde voên.

Cecilia. Zoo acht ik Floriaen, dat dikwils d' uwe doen.

Floria. Hier denkt men om geen min; wy arme Herders knapen,
Zijn steeds bekommert, met veel zorgen, voor de fchapen,
Om houden oog in 't zeyl (gelijk ons plicht gebied)
Of men de Wolf ook na de Schapen komen ziet.

Cecilia. De fchapen die gy meend, datacht ik zijn de Maegden,
Wiens zinnen dat uw liefd, wiens weêr-liefd u behaegden,
Dat gy bekommert zijt met zorge voor het Vee,
'k Verfta alleenig uw getrouwe min daer meê.

Floria. Vergeef my dat Princes, 'k ben zoo gelukkig niet,
Dat my van eenig Maegd eenige gunft gefchied;
Ook heb ik noch mijn tijd in 't minnen niet verfleten.

Cecilia. Soo moet gy, Floriaen, dan op u zeggen, weten,
Dat gy niet oord'len meugt dat u geen gunft gefchied,
Dan of gy 't al fchoon zegt, ikkan 't gelooven niet.

Floria. Het zeggen staet aen my, aen uw, Princes, 't gelooven.

Cecilia. Ik meen dat mijn geloof uw zeggen gaet te boven.

Floria. Dat niet uw kloekheyd my verwind in dit vertchil,
Dewijle gy, Princes, uw tong hebt tot u wil;
Had my natuur begaefd met kunft van wel te fpreken,
'k Verftouten my wel licht een Maegd om gunft te smeken,
'k Zoud smeken met gevry om lieve weder min,
Alwaerdige Princes, die, daer ik slaef van bin.

Cecilia. 't En fchort u daer niet aen, dies fteld u door de reden
In alles vry vernoegd, en reedelijk te vreden;
't Is wonder Floriaen, ja wonder geeft het my,
Dat zoo een braven Held leefd zonder vryery;
Volmaekte fchoonheyd, die uw jonge jeugd verçierd,
Enlietfalgige tong, met reden gemanierd,
Sijn machtig om een Maegd tot minnen te bewegen,
Indien gy, Floriaen, daer toe maer waert genegen.

Floria. Genegentheyd, Princes, is wel tot min gezind,
Maer, mits genegentheyd gelegentheyd niet vind,
Is mins begaert te niet; dies moet ik 't minnen ftaken,
Tot dat genegentheyd gelegentheyd kan raken;
En zoo ik eenig Maegd tot my geneygd, mocht zien,
'k Vertrouw dat ik haer zou mijn liefdens dienft aenbien.

- Cecilia.* Ik twijffel, Floriaen, of gy uw woord zoud houwen.
- Floria.* Mijn woord mijn zegel is, daer mach men op vertrouwen.
- Cecilia.* Wie al te licht vertrouwd, wel licht bedrogen werd.
- Floria.* Bedriegen kan hy niet die vroom is in zijn hert.
- Cecilia.* Eylaes! een vroom gemoed is heden quaed te vinden.
- Floria.* Princes, voor anderen kan ik my niet verbinden,
Ik spreek alleen voor 't mijn. *Cecil.* De woorden die zijn goed.
- Floria.* En 't hert niet minder, als 't de tonge spreken doet.
- Cecilia.* Waer't zoo, ik zoud u licht dan vry wat toe vertrouwen.
- Floria.* Van mijn getrouwigheyd moogt gy u zeker houwen.
- Cecilia.* Wat zekerheyd kan ik van uw getrouwheyd zien?
- Floria.* Mijn tong getuygd het hert, ik spreek gelijk ik mien.
- Cecilia.* 't Sijn woorden Floriaen, en woorden kunnen liegen.
- Floria.* Daer waerheyd blijkt, daer kunnen woorden niet bedriegen.
- Cecilia.* De waerheyd, Floriaen, gaet dikmaels maer in schijn.
- Floria.* Daer schijn van waerheyd is, daer kan geen waerheyd zijn.
- Cecilia.* Wat raed dan als de schijn de waerheyd wil vertoonen?
- Floria.* In deze zaak, Princes, zal ik mijn zelfs verschoonen;
Ik haet de dubbelheyd, en schuw bedriegery,
Vertrouwd Princes my niet? s' ontdek dan niet aen my,
Ik verg haer Hoogheyd niet dat zy my zal vertrouwen.
- Cecilia.* Ach! Floriaen, ik kan my langer niet onthouwen,
Want uw oprechtigheyd vertrouw ik zoo veel toe,
Dat gy 't verschoonen zult, is 't zaak dat ik misdoe;
Indien ik u ontdek mijn zin en welbehagen,
Mishagen s'u, ik bid, wild dan geen roem gaen dragen,
Dat gy een Konings kind tot liefden hebt bekoord,
Maer toon u heusch, gelijk een vromen toe behoord.
- Floria.* Princes, den Hemel zal eer op het aerdrijk dalen,
Eer ik u zoeken zoud met valscheyt t' achterhalen;
Eer zal het zee gediert zich nestelen in 't woud,
Eer ik u ontrouw ben in 't geen gy my vertrouwd;
Eer zal 't gevogelt zich geneeren in de stroomen;
Eer zalmen bergen zien veranderen in boomen;
Eer zalmen 't water zien veranderen in land;
De golven van de zee zien staen in lichte brand;
Eer zal de lucht in vuur, en 't vuur in lucht verkeeren,
Eer ik niet doen en zoud al wat gy moogt begeeren;
Al waer't dat gy gebood my in mijn dood te gaen,
Soo zal 't om uwent wil, Princesse, zijn gedaen.
- Cecilia.* Onmogelijk dat ik mijn liefde kan verfwijgen,
Mijn hallef doode ziel moet uyt u levelt krijgen;
Gy zijt het Floriaen, gy zijt het die my doet
Versmaden Rijk, en Kroon, en minnen nae 'r gemoed.

Florenti- Zie hier een Konings kind van liefden overwonnen ,
us uyt. Hoczoud ik langer voor mijn Herder veynzen konnen ?
 Mijn Herder , dien ik min , en minnen zal zoo lang ,
 Tot dat ik Floriaen voor bruydegom ontfang .

Floria. Princes ! Princes , wat 's dit ? ik bid , wild overwegen
 Wat swarigheyd dat hier voor-u is in gelegen ;
 Ik bid , Princes ! ib bid , zijt wijslijk onderrecht ,
 En dat gy doch dit stuk wat beter overlegt ,
 Op dat gy in liefds keur niet al te ver moogt dolen .

Cecilia. Ey Floriaen , laet my die zorgje zijn bevolen ;
 Mishaegd mijn liefde u , de waerom my verklaerd .

Floria. Misshagen ? neen Princes ! ik kniel voor u ter aerd ,
 En acht tot dat geluk onwaerdig my te wezen .

Cecilia. Ontfangt dees Brief , daer in zult gy mijn meening lezen ;
 Mijn wil en ook mijn wensch zult gy uyt dien verstaen ,
 Vaer wel tot avond toe , vaer wel mijn Floriaen .

Binnen.

Floria. Vaer wel , Princes ! Vaer wel , uw heusselijk gebieden ,
 Zal van uw Onderdaen goedwilliglijk geschieden .

Binnen.

Florent. Wat laet gy toe , ô God ? ach Hemel ! kan 't geschien .
 Dat ik die trots en spijt moet met mijn oogen zien ?
 Fy u Cecilia , ik sweer het zal u rouwen ,
 Dat gy , ach ! Konings kind , een Herder zoekt te trouwen ;
 Cecilia dus zot , dus geyl , dus heet , dus licht ?
 Is 't oog betoverd , oft begoogeld mijn gezicht ?
 Ik weet niet wat het is , 't veroorzaekt my veel klachten ,
 Ik twiste met mijn zelfs , ik kijf op mijn gedachten ;
 Is 't droom ? is 't beuzeling ? oft duyvels spokery ?
 Soud zy hem minnen ? dat geloof is ver van my ;
 Gelooven moet ik immers 't gun mijn oogen zagen ;
 O Hemel ! moet ik dan die smaed en spijt verdragen ?
 't Waer my te zeer getrotst ; ha ! edel Konings kind ,
 Dat gy een boer , een boer meer als een Prins bemind ,
 Dat ongelijk en zal geen Prinslijk hert gedogen ,
 Is anders mijnen haet niet minder als 't vermogen .

Binnen.

D I A N A .

Droeve ziel ! beweene uw druk ,
 Klaeg de Goôn uw ongeluk ,
 Al uw ramp , en al uw lijen ,
 Al uw quelling al uw smert ,
 Al de droefheyd van uw hert ,
 Al uw ongelukkig strijen .
 Hemel-voogd , die 't al gebied ,
 En verborgen dingen ziet ,
 Herte-kenner aller menschen ;

Gun, in alles wat gy voegd,
 Mijn wil met uw wil vernoegd,
 Wat u wille wil te wenschen.
 Valt mijn lijden my wat swaer,
 Is mijn ziertje vol gevaer,
 Angst, en vrees, door val der zonden;
 't Berouw in my, weet gy, is groot,
 En wild niet, Heer! des zondaers dood,
 Als 't hert berouwig werd bevonden.

Met walging ik de zonden haet,
 En al haer lusten boos, en quaed,
 De ziel tot groote schaden;
 Dewijl zy niet dan strikken zijn,
 Waer in men door een schoone schijn,
 Kan werden listelijk verraden.

De wereld is gelijk een klip,
 Den mensch niet anders als een schip,
 Gedreven door de woefte winden;
 Het schip drijft daer de wind het trekt,
 De klip met water overdekt,
 Schip, en schipper doet verslinden.

Zoo gaet het leyder! met den mensch,
 Die al zijn lust heeft na zijn wensch,
 Veel prijkel loopt zijn ziel te wonden;
 Zijn wellust, ach! dat is zijn wind,
 Die drijft hem, daer hy 't prijkel vind,
 Op klippen, welke zijn de zonden.

Den mensch, die door 't geluk verhoogd,
 En het verandren niet beoogd,
 Maer op 't geluk steld zijn betrouwen;
 Treft hem daer na de tegenspoed,
 Terstond ontvalt hem al de moet,
 Hy kan in ramp geen mate houwen.

't Zy het geluk den mensch verheft,
 Het zy de tegenspoed hem treft,
 Hy toond in beyd vack vreemde kuren;
 Verkeerd het luk, dan is 't, wel hoe!
 In weelde zijnde, zie wel toc,
 Licht draeyd het rad van avonturen.

Hier ben ik by de plaets, en arme Cel, alwaer
 Gerust, en Godlijk leefd dien ouden Kluyzenaer;
 Wiens oeffening, en lust, is vasten en gebeden,
 Wiens rijkdom is de deugd, in kleynheyd wel te vreden;

Wiens huys-raed is een boek , waer in hy daeglijks leeft ,
 Tot troost van zijn gemoed , en wellust voor de geest ;
 O gecstelijk vermack ! uw vreugd gaet ver te boven
 De wellust die men vind in Koninglijke Hoven ;
 O wel beraden man ! geruste Eremijt ,
 Die hier in eenzaamheyd , met God , uw leven slijt ,
 En eyndigd in de deugd den loop van uwe dagen ,
 Om zoo uw ziel aen God ten Hemel op te dragen.
 Waer zijdy , Godes vrund ? koom , Vader ! voor den dag ;
 Ik wensch u al het geen , men yemand wenschen mach.

Eremijt. God loon u wensching , en wil u voor onheyl hoeden.

Diana. Ik bid u , Vader , houd mijn stoutigheyd ten goeden.

Eremijt. Wat stoutigheyd hebt gy , Me lufvrouw , my betoond ?

Diana. 'k Sprak gaerne yets met u , dies bid ik , my verschoond.

Eremijt. Spreek wat u lust. *Dia.* Ik zoud u , Vader , yetswat vragen.

Diana. Vraag my wat u geliefd. *Dia.* Hoe moet die mensch zich dragen ,
 Die , door berouw van zond , zoo grooten droefheyd maect ,
 Dat hy (door droefheyd) tot wanhoop (by na) geraekt ?

Eremijt. Soo ver en moet den mensch zich zelve niet verloopen ,
 Dat hy uyt droefheyd zoud van Gods genaed wanhopen ;
 God wil berouw , doch geen die meerder zonden teeld ,
 Maer God wil zulk berouw , 't welk zondens wonden heeld ;
 En dat berouw bestaet in Goddelijke vruchten ,
 't welk is berouw , gemengd met tranen , en met zuchten ,
 Leedwezen over 't geen waer in men heeft misdaen ,
 Dus verde moet de ziel in rouw der zonden gaen ;
 Wie verder gaet die doold , en raekt in meerder dwalen ,
 Gods goedheyd (in 't berouw) seld voor de zondaer palen ,
 Dat hy niet verder gaet als God aen hem gebied ,
 Mismoedig zijn , dat is het recht berouwen niet ,
 Maer 't neemt berouw eweg ; dit is oprecht berouwen ;
 Dat men leedwezen toond , met vast elijk betrouwen
 Op Gods genadigheyd , wiens goedheyd is zoo groot ,
 Dat hy bekeering wil , en niet des zondaers dood ;
 Geen zonden , 't zy hoe grof van 't zondig hert bedreven ,
 Sy worden by den Heer vergeten , en vergeven ;
 Vergeven , om dies wil dat Christus heeft betaeld ,
 En aller zondaers last op zijnen hals gehaeld ;
 Hy wil , dat niemant zy om zonden uytgestoten ;
 Mits hy zijn dierbaer bloed aen 't Kruys heeft uytgegoten ;
 En met zijn dood verloft het zondige geslacht ,
 Het welke door zijn dood in 't leven werd gebracht ,
 Wanneer den mensch gedenkt op Christi dood , en sterfen ,
 Met vast besluyt , voortaan de zond te willen derven ,

Dit is 't dat God vereyftcht, hier kan men meê voldoen.

Diana. O Godlijk onder-recht! om 't hert met trooft te voên;
 Hoe zalig is die les, die gy my hebt gegeven;
 Hoe zalig, Vader! slijt gy hier u sterflijk leven;
 Hoe wel geruft zijt gy, die d' aerdsche lust verfmaed,
 En noyt boyen natuur de lust te boven gaet;
 Hoe zalig leefd gy van de menschen afgefcheyden,
 Daer geen bedriegers u tot quaed doen aen en leyden;
 Daer geen gelegentheyd tot zonden u bekoord,
 Daer gy noyt ydelheyd, oft geyle reden hoord.
 Ach! had ik zoo geleefd, zoo had ik niet gevonden,
 Dien schender, die my heeft gebracht tot vuyle zonden;
 Verleyd, onteerd, geschend, op eeden van zijn trouw,
 O Goddeloos bedrog! bewezen aen een Vrouw.
 Ik borteltraen op traen, eylaes! uyt deze oogen,
 Om dat Florentius, den Prius, my heeft bedroogen;
 En is met zijn bedrog Diana nu ontvlucht,
 Die om haer eere schreyd, en om haer kuyfheyd zucht.
 Ach Vader! 'k ben gezind mijn vyand na te gaen,
 In onbekende schijn by hem te onderstaen,
 Of ik, door mijn beleyd, hem niet en zal bewegen,
 Tot waer berouw, van 't gun hy heeft bestaen te plegen;
 Dies ik op u verzoek, dat gy my doch vergund,
 Een zaek, waer meê gy my ten hoogsten dienen kunt.

Eremijt. Waer ik u dienst kan doen zult gy my willig vinden.

Diana. 'k Zal my met dankbaerheyd weêr in uw dienst verbinden.

Eremijt. 'k Doe gaerne t' uwen dienst, Jufvrouw! wat ik vermach.

Diana. 't Is dienstig om zijn quaed te brengen aen den dag.

Eremijt. Zeg my uw wil, die 'k met de mijne wil verceenen.

Diana. Wild gy my deze kap, Heer Kluyznaer, wat leenen?

Eremijt. 't Zy dees, oft diergelyk, *Dia.* Wel Vader, 'k neemze aen,
 En zal in Kluyznaers schijn na 't Hof van Grieken gaen,
 Om onbekend den Prins Florentius te spreken,
 Die onderftond aen my zijn eed, entrouw te breken;
 Ik zal (in dezen schijn) hem raken in het hert,
 En melden hem mijn leed, en onverdiende smert;
 'k Zal ongeval, noch smaed, nocht ramp, nocht onheyl vreezen,
 Het zy hoe God het voegd, ik zal hem dankbaer wezen.
 Wannecer mijn ziel op God een vast vertrouwen zet,
 En hy mijn helper is, wie is 'er die my let?

Eremijt. Uw hoop, en uw geloof, uw Goddelijke reden,
 Getuygen, dat gy zijt vol deugd, en goede zeden;
 Het is een deugdzaam hert, dat als het onrecht lijd,
 Zich op een vaste hoop, van Godes hulp, verblijd;

't Geloof in u is groot, op God staet u vertrouwen;
 Ja ik verwonder my, dat gy, ô aerdsche Vrouwe!
 In dit u ongeval, uw zelve troost door reên,
 En met de wille Gods uw wille steld te vreên;
 Uw werken die zijn goed, beleyd met Godes vreezen,
 En wie dat zoo begint, zal God behulpzaam wezen;
 Maer, wie met domme kracht op eygen wijsheyd leund,
 Met ingenomen haet op felle wrack-lust steund,
 Die doold, al waent hy't niet. *Dia.* 't Is, Vader, recht gesproken,
 Wie God de wrack beveeld, die vind zich best gewroken.

Eremijt. Gelukkig is dien mensch, die zoo op God betrouwd.

Diana. Gelukkig is hy die zich van de menschen houd,
 En niet en acht noch pracht, nocht wereltsche gieraden,
 Nocht steund op 's menschen hulp, maer al op Gods genaden;
 Gy, die uw jaren kort, en die uw dagen slijt,
 Uw Schepper te geval, de menschen tot een spijt;
 Die in de wellust, laes! het weelig vleesch zoo freelen,
 Dat zy haer ziel, daer door, de rechte lust ontsteelen;
 Gy, die tot drank en spijs van 's levens onderhoud,
 De geur'ge kruidjes keurt, uyt dit begraefde woud,
 In schrale water-beek uw drooge tong doet layen;
 Ach Vader! dat aen my, aen my God zoo veel gawe,
 Dat ik zoo leven kost gelijk gy, Vader, doet,
 Soo (dunkt my) dat ik zoud gerust zijn van gemoed.

Eremijt. Wie rust inwendig zoekt, die moet inwendig strijden;
 Wie leefd'er zoo gerust, die niet en heeft te lijden?
 Daer is geen staet op aerd die ruste geven kan,
 Want yeder staet die brengt zijn eigen onrust an;
 Geen staet (het zy hoe 't zy) doet yemant rustig leven;
 Geen staet kan aen den mensch volkomen ruste geven;
 Geen mensch ('t zy in wat staet) kan leven zoo volmaekt,
 Dat een volmaekte rust in zijn gemoed geraekt.
 Iuffrouw, daer is een kap, al isse kleyn van waerden,
 Gy moetze niet na waerd, maer na de gunst aenvaerden,
 'k Gaf beter, zoo 'k ze had. *Dia.* 't Is meer dan ik kan loonen,
 En met gelegentheyd zal ik u, Vader, toonen,
 Wat aengename dienst dat my van u geschied,
 Ik toon een dankbaer hert. *Ere.* En meer begeer ik niet.

Diana. 'd Algever mildeljk, uw goedheyd wil beloonen.

Eremijt. Zeer noodig zal dit zijn, om aen den den Prinste toonen.

Diana. Wat is dit, Vader? *Ere.* Doe het oopen, en bezieet,
 Hoe dat dit aerdsche vleesch verdwijnt tot stof en niet.

Diana. Eylaes! een bekkeneel. *Ere.* Een spiegel, om t'aenschouwen,
 Hoe weynig dat een mensch op 't leven mach vertrouwen;

*Geest haer een
 Doos-hoofd.*



Een boek, waer in men leerd, hoe 't met de menschen gaet,
 Een middel, waer door 't hert berouw krijgt van zijn quaed ;
 Draeg dit met u, Mevrouw, en steld het hem voor oogen ;
 Die u onteerd heeft, en door valsch beleyd bedroogen ;
 Het kan u dienstig zijn in dit uw ongeval,
 Licht het inwendig hem zijn schuld getuygen zal.

Diana. O! Goddelijk bestier, en middel uytgevonden,
 Om 's menschen herte af te trekken van de zonden ;
 O raed, ô wijzen raed ! ô middel wel bedacht !
 God loon u, Vader ! die door u betoond zijn macht ;
 In deze kap gekleed zal ik ten Hove treden.

Eremijt. Bedek met deze kap uw Vrouwelijke leden.

Diana. Wie zoud vermoeden, als dat ik Diana ben ?

Eremijt. Onmogelijk, dat yemant nu Diana ken.
 Dees middel is bequaem, om tot uw wensch te raken,
 God wil uw voorstel een gelukkig eynde maken.

Diana. God loon uw wensching.

Eremijt. Die wil u, in deze schijn,

Behoeden, en voortaan in als uw hulper zijn ;
 En in uw voornem een getrouw bezorgerwezen,
 Vertrouw op God, zoo staet u geen gevaer te vreezen.

Binnen,

V I E R D E H A N D E L I N G.

F L O R I A E N. C E C I L I A.

Floria.

Rinces, na dat ik heb uw lieve Brief doorlezen,
 Hebik mijn hoop gevoed met honderd duyzend vreezen;
 En kniel ootmoedelijk voor uwe Hoogheyd neer.
 Ach! is't tot proef, Mevrouw, oft ernstig uw begeer?

Cecilia.

Kost ik met hert en ziel, mijn meening u getuygen,
 Ik zouw gewilliglijk ter aerden neder buygen,
 En Offeren aen u mijn innerlijk gemoed,
 't Welck uwe deugden heeft in mijne ziel gevoed;
 Waer door dat ik u lief, en lieven zal op aerden,
 Tot dat de dood my brengt, van daer my 't leven haerden;
 Geteeld van niet tot yet, yet ben ik in de schijn,
 Waer door ik op een kort weêrom tot niet zal zijn.

Floria.

Princes, 't is my genoeg, de oorzaak van mijn vreezen,
 Zal 'd oorzaak (zoo my dunkt) ook van mijn sterven wezen;
 Ten aenzien het gebied, en Koninglijke macht,
 Uws Vaders heerschappy, en Koninglijk geslacht,
 Van groote Stam, en staet in heerlijk verhoogen,
 Zullen in geener wijs, edel Princes! gedoogen,
 Dat een onedel hert (de heusheyd ongewend)
 Uw hoog-gebooren Vrouw, door deze liefde schend,
 Dat gy verlaten zoud dit Koninglijke leven,
 En, om een Herders liefd, het Koningrijk begeven;
 Te waerd is uw waerdy, u voegt geen Herders rok,
 U past geen roozen hoed, geen hazelaren stok;
 Ik hebbe niets, Princes, dat ik u kan betoonen,
 Waer mede zal ik uw getrouwe trouwheyd loonen?
 Een arrem herders zoon, van slecht, en lage staet,
 Die met een kleyn getal van Schaepjes omme gaet,
 Een vreemd verschoveling, die nietig is van machten,
 Niet waerdig dat men hem zoo waerdig zoude achten;
 Uytmundende Princes! ik hebbe macht, nocht goed,
 Maer ben in kleynigheyd, by Herders, opgevoed;
 Ik bid u, wild de zaak wat klaerder overwegen,
 Wat swarigheyd dat daer, voor u, is ingelegten;
 Misschien, Princes! dat u de reden zoo veel leerd,
 Dat gy (om beters wil) uw liefde van my keerd.

Cecilia.

Mijn onverkeerlijk hert kan nimmermeer verkeerren;
 Maer is en blijft stantvast by 't eerelijk begeeren;

Kend gy liefs aerd te recht, zoo weet ik wel, dat gy
 Niet zonder reden zult hier in verschoonen my,
 Mits ik niet wulleps, maer met voorbedachte zinnen,
 En rijpelijk beraed, my stel om u te minnen;
 Ik haet de hoogheyd, overmits my meer behaegd,
 Uw deugd-lievende ziel die gy in 't lichaem draegd;
 Uw trouwe nedrigheyd my teelden, boven allen,
 Een gunstig hert tot u, dat met een welgevallen
 Van 't Herders leven, in vermaek, en kleyne lust,
 Zocht een te zijn met u, in onbenijde rust;
 Ik kies voor 't Hof het veld, om dat ik daer mijn leven,
 Tot stille rust, en lust, mocht veyliglijk begeven;
 Het staet mijn Vader vry, 't is waer, my te gebien,
 En na gehoorzaamheyd zoo moet zijn wil geschien.

Maer, 'k ben in liefde vry
 Van Vaders heerschappy;
 Liefd wil, na liefs behagen,
 't Gebieden zijn ontslagen;
 En acht voor staet, en goed.
 De rijkdom van 't gemoed,
 Dat is, een goed genoegen,
 Waer na ik my wil voegen;
 En zoo mijn 's Vaders wet,
 Het zelfde my belet,
 Wil ik door bosch, en heyden,
 Met u de Schaepjes weyden;
 Dies maekt de liefd u Heer
 Van my, door mijn begeer,
 Dies, Floriaen, laet varen
 Uw zorgen vol beswaren.

Floria. Princes! ik zeg Princes, en waerom niet Godinne?
 Gy dwingt mijn slechte ziel uw Hoogheyd te beminnen;
 Het aldermeest dat my met moeylijkheyd beswaerd,
 Dat is, dat ik uw deugd na haer verdienst, en waerd,
 Geenzijs beloonen mach; doch, zoo ik kan betreffen
 Mijn voortige geluk, zal u mijn staet verheffen
 In eer, in trouw, in liefd, verliefde Konings kind!
 Door dien gy uwen slaef zootrouwelijk bemind.

Cecilia. Op uw getrouwigheyd, zal zich mijn liefd vertrouwen.

Floria. Van mijn getrouwigheyd moogt gy u zeker houwen.

Cecilia. Hoe zoet is liefde, als zy liefd dat zy begeerd.

Floria. 't Is 't aengenaemste dat natuur den mensch vereerd.

Cecilia. 't Is liefs rechte aerd te lieven na liefs wetten.

Floria. 't Is rechte liefd, daer 't keur gebied de liefd te zetten.

Cecilia. Ach! daer men zoo vereend past liefden op geen haet.

- Floria.* Vermits oprechte liefde het al te boven gaet.
- Cecilia.* De liefde vermacht het al, dies lief ik zonder schromen.
- Floria.* De liefde verzoet het al, wat yemand op mach komen.
- Cecilia.* Dies zweer ik u, dat my uw liefde wel behaegd.
- Floria.* Princes, aenziet uw slaef, die in zijn handen draegt
Een hazelaren staf, een slechten hoet by dezen,
Niet met Gesteenten, nocht met Peerlen uyt-gelezen
Omcingeld, nocht geçierd; geen gaven meer by my,
Dit lichaam (overdekt met deze Herders py)
Draegt yets dat ik u tot verzekering wil gunnen,
Is't zaek, dat ik daer meed u zal vernoegen kunnen;
Al hoewel dat het is mijn alderbeste pand,
Om dat te offren u, Princes, reyk my uw hand;
Het is mijn ziel, mijn ziel tot uwe liefde gebooren,
Die (zoo 'k u niet en lief) moet eeuwig gaen verlooren;
Princes, het is mijn ziel, mijn ziel die u in nood,
Door rechte liefde, trouw zal ik blijven totter dood;
Princes, de liefde doet my voor u neder buygen,
Mocht ik het met een kus uw lieve lipjes tuygen,
Die tot getuyge gy moogt drukken aen de mijn,
En laten die 't verbond van onze trouwe zijn.
- Cecilia.* Bezegeld dan uw trouw met offerand van kusjes,
En boet de graegte vry van mijn verliefde lusjes;
Niet met een geylheyd, die uyt heete wellust rijft,
Maer, die in eerbaerheyd uw rechte trouw bewijft.
- Floria.* Ik kus uw lieve mond, en offer daer mijn trouwe.
- Cecilia.* Cecilia die zweerd te zijn uw echte Vrouwe.
- Floria.* En Floriaen beloofd getrouwheyd totter dood.
- Cecilia.* Cecilia omhelst haer Herder, in haer schoot.
- Floria.* En Floriaen omhelst Cecilia uyt minne.
- Cecilia.* Cecilia verbind aen u, haer ziel, en zinnen.
- Floria.* En Floriaen geeft u, Princes, zijn lievend hert.
- Cecilia.* Cecilia die wil dat gy de haren werd.
- Floria.* En Floriaen die wil zijn hert aen 't uwe geven.
- Cecilia.* Cecilia die wil eenhertigh met u leven.
Nu laet ons wijsfelijk, mijn Herder, ons beraên,
Met wat beleyd dat wy best raken hier van daen;
Ik wenschten dat gy wist een middel te ontdekken,
Waer door wy uyt het Hof in stilligheyd vertrekken;
En waer wy onze reys best nemen, geef my raed.
- Floria.* Princes, wat zal ik raên ik schroom voor deze daed.
- Cecilia.* Waer is uw liefde? mijn Lief, laet liefde raed verzinnen.
- Floria.* Ik weet; Princes die moet, in schijn van Herderinne,
Haer kleeden, en alzo met my, door bosch, en dal,

Gaen reyzen, tot de plaets daer 't haer believen zal.

Cecilia. Dees middel dunkt my goed, doch waer wy zullen keeren,
Dat stel ik, Floriaen, alleen aen uw begeeren;
Voor my, waer 't u geliefd, mijn liefde, en mijn hert
Die volgen Floriaen, al ging hy 't zy hoe verd,
Mijn liefde, en mijn trouw zullen mijn Lief verzellen.

Floria. Ach! of ons Godden Heer, eens weêr ter plaets woud stellen,
Daer ik gebooren ben; zoo wenschten ik geen meer,
Vermits ik u daer kost bewijzen alle eer,
Ja meerder als Princes vertrouwd dat ik zal kunnen;
Ach! woud ons God (mijn Lief) zoo veel geluk vergunnen,
Soo zoud ons luk, Princes, tot aen den Hemel gaen.

Cecilia. Indien gy 't raedzaam vind, wy zullen 't onderstaen.

Floria. Gy zult, zoo 't u geliefd, in Herderinne kleeden,
Op morgen voor den dag, na 't eyken bosch toe treden;
Aen geen zijd van de Beek, dicht by de Kluy's'naers Cel,
Alwaer ik u mijn Lief, dan volgen zal. *Cecil.* 't Is wel;
Ik zal van nootdruft my, tot onze reys verzorgen,
En komen daer ter plaets, gelijk gy zegt, op morgen;
En by de Kluy's ik u mijn Herder wachten zal.

Floria. Den Hemel wil mijn Lief behoên voor ongeval.

Zinnen.

KONING, FLORENTIUS, en eenige Hovelingen,

Koning. Vertrek. Florentius, wat schuylt 'er? zijn uw zinnen
Verwerd in 't dool hof van de zinnelooze minne?
Hoe Prins, wat is 'er? spreek, hoe staet gy dus en treurd,
Wat let u? is u yets bejegend, oft gebeurd,
Is 't om Cecilia? doet zy u treurig leven?
Ik loof, dat ik haer zal aen u ten Echte geven.

Florent. Sijn Majesteyd beloofd meer als hy geven kan.

Koning. Wel dat schijnt vreemd gezeyd! geef my daer reden van.

Florent. Cecilia die heeft een ander trouw gefworen,
Waer van uw Majesteyt de zekerheyd zal hooren.

Koning. Florentius die doold, en heeft een quaed vermoên.

Florent. Ik kan zijn Majesteyt daer goede blijk van doen.

Koning. Ik weet, 't is misverstand, ontsaen uyt jalouzye.

Florent. 't En is noch jalouzy, noch liefden razernye.

Koning. Ey, Prins! ten kan niet zijn, 't zal nimmermeer geschien.

Florent. Grootmogend Majesteyt, oft ik het had gezien!

Koning. Gezien! dat haer Princees verbonden heeft te trouwen?

Florent. Grootmogende Monarch! ik zal het staenden houwen.

Koning. Wel droomd Florentius? *Flor.* Neen, mogend Majesteyt,
Maer 't is waerachtig, zoo, gelijk ik heb gezeyd.

Koning. Waerachtig? Prins! wat blijk kund gy daar van verklaren?

Florent. Het geen ik zeg, zal ik zoo naectlijk openbaren,

Dat

Dat zijne Majesteit geen blijk meer eyschen zal.

Koning. Florentius, wat blijk getuygd uw ongeval?
Aen wie heeft haer Princes verloofd, buyten mijn weten?

Florent. Het is my onbekend, hoe dat hy word geheeten,
Grootmogend Majesteit, de naem en ken ik niet.

Koning. Is 't yemand in mijn Hof, die deze gunst geschied?

Florent. 't En is geen Hoveling, nocht Hovelingsgelijken.

Koning. Wel laet my van die 'tis dan eenig teeken blijken.

Florent. Ik schroom dat ik ontdek de zaake zooze leyd,
Mits dien zy quetst de eer van uwe Majesteit. (niet verder)

Koning. Mijn eer? *Flor.* Uw eer. *Kon.* Hoe is 't dan Prins? *Flor.* Ey! vraeg

Koning. Ik wil dat gy 't my zegt. *Flor.* Eylacs! het is een Herder,
Een Herder, die op 't land de schapen hoed, en weyd;
Dees mind Cecilia, grootmogend Majesteit.

Koning. Nu houd ik zeker, Prins, dat gy u vind bedrogen,
Daer gy dat hebt gezien, daer heeft het oog gelogen.

Florent. Gelogen? waer het maer gelogen. *Konin.* En zoo is 't,
Florentius die heeft zich in het zien vergift.

Florent. Vergift? ô neen! ô neen 't is verre van vergiffen,
Grootmogend Majesteit, mijn zeggen zal niet missen,
Ik heb het aengezien, en ook van woord tot woord,
Wel duydelyk en klaer met opmerk aengehoord;
Cecilia die heeft een brief aen hem gegeven,
Waer in zy (zoo zy zeyd) haer meening had geschreven.

Koning. Wel waer is dit geschied? *Flor.* Omtrent de Beek in 't woud,
Tennaesten by daer zich den Kluyzenaer onthoud. (ken

Koning. Wanneer was 't? *Flor.* Nu van daeg. *Kon.* En toonden zy hem te-
Van liefden, oft van min? *Flor.* Daer is zoo veel gebleeken,
Is dat geen blijk genoeg? dus sprak zy, Herder! kom,
Om hels my, die u mind, voor haren Bruydegom..

Koning. Florentius, is 't waer? *Flor.* Zoo waer, dat ik met eeden,
Grootmogend Majesteit, wil sweeren dat zy 't dedden;
Ia leven, goed en bloed, stel ik daer voor te pand.

Koning. Cecilia, Doet gy mijn Kroon deez schand?
Dat gy een Herder zoekt voor Bruydegom te trouwen,
Ia liever liet ik u de kop van 't lichaem houwen;
Ia haer van lit tot lit vernielen, eer ik woud
Gedogen, dat zy haer zoo veer verlopen zoud;
Men diend, hoe eer hoe best, dit vuur zijn vlam te dooven.

Florent. Dit vuur brand verder als zijn Majesteit zal loven.

Koning. Hoe, is 'er dan by haer oneerbaerheyd geschied?

Florent. Wie zich in twijffel vind, die heeft het zijne niet.

Koning. Hebt gy dan yets gespeurd? ik wil gy zult het zeggen.

Florent. Ik wil haer Majesteit dit niet te laste leggen.

Wat niet gefchied en is, wel licht gefchieden kan.

Koning. Het is gelijk gy zegt, daer is al vry wat an,
Men moet dan, Prins, het quaed (om ineerder quaed te fchutten)
In 't eerft, met alle vlijt, den loop van 't quaed doen flutten;
Wanneer men in 't begin de ziekte wederftaet,
Soo werdze menigmael verhoed met kleynen raed;
Het naeft is, dat men tracht dit voorneem om te ftooten,
En dat den Herder zy in hechtenis gefloten;
Vervolg hem, Prins, en maek dat gy geen tijd en fpild.

Binnen.

Florent. Grootmogend Majesteyt, ik doe het geen gy wild.

A L L E R D U S. F L O R E N T I U S.

Allerd. Hoe dus verbaeft? wat is 'er, Prins! u wedervaren?
Florent. Yets wonders, 't geen ik u, mijn vrund, moet openbaren.
Allerd. Het moct al vry wat zijn, na dat uw wezen duyd.
Florent. Is 't niet wat vreemds, mijn Heer, Cecilia de bruyd!
Allerd. En met uw Hoogheyd? *Flor.* Neen Allerdus.
Allerd. 't Kan niet missen.
Florent. Het kan; en 't gaet ons veer ook boven onze gifsen.
Allerd. Ik acht zijn Hoogheyd boert. *Flor.* Neen, 't is geen boertery.
Allerd. Hoe is het dan, mijn Heer? ik bid verklaer het my.
Florent. Alzoo ik my op u, als op mijn zelfs vertrouwe,
Soo kan ik ook geen zaek voor u verborgen houwen;
Dewijl ik van uw trouw, mijn vrund, verzekert ben,
Soo is 'er niets dat ik voor uw verfwijgen ken;
Dies let met aendacht eens, Allerdus, op mijn woorden,
Ik weet, uw leven gy noyt vreemder stuk en hoorden.
Alzoo ik by geval, alleen door 't bosch quam gaen,
Vond ik daer de Princes, by haren minnaer staen.
Gelief-koofd, en gevleyd, ô zotte, zotte zinnen!
Hoe zot zijn maegden, als de lust haer tergt tot minnen;
Wat doen de maegden niet, als min haer gaende maekt.
Allerd. Gelijk het vlas op 't vuur zeer haest in brand gerackt,
Zoo licht vervald een maegd in oneer, en te fchande,
Wanneer zy in haer hert de minne lust doet branden;
Een maegd die min ziek is, loopt prijkel aen haer eer,
Doch dit vertrouw ik op Princefle nimmermeer.
Florent. Vertrouwd niet al te veel. *Aller.* Hoe! niet te veel vertrouwen?
Zijn Hoogheyd wil Princes niet voor lichtvaerdig houwen.
Florent. Lichtvaerdig, Heer, of niet, ik heb zoo veel gezien,
Dat met Princes wel mocht oneerbaerheyd gefchien.
Zoo 't niet gefchied en is.
Allerd. Princes! *Florent.* En noch al verder;
Zy is verliefd, en mind, voor Bruydegom, een Herder.

't Schijnt

- Allerd.* 't Schijnt ongelooffelijk.
- Florent.* Nochtans zoo is het waer ,
En heb 't zijn Majesteit ontdekt zoo naekt en klaer ,
Dat hy daer over my wel hoogelijk belaften ,
(Eer 't verder komen mocht) den Herder aen te tasten.
- Allerd.* O Hemel ! wat ik hoor , dat nu een Koningskind ,
Zoo zeer in min vervalt , dat zy een Herder mind ?
- Pagie* Wat kan de min niet doen ? wat werkt de min al kuuren ?
uyt. Doch , deze min , mijn Prins ! en zal niet lange duuren.
- Pagie.* Genadig Prins , en Heer ! het Hof is vol gerucht ,
Dat de Princes nu is geweken , en gevlucht ;
Al 't Hof is vol onrust , zijn Majesteit verlegen ,
En wil dat men haer zoek , en volg op alle wegen ;
Ook heeft zijn Majesteit my striktelyk belaft ,
Om uw Genaden aen te zeggen , dat gy vast
En sterke wachten steld , om 't vluchten voor te komen.
- Florent.* Ga *Pagie* , zegde zaek is by der hand genomen ;
Allerdus , vrund ! gaet gy de Noorder hoeken door.
- Allerd.* Ik zal , en ben ontsteld van 't geen ik zie , en hoor ;
Ik zal op 't spoedigst my begeven haer te soeken ,
En rennen metter haest door al de Noorder hoeken ;
Ik zal , in 't eyken Bosch de wegen zoo verzien ,
Dat daer geen door-tocht zal , van eenig mensch , geschien ;
'k Zal al de passen doen met trouwe wacht bezetten ,
Die op het vluchten van Princes wel zullen letten.
- Florent.* Ey ga , Allerdus ! ga , op dat geen tijd en spild.
- Allerd.* Ik ga , en doe , mijn Prins , al 't geene dat gy wild.

Binnen.

C E C I L I A , in Herderinne kleeding.

VAer wel verheven Throon , Eer yemand het verspied ,
Vaer wel Scepter , en Kroon , Oft door de telgjes vlied ,
Ik laet ze die haer minnen ; Om my te achterhalen.
Wat is 'er meer aen vast Wat neem ik voor een spoor ?
Als moeyten , zorg en last ? Ik ga dit wegje door ,
't Is best een Herderinne . Tot ginder by het Beekjen ;
Wie kend my in dit kleed ? Stap voetjes , stap wat aen ,
Ey vlugge voëtjes , treed , Waer toeft gy Floriæn ?
Eer 't dagje neêr komt dalen ; Koom , volg my op dit freeckjen .

Hier is de Beek , en Kluyt , alwaer mijn Lief my zeyde ,
Dat ik , in deze schijn , zijn komste zoud verbeyden ;
Ik treed in 't kluytsjen , by den ouden Kluyzenaer ,
Alwaer ik ben bevrijd voor onheyl , en gevaer ;

- Hou zich, waer zigt gy hier? *Ere.* Ik koom wat's uw begeeren?
- Cecilia.* Ik zou wel yets van u, Heer Vader, leeren,
 Waerom dat gy den loop van uwen levens tijd,
 In woefte wildernis, zoo armelijk verfligt?
- Eremijt.* 't Is daerom, Herderin, dat ik door rouw der zonden,
 In dienst aen Gode, al mijn leven heb verbonden,
 Om zonds verdiende straf door boeten weêr t' ontgaen.
- Cecilia.* Waerom dat, Vader l in de wildernisgedaen?
- Eremijt.* Om door de wildernis my stâdig in te beelden,
 De woefte wildernis van mijn verloopene weelden;
 De eenzaamheid, om dat zy geen beletzel geeft,
 Wanneer de geest zijn lust in God te dienen heeft;
 De armoed die ik lijd, is my een willig lijden,
 Vermits de armoed is een middel, om te mijden
 De wellust, die in 't hert de meeste zonden voed;
 Het arrem leven strekt een wet voor het gemoed,
 Om overdaed en weeld ter zielen uyt te jagen,
 Mits weeld, en overdaed den oorsprong zijn van plagen.
- Cecilia.* Zoo speur ik dan dat u de armoed verheugd,
 Om dat de armoed is een Voedster van de deugd.
- Eremijt.* De armoed voed geen deugd; veel armen haer begeven
 Meer tot de boofheyd, als wel tot een deugdzaam leven;
 Zoo armoed voeden deugd, zoo moest men d' arme lien
 (Zoo meenig als 'er zijn) dan altyds deugdzaam zien;
 Neen Herderin, daer strijd de rede dapper tegen,
 Als dat de deugde zoud in d' armoed zijn gelegen;
 De deugd ontfaact alleen uyt een oprecht gemoed,
 En werd door reden in des menschen hert gevoed;
 De armoed is bequaem om wellust uyt te vinden,
 De reden doen des mensch aen deugdens wet verbinden.
- Cecilia.* 't Is redelijk gezeyd! doch, 'k bid u, rede geeft,
 Waerom dat gy dan hier dus arremlijke leeft?
- Eremijt.* Om door de armoed geen overdaed te plegen,
 Gelijk de overdaed het herte kan bewegen
 Tot schandelijk misbruyk, daerom is armoed goed:
- Cecilia.* Zoo houd ik staende noch, dat armoed deugde voed;
 Want kan men misbruyk door een arrem leven mijden,
 Zoo voed de armoed deugd, daer kan niet tegen strijden.
- Eremijt.* 't En heeft geen kracht van deugd dat yemand misbruyk laet,
 Om dat hy niet en vind de middlen tot de daed;
 Maer dat is rechte deugd het misbruyk af te keeren,
 Als lust en overvloed 't misbruyk aen ons begeeren,
 Daer toe port reedlijkheyd (en niet de armoed) an,
 Maer armoed is een zaek die daer toe dienen kan;

Allerdus En rede voed de deughd, zoo dat de deugd uyt reden,
uyt. De armoed willig kiest, uyt deugds genegentheden.

Cecilia. Daer zien ik yets, eylaes! dat my een oorzaak geeft,
Waerom mijn hert in vrees, en droeve zorgen leeft,
Vaer wel, ik ga, *Ere*. En ik om mijn gety te lezen.

Cecilia. Is dit Allerdus niet? ô God! wat mach'er wezen?
Ik ben ontsteld, eylaes! en op het hoogst bedroefd,
Ach! Floriaen, mijn Lief, dat gy zoo lang vertoefd,
Ik spreek Allerdus aen, die van my niet en weet,
Noch my niet kennen zal in 't Herderinne kleed;
Om weten wat hy wil heb ik een groot verlangen.

binnen,

Wel heer! hoe dus vermoeyd? hebt gy noch niet gevangen,
Noch eenig wild op 't spoor, vervolgd in dezen hoek,
Allerd. Neen Herderin, 't en is geen wild dat ik nu zoek,
'k Ben om een ander vangst hier in het Bosch gekomen;
En hebt gy de Princes hier niet by u vernomen?

Cecilia. Princes Cecilia? *Aller.* Na hare vangst ik hack.

Cecilia. Waer in heeft zy misdaen? dit schijnd een vreemde zaek,
Waerom zoud de Princes doch vluchten? door wat reden?
Heeft zy in eenig deel de wetten overtreden?

Oft yets verbeurd, waerom zy vluchten zoud? ey zecht!

Floriaan Mijn vrund, ik acht gy zijt heel qualijk onderrecht.

uyt. Wat karmen hoor ik daer? oy my! ik ben in vreeze.

Floria. Waer mach mijn Herderin, waer mach mijn Engel wezen?
Waer zijt gy, mijn Princes? komt Floriaen te bact,
Die niet en weet, eylaes! waer dathy heene gaet.

Cecilia. Hier ben ik, hier mijn Lief, mijn Lief, mijn tweede leven,
Cecilia en zal haer Herder niet begeben.

FLORENTIUS met eenige Hovelingen.

Florent. Dat zult gy op een kort wel hooren, en verstaen.

Allerd. Princes een Herderin? dees schijn heeft my bedrogen,
En die ik heb gezocht, stond zelve voor mijn oogen.

Florent. Princes, verschoon mijn plicht, het is uws Vaders last.

Cecilia. Getrouwe liefde op geen dwang, nocht strafheyd past.

Florent. Geef u gevangen, voort. *Floria.* Waer in heb ik misdaen?

Binnen.

V Y F D E H A N D E L I N G.

KONING, FLORENTIUS, met al het Hof-gezin.

Koning.



Et schijnt ik ben tot ramp, en ongeluk gebooren,
O Hemel! wat komt my al swarigheyd te vooren;
't Gedacht mijn rampspoed, laes! nauw achterhalen
ken,

't Schijnt ik aen 't ongeluk, gelijk gebonden ben;

O Hemel-voogd! hebt gy voorzien dit Rijk te plagen,
 Ey! legt het geen meer op, als het vermach te dragen;
 Gefchand-vlekt van mijn kind, ô noyt gehoorde daed!
 Gezegen is de steun van al mijn eer, en staet;
 Mijn kroon leyd in de afch, mijn eer, welk pleeg te brallen;
 Die leyd nu t' eenemael, eylaes! ter neêr gevallen;
 'k Wil dat den Herder voor de Rechters zy gesteld,
 Op dat hem vonnis (na verdienste) werd geveld.

Florent. Ik zal zijn Majesteit den Brief eerst over geven,
 Die de Princesse aen den Herder heeft geschreven,
 Daer vindmen proef en blijk, van haer verloofde trouw,
 Dit is bewijs, in dien men 't stuk ontkennen wouw,

F L O R I A E N in de gevankenis.

Wie hindert haet, wie schaed de logen?
 Die door de nijd meynedig liegt;
 Den mensch werd van den mensch bedrogen,
 Maer ach! geen mensch die God bedriegt.

In u, ô Heer! staet mijn vertrouwen,
 Ik vrees geen straffe, pijn, nocht dood,
 Ik zal mijn hoop verzekerd houwen,
 Dat God geen vromen laet in nood.

Met boeyens vast om mijne handen,
 Gelijk misdadig, niet misdaen;
 O God! verlicht mijn sware banden,
 Laet my van u genaed ontfaen.

Is 't dat ik moet, door liefde, lyen
 Een straf die 'k niet en heb verdiend;
 Mach maer mijn ziel met God verblyen,
 Tot straffe my de dood verliend.

Salige zieltjes, die hier boven,
 In vrede leeft, en vrolijk zijt;
 Daer ik hier noch veracht, verschoven,
 Haek na dien aengenamen tijd.

KONING, FLORENTIUS, eenige Racts-heeren,
 vier Rechters, en al 't Hof-gezin.

Koning. Laet den misdadigen hier voor de Rechters komen.

Floria. Wat hebt gy doch met my, gy Heeren, voor genomen?

Rech. Om uyt uw mond de schuld uws mildaeds te verstaen.

Floria. Wat leyd men my te last? waer heb ik in misdaen?

Rech. Gy hebt de wetten van dit Koningrijk gebroken.

Floria. 't Is tegen recht, en reên, ja valschelijk gesproken;

Laet my de wetten van dit Koningrijk eerst zien,
 Waer zijn de wetten die oprechte liefde verbien?

2 *Rech.* Die vind gy in het boek van uw gemoed beschreven.

Floria. Wie zal van mijn gemoed getuyge kunnen geven?

2 *Rech.* Uw misdaed, die u daer oprechtelijk verwijt,
 Als dat gy Herder, sware straffe schuldig zijt.

Floria. Ik kan in mijn gemoed, noch schuld, noch misdaed vinden;
 Indien ik schuldig ben, dat is, dat ik beminde,
 En noch beminnen zal, Princeffe's Koningskind,
 Die ik beminde, om dat zy my heeft bemind;
 Soo dit een misdaed is, zoo laet my straf verwerven,
 Eer ik mijn liefde breek, zal liefde my doen sterven.

1 *Rech.* Gy wijft uw vonniszelt, het sterven komt u toe.

Floria. Soo 't recht bewijzen kan dat ik zoo veel misdoo.

1 *Rech.* Het is genoeg mildaen, eens Konings eer te schennen.

Floria. Niet minder schaem ik my, ô Rechters! zulks t'ontkennen.

2 *Rech.* Ontkennen is geen recht, uw werken die zijn klaer.

Floria. Dat's recht gezeyd, daerom is mijn ontkennen waer.

2 *Rech.* 't Is waer, dat gy het recht, en wetten hebt geschonden.

Floria. 't Sal waer zijn, zoo wanneer dit waerlijk werd bevonden.

1 *Rech.* Is dit een Herder? hy is meerder dan gemeen.

Koning. Hy toond een kloek gemoed met deftigheyd van reên.

1 *Rech.* 't Is waer, dat gy Princes beloften deed van trouwen.

Floria. Dat is geschied, en my in 't minst noch niet berouwen.

2 *Rech.* Wie heeft u met Princes het trouwen toegestaen?

Floria. Ishier yets in verbeurd? zoo heeft het liefde gedaen.

1 *Rech.* Die liefde stond u niet vry, nocht kan u niet bevryen
 Van straf, die gy, door haer, verdiend hebt om te lyen.

Floria. Straf my (na dat u dunkt) alwaer 't schoon met de dood.

1 *Rech.* Acht gy u die verdiend? kend gy uw schuld zoo groot?

Floria. In 't minste niet. 2 *Rech.* Waerom dat vonnis dan gegeven?

Floria. En waerom niet, zoogv my komen kund aen 't leven?

2 *Rech.* Met recht hebt gy de dood tot uwe straf verdiend.

Floria. Om dat ik aen Princes mijn liefde heb verliend?

1 *Rech.* Om dat gy de Princes zocht uyt het Rijk te brengen,
 En uw vervloekte lust met Konings bloed te mengen.

Floria. Men zegge wat men wil, 't is verre daer van daen,
 Dat ik in oneer zocht mijn lusten te verzaên,
 En 't Koninglijke bloed te schenden door ontrouwe;
 O neen! daer voor zal God mijn ziel onschuldig houwen.
 Gy Rechters, oordeeld rechts; wanneer men dat bespeurd,
 Soo wensch ik dat men my van lit tot lit verscheurd;
 Ja is'er in mijn hert oyt zulk gedacht gekroopen,
 Soo mach men Floriaen het vel van 't lichaem stroopen;

Kapt, rabraekt, brand, en vild, en doet my alles an,
 Wat men tot straf oft pijn voor my bedenken kan.
 1 *Rech.* Na wetten van dit land, hebt gy verdiend te sterven,
 En zult u vonnis na de wet van 't recht verwerven;
 En van uw misdaed eyscht het recht geen meerder blijk;
 Als dat gy zocht Princes te voeren uyt het Rijk;
 Dit is den hals verbeurd; dies moogt gy u bereyen,
 En 't Recht en laet zich nu met zeggen geen meer peyen.

Koning met alle de anderen binnen.

FLORIAEN (bewaerd van eenige Dienaers)
 blijft op 't Tooneel.

O albeziende Godt! mijn zinnen, en gedachten,
 Vliegen ten Hemel op met geestelijke krachten;
 De wereld loos, en boos, de menschen valsch en quaed,
 Die passên op geen recht, maer oordeelen uyt haet;
 De vromen dikmaels vuyl, en fielen vaek voor vromen,
 Doch, die 't gemoed voldoet hoeft laster niet te schromen;
 Verwezen totter dood, Cecilia! Goddin,
 Om dat ik eerelijk u liefde draeg, en min;
 En gy my weder mind, vereenigd met ons beyden,
 In zuiverlijke liefd, moet ik mijn liefde scheidén;
 O scheidén al te wreed! niet wreed door doodes pijn,
 Maer wreed, om dat ik moet van u gescheidén zijn;
 Cecilia, vaer wel, vaer wel mijn uytverkooren,
 Ik ben tot uwen dienst, mijn Engel! niet gebooren.
 Princes, wanneer mijn ziel dit lichaem, laes! verlaet,
 Zoo draeg om mijnent wil, uyt liefd, een rouw gewaed;
 Ter liefde van uw slaef, wiens trouwigheyd zal blijken,
 Noch dood, nocht vuur, nocht swaerd, nocht geene plagen wijken.
 Pronk uw Altaren op, ô zuivre Lief-goddin!
 Ontfang de offerand van mijn getrouwe min.
 Breng my van daer ik quam, op dat ik my bereye,
 Om zalig in den Heer, van dezer aerd te scheidén.

CECILIA gekluyfterd zijnde komt met eenige
 Dienaers voor de Gevangenis.

Rechtveerdig God, hoe kan uw Goddelijk vermoegen?
 Dit ongelijk, eylaes! verdragen, en gedogen?
 O God! uw mogentheyd, en machten ik aenbid,
 Verlost mijn tweede ziel die hier gevangen zit.
 Gy lijd, en ik heb schuld, ô onverdiende plagen!
 Volmaekter Jongeling mijn oogen noyt en zagen;

Gekniel!

Geknield ter aerden neêr leyd uw bedroefde bruyt,
 Koom Floriaen, mijn Lief, en steek u hoofd eens uyt;
 Zie wie hier voor u leyd, met hert en ziel gebogen,
 De armen opgerecht, de tranen in de oogen,
 De handen toegevoegt, en uytgereykt tot dy,
 Alzoo ik schuldig ben, mijn Lief, vergeef het my.

Floria. Sta op, Princes, sta op, gy hebt my niet misdreven;
 Het knielen komt my toe, aen u staet het vergeven,
 Mits gy om mijnent wil, ô Koninklijke maegd!
 Dees yfre boeyens om uw tedre handen draegt;
 Ey! droog, Cecilia, de traentjes op uw wangen,
 Die my bewaeren, hier dus swarelijk gevangen;
 Ey! staek uw zuchten, droog uw wangen nat betraend,
 't Bewaerd mijn hert te meer, 't ontciert uw schoon gedaent;
 Princes, mijn Lief! ik bid (geboeyd in yfre banden)
 Laet af van schreyen en het wringen in de handen;
 Want yeder traentjen dat 'er nyt uw oogjes perst,
 Benauwd my 't herte zoo, dat het van droefheyd berst;
 De zuchjes, die daer nyt uw teere boesem swellen,
 Doen mijn benauwd gemoed met meerder smert beknellen,
 Ik voel door uw verdriet in my te meerder smert,
 Die als een ballast leyd op mijn benauwde hert.

Cecilia. Indien ik u, mijn Lief, mocht van die last bevryen,
 Daer is geen dood zoo wreed, ik woude om uw lyen,
 Die traentjes die ik ween, en bigglend neder giet,
 Zijn niet om mijn ellend, maer meer om uw verdriet;
 Uw lijden valt my swaer, uw droefheyd drukt mijn herte,
 Om dat ik ben geweest de oorzaak van uw smerte;
 Hoe is het mogelijk, dat zonder schreyen ik
 Geduuren kan, den tijd van eenen ogenblik;
 Eylaes het is vergeefs, dit hert geperst in rouwe,
 En kan de regen van de tranen niet onthouwen,
 't Lijf is de ziel te nauw, de wereld my te bang,
 Zôo lang als ik met u mijn sterven niet ontfang,
 Om met mijn Lief, door liefde, van 't werelds af te scheyden,
 Op dat mijn ziel, uw ziel ten Hemel mach geleyden.

Floria. Princes, noch eens Princes! Princesse, voor altijd
 Soo bid ik u, mijn Lief, dat gy gedachtig zijt,
 Dees reden daer ik zoek mijn Engel mee te peyen:
Wat God te zamen voegt, dat zal den mensch niet scheyden.
 Is 't dat de dood mijn ziel doet scheyden van der Aerd,
 Troost u, en denk, Princes, ik ben uw liefde niet waerd;
 Troost u met Godes wil, die niet en is t'ontvlieden,
 Wat Godes wille wil, mijn Lief, dat moet geschieden.

Cecilia. Mocht tot verlichtenis, uw onverdiende pijn,
Mijn hertzen Lief, met d' uw, in een gesmolten zijn,
Dat ik u deze last, en onverdiende plagen,
Getrouw tot in der dood, mijn Lief, mocht helpen dragen,
Soo waer mijn hertje dan, ten deele, wat verlicht.

Floria. Hoe toond gy u dus droef, Princes, voor mijn gezicht?
Ik bid, zoo veel ik kan, wild uwe droefheyd staken,
Den Hemel, hoop ik zal een goeden uytkomst maken;
Mijn Lief, mijn lieve Lief! waer toe zoo grooten rouw?
Dewijl het God den Heer met my zoo hebben wouw;
Mijn Lief! ik bid uw doch, houw op, houw op van schreyen.

Cecilia. Het valt mijn ziel te swaer van d' uwen af te scheyen.

Floria. God heeft het zoogewild, zijt met Gods wil te vreên.
Mijn Engel, het word tijd, dat ik my tot gebeên
En Gode voegen ga, voor 't Aerds het Hemels kieze.

Cecilia. Ach! zal ik dan, mijn Lief, uw liefde zoo verliezen?

Floria. Princes, 't is geen verlies, wanneer men beter mind,
Waer is 'er meerder vreugd als men ten Hemel vind?
Mijn ziel den Hemel zoekt, en wil een beter erven,
Nu dat de ziel my leerd de spreuk, *Gedenkt te Sterven.*

Als my de dood van 't lijf ontbloot,
Soo laet dit op mijn Graf-steen houwen;
Een Herder zocht (maer onvolbrocht)
Een Konings kind als Bruyd te trouwen.

Cecilia. Ik hoop u dra te volgen na,
Mijn Lief! door liefd, en trouwe;
'k Zal na uw dood, mijn Maegden schoot
Soo lang ook zuyper houwen.

K O N I N G, Rechters, met alle watten Hoof is.

Koning. Breng haer terstont van hier, en d' Herder voor 't gerecht.

Cecilia. Beweeg u Vader! *Kon.* 'k Wil gy niet een woord meer zegt.

Floria. Grootmogend Majesteit, mijn sterven, oft mijn leven
Staet in het Boek alleen van uwen wil geschreven;
En wat zijn Majesteit my waerdig acht verdiend,
't Sy 't leven oft de dood, na dat hy my verliend,
Ik duldig dragen zal, en troosten my door reden;
Moet ik nu sterven? 'k ben met sterven wel te vreden,
Niet dat ik (na verdienst) de dood my schuldig ken,
Maer dat ik, door de liefd, daer toe genegen ben.

1 Rech. Uyt wijzende het recht, bevind men u verdiend
Te hebben, 't swaerd des doods. *Flor.* Indien gy 't dan zo miend
Grootmogend Majesteit; zoo zal ik na uw wetten,
(Als 't doch niet anders mach) goetwillig my gaen zetten.

Ik die moet sterven, als mildadig, niet mildaen,
 Onnoozel als een Lam ter wreeder slachtbanck gaen,
 Ter liefde van mijn Lief den dood gewillig sterven;
 Vaer wel mijn Lief, vaer wel! vaer wel, nu moet ik derven
 De wel gewenschte vreugd uws liefdens, op der aerd,
 Vaer wel, tot dat uw ziel met my ten Hemel paerd.
 Alzoo mijn levens tijd ten eynde is geloopen,
 En dat 'er geen genâ voor my en is te hoopen,
 Bereyd ik my t'er dood, en kniele voor het swaerd,
 En offer God mijn ziel, het lichaem aen de aerd;
 Ik kniel, vaer wel Princes, met God vereenigd weest,
 In uwen handen, Heer! beveel ik mijnen geest.

DIANA in Kluyzenaers kledingh.



Diana. Houw op, Scherp-rechter, houw; ik die als Ambassade,
 Eerst wat te spreken heb uw Hoogheyd, en Genade;
 Naest heusche groetenis aen zijne Majesteit,
 En 't gantsche Hofgezin; zoo werd u aengezeyd,

Ha! Grickze Vorst, en Prins, dees gifte te aenvaerden.

Florent. Wel Kluyzenaer, wat 's dit. *Dia.* Mijn Heer, de groote waerden
Van dit juweel, by u te wege brengen zal,
Dat gy herroepen zult dit droevig ongeval;
Gy, die een ander straft, straft eerst uw booze daden,
Opend dit boek, en leer daer uyt uw eygen quaden;
Ontdek dees spiegel, 'k zeg dees spiegel! waer in gy
Zult klaerelijke zien uw snoo bedriegery.

Florent. Zietoe, niet al te hoog, oft mocht u wel berouwen.

Diana. Het geen ik heb gezeyd, dat zal ik staenden houwen;
Koom, doe dees spiegel op, u zelve daer bezieet,
Gy, die misdadig zijt, veroordeel andren niet;
Aenschouwd het geen ik brocht, gyzult daer in bevinden,
Dat uwe daden u aen deze straf verbinden;
Doe op, doe op dit boek, waer in gy vinden zult,
Waerachtige getuyg van uw godlooze schuld.

FLORENTIUS ontdekt het Doods-hoofd.

Florent. O Hemel! wat is dit? wat wil dit, Kluyzenaer, wezen?

Diana. Een boek, waer in gy kunt uw eygen misdaed lezen.

Florent. Wie is 'er die een Prins van misdaed overtuygd?

Diana. Een arme Kluyzenaer, die hier ter aerden buygd,
En steld dit bekkeneel, tot tuyge, u voor oogen,
Dat gy, opeed van trouw, Diana hebt bedroogen;
Dit spreekt in uw gemoed, hoe 't met den mensch verkeerd,
Ey Prins! ik bid, hier aen u eygen zelve leerd;
En denk, wanneer de dood, u dees gelijk zal maken,
Hoe 't met de ziel zal gaen, door uw vervloekte zaken;
Dat gy uw trouw, uw eed, uw waerde Lief verliet,
Die my, tot u te gaen beweegden, om 't verdriet
Dat gy haer hebt gedaen, uw Hoogheyd voor te houwen;
En is uw ontrouw u, ô Prins! noch niet berouwen?

Florent. Ik sta, gelijk verzuft, verwonnen in 't gemoed!
Met een berouwig hert, mijn ziel haer klachten doet;
Berouw, hoe schielijk komt gy my 't gemoed ontroeren!
Ik ben niet waerdig om de naem van Prins te voeren;
Onwaerdig ben ik nu, onwaerdig ken ik my,
Dit Princelijc geweer, te dragen aen mijn zy;
Ach! of den Hemel gaf dat ik haer eens mocht spreken,
Ik zoud voor haer gezicht, my op mijn zelve wreken;
Ik ken 't, ik heb misdaen, mijn herte voeld berouw,
Ik heb mijn trouw verloofd, Diana is mijn Vrouw,
Ik wil en zal mijn Lief Diana Echtlijk trouwen.

Diana. Florentius, zult gy ook uw beloften houwen?

Florent. Ik zal, dat sweer ik u, maek dat zy hier verschijn.

Diana. Soo gyze spreken wild, zy kan hier daedlijk zijn.

Florent. Ik zal haer liefd en trouw gelijk mijn Bruyd betoonen,
En bidden dat zy doch mijn misdaed wil verschoonen.

Diana. Die zijn verschoond, zoo gy u maekt haer Echte man.

Florent. Wat blijk, oft zekerheyd betoond gy my daer van?

Diana. 'k Heb volle macht van haer, daer van met u te spreken.

Florent. Soo dat zoo is, toon my, Heer kluyznaer, een teken.

Diana. Geen teken heb ik meer, als 't geen ik u verklaer.

Florent. Had ik Diana zelfs. *Dia.* Of ik Diana waer.

Florent. Hoe, gy Diana? *Dia.* la Diana.

Florent. 't Schijnt gelogen.

Diana. 't Is niet, vermits gy ziet Diana voor uw oogen;

Doch, 't schijnt Florentius Diana niet en kend.

Florent. Diana Lief! zijt gy 't? *Dia.* Florentius, ik ben 't;

Zie hier Diana zelfs, in deze Kluyfnaerskleeren.

Florent. Heb ik Diana onteerd, ik zalze weder eeren.

Diana. Wat werkt de liefde niet in deze Kluyfnaersschijn?

Gedenkt te sterven, Prins, gy zult te vrede zijn.

Koning. Wat wonder werkt de min, zoo wy hier zien voor oogen,

Florentius getrouwd? hoe vind ik my bedrogen.

Florent. Grootmogend Majesteit, voor wien ik neder buyg,

En mijne misdaed u rechtvaerdelijk getuyg;

En bid genade in het geen ik heb misdreven,

Genad'ge Majesteit, ik bid, wild my vergeven

Dat ik Diana heb getrouwd, en bovendien,

My heb verftout, mijn trouw uw Dochter aen te bien,

Ik heb niet wel gedaen, ey! wild genade toonen,

En al mijn misdaed, door uw goedigheyd verschoonen,

Ey, toon genaed aen my, en d' Herder, die hier staet

Verwezen totter dood, veroordeeld van uw Raed;

Ey, loon geen liefd zoo wreed, cylaes! 't is my berouwen,

Dat ik dees Herder heb beschuldigd van ontrouwe,

Oft eerelooze min, gepleegd aen 's Koningskind,

Die hem eerst, eer hy haer geliefd heeft, heeft gemind.

Koning. Se gt, Herder, wie gy zijt, en waer gy bent gebooren.

Florin. In Vrankrijk, daer ik, laes! mijn Ouders heb verlooren;

Mijn Vader, van geslacht, uyt Koninglijke stam,

Door ramp, en ongeluk tot neder-lage quam;

Soo dat ik heb gedoold in schijn van Schap'n-hoeder;

Cyrus mijn Vader was, en Isabel mijn Moeder;

Dit draeg ik tot getuyg; mijn Vader, in zijn leven,

Heeft zelve my dees ring aen mijnen hand gegeven.

Diana. Die namen, en dien ring zijn my zeer wel bekend,

't Waren mijn Ouders meed , dies gy mijn Broeder bent,
Mijn Broeder Floriaen ! wat wonder leerd den tijd.

Floria. Ach Hemel ! wat ik zie , Diana , hoe zijt gy 't ?

Diana. Ik ben 't.

Floria. Mijn Zuster ! hoe zal ik uw trouwheyd prijzen ?

'k Moet Broederlijke liefd met deze kus bewijzen.

Koning. Almachtig God ! hoe vreemd stierd gy der menschen loop ,

Gy helpt de vromen , Heer ! vaek tegens alle hoop ;

Gy zijt een helper aen die geen , die u vertrouwen ?

Zy doolcn nimmer , die Gods wetten onderhouden ?

Wie Godden Heer vertrouwd , in tegenspoed , en nood ,

Die werd van God verlost , alwaer 't ook in de dood.

Dit blijkt hier in dit Spel , 't welck leerd , *Gedenkte Sterven*,

Wie 't sterven wel bedenkt zal Godeshulp verwerven ;

'k vergeef den Herder al het geen hy heeft misdaen ,

En boven dat , neem ik hem voor mijn Swager aen ,

Erken hem voor een Prins , en zal mijn Dochter trouwen :

Florent. Hier eyndigt rouw met vreugd , zoo yeder kan aenschouwen.

Hier leerd men , wat de liefd niet al te wege brengt.

Hier leerd men , hoe dat God vaek ongelijk ghenegt.

Hier leerd men , dat de deugd wel dikmaels werd verschoven ,

Maer dat zy (op haer tijd) het onrecht gaet te boven.

Hier leerd men , hoe een Maegd moet in het minnen gaen.

Hier leerd men geyle min (in 't vryen) tegen staen.

Hier leerd men in de liefd getrouwigheyd betoonen.

Hier leerd men hoe men moet zijn naesten mensch verschoonen.

Hier leerd men voor het laetst , de rechte liefdens vreugd ,

Dat is getrouwigheyd , gegrondvest op de deugd.

Eerste Vertooning.

Daer Cecilia voor het gantsche Hofgezin verschijnt, en met groote verwondering Floriaen aenziet.

Tweede Vertooning.

Daer Floriaen, en Cecilia malkander omhelzen, in het by wezen, en met welgenoegeen, van 't gantsche Hofgezin.

Derde Vertooning.

Daer Floriaen omhangen werd met een Koninglijken Tappaert, en van den Koning den Scepter toegereykt.

Vierde Vertooning.

Daer Floriaen met Cecilia, en Florentius met Diana, getrouwd werden van den Bisschop.

S T E L L I N G D E R V E R T O O N I N G E N.

Eerste Vertooning.

Floriaen (geknield) kust des Konings hand; Florentius en Diana omhelzen malkander; alle den Raed, en Hovelingen hebben het oog op dat werk. Cecilia heel besweken, werd van twee Staet-Jufvrouwen onder haer armen geschoort, en ziet met groote verwondering op Floriaen, die voor haer Vader geknield leyd; neffens Cecilia staet Allerdus, wijzende op het werk van Floriaen aen den Koning.

Tweede Vertooning.

Den Koning staende ter hooger, en Florentius ter lager hand van Diana; en alle den Raed en Hovelingen daer beneffens in order; ziende altezamenna Cecilia, die van Floriaen omhelst werd.

Derde Vertooning.

Den Koning reykt den Scepter aen Floriaen en Cecilia; die daer haer rechter-hand op leggende, van alle den Raed en Hovelingen voor Erfgenaem van de Kroon erkend werden, door het opsteken der vingeren.

Vierde Vertooning.

Floriaen met Cecilia, en Florentius met Diana, kruys-wijs over malkander staende met hand-sluytinge, werden van den Bisschop getrouwd.

Eerste Vertooning.

Liefde. Cecilia (met rouw bevangen)
 Stort tranen op besturven wangen ,
 Gepijnigd van een bang verdriet ;
 En schijnt met zuchten uyt te dond'ren ,
 De grootheyd van haer groot verwond'ren ,
 Mits zy haer Lief in 't leven ziet.

Trouw. Het leven schijnt Princes t' ontglippen ;
 De dood zit op haer bleeke lippen ,
 Mits zy haer Lief al zielloos acht ;
 Haer Lief (als van de dood verzezen)
 Zal noch haer lieve Bruygom wezen ,
 Schoon Liefde dat niet had verwacht.

Tweede Vertooning.

Liefde. De haet, en smaed, zijn overwonnen,
 Een nieuw omhelzen word begonnen ,
 Na dat Cecilia bevind ,
 Dat die, die zy had uytverkoren ,
 Van Konings stamme is geboren ,
 Geboren Prins en Konings kind.

Derde Vertooning.

Trouw. Hoe kan de tijd den mensch verkeeren ,
 Gelijk wy door de tijden leeren .
 Wat vindmen zuur , wat vindmen zoet ;
 Hy, die veroordeeld was te sterven ,
 Zal Scepter, Kroon, en Rijk verwerven ,
 Na lang geleden tegenspoed.

Vierde Vertooning.

Liefde. De Liefd zal liefdens recht behouwen.

Trouw. Florentius Diana trouwen.

Liefde. Cecilia Prins Floriaen.

Trouw. Een yder zal de zijnen erven.

Liefde. Dat leerd de spreuk, *Gedenkt te sterven.*

Trouw. Dus ziet men 't in de wereld gaen.

ROZEMOND

EN

RANICLIS

Bly-Eyndend-Spel.

I N H O U D.



*Cypriaen (Trouw's belofenisfe gedaen hebbende aen lufvrouw Celestina) ver-
soekt Mins lust met haer te plegen, zy de kuysheyd lievende, wil 't zelfde niet
gedogen; waer over Cypriaen misnoegt zijnde, zich dadelijk begeeft na luf-
vrouw Rozemond; doet verzoek om haer te minnen, en tot zijn liefde te
bevegen; doch werd haer wederliefde hem ontzeyd.*

*Raniclis komende (naer ouder gewoonte) vind Cypriaen voor de deur van Ro-
zemond, is grootelijks misnoegt, en beschuldigd Rozemond van ontrouw, dies Rozemond vley-
ende, hem zulks zoekt 't onpraten; doch is zijn jaloesheyd zoo groot; dat geen beedinge nocht
geveley, van zijn geliefde Rozemond, zulks heeft kunnen te wege brengen, derhalven Roz-
monde (gram werdende) hem haer Liefde ontzeyd. Raniclis die ter herten nemende, beklaezd
hem over zijn jaloesheyd, valt Rozemond te voet, bidaen haer dat zijn misdaed hem verge-
ven mogte worden, doch is vergeefs.*

*Cypriaen een Liedje gerijmd hebbende, komt voor de deur van Rozemond, laet het zelfde
aldaer door eenige Speelluyden, op het fierlijkst speelen en zingen, Rozemond komt by hem, haer
gelatende groot misnoegen daer over te hebben, zeggende, zoo zy haer lusten mogt gebruyken, zoud
zy Cypriaen wrack in plaets van liefde, tot vergeldinge verleenen. Cypriaen zich nederbuygende,
biedt zijn geveer aen Rozemond, opend zijn boezem, begeerd dat zy haer wrack-lust zal volbre-
ngen, en offerd hem gewillig uyt Liefde ter dood.*

*Rozemond verwonderd over zijn gewilligheyd, aenvaerd zijn degen; dreygd hem te doorficken,
zy Cypriaen ontvertzaget ziende, dreygd hem eerst de oogen uyt te steeken, en daer na het leven te
benemen; hy even stantvast blijvende, beweegd hier mede het hert van Rozemond, die in
plaets van wrack, 't gemeer ter neder smijt, Cypriaen emholzende, wreekt haer met een kus, naer
over Cypriaen verblijd, zich in dienst van haer Liefde begeeft.*

*Rozemond, in haer eenigheyd zijnde, zingt het Liedjen, dat zy van Cypriaen begeerd hadde;
ondertusschen komt Raniclis in Boers kleeding, sprekende met Rozemond, eyndelijk zeggende
verstaen te hebben van een zekere Herderin, dat een lufvrouw (genaemt Rozemond) geliefd werd
van eenen Cypriaen, welken Cypriaen de Herderin beloften gedaen hadde om te trouwen, maer
niet en wilde na komen, om dat zy hem de Minne lusten weygerde.*

*Rozemond zich verwonderende, kost sulks niet gelooven; Celestina in Herderinne schijn, sweert
aen haer zulks geschiedt te zijn; Cypriaen komt op het slagb, het zelfde verstaende, ontkend het, zeg-
gende zijn leven geen Herderin gesproken te hebben.*

*Celestina ontdekt haer; Cypriaen dit ziende, is verwonderd, en word van Celestina met zoo
veel waer-tekenen overtuygd, dat Rozemond, zijn valscheyd gewaert word, en hem verbod
doet (in 't by-Wezen van Raniclis,) hem noyt na dezen meer by Rozemond te laten vinden;
waer mede Rozemond (onwaerdig) van hem affsheyd, en Raniclis, en Celestina middelrarmen*

om haer voorgenomen Werk te volvoeren.

Rozemond misbrooftig over Cypriaens valscheyd, krijgt berouw dat zy haer Raniclis heeft afgeslagen, beslyt eyndelyk aen Raniclis te schrijven; vreesachtig zijnde, meet niet hoe zy wil; Cupido by haer komende, raad haer voort te varen, belovenle haer vry verzekert te zijn, zulks by Raniclis aengenaem, en waerdig ontfangen zal werden; haer aenbiedende den Brief in handen van haer geliefde Raniclis te geven. Raniclis den Brief ontfangen hebbende, gaet daer mede by Celestina, haer troostende met hoop, door hem en Rozemonde, zoo veel te weeg te brengen, dat zy (gelijk hy met zijn Rozemonde) ook met haer Cypriaen, gelukkig zal komen te trouwen.

Raniclis openbaerd hem aen Rozemonde, werd zeer aengenaem by haer ontfangen, met beloften van Echtelyk te Trouwen.

Raniclis gedachtig zijnde, Cypriaen en Celestina, beslyt met Rozemond, dat Rozemond haer verkleeden zal in 't Herderinne kled van Celestina, en dat Celestina haer verkleede in schijn van Rozemond, om te zien, of men door dit middel kost werken om Cypriaen tot Celestina te bewegen, dit geschiedende, komen by Cypriaen, die zich verandert vindende van gemoed, valt voor Rozemond ter aerden, meenende die zelfde Celestyn te wezen; haer bildende zyn misdad te verschoonen, en hem ingerade aen nemende, haer liefde en trouw wilde waerdig kennen; Celestina (om Cypriaen te proeven) zeyd met den Huysman getrouwd te zijn, alzo Cypriaen haer verlaten hadde, en dat hy nu zoude moeten ootz aekt zyn met Rozemond te trouwen; waer over hy misbrooftig zyn ontrouw bekliegd, neemt voor hem eenzaam te leven, ter oorzaak by zyn trouw gebrooken hadde, en niet wilde met een ander vereenen, als met zyn geliefde Celestina.

Rozemond haer ontdekkende, zeyd hem Celestina te zullen genieten; Celestina haer ontdekkende omhelst Cypriaen.

Raniclis het Boeren gewaed nyt doende, getuygt Cypriaen dat hy met Rozemond zal trouwen, en eyndigt alzo.

Namen der Uytbeelders.

CYPRIAEN, verlooft aen Celestina.

CELESTINA, een Amsterdamfche Dochter.

ROZEMOND, woonachtig tot Amsteldam,


RANICLIS, verliefd op Rozemond.

CUPIDO,

MARGRIET, Kamenier van Rozemond.

EERSTE HANDELING.

CYPRIAEN. CELESTINA.

Cypria.  Yn Lief! waerom hebt gy, van mijne liefd mistrouwen?
Celesti. Uyt vrees dat gy uw belofte niet zult houwen,

Cypria. Wat oorzaak heeft uw vrees, dat zulliks zoud geschien?

Celesti. Maer door d' ervarentheyd, gelijk wy daeglijks zien.

Cypria. Uw vrees is ongegrond, en buyten wet van rede.

Celestia. Gelijk mijn Lief daer zeyd, zoo zeyden dikwils mede
 Die geen, die Minnens lust volbrachten, maer zoo dra
 Die lust geboet was, ach! dan most op haer genâ
 De Dochter leven; neen! ik laet u toe te vryen
 In alle eerbaerheyd, maer steld de Min ter zyen;
 Denkt om de lust niet eer, voor d' eere dat toe laet;
 't Gebruyk van Min, eylaes! een teere Maget schaet;
 Al wat de Liefd vereyft, in d' eer, dat moogt gy krijgen.

Cypria. Mijn Liefd wil Minnens lust. *Cel.* Ik bid mijn Lief wil swijgen,
 Soo gy mijn trouwlijk liefd, zoo toond uw Liefd getrouw,
 Houd lust zoo lang in dwang, tot dat ik ben uw Vrouw,
 Bedwingd uw lusten doch, tot dat bequamer tijden
 Die vreugde tusschen u en my, Lief, zullen lijden.

Cypria. Ik die zoo meenig dag, ik die verscheyde jaren
 Getracht heb, met mijn lieve Celestyn te paren;
 Ik die door trouwheyds pand u swoer zoo menig eed,
 Dat ik u trouwen zoud zoo gy mijn wille deed;
 Gy hebt van dag tot dag, gevoed mijn Mins vertrouwen,
 En my tot noch de lust, ach! Celestyn onthouwen;
 Waerom ey! zegt my doch, uw Minne niet verleend,
 Indien gy Cypriaen uyt rechte Liefde meend?

Celesti. Gy vraegt het geen gy weet, daar zijn verscheyde wetten
 Die 't minnen wel gebien, maer minnens lust beletten;
 Men ziet, wanneer een Maegd een Jongman zoo veel geeft,
 Dat hy zijn minnens lust van haer verkreegen heeft,
 Sijn vryen is gedaen, wat volgt 'er? ach! ellende,
 Een knaging in 't gemoed, die Maegden kuyfheyd schende;
 Men laet de arme Maegd beweenen hare rouw,
 En die haer had gevrijd, die zoekt een ander Vrouw.

Cypria. Wat zekerheyd hebt gy, dat Cypriaen zoud haten
 Sijn Celestyn, na zy de min had toe gelaten

De lusten zijnes wensch ; veel eer vertrouw ik dat ,
 Als lust genoten is , men meerder oorzaak had ,
 Om in de Liefd stantvast zijn Lief getrouw te blijven.

Celesti. Wat zoud men menig boek van dezen handel schrijven ?
 Wat had men menig dag van noode , eer men zouw
 Bewijzen het vervolg , van mins plicht voor de trouw ;
 Soo veel kan Cypriaen niet sweeren , nocht beloven ,
 Of 't is wel eer geschied , dat men onwaard verschoven
 Een eerbaer Dochter liet ; 't mocht oock zoo gaen met mijn ,
 Daerom en zal 't van my doch noyt geleden zijn ;
 Hoe wel , 't is waer , gy my vaek hebt beloofd te trouwen ,
 Soo gy uw Siele mind moet gy beloften houwen ;
 En 't zy dat gy de min al na uw lust volbracht ,
 Gy hielt uw trouwe niet , zoo gyze nu niet acht.

Cypria. 'k Heb Celestina , u mijn Liedens trouw gesworen ,
 't Is waer , 'k heb u voor mijn Siels afgodin verkoren ;
 Ik draeg u in mijn hert , ik min uw in mijn Ziel ,
 Gelijk mijn afgodin , voor wien ik daeglijks kniel ,
 Soo ik met mijn verzoek , mijn Engel heb misdreven ,
 Ay ! wild uyt Liefde dat uw Cypriaen vergeven ,
 't Is maer verzocht , en zoo 't verzoeken u mishaegd ,
 Is 't billik dat uw slaef zich na uw wille draegd.

Celesti. Uw heusheyd (waerde Lief) kan onglijk meer verdienen ,
 Als mijn eerbieding weet uw heusheyd te verlienen ;
 Mijn lievert , ach ! 't is tijd dat ik vertrekken moet ,
 En zijt met deze kus van Celestyn gegroet.

Cypria. Vaer wel , mijn Lief , vaer wel . *Cel.* Eylaes ! mijn Lief , hoe dus ?

Cypria. Wat is 't ? *Cel.* En geeft gy my niet eens ? *Cyp.* Wat doch ? *Cel.* Een kus.

Cypria. Verschoond my Lief , ik wensch , indien 't uw lust te scheyden ,
 Dat nu de goede Goôn met deze kus geleyden . *Celestyn Binnen*
 Gaet Celestina , gaet , de kus dien ik uw gaf ,
 Daer meê zal ik van u mijn Liefde trekken af .

Ik minden Celestyn wel eer ,
 Maer nu min ik een ander weêr ;
 O min ! ô zoete min ! uw krachten
 Die speelen steeds in mijn gedachten ;
 O min ! uw schicht heeft my gewond
 Met Liefd , tot Iufvrouw Rozemond ;
 Ik ga , en voeg my by haer deur ,
 Daer ik uyt zoete minne treur .

Ach ! Rozemond , gy die met zoete droom , uyt minne ,
 De lieve slaep nu voed ; uytmuntende Godinne ,
 Die niet uw Cypriaen (wiens hert met min gewond)
 Uyt Liefde lieven wild , wreed , wreed Rozemond ;

Die Raniclis alleen uw gunsten schijnt te toonen ,
 En mijn getrouwe dienst onwæerdig te beloonen ;
 Ach ! wreede Venus , ach ! hoe pijnigt my uw brand ,
 Daer leyd mijn roem , ik sla de wapens van der hand ;
 En zal in plaets van dien , als ik my placht te wreken ,
 Niet meer dien strengen Mars , maer u , ô Venus ! smeeken ;
 In plaetze van dit Swaerd , dat d' alderwreetste dwong ,
 Sal ik , ach ! Cypria , gebruyken nu mijn tong ;
 Om met gevley , gesmeek , uw hertje Lief te trekken
 Ter plaets , daer ik het mach mijn hertens wond ontdekken ;
 Op hoop , dat uw genaed , ach ! waerde Rozemond ,
 Genezing toonen zal , aen mijn verliefde wond ;
 Ey ! flucxze beenen , mijn geboeyde hert wil dragen
 Ter plaets , daer Rozemond mijn tong mach hooren klagten ,
 Van al de droeve ramp , van al het wreed verdriet ,
 Dat my om harent wil , (leyder !) alleen geschied ;
 Ach min ! ach zoete min ! ach minne ! drijft my heenen
 Voor 't Venster van mijn Nimph , op dat mijn droevig weenen
 Mach raeken haer gehoor , en dalen in haer hert ,
 Op dat zy eens gevoeld , mijn nieuw ontsteken smert ;
 Mijn Lief , mijn Rozemond , wiens hertje leyd gedoocken
 In zachte pluymen , met uw oogjes toe geloocken ;
 Ik roep , ik roep noch eens , mijn Lief , mijn Rozemond ,
 Mijn Lief , mijn lieve Lief , aenschouwt de zoete wond ,
 Die my de minne (God) heeft in het hert gedrongen .

ROZEMOND , uyt 't venster.

- Rozem.* Wel Cypriaen , gy hier ? *Cyp.* Godin , ik ben gedwongen ,
 Dat ik hier in de nacht , met moedeloos getreur ,
 Kom doolen over straet , en kermen voor uw deur ;
 Aenziet uw slaef , Princes , die leefd als zonder leven ,
 Soo ik u yets misdoe , wilt het , mijn Lief , vergeven .
- Rozem.* Noemt gy my Lief ? dat 's vreemd ; 'k heb u noyt Liefd getoont .
- Cypria.* Is 't wat te vry ? ik bid mijn vrygheyd verschoont .
- Rozem.* Te vry , en ook te stout . *Cyp.* mijn Engel moet vertrouwen
 Dat waer de Liefde heerft , geen reden maet kan houwen .
- Rozem.* Wie buyten redens maet Liefd 's lusten volgen wil ,
 Die volgd geen Liefde , maer een redelooze gril ;
- Raniclis*
uyt. Op vrundfchap ik verzoek , vertrek u Cypriaen ,
 Vermits ik niemand wil by nacht te sprake staen .
- Cypria.* Dit u verzoeken zal , ach ! Rozemond geschieden ,
 Uw onderdaen en slaef volbreng u heus gebieden ;
 Vaer wel , ha ! Ziels vooghdes , schoon dat ik van u ga ,
 Ik draeg uw beelt 'nis meê , ik oog uw oogjes na .

*Binnen.**Binnen.*

Dit

Ranic. Dit's meer als ik oyt zag, dit's buyten de gewoont,
Dat yemand in de nacht zich voor uw deur vertoond;
Mijn Lief, mijn Rozemond, dit oorzaekt my veel vreeze,
Dat onder onze Liefde een valsch bedrog zou wezen;
W'il ik gaen kloppen aen, en spreeken eens met haer?
Hy klopt. Ik doe 't, dat hoort zy licht.

ROZEMOND, uyt 't venster.

Rozem. Wel Liefste zijt gy daer?
Ranic. Ja Rozemond; wilt gy dat ik my zal vertrekken?
Rozem. Soo zoud mijn Zonnens glans met nevels damp bedekken,
Neen Lief, ik koom beneën; ach! Ranielis mijn waerde.
Ranic. Ik achten u wel eer mijn glory op der Aerden,
Maer leyder nu mijn hel. *Rozem.* Mijn hertje wel hoe dus,
Dat gy my niet ontfangt met een gewoone kus?
Waer in misdeed ik, Lief? *Ran.* Die vraegd het geen hy weet,
Onnoodig dat men die beleefden antwoord deed;
Ontrouwe Rozemond. *Rof.* Hoe dus mijn Lief? *Ran.* Ontrouwe.
Rozem. Hoe, is 't u errenst, oft zal ik het spots-wijs houwen?
Ranic. Doet zoo 't u best gevalt. *Rof.* Ey! doet my doch verstaen,
Waer in dat ik u heb, mijn eygen hert, misdaen;
Ey! zegt doch, is van my u eenig leed geschied?
Ranic. O neen! of 't al zoo waer dat acht gy immers niet.
Rozem. 't Schijnt Lief, gy boert met mijn.
Ranic. 't Is waer, gy raed te degen,
'k Acht Rozemond is om mijn boertery verlegen;
Gy noemt my uwe Lief, ha! Hemel kan het zijn?
Hoe lief dat ik u ben, betoond gy wel aen mijn.
Rozem. Mijn hertjen, ach! wat is 't? *Ran.* Uw hertje? *Rof.* Ja, mijn hert.
Ranic. Noemt hem zoo, die in 't hert van u geliefkooft werd.
Rozem. Dat doen ik, want ik Lief geen liever als die geen
Die voor mijn oogen staet, en steeld mijn 't hert-alleen;
Mijn Ranielis, mijn Lief, *Ran.* Ha! licht verkeerde Vrouw,
Uw slykke sloyery ik voor beveynstheyd houw,
Ha! wispelturige, die met uw losse zinnen,
Speeld yder uur op uur, in nieuw ontfteken minne;
De eerste die gy mind, is die gy 't laetste ziet,
Het oog dat voeduw min, maer 't hert gevoeltze niet;
Onlukkiger als ik en leeft 'er, wreede Goden!
Ik die mijn dienst, mijn Ziel, mijn leven aengeboden,
Uyt gulle Liefden heb, haer, die uyt Liefde mijn,
Haer liefde thoonde, maer 't was Liefde in de schijn;
Ha! Rozemond is dit 't geen gy mijn swoert te houwen?
Rozem. Van waer, ach! Ranielis, komt u dit valsch mistrouwen?

- Ranic.* Van waer, ach! Rozemond komt uw die zotte zin
Dat gy lichtvaerdig dus verwisseld in u min?
- Rozem.* Lichtvaerdig? *Ran.* Ia. *Rozem.* O Goôn! wat moet ik niet al hooren;
Wat laster komt my tot mijn onschuld hier te vooren?
Wat dulle razerny heeft Raniclis ontmand?
Wat jalouzy heeft hem berooft van zijn verstand?
Gy weet het, ach! helaes, dat mijn verliefde zinnen,
Noyt yemant meerder gunst betoonden, in het minnen,
Als uw, die nu mijn gunst, mijn Liefde, en mijn trouw,
Voor zoo lichtvaerdig scheld, ach! dat den Hemel wouw,
Dat ik de min zoo niet ter herten had genomen.
- Ranic.* Ach! dat den Hemel woud dat ik noyt waer gekomen
Ter plaets, daer my de min eerstmael het hert ontfak,
En uw beveynde tong, van 't veynzend minnen sprak;
Ik haet den dag, de uur, dat wy (ô Goden) t' zamen,
Voor d' alder eerste mael, van min te spreken quamen;
Ik haet die zotte lust, en wensch op my een straf,
In plaets ik Rozemond, het eerste kusje gaf;
O kus! ô valsche mond! ô oortaeck mijner Minne!
Ontrooffter mijnes vreugds! ô Dief-eg mijner zinnen!
O kus! 'k verfoey de kus, die eerstmael 't vuur in 't hert
Ontsteeken heeft, en nu betoond haer brand, en smert.
- Rozem.* Is dit de loon mijns diensts, vergeldinge mijns trouwe;
Ach! Hemel, hoe is mijn mijn vrygheyd berouwen;
Hier meê staek ik mijn Liefd, hier meê is 't lieven-uyt;
Vaer wel, mind daer 't u lust, 'k verfoey die Venus guyt.
- Ranic.* Meend gy het geen gy zegt? *Roz.* Och ja. *Ran.* Ik niet, mijn
't Sijn liefdens treekjies, Lief, die ik uyt liefde toone, (schoone,
Mijn waerde Rozemond, een kusjen. *Roz.* Weg van mijn,
Uw kussen? neen, ô neen! 't zal nimmermeer niet zijn.
- Ranic.* Mijn Rozemond, ik kan u doch niet toe vertrouwen,
Dat gy die wreedheyd steeds zult in uw herten houwen,
Vertrouwt (mijn waerde Lief) my doch niet anders toe
Als dat ik dit (mijn Lief) uyt rechte Liefde doe.
- Rozem.* Acht gy dat Lield? ik niet, weg met uw zotte trekken;
Mijn Liefde is gedaen, uw laster deedze breken;
Soo lief lief-kooft gy niet, dat ik in Liefd verval,
Soo verr', dat ik u oyt weêr liefde toonen zal.
- Ranic.* Ach! Rozemond, mijn Lief, mijn zoete vyandinne,
Ik kniel voor u ter aerd, en bid u om de minne
Die ik u heb getoond, en toonen zal, dat gy
Uw wraek-lust boet aen mijn, met Liefdens tyranny;
Ach! ziele Voedsteres, hert boeyster, pronk der aerde,
Mins glory, Liefdens roem, is Rozemond mijn waerde;

Met neêr gebogen knien valik voor u te voet ,
 En offer Rozemond mijn leedwezend gemoed ;
 Ik ken 't ik heb misdaen , maer misdoen zonder weten ,
 Heeft (buyten kennis) Lief, Raniclis doen vergeten ;
 O Min ! hoe min ik dus ? ô brand ! die my zoo brand ,
 Dat ik (door Liefde) ben als redeloos ontmand ;
 Ik bid u , Rozemond , met sprakelooze spraek ,
 Wreekt u op Raniclis met wrackelooze wrack ,
 Doet wat u lustte doen , gebied Lief , uw gebieden
 Zal door berouw , mijn Lief , mijn Rozemond , geschieden .


Rozem. Noemt my uw Lief geen meer , mits ik uw Liefd verzaek ,
 En toon af-keerlijkheyd (als proeve van mijn wrack .)

Ranic. Moorderesse , neen , beulin ; ook niet . ha ! Rozemond ,
 Zal in zoo lieven hert die wreedheyd zijn bevonden ?
 Sal in uw zacht gemoed zoo straffe strafheyd zijn ,
 Dat gy my dooden zult ? ha ! Hemel is op mijn
 Der Goden haet zoo groot ? neen Rozemond , mijn leven ,
 Vlucht niet , ey ! laet ik uw eerst noch een kusjen geven ;
 Een kusjen waerde Nimph. *Roz.* 't Sal nimmermeer geschien .

Ranic. Waerom mijn Rozemond ? *Roz.* 'k Wil Raniclis niet zien . *Binn.*
Ranic. Vlucht g , ha ! Moorderin , en wreedste aller Vrouwen ?
 Nu schuw voor Raniclis , wie had oyt zulk vertrouwen ?
 Is 't (Goden !) dus verkeert , heb ik zoo veel misdaen ,
 Dat al de Liefden is zoo schielijk weêr vergaen ?
 Dan doch ; 't schijnt Rozemond veel meer vermaken vind ,
 In Cypriaen als my ; almachtig Venus kind ,
 Uw Goddelijke macht aenbid ik met eerbieden ,
 Laet mijn genade van mijn Rozemond geschieden ;
 'k Heb Rozemond misdaen , ik zelfs de oorzaak ben ,
 Dat ik van Rozemond geen gunst meer krijgen ken ;
 Vervloekte jalouzy , door u is dit gekomen ,
 Ik ga om zien wat best tot hulp diend voorgenomen . *Binnen.*

T W E E D E H A N D E L I N G .

CYPRIAEN komt met eenige Speel-luyden , voor
 de deur van ROZEMON D.

Cypria.  E nacht , de bruyne nacht , beschaduw t berg , en boomen ;
 O nacht ! gewenschte nacht , vreugd-voedster voor die geen ,
 Die met geruste slaep haer vreugde schept in 't droomen ,
 Daer ik hier voor haer deur op-offer mijn gebeên ;
 't Bedroefde hert vol pijn zoekt yets tot zijn vermaken ;
 De min , eylaes ! de min mijn geest tot rijmen dreef ,
 Op hoop met vreugd mijn smert uw hertje mocht geraken ,
 Dies , op gevoyfde maet , ik deze rijmpjes schreef ,



Dees rijmpjes, die voor u, mijn Rozemond, met snaren,
 En lieflijk geluyd, al mijn bedroeft verdriet,
 Al klagende met vreugd, mijn smert zullen verklaren;
 Vang aen, en queelt met vreugd, de pijn die ik geniet.

Werd dit navolgende gezongen, en gespeeld.

I.

VLied heen, droeve zuchjes,
 Na mijn Rozemond, wiens hertje brand (eylaes!) van zoete minne;
 Venus, uwe vruchjes,
 Worteld gy in't hert, van mijn verliefde lieve moorderinne;
 Droeve traentjes, mocht ik u mengen in haer bloed,
 Rozemond, ik weet,
 Mijn smert, mijn leet,
 Beweegden uw gemoed.

II:

Maer wat is't (ô Goden!)
 Of ik klachjes, traentjes, zuchjes, offer aen mijn Rozemond,

Gy (door uw geboden)

Hebt haer in de min, met trouws beloften waerdiger verbonden;
 Vliegt ten Hemel, droeve zuchjes, tuygd aen de Goôn,
 Dat ik om de Min,
 Van mijn Goddin,
 Moet sterven duyzend doôn.

III.

Ach! hoe kan ik leven,
 Als ik, Rozemond, bedenck, hoe gy in lusjes van de minne,
 Sult ten offer geven,
 Lipjes, borsjes, hertje, zieltje, ja u zelfs, aerds Goddinne;
 Droeve gedachjes zullen mijn tuygen wat geschied,
 Lieve minnens vreugd,
 Mijn Leentens jeugd,
 Moet smoooren in verdriet.

R O Z E M O N D uyt 't venster

Rozem. Wie daer? Cyp. 't Is Cypriaen, ha! voedsteres mijns leven,

Rozem. Gy hebt my met uw doent, oorzaak tot wraek gegeven,

Cypria. Voldoet, Iufvrouw, het geen ik hebaen u verdiend,
 't Zy wraek, 't zy wat het zy, al 't geen gy mijn verliend,
 Neem ik gewillig aen. Roz. Vertoefd ik koom beneden.

Cypria. Speel luyden u vertrekt.

Speel-luyden Binnen.

Rozem. Wel Cypriaen, wat reden

Bewegen u, dat gy in 't midden van de nacht,
 Met vruchteloos gespel mijn hert te winnen tracht?

Cypria. Iufvrouw het is de Liefd; Liefd doet my zulliks plegen.

Rozem. Wat oorzaak? Cyp. Om uw hert tot liefde te bewegen.

Rozem. Tot Liefde? Cyp. Ja, tot liefd, ha! lieve Rozemond,
 Op hoope dat uw slaef daer door beweging vond.

Rozem. Indien ik na mijn wensch, u Cypriaen mocht loonen,
 'k Zoud my aen u. Cyp. Hoe doch? Roz. Een wreê beulinne toonen;
 In plaets van Liefd, die gy u hier meê acht verdiend,
 Soud u een wreede wraek tot looning zijn verliend.

Cypria. Toond u, naer uw beliefd, zoo wreed als 't u behaegd,
 Dood my, 't zal glory zijn, dat zoo een lieve Maegd
 Een Minnaers Siele doet uyt 't lievend lichaem varen;
 Ach! Rozemond, verkort, verkort mijns levens jaren,
 Indien ik niet en mach genieten uwe min,
 Gun dat ik van uw hand de dood ontvang, Godin;
 Ik offer u met vreugd, om mijn ellend te korten,
 Dit stale Lemmer, om 't getrouwe bloed te storten;
 Ontfangt het, 't geen wel eer beschermer was van mijn,
 Laet dat nu, Rozemond, uw wraeks voldoender zijn;
 Laet dit zijns Meesters bloed uyt hert en aders zuigen,
 Laet dit geveruwde stael met bloed mijn trouw getuygen;

Ik kniel, zie daer mijn Lief, en lever u dit swaerd.
Rozem. Soo lieven dood acht ik u Cypriaen niet waerd, (villen?
 Meer wreedheyd wil mijn wrack. *Cyp.* Lust uw wrack mijn te
 Voldoetze, graeg zal ik, wat gy wild, willig willen;
 Is dat noch niet genoeg, zoo doet my deze smert,
 Rukt levend uyt mijn lijf mijn op-geofferd hert;
 Oft kapt van lit tot lit al mijn verliefde leden;
 Ha! Rozemond, wat zal ik tot verzeckerheden
 Van mijn getrouwe min meer toonen, als dat gy
 Bereyd en willig ziet om uwe Liefde my.

Siet hier de plaets bereyd,
 Daer 't lievend herte leyd,
 Ha! lieve Morderinne;
 Uw wreedheyd noem ik zoet,
 Koom Rozemond, voldoet
 Uw wrack-lust aen mijn minne.

Rukt uyt zijn Leger-steê
 Mijn hertje, 't geen alreê
 Uw will'ge slaef doet buygen;
 Op dat het aen Me-vrouw,
 Sijn Liefde, en zijn Trouw,
 Getrouwelijk mach tuygen.

Reykt my u swaerd. *Cap.* Sie daer, almogende Godin,
 Mijn trouwe borst ontbloot, en stoot 'er vrylijk in.

Rozem. Wel aen, houd daer; ô neen! legt daer vervloekte degen.

Cypria. Heeft Rozemond berouw, van haer opzet gekregen?

Rozem. U moorden? 't waer te wreed; neen, 'k wil my anders wreken.

Cypria. Hoe doch? *Roz.* Maer met dit swaerd de oogen u uytsteken.

Cypria. Mijn oogen! waerom doch? ach! Rozemond, mijn oogen?

Rozem. Om dat gy daer door hebt de Liefde in 't hert getogen.

Cypria. Uw slaef gewillig is te doen 't geen u behaegd.

Rozem. In plaets van wrack is 't Liefde, die Rozemonde draegt;

Mijn wrack dat is een kus, ô roover van mijn ziele!

Op wien Liefds keurig oogen krachteloos vervielen;

Wanneer uw zoet gespeld, en 't aengename Lied,

Op 't gierlijkste gerijmd, na bootsten nu verdriet;

O pijn vol van vreugd! ô vreugde vol van klachten!

Hoe waerdig doet gy mijn in 't hert die waerde achten;

Ach! als ik noch bedenk u Liedjen zoet van zin,

Zoo brand mijn hertje, (laes!) in vlamme van de min. (ken.

Cypria. Veynsd Rozemond met mijn? *Roz.* Het veynzen moet ik sta-

Cypria. Zal Cypriaen (Iufvrouw!) dan aen zijn wensch geraken?

Rozem. Spreekt op, en zegt uw wensch. *Cyp.* Ik wensch (mijn waerde
Te sterven van uw hand, tot teeken mijner trouw. Vrouw)

Rozem. En kan uw trouw aen my geen ander teeken geven ?

Cypria. Het alder-zeekerst is, dat ik verlaet het leven.

Rozem. Soud ik dan moorderin van uw getrouwheyd zijn,
En dooden Cypriaen ? *Cyp.* Op dat daer door in mijn;
Mach blijken wien ik ben, en hoe dat ik beminne.

Rozem. Waend Cypriaen, in mijn zoo wreeden hert te vinne ?

Waend Cypriaen, dat ik een, die my zoo getrouw
Bemind, als een beulin van 't leven rooven zouw ?

Waend Cypriaen, dat ik zoo godloos my wil toonen,
En uw getrouwigheyd zoo ondankbaerlijk loonen ?

Ach! neen, mijn teêr gemoed is van een ander aerd,
Mijn voorstel was tot proef, ik acht uw trouw zoo waerd,
Dat ik tot loon van dien, indien gy most verliezen
Het leven, graeg de dood voor u wilde verkiezen.

Cypria. O Goôn! ô goede Goôn! wat luk toond gy aen mijn ?
Dat Rozemond mijn trouw haer dood acht waerd te zijn ;
Iufvrouw, uw slaef die knield eerbiedig voor uw voeten,
De gantsche wereld zal die glory weten moeten,
Dat d' Amstel roemen mach van een Bataeffche Maegd,
Die om getrouwigheyd, getrouwe Liedde draegd ;
Wat zeg ik ? ik zeg recht, ten zy my het vertrouwen,
In Liefde niet bedriegt, mits in 't gemeen de Vrouwen
Te licht veranderen, het geen ik niet vertrouw
In Rozemond, die 'k voor standvast in Liefden hou ;
Bataeffche Nymph, çieraed, en pronk van alle Maegden,
Ach! mocht het zijn verschoond, indien ik u yets vraegden ?

Rozem. Seer garen, mits ik u ook yets te vragen meen,
Dies vraegd 't geen u geliefd.

Cypria. Neen, Rozemonde, neen ;
Vraegd gy eerst. *Roz.* Waerom ik ?

Cypria. Op dat ik eerst op 't vragen,
Met antwoord mach voldoen, mijn Iufvrouws welbehagen ;
Die, zoo zy op mijn vraeg met antwoord my voldeed,
Mocht oordeelen, dat ik tot voldoening gereed
Van hare vraeg zoud zijn, door haer voldoen verbonden ;
Dies laet my tot voldoening d' eerste zijn bevonden,
Op dat mijn will'ge dienst aen Rozemond geschied,
En zy (in als wat zy gebied) my willig ziet.

Rozem. Nu zal ik d' eerste zijn ; mijn vrage die is deze,
Mach my de eer geschien het Liedjen eens te lezen,
Het geen gy, Cypriaen, deed spelen voor mijn deur,
Het Liedjen, waer door ik verwissel in mijn keur ?

'k Min die ik heb gehaet, 'k haet hem die ik beminde,
 Door 't zoet gevry, dat ik in uwe Rijmpjes vinde;
 Ey! geef my 't Liedje doch, waer door miju Zieltje leeft.

Cypria. Niet regenstaende het niets deftigs by hem heeft,
 Geef ik het Rozemond, 't is slecht van stijl, en reden.

Rozem. Het zy dan hoe het zy, 't steld mijn begeert te vreden.

Cypria. Ontfangt het Rozemond, ontfangt het waerde Vrouw;
 Oogd niet op 't nietig rijm, maer acht 'et door de trouw;
 Die 'r zelfde my (uyt Liefde tot Rozemond) deed schrijven,
 Wiens will'ge slaef ik ben, en eeuwig hoop te blijven.

Rozem. Uw Geestigheyd, uw deugd, ach! heusche Cypriaen,
 Die hebben my (op 't hoogst) in mijn begeert voldaan,
 Zoo 't u believen zy, laet ons wat t' zamen wandelen;
 'k Heb yets geheym's met u in stilligheyd te handelen. *Binnen.*

R A N I C L I S.

Ach! waer 't my niet geschied; ik had het noyt gedacht,
 Dat zoete Liefde was van zulk een wreede kracht;
 Dat ik mijn Rozemond, door jalouzy verstoorde,
 Was oorzaak dat zy na mijn smeeking niet en hoorde;
 Dat ik mijn Rozemond zoo dwarflen antwoord gaf,
 Als zy my vleyde, ach! dat werkt mijn eygen straf;
 Waer waren, Raniclis, doch uw gedacht, en zinnen?
 Hoe quaemt gy dus verdoold tot nadeel van uw minne?
 Dat gy uw aerdsch Godin, aendeed jalours verdriet,
 En haer, oy me! aen mijn onwaerdig smeken liet;
 O spijt! ô na berouw! ô knaging van leedwezen!
 Vervloekte jalouzy, uyt u is dit gerezen;
 Ik die by Rozemond zoo waerdig placht te zijn,
 Sy die haer Liefdens dienst zoo dienstelijk aen mijn,
 Aen mijn te toonen placht, is nu mijn Vyandinne,
 Ia toond my wreede straf, en wraek, in plaets van minne;
 Ach! Rozemond, schoon gy uw Liefde trekt van mijn,
 Soo zult gy noch mijn Lief, mijn Siels voogdesse zijn;
 Ik zal (zoo lang mijn Ziel zal in dit lichaem wonen)
 U alle Liefde, en dienst eerbiedelijk betoonen;
 Ik zal mijn Rozemond (zoo lang ik leef) getrouw
 Beminnen, haer alleen verkiesen tot mijn Vrouw.
 Wat middel zal ik best gebruyken in mijn minne?
 Om Rozemond (eylaes!) de neyging mijner zinne
 T' ontdekken; ach! hoe zal ik dit best leggen an,
 Dat ik als (onbekend) haer zomtjds spreken kan,
 In vreemd gewaad? hoe doch wil ik my gaen verkleeden?
 In boere schijn, en dat om veel verscheyde reeden,

Die 'k daer toe noodigacht , dit is de rechte vond ,
 Te spreken met mijn Lief, en waerde Rozemond,
 Ha Hemel ! gun aen mijn , dat ik mijn zoo mach dragen ,
 In deze schijn , dat ik mijn Iufvrouw mach behagen ;
 Ey Goden ! door uw macht , my zoo veel gunst verleend ,
 Dat Raniclis doch met zijn Rozemond vereend ;
 Cupido, God der min , ô Venus ! Liefd Godinne ,
 Toond uwe gunst aen mijn , ik bid u laet mijn minne ,
 Laet mijn gewonde hert , mijn lijf , mijn ziel , en bloed ,
 U zijn een offerhand ; ik open mijn gemoed ,
 En geefu al de grond van mijne min te kennen ;
 Laet ik my door uw gunst , mijn leven lang gewinnen ,
 Ten dienste van mijn Lief , ter Liefd van Rozemond ;
 Ha ! Rozemond , mijn Lief , mijn Zieltjen is gewond ,
 Mijn hertje blaekt , en brand , 't gedacht en zinnen haeken ,
 Dat ik op 't spoedigst my verkleed , en vaerdig maeke ,
 Om in een Boere schijn te spreken haer die 'k min ,
 En toonen onbekend de neyging van mijn zin.

Binnen.

R A N I C L I S uyt in boere gewaad.

Dit arme hert gewond
 Met Liefd tot Rozemond,
 Gaet Boere kleeding kiezen ;
 Die 'k ben wil ik niet zijn ,
 Maer (laes !) door deze schijn
 Mijn eygen zelfs verliezen.

Wat doet de Liefd niet al ,
 Waer meê den lievert zal
 Liefds lieve kueren speelen ?

O Liefd ! uw list is vreemt ,
 't Gegeven gy bencemt ,
 En acht het voor geen steelen .
 Staet Liefde 't steelen vry ?

Zoo neem ik dan voor my
 Liefds dievery te plegen ;
 Mijn hert (met min gewond)

Zal trachten Rozemond ,
 Tot wêr min te bewegen , *Bin.*

C E L E S T I N A .

Nu mijn Lief een ander vrijd
 Heb ik reden om te klagen ,
 'k Ben mijn rust , en vryheyt quijt ,
 Treurende slijt ik mijn dagen ;
 Cypriaen , hoe komt het by ,
 Dat g' uw Liefde trekt van my ?

Is den Hemel dan zoo wreed ?
 Zijn de Goden my zoo tegen ?
 'k Zal tot teeken van mijn leed ,
 Storten brakke tranens regen ,
 Nudat Celestyn verliest ,

Raniclis Cypriaen die 'n ander kiest .

uyt. Wat Iufvrouw zien ik daer , in onbekende kleeden ?

Ranic. Zal ik vrymoedelijk wat nader tot haer treden ?

Cypriaen , ha ! Cypriaen ,
 Is u Liefd zoo haest vergeten ?

Denkt gy nu niet langer aen
 Al de tijd , die wy versten
 Hebben menig nacht aen nacht ,
 In Vryagie , door gebracht

In Vryagie , in de Min ,
 In veel duyzend zoete lusjes ,
 Steld gy 't alles uyt uw zin , (jes ?
 Denkt gy niet meer op de kus-
 Op de lonkjes , op 't gevry ;
 En op al de minnery .

En onderstaen of ik ook yets vernemen ken,
 Waer door zy twijfflen mocht of ik Ranielis ben ;
 Me Iufvrouw goeden dag. *Cel.* Ik dank u Huyfman zeer,
 Voor uw beleefde groet , en onverdiende eer.

Ranic. Iufvrouw ; uw heufch gemoed geeft door de tong te kennen,
 Dat zich de Stecluy meer tot goede zeden wennen,
 Als 't grove Boere volk, oft slecht gemeene lien,
 Die zelden wy zoo heufch gelijk de Rijke zien.

Celesti. Uw woorden zijn getuyg van goed verftand, en reeden.

Ranic. Maer niet geacht, Iufvrouw ; want huydendaegs de kleeden
 Meer eer verdienen , als de wijfte Man zijn reën ;
 Ik ben een Boer gelijk de Huyfluy in 't gemeen ,
 Van oordeel weynig, en in kennis onervaren ,
 Slecht van verftand , ten aenzien wy de jaren
 Ons levens meest besteën, in woel'ge flaverny ,
 En dagelijkse plicht , 't geen is Land-bouwerij.

Celesti. Uw redeneering my zeer goed gevallen teeld ,
 Hoe lukkig heeft het luk haer gaven u gedeeld !
 Dat gy na rust en lust met arbeyd slijt uw dagen,
 En 't werk niet swaerder neemt , als zelfs het welbehagen
 Uw will'ge lust gebied. *Ran.* Men ziet vaek hoe verkeerd
 Dat meenig oordeeld, daer hy dikmaels ongeleerd
 En niet ervaren is , van 't geen hy derft uyt spreken ;
 Iufvrouw, 't Land leven heeft al meê zoo veel gebreeken ,
 Van zinne quelling , hertzeer, en ook droeve strijd ,
 Vol zorg, volkommer ook , en noch zoo veel dat gy 't
 Op 't duyzentf niet en zoud bedenken, nocht vermoeden ;
 Ben ik wat plomp, ey ! houd mijn Boertheyd wat te goede.

Celesti. Neen Huyfman, 't geen gy sprekt is redelijk , en wel,
 Ia, zoo dat ik in 't minst my daer niet tegen stel.
 'k Wensch my de last uw 's ampts (hoe swaer die zy) te dragen,
 En dat ik eens mocht zijn van 't lastig juk ontslagen,
 't Geen my dit herte drukt. *Ran.* Hoe Iufvrouw, deerd u yet ?

Celesti. Eylaes ! *Ran.* Wat doch ? *Cel.* Eylaes ! een overgroot verdriet.

Ranic. Verdriet ? *Cel.* Och ja ! *Ran.* Hoe kan 't verdriet u, Iufvrouw, quellen.

Celesti. Ach ! Huyfman, ik en kan u d' oorspronk niet vertellen.

Ranic. Hoe na is 't Liefd, Iufvrouw, die u dus treuren doet ?

Celesti. 't Is Liefd, eylaes ! 't is Liefd , wiens bittere quel ik moet
 Verlichten door de tong, en melden door het spreken ,
 Vermits het klagen schijnt de droefheyd wat te breeken ,
 Wanneer men onbeschroomd, 't herts grond te kennen geeft.

Ranic. 't Is wonder, Iufvrouw , dat gy om de Liefde leefd
 In zulk een quelling , 'k bid dat gy my doch verklaerd ,
 Op wat manier gy zijt uyt Liefde dus beswaerd.

Celesti. Ach! Huyfman, als ik maer in mijn gedachten krijg,
 De tijd mijns vryery, onmog'lijk dat ik fwijsge,
 Van al de zoete vreugd dien ik uyt Liefde genoot,
 Als mijn geliefde my zijn trouwe dienst aanbod;
 Noyt gaf hy my een kus, noyt drukten hy mijn handen,
 Oft zeyde, Lief, dit zijn de ketenen, en banden,
 Waer mede ik mijn Ziel, aen uwe Zieltje bind,
 Dat u tot in de uur mijns doods getrouw bemind;
 Eylaes! hoe meenig nacht in dezer wijs versleten,
 En nu, och arm! en nu onwaerdelyk vergeten
 Word ik van hem; die my zoo vaek zijn trouwe fwoor,
 Vergeet zijn Liefde, en steld mijn Liefde gantsch te loor;
 O droefheyd! al te droef, ô lijden! niet om lijden,
 Ach! dat de dood de draed mijns levens afwoud snijden,
 En zenden my te graef, zoo waer mijn quel gedaen.

Ranic. Iufvrouw! mijn deerd uw quel, dan doch gy moet verstaen,
 Dat gy de Goôn mitdoet, met onverduldig spreken.

Celesti. Mifdoen ik, om dat ik wensch 't eynde mijns gebreken?

Ranic. Neen, maer om dat gy wenscht te zijn uyt uw verdriet,
 Door 't fterven, welk gebrek men in veel menschen ziet;
 Wanneer de Godheyd haer om beter schijnt te plagen,
 De fwakke mensch terftond wenscht om het eynd zijns dagen;
 Soo hy na wensch niet werd van zijne plaeg bevrijd,
 Wenscht hy, gelijk als gy, dat hem de dood af snijd
 De draed zijns levens loop; ô ongodzalig wenschen!
 En zijn de Goden niet beheerschers van de menschen?
 Beschikken zy 't niet al wat dat den Mensch geschied?
 En of gy duystmael wenscht te fterven, 't baet u niet;
 Ten aenzien, gy niet kund voor dat de Goden willen,
 Dies is het best zich met der Goden schik te stillen,
 Tot dat haer Mogendheydeen nytkomft ons verleen;
 Dies bid ik, Iufvrouw! steld door reden u te vreên,
 En zegt my wien het is die Iufvrouw zoo beminde,
 't Geviel wel licht dat ik voor u kost hulpe vinden;
 Vertrouwd my als een Vriend, en geeft my te verstaen,
 Hoe men dees Jongman noemd. *Cel.* Men noemd hem Cypriaen;
 't Is Cypriaen, cylaes! wiens Liefde ik heb genooten,
 Maer nueen ander vryd, en heeft voor vast beslooten
 Met haer te treên in d' Echt. *Ran.* Met wie doch is 't verbond?

Celesti. Een Amsteldamsche Maegd. *Ran.* Hoe hiet zy? *Cel.* Rozemond.

Ranic. Mijn beyde wel bekend, maer hebt gy van haer trouwen
 Eenige zekerheyd? *Cel.* Die zal ik by mijn houwen;
 Doch zoo veel moet ik u ontdekken, waer door gy
 Sult speuren Cypriaens en Rozemonds gevry;

Zy is wel eer geliefd van eener die met reden
 Zijn affcheyd nam van haer, dooreen'ge teghheden,
 Die hem ontmoeten, na hy haer lang had gevrijd,
 Zoo dat dees Cypriaen, eens op een zeeker tijd,
 De eer van Rozemond verzocht, by haer te wezen,
 't Geen Raniclis aen zag; waer uyt dat is gerezen
 Een haet, (door jalouzy) waer meed hy oorzaak gaf,
 Dat Rozemond haer Liefd van Raniclis trok af;
 Want zoo was die genaemd. *Ran.* O wonderlijke dingen!
 Wat brengt de vlugge tijd ons al veranderingen,
 Wat zietmen langer niet door tijds, en toe-vals schik!
 Dien Raniclis, van wien gy zeggen wild, ben ik;
 Wy beyde met een wond gepijnigd. *Cel.* Wat ik hoore!
 Zijt gy dit Raniclis? *Ran.* Och ja! tot ramp gebooren,

Celesti. Wat doet de Liefd niet al! gy in dit Boeren kleed,
 Segt om wat reden gy (ach Raniclis!) dit deed?

Ranic. Uyt Liefd tot Rozemond. *Cel.* Hoe; wild gy uwe zinnen,
 Met vruchteloze list noch stellen om te minnen?
 Uw Lief die is getrouwd, uw Lief die heeft de mijn,
 En Rozemond die zal een anders Vrouwe zijn.

Ranic. De hoop (ach! Celestyn) mijn trouwe Liefd toezeyd,
 Hoe dat de Liefde noch zal onder dit beleyd
 Yets vruchtbaers werken; dies ik voor mijn heb genomen,
 In deze schijn noch eens by Rozemond te komen;
 Om hier door te verspien, en wel te onderstaen,
 Of Rozemond getrouwd is, met uw Cypriaen;
 Genomen ik bevind de zaek alzo gelegen,
 Soo is'er evenwel noch goede middel tegen,
 Indien gy neffens my, wild volgen mijnen raed,
 En kleeden u als ik, in onbekend gewaed,
 Om zoo by Rozemond met listelijke trekken,
 De trouw van Cypriaen, aen u gedaen, 't ontdekken;
 Waer door dat Rozemond gewis, door dit geval,
 Haer Liefd van Cypriaen verzeeker trekken zal;
 Te meer als gy u kleed in Herderinne kleede,
 En haer ontdekt op wat manier, en door wat rede
 Hy trouws belofte brak; zy zal bespeuren, dat
 Hy u, uyt geyle lust, beloofd te trouwen had;
 En voorders wat daer by meer hoord, de tijd zal leeren,
 Wanneer gy by haer zijt in Herderinne kleeren;
 Gact (Celestyn) met my. *Cel.* Ik ga, en volg uw raed,
 't Werd licht verschoond, mits Liefd het al te boven gaet. *Binn.*

T O O N E E L S P E L
D E R D E H A N D E L I N G.
R O Z E M O N D.



Evleugeld Goodje, ach! gy blinde Venus jongen,
 Door uwe macht zijn my de zinnen zoo bedwongen,
 Dat ik niet kan, nocht wil, 't geen ik wel gaern zouw,
 Mijn wil is willig te versnaden 't geen ik houw
 En keur voor 't opperste mijns herts, en Sielens vreugde;
 O wispeltuerge Liefd! gy die d' ellend mijns jeugde
 Met bittere quijning dord; ô zoete brand van min!
 Hoe vaek verwissel ik de neyging mijner zin;
 Hoe vaek verkies ik wel, en zonder te verkiezen,
 Doet my de min, (eylaes!) 't verkooren weer verliezen;
 Hoe vaek heeft lust haer lust genoten in 't gevry;
 Vryagie, ach! gepleegt met Raniclis en my;
 Maer nu is 't Cypriaen; ach! Cypriaen, mijn waarde,
 Mijn cenigste vermaek, en wellust op der aerde;
 O Afgod mijnes Siels! ô dwang van mijn gemoed!
 O Huys-heer van mijn hert! gy die my knielen doet
 Eerbiedelijk ter aerd, met beeding aen de Goden,
 Wat gy (door haer bestier) Liefds opperste geboden,
 Uyt liefd, mijn Lief, volbrengt, en op een kort verschijnd,
 Waer gy uw Rozemond, om 't af-zijn, treurig vijnd;
 Vermits bestemde tijd nu lang al is verlopen,
 Van welk de Liefde my u by zijn deed verhoopen;
 Hoe wel gy noch vertoefd, vertrouw ik vast dat gy
 Door 't een of 't ander werd zoo lang verlet van my;
 De Liefde dwingt mijn lust om stillen het verlangen,
 Door 't zoet gerijm, waer aen mijn hert en zinnen hangen,
 Van u (mijn Lief) gemaekt; want waer ik zit of sta,
 Ik queel en neury steeds uw zoete rijmpjes na;
 De woordjes schijnen my tot minnen te bewegen,
 En 't zoete voysje maekt tot zingen my genegen;
 Wel op dan droeve geest, laet mijn Liefds klagjes zijn,
 Een voedzel mijner Liefd, getuyge van zijn pijn;
 Kunstrijke Cypriaen, zoet vloeyende Poët,
 Die door uw rijmpjes 't hert, en Siel te steelen weet
 Van uwe Rozemond; uw rijmpjes zijn 't die dwingen
 Uw Rozemonde, haer op 't vrolijkst na te zingen;
 O rijmpjes! zoet gerijmd, ô rijmpjes! zoet van zin,
 O woordjes! die my voên in grondelooze min,
 Ik voel de lusten my met lieve graegte dwingen,
 Dat ik het Liedje my eens laet te voren zingen;

Margriet, waer zydy nu ? koom, zet u hier wat neêr,
 Voldoe my in het geen dat ik van u begeer,
 'k Verzoek, Margriet, van u, en ook van uw Gespeelen,
 Dat gy dit Liedjen my eens wild te vooren queelen.

Z Y Z I N G E N.

I.

VLied heen, droeve zuchjes,
 Na mijn Rozemond, wiens hertje brand (eylaes!) van zoete minne;
 Venus, uwe vruchjes,

Raniclis Worteld gy in 't hert, van mijn verliefde lieve moorderinne;
in boere Droeve traentjes, mocht ik u mengen in haer bloed,
gewaad Rozemond, ik weet,
uyt. Mijn smert, mijn leer,
 Beweegden uw gemoed.

II.

Maer wat is 't (ô Goden!)
 Of ik klachjes, traentjes, zuchjes, offer aen mijn Rozemonde,
 Gy (door uw geboden)
 Hebt haer in de min, met troovs beloften waerdiger verbonden;
 Vliegt ten Hemel, droeve zuchjes, tuygd aen de Goôn,
 Dat ik, om de Min,
 Van mijn Goddin,
 Moet sterfen duyzend doôn.

III.

Ach! hoe kan ik leven,
 Als ik, Rozemond, bedenkhoe gy in lusjes, van de minne,
 Sult ten offer geven,
 Lipjes, borsjes, bartje, zieltje, ja u zelfs aerds Goddinne;
 Droeve gedachjes zullen mijn tuygen wat u geschied,
 Lieve minnens vreugd,
 Mijn Lentens jeugd,
 Moet smooren in verdriet.

Ranic. Jufvrouw dus eenig hier in vreugden opgetogen?
 Door 't lieflijk gezang, schijnt my dit hert ontvlogen,
 De ziel verlaet haer plaets, alwat 'er is in mijn,
 W'enscht aen die zoete vreugd deelachtig steeds te zijn;
 Soo lieven stem, (Jufvrouw) ik lange niet en hoorde.

Rozem. Maer Huysman, hebt gy wel met aendacht op de woorden
 En zin van 't Lied gelet? **Ran.** Och ja! de zin is goet,
 Het Voysjen aerdig, en de woorden overzoet,
 Na ik bespeuren kan is 't voedzel uwer minne.

Rozem. Vermits het heeft gemaekt de Voogd-heer mijner zinnen.

Ranic. Soo hoor ik wel Jufvrouw, dat gy Liefds handel pleegt.

Rozem. Dit Liedjen (Huysman) heeft tot Liefde mijn beweegt.

Ranic. Heeft Jufvrouw dan geen Liefd voor dezen meer gedragen?

Rozem. Wat reden hebt gy om mijn zulliks af te vragen?

Ranic. Geen Reden anders als dat ik wel heb verftaen,
Dat Jufvrouw werd gevrijd van eenen Cypriaen.

Rozem. Dat's waer; maer zegt my eens wie dat u zulliks zeyde.

Ranic. Een Herderin. *Roz.* Dat's vreemt.

Ranic. Noch vreemder, dat hy fcheyde
(Na Trouws beloftenis) van deze Herderin,
Om dat hy niet en mocht gebruyken geyle min;
Daer komt zy zelve aen, mijn deerd haer droeyig treuren.

C E L E S T Y N in Herderinne kleeding uyt.

Ranic. Die haer gelaet aenschoud; de oorfpronk kan befpeuren,
Van haer weemoëdigheyd; God groet u Herderin,
Noch even treurig? ey! stelt droefheyd uyt uw zin.

Celefti. Ach Huysman! dat gy wift, (helaes!) wat dat ik drage,
Met reden zoud gy my, mijn leed helpen beklagen.

Rozem. Bedroefde Herderin, het fchijnt aen uw gelaet,
Dat gy inwendig voelt een quelling die u fchaed;
Wat oorzaak? *Cel.* Ach Jufvrouw! indien ik van mijn quellen
Mocht zijn verlicht, ik zoud u alles gaen vertellen:
Maer (leyder!) of men klaegt een ander zijn verdriet,
Het spreek-woord zeyd: men hinkt van anders zere niet;
Best dat ik heel mijn smert. *Roz.* Best is 't u die t' ontdekken,
Licht ik in dit geval u kost een een hulp verftrekken;
Ik heb ten naeften by de oorzaak al verftaen,
Na dat dees Huysman zeyd, zoo is 't om Cypriaen;
Heeft hy u toegezeyd als echtelijk te trouwen?

Celefti. Och ja! *Roz.* En wil hy zijn belofte nu niet houwen?

Celefti. Ach neen! hy elders vrijd.

Rozem. Zeer qualijk komt in mijn
't Geloof, dat Cypriaen zoud zoo lichtvaerdig zijn,
En dat hy zijne Liefd door neyging zijner zinnen,
Zoo laeg zoud ftellen, op een flegte Herderinne;
Niet dat ik flechtheyd haet, maar zeg 't alleen daer by,
Ten aenzien zijn perzoon, en hooge eers waerdy,
De braefte Iuffers weet, zoo door zijn geestig leven,
Als groote rijkdom, een oorzaak tot Liefd te geven;
Dies dunkt my vreemd, dat een zoo heufch en rijk van goed,
Zoud minnen eener, die zoo arrem opgevoed,
En zober leven leyd, ik kan 't niet wel vertrouwen,
Dat hy een Herderin verzocht heeft tot zijn Vrouwe.

Celefti. Jufvrouw! indien ik maer eens sprak met Cypriaen,
'k Zoud in zijn by-zijn u de oorzaak doen verftaen;

k' Weet dat ik zijn gemoed met reden zoud bewegen ;

Dat hy in 't minste deel niet hebben zoud daer tegen.

Cypriaen Daer komt hy aen , cylaes ! 'k verander in 't gemoed ,
uyt. De leden trillen my , met grilling door het bloed.

Cypria. Vind ik mijn Lief hier by een Huyfman , en sijn Vrouwe ?

Ranic. Neen Heerschap , na ik hoor , zult gyze moeten trouwen.

Rozem. 't l' billik , mits gy zijt aen d' Herderin verlooft.

Cypria. Hoe Lief , zijn deze luy van haer verstand berooft ?

Wech kinkel , gaet van hier , voort oft ik maek uw voeten.

Celesti. Gy placht my (Cypriaen) op ander wijs te groeten ;

Gy die dees lippen hebt zomenigmael gekust ,

Gy die uw lust daer meed zoo dikwijls hebt gebluft ;

Gy die in uw gemoed , het al , en al kend weten ,

Wat dat 'er tusschen uw , en my al tijd versleten

In Liefdens handel is ; zult gy niet denken an

Beloften die gy deed te werden mijne Man ?

Is dit de eer genoeg ? bedenkt uw wel te degen.

Cypria. Waer heeft uw valsch beleyd dees middel doch gekregen ?

Gy liegt al 't geen gy zegt , want ik u niet en ken ,

Maer zal betoonen dat ik een voorstander ben

Van waarheyd , en mijn eer ! waer kend gy my doen blijken ,

Dat ik oyt heb gezien , uw ofte uws gelijken ?

Ik vraeg waer ik by u oyt was , en op wat tijd ?

Celesti. Ik vraeg , of gy dan noyt uw leven hebt gevrijd ?

Cypria. Ik vraeg , of gy my wel hebt tot eeniger stonden ,

By eenig Herderin uw leven lang gevonden ?

Celesti. Ik vraeg , al weêr , of gy noyt handelde van min ?

Cypria. Ik vraeg u of het oyt was met een Herderin ?

Celesti. Ik vraeg u noch , of gy uw leven niemand minde ?

Cypria. Ik vraeg u waer dat gy getuygenis zult vinden ,

Dat ik oyt Herderin , oft utot min verzocht ?

Celesti. Ik zal 't bewijzen , dat gy 't hebt aen my volbrocht ;

Denkt gy niet , Cypriaen , dat zelfs de Goden weten ,

Hoe gy u hebt met my , in vryery gequeten ?

Denkt vrylijk Cypriaen , dat ik getuygen ken

Van 't geen waerom ik hier by u gekomen ben ;

Hebt gy my niet beloofst als Echte Vrouw te trouwen ?

Hebt gy my niet beloofst (met Eeden) woord te houwen ?

Swoert gy niet by de Goôn , by hemel , en by aerd ,

Dat ik in Liefd met u (door trouw) zoud zijn gepaerd ?

Swoert gy niet meer als eens by 't drukzel uwer handen ,

Als dat dat waren onze Liefds verplichte banden ,

Waer meed gy zeyden , ik mijn Liefd aen d' uw verbind ,

Dees kus is tot getuyg , dat Cypriaen u mind ;

En wat gy zeyden meer, dat swijg ik om der eeren,
Vermits dat het de tijd noch alles wel zal leeren.

Cypria. Wat let my dat ik my niet op uw valscheyd wreek?
Wat let my dat ik u niet hals en beenen breek?
Wat let my dat ik niet verdedig mijne zaake,
En u in 't geen gy spreekt, gantsch loogenachtig maeke?
Waer, en wanneer heb ik mijn leven u gezien?
Zegt snoode pry. *Cel.* Ach Goôn! kan 't, goede Goôn, geschien,
Dat ik dees laster zal onlijdlijk moeten hooren?
En vreeft gy, Cypriaen, dan niet der Goden tooren?
Dat gy ontkennen wild het geen gy swoert aen mijn;
Doch licht zijt gy verdoold, door d' onbekende Ichijn,
Waer in ik my (uyt Liefd) tot uwaerts heb begeven.

Cypria. Ik vrees 't is Celestyn. *Roz.* Wat vreeft gy? *Cyp.* k Zeg het leven
Des mensch, is anders niet als quelling en ellend.

Celesti. Van uwe quel gy zelfs alleen de oorzaak bent;
Eylaes! had gy my niet uw trouw zoo hoog gesworen,
Soo waer uw quelling niet uyt mijn verdriet geboren;
Om dat gy trouwheyd swoert, zoo toon ik nu mijn trouw,
Aenschouwt eens Cypriaen, wat Liefd werkt in een Vrouw.

Cypria. Hoe Celestyn, gy hier in dit Boerinne kleeft?
Wat oorzaak, dat gy dees verlooren arbeyd deed?
't Is waer, dat ik wel eer met Celestyn verkeerde,
En handelde van Liefd; doch mits gy niet begeerde,
Dat ik in mijn gevry met u zoud verdergaen,
Soo heb ik ook met reên geen meer verzoek gedaen.

Ranic. Wat kan liefd niet al doen; een Jufvrouw in dees kleeren!

Celesti. Ach Cypriaen! gy kunt met reden niet verweeren,
De oorzaak waerom gy uw liefde trokt van mijn,
't Was om dat ik niet woud tot uwen wille zijn;
Gy trachten na mi'n eer, gy zocht uw lust te boeten,
En mijn onwaardelijk te treden met de voeten;
'k Sal my geenzins ontzien, te melden wat gy deed,
De waerheyd spreek ik uyt, het zy u lief, oft leed;
Mijn hebt gy trouw beloofd, mijn swoert gy trouw te houwen,
En zoo gy 't niet endoet, ik sweer u, 't zal u rouwen.

Rozem. Ik zie, ach Cypriaen! en speur aen u gelaet,
Dat deze zaak met u, niet al te wel en staet.

Ranic. Mijs oordeels, zal 't zoo zijn gelijk de Jufvrouw zeyde.

Cypria. De Jufvrouw, en de Boer, die liegen 't (zeg ik) beyde.

Rozem. 't Is daer meê niet genoeg, doet blijken zulks met reên.

Celesti. Dat kan hy, Jufvrouw, niet, want ik zal hem alleen
Met een woord zijne trouws beloftenis getuygen;
Soo zeker als ik hier ter Aerde neder buyge,

In kennisse der Goôn ; wiens wetentheden al
 Bekend zijn onze doent , en droevig ongeval ;
 Die Goôn , voor wien dat niets en kan verduyftert werden ,
 Die gunnen eeuwig my in droefheyd te volherden ;
 Die Goôn , voor wien ik leg geknielt ter aerden neêr ,
 Die gunnen my de vreugd haers Hemels nimmermeer ,
 Indien gy my niet hebt beloofd als bruyt te trouwen ,
 Ach leyder ! welk beloft schijnt Cypriaen berouwen ;
 Om dat mijn eerbaerheyd ontzeyden hem mijn min ,
 Tot wiens onkuyfche lust ik niet genegen bin ,
 Voor dat ik in de Liefd door 't trouwen ben verbonden ,
 Dies sproot uw haet alleen uyt mijne vrees der zonden ;
 Is 't anders als ik zeg , bestraft my Cypriaen .

Cypria. Ten is geen antwoord waerd , ey Lief ! kom laet ons gaen .
Rozem. Schaemt u , lichtveerdig mensch ; wat waent gy , dat mijn zinner
 Niet gantsch zijn af-gekeert , van uw godlooze minne ?
 Ik dank die goede Goôn , dat ik noch niet en ben
 Zoo verr' in Liefd met u , oft dat ik scheyden ken ;
 'k Ontzeg u mijn verzoek , en raed u noyt te komen
 Uw leven meer by my ; vermits ik heb vernomen
 Uw snoode valscheyd , ach ! gaet , eere schender , gaet ,
 Denkt niet dat ik u lief , maer op het bitterst haet .

Binnen.

Cypria. Vlucht daer gy wild , ik zal mijn zaken zoo beleggen ,
 Dat gy uw Liefde niet zult kunnen my ontzeggen ;
 Ik heb u verd' genoeg , gy zult mijn Vrouwe zijn ,
 Het spijt dan wie het wil .

Ranic. Daer tegen stei ik mijn .
Cypria. Wat zeyd dees lompen Boer ?

Ranic. Gy zult dees Iufvrouw trouwen .

Cypria. Dat zal een Boer wel doen , dies laet ik s' u behouwen .

Binnen.


Celesti. Ach Raniclis ! hoe zal 't geval noch met ons leven ?

Ranic. Seer wel , ik hoop 't geluk zal ons goê uytkomst geven ;
 Koom laet ons t' zamen gaen besluyten goede raed ,
 Ik zie dat deze zaek in goeden doene staet .

Binnen.

VIERDE HANDELING.

ROZEMOND met haer Kamenier.

Rozem.  Argriet. *Marg.* Me-vrouw.

Rozem. Gy zult eens in mijn kamer gaen ,
 En halen 't Liedjen , 't welk ik heb van Cypriaen
 Begeert ; maer ach ! hoe is 't begeren mijn berouwen ,
 Gaet haelt het , want ik wil 't niet langer by my houwen ;

Brengt ook Papier en inkt. *Marg.* Gelieft Me-vrouw yets meer ?

Rozem. Voor dees tijdt niet .

Marg. Ik ga, en doe na u begeer.

Binnen. En meer uyt.

Rozem. Daer komt Margriet, ik zal my zetten om te schrijven.

Marg. Gelieft Me-vrouw dat ik vertrekken zal, ofte blijven?

Rozem. Blijft vry. *Marg.* Zeer wel Me-vrouw.

Rozem. Neen, gaet, maer komt flus weêr.

Marg. Gelieft Mevrouw dan te hebben ook yets meer?

Binnen.

Rozem. Neen, gaet, laet my alleen; Wat wil ik nu bedrijven?

Wat Wild gy Rozemond, aen Raniclisdoch schrijven.

O valsche woorden! die mijn Zieltjen hebt bekoort,

Ik zend u weêr te rug, en gaet daer gy behoord;

Uw valscheyd oorspronk is van dees mijn ongelukken,

Dies schein ik nu tot wreack, aen hondert duyzend stukken.

Ey! trouwe Liefde, wild met bloed mijn traentjes mengen,

En dit papier eylaes! met lettertjes besprengen,

En woortjes voegen t'zaem; sield lettertjes by een,

Van bloedige koleur; tot teeken mijns geweên;

Tot teeken mijns berouw zal ik al schrijvend klagen;

Ey! Letter-dragers wild de droeve bootfchap dragen

Aen hem, die in mijn hert zijn beeltens woonsteed heeft,

Wiens Zieltjen in het mijn, door trouwe Liefde leefd;

't Is hy die ik mijn Liefd, door jalouzy ontzeyde,

Alshy getrouwlijk my om weder-liefde vleyde;

Door Liefdens jalouzy, rees eerstmael onze haet,

Die nu een oorzaak is van mijn bedroefde staet;

Ach! dat ik zeker waer, en vastigheyd mocht vinden,

Dat noch mijn Raniclis, zijn Rozemond beminden,

Hoe graag zoud deze Ziel verhuizen uyt haer steê

Tot teeken mijnes Liefd mijn hertje voeren meê,

En offeren't hem op; ik weet als hy mocht weten,

Hoe ik hem noch bemin, zijn smaed waer weêr vergeten;

Nu dan, wat schaed verzocht, ach! staet het my al vry?

Ik weet niet wat het doet, ô Liefd! hoe plaegt gy my,

Wil ik? wel ja; ik doe 't, ach my! ik ben in vreeze,

Als Raniclis dan zal mijn hertens meening lezen;

Wat zal zijn antwoord zijn? bespotten mijn bedrijf,

Dat ik uyt Liefde zoo vrypostig aen hem schrijft;

En zoo mijn schrijven hem dan mocht (eylaes!) mishagen,

Soo had ik oorzaak al mijn leven lang te klagen;

'k Weet niet hoe dat ik zal, ach Liefde! ach! wat raed?

Best Rozemond gy u bedenkt, eer gy't bestaet;

Na dat ik met beraed, en kennis heb gewegen

Dees zaak, vind ik daer in veel swarigheyd gelegen;

Beraden is't geluk van't geen men wil bestaen,

Want dikmaels teeld een zaak veel droefsheyd onberaên,

't Schijnt

't Schijnt achterdocht en Liefd die willen t' zamen strijden;
 De Liefd wil dat ik schrijf, 't geend' ander niet wil lijden;
 Wiens wil zal ik voldoen? hoop is vermengt met vrees,
 Ik volg de Liefd; vermits de achterdocht meer rees
 Uyt schroom, als rede; want indien ik ga na rede,
 Soo stellen hoop en Liefd de achterdocht te vrede;
 Dies ik uyt Liefd begin; ey Liefde! houd doch maet,
 Dat gy niet al te verr' buyten uw palen gaet.

ROZEMOND schrijft; CUPIDO uyt.



Cupido. Wat wonder wat nieuws, wat wonder wat nieuws, heeft deze nieuwe
 Kramer.

Rozem. Wie komt mijn steuren hier? *Cup.* Jufvrouw, noyt aengener
 Oft liever vrundſchap u geſchiede, als van mijn,
 Nu op een kort Jufvrouw u zal bewezen zijn;
 Ey! laet ik my by u wat ruſten; 'k ben van 't loopen
 Soo moe, doch zeer verſteurt dat ik niet ken verkoopen
 Van dees mijn Kramery; ey! lieve Jufvrouw ziet,
 Daer is wat ongemeens, uw leven looft gy 't niet.

Weg,

Rozem. Weg, weg, van hier gy Boef.

Cupido Wel Meysje, wat is ditte?

Ey! lieve Iuffertje, laet my hier noch wat zitten,
Aldeze Kramery zal ik u laten zien;
'k Heb yets dat u zoo aengenaem zal zijn, ik miën
Dat van uw leve gy noyt liever gift mocht krijgen;
Doch van wien dat het is, dat zal ik zelver swijgen,
Vermits gy 't zelfs zult zien; zie daer ik weet gewis,
Dat gy haest raden zult, van wie dit Liedjen is.

Rozem. Wat Liedjen? *Cup.* Dit. *Roz.* Waer hebt gy Boefjen dit gekregen?

Cupido. Van hem, tot wien ik weet gy Iufvrouw zijt genegen.

Rozem. Hoe ik genegen ben, daer weet gy weynig van.

Cupido. Wat meent gy, dat mijn godheyd dat niet weten kan?

Hoo, hoo, gy zijt verdoold, ik ken uw hert en zinnen,
En dat zy zijn gencygt om Ranielis te minnen;
Ik wist (eer gy begoft) dat gy hem schrijven woud,
Doch gy wist niet hoe gy den Brief bestellen soud;
Nu, nu, kom tij'er aen, en stelt u omte schrijven,
Want ik zal hier zoo lang by u wat zitten blijven.

Rozem. Cupido dat ik wist dat ik vertrouwen mocht,
Te schrijven aen mijn Lief, het geen mijn Liefd goet docht,
Ik schreef, oy me! ik schreef. *Cup.* Schrijft vry, ik wil u tweeren,
By deze Boog, en Pijl, dat gy zijn hert zult keeren,
In alle liefd tot u; want ik verzeekert ben,
Dat zonder uwe liefd, u Lief niet leven ken,

Rozem. Ach! dat het zoo mocht zijn. *Cup.* Ontlaet u dies te vreezen

Rozem. Hoe welkoom waert gy mijn, ach! dat het zoo mocht wezen.

Cupido. 't Is zoo, en twijfeld niet. *Roz.* Wel aen, ik neem voor mijn
Te schrijven; maer wie zal dan mijn Liefds Bode zijn?

Cupido. Ik, Iufvrouw Rozemond, zal hem uw Brief toe dragen.

Rozem. Cupido. *Cup.* Wat gelieft u, Iufvrouw, my te vragen?

Rozem. Niet; maer ik schrijf aen hem, die 'k heb in Liefd mildaen

Cupido. En ik zal hier terwijl zoo lang wat speelen gaen,
En halen zoo eens al mijn goetjen voor den dag,
Daer heb ik (Iufvrouw) yets dat noyt yemand meer zach.

Rozem. Wat is 't? *Cup.* 't Sijn rijmpjes, van een braef Poët geschreven,
Die tot vereering my dit Boekjen heeft gegeven.

Rozem. Hoe is 't getituleert? *Cup.* Hy noemd het Venus jeugd,
Om dat den inhoud is van Liefd, en minnens vreugd;
Daer is een Raedzeltjen, noyt zoeter van uw leven,
Dat heb ik, Rozemond, zeer dikwijls uytgegeven,
Onder de Iuffertjes, die 't noyt en kosten raën,
Ik moet verzoeken eens, oft gy 't wel kend verstaen;
Is 't dat gy 't raed, ik zal uw kloekheyd hoog waardeeren,
En tot belooning met het Boekjen u vereeren.

Cupido

Rozem. Cupido, 'k ben te vreên; koom aen, en geeft hetuyt,
Ik zal u zeggen wat het Raedzeltje beduyd.

Cupido. Het Raedzeltjen is dus, hoort toe, ik zal 't eenslezen;
Mijn dunk, Iufvrouw, 't zallicht voor u te raden wezen.

Men acht 'et voor een fchat op Aerd;

't Werd dikwils tegens dank bewaerd;

't Werd met moeyten verkooren;

Met vrolijkheyd verlooren.

Rozem. Het is zeer zoet gezeyd, 'k heb lust daer na te raden,
Of ik het niet en wift. *Cup.* Dat kan Iufvrouw niet fchaden,

Doet maer uw best, en let te degen op de zin,

Gy raed het lichtelijk. *Roz.* Cupido; 't is de min.

Cupido. Soo 't, Iufvrouw, u gelieft, zoo geeft daer reden van.

Rozem. Seer wel, vermits ik u daer meê believen kan;

Men acht de min dikmaels veel meer als Rijckdoms fchat,

En tegens dank werd zy bewaert zomwijl, om dat

Geleghentheyd ons geen bequame middel stelde,

Dat die men mind, de grond zijns minne niet kan melde;

De weder min die werd met moeyten vack verkooren,

En als men 't ja-woord geeft, werd min met vreugd verloren.

Cupido. 't Is, Iuffertje, na by, maer dat en is 't noch niet;

Mijn leven vond ik geen die daer zoo na by ried;

Bedenkt u noch eens wel, indien gy het durft zeggen,

Ik weet voorzeeker, dat gy 't Raedzel uyt zult leggen.

Rozem. Cupido; 'k raed geen meer. *Cup.* Wel geeft gy 't dan zoo op?

Ey raed noch eens, gy slaet de fpijker op zijn kop.

Rozem. Is 't zoo niet als ik zeg, laet ik het raden blijven,

Op dat ik raek ten eynd van mijn begonnen fchrijven.

Cupido. Wel, raedje dan geen meer? *Roz.* O neen! ik kan 't niet raên.

Cupido. Soo moet ik Iufvrouw doen het Raedzeltje verftaen;

't Is hier noch noyt geraên, maer als ik in den Haeg kom,

Daer wort het wel geraên. *Roz.* Wat is 't dan?

Cupido. 't Is de Maegdom;

Ey ziet, hoe lachtze daer, dat moet 'er wel behagen,

wel Rozemond, wil ik u noch een Raedzel vragen?

Rozem. Neen looze guytje, fwijgt, ik heb terftont gedaen,

Wilt dan met deze Brief na mijn beminde gaen;

Om reden heb ik daer geen op fchrift op gefchreven;

Hou daer. *Cup.* Zeer wel, ik zal den Brief Raniclis geven.

RANICLIS hebbende den Brief.

Ranic. Ach! aengename gift van mijn gewenschte Lief;

Ach! oorzaak van mijn vreugd, ik kus de waerde Brief;

Ach! zoete woortjes, die uw Raniclis doet leven;

Ach! zoete lettertjes, zeer kunstelijk gefchreven;

Binnen.

Ach! lieve Rozemond, voogdesse van mijn Siel;
 Ach! afgodin mijns herts, de Liefd wil dat ik kniel,
 En zoo veel dankbaerheyd de goden zal betoonen,
 Als uw verdiensten, Lief, zijn waerdig te beloonen;
 't Schijnt dat der Liefden god, na lang geleden pijn,
 Op 't onverwacht zijn gunst ten vollen stort op mijn;
 Dies ik uw godheyd zal met lof en vreugde loven,
 Liefds Altaer gieren op, van onderen tot boven,
 Met vuur en offerand, op 't statigste gedaen,
 Op dat mijn dankbaerheyd ten Hemel op mach gaen;
 Dies kniel ik voor Liefds Troon, om storten mijn gebeden,
 U machtig Minne-god, alleen tot dankbaerheden.

RANICLIS knielende voor den Tempel, alwaer (**CUPIDO** staende) by met Offerhande zijn godheyd is dankende; ondertusschen moet hier Muzicael gezongen, en gespeeld werden.

RANICLIS ZINGT,

Stemme: Laura zat lactst by de Beek.

I.	Roosjes, menigmael belonkken,
A Erdschen God! gy die mijn ziel, Van mijn lieve Rozemond;	
In de minne vlam doetbranden; Rozemond mijn ziels godinne!	
Ik (die voor uw Godheyd kniel, Die ik in de lieve minne,	
Vast geboeyd aen Liefdens banden) Vweyg'rig, en afkeurig vond.	
Offer u mijn offeranden,	III.
Aen het Altaer van de Min;	Roos en blom doormengt met groen,
Voor uw heyligheyd gebogen,	Sal ik op uw Altaer stoken;
Kleyne god, van groot vermogen,	En mijn offerande doen,
Trek mijn klagt ter zielen in.	In uw Tempel; daer met smoken,
II.	Deze Roosjes zullen roken,
Aerds Voogdes! vol vuur, en glans, Tot verzachting van de wond,	
Om 't verliefde hert t' ontvonkken; Toegewijd uw heyligheden;	
'k Offer u dees Roozen-krans, Gun verzoeching op mijn beden.	
Roosjes, die op 't gierlijxt pronkken; En beweeg mijn Roze mond.	

C E L E S T I N A.

Celesti. Beweegelijk gespel, ô aengenaem gezank!
 O lieve liefdens vreugd! ô blijdelijke dank!
 't Schijnt, Raniclis, gy zijt tot uwe wensch gekomen;
 Wat diend'er nu voor my, eylacy! voorgenomen?

Ranic. Mijn vreugde is zoo groot, dat ik niet laten ken,
 Te toonen aen de Goôn de dienst die 'k schuldig ben;
 Ik schijn, ach Celestyn! als van de dood verreezen,
 Koom, wild uyt deze Brief mijn blijde blijdschap lezen;

Dit's oorzaak van mijn vreugd, dit zal de oorzaak zijn,
 Dat Cypriaen zijn Liefd zal toonen Celestyn;
 Nu weet ik, Celestyn, zoo goeden vond te maken,
 Dat gy gewisselijk aen Cypriaen zult raken;
 Gy ziet uyt deze Brief dat Rozemond my mind,
 En om te trouwen my van herten is gezind,
 Waer door ik weet dat zy my willig zal gelengen
 Een middel, waer door ik zoo veel te weeg zal brengen,
 Dat Cypriaen zijn trouws beloft zal komen na;
 Dies ik van stonden aen na Rozemonde ga,
 Met deze mijn verzoek; dat zy om uwe minne,
 Haer met dees kleeding kleed in sehijn van Herderinne;
 En gy zult uw gewaed veranderen in sehijn
 Van Rozemond, en gantsch in hare kleeding zijn;
 Ik (in mijn Boers gewaed) weet Liefdens plicht te plegen,
 En Cypriaen tot uwe Liefde te bewegen.

Celesti. Dees middel wel bedacht, my licht een uytkomst geeft.

Ranic. 't Is ongetwijffeld, 'k bid, dat gy geruustig leeft.

R O Z E M O N D uyt.

Ranic. Daer komt mijn Rozemond, ey lieve! wilt vertrekken.

Celesti. Ik ga, vaer wel.

Ranic. 'k Moet zien of zy yets zal ontdekken.

Rozem. O y me! hoe zeer ben ik (uyt Liefde) in verlangen,
 Om weten of mijn Lief de Brief wel heeft ontfangen;
 Hoe haek ik na de uur, hoe wensch ik om dien dag,

Cupido Te weten, hoe hem doch mijn dienst behagen mach;

uyt. Daer komt het looze wicht, het machtig minne Goodje.

Cupido. Sijt Rozemond gegroet. *Roz.* Ik dank u Cupidoetje,
 Ey! zegt nu of mijn Lief de Brief van u ontfing.

Cupido. Hoort Jufvrouw, hoe het my met deze Brief noch ging.

Rozem. Hoe! is die niet besteld?

Cupido. O ja! maer 'k zalje zeggen,
 Op wat manier, Jufvrouw! dat ik dit aen ging leggen;
 De Brief die gy my gaest, die gaf ik aen een Boer,
 Die groote kennis heeft met Raniclis, en twoer
 My by zijn keel, de Brief aen Raniclis te geven,
 Met middel, dat u daer op antwoord werd gefehreven.

Rozem. Eylaes! ik ben bevreesd, en houde voor gewis,

Dat deze Brief in handen niet gekomen is
 Van hem, aen wien dat ik die heb (door u) gezonden.

Cupido. Daer komt den Huysman zelfs. *Ran.* Ik heb die geen gevonden,

Aen wien de Brief most zijn; dees gaf hy mijn weërom.

Rozem. O aengename Brief! gy zijt my welleckom.

Cupido. Iufvrouw, ik laet u t' zaem, en ga, wilt my verſchoonen.

Rozem. Cupido, 'k zal uw dienſt mijn leven lank beloonen.

Binnen.

Zy leeft den Brief: gelezen hebbende, ſpreekt:

Rozem. Sijt gy dien Huysman niet, die heden Celeſtyn
Van wegen Cypriaen, deed komen hier by mijn?

Ranic. Iufvrouw, ik ben die geen. *Roz.* Mach ik u wel vertrouwen
Te vragen yets, het geen gy zult by u chouwen?

Ranic. Gy vraegd, oft vraegd my niet, doet Iufvrouw u begeer,
Doch van het geen gy vraegd, ik uw mijn trouwheyd ſweer.

Rozem. Soo zegt my dock of gy dees Ranielis lang kende,
En hoe het quam dat hy by u dees Brief dorſt zende,
Ook waer dat gy hem ſpraekt. *Ran.* De tijd ik hem eerſt zag,
En kennis kreeg, zoo lang is als mijn heugen mach;
Dies hy my onbevreeſt den Brief wel mocht vertrouwen,
Dies ſpreekt u hertens grond, ik zal 't verborgen houwen.

Rozem. Doe hy mijn ſchrijvens las, hoe was doch zijn gelaet?

Ranic. Als of voor zijn gezicht op rees den dageraed.

Rozem. Ach! hoe geliet hy hem, als hyze had door-lezen?

Ranic. G'lijk of hy van de dood in 't leven waer verzezen.

Rozem. Maer ſprak hy niet, als hy mijn meening had verſtaen?

Ranic. Och! ja; als dat zijn Ziel ten Hemel ſcheen te gaen.

Rozem. Soo ben ik zeekeer dan dat hem mijn doent behaegde?

Ranic. Hoort Iufvrouw, wat hy zich op 't aldergrootſt beklaegde.

Rozem. Wat was dat? *Ran.* Maer dat hy u had op 't hoogſt mildaen,

Ten tijden als hy u eens zach by Cypriaen;
Waer uyt de jalouzy in d'hoogſte top gerezen,
Hem nu een oorzaak geeft van uwe Liefde te vreezen;
Soo hy verzekert waer dat gy noch even zeer
Hem minde; ja hy ſwoer te minnen u zoo weêr;
Ach! als ik noch bedenk, de vreugde die uw Liefde
Betoonde, als ik hem behandigden uw Brief;
Hy gafze kus op kus, hy boog hem neêr ter aerden,
Ontfing uw lieve Brief, in grooter eer, en waerden.

Rozem. Doet doch zoo veel om mijn, by Ranielis weêr gact,
Getuygthem hoe dat hy in 't hert geworteld ſtaet;
Segt hem ('t geen gy zult zien) ter Liefde van zijn minne,
Dat ik ter aerden boog, aenbad de Liefde Godinne;
Dat ik mijn hert en ziel, mijn Liefden dienſt mach bien,
En dat ik op een kort hem weêr by my mach zien;
Om mijn getrouwe Liefde hem trouwelijk te tuygen,
Al knielende ter aerd, mijn voor zijn voeten buygen;
Segt dat ik hem miſdaen, maer hy niet heeft aen mijn,
En dat ik bid dat het my mach vergeven zijn;

Segt

Segt hem dat ik zijn Brief zoo lang voor hem zal kuffen ,
Tot ons de eer toe laet der Liefden brand te bluffen ;
Segt hem dat ik den dag, de uyr , minuten tel,
Verwachtende (op hoop) dat ik met hem verzel.

Ranic. Ik ga, Iufvrouw, en zal't hem alles wel verklaren.

Rozem. Den Hemel u geleyd. *Ran.* De Goden u bewaren ;
Maer hebt gy, Iufvrouw, ook te zeggen hem yets meer ?

Rozem. 'k Weet anders niet.

Ranic. Wel aen, ik ga ; noch kom ik weêr ;
Maer zal ik Ranielis voor vast toe mogen zeggen ,
Dat gy genegen zijt op hem uw Liefd te leggen ?

Rozem. Och ja ; en dat ik sweer , het zy in wat geval
Ik racken mocht , dat ik hem eeuwig minnen zal.

Ranic. Heeft Iufvrouw , my ook meer te zeggen voorgenomen ?

Rozem. 'k En weet geen meer. *Ran.* Ik ga, noch moet ik weder komen.

Ranic. Voogdesse mijnes Ziel, Voedstresse mijns gemoed,
Nu ik uw trouwheyd zie , ziet wat mijn trouwheyd doet ;
Mijn Liefde , waerde Lief, in't hoogste top gevlogen ,
En ziet uw Ranielis nu staen , Lief voor uw oogen.

Rozem. Mijn Lief, mijn waerde hert , mijn uytverkooren Ziel,
Voor uw getrouwe Liefd ter aerd ik neder kniel ;
Wat doet de Liefd niet al , gy in dees Boere kleeren ?
Vw trouwigheyd verdiend uw liefde, Lief, te eeren.

Ranic. Vw liefde , Lief, verdient dat ik (die om u leef)
Mijn Ziel, en leven u, Lief, tot belooning geef ;
Behaegt u mijne liefde, ik sweer u trouw te houwen.

Rozem. Zoo 's Ranielis mijn Man.

Ranic. Zoo 's Rozemond mijn Vrouwe.

Rozem. Dees kus, mijn Lief, laet die getuygen hoe 'k u min.

Ranic. En dees dat ik tot u uyt Liefd genegen bin ;
Mijn waerde Rozemond , uyt goê genegenthede,
Bid ik u , dat gy my verleent, Lief, noch een bede.

Rozem. Al wat mijn Lief van my begeert , dat zal geschien.

Ranic. 't Volbrengen komt my toe , en u, Lief, het gebien.

Rozem. 't Gebieden staet aen u, aen mijn, Lief, het volbrengen ;
Dies spreekt wat u gelieft, ik zal't mijn Lief gehengen.

Ranic. Alzoo my Celestyn (door schijn van Herderin ,)
Behulpzaam is geweest ten dienste van mijn min,
Is't billik dat ik haer mijn hulpe weêr verleene,
Dat zy met Cypriaen , in Liefd meê mach verceen ;
In welke zaek mijn Lief haer kan zeer dienstig zijn,
Mits dat gy u verkleed in schijn van Celestyn ;
En Celestina haer in schijn van Rozemonde ,
'k Weet dat door dit beleyd een oorzaak werd gevonden ;

Dat Cypriacn zijn Liefdaen Celestina toond,
En hy aen haer, en zy aen hem haer Liefde loond.

Rozem. 't Is wonder wel bedacht, ik zal mijn Liefgenoegen,
Celest.uyt. En my ten dienst van deze twee gelieven voegen.

Daer's Celestina zelfs. *Cel.* Vind ik u beyde t' zamen?

Ranic. Tot dienst uws Liefds, mijn Lief en ik, goê middel ramen.

Rozem. Ik zal als Herderin vertoonen Celestyn,
En gy als Rozemond, zult in mijn kleeding zijn,
Op dat door dit beleyd uw Liefd ten eynd mach raken;
Kom laet ons gaën, en ons op 't spoedigst vaerdig maken.

Al' zamen binnen.

V Y F D E H A N D E L I N G.

C Y P R I A E N.

Cypria.



En mensch onlukkig is, die niet bedenkt zijn staet,
Hoe 't menschen leven als een teere blom vergaet.
Onlukkig zijnze die niet denken op dees zaken,
En zijnde wel te pas, haer reekeninge maken.
Onlukkig is de mensch, die nimmermeer betracht
Het alder-grootst geluk; maer (leyder!) minst geacht.
Onlukkig leeft die mensch, die 't leven acht in waerde,
Als of het lichaem noyt zal rotten in de aerde.
Onlukkig leeft die mensch, die zoo zijn dagen slijt,
Als of na deze Eeuw noyt komen zal een tijd,
Een tijd van reekenschap. Onlukkig aerd'sche menschen,
Die alle valscheyd pleegd om tijdelijke wenschen.
Onlukkig leeft die mensch, die eer, die staet, die pracht,
Die dit aertsch leven meer als 't Hemels leven acht.
Onlukkig leeft die mensch, die zelfs zich derf in beelden,
Dat hy 't aardsch leven mach gebruyken in de wcelde.
Ach! wat verandering getuygden my 't goemoed,
Als ik flus overdacht mijn afgestorven bloed;
Waer zijnze, die voor mijn opaerd plachten te leven?
Rijk, arrem, edel, slecht, oud, jong, waer doch gebleven?
Waer hy, die geld en goed met hoopen kreeg by een?
Waer hy, die door zijn macht trotseerde het gemeen?
Waer hy, die door zijn kracht zoo menig Ziele velde,
In kloeke feyten zich, als Mars, ten strijde stelde?
Waer zijn zy al, die op haer daden droegen roem?
Gebrooken als een glas, verdord gelijk een bloem;
Wat baet den minnaer nu, die voortijds placht te wezen,
Zeer aengenaem onthaeld, en by zijn Lief geprezen,
Wat baet dien minnaer nu 't geen hem doe was zijn vreugd?
Dat was zijn Liefds aenschijn, 't wel leven in haer jeugd;

Waer

Waer is 't goud geele hayr, gekruild en zoet bestrengeld,
 Met zijde snoertjes, en met strikjes dicht door mengeld?
 Waer 't hooge voor-hoofd wit? waer wangen bloozend blank?
 Waer 't liefstelijk gespel? waer 't aangenaam gezank?
 Waer al het zoet gevry? waer doch al deze dingen?
 Tot stof en asch vergaen door tijds veranderingen;
 Ach! als ik dit bedenk, en sla mijn oog op mijn,
 Soo werd ik overtuugd, dat ik mijn Celestyn
 Heb grootelijks misdaen; 'k heb haer beloofd te trouwen,
 't Geen ik te breken zocht, maer ach! 't is my berouwen;
 Ik wil mijn Celestyn met heusche dienst en groet
 Eerbiedig spreken aen, en vallen haer te voet; -
 Met beeding dat zy my, mijn misdaed wil vergeven,
 En dat ik haer getrouw zal dienen al mijn leven.

CELESTYN in de kleeding van **ROZEMOND**; **ROZEMOND**
 in de kleeding van **CELESTYN**; **RANICLIS** in Boere gewaad.



Cypria. Daer komt mijn Celestyn; ach! Hemel, doet mijn tuygen
 Aen haer mijn groot berouw; eerbiedig ik my buyge

Vóos

Voor uwe voeten neêr; deugd waerde Celestyn,
 'k Bid u, dat mijn misdaed my mach vergeven zijn;
 Indien gy waerdig kend uw Liefde my te toonen,
 'k Zal die met trouwe dienst mijn leven lang beloonen;
 Ontfangt my in genâ, en neemt mijn liefde an.

Rozem. 'tIs nu zoo verr', eylaes! dat het niet wezen kan,
 Ten aensien gy van my onwaerdiglijke sçheyde,
 En vrijden Rozemond, en mijn uw Liefd ontzeyde,
 Heb ik dees Huyfman nu gegeven mijne Trouw,
 Soo dat gy Rozemond, betracht voor uwe Vrouw.

Cypria. Ach! Celestina, ach! waer zal ik my dan keeren?
 Ach! Hemel, goede Goôn! laet deze Siel uyt-teeren
 In quijning en geknaeg, in quelling en verdriet,
 Dat mijn ontrouwigheyd is aen mijn Lief geschied;
 Ik bid u Celestyn, zoo 't is in uw vermogen,
 Ontfangt my in genâ, en toond mijn uw medogen;
 Zijt gy noch niet getrouwt, zoo toond uw trouw aen mijn,
 Ik zal ter dood getrouw in alle dienst u zijn;
 Medoogt u, waerde Lief, toond meêly (door 't berouwen,)
 En 't geen ik heb beloofd, mijn Lief, laet my dat houwen.

Celesti. Ten kan niet zijn, vermits dees Huyfman is haer man,
 Die voor zijn Herderin haer neemt in d' echte an;
 Ach Cypriaen! is u mijn Liefde nu dan tegen?
 Daer ik op 'thoogste ben tot Cypriaen genegen.

Cypria. 'k Heb geen genegentheyd als tot mijn Celestyn,
 En zoo 'k die niet geniet, zoo zal 't oók niemand zijn;
 Dies ik in eenzaamheyd wil slijten gaen mijn dagen,
 In bitt're quijning, en in droeve quelling knagen,
 Tot boete mijns misdaed, en straffe mijner zond;
 Vaer Rozemonde wel. *Cel.* Meend gy 't? *Cyp.* Ia 'k Rozemond.

Celesti. Is uw genegentheyd zoo groot, om haer te trouwen?

Cypria. Och ja! *Cel.* Soo zult gy dan uw Celestyn behouwen.

Cypria. Mijn Lief, hoe dus mijn Lief? *Cel.* Noch meer zult gy bevinden,
 Ik kus mijn waerde Liet. *Cyp.* En ik mijn wel beminde.

Rozem. Ik ben niet die ik schijn, aenschouwt eens Cypriaen,
 Wat wy uyt Liefde niet al hebben onderstaen;
 In dit Boerins habijt heb ik mijn Lief gevonden.

Ranic. Daer leyd het Boere kleed, ik kus mijn Rozemonde.

Rozem. Ik kus mijn Ranielis. *Cel.* En ik mijn Cypriaen.

Cypria. En ik mijn Celestyn; hier meed is 't al gedaen.

Ranic. Vergeefs is 't niet gezeyd, Liefd is een wonder ding,
 Vermits wy zien dat Liefd, werkt veel verandering.

MEY SPEL
VAN
C L O R I S
EN
P H I L I D A.
I N H O U D.



Cloris, een Hoveling in 't Hof van Perfen, komt in de Mey tijd met den Koning ter lagt; verliest, door de bevallicheden, vermengt met schoonheid, op de uytmuntste Herderinne Philida; om wien hy 't Hof verlaet, zich als Herder ten boschwaerd voege, 't land leven aen neemt, en pleegt met haer vrijage; zy, haer weynzende, gelaet Philander te beminnen; die mistroostig daer verschijnt, over de afkeerigheyd van zyn Lerinde; hy, by Cloris wel bekend, ontdekt zyn ongeluk, met meening zich uytlandig te begeven, dies Cloris voort vaert in zyn Minne.

Den Koning, op de lagt, gebiedt zyn Edelen te vertrekken; hy in minne-lust, tot Philida, ontfeken, weynst voor Cloris, en verzoekt zyn komst ten Hove; 't gun Cloris schroomt te weygeren, en voldoot den Koning in zyn begeerte; neemt afscheyd van zyn geliefde, met belofte van mederkomst; hy die in 't Hof komt werd in boeyens gezet, als een misdadigen, doch zonder schuld; den Koning ondertusschen gaet, in gelijke kleeding als Cloris, na Philida, onderstaet in dien schijn haer t'ontceeren; hy die niet open doet, zoekt haer met geweld tot zyn wil te brengen; 't gun belst werd, door Philander; over wiens komste den Koning, verbaest en vreesachtig, de vlugt neemt.

Philander ontdekt het schelm-stuk, als die daer van kennis had gekregen; Philida geneygt tot vraek, ter liefde van haer Cloris, begeeft haer in n. anne kleeding na 't Hof, bestrafe den Koning over zyn bedrijven, brengt de walscheyt in het licht, verlost Cloris uyt de boeyen, aen wien den Koning verschooning zoekt, 't gan geschied; omhelzen malkander in trouwe belofienisse; Lerinde komt op 't slag, verandert haer soorste afkeerigheyd, trouwt met Philander.

Namen van de Uytbeelders.

KONING van Perfen.
C L O R I S een Hoveling, daer na Herder.
P H I L I D A, een Persiaensche Herderin.
L E R I N D E, des gelijken.
P H I L A N D E R } twee Herders, verliest op L E R I N D E.
T H I R S U S }

Het Tooneel beeld af Boskage.

EERSTE HANDELING.

KONING, CLORIS, met eenige
Hovelingen op de Jacht.

Koning.



Kvoel my afgemat, door stijf en yvrig jagen.
Den arbeyd kan de mensch, hoe kloek hy is, vertragen.
Ik neem aen niemand proef, 'k word aen my zelf gewaer.
Waer rusten wy ons best, op dat ik weêr bedaer?

Cloris.

Indien zijn Majesteit gelieft met my, wat verder
In 't dichte bolchte gaen; ik wijs hem, daer den Herder
De Zonne-brand ontschuyt, in schaduw van 't geboomt,
En daer een koele beek, van 't hoog gebergte stroomt.
De lust scheidt zelf daer lust. *Kon.* Wel Cloris, sprey de boomen
En telgen wat van een, op dat m'er door mach komen.

Cloris.

Genadig Vorst, 'k volbreng uw heusfelijk gebied.
Dit is de plaets, die 'k meen, die gy hier voor u ziet.
Ey! zie dees lommeren, met roos en bloemen, pronkken;
Sou niet 't bedroeffte hert daer door in vreugd ontfonkken?
De boompjes, om en om, met bladertjes geçierd,
Genieten het begroet van 't queelende gediert;
Het zoetlijk ruyflen van de beekjes, die hier vloeyen,
Doen langs dees groene kant, de water-roozen bloeyen.

Philida
zingende
uyt.

Dees plaetze nood my vaek van 't hof uyt enkle lust,
Kan zy zijn Majesteit niet noden tot zijn rust?

Koning.

Heel wel; wat zoet geluyt verheft zich door de boomen?

Cloris.

Het is een Herderin, die herwaerts schijnt te komen.

Philida.

*Ey zoete zuchjes vlied,
Waer heen? ach minne!
Na Thirfus? neen, ey niet!
Verliefde zinne,
Vaert voort, 't is best, O neen! best is 't gelaten,
't Is niet ach! Philida,
Laet gy uw zuchjes na;
Wat zeg ik neen, of ja,
't Kan al niet baten,*

Schoon dat ik zuchjes loos, 'k zal geen verlichting krijgen,
Soo lang gy Thirfus van de zoete min wild swijgen;
U aenschijn van het mijn is (leyder!) nu zoo verd;
Dat het gehoor niet brengt mijn zuchjens in uw hert.

*U hertje van het mijn
Te verd gescheyden;
Mijn zuchjens, kost het zijn,
Dat gy geleyden
Mijn hertje by het zijn, of 't zijn by 't mijne;*



*Zoo zoud ik tot de smert,
Van mijn verliefde hert,
Dat u geoffert werd,
Wel hulpe vijne.*

Maer ach! ik wil, nu 't anders is, mijn zuchjes staken,
En hier in 't bosch alleen mijn hertje wat vermaken;
Om zoo mijn min, terwijl mijn lammertjes in 't groen
Haer voedzel nemen, op mijn Thirfus min te voën.
Wie zie ik daer in 't Woud, gins achter d' elzen boomen?
Het schijnen Edellien, die hier te jagen komen.
Ik ga, en spreek haer aen; mijn Heeren, met verlof,
Dat ik u steur, ik bid, neemt my 't niet qualijk of,
Verschoont my dat ik u (wel licht vermoeyd) door 't jagen,
Dus lastich valle, met mijn nodelooze vragen.
Gy schijnt naer ik bespeur, bedroeft in uw gemoed.
Wat oorzaak? hoe na valt de vangst niet al te goed.

Koning. De moed gezonken, door uw heusfelijk aenschouwen,
Sal my voort aen de lust tot jagen wel onthouwen.

O Cephalis ! uw lacht gelijkt niet naer de mijn,
 Die van zoo lieven proey , my laet gevangen zijn.
 Hoe Herderin , wat 's dit , van waer komt u 't vermogen ,
 Dat gy my levend Dood ? ð tintelende oogen !
 Die my de Ziel ontvoerd , en 't herte stookt met brand ,
 Gy hebt my , door uw kracht , te krachtelijk ontmand.
 Barft uyt , wat doch ? eylaes ! ach Cloris ! zijn uw zinnen
 Niet mede verandert als de mijne ? *Clor.* 'k Brand van minne ;
 De tong verflaauwt in spraek , 'k beswijk heel in 't gemoed.

Philida. Hoe Edellien wat 's dit ? *Kon.* Een grilling , die my 't bloed
 Doet stijgen van bencên tot boven , daer de zinnen
 De hette van het bloed doet branden om te minnen ;
 Ik brand , eylaes ! ik brand , de min wroet in mijn borst ,
 Ik noemden u mijn Lief , ach Engel ! dat ik dorst ;
 Uw aengenaem gezang heeft door haer zoet vermogen ,
 My , **Koning** , als een slaef , naer uw begeert gebogen.
 Ik ruyl de Kroon aen 't Vee , indien u 't ruylen lust ;
 Ach zoete kaekjens ! waert gy eens van my gekust.

Cloris. Genadig Vorst , heeft min uw hert zoo ingenomen ,
 Olt veynst zijn Hoogheyd ? *Kon.* Neen.

Philida. Gy doet een bloosje komen ,
 Op mijne kaekjes , (door u boerten) moogend Heer ,
 Een bloosje , 't welk mijn schaeint getuygt. *Kon.* Eylzit wat neêr.

Philida. 'k Misdeed uw Hoogheyd licht.

Koning. Waer in zoud dat geschieden ?

Philida. Maer dat mijn needricheyd mocht schaden uw gebieden ;
 Ten voegt in zulker wijs , my in het minste deel ,
 Maer waer 't met dienst te doen , al waer 't ook vry wat veel ,
 k Voldeed dan uw verzoek ; maer wijl gy spreekt van minne ,
 Past aen zijn Hoogheyd niet de dienst eens Herderinne ;
 Met uw verlof ik ga , vaert Edellieden wel.

Koning. Soo haestig Herderin ? *Phil.* Genadig Heer , ik zel
 Vergiffen al mijn tijd ; de wacht is my bevolen ,
 'k Moet zien waer heene dat mijn lieve Schaepjes dolen. *Binne.*

Koning. Ach Cloris ! brand uw hert niet in de zoete min ?
 Wataengename vreugd gaf my die Herderin ?
 Als ik haer zoet gezang , haer minnelijke reden ,
 Vol Liefelijk vermaek , en 't Lichaem braef besneden ,
 Hier in dit Lom're woud , met ziels vermaek ontving ,
 Vond ik , ach Cloris ! my gantsch vol verandering.
 Ik speur , dat hy niet min , als ik , in min ontstecken ,
 Mijn voorneem trachten zal door alle list , te breeken ;
 Dies veyns ik , als of ik de min verfoeyen wou.

Cloris. Wat zeyd zijn Majesteit ? *Kon.* Maer dat een schoone Vrouw ,

Soo door de schoonheyd, als wat meer, in haer gebooren,
 Het mannelijke hert licht kan tot lust bekooren;
 En dat d' aentrekkelijkheyd beweegt, en is niet vreemt;
 Maer wyslyk is 't wanneer men 't hert die lust beneemt;
 Door 't aenzien waer ik, laes! in lust op haer vervallen;
 Maer nu ik my bedenk, acht ik het niet met allen;
 Ik bande min uyt my; en toon een meerder hert,
 Dan of ik, door de min verviel in kinder smert;
 't Is, Cloris, tijd om gaen, lact ons ten Hove kéeren.

Cloris. Naer uw gebied, mijn Heer, voeg ik staeg mijn begeeren.

Zinnig

PHILANDER zingt.

V Eld Godinne!
 Gy die in 't woud uw Schaepjes weyd en voect;
 Alle mijn zinne,
 Ia ziel, en leven, ik u geven moet;
 Ach! mijn hert,, vol pijn en Liefdens smert,
 Loost duyzent zuchjes,
 Als ik de vruchjes,
 Van mins genuchjes,
 Voel speelen in mijn zin,
 Nu ik u mis, mijn schoone veld godin.

Philand. Ga Echo! ga en draeg dees zuchjes aen die geen,
 Om wien dat ik 'er loos, ey ga! en drijf 'er heen,
 Of is het niet genoeg, ik zal wat meerder klagen,
 Indien 't u, Echo, lust, mijn klagjens voor te dragen.
 Mijn Lief, mijn waerde helft, nu Echo, antwoord dan;
 Soo ik u dienst verzoek, neemt gy de bootschap an?

Lerinde.

An.

Philan. Neemt gy 'er, Echo, an? 't is wel, ach! Herderinne,
 Ik zal, hier als alleen, mijn klagten dan beginnen.
 Ey minne zuchjes gaet, verzeld mijn klagjes doch,
 't Geen gy my hebt beloofd, houd gy dat, Echo, noch?

Lerinde.

Noch.

Philan. Houd gy dat noch? wel aen, ik moet u eensjes vragen,
 Of ik vrypostich mach mijn hertens grond uyt klagen?

Lerinde.

Klagen.

Philan. Sal 'k klagen? wel ik klaeg, om dat ik, leyder! mis
 Lerinde, die mijn Lief, mijn Siel, mijn leven is.
 Waer zijt gy, schoonste Nimph? waer doold gy met uw schapen?
 Of zijt gy vrolijk nu met and're Herders knapen?
 In het gezelschap, daer een yeder draegd zijns krans,
 Ter eeren van de Mey, om zingen aen den dans?

Lerinde, ach! hoe droefben ik, daergy in weelde
 Met and're Herders zijt, wiens luk hun blijheyd teelde,
 Door't aengenaem vermaek, dat haer uw by zijn geef,
 Wijl uw Philander (laes!) in duyzend pijnen leeft;
 Lerinde, Nymph; kan 'tzijn, dat buyten onze minne,
 De vreugd u vreugd verstrekt? ach! schoone Herderinne,
 Kooft gy oyt meer vermaek, dan het vermaek der lust?
 Lust die mijn Zieltje voed, waer in uw Zieltje rust;
 Ach min! woud gy tot my Lerindes zinnen neygen,
 En maken van die lieve Herderin mijn eygen.

Lerinde. Eygen.
Philand. W'erd zy mijn eygen, ach! ik sweer, 't werd haer beloond,
 Met zulk een Liefd, als oyt een Herder heeft betoond.

Lerinde. Toond.
Philand. Toond (zegt gy) wel; aen my zal zulk een Liefde bliken,
 Als oyt ter wereld bleek, zou zy my dan bezwijken?
 Maer Echo; voer toch eerst mijn klagjes aen Lerind,
 Die zelve niet en weet hoe haer Philander mind.

Lerinde. Mind.
Philand. Mind; ja ik min haer zoo, dat ik de trouwste herten,
 Die 't minnen oefenen; in trouwheyd wel mach terten;
 Ach Echo! bootst aen haer mijn minne klagjes na,
 Mind zy my, laet dan zijn uw lieve weerklink, ja.

Lerinde. Ia.

Philander, Lief, mijn hert.

Philand. Lerinde, Lief, mijn leven.

Lerinde. Ik zal uw zoete smert
 Een vroolijk voedzel geven.

Philand. De tijd, mijns levens tijd,
 Lerinde, veld-Goddinne,
 Die ik met vrees, en strijd,
 Gesleten heb, door 't minnen,
 Vergeet ik, nu gy my
 Hebt tot u Lief verkooren;
 Weg droefheyd aen, d' een zy,
 Mijn vreugd is weêr herbooren.

Lerinde. Hoe zit gy nu dus stil! Philander, 't dunkt my vreemt?

Philand. Wat Lief? *Ler.* Dat gy niet eens van my een kusje neemt;
 Het woortjen is 'er uyt, och had ik doch geswogen,
 Gy denkt licht dat ik om uw kussen ben verlegen;
 Philander, zoo gy 't denkt, zoo speurt gy wien ik min.

Philand. Dat 's recht gezeyd, mijn Lief, de neyging van uw zin,
 Toond dat gy ongevalft (tot my) nu zijt genegen.

Lerinde. Tot u mijn Lief alleen, mijn hertje woeld en wroet

Vast in zijn leger steê; ach! zoete minne moet
 Gy duyken onder schaemt! Philander! wat's 'er tegen;
 Gy swijgt, en antwoord niet, 't schijnt u de spraek ontbreekt,
 Daer ik uw antwoord eysch; hoe komt dat gy niet spreekt?
 Het spreken hoort u nu te recht te pas te komen;
 Wat stilheyd heeft uw geest, Philander, ingenomen?
 Siet gy niet wat ik wil? wild gy niet't geen ik wou?
 Philander, wel hoe is 't? en is uw Trouw geen Trouw?
 Bevestigd gy de Liefd, die ik u loof te toonen,
 Niet met het loon waer meê men Liefd behoord te loonen?

Philand. Wat's dat? *Ler.* Een kus.

Philand. Mijn Lief, 't gedacht was weg, ik sweer,
 Dies geef ik twee voor een. *Ler.* Slechs kussen, en niet meer!

Philand. Soo veel als 't u gelieft. *Ler.* Ach! zinneloze zinnen;
 Beslaet in 't kusschen, Lief, alleen de vreugd van 't minnen?
 Philander, 't schijnt gy noch mijn meening niet verstaet,
 Weet gy noch niet wat in het minnen omme gaet?
 Ay my! *Phil.* Hoe is 't?

Lerinde. Eylaes! mijn vryheyd wild verschoonen,
 De Liefde wil dat ik mijn vryheyd zal betoonen.
 Philander, weet gy noch niet wat ik zeggen wil?

Philand. Ia Nimph, ik weet uw wensch. *Ler.* Philander, zoetjes, stil.
 Dat niemand ons en ziet, het zien zoud ons licht schaden,
 Vermits het nijd verwekt in alle minne daden;
 Houw u derhalven schuyt, ach! roover van mijn schaemt,
 Ik laet u veel meer toe als maegden plicht betaemt;
 Kus, streel, en wat u lust te doen, ik zal 't gedogen;
 Ach min! ach zoete min! hoe groot is uw vermogen!

Philand. Ach min! ach zoete min! wat teedid gy lieve vreugd!
 Philander, boet uw lust ter wijle dat gy meugd.

Lerinde. Wijl my de min gebied te volgen Liefdens wetten,
 Sal ik, wat doch? de schaemt wat aen een zijde zetten.

Philand. Nu my gelegentheyd, zoo mild, haer gunste bied,
 Sal ik de min voldoen. *Ler.* Maer dat ons niemant ziet. *Binnen.*

TWEEDE HANDELING.

CLORIS in een Herders kleed, zijn Hooffsche
 kleeding by hem hebbende.

Cloris.



Min! die my de eer van 't Hof verwisslen doet;
 De wapens, helm, en swaerd, ruyl ik nu aen het zoet,
 En rustig leven, 't geen men hier te land mach leyden;
 Ik wil met Philida de woll'ge Lammers weyden,
 Hier door 't geboomt, en botch; ach! schoone Herderin,
 Ik sehey van 't Hof, en voeg my tot de zoete min;

'k Verander

'k Verander van gewaed. 'k verlaet de hoofze staten.
 Ik min de kleynigheyd, en wil de grootsheyd haren.
 'k Kiez't Herders kleed, voor 't Hoofs, daer leyd het trotse swaerd,
 't Geen ik voor dezen hield, mijn gierzel op der aerd;
 Daer al de oorlogs eer, de pronk, de hovaerdye,
 Die uyt verwaentheyd hebt, des werelds Monarchie,
 In hare stant gestelt; legt daer al 't zamen neêr.
 Ik acht de zoete Min, en niet uw yd'le eer.

P H I L I D A Z I N G T.

Stemme: Ghy Lodderlijke Nimphje zoet.

A Lis het Koninks Hof vol lust, Om Konings zijde kleeden,
 De Herders hebben meerder rust, Als Goden aengebden.
In 't onbenijde leven. De wellust (door gewoonte) geeft
Als 't Koningrijk kan geven. Geen Koning lust, door dien hy heeft
 De zorgen maken Koning slaef, In als zijn wensch voorspoedig,
 Al heeft hy overvloed van haef; Door wellust overvloedig.
 Wat kan 't hem anders geven, Maer dingen die men zelden ziet,
 Als ongeruftig leven? Ia zelden, ofte niet geniet;
 Ik ruylde zoo mijn Herders staet, Die teelen wel behagen,
 Mijn stroyen hoet, mijn slecht gewaed; Gewoont maekt wellust plagen.

Cloris. 't Schijnt d' Echo door het bosch, uw lieve stem na bootste,
 En uwe zoete zang uytgalmde op het grootste,
 En 't zoetste dat zy kon; zoo dat de nachtegael,
 Sijn held're stem verheft; 't gevogelt al te mael,
 Dat in 't beboomde woud op dicht betakte linden,
 By 't ruyffchen van de Blaên, en 't zoet geruys der winden
 Queeld, schaterd, tiereliêrd, en lieve deuntjes zingt,
 Dat my hethert in 't lijf van vreugde danst en springt.
 Ha Philida! hoe zoet en lieflijk is 't om wezen,
 Daer zoo veel bloempjes uyt de bruyne aerd gerezen,
 Op 't gierlijkst gieren dees zoo groen begraeftde paên,
 Die vol van zoet gewas, en keur'ge kruydjes staen;
 Daer 't kristalijne nat met zilver klare stroompjes,
 Uyt enge beekjes vliet, en zoo verquikt de bloompjes,
 Diens telgiens dichte blaên, by 't vlieten van de bron,
 Een dichte hut verstrekt, voor 't steeken van de Son.
 O zal'ge Herderin! hoe zalig is 't te leven,
 In zulk een staet als gy; geen Vorst, oft zoud begeven
 Sijn Vorstendom, dewijl zijn hoog verheven huys,
 Niet halen mach by uw geruste Herders kluyt.
 't Is waer, men eerd een Vorst, men acht hem door 't gebieden;
 Nochtans, zoo lukkig niet, als kleyn geachte lieden,

Acht ik zijn groot geluk, zijn Staet, zijn Rijk, zijn Eer,
't Schijnt weelde, 't schijnt vermaek, maer uw vermaek is meer.'

Philida. Hoe Hoveling, wat 's dit? waerom in Herders schijn?

Cloris. Om dat my meer behaegd op 't land als 't Hof te zijn;
'k Verfoey de woeste krijg, en dien de Godder Minne,
En word een Herder, om u, schoone Herderinne.

Philida. Het schijnt gy boert met my! mijn aenschijn krijgt een bloos.

Cloris. Wiens schoonheyd schaemt getuygt, tot schaemt d'r schoonste roos,
Die oyt Provens geteeld heeft, op haer lieve bladen;
O onnytspreeklijk zoet! woud gy mijn lust verzaden,
Mijn wil was op 'er hoogst. *Philid.* Mijn Zieltje voeld onroerte.

Uw naem is Cloris, doetze niet. *Clor.* Ja *Philida.* *Philid.* Uw boerte,
Uw zoete veynzery, gaen mijn bedenking na,
Hoe gy te weten komt, dat ik heet *Philida.*

Cloris. Dat heb ik door de Min, hier laetstmael ingenomen,
Toengy al zingende zijt in dit bosch gekomen,
Alwaer ik zulken wond in dit mijn hert ontfing,
Dat ik noch altijd blijf by dees verandering;
Verand'ring dien ik lief, en ook zal eenwig lieven,
Al zou't de swarte nijd in 't schrael gebeente grieven.
Ik kies, voor 't Hof, het veld, de schaepjes voor de schat,
Die d' alder grootste Prins, oft Konink oyt bezat.
Geen zoeter zoetheyd, als het zoet, ja zoetste leven,
Dat in een Herders staet dit groene botch kan geven.

Philida. 't Schijnt Cloris, dat het land, en haer vermaeklijk groen,
Uw lusten nauwelijks ten vollen kunnen doen.
Gy hebt ten Hoof geleyd een ruym en weeldig leven,
En nu, van Hoveling, tot Herder u begeben,
Ey zeg! wat oordeeld gy, voor u, te zijn het best?

Cloris. Mijn antwoord is gereed; ik geef het eerst om 't lef.

In 't Hof is anders niet dan bitterheyd te vinden,
Voor zulke die hun ziel daer aen te vast verbinden.
't Hofswellust is verdriet, bekleed met wellusts schijn;
't Hof is zoo weelig niet, als 't menig waend te zijn;
't Hof heeft zijn Hoofs verdriet, 't zy Princen, Vorsten, Graven,
Zy zijn dikmaels ten Hoof niet meer dan arme slaven.
Ja 't groots gemoed is steeds zoo aen de zorg gevest;
Dat lust door lust vergaet, tot het gemeene best;
De zorg, begeert van eer, tot hooger eer te komen,
Die hebben niet geweld het Hof zoo ingenomen,
Dat men ten Hove naeuw een Prins, oft Koning ziet,
Die niet gebonden is aen staet-zuchts streng gebied.
De slechte hertjens van de Herders zijn te loven;
Ver boven 't hoog gebou van alle Princen Hoven.

Heeft Alexander den vermaerden Philofooph,
 Geen achtien Iaren tijd, in Hooffe plicht ten Hoof,
 Zijn trouwe dienft getoond? en daer na zich begeven
 Van 't Hof, en op het land geleyd een rustich leven?
 Ook Cato den Romeyn (zoo ons Plutarchus schrijft)
 Verlaet het Roomfche Hof, en langer niet en blijft
 Ten hove; daer hy 't Hof zoo wel heeft leeren kennen,
 Dat door 't land leven, hy 't Hof's leven woud ontwennen.
 Wat Vorften zijn 'er niet al uyt het Hof gegaen,
 Om zich de flaverny van 't Hooffe luk t' ontflaen?
 Een groot getal dat, door hun voorbeeld, ons kan wijzen,
 Dat uwe leven meer is dan het Hoofs te prijzen.

Philida. 'k Heb Cloris, door uw zoet en aengename praet,
 Mijn tijd by na vergift; ey zie! de Zonne gaet
 Al onder, in het west, om morgen in het oosten,
 Door een gewenschte komst, zoo meenig ziel te troosten.
 Want al wat leven heeft krijgt leven van de Son,
 De Zon is voor de mensch gelijk een levens bron.
 't Is tijd dat ik vertrek. *Clor.* Wellust u dan te fcheyden,
 Soo gun my d' eer, dat ik u (*Philida*) geleyde,
 Totaen uw wooning toe. *Phil.* Ach Cloris! wat een kal,
 Wie zoud mijn Lammertjes dan drijven na de stal?

Cloris. Dat is een slechte vraeg, mijn schoone Herderinne,
 Hy die u heden mind en eeuwig zal beminnen.
 Laet gy 't op Cloris staen; hy zal ten boswaerd treên,
 En al uw Lammertjens vergaderen by een.

Philida. Neen Cloris; ik zal dat van u toch noyt gedogen;
 Maer uw geboden dienft beloonen, naer vermogen,
 Waer dat ik kan oft mach. Ach Cloris! ach! wat is 't?
 Ik draeg yets in mijn hert; ik wilde dat gy 't wift.
 Ik wenschte dat ik u mijn wensch mocht openbaren.

Cloris. Ik bid u, *Philida*, wil my uw wensch verklaren.

Philida. Verklaren? *Clor.* Ja. *Phil.* O neen! neen Cloris; 'k gekker meê.

Cloris. Ey! zoete *Philida*, gun Cloris doch een beê,
 En zeg my wat gy wenscht. *Phil.* Neen Cloris; 't mocht my rouwen.

Cloris. Hoe kunt gy zoo beveynst u doch voor Cloris houwen?

Philida. Ach Cloris! zou ik niet? het veynzen is een deugd,

Cloris. Ik weet niet *Philida*, wat gy al praten meugt;
 Waer toe is veynzen nut, een voedzel van bedriegen,
 Wie veynst, is staeg geperft in zijn gemoed, te liegen;
 Den veynzaert niemand (als die veynst) bedriegen mach,
 Want wat men veynst, het moet, en 't komt ook aen den dag;
 Dies bid ik, *Philida*, ontfla u 't schadlijk veynzen,
 En meld aen Cloris eens de grond van uw gepeynzen.

Hoe na is 't Thirusus liefd die u om 't herte slaet?

Philida. Ik Thirususlieven? *Clor.* Ja.

Philida. Ey Cloris! wat een praet,
Soud Thirusus na my zien? neen! die vrijd zijns gelijke;
Men zeyd, en 't voegt ook best, de rijke by de rijke;
Ik ben voor Thirusus niet, zoo Thirusus ook voor my,
Min ik, het is gewis een ander, loof het vry.
De tijd eyft mijn vertrek, wel Cloris, zijt gegroet.

Cloris. Vaer wel, *Phil.* Eylaes! *Clor.* Wat is 't?

Philida. Ach Cloris! ach ik moet!
Zacht Philida, ik wil, wat doch? 't geheym mijns zinne
Ontdekken Cloris. *Clor.* Lief! *Phil.* Vaer wel.

Cloris. Ach Herderinne!

Philida. Wat zegje? *Clor.* Niet, vaer wel, mijn Philida.

Philida. Ik ga tot wederziens. *Clor.* Ik oog uw stapjes na.



Philida. Ik wil, en kan niet gaen. *Clor.* Best dat ik u geleyde.

Philida. Een kusje schort 'er aen, en daer meê zal ik scheyden.

Cloris. O ongeveynfde Min! wat is uw zoetheyd zoet.

Philida. O zoetheyd! die het zoet met zoo veel zoetheyd voed!

Cloris. O voedfel! dat de menfch zoud in het fterven baten.

Philida. Nuga ik. *Clor.* Sult gy my dan hier alleenich laten?

Philida. Ia *Cloris.* *Clor.* Segt gy ja! zoo blijft dan noch watftaen.

Philida. Waerom?

Cloris. 'k Sal mijn gezicht wat op uw fchoonheyd flaen,
 En voên uw Sieltjen in het mijn, dat als gevlogen,
 Van d'aerde fchijnt om hoog in Venus Troon getogen;
 Gun my, ach *Philida!* dat mijn gezicht wat fpeeld
 Op d'alder fchoonfte pronk, ter Wereld oyt geteeld;
 Vergun my *Philida,* uw fchoonheyd aen te fchouwen,
 Op dat mijn Siel van u gedachtenis mach houwen;
 Mijn oogen drukken in mijn hert uw beeltenis,
 Dat zoo mijn hert alleen u beeltens woning is.
 Is 't datgy nu vertrekt, en laet my eenig blijven,
 Soo zal, ach *Philida!* 't gedacht de zinnen, drijven,
 Op 't pronk çieraet, dat mijn gezicht in 't herte toog,
 En fpeelen met uw beeld, door het gedacht, zoo hoog,
 Dat my d'inbeelding van uw fchoonheyd zal verftrekken,
 Soo veel, dat ik de tijd uws af zijns zal doen rekken,
 Tot tijds geluk aen my uw by zijn weêr verleen,
 En miffend *Philida,* met haer mijn tijd beftieên.

Philida. Ach! wel beftierde tong, die alles uyt k unt fpreken,
 Soo dat het uwe min aen ftot niet zal ontbreken,
 Vaer wel, voor 't alderlaetft. *Clor.* En noch niet eens gekuft?

Philida. Houwd, *Cloris,* wat te goed. *Clor.* Al wat mijn Liefste luft,
 Luft my (om harent wil) gewillig te gehengen;
 'k Sal houden wat te goed, en nochtans ook volbrengen.

Philida. Wel *Cloris;* dat komt zoet, en was 't niet al te ftout?

Cloris. Te ftout; ach neenlik bid my dat ten goede houwt.

Binnen.

PHILANDER, LERINDE.

Philand. Lerinde, hoe, wat 's dit? my mind gy in de fchijn,
 Maer in der daed zoo zal 't alleenich Thirfus zijn;
 Wat baet my doch de gunft, en al het welbehagen,
 Dat gy uyt Liefde my dus lang hebt toegedragen;
 Ten aenzien ik in 't minft noch niet befpeuren ken,
 Dat ik verzekert van een goede uytkomst ben;
 Dewijlik u dan heb geliefd als mijn beminde,
 Verzocht dat gy u door beloften zoud verbinden,
 Met my te treên in d'Echt, maer laes! tot noch ontzeyd,
 Doch zoo, dat ik het hield voor dochters eerbaerheyd;
 Had gy in crenft my, mijn Liefds verzoek verboden,
 Ik had u niet geliefd, dat fweer ik by de Goden;

Had gy op mijn verzoek, my zoo niet aengehaelt,
 Ik had mijn leven na Lerinde niet getaelt;
 Dan doch, voor uw onthael, en vrundſchap my geble'ten,
 Sal noyt vergeldinge van dankbaerheyd ontbreken,
 Lerinde, uw verdienſt te loonen na waerdy;
 Ons Liefde, ò Lerind! is maer geveynſt aen my;
 Voor dees tijd ben ik dan geperft van u te ſcheyden.
 Ik zie mijn hoop is uyt, waer toe dan langer beyden?
 Vaer wel met deze kus, vaer wel dan voor het laetſt,
 Uw beeltenis blijft in mijn Siel altijd geplaeft;
 Den Hemel gun mijn Lief Lerinde wel te varen.

Lerinde. Ik wensch, Philander, dat ik my niet u mocht paren.

Philand. Lerinde, dit's al weêr, al weêr uw oude vond,
 Waer door dat gy mijn hert quetft met een nieuwe wond.
 Ik achten 't waer te zijn, zoogy u woud verbinden,
 Met ceden, om te zijn, ha Nymph! mijn wel beminde,
 En doen toe zegginge aen Philander van uw trouw.

Lerinde. Den Hemel weet het, ach! hoe garen dat ik zouw,
 Maer dat ik niet en kan, door al te ſtrikte wetten,
 Doch wild gy u op hoop een wijl te vrede zetten,
 Om zien, of ons de tijd gelegentheden brocht,
 Waer door dat ik mijn Liefd aen u verbinden mocht,
 Ik ſweer ik trachten zal met u, mijn Lief, te trouwen,
 Philander u, die ik voor mijn beminde houwe.

Philand. Genomen ik verbey op hoop van tijds toeval,
 Kunt gy verzekren my, de tijd zoo loopen zal,
 Dat ongetwijffeld ik 't gewenſte zal genieten,
 Ik ben te vreden; en zooniet, zal 't my verdrieten,
 Dat ik een ure wacht, ik laet de jaren ſtaen,
 Dat ik vertrouwen zoud op zulk een ydlen waen;
 O neen! 't is lang genoeg my daer meê op gehouwen;
 Ten zy dat gy my doet beloftenis van trouwen,
 Ik zal na deze uur, noyt denken om de min,
 Maer drijven ai de luſt tot minne uyt mijn zin.

Lerinde. Philander zoud gy dan Lerinde zoo vergeten?

Philand. Lerinde, 'k heb mijn tijd te vruchteloos verſleten,
 In zulke ſchijn-liefd als gy aen Philander toond,
 Waer door gy my gebracht hebt in een quâ gewoont;
 Dit is de laetſte mael, dat ik het u zal vragen,
 Of gy beloven wild, uw Liefd, uw welbehagen,
 Te toonen niemand als Philander, die geen meer
 Uw Min verzoeken zal, na deze reys, ik ſweer;
 Nu zegt my hoe gy wild, nu zegt my of, oft an,
 Op dat ik weet waer na dat ik my voegen kan.

Lerinde. Philander, 't schijnt ik zal met Thirusus moeten trouwen.

Philand. Waerom (Lerinde) my dan dus lang opgehouden?
 Waerom Philander dan zoo vele gunst verleend,
 Indien (Lerinde) gy Philander niet en meend?
 Waerom zoo meenigmael met my alleen gezeten?
 Waerom mijn schoone tijd zoo vruchteloos verſteten?
 Waerom my aengehaeld, gehouden meenig nacht?
 Tot dat Aurora ons de blonde morgen bracht;
 Waerom zoo gunstig my geoffert uwe leden?
 Waerom (zeg ik) waerom zoo vele vrygheden?
 Die ik van u genoot, en gy genieten liet,
 Daer gy uw Thirusus mind, en meend Philander niet.
 Heb ik niet meenigmael Liefds wetten overtreden?
 Hebt gy die vryigheyd niet williglijk geleden?
 Heb ik uw Maegden schoot (Lerinde) niet genaekt,
 En buyten Liefdens wet uw lichaem aengerackt?
 Al wat de zoete min, mijn grage lust kon bieden,
 Liet, ô Lerinde! gy, als slapende, geschieden;
 Treed eens in uw gemoed, ziet wat 'er is gedaen,
 En of u d' eer gebied Philander af te gaen;
 Doch 't is mijn wil, dewijlk twijffel in het weten,
 Hoe gy, Lerinde, u met and'ren hebt gequeten;
 Ik eyndig mijn verhael, het is u wel bekend,
 Indien ik had gewild, uw eere waer geschend;
 Fy my, ik haet de uur, dat uw lichtvaerde treken,
 Tot zulken eynde dan Philander zijn gebleken.

Lerinde. Philander, ik en had uw heuftheyd noyt vertrouwt,
 Dat gy mijn vryigheyd ten Inoodſten duyden zoud;
 Ik ken 't, ik heb miſdaen, my in mijn plicht vergeten,
 Maer dacht noyt dat het my zoo vuyl zoud zijn verweten;
 Philander, had gy my niet tot dien val gebracht,
 Ik zweer het u, ik had het nimmermeer gedacht;
 Had ik u niet bezind, ik had het niet geleden.

Philand. Lerinde, 'r geen gy zegt ſtrijd tegens uwe reden;
 Had gy my wel bezind, waerom my dan ontroofd,
 Het geen mijn minne zocht, aen anderen beloofd?
 Had gy my wel bemind, gelijk ik vast vertrouwde,
 Waerom geen trouw beloofd? ach! dat de Goden wouden,
 Dat ik Lerinde noyt mijn leven had gekend,
 Seo had ik niet uw eer, nocht ook de mijn geſchend.

Lerinde. Vertrek van my Philander, uyt mijn oogen,
 Mijn ſchaemt kan langer niet uw aenſchijn hier gedogen;
 Vertrek, oft ik vertrek, gaet weg, laet my alleen,
 Dat ik (zoo achterhaeld) mijn droeve ramp beween.

Philand. Lerinde, u bedaer. *Ler.* Ik kan zoo niet bedaren,
 Eylaes! wat spokery, komt voor mijn oogen waren;
 Zie daer Philander, eens gezeten op een stier,
 En drijft Lerinde weg, weg spokery van hier;
 Weg met uw nare schrik, weg met uw vieze grillen.
 Daer Thirus! daer, wat mach den schellem hebben willen?
 Gaet weg, ik wil u niet, ô neen! ik wil'er van,
 Weg Thirus, Thirus weg, Philander is mijn man.
 Philander? ja, ô neen! ô neen; 'k moet Thirus trouwen,
 'k Heb my aen hem verlooft, 'k moet mijn beloften houwen.

Philand. Lerinde, ach! hoe is 't? *Ler.* Philander, hoe zou 't wezen,
 Mijn hertjen is belast, met angst, met zorg, en vreeze;
 Philander, ach! het schijnt my 't hert aen stukken barst;
 Philander, 't schijnt de Ziel my uyt het lichaem parst;
 Philander, 't schijnt de Dood my dood met duyzend plagen;
 Philander, 't rouwt my dat ik my zoo heb gedragen;
 Philander, 't rouwt my dat ik heb mijn Liefde verzeyd,
 Al eer ik u oyt zag, oft kreeg genegentheyd;
 De Goon zijn mijn getuyg, hoe wel ik u mach lijden,
 Waer door inwendig ik gevoel een bitter strijden;
 't Is al een wyl verleên, dat Thirus my verzocht
 Tot mins beloften, die ik aen hem heb volbrocht;
 Soo dat ik buyten weet mijns Vaders my verloofde,
 't Geen, door een lang vertrek, allengskens weêr verdoofde;
 En ondertusschen viel mijn zin op u, ô rouw!
 Op hoop dat Thirus my in vryheyd stellen zouw;
 En wyl ik niet en ben van zijn beloft ontslagen,
 En (zonder zijn verlos) u Liefde heb gedragen;
 Bid ik (Philander) ach! dat gy mijn doch verhoont,
 Dat ik my al te vry heb, buyten plicht, getoond;
 Derhalven bid ik u met uytgestorte tranen,
 Dat gy ons vrygheyd aen niemand wilt vermanen,
 Maer dat gy my vergeeft al wat ik u misdeed.


Philand. 't Geen ik u heb misdaen, is my van herten leet;
 Philander nimmer zal zoo reed'loos zijn bevonden,
 Dat hy (die d' oorzaak zocht) zoud melden anders zonden;
 Lerinde, wild gy noyt van welvaerd zijn beroofd,
 Trouwt niemand als die gy uw trouwe hebt beloofd.
 Geluk, en al 't geluk wil u den Hemel gunnen,
 Dat ik Lerinde zoud op aerde wenschen kunnen;
 Leef met uw lieve Lief, en blijf hem zoo wel by,
 Dat het de Goden zelfs een wel gevallen zy;
 Vaer wel, met deze kus, hier meê zal alles rusten,
 'k Wensch u met deze kus, de wensch van al uw lusten.

Einnen.

D E R D E.

D E R D E H A N D E L I N G .

P H I L I D A , C L O R I S .

Philida.  El Cloris, kunt gy noch niet dat ik wensch verzin-
nen?

Cloris. Wel dat gy Mind, maer niet wie dat gy moogt
beminnen.

Phil. Een die my niet en mind, ach Cloris! 't niet vreemt,
Dat ongemind te zijn, mijn minne oorsprong neemt?
Wat is 't cylaes! ik wil, en kan mijn grond niet zeggen,
Vermits geen dochter voegd haer Liefde eer te leggen,
Eer zy verzekering van Minnaers Liefde heeft,
Dies Philida bedroeft in Liefdens quelling leefd.

Cloris. Wie is daer oorzaak van? ey! geef my dat te kennen.

Philida. Neen Cloris. *Clor.* Waerom neen?

Philida. 'k Sou daer mijn Eer meê sehennen.

Cloris. Uw Eer (in deze zaek) en lijd gantsch geen gevaer.

Philida. Te melden van de min, voegd hem, maer geenzins haer.

Neen Cloris, best zal 't zijn,
Dat ik de Min met pijn,
Met quelling en met smerte,
Doof in mijn lievend herte;
Eer mijn verliefde zin,
Soud tuygen wien ik Min,
En zoo (door minnens hette)
Mijn eerbaerheid besmette.

Cloris. Ey Philida! bedenkt,
Dat dat geen Eer en krenkt;
Te melden zulk begeeren,
Doet Liefde meer vermeerren,

Mits dan uw Liefde toond een onbeveynst gemoet.

Philida. Een Dochter quetst haer Eer (zeg ik) zoo zy dat doet.

Cloris. Wel waerom staet het dy,
Soo wel, als mijn niet vry?
Te toonen dat uw zinnen,
Genegen zijn te Minnen.

Philida. Om dat het oud gebruyk ons zulke wetten geeft.

Cloris. Daer Liefde keur gebied, 't gebruyk geen plaets en heeft;
De Liefd verwind het al, waer vindmen zulke wetten,
Die Liefdens zinne keur ter zijde kunnen zetten?
Indien oprechte Liefd uw zinn'lijkheyd beheert,
Waerom vermeugt gy niet te melden zulk begeert?

Gy draegt verholen Min, wie zal uw Min beloonen,
 Of kan't doen, ten zygy, die gy mind, wild betoonen,
 Dat gy hem liefd? want wat is Liefde zonder daed?
 Niet anders (Philida) als vruchtelooze baet;
 Daer zeker niet dan niet tot voordeel is te vinden,
 Die immermeer bemind, verplicht zich aen 't beminde;
 Hoe kan Liefd Liefde zijn, ten zy Liefd Liefde doet,
 En dat men Liefde draegt, uyt Liefde blijken moet
 Of hy of zy eerst liefst, is daer wat aen gelegen,
 Als tusschen beyden Liefds voldoenig werd verkregen?
 Soo veel vermach de Liefd, in u, als oock in my,
 En daer zy eerst begint, blijkt dat haer werking zy;
 Genomen, Philida kreeg zin om my te Minnen
 (Uyt goê genegenheyd) met hert, met Ziel, met zinnen,
 'k Welk gy betoonden my; zoo bleek der Liefdenskracht,
 En door Liefds werking werd van my Liefds waerd volbracht;
 Als ik zoo uwe gunst geneygt tot my mocht vinden,
 Ik Liefde, 't geen ik niet zoud derven onderwinden;
 't En waer de Liefdens gunst aen my voorzeyde, dat
 Uw goê genegenheyd tot my behagen had;
 Dan loond ik Liefd met Liefd, wat schande kon dat wezen?

Philida. Ach Cloris! 'k heb het al te veel gezien voor dezen,
 Dat Dochters zinn'lijkheyd, en acngeboode Min,
 Een spot was over straet; zoo dat daar door mijn zin,
 En Liefdens zinn'lijkheyd, zoo veer noyt zullen dwalen,
 Dat oyt beveynst Minnaer, mijn Liefd zal achterhalen.

Cloris. Dewiji de zoete Min, mijn Minnend hertje drijft,
 Dat het niet langer in zijn zoete smerte blijft,
 Soo bid ik, neêr gekniel, uytmuntend Herderinne,
 Dat gy eens proeve toont van ongeveynsde Minne;
 't Schijnt met mijn stoute eys, of ik de goden terg,
 Dat ik u, Philida, om my te Minnen verg;
 Waerom zoud ik ook niet? 't bestaet in rechte Minne,
 Wie minde niet, ô goôn! zoo schoonen Herderinne;
 Mocht Cloris dat geluk van Philida gefchiên,
 Dat Cloris waerdig waer uw gunst tot hem te zien;
 Mocht Cloris, goede goôn, dit lukkig luk genieten,
 De bergen, boomen, ja de kristalijne vlieten
 Van frissche beeken, en van zuvre water bron,
 Ja alles wat in 't woud vermaking geven kon,
 Dat zoud om Cloris luk, gelukkig verblyen;
 De vogeltjes in 't bosch, de bloempjes, daerde byen
 Haer zoetheyd zuigen, uyt de dichte lom're blaên,
 Daer roos, daer vyolet gemarniert onder staen;

Dat al te zamen, zoud in dubble vreugd geraken,
En over Cloris luk, een blijde lofzang maken.

Indien gy, Herderinne,
Getuygde my uw Minne.

Philida.

Of ik van Minne sprak,
En dat 'er dan ontbrak
De gunst, die gy mocht meenen,
Dat ik u zoud verleenen;

Wat baten 't Cloris dan, als hy mijn min mocht vijne,
Misgunstig aen de zijne.

Cloris.

Dan zoud ik, Philida,
Op hoop van u genâ,
In dienften, en gebeden,
Mijn leven lang besteden;

Op hoop, dat met 'er tijd, ik uw verliefde zinnen,
Tot my waerts mogte winnen.

Philida.

Maer of 't dan waer zoo vert,
Dat ik mijn Ziel en hert
Al over had gegeven,
Om Echtelijk te leven;

Wat middel, Cloris, dan, om die begonnen zaken,
Tot een goed eynd te maken?

Cloris.

Geen middel, als de dood,
Hielp Cloris uyt de nood.
'k Zoud al mijn Leve dagen,
Mijn droef verlies beklagen;

En over 't ongeluk van Philida te derven,
Uyt rechteliefde sterven.

Philida.

Neen, Cloris, steld, door reên,
Uw onrust wat te vreên.
Denkt wat de Goden voegen,
Dat moet ons wel genoegen.

Ach! 't is mijn zelfs verdriet, dat ik na mijn behagen,
Tot u geen Liefd mach dragen.

Cloris.

Gund gy uw liefde de mijn,
Waerom kan 't dan niet zijn,
Dat gy, na keur uw's zinnen,
Zoud Cloris mogen Minnen?

Philida.

Om dat ik niet en ken,
En zelf mijn zelfs niet ben;
Door een verloofde trouwe,
Die ik zal moeten houwen.

Cloris. Verkeerd uw vreugd in rouw, gy velden en rivieren;
Staekt pluymgedierte, staekt uw vrolijk tierelicieren,

En schrield met droeve galm , en yffelijk geluyt ,
 Mijn onverwachtellend op 't alderdroevigt uyt ;
 Gy Nymphjes van het Bosch , en van de waterstroomen ,
 Beheerschers van het Woud ; gy Bergen , Boschen , Boomen ;
 Gy alle zyt getuyg , dat ik te Boschwaerd quam ,
 Alleen om Philida , (ten Hoof mijn afscheyd nam)
 O yd'le hoop ! gegrond , op zinneloos behagen.
 Bedroefde stond , die ik te recht wel mach beklagen ,
 Dat mijn gedachten oyt vertrouwden op demin .
 O Min ! in welker hoop , ik my bedrogen vin ;
 O Min ! hoe zal mijn hert uw heete brand uyt smooren ?
 Nu my zoo schielijk slaet een donder in mijn ooren ,
 Een blixem in mijn Ziel , een onweêr in het hert ,
 Waer door ik als een Schip op strand gesmeten werd ,
 Van levens hoop berooft , door kracht van woeste golven .
 'k Ly schip-breuk aen mijn min , zoo dat ik gantsch bedolven ,
 Bedompeld in een Zee , van woeste Baren , smoor ;
 Indien ik Philida niet , anders spreken hoor .
 Ik loof niet Philida , als ik my recht bepeynze ;
 Of gy (om d' eerbaerheyd) voor Cloris schijnt te veynzen ;
 Om eens een proef te zien , hoe ik my in mijn rouw ,
 Van Mins verlies , aen u , ach ! schoonste , dragen zou ;
 Lust u daer teeken van , gy zult niet meer behoeven ,
 Als my in Doods gevaer te stellen , om te proeven ,
 Of ik zoo lief het lieve leven wel bemin ,
 Als d' aengename Ziel , van u , mijn Herderin ;
 Ziel die mijn Ziel gebied , ootmoedig neêr te buygen ,
 Mijn ongevalste min een Herderin te tuygen ;
 Een Herderin , die meer vermach als eenig Vrouw ,
 Die ik de waardigste op 's werlds bodem hou ;
 Al waer 't dat my 't geluk , ten Hemel had verheven ;
 't Gebied van Volk , en Landt , ja Koningrijk gegeven ,
 'k Verliet het al te zaem , ach ! Philida ! alleen .
 Om u , (als mijn Godin , ge-eerd en aengebeên .)

Philida. Wiens wan-geloof zoo groot ? dat zy niet zoud vertrouwen ,
 't Geen Liefd u spreken doet , dat gy daer woord zoud houwen .
 Den loozen Angelaer het bitter dekt met zoet ,
 Dies 't Visjen , dat niet weet waerom dat hy dat doet ,
 Bekoort werd , door het zoet , en met het zoet gevangen ,
 En zonder 't zoet genot , blijft aen het hoekjen hangen ;
 Zoo 't , Cloris , u geliefd met mijn wat voort te gaen ,
 'k Zal u van deze zaek wat breeder doen verstaen .

i' Samen Binnen.

C L O R I S komt, na weynig paufering, weder uyt.

Cloris. Soo 'k flus mijn Herderin betuygde hoe 'k haer minde,
Betuygde zy, dat zy Philander meer bezinde,
Dan my. Ach Hemel! geeft aen my, rampsalig mensch,
Dat, van Philander ik, tot mijn geluk en wensch,
Verkrijg, dat hy zijn liefd op hare liefd niet zette,
Soo kost gy, Philida, my 't minnen niet beletten.
Ik spreek als onbedocht, door Liefde buyten reên,
Best dat ik zelve ga eens na Philander treên,
Om hooren of 't zoo is, als Philida my zeyde;
En of hy op Lerind' zijn Liefde niet en leyde;
Dat ga dan naer hem toe, hy is de rechte Man
Die Cloris van zijn druk en lijden helpen kan;

Philander Sie daer zeer wel te pas komt my Philander moeten;
der uyt. 'k Ben u (mijn Vrund) verplicht eerbiediglijk te groeten.

Philander. En van gelijken ik, my, Cloris, t' uwaerts draeg.

Cloris. Dank zy mijn Vrund, die ik, uyt ware vrundschap, vraeg,
Hoe 't met uw Liefde staet, zeg, hoe is het gelegen?
Sal uw gewenste wensch noch niet haest zijn verkregen?

Philander. Vrund Cloris, dien ik als een goede vrund vertrouuw;
Onmoog'lijk dat ik yets voor u verborgen houw.
Weet dat ik heb gemind, gevrijd in zulker voegen,
Dat Minnaer aen zijn Lief, noyt meerder kon genoegen;
Van vriendelijk onthael, van gunst, van vryery,
Ia alles wat ik kon bedenken deed zy my.

Ik (op haer zoet bedrog) ging stellen mijn vertrouwen;
Op een onvaste grond mijn vaste Liefde bouwen;
En meenden ik ging vast, maer doen ik vastheid zocht,
Bevond ik, dat ik niet op 't achterst had gedocht.

Lerinde was 't, mijn Vrund, die my, door hoop, toezeyde

't Geen zy my naderhand met listen weêr ontleyde.

Lerinde (Cloris Vrund) met Thirusus trouwen zel.

Cloris. Met Thirusus? *Philander.* Ia, met hem.

Cloris. Ik loof het niet. *Philander.* Ik wel.

Cloris. Soo zie ik wel, men mach op menschen niet vertrouwen.

Seyd my haer Suster niet? dat zy veel liever wouwen,

Dat haer Lerinde met de slechste Herders knecht,

Als wel met Thirusus zoud begeven in den Echt.

Doch Vrund, stel u te vreên, 'k heb stof om u te peyen,

'k Weet ecne die u Liefd, en graeg om Min zoud vleyen,

Waer 't dat de eerbaerheyd haer zulliks niet ontried.

Philander. Mijn Vrund, wie is 't? *Cloris.* Ik derf haer (lacy!) noemen niet.

Maer weet dat zy u Liefst, en hert'lijk heeft verkooren.

Philand. Zy is dan die zy is, 't is, Cloris, al verlooren,
Nu ik Lerinde mis, is al het minnen niet;
Al waer 't een Koningin, het waer mijn maer verdriet,
Dat ik gedachten kreeg een ander Nymph te trouwen;
Neen Cloris; neen, ik hou voort een meer van Vrouwen,
Ik ban de minne weg, en vlucht als Balling voort,
Daer niemant van my weet, daer niemant van my hoord;
Ik ga door Bergen Bosch, verslijten mijne dagen,
Ter liefde van mijn Liefst, Lerinde toe gedragen.
Met uw verlof, mijn Vriend, met uw verlof, ik ga,
Daer ik, met droeve smert, beweenen zal mijn schâ.

Cloris. Philander, Vriend, hoe dus? waer is de moed gebleven,
Waer meed gy and're plagt zomtijds, wat moeds te geven?
Philander, kan de Min ontmannen zoo een Man?
Zoo zeg ik, dat geen kracht de Min verwinnen kan.

Philand. Vaer wel, mijn Vriend, vaer wel.

Cloris. Philander, zoud gy 't meenen?

Philand. Ik meen 't. *Clor.* Het is te kinds, zoo moedeloos te weenen,
Te zuffen om een Vrouw, daer zoo veel Vrouwen zijn.

Philand. 't Verlies van een is my een doodelijke pijn.

Cloris. Die pijn gy licht weêr met een ander kunt verzoeten.

Philand. Gy spreekt als onverzocht.

Cloris. Nochtans mijn Vriend, wy moeten
Doen blijken, dat, in nood, de kloekheyd van een Man,
De sware lasten, van de rampspoed dragen kan.

Philand. Ha Cloris! 't is geen kunst een ander troost te geven;
Maer die in rampspoed is, en rustelijk kan leven,
Daer hangt wat meerder aen; dit is 't geen my ontbreekt;
En 't is doch al vergeefs, wat gy my hier van spreekt;
Nu ik Lerinde mis, nu mis ik zin, en reede.

Cloris. Philander, werd 'er om de Min zoo veel geleeden?
't Is meer als ik oyt dacht. *Phil.* Meer als u is geschied,
Doord' onervarentheyd, zoo weet gy 't leyder! niet.

Cloris. Nochtans, wie rampspoed treft, moet op 't verand'ren hoopen.

Philand. De rampspoed reden roofd, en doet ons hooploos loopen.

Cloris. De reden (dieze wil gebruyken) meer vermach.

Philand. In een rampzalig mensch, men zelden reden zag.

Cloris. Geen ramp zoo groot, of rede kan de smert verzoeten.

Philand. Ach Cloris! rampspoed tred de rede met de voeten.

Cloris. Een reed'lijk mensche steld zijn ramp aen redens wet.

Philand. Wie in de rampspoed is, de reên ter zijde zet.

Cloris. Philander, ga met my, ik moet u moed aen spreken.

De beste vrundschap is altijd in nood gebleken. *'t Samen binnen.*

Philida. Als ik met Cloris flus ging langs dees groene paên,
 Doen gaf hy my zijn Min hart-grondig te verflaen.
 Dan doch ik veynfden my Philander te beminnen,
 Om daer door eens te zien de neyging van zijn zinnen;
 En of de Min hem ook geworteld was in 't hert,
 Dan of hy maer uyt luft daer toe gedreven werd;
 Ach! vind ik hem stantvast, hy zal mijn Min genieten.
 Ik zet my hier wat neêr; ach! kristalijne vlieten,
 Hoe gierlijk is 't gieraed van uwe zuyvre bron;
 Ach! dat uw koele stroom mijn hette blussen kon!
 Ey! mijn verliefde hert, mijn Cloris, mijn beminde,
 Ik klaeg vrypostig uyt, hier onder deze linde,
 De quelling die ik, laes! om u, mijn Cloris, ly;
 Kom Cloris, kom mijn Lief, en rust u wat by my.
 Ik wil met vreugd mijn hert (tot zijne komst) vermaken,
 Ik weet een liedje? kon ik op de wijs geraken,
 Ik zong het; licht de wind tot hem de weerklank joeg,
 En hem de zin van 't Lied tot op zijn hartje droeg.
 Laet zien, hoe is 't begin? ik weet, ey pluymde dieren,
 Heft onder 't zoet gezang uw vrolijk tiereliëren,
 Bootst al de woordjes na, geeft Cloris te verstaen,
 Dat Philida (uyt Liefd) met Minne is belaeën.

Sy Singt:

G*T die de staet van 't Hof,
 Gy die de roem, de eer van werelds pracht, door Min,
 Ruyld aen het blader lof,
 En aen de Liefde van uw lieve Herderin:
 Is Liefd zoo zoet,, dat uw verliefd gemoed
 Doet blijken, dat geen staet,, trouwe Min te boven gaet?
 O Min, ó zoete Min!
 Die Cloris in het hert, my in de boezem brand,
 En woekert zoo diep in,
 Zoo dat de Liefde gaet, ver boven mijn verstand:
 Is Liefd zoo zoet,, dat uw verliefd gemoed
 Doet blijken, dat geen staet,, trouwe Min te boven gaet?
 Zoo zal ik dan tot loon,
 Dees uw getrouwe Trouw, die gyaen my bewijst,
 Niet met een Konings Kroon
 Vergelden; maer met Trouw, die zelfs uw trouwheyd prijst:
 Is Liefd zoo zoet,, dat uw verliefd gemoed
 Doet blijken, dat geen staet,, trouwe Min te boven gaet?*

Ach!

Ach! Cloris, 't schijnt mijn ziel, mijn hertjen, en mijn zinnen,
 Genieten Hemels vreugd, door 't voedzèl van uw Minne.
 Ach! Cloris, is uw Liefd zoo Trouw, dat gy verlaet,
 En wisselt Hooffsche Eer, om slechte Herders staet?
 Soo zal ik (om uw Trouw met Trouwe Min te loonen)
 My naer uw lieve wil, in 't zoete minnen toonen.
 Waer zijt gy, ach! mijn hert? waer dwaeld gy doch al heen?
 En laet uw Philida zoo langen tijd alleen.
 Sie ik daer Thirfus niet? hy is 't, ik wil vertrekken,
 En gaen na Cloris toe, om hem mijn Min t' ontdekken. *Minne.*

T H I R S V S voor de deur van L E R I N D E.

Thirfus. Rijst Nimph, rij's op, den dag die komt aendringen,
 Ey! hoor, den wachter blaest herdaget in den Oost;
 Ik hoor de Vogeltjes haer morgen deuntjes zingen,
 Die d' Echo in het Bosch, met zoet geluyd na boost.

Rijst op Lerinde, rijst, de nacht die is gescheyden,
 Den ochtend rood gekaekt, die komt ons weder by;
 Ik hoor dijn Lammertjes, al blatend u verbeyden,
 Kom drijft uw Schaepjes uyt, en wandelt wat met my;

Hier door dees klaver laen, daer kristalijne vlieten
 Uyt borlen van de grond, en stralen op der aerd;
 Laet my (Lerinde) daer mijn lieve lust genieten,
 Nu dat mijn Sieltje met uw Zieltjen is gepaert.

Lerind. Hoe Thirfus! hoe dus vroeg hier in het bosch te dwalen;
 Al eer den dageraad haer liefelijke stralen
 Van d' Hemel neder stort. *Thirf.* Lerinde, lief, ik moet
 Op offeren, voor 't eerst, aen u mijn morgen groet;
 Gy vraegd wat my hier drijft, mijn lieve herderinne,
 Het is een zoete lust van liefde, en van minne.

Lerind. Ach Thirfus! ach ik schrik! *Thirf.* Lerinde, lief, waer voor?

Lerind. Ik schrik, eylaes! als ik de min maer noemen hoor.

Thirfus. Hoe, schrikt gy voor de min? *Ler.* Mits ik geen min mach lyen,
 Dies bid ik, Thirfus! staekt uw minne, en uw vryen,
 De min is my een plaeg, een pijn, en wreede smert;
 En heb ik oyt gemind, dat rouwd my in mijn hert.

Thirfus. Lerinde, wat is dit? *Ler.* Ach Thirfus! wat zou 't wezen?
 't Is waer, dat ik mijn gunst, en vrundschap u voor desen
 In 't minnen heb getoond, maer ach! dat is geschied,
 En waer het niet gedaen, geloofd, ik deed het niet.

Thirfus. Lerinde, lief, hoe dus? hoe dus verkeert van zinnen?
 Lerinde! meend gy 't ook? oft veynst gy in uw minne?
 Hebt gy, op mijn verzoek, uw trouw my niet beloofd?

Lerind. Toen brande my de min, nu is die uytgedoofd,

Dies baerd min my berou.

Thirfus. 't Berou en kan niet baten ,

Lerinde die en mach haer Thirfus niet verlaten ;
Beloften maken schuld , Lerinde is mijn Bruyd.

Lerind. Mits min berou gevoeld , zijn die beloften uyt.

Thirfus. Berou heeft hier geenkracht beloftenis te breken ;
Lerinde ! gy en meugt uw trouw niet tegen spreken ,
Gy zijt aen my verlooft , ik zal u noyt ontlaen.

Lerind. 'k Ontla my zelts , vaer wel , mijn minne is gedaen.

Thirfus. Hoe los , en ligt is 't hert der Maegden , in het minnen ;

O wispeltuergen aert ! hoe speeld gy met uw zinnen ,
Hoe schielijk dreyd uw wil , hoe haeft zijt gy verkeerd ,
Hoe schoon in uw beloft , hoe valsch in uw begeert ;
Is dit gelijk 't behoord ? mins lust met my te plegen ;
Lerinde ! gaet uw min op zulke valsche wegen ?

O Goôn ! dat had ik noyt Lerinde toe vertrouwd ,
Ey ! luyster na mijn klagt , gy Nimphjes van dit woud ;
Aen wien ik al mijn leed , en droeve nood wil klagen ,
Hoe is het mogelijk dat Maegden haer zoo dragen ?
Dat zy in haer gevry (om minnelust te voên)
Den minnaer al zijn wil , in 't minnen , laten doen ;
O maegdelijke min ! berooft van schaemt en deugde ,
Wat heb ik menigmael genoten minnens vreugde ,
Als my Lerinde , laes ! omhelsde in haer schoot ,
Wiens ontrouw mijne Liefd zal slijten door de dood.

Binnen.

Binnen.

VIERDE HANDELING.

PHILANDER met een boeren Py.



E blonde dageraet ,
Verspreyt haer glants de telgjes door en door ;
De morgen sterre staet ,
En flikkerd met haer stractjes lieflijk voor
De vensters van mijn Nimphjens tent ,

Al waer ik niemant zie omtrent.

't Gevogelt in het Woud ,

Van blijdschap dertelspeeld , en tiereliemd ;

De telgjes nat bedoud ,

(Met blader loof en bloeyzeltjes verciert ,)

Getuygen al de zoete Min ,

Van mijn verliefde Veld-Godin.

Wiens leden af-gefloofd ,

Door 't Vryen van de lieve lange nacht ,

Leggen door slaep beroofd ,

Van zoete Min , en Minnelijke macht ,

Sy ronkt met zoete zugjes uyt,
Kom Thirfus, by uw lieve Bruyt;

Wat zoete dromen zijn 't,

Die gy zoo zoetjes premeld binnens monds,
Eylacy! zoo het schijnt,

Acht gy Philander niet, die zoo goet ronds,

Hier onder deze groene tak,

- Lerinde eerst van 't minnen sprak.

Wat vrye vryigheyd,

En is 'er in ons minne niet geschied?

Philander droevig schreyd,

Nu dat Lerinde Thirfus Minne bied,

En slaet Philander voor het hooft,

Nu gy zijn zinnen hebt gerooft.

't Gaet by de Herders om,

En by de Herderinnen is 't gemeen;

Soo 'k in 't gezelschap kom,

't Is al Philander heeft een blaauwe schein,

Philander leefd in swaer getreur,

Lerinde gaet met Thirfus deur.

Nu heb ik dan (mijn Lief!) nu heb ik voorgenomen,

Dat ik niet meer en zal by u, Lerinde, komen,

Maer my tot eenzaamheid in woefte wildernis

Begeven, nu ik u, mijn Lief, mijn leven, mis.

Vaer wel mijn Lief, vaer wel mijn Lief, maer anders Vrouw,

Mijn Lief, om dat ik van uw Liefd gedacht'nis hou,

Gedachtenis die noyt zal uyt mijn Siel geraken,

Gedachtenis die my een Altaer zal doen maken,

In 't binnenst van mijn Siel, in 't diepste van mijn hert,

Daer uwe beeltenis steeds aen gebeden werd;

Een Altaer, daer het vuur zal van mijn Liefde branden,

Een Altaer, daer ik u doe daeg'lijks offerhanden,

Een Altaer, daer uw beeld zal als voor oogen staen,

En daer ik neêr gekniêld, Lerind zal bidden aen;

En zoo mijn levens tijd mijn Lief ter eeren slijten,

Tot my de bleeke Dood ter aerden neêr komt smijten;

Vaer wel dan Lief, vaer wel, vaer wel genoten vreugd,

Waer aen, Lerinde, gy noch vaek gedenken meugt.

Vaer wel verloop en vreugd, vaer wel verlopen lusten;

Vaer wel, ach! zoete mond, die my zoo dikmaels kusten;

Vaer wel Lerinde Lief, gedenkt aen mijn vertrek,

En dat ik u daer meê mijn trouwe Min ontdek.

Ach Lom're blaedjes, die de woordjes, ja gedachjes,

Enal het zoet onthael van vriendelijke lachjes,

Zoo meenig duyzend reys, hebt op dees plaets verspied,
 Vaer wel, getuygen van mijn lijden en verdriet.
 Wanneer de schrale Dood my 't vleesch stroopt van de beenen,
 Wie zal, Lerinde, dan Philanders dood beweenen?
 Wie d' uytgeteerde romp bedelven in de Aerd?
 Wie bidden dat mijn Siel toch gaet ten Hemel waert?
 Wie zal de Goôn ten dienst het heilig Altaer stooken;
 Wie met geheyligd vuur gewijde Wierook smooken?
 Op dat mijn bleeke schim noyt voor uw oogen sweeft,
 Maer in een stille rust der eeuwigheden leeft;
 O Zael'ge Goôn! ik zal tot uwe offeranden,
 De Wierook van mijn Liefd, hier in dit hert doen branden,
 Al eer d' hol oogde Dood, my met haer schichten raekt,
 En van Philanders vleesch een aas der Wormen maekt.
 Vaer wel dan Lief, vaer wel, vaer wel, vaer wel Lerinde,
 Vaer wel mijn lieve Lief, vaer wel mijn wel beminde.
 Vaer wel, ikfcheyd van u, en draeg in deze steê,
 (Door een geheugenis) mijn atgodinne meê.
 Vaer wel voor 't alderlaetst, nu is de tijd te fcheyden.
 Vaer wel, geluken heyl tot 's levens eeuwigheyden.
 De Goden gunnen u, zoo veel als iku wensch.
 Vaer wel, verlaten Vrou, van mijn rampfalach mensch.

Binnen.

P H I L I D A.

- Zy
 spreekt. 'k Ontwijk het stralen van de Son,
 Gins achter Berg, en Boomen,
 Dicht by de overschaeuwde bron,
 Daer Cloris placht te komen.
- Zy zingt. *Die oft zijn minne van my trekt,
 Oft op een aer gaet stellen.
 Oft met de minne spot, en gekte,
 Om Philida te quellen.*
- Zy
 spreekt. Lust u te quellen, quelt my vry,
 Mijn Liefd zal 't al verdragen,
 Indien 't uyt rechte Liefde zy,
 Ten zal my noyt mishagen.
- Zy zingt. *Ik zal hier ginder in het groen,
 Mijn Cloris komst verwachten,
 En daer een middag slaepjen doen,
 Om voeden mijn gedachten.*
- Zy
 spreekt. Met droomen die 't verliefde bloed,
 Tot in 't gedacht doet stijgen;
 Geef Goôn, dat ik van Cloris moet,
 Yets in mijn droomen krijgen.
- Zy zingt. *Ik zal gaen drukken met mijn hand,*

De

*De naem van mijn beminde ,
Hier met mijn staf in 't natte zand,
Of snyen s' op een Linde.*

Sy
spreekt.

Of vlechten aen een Roozen-hoet,
Mijn Cloris naem met Bloemen,
Op dat hy ziet wat Liefde doet,
Om hem mijn Lief te noemen.

Sagt, zien ik daer mijn Cloris niet,
Gins achter geene Linden?
Het schijnt dat hy my niet en ziet,
Of niet zal kunnen vinden.

C L O R I S.

Cloris.

Kost gy (lieve Lommer) spreken,
Of betoonen eenig teken,
Van mijn overtrouwe Min;
Die ik met een welbehagen,
Heb getrouwelijk gedragen,
Tot mijn lieve Veld-Godin.

Heb ik niet de Hoofsche staten;
't Hof, en Hoofsche eer verlaten?
Ja mijn zelve zoo verneêrt;
Dat ik d' eer van Swaerd, en Wapen,
Socht te ruylen aen uw Schapen,
Maer tot noch toe niet begeert.

Philida, al mijn gepeynzen,
Achten al u weyg'ren veynzen,
Niet zoo koel als gy u houd;
Niet zoo ang voor Cloris Minne,
Weyg'rig met verliefde zinne,
Schoonste Herderin van't Woud.

Schoon gy waert een Koninginne,
Meerder kost ik u niet minnen,
Waerder kost gy my niet zijn;
Meerder Liefd kost ik niet toonen,
Hooger kost gy 't noyt beloonen,
Als met weder Min aen mijn.

Hoor ik daar niet in de linden,
Yet wat rijst'len, of zijn't winden?
Die daer ruysschen door de blaên.

Philida.

Cloris, och ik schijn te swijme,
Cloris, Cloris, komt doch by me,
Al mijn veynzen is gedaen.

Cloris.

Philida, mijn-Lief! wat zegje?
Zoete bekjen, och! waer legje?

*Philida.**Cloris.*

Lief, wat doeje by de sloot?
 Ik pluk bloempjes in mijn schoot,
 Staek uw zuchten, staek uw karmen,
 Philida; rust in mijn armen.

*Philida.*

Cloris, Cloris, och! wat raet?
 Voel eens hoe mijn hertje slaet,
 Voel eens hoe mijn leeden trillen;
 Wat mach dit beduyden willen?
 Cloris, och! ik sterf van pijn;
 Wild gy niet mijn hulper zijn?
 Och! ik koom weêr tot bedaren,
 'k Weet niet waer mijn zinnen waren,
 Dat ik hier dus neder zecg,
 Cloris riep, en mijn ontreeg;
 Cloris, Cloris, voel mijn handen,
 Voel doch eensjes hoeze branden;
 Cloris, Cloris, 'k hou voor wis,

Dat

Cloris.

Dat het Liefdens koorsjen is.
 Herders kind oprecht in 't minnen,
 Niet geveynfd nocht valsch van zinnen;
 Niet gelijk het Steeds gebroed,
 Wispeltuurig van gemoed;
 Loos, en valsch in Minne treeken,
 Anders meenen, als zy spreken,
 Anders denken als zy doen,
 Opgenvult met quaed vermoên;
 Valsch van herten, schoon voor d' oogen,
 Trotzen op haer groot vermogen,
 Snorken op haer weydz pracht,
 Roemen op haer Adels dracht;
 Op haer afkomst moedig pralen,
 Op haer Tijtels, dieze halen
 Ik en weet niet waer van daen,
 't Is te vreemt om te verstaen.
 't Steeds gebroed is niet met allen,
 't Gaet 'er altijd op een kallen,
 Met een schamper, schots verwijt,
 Meenig Vryer tot zijn spijt.
 Meenig moet het quellen lyen,
 Van zijn Minne, van zijn Vryen;
 Heeft hy wat te hoog gezien,
 Dat verwijt hem elk ien.
 Is men slechjes in de kleeren,
 Niemand zalje trouwheyd eeren;
 Pronkje niet met Hooffsche pracht,
 Zoo en wordje niet geacht.
 Daer engeld geen trouw in 't Minnen;
 Maer als Liefde Geld kan winnen,
 Maectmen stracx een Houwlijk klaer,
 Met het ongelijkste paer.
 Philida, mijn uytgelezen,
 Die was 't, die is 't, die zal 't wezen;
 Philida Mind pracht nocht goed,
 Maer een oprecht vroom gemoed;
 Dat in Cloris is te vinden,
 Philida mijn wel beminde.
 Noyt by Philida en had,
 Eenig Iufvrou van de Stad.
 Niet laetdunkend, niet hovaerdig,
 Openhertig en goedaerdig;
 Ongevallt in al uw reên,
 Minzaem tegens yeder een.

Wist gy, als ik hier wat eet,
 Dat ik nimmer zoete beet,
 Nimmermeer een dronkje doe,
 Of ik wensch 't u hallef toe.
 Heb ik een verfnapering,
 Van het een oft ander ding,
 Wist ghy hoe dat ik dan sta,
 Och ! had dit mijn Philida;
 Wist gy hoe ik trouw en graeg,
 's Morgens voor den douw en daeg,
 Dicht omtrent uw Wooning blijf;
 Als ik eerst het Vee uyt drijft,
 Al mijn Schaepjes blijven staen,
 Willen qualijk verder gaen.

Philida. Stil Cloris, zoo my dunkt ik hoor in 't Bosch gerucht.

Cloris. 't Zijn Iagers die te Veld vervolgen 't Wild dat vlucht,
 In dicht bewosschen ruugt, en door gespreyde Bomen,
 Daer het de grage lust der winden tracht t' ontkomen;
 Wiens viervoetige sprong, naderd het vluchtig Wild,
 Indien het (achter haeld) zijn snelle loop eens stild;
 Dies het in 't Bosch ontwijkt, in holen, ofte kuylen,
 De felle Dood-steek van der Winden scherpe muylen.
 Zie daer den Koning zelfs met eenig Hof-gezin,
 Vervolgen 't vluchtig Wild, de Bosschen uyt en in.
 Mijn Lief! ik ben verplicht zijn Hoogheyd hier te groeten,

Koning. Gelukkig komt gy my (vrund Cloris) hier ontmoeten;
 Dewijl ik af-gedwaeld van and're Edellien;
 Op d' onbekende weg kan qualijk uytkomst zien;
 Ten aenzien, ik gedwaeld alhier door Eyk en Linden,
 Op mijn verdroogde tong, geen laeffenis kan vinden,
 Dies bid ik, Cloris, dat gy my, in deze pijn,
 Geleyd daer mijne dorst eens mach verzadigt zijn.

Cloris. Indien zijn Majesteyt niet is te zeer gebonden
 Aen de gewoonte, dat wat buyten dien gevonden,
 Hem geen vernoeving geeft; zoo zal, zoo waert, als Wijn,
 Hem niet ons schrale drank uyt klare Beekjes zijn;
 Maer weet Natuur haer na gelegentheyd te voegen,
 Ligt dat ik met mijn dienst uw Hoogheyd kon genoeogen.
 Zie daer een frische Beek, een zuivre water-bron,
 Met lommer overschaeuw, voor 't stralen van de Zon;
 Zie daer genadig Vorst, een plaets, daer al te malen
 De Herders hunnen drank, (tot laeffenis) uyt halen,
 Een drank die noyt Natuur aen eenig deel misdoet;
 Maer door haer zoberheyd ons met gezontheyd voed.



KONING drinkt uyt de Fonteyn.

Koning. Ach ! Cloris, ik bevind de smaek is niet gelegen
 In Hooffsche drank ; als ik aendachtig overwege
 Natuurs voldoening , die door graegte meerder geeft ,
 Te smaken uyt het kleyn , als 't alder grootste heeft .
 Het krachtig nat geperst , uyt Rijnschen Muscadel ,
 En was my noyt zoo zoet , of aengenaem , als wel
 Dit zoete water my gevalt , dat hier komt dringen
 Uyt dichte heuvels , en uyt dees Fonteyne springen ;
 Ten aenzien my het een , (door de gewoont) niet geeft ,
 Dat door Natuur alleen , het ander by hem heeft .
 Ach ! Cloris , 't is niet vreemt , dat gyde Hooffsche staet ,
 Ruylt een een Herders rust , die 't Hof te boven gaet ;
 Daer gy van last , van zorgen zijt ontslagen ,
 En alle lust geniet , daer wijze van ons jagen .
 Gelukkig die Natuur zoo veel gegeven heeft ,
 Dat hy , gelijk als gy vernoege , in kleynheyd leefd ;
 Gy volgt uw lieve lust , daer Liefdens wet gebied ;

Wy minnen d'afkomst, daer de Hoogheyd meest opziet.
 Niet Liefde, maer begeert, moet in de Hoogheyd Minnen.
 Gy Liefd, daer 't Liefd gebied, uw schoone Herderinne;
 De Liefd gaet boven staet, ik spreek 't geen ik bevin,
 Ik voel mijn hertgewond, met Herderinne Min.
 Zacht Vorst, hier dient geveynsd; wil ik mijn wil verkrijgen,
 Soo moet ik dan van 't geen ik wil voor dees tijd swijgen;
 Hoe Vorst? en wild gy dan uw tochten niet gebien?
 Maar volgen zotte lust, en op uw minder zien;
 Dat 's dulle razerny; 't is dan zoo 't is, 'k moet stil
 In 't veynzen zijn, zoo ik liefs wetten volgen wil;
 Indien 't my Cloris lust uw heufheyd yets te vragen,
 Zoud ik u ook misdoen? *Clor.* Ik hoop my zoo te dragen,
 Grootmogende Monarch niet min na desen dag,
 Als ik voor dezen my tot u te dragen plach;
 Wel wetende dat ik zijn Hoogheyd mach vertrouwen,
 Dat gy in al uw doen, u zult aen reden houwen.

Koning. Indien ik, Cloris, wist dat ik u vergen zouw,
 Yets dat u oorzaak gaf tot swarigheyd, oft rouw;
 Voor u, oft voor de uw, dees schoone Herderinne,
 Die gy oft hebt getroud, oft noch op trouw moogt Minnen;
 Veel liever had ik mijn verzoeken na gebleven,
 Als dat ik oorzaak van verdriet daer meê zoud geven.
 Alzoo de tijd zoo loopt, dat ik my voor een tijd
 Moet scheyden uyt het Rijk, en dat geen uytstel lijd.
 Wyl mijn besloten reys tot het gemeene beste,
 En d' uur van mijn vertrek geloopen is op 't leste;
 Soo is, dat ik 't gebied wel overgeven wouw,
 U, die mijn zaken weet, en die 'k er toe vertrouw.

Cloris. Grootmogend Vorst, en Heer; goetwillig ik beken,
 Dat ik gehoorzaamheyd zijn Hoogheyd schuldig ben;
 Ia 't zy met welke dienst ik u te pas mocht komen,
 Al waer 't in Doods gevaer, zoo zoud ik nimmer schromen,
 Voor uwe Majesteyt te stellen my en 't mijn,
 Om u in alle nood een trouwe hulp te zijn;
 Alleen van het gebied zoek ik te zijn ontslagen.

Koning. Mijn wensch is machteloos; ontbreekt u het behagen.

Cloris. Mijn machteloze macht behaegt te doen uw Wet.

Koning. Die vry van wetten is, ik geene wetten zet.

Cloris. Daer leefd geen onderdaen, oft is aen Wet verbonden.

Koning. Een dienaer buyten dienst werd wetteloos bevonden,
 In zaeken die de plicht van dienaers wet aengaen,
 Waer in gy my genoeg voor desen hebt voldaan;
 Dies moet het door geen wet, oft geensins door gebieden,

Maer uyt een goede wil alleenlijk geschieden ,
En zoo u die ontbreekt , ik maek 'er door geen wet.

Cloris. 't Is billik ik mijn wil naer uw behagen zet.

Koning. 't Is billik dat gy 't laet , zoo gy 't u acht tot schade.

Cloris. 't Is billik dat ik wil , onwillig , 'k zoek genade.

Koning. 't Is billik , Cloris , ik van mijn verzoeken swiig ,

Ten aenzien ik berouw van dit mijn voorstel krijg ;
Best blijft gy by uw Lief. *Clor.* Die (hoop ik) zal 't genoegen,
Dat ik na 's Konings dienst , my dienstig zoek te voegen.

Koning. Wel Cloris ! spreek met haer , en zoo gy 't raedzaam raemt ,

Dat gy een korten tijd maer in 't gebieden quaemt ,
Gedienstig zoud gy tot beloning my bevinne ;
Ha ! wel te recht geveynsd ; tot voordeel van de minne.

Was Cloris maer ten Hoof , ik maekte haest dat mijn
Begonnen Min , vernoecht aen d' Herderin zoud zijn.

Cloris. Hoe zegt gy mogend Vorst ? *Kon.* Niet Cloris , dan dat ik

Uw komst verwachten zal , dies ik my voorder sehik. *'t Samen Binnen.*

CLORIS, PHILIDA.

Cloris. Dewijl de tijd zoo loopt (mijn Lief) dat ik niet ken
Ontzeggen 's Konings dienst ; daer 'k aen verbonden ben ;
Soo is 't , dat ik als nu , mijn Engeltje ! mijn waerde !
Mijn voorgenomen reys op 't spoedigst zoekt 't aenvaerden ;
Om my (zoo haest ik kan) by u te voegen ; stel,
Stel u gerust , ik zeg , mijn Engeltje , vaer wel.
Doch eer ik noch vertrek , hoewel met droeve smerten ,
Neem (bid ik Philida) mijn beede doch ter herten ;
In 't afzijn , laet mijn Ziel beheerschen uw gedacht ,
Gelijk ik met het mijn by u te wezen tracht ;
Denk aen de Liefde , mijn Lief , die ons t' zaem heeft verbonden ;
Laet buyten onze Liefde , geen Liefde zijn gevonden.
Mijn Lief , ik zeg vaer wel. *Phil.* Ach ! Cloris , 't valt te swaer ,
Dat wy dus schielijk moeten seheyden van malkaer ;
Ach ! Cloris , kunt gy dus uw Philida vergeten ?
Ach ! Cloris , looft het vry , indien ik had geweten ,
Dat gy zoo haest van mijn gescheyden had , ik meen
Ik in beloftenis met u noyt waer getreên ;
Ik dacht , dat u het Hof niet meer en kon vermaken ,
Maer dat gy 't voortaan zoud (om myne wil) verzaken ,
En met mijn slechte staet u stellen wel vernoecht ,
Met mijne Schaeppjes , van de Goën my toegevoegd ;
Mijn Schaeppjes , die door rouw van hare Herderinne ,
Druyloorig zullen gaen , ach ! Cloris , nu ik minne ,
Zoo minne , dat ik (laes !) nauw levend blijven ken ,
Indien ik niet verzeld , met u (mijn Cloris) ben ;

Doch, nu 't zoo is bestemt dat gy van my moet scheyden,
 W'ensch ik, dat u de Goôn (mijn Lief! mijn Ziel) geleyden,
 En houd in uw gedacht, mijn Lief, mijn laetste beê,
 Draegt in uw Zieltje, Lief, mijn lievend Zieltje meê.

Cloris. Mijn lief, mijn Ziel, mijn hert, mijn rust, mijn lust, mijn leven,
 Om uwent wil vind ik my nutter hier gebleven,
 Als dat om 's Konings dienst ik my ten Hoof zoud spoên,
 Indien ik daer meê kan uw lieve Liefd voldoen.

Philida. Ach neen! nu 't is bestemt, nu laet het zoo geschieden,
 Maer keert zoo haest gy kunt. *Clor.* Ik zal na uw gebieden,
 (Mijn Lief, mijn afgodin) my voegen; op dat ik
 In 't lieve minnen my na uw believen schik;
 Had ik geweten dat het my zoo swaer zou vallen,
 Al't Koninglijk verzoek waer aen my niet inet allen;
 Doch nu 't zoo is gezeyd, drijft mijn beloft my voort,
 Mits ik, mijn Engel, ben niet beter als mijn woord;
 Dewijl 't dan zoo moet zijn, een kusje voor 't vertrekken,
 Een kusje, ach! mijn Lief, mijn uytverkoren Ziel!
 Ha! vlugge tijd, wild doch uw teye dagen rekken,
 Soo lang ik voor het beeld van mijn beminde kniel.
 In 't af zijn vluchtig vlied, de dagen maekt tot uuren,
 Het zoet verlangen van mijn lieve Lief voldoet,
 O min! begonstigt my; Liefd, wild my vorder stuuren,
 Op dat Liefd aen mijn Lief, Liefds lieve lust haest boet.

Philida. Vaer wel mijn Lief vaer wel, vaer wel, mijns Ziels beminde,
 Ik zal van dag, tot dag, hier onder deze linde,
 Vernieuwen door 't gedacht, ons zoete vryery;
 En u, van uur, tot uur, verwachten weêr by my;
 De zoete morgen stond en zal zoo dra de roozen
 Door 't stralen van de Zon, op 't gierlijkst niet doen bloozen,
 (Als noch de zilv're dau bepereld Bloem en Kruid)
 Of ik zal al mijn Vee, en Schaepjes drijven uyt;
 Soo lang zy weyden, zullen weyden mijn gedachten,
 En tot de nare nacht begint, uw komst verwachten.
 Als 't immers wezen moet, vaer wel, dan Lief, vaer wel.

Cloris. Uw beeltenis ik in mijn Siel meê dragen zel,
 Mijn Philida! ik ga, blijft gy de Goôn bevoelen.

Philida. Ik ga, en zie waer dat mijn lieve Schaepjes doolen.

Binnen.

V Y F D E H A N D E L I N G.

K O N I N G.



E gaven van 't geluk, my dus lang toegevoegt,
 Met grage lusten zijn tot noch by my ontfangen,
 Soo dat my aen de gonst van het geluk genoeg,
 Genoegen nochtans, krijg tal weêr een nieuw verlangen.

Hoe

Hoe komt het doch , ô Goôn! dat gy die 't meeste geeft,
Daer hy, die 't minst geniet, noch toond het meest genoeg?

En die door uwe gunst , het meest ontfangen heeft,
Sich vaek tot dankbaerheyd het alder minst zal voegen ;

Die al heeft wat hy wenscht, noch dikmaels meer ontbreekt,
Als die, die niet en wenscht , nochtans wel zoud behoeven ;

Mits hy (die 't alles heeft) van geen genoeg spreekt,
Maer hoe veel dat hy heeft, te meer leeft in bedroeven.

Die al heeft wat hy wenscht, ontbreekt noch veel tijds yet,
Enhy (dien veel ontbreekt) zal nochtans niet meer wenschen;

Die veel heeft, en meer wenscht, zulks al te veel men ziet
Gebeuren, aen 't geslacht der sterffelijke menschen.

Den een die volgd Natuur, en d' ander volgd een Wet ;
Wie onder Wetten staet , die is gelijk verbonden.

Want door Natuur de mensch , meest op 't begeeren let ,
Daer den vernoegden houd de overvloed voor zonden.

Als ik my recht bedenk , te veel en kan niet baten,
Soo doen die dan verr' best die haer genoeg laten ;

Wanneer behoefstigheyd werd van 't geluk voldaan ,
En het genoeg neemt voor zoete wellust aen.

't Gezin zich wat vertrek. ben ik nu niet alleen ?

Om van mijn zoete Min te spreken , zoo 'k het meen ;

O Min ! ô Philida ! die my in Min doet branden ,
Soo zeer, dat ik de Kroon , besmetten moet met schanden.

In Cloris schijn zal ik betrachten, Herderin ,

Uw zoete Maegdom te verkrijgen , door de Min ;

Ha ! Cloris, aen uw komst zal al mijn Min-luk hangen ,

Want voor een wyl tijds zult gy wezen mijn gevangen ,

In hechtenis gesteld ; tot dat ik heb volbrocht ,

Mijn voorgenomen daed , en grill'ge Minne tocht ;

Ik hake na de uur van mijn gewenste minne ,

Die ik te blussen hoop , aen Cloris Herderinne ,

Cloris Daer komt hy , maer hem is de waerom onbewust ,

uyt. Sijt Cloris wellekome , 't is my een groote lust ,

Ik u zoo vlijtig zie volbrengen mijn begeeren ,

Soo 't u believen zy , laet ons ten Hove keeren.

Cloris. Al wat den Koning wil van my hebben gedaen ,

Dat neem ik als een Wet tot zijnen dienste aen.

Binnen.

K O N I N G.

Koning. Ha Min ! wat doet men niet om aen uw lust te raken ?

Nu diend geen tijd verzuymt , om voorgenome zaken

Te brengen tot een eind ; nu heb ik Cloris vast ,

Waer door mijn grage lust te meer , en meerder vast ,

Om mijn ontfteken Min aen Philida te boeten ,

Indien dat zy my mogt hier in dit Bosch ontmoeten.

Waer ik my veynzen zal , (in zulk een schijn gekleed)
 Als of ik Cloris waer ; ik ga en maek my reet ,
 In alles zoogelijk , dat Philida van beyden ,
 Den een voor d' ander niet zal kunnen onderscheyden ;
 En onder dit beleyd zal mijn ontsteken Min ,
 Betrachten Mins genot aen Cloris Herderin .
 Ik ga ; om tot een eynd op 't spoedigste te komen ,
 Van 't geenik (door de Min) by my heb voorgenomen .

C L O R I S in de gevankenis , spreekt aan den Konink .

Cloris.

Wat hebt gy , mogend Vorst , toch in de zin met my ?
 Wat waend zijn Majesteit ik een verrader zy ?
 Wel anders is 'er aen mijn trouwe dienst gebleken ;
 Wat leydmien my te last ? toond (bid ik) eenig teken ,
 Waer in ik heb misdaen ; op dat ik klaerlijk mach ,
 Mijn al t' onnoosle straf doen komen aen den dag ;
 Onschuldig sluytmien my dees boeyens om de handen ;
 Onschuldig werd mijn eer bevlekt met deze schanden ,
 Geen recht , maer groot geweld werd Cloris aengedaen ,
 En valschelijk onthaeft , en op het Hof ontfien ;
 O valsch en slim bedrog ! wie zal zich voor u hoeden ?
 Wat hebt gy voor met my ? spreek , en bescherm de goeden ,
 Straf die , die straf verdiend ; en volg der Goden Wet ,
 Op dat gy 't heylig recht , ô Koning ! niet besmet ,
 Met zoo onnoosle straf , door wraek van die my haten ,
 En mogen vreedig my , in kleenigheyd niet laten ;
 Kan ik noch niet voldoen ? daer ik door eer van kracht ,
 Niet na de hoogheyd , maer na lage ruste tracht ?
 Of gund men my die niet ; hoe zal ik my dan dragen ,
 Dat ik mijn katers mach (ô hooge Goôn ! behagen ?
 Ik kniel eerbiedig neêr voor uwe Majesteit ,
 Om weten wat mijn vroom gemoed werd opgeleyd ;
 Dat zich in diensten van 't gemeen zoo heeft gequeten ,
 Het geen zijn Majesteit , indien hy wil , kan weten ;
 Wat diensten zijn 'er voor 't gemeene nut verzocht ,
 Die Cloris niet en heeft met grage vlijt volbrocht ?
 Wat prikkel , wat gevaer , wat Liefde ? ja mijn leven ,
 Heb ik ten offer aen 't gemeen , en u , gegeven .
 Is dit den loon daer van ? hoe Vorst , vertrouwt gy my ,
 Dat ik zoo snood een schand tot straffe weerdig zy ?
 Vertrouwt gy Cloris toe yets by der hand te nemien ,
 Dat hem van Godes Wet , en d' eere zou vervreemen ?
 Vertrouwt gy Cloris toe te doen zoo snood een daet ,
 Die nyot een eerbaer hert het vroom gemoed toelact ;

Oncen!

O neen! 't is verr' van daer; noyt zal 't de daed betoonen;
 Noyt zal 'er zulk gefpuys in Cloris boezem woonen;
 Noyt zal ik ſchuldig zijn bevonden in het geen
 Dat men my leyd te laſt; ik offer mijn gebeên,
 Om eens de oorzaak van mijn ſnoode ſtraf te weten,
 En wat ik heb miſdaen, oft waer in niet gequeten,
 Gelijk een vroom gemoed betaemt; mijn hater ſpreekt,
 Waerom dat gy (met ſtraf) u dus op Cloris wreekt.

Koning. De zaak loopt geen gevaer; uw gramschap toomd met reden,
 En ſteld u Cloris voor een korten tijd te vreden;
 Ik zal u zaken zelfs gaen nemen by der hand,
 Ik zelve, Cloris, zal verdedigen de ſchánd,
 Die men uw heuſheyd doet; zoo 'k uw onſchuld beſpeure,
 Sal hy, die u dit doet, zijn doent, op 't hoogſt betreuren;
 Dies peyd u dan met hoop, dat ik in alle vlijt
 Voorſtander van uw eer zal zijn voor deze tijd.

Zinnen.

PHILANDER, in Kluyſenaers kleeding.

Philand. Dewijl 't gerucht ontdekt, dat Cloris is gevangen,
 Bevind ik my op 't hoogſt gedreven, van 't verlangen,
 Om hem te ſpreken; op dat ik mach onderſtaen,
 Waer in hy heeft verbeurt, oft wat 'er is miſdaen;
 Hier ben ik by de plaets daer Cloris zit beſloten.

Cloris. Wie daer? *Phil.* Een die van u veel vrundſchap heeft genoten,
 En zoekt u, lieve Vrund! weêr vrundſchap aen te doen,
 Ia u (zoo 't helpen kan) met alle trooft te voên.

Cloris. Wie zijt gy, zeg my dat? *Phil.* Philander! die u heden
 Verſchijnd, in dit gewaed, om zonderlinge reden;
 Vrund Cloris! ach! ik ben op 't hoogſt met u begaen,
 Ik bid u, zeg my doch, waer in hebt gy miſdaen?
 Wat leyd men u te laſt? *Clor.* Dat kan ik u niet zeggen,
 'k Heb zelfs verlangen wat men my te laſt zal leggen,
 'k Ken mijn gewiſſe vry van d' alderminſte ſchuld.

Philand. Soo is uw beſte hulp een Goddelijk geduld;
 Men kan wel voor een wijl de waerheyd doen verdrukken;
 Waer dóór de boze zoekt zijn quaed te doen gelukken;
 Maer, 't ga zoo 't wil, mijn Vrund! de waerheyd die beklijft,
 Sy is gelijk het vet, dat altijd boven drijft;
 Wie vry is van de daed, die kan geen leugen hind'ren.

Cloris. De leugen kan de Eer der Vromen niet vermindren,
 Voor zoo veel als 't gemoed voor God onſchuldig zy;
 Wat dit beſingt, ik ſweer 't, dat ik onſchuldig ly;
 Doch! d' oorspronk van mijn ramp, en dat onſchuldig lijden,
 Schrijfſik den Koning toe; mits mijn gedachten ſtrijden

Heel tegen zijn beleyd ; en beelden my vast in ,
 Dat hy tot Philida ontsteken is in min ,
 Ik speur 't aen al zijn doent , hy zoekt mijn Bruyd te schennen ,
 't Gun my zijn redenen te recht getuygen kennen .
 Mijn vrund ! ik moet aen u zijn voorstel doen verstaen ,
 En hoe den Koning heeft met my te werk gegaen ;
 Gy weet , hoe ik (in min met Philida verbonden)
 Mijn opperste vermaek in haer by wezen vonde ;
 En eens als ik met haer zat in het bosch verzelt ,
 Begaf den Konin zich te jagen op het veld ,
 En komende by ons , was dit al zijn begeeren ,
 Dat ik een korten tijd ten Hovewaert zoud keeren ,
 Om het gebied zoo lang te oeffenen , als hy
 Uytlandig wezen most , ter oorzaak zoo hy my
 Berichte , dat hy zich om eenige landszaken
 Op 't aller spoedigst most te reyzen vaerdig maken ;
 Ik ben door 't aenzoek toen van zijne Majesteit
 Bewilligt , dies ik hem 't verzoek heb toe gezeyd ;
 Hier komende , doet my den Koning (tot mijn schanden)
 In boeyens sluyten , en met ketenen mijn handen
 Belasten , als of ik op 't hoogste had mitdaen ,
 Gelijk ik niet en heb , maer ach ! ik ben begaen .
 Dat onder dit beleyd , den Koning zal betrachten ,
 Mijn kuysche Herderin , on-eerlijk te benachten ;
 En dat in schijn van my , dit leyd my op de Leën ,
 Dies bid ik , waerde Vrund Philander , dat gy heen
 Op 't spoedigst keeren wild , om onheyl woor te komen ,
 't Geen ik vertrou den Koning vast heeft voorgenomen ;
 Spreekt gy mijn Lief , ik bid (naest lieffelijke groet ,)
 Van mijnent wegen haer die droeve bootfchap doet .
 Ik zal met hoop op God , een goede uytkomst wachten ,
 En zegt mijn Philida , dat zy uyt mijn gedachten
 Noyt oogenblik en is ; dat ik door liefd , en pijn ,
 Op 't hertelijkt verlang om weêr by haer te zijn .

Philand. Ten aenzien dit bedrog , ten aenzien deze trekken ,
 Zal aen mijn dienstigheyd , Vrund Cloris , niet ontbreken ;
 Ik zal met alle vlijt een middel zoeken gaen ,
 Waer door dat ik u hoop van deze last 't ontslaen ;
 Mijn trouw zal ik (mijn Vrund) u in den nood doen blijken ,
 Zoo , dat gy daer in noyt kost vinden mijns gelijken ;
 Stelt u gerust , ik ga , en maek door mijn beleyd ,
 Dat gy haest werd verlost . *Clor.* Den Hemel u geleyd .

Binnen.

PHILIDA.

Wat vreugd, wat ziels vermaek, wat herts verquikking geeft
 Ons d' aengename Mey! door wien het alles leefd
 In blye blyheyd, dat'er leven heeft ontfangen;
 Door 't zoet vertoonen, van uw rood gebloofde wangen
 Godin des dageraads, verrijkt met Phœbus gloed,
 Zoo dat gy Bosch en Veld zeer gierlijk gieren doet;
 O aengenaam vermaek! van zoete zomer dagen,
 Die 't dor geboomte doet weêr nieuwe vruchten dragen;
 En giert de telgjes op met groên bepronkte blaên,
 En in de zoete Mey neemt nieuwe spruytjes aen;
 't Zoet geurigkruytje dat zich spreyd hier langs de velden,
 Kan ons 't getuygenis van uwe zoetheyd melden;
 Verstreke Lenten! die met uw verliefde rey,
 De blye boodschap brengt van d' aengename Mey;
 Een tijd, een zoete tijd, een tijd, die men mach noemen,
 Een veugde voor de Ziel, door 't gierzel uwer Bloemen;
 De kruyden zoet van geur, die gy te voorschijn brengt,
 Die zijn met alle vreugd, en zoetigheyd vermengt;
 O aengename Mey, die Velden, en Rivieren,
 Die Bosschen vol geboomt, met schaterende dieren,
 Het oog, en oor verleent, waer door d' aenschouwers hert,
 In 't hooren, als in 't zien, met vreugd ontfleken werd;
 Aenziende 't schoon gebloemt, de Bosschen en de Boomen;
 Gebergte, en valley, met klare water stroomen,
 En ruyfchend zoet gedrang dat door de Bergen vlied,
 En uyt de beekjes steeds zijn snelle driften schiet;
 Aenziende 't pluymgediert, met volle kropjes uyten,
 Een zoet getierelier' en lieve deuntjes fluyten;
 Wat hert verheugd zich niet, wanneer het maer aenschoud;
 Hoe dat het zoet gediert (gepaert) te zamen houd,
 In 't lust gebruyken; zoo dat mijn verliefde zinnen,
 Als door een voorbeeld, doen gedenken aen mijn minne;
 Min die ik Cloris draeg, wiens afzijs bit're smert,
 Benauwt mijn droeve Siel, bekneld dit ted're hert;
 Elk uur dunkt my een dag, de dagen lange jaren,
 Door 't by zijns zoet verlang, om met mijn lief te paren;
 Maer laes! wat is 't? of ik om Cloris min mijn tijd,
 Met vruchteloos beklag, in treurigheyd verslijt;
 Als 't anders niet en mach, verandert dan gedachten,
 De droefheyd in vermaek, van Cloris te verwachten,
 Met aengename hoop verzekerd van zijn trouw,
 Aen wiens oprechte grond ik my geankerd houw;

Gelijkerwijs een Schip van d' Haven afgedreven,
 Sich zal aen t' Anker op eengoede reê begeben,
 Tot dat bequame tijd en wel gelegen wind,
 Den Schipper dienstig tot sijn reys, na 't onweer, vind;
 Soo zal ik, Cloris, ook gelegentheid verbeyden,
 Tot u de Goôn by my, weêr lukkelijk geleyden.

Dies wil ik gaan,, van telg en blaên,
 Het alder keurigst keuren,
 Cieren een hoed,, van bloempjes zoet,
 En alderley koleuren;

Die ik, door min,, aen de Godin,
 Ten Offer zal gaen dragen,
 Kom Flora by,, en hellip my,
 Voldoen mijn welbehagen.

Vuld gy mijn schoot,, met Roosjes rood,
 Die ik aen een zal hechten;
 Kom Flora by,, en hellip my,
 Mijn Lief een kransje vlechten.

Zy vlecht een kransjen, zittende onder de Bomen; onder-tusschen komt
 den Koning, in kleeding van Cloris.

Koning. — Wie zoud nu niet vermoên als of ik Cloris waer?
 Ey! voegt in dese schijn, ô Goden! my by haer,
 Nu ik verzekerd ben, dat Cloris niet zal komen,
 Waar door verhinderd werd, 't geen ik heb voorgenomen;
 Vergund my (Cypria) dat ik zoo veynzen mach,
 Dat doch mijn zoet bedrog noyt kome aen den dag;
 Godin, vergund my doch, de zoete brand van minne
 Nawensch te blusschen, aen de schoone Herderinne;
 Wiens schoonheid brengt te weeg, dat ik in dit gevaer
 Mijn zelve stellen ga, en dat alleen om haer;
 O Min! ô zoete min! wat hebt gy looze treken,
 Met wat een list kunt gy u zoet bedrog besteken?
 O min! ô zoete min! die 't machtigt hert ontmand,
 En in de wijste mensch de reedlijkheid verband;
 Want wijsheid, wet, nocht reên, de Liefde kan verwinnen.
 Ha! Vorst; zult gy 't bestaan? ach! derft gy 't wel beginnen?
 Beginnen! waerom niet? de zaak zoo wel beleyd,
 En heeft in 't alderminste deel geen swarigheid;
 Vaer met uw voorneem voort, vermy het nabedenken,
 Dat door kleynhertigheid, een goede zaak kan krenken;
 Alleen gedenk ik nu met vreugde aen de pijn,
 Die door de min (hoop ik) heeft zal geeyndigt zijn;

Wanneer

Wanneer ik Philida omhels, en mijne lusjes
 Op 't alder zoetst betoon, met honderd duyzend kusjes,
 Ey kusjes! waer op ik welduyzend deuntjes queel,
 Terwijl ik met de hand uw blanke borsjes streel,
 Die zelfs't Albafter wit in schoonheyd doen beschamen,
 En voor de rest zal my het zeggen niet betamen,
 Als ik met haer alleen (stil achter 't dichte groen,
 In zoete minne tocht) mijn lusten zal voldoen;
 De leden sidd'ren my, 't schijnt dat zy mijn ziet komen
 (Met Bloempjes bezig) gins van verre by de Bomen,
 Ach! Venus, stier mijn tong, op dat'er niet ontbreek,
 Wanneer dat ik met haer (in schijn van Cloris) spreek;
 Mijn Lief, mijn Philida, de Goôn my dus verr' brochten
 In mijne wederkomst, veel eerder als ik dochte;
 En zijt met deze kus mijn Engeltje gegroet.

Philida. Zijt wellekome mijn Lief, mijn lievend Zieltje moet
 Getuigen u mijn Liefde, vermengt met duyzend lusjes,
 Die gy genieten zult met aengenaeime kusjes;
 Nu haek ik na die uur, nu wensch ik om den dag,
 Dat ik met u (mijn Lief) in d' Echt ver-eenen mach.

Koning. Zoo haest en zal des tijds gelentheyd niet dienen,
 Zoo haest 't geluk ons geen bequaemigheyd verlieuen,
 Of mijn verliefde Ziel, door wettelijke trouw,
 Zal trachten Philida te maken Cloris Vrouw;
 Doch eer die tijd genaekt, mijn hert smoort in verlangen
 Zoo zeer heeft my de Min in uwe schoont gevangen,
 Dat Liefde, die gy, Lief, tot uwe Cloris draegd,
 De oorzaak is, dat hy u om een beede vraegd;
 Wat vraeg ik? (Ziels voogdes) voor wien ik neder kniele,
 En noem mijn waerde bruyd; de Ziele van mijn Ziele;
 Die ik als minne slaef, vley, smeek, uyt Liefde bid;
 Dat gy hier in het groen by my wat neder zit.

Philida. Hoe zoud ik u (mijn Lief) die beede niet vergunnen?
 Hoe zoud ik (Cloris) u mijn Lief dat weyg'ren kunnen?
 Zoo iku daer meê kan (mijn Liefste) vriendschap doen,
 Zal ik wat aen u zy gaen zitten hier in 't groen.

Koning. Ach! Philida mijn Lief. *Phil.* Stil Cloris, houd uw handen.

Koning. Ey Liefje! *Phil.* Niet te stout. *Kon.* De minne doet my branden.

Philida. Ey Liefste! dooft de brand van uw ontsteken Min;
 Houd lust zoo lang in toom, als ik u eygen bin
 Door wettelijke trouw. *Kon.* Mijn waerde uyt-verkoren,
 Heeft Cloris u zijn trouw (mijn Engel) niet gesworen?
 Wat trouwe wild gy meer. *Phil.* Een Goddelijk verbond.

Koning. Ach! Philida, mijn Lief, hoe kan uw lieve mond

Soo harden vonnis, op mijn zoete lusjes, strijken?
 Heeft Cloris u zijn trouw, mijn Engel! niet doen blijken?
 Heeft Cloris niet vermaed het Hof, om uwe Min?
 Heeft Cloris niet getoond hoe zijn verliefde zin,
 Geen schat, geen eer, geen pracht, oft yerwes kan vermaken,
 Als Philida alleen? waer wild gy vaster zaken?
 Wat weygerd gy de lust te geven haren eysch,
 Ontzegt mijn zoete min uw aengename vleysch?

Philida. 't Voegt niet, mijn zuyv're schoot met mins onreine hette;
 Voor dat wy zijn gepaert, met minne te besmetten;
 Maer als wy (door de trouw) in d' Echte zijn vergaerd,
 Soo wil ik Liefdens lust voldoen na Liefdens aert.
 Wat is de min? eylaes! een voedzel van quâ lusten,
 Die een oprechte Ziel, belet in God te rusten;
 Een voedster van bedrog, een oorspronk van ellend,
 Een dief-eg van de eer, die maegden kuysheyd schend;
 Een doolhof vol verdriet, een wellust zonder vreugde,
 Een zoetheyd zonder zoet, een kanker in de deugde;
 Een broedzel van veel zond, wiens lust het vleesch bekoord,
 Een beul, een dwingeland, die zelfs de liefde moord.
 Soo Cloris my bemind, hy moet met my bekennen,
 Dat mins gebruyken is oprechte Liefde schennen;
 Het is Liefds rechte aert dat zy de min vermaed,
 Eer dat het recht gebruyk van d' Echt de lust toelaet;
 Is 't (Lief) dat gy my mind, gy moet de lust verwinnen,
 Soo niet, en is 't geen Liefd, maer prikkeling van minne;
 Die gy (bid ik) mijn Lief! uyt uwe zinnen zet,
 En na de trouw, voldoet Liefds lust, door heyl'ge wet.

Koning. Hoe kund gy doch de lust van minne tegen spreken?
 Is Cloris vast verbond niet trouw genoeg gebleken?
 Ten is geen min; 't is Liefd als lust op trouw geschied;
 Maer dat is min, die lust betrachte, en trouwen niet;
 Maer Cloris zoekt met u, en anders geen te trouwen;
 Van wiens beloften gy verzekerd u meugt houwen.

Philida. Weet, Cloris, dat die geen die trouwe Liefde draegd,
 En voerd een heusch gemoed, noyt vergen zal een Maegd;
 Dat zy haer schoot misbruykt, om min haer lust te toonen,
 Voor dat de wet van trouw, de lusten doet verschoonen;
 Hoe schoon dat gy met schijn uw reden (Lief) bekleed,
 Ach Cloris! in der daed en is het niet een beet;
 Schoon ik verzekerd ben, dat gy beloofde trouwe,
 My hebt gesworen, al uw leven lang te houwen,
 En ik, onechteliik, met u niet ben vereend,
 Waer op dat u 't genot mijns minne waer verkeend;

En ik in deze staet een vrucht van u mocht dragen,
 Wat waer mijn leven dan een hel vol wreede plagen?
 Van yeder een veracht, getreden met de voet,
 Gelijkerwijs men een oneerbaer Vrouwe doet.

Koning. Wat, wild gy uw beloft dan breken? dat 's te schandig,

Philida. Soo gy dit schandig heet, zoo zijt gy onverstandig;

Is Cloris van dien aert, is Cloris zoo gezind?
 Soo rouwt het my, dat ik oyt Cloris heb gemind;
 Weg hater van mijn eer, zijn dit uw Hooffsche trekken?
 Die buyten schoon, maer vol bedrog inwendig steken;
 Mijn Liefd verkeerd in haet, ik Liefden u wel eer,
 Maer wild gy die weg in, ik Lief u nimmermeer.

Koning. Gy Liefd, oft Liefd my niet, ik volge mins gebieden?

En wat mijn minne wil, dat wil ik zal geschieden;
 Ik wil mijn wille doen eer gy van hier vertrekt,
 Al zouden al de Goôn tot wrack zijn opgewekt,
 Den strengen donder God en zal met al zijn wetten,
 Mijn voorgenomen lust niet breken oft beletten;
 En hy die 't afgronds rijk heeft eeuwig in gebied,
 Die lacht 'er zelve om, en wil dat het geschied;
 Daer helpt noch dit nocht dat, gy zult voor dit mael moeten
 U neygen na mijn wil, mijn geyle tochten boeten;
 U lichaem dat en zal niet rusten door de Dood,
 Voor dat mijn minne lust haer wil heeft van uw schoot;
 Niet eer zal u de Dood ter aerden neder vellen,
 Voor dat de lusten my hier in te te vreden stellen;
 Niet eer heb ik mijn wil, niet eer ben ik voldaan,
 Voor dat gy mijn bekeer hier in hebt toegestaen;
 Mijn handen zullen eerst omhelzend u vermacken,
 Mijn lippen zullen eerst bedrukken uwe kaeken;
 Niet eer en zal de dood verminderen uw rouw,
 Eer u mijn manne kracht, gemaekt heeft tot een Vrouw;
 Sa voeg u na mijn wil, ik heb het voorgenomen.

Philida. Ach! goede Goôn, waer toe is Cloris doch gekomen?

Ach! Goden, zal mijn eer door Cloris zijn geschent?
 Ik hoop niet Cloris, dat gy zoo onzinnig bent;
 Ach! Cloris, ik en kan in 't minste niet geloven,
 Dat gy my tegens dank mijn kuyscheyd wilt ontroven;
 Eer dat geschied, ik bid, dat my mach zijn verleend
 Als dat een wreede dood my 't vleesch stroop van 't gebeent;
 Is u verstaelde hert van eenige medoogen?
 Bevrijd mijn eer, en doet my sterven voor uw oogen;
 Geen Maegd bemind haer eer, indien zy niet en kan
 Onkuysche handeling weêrstaen van eenig man;

Dies Cloris kniel ik neêr, geboogen voor uw voeten,
 Ach! wild door mijne dood uw heete tochten boeten;
 Medoog door mijn gebeên, laet my van oncer vry.

Koning. Het kan niet zijn. *Phil.* O Goôn! hebt deerenis met my,
 Waer mede zal ik doch rechtvaerde Goden strijden?
 Wat wapens zullen my in dit verdriet bevrijden?
 Wat weerstant zal ik doen? ik ben een Maegd alleen,
 Die van geen vechten weet, als met een droef geweest,
 En ysfelijk gekerm, het nare Bosch te vullen,
 Daer my geen menschen, ach! te hulpe komen zullen;
 Is vleesch-lust dan zoo streng, eer-dievery zoo groot,
 Dat ikze niet en kan weêrhouden met de dood?
 Is geyle vlam zoo hoog, dat ik die ondertusschen
 Met volle overloop van tranen niet kan blusschen?



Was oyt tyran zoo wreed, en bitter van gemoed,
 Dathy geen Maegden eer, wil sparen om haer bloed?
 Gewillig, Cloris, ach! wil ik mijn bloed uytstorten,
 Wild doch in 't minste deel mijn eere niet verkorten;

Ootmoedig kniel ik neêr , en bid u Cloris aen ,
Dat gy uw oogen wild medogend op my slaen .

Koning. Meent my uw slim beleyd met zulk een schijn te peyen ;
Meent gy geblinthokt my van 't spoor soo af te leyen ?
Dat zal , nocht kan niet zijn , dus Philida swijg stil ,
En doe in deze zaek mijn wetten na mijn wil ;
Wat let my , dat ik niet verzadig minne dorsten ,
En ruk de kleeders op voor uw sneeuw witte borsten ?
Wat let my dat ik u ter aerden niet en vel ?
Mijn lieve lust voldoe , die ik haest boeten zel .

Philida. Ach ! Cloris , ach ! bedaer ,

Koning. Zijt Philida te vreden .

Philida. Ach ! laet my ongeschend .

Koning. 't zijn al verlooren reden ,
'k Heb lang genoeg gewacht .

Philida. O Goden ! geeft mijn raed .

Koning. Wat zucht gy ? *Philid.* Dood my ach !

Koning. Dat's al vergeefs gepraet ,
Zit neêr . *Philid.* Ach ! laet my staen .

Koning. Gaet voort , je moet . *Philid.* Ey niet !

Koning. Nou , nou . *Phil.* Oy meê ! *Kon.* Kom aen .

Philida. O boofwicht van mijn vlied .

Koning. Hoe dus (*Philid.* O Goôn ! *Kon.* Wat is 't ?

Philida. Bedaer . *Kon.* Welacn . *Philid.* Mijn eer !

O almogende Goôn ! gedoogd het nimmermeer .
Gy zult my Cloris noyt in eer , en saem verdrukken ,
Al zoud gy my dit hert uyt deze boezem rukken ;
Gy zult my Cloris noyt doen komen tot dien val ,
Soo lang een druppel bloeds in d' aders blijven zal .
O Goôn ! ô goede Goôn ! aenhoord mijn droevig kermen ;
Ach ! zoo 't uw wille is zoo wild mijn eer beschermen ;
Of is het in uw macht , zoo sterrik mijn geklag ,
Dat ik zijn boos opzet met tranen breeken mach ;
Behoed mijn zuiverheyd door Goddelijk vermogen ,
Dat ik mijn vyand mach bewegen tot medogen ;
De vyand van mijn eer , de roover die mijn prangt ,
Om yets waer aen mijn eer , ja zelfs mijn Ziele hangt ;
Bevrijd my voor dit quaed , gy weet het goede Goden ,
Ik sterfveel liever , als t' ontheyl'gen uw geboden ;
En sterf ik niet (ô Goôn !) maer werd de daed vervult ,
Ik neem u als getuyg , ik zondig zonder schuld .
Nu dan , ik ben getroost van beyden een te kiezen ,
Het zy mijn leven , of mijn eere te verliezen ;
Het leven voor de eer , zoo toond mijn kuyfch gemoed ,

Dat d' eer behoord te gaen , voor leven , goed en bloed.
 Gy Cloris , nimmer zult tot uwen wil geraken ;
 Gy Cloris , zult my noyt uw Hoer , nocht boele maken ;
 Doet alles wat gy wild , ik zal my voor mijn eer ,
 Met Vrouwelijke kracht gaen stellen dan ter weer.

P H I L A N D E R uyt

- Koning.* Holla ; wie zien ik daer ? 't is raedzaam ik vertrek ,
 Eer yemand , die 'er leeft , mijn boos besluyt ontdek ,
- Philida.* De Goden hebben u , ach Vader ! hier doen komen ,
 Het leven , oft mijn eer , waer , zonder u , genomen.
 Ik zie , die God vertrouwt , al is hy vaek in nood ,
 Omcingeld van ellend , bestreden tot der dood ,
 In d' alderwaerfte druk , die hem mach overvallen ,
 Die zegik , God vertrouwt , en schaed het niet met allen ;
- Philand.* Gods vrees , is 't eenig ding , waer uyt alleen ontstaet ,
 Een wellust en een vreugd , die 't al te boven gaet ;
 Die zich in handen van dien Leydsman heeft bevoolen ,
 Wat wegen dat hy gaet , hy zalder nimmer doolen .
 Lukzael'ge Herderin , waer uyt was doch ontstaen ,
 Het Prijkel van uw eer , oft leven , te beschaen ?
- Philida.* Een dertel Hoveling , heel zeedig in zijn praten ,
 En heusch van ommegang , ging willig 't Hof verlaten ,
 En voegde zich hier by de Herders op het land ,
 Alwaer hy meer vermaek , als in de Hoven vant ;
 Was yder aengenaeem , beleefd , en zeer liefstallig ,
 En wel bemind by my , door 't wezen heel bevallig ;
 Waer door de zinlijkheyd van mijn verliefde Ziel ,
 Te haest door zijn verzoek , ach ! leyder , op hem viel ;
 Zoo dat ik aen hem , met beloftenis van trouwe ,
 My had verbonden , dat ik werden zoud zijn V rouwe ;
 Op welk beloft dat hy in dertelheyd verzocht ,
 Dat hy zijn geyle lust aen mijn volbrengen mogt ;
 En ziende dat ik niet en woud zijn lust gehengen ,
 Docht hy met wreede dwang tot zonden my te brengen ;
 Dies , Vader , ik in 't eynd met rijp beraed besloot ,
 Te sterven voor mijn eer , een overwreede dood ,
- Philand.* Ten was geen Cloris , die uw Eere zocht te krenken ;
 Gelooft dat Cloris noyt om zulk een daed zoud denken ;
 Gelooft het nimmermeer , ô deugd lievende Vrouw !
 Dat Cloris hem tot u zoo godloos dragen zouw .
- Philida.* Hoe vader kend gy hem ?
- Philand.* Ach ! zoud ik hem niet kennen ,
 Daer wy , ô Philida ! zoo goede Vrunden bennen ;
 Onmog'lijk dat dien held zoud zulk een stuk begaen .

Zinnen.

Philida. Hy noemt my by mijn naem, Goon! ben ik ook verraên?

Philand. Verraden! neen, ô neen! ik weet gy my wel kent.

Philida. Philander, ach! zijt gy 't?

Philand. Ia Philida, ik ben 't,

En zal u al het geen dat u is wedervaren,
Met korte reden, en op staende voet verklaren;
'k Heb Cloris zelfs gezien, die groot verlangen had,
Om weêr by u te zijn, als hy gevangen zat,
Wanneer hy zijn beklag my deed met deze reden;
Zoo heeft en was hy binnen 't Hof noch niet getreden,
Den Koning die gaf last dat men hem vangen zouw,
Waer van dat Cloris voort de oorzaak weten-wouw;
En heeft tot noch zijn tijd gevankelijk versleten;
't Vermoeden dat hy had, was dat den Koning socht,
Dat gy door zijne lust mogt zijn tot schand gebrocht,
En dat u eer door list van hem mogt zijn genomen,
Derhalven ben ik hier op zijn verzoek, gekomen.

Philida. Philander, 't schijnt een droom, die my het hert beswaerd,

Doch wederom verblijd, door 't geen gy my verklaerd;
Ik voel my heel verblijd, doch 't hert niet vry van vrezén;
Verblijd, om dat mijn Lief vry van dit stuk zal wezen;
Bevrees, om dat hy is in hechtenis gesteld,
Daer men hem 't leven licht beneme door geweld;
Ik ga, en heb geen rust, voor dat ik met hem spreek,
En van dit valsch bedrog my op het hoogste wreke.

Philand. 'k Ga, Philida, met u op 't alder spoedigst heen,

En wensch den Hemel ons hier toe geluk verleen.

Binnen.

K O N I N G.

Koning. Die aenflag is mislukt, hoe nu best aengelêyd?

Eer dat het snel gerucht mijn snoode daed verbreyd;
Wil ik nu Cloris gaen ontslyuten uyt sijn banden?
En of hem Philida ontdekte dan die schanden,
Door my aen haer geschied; 'k weet niet hoe ik het klaer;
Ik maek het zoo 'k het maek, de zake loopt gevaer;
Best dat ik Cloris spreek, aen hem ontdek de zaeken,
Om zien of ik het kan met hem ten besten maeken.
Ach Cloris! ik heb u op 't alder hoogst mildaen,
Een groot berouw komt my in mijn gewisse slaen;
Ik, die de quade straf, heb zelve quaed bedreven,
En bid ootmoedig, dat gy 't my doch wild vergeven;
Oft zijt gy niet vernoecht als met een wreede wrack,
Verschoon my, bid ik u, in deze quade zaak;

Ik koom om met berouw mijn misdaed te bekennen ,
 Ik had in 't zin de eer uws Herderins te schennen ;
 Dit 's d'oorzaak dat ik u in hecht'nis heb gedaen ,
 Doch 't snoode werk noch niet volbrocht, hoewel bestaen ;
 Door toeval van de Goôn, die 't zelfde my beletten ,
 Zoo dat ik in het minst haer eere niet besmette ;
 Ik bid u Cloris , Vrund , neem het ten besten af ,
 En naer 't u wel gevalt, voldoe aen my de straf.

Cloris. Is 't droom? is 't spokery? wat komt my hier te vooren?
 Hoe, vreesst zijn Majesteyt dan niet der Gooden tooren?
 Hoe dorst gy, 't Vorst, bestaen, te schenden Cloris Vrouw?
 Niet wettelijk vereend, maar door beloofde trouw.
 Indien zy, mogend' Vorst, is onbesmet gebleven,
 Ik sweer 't zijn Majesteyt, het is hem al vergeven ;
 Maer is haer eer gequetst, haer kuysheyd yets misdæen,
 Ik zal 't met wrack voldoen, al zoud 't my eeuwig schaên.

PHILIDA gewapend, in manne kleeding, komt met **PHILANDER**
 voor de gevankenis, en spreekt tegen den Koning.

Philida. Waer zijt gy Cloris nu? die 't minnen zoo wel lusten,
 Dat ik om uwen 't wil my in de wapens rusten ;
 Waer zijt gy boofwicht nu? waer zijt gy snoode schelm?
 Om wien dat ik dit hoofd dek met een yfren helm ;
 Waer zijt gy Cloris, die met Philida woud leven ,
 Als een die over lang het eerbaer heeft begeven?
 Waer zijt gy Cloris, die met Philida in 't groen ,
 En dichte Boomen, woud uw troetelingen doen?
 Ik dachvaerd u ten strijd, en vecht om vrouwen eer ,
 By d' opperste der Goôn ik Cloris loof en sweer,
 Dat ik my wreken zal, en met dit stael beweeren ,
 De snô verradery die gy pleegd aen haer eere,
 Hoe wel zoo niet volbrogt als gy wel had gemeent ;
 Wat let my dat ik 't vleesch niet hak van uw gebeent?
 De slooten, hoe zy zijn geslooten, 'k zalze breeken,
 En stellen Cloris vry, en my op Cloris wreken ;
 Op Cloris? neen ; op hem die Cloris was in schijn ;
 Wie denkt den Koning wel, dat hier by hem mach zijn?
 Een die de valscheyd haet, voorstander van de goede.

Koning. Waer toe kloekmoedig Held, dit ongerustig woeden?
 Wat is 'er dat u let? *Philida.* Dat hebt gy wel verstaen,
 'k Wil dat men Cloris voort doet uyt de boeyens gaen ;
 Die tot zijn onschuld heeft tot noch toe hier gezeten,
 Ha! Koning, knaegt u niet de kanker uws geweten?
 Dat gy de Vromen zoekt met schanden te verræen,
 Treed eens in uw gemoed, ziet wat gy hebt gedaen ;

Uw doent is my bekend, ik was'er dichte by,
Als gy aen Philida verzocht uw schelmery.

Koning. Wie zijt gy? *Philid.* Wie ik ben? die, die ik placht te wezen,
En geenzins zal voor u, ô Godloos Koning, vrezen;
Die, die de valscheyd heeft van u bedrog gezien;
Die, die gemoedigt u zijn hooft te wraek komt bien;
Wien uw vermoed bedrog, te valschlyk is gebleeken,
Zoo dat ik bengeperst op u mijn leed te wreken;
Door valscheyd dien ik u, ha! Koning, tuygen kan.

Koning. Gy scheld onschuldig my, en liegt'er valschlyk an;
Heeft Cloris niet misdaen, gelijk hy niet en heeft,
't Is reden dat hy gaet daer hy in vryheyd leeft.

Philida. 't Is daer meê niet genoeg. *Kon.* Niet hooger, 't zal u rouwen

Philand. Het geen hy zeyd (mijn Heer,) dat zal ik staende houwen.

Koning. Ik raed u dat gy swijgt. *Philand.* 't Is billijk 't geen ik doe,
Het spreken staet mijn vry, u komt het swijgen toe.

Koning. Wat trots, wat smaect, wat spijt, wat komt my niet te vooren?
Wat moet ik hier van u, zeg lompen rekel, hooren?

Philida. 't Geen dat zijn Majesteyt op 't leelijkt heeft betoond,
Geeft oorzaak dat men hem met zulke glory kroond.
Daer leyd den Helm, daer 't Swaerd, daer 't Harnas, dat een
Vrouwe

Gedragen heeft, tot een getuyg'nis van die tronwe

Die Cloris is beloofd, door een verliest geval;

Mijn Cloris, die ik voor mijn eygen trouwen zal.

Kom Lief, kom hier by my, ontfang mijn Zieltjen, ach!

Dat van mijn zuyv're Liefd u noch getuygen mach;

Waer toeft gy, ach! mijn Lief, en is'er niemant dan,

Die u een reys by my, ach! Cloris, helpen kan?

PHILIDA en PHILANDER breken 't gevangen-huys met
geweld open, CLORIS komt by haer.

Cloris. Mijn Lief, mijn Philidagetrouwste Herderinne;
In wien dat ik bescpeur de aldertrouwste minne;
De aldertrouwste Liefd, de aldertrouwste trouw,
Die oyt ter wereld is gebleeken in een Vrouw;
Waer meê zal Cloris doch beloonen 't trouw bedrijf?
Mijn Lief! *Philid.* Mijn Ziel!

Cloris. Mijn hert! wiens Lief ik eeuwig blijft;
Ik heb den Koning (Lief,) zijn misdaed al vergeven,
Indien gy zuiver in uw eere zijt gebleven.

Philida. Mijn eer, mijn Lief, die is in 't minste niet misdaen.

Cloris. Soo neem den Koning dan weêr in genade aen.

Philida. Ik loon geen quaed met quaed, maer doe naer uw behagen.
Genadig Vorst, alzo 't de Goden zoo voorzagén,

Dat door haer ſchikking uw voornemen werd belet,
Ken ik zijn Hoogheyd vry, mits ik niet ben befmet..

Koning. Ik wil my dankbaerlijk aen Philida betonen,
Om haer goetdadigheyd ten vollen te beloonen ;
Van al wat ik bezit, cyft wat u luſt begeert,
Al waer 't mijn halve Rijk, 't werd u verleend, ik ſweer 't ;
Eyft bid ik, wat u luſt, tot beyder uw verzoening,
Ik zal tot Offerhand van mijn miſdaeds voldoening,
Op-Offerenal 't geen, gy wild van mijne macht.

Cloris. 't Berou heeft ons voldaan, van 't werk noch niet volbracht..

'k Heb mijn genoegen, Heer, dat ik mijn levens dagen,
Mach ſlijten met mijn Lief, na Liefdens welbehagen ;
Mijn lieve Philida, wicns Liefde overwind
De aldertrouſte Vrouw, die men ter wereld vind ;
Laet ons de Goden gaen met Offerhand bewegen,
Dat zy ons in de Echt verleenen heyl, en zegen,
Op dat van dag, aen dag, ons Liefd vermeerde, en groeyt,
Gelijk het Eg'lentier dat in de Liefde bloeyd.

Koning. Indien 't u, Cloris, luſt te volgen mijn gebieden,
Soo laet my deze mael, mijn wil hier in geſchieden,
Dat gy in blye vreugd met my ten Hove treed,
Daer ik zal maken doen, ter eeren u gereed,
Een Hoofts en zoet vermaek, van alle Bruytlofs vreugde,
Op dat uw Sieltjens haer vereenigen in deugd.

Philida. Dank zy zijn Majesteit voor 't geen hy ons aanbied.

Cloris. Voor uw geboden gunſt wy dankbaerheyd betoonen.

Philida. By d'Herders voegt het beſt, en by den Koning niet,
Dies ons zijn Majesteit gelieve te verſchonen.

Koning. Als 't anders niet en mach,
Soo wensch ik Cloris, ach !
Dat u de Goden geven
Heyl, voorſpoed, liefde, vreugd,
Al wat gy wenschen meugt,
In dit rampzalig leven.

Cloris. Wy aen zijn Majesteit,
Voor weldaet, dankbaerheyd
Sijn ſchuldig te betoonen.

Koning. Door ſchuld zoo vind ik mijn
Aen u verplicht te zijn,
De deugd met deugd te loonen.

Gund, Goddelijke ſchaer,
Uw zegen aen dit paer,
En is 'er yets miſdreven,

Soo bid ik aen u twee,
En ook de Goden meê,
Dat het my werd vergeven.

Vaert wel vereende twee,
Leef lang in heyl en vreê,
Dewijl gy tracht te fcheyden;
Ey voerd een heufche mond,
Van 'r geen dat ik bestond,
Verzoek ik aen u beyden.

Cloris. Nu ik na wensch geniet
Mijn lief; is al 't verdriet,
Ha! Vorst, verkeerd in vreugde.

Philida. Vergeten is 't met my.

Cloris. Ik stel de wrack ter zy,
Nu ik vereen in deugde.

Met uw verlof wy gaen,
En denken niet meer aen
Het geen nu is verleden.

Philida. Ten zal noyt zijn gedocht;
Alzoo 't niet is volbrocht,
Steld Liefden ons te vreden.

L E R I N D E in Boerinne kleeding.

Lerind. Is dat Philander niet? ik treed wat nader by,
Op dat ik ondersta of het Philander zy;
Hy is 'r, ik veyns, en wil door 't veynzen ondervinden,
Of hy my noch bemind, gelijk hy my beminde;
Ik wensch u goeden dag. *Phil.* Soo wensch ik u weêrom.

Lerind. Ik dank u, vrund; weet gy waer over ik hier kom?

Philand. Dat is my onbekend, ook qualijk om te weten.

Lerind. Kent gy ook eenen die Philander werd geheeten?

Philand. Wat reden, dat gy na Philanders name vraegd?

Lerind. De reden zijn genoeg, vermits 't my zoo hehaegd.

Philand. Ik ben Philander zelfs, spreek op, wat wild gy zeggen?

Lerind. O min, ô trouwe Liefd! hoe zal ik dit beleggen;
Zijt gy Philander? *Phil.* Ja. *Ler.* Philander, is die geen
Aen wien ik hier ter phets moet offren mijn gebeên.
Philander heeft wel eer getrouwe min gedragen,
Dien zijn geminde heeft voor die tijd afgeslagen,
Waer over zy, op 'r hoogft, dat ongeval betreurt,
En wenschre dat het noyt, Philander! waer gebeurt.

Philand. Van wie is 't dat gy spreekt? *Ler.* Haer name is Lerinde.

Philand. Die was, die is, en blijft mijn Lief, en wel beminde.

- Lerind.* Philander! Lief, ey zie! wat lief de heeft beflaen;
Ik nam om uwent't wil dees boere kleeding aen;
Op dat ik u mijn Lief! mijn liefde zoud getuygen.
- Philand.* Lerinde, Lief, de liefd doet my hier neder buygen,
Om met een dankbaer hert te loonen liefds bedrijf,
En onder die beloft dat ik uw dienaer blijf.
- Lerind.* Mijn dienaer? neen, mijn Lief! maer ik uw dienareffe.
- Philand.* O neen! ik uwe slaef, en gy mijn ziels voogdesse.
- Lerind.* Philander! Lief sta op, sta op, ik bid u, rijs.
- Philand.* Met deze kus, mijn Lief! ik u mijn liefd bewijs;
Bezegel mijne trouw op twee robijne tipjes,
Daer nektar overvloeyd; ô heunig zoete lipjes!
Mijn ziertje leeft en sweeft op 't uytgezogen zoet,
Dat van uw oever stroomt en mengt zich met mijn bloed.
- Cloris.* Wat baerd de liefde vreugd! hoe zoet is 't zoo te vrijen!
Dat liefd 't geliefde mind.
- Philida.* Wat teeld de liefd verblijen!
Als liefd op lang verzoek, in 't eynd 't geliefde vind.
Philander! veel geluk, met uwe Lief Lerind.
Lerinde! veel geluk wensch ik u, met Philander.
- Lerind.* Ik dank u Philida; 't gaet hier den een, als d' ander;
'k Wensch u 't geengy my wensch.
- Philida.* Uw wensching zy beloond
Met zulke wensching, als Lerinde my betoond.

H E L E N A

Bly-eyndend-Treur-Spel.

I N H O U D.



Es Rogier na zijn driejarige minne, tusschen hem en Helena geplaegt, (zonder hoop van gelukkige uytkomst) van haer zijn afscheyd neemt; beklagt zy haer Ouders, als oorzaak over zulks, en begeeft haer (in Kluyzenaers gewaed) na zeker Bosch, alwaer zy voor haer neemt een Eremyts leven te leyden, om door zulke middel haer eere te bevryen.

Rogier (om het vervolg van Cassandra's Godlooze minne) begeeft hem uytlandig, na dat Cassandra misbruykt hebbende haer schoot in oneer, hem als Vader de vruchte wilde opsweren, en geraekt eyndelijk (niet wetende van Helena) ter plaetse alwaer hy haer vind, en niet anders wetende als dat hy by een Kluyzenaer is, ontdekt aen haer de oorzaak zijns vertreks, en werd in zulken schijn van zijn Lief Helena bemind.

Cassandra (verstaen hebbende het vertrek van Rogier) vervolgende hem (door raed eens Toveres) gewapend, in manne kleeding, ontmoet haer onder wegens een Edelman, in vryagie zijnde met Elizabeth, gekleed in Hoveniers gewaed, en na uysterlyke gedaente schijn hebbende met Rogier, waend hem die te zijn, en scheld hem voor een verrader; die zy tot gramschap vermeekt, en werd van hem doorsteken.

Elizabeth, ontstelt en swaermoedig door een benauwde droom, (de welke aen haer de ontrouw van haer Lief voorzeyde) begeeft haer droevig voor zijn oogen; Karel wanende deze droefheyd uyt zijn doodslag ontstaen te zijn, zoekt haer te troosten, en maekt haer (van 't zelfde niet wetende) zulks onbedachtelyk bekend; waer door zy haer liefde aen hem ontzeyd. Karel (over zijn onbedachtelyk melden) verfoeyd hem zelven; bedroeft en mistroostig zijnde, valt in manhoop, en door steekt hem zelve.

Elizabeth, in haer voornemen verandert zijnde, beslyt, Karel nimmer af te gaen, maer haer leven gedurende, minne toe te dragen; komende ter plaetse alwaer zy van hem afscheyden was, vind aldaer zijn Geest waren voor haer oogen, maekt groot misbaer; haer schuldig achtende over zijn dood, werd heel krankzinnig; eyndelyk steld Elizabeth haer gelaten; aennemende een Nonnen kleed, en doet beloften in zuyverheyd haer leven te eynden.

Rogier is gezint weder te vertrekken, doch werd hem van zijn onbekende Lief (als Kluyzenaer) zulks afgeraden; maer te verwachten, tot dat hy verzekertheyd heeft van Cassandra's dood, ofie tot hem 't geluk aldaer met een goedpartuur vereene, om alzo met blijdschap weder na zijn Ouders te reyzen. Cassandra's Geest voor haer verschijnende, verklaert de oorzak haers doods.

Helena ontdekt aen Rogier wie dat zy is; haer bekend gemaeckt hebbende, doen malkanderen beloften van te trouwen, en keeren beyde wederom naer huys. Dit geschied zijnde eyndige het Spel.

Namen der Uytbeelders.

K A R E L, een Edelman.
 E L I Z A B E T H, een Edel Jufvrouw.
 H E L E N A, een Edelmans dochter.
 C A S S A N D R A, Verlieft op Rogier.
 R O G I E R, een Burgers Zoon.
 T O V E R E S.
 L U C I A, Staet-dochter van Elizabeth.

EERSTE HANDELING.

KAREL, ELIZABETH.

Karel.

Oyt had ik, Lief, gedacht, het geen ik nu bevinde,
Hoe vast dat aen een ding de menschen haer ver-
binden ;

't Verloop des tijds getuygt des tijds verandering,
En maekt een nieuw begeert van't een- of't ander
ding.

Mijn alder-hoogste lust (Me-Jufvrouw.) was wel eer
De oeffening des Krijgs, en d' hand'ling van 't geweer ;
Als ik den Stalen kling mogt voor mijn Vyand trekken,
't Lichaem rondzom met Stael, of Harnas-plaet bedekken,
Om een gewapend Held te hakken op de huyt,
Dat als een Blixem daer de vonken stoven uyt,
Dan had mijn lust haer wensch, en 't hoogst dat zy begeerde ;
Wanneer men (om het lof van wapens) Karel eerde.
Maer ach! hoe is't verkeerdt, nu dat my heeft vertoont
De minne tovery, die in Eliz'beth woond.
Hoe mild'lijk heeft natuur begaeft uw maegden leden?
Hoe kunstrijk bootst uw tong de kloeke scharanderheden,
Die uw diepzinnig breyn in d' hersenen besluyt,
En deeld (wanneer 'tu lust) haer gaven mildlijk uyt ;
Ach! ach! zoo haest als my, de tintelende oogjes
(Omcingelt, en bezet, met twee git swerte boogjes)
Verscheenen; ja zoo haest ik maer mijn schoone zag,
Was ik vervallen in een eyndeloos geklag.
Vergeefs waer 't, ô mijn Zon! dat ik voor u zoud veynzen,
Siet maer mijn wezen aen, hoe 't toont mijn hertsgepeynzen,
Voogdesse van mijn ziel, hoe is mijn hert ontmand.

Elisab.

Bedwing uw lusten (Heer) door 't mannelijk verstand.
De min kan in de mensch vaek werken vreemde kuuren,
Wat al te haest begint zal in 't gemeen niet duuren ;
Men ziet het dagelijks, wie al te licht vertrouwt,
Dat het vertrouwen haer ook lichtelijk berouwt;
Veel tijds een Dochter doold door al te licht vertrouwen,
Soo lang een minnaer mind zal hy zijn woord wel houwen;
Maer zijn verandering gewend men door de tijd;
Men ziet zijn liefde duurd niet langer als hy Vrijd.

Karel.

Mijn Lief, waer toé geveysd? ey! wild het veynzen staken,
In mijn getrouwe liefde zal noyt verand'ring raken.

Ik min

Ik min u als mijn ziel, ja dat ik meerder kon,
 Ik zou 't bewijzen; ach! mijn uytgelezen Zon,
 Toond my een treekje, lief! van lieve wederminne,
 Dewijl ik stadig smeek uw hoogheyd, aerdsch Godinne!
 Godinne, ja Godin! vergun uw slaef genâ,
 Dewijl ik (levend dood) voor uwe oogjes sta;
 Gy, die mijn vryheyd naemt, kunt my die weder geven,
 Indien uw gunst my gund in uwe dienst te leven.

Elizab. Gy eysst meer van mijn gunst als ik u geven kan,

Karel. Gy geeft my 't geen ik eysch; neemt my voor dienaer an.

Elizab. 't Geen, Karel, gy verzoekt, kan ik u niet belerten.

Karel. Zoo wild my (Iufvrouw) dan in 't dienen wetten zetten.

Elizab. 't Waer onbeleeft, mits gy zijt buyten mijn gebied.

Karel. Ach! neen Elizabeth, in 't alderminste niet.

Elizab. Mijn dunkt, Heer Karel doold, en wil 't geen hy niet wille.

Karel. Wel waer in zoud mijn wil met d' onwil dan verschille?

Elizab. In 't wenschen sonder wil; gy zegt, ik neem u af
 Uw vryheyd, die gy wenscht mijn gunst u weder gaf;
 Kan ik die geven, als gy wild dat mijne wetten
 Uw wilgebieden, die uw wils vryheyd beletten?
 't Strijd tegens het verzoek van 't geene gy begeert.

Karel. 't Doet niet; dewijl de dienst (volbrocht) 't gebieden eerd,
 Als Liefd 't gebied behaegt, zoo teelen wetten blyheyd,
 En blywillige dienst valt voor een dienaer vryheyd.

Elizab. De woorden, Karel, die verschillen met de daed:

Karel. Die woorden niet vertrouwt, hoopt op geen toeverlaet.

Elizab. Die woorden licht gelooft, die heeft een quaed vertrouwen.

Karel. Nochtans wie nier belooft, die kan zijn woord niet houwen,

Elizab. 't Volbrengen van de daed bestaet in woorden niet.

Karel. Hoe kunnen sculden zijn, daer geen beloft geschiet?

Elizab. Beloften moeten niet, maer 't werk de daed beloonen.

Karel. Waer niet belooft en is, behoeft men niet te toonen.

Elizab. Nochtans werd wel goê daed zonder beloft volbrocht.

Karel. 't Volbrengen teeld meer gunst, wanneer het werd verzocht.

Elizab. 't Is waer; maer het verzoek en 't herte vack verschillen,

Karel. Door 's herts genegentheyd verzochte woorden willen.

Elizab. Waer toe zijn woorden nut, zoo 't hert goê meening heeft?

Karel. Om dat men door de woorden 't hert te kennen geeft.

Ach! lief Elizabeth, waer toe dus hoog getreên?

Ik nijmer daer ik sta, dwael zelve in mijn reên?

Ik pleyte met mijn zelfs, hoe ik best in het minnen,

Uw strafheyd, in dit stuk, bequaemst zal overwinnen;

Uw machteloos slaef smoort in een heete vlam,

Die uyt uw oogjes haer begin en oorspronk nam;

Beweegt u, ach! mijn Lief, mijn hertje, en mijn waerde,
Die ik beminnen zal zoo lang ik leef op Aerde.

Elisab. Denkt Karel dat een Maegd gebonden is aen schaemt,
Waer door de vrygheyd haer zoo wel niet betaemt;
Voorwaer een eerbaer Maegd die schijnt haer plicht te breken,
Indien zy staet gereed, zoo haest de Vryers spreken;
Uw eerlijk liefds verzoek, ik gunstig dankbaer ben,
Voorts mach Heer Karel zien, wat luk tijd brengen ken.

Karel. Ik dank Elizabeth, voor haer vergunde eer,
't Vernoegen my ontbreekt; de liefde eyscht wat meer,
Vermogende Godin; ik buyg my voor uw voeten,
Gy kund, door wederlicfd, my al mijn quel verzoeten;
Gund my 't geen ik verzoek door liefdens lief geklag;
Verkeering met mijn Lief, wiens gunste veel vermach;
Want ommegang teeld liefd.

Elisab. Gy schijnt van liefd te spreken;
Heer Karel, doet een bloos van schaemrood my uytbreken;
Heer Karel, 't is voor my, voor dees tijd, tijd om gaen.

Karel. Verfooond my lufvrouw, heb ik u in yets misdaen.

Elisab. In 't minste niet, mijn Heer, 't was liefdens kozery;
Vaer wel.

Zinnen.

Karel. Vaer wel mijn Lief, mijn hertje blijft u by;
Hoe Karel, wel hoe dus; wat voel ik door mijn leden?
Wat roofst mijn kennis my? wat moord in my de reden?
Wat maakt my dus vergeekt? wat maeld my in de kop?
Wat rijst er uyt mijn borst, en stijgt na boven op?
Wat rabraekt my dus fel met mijmerende grillen?
Wat razerny schijnt hier met my te pleyten willen?
Wat draeg ik op mijn zijd dees stalen deegen dan?
Wat wapens baten my als ik niet vechten kan?
Hoe Karel, dus verzot alleenlijk door de oogen,
De liefde van een Vrouw zoo diep in 't hert getogen?
Hoe Karel, dus ontmand door Vrouwelijk geweld,
Dat gy uw moed, uw macht, uw kracht ter zijden steld;
Hoe Karel, dus ontzind, hoe dus in min ontfteken?
Hoe Karel, dus verzot, zijn reden u ontweken?
Hoe Karel, is de min dan Karels Over-heer?
Hoe Karel? ik vertrouw 't mijn zelve nimmermeer;
Hoe Karel, in de min, in kinder-spel vervallen?
Hoe Karel? dat gy wild in zotternye mallen,
Was nimmer u begeer; hoe Karel? ach! ik gis,
Dat langer nu geen hert in Karels boezemis.
Ach! wasde lust gepeyd, was minnens graegt verkregen,
'k Verwisselde terstond in afkeer het genegen;

Eylaes! 't genegen hert, dat nu in pijn smelt,
 Betracht mins lusten, door de brand van mins geweld.

HELENA, ELIZABET, CASSANDRA.

Helena. Gespeelen! is 't uw wil, laet ons eens graesjes binden.

Elizab. Voor my ik ben te vreên. *Cass.* Men zal my willig vinden
 In 't geen 'er werd verzocht. *Helen.* Zoo bid ik laet ons gaen,
 Wat verder in het bosch, door groen begraeftde paën,
 En rusten in de schoot van Floraes bloem çieraden,
 Al waer mijn Lieve lust het herte wil verzaden
 Met Vrolijkheyd, door zang van dit gerijmde lied.

Elizab. Wat heeft het voor een voys? *Hele.* Gespeel! ik weet het niet,
 En zie, belieft het u, of gyze ook kunt zingen.

Elizab. Dat voysjen is volswier; en vol veranderingen,
 't Is zoet en aengenaem; ochja! ik kan 't zeer wel,
 Dies ik het Speelnoot, u ten dienste zingen zel.



ELIZABET, zingt.

Spoeyd vluchtig vluge voetjes,
Na mijn moorderinne;

Ach! al te traeg, en zoetjes,
 Om mijn Ziel, uyt minne,
 Door vrouw, die Vrouw, wiens hert, mijn smert niet gevoeld, te geven,
 Zy die mijn Ziel, voor wien ik kniel, zy die mijn Ziel doet lever,
 Heeft eyles! mijn dood beschreven.

Stookt Venus, uw Altaren,
 Laet tot Offerhande,
 Mijn Stelten Hemel varen,
 't Lievend lichaem branden;
 Godin, die 'k min, toond recht, uw knecht, die uyt Liefd wil sterven,
 Om dat de Min, ach! Aerdich Godin, om dat de Min moet derven,
 't Geen de Min zocht te verwerpen.

Eyles! 'k wil my bereyden,
 (Nu ik mins luk derve,)
 Van u, mijn Lief, te scheyden,
 Liefde doet my sterven;
 Vaert wel, ik zel, du hert, vol smert, gaent en Offer dragen;
 De Liefd Godin. zal ik door Min, zal ik door Min met klagen,
 Eyn den doen mijns levens dagen.

Cassan. Noyt hoord ik zoeter voys, noyt zulke lieve woorden,
 Noyt zulk een deftig Rijm, als ik u zingen hoorden;
 Soo wie met aendacht let volkomen op de zin,
 Die trekt 'er nyt met smaek, het voedzel van de min.

Helena. 't Is Speelnoot als gy zegt. *Cass.* Helena mach wel roemen:
 Van al die minnen, de gelukkigst haer te noemen;
 Om dat het Liedjen is gekomen van die geen,
 Die haer getrouwelijk Liefd. *Helen.* Cassandra, met wat reën
 Soud gy beweeren dat het is gelijk gy zeyde?
 Dan doch, dat zy zoo 't zy, ey! kom wild, met u beyden,
 Uw graefjes brengen voort, zie daer heb ik het mijn;
 Nu kom, en laet ons zien, wie eerst de Bruyd zal zijn.

Cassan. Daer is mijn graeze krans. *Eliz.* En daer de mijne mede.

Helena. Nu van de kransjes zal ik geven mijne reden;
 Cassandraes graesjes zijn gantsch los, *Cass.* En d'uw? *Helen.* Vast;
 Elizabeth gy hebt het ook niet wel gepast.

Elizab. Hoe, houden mijne niet? *Helen.* O neen! daer zijnder geene
 Die wel gebonden zijn, dunkt my, als mijns alleene,
 Het is om dat mijn Bloem is van het Eglentier.

Cassan. En dat gy werd geliefte (Helena) van Rogier.

Helena. Wat rede dat Rogier werd by mijn bloem geleken?

Cassan. Om dat de telgen (die dees Bloem teeld) zijn als teken,
 Dat deze Bloem moet zijn met moey'lijkheyd geplukt,
 Ten aenzien, dat die geen die onvoorzichtig rukt
 Het Eglentier van een, om 't Bloempjen af te breeken,
 En eer hy 't krijgt, gevoeld, hoe scherp de doorens steeken;
 Gy zijt het Eglentiere bloempje, dat met pijn
 En moey'lijkheyd zal van Rogier verkregen zijn.

Elizab. Uw zinnebeeld is goed, Cassandra? *Helen.* Ik Vertrouwe

Dat uw Lavendel-bloem meer op Rogier zal houwen.

Cassan. Geef reden. *Helena.* Welik zal; De witte bloem die zeyd,
Met sprakelooze reên, dat zy de zuiverheyd
En onbesmette deugd alleenlijk af doet beelden;
'k Heb vaek van u verstaen, dat deugden Liefde teelden
In u, en dat 'om deugd alleenlijk gy mind;
Zoo is 't (mijns oordeels) dat men meerder geen en vind
In deugden, als Rogier; doch hy is van geen rijken,
Dat acht Cassandra niet; zoo dat ik kan doen bliken
Dat uw bloem op Rogier veel meer past, als de mijn,
Om dat ik garen zoud getrouwt met rijker zijn.

Cassan. Helena, wat het zy zal ons de tijd best leeren;
Laet van Elysbeths bloem ons ook eens redeneeren,
Mijn Liefde met Rogier is niet met al gepast.

Helena. Waerom? *Cassan.* Dat weet gy wel, de graesjes zijn niet vast.

Helena. Elizabeth, en d' uwe zijn ook niet gebonden,
Nochtans werd uyt de kleur uws bloems dees zin gevonden;
Het lieflijk provens getuygt uw liefdens teeken,
Dan doch, de kleur des bloems, doet uwe Liefde breeken;

Rogier, Om dat hy (die u Liefd) meer min als Liefd betracht,
en Karel En gy de schaemte meer als hy de wellust acht.

uyt. Zacht speelgenoots, ik zie daer ginder yemand komen,

Cassan. 't Is Karel, met Rogier.

Karel. Zijt Juffertjes gegroet.
Eerbiedelijke dienst ik u betoonen moet;
Elizabeth, ik zal my neffens u gaen voegen.

Rogier. Helena (hoop ik) zal haer met mijn dienst genoegens;
Laet ons het elzen Bosch wat verder wand'len door,
En stellen daer yets zoets tot kortswijl, t' zamen voor,

Helena. Cassandra, gaet gy meed?

Cassan. Voor deestijd niet. *Rogier.* Wat rede?

Cassan. 'k Heb yets te doen.

Elizab. Wy gaen terstont al t' zamen mede. *Al t' zamen binnen.*

C A S S A N D R A, R O G I E R.

Cassan. Rogier, mijn lieve Lief, kan 't maegdelijk gemoed?
Bewegen niet uw hert, met diensten die 't u doet?
Rogier, mijn Lieve Lief, gevoelt gy geen medoogen,
Daer ik my neder buyg al knielend voor uw 'oogen?
En smeek u om het zoet genot van wedermin,
Vermits dat ik (uyt Liefd) tot u genegen bin;
Hoe menig zoud zijn dienst op-offeren de Goden,
Om te verkrijgen 't geen u zelfs werd aangeboden;

't Geen u betamen zoud te doen, geschied van my,
Om dat ik (ongevalfcht) tot u genegen zy;
Hoe zijt gy doch zoo koel, en my in 't minnen tegen?

Rogier. Om dat ik niet en ben tot minne noch genegen;
Uw dienst is zonder dank; meer eer zoud my geschien,
Dat ik u ongeneygt (in min) tot my mogt zien;
Cassandra, de min die gyaen my komt toonen,
Daer wensch ik dat gy meugt een ander meed beloonen;
Ten acnzien my de min, in geender wijs gevalt.

Cassan. Hoe druvg gaet u dat of, het schijnd, Lief, dat gy mald,
Om daar door eens te zien, hoe zeer ik u beminne;
Gy ziet, Rogier, gy ziet het dat mijn zinnen
Tot uwaerts zijn geneygt; dies jond my doch het geen,
Mijn Maegdelijk verzoek u offerd met gebeên;
Hoe mach uw harde hert, een Maegd zoo laten prachgen;
Speurd gy niet uyt mijn oog, en 't vriendelijke lachgen,
Wat dat mijn jeugt begeert? wiens lust de minne port;
Rogier, verstaet gy niet wat dat *Cassandra* schort?

Rogier. *Cassandra,* minnens lust, wiens geylheyd ik verzake.

Cassan. Rogier! wild gy, Rogier, u dan een Ioseph maken?

Rogier. In daden hem gelijk, een Vyand van de lust.

Cassan. 'k Vertrouw, Rogier, gy veynst, ik bid u, Lief, ey! kuff
Dees lippen, die na't zoet van uwe kus verlangen.

Rogier. *Cassandra,* gïerd met schaemt uw maegdelijke wangen,
En denkt dat schaemt moet zijn het wapen van een Maegd,
Die op haar kuytheyds lof haer hoogste vreugde draegt;
Band de vervloekte lust (*Cassandra*) uyt uw zinnen,
Verfoeyd de Godlootheyd van vuyl onkuyfche minne.

Cassan. Rogier, kan in uw jeugd zoo dorre koudheyd zijn,
Dat gy u niet beweegt door minne lust in mijn?
Rogier, als gy uw oog maer slaet op deze oogen,
Gevoeld gy daer door niet mins opperste vermoogen?

Rogier, ik offer u dees lippen, en dees ziel,
Ontfangt mijn offerhand, waerom ik neder kniel
Voor 't Altaer uws waerdy; ô wellust van mijn leven!
De min *Cassandra* dwingt haer zelve op te geven,
Om na den eysch des mins van u te zijn voldaeen;
Dies neemt mijn doch, Rogier, voor uwe wellust aen.

Rogier. Eer zal de donk're nacht den held'ren dag bedekken,
Eer ik mijn Ziele zoud met vuyle lust bevlecken;
Neen, neen *Cassandra,* neen, 't zal nimmermeer geschien,
Dat gy genegen my tot minnens lust zult zien.

Cassan. Ten lust my langer niet, uw weyg'ring te verdragen,
Maer sweer Rogier, dat hy (eer lang)'t hem zal beklagen.

Zinnen.

Gaat

- Rogier.* Gact vry Godlooze Maegd, doct alles wat gy meugt,
 Noyt zal uw boos beleyd my trekken van de deugt;
 Noyt zal uw vuyle min tot welluft my bekooren;
 Noyt zal door uwe zond mijn Zielens leven smoooren,
 Maer in oprechte liefd, betragt ik voor mijn Vrouw
 Helena, die 'k drie jaer betoond heb liefdens trouw.
- Helena uyt.* Daer komt mijn Siels voogdes; na dat ik kan bespeuren,
 Soo is haer yets geschied het geen mijn Lief doct treuren;
 Helena, Lief ik zie, ik zie 't aen uw gelaet,
 Dat gy mismocdig zijt; zegt my waeruyt ontstaet
 De oorzaak van uw druk? *Helena.* Rogier, (cylaes!) dit here
 Moet u getuygen, ach! die nieuw begonnen smert,
 Gesproten uyt ons liefd. *Rogier.* Wat is u wedervaren?
- Helena.* Tot mijnder leed (cylaes!) moet ik het u verklaren;
 Mijn Vader, ach! die wil dat ik mijn minne stack,
 En dat ik van dees uur uw liefde gantsch verzack;
 Mijn Vader, ach! die wil dat ik uw by zijn vliede,
 Veel liever sterf ik, laes! als dat zulks zoud geschieden;
 Dies weet ik niet hoe wy dit zullen leggen an,
 Bequamer middel (Lief) ik niet bedenken kan,
 Als dat wy t' zamen gaen in stilligheyd vertrekken.
- Rogier.* Helaes! ik zie dat uw genegtheden strekken
 Uyt rechte liefd tot mijn, dies ik u raden zal,
 Dat gy u onderwerpt geenzins het ongeval,
 Dat hier uyt zoud onstaen; maer doet uw Vaders wille,
 Gewillig zal ik my met deze hoop (Lief) stillen;
 Ik weet, gy anders geen bemind, mijn Lief, als mijn,
 En ik zal niemants lief, mijn Lief, als d' uwe zijn;
 Wy zullen met beleyd een goede middel ramen,
 Waer door uyt liefde wy vack zullen komen t' zamen;
 En voeden zoo ons liefd, ter tijd 't geluk ons brengt
 Gelegentheyd, waer door uw Vader ons gehengt
 Te trouwen. *Helen.* Ach! Rogier, ach! dat kan niet geschieden,
 Maer volgt mijn raed, en laet ons stil van hier gaen vlieden;
 Wanneer mijn Vader zal gevoelen 't ongeval,
 Weet ik dat hy in 't eynd ons liefd gedogen zal.
- Rogier.* Seer garen voeg ik my, mijn Lief, naer uw begeeren;
 Maer als wy vluchten, ach! waer zullen wy ons keeren?
 Waer trekken wy best heen? wat plaets verkiezen wy?
 Daer niemant ons verspied, maer daer wy leven vry.
- Helena.* Ik weet gelegentheyd, laet dit aen my bevolen;
 Gebruylt dees middel, Lief, en laet ons t' zamen dolen;
 Op morgen komt by my in 't krieken van den dag,
 Op dat ik dan met u van hier vertrekken mach;

'k Zal alles, tot ons reys van hode , vaerdig maken.
Rogier. En ik om u , mijn Lief , te dienen in dees zake.

Binnen

T W E E D E H A N D E L I N G .

C A S S A N D R A .

Cassan.

R

Ogier , de trots die my door 't weygren is geschied ,
 Sal u een oorzaak zijn van quelling en verdriet ;
 Ik zal , om my op u , na lust , en wensch te wreken ,
 De wetten vande eer , en plicht der Maegden breeken ,
 Mitbruyken mijne schoot , en spelen u een pert ,
 Waer door uw yd'le roem , van eer , verduysterd werd ;
 Ik zal , Rogier , ik zal my doen beslapen ;
 Op dat uyt my een vrucht in onecht werd geschapen ;
 Van welke daed ik u op 't hoogst beschuld'gen zal ,
 En brengen al uw eer (door dit beleyd) ten val .

Binnen



ROGIER voor't bedde van H E L E N A .

Rogier. Helena , lieve Lief , de nacht is al verlopen ,
 Mijn Engel ! slaept gy noch ? mijn waerde Lief , doet oopen

Uw

Uw oogjes, en aenschout de zoete Dageraad,
 En hoe de blonde Zon verguld zijn schoon gelact.
 Voogdesse van mijn Ziel, hoe dus tot slaep genegen?
 Ontwaekt, rijst op mijn Lief, ontwaekt, ik overwege
 Met zorg, dat de zaak van onze liefds beleyd,
 Door al te lang vertrek, mogt teelen swarigheyd.
 't Is tijd, 't is over tijd, mijn Engeltje, mijn waerde,
 Dat met de morgen vroeg, wy onze reys aenvaerden;
 Ontluykt uw oogjes, Lief, de lieve slaep verdrijft,
 De tijd en wil niet, Lief, dat gy hier langer blijft;
 Ach! mijn Helena, Lief, Helena Lief.

H E L E N A ontwakende, zeyd.

Wat vreezen

Doen uw manhaft gemoed nu dus zorgvuldig wezen?

Rogier. De liefd die ik u draeg.

Helena. Rogier, mijn Lief, wat raed?

Ons liefde is te niet, mijn Vader is te quaed;
 Soo ik met u vertrek, ik zal 't met straf betalen,
 Ik vrees, waer dat ik vlugt hy zal my achterhalen,
 En hem met wraek voldoen, al waer 't schoon met mijn dood,
 Dit was het laetst, mijn Lief, 't geen hy met my besloot.

Rogier. Onlukkige Rogier, hoe is 't geluk u tegen?

Wat baet het, Lief, dat gy (uyt liefde) zijt genegen
 Met my te treên in d' Echt? als Vaders strenge straf,
 Gebod doet op den hals, uw liefde te trekken af
 Van my, in wiens gevry, drie jaren zijn verlopen,
 Van welk my yder dag hoop d'uytkomst deed verhoopen;
 Maer is (naer dat verloop) noch als het was in 't eerst,
 En hoe ik nader koom, hoe ik my vind op 't veerst;
 Ten aenzien my de hoop geen uytkomst en voorzeyd,
 Gebieden reden my, te nemen mijn afscheyd;
 Ik danku voor de eer, en deugd aen my bewezen,
 Waer uyt dankbaerheids plicht (Helena) is gerezen;
 Die tot vergelding my in eenwigheyd verbind.

Helena. Gy weet dat ik u heb getrouwelijk bemind,
 Geduurende de tijd uws liefds my toegedragen;
 Mijn goede gunst tot u, getuygt het welbehagen,
 Dat ik in al mijn liefd (Rogier) u heb getoond,
 Gy weet, met welke gunst uw liefde is beloond;
 Den Hemel is getuyg, dat ik in 't cerbaer vryen.
 Behagen had, en u van herten wel mogt lyen;
 Niet in geveynstheyd, maer met een oprecht begeer,
 Gelijk ik dat voor God, in d'hoogen Hemel sweer;
 Dies is het niet mijn schuld, maer 't zijn mijn Ouders wetten,

Die

Die 't houwelijk , Rogier, van u en mijn beletten.

Rogier. Dewijl 't dan zoo moet zijn , ben ik gezint te scheidten ,
Na 't eerbaer Vryen lang gepleegt tuschen ons beyden ;
Vaer wel met deze kus , vaer wel , mijn Lief , voor 't laetst ,
Uw beeltenis blijft in mijn ziel eeuwig geplactst ;
Den Hemel gun mijn Lief Helena wel te varen.

Helena. Den Hemel gun Rogier , met waardiger te paren.

Rogier. Den Hemel die gun my mijn dood , nu ik u derf.

Helena. Den Hemel die gun my dat ik uyt liefde sterf.

Rogier. Verschoont my , ach ! in al het geen ik heb misdreven.

Helena. Heb ik u yets misdaen dat wild my ook vergeven.

Rogier. Vaer wel dan met dees kus.

Helena. O scheidten al te wreed !

Rogier. Vaer wel mijn Lief.

Helena. Gy scheidt , maer 't scheidten is mijn leed.

Binnen.

K A R E L , E L I Z A B E T H .

Elizab. Hoe veel vermacht de tong daer liefde haer spreken doet ,
Sy is een Toveres in 't maegdelijk gemoet ;
Ach ! Karel , wist gy hoe dat ik met lijf en leven
Genegen ben aen u mijn zelve op te geven ;
Doch of ik u al min , wat is 't meer als verdriet ,
Mijn Vader wil (cylaes !) ons liefd gedogen niet.

Karel. Soo gy my liefde draegt , weet ik ons voor te wenden
Een middel , die de haet uws Vaders wel zal enden.

Elizab. Ach ! Karel , 'k zorge neen , zijn haet is al te groot.

Karel. Geen trouwe liefde werd door Vaders haet gedood.

Elizab. Helaes ! gy , Karel , spreekt als hier in onervaren.

Karel. Ik zal , Elizabeth , u zulliks doen verklaren ;
Is 't dat liefd mijn verzoek ten goeden duyden ken ,
Van uwe Ouders gunst ik wel verzekert ben.

Elizab. Ach ! Karel , kost dat zijn , ach ! kost gy dat beleggen ,
Ik zoud u mijne liefd niet weygen nocht ontzeggen.

Karel. Ik weet 'er middel toe , vertrouw u maer op mijn ,

Elizab. Wat middel , zeg my dat , kan hier toe dienstig zijn ?

Karel. Uw liefde , Lief , most my zoo veele gunst verleenen ,
Dat gy lichamelijk my deed met u vereenen.

Elizab. Hoe Karel , zoekt gy my te brengen in verdriet ?

Karel. Neen Lief ! maer dat daer door ons houwelijk geschied.

Elizab. O ! neen , ik wil op 't hoogst dat valsche middel vlieden ;

Neen Karel , dat en zal doch nimmermeer geschieden ,

Dit gaf een oorzaak aen mijn Vader van meer haet ;

Neen Karel , my gevalt in 't minst niet aen die raed.

Karel. Bedenk u wel , mijn Lief , hoe kan men beter ramen ,
Om onze Zieltjes in de Echte te verzamelen ?

Denk , Lief , hoe menigmael dees middel is geschied.

Helaes !

Elizab. Helas! hoe menigmael was 't menig tot verdriet.

Karel. Verdriet geeft zoet, wanneer 't zoet zuur'lijk werd verkregen.

Elizab. Wat p'rijkel is 'er in dat zoet dan weêr gelegen?

Karel. Wat p'rijkel, ach! mijn Lief, kan doch daer uyt ontstaen?

Elizab. Wat p'rijkel? Karel, kan de zond de Ziel niet schaên?

Karel. Zond, die om beter schied, kan die tot straffe dyen?

Elizab. Geen goed komt door de zond, dies moet men zonde myen;
De tijd eyfcht dat ik ga; tijd zal de uur vervullen,
Dat wy op andre wijs malkander spreken zullen;
Vaer wel mijn Lief, vaer wel.

Karel. Engy mijn Afgodin,

Ontfangt van my dees kus zoo ik uw minnaer bin;

Ach! Lief, noch kan mijn Ziel van d' uwe niet welscheyden,

Noch eens, mijn Lief, daer meê wil d' Hemel u geleyden. *Elizab. binn.*

Karel. Liever uur, noch blijder dag,

Had ik oyt mijns levens dagen;

Blijder ik noch krijgen mach,

Diend het luk my na behagen;

Als ik in uw lieve schoot,

Sterven zal een zoete dood.

Spoeyd uw gangen, snelle tijd,

Vluchtig vlied, ha! vlugge uuren,

Die zoo vaek te vluchtig zijt,

Nu zult gy te lange duuren,

Eer die lieve uur genaekt,

Die mijn blijdschap blijder maekt.

Tijd, als ik uw tijd geniet,

In 't verkrijgen van mijn lusten,

Dat gy nu te snelder vlied,

Meugt gy dan te trager rusten;

Maer nu spoeyd u, snelle tijd,

En als dan vry trager zijt.

Hemel, zal uw loop dien dag,

En dat zoete uurtje brengen,

Dat ik mins lust plegen mach?

't Welk mijn Engel zal gehengen,

Dat ik van te trouwen swijg,

En nochtans haer maegdom krijg-

Venus, zoo ik daer toe rack,

Sal de minne my gebieden,

Dat ik u een Tempel maek,

Daer u Offerhand geschiede;

Daer ik uw Altaren stook,

En de mijn ter eeren rook.



H E L E N A.

Helena. Vaer wel, noch eens vaer wel, mijn Vader, en mijn Moeder;
 Nu scheid uw eenig kind, dat Zuster nochte Broeder,
 Dat vriend, nocht maegt meer zal om hulpe smeeken gaen,
 Mijn troost alleen voortach zal in dien hulper staen,
 Die van mijn Liefde weet alleen de rechte gronden;
 Die my in mijne Liefd' oprechtig heeft gevonden.
 Ha! mogend Hemels Voogd, gy die het al gebied,
 Buygt mijne wil, dat die naer uw geboden ziet;
 Gun my de weg des deugds oprechtig te betreden,
 De loop mijns levens tijd te slijten in gebeden;
 Gun my (Almachtig God) dat ik na dezen dag,
 My uyt de booze strik des werlds scheidten mach;
 Gun my (ô Hemels God) na Geestelijk aenraden,
 Te lieven zuyverheyd, de wereld te versmaden;
 En dat mijn teere Jeugd langs 't pad der deugde treed,
 En volgt de zuyverheyd, in dit verachte kleed;
 'k Wil uyt de wereld my nu eenzaam'lijk begeven,
 In schijn van Eremijt, om t'eyndigen mijn leven.

O Liefd!

O Liefd ! nu ik niet mach genieten Liefds begeer ,
 (Niet in onzuiverheyd , maer Goddelijke eer)
 Met mijn gewenschte Lief Rogier , die 'k Liefde drage ,
 Zal ik gaen dienen God , mijn Liefds verlies beklagen ,
 In mannelijk gewaed , en schijn van Eremijt ,
 Op dat door dit beleyd , mijn eer geen schandvleck lijd.

Dinnen.

R O G I E R.

Rogier. Hoe vrolijk en gerust zijn zy , die haer begeben
 Uyt 's werelds slaverny , en gaen gerustig leven ,
 Daer eendracht veylig woond , oprechtigheyd omgaet ,
 Daer nimmer vroom gemoed zijn naesten plaegt met haet ;
 Hoe rustig leeft een mensch hier met een kleyn te vreedden ,
 Na wetten des Natuurs , niet na begeerlijkheden .
 Cassandra , 't is om u , om uw Godlooze min ,
 Dat van mijn Ouders ik my afgescheyden vin ;
 Cassandra , om wiens lust , om wiens oncerlijk minne ,
 Moet ik my eenig hier in vreemde landen vinne ,
 Cassandra , temt de tocht , die u de Ziele schaet ;
 Cassandra , bluft het vuur van uw Godlooze haet ,
 Waer mede gy de glants mijns eere zoekt te doven ,
 Dat yder een van my een quade daed gelove ;
 Gy doopt uw laster tong in schadelijk fenijn ,
 En spuwt uw boos vergif volmondig uyt op mijn .
 Beslapen liet gy u , onkuyschelijk onteeren ,
 Om mijn (uyt spijt) de Vrucht als Vader op te sweeren ;
 Ten aenzien ik uw min volgeylheyd heb versmaet ,
 Toond gy uw valscheyd my met onverdiende haet ;
 Dit 's d' oorzaak dat ik vlugt , en laet het God bevolen ;
 Dit 's d' oorzaak dat ik zal in eenzaamheyd gaen dolen ;
 In eenzaamheyd , (eylaes !) zal ik nu doolén gaen ,
 Doch met een vaste hoop in God geworteld staen ;
 Een vaste hoop in God versterrikt mijn vertrouwen ,
 Dat by de vroomen ik zal worden vroom ghouwen ;
 Hy die in zijn gemoed geen schuld van schandvleck ziet ,
 Die schaet de magre nijd in 't alderminste niet .

H E L E N A in Kluyzenaers gewaed.

Helena. Wat gact u aen , in 't Bosch dus eenlaen hier te dwalen ,
 Daer u geen vreugde , maer verdriet uyt is te halen ?
 Wat p ord u ? dat gy hier dus eenig u vertoon ,
 Daer nauw'lijks God nocht mensch , nocht reed'lijk Schepzel woond ,
 Maer wel een groot getal van yffelike Beesten ,
 En nare spokery van veel vermoorde Geesten ;
 Van welk zoo meenig hier (in 't dicht beboomde woud ,)
 Vol schrik , vol angst , gevaer , zich spokende onthoud .

Rogier. Ach! grijze Vader, hoe kan 't hert bekommert wezen,
 Wanneer de Ziel zich heeft gewapend met Gods vreze?
 Waer is 'er yets op aerd, dat vrezens oorzaak geeft,
 Als zich een vroom gemoed God opgeofferd heeft?
 Geen leven is zoo zoet, als 't Hemels hoop kan peyen,
 Of 't wil om 't Hemels wel van 't Aerdſch gewillig ſcheyen:

Helena. Uytwijzend uwe reën beſpeur ik Godlijs yet,
 Nochtans onzeker, of het zeeker Godlijk hiet.
 Geſchied uw doent door dwang, te weten, dat uw reden
 Alleen gegrontveſt zijn, op een'ge tegenheden,
 Die u ontmoeten in 't betrachten van uw wensch;
 Soo is deugd zonder Liefd, door ſwakheyd van de menſch.
 De menſch is zoo van aerd, wanneer hy leeft in luſten,
 En dat hy in de vreugd des werelds 't hert mach ruſten;
 Soo wenſcht hy om geen dood, hy wenſcht noyt om den dag.
 Dat zijne Siel verhuylt, maer by hem blijven mach;
 Is 't dat de kans verkeerd, loopt het geluk hem tegen,
 Hy is (door tegenheyd) tot ſterven wel genegen;
 Ia roept de Godheyd aen, en wenſcht om 's levens end,
 Alleen op dat hy werd bevrijd van zijn elend;
 Dit's onduld, en geen dengd. *Rogier.* Uw reden die zijn klaerlijk,
 En't geen gy Vader ſpreekt, bevind ik recht, en waerlijk;
 De oorzaak van mijn komſt hier in dit woefte woud,
 Sal, Vader, uw van mijn vry werden toe vertrouwd;
 Ten tijden, als de luſt een geyle maegd bekoorde,
 Heeft zy haer ſchoot miſbruykt, 't geend'eere niet behoorde;
 Soodat natuer haer heeft (door toedoen van een Man)
 Verleent, het geen natuur alleen niet geven kan;
 Om door dit valſch beleyd te ſtijven haer begeeren,
 De vrucht als Vader my onſchuldig op te ſweeren.
 Mijn Ouders veel bejaerd, waer meeft de zorg by woond,
 Hebben haer Liefde my in deze zaak betoond;
 Mijn Vader vond geraên, een tijd lang my te zennen,
 Daer my (als onbekend) geen menſchen zouden kennen;
 Op hoop dat met der tijd verand'ring mocht geſchieden,
 Dies God geleyden my, ach leyder! dus allien.
 In woefte eenzaamheyd, door nare vreemde wegen...

Helena. Bedroefde Jongeling, ik ben op 't hoogſt genegen
 Te weten waer van daen gy komt, en wie gy zijt.

Rogier. Ach! Vader, eender die van 't luk (laes!) werd benijd,
 Het bitter ongeval doet mijn haer noodlot ſmaken;
 Doch moet (gelijk gy zegt) uyt noot geen wetten maken;
 Maer met geduldigheid de ſware ramſpoeds laſt
 Lijdzamig dragen; want een zalig Chriſten paſt,

Gehoorzaamlijk zijn wil, onder Godswil te buygen,
 En zich een dienaar van zijns Heeren wil te tuygen;
 Ach leyder! wien ik ben, en waer ik koom van daen,
 Sal ik (mijn Heer) u doen te weten, en verstaen;
 Mijn naem die is Rogier, aen d' Amstel stroom gebooren,
 Tot ongeval, en ramp, (na 't schijnt) van God verkooren;
 Twee zaken zijnder, Heer, indien ik s' u verhael,
 Sult gy bevinden dat ik heel rampzalig dwael;
 Doch willig, mits Gods wil my dat heeft op-geladen,
 Dies ik verlossing zoek, aen d' Hemelsche genade;
 Een oorsprong mijnes ramps heeft Liefde uyt gewrocht,
 En minne heeft (eylaes!) het werk ten eynd gebrocht;
 In 't kort ik heb gevrijt, gelieft in deugd, en trouwe,
 Maer 't werde my benijd van een Godlooze Vrouwe,
 Oft maegd, gelijk ik flus mijn Heer gaf te verstaen.

Helena. 'k Hoor wel, uw Liefde is door haer te niet gedaen.

Rogier. 't Is zoo, mijn Heer, ik most door haer Godlooze strecken
 Mij Lief verlaten, ach! 't bedroefde hert moet breeken
 Een brakke tranen stroom, nu ik Helena mis,
 Helena, die mijn Siel, en levens voedzel is.

Helena. Gy noemt haer naem Helcen? *Rogier.* Helena ik beminde.

Helena. En minden zy u niet? *Rogier.* Ach! hoe zy my bezinde
 Weet God, voor wien dat niet verborgen is op Aerd;
 Cassandra heeft alleen mijn Liefds verlies gebaerd.

Helena. Cassandra? *Rogier.* Ja, mijn Heer, Cassandra is die gene,
 Die and'ren liet met haer oncerlijk vereenen;
 Waer mede zy mijn eer bekladde, daer by swoor
 Ik haer beslapen had, waer door dat ik verloor
 Het luk mijns Liefds; (eylaes!) licht dat ik u ontstelle,
 Mits ik uw heiligheyd met yd'le reden quelle;
 Best swijg ik, en my voeg na 't Goddelijk begeer.

Helena. Vaert voort in uwe zaek. *Rogier.* Misdoe ik ook mijn Heer?

Helena. In 't minste niet, laet my het eynd van dezen hooren;
 Waerd gy verzekerd van die geen die gy verkooren
 (Uyt rechte Liefde) had, dat zy u had bezind?

Rogier. Och! ja. *Helena.* Dewijl zy u, en gy haer, had bemind;
 Verwonderd my dat zoode Liefde van u beyden,
 Door valsche logen van Cassandra, moste s'cheyden.

Rogier. De valscheyd, was mijn Lief (ach leyder!) onbekend,
 Wanneer de leugentael, mijn eere had geschend;
 Dies zy om deze zaek, als balling is gaen doolen,
 In welke staet zy heeftaen Godhaer jeugd bevolen.
 Ik bid u Vader laet ons na uw Kluysjen gaen,
 Daer zal ik u de zaek op 't breedste doen verstaen.

Dinno.

DERDE.

DERDE HANDELING.

CASSANDRA.

Cassan.

E lang geleden trots zoekt wrake van de spijt,
 Dat gy noch even dreuts in 'tminnen t' mijn waerts zijt;
 Het lof van ydel eer waer meed gy zoekt te brallen,
 Zal door Cassandraes macht verstroyen, en vervallen;
 Hatrotschen dwingeland, die my aen doet meer leed,

Als oyt tyran op Aerd, aen zijnen Vyand deed;
 De spijt valt my te swaer, mijn minne te versmaden,
 Verrijkt met goed, en gelt, zal ik om uw genade
 Meer pracchen? 't is te kinds, ja 't aldergrootst verdriet,
 Om min te smeeken, een, dien gantsch niet overschiet;
 Wat heb ik nu gewracht door mijn bedekte lagen?
 Vervloekte bastaert, moet ik negen maenden dragen,
 In tegenheydgeteelt; op dat ik daar door zou
 Beletten uw verzoek tot eenig ander Vrouw,
 En u Rogier, de vrucht als Vader op doen sweeren,
 Dan zult gy pronken met het lof van yd'le Eere;
 Ik sweer, dat uwe vlugt u haest berouwen zel,
 Al zoud ik mijne reys aenvaerden na de Hel;
 En door Godlooze raed van d' onder aerdsche Geesten
 Vervolgen u tot in de poel der Hellscher beesten:
 Om wrake na mijn wensch te nemen, trotschen siel,
 Wiens lichaem dat ik wil doen scheyden van de Ziel;
 Dan doch, hoe zal ik best Rogier te vinden komen?
 Daer schiet my yets in 't zin, en diend wel waargenomen,
 En voort in 't werk gesteld; hier woont in dit gehugt
 Een oude Toveres; die zal, met snelle vlucht,
 Een daed'lijk zenden nyt; hier is 't, ik wilze spreken,
 Om my, door haar beleyd, op mijn Vyand te wreeken;
 Waer zydy Toveres? wat maakt gy oude Kol?
 Ontsluyt de deure van dit donk're nare hol,
 En staet my eens te sprack, u is 'er aen gelegen.

Toveres

Wie is 'er op beluft, oft my te zien genegen?

van bin-Vertoest, ik koom u by, schrik niet voor mijn gelaet;

nen.

Wat is uw zeggen? *Cass.* Ik koöm hier by u om raed,
 Doch, acht het nodigst eerst mijn voorneem t' openbaren,
 Ik zal u zeggen wat dat my is wedervaren;
 Mijn hoogste neyging drijft my op het spoedigst hier,
 Om weten waer mach zijn gevlugt mijn Lief Rogier.
 Hoor, wijze Prophetes, dus is de zaak gelegen,
 Ikben in Liefd geweest tot een Rogier genegen;
 Die mijn geboden min onwaerdig heeft versmaed,

Als

Als 't lichaem zocht in lust van hem te zijn verzaed;
 Voor min genoot ik haet; voor vrundschap stuurde woorden;
 Wat dienften dat ik deed, geen dienften hem bekoorden;
 Dit speet my 't meest van al, dat hy my deed dees spijt,
 Dat 's dat hy vluchten; dies ik wil dat gy my zijt
 Hier in behulpzaam; doet my blijken uw vermogen,
 En maekt dat ik noch eens den schelm zie voor mijn oogen.

Tover. Begeert gy anders wat? *Cass.* Voor ditmael niet. *Tov.* Kom binnen,
 Ik zal op uw begeer, mijn swarte kunst beginnen.

Binnen.

C A S S A N D R A , T O V E R E S , weêruyt.

Tover. Nu hebt gy 't zelfs gehoord, en grondig wel verstaen,
 Dat u in deze zaak 't geluk wil tegen gaen,
 Indien gy trachten wild by uw Rogier te raken;
 Soo moet gy u bereyd tot 's levenscynde maken;
 De zaak loopt groot gevaer; de plaetse daer hy is,
 Die hiet men 't Moorders Botch, en woefte wildernis.

Cassan. De zaak zy zooze wil, ter wereld is geen wet
 Die my de reys (om wrack te nemen) nu belet;
 Daer is geen dood zoo wreed, zy zal mijn blijdschap telen,
 Indien ik met Rogier mach na mijn lusten spelen;
 Ik weet met wat beleyd ik dit zal onderstaen,
 Al zoud mijn Ziel daerom in 't Rijk van Pluto gaen,
 Ik zal in mans gewaerd gewapend my toerusten,
 Om wrack te nemen aen de Vyand van mijn lusten;
 En toonen my aen hem een monster, tygerin,
 En achten hem niet meer gelijk by deed mijn min;
 Ik ga, en stel 't in 't werk. *Toveres.* Gaet met my, 'kzal uw leeren,
 Op wat manier, en wijs, gy derwaerts heen zult keeren.

Binnen.

K A R E L , by hem hebbende een Hoveniers Py, met
 een spae, ofte schop.

Karel. Ha! Karel, kan de min de reden zoo ver brengen,
 Dat zelfs een reed'lijk mensch, door minne kan gehengen,
 Te stellen in gevaer het leven, Siel, en al?
 Och! ja; Elyzabeth, mijn Afgodin, ik zal,
 Ik zal door dit beleyd, mins lieve kuuren speelen,
 En mijn Elyzabeth haer zoete maegdom steelen;
 O oogen! oogen, die mijn hebt zoo ver gebracht,
 Dat min mijn reed'lijkheid oneerlijk heeft verkracht;
 O lonkjes! liet gegluur, dief-egge mijner trouwe!
 Hoe Karel, wild gy uw beloft, en eer niet houwen?
 Maer uyt een zotte lust, en minnelijk begeer,
 Te schenden zoo een Maegd door 't steelen van haer eer!
 Oneen; te deugdzaam is Elyzabeth gebooren,
 Dat door mijn minnens lust haer eer zoud zijn verloren;

Neen,

Neen, Afgodinne! neen, mins lusten ik verzoek,
 Maer u te schenden ik op 't alderhoogst vervloek;
 Ha! Perle, pronk, gieraed, ha! schoonste aller schoonen,
 Getrouw'lijk zal ik uw genooten min beloonen;
 Dienstwilling zal ik zijn, zoo gy mijn dienstig zijt;
 Elizabeth, mijn Ziel haekt na die zoete tijd,
 Dat ik in dit gewaed mins lust met u mach plegen,
 Waer toe, op 't hoogste zijn mijn ziel, en zin genegen;
 O vonkje van het vuur! 't geen my het herte brand,
 O wonderlijke kracht! die Karel zoo ontmand.
 Die lieve uur genaekt, en diend wel waer genomen,
 Dat ik, als Hovenier, zoek in den Hof te komen;
 Trekt, Karel, aen het kleed, dekt het inwendig vier,
 En zijt geen Karel meer, maer voortaen Hovenier;
 O welbedachte vond! wat heeft min looze trekken,
 Ik zal dit Edel hert in boere kleding steken;
 Wie zal in 't minst vermoên dat ik nu Karel ben,
 Nu gaen ik voort, om zien of ik haer spreken ken.

**Karel trekt het Hoveniers kleed aan, ondertusschen komt CASSANDRA
 gewapend, en meend dat Karel Rogier is.**

- Karel.* Holla! wie zien ik daer? *Cass.* Een daer gy niet om dacht.
Karel. Dat kan wel zijn, ik had geen Krijgsman hier verwacht;
 Wat is uw zeggen *Cass.* Yets, 't geen gy wellicht kunt raden.
Karel. Ik raden? Ia, gy raên; verrader door uw daden.
Karel. Verrader! wat is dit? ziet voor u wat gy zegt,
 Licht zijt gy heel verdoold, oft qualijk onderrecht;
 'k Handhaefde noyt verraed, dat mach ik vrylik sweeren.
Cassan. Zoo gy 't niet weten wild, ik zal 't u weten leeren;
 Wat waend gy, dat ik u in dit gewaed niet ken?
Karel. Gy kent, oft kent my niet, verrader ik niet ben;
 Wie zijt gy? *Cass.* Ken die u het vluchten zal verleeren!
Karel. Ik vluchten noyt om quaed, maer ben die 'k ben met eeren.
Cassan. Mind gy de eer, hoe maekt dan Liefd in u verander?
Karel. Die mijn mind, min ik weêr, dies lieven wy malkander.
Cassan. Hier vind ik 't geen ik zocht; wel eer zijt gy gemind
 Van eener, die u dreuts, en tot haer weygrig vind,
 Versmadende haer Liefd; dit is 't geen ik wil wreken.
Karel. Gy zijt hier niet by die, met wien gy waend te spreken.
Cassan. Hoe na vreeft gy de straf van u bedreven daed,
 Nu dat gy werd gewaer dat u de wraek na gaet;
 Ontkennen zult gy niet uw naem door deze kleden,
 Gy zijt Rogier, van wien Cassandra heeft geleden
 De meeste spijt, en trots, die yemant lijden mach,
 Het geen ik wreken zal op heden desen dag;
 Ik zal u leeren doen Cassandraes min vergeten.
Karel. Ik heb mijn leven van Cassandra niet geweten.

Cassan. 't Is valsch geloogen 't geen ik u hier spreken hoor.
Karel. Gy liegt het zelve, en gy hebt een onrecht voor.
Cassan. 't Zy recht, of onrecht, zoo gy mijn niet met de daed,
 En dat op staende voet, ook klaerlijk bliken laet;
 Of gy die gene zijt, Rogier, Rogier die 'k meene,
 Soo zal ik u het vleesch af-hakken van de beenen.



Karel. Ik, die zoo meenig daed, ik die zoo meenig stuk
 Van wapens heb verricht, tot roem van mijn geluk.
 Sal ik nu deze trots van zulk een bloed gedoogen?
 't Is wonder dat ik u hier lijde voor mijn oogen;
 Gy bengel, die de vlag (te kinds) op krachten roerd,
 Aen wien niet blijkt, dat gy oyt degen hebt gevoert;
 Zijt gy die man, die 't vleesch zal hakken van mijn beenen?
 Ik zorg gy zult veel eer uw trotze roem beweenen;
 Mits gy my dwingen wild te zeggen wien ik ben;
 Een Hovenier, gelijk dit kleed getuygen ken;
 En zoo gy 't niet gelooft, zoo doet mijn anders zeggen.

Cassan. Dat ik dees Degen u niet om de ooren legge

Is wonder, valschen fielt; 'k zeg noch gy zijt de man.

Karel. Soogy om proef hier quaemt, beproeft mijn machten dan,
't Is lang genoeg getrotst. *Cass.* Geen dreygen doet my zuffen.

Karel. Grootspreeken kan in 't minste deel mijn niet verbluffen,
Doet my de eer, en zegt doch eens wie dat gy zijt?

Cassan. Gy vraegt het geen gy weet, dies barst mijn gal van spijt;
Zie daer verrader, dit zal u doen kleynder zingen.

Karel. 't Schijnt ik gedwongen word, tot ongenegen dingen,
Doch; als het wezen moet is 't kortste pad het best.

K A R E L loopt'er onder, en doorsteekt haer.

Cassan. Oy meê.

Karel. Dit is uw loon, neemt dat noch voor het lest.

Binnen.

V I E R D E H A N D E L I N G.

E L I Z A B E T H, met haer dienstmaegd.

Elizab. Ucy. *Lucia.* Me Vrouw.



Elizab. Eylaes! ontsteld is mijn gedächit
Door een benaude Droom, van dees voorleede nacht.

Lucia. Door Droom?

Elizab. Door droom (Lucy) vind ik my zoo verflagen,

Dat deze beenen my van angst nauw kunnen dragen;
Ik schrik, Eylaes! ik schrik, waer dat ik kom of ga,
Despook die 'k zach door droom, die volgt mijn stappen na.

Lucia. Me Vrouw, Droom is bedrog, wild u daer niet in quellen.

Elizab. Lucia, luyfert toe, ik moetze u vertellen;

Mijn docht dat ik een Duyf geneygt te paren zach,

Waerby een Sparwer (op zijn wijze) met geklag

Zich voegde; zoo dat hy het teere Duyfje groete,

Op hoop, aen 't Beefje zijn verhitte lust te boeten;

Om aen 't onnozel dier te toonen (ongepaert)

Met slim bedrog, zijn vuyl en roofachtigen aert;

En dat my dit ontsteld (Lucia) 't heeft zijn reden,

My leyd (meer als ik zeg) yets swaerlijx op de leden;

Dan doch, ik hoop dat God voor eenig ongeval,

Karel Mijn (door zijn mogentheyd) genadig hoeden zal,

uyt. Lucy. *Lucia.* Me Vrouw, *Elizab.* Vertrekt.

Lucia. Ik doe 't geen gy gebied.

Binnen.

Elizab. Doch, dat ik hier vertoef, en meld aen niemant niet.

Karel. Wat brakke douw ontgierd (mijn Lief) uw roode wangen?

Wat heeft uw lieve hert zoo droeffelijk bevangen?

Wat drijft 'er uyt uw borst, oft Maegdelijk gemoed,

Soo meenig zucht, op zucht? zeg my wat tegenspoed.

Dat u bejagent is, zedert mijn laetst by wezen?

Eylaes! uw wezen doet my quade tijding vreezen;

Wat let u, Lief? ey zeg! *Eliz.* Ach! *Karel,* ach! ik sterf

Veel liever duyzend doon, eer ik het zeggen derf.

Hoe

Karel. Hoe Lief! ik bid u houd voor my doch niet verborgen.

Elizab. Verbergen kan ik niet, hoe wel ik ben vol zorgen.

Karel. Wat zorgt gy lieve Lief? de zaak is 't licht niet waerd.

Elizab. Ach! wond dat God, ik zorg. *Kar.* Sorg niet mijn Lief, bedaerd.

Elizab. Bedaren, ach! ik kan tot geen bedaren komen.

Karel. Ik weet de oorzaak licht die 't zeggen u doet schromen;
De zaak loopt geen gevaer, steld gy u maer te vreên.

Elizab. Het leyd my al te swaer (ach! *Karel*) op de leên.

Karel. Gantsch niet mijn Lief, wie kan yets van mijn daed' verklaren?

Elizab. De tijd, eylaes! *Kar.* De tijd? *Eliz.* De tijd zal 't openbaren.

Karel. In 't minste niet mijn Lief, daer zal noyt yemand zijn,
Die dit bedreven feyt vermoeden zal op mijn;

Genomen 't quam al uyt dat ik hem heb besprongen,
't Geschiede mits het my werd op den hals gedrongen.

Elizab. Hoe *Karel*, wat is dit, wat hebt gy doch bedreven?

Karel. En weet gy 't niet mijn Lief, dat ik hem nam het leven?

Elizab. Ach! Hemel, wat ik hoor, wat hoor ik hooge Goôn?

Hoe *Karel*; wat deed u een Sielig s'chepsel doôn?

Dat ik weemoedig was, dat deden and're reden;

Hebt gy u zoo misgaen, zoo zal 't noyt zijn geleden,

Dat ik met u in Liefd vercene; neen, ô neen!

Soo lang ik leef op Aerd ontzeg ik u met reên;

'k Wist niet van deze zaak, maer (laes!) mijn droevigheden

Die waren meest ontstaen, alleen uyt deze reden;

Want mijn inbeelding had ontrouw van u voorzeyd,

En nu ontzeg ik u om dit Godlooze feyt.

Karel. Droom ik, hoe is 't met my; hoe is 't met my gelegen?

Fy onbedachte tong; fy had ik doch geswegen;

Fy reukeloze hand; fy onbedachte daed;

Fy vruchteloos berouw; ty klachten al te laet.

Sal *Karel* nu de naem van moorder zijn gegeven?

Dacr my dit snoode feyt is op den hals gedreven;

Hoe *Karel*, zult gy nu gevoelen dubb'le pijn,

Een moorder heeten, en zonder *Elijsbeth* zijn?

Veel eer door 't stael, dat dees de moordsteek heeft gegeven,

Mijn eygen moorder zijn, en brengen my om 't leven;

Ik wil door 't blanke stael, dat dees de moordsteek gaf

Mijn droeve levens draed ontijdig snijden af;

Veel liever wil ik mijn verliefde borst ontblooten,

En door dit minnend hert, dees stale degen stooten;

Alzonder u (mijn Lief,) en waerde *Afgodin*,

Te leven op der Aerd, te derven uwe min;

Soo my uw lieve min, uw min niet mach gebeuren,

Soo zal de wereld dan mijn droeve ramp betreuren.

Elizab. Die reden (Karel) staekt mistrouwt niet op Gods macht,
 Waer door gy lichtelijk tot kennis werd gebracht;
 Wild u tot ware boet van uw misdaed begeben.

Karel. 't Is mijn vergeefs getroost, zoo 'k zonder u moet leven.

Elizab. En zoo 't niet anders mach, wat is 'er om te doen?

Karel. Zoo zal dan Karel na het eynd zijns levens spoên;
 Twee beulen plagen my, en pijnigen de zinnen,
 Den een dat is berouw, en 't anders is de minne;
 Ik min Elizabeth, doch afkeer is mijn loon,
 O strafheyd al te straf! ô overwreede Goôn!
 Dat mijn Elyzabeth haer Karel kan versmaden,
 Nu hem het ongeval haer last heeft opgeladen;
 Nu my de meeste troost op 't hoogst van noode zy,
 Nutoond gy alte wreed, uw wreedheyd tegens my,
 Loos bange borst, ey! loos een overvloed van zuchten,
 Nu mijn Elyzabeth, haer Karel wil ontvluchten;
 Ontvluchten, hoe kan 't zijn? *Eliz.* Twee zaken (Karel Heer)
 Beletten mijn de min, en willen 't nimmermeer.
 't Een is mijn Ouders wet, zoo dat ik u voor dezen
 Heb menigmael gezeyd, dat niet zoud willen wezen;
 Het tweede is (eylaes!) uw Goddelooze val,
 Waer door ik nimmermeer, met u vereenen zal;
 Eerbiedig dank ik u voor d' eer aen my bewezen,
 Ik bid u voor het laetst, der Goden straf te vreezen;
 Met ootmoed en berouw, uw zondig hert verneerd,
 Verzoent de Goden, en uw Zielen hemel keerd. *Dinnen.*

Karel. Vlucht gy? ha! moorderin, en wreetste aller vrouwen,
 Vlucht niet Elyzabeth, het vluchten zal uw rouwen;
 Nu Karel, kort beraed, daer 's hulpe voor uw pijn,
 Hoe doch? te steryen, ach! wie zal mijn rechter zijn?
 Ik zelfs, gy zelfs? ô neen, waarom ô neen? 't moet wezen,
 Hoe wezen? wild gy dan de groote God niet vreezen?
 Wat vreeze? 'k vrees gantsch niet, holla; ik vrees 't gespuys
 Dat eeuwige Zielen plaegt, in 't onder Aerdse huys;
 Ha! ha! wat fantazy zoekt my dus om te leyen;
 En met een vieze schrik van helsche plaeg te peyen?
 Wat grillen, Karel sa, scheyd af van 't vies geteul,
 Kom stier u Ziel ter hel, en sijt uw eygen beul;
 Neen, Karel; neen, ô neen, bedaer, moord niet uw zelven,
 Laet wanhoop doch zoo diep uw Siele niet bedelven,
 In 't nare duyfter rijk, waer strenge Pluto heerst,
 En helsche slaven dwingt, daer yder om het zeerst
 Sondige Sielen plaegt; wat mach ik doch bedenken?
 Vaer met uw zaaken voort, geen Duyvel kan my krenken,
 Rack ik in Plutoos rijk, het heyr zet ik zoo om,

Dat ik licht in de plaets van Pluto zelve kom ;
 Ik zal (als Jupijn zelf) ter hellen neder dond'ren ;
 Waer van mijn komste zich Prins Pluto zal verwond'ren ;
 Wiens strafheyd mijn geweld in geender wijs ontziet ,
 Maer zal den Hel-god zelfs vermorfelen tot niet ;
 Kom Cerbre, Hellschen hond , uw hulp aen my verleenen ,
 En scheur dit knagend vleesch van deze teye beenen ;
 Proserpina Princes , kom zeg ik voor den dag ,
 Op dat ik u't geschenk mijns Ziels vereeren mach ;
 Barst nare af-grond op , en spalkt uw kaken open ,
 Kom eunjers altemael om Karels Ziel te koopen ;



Kom Charon met uw boot wat leggen aen de waf ;
 En laedze met een Ziel , die ik haest lossen zal ;
 Geen staaf is my te straf , mijn snode daed te wreken ,
 Nu uwe strafheyd mijn, Elijsbeth, is gebleken ;
 Wel aen dan droeve borst , bereyd en maek de plaes ,
 Daer 't vinnig stael zijn lust boet in uw bloed , eylaes !
 Eylaes ! Elyzabeth ; nu gy my hebt verlaten ,

Moet Karel, Karel zelfs, zijn eygen zelve haten;
 Vaer wel voor 't laetste dan, dit swaerd zal uyt mijn borst
 Doen stralen een Rivier, op dat uw grage dorst
 In wrake zy gelescht; ha! wreede moorderinne,
 Ik sterf, ik sterf, ik sterf, nu gy my niet wild minnen,

Hy doorseekt hem.

ELIZABETH.

Elizab. Als ik van Karel flus voor 't laetst gefcheyden ben,
 Heeft my 't berouw beweegt, dat ik niet laten ken;
 Om mijn berouwig hert aen Karel t' openbaren,
 En mijn genegen Ziel (uyt Liefd) hem te verklaren;
 Is hy in ongeluk vervallen, 't was door nood,
 Wel deed hy die uyt Liefd, luklooze bystandt bood;
 O Afgod mijnes Ziels! of ik u al wil haten,
 Het is vergeefs; de liefd en wil 't my niet toelaten;
 In plaets van haet, zit min geworteld in mijn hert,
 Die mijn verliefde Ziel gevoelen doet uw smert;
 Zoo haest, ach! Karel, als mijn oogen 't luk genieten,
 Dat zy haer lonken op uw grage lusten schieten,
 Zoo zal mijn will'ge Ziel, door Liefd zijn aangeport,
 Dat zy haer Liefd alleen hertgrondelijk uitstort,
 En Offeren s' u op; ô Karel! 'k zal my voegen,
 Om u, in uwe min, ten vollen te genoegen;
 Natuur verkracht mijn Geest, en wil dat ik met lust,
 Hier onder 't Elzen loof, my slapende wat rust;
 Op hoop; of Karel ondertusschen hier mocht komen,
 Van wien ik in mijn slaep hoop heugelijk te dromen;
 Buygt teere voetjes, buygt, rust neder in het groen,
 Daer mijn verliefde Ziel haer middag slaep wil doen.
 Zy gaet neder zitten, en geraekt in slaep, ondertusschen komt de Geest
 van K A R E L voor haer verschijnen.

Karel. Waek op Elyzabeth, waek op, waek op van 't slapen;
 En ziet uw Karel hier (Elyzabeth) wanschapen,
 Met wangen bleek; waek op, aenschouwt wie dat ik ben,
 Een die u niet genoeg voldoen met bidden ken;
 Om tot vergiffenis zijns misdachts te bewegen;
 Eylaes! eylaes! eylaes! Elyzabeth, 't genegen;
 Strekt op het alderhoogst om u te bidden an,
 Te bidden zoo, dat ik niet meerder bidden kan
 Om u vergiffenis; hoe kan 't my zijn vergeven,
 Het geen ik heb misdaen in mijn voorgaende leven?
 Ach! bidden al te laet, de zond heeft my gedood,
 Dies is mijn arme Ziel in d' aldergrootste nood,
 Schrikt niet Elyzabeth, 'k vermach u niet te deeren,
 Maer u door mijne komst stantvastigheyd te leeren;

Aenschouwt



Aenschoud dees bloed'ge borst, aenschoud mijn diepe wond,
 Die 'k eeuwig dragen moet tot straffe van mijn zond ;
 Door geylheyd , die my heeft aen d' eene kand bestreden ,
 Ten anderen heb ik 't gebod Gods overtreden ;
 Daer by mijn zelfs gedood , ô bitterlijk gequel !
 O knaging mijns gemoeds ! ô pijn van de Hel !
 O yfelijk geweën ! ô knerzeling der tanden !
 O Helsche tyranny ! ô Hel ! ô eeuwig branden !
 Mijn Geest (Elyzabeth) most gy voor ditmael zien ,
 Steld u gerust , 't en zal na dezen noyt geschien ,
 De oorzaak is , om u rechtvaerdig te verklaren ,
 Dat ik u zocht tot lust van min , maer niet te paren ;
 Dies ik in geylheyd , niet in Gods vrees heb gemind .
 Ik heb geen meerder tijd , de droeve uur begin ,
 Dat ik weêr keeren moet na d' onder Aerd'iche kuylen ,
 Daer nimmer eynd en is van kermen en van huylen ,
 Door d' onverdragelijke pijn van d' Helsche vlam ,
 Mijn boot'schap is gedaen ; ik ga van daer ik quam .

Binnen.

ELI.

ELIZABETH, ontwakende zeyd:

Elizab. Hoe dus, wat schrik, wat schroom doet my de Ziel ontroeren,
En schijnen my, eylaes! eylacy! te vervoeren?
Wat sweeft'er om en d'om, zoo schrikkelig voor my heen,
Wie daer, wie (zeg ik) komt daer ginder na my treên?
Ik schrik, zie daer, zie daer, daer komt'er een aen kermen,
En zoekt my met geweld te vangen in zijn ermen;
Wie is't? mijn Lief, eylaes! voor zijn gelaet ik beef,
Wel Karel; ach! ach! ach! ik my gevangen geef;
Kom (zeg ik) uwe Lief, kom zeg ik my ontzielen,
Die niet en hebt ontzien uw zelve te vernielen;
Waer vlucht gy Karel, ach! mijn Karel dus verkeerd?
Uw oogen opgespalkt, uw kaken uytgeteerd;
Daer komt mijn Karel aen, zie daer, hoe komt hy trappen,
Daer leyd wat in de weeg, hy wil'er over stappen,
En treden tot my toe; ha! Karel, stoute gast,
Sie daer, daer Pluto daer, daer houd hem Pluto vast;
Sie daer het snoodgebroed, de Nikkers met hun allen;
Ach! Karel, hoe zijn u de oogen ingevallen.
Ha! schellem, moordenaer, laeg-legger na mijn eer,
Vertrekt, ha! sielt vertrekt, en komt nimmer weer.

Binnen.

ROGIER, HELENA.

Rogier. 't Verlangen drijft my aen om weder 't huys te raken,
Dies geeft my (Vader) raed, hoe ik het best zal maken;
En wat my diend bequaemst in deze zaak gedaen.

Helena. 't Gemoed getuygt mijn uw vertrek noch niet geraên;
Na dat ik heb bespeurt de oorzaak uws vertrekken,
Door valtcheyd die gy my op heden gingt ontdekken,
Uyt geyle min gebroed; Cassandra, zoo gy zegt,
Soekt u door slim beleyd te brengen tot de Eclit;
Cassandra die gebruykt veel duyftre slimme treeken,
Om haer Godloos veraed (uyt spijt) op u te wreken;
Sy zoekt haer snoode lust te plegen na bekeer,
Sy tracht door boos bedrog te krenken uwe eer;
Indien gy u (Rogier) voor zulliks wild verhoeden,
Soo bid ik volgt mijn raed, en houd het my ten goeden;
Dat ik u voorneem zoek te breken, 't schied om best;
God weet het, ach! hoe mijn gemoed my drijft en preest;
Om u (wat ik vermach) oprechtelijk te toonen,
Raed ik u qualijk, wild (bid ik) mijn raed verschoonen;
Mijns oordeels, 't waer u best, als dat gy wel verzaemd,
En met een goed partuyr, weêr by uw Ouders quaemt.

Rogier. Ach! Vader, kost dat zijn, het waer mijn hoogste wenschen,
Soo ik genieten mogt de deugdzaamst aller menschen,
Helena die ik heb zoo trouwelijk gemind,

Enzy van herten my had wederom bezind;
 Wat luk waer boven 't luk van mijn geluk te achten,
 Als my mijn Vader mogt zoo weêr te huys verwachten;
 Wat blijdschap en wat vreugd, zou 't voor mijn ouders zijn,
 Dat zy my zoo vol vreugd weêr zagen, na mijn pijn.
 Weg reden zonder hoop, weg ydele gedachten,
 Die my onlukkige, doen zoo gelukkig achten;
 Dat my 't luk zou geschien te trouwen noch met haer.

Helena. Het zoud geschieden wel, zoo ik Helena waer.
 Almogend God! ô God! door uw Almogentheden,
 Vergund my doch mijn wensch. *Rog.* Ach! Vader, uw gebeden,
 Getuygen my de gunst, die gy uw dienaer draegt,
 Doch, denkt het geen gy bid, aen Gode zelfs mishaegd.

Helena. Mithagen? *Rog.* la. *Hel.* Wat reên? *Rog.* De reden die zijn deze,
 Dewijl gy bid om 't geen, onmoog'lijk, niet kan wezen,
 Vertoorend gy Gods macht, 'tonmoog'lijk kan niet zijn.

Helena. En kunt gy dan, Rogier, gelooven niet met mijn,
 Dat wat onmoog'lijk schijnt, God mogelijk kan maken?

Rogier. Och neen, mijn Heer! door schijn veranderende zaken,
 Niet hare eygenschap, die blijven zoo zy zijn,
 't Onmoog'lijk dat word niet, of 't is maer door de schijn.
 Neemt by gelijkens, dat gy uw manne leden,
 Met Vrouwelijk gewaed uytwendig gingt bekleeden,
 En maekten u gelijk in kleding als een in Vrouw,
 Gelooft vry, dat men u daer voor ook honden zouw,
 Maer 't waer alleen door schijn. *Hel.* Gyspreekt van yd'le zaken,
 Maer 't geen ik zeggen wil dat zoud de Godheyd raken;
 't Onmoog'lijk moog'lijk werd door Goddelijke macht,
 Den mensch eerst zijnde niet, die werd door Hemels kracht,
 Van Gode, 't geen hy is; dan doch 't God'lijk begeren,
 Zal ik, voor dees tijd, in Poëtery verkeeren;
 Tot tuyge mijnes gunst, zoo gund ik u, uw wensch,
 En my om u went wil, te zijn een ander mensch;
 Ik wenschten dat ik waer Helena. *Rogier.* Door wat reden?

Helena. Om u te toonen, 't hert en Ziels gegentheden,
 Met welke dat ik uhert grondelijk bemin;
 Rogier, ik beeld my in dat ik Helena bin;
 Zoo tergt liefs neyging my, en 't schijnt ik door uw deugde,
 Genoodsaekt ben dat ik met Goddelijke vreugde,
 Den Hemel, en ook God, opoffer mijn gebeden,
 Dat zijne Gddheyd u verleene uw Heleen.

Rogier. Ach! Vader, ik betpeur met welk een goet genegen,
 Dat ik uw hulp, en gunst, tot mywaerts heb gekregen;
 Indien uw gunstig hert geen macht ontbrak, 'k vertrouw,

Dat my , na wil , en wensch van uw geschieden zouw ,
 Schoon my uw goede wil , die macht niet kan betoonen ,
 Soo zal ik niet te min u even dankbaer loonen ,
 Voor alle eer , en deugd , die gy my hebt gedaen ;
 Dewyl mijn hert my trekt om weder t' huys te gaen ,
 Verzoek ik uw verlof. *Helena.* 'k Heb u niet te gebieden ,
 Indien gy scheyden wild , uw wille moet geschieden ;
 Maer ach ! (Rogier) eer gy van hier vertrekt , zoo moet
 Gy volgen mijne raed , en vallen eerst te voet ,
 De groote Majesteit des Hemels ; laet ons heden
 Hier in mijn Cluysjen gaen op-offeren gebeden ;
 Dat u in uwe weg den Hemel gunstich zy ,
 Op dat gy veylich meugt geraken weêr , daer gy
 Uw lieve Ouders meugt in goede welvaerd vinden ,
 Totwelkers dienst ik my in eeuwigheyd verbinde ;
 Kom doch Rogier , ey ! kom , en laet ons beyde gaen ,
 Op dat met ons gebeên de Godheyt werd voldaan ;
 Om Hemels gunst tot uwen voordeel te verleenen.

Rogier. En dat ik (na mijn wensch) mijn waerde Lief Helene ,
 Genieten mach ; ik ben gewillig en bereyd ,
 Te dienen in gebeên Gods groote Majesteit.

De Geest van C A S S A N D R A .

Cassand. Staekt droeve kormernis , deugd lievend Jongeling ,
 Die ik drie jaren lang in geyle lust na ging ;
 Tot my dees diepe wond het leven heeft benomen ,
 Wanneer ik onderstond u valschlijk na te komen ,
 Door raed eens Toveres ; my moeten onder weeg
 Die gene , waer van ik dees sware wonden kreeg ;
 Vermits ik waenden dat gy 't waert , Rogier , wiens minne
 Met dulle razerny verwerden my de zinnen ;
 Soo dat ik onbedacht , door Goddelooze raed ,
 Op 't hoogst vervallen ben in een vervloekte stact ;
 Mits ik het helsch gespuys te hulp zocht u te quellen ,
 Soo lijd ik nu de straf , en wreede pijn der Hellen ;
 'k Ben door uw deugd geparst te komen voor den dag ,
 Op dat ik daer door u mijn dood getuygen mach ;
 En dat gy weten zoud mijn leven is ten ende ,
 Most dees mijn komst geschien ; dies ik my weder wende
 Ter plaets , daer naer geweest , en bitterlijk geschrey ,
 De Helche Poel beswalkt met zuchten veelderley.

Rogier. Ik schrik in mijn gemoed , rechtvaerde straf doet blijken
 Dien God , van wien mijn hoop zal nimmermeer beswijken ;
 O wonderlijk bedrijf ! ik speur , ô God ! uw macht ,
 Met welke gy my hebt in het gemoed verkracht ,

Binnen.

Dat

Dat ik als machteloos, Heer, dijn Almogentheden
 Genootzaekt ben nochtans met krachtige gebeden,
 Te loven; Vader ach! wat voor een dankbaerhejd,
 Salik betoonen God, mijn Hemels Majestejt?
 Voor dit geluk, 't welk my geschied is door het sterven,
 Van dees Cassandra, om wiens wille ik most swerven,
 Als balling achter land, gescheiden van die geen,
 Die ik zoo trouw'lijk heb gelieft; mijn Lief Heleen.
 Nu zal ik dag nocht uur verzuymen, maer my stellen,
 Om my in d' Echte met Helena te verzellen;
 Dies wegen laet ons gaen, ter plaets daer men God eerd,
 Op dat mijn droeve druk, weér in geluk verkeerd.

Zinnen.

ELIZABETH by haer hebbende een Nonne-kleed,
 met een Doods-hoofd.



Om in eenzaamheid te zijn,
 Wil ik mijn
 Uyt de booze weereld scheiden;

En met een oprecht begeer,
 Irden Heer,
 Een Godzalig leven leyen.

Daer het herte , nazijn wensch;
 Van den mensch
 Afgezonderd is , om reden ,
 Dat men van des werlds strijd ,
 Is bevrijd ,
 God te eeren met gebeden .

Want die onder menschen zweeft,
 Zelden heeft
 Goë gedachten , God te loven ;
 Want de wereld trekt begeer
 Altijd neer ;
 Eenzaamheid de Geest na boven .

Ach ! als in y de vlugge tijd ,
 Wisse strijd ,
 Van de dood brengt in gedachten ;
 Dan voelik mijn wel getroost ,
 't aldergrootst ,
 Van de wereld kleyn te achten ,
 Al het werlds zoet gelaet ,

In der daed ,
 Is maar snoode yelheden ;
 Als men overdenkt hoe ras
 Dat het glas ,

Van het leven , daeld beneden .
 Die (wat hem den Heer toevoegd)

Wel vernoegd ,
 Dankbaarheyd aen God kan geven ,
 Deugdzaam is in zijn gemoed ,
 En wel doet ;

Ach ! hoe zalig is diens leven .

Wereld , ik zeg u adie ,

Mids ik zie

Al uw looze , booze strecken ;

Vaer wel dan , snoode Feeks , met uw bedriegery ,
 Vaer wel , wereld , vaer wel , gy heerft geen meer in my ,
 Met al uw snood verraed , en booze listigheden ,
 Die hier zoo menig mensch met smerten heeft geleden ;
 Wat zijt gy wereld doch ? een Poel vol damp , en stank ,
 Der Goddeloozen vreugd , en droeven ondergank ;
 Een strik , een Helle zelfs , die niet uytbraekt dan plagen ,
 Een Hoer , een snode Feeks , die vruchten schijnt te dragen
 Van vreugde ; maer eylaes ! die op uw vruchten ziet ,
 Die vind in uwe vreugd , een helle vol verdriet ;
 O wereld ! wat zijt gy een Voedster van Godlooftheyd ,
 En queekt de menschen op , in overgeven booftheyd ;
 O wereld ! hoe streeld gy de herten naer uw zin ,
 En blaest den gierigert uw loze strecken in ;
 Gy wereld , stookt het hert , en scherpt de bitze tanden ,
 Der gener , die door nijd opflokken alle schanden ,
 En spuwen laster uyt , van vromen , wereld ach !
 't Is wonder dat ik u bedrog verhalen mach ;

Die door uw gevalschte schijn
 Heunig zijn ,
 Maer in 't eynd als gal opbreken .

Al uw glory , roem , en pracht ,
 Al uw macht ,

Al uw welluft , en vermaken ,
 Al uw gaven (hoe begeerd)
 Het verkeerd ;

Dies ik , wereld , u verzake ,

Nu ban ik de vuyle min

Uyt mijn zin ;

Geyle lusten ik verfoeye ;

Maer in plaats van dien zal deugd ,

In mijn jeugd ,

Zalig in de *Liefde Bloeyen* .

En dit zuyver wit gewaet

Zal de staet ,

Van mijn reynigheyd getuygen ;

En in deze zuyvre schijn ,

Zal ik mijn

Voor mijn Schepper nederbuysen ;

Dat hy my in deze staet

Doch toelaet ,

Al mijn leven te volherden ;

Op dat ik na dezen dag ,

Eeuwig mach

(Heer) by u ontfangen werden .

Laet dit Bekkeneel voor mijn

Spiegel zijn ,

Om mijn zelfs te leeren kennen ;

Dat wy (na het vleesch) van Aerd ,

Stof gebaerd ,

Niet dan stof , en aschen bennen ,

O spiegel! waerd gy vaek voor veeler menschen oogen,
 Onmoog'lijk dat den mensch, wierd van den mensch bedrogen;
 Onmoog'lijk, wereld, ach! onmoog'lijk zou 't u zijn,
 Te zaeyen in den mensch, uw wreede Siels fenijn;
 Vaer wel wereld, vaer wel, dit zal mijn leydsman wezen;
 Door wien ik niet en zal uw list, of valscheyt vrezen;
 Dit kleet, dit Nons gewaed, diend my voor 's levens tijd,
 Dit Bekkeneel een baek, waer na mijn Siel met vlijt,
 Zal stieren 't zinnen Choor, om niet te mogen dwalen,
 In 's werelds woeste See, waer in niet is te halen
 Als quelling, list, bedrog, verdriet, ellend, en pijn,
 Vaer wel wereld, mijn vreugd voortaan in God zal zijn.

Binnen.

VYFDE HANDELING.

HELENA, ROGIER.

Helena.



At is 'er dat op Aerden leeft,
 't Geen niet zijn haest verand'ren heeft,
 En schielijk kan verkeeren?
 Geen dingen hier ter wereld zijn,
 Hoe groot van macht, hoe vast in schijn,

Die geen verand'ring leeren.

Rogier.

Den Hemel, die op 't geurig kruyd,
 Dat in de groene velden spruyt,
 De koele dau laet dringen;
 En gierd het liefselijk gebloos
 Van Lely, Vyolet, of Roos,
 Getuygenal veranderingen.

Wanneer zy buyen neder stort;
 En met een felle wind omgord,
 Oft zengd met blixem vlagen,
 Een Roos, oft Lely schoon ontdaen,
 Schoon men die in haer fleur zag staen,
 Leyd morgen schielijk neêr geslagen.

Helena.

Den mensch (gelijk men heden ziet)
 Is heden wat, en morgen niet,
 Door doodes felle donder;
 Bezit hy heden schatten waerd,
 Al is hy Koning op der Aerd,
 Hy leyd 'er morgen onder.

Rogier.

Die giff't ren groote eer bequam,
 Veel steden door zijn kracht in nam,
 Met kloek beleyd in 't strijden;
 En trotst op zijn gewonnen eer,
 Leyd morgen zelfs verflagen weêr,
 En moet verwinning lijden.

Wat baet doet staet, oft machts geweld,
 Oft op gehoopte ſchat vangeld,
 Kan't een uur levens baten?
 Wanneer de dood haer vonnis ſtrijkt,
 Oft als haer komt genackt, dan blijkt
 De nietigheyd van ſtaten.

Bequame tijd en ſtond gebien my te vertrekken,
 Laet u mijn dankbaer hert, tot een vergelding ſtrekken;
 Voor uw bewezen deugd, die gy my hebt betoond,
 Wenſch ik ach! Vader, u op 't alderhoogſt beloond;
 Nu is de uur vervult dat ik van u moet ſcheyden,
 Nu is 't den rechten tijd dat ik my moet bereyden,
 Te keeren wederom, daer ik mijn ouders vind,
 En daar ik mijn Heleen drie jaren heb bemind;
 Ach! welke min ik hoop met Gode te volherden,
 En dat Helena zal noch mijn getroude werden;
 Dies wegen, Vader, ach! ik van u ſcheyden moet;
 Vaer wel voor 't laetſt, met een dankbare groet.

Helena. Holla; blijft hier by my, 'k wil niet dat gy zult ſcheyden,
 Voor dat ik zelve zal u wederom geleyden;
 Want zonder mijn, zeg ik, zult gy van hier niet gaen.

Rogier. Hoe Vader; wat wil dit, hoe zal ik dit verſtaen?
 'k Acht niet dat gy het meent, my langer op te houwen,
 Dat gy mijn nadeel zoekt, en kan ik niet vertrouwen;
 Dat gy mijn ſchaede wild, met quelling, en verdriet,
 Door 't hind'ren mijns vertreks, dat hoop ik immer niet.

Helena. Ik wil dat gy by my, hier in dit boſch zult leven,
 En u alleen ten dienſt, Rogier, van mijn begeben;!
 Ik wil al dat gy wild, u wil zal zijn de mijn,
 Ik lief Rogier, vermits ik niet en ben, die 'k ſchijn.

Rogier. Niet die gy ſchijnt, hoe dat? *Helena.* De ſchaemte doet my ſchromen.

Rogier. Wat hebt gy, Vader, met dit zeggen voorgenomên?

Helena. Op dat gy hier uyt moógt mijn eygenſchap vermoên.

Rogier. Kunt gy my anders, als gy zijt, vermoeden doen?
 Te weten Eremijt? *Helena.* Na 't nyterlijke kleed;
 Ik ben geen Eremijt, hoe wel gy my zooheet,

Rogier. Geen Eremijt? 't Is vreém't en oorzaekt my veel vreeze.
 Door dien ik denk, by wie dat ik hier dan mach wêzen.

Helena. By eender, die met u wel wenſcht gepaert te zijn.

Rogier. Hoe Vader! 't ſchijnt; gy raakt. *Helena.* 'k Wil dat gy blijft by mijn,
 Soo zult gy zien, Rogier, Helena met u paren;
 Den Hemel zal u hier haer werking openbaren;
 Gy zult, Rogier, hier zien Helena die u mind,
 Indien gy na mijn raed uw wilgenegen vind;

Gy zult, Rogier, haest zien hoe schielijk alle dingen,
Hellen, door tijds verloop, na veel veranderingen;
Helena, houd haer hier, en leeft gelijk ik doe.

Rogier. O Goden wat ik hoor? ey! Vader, zegt my hoe,
En op wat plaats ik haer, eens zal te sprake komen.

Helena. Eer dit geschied, Rogier, heb ik voor my genomen,
’t Ontdekken u, uyt naem van haer, hoe zy begeert,
Dat gy hier blijft, en niet weêr naer uw Vader keert,
Voor en al eer gy zijt in d’ Echt met haer verbonden;
Op dat uw Ouders vreugd werd in dees vreugd gevonden.

Rogier. Is’t droom? *Hele.* Ach! neen Rogier, het zijn der Goden werken.

Rogier. Indien den Hemel my die gunste doet bemerken,
Dat ik hier in dit Bosch, Helena trouwen mach,
Soo zal ik, al de tijd mijns levens, dag aen dag,
Den Hemel, en mijn God op-offren dank-gebeden,
Die my, door u, ach! Vader, deze waardigheden
Verleenden; dies ik bid, dat my uw hulp geschied,
Op dat mijn waerde Lief, Rogier noch eenmael ziet,
Ey! Vader, laet ons gaen, ’k en kan niet langer beyden,
Oft deze Ziele moet van ’t lievend lichaem scheiden;
Waer vind ik mijn Heleen? om wien ik stervend leve,
Ach! Vader, wild my doch een goede uytkomst geven;
Dat ik haer spreken mach, laet my het luk geschien,
Dat ik Helena mach eens voor mijn oogen zien;
Indien ik langer moet mijn afgoddinne derven,
Zoo doet gy, Vader, my hier voor uw oogen sterven;
Dies bid ik, neer-geknielt, dat gy my doch ontdekt,
Waer mijn Helena is. *Helena.* Rogier uw smeeking trekt
Mijn hert, mijn Siel, mijn zin, uw wensch te vergeuoegen,
Doch schaemt belet de spraek.

Rogier. Hoe zegt gy? *Helena.* ’k Sal my voegen,
Om u in ’t geen gy wensch, op ’t hoogste te voldoen,
Ik ben ten eynden, hem met veynzery te voên;
Ach! tonge, meld, ey! meld, het geen de schaemt verbied.

Rogier. Wat zegt gy Vader? *Helena.* Ben ik uw Helena niet?

Rogier. Hoe Vader, gy Heleen? *Helena.* Die als een Kluyzenaer,
Hier in dit eenzaam Bosch volzorge, en gevaer,
Ter liefde van Rogier, in dees Eremitagie,
Mijn zinnen heb gevoed op ons oude Vryagie;
Waer in ik hoop, Rogier, gy noyt verandren kent;
Siet hier Helena zelfs.

Rogier. Sijt gy ’t, mijn lief? *Helena.* Ik ben ’t.

Rogier. Mijn Lief een Kluyzenaer? ô wonderlijke werken!
Uw groote mogentheyd, ha Goden! wy bemerken;

Helena,



Helena, lieve Lief, voor wien ik neder buyg,
 Mijn nieu-gebooren vreugd met blijde blijdschap tuyg;
 De liefd gebied my, Lief, dat door beloofde trouwe,
 Ik aen uw dienst my zal eeuw'ig verbonden houwen,
 Soo u mijn liefd behaegt, getrouheyd ik u sweer.

Helena. Als uwe Dienares buyg ik ootmoedig neêr;
 En had ik niet gekent uw deugdelijke daden,
 Uw kloekheyd en verstand, u wwijs voorsicht'ig raden;
 Ik had het minnen my, mijn Lief, noyt onderstaen,
 Gelijk ik nu door Gods toeschikking heb gedaen.

Rog. Heeft den Hemel't zoo. gevoegt,
 U in d' Echt met my te paren;
 Is't uw wille? *Helena.* My genoegt.

Rog. Hemel gund ons wel te varen;
 Hoge Godheyd! uw bestel,
 Is vervordert, en gaet wel.
 Hoge Godheyd! 'k moet u moeyen,
 Gund my doch mijn lieve beê,
 Laet ons herten in Liefd bloeyen.

Gund ons voorspoed, heyl en vree;
 Hoge Godheyd! uw bestel,
 Is vervordert, en gaet wel.

Helena. wat den Hemel t' zamen voegt,
 Dat en zal de mensch niet scheyden;
 Liefd moet zijn door liefd vernoegt,
 Lieve liefde, bind ons beyden;
 Lieve liefde, wild ons voên,
 Zoo blijfd liefd in Eêlen doen.

A L C I P

E N

A M A R I L L I S ,

Bly-eyndend-Spel.

I N H O U D.



Marillis, wiens Ouders het land-leven hadden aangenomen om de gerustigheyd, wierd aldaer in oeffening van Schapen-hoeden, opgequeekt; des gelijks Alcippe, die van Amarillis gelieft zijnde, geboden werd't land-leven af te schaffen, 't Hoofsche leven aan te nemen, om door 't zelfde tot hooger eer en staet te rijzen.

Hy haer gebod gehoorsamende, reyft met Clindor, zijn Neef, ten Hove, alwaer laet verwallen, en doet hem door een oude Koppelaerster, met beslooten oogen, tot voor haer beddebrenge; daer zijnde, geraekt by haer, met voldoeninge van minne-lusten.

Alcippe, na 't genot van dien, komt by Clindor, verteld zijn wedervaringe, doch, niet wetende, van Wien zoo zoeten Venus-offer aen hem wierde opgedragen; snijd, door raed van Clindor, een stuk franjen uyt de gordijnen, Waer door Alcippe kennis krijgt, dat hy z'n minne-lusten met de Princes Lucia gepleegt heeft.

Dit de Princes ter ooren komende, ontsteekt in gramschap, met besluyt van 't zelve op het hoogst te wreken; neemt de nacht en nijdigheyt te hulpe, ophijsende Marcellus, om door hem Clindor, ziel-loos te maken; Clindor in gevecht rakende met Marcello; krijgt de overhand, en neemt hem 't leven; vluchtende naer Gotten, werd achterhaeld, en in hechtenis geseld.

Alcippe doet een voet-val; verzoekt genade voor Clindor, doch, vruchteloos; zoekt derhalven middel om door hulp van eenigen Adel in Boere kleding, 't Kasteel te vermeesteren; 't welk geschiedende, verlossen Clindor uyt de boeyzen.

De Vorstinne, op dit gerucht, doet Alcippe, voor eeuwig, uyt het Hof bannen.

Alphonfus, Ridder uyt Hispanie, komt in 't Hof te Marcise; tert aldaer den moedigsten Adel ter wapen, onder welke Leon, den Oom van Amarillis, zich vertoonde en vanden Ridder Alphonso gedood wierd.

Amarillis dit aen Alcippe schrijvende, verzoekt wraeke over de dood van haer Oom; by dienstvaardig op 't gebod zijns geliefde, begeeft zich onbekend ten Hove; daegd den Ridder ter wapen; de welke hy tot vermond'ring van al het Hofgez in, Ridderlijk vermind, en dood ter aerden neder veld; word al zoo met groote vreugd, en eerbiedinge des Adels, en Hovelingen, in onbekende schijn, ontbaeld; maer vertrickt weder uyt het Hof, zonder bekend te worden.

Piemand, gantsch misnoegt over sijn afscheyd, zonder te mogen weten, wat Ridder zich zoo dapperlijk gegueten heeft, komt by Cleante, den Oom van Alcippe, die hem te verstaen geeft, dat zijn Neef Alcippe diezen Ridder overwonnen heeft.

Piemand *verwondert* zijnde, doet *dadelijk* zijn *bannissement* herroepen, en Alcippe, met alle *eerbiedinge* ten *Hove* leyden; die *melke* aldaer met *grootte* *vreugde* van de *Vorstinne*, als ook alle den *Adel*, *statelijk* werd *ontfangen*, en *gestelt* in de *hoogste* *eere*, en *bedieninge* van 't *gantsche* *Hof* en *regering*.

Alcippe, hem *ziende* op de *hoogste* *trap* van *zijn* *geluk*, *bedenkt*, en *steld* *zich* voor *oogen*, de *loffe* *verandering*, als ook de *Hoofsche* *yalheden*; neemt voor hem de *betrieglijke* *strikken* der *Hovelingen* te *ontwijken*, de *zorgelijke* *lasten* te *ontsien*, *afleggende* *zijn* *Hoofsche*, en *Weder* *aannemende* *zijn* *Herders* *kleeding*, *scheyd* van 't *Hof*, *begeeft* hem te *lande*, en *trouwt* met *Amarillis*.

Namen der Uytbeelders.

ALCIP,	}	Herders.
KLINDOR,		
CLEANTE,		Vader van Klindor.
AMARILLIS,		Herderin.
LUCIA,		Princes.
WRAEK,	}	Zwijgende.
NYDIGHEYD,		
NACHT,		
MARCELLUS,		Edelman.
AMASIS,		Vorstin van Marcilie.
ALFONSUS,		Spaens Ridder.
RODUS,		Edelman.
PIEMANDER,		Generael in 't Hof van Marcilie.
LEON,		Oom van Amarillis,
RODRIGO,		Edelman.
DIENAER.		

E E R S T E H A N D E L I N G.

A L C I P lezende een brief binnens monds.

Alcip.

Er noch de blonde Zon het Hemels licht doet bloo-
zen,
En zuigt de morgen-dauw uyt vers ontloken Roo-
zen;
Eer noch Aurora zelfs uyt hare Tente treed,
En 't lieflijk Hemels blaeuw met purper rood be-
kleed;

Eer noch de morgen-ſtond gierd haer gebloofde kaken,
Schep ik in eenzaamheid mijn opperſte vermaken;
Mijn blijdschap dreef my uyt om in dit lieve groen,
Voor d'opgang van de Zon, mijn offerand te doen.
Aen wie doch? aen die geen die my de ziel, en zinnen,
Doet haken na het Hof door zoete dwang der minne;
't Is Amarillis, ach! die haer Alcip gebied,
Dat hy ten Hove keerd, na ſtaet, en hoogheyd ziet;
Uw wetten en mijn hert en zullen niet verſchillen,
Mijn heuſch gemoed dat zal, mijn Amarillis, willen
Mét grage vlijt voldoen al 't gene u behaegd,
Mits dien Alcip een hert in zijnen boezem draegd,
Dat meer na hoogheyd tracht, en lof van edel bloede,
Als in kleynachting hier het ſlechte vee te hoeden;
Ik heb dus lang mijn jeugt verſleten onder 't vee,
Doch tegens mijn gemoed was 't alles dat ik deê;
Nu gy, ha! Amaril; Voogdeſſe mijnes leven!
Dees brief, dees lieve brief! my tot een wet geſchreven,
In handen hebt geſtelt; ô brief! die my belaſt,
En zegt, dat langer my geen Herder-ampt en paſt;
Maer dat ik land en vee te zamen zal verlaten,
Verzoeken hooger eer, en dat door Hooffche ſtaten;
Mijn wilen d' uw zijn een, mijn liefd uw wet gelijk,
't Volbrenge zal aen u betoonen proef en blijk,
Dat ik na wet uws wils, 't land leven zal verzaken,
En trachten door manhafte daden te geraken,
Aen lof, aen eer, aen gunſt, aen Ridderlijke roem,
Op dat men my ten Hoof den tweeden Krijgs-God noem;
Want ik het land, om 't land, mijn leven niet bezinde,
Maer minden 't land, om dat ik Amaril beminde;
Dewijl uw minne my gebied het land te vlien,
Sult gy, als wel geneygt daer toe, my willig zien;

Uw wetten, en mijn wil, mijn Engel! evenaren;
Ik laet de Herders stok, ik laet de Schapen varen,
Ik ruyl de Boere-kleên, aen Hellem, Swaerd, en Schild,
Mits dien gy Amaril, dit van Alcippe wild.

Clindor uyt. Wie zien ik daer van veer tot my-waert komen treden,
Is 't Clindor niet mijn Neef? hy is 't, ik moet op heden,
Ontdekken hem mijn vreugd, doch veynzen mijne min,
En melden hem geenzins 't gebod mijns Herderin.
Neef Clindor zijt gegroet. *Clind.* En gy Neef desgelijken.

Alcip. De volheyd van mijn vreugd wil dankbaerheyd doen blijken
Aen 't Goddelijk geslacht; voor d'ingestorte geest,
Die dus lang niet in my, Neef Clindor, is geweest;
Mijn geest, die dus lang heeft in duyster leggen dwalen,
Wil, uyt een hooger, nu eens hooger eer behalen;
't Land leven ben ik wars, de grove boerery,
En 't Schaepen hoeden, Neef, past langer niet aen my;
Ik tracht na hooger, en wil my ten Hoof begeven.

Clindor. Wel Neef Alcip, hoe dus van staetzucht aangedreven?
Gaet gy niet buyten spoor, als gy u wel beraed?
Denkt Neef, dat yder voegd 't beroep van zijnen staet.
„ Den Schipliens past de Zee; de Huyfliens passen landen;
„ Den Wijzen het gebied; den Krijgsman 't Iwaerd in handen;
„ Den Hoveling het Hof; een Schapen-hoeder past
„ Veel beter 't slechte Vee, als Iware oorlogs last.
't Is buyten uw beroep, als zijnde onervaren,
En weet gy niet mijn Neef, dat ongewoont maakt blaren;
Gelijk de spreuke zeyt? *Alcip.* Dit alles wel bedacht,
Vind ik door reed'lijkheyd mijn lust van grooter kraclat,
Weet gy Neef Clindor wel, wat my de reden leeren?

Clindor. Ja Neef; dat gy behoord van uw opzet te keeren,
Indien gy reed'lijkheyd maer rechte plaetze geeft.

Alcip. Geen reed'lijkheyd krijgt plaets, ten zy men kennis heeft;
Door kennis, kan men van een zaek goê reden toonen;
Mits dien de reed'lijkheyd de mislag wil verschoonen,
Moet zy met kennis eerst en wel te rade gaen;
't Is niet genoeg een zaek op reden aen te slaen,
Maer yeder staet het toe zich naer steljk te wennen,
Om 't geen, waer na hy tracht; eerst wel te leeren kennen;
Wel kennende het geen hem 't hert betrachten doet,
En vindhet in zijn macht, zoo zijn zijn reden goet;
Maer of schoon yemand kan een zaek met reden prijzen,
Waer na zijn wensching strekt, en zonder aen te wijzen,
Of hem de zelfde zaek, oft goed zoud zijn oft quaed,
Die doolt, hoe zeer en vast hy ook op reden staet;

Zeyd Plinius niet recht, een zaek die zonderlinge
Op onze reden past; *hoc dat van alle dingen*
Is oeffening Mcestres; verstaet mijn Neef de zin?
Hy zeyd de oeffening brengt ons bequaamheyd in.

Clindor. 'k Versta mijn Neef Alcip zijn meening, doch ik vreze,
Dat gy in hooffsche plicht heel onbequaem zult wezen;
Mits gy te lang op 't land versleten hebt uw tijd,
Endaerom onbequaem tot hooffsche plichten zijt,

Alcip. Neef Clindor, wat my doet de ongewoont ontbeeren,
Dat hoop ik metter tijd door oeffening te leeren.
„Denkt dat een reizend man geen weg ten eynde raekt,
„Ten zy hy op de reys een goeden voortgang maekt,
„Het moedig Paerd laet zich van Ruyters niet beschryen,
„Ten zy het d' oeffening bequaam maakt te beryen.
Noyt koom ik tot het wit van mijn gewenschte zin,
Ten zy ik op het Hof de hooffsche plicht begin.
Is 't niet een meerder eer met smert geraekt aen wenschen,
Als met kleynachting hier, by domme slechte menschen,
Te slijten 't leven onder beesten op het veld?
't Land leven voed een Boer, Hofleven voed een Held.

Clindor. Alcippe, Neef, ik speur uyt alle deze dingen,
Hoe licht des menschen hert valt op veranderingen;
't Docht my op heden vreemt wanneer gy zeyde, dat
Gy tot het Hof begeert, en groote lusten had;
Ik, die uw voorstel stond op 't alderhoogste tegen,
Ben zelve nu met u gantsch tot het Hof genegen?
Alcippe heeft gelijk dat hy na hooger tracht,
Als ik het recht bedenk, wat is 'er min geacht
Als 't slechte Herder ampt, by yeder een verschooven?
'k Ben uw gevoelen eens, en reys met u ten Hove;
Doch billik, dat men eerst daer van mijn Vader spreek,

Cleante uyt. Ik bid u Neef, ga meê; 'k hoop dat ik met gesmeek
Zijn hert bewegen zal ons 't reyzen te vergunnen.

Alcip. Daer komt uw Vader, die wy lichtelijk nu kunnen
Ontdekken onze zin. *Clind.* Mijn Vader zijt gegroet.

Alcip. Het zelfde ik, mijn Oom, u ook toe wenschen moet.

Cleant. Ik dank u; waer van daen komt gy dus met u beyden?

Clindor. Een wonderlijke lust die schijnt ons aen te leyden
U met eerbiedigheyd een zaek te dragen voor;
Waer op verzoeken wy, mijn Vader ons verhoor.

Cleant. Zeg my wat gy verzoekt? *Clind.* 'k Sal 't, Vader, u ontdekken;
Alzoo tot hooger eer al mijn begeerten strekken,
Gelijk ook onze Neef Alcippe; is 't ons leet,
Dat men zoo langen tijd, in 't boere leven sleet;

Derhalven zijn gezint ons moedigte verkloeken,
Met uw verlof, ten Hoof een beter staet te zoeken.

Cleand. Wat lust uw domme jeugd, te nemen by der hand?
Wat heeft het woelig Hof, doch by 't geruste land?
't Land leven is een vreugd, daer 't Hof niet is dan quellen;
Wie is 'er die 't getal der Vorsten weet te tellen,
Die uyt de slaverny van 't kribbig hofs verdriet
Begaven haer te land? zeyd Julius Cæsar niet,
Dat hy veel liever woud te lande vredig wezen,
Als in het Roomfche Hof tot eer en staet gerezend?
Dees wetten zijn van ouds al op het land geweest,
Dat yeder 't zijn gebruykt, geen woeker winst en vreesft;
Noyt huysvrouw geeft 'er man oorzaak van jalouzye,
De wan-gunst is 'er dood, men kend 'er geen benyen;
Geen Venus Kamenier, oft Koppelaerster boos,
Gebruykt men op het land tot lusten goddeloos.
En zied men niet te land veel daden waerd om prijzen;
Hoe eerlijk Moeders daer hun Dochters onderwijzen;
Huys vaders hunne Zoons aen leyden in haer jeugd,
Tot noodelijk gewin, door wetten van de deugd;
Een yeder leeft te land niet zoo hy is genegen,
Maer zoo hy schuldig is zijns schuldige plichts wegen;
Elk leeft van 't geen hy wint, geen ziele zoo vervreemt,
Dat hy, door quade lust zijn naesten 't zijne neemt;
Elk eerelijk bezit, zijn land, zijn huys, zijn erven,
Een yeder leeft 'er in een vreeze van te sterven.
Dit alles aen een zijd; let eens op mijn verhael,
Uwhanden ongewent te voeren 't sneedig stael,
Gy, die van kinds been afgedoold hebt met de Schapen,
Van leden alte swak om voeren schild en wapen;
Gy, die noyt anders waert als hier te land behuyft,
U voegt geen blank pistool, geen degen in de vuyft;
Mack eens een overleg met reden by u zelve,
Gy, die niet zijt gewoon als ploegen, spitten, delven;
In plaets van wapens draegd een slechte Herders rok,
En in uwhanden voerd een hazelare stok;
Gy, die niet hebt geleerd als matiglijk te leven,
Hoe wild gy u ten Hoof by d' Edeldom begeven?
Gy die geen leven als 't eenvoudig zijt gewent,
Moet denken, dat het Hof best past voor die, die 't kent.

Clindor. Wie leeft 'er die 't onkund niet kenbaer word door 't leeren?

Alcip. Die 't Hoofs wil leeren, Heer, die moet ten Hoof verkeerren.

Cleand. 't Is zoo, maer oeffening eyscht haer bequame tijd;
Wijl gy van kinds been af te land geoeffent zijt,

Zal ongewoonte uw , door onbequame jaren ,
 Met ongewoone last , in 't oeffenen bewaren ;
 Het Hooffsche leven diend van jongs af aengewend .

Clindor. 'k Vertrouw mijn Vader toe dat hy de reden kend ,
 Stelt reed'lijkheyd te werk ; die leerd dat geene zaken
 De menschen haer beroep volmaectelijk volmaken ;
 Geen staet volmaect den mensch ; den mensch volmaect zijn staet ,
 Hoe menig is 'er die ten Hoof voor Edel gaet ,
 Niet tegenstaende , 't is van jongs hem aengewassen ,
 Soo zal nochtans aen hem de boersheyd beter passen ;
 Daer leefster veel ten Hoof in weelden opgevoed ,
 En van een arrem hert , en moedclooze moed ;
 Hoe veel in tegendeel van slecht geslacht en leven ,
 Sijn door haer moedigheyd in 't Hof tot staet verheven ;
 Soo dat mijns oordeels is van dezen 't rechte stuur ,
 De zack niet die men liefd , maer zelyer de natuur .

Cleand. 'k Had op uw kloekheyd , Soon , noyt zulken goet vertrouwen ,
 'k Sal door uw reden my als overwonnen houwen ;
 Indien natuur u trekt te zoeken Hooffsche staet ,
 Ik gun op uw verzoek , als dat gy derwaerts gaet .

Alcip. Wat is 'er doch op 't land waer uyt men yets kan leeren ?
 Wat nutbaerheyd is 't onder beesten te verkeeren ?
 Sijn wy geen menschen ? ook begaest met manne leên ?
 Bequaem om in den dienst des Krijgs-Gods Mars te treên ;
 Gebreekt het ons aen kracht van zenuwen en schonken ?
 Ach neen ! 't hert is my aen de wapens vast geklonken ;
 De moed is aen het swaerd genageld , en gehecht ,
 Ik draeg in 't lijf een hert dat met zijn vyand vecht .

Clindor. Nocht moedigheyd , nocht lust en zullen my ' gebreken ,
 Om na de hoogste eer des Edeldoms te steken ;
 't Sy ik het moedig Ros , in harnas blank beschry ,
 Het zy gewapend ik met mijne vyand stry ;
 Schoon my ten strijde mogt de brachste Ridder dagen ,
 In Clindor is de moed met hem een kans te wagen ;
 Soo moedig drijft de moed mijn moedigheden an ,
 Dat ik in 't strijden trots den trotsten Edelman .

Cleand. De moedigheyd toond blijk van uw genegentheden ,
 'k Seg dat gy beyde spreek met vast en goede reden ,
 Dic als getuyge zijn van 't Adelijke bloed ,
 Ook dat gy beyde zijt by Adel opgevoed .
 Clindor mijn Soon , en gy mijn Neef , ik wil u beyder
 Tot meerder moedigheyd van Hooffsche lust aenleyden ;
 Dewijl gy zijt geneygt tot wapens , en tot strijd ,
 Sal ik u doen verstaen van wat geslacht gy zijt ;

Zoodanig, dat gy beyde meugt met aller eeren
 By d' eêlste Adel u gelijken en verkeerem ;
 Weet dat gy niet en zijt van Herders staet oft stam ,
 Maer 't braeffte Ridderfchap dat oyt ten hove quam ,
 Is van ons maegfchap ; dies u hier op staet te letten ;
 'k Bevinde dat natuur een yeder stelt zijn wetten ;
 'k Seg wetten dwingen u, dat gy het land vermaed ,
 En volgens de natuur, van hier ten hove gaet ;
 Dies ik van alles zal u beyde doen verzorgen ,
 Het geen van node zy , op dat gy tegens morgen
 Uw reys ten Hove neemt ; dies voegt u neffens my ,
 Om te verſchaffen al wat daer toe noodig zy.

Binnen.

A M A R I L I S.

Amaril. De hoop mijn liefde voed, dat onder deze linden
 Mijn Lief Alcippe zal zijn Amarillis vinden ;
 Op 't ſchrijven van mijn brief, zijn antwoord doen verſtaen ,
 En of op mijn verzoek hy ook ten Hoof wil gaen ;
 Hoe woeld mijn hertjen in een drift met zoet verlangen ,
 Om antwoord van mijn Lief Alcippe te ontfangen ;
 Waer blijft gy, ach ! mijn Lief ? waer toe zoo lang vertoeft ?
 Uw af zijn 't teed're hert van Amaril bedroeft ;
 Ach ! hoe verdrietig valt de liefde 't lange wachten ,
 Ik raek aen 't doolen in de dool-hof mijns gedachten ;
 't Is beft ik hier wat ruft, en mijn gedacht bedwing ,
 En onder dit geboomt een Herders deuntje zing.

Zy zit neder, en zingt. *Stemme :* Ach ! Blinde Bengel.

<i>Amar.</i>	Z On van mijn zinne . Herder van mijn hert ; Hoop van mijn minne . Oorzaek van mijn ſmert ; Hoemengje doch zoolang vertoeft ; Ey lievel doet mijn wil . Koom, koom Alcippe, by u Amaril.	<i>Amar.</i>	Waer zal ik vinden d' Afgod van mijn min ?
<i>A L C I P</i>	in Hooffche kleeding, ſchuyld, achter de boomen, en zingt :	<i>Alcip.</i>	Hier by de linden, Schoone Herderin .
<i>Alcip.</i>	Schoon Herderinne, Voedſter van mijn ziel ; Ik, die uyt minne, Voor u neder kniel, (ven, En ſcheyd nu uyt het Herders le- Op uw begeert en wil ; Hier is Alcippe, by zijn	<i>Amar.</i>	Waer ſchuyld gy u, mijn waer- de Herder ? Ey ! waerom ſwijgje ſtil ? Koom, koom Alcippe, by uw Amaril .
<i>Amaril.</i>		<i>Alcip.</i>	Buyg, zuye winden , 't Groene loof wat neer ; En ſpreyd de linden Ruyſchend heen en weêr ; Ey ! buyg de takjes van mal- kander .
		<i>Amar.</i>	Ach ! ach ! ik krijg mijn wil . Ik mijn Alcippe, gy uw Amaril .

Hier

- Alcip.* Hier ben ik Amaril, hier ben ik Herderinne,
Zie wat Alcippe doet ter liefde van uw minne;
Zie uwen Herder hier gewisseld van gewaed,
En dat om uwen 't wil geneygt tot Hooffsche staet
Ik ben volkomen nu gezint na 't Hof te keeren,
Zoo door mijn eygen lust, als ook op uw begeeren.
- Amaril.* Alcippe. *Alcip.* Lief. *Ama.* Alcip. *Alcip.* Mijn Lief, mijn Amaril.
- Amaril.* Uw lusten zijn te zeer gehoorfaem aen mijn wil.
- Alcip.* Mijn wil is willig naer uw willens wet te leven.
- Amaril.* Tot loon wil Liefden u mijn hertjen overgeven;
Ey! voegt het by het uws, en voerd het uyt zijn steê,
Mits u mijn hertjen mind, neemt het voor 't uwe meê.
- Alcip.* Ik zal, mijn Lief, ik zal u hertjen met mijn dragen;
In het gedacht aen u, mijn Engel! alle dagen
Liefds offerande doen, en knielen niet alleen,
Maer buygen ziel en wil, met offer van gebeên;
Geen dag, geen uur, zal my des af zijns tijden deelen,
Oft Amarillis zal in mijn gedachten speelen;
Uw beeld, uw lieve beeld, uw beeltenis zal my
Verstrekken, aen 't gedacht, een schoone Schildery,
Daer ik met hert en ziel gestadigh op zal malen,
En daer mijn leven zelfs het voedzel uyt zal halen.
Mijn Lief, mijn Amaril! op heden zal 't geschien,
Dat men de Huldiging des Vorstins zal kunnen zien;
Dies ik met Clindor reys, om daer eens aen te schouwen,
De praecht die men daer zal op deze huldiging houwen;
De tijd geen uytstel lijd, dies ik, mijn Amaril!
Met uw verlos, van uw mijn afscheid nemen wil.
- Amaril.* Alcippe, Lief! ik wil een zack op u begeeren,
Al eer dat gy van my ten hove waert zult keeren;
Dat is; wanneer de weeld ten Hove u ontmoet,
En dat gy in de weeld uw hert met lusten voed,
Om door geluk tot eer en hooger staet te steyg'ren,
Wild dan, aen uw gedacht, Alcippe, doch niet weyg'ren,
Te plaetsen in het hert uw Lief, uw Herderin,
Die in haer herte plaetst de Herder van haer zin;
Ey! laet stantvastigheyd by u haer woonsteê houwen,
Wisselt mijn slechtheyd niet aen Hooffsche Staet lufvrouwen;
Wisselt mijn trouwheyd niet aen 't Hof's bedriegerij;
Liefd mijn oprechtigheyd voor Hooffsche heerschappy.
Dewijl gelegentheyd, mijn Herder! zal gebreken,
Om mondeling met u, mijn Lief Alcip! te spreken,
Verzoek ik dat zomwijl eens stomme boden gaen,
Die my uw staet, en uw gezontheyd doen verstaen;

Plaetst my in uw gedacht den tijd van al uw dagen,
 Noyt uure van den dag, of 't herte zal my jagen
 Hier in de lommer; daer het met een minne-klagt
 Uyt nokken, zal, helaes! hoe 't naer uw weer-komst wacht.
 Dewijl het dan moet zijn, dat gy van my zult scheyden,
 Wil ik mijn Lief Alcip een stukke weegs geleyden,
 En met een lieve kus toe-wenschen luk op reys.

Alcip. En ik dit kusjen zal, mijn Lief! na liefdens eys,
 Doen, in 't verliefd gemoed, door 't vuur des mins verteeren,
 En uyt dat kusjen voedzel trekken na begeeren.
 Indien 't mijn Engel lust my uyt-geley te doen,
 Sal ik, door tijds verloop, my tot het reyzen spoên,
 En zal aen u, mijn Lief, op 't spoedigst antwoord schrijven,
 Gy zijt mijn eygen, en die zult gy altijd blijven;
 Mijn liefd veranderd noyt, dat, sweer ik by de Goôn,
 Noyt wissel ik mijn liefd aen Koninglijke Kroon.

Binnen.

T W E E D E H A N D E L I N G.

A M A R I L L I S.



Anneer een dikkè damp Alcip! mijn hertens Herder, ach!
 bedekt 't Valt swaerder als my docht voor
 Het Hemels blauw met dezen,
 nare duyster, Ik schijn op 't klaerste van den dag
 De Son met wolken over- In droeve duysternis te wezen.
 trekt, Nu gy u by-zijn my ontrekt,
 Soo geeft zijn strael op aerd geen En 't land verlaet om hoofs te leren,
 luyfter. Is 't hert met dampen overdekt,
 Oft, als de Maen te reye gaet, Mits 'k moet uw Sonne-licht ont-
 Met rijke sleep van sterre stralen, beren.
 En opgepronkt met Hemels staet, Wat is 't, of tranen, zugt, en klagt
 Haer weer-ichijn laet van boven dalen. Mijn droevig herte steeds verzellen?
 En dat een drift van wolken Mijns smert word daer door niet ver-
 swert, zagt,
 Benevelt 't Maen-licht en de sterren; Noch ook mijn innerlijke quellen.
 Zoo gaet het mijn verliefde hert, Ey liefde! geef my hert, en moet,
 Wiens Son mijn noch beschijnt van Om 't afzijn met geduld te helen;
 verren. Bevrijt mijn Lief voor tegenspoet,
 Mijn Son, mijn licht, mijn lief- O Goôn! dien 'k in uw macht bevele.
 dens glans, Alcippe is ten Hoof gekéerd,
 Die my noch hyuden heeft be- Om daer na staet en eer te tragten;
 schenen, Als 't luk hem hooger heeft véreert,
 Als 't opper puyk van alle mans, Zal ik met vreugden hem verwachten.
 Is nu uyt mijn gezicht verdwenen.

Binnen.

VER-

V E R T O O N I N G,

Daer AMASIS gehuld werd.

*Na dat de Vorsten zyn ten Hove t' zaem gekomen,
Na dat de stemming des verkiezings is vervuld,
Werd Amasis voor 't oog des Adels aengenomen;
En, voor Vorstinne van Marcilien, gehuld.*

Kort na de vertooning, komt ALCIPPE uyt, en word
van GABRINA vervolgt.

Gabrin. Beleefden Jongeling, ik hoop met vast vertrouwen,
Dat gy mijn vrygheyd my zult ten besten houwen;
'k Wist garen wie gy zyt, om reden die my port,
En hoe gy moedig Held, met naem geheten word?

Alcip. Gy, die tot kennis van mijn name zyt genegen,
Wat is u, zeg my dat, in 't minst daer aen gelegen?

Gabrin. U meerder als my zelfs, wist gy het geen ik weet,
Dienst-willig, weet ik, dat gy mijn verzoek voldeed;
Uw komste hier ten Hoof zal u gelukkig maken;
Gy kunt hier, zoo gy wild, tot staet en hoogheyd raken;
Gy kunt verkrijgen 't gun noyt Vorst verkregen heeft,
Dies het van noden is gy my te kennen geeft,
Wie dat gy zyt, en hoe uw naem is my laet weten.

Alcip. Wel, als gy 't weten wild, Alcip ben ik geheten;
En van geslachten ook uyt Adelijke stam,
Derhalven ik in 't Hof hier van Marcily quam,
Om Adelijk het gantsche Hof-gezin te eeren,
Op hoop van hooger, ik ten Hove kom verkeeren.

Gabrin. 't schijnt het geluk alreê u dienst te toonen poogt,
Ik weet 'er een ten Hoof, die heeft Alcip be-oogt,
En uwe min zoo diep ter herten ingenomen,
Waer door zy wil dat gy zult voor haer bedde komen;
Geen Vrouw van kleyne macht, maer van een hooge stof,
Niet van de slechtste, maar de grootste van het Hof,
Na wien zoo menig Vorst getracht heeft, maer verlooren,

Alcip. Wat hoor ik; Hemel, ach! wat komt my hier te vooren;
Min-voedster Cypria, wat hebt gy voor met mijn?
Ik twijffel, oft dit niet een valsch dedrog zal zijn,
'k Heb dikwils veel gehoord van 't Hof's bedriegeryen.
„Den Stierman die in Zee de rotzen niet wil nyen,
„Lijd Schip-breuk, waer door hy zich zelve brengt in nood,
„Door onvoorzichtigheyd veroorzaekt zijne dood.
't Hof is een woeste zee, vol klipachtige gronden;
't Hof is een hoge rots van schadelijke zonden;

- 't Hof leyd op valscheyd toe , door zoete veynzery ,
 Dies dient voorzichtigheyd te wandelen met my ;
 Hoe hiet gy? *Gabr.* 'kHiet Gabrina, Heer. *Alcip.* Wild my eens zeggen,
 Door wiens bevel gy my dit komt te vooren leggen?
- Gabrin.* Mijn Heer houd zich genoeg dat hem 't geluk geschied.
Alcip. Gabrina, ik vertrouw my op dat zeggen niet.
Gabrin. Wat waend Alcippe dan dat ik besta te liegen?
Alcip. Dat kost geschieden, mits de woorden vaek bedriegen.
Gabrin. Bedrog en kan niet zijn, daer daed de waarheyd toond.
Alcip. In schijn van waarheyd 't Hof's bedriegerye woond.
Gabrin. Waer schijn is zonder daed, daer is bedriegerye ,
 Maer waer de daed zelfs blijkt, kan waarheyd schijn niet lyen.
Alcip. De reden zijn wel goed, waer 't werk zoo in der daed.
Gabrin. Soo 't niet zoo is, wensch ik dat my den donder slaet.
Alcip. Gabrina, mach ik op uw woorden dan betrouwen?
Gabrin. Mijn woorden, Heer, meugt gy wel voor waerachtig houwen.
Alcip. Is 't waer dat my ten Hoof een edel lufvrouw mind?
Gabrin. S' is meer als een Princes die tot uw is gezind.
Alcip. Is 't zoo? ey zeg! *Gabr.* Ik sweer 't by al de macht der Goden.
Alcip. Heeft zy my dan gezien? *Gabr.* Och ja! en my geboden ,
 Om u van deze nacht te brengen in haer zael.
Alcip. Gabrina, 't schijnt een droom. *Gabr.* Let eens op mijn verhael;
 Zy heeft my strik belast mijn naerstigheid te plegen ,
 Tot hare by komt u, Alcippe, te bewegen.
Alcip. Zal ik haer by zijn dan genieten mogen? *Gabr.* Ia.
Alcip. Zal 't zijn Gabrina, dat ik met u by haer ga?
Gabrin. Gy zult alleen haer niet met uwe by komt groeten ,
 Maer zelfs haer lieve lust met minne kusjes boeten.
Alcip. Gabrina, brand haer hert tot my in minne-brand?
Gabrin. Dat zal getuygen zelfs de Gulde ledekant ,
 Waer op gy deze nacht, in zoete minne lusten ,
 Met een volmaekte Vrouw, zult veylig meugen rusten ;
 Omhelst, gestreelt, gekust, gevleyd, ge-eert, gediend ,
 Niet als een oorlogs Held, maer zoete Venus vriend.
Alcip. Gabrina, zeg my doch, hoe dat zy word geheten?
Gabrin. Sy heeft het my geboon dat niet te laten weten ;
 't Is best, mijn Heer , dat zy haer naem uw zelve zeyd.
Alcip. Ik vrees Gabrina, noch dat hier bedrog in leyd.
Gabrin. Daer van bevry ik u op straf der Goden plagen.
Alcip. Op 't geen gy sweert, wil ik, Gabrina, het dan wagen ;
 Alcippe is gewis al van een ander geest ,
 En beter Vrouwen Man als Ioseph is geweest.
 Veel liever wil Alcip mins strijd met Venus slechten ,
 Als wel geharnast , met den grooten Krijgs God vechten ;

Dies ik vrymoedig ga , en doe 't gun gy begeert.

Gabrin. Een ding dient noch gezeyd al eer gy derwaertskeert ;
 Geen rechte lievert kan volkomen vreugd genieten ,
 Indien hy zich ontziet het bitter van verdrieten ;
 Alcippe , ach ! gy voed de zoete minne vlam
 In d' alderschoonste Vrouw , die oyt van Vrouwen quam ;
 Minzaam , beleeft en heusch , in 't Hof , nocht op der aerden
 En leeft 'er haer gelijk in edelhedens waerden ;
 Van dees belooft ik u , uw lusten na begeert ,
 Mits dien dat gy aen my beloften doet , en sweert ,
 Dat gy de zake zu 't by u verborgen houwen ,
 Gelijk ik u dat wil , Alcippe , toe vertrouwen ;
 Haar naem zy niet gezeyd , haer minne niet gemeld ,
 Nocht ook aen niemant niet u zoet bedrijft verteld ;
 Ook zal dees Jufvrouw uwe komste niet gedoogen ,
 Ten zy , dat het geschied met toegebonden oogen ;
 Geblinthokt moet gy gaen , daer gy na uwen zin ,
 Gebruyken meugt uw lust. *Alcip.* Hier vind ik prijkelt in.

Gabrin. Daer is , geloofst het my , geen prijkelt in gelegen.

Alcip. Hoe zoet de lusten zijn , dit maektze mijn weêr tegen ;
 Al was de lust van min noch duyzendmael zoo zoet ,
 Ik zoekze niet daer ikze blind'lings vinden moet.

Gabrin. Ik bid , voldoet mijn beê , want gy niets hebt te vrezen ,
 Ik sweer 't daer zal in 't minst voor u geen prijkelt wezen ;
 Waer is uw moedigheid , waer zulke strikte wet ,
 Waer vreze , die dat zoet van min te rugge zet ?
 Is 't mooglijk dat gy kunt de moet zoo laten zinken ?
 De min behoorden 't hert aen lust zoo vast te klinken ,
 Dat geene achterdocht , uw minne lust ontjaegt ,
 Te meer , dewijl gy zelfs gebeên word van de Maegd ;
 Fy Moeder ! uyt wien gy ontfangen hebt dit leven ;
 Fy u natuur ! die hem dees schoonheyd hebt gegeven ;
 Fy borsten ! die hy zoog , van zijne kindsheyd af ;
 Fy ! dat de schoonheyd hem geen meerder moed en gaf ;
 Fy ! daer een Vrouwe-lust door moedelooze mannen ,
 Kleynhertig en te kinds zoo licht word uyt gebannen.
 Alcippe , ach ! gy zijt die gene die gy bent ,
 Ik sweer 't , dat ik u noyt zoo hert-loos had gekent.

Alcip. Wie leeft 'er die niet zoud veranderen zijn zinnen
 Van alle achterdocht , om zoete lust der minnen
 Te plegen ; zoete min , geen bitter ongeval ,
 My uwe zoetigheid voortaan misgunnen zal ;
 Geen swarigheid , geen zorg , en zullen my doen schromen ,
 Het zy in wat geval , om tot dat zoet te komen ;

Gabrina, isse schoon? *Gabr.* Uytmuntend. *Alcip.* Zoet van zeden?

Gabrin. Ook al. *Alcip.* En wel gesteld van lichaem en van leden?

Gabrin. Trots Heer, in als volmaekt. *Alcip.* En is 't haer wilen zin,
Dat ik tenacht met haer zal plegen zoete min?

Gabrin. Ik tweer 't. *Alcip.* Soo bid ik dan laet my niet langer wachten;
Hoe tokkeld my de lust, hoe spelen mijn gedachten;
Hoe kitteld my de graegt met innerlijke brand,
Om aen de min Godin te doen mijn offerand,
De vreugde schijnt mijn hert in tijds vertrek te klemmen,
Gedachten in de vloed van Cypris stromen twemmen;
De lusten maken zeyl om met voor-wind van min,
Ruym-schoots de haven van mijn lust te loopen in.

G A B R I N A blind zijn oogen.

Gabrina, blind my nu, ik ben des wel te vreden.

Gabrin. Als 't u gelieft mijn Héer, nu laet ons binnen treden. *Binnen.*

V E R T O O N I N G.

Daer ALCIPPE by de Princes te bed leyd.

*Alcip, van de Princes in minne-lust ontfangen;
Die vleyd, die bid, die streeld, die Lief-kooft, en die smeeckt,
En offert Venus vreugd, met kusjes op haer wangen;
Hoe hy haer spraek verzoekt, niet eens zy weder spreekt.*

Na de Vertooning brengt GABRINA, ALCIP weder
op zijn plaets, en gaet voort weg.

Alcip. Ha min! hoe vol-op heb ik daer uw zoet genoten,
Hoe heeft het minne luk Alcip in lust gestreeld;
Ach! ach! hoe heeft de min na wil, en wensch gespeeld,
Als zy my had omhelst in armen vast besloten.

O min! waer uyt is doch de zoete lust gesprooten,
Diet ot dit zoet genot Alcippe heeft gebracht;
O min! hoe zoet hebt gy mijn lusten toegelacht;
Dat ik niet weet wie 't is, dat heeft my meest verdrotten.

Doch, zoo veel speurden ik, hoe wel ik niet en zag,
Dat deze Jufvrouw, in wiens armen dat ik lag,
Was jeugdig, lief en zoet, volmaekt in kunst der minne.

Natuur gy die in haer dit minne-vuur ontfaect,
Hebt haer ook in de min volkomentlijk volmaekt;
En die volmaektheyd is geoffert aen mijn zinnen.

Wat Jufvrouw mocht dit zijn, ach Venus! ach! wie is 't?
Die my haer minne gaf, ik wensch dat ik het wist,
Wie my de zoetheyd van de minnery verliende,
En in dat zoet onthael mijn grage lusten diende;



Clindor Met bolle lipjes my zoo lodderlijk gekust,
 uyt. En alles wat zy heeft geofferd aên mijn lust,

Clindor. Wel Neef, hoe dus in uw gedachten op getogen?

Alcip. Neef Clindor, wel te pas, hoe zoud ik doch vermogen.
 Te veynzen 't luk voor u, dat my hier is getchied?
 'k Zal 't u verklaren, Neef, want veynzen kan ik niet;
 Hoe zal ik op het best met woorden u verklaren,
 Wat vreugde my aircé-ten Hoof is wedervaren?
 Ach leyder! deze tong gebreekt het aen de macht,
 'Te melden 't zoetste zoet dat my de minne bracht!

Clindor. Hoe, Neef, hoe dus, wat is 't? *Alcip.* Hoor toe ik zal 't u zeggen;
 Als my de min, ik zeg de minne, dag ging leggen,
 Dat ik op vreemde wijs most komen daer ik zouw,
 Genieten minne-vreugd van een Princesse Vrouw,
 Een Vrouw van groote macht en Adel hier tén Hove,
 Heeft my 't luk meer vergunt als Clindor zal geloven;
 Een oude Vrouw heeft my tot dit geluk gebrocht;
 Endoor dees Vrouw heeft zy het zelfs op my verzocht;

Ik most geheel verblind by deze Iufvrouw komen,
 Doch mits dat my het licht, in 't by zijn wierd benomen;
 Kost ik niet zien wie 't was, wiens rijke Ledekant
 Door 't zoete minne vuur bedoven stond in brand;
 Waer in ik deze nacht na mijn begeerten ruste,
 Met lieflijk onthael, haer lieve lipjes kuste;
 Zoo dat de volheyd ik van dien niet zeggen ken,
 Doch een zack is 'er daer ik moeyclijk om ben;
 Dat's dat ik niet en mogt de plaets mijns vreugde weten,
 Noch wie dees Iufvrouw is, en hoe zy word geheten;
 Wat listigheyd dat ik hier toe heb aengewend,
 Zoo wierde my nochtans haer name niet bekend;
 Doch zoo veel is 't, de plaets waer zy my deed ontbieden,
 Bespeurden ik dat was een plaets meer als gemeen,
 En als ik op haer koets by duyster quam getreên,
 Tuygden 't gevoelen my de kostele gieraden,
 Waer meed haer Ledekant my docht te zijn beladen;
 Bedenk eens Neef, bedenk wat vreugd mijn hert ontving,
 Als ik by zulken Vrouw gantsch naekt te bedde ging;
 Denkt by u zelve eens, hoe 't hert in lust most woelen,
 Als ik haer borsjes mocht, en oock wat meerder, voelen;
 Haer borsjes matig rond, zoo poezelig en zoet,
 Dat'k, als ik daer van spreek, in vreugde swijnen moet;
 Wat noch de rest belangt dat zal ik stille swijgen,
 En wenschen, zoo mijn lust die vreugd noch eens mach krijgen,
 Dat my dees lieve Vrouw mocht werden dan bewust.

Clindor. Gy, die my hebt ontdekt 't genot van uwe lust,
 Kunt middel, zoo gy wild, door mijne raed bekomen,
 Waer door de kennis kan by u worden genomen;
 Indien zy wederom u komen doet by haer,
 Neemt dan gelegentheyd, in dezer voegen waer;
 Wanneer gy by haer zijt, in 't affcheyd gaet ter zijen,
 En wild uyt het gordijn, oft het behangzel snijen
 Yets van de franje, die u melden zal wie 't zy,
 Met wien gy hebt gepleegt uw zoete minnery;
 Gy, die door 't snyen zult gordijn oft hangzel schennen,
 Zult zekerlijk hier door de Iuffrouw leeren kennen,
 Mitsdien dat gy daer na by daeg het Hof door gaet,
 En met voorzichtigheyd wel naerftig gade slaet,
 In welke zael het is daer gy gordijn geschonden,
 Of 't hangfel hebt gesneên, hier door zal zijn bevonden
 Wie 't is. *Alcip.* Zeer wel bedocht.

Clindor. Dunk u mijn raed niet goet?

Alcip. Dit is het middel waer door ik haer kennen moet.

Binnen.

G A-

G A B R I N A.

Gabrin. O blijde nacht! voor hem die nu in minne-lusten,
 By mijn Princeſſe leyd in lieve vreugd te ruſten;
 En voor de tweedemael mins zoetigheyd geniet,
 Wie kan bedenken wat 'er niet ten Hoofgeſchied.
 De tijd die is na by dat ik Alcip moet halen,
 Me-vrouw die klopt; en eer den dag begint te dalen,
 Moet hy vertrekken; dies ik daed'lijk binnen treê,
 En breng Alcip geblint weêr op zijn cerſte ſteê.

G A B R I N A brengt A L C I P weêr op 't Tooneel,
 en gaet voort weg.

Alcip. Het veynzen is vergeefs, al woud Princes niet ſpreken,
 Ik weet dat zy het is, alleenig door dit teken;
 Wat dat ik bad 't was niet, hoe 'k ſmeekte, zy ſwecg ſtil,
 En gaf mijn lieve luſt volkomen alle wil;
 Terwile mijne hand haer blanke leden ſtreelde,
 En zy in mins vermaek op 't zoetſte met my ſpeelde;
 Al wat ik deed was wel, al wat ik ſprak was goed,
 In 't kort, al wat zy heeft is uyer maten zoet;
 Doch, 't ſcheen, na dat ik aen haer wezen koſt beſpeuren,
 Dat zy, heel moeyelijk, haer zelve ging verſteuren,
 Als ik in 't lief geſtreel, met zachte woorden riep,
 Princes; verſchrikten zy, al veynzend oft zy ſliep;
 Maer dwers, en heel verkeerd zy haer na die tijd toonde,
 Hoe 'k om verſchooning bad, in 't minſt zy my verſchoonde;
 Ik ga zoo datelijk na mijn Neef Clindor toe,
 Aen wien ik klarelijk hier van ontdekking doe. *Binnen.*

L U C I A , G A B R I N A.

Lucia. *Gabrina.* *Gabr.* Wat gelieft Princes? *Luci.* Fy valſche pry,
 Noyt had ik u vertrouwt zoo trouw loos tegens my.

Gabrin. Me-vrouw, 'k heb my getrouw in uwen dienſt gequeten.

Lucia. Hoe komt den vreemdeling Alcippe dan te weten,
 Dat ik ben de Princes? gy hebt het hem gezeyt.

Gabrin. Dat ik onſchuldig ben ſweer ik uw Majesteit.

Lucia. Sweert niet, 't is valſch, ik weet dat gy my payd met logen,
 Gy hebt my, inode pry, verraden en bedrogen.

Gabrin. Princes, van mijn onſchuld de Goôn getuygen zijn.

Lucia. 'k Zeg noch 't is valſch, te meer om dat hy noemde mijn.

Gabrin. Gy weet het hooge Goôn, dat ik onſchuldig lije,

Alcip Princes, daer komt Alcip, ey! ſchuylt gy wat ter zije,
uyt. Ik zal uyt zijne mond de waerheyd wel verſtaen,

En wie hem van Princes de kennis heeft gedaen.

L U C I A schuyld ter zijen, en luyfterd.

Gabrin. Alcip, de Jufvrouw heeft op heden my doen weten,
Dat gy te nacht haer hebt Princes Lucy geheten;
Wat reden hebt gy, dat gy haer zoo hebt genaemt?
Alcippe, ziet wel toe, in 't minst u niet betaemt,
Te seggen 't gun gy zegt; gy waend haer wel te kennen,
En lichtelijk zoud gy door waen de eere schennen,
Van die, die eerelijk haer eer noyt heeft verkort,
Ziet toe dat zy haer wraek op u niet uyt en stort.
Gy hebt een ander veur als gy wel zult vertrouwen,
Ik raed, Alcippe, u, dat gy de mond wild houwen;
Ik bid u, zeg my doch, Alcip, hoe quam het by?
Dat gy de Jufvrouw hebt genoemd Princes Lucy;
Gy mist, voorwaer gy mist, en gy met dit te zeggen,
Soud de onschuldige oneer te laste leggen,
Dies zegt my door wat reden gy dit hebt gedaen?

Alcip. Gabriela, Clindor heeft my tot dit werk geraên.

Gabrin. In welker voegen gaf u Clindor doch te weten,
Dat deze Jufvrouw zoud Lucia zijn geheten?

Alcip. Door een zuttijl beleyd heb ik dit onderzocht.

Gabrin. In wat manier is dit beleyd dan uyt gewrocht?

Alcip. Soo ik door Clindors raed, de laetste nacht verleden,
Een stuk van het gordijn heb zoetjes afgesneden,
En in de Zael geweest, bevond ik na der hand,
Als dat het de gordijn was van de Ledekant,
Waer op dat de Princes gewoon is 's nachts te rusten,
Met wien ik heb geboet de zoete minne lusten.

Gabrin. Alcip, 't is misverstand, 't is de Princesse niet,
Dies ik u raden wil dat gy wel voor u ziet,
Dat gy in 't minste deel wild zulliks van u geven,
Of 't zoud u lichtelijk, geloof my, kosten 't leven;
Alcippe, swijgt, en dit vermoeden u ontslaet,
Vaer wel, gedachtig zijt te volgen mijne raed.

Alcip. Gabriela ik beloof uw woorden te onthouwen,
En swijgen; wat gebeurt 'er valscheyd onder Vrouwen! *Dinnen.*

Gabrin. Nu heeft Princesse zelfs gehoord wie 't heeft ontdekt.

Lucia. 'k Vergeef 't Alcippe, maer tot Clindor 't herte strekt,
Met lust om hem door wraek zoo moe en mat te maken,
Dat hy niet levendig hier uyt het Hof zal raken.
Verschijn, ô wreede Wraek! vertoon uw nare Nacht!
Koom helsche Nijdigheyd, en pleeg uw groote macht;
Koom, zeg ik, en verschijn, verschijn u voor mijn oogen.

Wraek. Wie eylt mijn dienst? *Luc.* Maer ik, ha Vrouw! van groot vermogen,
Wild

Wild gy my dienste doen? *Wraek*, Princes my maer gebied.

Lucia. My is een groote spijt, en snoode trots geschied,
 Waer van ik wraek verzoek. *Wraek*. Lief zijn my uw geboden;
 Princeſſe tot dit werk is my op 't hoogſt van noden,
 Mijn Speel-genood, den Nacht, wiens macht het al bedekt,
 Wat tot een ſlimme gang langs boofheyds paden trekt;
 De boofheyd ſchuwt het licht, en wil in duyſter dolen,
 De wraek en nijdigheyd zijn aen de nacht bevolen;
 Wanneer ik met de nacht mijn offerhand beſtem,
 Soo heeft mijn doent en werk te beter pit, en klem;
 Geliefd het u Princes, dat ik de nacht verbeyde,
 Om dan de nijdigheid door wraek-luſt aen te leyden?

Lucia. Doet zoo, ſchikt dat gy u na mijn begeerte voegt,
 Dat's dat gy my met wraek ten vollen vergenoegt.
 Ik wil dat gy u zult verwoegen met malkander,
 En by Marcellum gaen, de Neve van Pimander,
 Bewegen hem dat hy ten ſtrijde treed, voor mijn,
 Met Clindor, van wiens trots de Wraek voldoen moet zijn. *Bin.*

V E R T O O N I N G.

Waer M A R C E L L U S verzelt is met de W R A E K, N A C H T,
 en N Y D I G H E Y D, en L U C I A hem toe-reykt een Degen,
 als wraek verzoekende op C L I N D O R.

*De Nijdigheyd, en VVraek hier met de Nacht verzeld,
 Op h'tzen 't herte van Marcellus om te vechten;
 Dies de Princes het ſwaerd hem in de handen ſield,
 Om haer geleden ſpijt met volle wraek te ſlechten.*

M A R C E L L U S.

Marcel. De Wraek en Nijdigheyd my hebben aengebeden,
 Dat ik voor de Princes in een gevecht zoud treden,
 Met Clindor, die de eer van de Princeſſe roofd;
 Dies ik met Eeden heb de wraek aen haer beloofd,
 En ga om Clindor tot het ſtrijden uyt de dagen,
 Die haest zijn valſcheyd zal met droevig leet beklagen.

Clindor uyt. Daer komthy wel te pas; eer-ſchenner van een Vrouw,
 Den naem van Hoveling ik u niet waerdig houw;
 Hoe dorſt uw valſche tong Princeſſen eere ſchennen?

Clindor. 't Geen gy my legt te laſt mach ik met recht ontkennen.

Marc. Zoo doet een eerloos hert, als het zijn miſdaed ziet.

Clindor. Van miſdaed overtuygt mijn hert in 't minſt my niet.

Marc. Ontkennen is geen recht, nocht woorden waerheyds wetten.

Clindor. Met woorden kund gy my 't waerzeggen niet beletten.

Marc. De waerheyd is 't dat gy Princeſſen eer verkort.

Clindor. Gy ſpreekt de waerheyd niet zoo 't niet bewezen word.

Marcel. Onnodig is 't bewijs, daer misdæd is gebleken.
Clindor. Toont, hebt gy hier af blijk, my daer van eenig teken.
Marcel. Onnodig, mits ik u zoo veel niet waerdig ken.
Clindor. Soo zeg ik dat gy liegt, en ik onschuldig ben.
Marcel. Uw zeggen geld'er niet, gy zult haest anders zingen.
Clindor. Gy zijt de man niet die daer Clindor zult toe dwingen.
Marcel. Gedenkt de spreuke wel, *hoogmoed komt voor den val.*
Clindor. Ik vrees dat zulks wel haest aen uw ervaren zal.
Marcel. Uw trofheyd tergt mijn wræck te zoeken door den degen.
Clindor. Die bulbak vrees ik niet gelijk de kinders plegen.
Marcel. Het schijnt, eer-schennet, gy rechtvaerde wrake tert.
Clindor. Uw leugentacl geeft my derhalven moed, en hert.
Marcel. Wat let my, dat ik u dit in het hert niet drukke?
Clindor. Wat my, dat ik u 't hooft niet kap aen duyzend stukke?
Marcel. Wat spijt, wat smaect, wat trots zal langer my geschien?
Clindor. Wat guyt, wat fielt, wat schelm, moet ik hier voor my zien.
Marcel. 't Hert barft my van de spijt die my hier komt te voeren.
Clindor. En my, dat ik mijn laet van u dus ringeloooren.
Marcel. Verdeedigt u, zijt gy een man gelijk gy zegt.
Clindor. Alreê, dewijl gy my onrecht te laste legt;
 Wel aen, denkt vry dat noyt u Clindor zal ontwijken,
 En of my hert gebreekt dat zal ik haest doen bliken;
 Vertrouwt vry dat het my niet schorten zal aen moed,
 Hoe trots gy scheld en dreygt. ik laet u niet te goed;
 Segt my wanneer, en waer gy wild dat ik zal komen,
 Daer my door uwe hand de ziele werd benomen;
 Wat waend gy dat ik u ontzien zal? neen geenzints!
 Uw dreygen acht ik wind, en vreezen waer te kinds;
 Wel aen steld uur en plaets. *Marcel.* De uur is al gebooren,
 't Verdriet my van een Boer meer woorden aen te hooren;
 'k Acht dat gy langen tijd ten Hove hebt verkeerd,
 Daer gy de oeffening van wapens hebt geleerd,
 Betoond nu wat gy kunt, 't za als gy wild. *Clindor.* Voor dezen,
 Ha! trotze dwingeland, 't is waer, placht ik te wezen
 Een Herder die te land de Schapen heeft gehoed,
 Daerom niet min als gy in heufheyd van gemoed;
 'k Schroom met geen Edelman, hy zy wie 't zy, te vechten,
 Soo u een Boer verwind, zal d' eer zijn luk oprechten,
 En door de vlugge Faem uytblazen over al,
 Hoe dat een Boer hier brocht een Edelman ten val;
 Marcellus, als 't u lust. *Marc.* Wel aen, past op mijn handen.

Zy raken ingevecht, MARCELLUS werd gewond, en valt doodteraerden.

Clindor. Daer leyd den snorker nu, en laet de romp te pande;

Best is 't dat ik vertrek, naer Gotten neem de vlucht,
Eer deze zijne dood verspreyd werd door 't gerucht.

Binnen.


Het doodelichaem werd binnen gedragen, LUCIA, en
GABRINA uyt.

Lucia. Hoe vinnig is 't geluk, eylaes! Lucia tegen,
'k Wil dat men Clindor zal, hier over alle wegen,
Vervolgen, en met vlijt na sporen, op dat hy,
Voor zijn bedreven quaed, rechtvaerdig straffe ly.

Binnen.

DERDE HANDELING.

AMASIS, PIMANDER, en al het Hofgezin.

Amasis.  Oeddel is de deugd in die de deugden plegen,
En door deugds werken 't loon van deugds verdienst
verkreuen,

Gelijk het blijkt aen u, Pimander die met lof,
Een heerlijk ampt bekleed hier nevens my, in 't Hof.

Pimander. Grootmogende Vorstin! wie zich gewend te stappen,
Van zijne kindtheyd af op deugdens eerste trappen,
Die raekt van laeg om hoog, daer 't luk haer gaven toond,
En daer men 't deugdzaam hoofd met groene lauren kroond;
Eer noch mijn jeugdens bloem te dege was ontloken,
Heb ik, doch zonder roem, en ongeveynsd gesproken,
My tot de deugd gewend, na eer en lof geslaen,
En ben zoo, voort en voort, langs deugdens pad gegaen;
Tot ik de gunst uws Majesteys quam te betreffen,
Die 't lusten mijn geluk dus hooglijk te verheffen;
De deugd verdiend deugds loon, dies ik my schuldig ken,
Vorstinne, 't uwen dienst, wiens Dienaer dat ik ben;
En wil nocht goed, nocht bloed, nocht lijf, nocht leven sparen,
Om uwe Majesteys verdienst te evenaren,
Met deugds vergelding, 'i zy in welleker geval,
Uw Majesteit van my dat ook begeeren zal.
Weldaed diend wel beloond, en dit zijn deugdens wetten,
Hier staet een heusch gemoed aendachtig op te letten,
Dathy als 't tijd vereyft getrouwe hulpe bied,
Aen die, van wien, zeg ik, hem deugden zijn geschied;
Verdorven ceuw, helaes! hoe weynig, in uw dagen,
Bevindmer, die haer na de wet der deugden dragen;
Maer loonen goed met quaed, die vaek het meest verdiend,
Werd veltijds, na verdienst, beloning niet verliend;
Hoe veele zijnder die nocht last nocht moeyten vrezin,
En trachten zoo hun rijk, oft land ten dienst te wzen;

En zonder dat hun loon verdiening evenaerd,
Ondankbaerheyd, met recht, voor goddeloos verklaerd.

A L C I P.

Alcip. Genadigste Vorstin! door medely gedreven,
Koom ik my hier voor u demoedelijk begeben,
En zoek genade op die misdaed van die geen,
Die van Marcellus wierd bevochten, en bestreên;
Genade, ô Vorstin! voor Clindor, uw gevangen,
Wiens rouwig herte perst hem tranen op zijn wangen.
Sijn misdaed rees uyt dwang, en niet uyt wræk oft haet,
Dies bid ik, ô Vorstin! verchoon, verchoon de daed.

Amasis. 't Verzoek is vruchteloos, hy zal zijn straf verwerven,
En, na verdiensten, zal men Clindor ook doen sterven. *Binnen.*

Alcip. Dewyl my voor Clindor genade word ontzeyd,
Dient vruntschaps rechte proef van my in 't werk geleyd,
En middel aengewent om Clindor te bevrijen,
Van zijn gevangen, en alte droevig lijen;
Wat middel best gepleegt, en in het werk gestelt?
Waer door dat Clindor raekt uyt 's vyands wreed geweld;
Ik weet, indien ik had noch thien of twaelf mannen,
Tot hulpe mijns beleyds, met wien ik aen mocht spannen,
En my vertrouwen, op haer trouwheyd, 'k weet dat wy
Door dit beleyd gewis hem kosten stellen vry.
't Is morgen markt-dag, dies de luy na stad meest keeren,
En het Kasteel ontbloot, daer wy in Boere kleeren,
Ons veynzen zullen yets te veylen, in dees schijn,
De plaets, daer Clindor zit, licht kan vermeerstert zijn;
Daer dient geen tijdt versuymt, naer Gotten is geschreven,
Als dat men Clindor zal beroven van het leven;
Dies ik op 't spoedigst reys, verzelt met meerder macht,
Op hoop mijn aenslag werd gelukkig volbracht. *Binnen.*

C L I N D O R in de Gevangen.

Clindor. Ach! my ellendig mensch, hoe ik my keer of wende,
Ik draeg, eylaes! met my, mijn knagende ellende;
Ach Clindor! hoe bedroeft is uw ontstelde geest,
Die dag en nacht met schrik inwendig is bevreest;
Waer dat ik ben my dunkt ik zie de Wrake komen,
De nacht beswaert de Ziel met schrikkelijke dromen;
De vreeze beeld my in de straffe mijnes daeds,
Gerechtigheyd wil 't loon mijns uytgewrochte quaeds;
't Gerucht gaet hier ten Hoofdat ik zal moeten sterven;
Wat droefheyd zal, eylaes! mijn oude Vader erven,

Als hy dees tijding hoort? ô Hemel! kan het zijn,
 Stort uw genadigheyd nu eenmael uyt op mijn;
 Mijn Geest ten hoogst beroerd, op wreedes doods geruchten,
 Mijn hert lost, dag en nacht, veel bitterlijke zuchten;
 De Ziel is steeds vol schrik, angstvallig en ontroerd,
 En schijnt al levend my ten lichaem uytgevoerd;
 Soo haest ik mijn natuur tot rusten heb begeven.
 Dunkt my ik zie, helaes! het swaerd al opgeheven,
 En vaerdig tot de slag; my dunkt dat ik zie staen,
 Den Beul, om my de kop van dezen romp te slaen.
 O God! wat vreugd kan ik noch in mijn droefheyd leeren,
 Als ik uw woord gedenk, ô opper Heer der Heeren!
 Wat is uw woord een troost in dees mijn bange nood,
 Het woord des waarheys zelfs, *'k wil niet des zondaers dood,*
Maer dat hy zich bekeer, bekeerende mach leven;
 O ongemeten troost! den zondaer toegeschreven;
 O Clindor! drukt dit woord in 't diepste van uw hert,
 Verhoopt een Hemels vreugd, na dees uw Aerd'sche smert;
 Het leven door de dood, opstanding door het sterven,
 En voor een Werelds strijd, een Hemels kroon te erven;
 Dit neem ik tot een troost, en bid u Hemels Heer,
 Versterkt my door uw Geest, hier in hoe langs hoe meer. *Binn.*

A L P H O N S U S.

Alphonf. Geen Ridder, 't zy hoe kloek hy tegens my zich stelde,
 Dien dees mijn trotzen arm niet los ter aerden velde;
 Geen Ridder die om eer, 't gevecht met my begon,
 Dien ik niet Ridderlijk met wapens overwon;
 Ik, door zijn Majesteit van Spaengien, uytgezonden,
 Om wapen eer, heb noyt zoo sterken Held gevonden,
 Dien ik niet heb het hoofd van zijnen romp gelneên,
 Hoe moedig dat hy was, hoe trots van lijf en leên.
 Hier in Marcilien ik my ten Hoof vertoone,
 Om zien wat Ridders, en wat Edelen daer woonen;
 En oft'er yemand zy van zoo veel moed en hert,
 Dat hy te voorfchijn komt, als hem Alphonfus tert.
 Ik ga ten Hoof, om daer mijn eere op te rechten,
 En zien of 't yemant lust om eer met my te vechten;
 Marcilien wel eer van Ridders was verzien,
 Die Ridderlijk het hoofft een Ridder dorsten bien. *Binnen.*

A L C I P verzelt met thien oft twaelf Mannen, gekleed in Boeren kleding, met mandekens onder den arm, en geweer onder hun kleeren, gaen na 't Kasteel.

Alcip. Sa mannen, toont dat gy tot trouwheyd zijt genegen,
 En dat gy Clindor in de nood niet laet verlegen;

Doet.

Doet blyken dat gy noch tot Clindor liefde draegt,
 En dat gy neffens mijn, uw lijf en leven waegt;
 Neem moct, hier is de plaets daer Clindor zit besloten,
 Van wien zoo meenig mensch getrouwheyd heeft genoten;
 Laet zijn getrouwheyd nu met trouwheyd zijn beloond,
 En dat zich yeder nu getrouw aen Clindor toond.
 Een zaek dient ons voor al op 't hoogst in acht genomen,
 Dat is, zoo haest als wy omtrent den ingank komen,
 Dat men in stilte dan terstont de Schild-wacht velt,
 Met al wat tegen ons sich in de wapen steld;
 Wy hebben geen gevaer, nocht tegenstant te vrezen,
 Mits dien het volk al meest wis in de stadt zal wezen.
 Sa Helden, dat's u voor, die 't lust die volge my,
 Op hoop den aenflag ons gelukkig gedy.

Zy overvallen, en dooden den Schild-wacht.

- Clindor.* Alcip, hoe dus verbaest? ik oordeel uyt uw wezen,
 Dat Clindor, buyten hoop, het sterven heeft te vrezen.
- Alcip.* Neef Clindor, vrundschap heeft zoo veel te weeg gebrocht,
 Dat ik, in dezefchijn uw leven heb gezocht;
 Gebeden kosten de Vorstinne niet bewegen,
 Dies heb ik tot mijn hulp dees Edellien verkregen,
 En met beloft van eed te wagen lijf en goed,
 Om voor te komen wraek, genegen tot uw bloed;
 Wy onder dit beleyd, zijn in 't Kasteel gekomen,
 De Schild-wacht onvoorziens het leven afgenomen,
 Om u getrouwelijk van doods gevaer t'ontslaen.
- Clindor.* Alcip, mijn lieve Neef, hoe dorst gy dit bestaen?
- Alcip.* Getrouwheyd gaf my moet, door liefden aengedreven.
- Clindor.* Mijn lieve Neef, gy loopt groot prikel van uw leven.
- Alcip.* Geenfins Neef Clindor, toon een mannelijk gemoed.
- Clindor.* De trouwheyd is te groot die my uw liefde doet.
- Alcip.* Geen vrees van prikel doet des vrundschaps liefd beswijken.
- Clindor.* Hoe trouw uw vrundschap is, dat doet uw liefde blyken;
 Manhafte Edellien, gy doet te veel voor mijn.
- Rhodri.* Zoo veel en doen wy niet, oft meer wy schuldig zijn.
- Clindor.* Een eel gemoed is noyt vernoegt in trouwheyds daden.
- Rhodri.* Als deugd geen trouwheyd blijkt zoo lijd de deugde schaden.
- Clindor.* Mijn deugd heeft aen de uw noyt zoo veel deugd verdiend.
- Rhodri.* Waer deugd ziet op verdienst, is deugde zonder vriend.
- Clindor.* O vrundschap! door de deugd aen Clindor nu gebleken.
 O trouwigheyd! wiens liefd mijn tong niet uyt kan spreken;
 O deugde! die aen my dees vrundschaps proeve toond,
 Van waer komt my de macht die deze deugd beloond?

Neef

Alcip. Neef Clindor, tijd gebied geen uytstel meer te maken.

Clindor. Alcippe, Neef, hoe zal ik uyt dees boeyens raken?

Alcip. Door onze krachten wy de yzers grof en dik,
Afrukken van hun steê, dat 's in een oogeblik,
De grendels breken af, en slaen de sloten open,
En door een sterke kracht Neef Clindors leven kopen;
Laet ons gelijker hand dit rukken gaen om veer,
En smijten van de muur een stuk ter aerden neêr;
Daer is een opening; 't za Neef terstond aen 't vluchten,
Eer dat men in de stad mach hooren dees geruchten,
't Is tijd en over tijd te raken op het pad.

Clindor. De vriendschap in de nood is weleen edel schat. *Bimen.*

P I M A N D E R.

Pimant. Hoe schielijk kan 't geluk in onluk zijn verkeerd,
Op d' eene dag verhoogt, op d' ander dag verneerd;
O wonder wankel rad! hoe los zijt gy in 't dreyen,
Die heden werd gevleyt, moet morgen andre vleyen;
Die heden is een Heer, een Prius, een Vorst, een Graef,
Is morgen maer een knecht, een Dienaer, ja een Slacf;
Die heden is vercert ten Hemel toe verheven,
Moet morgen in verdriet en droeve quelling leven;
Zoo gaet het met den mensch hier op dit aerdsche dal,
Niemant, zoo lang hy leeft, weet wat he m beuren zal;
Den tijd maakt droeve bly, en blijde vol bedroeven,
Den armen maakt hy rijk, den rijken doet hy proeven,
Het bittere ongeval van droeve armoeds nood;
Doch 's menschen ongeval dat eyndigt door de dood.
Der Gotten Majesteyt, door gramschap heel ontsteken,
Vermits Alcippe deed de boeyens open breken,
Zend Post op Post ten Hoof; begeert van de Vorstin,
Dat men Alcippe straft voor al het Hof-gezin.
Na dat de bank van Recht op heden was gespannen,
Heeft men Alcip, hoe wel noch yluchtig, hier verbannen,
En als een guyt verklaerd, die booslijk heeft verkort
De wetten van het recht, waer door hy balling word;
Mijn deert zijn ongeval, en die het recht mocht zeggen,
Men kost al dit bedrijf Princes te laste leggen;
Zijn schuld is niet zoo groot als recht na recht mocht gaen,
Heeft hy verbeurt, dat 's waer, maer waer uyt is ontstaen
De oorzaak van sijn schuld, in 't geen hy heeft misdreven?
Wie 't quaed bestraffen wil, moet quaed geen oorzaak geven
Lucia de Princes gaf oorzaak tot de daed;
Maer schoon zy heeft mildaen; wie straft haer van het quaed?

Wie doet de Paus in band? wie wil de wil beletten.
 Van die, die na hun wil de wetten zelve zetten?
 Ten voegt geen onderdaen, als zijne Vorst misdoet,
 Te straffen zijn bedrijf, maer 't past hem dat hy moet
 Gedulden in het geen daer Vorsten in verbeuren;
 't Is droevig, door haer quaed de straffe te betreuren;

Alphonf. De straffe van het quaed uyt hare lust ontstaen,
 uyt. Holla! ik swijg vermits ik yemand daer zie gaen.

Alphonf. De heufheyd my gebied u onbekent te groeten.


Pi man. Mijn Heer, uw heufheyd zal ik evenaren moeten,
 Met wensching desgelijks. *Alph.* Mijn Heer, is hier in 't Hof,
 Geen edel heufch gemoed, 't geen tracht na eer en lof?
 Zijn hier geen Ridders in de wapen-kunst ervaren?
 Gelijk 'er eertijds veel alhier ten Hove waren,
 Die Lans en Speer zoo trots in zadel voerden, dat
 Marcilien daer van heeft altijd d'eer gehad.
 'k Bezoek, gelijk mijn plicht van jongs is aengeboren,
 De grootste Hoven, om daer Ridders op te sporen,
 Die ik de proeve doe mijns wapens kunst, alleen,
 Om door een groote naem tot hooger lof te treên;
 'k Ben van de Ridderfchap uyt het getal der Ronden;
 't Welk in des Konings Hof van Spaengien word bevonden;
 Mijn wapen is getuyg van 't geen ik u verklaer,
 En werd dat niet geloofd, zoo maakt de daed het waer;
 'k Verzoek mijn Heer gelieft ten Hove te doen weten,
 Dat hier een Ridder is die zich wel durfd vermeten,
 Dat in dit gantsche Hof is niet een zulken man,
 Oft Ridder, die Alphons met wapens trotzen kan.

Pi man. Ten waer geen heufheyd u dijn voorstel te ontzeggen;
 Ik ga, om 't Hof-gezin de zaken voor te leggen,
 Als dat gy Ridderlijk ter wapen yemand daegd,
 Licht gy een Ridder vind die 't strijden met u waeg d.

Zinnew

VIERDE HANDELING.

AMASIS, PIMANDER, LVCIA, LEON,
 ALPHONSUS, RODRIGO, en alle de
 Edelen, en Hovelingen.

Pi man.  Een Bulderende wind beroerd de herde rotzen,
 Men laet zich hier ten Hoof van Spaeniche moed niet
 trotzen;
 Men swicht hier voor geen spook van ydel roem en lof,
 Menacht de woorden hier niet meer als zand en stof,

Dat

Dat met de wind verftuyft, en word ter vlucht gedreven,
 De woorden zonder daed, zijn rompen zonder leven,
 Groot fpreken is geen kunst, het zeggen is maer wind,
 En 't Inorken is vergeefs, en eygen aen een kind.
 Gy Heeren, Helden, en Manhafte Edellieden,
 Die u gebonden houd aen Amafisgebieden,
 Vorftinne van dit Hof; gy Heeren wie gy zijt,
 Dees Ridder tracht na eer, by ons met wapen-ftrijd;
 'k Vertrouw het Hof heeft hier zoo dappere gemoede,
 Gequeekt en op-gevoed, uyt Ridderlijken bloede,
 Die leven, lijf, nocht goed geenzins zullen ontzien,
 Maer Ridderlijk, om lof, 't hoofd dezen Ridder bien.

Rodrig. Hier is een hert dat noyt een Ridder ftrijd ontzeyde;
 Hier is een hert dat zich noyt van de moed liet fcheyden,
 Om 't hoofd te bieden aen den aldertroutften Man,
 Die oyt ter wereld was, oft immer komen kan;
 Mijn krachten menig Held in fmaed en leed beproefde;
 Hoe menig Ridder zich door deze hand bedroefde,
 Wanneer gemoedigt ik haer trotsheyd over viel,
 Beroofden 't fterflijk vleeſch d' onfterffelijke ziel.

Alphonf. Sijt gy dien Man? wel aen, toond u noch als voor dezen,
 Ik vrees u eere zal al ophet hoogfte wezen;
 Oft zoo 't geluk uw lof tot hooger eer verheft,
 En door uw kloekheyd gy dat luk aen my betreit,
 Dat gy Alphonfus ziel van 't lichaem kund doen fcheyden,
 Soo zal de Faem u lof ten Hemel toe verbreyden;
 Om proef te zien van 't geen gy Ridder u vermeet,
 Verzock ik dat gy u maekt vaerdig en gereet.

Trompetten werdengeblazen, 't gevecht begonnen, en
 R O D R I G O verflagen.

Alphonf. Sal ik noch meerder eer van wapen-kunft betrachten?
 Heeft yemand noch de luft, ik zal 't van hem verwachten.

Leon. Hier is de Man, die 't lijfacht minder als de eer,
 En wagen wil zijn ziel aen 't Ridderlijk geweer;
 Hier is de Man, die zoekt 't Hof's eere op te rechten,
 't Sy levendig, oft dood, om eere te bevechten;
 Op dat zijn dood verdient het lof, dat hy zijn borft,
 Ter eeren van het Hof ten beften geven dorft.

Trompetten werden geblazen, na 't gevecht werd
 L E O N
 verwonnen, en dood ter neder gevelt.

Piman. Ongunſtige Godin Minerva, die uw handen
 In zegen van ons trekt, hoe! zal ik dan die ſchanden

Gedogen ? dat 'er in Marcilien niet zy
 Een Ridder zoo vol kracht dat hy dees Held bestry ;
 Het waer een schand, een schand die 'k niet en zal gedogen ,
 Ten waer dat my de moed waer minder als 't vermogen ;
 Neen, neen Pimander, neen, toond noch dat zelfde hert,
 Dat zelve van God Mars aen u geoffert werd ;
 Pimander die wel eer in 't harnas vast geklonken,
 Een fellen blixem sloeg, uyt stacl en yzer vonken ;
 Pimander, die wel eer door wapens heeft vernield,
 En met dees zelfden arm al Ridderlijk ontzield,
 Soomenig oorlogs Held, en mannelijk besprongen,
 Al wat ik trefden aen, tot mijne wil gedwongen ;
 Niet minder ben ik noch, als ik toen heb geweest .
 Wat maer mijn name kost dat was voor my bevreest ;
 Ik ben 't, die menigmael mijn vyand heb geslagen,
 En ook den Lauw' ren Kroon, tot eere, meê gedragen ;
 Ik ben 't, die niet en zal gedogen hier in 't Hof,
 Dat Spaengien trotzen zal met roem van zulk een lof ;
 Dat niet een Ridder in Marcili zich vertoonde,
 Noch niet zoo kloeken Held in wien de krachten woonden,
 Die Spaensche macht bedwong ; neen dat gedoogik niet,
 Geen Spaensche hovaerdy zoo grooten eer geschied ;
 Ik zal in deze vuyft een stalen degen voeren ;
 Ik zal Alphonsi tong van zulk een roem besnoeren ;
 Ik zal gemoedigt zelfs de wapens nemen aen,
 En met een Spaensche Mars noch eens ten strijde gaen,
 Om proef te geven van mijn kracht wel eer gebleken ;
 Pimander laet de zaek zoo losselijk niet steken.
 Al heeft uw kloeke hand door Ridderlijk geweld,
 Hier in Marcilien twee Ridders neer gevelt,
 Noch zijnder méer, noch meer die met u zullen vechten,
 Om ons vervallen eer, met eer, weêr op te rechten.
 Geen Hercules, hoe fel, hoe machtig, nocht hoe wreed,
 Nocht ook den God wiens vuyft de blanke wapens smeed,
 En doet door Brontis kracht de heete vonken stuyven,
 Die zullen zelve eerst met my dit hachjen kluiven,
 Eer ik zoo los de eer liet glippen, die my drijft,
 Soo lang een druppel bloeds in dees mijn aders blijft,
 Te lev' ren slag aen die, die dezen heeft geslagen ;
 Pimander zal u ook een hert ten offer dragen ;
 Pimander zal u ook een heusche moed besteeën,
 Gemoedigt om de eer met u ten strijd te treêën ;
 Eer dood, als eereeloos Marcilien te laten,
 Trooft zich Pimander, die om d'eer der Hooffcher staten,

Zoo menigmael zijn bloed, en leven heeft gewaegt,
Den troosten die hy wift, ter wapen uyt gedaegt,
Die laet zich nimmer noch van Spaensche moed braveren,
Die geeft geen kamp, oft moet zich laten overheren,
Die staet het nimmer toe dat gy uw lof verrijkt,
Ten zy Pimander, door uw dwang, zijn vlagge strijkt.

Dien. Grootmogende Vorstin, eerbiedig ik my buyge,
Om uwe Majesteit op 't spoedigste getuygen,
Dat hier gewapend is een Ridder, die gehoor
Van uwe Majesteit verzoekt. *Amas.* Brengt hem hier voor.

A L C I P gewapend en vermomt.

Piman. Mijn Heer, als onbekend, de reden my bewegen,
Om weten wie gy zijt? *Alcip.* 'k Ben eener die genegen,
Met hert, en ziele is te staen nad'opper eer,
Die yemant halen kan door't punct van zijn geweer;
En ongeraden is 't aen u te openbaren,
Wie dat ik ben, en wat dat my is wedervaren;
Ik ben zoodanig, dat ik tracht na wapen lof,
En dat alleen ter eer van dit vermaerde Hof;
'k Hoor hier een Ridder is uyt Spaengjen aengekomen,
Met wien ik heb een kans te wagen voorgenomen.

Piman. Mijn Heer, ik vrees uzal door dees geen eer geschien.

Alcip. Al waer 't Achilles zelfs, ik zal hem niet ontzien.

Piman. Voor uwe neêrlaeg, Heer, zoud ik bekommert wezen.

Alcip. Al waer hy d'oorlogs God, zoo zal ik hem niet vrezen.

Piman. Geloofst, hy is God Mars gelijk in macht en moed.

Alcip. En in de zelfde wieg ben ik ook op gevoed.

Piman. Siet Heer, hoe trots zijn bloed de aderen doet swellen.

Alcip. Siet hier de mijnen Heer, die 'k daer zal tegen stellen.

Piman. Zijn dapperheyt en moed die zijn uw onbewuft.

Alcip. Te meerder dat die zijn, te grooter is mijn lust.

Piman. Zijn selle krachten zijn gelijk der Leeuwen tanden.

Alcip. Niet minder is de kracht van dees mijn grove handen.

Piman. Zijn sterkte is te groot, dies wild u wel beraên.

Alcip. Al waer 't den Hel God zelfs, ik zal'er tegen slaen.

Piman. Verwaentheyd, Heer, die doet de menschen dikwils dolen.

Alcip. Wat dat belangt, laet zijn alleen aen mijn bevolen.

Piman. Dewijl 't u ernst is, moet uwen wil geschien.

Alcip. Waer is den Ridder, die het lust my 't hoofd te bien?

Alphonf. Hier is Alphonfus, die ten strijd noch is genegen.

Alcip. En hier de Man die dat verantwoord met den degen.

Alphonf. Gy toond met woorden, Heer, een dapper Mannen hert,
Mits gy tot wapen eer Alphonfus troost, en tert.

Alcip. Waer is Alphonfus ? van wiens daden ende wond'ren
Men hoord het snel gerucht door al de wereld dond'ren.
My lust dien aerdschen God en tweeden Marste zien ;
Ik ben 't Alphonse , Heer , ik ben de geen met wien
Het u gelieven zal een wapen kans te wagen ;
Zijt gy dien grooten Held , die Leon hebt verflagen ?
Zijt gy dien tellen Leeuw , die alle Ridders dwong ?
Zijt gy dien Ridder , die Rodrigo hier besprong ?

Alphonf. Die ben ik ; wie zijt gy ? *Alcip.* Die , die u zal beletten
Een kroon van hooger lof op uwen kruyn te zetten.

Alphonf. 'k Vertrouw , zoo in de tong gelegen is de kracht ,
Dat gy de cere my sult roven door uw macht ;
Voerd gy een edel hert , zoo vecht niet lang met woorden ,
Ten is het eerste niet ik zulke Ridders hoorde .

Alcip. Al wat ten hoogsten is dat nadert aen den val .

Alphonf. Gy zijt de Man noch niet die 't daer toe brengen zal .

Alcip. Uw oordeel gact niet vast .

Alphonf. Uw woorden zijn geen wetten .

Alcip. Hier is de Man , de Man , die voet by stuk zal zetten .

Alphonf. Dat is my lief , mits ik dien Man lang heb verwacht .

Alcip. Ik ben gereet , hou daer , koom an , en proeft mijn kracht .

Trompetten geblazen zijnde eyndigd het gevecht , en word ALPHONSUS
verwonnen en dood ter aerden neder gevelt .

Alcip. Daer leyd den Ridder die veel Helden heeft verwonnen ,
Doch , vruchteloos met my , als nu , den strijd begonnen ;
Daer leyd hy die te trots trotzeerde op zijn moed ;
Daer leyd dien snorker nu verflagen in zijn bloed ;
Daer leyd de eer van zoo veel overwonnen zielen .
Pimander Heer , voor u ik schuldig ben te kielien ,
Om dit zijn blanke swaerd , als voor wat raers bekend ,
Te offeren aen u die zullikx waerdig bent ;
Uw heufheyd , edel Heer , verdient door uwe waerde ,
Dit Ridderlijke swaerd in dankbaerheyd t'aenvaerden ;
Ontfangt het Heer van my , als een die 't voor uw won ,
En niemant waerdiger als u vereeren kon .

Piman. Obraven Ridder ! pronk en blixem aller Helden ,
Die met uw sterke hand de trotste Ridder velde ;
Gy die verwinner van den grootsten winner zijt ,
Die oyt ter wereld is geweest in onzen tijd ;
Gy zijt het die in lof ten Hemel zijt gestegen ,
En van de Goden zelfs verdiend een Hemels zegen ;
Gy zijt het die hem dwong , die 't al en al versloeg ,
En aller Helden lof alleenig met hem droeg ;

De eer is onverdient , van u my aengeboden ,
 Veel eer dees gifte past geoftert een der Goden ,
 Dat is dien grooten Mars , die komt dees eere toe ,
 Dies ik u voor dees eer , mijn Heer , bedanken doe .

Alcip. Geen Mars , geen Pallas , nocht geen Goden , ô Pimander !
 Geen Koning , nocht Monarch , alleen u en geen ander ,
 Verkies ik tot de eer van dit verwonnen fwaerd ,
 Ik bid uw heufheyd dit in dankbaerheyd aenvaerd .

Piman. Ik zal zoo lang ik leef u trachten te beloonen ,
 De eer aen my gefchied , zal in Pimander toonen ,
 Wat voor vergelding ik uw heufheyd fchuldig blijf ,
 U , die de wapens zijn geklonken aen het lijf .
 Genadige Vorftin , ey ! laet voor alle dingen ,
 De rey van Adel , en de Eelste Hovelingen ,
 Met ftatelijke eer , over 't verkregen lof ,
 Dees Ridder Ridderlijk geleyden naer het Hof ;
 Laet Hooffche Iuffer-ftoet met heugelijke kelen ,
 Den lof dees Ridders nu eens vrolijk uyt doen quelen ;
 Vereert zijn eer met al wat dienftig wezen ken ,
 Tot dankbaerheyd die ik ten hoogften fchuldig ben ;
 Niet ik alleen , maer ook uw Hoogheyd , waerde Vrouwe ,
 Zijt op het hoogft aen hem in dankbaerheyd gehouwen .

Amafis. 't Is billijk men dees Held verdiende eer betoon ,
 Met vreugd , tot dankbaerheyd , zijn trouwe daed beloon ;
 Zing uyt met blijde ftem de Ridderlijke daden ;
 Ey zing de Goden lof ! tot dank van dees genaden .

AMASIS en PIMANDE R , ftellen ALCIPPE tuffchen
 hun beyden , alle de andere volgen ordentelijk wandelende
 over 't Tooneel , en word dit navolgende gezongen .

Op de Stemme : Als Daphne d' overfchoone Maegd .

WY danken u , ô hooge Goôn !
 En ceren met vreugd dees vrolijken dag ,
 En wenschen uw zegen dien Held tot een loon ,
 Wiens kracht dat de macht van God Mars niet ontzag
 Looft dees Ridder , die door zijn daden ,
 Al wat ter wapen was moedig bedwong ;
 Ciert zijn hoofd met lauw're bladen ,
 Mits dien by d' aldert rotften besprong ;
 En door zijn moedigheid ,
 Hem heeft ter neêr geleyd ,
 Die al de wereld was tot een fchrik ,
 Bedwong , en besprong in een oogenblik

Binnen.

PIMAN-

PIMANDER, CLEANTE.

Piman. Alzoo dees Held van 't Hof in stilt zijn affcheyd nam,
 En zonder zeggen wie hy was, van waer hy quam,
 Zijn wy verwondert, en op 't hoogst geneygt te weten.
 Wie dat hy wezen mocht die hem dus heeft gequeten;
 Noyt heeft men zijns gelijk gezien in eenig Hof,
 'k Zeg onuytsprekelijk acht ik dees Held zijn lof;
 Den gantschen Adel was met lusten ingenomen,
 Om weten, waer van daen dees Ridder is gekomen;
 Al't Hofgezin, Mijn Heer, vergaep ten zich aen dees,
 Die zooo manhaftig hem tegens Alphons bewees;
 Hoe zeer dat de Vorstin hem streelde, ende vleyde,
 Dat hy haer zijne naem, en zijn geslachte zeyde,
 't Mocht niet geschien; ja wat verzoek men aen hem deed,
 Hy antwoorden mijn naem moet blijven noch secreet.

Cleant. Wijl gy begeerig zijt, Pimander, om te weten,
 Wie dezen is geweest, en hoe hy is geheten,
 't Vermogen is in my, ik zulkste kennen geef.

Piman. Cleante, weet gy 't? zeg wie is 't? *Cleant.* Het is mijn Neef.

Piman. Uw Neef? *Cleant.* Mijn Neef.

Piman. Uw Neef, wat wonder dat ik hoore;
 Cleante, waer is doch dees, uwe Neef, geboren?
 Wat moeder heeft opaerd, een Held van zulke kracht,
 Cleante, zeg my doch, gebaert en opgebracht?
 Wie was zijn Vader?

Cleant. Maer zijn Vader was mijn broeder.

Piman. Wat ampt bedienden hy? *Cleant.* Hy was een Schapen-hoeder.

Piman. 't Is ongelooffelijk. *Cleant.* Mijn Heer, dat gy verstaet,
 Wy zijn gesproten niet uyt zulk een lagen graet;
 Maer van een edel stam is ons geslacht gekomen,
 En hebben op het land te leven aengenomen,
 Om de gerustigheyd. *Piman.* Ik bid u laet my weten,
 Hoe dezen uwen Neef, Cleante, is geheeten.

Cleant. Alcippe. *Piman.* Is 't Alcip? die is my wel bekend;
 Ik zal hem voort ontslaen van zijn bannissement,
 En doen hem alle eer die yemand kan geschieden
 Ik zal 't uyt naem van de Vorstinne doen gebieden,
 Als dat men wettelijk zijn vonnis roepe weêr,
 En stellen hem ten Hoof in d' alderhoogste eer,
 Die yemand daer bekleed; dat is, naest de Vorstinne;
 Derhalven laet ons gaen, Cleante, voort na binnen.

Binnen.

VER

I. V E R T O O N I N G.

Daer ALCIP van de Vorstin ontfangen word met verwondering
van alle de Hovelingen.

*Alcip van straf bevrijt, door zijn manhafte daden:
Krijgt gunst, en raekt tot eer, by al het Hofgezin;
Met blijdschap, en met vreugd, ontfangt hem in genaden,
Het Opper-hoofd van't Hof, dat's Amasis Vorstin.*

II. V E R T O O N I N G.

Daer ALCIP gestelt word in Staet.

*Alcip raekt tot gebied, en d' alderhoogste eeren,
Die neffens de Vorstin ten Hove wezen kan;
Dies moet het gantsche Hof getrouwheyd aen hem sweeren,
En, voor de Opperste, Alcippe nemen an.*

V Y F D E H A N D E L I N G.

A M A R I L L I S.



Liefd drijft mijn herten
hier in't groen,
Om Goden offerand te
doen,
Om Pallas dankbaerlijk te
loven;

Om al het heylig Hemels tal,
Met blijde vreugd, en zoet geschal,
Te stieren offer-dank na boven.

Nu mijn Alcip de cere won,
En dwong dat niemant dwingen kon,
Oer! een oorzaak my tot vreeze;
Dat hooger Adel, edel bloed,
Sal heerschen in zijn groots gemoed,
En Amaril tot nadeel wezen.

't Is heden 's menschen aerd ge-
meen,
't Geen met natuur komt over een,
Door grootheyd naer het groot te hel-
len;

Met kleynheyd niet te zijn vernoegt,
Wanneer 't geluk een beter voegt,
En ons de Goôn tot hooger stel-
len.

Alcippe droeg wel eer zijn min,
Tot een vergeten Herderin,
Als hy met haer de Schaepjes hoe-
de;

Nu vrees ik zal hy hooger zien,
En lichtelijk zijn minne bien,
Aen een geteeld uyt edel bloede.
Sijn heusch gemoed van edel aerd,
Is Koninginnes minne waerd,
De hoogheyd zal op hem aen leg-
gen;

En door de Hooffsche toovery,
Tot staet zucht dwingen hem, dies
hy
Sal Amaril zijn liefd ontzeggen.

Indien dit onluk op my vil,
Wat ging u aen, ach! Amaril?
'k Heb op zijn liefd te goed vertrou-
wen;

Neen Amaril! schuwt quaed ver-
moên,

Uw lief Alcip zal dat niet doen,
Maer zijn beloften u wel houwen.

A L C I P met eenige Hovelingen.

Toen ongerustheyd my in rust niet wilde laten,
 Toen de gerustigheyd my tot de onrust dreef,
 En zoo vervoerde, dat al 't Hofgezin my haten,
 Misgunnende, dat ik, dat ik ten Hove bleef.
 Vertrek! hoe wankelbaer zijn al des Werelds dingen?
 Dat blijkt aen my; hoe licht verkeert het met den mensch?
 Hoe holt en zolt men hier? na veel veranderingen,
 Heeft my Fortuyn gebracht op 't hoogste na mijn wensch.
 Hoe eerloos heeft de smaect my uyt dit Hof doen vlieden;
 Hoe bits greep my de Nijd met felle tanden aen;
 Nu roept men my weêr in, en steld my in gebieden,
 Hoe hoog en laeg, helaes! kan 't met de menschen gaen.
 Wie laeg is tracht na 't hoog, en als 't al is bekomen,
 Wat is 't, helaes! wat is 't, wanneer men 't wel in ziet?
 Bekommernis, en zorg, niet meer als enkel dromen,
 De staet-zucht, heerschappy zijn by gerustheyd niet.
 Wanneer men op de hoogste trap al is gezeten,
 Daer ons de weelde dient, en Hoofsche tonge vleyd;
 Wat is 't? eer dat men 't waend zoo word m' er of gesmeten;
 Is 't niet? ten minsten word het daer op toe geleyd.
 Ben nu van 't Herders ampt tot Hoofs gebied verheven,
 Van beyds by my verzocht, vind ik groot onderscheyd;
 My walgt op 't hoogst aen dit onrustig Hoofsche leven,
 En min voor 't Hoofs gebied, het lands gerustigheyd.

Hoofsche wellust uw waardije,
 Uw gebied, en heerschappije,
 Scepter sweying, goude Kroon;
 Maken menschen, door haer
 waerde,
 Soo waerd, dat men haer op
 aerde,
 Vreest, en eerd, als aerdsche
 Goôn.
 Meer vind ik in 't Herders
 leven,
 Als het Hoofsche weet te geven;

Rust voor 't heerschen; 't land
 voor 't hof;
 Schaepjes hoeden voor 't gebieden;
 Rust verkiezen, zorg vlieden,
 't Hoofsche leven snijd ik of.
 'k Scheyd my van de Hoofsche
 cere,
 En verwissel deze kleeren
 Weder in een Herders rok;
 Ik verwissel Helm, en Wapen,
 Aen het weyden van de Schapen,
 En den Degen aen de stök. *Binnen,*

A M A R I L L I S.

Amaril. Ontloken dageraed geziert met morgen bloozen,
 De weerschijn van uw glans speeld op het bloos van roozen;

En zoekt haer Hemels lust in graegte te verzaên,
 Met lieffelijke geur van versche rooze blaên;
 Provens, uw distel pronkt met keur van rooze knoppen,
 Bedropen, en besprengt met kristalijne droppen,
 En puyk van Hemels douw, ha Goddelijke Zon!
 Die met uw strael begroet de kristalijne bron;
 En speelt met uwe glans op weelige landsdouwen,
 Zoo lieffelijk, dat ik alleenig door 't aenschouwen,
 Noyt meer vernoeging heb gehad in 't jeugdiggroen,
 Als nu op heden dees çiraden my aen doen;
 Ach zoete driffjes! vlietend langs begraeftde stranden,
 Uyt zandig duyn, verby dees klaver-rijke landen,
 Daer ik mijn lammertjes zoo vaek te grazen ley;
 Waer Konings Hof zoo zoet als deze klaver-wey?
 Waer is 'er een Palleys ten Hoofzoo uytgenomen,
 In eierffels opgepronkt, als dees valley met boomen,
 En veel verscheyde kleur van bloem, en kruid gewas,
 Waer uyt Alcip zoo vaek het alderkeurigst las,
 En vlocht een kranzelijn om dees mijn blonde hayren,
 Als ons de zoete liefd hier t' zamen deed vergaren.
 Hoe vaek, Alcip, hoe vaek! hebt gy my hier verzeld,
 En nevens mijne zijd in 't groen u neer gesteld;
 Hoe menigmael hebt gy by my hier neer gezeten?
 Maer nu, nu zorg ik, hebt gy Amaril vergeten;
 Alcip, mijn lief! hoe vaek en menigmael hebt gy
 Hier in 't onlommert groen, gelegen aen mijn zy;
 Hoe menig kus heeft hier uw Amaril ontfangen;
 Hoe menig Roos hebt gy gekeurt op dees mijn wangen;
 Hoe menigmael hebt gy geoordeelt kaeks gebloos,
 Van hooger kleur, en stof als 't purper van de Roos;
 Waer zijt gy nu? helaes! zoo ver van my gescheyden,
 De vrees de hoop verdrukt, uw weêrkomst te verbeyden;
 Nochtans zoo is 'er yets waer op ik my vertrouw,
 Dat mijn Alcippe my zal lieven voor zijn vrouw;
 Uw zal ik, Zon mijns mins, met zuyver welbehagen,
 Dit lichaem onbesmet uyt liefd ten offer dragen;
 Uw min, mijn lief, alleen uyt min geoffert werd,
 Mijn maegdom onbevlekt voor u bewaerd in 't hert;
 Ach Hemel! van mijn hert; ach Afgod! van mijn minne;
 Ach Voogd-heer? mijns gemoets; ach Sonne! van mijn zinnen;
 Wanneer zult gy doch weêr verschijnen eens voor mijn?
 Wanneer zal Amaril weêr by Alcippe zijn?
 Wanneer, Alcippe, zal de lieve uur genaken,
 Dat ik in minne-vreugd my zal met u vermaken?

Terwijl gy grage Schaepjes weyd, Ach minne-God! hoe kan dat zijn?
 Uw Herderin haer neder leyd, Hoe zoud Alcip vergeten mijn?
 Hier in dit groen omlommert, Ik heb een goed vertrouwen,
 Door zoete min bekommert, Dat hy zijn woord zal houwen.
 De zorgen maken 't hert bevreeft, Ik vrees, ik zorg, en 't heeft zijn reên,
 En strijden met mijn bange-geest, Dewijl hy is tot staet getreên,
 Gedachten doen mijn weten, Sal hem de hoogheyd strekken,
 Alcip zal uw vergeten. Tot hooger hem te trekken;

Ach! neen, als ik my wel bezin,
 De rede beeld my anders in,
 En zeyd dat liefde gaet veer boven alle dingen,
 En dat noyt liefde wijkt door tijds veranderingen.

Getrouwe liefd gaet boven al,
 Dies hy my niet vergeten zal,
 Schoon dat hem het geluk tot hoogheyd heeft gedreven,
 Sal hy daer van aen my de helleft overgeven.

Hier wil ik mijn gedacht op voên,
 Al rustend in dit lieve groen,
 En mijn verliefde hert met zijn getrouwheyd peyen,
 En met een zoete hoop Alcippe hier verbeyen. *Sygaet zitten slapen.*

A L C I P:

Alcip. Vaer wel baldadig Hof met al uw heerschappijen;
 Vaer wel, ha! ziele strik vol bitt're lekkernijen;
 Vaer wel bedrogs vriendin; vaer wel luk-loos geluk;
 Vaer wel wellustigheyd gekoecht met smert en druk.
 Wie leeft 'er zoo volmaekt, dat hy geen opspraak lije?
 Wie zoo bemind, dat hy bevrijt is van 't benijen?
 Wie zoo verheven, dat geen wangunst daer op smaeld?
 Wie komt 'er op het hoogst, die niet weêr neder daeld?
 Wie heeft ten Hove oyt zoo grooten eer genoten,
 Dat naderhand hy niet ten Hove wierd verloten?
 Onnozelen verdrukt, pluym-strijkers gunst getoond;
 Goed-aerdigen veracht, quaed-aerdigen verchoond.
 O Hoofsche linkernij! wat brengt gy niet te voren?
 Men doet 'er wat men wil, en weynig na 't behoren;
 Den snappert is 'er wijs, den Rabbelaer gezatig,
 Den swijger, door gebrek van oordeel, noemt m' 'er statig;
 Staet-zucht, ik leg u af, met al de Hoofsche pracht,
 Ik wissel u al t' zaem aen slechte Herders dracht,
 Ik laet u daer gy waert, en ban u uyt mijn zinnen,
 Voor Hoofsche wellust kies ik Amarillis minne s

Vaer wel dan Hooffsche eer met al uw heerschappy,
 Ik laet u haer die 't lust, en kies de rust voor my;
 Ik ga, om Amaril mijn liefde aen te bieden,
 Ach minne God! laet my doch zoo veel gunst geschieden,
 Dat mijn ontfleken-ziel, met het verliefde hert,
 Van Amaril uyt liefd, op Trouw ontfangen werd.
 Al voedend mijn gedacht ben ik tot hier gekomen,
 O heugelijke plaets! gegiert met groene bomen;
 O kristalijne beek! en zuivre water-vliet,
 Van wien ik meerder vreugd en zoetigheyd geniet,
 Als van de Hooffsche staet; ô vrolijke land(douwen!
 Wat is 't mijn hert een vreugd uw groente weêr 't aenschouwen;
 Land(douwe, ha! land(douw, in wiens vermaeklijk groen,
 Ik met mijn Amaril de Schaeppes pleeg te hoên.
 Ach! zien ik recht, zoo leyd mijn Engel daer te slapen,
 Zy is 't, mits dien ik gints zie grazen hare Schapen;
 Ach! lieve lommer, die met uwe telgjes dekt
 Mijn zoete Amaril; wie uwe groente strekt,
 Meer als een Ledekant, met goud gieraed behangen;
 Wat weyd 'er menig blad van roosjes op uw wangen.
 Hoe zoet en hoe gerust, hoe onbekommert leyd
 Mijn Amaril en slaept, daer 't labbre windje spreyd
 Beblade telgjes over haer gebloode kaken,
 Geen Hooffsche wellust heeft in 't minst by dit vermaken;
 Ach! Amaril mijn lief, mijn hertje dat ik dorst,
 Ik drukten eens mijn hand op uw snee-witte borst;
 En vreesd ik niet, dat ik uw ruste zoud vervelen,
 Ik moest een kusjen van uw lieve lipjes stelen;
 Indien ik niet ontzag uw slaep te steuren, 'k zouw
 Drie kusjes Amaril, u leveren op Trouw.

A M A R I L L I S droomende.

- Amaril.* Ach min! hoe meugt gy my noch langer dus bedroeven!
Alcip. Wat is de oorzaak van uw droefheyd? *Amar.* Zijn vertoevens
Alcip. Wie is 't die gy verbeyd, en slapende verwacht?
Amaril. Een die alleenig ik voor mijn beminden acht.
Alcip. Wie acht gy dan alleen te zijn uw wel beminden?
Amaril. Hem, die ik hoop getrouw in zijne liefd te vinden.
Alcip. Wie is 't? van wien uw hoop getrouwe liefd vertrouwd?
Amaril. Hy die de hoop my zeyd, dat zijn beloften houd.
Alcip. Wat voor beloften heeft den dezen u gegeven?
Amaril. Dat ik met hem getroud in zoete min zal leven.
Alcip. Wie is 't, van wien de hoop u dat geluk voorzeyd?
Amaril. 't Is hy, ik zeg, 't is hy, die in mijn armen leyd.

Alcip. Die in uw armen leyd, hoe word hy doch geheten?

Amaril. Alcippe, die noyt zal zijn Amaril vergeten.

Alcip. Is het Alcippe, die hier in uw armen rust?

Amaril. 't Is hy, die Amaril uyt reyne liefde kust.

Alcip. Staet het Alcippe vry uyt liefden u te kussen?

Amaril. Och ja! *Alcip.* En ook met u zijn minne-lust te blussen?

Amaril. Als mijne Echte Man staet hem dat plegen vry.

Alcip. Wanneer doch? *Amar.* Als de Trouw hem heeft vereent met my;
Wanneer of ik hem eens weêr zal aenschouwen mogen?

Alcip. Zoo haest mijn Amaril ontsluyten zal haer oogen.

Amaril. Wanneer omhelst my weêr den Afgod van mijn hert?

Alcip. Zoo haest mijn afgodin ontwaekt, en wakker werd.

AMARILLIS ontwakende, ziet ALCIP noch niet.

Amaril. Wat doen ik zoete droom? hoe hebt gy my bedrogen?

In welke wellust was mijn geesjen opgetogen,

My docht de zoete min haer vlam in my ontstak,

En dat ik mondeling met mijn Alcippe sprak,

Het was gelijk oft ik hem zag in eygen wezen,

Geliefkooft en gestreeld van hem, gelijk voor dezen;

O droom! ô zoete droom! uw valscheyd valt my twaer.

Alcip. Uw droom is geen bedrog, mijn Amaril! 's is waer.

Amaril. Alcippe, lief! gy hier? zijt wellekoom mijn waerde.

Alcip. Alcip zal dankbaerlijk de wellekoomt aenvaerden.

Amaril. Zijt wellekom, noch eens, ô Afgod van mijn min!

Alcip. Noch duysendmael bedankt Alcip zijn Herderin..

Amaril. Waer meê zal Amaril uw trouwe liefde loonen?

Alcip. En waer meê zal Alcip u dankbaerheyd betoonen?

Amaril. Uw Amaril heeft noch geen dankbaerheyd verdient.

Alcip. Alcip heeft Amaril noyt zoo veel eer verliet,

Als my haer heusheyd tot vergelding steld te voren,

O Edel Herderin! de heusheyd aengeboren;

Mijn Engel laet onsgaen door dit begraefde dal,

En onder-weeg ik u, mijn Lief, verhalen zal,

Wat dat my op het Hof niet al is weder-varen,

Veel wonder zal ik u mijn Amaril verklaren,

En u getuygen doen, dat noyt het Hoofsche zoet

Zoo veel vernoeving heeft, als 't Herders leven doet.

I N L E Y D I N G E , Gedaen op de Amsterdamsche M V S Y K - K A M E R ,

Ie blijft in Eelendoen.

In Mayo 1634.

Namen der Uyt-beelders.

M V S I C A .
R E T H O R I C A ,
L I E F D E .
A P O L L O .



M V S I C A , met Rey van M U S I C A N T E N .

N

Aest heuffche groetenis , en hert-grondige gunst .
Die gy , uyt liefde , draegd tot eerelijke kunst ,
Kunst-lievers hier vergaert , wensch ik dijn heusheyd toe ,
De zelfde liefd die ik , uyt liefde , blijken doe ;
Dat ik met dees mijn Rey , u zoek tot vreugd te wezen ,

Dat is alleen uyt liefd , tot uwe liefd gerezen ;

Ik

Ik pleeg mijn kunst door liefde, mijn liefd uw liefde voed,
 Zoo dat de kunst door liefde, door mijne liefd, voldoet;
 'k Vertoon my hier voor u; en tracht met zoete vreugde,
 Te peyen oor, en hert, en voeden Kunst met deugde;
 'k Vertoon my hier voor u, op dit ons Kunst Tooneel,
 Waer liefde blijken zal met zang, en zoet gespeel;
 Eerbiedig bid ik u, zoo lang daer werd gezongen,
 Toont yver in 't gehoor, en stilstant in de tongen,
 Op dat mijn lieve vreugd met vreugd ontfangen werd,
 Zoo toont een open oor, by u kunst-lievend hert.

Hier moet Muzicael gespeelt, en gezongen werden, ondertusschen
 komt RETHORICA.

Rethor. Hoe vreugde Voedsters, wat oorzaak, en wat rede,
 Dat gy met uwe Rey komt dit Tooneel betreden?
 Wat drijft uw lieve lust, dat zy zoo zoeten vreugd
 Uytstort, en eert mijn Kunst, die in de ware deugd,
 Haer oeffening betracht; en zoekt voor alle zaken
 Niet min te stichten, als zy hoop geeft van vermaken
 De herten van die geen, die deugdzaam zijn gezint,
 Tot eerelijke kunst, die ware deugd bemind;
 Dat ik de deugde min, zalaen mijn kunst blijken,
 Ik zoek niet, als weleer, gewoont van 't Rethoriken
 Te maken; dag, aen dag, te spelen spel op spel,
 En zonder onderscheyd van eerelijk ott wel;
 Ik tracht met vreugd, en deugd Kunst-lievers te vermaken,
 Ik tracht in eer, en lof, mijn eerelijke zaken
 Te brengen; dies ik my op 't hoogst genegen vind,
 Dat ik aen uwe kunst, mijn kunst nu verbind.

Musica. Rethorica Princes, geliefd by alle wijzen,
 Uw aengenaem verzoek zal al de wereld prijzen;
 Dies acht ik mijn ge-cerd, door 't geen gy my aenbied,
 En 't geen gy wenscht wensch ik, dies uwe wil geschied;
 Rethorica Vrundin, mijn vreugde zal vermeerden,
 Als gy mijn vreugde zult met uwe kunst vereeren;
 Rethorica Vrundin, Vrundinne voor altijd,
 Gelukkig acht ik my nu gy my gunstig zijt.

Rethor. 't Lust my, zoo 't u gelieft, party met u te spelen.

Musica. Zoo zit, Vrundin, wat neêr; wy zullen ons verdeelen
 Naer eysch van de party, en stellen stem, en toon;
 Wat zingt Rethorica? *Rethor.* Een boven-zang. *Musica.* De Goôn
 Zijn voor het luk gedankt, zy u met ons verzellen;
 Kom, laet ons stem, en snaer, wel op malkander stellen;

Als 't u gelieft begint, begin, en vang vry aen,
En wild, na de gewoont, beginnen maer te slaen,

Hier moet weder Musicael gezongen. en gespeelt werden,
ondertusschen komt de L I E F D E.

Liefde.

Gezegt zy de vreugd, ha! vreugde Voedstereffe,
Die gy te voorschijn brengt, en plant uw zoete lesse
Kunst grage herten in, lokt lusten tot uw vreugd,
Trekt Zielen tot uw lust, queekt herten in de deugd;
Gezegt zy de uur, lukzalig zijn die dagen,
In welk men eerst de lust, en rechten Yver zagen,
Om dees uw lieve vreugd te brengen aen den dag;
O vreugd! van welk men noyt noch uws gelijk en zag;
O vreugd! ô zoete vreugd! ô lust! voor oog en ooren;
O vreugd! ô zoete vreugd! alleen uyt liefd gebooren;
O vreugde! na wiens vreugd mijn grage Sieltjen haekt;
O vreugde! die uyt liefd, uw lief hebbers vermaekt;
Met u verlofkoom ik vrymoedig tot uw treden,
G'lauwierde Maegden, ey! ontfang, ontfang mijn reden;
Mijn voorstel neemt in acht, en weegt met rijp beraed,
Den oorspronk van dit werk, en nieu begonnen staet;
In u bedenking neemt, met overleg van zinnen,
Dat gy de oeffening uws kunsten wild beginnen,
Tot eer, tot vreugd, tot deugd, tot wellust van die geen,
Die u beminnen, en de leedigheyd vertreên;
Dies wegen stel ik u, Rethorica, dees wetten,
Verzoek dat u gelieft ook wel daer op te letten,
Alzoo uyt liefden is gesprooten u begin,
Soo open het gehoor, en neem mijn reden in;
In alles wat gy doet laet rechte liefde blijken,
Schuwt misbruyk, 't welk gemeen is onder 't Rethorijken;
Dat's laster, vuyle reên, ontucht, lichtvaerdigheyd,
't Welk in een eerbaer hert vaek valsche gronden leyd;
Schuwt deze niet alleen, maer wild ook buyten sluyten
Die geen, uyt wien men ziet van dien den oorsprong spruyten;
Mengt u gezelschap niet met zulken, maer 't geslacht
Dat eerbaer kunsten liefd, en Kunst door deugden acht;
Brenge niet op u Tooneel, als Kunst gegrond op deugden,
Speeld zoete boertery vol eetelike vreugden;
Leerd misflag en gebrek vertreden, watje doet,
Niet uyt een bitterheyd, maer liefd dragend gemoed;
Uyt liefd uw deugd-lust dwingt tot rechte deugd te leyden,
Soo zal het snel gerucht u lofbaer lof verbreyden,
En blazen uyt met vreugd, hoe d' Amstel is vereert,
Door oeffening van kunst, die vreugd met deugde leerd;

Wild gy in u vermaak, en oeffeninge groeyen,
 Soo tracht met naerftigheyd in rechte *Liefde te bloeyen*?
 Al wat 'er in de kunst tot vreugde werd gedaan,
 Dat moet, zeg ik, alleen in ware liefde bestaan;
 Indien u liefde ontbreekt, zijt zeeker dat uw zaken,
 Als op een lossen grond wel licht aen 't zijgen raken;
 Want zonder liefde duurt niet, liefde-loos teeld ongeval,
 Hier om in *Liefde Bloeyde*, en zoo verwind gy 't al;
 De vreugde dien ik heb in uwe Kunst bevonden,
 Die houden mijne lust hert grondelijk verbonden
 Aen u Kunst-rijke twee; en houd gy 't aengenaem,
 Soo laet een vast verbond ons drie verbinden 't zaem,
 Op dat Muziek vreugd mocht in hooger lof geraken,
 Sult gy Rethorica zoet Rijm, en Vaersjes maken,
 Die d' Eed'le Muziek uyt queeld, op voys, en maet,
 En tot gedurigheyd van dees onsnieuwe staet;
 Ik zal met al mijn vlijd gediensdigheyd bewijzen,
 Soo dat de wijze zelfs ons oeff'ning zullen prijzen,

Rethor. Heylige Liefde, let en speur, uyt deze groet,
 Dat ik u draeg, uyt gunst, in 't binnenst mijns gemoed;
 Ik buyg my voor u neêr, verplicht om dank te toonen,
 De weldaet ons geschied, betracht ik te beloonen
 Na waerde, en na recht, zoo veel als ik vermach,
 Door u, ô Liefde! komt ons lof nu aenden dag;
 Ten waer gy uwe kracht ons niet en openbaerde,
 Al onze voorstel was van kleen, oft geenen waerde;
 Maer wijl uw groote macht getrouwe hulpe bied;
 Kan onze Kunst bestaan, en zonder u gantsch niet;
 Dies ik eerbiedig u omhels, ô mijn vriendinne!
 Soodanig ik u min, wensch ik uw my te minne.

Liefde. Soodanig gy my mind, zal ook mijn minne zijn.

Musica. In zulke minne zoek ik ook uw gunst tot mijn,
 Hert-grondige Vriendin, 'k omhels u neêr gebogen,
 En wensch dat onze staet vast blijft door uw vermogen;
 Ey! voegt u neffens ons, en zijt gy van de Kunst?
 Soo toond, gelijk als wy, de Lief-hebbers uw gunst;
 Kom zing, oft speel met ons, na dat u zal gevallen.

Liefde. Wat aengaet de Muziek, verstaen ik niet met allen
 Om yets bequaems te doen; maer min de Kunst in 't hert,
 Verzoek dat my die eer nocheens bewezen werd,
 Dat ik uw lieve vreugd noch een-mael mach genieten.

Rethor. Ey! goude Son: wild uwe stralen neder schieten,
 En met uw gulde glants bepronken ons Tooneel,
 Mits Liefde vreugde schept in 't lieflijk gequeel;

Vang aen, Vriendin, vang aen, queeld, speeld Kunstrijke Reye,
 En wild met uwe vreugd Kunst-grage herten peye;
 Ten aenzien het verzoek van deze ons Vriendin.

Musica. Een yeder vat zijn toon, en mack een goed begin.

Hier werd weder Musicael gezongen en gespeeld, ondertusschen komt
 APOLLO met MERCURIO verzeld,
 by hun hebbende het Bleyzoen.

Apollo. Wat s'hep'fel draegter ziel, d'welk niet en s'hept zijn vreugde
 In grondelooze vreugd, die 't hert smelt in genuegde?
 Wat s'hep'fel, 'k zeg wat Mensch, gevoeld niet dat zijn hert,
 Door dees uw zoete vreugd, tot vreugd getrokken werd?
 Geen wonder is 't dat men de sterffelijke wijze,
 Uw loffelijke Kunst als Goddelijk hoord prijze;
 De groote Goden zelfs genoeg, 't heilig Hof,
 Der Musæ is vol vreugd; men yverd om met lof
 U voorgenomen werk voor wonder uyt te roemen,
 En d' Amstel het palleys van alle Kunst te noemen;
 't Is wonder dat men onder 't sterffelijk geslacht
 Kunst-rijke Geesten vind, wiens liefd zoo groot van kracht
 Is, dat zy om de Kunst Kunst-lievers voor te dragen,
 Nocht laster, nijd, nocht spijt, nocht vyanden ontzagen.
 Maer uyt een gulde liefd. en yver tot de Kunst,
 Betoonden met haer lust de krachten van haer gunst;
 Dit Kunst-tooneel gesticht om daer door kunst te leeren,
 Hoe dat men kunst behoord met Liefd en gunst te eeren;
 Te plagen tot vermack, en eerelijke vreugd,
 Muzijk met Rethorijk vermengt in alle deugd.
 Ontfangt mijn heufche groet gy Gelauwierde Maegden,
 Ten aenzien uwe Kunst mijn Godheyd zoo behaegden,
 Dat ik, gelijk wel eer gebruyklijk is geweest,
 Als yemant, zoo om kloeke daden van zijn geest,
 Begaeft is, en ge-cert, voor Koningen, oft Heeren,
 Met wapens, en geschenk, om yver te vermeeren,
 U met een klein geschenk vereer; op dat men weet,
 Veel Iaren na dees dag, wat Kunst uyt liefde deed.

Rethor. O groote Godheyd! die ons doet ootmoedig buygen,
 Om groote dankbaerheyd uw Godheyd te getuygen;
 Gunstige Kunst-God, onse dankbaerheyd beloond
 De zegen die gy ons op heden hebt betoond.
 Ik zal met Offerhand van zoete Rijmerye,
 Uw Godheyd, groote God, op 't Goddelijkst toewye
 Gerijmde dankbaerheyd, in Rijn, en maet gesteld,
 Op dat mijn dankbaer hert Kunst-looninge vergeld.

- Musica.* Ik zal , tot dankbaerheyd van dijne milde gunst ,
 Uyt liefde ons betoond , in deze onze kunst ,
 O groote Majesteit ! vergelden uwe deugd ,
 Met aengename zang , en Goddelijke vreugd .
- Liefde.* Noyt zal 'er aen mijn gunst , ô Kunst-God ! yets ontbreken ,
 Om met een deftig rijm , uw gunsten uyt te spreken ,
 Oft met een zoet gezang , door lieve Poëzy ,
 Uw lof te roemen uyt , tot dankbaerheyd van my .
- Rethor.* 't Zoud my op 't alderhoogst een lust zijn aen 't behagen ,
 Indien ik met verlos , uw Godheyd af dorst vragen ;
 Van dit ons Wapen-schild , d' uytlegging , oft den zin .
- Apollo.* Vraegt wat uw lust gelieft . *Rethor.* Verbonden ik my vin ,
 Uw miltheyd , groote God Apollo , dank te toonen ,
 Voor zulke diensten als wy schuldig zijn te loonen .
 'k Verzoek , zoo mijn verzoek u niet te lastig vil ,
 Om weten wat uw Godheyd hier meê zeggen wil .
- Apollo.* Dees Maegden , die gy ziet dit oude Boompjen dragen ,
 Die staen gelijk bedroeft , en in 't gemoed verflagen ;
 Den een is Rethorijk , en Muzijk is den ander ,
 Als twee gezusters t' zaem verbonden aen malkander ;
 De af-gekapte Stam , alleen te kennen geeft
 Hoe dat de Kunst van ouds by wijzen heeft geleefd ,
 En nu door haet , en nijd , berooft van Telg en Looten ,
 Door rechte liefde heeft weêr spruytjens uyt-gefchooten ;
 Zoo dat dees Oude Stam , berooft van 't oude groen ,
 Door 't nieuwe bloeyen zeyd , *Ie blijft in Eelen doen.*
- Rethor.* Met groote dankbaerheyd , wy dit Bleyzoen aenvaerden ,
 En buygen ons al t' zaem gelijkelijk ter Aerden ,
 En geven eer , en lof , uw Godheyd , die 't ons geeft ,
 Als die door zijne macht de kunst gezegend heeft .
- Apollo.* Voor afscheyd wensch ik u , uw kunst en zoo te plegen ,
 Dat yder dieze ziet tot deugden mach bewegen ;
 Dat yder deugdzaam Mensch , daer lof , en deugd van geef ,
 Op dat in lang geheug uw lofbaer Kunst leef ;
 Vermaekt , leert deugd in vreugd , zingt rijmen , en gedichten ,
 Vertoon op uw Tooneel , waer mede gy moogt stichten
 En leyden tot de deugd ; zoo krijgt gy , door uw Kunst ,
 By alle wijzen lof , en ailer Goden gunst . *Binnen.*
- Rethor.* Vaer wel , gy door wiens gunst , de liefde Kunst doet groeyen ;
 Vaer wel , gy door wiens gunst wy hoopen zoo te bloeyen ,
 Dat van de bloeyzels die ons Kunst voort brengen zal ,
 Door zegen , en door gunst van 't driemaal drie getal ,
 De zielen , die in deugd de ware kunst beminnen ,
 Ziels vreugde , herts vermaek , in deugde zullen vinnen ,

Vaer wel, gy door wiens gunst, en Goddelijke macht,
 Dit voorgenomen werk ten eynd moct zijn gebracht;
 Apollo, wild uw gunst in deze zaak betoonen,
 En met uwe lieve hulp, ons grooten arbeyd loonen;
 Op dat ons oude stam, en bloeyend door nieuw groen,
 Mach blijven, zoo zy is, dat is, *In Eelen doen.*

word voor 't laest Musicael gespeeld, en dit navolgende, gezongen;

Stemme : 'k Zie den Hemel vol van vreugde.

I.

Gelauvierde Kunst Godinne
 Rethorijk,
 Nu vereenigt met Muziek;
 Gy die u de Goon doet minne,
 Door uw kunst,
 Krijgt der Goon, en Menschen gunst,
 Lof, en dank,
 Zy den Hemel met gezank.

II.

Ciert uw zoete Rymeryen,
 Rethorijk,
 Ciert uw rijmpjes met Muziek;
 Op dat nu in onze tyen,
 Onze Kunst,
 Groeyd, en bloeyd, door Goden gunst;
 Lof, en dank,
 Zy den Hemel met gezank.

III.

Dankt den Hemel voor zijn zegen
 Lieve Jeugd,
 Nu gy met uw zoete vreugd,
 Zelfs Apollo kund bewegen,
 Dat zijn gunst,
 Zegent onze zoete Kunst;
 Lof, en dank,
 Zy den Hemel met gezank.

IV.

Wild ons blijde blijdschap tuygen,
 Pluym-gediert,
 Zoete deuntjes tiereliert;
 Wild met zang, en speelen juygen,
 Lieve Jeugd,
 Dees uw eereijke vreugd.
 Hier in 't groen,
 Daer Ic blijft in Eelen doen.

MUSYK-SPEL,

VAN

JULIANA,

EN

CLAUDIAEN.

Vertoond op de Musijk kamer, in 't Jaer 1634.

I N H O U D.



A dat Marcellus, een Griex Hertooq, de wapens aengenomen hadde, om den Koning uyt zijn Rijk te drijven, werd overwonnen; Hy, zijn Zoon, en Dochter vluchten in ballingschap, werden ten uystersten van den Koning vervolgt; Iuliana, in Herderinne kleding, begeeft haer onder de land-lieden, om alzo van 's Konings achterhaalen bevrijt te zijn; haer broeder Claudiaen, om die zelvige oorzaak, doold in schijn van bedelaer; treft, by geval, gelegentheyd, daer zijn Zuster, by hem onbekend, met ander gezelschap de muzikoeffent, waer nevens hy zich vinden laet; geraekt met haer in rede, en werd tot liefde aenggezocht; beyde verlieft zijnde, doen malkander trouws beloften.

Den Koning Philomenus, met zijn Adel en Hovelingen, hebbende den Hertooq gevangen, gaen voor by de plaets daer Iuliana, en haer broeder hun verhouden; den Koning haer bevalligheden ziende, en zoet gezang aen hoorende, ontsteekt in liefde, en eyst haer weder-min; doch toond haer weygerig; den Koning op andermael vervolgt zijn verzoek, en vind haer voorige weygering in beter veranderd; 's Konings Suster verlieft op Claudiaen, waer toe hy dapper aenstookt, om alzo zijn liefde een meerder voortgang te geven; 't welk geschiedende, trouwt den Koning Iuliana; en zijn Suster Claudiaen; hun bekend makende verlossen haer Vader den Hertooq, van zijn gevangenisse, die alzo wederom in zijn vorige staet gesteld werd.

Namen der Uytbeelders.

AMARILLIS, }
 GRUSELLA, } twee Griexze Herderinnen.
 CORIDON, een Herder.
 JULIANA, Hertooqs Dochter.
 PHILOMENUS, Koning van Grieken.
 MARCELLUS, Griex Hertooq.
 CLAUDIAEN, Hertooqs Zoon
 APOLLONIA, Konings Zuster.
 MUSYK.
 PALLAS.

E E R S T E H A N D E L I N G .

A M A R I L L I S .

Amaril.

K zal op uw begraefde kant ,
 Met Elzen takjes dicht beplant ,
 Ha ! Cristalijne vlieten ;
 Wat rusten mijn vermoeyde leên ,
 In zoete vreugd mijn tijd besteên ,
 Uyt vreugd mijn vreugd genieten.
 Wel op, wel op mijn zoete fluyt,

En blaest het lieve deuntjen uit ,
 Het welk ik onlangs hoorde ;
 Dat deuntje 't welk mijn geesje dwong ,
 Dat het in vreugde zoo ontsprong ,
 Dat my de lust bekoorde ;

Te neurien de woordjes na ,
 Die ik nu uyt mijn Fluytje sla ,
 Op Maet , op Rijm , op Nooten ;
 O voysje ! dat my speeld in 't hooft ,
 Veel zoeter als ik had gelooft ,
 O vreugd ! in 't hert geslooten.

Hoe was 't, hoe is 't ? ik weet , laet zien ;
 De toon begint uyt *G* zoo 'k mien ,
 En hoop ik zal 't wel racken ;
 Wel aen dan Amaril vang aen ,
 'k Sal met mijn voet de maet wel slaen ,
 Wild zelfs u zelt vermacken.

AMARILLIS speelt op een Fluytjen , ondertusschen komt
 GRUCELLA verzeld met CORIDON ,
 by hem hebbende een Vyool.

Coridon. Grucella lieve Nymph , wat aengenaem geluyt
 Verspreyd zich door 't geboomt ? *Gru.* 't Schijnt Amarillis fluyt, .

Coridon. Soo is 't ; kom laet ons gaen , en Amaril verzellen ;
 Ik zal , Grucella , mijn Vyool daer onder stellen ,
 En gy met uwe stem , wy maeken zoet party .

Grucel. 'k Ben Coridon te vreên , wy zijn hier dichte by
 De Lommer , wel verzien van Eyk , van Elst en Linde ,
 Waer onder 't zoet geruys van zoete Zuye winden
 De sterke herten braekt , en 't steeken van de Zon
 Verhindert door de Vliet , van koele water Bron ;
 Daer zien ik Amaril ; die , zoolang hare Schapen
 In klaver graze gaen , schijnt zorgeloos te slapen .

Grucella

- Cordon.* Grucella dat is waer, ik ga eens zoetjens heen,
 Wijl Amarillis rust, gins in de Lommer treên,
 Om plukken Bloem, en Kruid, daer 'k Amaril meê graze,
 Die uyt haer lieve mond Fyolen schijnt te blazen;
 Indien, Grucella, ik eens op haer borsjens raek,
 Sult gy ook klappen, zeg? *Grucel.* Hoe Coridon, die zaek
 Gaet my in 't minst niet aen. *Cor.* Sult gy 't ook yemant zeggen?
- Grucel.* Wat zoud ik zeggen? *Corid.* Maer dat ik my neêr ging leggen
 Hier neffens Amaril. *Grucel.* Waerom? wat rackt my dat.
- Coridon.* Wat vreugde zoud my zijn als ik haer borsjes vat?
- Grucel.* Dat 's Coridon te hoog. *Corid.* Grucella meugjet spreek?
 Ik moet. *Grucel.* Wat moectje? *Cor.* Maer eens by haer boezem stecke
 Dit Roosje, wit als sneeuw. *Grucel.* Waer toe dit malle spel?
- Coridon.* Om zien wat witter is, dit Roosjen, oft haer vel;
 Dan heb ik noch een bloem, een vers geplukte Rooze,
 Die zal ik leggen op de kaekjens, lieve blooze,
 Die Amarillis draegt, verr' boven eenig Mensch,
 Om zien wat schoonder blooft, haer kaekjens, oft Provens;
 Ik weet, Grucel, ik weet haer bloos, en wit te zamen
 Gemengeld onder een, zal zelfs de Roos beschiemen.
- Grucel.* Tijd Coridont te werk, en doet gelijk gy zegt.
- Coridon.* Grucella dat ik dorst. *Grucel.* Niet durven, arme knecht,
 Indien ik u recht ken, en zal 't u daer niet letten;
 Kom Coridon, 't is best dat wy ons neder zetten,
 Wekt Amarillis op, de tijd die gaet vast voort.
- Coridon.* Mijn dunkt Grucella, dat u Amarillis hoord,
 's Ontwaekt, en na het schijnt, zoo wilze weder speelen.
- Grucel.* Wel Amarillis, hier duseenig? *Amaril.* Ach! ik heele
 De oorzaak die my doet in cenzaemheyd steeds zijn,
 Gy komt zeer wel te pas Grucella hier by mijn;
 Laet ons met zang, en spel den ander wat vermaken.
- Coridon.* Wel Amarillis, zoo 't u lust, in deezaken;
 Uw lusten te voldoen; ik ben voor 't mijn te vreen.
- Amaril.* Laet ons Vyool en Fluyt dan stellen onder een;
 Grucella vat u toon. *Grucel.* 'k Weet niet wat ik zal zingen.
- Coridon.* 'k Heb yets met dryen, dat mijn dunkt zeer fraye dingen,
 Ook aengenaem te zijn. *Amaril.* Wat is 't?
- Coridon.* Yet nieuws. *Amaril.* Laet zien,
 Wel Coridon, ik bid u zegt my eens van wien
 Gy dees Parthye kreegt. *Corid.* Van eender die de woorden
 Nu onlangs Rijmden als hy 't voysjen zingen hoorden;
 Kom aen Grucella zing, ey! lieve sla de maet,
 En hoor een reys hoe zoet dat dit met dryen gaet.

Zy speelen en zingen, ondertuffchen komt IULIANA
in Boerinne kleeding zeer verbaest uyt.

Iuliana. Oy me! cylaes! waer heen, waer heen zal ik my wenden?
Den Koning heeft de Stad, en zoekt mijn eer te schenden?
'k Ben van mijn goed berooft, mijn eere lijd gevaer;
Ey Hemel-Heerfcher, stier my in het herte, waer
Dat ik mijn bergen zal, en dit gevaer ontkomen;
Krijgt my den Koning, ach! mijn leven werd genomen;
Oy me! waer keer ik heen? daer ginder Huyfliens zijn,
Die zal ik spreken aen, verzoeken dat zy mijn
In 'teen of 't ander huys zoo lang willen versteeken,
Op dat ik doch ontkoom des Konings snoode treeken.
Luk wensch ik u te zaem, zijt hertelijk gegroet;
Ach! van een Hertooogs Kind, dat droevig swerven moet,
In dees Boerinne schijn; ik bid u, lieve vrinden,
Indien my yemand mocht vervolgen, en zoo vinden,
Dat gy my doch niet meld, maer zeggen wild, dat gy
Mijn Broeder bent, en ik u aller Zuster zy,
Om daer door 't leven, en mijn Eere te verschoonen.

Coridon. Wy zullen u in als ons trouwigheyd betoonen;
Zegt ons uw naam, en wie gy zijt, bedroefde Vrouwe.

Iuliana. 'k Hoop inmers Harder dat ik mach op u vertrouwen.

Coridon. In alles vryelijk, getrouwheyd ik u sweer,
En zal waer dat ik kan beschermen uwe eer.

Iuliana. 'k Ben Iuliana, d' Hertooogs Dochter, *Corid.* Wat ik hoore!
Hoe na, Me-Vrouw, zoekt u uw vyand na te spooren?

Iuliana. Och ja! mijn Vader is verwonnen, en verheerd,
Die nu te droevig, laes! het onluk dragen leerd;
Berooft, van 't Hertogdom, van erfdeel, en van Landen;
Den Koning Phylomeen, die heeft het in zijn handen;
Mijn Vader vlucht als ik, mijn Broeder van gelijk,
Dwaeld droevig achter land, verstootten uyt het Rijk;
Den Koning speurd ons na, hy zoekt mijn eer te schenden,
Dies ik bedroefde Maegd by na smoor in ellenden.
Ik hoor gerucht, oy me! dit zal den Koning zijn,
Ik bid u meld my niet, maar toond uw gunst aen mijn.

Den KONINK met zijn Adel, hebbende den
HERTOOG gevankelijk.

Koning. Gy Huyfluy, zegt my eens, of gy niet hebt vernomen
Gevluchte luyden, van Athenen af-gekomen?

Coridon. 'k Heb dezen dag, mijn Heer, geen and're luy gezien
Als hier den Coning ziet, genadig Vorst, indien

Uw Majesteit gelieft wy op de zake letten,
Zullen gedienschtig achter volgen uwe wetten.

Koning. Wat Herderin is dit? *Iuliana.* Een armen Boermans kind,
Dat met Land-bouwery het schaemle kosje wind;

Uw dienareffe, Heer. *Kon.* Mocht my uw schoonheyd dienen.

Iuliana. Mijn dienst, waer 't u gelieft, wil ik aen u verlienen
Grootmogend Majesteit; wat dienst kan ik u doen,
Die niet ge-oeffent ben, als Vee, en Schapen hoên.

Koning. Uw heusheyd is te eel, uw waerde is meer waerdig,
'k Zag onder Herders noyt een Herderin zoo aerdig,
Als u. *Hert.* Ach! 't is mijn Kind, eylaes! hoe wil dit gaen.

Koning. Ach! schoone Herderin, ik ben u toegedaen;
Kom reyft met my ten Hoof, ik zal uw staet verheffen.

Iuliana. Eylaes! het ongeval dat wil my noch eerst treffen;
Ik zie mijn Vader daer gevangen. *Kon.* Herderin,
Wat spreekt gy dus alleen? *Iul.* Genadig Vorst, ik bin
In overpeynzing hoe dat ik my best zal dragen,
Om met mijn diensten uwe Hoogheyd te behagen,
Dewijl ik ben getrouwt, dees Herder is mijn man,
Soo dat ik qualijk my ten Hoof begeben kan;
Ook heb ik kinders Heer.

Hertoog. Seer wel geveynst. *Kon.* Dezaken.

Bevind ik zoo, dat ik niet wel zal kunnen raken
Tot mijne wensch, om van uw dienst gediend te zijn;
Vaert al te zamen wel. *Koning met al de zijnen binnen.*

Iuliana. 't Luk diend in 't onluk mijn;
Mocht nu mijn Vader, ach! in zijne oude dagen,
Van zijn gevangenis bevrijd zijn, en ontflagen;
En dat ik weten mocht hoe 't met mijn Broeder gaet,
Soo waer ik wel geruft in dees bedroefde staet;
Ik hoop den Hemel zal het al ten besten voegen,
Ik zal met Godes wil mijn willig vergenoegen;
Wel doet hy, die als 't luk niet wil gelijk men wou,
In ongeval aen God zijn dienst toond even trouw;
Gy opper Hemel God, hebt my mijn luk benomen,
Als 't uw belieft zoo kan ik tot geluk weer komen;
Is 't niet in werlds eer, 't kan wezen in een zaek,
Die mijn bedroefde staet kan troosten met vermaek;
Ey! Herderinne, wild mijn vrygheyd verschoonen,
Ik bid u, wild my doch uw hulp en bystant toonen;
't Is my een sware pijn, dat ik van Edel bloed
Geteeld, eylaes! eylaes! om nootdruft beed'len moet;
Ey! brengt my doch ter plaets, waer ik mijn dorst mach laven.

Amaril. Ik wenschten ons Princes zoo wel bedeed met gaven

Van het geluk, dat wy, u wisten te voldoen.

Iuliana. Ik heb genoeg als ik het leven weet te voên,
Al waer 't maer een stuk brood. *Corid.* O wonderlijke dingen!
Dat 's Menschen leven is zoo vol veranderingen;
Genadige Princes, lust u met ons te gaen?
Gy zult naer onte macht van ons werden voldaan.

Binnel.

CLAUDIAEN in Bedelaers gewaad.

Claud. Zoo lang de voorspoed diend, en 't luk blijft by de menschen,
En deeld haer gaven uyt naer wil, en hartens wenschen;
Zoo lang, eylaes! zoo lang, zoo lang, en langer niet,
Bevind ik dat een mensch, van menschen, hulp geschied;
O wonder wankel rad! hy doold in sijn vertrouwen,
Die op het hoogst gebracht, uw hoogte waend te houwen;
Hy doold die in 't geluk 't verand'ren niet beoogt,
Dat hy weêr dalen kan, gelijk hy is verhoogt;
Wel doet hy die in luk, het onluk steld voor oogen;
Wel doet hy die zich niet vertrouwt op sijn vermoogen,
En bind sijn lusten aen de gaven van 't geluk,
Op dat, als 't nood-lot komt, een onverwachte druk
Hem niet en overvalt; maar dat hy zich na mate
In onluk dragen kan, als 't luk hem heeft verlaten;
Troost nu, ha! Claudiaen, in 't onluk, u met reên.
Hebt gy niet 't geengy had, zijt even wel te vreên
Indien gy wel door ziet de wereld, en haer zaken,
Gy kunt van 't ongeluk noch uw gelukken maken;
'k Acht werelds luk geen luk, 'k acht werelds eer geen eer,
Die als zy zijn op 't hoogst, zeer schielijk dalen weêr.
Wat heb ik meenig Vorst, en Prins, op dezer Aarde
Gekend, die sijn geweest in luk, en grooter waerde,
Geacht, geeert, ontzien, als Goden aengebeên,
Maer, leyder! op een kort gleedal die eere heen;
Zoo gaet het met den Mensch, die heden is verheven,
Werd morgen uyt sijn staet verstoeten, en verdreven;
En die den oorspronk wil van dit ellend ontgaen,
Die moet niet alte vast op sijn vermogen staen,
Lukzalig is dat Land, Godzalig zulke Menschen,
Die niet uyt anders nood haer luk en vreugde wenschen;
Godzalig zulk een Prins, gezegend zulk een Land,
Daer men voor woeste krijg een zael'ge vrede plant;
En daer de liefde bloeyd, en daer de Vorsten trachten,
Meer luk door vrede te verkrijgen, als door krachten;
Daer rijk Rijk, Land, en Stad, een yeder leeft na lust;
En d' Eelste staet op Aerd is vrede, vol van rust;

Hoe rustig zoud ik zijn, dat ik my mocht begeben,
 Te leyden op het land een arrem Herders leven;
 Had ik mijn Zuster Iuliana hier by mijn,
 En waer mijn Vader wel, ik zoud gerustig zijn;
 'k Betracht geen Hoogheyd meer, zoo lange als ik leve;
 Ik zal in soberheyd mijn zoeken te begeben
 Hier op het Land, en by de Herders in het groen,
 Daer ik mijn lusten kan in kleynigheyd voldoen.

Juliana 'k Zie daer een Herderin, oft Boermans Vrouwe komen;
uyt. Ha Claudiacn! by u diend wel in acht genomen
 Te veynzen; op dat gy u niet en maekt bekend,
 Of yemand merken kan, gy d' Hertoogs Zoone bent.

Iuliana. Gy die hier achter land dus bidden loopt, en bed'len,
 Hebt beter dagen als wel hebben veele Ed'len,
 Oft Koningen op Aerd. *Claud.* Indien my niet ontbreekt,
 Boerinnetje, het geen waer van men dikmaels spreckt,
 Dat is 't genoeg, 't welk ik wel in my bevinde,
 Voorwaer een Koning zijnen staet noyt zoo beminde
 Als ik wel doe de mijn. *Iuliana.* 'k Geloof het geen gy zegt;
 'k Verzoek aen u dat gy my doch eens onderrecht,
 Of 't wel zoo eerlijk, als 't gerust'lijk is, kan wezen.

Claudi. Wat dat belangt, ik zal, Boerinnetjen, in dezen,
 Na mijn vermogen u antwoorden op die vraeg;
 't Is eerlijk, als gerust. *Iuliana.* Nochtans wy alle daeg
 Veel menschen, in dat oordeel, anders hooren zeggen.

Claudi. Wanneer men deze zaek in redens schael wil leggen,
 En overweegen die, zoo is 't gelijk ik spreek,
 Ik oordeel van mijn zelfs; ik die in armoed steek,
 Soud gaerne, zoo ik kost, yets eerlijks beginnen,
 Om mijn nootdrustigheyd met meerder eer te winnen;
 Dan doch gelegentheyd, 't zy hoe veel dat ik doe,
 En voegt my in het minst geen and're middel toe;
 Mits ik niet anders kan, voeg ik my na de reden,
 Daer ik het meeste derf, steld my het minst te vreden,
 Maer zoo ik meerder kost, daer ik het minder zocht,
 Om dat het minder my het meest gemak aenbrocht,
 Soo waer 't zo eerlijk niet. *Iuli.* de waerheyd doet het blijken,
 Dat wijsheyd zoo wel is in arme-luy, als rijken;
 Uw redens die zyn klaer, in 't geen gy reedlijk leerd,
 Soo dat gy door uw reën aenprikeld mijn begeert,
 Om meerder reden, op dit stuk, met u te maken.

Claudi. 'k En dacht noyt op het land tot zulk geluk te raken,
 Dat ik zoo rijken schat in d' Armoed vinden zouw,
 Dat om mijn redenen my zoo een lieve Vrouw

Soud sme eken, schoon gy zijt een Herderin, uw zeden,
Uw kennis, uw verstand, uw wijsheyd, en uw reden
Doen my bedenken, of wel zoo een heufch gemoed
Soud kunnen werden by de Herders opgevoed.

Iuliana. De gaven des verstands zijn voedzels van goê zeden,
Gelijk als uyt verstand voort-komen wijze reden;
Soo is verstand het stof 't welk wetenschappen voed,
En uyt de wetenschap zoo komt een heufch gemoed;
Des heusheyds oorspronk, is 't verstand van God gegeven;
Soo wel die, die te Land, als in de Hoven leven,
Genieten deze gaef; dies oordeel ik voor mijn,
Dat wel goê zeden kunnen by de Huysliens zijn,
Indien zy met verstand begaeft zijn. *Claudi.* Wijze Vrouwe;
Wat luk is 't my dat ik hier sprake met u houwe;
Al schijn ik ongeacht, zoo is nochtans mijn hert
Geneygt tot wetenschap, die by de Wijze werd
De grootste schat ge-acht, die yemant kan bekomen;
Ik ben een Bedelaer, maer heb steeds by de vromen,
Als wijze, my vervoegt; ten tijden als het luk
My noch bevrijd had voor des Armoeds droeve druk.

Iuliana. Zijt gy getrouwt? *Claud.* O neen. *Iuli.* Meent gy uw jonge Iaren
Te slijten, zonder dat gy Echt'lijk zoekt te paren?

Claud. Ik weet niet, Herderin, hoe dat noch loopen ken.

Iuliana. Hoe hiet gy? *Claudi.* Celidon.

Iuliana. Van waer? *Claudi.* Van waer ik ben
Zal ik u, Herderinne, garen openbaren;
Ik ben een Fransman, doch heb van mijn vijftien Iaren
Den oorelog gedient. *Iuliana.* Wel Celidon dat 's vreemt,
Wijl gy een Krijgsmann zijt, dat gy geen dienst en neemt;
't Waer meerder Eer, als dus te beed'len achter lande;
De Krijg geeft Edeldom, en 't Beed'len dat is schande.

Claud. 'k Zoek Edeldom, nocht Eer, nocht Staet, nocht Werelds pracht,
Maer zulke Edeldom, die God zelf Edelacht;
Ik zoek mijn wille na de wille Gods te voegen,
'k Heb in mijn armoed een rijkelijk genoegen;
'k En zoek geen geen Hooffche Staet, 'ken wensch geen werelds eer,
Maer dat ik hebben mocht van Gode mijn begeer;
Een Goddelijke wensch zoud ik van God betrachten.

Iuliana. Wat zoud dat zijn? *Claudi.* Maar dat gy mijn woud achten
Zoo waerdig, indien gy noch zijnde ongetrouwt,
My in uw liefdens dienst voor slaef aen-nemen woud;
Hoe wel op 't duyzent ik mijn zelfs onwaerdig kenne,
Zoo grooten gunst van u, zal ik nochtans gewinnen

Mijn leven t' uwen dienst, mijn wille na uw wet
Te voegen; lieve Vrouw, indien 't my niet belet
De wangunst, die gy my in plaets van Liefd mocht toonen.

Juliana. d' Aenbieding van uw dienst is waerdig te beloonen
Met dankbaerheyd; wat trouws verbond aengaet,
Ik ben noch vry en los, en leef een Maegden staet;
En draeg u gunst, mits ik speur uw genegentheden,
Die eveneens als ik, in kleynheyd zijn te vreden;
Wild gy een Herders staet aenvaerden neffens mijn,
En met mijn kleyne macht, en gunst te vreden zijn;
Ik zal u, waer ik kan, dat meugt gy vry vertrouwen,
Mijn hulpe bieden; mits dat gy u zult verhouwen
Hier op het land, en my in als uw dienften doen.

Claud. Ik zal, ha! lieve Nymph, met u de schaepjes hoên;
Ik zal u alle dienst, en alle liefd doen bliken;
Ik zal u eeren, en zoo eeren dat geen rijken,
Ja Princen op der Aerd, meer eere kunnen bien
Aen haer Princeffen, als gy wel van my zult zien;
Ik bid u, waerde Nymph, dat gy my doch laet weten
Hoe dat gy zijt genaemt.

Juliana. 'k Ben Sylvia geheten,
Een ouderlooze Maegd, by d' Huyfliens op-gevoed,
En by de Herders, die zeer aengenaem, en zoet
Hier oeffenen Musyk, verkeer ik alle dagen,
Dewijl ik in die vreugd heb groot'lijks mijn behagen.

Claud. Die Kunst, ha! lieve Nymph, ik metter harten min,
En redelijker wijs ik ook ervaren bin;
Ik zing, en speel wel meê't zy wat my voor mach komen.

Juliana. Wy hebben, Celidon, op heden voorgenomen,
Een treflige Musyk te maken, dies gy meugt
Uvoegen neffens ons, op dat de zoete vreugd
Te aengenamer zy.

Claud. Ha Sylvia! die 'k minne,
Uyt goên genegentheyd, met hert, met Ziel, en zinne,
De Liefde tot de Kunst, reeld Liefde die u mind,
Soo mind, dat Celidon zijn Liefde vast verbind,
Om Sylvia alleen, als zijne Ziel te eeren.

Juliana. Kom, Celidon, laet ons na het gezelschap keeren;
Neemt aen een Herders Kleed, en voegd u na de tijd,
Veynst waer gy komt, en zegt dat gy mijn Broeder zijt;
Houd onze Liefd bedekt, en gantschelijk verborgen,
Van kleding, en van als zal ik u wel verzorgen.

Binnen.

TWEDE HANDELING.

CLAUDIAEN in Herders kleding, JULIANA, AMARILLIS, GRUCELLA, CORIDON, de MUSYK, met Rey van Musicanten; by haer hebbende eenig gebloemte, 't welk zy dragen na den Tempel van PALLAS, alwaer zy die zelve op-offeren, met een Musijk, van zang en spel.



Grucel.



Rund Coridon, ik hoop dat onze Offerande
Yets vruchtbaers werken zal.

Amaril. Te meer wanneer wy branden
Dees Bloempjes uyt-gekeurt.

Grucel. Met Lauw're blaën geziert;

O Maegd, ô Edele Maegd! wel waardig Gelaurierd;
Kom, zoet gezelschap kom, laet ons dees Tempel groeten,
De Kunst-Godin ter Eer, met neer-geboogen voeten;
Vereenig snaer, en stem, een yder vat zijn toon,
En kniele nevens my voor Pallas waerde Troon;
Ey! offer op met vreugd de Kunst-Godin, Kunsts schatten,
Strijkt eens op de Vyool op dat wy mogen yatten

Den

Den toon, recht na den eysch; strijk noch eens op de G,
 't Is wel, kom laet ons gaen, en dragen d' Offer meê.
 Goddinne van de Kunst, wy pronken uw Altaren
 Met Bloempjes, en Lauwrier, op dat wy onse snaren,
 Door zoet geluyt, en geur van 't aengename groen,
 Naer uw behagen tot den Hemel rijzen doen;
 Verſmaed de dienſten niet die wy uyt liefde toonen;
 Maer wild met uwe gunſt, ô Kunst-Godin! beloonen
 Aen d' Ed'le Maegd Muſyk ons waerdigſte vriendin.

Pallas. Gy zijt my wellekom, tred nader tot my in,
 Uw ſtemmen offert op, vang aen, vang aen uw vreugde,
 En Goddelijke Kunst vermengt met alle deugde.

Hier moet Muſicael gezongen en geſpeelt werden, dient gelet, dat
 yder ordentelijk neder knielt voor den Tempel; na dat 'er
 gezongen is, ſpreekt Pallas;

O Ed'le Nymph Muſyk! uw Kunst ik zoo hoog acht,
 Dat ik u waerdig houd om onder het geſlacht
 Der groote Goôn te zijn; ô Kunst! ô Ed'le vreugde!
 O Goddelijk vermaek! ô vrolijkheyd vol deugde!
 O zang! ô zoet geluyt! ô liefſelijk geſpel!
 Uw vreugd ik boven al, naest 's Hemels vreugde ſtel;
 O vreugde! door de luſt uw kracht alleengekregen,
 O ſtemmen! wiens vermaek de Goden zelfs bewegen;
 O snaren zoet geklank! ô lieve melody!
 Die zelfs de Goôn beweegt, en trekt mijn gunſt tot dy.

Muſyk. Ik ſpeur, ô Kunst-Godin! tot onze kunst uw krachten,
 Daer 't Aerdsch geſlachte die in tegendeel verachten;
 Ia treden nu by na mijn waerde met de voet,
 Dies ik, ô Kunst-Godin! om gunſt u ſmeeken moet;
 Weleer waer ik geacht in Koninglijke hoven,
 Nu door een ſnood gebroet onwaerdelijk verſchoven;
 Wel eer ben ik geweest van grooten aengebeên,
 Nu van een bot geſlacht als met de voet getreên;
 Derhalven, ô Godin! ons Muſicale Scharen
 Ootmoedig buygen neer, en pronken uw Altaren,
 En Offeren u op de gaven van ons Kunst,
 Op dat wy door die vreugd bewegen u tot gunſt;
 Gunt ons, ô Kunst-Godin! zoo in de kunst te groeyen,
 Dat onder ons de Kunst in rechte Liefd mach bloeyen.

Pallas. Vriendin, Edel vriendin, 'k en heb niet in mijn macht,
 Dat u niet zy gegunt, indien gy 't maer betracht;
 Dies ſpreekt wat gy begeert. *Muſyk.* 'k Sal op gevoyſde maten,
 Ons zoet verzoeken u in Rijmen hooren laten.
 Gy Claudiaen, die vry meer als uytmuntend zijt,
 Sing op ons Rijmpjes, dees Goddinne toegewijt.

CLAVDIAEN zingt alleenig deze navolgende rijmpjes, dat gedaen zijnde, werd'er Musicael met volle stemmen op vervolgt.

WT die ter Aerden buygen,
 Tot een Offerande;
 Zoo deze Bloempjes tuygen,
 Die op't Altaer branden;
 Door Kunst, uw gunst, Godin; wy in, onze vreugd betrachten,
 Dat nijd nocht haet, ons nimmer schaed, dat nijd nocht haet, verkrachten
 De Musyk, die wy hoog achten.

Hier op volgt de Musyk met volle Stemmen.

Coridon. Ons uyt-geftorte vreugd, ons spelen en gezank,
 O wijze Kunst-Godin! neemt, bidden wy, in dank;
 Ik twijfel niet oft gy, ô wijsheyd aller wijzen,
 Zult onze oefening, en eerb're kunste prijzen;
 En om uw goede gunst ik mijne dienste doe.

Pallas. Ik stier uw waerdig Lof tot aen de Wolken toe;
 Vaer voort, ey! vaer zoo voort, de leugd in deugd te leeren,
 Doet d' Amstel met het Lof van uwe kunst vereeren;
 Voed harten in uw lust, queekt Zielen in uw vreugd,
 Sijt leerzaam in uw Kunst, en stichtend aen de leugd;
 Mijd laster, haet, en nijd, ontucht, lichtvaerdigheden,
 Tot niemants nadeel wild in Rijmen, oft in reden,
 Uw Edelheyd misdoen; maekt dat gy met uw Kunst
 De deugde blijken doet, gy krijgt der Goden gunst;
 Mijn hulpe, waer s' u diend, zal altijd zijn ten besten.

Musyk. Dijn groote Majesteit bedanken wy voor't lesten.

Binnen.

A M A R I L L I S, G R U C E L L A.

Amaril. Wat of Coridon bedrijft,
 Dat hy dus lang van ons blijft,
 Waer mach hy zijn op-genomen?

Grucel. Amarillis, 't is noch vroeg,
 En wy hebben tijds genoeg,
 Coridon die zal wel komen.

Amaril. Die de Liefde niet en proeft,
 Weet niet wat de Liefde behoeft;
 Ach! Grucella als men Minne,
 Als men Liefde pleegt, en vrijd,
 In het groenste van de tijd,
 Heeft men qualijk halve zinnen.

Grucel. Amarillis, jonge Meyd,
 Laet u zijn van mijn gezeyd,

- Wild mijn woorden wel onthouwen;
 „t Is de Eer te licht gewaegt,
 „ Als een Jonge teere Maegt
 „ Hare liefde vleyd op trouwe.
- Amaril.* Hoe Grucella ,dit 's te slecht,
 Gy dient beter onderrecht,
 't Schijnt uw ouwe kouwe dagen,
 Niet gevoelen Liefdensaerd,
 Gy weet niet wat Liefde baerd,
 't Schijnt gy noyt hebt Liefd gedragen.
- Grucel.* Amarillis, wulleps dier,
 Weet gy wel, dat by het vyer,
 Meest de Min werd vergeleeken?
- Amaril.* Ia Grucella, ik beproeft,
 Dat dat vuur verkoeling heeft,
 Zal 't zijn heete krachte brecken.
- Grucel.* Door wat middel? *Amaril.* Door de Min.
Grucel. Losse woorden, zotte zin;
 Amaril, 't geen u doct branden,
 Zoekt gy tot verkoeling, ach!
 Amarillis, noyt men zach
 Zulke minne zonder schanden.
- Amaril.* Is het schande dat men Mind,
 En uyt Liefde is gezind,
 Om in d' heylige Eecht te trouwen?
- Grucel.* Neen, ô neen! dat zeg ik niet,
 Maer het misbruyk datter schied
 Onder dies, werd schand gehouden.
 Dit is misbruyk, dat een Maegd
 Vryers hare liefd op draegd,
 Vryers staet het toe te vryen;
 Vrysters zulliks schaden kan,
 Soeken Vrysters Vryers an,
 Dat zal haer tot schande dyen.
- Amaril.* Dat beken ik, Vrysters Min
 Heelt veel schand, en opspraek in;
 Maer werd zy gevrijt, wat reden?
 Dat zy niet weêr lieven zouw,
 Siende hare Vryer trouw,
 Door des Liefds genegentheden
- Grucel.* Noch en staet het haer niet vry,
 Datze blijken laet dat zy,
 Graegten heeft, om Liefd te loonen.
- Amaril.* 't Is de Eere niet mildaen,
 't Kan der Maegden Eer niet schaên,
 Op 't verzoek, weêr liefd te toonen.

Grucel. Amarillis is noch slecht, Amarillis, jonge Meyt,
Weet niet dat een looze knecht, 't Geen dat ik u heb gezeyd,
Maegdens zinnen kan bekooren; Om u beters wil gefchieden.
En haer vryen met de mond, Daer's uw Lief, Grucella gaet,
Tot dat hy haer Maegdom vond, Doet met hem zoo gy 't verstaet,
Die door vryheyd gaet verlooren. Ik en kan u niet gebiede.

Coridon. Hoe Nymphje dus alleen? *Amaril* Alleenig en verzeld
Met zulk geleftchap 't welk mijn hertjen heel ontfteld;
Gedachten zijn t die my de Liefde doen beproeven.

Coridon. Hoe Amarillis, kan de Liefde u bedroeven
Door werking van 'tgedacht? *Ama.* 'tGedacht beftraft my, ach!
Dat ik de liefd niet meer zoo licht gelooven mach.

Coridon. 't Is ydelheyd, ik moet u hertje wat vermaken;
Ik hoorde flus een vooyse, kost ik het wel raken,
Ik speelden 't op mijn fluyt; 't is, *Amaril*, heel zoet,
Zoo dat ik u het Liedjen nu eens speelen moet.

Hy speeld op de Fluyt, dat gedaen zijnde spreekt hy.

Wat dunkt u *Amaril*? *Amaril.* Uw speelen steelt mijn zinnen.

Coridon. Uw vriendelijke lonkjes doen my u beminnen,
Ach! lieve *Amaril*, dat ik zoo speelen kon,
Dat ik het hertje van mijn *Amarillis* won!
Wie zoud men lukkiger als *Coridon* dan achten?

Amaril. Gy *Coridon* behoeft van mijn niet te verwachten
Dat ik u lieven zal.

Coridon. Hoe *Amaril*, wat reên,
Dat gy niet zijt te vreên
Met mijn getrouwe Minne?

Amaril. Ey! Herder mind my niet,
Maer na een ander ziet,
Daer gy meer gunft meugt vinne.

Coridon. Mijn dunkt dat hier in 't woud,
Een Echo zich verhoud,
'k Moet zien of ik die vinde;
Hier oft een weynig voort,
Heb ikze lef gehoord,
Het was omtrent dees linde.

Hy fluyt
eens. Hier is 'et, *Amaril*,
Ey! weeft een weynig stil,
En let eens op dit queelen;
Wat speelen ik besta,
Die bootst my d' Echo na,
En zal 'er tegen speelen.



- Coridon.* Was 't, Amaril, niet zoekt?
Amaril. 't Beweegden my 't gemoed.
Coridon. 't Geeft my een lust tot speelen.
Amaril. Het trekt mijn hert tot Min.
Coridon. Dies ik noch eens Begin.
Amaril. Wat doch? *Coridon.* Op nieuw te queelen.
Amaril. Queelt *Coridon*, ey queelt!
 Mijn Ziel, en hertje steelt,
 Steelt 't geen u werd gegeven;
 Steelt mijn geheel, ik lijd,
 Ik ben mijn zelve quijt,
 En leef, als zonder leven.
- Coridon.* Ik Leef na uw begeer,
 Ik steel u, steelt mijn weêr.
- Amaril.* Ach *Coridon*, mijn eygen,
 Ik steel 't geen gy my geeft.
- Coridon.* Door u mijn Zieltje leeft.
Amaril. Na u mijn zinnen neygen.

IULIANA.

Iuliana. Als ik mijn droëve Staet aendachtig overweeg,
 Soo vind ik, laes! mijn hert van alle vreugde leeg;
 Ik ben een Hertooqs Kind, geteeld van Edelbloede,
 Berooft van Erfen Land, van Schat, van Staet, van Goede;
 Waertoe, ach leyder! is't gekomen nu met mijn?
 Datik, eylaes! moet een verworpen Dienst-maegd zijn,
 Hier op een vreemde plaets, by ongcachte lieden,
 Daer ik in ballingschap, om straffe te ontvlieden,
 Het Arme Vee moet hoên; en dat my meest berouwd,
 Ik heb een Bedelaer tot mijnen man getrouwt;
 Hoe Iuliana, dat gy dus u hebt vergeten,
 En zonder achterdocht, oft kennis af te meten;
 Hoe door't verloop des tijds, het luk noch keeren ken;
 U is't, ô Goôn! bewust, in wat verdriet ik ben;
 'k Heb Celidon belooft, maer ach! wat wil het wezen?
 Door hem en kan ik noyt tot staet weêr zijn gerczen;
 Wat beeld gy Iuliana steeds u zelve in?
 Waer toe u dus ontrufft door een verwerde zin?
 Drijft dees gedachten uyt, en voegt u na de reden,
 Gy hebt al wat gy meugt indien gy zijt te vreden;
 Wanneer gy u bedenkt, en wijsfelijk beraed,
 Soo gaet de kleynigheyd verr' boven hooge staet;
 In my ontbreekt doch niet, als maer een goet genoegens,
 Dies ik my daer na hoop te neygen en te voegen.

Ik zal, ha! lieve Lomm're Bomen,
 Wat nader uwe groente komen,
 En zetten my wat neêr op uw begrae'de kant;
 Daer beekjes Cristalijne vlieten
 Al ruyfchend langs uw oever schieten,
 Uw oever die met Elzen takjes staet beplant.
 Ik zal in uw begrae'de dalen,
 Mijn droevig hertjen wat op-halen,
 En plukken Bloempjes, uyt het natte Cristalijn,
 Wiens driffes ruyfchend neder vallen,
 Voên Bloempjes, kruidjes, aen de wallen,
 Waer van ik plukken zal mijn Lief een kransfelijn.
 Om hem mijn Siels Apol te noemen,
 Sal ik hem met een Krans van Bloemen
 Bekranssen, hem die ik keur voor mijn waerde Man;
 En Offeren 't hem op met vreugde,
 Die my doet minnen om zijn deugde,
 Zijn deugde die ik na waerdy niet loonen kan.

Nu Iuliana voed u zinne
 Hier in 't Belommert groen met minne ,
 Dewijl gy Iuliana hier alleenig bent ;
 Uw droeve zinnen wild verpoozen ,
 Verschuylt u onder deze Roozen ,
 Een Liedje zingt , op 't aerdigst Voysje dat gy kent.

JULIANA gaet in de groente neder-zitten ; en zingt
 dit navolgende Liedjen , ondertusschen komt den
 KONING uyt , luystert na 't zingen.

L Aura zat laeft by de Beek ,	Hier meê zigt zy weder neêr ,
Onder 't schaeuw van Elzen Bomen ;	En begint op nieuw te droomen ;
Zachies zy in 't water keek ,	Zooje wild , zoo mengje komen ;
Is daer na in slaep gekomen ;	Nee , ô neen ! het krenkt mijn eer .
En begoft heel zoet te droomen ,	Voort neemt by een hand vol groen ,
Van de liefde , van de Min ;	't Geen door mengelt was met Roozen ;
Slapend is zy neêr gezegen ;	Laura riep , wat wilje doen ?
Met haer boezem los geregen ,	Ik begin van schaemt te bloozen ;
Lag die zoete Veld-goddin .	Daer ging zy een zuchje loozen ,
Wijl zy daer alleenig zat ,	Viel weêr zoetjes neêr in 't gras ;
Coridon ging by haer zitten ;	Och ! ik ben door droom bedroogen ,
Mits hy na haer borssjes vat ,	Riep zy met beslooten oogen ,
Roept zyn Laura , wat is ditte ?	'k Meend ik zonder Maegdom was .
Ach ! mijn boezem brand van hitte ;	

Koning. O lieflijk gezang ! ô zoete minne reden !

Die my tot Min beweegt ; ik koom vrymoedig treden
 Hier in dit Lomm're groen , daer ik , ô Harderin !
 Met een genegen Siel op-offer u mijn Min ;
 Een Konings hert hebt gy , o Harderin ! gevangen ,
 En met de bloosjes die op uw sneu-witte wangen
 Soo schoon gemarmert staen , beweegt gy my , dat ik
 Mijn hert gevangen voel in Liefdens zoete strik ;
 Een Koning knielt voor u , een Koning , wiens vermogen
 Is minder als een slaef , alleenlijk door uw oogen ;
 Uw oogen , ja daer by een aengename klank ,
 Vol zoete zoetigheyd , van treffelijk gezank ?
 Dees doen my in uw dienst ootmoedig neder buygen ,
 Om u de neyging mijnes herten , te getuygen ;
 't En is geen wulpsche Min , 't en is geen y'dle tocht ,
 Die maer voldoening van mijn Mins genot verzocht ;
 't Is Liefd , oprechte Liefd die ik tot uwaerts drage ,
 't Is Liefde , wiens gelijk men noyt ter wereld zage ;
 't Is Liefd , voorwaer 't is Liefd , 't is Liefde ach ! wiens kracht ,
 Ha ! schoone Herderin , uw weder Liefd betracht .

Iuliana. Den Koning die misdoet zich zelve. *Kon.* Door wat reden?

Iuliana. Vermits zijn Majesteit verkleend zijn waerdigheden,
Ont-Eeld zijn Edeldom, en spreekt van Liefd met haer,
Die nutter diend getrouwt met eenen Bedelaer,

Koning. Neen Harderin, ô neen! gy moet met mijn belyen,
Dat Liefds keur niet en ziet alleen op de waerdye
Van Adel-Rijke pracht; maer Liefd volgt Liefdens wet,
En Liefd betracht weêr Liefd, daer Liefd haer zinnen zet;
Geen Adeldom zoo Eel, geen Edelheyd zoo waerd,
Als de genegentheyd die rechte Liefds keur baerd;
Gy moet, ach Harderin! dit neffens mijn vertrouwen,
Indien dat gy u wild aen reên gegrond-vest houwen;
Dat niets Liefd overtreft hier op dit Aerdsche Dal;
Of 't spreek-woord waer vergeefs, de Liefd verwind het al;
Wild gy uw weder-liefd aen mijne Liefd doen blijken,
Ik zal u Echtelijk bedeele met twee Rijken;
Dat 's 't Atheensch Hartogdom, en 't Griexsche Koningrijk,
D'welk gy bezitten zult, en wezen mijns gelijk.

Iuliana. Eerbiedig buyg ik neêr om dankbaerheyd te toonen,
't Vermogen my ontbreekt, dees eere te beloonen;
Ik kniel ootmoedig neêr, buyg danbaerlijk ter Aerd,
Ia uw slavin te zijn is Sylvia niet waerd,
Grootmogend Majesteit, ik bid u leeft na reden,
En steld u Liefdens keur door achterdocht te vreden;
Dat gy u niet vergeet in Liefde-looze Min,
Tot my een Huylmans Kind, een schamel Herderin.

Koning. Hoe gy u meer verkleent, hoe ik u meer verheffe;
Gyzult in Eer en Staet gantsch Grieken overtreffen;
Gy zult zijn Koningin van Grieken, hier t' Atheen;
Rijst Herderinne rijst, laet knielen met gebeên
Die 't knielen voegt, om u tot Liefde te bewegen;
Vergunt my, zoo uw gunst van my mach zijn verkregen,
Uw weder-liefd, ik bid. *Iulian.* Grootmogend Majesteit,
Die 't bidden niet en voegt, aen mijn onwaerdigheyd;
Ook is 't zoo verr' met mijn, dat door beloft van trouwe,
Ik my verbonden heb, te zijn een Herders Vrouwe.

Koning. Is 't maar beloft, ach! die beloft kan zijn ontdaen.

Iuliana. Ik vrees de Goden my met straffe zouden slaen.

Koning. En is 'er dan geen hoop uw weêr-liefd te verwerven?

Iuliana. Veelliever hier ter plaets den dood, eylacy! sterven.

Koning. Bedenkt u Herderin, wat het verschillen zouw,
Te zijn een Koningin, oft arme Herders Vrouw;
Te hebben alle lust, en in de weeld te leven,
Of zich in d' arremoeud tot slaverny te geven;

't Verschil dat iste groot. *Iuliana*. Hoe veele dit verscheeld ,
 Zoo kan nochtans de lust , de overvloed , de weeld ,
 My niet meer geven als een tijdelijke vreugde ,
 Die ik zoo hoog niet acht als ik wel doe de deugde ;
 Deugd die niet oogt op Staet , oft groot geachte dingen ,
 Die onderworpen zijn des tijds veranderingen ;
 Deugd , die de Ziele baerd een onvergankelijk zoet ;

Claud. Deugd , die in 's Hemels vreugd de Ziele brengen moet ;
 uyt. Daer komt mijn *Celidon* , 't is tijd voor mijn te scheidten.

Koning. Wat oorzaak? *Iuli*. Om het Vee , Genadig Heer , te weyden.

Koning. Indien ik dan van u niet meer verkrijgen kan ,
 Zoo bid ik *Herderin* , doet my die eer doch an ,
 Dat ik uw lieve stem , en zang , noch eens mach hooren.

Iuliana. Ik die my acht te zijn *Slavin* voor u gebooren ,
 Doe wat uw wil gebied , in onderdanigheyd ,
 Stel ik mywillig te voldoen zijn *Majesteit* ;
 Daer is mijn *Celidon* , die met zijn aerdig speelen
 Yets trefstigs maken zal , als ik begin te queelen ;
 Kom *Celidon* zit neêr hier in 't besommert groen ,
 Om zijne *Majesteits* believen te voldoen.

Claud. Grootmogend *Vorst* , indien uw *Hoogheyd* scheidt behagen
 In *Kunst* van goet *Musyk* , 't is billik wy ons dragen
 Als onderdanen , om zijn *Hoogheyd* met vermaek
 En vreugde te voldoen. *Koning*. 't Is *Herder* zoo een zaek ,
 Die ik op *Aerden* houd het *Eelste* aller *Kunsten* ,
 En zal derhalven u betoonen doen mijn gunsten ;
 Veel meerder luk hebt gy , als ik , een *Vorst* gebooren ;
 Ach ! had den *Hemel* my tot zulk een luk verkoren
 Als u , ik waer vernoecht ; doch dit stel ik ter zy ,
 En met uw zoet *Musyk* verheugt een weynig my.

CLAUDIA EN speelt onder het zingen van IULIANA ,
 ondertusschen komt APOLONIA luysteren.

O Liefde ! wiens Vermogen

Doet mijn keurig kiezen ?

O keur ! gevoed door d' oogen ;

Gy doet mijn verliezen ,

Mijn Troon , en Kroon . Ia , 't Hof , vol lof ,

't welk ik verzaeke ;

Ach *Floriaen* ! Liefd port my aen , ach !

Floriaen , ik haeke

Konings schat uw deel te maeken.

Hoe , *Hooffsche Koninginne* !

Die een *Herders* leven

Wild boven 't Hof beminnen ,

Goude Kroon begeven ;

Koning. Uytmuntend zoet gezang van *S* tem , van *V*oys , van woorden ,

Dit Liedjen ik met zulk een lust en aandacht hoorden ,

O zoete

Mijn staet , vol sijnad , oprecht , maer slecht , niet
 geacht op Aerde ,

Daer 't Hof , en Troon , ja *Konings* Kroon ,

daer 't Hof en Troon , vol waerde ,

Zijnte Eel mijn Staet 't aenvaerden.

Hoe Edel deze schijnen ,

Kunnen zy wel geven ,

Het geen men weet te vinnen

In een *Herders* leven ?

Dat 's lust , vol rust , daer min , na zin ,

Floriaen moet *Minnen* ,

Cecilia , ziet hoe ik sta , *Cecilia* , mijn zinnen

Vallen op u , *Koninginne* ,

O zoete Sylvia ! dat ik genoodzaekt ben,
Te melden mijne vreugd, die 'k niet verbergen ken.

Apolon. Heer Broeder, even is 't met my, als u gelegen,
Ik heb door dit gezang genegentheyd gekregen,
Die my doet minnen ; als, voor dezen heeft gedaen,
Cecilia, toen zy beminde Floriaen ;
Ik bid zijn Hoogheyd, mijne Koninglijke broeder,
Vergun my, dat ik hier met dezen Schapen-hoeder,
Yets spreken magh van liefd. *Koning.* Doet zoo het u gevalt,
Ten aenzien dat ik my bevind in een gestalt,
Als gy, mijn Zuster, doet ; het schijnt dat hier de Goden
Ons herten trekken na de wet van liefds geboden ;
Ik min dees Herderin, en zal haer tot mijn Vrouw
Verkiezen, door de Echt, en wettelijke Trouw.

Apolon. En ik dees Herder ; ach ! de Liefde heeft geen wetten,
Ik weet niet wat my doet zoo schielijk liefde zetten,
Op dezen Herder, die ik noyt en heb gezien.

Koning. Het geen onmog'lijk schijnt, bevind ik, kan geschien ;
Spreekt gy den Herder aen, ik zal de Herderinne
Met reden zoeken te bewegen tot mijn Minne ;
O schoone Sylvia ! ten aenzien liefdens wetten,
Moet ik my nevens u in 't groen wat neder zetten ;
Ey ! zegt my eens, hoe is dees Herder doch genaemt ?

Iulian. Grootmogend Koning, ach ! ik ben op 't hoogst beschaemt,
Omliefds reën te voldoen, aen u, aen uw genade.

Koning. Ey ! stelt de schaemt ter zy, 't schijnt 't Goddelijk aenraden
My, en mijn Zuster komt bewegen tot de min,
Haer na dees Herder ; my tot u, schoon Herderin ;
't Schijnt wonder 't geen hier blijkt, dat uyt een goed genegen,
Ik en mijn Zuster beyd, genegentheden kregen,
Uyt Goddelijke Liefd, en lust tot d' Echte Trouw ;
Dat d' Herder zy haer Man, en d' Herderin mijn vrouw !
Ik bid u zegt zijn naem. *Iulian.* Hy 's Celidon geheeten.

Koning. Ha ! Celidon de Goôn zijn tuyge mijns geweten,
Dat gy my groote dienst zult op het hoogste doen,
Zoo gy u voegen wild hier in dit lommer groen,
Om met een Konings Zuster van de liefd te spreken.

Apolon. Wel-Celidon het schijnt uw aanschijn geeft een teeken
Van schaemte. *Clau.* 'k Ben beschaemt, Me-vrouwe. *Apol.* Schaem u niet,
Dewijl gy onbeschroomt mijn open-herte ziet,
Dat zich zoo laeg verneerd, om uwe gunst te trekken,
En 't binnenst dat het draegt u ongeveynst t' ontdekken.

Claudi. Uw Hoogheyd is verdooft, en dwaelt van 't rechte spoor,
't Is zeker dat uw Hoogheyd haer geluk verloor,
Als zy my liefd toe droeg. *Apol.* 't Zijn redeloofse reden.

Claudi. Ten doen Me-vrouw. *Apol.* Met reën toont dan uw tegenheden.

Claudi. Ik zal, Me-vrouw, ik zal met redelijk beleyd
Betoonen op dees reden mijn reëns tegenheyd;
Voor eerst uw Hoogheyd moet met aendacht over-wegen,
Haer groote mogentheyd, met Lof, en Eer verkregen;
Haer Af-komst, Staet, Geslacht, haer Koninglijke bloed,
Van Adelrijke Stam in d' Hoven op-gevoed;
En aengezien, Me-vrouw, wy zekerlik bevinden,
Een redelijk gebruyk onder de Hof-gezinden,
Dat rechte Adeldom, na hooger Adel ziet,
Wanneer de Echt-lust Liefdens wille keur gebied;
En zoo in tegendeel den Adel hier mocht dwalen,
En uyt haer minder meerder Liefds genoeging halen.
Men ziet dat Hooger Adel haer dan lager acht,
En minder eere toond, als zy te vooren placht,
Dit's luk verliezing door vervolging van de reden.

Apolon. 't Is lukkigelijk gewin, als d' Hoogheyd kleynigheden,
Voor groote staten kiest; gy *Celidon* zegt wel,
Maer beter zijn de reën die ik daar tegen stel;
Doch, 't lust voor dees tijd my van die zaek niet te spreken;
Indien 't my voegde, *Celidon*, om u te smeken,
Ik deed, gelijk *Cecilia* wel heeft gedaen,
Die boven 't Coningrijk beminde *Floriaen*.

Claudi. Uytheemsche, groot *Princes*, ik die ter aerde buyge,
Om mijn ootmoedigheyd uw Majesteyt te tuygen,
Bid uw Genade aen, dat zy op 't hoogst verschoond,
De plompigheyd die u een botten *Herder* toond;
Dic u niet na den eyfch van uwe waerdigheden,
Vernoegen kan Me-vrouw, met redens destigheden;
Ik die een *Herder* ben, by *Herders* heb verkeerd,
Soo dat ik noyt meer heb als *Herders* plicht geleerd;
'k Weet niet op wat manier dat ik my zal verschoonen,
Dat ik uw heuf heyd na waerdyniet kan beloonen;
Doch op mijn *Herders* wijs, zal ik, ha! waerde *Vrouw*,
Bedanken u voor d'Ecr die 'k my onwaerdig hou.

Apolon. Gy hebt my, *Celidon*, in 't minst te danken niet,
Dewijl u noyt van my is eenig eer geschied.

Claudi. Meer eer, en tienmael meer als ik weet te vergelden.

Apolon. Gy zoud my vrundschap doen, indien dat gy u stelden.
Tot mijnen dienst. *Claud.* Tot uwen dienst Me-vrouw,
Ik my, gelijk uw slaef, eeuwigh verbonden hou.

Apolon. Ziet gy niet wat ik wil? *Claudi.* Ik wil wat gy gebied.

Apolon. Mijn wille zoekt uw dienst. *Claudi.* Uw diensten weyger 'k niet.

Apolon. Wild *Apolonia* dan dienen. *Claudi.* Steld hem wet.

Apolon. Die weet gy, indien gy hebt op mijn reën gelet.

Claudi. Ik sweer 't Me-vrouw, 'ken doe. *Apol.* Ha! Celidon, mijn zinnen
Die neygen nahet geen men noemt de zoete Minne.

Claudi. Me-vrouw! *Apol.* Ha Celidon! *Clau.* Me-vrouw! gy die gebied,
Wild u in 't minnen doch zoo verr' verlopen niet;
Uw waerde is te waerd, gy kiest zonder beraden;
Uw Hoogheyt doold, en dwaeld, en mind haer schand, en schade;
Uw eer, uw Eelgeschlacht, uw Koninglijke bloed,
Ha! hoog gebooren Vrouw, gy al te veel milddoed;
Had my 't geluk begaeft met Koninglijke waerde;
Had my 't geluk gestelt in Monarchy op Aerde;
Had ik voor d' Herders staf, een Schepter in de hand;
Bezat ik 't Koningrijk, en waer een Vorst van 't Landt
Dan zoud ik my, Me-vrouw, ter aerden neder buygen;
En my in Liefdens dienft uw trouwe Dienaer tuygen,
Maer nu, eylacy! nu, een armen Landmans Zoon,
Die maer een stroyen Hoet in plaets draegt van de Kroon.

Apolon. De Kroon, de Monarchy, den Adeldom, de prachten;
En kan ik waerder niet, als deugd en wijsheyd achten;
Die speur ik beyd in u, de wijsheid, en de deugd,
Die doen my Celidon beminnen. *Claud.* Ach! hoe meugt
Gy, Apolonia, een slaef om minne smeeken?

Apolon. Hoe meugt gy, Celidon, u zelve tegen-spreken?

Claudi. 't Is wonder een Princes op Herders Minne ziet.

Apolon. Meer wonder is 't, dat gy die wild ontfangen niet.

Claudi. Me-vrouw, ik ben 't niet waerd. *Apolon.* Vw waerd kan my vernoegen.

Claudi. Ik bid Me-vrouw, laet ik my by mijn Zuster voegen.

Koning. Wat zegt gy Celidon, dat dit uw Zuster is?

Claudi. Ia Heer. *Koning.* Mijn herte dan te meer geruster is.

Iulian. Mijn Heer, Celidon veynst, en schaemt zich in zijn minne.

Apolon. Hoe na is hy verlooft? *Iulian.* Ia Edel Koninginne.

Apolon. Aen wie? *Iul.* Aen my, *Apol.* Aen u? *Iuli.* Aen my. *Clau.* Och! ja, Mevrouw;
Dees Herderinne ik voor mijn beminde houw.

Koning. Dees Herderin en gy, zijt zelfs u zelve tegen,
Dat gy 't geluk niet wild, daer 't is tot u genegen,
Gy wild niet nu gy kunt. *Iuliana.* Ik kan niet zoo ik wil.

Koning. Achtusschen uwe wil, en macht is geen verschil,
Indien gy macht en wil wild t'zamen evenaren.

Iulian. Verbonden trouw heeft my verbonden om te paren
Met Celidon, en hem verbonden weêr aen mijn;
Dat tusschen onze Liefd noyt and're Liefd zal zijn.

Koning. Nochtans zoo moet en zal den Koning Silvia trouwen.

Claudi. Heer Koning! 't kan niet zijn, laet my het mijns behouwer,
Ik zal mijn trouw-verbond niet breken. *Iulian.* Ach bedaerd,
Swijgt Celidon, wy zijn noch echt'lijk niet gepaerd,
Nocht door beloft van Eed zoo veer, oft kunnen scheyde;

En dat behoudens eer. *Claudi.* O Menschen! ydelheyden ;
 Zijn 't daer uw zin op speeld ; hy mistrouwt die vertrouwt ,
 En op beloften van den Mensch zijn hope houd ;
 O Silvia ! zoo licht u Liefds beloft vergeten ;
 O Silvia ! schoon gy uw vry kend in 't geweten ,
 Had ik in u nochtans 't verand'ren niet verwacht ;
 O woorden niet gemeent ! ô liefde zonder kracht !
 Trouwt met den Coning vry , en leeft met zijn genade ;
 Zoo my den Koning kost , wie weet met welke daden ,
 Met welke sware straf hy my bestraffen zou ,
 In plaetse dat hy my zijn Zuster geven wou ;
 Schoon dat ik sterven most , zoo zal ik openbaren ,
 Wie dat ik ben , en wat dat my is wedervaren ;
 Ik vrees nocht straf , nocht dood , nocht lijden , nocht verdriet ,
 Nu ik de liefd van Silvia niet meer geniet :
 Genadig Vorst , en Heer , ik geef my in uw handen ,
 Ik die in Ballingschap most swerven achter landen ,
 Als uw groot achtbaerheid verwon mijns Vaders staet ,
 Waer door nu Celidon als balling dolengaet ;
 Ik ben geen Celidon , maer Claudiaen gebooren ,
 Een Edel Hertooqs Zoon , maer luk , en land verlooren ;
 Marcellus , oud en grijs , mijn Vader is. *Koning.* Hoe vreemt ,
 Dat na het ongeluk , 't geluk weêr oorsprong neemt ;
 O Goddelijk geval ! dat ons in werelds zaken ,
 Na 't ongeluk weêr kan tot het geluk doen raken ;
 Ik stel uw Vader vry en in zijn eerste staet ;
 Mits met mijn Zusters liefd gy u vernoegen laet ;
 Na dat de rampspoed quam u en uw Vader treffen ,
 Wil ik u weer tot staet ; en Hertooqs eer verheffen ;
 Indien mijn Suster Apolonia u trouwt .

Claudi. Het is mijn hoogste wensch , zoo zy 't mijn waerdig houd ;
 Vrouw Apolonia , u ik van herten minne ,
 Te meer ik door dit luk mijn Vaders luk kan winnen .

Apolon. Ach Edel Claudiaen ! hoe gaet het met den Mensch ?
 Ik zie , die God vertrouwd die krijgt het na zijn wensch ;
 Uw wijsheid , en uw deugd uw oeffening in kunsten ,
 Uw aengenaam Muziek , verdienen mijne gunsten ;
 In liefde 't uwaerts ; wijl den Hemel het zoo voegd ,
 Kies ik u Echtelijk zoo gy u houd vernoegt .

Claudi. Vernoegt ! ja zoo vernoegt , dat ik in mijn genoegen ,
 Soo lang ik leef , my zal in alle zaken voegen ,
 Om Apolonia te eeren , dag , aen dag ,
 Met zulke Liefd als men op aerde noyt en zag ;
 Had ik nu het geluk dat ik maer mochte weten ,
 Hoe 't met mijn Suster gaet , zoo mocht ik lukkig hetens .



Juliana. Het luk voldoet uw wensch, mijn Broeder Claudiaen;
Ziet hier uw Zuster Juliana voor u staen.

Claudi. O wonderlijk geval! mijn Zuster, hoe kan 't zijn,
Dat ik u heb geliëft in d' onbekende schijn?

Koning. Ha Juliana Lief! wat kan den Hemel werken?

Claudi. Een Goddelijke schikking wy hier in bemerken.

Apolon. Ach! Juliana, 't schijnt den Hemel met geluk.
Uweêr verlossen wil uyt ongeval, en druk.

Koning. Liefst Juliana my? *Julian.* Ik neem u w liefde an,
Hier ziet men wat de tijd door menschen werken kan.

Koning. Laet ons al t' zamen gaen ten Hoof, op dat wy meugen,
Uw Vader met dees vreugd op 't heugelijkst verheugen;
Laet al het Hofgezin bewuft zijn ons vermack,
Tot vrolijkheid, en vreugd, van dees gewenschte zaek;
Laet vrolijke Musyk, laet zang en zoete snaren,
Getuygen van de vreugd die ons is wedervaren;
Laet ons in onze vreugd het Hof met vreugde voên;
Sy die vertreden waert, *Te blijft in Eelen doen.*

F A V S T I N A,

Blyeyndend'-Spel.

I N H O U D.



Fauſtina, een uytmuntende ſchoone Herderin, werd gelieft, en hertelyk be-
 mind van den Jongen Koning Conſtantinus; die in zyn liefde zoo volherd,
 dat hy diere beſofien doet, met haer te trouwen; waer op volgt, dat zich Con-
 ſtantinus hiuzig aen geprikkelt voeld van minne-luſten, zyn geliefde daer om
 aengæet, maer vind beleefde tegenſtaet; hy, hier door, ſterker aendringende
 als te voren, werd zoo redelyk bejegent, dat hy zyn verzoek vruchteloos be-
 ſpeurd: derhalven van haer aſſcheyd, en zyn liefde aen de Princes Caſterna, op-offers;
 Fauſtina, bedroeft, en moeylyk, begeeft haer, op het zeggen van eenige Heydenſche Waer-
 zegſters, in manne kleeding, ten Hove, al waer zy onbekent, van den Koning voor Die-
 naer aengenomen, en op zeker tijd, van 's Konings wege met een brief aen de Princes gezon-
 den werd; die, ziende Fauſtina, nu in manne ſchijn, en genaemt Conſtans, word op
 haer verlief, en zoo brandende in minne-luſten, dat zy haer niet ontziet Fauſtina daar om
 aan te gaen; die, doch onmachtig, zulks met beleefdheyd af-keerd, 't welk de Princes zoo
 toornig maekt, dat zy den Koning aenklaegd, als Fauſtina, nu Conſtans, geſtaen had-
 de haer te willen verkrachten; dit al zoo aengenomen, werd Fauſtina voor 't Recht geſtelt, en
 veroordeeld tot een wreede dood; zy voor al de wereld blykelyk onſchuldig zijnde, ontdekke haer,
 en brengt Princeſſen valscheyd aen den dag; 't welken Koning ziende, omhelſt Fauſtina;
 trouwd haer voor zyn wettige Bruyd; zend Caſterna in ballingſchap uyt zyn Rijk.

's Konings Zuſter, de Princes Calista; langen tijd vryagie gepleegt hebbende met Ferdi-
 nandus, de broeder van Fauſtina, een zeer uyſtekende Hoveling, wel ſtaende by den Koning,
 ontdekke haer liefde; Ferdinandus maakt zich bekend aen zyn Zuſter, en verzoekt de Princes
 ten Echt, die hem van den Koning vergund werd.

Namen der Uyt-beelders.

FAUSTINA, Herderin.
 CONSTANTINUS, Grieks Koning.
 CALISTA, 's Konings Zuſter.
 CANTISA, ſtaet luſter van Calista.
 FERDINANDUS, een Ridder en Broeder van Fauſtina.
 2. HEYDINNEN, ofte Waerzegſters.
 CASTERNA, Princes van Perſen, in 't Hof van Grieken.
 2. RECHTERS, ofte Raeds-Heeren,
 SCHERP-RECHTER.

E E R-

EERSTE HANDELING.

FAUSTINA.

Faustin.

Oe vrolijk tiereliert 't gevogelt op de boomen,
 Hoe ruyfchend vlieden hier de koele waterstromen
 Van kristalijne beek, en zuivre water bron,
 Omlommert van de groent, begroet met morgen
 Zon;

Hoe zoet en aengenaam begint Auroor te bloezen,
 Wiens weerschijn schitterd op de purper roode Roo-
 zen,

En breekt door 't dichte groen, langs ruyg gewoffen wal,
 En flikkerd met haer schicht op bergen, bosch, en dal.
 Ontloken morgen-stond, bepronkt met Zonne stralen,
 Hoe lieffelijk laet gy uw lieve luyfter dalen,
 Op bloempjes, en op kruyd, op al dit lieve groen,
 Waer gy; mijn Lammertjes, uw graegte kund voldoen.
 Dus door de natte douw, koom ik mijn schaepjes weyden;
 Graes, graege Beesjes, graes, wijl mijn genegentheyd
 Door de gedachten zien in 't herte afgebeeld,
 Hoe veel deneenen van den ander Mensch verscheeld.
 Den mensch, een schepzel Gods, en kan in geene delen,
 Belangende de Ziel, in 't minsten yets verschelen,
 Met zijne weerga; maer in staet wel ongemeen,
 Doch, wat de Ziel betreft, daar in zijns 's alles een;
 Al 't menschelijk geslacht hier levend op der Aerden,
 Van Scheppers wegen niets verscheeld in waerdens waerden:
 Zoo lief heeft God den Boer, als hy een Koninck heeft;
 Zoo lief een armen Mensch als die in rijkdom leeft;
 Het tijdelijk geluk maakt geen Godzalig leven,
 God liefd die gene meest, die hem het meeste geven;
 Die is Gods liefste vriend; en die geeft Gode meest,
 Die meest zijn leven voegt na wetten van de geest;
 Een geestelijke vrucht is daar in meest gelegen,
 De zond te haten, en tot deugd te zijn genegen.
 Wat staet van leven best, om meest de deugd te voên?
 Wat staet van leven best, om Gode dienst te doen?
 Is armoed, oft is weeld bequaemst om God te loven?
 Is 't beter wel geacht, oft nedrig en verschoven?
 Is 't nutter Vorst en Prins, als Bedelaer oft slaef?
 Is 't nutter Herder, als een Vorstelijke Graef?
 Geen staten 't zy hoe veel zy van malkander schelen,
 Oft yder in zijn staet kan Gode 't zijne delen;

Doch!

Doch ; swarelijker is 't in weelde en geluk ,
 Te dienen Gode , als het is in ramp en druk ;
 Meer stof in Herders kluys om God den Heer te loven ,
 Als 't Princen herte vind in Koninglijke hoven ;
 Hoe vol het Konings Hof met weelden is gepropt ,
 Met wellust zijn gemoet ten vollen in gekropt ,
 Noch is 't een groot verschil by 't leven dat wy leyden ,
 Meer rust geeft d' Herders staf , als Konings scepter sveyden ;
 Geen gulden ledekant , zoo waerdig als dit groen ,
 Om met geruste slaep natuurs lust te voldoen ;
 Geen goude laken kan de Koninglijke Zalen ,
 Zoo sierlijk pronken , als de wel geëijerde dalen ,
 Van groene lommers zijn gepronkt , en op geëijert ,
 Met puyk van blader loof ; waer 't pluymige gediert ,
 Met lieflijk gezang de veld Goôn komt ontmoeten ;
 En in de morgen stond Godin Aurora groeten ;
 Geen hooffche vreugd , geen stem , hoe lieflijk , hoe zoet ,
 En geven zoeter lust als 't Nachtegaeltje doet ;
 Geen zang , geen snaren spel , kan 't Hof zoo zoet doen bliken ,
 Dat het by ons vermack in 't minst mach vergelijken ;
 Wat pronk van rooder goud , wat glans van diamant ,
 Geeft zoo veel weêrschijn , als den oever dicht beplant
 Met keurig bos van Bloem , en purper roode Roozen ,
 Die onder jeugdig groen te pronk staen met hun bloezen .

Ach roode Roosjes ! zoet van geur ,
 Mijn lieve hand lust u te plukken ;
 Uw bos , en inkarnate kleur ,
 Aen mijn bedouwde mond te drukken .

En zuigen van uw Rooze blaên ,
 Het geurig nat daer op gedropen ,
 't Geen Nectar zal te boven gaen ,
 Doet uw gefloten Knopjen open .

Uw Knopjen , dat voor Avond rood
 Ontloken , had den dauw ontfangen ,
 En met de nacht zijn blaedjes floot ,
 Dat graegt met graegte mijn verlangen .

Hoe graeglijk graegt mijn graeg begeert ,
 Uw lieve Roozelaer te buygen ,
 Om koele dauw op Roos geteert ,
 Voor Nectar van uw blaên te zuigen .

O Roos ! gy die in mijn gedacht ,
 Vernieuwt verloopden vrolijkheden ;
 Een Griekzen Koning groot van macht ,
 Tracht my zijn minne te besteden .

O Vorst! ô Griekze Constantijn!
 Beheerscher van 't vermaerd Athenen,
 Wat is 't dat u beweegd, om mijn,
 Uw Konings liefde te verlenen?
 My dunkt dat ik zijn Hoogheyd hoor,
 Met ren ter jacht, door bosch en dalen;
 En volgt met lust de brak op 't spoor,
 Om 't schuwe wilt te achter halen.

KONING, met eenige Adel ter jacht, ontmoet
 FAUSTINA; alle de andere binnen.

- Constan.* Faustina. *Fauf.* Constantijn; groot mogend Majesteit,
 Ontfangt mijn morgen groet in goe genegentheyd;
 Uw dienaar esse buygt, om hare plicht te toonen.
- Constan.* Beleeftde Herderin, de liefd wil u verschoonen,
 En niet gedoogen dat zoolieven Engel knield,
 't Geen beter voegt aen my. *Faufin.* Ach! of gy u onthield,
 De lust tot zulk gesprek, 't geen boerten is, of veynzen,
 Waer door zijn Hoogheyd tracht de grond van mijn gepeynzen,
 In errenst te verspien, om zien of ik wel zouw
 Zoo slecht zijn, dat ik my uw liefde waerdig houw;
 In 't minste niet mijn Heer, zulks quam uooyt in mijn zinnen,
 Ten voegt niet dat een Prins een slechte Herderinne
 Zijn liefde bieden zal, wat schuylder doch in mijn,
 Dat u tot liefde trekt? Ach Koning Constantijn!
- Constan.* Dat ik u liefde draeg de Goden konnen tuygen,
 't Is liefde die my dwingt ter aerden neêr te buygen,
 't Geen my tot liefde trekt, 't geen my tot liefd beweegt,
 Dat zijn uw deugden, waer beneffens dat gy pleegt,
 De zoetste oeffening, die menschen kunnen leeren,
 'k Zeg reden-kaveling, en 'k mach met waerheyd sweeren,
 Dat noyt geleerde tong my zoo wel heeft vernoecht,
 Als uw liefalligheyd van 't Gódljk toe gevoegt;
 Natuur meer als gemeen in uwe schoonheyd wrachte,
 Schoonheyd met reên begaest, doet my naer weêrliefd trachten,
 U lieven voor mijn lief. *Faufin.* Ten voegt uw Hoogheyd niet,
 Dat gy, grootmogend Vorst, op uwe minder ziet,
 Uw minder niet alleen, maer een slavyn gebooren,
 Daer gy een Koning zijt tot Heerschappy verkooren;
 Ik, om het slechte Vee als Herderin te voên,
 Gy, om uw Rijk, en Croon in staet te rijzen doen.
- Constan.* Wel wijze Herderin, onnodig deze reden,
 Heb ik voor dezen niet van mijn genegentheden

De rechte proef getoont, heb ik doen blijken niet,
 Dat liefde in liefdens keur op geene wetten ziet?
 'k Hoop ymmers niet dat u mijn liefde zal mishagen.

Faustin. Grootmogend Vorst, de liefde heeft wonderlijke vlagen,
 't Geen zy de een uur wil, haer d'ander uut mishaged.

Constan. Dat speurd men noyt in die, die rechte liefde draegt.

Faustin. Wie draegd 'er rechte liefde? *Constan.* Die in de liefde volherden,
 En noyt, om dit oft dat in liefde verandert werden.

Faustin. Waer vind men zulke liefde? *Constan.* In 't herte van die geen,
 Die in de liefde noyt buyten beloften treên.

Faustin. Waer vind men lieverts die hun liefs beloften houwen?

Constan. Die zijnte vinden, Lief, alleenig door vertrouwen.

Faustin. Hoe! vind men die alleen om dat men dat vertrouwt?

Ach neen! dat's misverstand; Heer, my ten besten houdt,
 Dat ik zoo stoutelijk mijn tegen rede toone,
 Ik bid, zoo ik misdoe, uw Hoogheyd my verschoone;
 Het is mijn leet dat ik dit zeggen heb bestaen.

Constan. Gy hebt in 't minste deel, my hier in niet misdaen,
 't Gevalt my, mits 't my lust u tegen my te hooren.

Faustin. Zijn Hoogheyd op mijn vraeg dit antwoord steld te voren;
 Dat door 't vertrouwen werd de rechte liefde gekent.

Constan. Och ja! hoe kent gy liefde, zoo gy mistrouwend bent?

Faustin. Hoe zoud men trouwe liefde door het vertrouwen kennen,
 Mits veynzery, door schijn, de trouwheyd weet te schennen;
 De tong roemt vaek van trouw, daer 't herte tegen strijd,
 Dit kan geen trouwheyd zijn, schoon gy vertrouwend zijt;
 Vertrouwd men menschen trouw, om dat zy daer van roemen;
 En zal men yemand trouw in 't stuk van liefde noemen,
 Om dat hy 't zelve zeyd? moet daer uyt zijn vertrouwt,
 Als dat hy is getrouwt? geen reden staende houdt,
 Dat door vertrouwen yemants trouwheyd werd bevonden,
 Wie hier op liefde steld, liefde los, en ongebonden;
 Getrouwheyd leerd de tijd, maer het vertrouwen niet,
 Of yemand liefde getrouwt, men door de tijden ziet,
 De tijd moet door de tijd getrouwheyds proef doen blijken,
 Die vind men trouw, die noyt in trouwheyds plicht bewijken.

Constan. Is niemant dan getrouwt van die, die 't openbaerd,
 En met de tong de grond van trouw te zijn verklaerd?
 Mijns oordeels, ja, men kan in 't zeggen waerheyd houwen,
 Hoe vind die trouwheyd, die dit niet en wil vertrouwen?

Faustin. Mijn Heer de tong en 't hert verschelen vaek zoo veel,
 Ja sweeren van de trouw, en toonen tegendeel;
 Zoo dat vertrouwen niet en kan getrouwheyd vinden,
 Hoe zeer de minnaers haer aen trouws beloften binden;

Men ziet hoe dat de tijd veranderinge geeft,
 De tijd die openbaert wat dat het herte heeft;
 Dat's rechte trouwigheid, van zulke trouw ik spreke,
 Die altijd blijft stantvast, en zonder oyt te breken;
 Dees vind men door de tijd, die alle dingen leerd,
 Maer door 't vertrouwen niet, mitsdien den mensch verkeerd.

Constan. 't Is zoet, en wel gezeyd, begaefde Herderinne,
 Ik spcur met groote lust de schranderheyd uws zinnen;
 Ik vind in u meer als ik oyt in Vrouwen zag,
 Zoo dat ik uwe lof in waerheid roemen mach;
 Dit stelle ik ter zijd, zoo woorden kunnen baten,
 Zoo woorden krachtig zijn, wil u door woorden laten
 Bewegen tot mijn liefd. *Faust.* Zijn Hoogheyd spot met mijn;
 Hoe zoude een Herderin een Konings Vrouwe zijn?
 Zal een verschoven Maegd van laege staet gebooren,
 Een Koninglijke tong om weermin smeken hooren?
 Ik bid u, Vorst, bedaert, uw Hoogheyd doet te kort
 Zijn Edeldom, zijn staet; voorzichtigheydt my port,
 Om met eerbiedigheyd uw Hoogheyd, en genade
 De liefd tot een Slavin, met reden te ontraden;
 De tijd eyscht mijn vertrek, met uw verlos mijn Heer

Constan. Dat gy nu scheidt den wild vertrouw ik nimmermeer,
 Vertoest mijn Lief, ik bid. *Faust.* Noemt gy my Lief? *Const.* met reden,

Faustin. De reden zeggen neen, en toonen tegenheden.

Constan. Indien gy, lieve Nymph, de reden plaetze geeft,
 Bevinden zult gy, u mijn hert verkoren heeft,
 Voor opperste voogdes, en zielens welbeminde,
 Lust u daer proeven van? ik tweer 't gy kundze vinden.

Faustin. Wat proef kan daer van doch zijn Majesteyt my doen?

Constan. Meer proef als gy oyt kunt van 's Konings liefd vermoên
 Ik stelle my als Slaef ten dienste uws gebieden,
 Gebied my wat gy wild, uw wille zal geschieden.

Faustin. 't Waer onbeleeft, mijn Heer, en staet my geenzins vry,
 't Gebieden komt u toe, gehoorzaamheyd voegt my;
 Doch, zoo uw Hoogheyd zich met liefde voeld bevangen,
 En dat het hem gelieft, uyt liefde, niet door dwangen,
 Maer uyt goedwilligheyd, te toonen proef van dien,
 Ik wensch, hoe wel onwaerd, daer proeve van te zien.

Constan. Wat proef gelieft mijn Lief. *Faustin.* Die u lust my te geven.

Constan. Eyscht, bid ik, wat gy wild, al waer het schoon mijn leven.

Faustin. Zoo waer ik moorderes, in plaets van Lief, beulin.

Constan. Neen schoone, maer zult zijn gebiedsteres mijns zin.

Faustin. 'k Verzoek dan yets op u. *Constan.* Wild uw verzoeken slaken,
 In plaetze van verzoek uy wil tot wetten maken,

En zegt wat gy begeert dat ik tot proeve doe.

Faustin. Dat zeggen, machtig Vorst, en komt my geenzins toe.

Constan. Het doet, indien 't u lust zoo waerdig my te kennen.

Faustin. Noyt zal mijn heusch gemoed de kennis zoo ontwennen,

Dat my de reedlijkheyd zoo verre zal ontgaen,

Dat ik gebieden zoud, 't waer onbeleefst gedaen;

Zoud gy, die in uw macht hebt landen, en ook lieden,

Zoud gy, die Grieken meugt beheerschen en gebieden,

U van een slechte Maegd, en arme Herderin,

Gebieden laten? neen, 't is mijn gemoed en zin,

Grootmogend Koning! op het alderhoogste tegen;

Indien ik van de Goôn had zoo veel luk verkregen,

Dat ik in staet en macht uw Hoogheyd waer gelijk,

Bezat in werelds pracht Palleys, of Koningrijk;

Niet om dat my misnoegt mijn kleynheyd op der Aerde;

Niet om dat mijn begeert tracht na een hooger waerde;

Niet om dat mijn gemoed na werelds staet-zucht trekt;

Maer om dat 's Konings hert tot mijne weêr-liefd strekt;

Ach! dat ik wenschen mocht, en dat het niet mocht hind'ren,

Uw Edelheyd, noch staet in 't minste deel vermind'ren,

Ik wenschten. *Const.* Wat doch? zegt, ik bid u.

Faustin. Neen, ô neen!

Constan. Wat zoud gy wenschen? wenscht.

Faustin. Mijn wensch strijd tegens reên,

Doch, liefde kan, indien ik dool, mijn misslach helen;

Ach! Koninglijke Prins, al mijn gedachten spelen,

Op 't geen zijn Hoogheyd my in liefd te voren leyd;

Hier over wensch ik dan dat sijne Majesteyt,

Mocht wezen mijns gelijk, bedeeft met minder goeden,

En neffens my in 't veld de slechte Schaepjes hoeden,

Wiens kleynheyd meerder vreugd als Konings wellust geeft;

Een Koning alhoewel hy 't al na wensching heeft,

Moet dikmaels in veel zorg, en droeve quelling swerven,

En in zijn overvloed ook wel zijn lusten derven,

Daer by gerustigheyd, voedstresse van de deugd,

Gerustigheyd, wiens lust gaet boven alle vreugd;

Waer vindmen meerder rust als in het Herders leven?

Waer uyt ik swarelijk zoud kunnen my begeben,

Al waer 't dat my een Kroon van diamant, en goud,

Al waer 't dat my een Hof van Marmor opgebouwt,

Voor dees mijn rooze krans, in mangel wierd geboden,

Ik zoudze laten, en my achten min van nooden

De Scepter, en de Kroon, als Herders staf, waer meê

Wy heerschen, en gebien ons Schaepjes en ons reê.


Constan. Ik heb alreê uw wensch bespeurt uyt uwe reden;
 Ik heb alreê de proef van uw genegentheden;
 Ik heb alreê de grond van uwe wensch verstaen,
 Uw wensching die van my door liefd zal zijn voldae;
 Ik zal my van het Hof, hier op het land begeven,
 En leyden neffens u een rustig Herders leven,
 Ik zal gelijk certijds, van Princen is geschied,
 Begeven my te land, verlaten het gebied:
 G'lijk Deocletiaen, die Keyserlijke staten,
 Die Scepter, en die Kroon, vrywillig heeft verlaten,
 En zoo de rust gezocht, de vrygheyd betracht,
 't Geen meermael is geschiet by Princen groot van macht.
 Den Koningh Constantijn verwisselt zijn gebieden,
 Aen laege Herders staet, en tracht het Hof te vlieden;
 Te ruylen Rijk en Croon, aen uwe Herders staf,
 Ter liefd mijns Herderins, en snijden willig af
 De lust tot Heerschappy, en Koninglijke daden;
 En zoeken de natuur niet meer te overladen,
 Met lust van hoofsche weeld, en heyl-loos overvloed,
 Gelijk men in 't gemeen in s' Konings Hoven doet.
 Den Koning Constantijn zijn liefde zal doen blijken,
 Entoonen dat de pracht van hooge Koningrijken,
 Hem niet zoo waerdig zijn, als uw geruste staet,
 Die 's werlds Monarchy al verr'te boven gaet.

Faust. Is 't moog'lijk, moogend Vorst, dat ik u kan bewegen?
 Uw Hoogheyd overleg de zake wel te degen;
 En proeve door de tijd, of zijne Majesteyt,
 Volständig blijven zoud, in zijn genegentheyd;
 Wel heeft op zeker tijd den Philosooph geschreven,
 En tot een voorbeeld ons zijn spreuk in 't licht gegeven,
 Een spreuk die ons voor al behoord in 't hert te gaen,
 Een spreuk die noodig diend by ons te zijn verstaen;
 Dat is, den mensch moet zich zoo in zijn zaken dragen
 't Gun hy maer eens wil doen bedenken veele dagen.
 Denk aen Sartorio, van wien men hoord, en leest,
 Hoe langzaam dat hy tot het plegen is geweest,
 In zaken van gewicht; noyt liet hy zich beroeren,
 Maer bleef stantvastig, om zijn zaken uyt te voeren;
 Dit zy uw Majesteyt alleenlijk verhaeld,
 Wie zich niet wel bedenkt, hoe lichtelijck hy dwaald.

Constan. Hoc meer gy met my spreekt, hoc meer ik u beminnic,
 Uw aerdigheyd munt uyt, wel wijze Herderinne;
 Ik ga, en keer ten Hoof, om na een goed beraed,
 Te wisselen de Kroon aen laege Herders staet.

TWEDE HANDELING.

CALISTA, CANTISA.

- Calista.*  Antisa! *Canti.* Wat gelieft haer Hoogheyd de Princes.
Calista. Wat tijd is 't? zegt my doch.
Cantisa. De klok sloeg halles,
 Mit dat uw Hoogheyd waert ten Hove afgetreden.
Calista. Cantisa, is 't zoo laet? hoe voel ik my bestreden,
 Van liefd tot Ferdinand; Cantisa, u vertrekt.
 Nu ben ik ymmer vry; Calista, ach! ontdekt
 Uw innerlijke smert, verzachtze door het klagen;
 Wild uw verborgen pijn in 't hert niet langer dragen;
 Meld uw genegentheyd, tuygt dat gy zijt gezind,
 Tot Ferdinandi liefd; tuygt dat gy hem bemind;
 Hoe zal dit best geschien? 'k ben machteloos in 't plegen,
 Van liefdens listigheyd, hoe wel tot liefd genegen;
 Ach! minne God, in my gebreekt eengoede raed,
 Daer by voorzichtigheyd, om dees mijn teere staet,
 Aen Ferdinandus op 't bequaemste te ontdekken;
 Ach! had ik yemand die my mocht een hulper strekken,
 Hoe zou 't verliefde hert verquikken in zijn druk;
 Hoe blijde zoud ik zijn noch in mijn ongeluk;
 Dat ik Cantisa ging mijn liefd te voren houwen;
 Calista! twaerlijk is 't op menchen te vertrouwen;
 Noch swarelijker is 't, en oorzaekt meerder smert,
 Wanneer dat men zijn quel verbergen wil in 't hert;
 Gemeenelijk bleef die in ramp-spoed meest verlegen,
 Die door te bloden vrees zijn meening had verswegen;
 Cantisa? neen; waerom? daer is in dit geweest,
 Geen mench die ik mijn liefd derfbeter toe vertrouwen;
 Als haer; dies ik de zaek haer wil te voren houwen;
 Cantisa is getrouw, en heeft een goed beleyd;
 Cantisa diend de zaek van verr'eens aengezeyd;
 Cantisa! *Cant.* Wat gelieft uw Hoogheyd? *Calist.* Yets't geen gy
 Bequaemlijk, na my dunkt, uyt voeren kunt voor my.
Cantisa. Uw Hoogheyd my gebied.
Calista. Wat zoud ik u gebieden?
Cantisa. Het geen Princeffe wil dat van my zal geschieden.
Calista. En of dit mijn gebod waer tegens uw gemoed?
Cantisa. 't Is geen volmaekte dienst die men onwillig doet.
Calist. En of u mijne dienst tot nadeel mocht gedijen?
Cantisa. Een trouwe Dienares moet dat geduldig lijn.

Calista. De zaak heeft geen gevaer, ten waer s' u lastig vil.

Cantisa. Geen last, hoe swaer, zy werd verlicht door goede wil.

Calista. 't Zijn woorden. *Cantif.* Als getuygen mijns genegentheden,
In will'ge dienst tot u. *Calist.* Wie zich vertrouwt op reden,
Staet op een losse grond, en oorzaekt haer elend.

Cantisa. 'k Hoop, dat haer Hoogheyd my voor een getrouwer kent.

Calista. Zoud gy, *Cantisa*, wel van uwe trouw begeeren
Verzekering te doen, en my met eeden sweeren,
Dat wat ik u ontdek zal werden noyt gemeld?

Cantisa. Ik sweer 't, vertrouw my vry en ugerustig seld;
Haer Hoogheyd heeft voor mijn getrouwheyd niet te vrezen,
Begeert al wat gy wild, 'k zal u gediensig wezen.

Calista. *Cantisa*, zoud gy 't doen? *Cantif.* 'k Zal doen wat gy gebied.

Calista. 'k Wil yets verzoeken, maer in 't minst gebieden niet;
Cantisa, ach! wat is 't? of ik my schoon inbeelde,
Te swemmen in een Zee van wellust en van weelde;
Cantisa, ach! wat is 't? of al een sterflijk mensch,
Op Aerden alle ding heeft na zijn wil en wensch:
't Is veel, maer niet genoeg, 'k heb alles na mijn wille,
En noch en kan de wil begerlijkheyd niet stillen;
Ik speur behoefteghyde in 't Edele gemoed;
Ik lijd gebrek, en leef nochtans in overvloed;
Hoe zoud gy dit verstaen? 'k heb alles, yets ik misse,
Cantisa, wat het zy zult gy noyt kunnen gissen,
Ik schroom dat ik het zeg.

Cantisa. 'k Sweer dat het my verdriet,
Dat uwe Hoogheyd schroomt, spreek uyt.

Calista. Ik durve niet.

Cantisa. Princes, ontlast uw hert van innerlijk beswaren,
En meld my uwe zin. *Calist.* Zoud ik het u verklaren?

Cantisa. Och! ja Princes. *Calist.* O neen! ò neen *Cantisa*, neen.

Cantisa. Ay! waerom niet? *Calist.* Om dat het tegen strijd de reên.

Cantisa. De reên? *Calista.* De reed'lijkheyd verbied my u te zeggen,
De lasten, die eyles! my op het herte leggen,
En persen 't teer gemoed met innerlijke pijn,
Zoo dat de schaemte zeyd, het melden mach niet zijn;
Hoe werd mijn ziel bestreên! hoe mijn de zinnen malen,
En kan met zijn gedacht geen mensche achter halen;
Wat zoete zotterny beheerscht *Calistaes* zin,
En sluypt, en kruypt ter sluyk tot does mijn boezem in;
En plaegt, en knaegt mijn hert met noyt verzochte plagen,
Die maegdelijke schaemt aen my verbied te klagen;
Cantisa, zoud gy niet wel licht de grond verstaen?

Cantisa. Mijn dunkt, Princes, ik zou uw mening nu haest raên;

- Princes, hoe na is 't liefd waer van gy word bestreden ?
- Calista.* Cantifa, liefde is 't, die my door al de leden,
Met schrik, met angst, met schroom, zoo fel en bitter quelt,
Dat niet het hert alleen, maar ook de ziel ontfeld.
- Cantifa.* Princes, de liefde is vol wonderlijke vlagen.
- Calista.* Zy geeft den eenen vreugd, zy doet den ander klagen;
Cantifa, liefde is van wonderlijken aerd,
De liefde die verblijd, de liefde die beswaerd.
- Cantifa.* Princes, het liefste Lief, geeft liefde, na liefsdlijen,
De liefd verzelt met vrees, geeft dikmaels 't zoetste vrijen.
- Calista.* Cantifa, 't waer geen nood dat my de vreeze smert,
Zoo hy, die ik bemin, my liefden in zijn hert;
Maer ach! dat ik hem lief is noch aen hem verholen,
En dat hy 't niet en weet, doet my de zinnen dolen;
Wat is 't of ik hem lief, zoo hy dat niet en weet?
Wat is 't of hy 't al wist, zoo liefd hem tegenstreed;
Eylaes! ik lief, en ben op 't alderhoogst in vreeze,
Zoo 'k hem mijn liefde bie, zal s' hem onwaerdig wezen;
Cantifa, ach! wat raed, hoe leg ik dit best an?
- Cantifa.* Ik zal u dienstig zijn, Princes, alwaer ik kan;
Indien ik weten mocht wie dat uw Hoogheyd minde,
Ik twijffel niet, of zoud uw Hoogheyd hulpe vinden.
- Calista.* Cantifa, mocht dat zijn. *Cantif.* Princes, het zal geschien;
Gebruykt my in uw dienst, mijn trouwheyd zult gy zien.
- Calista.* 'k Vertrouw mijn op uw trouw, dies spreek ik zonder schromen;
Ik heb, eylaes! de liefd te diep in 't hert genomen,
En weet niet of die geen die van my word bemind,
Tot mijne liefden ook zal wezen wel gezint;
Gy weet, Cantifa, wel, waer Maegden moeten vrijen,
Hoe zelden dat men ziet de liefde wel gedijen;
Dit is het geen my queld, Cantifa, ach! dit is 't,
Het geen my pijnigt, mits het hert 't geminde mist;
Wat raed? wat middel zal Calista kunnen vinden,
Dat zy haer liefde mach ontdekken haer beminden?
Wat middel dient 'er best in deze zaek gedaen?
Waer door dat ik hem geef mijn meening te verstaen?
- Cantifa.* Indien uw Hoogheyd my gelieve te doen weten,
Wie 't is die gy bemind, en hoe hy is geheten,
Ik weet, Princes, een vond te vinden, die uw diend.
- Calista.* Cantifa, ach! Cantifa, spreek gy zoo gy 't mient?
- Cantifa.* Uw Hoogheyd zy daer van verzekert. *Calist.* Dorst ik melden
Wie dat het is, eylaes! de waerdigst aller Helden,
Die in het Griekze Hof oyt komt oft is geweest,
In moedigheyd van moed, als aerdigheyd van geest.

Cantifa, zijns gelijken leeft'er niet op Aerden,
 Zij deugden munten uyt verr' boven alle waerden,
 Cantifa, 't herte my in liefdens vlamme brand,
 En die't my branden doet, ach! dat is Ferdinand.

Cantifa. Is't Ferdinand Princes? *Calist.* 't Is hy dien'k liefde drage;
 't Is Ferdinand, op wien speeld al mijn wel behagen;
 't Is Ferdinand, die my in liefde branden doet,
 Hoe wel van lage stam, doch edel van gemoed;
 En 'k vrees zijn heusch gemoed, zal geenzins kunnen lijen,
 Dat ik hem zoeken wil te locken tot het vrijen;
 Cantifa, ach! ik vrees, als hy dit zal verstaen,
 Hy zal't my weyg'ren, en mijn liefde gantsch versmaen.

Cantifa. In't minste niet, Princes; maer tegens uw vertrouwen,
 Zal Ferdinandus zich op 't hoogst gelukkig houwen;
 Wat reden zouden hem beweegen af te slaen
 Uw liefde? waer door hem werd meerder eer gedaen;
 Ik hoop niet dat Princes in errenst dat zoud meenen,
 Dat zy met Ferdinand zoud trachten te vereenen;
 Hy die niet meer en is, als een Schaep Herders zoon,
 Gy's Konings Dochter, van de groote Griekze Kroon.

Calista. Cantifa, swijgt, ik wil, en zal hem liefde dragen.

Cantifa. Al wat uw Hoogheyd wil, dat zal my wel behagen.

Calista. Zoo doet dan dat ik wil, mits dat ik u beloon.

Cantifa. Cantifa willig is te doen na uw geboën.

Calista. Cantifa, kost het zijn dat hy my eens quam spreken.

Cantifa. Princes, behendig zal ik deze zaek besteken.

Calista. Ach! mocht ik Ferdinand hier t' avond by my zien.

Cantifa. Uw Hoogheyd zy geruft, ik weet het zal geschien.

Calista. Cantifa, ach! eylaes, hoe woud gy dat beleggen?

Cantifa. Dat zal ik u, Princes, in korte reden zeggen;
 Dit zal mijn aenslag zijn; dewijle dat ik weet
 Dat Ferdinand, Princes, is een begaeft Poët,
 Die zoet en aerdig rijmt; zal ik van hem begeeren,
 Dat hy uw Hoogheyd wil van avond noch vereeren
 Een Liedjen, waer na dat uw lust op't hoogste trekt,
 Die tot het zingen van zijn zoete Rijmpjes strekt;
 't Is ongetwiffelt of gy zult uw wensch verkrijgen.

Calista. Cantifa, wel bedocht, maer'k bid u, wilt doch swijgen,
 Van't geen ik heb gezeyd, gy weet dat maegden eer,
 Werd lichtelijk gequetst, want die is swaken teer;
 Cantifa, ga, ik bid. *Cantif.* Ik doe na uw begeeren.

Calista. Wat liefde werken zal, dat moet de tijd voort leeren.

F E R D I N A N D U S .

Ferdin. Na dat Cantifa my die blijde bootſchap brocht,
 Als dat my de Princes tot haren dienſt verzocht,
 Met mijne rijmery, heb ik daer yets geſchreven,
 Het geen ik de Princes Califta meen te geven;
 Ach Rijmpjes! waert gy doch van zulk een aerten kracht,
 Dat ge mijn lievend hert vertoonden haer gedacht;
 Ach Rijmpjes! dat gy koſt getuygen aen haer zinnen,
 Hoe dat ik liefde draeg, en niet en durf beminnen;
 Ach Rijmpjes! dat gy koſt haer Zieltjen doen verſtaen,
 Hoe dat mijn Zieltjen is haer Zieltje toegedaen;
 Ach Rijmpjes! dat gy koſt voor uwe Rijmer klagen,
 Licht zoud Princes haer liefd tot Ferdinandus dragen;
 Maer ach! alk ik bedenk hoe 't luk haer heeft bedield,

Califta Hoe veel Califtaes ſtaet met Ferdinand verſcheeld,
uyt. Is 't vruchteloos; daer-komt Princeſſe my ontmoeten;
 Princeſſe, met verlof doe ik uw Hoogheyd groeten.

Califta. Wat reden, dat gy doet uw groetenis aen my?

Ferdin. Op dat Princes mits dien ontfang mijn rijmery.

Califta. Hoe Ferdinand, wat 's dit? *Ferd.* 't geen gy my hebt geboden
 Door uwe dienaers. *Calift.* 't En is in 't minſt van noden,
 'k Ben anders nu bedacht. *Ferdin.* Zoo bid ik dan verſchoont,
 Uw dienaer, ach Princes! die zich boetvaardig toond,
 Dewijl hy tegens uwe Hoogheyd heeft misdreven.

Califta. Waer is uw rijm? *Ferdin.* Princes, ey! wild het my vergeven,
 Ik weyger u het rijm hoe wel gy dat begeert.

Califta. Ik zeg u, geeft het my. *Ferdin.* Onwaerdig is 't, ik ſweert 't.

Califta. Wel Ferdinand, mach my die eer dan niet gebeuren?

Ferdin. Ik vrees of de Princes haer daer aen mochte ſteuren.

Califta. Wel is 't dan zoo gemaakt? zoo luſt het my te zien.

Ferdin. Princes, den Hemel gun dat ik gena verdien.

Califta. Doet gy dit om verdienſt? dit komt my vreemd te voren.

Ferdin. Verdienſte van genaed, indien ik mocht verſtoren
 Uw Hoogheyd. *Califta.* Ferdinand, behandigt my 't gedicht.

Ferdin. Indien 't u zoo gelieft, Princes, 'k voldoe mijn plicht,
 En wil gehoorzaam my aen uwe Hoogheyd dragen;
 Gun, Goôn, dat haer doch mach mijn rijmery behagen.

ſy leeft binnens monds.

Califta. Wel Ferdinand, wat 's dit? wat beeld gy u niet in?
 Wat hebt gy, zegt my doch, met dit uw rijm in 't zin?
 Wat waend gy, dat de min mijn hert heeft in-genomen?
 Wat waend gy, dat ik zoud hier door tot minnen komen?

Wat

Wat meend gy Ferdinand, dat my de minne tergt,
 En dat mijn Edel hert u tothet minnen vergt?
 Geenzins. *Ferdin.* Princes, ik had noyt diergelijk gedachten,
 Noyt heeft haer Hoogheyd zulks in 't minste te verwachten,
 Van Ferdinando; die zich nimmer zoo verftout,
 Maer sich als slechte Slaef van uwe Hoogheyd houd;
 Waer op zoud ik my doch zoo zeere verhoovaerden,
 Ik die een Herdet ben geweest van slechte waerden;
 Die Schapen en die Vee te lande heb gehoed,
 En ben in kleynheyd, hoe wel deugdzaam, opgevoed;
 Zoo dat ik na der hand zoo verre ben gekomen,
 Dat ik de Wapens heb met lust ter hand genomen,
 En zijne Majesteyt uw Broeder trouw gediend,
 Daer my 't geluk op 't hoogst haer gunste heeft verliend,
 En my ten Hove heeft tot hooger opgerezen,
 Doch zonder dat ik zoo vermetelijk zoud wezen,
 Dat ik gedachten kreeg van zulken hovaerdy,
 Als dat Princesse zoud genegen zijn tot my;
 'k Hoop, reden heeft in my, Princes, een meer vermogen,
 En zal in Ferdinand die zotheyd niet gedogen.

Calista. Gy reed'lijk, Ferdinand? neen, al te groots en trots,
 Acht gy u tot mijn min, dewijle gy zoo schots,
 De minne scheld voor zot, en zegt dat uw gedachten,
 Noyt na Princesse min door lietde zullen trachten.

Ferdin. Ten aenzien, ach Princes! ik zulks onwaardig ben,
 Uw Hoogheyd alte hoog, te kleyn mijn kleynheyd ken,
 'k Acht my uw Slaef onwaard, dat mach ik vrylijk sweeren.

Calista. Of ik u minden, zoud gy 't minnen wel begeeren?

Ferdin. Het antwoord op die vraeg, Princes, valt mijn te swaer,
 Mits dien ik niet en weet of 't veynzen is of waer.

Calista. Gy twijffelt, hoor ik wel, of ik u mocht beminnen,
 En 'k heb alreê bespeurd d'hoovaerdigheyd uws zinnen.

Ferdin. 'k En doe Princes, ik sweer 't, zoo waer ik neder buyg.

Calista. Hoe Ferdinand, ik neem uw woorden tot getuyg;
 Gy twijffelt of ik veyns dan oft ik waerheyd spreke;
 Waer uyt gy blijken doet een vast en zeker teken,
 Van uwe twijffeling, of ik u min, oft niet,
 Dit is laetdunkentheyd, die men u plegen ziet.
 Een vreemdeling, noch meer, een Herder, die voor dezen,
 Een Slaef, een Hoeder van de Schapen pleeg te wezen,
 Zal die vertrouwen, dat een Maegd, des Konings bloed,
 Hem minnen zoud? gy toond d'onheulheyd uws gemoed,
 Onlijd'lijk is 't, ik sweer 't, en kan het niet verdragen.

Ferdin. Princes, in dien't zoo zy, wensch ik der Goden plagen,

In zulken groot getal op mijne hals gelaên,
 Dat lijf en leven my daer onder gantsch vergaen;
 Zoo 'k eengedachte kreeg van zulke hoovaerdije,
 Wensch ik de swaerste straf op my die men kan lijn,

Calista. 'k Heb, Ferdinand, geveynst, en 't zeggen niet gemcent,
 Verschoont my, heb ik u in uwe eer verkleent;
 Ik sweer 't, ik heb van u een al te goed vertrouwen,
 Gy meugt het, Ferdinand, wel vast en zeker houwen,
 Dat ik u liefde draeg.

Ferdin. Eer zal den Hemel zijn.
 Berooft van 't held're licht, en klare Zonne-schijn;
 Eer zal den Nacht in Dach, eer Lucht in Aerd verkeeren;
 Eer zal het pluym-gediert, de water vloed begeeren,
 En nestelen in Zee, daer 't woeste water stroomt;
 Eer zal 't geschobde Vee zich voegen op 't geboomt;
 Eer zal den Hemel d' Aerd van al het Aerds berooven,
 Eer Ferdinandus dit vertrouwt, of zal gelooven.

Calista. Het is uw misverstand, dat gy mistrouwt van mijn.

Ferdin. Ik weet wie dat gy zijt, en wie ik pleeg te zijn.

Calista. Dit schijnt my toegepast op 't geen ik heden zeyde,
 Als dat voor dézen gy de Schapen pleeg te weyden;
 Ik bidde, Ferdinand zulks hem wil belgen niet,
 Mitsdien dat zeggen my zoo wel als u verdriet.
 De reed'lijkheyd verbied zijn minder kleyn te achten,
 En eerlijk is 't in 't kleyn, na hooger eer te trachten;
 Ik lief u, Ferdinand, en sweer 't, gelooft me vry.

Ferdin. Ach! dat geloof, Princes, komt nimmermeer in my.

Calista. Dat is quaedwilligheyd, die menschen kan berooven
 Van goede wille om niet te, willen gelooven,
 't Geen hem tot voordeel strekt; ga met my in de Zael,
 Daer ik van deze zack wat meer aen u verhael.

Ferdin. Haer Hoogheyd my verschoon, 't is tijd ten Hoof te keeren.

Calista. Weygert my Ferdinand, zijn by zijn te vereeren?
 Hy ga dan daer't hem lust.

Ferdin. Ik weyg're nimmer niet,
 Van't gene de Princes aen Ferdinand gebied.

Binnen.

DER-

D E R D E H A N D E L I N G.

CONSTANTINVS in een Herders kleet, onder zijn
Koninglijke kleding, en met eenige Dienaers.

Constan.



Ertrekt. *Diena.* Wy doen het geen den Koning ons ge-
bied. *2mua.*

Constan. Nu ben ik ymmers, daer my niemant meer en
ziet,

Daer niemand melden zal't geen liefde my doet plegen,

Geen staet-zucht kan mijn hert tot Hoogheyd zoo bewegen,

Als wel de liefde my tot kleynheydt neder trekt,

Om dat door liefde 't hert tot kleyne laegheyd strekt;

De Kroon, de Scepter, 't Rijk, de Koninglijke Staten,

Wil ik ter liefde van Faustina gaen verlaten.

Weg Koninglijke Kroon, weg Perlen, Schat en Goud;

Weg Koninglijk Palleys, van Marmor opgebouwt,

Weg weelden vol verdriet, weg wellust zonder vreugde,

Weg Hoofsche veynzery, schijn-heylig zonder deugde;

Hy smijt het Konings kleet af.

Weg Wereldlijke eer, van wien de wijsheyd zeyd,

Dat al haer roem niet is als stof, en ydelheyd;

Hoe meenig Vorsten zijn'er door de dood vergeten,

Die s' werlds Monarchy in lust hebben bezeten;

Waer is hun wellust nu? waer doch hun Heerschappy?

Wag Scepter, waer de Kroon, waer al de Monarchy?

Verot, vergaen, verteert, gelijk een rook verdwenen,

Hun vleesch als stof en asch, vervallen van de beenen.

Wie heeft'er lust zijn hert te hangen aen het goed,

Wanneer hy dit bedenkt met aendacht in 't gemoed;

Wie voeld zich tot de eer des werlds aengedreven,

Die in zijn hert bedenkt de kortheyd van dit leven?

Weg werlds ydelheyd, weg, zeg ik, uyt mijn zin,

Weg, zeg ik, uyt mijn hert, en komt'er noyt weer in.

Wat is 't een zoete vreugd,

Een wellust, en geneugd,

In Zomer tijdt'aenschouwen,

De Telgjes groen van blaên;

Die op hun struykjes staen,

In weelige Lands-douwen.

Daer't Pluymige gediert,

Zoo vrolijk triereliert,

In schacuw van groene boomen,

Daer ruyschend beek en bron,

Begroet van-morge Zon,

Uyt storten hare stromen.

Besprenghen Duyn en al,

En groen begraeft Wal,

Wiens verlich ontloken spruytjes,

Een offer van honger,

Verspreyen op de kleur,

Van bloemen en van kruidjes.

O koele water-vliet!
 Gy die uw drijfjes schiet
 In kristalijne stroompjes;
 Hoe liefstelijk en zoet,
 Speeld in u water vloed,
 't Gewemel van de boompjes.
 Wjens takjes dicht van groen,
 De stroompjes pronken doen,
 Met vrolijke gjeraden;

Daer 't klare kristalijn
 Een spiegel schijnt te zijn,
 Voor pronk van Rooze bladen.
 Hier is de plaets waer mijn
 Faustina pleeg te zijn,
 Hier zal ik haer verwachten;
 Hier zal ik offerdoen,
 Omlommert van het groen,
 En voeden mijn gedachten.

Gaet neder zitten in de groente.

F A U S T I N A Singt:

Op de Stemme: Na dien de Goddelijkheyd.

Wie heeft 'er meerder rust?
 Die zijn gemoed „voldoet,
 In wel vernoegings lust;
 Of die door werelds macht,
 Van begeert „overheert,
 Na meerder Hoogheyd tracht?
 Ervarentheyd die leerd,
 Dat overdaet „niet baet,
 Die't meest heeft meer begeert;
 In meerder rust by leeft,
 Die zich voegd „wel vernoeget,
 In't weynig dat hy heeft.

*Wat baet een Konings troon,
 Wat Heerschappy „Voogdy,
 Wat baet een Goude Kroon;
 Soo't herte ongerust
 Wordt geplaegt „endoorknaegt,
 Van onverzade lust.
 Geen schat, geen overvloed,
 Geen Hoofsche macht „noch pracht,
 En geven zoo veel zoet,
 Als wel't vernoeogen geeft,
 Aen die geen „die te vreên,
 Gerust in kleynheyd leeft.*

Ghezongen hebbende, spreekt dit navolgende.

Hoe wel kan zich in kleyne zaken,
 Een wel vernoeigde geest vermaken;
 Daer d' onvernoeigde zich in veelen,
 Geen vrolijkheyd kan mede deelen.

De Rijken in haer rijke gaven,
 Zijn dikmaels min als arme Slaven;
 Vernoeigden, hoe wel min gegeven,
 Zijn rijk, schoon dat zy arrem leven.

Men ziet hoe veel tijds veele menschen,
 In d' overvloed, om meerder wenschen;
 En als't na wensch al is ontfangen,
 Zijn't strikken daer men aen blijft hangen.

En kunnen zelden ruste voeden,
 In wrek en gierige gemoeden;
 Maer doen, door lust van meer begeeren,
 In plaets van rust, de rust ontbeeren.

Faustina

- Constan.* Faustina, lieve Nymph, zie hier wat liefde doet,
Ik ach gelukkig my dat ik u hier ontmoet,
In 't kriecken van den dag, en vrolijke boschagie.
- Faustin.* Ik groet zijn Majesteyt. *Constan.* Ik hoop dat mijn vryagie
Uw hertjen, Herderin, nu zal vernoeving doen;
Mits ik voor Konings Hof verkies dit lieve groen;
Voor Princelijk gewaed; dees slechte Herders kleeren,
Om voortaan neffens u als Herder te verkeerren,
Hier in dit vrolijk Wout, en klaver rijke Dal,
Waer ik de Schaepejes met Faustina hoeden zal;
Wiens stadig by zijn my op't hoogste zal behagen,
Om hert en ziel, en zin, uyt liefden op te dragen,
Aen u, aen u, mijn Lief, mijn lieve Herderin,
Om wien ik't Hof verlaet, end' Herders staet bemin.
- Faustin.* 'k Verwonder my op't hoogst, van't geen ik zie geschieden,
Dat gy, Grootmogend Vorst, uw Koninglijk gebieden,
Uw Scepter, en uw Kroon, uw hoog verheven staet,
Al t'zamen, zoo gy zegt, om mijnen't wil verlaet;
Heelt liefde zoo veel kracht; waer uyt is dit gerezen?
Ik kan bedenken niet wat dat'er doch mach wezen,
In my, ik zeg in my, die niet bedenken ken,
Waer door ik, mogend Vorst, uw liefde waardig ben.
- Constan.* Door schikkinge der Goôn, heb ik u, Lief, verkoren,
Door yets dat van natuur uw jeugd is aengeboren;
Uw Geest, uw aerdigheid, op't aerdigst gemanierd,
Met wetenschap, en deugd op't alderhoogst geçierd,
Gaen boven een Princes in Koninglijke Hoven;
Wat gaven dat'er zijn, d'uw gaenze verr'te boven.
- Faustin.* Zijn Hoogheyd stelt in lof mijn kleinheid al te hoog,
De reden my gebied dat ik het niet gedoog.
- Constan.* 't Is reën, ik u zoo hoog gelijk mijn zelve achte,
Ten aenzien liefde ziet op liefdens wet en machte.
- Faustin.* Vermach de liefd zoo veel? *Const.* Zoo veel de liefd vermach,
'k Sweer, Constantijns gelijk men noyt ter wereld zach.
- Faustin.* Grootmoogend Majesteyt, uw voorstel doet my vrezzen.
- Constan.* Wat vreeft gy doch? *Faust.* Eylaes! mocht ik verzekert wezen,
Van liefs getrouwigheid, en ongeveynsde min.
- Constan.* Daer van zal tijd de proef betoonen, Herderin.
- Faustin.* De vreeze my voorzeyd uw liefde zal verkeerren.
- Constan.* Van mijn getrouwigheds volherding wil ik sweeren.
- Faustin.* Sweer niet, Grootmogend Vorst. *Const.* Ik, die uyt liefd u noeme
Mijn Lief, neem tot getuyg al deze lieve bloemen,
De kruyden, en het groen en al het zoet gewas,
De boomen dicht van blaën, het klaverrijke gras,

De velden nat bedouwt , besprengt met versche stroomen ,
 De wegen om en om met tellig-rijke boomen ,
 En geurig kruyd beplant , mijn lieve Lief Faustijn ,
 Die zullen van mijn trouw stant vaste tuygen zijn ;
 En zullen in de plaets , dat haer de spræk ontbreke ,
 U tuygen mijne liefd , betoonen u een teke ,
 Van mijn stantvastigheyd ; die eerze zal vergaen ,
 Het-tellig-rijke woud doen zonder bladers staen ;
 Indien ik ontrouw ben , zal wraek de Goden porren ,
 Als dat z y struyk en stam verdelgen , en verdorren ,
 Verpletteren 't gewas van versch ontloken groen ,
 Indien ik ymmer denk ontrouwaen u te doen ;
 Maer zoek in tegendeel uyt liefden , u te trouwen ,
 U voor mijn Echte Vrouw te lieven , en te houwen ;
 Het Koninglijk gebied my t'eenemaelt'ontflaen ,
 Als Herder neffens u de Schaepjes weyden gaen ;
 't Bekommerlijk gewoel , 't onrustig Hooffsche leven ,
 Heb ik om uwe liefd verlaten en begeven ;
 Het Koninglijk gewaad in Herders kleed verkeerd ,
 'k Weet niet wat gy tot proef mijns liefde meer begeert .

Faustijn. Dat ik mistrouwend ben , Heer ! houd my dat ten goede .

Constan. Uw mistrouw staet gegrond alleen op quaed vermoeden ,

Faustijn. 't Is onvoorzichtig dat men't gaede niet voorziet .

Constan. 't Vermoeden vreeft vaek quaed , en 't quade schuyt'er niet .

Faustijn. Daer raekt vermoeden dan door tijds verloop ten ende .

Constan. Men moet geen quaed vermoên , daer men noyt quaet bekende .

Faustijn. 't Quaed , daer het niet en is , komt door gelegentheyd ;
 Gelegentheyd , mijn Heer , den Mensch tot misbruyk leyd .

Constan. Wat oorzaak is'er doch , die u daer voor doet vrezén ?

Faustijn. Mits ik bespeur , ô Vorst ! 't geen niet behoord te wezen ;

Ik ben een arme Maegd , een slechte Herderin ;

Gy zijt een Koning , en begeert dat ik u min ;

Hoe waer het mogelijk dat dat wel zoud gedijen ,

De tijd , en wangunst zouden my dat luk benijen ;

De hooffsche Adeldom , geteeld van Konings bloed ,

Gedooyt noyt dat een Prinsaen my die eere doet ;

Princessen , hoog van staet , met al de Hof gezinden ,

Die zullen aen de spijt haer wilen macht verbinden ,

Om my met volle w rack , als een verdiende straf ,

Van uwe liefd , ô Prins ! onwaerd te trekken af ;

Schoon gy my had belooft , zoud geen beloften houwen ,

En uwe liefd tot my zoud metter tijt verkouwen ;

Ik zag uyt dit geluk mijn grootst onluk t'ontstaen ,

Mits uwe liefd tot my zoud schielijk weêr vergaen .

Constan. Dit's quaet vermoeden, 'tgeen gy niet en moet gedogen,
Faustina, liefd is niet van diergelijk vermogen;
Als ik u wettig trouw, het geen ik sweer te doen;
Hoe zoud gy dan van my dat quaed kunnen vermoên?
Te meer de wetten zelfs daer zouden tegen spreken.

Faustin. Ach! die de wetten maekt, die kan de wetten breken.

Constan. Een vroom en oprecht Prins, is van een ander aert;
Die wetten geeft, en schend die zelfde, acht ik waerd
In 't straffen dubbeld deel. *Faust.* 't Zijn woorden. *Const.* Tot een teken,
Dat in dier voegen ik noyt zal de wetten breken;
Faustina, 't is genoeg mijn meening ondersocht;
Ik heb, gelijk gy ziet, mijn liefdens plicht volbrocht,
En wil volbrengen al wat liefde zal gebieden,
Laet my maer zoo veel gunst van u, bid ik, geschieden,
Dat gy beloften doet om mijne Bruyd te zijn.

Faustin. Ach! Goden, hebt gy dit besloten tegens mijn?
Uw wille moet geschieden, 'k en kan 't niet tegen strijen;
Gun dat my deze liefd ten goeden mach gedijen;
Spreekt zijne Majesteit het geen zijn herte meent?

Constan. 't Onsterffelijk geslacht wensch ik dat my verleend,
Al't gene dat tot straf kan werden voor genomen;
De Goden doen hun wrack ten vollen op my komen,
En pletteren tot stof dit lichaem, zoo 'k voort an,
Uw Herder niet en blijf en nuw getrouwde Man.

Faustin. Zoo zal ik dan door liefd op u mijn hertje stellen.

Constan. En ik als Herder u, mijn Herderin, verzellen.

Faustin. Ik lief u nu 'tu lust met my het Vee te hoên.

Constan. Het lust my, mits ik u daer mede dienst kan doen.


Faustin. Wild gy, als Herder, dan met my de Schaeppes weyden?

Constan. 'k Zal Herder zijn van u, en uwe Schaeppes beyde;
En sweer u van dees tijd te lieven voor mijn Vrouw,
In liefde, eer en deugd, en in standvastige Trouw.

Binnen.

VIERDE HANDELING.

F E R D I N A N D U S.

Ferdin.  E zoete dageraad, naer middernacht ontloken,
Leyd loom, en af-gemat; de Zonne neêr gedoken,
Schuyt in het west, en vlucht met zijn geweken schim,
Door Tethys holle vloed, na d' onder-aerdſche kim,
En voert de nacht te rey, met sleep van Sterre stralen,
Wiens tintelende glans ten Hemel af komt dalen.
O Goddelijk gieraed! met Hemels blaeuw bepronkt;
O zuuyvere Diaen! wien Ferdinand belonkt,

Hoe well'kom is aen my, u waardigste Vrundinne,
 De nacht, ik zeg de nacht vreugd-voedster mijnes minne;
 Zijt well'kom blyde nacht, die my tot vreugde strekt,
 Gy, die met flaeuw verschiethet aerdrijk overdekt,
 Om Ferdinandus met Calista te doen paren;
 O swang're tijd! die haest die lieve uur zult baren,
 Door welk 't verliefde hert zal proeven 't zoetste zoet,
 Waer meê de liefde lievers hoogste liefde voed;
 Dat is het by zijn, ach! het by zijn van die geene,
 Aen wien men ziel en hert te zamen wil verleene;
 Calista, mijn Princes, 'k ben blijd, hoe wel ik treur,
 Dat gy my liefst, getuygt de sleutel van uw deur;
 O sleutel! die haer gunst tot my-waerts kund getuygen,
 Wild nu door dees mijn hand de stijve kracht doen buygen,
 Der stae vecren, en het uyt-gesprongen slot,
 En voeren Ferdinand, op 't lieflijk gebod
 Van zijn Princes, by haer; daer zien ik licht ontfeken,
 Wiens schijnzel blinkt door 't glas, dit is het rechte teken,
 Van 't geen Princes met my besproken heeft, toen zy
 By haer te komen op het hoogst gebod aen my;
 Daer slaet het twaëlef, lieve uur gy zijt geboren,
 Koom liefde, voert dit hert en Ziel by d' uytverkooren,
 En alder waerdste pronk van 't Vrouwelijk geslacht,
 Nu Ferdinand, 't is tijd, uw dienste diend volbracht;
 Tot dus lang hiel de tijd u Ferdinand hier buyten,
 Maer nu gebied de liefd de deure te ontsluyten;
 Princesse, zijt gegroet. *Calist.* Hoe Ferdinand, dus stout?
 'k Had u zoo onbeleest mijn leven niet vertrouwt.

Ferdin. Het geen ik heb bestaen, geschied door liefdens wetten,
 'k Zeg wetten die Princes my in de liefde zette;
 Het was Princesen wil, dies is 't van my geschied.

Calista. Mijn wil? *Ferd.* U wil, Princes. *Calist.* 't En was mij wille niet.

Ferdin. Princesse, hebt gy my dees sleutel niet gegeven?
 Hebt gy my niet belast, ô wellust mijnes leven!
 Wanneer het twaëlef sloeg, dat ik dan vrylijk zouw,
 Ontsluyten uwe deur, en komen by Mevrouw?

Calista. Dat wel, maer waenden u in kennis bet ervaren,
 Als dat uw achterdocht en 'inzicht meerder waren;
 't Is maer een proef geweest, ô slechte Ferdinand!
 En ben verwondert over dit uw kleyn verstand;
 Schoon ik u zulks gebod, en daer toe al bekoorde,
 Kend gy de Maegden niet? het waren Vrouwen woorden;
 Een Vrouw, een swakke Maegd is van natuur gezint,
 Te haten d' eene uur, 't geen zy den ander mind;

't Is nauwlijks midder nacht, daer ik in zoete lusten,
Lag op mijn Ledekant, met sluymer slaep te rusten;
Enzonder dat gy my eens waerschouwt, treed gy toe,
En ziet my hallef naekt; wel Ferdinand, wel hoe
Dus grof en onbeleef? ik loof niet of uw zinnen,
Verwonnen van de liefd, die branden in de minne;
Mits gy mijn bloote borst, en open boezem zaegt,
Drijft gy het Schaemrood op de wangen van een Maegd.

Ferdin. Vergeeft my dat Me-vrouw! *Calist.* Ik doc't en ben te vreden;
Kom Ferdinand, wild met Calista binnen treden. *Binnen.*

C A L I S T E , F E R D I N A N D .

Calista. 't Is lang na middernacht, demorgen stond komt aen,
Dies laet ons, Ferdinand, mijn Lief, mijn Ridder, gaen
Tot achter in den Hof; op dat ons niemant hoore,
Verschuylen wy ons hier in dichte hage doore;
Wat verder noch, ik bid. *Ferdin.* Ik zal uw wille doen.

Calista. Nu Ferdinand, zit neêr hier nevens my in 't groen.
Ferdin. Princes, als ik aenschouw, en zie om hoog van verren,
In 't Hemels blaeuw, de glans van tintelende Sterren,
Staet-dochters van de Maen; wiens Goddelijke stoet
My leerd, hoe hoog dat ik uw Hoogheyd achten moet;
Uw oogjes! ach Princes, die zijn als Sterre stralen,
Wiens tintelende glans tot in mijn Ziele dalen;
Daer zy als vonken vuurs ontfeken liefdens Brand,
En smelten in een vlam het hert van Ferdinand;
Ha! oogjes, zoet gezicht, ha! liefdelijke Ionkjes,
Wat zijn uw straeltjes doch? 't zijn minnelijke vonkjes,
Die gy, Pricesse Vrouw, in mijnen boezem schiet,
Als maer uw zoet gezicht op uwe Minnaer ziet;
Ha! oogjes, waer natuur haer proeffstuk moft vertoonen;
Ha! oogjes, in wien schijnt Cupido zelfs te wonen;
Ha! oogjes, die alleen uytmunten meugt in lof,
Mits Cypria in u houd haer palleys en Hof.
Princesse, die mijn Hert hebt aen het uw gebonden,
En hebt het nu gequetst, mijn Lief, met zoete wonden;
Een lonckje van uw oog, een kusje van uw mond,
Die hebben my gequetst, die maken weêr gezond;
Uw liefdelijke mond, wiens rood korale lipjes,
Bevocht met Nectar douw, doen bloeyen uwe lipjes,
Veel rooder als Corael, en kunnen door een kus,
Verleenen Hemels zoet wanneer ik maer eens blus
De graegte van mijn liefd; ô kuffings zoet vermaken!
Gun my, Princes, dat ik uw lipjes mach genaken.

Calista. Het veyazen heeft voort aen in my geen plaetze meer,
Dies kus ik Ferdinand. *Ferdin.* Ik mijn Princesse weêr.

Calista. Ik voel een lieve lust mijn blijde geeft bespringen,
Om dit uw Liedjen hier, mijn Lief, noch eens te zingen.

Zittende in den Hof, zingt CALISTA.

Stemme: Ballet Bronchorst.

W At vermogen,	(Godin? 't Bloos van Roosjes,	(sprengt;
Voert schoonheid in u wezen, mijn	Heeft geen gelijk, het zy hoe schoon be-	
Die door d' oogen,	By de bloosjes,	
Een Ziele kan ontfonken, in de min;	Wiens incarnaet is met albast doormengt;	
Zoet gezicht,	Lieve mond,	
Gelijk een Sterre-licht,	Met lipjes rood en rond,	
Zijn uwe lonken,	Albaster tanden,	
Die my als vonken,	Sneeu-witte handen,	
Voor d' oogen blonken,	Die doen mijn branden,	
Toen 't ooge zich ontsloot,	Zoo dat ik in de pijn	(schijn.
En my, en my een vonkin 't herte schoot.	Versmelt, versmelt als Sneeu in Zonne-	Binnens.

CONSTANTINUS, FAUSTINA.

Constan. De hoog getopte linde boomen,
Begroet van koelc water stroomen,
Getuygen, hoe stantvast en trouw,
Dat ik tot uwaerts liefde drage,
En op het hoogste my beklage,
Dat ik mins lusten niet mach boeten aen Me-vrouw.

Faustin. De tijd, mijn Lief, kan dat niet lijden;
De eer gebied my zulks te mijden;
De schaemte stelt te stringen wet;
En willen niet, dat ik mijn zinnen
Verwinnen laet van Princen minne,
Ten zy dat my de Trouw daer toe heeft tijd gezet.

Constan. De tijd weet gy, is al besloten,
Verzekertheyd hebt gy genoten;
Waer toe mijn min de lust ontzeyd?
Ik Sweer u voor mijn Bruyd te Trouwen,
Hoe kunt gy langer tegen houwen,
De lusjes van mijn min, uyt liefs genegentheyd.

Faustin. Ach! Prins daer zijn verscheyde wetten,
Die my uw minne lust beletten,
Onrijpe vrucht gedijt tot smert;
De raeuwe spijs door gulzich eten,
Veroorzaekt ziekte, gelijk wy weten,
Dies bid ik, stelt de lust van minne uyt uw hert.

Zoo lang, tot gy my door de trouwe,
 Ontfangen zult voor Echte Vrouwe,
 Als dan zal ik, mijn Lief, uw zin,
 Alsdan zal ik uw graeg verlangen,
 Dit zuyv're lichaem doen ontfangen,
 Ontfangen in mijn schoot uw Princelijke min.

Constan. De min toond my te groote krachten;
 Zoo lang kan Constantijn niet wachten,
 Dies koelt mijn lust; gun Constantijn,
 Zijn minne smerten te verzoeten,
 Uw schoot met minne te begroeten,
 Faustina is mijn lief, en zal mijn Vrouwe zijn.

Faustin. Daer leeft geen minnaer op der Aerde,
 Zoo hoog in staet, zoo groot van waerde,
 Ter wereld niet zoo lieven vriend,
 Dien ik mijn maegdom wil vertrouwen,
 Ten zy ik eerst ben zijne Vrouwe,
 En hy door liefde die in d' Echt aen my verdient.

Constan. Zoo wild gy dan de min die gunste niet vergunnen?

Faustin. Ten waer dat eerbaerheid het zoud gedogen kunnen;
 Ten waer dat Echte trouw ons Zielen t' zamen bond,
 Want minne lust voor d' Echt, is al te grooten zond.

Constan. Die zonde kan ons Echt ten vollen weêr verschoonen,
 Mits dien ik tweeraen u, mijn Echte Trouw te toonen.

Faustin. 't Is niet genoeg, mijn Heer, trouw moet voor minne gaen,
 Beloften gelden niet, ik neem geen woorden aen.

Constan. Wild gy dat ik dan zal van u mijn liefde trekken?

Faustin. Veel liever als dat ik mijn kuysheyd zoud bevlékken.

Constan. En hebt gy niet beloofd te wezen mijne Bruyd?

Faustin. Verwacht die tijd, zoo niet, zijn de beloften uyt;
 Zoo gy my liefde draegd, zoo gy my zoekt te trouwen,
 Waerom en wild gy my mijn eer niet laten houwen,
 Tot dat bequame tijd, mijn zelve zal gebiën,
 Dat ik u, Constantijn, in minne-wetten dien?
 En mijn verbonden plicht zal neygen mijne zinnen,
 Te gunnen uwe lust de zoetigheyd der minne;
 Ik bid u, Prins, dat gy zoo lang uw lusten staekt,
 Tot dat gelegentheyd ons daer toe vryheyd maakt.

Constan. Die vryheyd staet u vry, gy meugt die vryheyd nemen.

Faustin. In dien ik van de wet der deugde wil vervreemen,
 En stellen eer en schaemt gelijkelijk ter zy;
 Ach! Prins, had gy my lief gy vergden 't noyt aen my;
 Daer is te veel getuyg, het is te vaek gebleken,
 Dat Minnaers hunne liefd, en trouws beloften breken,

Wanneer de min haer lust voor 't trouwen had geboet,
 Stied men d' ontceerde Maegd als eerloos met de voet;
 De min is van dien aert, de min heeft zulke streken;
 De min, mijns oordeels, kan niet beter zijn geleken,
 Als by een moedig Paerd, dat vreemde spongen springt,
 Tenzy men het betoomt, en met den teugel dwingt;
 De trouw betoomt de min, de Echt beteugelt lusten;
 Wanneer ik echtelijk by u, mijn Prins, mocht rusten,
 Wat zoud 'er kunnen zijn van 't geen natuur my gaf,
 (Dat sweer ik by uw Kroon, en Koninglijke Staf,
 Dat ik niet zoud aen u vrywillig over geven?
 Om daer meê na uw lust in Echte min te leven;
 Maer nu, eylacy! nu en mach het niet geschien,
 Het geen natuur als dan mijn lusten zal gebien;
 Dies, bid ik, Prins, bedaert, bedwingt uw lust door reden.

Constan. Faustina, ik en ben met woorden niet te vreden;
 Gund my 't geen ik verzoek, mits dat ik sweer, getrouw
 Te blijven in mijn liefd, en voor mijn Echte Vrouw,
 Geduerende de tijd mijns levens, u te minnaen,
 Met ongevalste liefd, met hert, met ziel en zinnen;
 Waerom een Prins in dit verzochte niet voldaan?
 Waerom, Faustina, my de min niet toe gestaen?
 Daer ik niet zoek de bloem uws kuysheds te besmetten,
 En zonder te voldoen des Echten heyl'ge wetten,
 Te schenden uwe eer; neen, dat 's mijn meening niet,
 Dat ik u door de min zoud brengen in verdriet;
 Dat sweer ik voor de Goôn, die my doen neder buygen,
 Om u de zekerheyd mijns trouwe te getuygen;
 Neemt mijn beloften aen, en gund my mins vermaak.

Faustina. Ach! Prins, gy wild van my, dat ik de eer verzaak;
 Ach! Prins, gy wild van my, de hoogste schat mijns leven;
 Ach! Prins, gy wild, dat ik de schacmte zal begeben,
 En laten na uw lust, misbruyken mijne schoot;
 Ach! Prins, zoo 't wezen mocht, ik waer veel liever dood;
 Niet dat ik u misgun mijn vleesch tot mins vermaken,
 Niet dat ik u misgun mijn zuyv're schoot te raken,
 Maer, om dat Godes wet op 't hoogst daer tegen strijd,
 En om dat noch de tijd die vryheyd niet en lijd;
 Min plegen voor de trouw, is trouw en eere schenden;
 Min plegen buyten Echt, baerd droefheyd, en ellenden;
 Min plegen voor de tijd, is beyde zond, en schand.

Constan. Faustina staet te vast op vrouwen misverstand,
 En geeft geen reden plaets; 't waer schande min te plegen,
 Soo minne lust niet waer tot echte trouw genegen;

Indien de minne lustwaer op bedrog gegrond,
Ik stond het met u toe, zoo waer het schand, en zond,
Maer nu niet, mits dat ik mijn trouweyde aen u sweere.

Faustina. Ach! is dat nu uw zin, die zin kan licht verkeerē;
De graegt maect spijsē zoet, maer 't hert daer meē verzaet,
Heeft dikmaels walging, mits 't gepraefde tegen staet;
De Maegdom van een Maegd voed dikmaels liefdens krachten,
En doet een minnend hert, na minnens lusten trachten;
Maer ach! in dat geval de minne lust bepraeft,
Maect minnaers zonder smaek, en Maegden heel bedroeft.

Constan. Noyt zal Faustina dat in Constantijn bevinden.

Faustina. Wie zal als borge zich aen my daer voor verbinden?

Constan. Mijn Princelike Eed, en dees mijn Herders staet.

Faustina. In min is Princen Eed een kranke toe-verlaet;
De Princen in dat stuk zijn aen geen wet gebonden,
Al breekt een Prins zijn Eed, hy maect van zond geen zonden;
Een Prins is wil een wet, heeft hy de wet midaan;
Wie zal in hunne wil de Princen tegen staen?
Ach! Constantijn, ik bid, ey hoor na mijn gebeden.
Tracht gy na uws gelijk, en laet my hier in vreden,
Mijn lieve Schaeppes, en mijn Lammers weyden gaen,
Want Princen liefde staet in 't minste my niet aen;
Uw Hoogheyde my verschoon, en giind op mijn begeeren,
Dat ik met uw verlof, mach weder t' huys-waert keeren.

Constan. Ga daer 't u lust, *Faustina.* Ik ga, met uw verlof, mijn Heer.

Constan. Vaert wel. *Faustina.* Ik groet de Prins.

Constan. En ik Faustina weer;
Faustina; *Faustina.* Prins.

Constan. Hoe is 't wat hebt gy voor-genomen?
Faustina, gaet gy dan zoo zonder weer te komen?

Faustina. Gelieft zijn Hoogheyde yets, hy heeft my te gebien?

Constan. Of ik gebod, en mijn gebod niet mocht geschien?

Faustina. Zijn Majesteit die mocht my een gebod op leggen,
Al waer met reden mocht Faustina tegen zeggen;
Maer, wat betaemlijk is, staet my ten hoogsten toe,
Dat ik op uw gebod gehoorzaamlijk voldoe.

Constan. 't Is recht, maer ach! zal ik mijn wensch dan niet verkrijgen?

Faustina. Zijn Hoogheyde die gelieft daer stille van te swijgen;
Dat zal doch niet geschien, ten zy ik ben getrouwt.

Constan. Faustina, kan het zijn dat gy een Prins onthou wt
Zijn min? door welk hy zoekt u tot zijn vrouw te maken;
Faustina, mach een Prins niet tot zijn lust geraken?
Daer hy zijn trouwe sweert, en daer hy eeden doet,
Als dat hy eeuwig u in 't herte lieven moet;

Faustina,

Fauflina, kan een Prins zoo veele gunft niet winnen ;
 Dat hy een Herderin beweegen kan tot minnen ?
 Fauflina, heeft een Prins zoo veel vermogen niet ,
 Dat hem op Eed van Trouw de min haer lusten bied ?
 Fauflina, kan een Prins, zoo veele niet verwerven ?
 Fauflina, moet mijn lust uw fchoone lichaem derven ,
 En miffen langer noch de welluft van uw fchoot ?
 Zoo houd het dat gy zijt de oorzaak van mijn dood.

Fauflin. Ik niet, genadig Prins, gy zelve voed u lijen ;
 Gy zelve d' oorzaak zijt van uw inwendig ftrijen ;
 Gy zelve doet u zelfs een pijnelijke pijn ,
 Om dat uw lusten meer als uwe reden zijn ;
 Meer recht heb ik als gy, mits dien ik u niet vergen ;
 Maer gy tot uwe lust Fauflina zoekt te tergen ;
 Gy zelve d' oorzaak zijt van minnens heete vlam.

Conftan. Die is de oorzaak, daer den oorspronk eerst uyt quam.

Fauflin. Den oorspronk quam uyt lust ,
 Lust quam uyt u gerezen.

Conftan. Mits gy de lusten maekt moet gy ook d' oorzaak wezen ,
 Want zonder u, had ik u tot geen lust verzocht.

Fauflin. Hoe Prins, heb ik de lust u in het hert gebrocht ?
 Dat 's misverftand, gy zelfs hebt die daer in gedreven ,
 Gelijk ik daer van kan bequame reden geven ;
 'k Neem dat 'er yemand waer, die op den klaren dag ,
 Het zy een groot juweel, of yet wat waerdigs zag ,
 En hy met lust bestond, aen dat juweel te raken ,
 Ja zonder recht oft reën tot eygendom te maken ;
 De vraag is of 't juweel, dan of 't begeerig hert ,
 Van de verkrijgings lust de fchuld gegeven werd ?

Conftan. Ik zegge, het juweel.

Fauflin. 't Zijn ongerijmde zaken ;
 Wat niet en kan misdoen, hoe kan dat fchulden maken ?
 Het is het hert, eylaes ! dat van de lust verheert ,
 Het geen hem niet behoort, ongoddelijk begeert ;
 Want op de reden die zijn Hoogheyd wil betoonen ,
 Kost yder dief daer meê zijn dievery verfchoonen ;
 De reden anders leerd , wie wil dat hy niet moet ,
 die is de oorzaak zelfs van 't onrecht dat hy doet ;
 Kan noch zijn Majesteyt mins lust niet neder zetten ?

Conftan. Geen reden hebben kracht mijn lusten te beletten.

Fauflin. Zoo gaen ik dan , en wensch dat 's Hemels Majesteyt ;
 Uw herte , mogend Prins, op goede wegen leyd ;
 Uw Hoogheyd zy gegroet, mijn tijd die is verloopen.

Conftan. Hier is voor Conftantijn geen uyt-komft te verhoopen. *Dinnen.*
Zin.

FAUSTINA weder uyt.

Faustin. O Koninglijke Min! hoe los is uwe lust,
 Om datik niet en heb uw geyle brand gebluft,
 Verlaet gy my; eylaes! eylaes onzalig minnen,
 Daer 't hert op wellust ziet, en zoekt een Herderinne
 T'ontblooten van haer Eer, nu u de Eer misgunt,
 Dat gy, ô Constantijn! uw lust niet hebben kunt.



*Heydin-
 nen uyt.* Wat Heydens zien ik daer? 'k heb dikmaels horen zeggen,
 Dat dit geslacht den mensch, op 't nauwst, weet uyt te leggen,
 Wat hem gebeurd is, en ook noch gebeuren zal,
 Dies spreek ik haer, om zien hoe dit mijn ongeval
 Wil eyndigen; ik ga, zeg my, bejaerde Moeder!
 Wiens wijsheyd aen den mensch verstrekken kan een hoeder,
 Die ons voor ongeval en swarigheyd bevrijd;
 Alzoo gy kunt voorzien wat ons, in onzen tijd,
 Geschied is, enals noch voor ramp zal weder varen,
 Wild my wat my belangt, dit door uw kunst verklaren.

Heydin. Dat kan ik door mijn geest in uwe handen zien,
 'k Weet wat u is gebeurt, en ook noch zal geschien;
 Indien het u beliet, ik zal 't u kunnen zeggen,
 Doch! gy moft in uw hand een kruyften penning leggen.

Faufin. Wel aen, ik zal zoo doen gelijk gy my gebied.

Heydin. En ik u melden 't geen noch onlangs is geschied;
 Bedroefde Maegd! in 't eelft van uwe jonge Jaren,
 Wat u bejegend is, dat zal ik openbaren;
 't Scheen of u het geluk tot hoogheyd brengen wou,
 Als u een machtig Vorft verzocht te zijn zijn Vrouw,
 Die door de minne lust uw kuyfheyd quam beftrijden,
 Om u, ô jonge bloem! te brengen in het lijden;
 Doch! hy hier in geflut, nam afsheyd en ging deur,
 Het geen u in het hert veroorzaekt veel getreur.

Faufin. Ik fehrik van 't geen ik hoor, 't is waer dat dit gefchieden,
 'k Verwonder my op 't hoogft van 't geen ik in u lieden
 Betpeur; zoud gy my voorts wel kunnen doen verftaen,
 Hoe het, in dit geval, met my noch toe zal gaen?

Heydin. Och ja! daer van kan ik u vaste blijk betoonen.

Faufin. Doet zoo, ik zal te dank uw dienften weêr beloonen.

Heydin. Veel ramp, en ongeval hangt u noch over 't hooft,
 Meer lijden staet u aen, als gy welzels geloofst;
 Uw leven loopt gevaer, doch, 't zal ten besten komen,
 Mits leugentael en nijd niet hebben aen de vromen;
 Voeg u in Dienaers fehijn ten Hove, daer zult gy
 In dienst geraken, en ervaren het gevry
 Des Konings; waer uyt u veel rampspoed zal ontmoeten,
 Dan doch, de liefde zal 't in 't eynde weêr verzoeten;
 Na veel geleden smert, en ouverdiende pijn,
 Zult gy noch, Herderin! een Conings Vrouwe zijn.

Faufin. Of dat den Hemel gaf, en dat ik alle plagen,
 Ja ramp op ramp, en smert op smert, een tijd mocht dragen,
 Wat nood waer 't, als het noch tot zulk een eynde quam;
 O Koninklijke min! ô minnelijke vlam,
 Die in het Konings hert brand tot een Herderinne;
 Seg Moeder! zal hy noch volherden in zijn minne?

Heydin. 't Geen ik u zeg gaet vast, wat rackt mijn prophcy,
 Daer in mislukten noyt het minste stuk met my;
 Meer diend u niet gezeyd, gy moogt nu niet meer weten.

Faufin. O wijze Prophetes! gy die u hebt gequeten,
 Seer vlijtig 't mijnen dienst, ontfangt van my uw loon,
 Daer by een dankbaer hert, 't welk ik aen u betoon.

V Y F D E H A N D E L I N G .

C A L I S T A , zittende aen een Tafel , voor haer
hebbende eenige boeken.

Calista.



Oeheuglijk is 't de geest in 't geestelijk te voên ;
Hoe rultig is 't gemoed in deugde te voldoen ;
O Goddelijke wet ! hoe Zalig is 't te leven ,
Naer's Hemels wetten , ons van 's Hemels Voogd gegeven ;
O Edele natuur ! ô redelijke geest !

O menschelijk vernuft ! zoo los en onbeveest ,
In 't geen natuur en Ziel ten hoogsten kan beschaden ,
Door misbryk van het goed , uyt lust tot overdaden ;
Wat baet de menschlykheid ? wat doch verstandig zijn ?
Het is gelijk een kaers by klare Zonnenschijn ,
Dat yemand wysheyd heeft , om 't misbryk afte snijden ,
En zelve niet en wil het quaed misbryken mijden ;
O Edele natuur ! hoe vaek is 't hert bedroeft ,
Uyt lust tot overvloed , daer gy maer weynig hoeft ;
Dit 's misbryk in den mensch , eylaes ! gemeene plagen ,
Waer vind men menschen die haer hedendaegs zoo dragen ,
Als wel het Heydendom voor dezen heeft gedaen ,
Wiens leven 't Christendom te boyen is gegaen ?
Wat Christen tracht de wet der deugden zoo te eeren ?
Als wy uyt Seneca , en and're Heydens leeren ;
Hy zegt , de Zaligheyd des levens die bestaet ,
Daer in , dat men natuur geenzins te buyten gaet ;
O woorden ! wel gezeyd , ô Goddelijke reden !
Wat is 't of men hier is als Goden aen-gebeden ;
Wat is 't , Eylaes ! wat is 't ? een schim , een ydel niet ,
Een drift , een water beek die los daer heene vlied ;
Wat is 't in aerdsche lust te swemmen , en te leven ;
Kan overvloed natuur meer als het hare geven ?
Wat is 't , in macht en staet van werelds eer te zijn ,
Strijd , quellend in der daed , maer vreugde in de schijn ;
Wat is 't in Monarchy ten Hemel op getogen ,
Wiens eere als een rook verdwijnt voor onze oogen ;
Geen hooger Monarchy , als is de ware deugd ,
Vriendinne des natuurs , en Zielens hoogste vreugd ;
O deugd ! ô Ed'le deugd ! ô Goddelijk vermaken !
Die uwe gaven proeft , wat kan die zoetheyd smaken !
Hoe innig is de Ziel vervrolijkt en verblijd ,
Wanneer de geest in God het Aerdsche leven slijt .

Binnen.

C O N S T A N T I N V S , C A S T E R N A .

- Constan.* Na dat ik, ô Princes! mijn herte voel bestreden,
Om u te toonen mijne liefs genegentheden,
Heb ik mijn offerand Cypria toe-gewijd,
Met dees beloftenis, dat gy Goddinne, zijt
De wellust van mijn hert, de vreugde van mijn leven,
Aen wien ik mijne Ziel wil willig overgeven;
Ach! overschoon Princes, ontfangt, ontfangt een hert,
Dat niet in eer mijns en is, maer heel het uwe wert.
- Castern.* Hoe Koninglijke Vorst, my meer om liefd gebeden,
Daer ik uw Hoogheid heb ontdekt, door welke reden.
Ik tot geen liefde my in 't minste stellen ken;
Dies bid ik u, indien ik zoo veel waardig ben,
Dat my zijn Majesteit niet wil van liefde spreken.
- Constan.* Casterna, ach Princes! gy dwingt my om te smeken,
Gy tergt my tot gebeden, gy perst my dat ik moet,
Mijn klachten aen u doen, ja vallen uwte voet;
Gekniel. ô Aerds Godin! ter aerden neêr gebogen,
Leyd Koning Constantijn, en bid u om medogen.
- Castern.* Ik kniel en bid u aen, dat gy uw bidden staekt.
- Constan.* Princes, uw heufheyd my tot meerder Slave maekt;
Hoe meerder gy my bid, hoe meerder mijn gebeden,
Tot uwaerts moeten gaen; dies toont medogentheden,
En loont mijn liefd met liefd, ô overschoon Princes!
O Afgodin mijns herts! ô Ziele voedsteres!

F A V S T I N A , in Manne kleeding, uyt.

- Constan.* Wie daer? *Faust.* Beruchte Vorst! een dienaar, die gebogen
Ter aerden nederkniel, omaen uw groot vermogen,
Een onderdaen te zijn in alle dienstbaerheid;
Ia, de geringste Slaef van uwe Majesteit.
- Constan.* Wat zijt gy voor een gast, en in wat land gebooren?
Ook hoe uw name zy lust my van u te hooren.
- Fausiin.* Ik ben een Herders kind, in Grieken op-gevoed,
Hoe wel van laege staet, heb ik een heufch gemoed,
En tracht door trouwe dienst tot eer en lof te komen,
Dies heb ik mijne reys hier na het Hof genomen;
Constans is mijne naem, gebooren hier teland.
- Constan.* Constans, ik acht uw naem gaet boven uw verstand;
In 't woord van Constans meer verborgentheden leggen,
Als Constans zelve zoud met reden kunnen zeggen.
- Fausiin.* Heer Koning! mijne naem, ten nauwsten uyt-geleyd;
En is niet anders als stantvastigheyd gezeyd.

- Constan.* Ga heen ten Hoof.
- Faustina.* Ik doe na uw Hoogheyds bevelen,
En hoop Faustina zal haer rechte rol nu spelen.
- Constan.* Uytmuntende Princes, en Aerdiche Afgodin,
Zal ik uw herte noyt bewegen tot mijn min?
- Castern.* Achtbare Vorst! de min is my ten hoogsten tegen,
Zoo dat ik tot de min in't minst niet ben geneegen;
Ik bid u, laat ons gaen.
- Constan.* O minneloos gemoed!
Aen wien mijn trouwe liefd vergeefs haer dienste doet.

S E S T E H A N D E L I N G .

F A U S T I N A .

- Faustina.* **R**Kdie als Herderin de Schaepjes pleeg te weyden.
Ben, door de liefde, nu te lande af-gescheyden,
Alwaer den Coning in vryagie was met mijn;
O liefde! diemy hier doet's Konings Dienaer zijn!
O liefde! wat doet gy de menschen niet beginnē,
Wat werkt de liefde niet in herten die beminnen;
O liefde! die uw vreugd in lijdens lijden vind,
Mitsdien Faustina dient die geen die zy bemind;
Faustina voed met vreugd haar innerlijke smerte,
Vermits zy dag'lijks ziet dien, die zy lieft van herte;
Maer ach! Wat is 't? eylaes! als ik my wel bezin,
Dees vreugd schijnt wat te zijn, maer heeft haer p'rijkel in;
Hoe zoud het Konings hert zich kunnen zoo verneeren,
Dat het een Herderin ten Echte zoud begeeren?
Faustina, 't is bedrog, hoe is 't bedriegery?
Den Koning heeft zijn liefs beloft gedaen aen my,
En met een dieren Eed zijn trouwighevd gefwooren;
Faustina, slechte Maegd, uw moeyten is verlooren;
Nochtans verhoop ik yets tot voordeel mijns mins,
En dat ten deele op beloften van mijn Prins;
Maer ach! dees brief doet my niet zonder reden vreezen,
Dat de Princeffe zal des Konings Vrouwe wezen;
Dees heeft hy my belast te brengen voort aen haer:
Ach Hemel! wat valt my dit pijnelijk en swaer.
Casterna Daer komt zy aen, ik ga, om haer den brief te geven;
uit. Princes, ik die ten dienst des Conings hoop te leven,
In alle trouwigheyd, voldoe mijns Konings last,
't Gelief haer Hoogheid dat zy dezen brief aen-taft.

- Castern.* Heeft u in zijne dienst den Koning aen-genomen?
Faufstin. Ja, inogende Princes. *Castern.* Van waer zijt gy gekomen?
Faufstin. Ik ben hier op het land gebaert, en op-gevoed.
Castern. Eylaes! wat sluyp't en kruyp't er door mijn laeuwe bloed;
 Hoe is uw naem? *Faufstin.* Constans.
Castern. En oud, hoe menig jaren?
Faufstin. By naest de zeventien.
Castern. En zegt my eens, wat waren
 Uw ouders doch voor lien?
Faufstin. Eylaes! hoe mach Princes dus scherrep op my zien;
 Zoud ik wel zijn verraen?
Constan. Wat praet gy in u zelven.
Faufstin. 'k Zeg dat mijn Vader pleeg te spitten en te delven,
 Mijn Moeder is, Princes, een slechte Herderin.
Castern. Ach! zijn-bevalligheyd betoóvert hert en zin;
 Waerom verlaet gy 't land, en zoekt ten Hoof te dienen?
Faufstin. Op hoop, 't geluk my mocht een waerder staet verlienen;
 Princes, wat werd dien mensch van menschen doch geacht,
 Die in de armoed slooft, en niet na meerder tracht?
 Wat is 't een Slaef te zijn in nedrigheyd verschoven;
 Wat is 't een lust, ge-eert te zijn in 's Konings Hoven;
 Wat is 't een werelids vreugd, als yemand raekt uyt nood,
 En doorgetrouwe dienst, komt van een kleyn tot groot!
Castern. Ik speur uw heufsch gemoed dat is tot staet genegen;
 Seer zelden wórd het luk van zulken een verkregen,
 Die na geen luk en tracht, maer die zoo doet als gy,
 Die speurt dat het geluk hem dikmaels dienstig zy;
 Eylaes! als ik aenschouw de geestigheid zijns wezen,
 En zijn bevalligheyd bespeure neffens dezen,
 Soo brand mijn hert in lust van lieffelijke min,
 Sijn aerdigheden, ach! die steelen my mijn zin.
Faufstin. Hoe zeyd Princes?
Castern. Ik zeg, zijt gy tot staet genegen,
 Door my kan dat geluk voor Constans zijn verkregen,
 Indien gy dienen wild my, die uw dienst begeerd.
Faufstin. Princes, ik ben in dienst verbonden aen mijn Heer.
Castern. Ik zal u van die dienst ontslaen, en weér bevrijen.
Faufstin. Genadigste Princes, dat kan mijn hert niet lijen,
 Dat ik in mijne dienst zoo licht verkeerem zou,
 Nu Dienaer van de Vorst, en morgen van Me-vrouw;
 Dat waer lichtvaerdigheyd, een oorzaak my te haten.
Castern. Soud gy u tot mijn dienst dan niet gebruyken laten,
 Als gy verzekert waert daer door tot staet te treên?
Faufstin. Mits ik verbonden ben waer 't buyten alle reên;

Dat ik, Princesse Vrouw, een hooger staet begeere,
Dat's waer, doch wilze niet ten zy 't geschied met eere!

Castern. Tot eer en staet kan ik u brengen zoo gy wild;
Hy is 't geluk niet waerd, die willens 't luk verspilt;
Of ik u zocht tot staet en hoogheyd op te trekken,
En dat mijn gunst daer toe een hulpe mocht verstrekken,
Zoud gy, ô Constans! deze gunste dan versmaên,
En zelve uw geluk moedwillens tegenstaen?
Dat acht ik neen; mitsdien dat alle menschen pogen,
Door het geluk in staet haer zelve te verhoogen;
Gy kund indiengy wild; wie niet wil als hy kan,
Die kan niet als hy wil; doch is 'er oorzaak van,
Om dat hy willens wilde zijn geluk vermaden;
Indien gy wel wild doen, laet u ten besten raden,
Constans. *Faustin.* Princes.

Castern. Eylaes! uw by zijn baerd mijn strijd,
Vermits ik u niet geef het geen gy waerdig zijt;
Indien ik, na mijn gunst, u van het mijns mocht geven,
Ik gaf u. *Faustin.* Wat Princes?

Castern. Mijn hert, ja zelfs mijn leven.

Faustin. Princes. *Castern.* Constans.

Faustin. Princes, was 't dit? *Castern.* Eylaes! ik sweer,
Dat ik den Koning lief, maer lief u noch veel meer.

Faustin. Is 't droom? *Castern.* O neen! *Faustin.* Is 't spot?

Castern. Ook niet. *Faustin.* Is 't spokerye?

Castern. Ach neen! 't is liefde. *Faustin.* Hoe liefde?

Castern. 't Is liefde, ach 't is vrien;

Ik ben mijn zelve niet, ach Constans! ach, wat raed?

Ik sterve is 't dat gy Princesse min versmaed;

Ik ben gelijk verzot met liefde ingenomen.

Faustin. Princes laet zulks doch niet in uw gedachten komen;
Hoe gy my minnen? my; die ben een Herders zoon;
Daer gy de naeste zijt aen 's Konings Rijk, en Kroon?
Ik die een Dienaer ben, een slaef van alle slaven,
Verzien met schat noch goed, met rijkdom noch te haven;
Maer arrem, naekt en blood, verschoven ongeacht,
En gy, edel Printes! van Coninglijk geslachte.

Castern. De liefde heeft geen wet, ik min; en wil u minnen,
Hoe minder gy bezit, hoe meerder dat mijn zinnen,
Vervallen in de liefde.

Faustin. Princesse, ach! bedenkt,
Dat gy uw waerdigheyd door deze tochten krenkt;
Bedeut eens by u zelfs; en overleg, met reden,
Dat gy u onderwerpt veel duyzend swarigheden;

Ik hoop niet dat gy 't meent, oft eenigzins begeert.

Castern. De min, eylaci! heeft Casterna overheert;
 Wat is 't? of ik schoon wil, ik kan geen veynzen plegen,
 Recht uyt gezeyd, ik ben tot minne lust genegen,
 En sweer dat gy alleen, alleen de eenigst zijt,
 Van wien ik mins vermaek moet hebben nu ter tijd.



Fausin. Zoud gy een arme slaef, een arme slaef vergunnen.
 Het geen een Prince selfs noyt heeft verkrigen kunnen?
 Denkt eens Princesse, denkt wanneer dit waer gedaen,
 Wat ramp, wat swarigheyd dat hier nyt zoud ontstaen?
 Wat zoud gy wrack en smaed op uwe schouders laden,
 Een yder mensch, Princes, zoud spotten met uw daden;
 Bevleken uwe eer, uw Edelheyd tot schand,
 En dat door snoode lust van geyle minne brand;
 Uw waerdigheyd Princes, tot een slavinne maken,
 En ik in ongena by mijnen Vorst geraken;
 Gy met de voet getreên, als van uw eer ontbloot,
 Ik als een fielt en guyt verwezen tot 'er dood;

Dies bid ik u, Princes, als dat gy wel te degen,
Met rijpelijk beraed de zaak wilt overwegen.

Casteru. Die vieze vazery en heeft geen plaets by mijn.

Faustin. Nochtans en zal ik noyt uw lust ten dienste zijn.

Casteru. Zoo sweer ik zult gy u daer voor op 't hoogst beklagen.

Faustin. Princes, ik ben getroost te lijden alle plagen,
En heb veel liever van de wereld smaed en spot,
Als dat ik door die zond vergrammen zoud mijn God.

Casteru. Ondragelijke trots, die 'k niet en kan verſwelgen,
O spijt! met recht heb ik uw smaedheyd my te belgen;
Onwaerdig acht ik my dat ik een uure leef,
Indien ik defen bloed zijn rechte loon niet geef;
Ik sweer het Constans u, dat ik het zoo ſal maken,
Dat gy in ongena by uwen Vorst ſult raken;
Ik sweer, dewijl u walgd de welluſt van mijn ſchoot,
Dat ik om deſe zaak u brengen zal in nood;
Indien gy niet en wilt voldoen mijn welbehagen,
Sal ik u dan ten Hoof als ſchuldig gaen beklagen.

Faustin. Ik zal, Princes, in 't minſt uw dreygen niet ontzien,
Begeert gy mijne dood, ik kanze niet ontvlien;
Soo gy dit lichaem tracht in pijnen te doen lijen,
Trooft ik my, dat de Ziel in Gode zal verblijen.
Zoo my uw booze luſt naer 't lichaem lijdén doet,
Ik trooft my dat het God weêr aen de Siel verzoet.

C O N S T A N T I N U S uytkomende, loopt
C A S T E R N A hem tegen.

Casteru. Uw Majesteit gebied uw Dienaer te vertrekken.

Constan. Vertrekt u flux, van hier; ik zie uw zinnen ſtrekken,
Grootmogende Princes, tot droefheyd en getraen;
Heb ik in eenig deel, uw Hoogheyd yets mildaen?
Neemt gy het qualijk dat ik heb aen u geſchreven,
Oft door dees Dienaer u mijn briefter hand gegeven.

Casteru. 'k Vervloek, eylaes! de nur, en dees bedroefde dag,
Dat ik dien ſnoden guyt hier voor mijn oogen zag;
Eylaes! oy me! eylaes! *Constan.* Wat is u weder varen?
Ik bid Princes, ik bid dat gy 't my wild verklaren.

Casteru. Eylaes! wat is my hier van uwe ſlaef geſchiet.

Constan. Wat doch, Princes?

Casteru. De ſchaemt het melden my verbied.

Constan. Ik bid u, zeg my doch wat 's d' oorzaak van uw klagten?

Casteru. Uw Dienaer zocht, eylaes! Casterna te verkrachten.

Constan. Mijn Dienaer?

Casteru. Hy. *Constan.* Kan 't zijn?

Castern. 't Is zoo. *Constan.* Ach wát ik hoor!

Dorft een zoo snoden guyt dit schelmstuk nemen voor?
Ik sta geheel verbaest en gantschelijk verflagen,
Dat dezen schellem dorft zoo snooden schelmstuk wagen;
Een slaef zocht die uw eer, ach Hemel! hoe kan 't zijn?
Hoe stort gy 't ongeluk dus vinnig uyt op mijn?
Ik sweer, dat ik hem zal met zulke straffe pijnen
Beloonen 't schellem-stuk, als ik zal kunnen vijnen;
'k Zal hem van lit tot lit af-kappen doen de leên,
En levendig het vleesch afsnijpen van het been;
Oft levendig het vel van zijne lichaem rukken,
En kappen voorts de rest aen hondert duyzend stukken.
O boofwicht! snooden guyt, hoe dorft gy dit bestaen?
Princes, zoo 't u gelieft, laet ons ten Hove gaen.

Binnen.

CONSTANTINVS, CASTERNA, CALI-
STA, FERDINANDVS met alle het
Hofgezin, en Rechters.

Constan. Doet den misdadigen ter hooger vierſchaer komen.

FAVSTINA uytkomende, spreekt.

Fauſtin. Wie zijn gemoed, bevrijd, behoeft geen ſtrat te ſchromen,

Hoe zeer de logentael de waerheyd overſtrijd,
Haer snood, en valsch bedrog dat leert men door de tijd;
Gy Rechters, die hier zit, om yder recht te geven,
Doet recht met my, en ſtraft my vryelijk aen 't leven,
Indien ik ſchuldig ben aen 't geen men my op-leyd,
't Zal blijken, dat men my dit valschelijk na zeyd;
Noyt had ik een gedacht Princeſſen eer te ſchennen.

Recht. Verſwaert u ſtraffe niet met valschelijk ontkennen.

Fauſtin. Ik blijft by 't geen ik zeg, en oordeel die voor valsch,
Die my onſchuldig ſchuyft haer boofheyd op den hals.

Constan. Hoe durft den snooden guyt noch zoo stoutmoedig ſpreken?

Scherp-rechter doet uw plicht.

Fauſtin. 't Is noch geen tijd van wreken;

My komt de ſtraf niet toe, maer haer die s' heeft verdiend;
Genadig Vorſt, ik bid men my gehoor verlient.
Dat ik onſchuldig ben, mijn Heeren, dat zal blijken,
En dat men over my valsch oordeel tracht te ſtrijken;
Ik, die als ſchuldig hier voor uwe Hoogheyd ſtae,
Als een onnoozel Lam naer mijne ſlachtbank gae;
Mijn Heeren, dit uw doen is waerdig te miſprijzen;
Wie kan 'er ſchuldig zijn ten zy men 't kan bewijzen?
Geen recht, maer ongelijk geſchied aen zulk een man,
Die men veroordeelt. en geen ſchuld bewijzen kan,
Dat ik onſchuldig ben, dat wil ik u mijn Heeren,

Dat

Dat wil ik hier voor u met diere Eeden sweeren.

Recht. Het sweeren geld hier niet.

Faustin. Mijn Heeren, dat is mis.

't Behoort te gelden als 'er geen getuyg en is.

Recht. Men acht hier voor bewijs genoeg haer Hoogheids Eeden.

Faustin. Noch zeg ik het is valsch, sweert zy, ik sweer het mede.

Recht. 't Is billik men Princessen zeggen oordeeld waer.

Faustin. Waerom de waerheyd niet zoo wel in my, als haer?

Recht. Onwaerdig acht men u hier meer gehoor te gunnen;

Gy zult met Eeden noyt uw daad af sweeren kunnen.

Scherp-rechter, vaer vry voort.

Scherp. 't Is lang genoeg, treed an.

Faustin. Uw dreygen ik, eylaes! niet langer lijden kan;

Ha! Koning Constantijn, ik die hier voor u kniele,

Denk niet dat in de zond mijn lusten zoo vervielen,

Dat ik mijn leven heb getracht na Vrouwen eer,

En is het niet genoeg dat ik met Eeden sweer,

Zoo zal ik hier voor u al t'zamen doen vertoonen,

Getuygen, die voor my de zack zullen verschoonen;

Had ik nu geen bewijs by 't onrecht dat ik ly;

Hoe ongenadigh zoud men handelen met my.

Gy Rechters, die my hebt gelijk ter dood verwezen,

Als een misdadige mijn vonnis voor gelezen;

Mijn leven op-geeyft als of ik had misdaen;

Onschuldig doet gy my dit groote onrecht aen;

Dat ik onschuldig ben veroordeelt van het leven,

Daer zal ik u te recht getuygenis af geven,

Dat ik onschuldig ben zal komen aen den dag,

Zoo klaer, dat klaerder noyt de waerheyd blijken mach.

Gy Rechters, en gy Vorst, nu zal ik u verklaren,

Wat my in dit geval, eylaes! is wedervaren;

Weet dat ik niet en ben die, die gy mijn vertrouwd;

Weet dat ik niet en ben die, daer gy my voor houd;

Dat ik op 't hoogste heb gehaet onkuysche streken,

Dat is, Grootmogend Vorst, genoeg aen my gebleken,

Als ik niet heb geacht beloftenis van trouw,

Als ik uw geyle lust geen plaetze geven wou;

O Vorst! ik bid, gebied dat yemand deze banden,

En boeyens doch ontfluyt van dees mijn teere handen,

Op dat ik mijn getuyg doe komen aen den dag,

En van mijn onschuld u de waerheydt toonen mach;

Maeckt dees mijn handen los, op dat ik u betoone,

Wat hert en ziel dat onder deze kleeren woonen;



Gy kent my niet te recht hoe wel dat gy my ziet,
 Gy kent my, maer die 'k schijn, en ben ik lijkwel niet.

Constan. Niet die gy schijnt, wie dan?

Fausin. Die, die gy pleegt te minnen,
 Een Dienaer in de schijn, een ander schuyt'er binnen.

Constan. Maekt dan de handen los, op dat ik zie wie 't zy.

Fausin. Grootmogend Majesteit, 'k heb nu mijn handen vry.
 Zie daer mijn open borst, hier noch de zelfde leden,
 Om wiens genot my heeft den Koning aengebden;
 Die offer ik u op als in haer eerste staet,
 Uw lusten heb ik wel, maer noyt uw liefd versmaed;
 Ik ben Faustina, hier in deze schijn gekomen.

Constan. O kuyfche Herderin! ô spiegel aller vromen!
 Met vreugde en vermaek val ik u om den hals;
 Faustina dus getrouw! Princeffe, gy dus valsch!
 Ik zie wat liefde doet, dies zal ik liefde toonen,
 En uw vervloekte daed, Princes, met straffe loonen;
 U bannen yt mijn Rijk, en eeren voor mijn Vrouw,

Faustina , die haer toond tot my waerts zoo getrouw ;
'k Omhels u voor mijn Bruyd , en zal u eeuwig minne.

Ferdin. Faustina , is uw naem Faustina , Herderinne ?

Faustin. Ja Heer , zoo is mijn naem.

Ferdin. Hebt gy geen Broeders meer ?

Faustin. Noch een.

Ferdin. Hoe noemd men die ?

Faustin. 't Is Ferdinandus , die ik voor mijn oogen zie ,
Mijn Broeder !

Ferdin. Zuster , ach ! ik kus u.

Constan. Wat ik hoore.

Wat komt de menschen in hun leven niet te vooren ?
Ach Ferdinand ! zie hier hoe 't rad des werlds dreyd ,
Die gis't ren zat om hoog , als nu ter neder leyd ,
Die gis't ren lag om laeg , is heden hoog gerezen ,
Faustina is , en zal een Koninginne wezen.

Ferdin. Van waer komt ons dit luk ? ô Hemel ! woud gy mijn ,
In dit geval nu ook eenmael zoo gunstig zijn ,
Dat ik met 's Konings wil Princes Calista trouwe .

Constan. Zoo 't haar belijft ik gun s' u tot een Echte Vrouwe .

Ferdin. Mijn leven t' uwer dienst zy daer belooning van :

Calista. Al wat onmoog'lijk schijnt den Hemel schikken kan ;
Zijn Majesteit die zy bewust dat ik veel dagen ,
Aen Ferdinando heb getrouwe liefde gedragen ;
Zoo zeer niet om de bloem van zijn ontloken jeugd ,
Als om het hooge lof van zijn vermaerde deugd ;
Deugd , die al 's werlds schat en rijkdom gaet te boven ;
Deugd , die wy boven al ter wereld moeten loven ;
Deugd maakt hem Heer en voogd van een Princesse Vrouw ,
Ik lief u om uw deugd .

Ferdin. Uw liefde loon ik met Trouw .

Constan. 'k Wil dat Casterna zy te landen uyt gedreven .

Castern. Mijn misdaed meerder is als men my kan vergeven ,
Ik vind de spreuke waer ; *De leugen die mislukt ,*
Hoe zeer zy met bedrog de waerheyd onderdrukt .

THEODORUS

EN

DIANIRA,

Treur-spel.

I N H O U D.



Dianira, Nieuw-getroude, gaet, in het op-gaen van den dageraet, aen strand, om haer Echt-genoot, over Zuyder Zee, uit Vrieslandt komende te begroeten.

Gustavius, Dianira ling gevrijt hebbende, vervalt in redelooze wanhoop, en onbehoorlijke genegentheden, die hem, door zijn vrund Heraklius, tejen gemaekt werden.

Theodoor, even na zijn aankomst krijgt bedroefde tijdinge van groot verlies ter Zee, zulks dat hy in achterstal, en armoede moet vervallen; doet, in die gelegentheyd, zijn offerande aen het wankelbaer geluk; die hem, door de nijdigheyd op gehitst zijnde, haer gunsten weygerd.

Theodoor, zijn bedroefde staet ontdekt hebbende aen zijn beminde, verzoekt dat zy haer Ouderstot hulpe wil bewegen, om door haer bystant zijn schanden voor te komen; volgt daer op, dat zy by Vader en Moeder opgehouden, en Theodoor verstoeten werd, die boven de droefheyd van zijn geleeden schade, moet van zijn Dianira af-geseheyden blyven, en alzo in meerder hertzeer, ontbloot van alle troost en hoop, zijn ellenden dragen.

Gustavius, door deze gelegentheyd, zoekt Dianira aen tot Minne-lusten, waer toe zy haer bewegen laet.

Theodoor, om in onbekende schijn, zijn Dianier te spreken, gaet by Augustinus, Biecht-vader van sijn Huysvrouw, kleet hem in den schijn van die zelvige, ontmoet zijn bed-genoot; zy niet wetende of sie is by Augustinus, belyk haer Echt-breuk; 't welk Theodoor verstaende, van mismoedigheyd zoo overvallen werd, dat hem het herte overstelpet, hy zich ontdekt, en daad ter Aerden neder valt.

Dianira, beweend op't droevigst dit af-sterven; beklaegt haer ten hoogsten over haer misdaden; verandert haer minne tot Gustavius, in doodelijken haet; hy haer, in deze gelegentheyd, ontmoetende, verzoekt zy geveynsdelyk van hem den Degen, om de daad hares Mans te wreken; edoch, dien hebbende, neemt wreake van Gustavius over haer Echt-schenning, eerst hem, en daar na haer eygen selfs doorstotende.

Namen der Uyt-beelders.

DIANIRA, }
 THEODORUS, } Echtgenoten.
 GUSTAVIUS, Dianiraes oude
 Vyer.
 HERAKLIUS, Gustavy vrund.

FLORENTIUS, } Ouders van
 CELESTINA, } Dianira.
 EMMERENS, Dianiraes zuster.
 NYDIGHEJD.
 AUGUSTINUS, Munnik.

EER.

E E R S T E H A N D E L I N G .

D I A N I R A .

Dianir.

Ewenste morgenstond, die met uw flikk'rig'dagen ,
Mijn logge geesje wekt, en voed mijn wel-beha-
gen ,

Met aengename lust te rijzen uyt mijn bed ,
Om gaen daer Theodoor my heeft een tijd gezet.
O aengename dag! 't schijnt ik uw gunst genieete ,
Nu dat de ochtend Zon zijn straeltjes neêr doet
schieten ,

Op Bergen, Bosch, en Dal, zoo dat 'et zich verblijd ,

Wat op der aerden leeft, in deze morgen tijd.

't Gevogelt tiereliert al schat'rend door de boomen ;

Neptunus toond zijn gunst. my door de Zuy'er stroomen ;

Æolus schijnt is Dianira togedaen ,

En Triton blaest met vreugd, uw Theodoor komt aert ;

Ras vlugge voetjes vlied, tred na de Zuy'er stranden ,

Waer gy uw Theodoor , uw Lief zult zien belanden .

De lieve uur genaekt dat voor ons Zuy'er wal ,

Mijn Lief, mijn Theodoor zijn zeyltjen strijken zal ,

Vermits Neptuyn hem toond de gunste van zijn winden .

Ga, Dianira ga, om Theodoor te vinden ;

Te vinden Theodoor die 'k Echtelijk bemin ;

Verliefde oogjes schiet uw lonkjes Zee-waert in ;

Zend bodetjes voor uyt die Theodoor ontmoeten ;

Ga Dianier aen strand, om Theodoor te groeten .

Daer zien ik, ach ! het Schip al leggen op de reê ,

Ras Dianira, ras, begeeft u na de Zee ,

De Visscher leyd aen boord om Theodoor te halen ;

O aengename vracht ! waer meed zal ik betalen ,

De dienst, de lieve dienst die gy my Visscher doet ?

Vermits gy brengt te land de Voogd-heer mijns gemoed .

O zoete Zuy'er-Zee ! hoe hippelen uw baren

Van blijdschap , nu mijn Lief, mijn Echte Man komt varen ,

Tot daer gy stut uw loop , en met uw stroompjes slaet ,

Al waer mijn Theodoor, mijn Lief, te lande gaet .

THEODOOR, in zijn hand hebbende een Vicol .

Theodor. Mijn Liefste zijt gegroet .

Dianir. Gy wellekoom, mijn waerde ;

Die met uw Zonne-glans beschijnt de lieve aerde ,

De aerde van mijn hert, zoo dat uw liefdens gloet.
 Mijn hertje nu een Zon, een Zon verstrekkend moet,
 Om door die Zon de aerd mijns herte te verwarmen;
 Kom Theodoor, en wild my drukken in uw armen,
 Gelijk ik u ombels, die 'k zoo lang heb gemist;
 Zijt wellekoom mijn Lief, mijn hertjen, ach! hoe is 't?

Theod. Noch wel, dank zy de Goôn, die 't selfde my verleenden,
 En ons vergunden, Lief, dat wy dus weêr vereenden;
 Maer wat ik vragen zoud, mijn Lief, mijn Dianier,
 Wat maekt gy doch zoo vroeg, zeg, zoete bekje, hier.
 Wat jaegt u doch op strand voor 't krieken van den dage?

Dianir. Vraegt gy dat, Lief? *Theod.* Och! ja; zoud ik u dat niet vragen?

Dianir. 't Is liefde die my drijft, mijn lieve Theodoor,

Theod. O liefde! zoete liefd, ô prikkelende spoor!

Die Dianira drijft om Theodoor t'ontmoeten,

Die tot belooning moet zijn Dianira groeten,

Omhelzen, kussen, ach! die liefdelijke mond.

Die Theodoor omhelst hier in de morgen-stond;

Daer niemand ons verspied, maer yder leyd te rusten.

Mits eerst den dag begint; waer zijnder zoeter lusten,

Ach! Dianier, mijn lief, als by 't geliefd te zijn,

In 't krieken van den dag, en vroege Zonne-schijn?

Daer niemands oore hoord noch ooge niet verspiede,

Al wat by Theodoor en Dianier geschiede;

t Leyd noch in stille rust al wat 'er leven heeft,

Vermits de Zon noch eerst zijn komst te kennen geeft;

Den Douw noch versch gedaald op Akkers, en op Velden;

De Zee die zich te nacht met sterke wind ontstelde,

Springt zoetjes op en neêr, haer golfjes spoeld op strand,

En stut met zoet gedruys haer vloedjes id het zand;

O aengenaem vermaek! hoe heug'lijk is 't t' aentchouwen,

De woon-plaets van mijn Lief, vol vrolijke Landsdowen;

Daer koorn, gras en kruid, daer bloem en lover groeyd,

Daer 't vette klaver spruyt, en groene Eyke bloeyd;

Daer quam uw Theodoor zijn Dianira minnen.

Dianir. O Voogt-heer! van mijn hert.

Theod. O Vroed-vrouw! van mijn zinnen.

Dianir. O Afgod! van mijn Ziel. *Theod.* Godinne van mijn hert.

Dianir. O Hemel! van mijn min. *Theod.* O Heelster van mijn smert.

Dianir. O Zonne! van mijn vreugd. *Theod.* O Sterre! van mijn leven.

Dianir. O oorspronk mijns geluks! *Theod.* Gy kunt my 't leven geven.

Dianir. Mijn leven leeft door u. *Theod.* En 't mijn door uwe leeft.

Dianir. Uw leven 't mijne voed.

Theod. En 't uw my voedzel geeft;

Kom Dianier , mijn Lief , laet ons te boschwaert gaen ,
 Daer boompjes , bloem en kruid , met ochtent douw belaen ,
 Verheugen het gezicht ; daer vyblet en roozen ,
 Versch op hun distel staen , heel ciereijk en bloezen ;
 Daer d' aerde door natuur haer schoot met bloempjes ciert ;
 Endaer de Nachtegael , een Prince van't gediert ,
 Zijn helle stem verheft ; en daer de drifjes vlieten ;
 Haer Cristalijne stroom , langs groene wallen schieten ;
 Laet daer uw Theodoor , mijn Dianira gaen ;
 Hem rusten aen u zijd onlommert van de blaen ;
 Wilt daer , in dien't u lust , een aerdig voysjen quelen ,
 Uw Theodoor die zal daer zoetjes onder spelen ;
 Kom Dianira , kom , laet ons na 't Bosch gaen treen ,
 En mengen de vreugd van snaer en stem in een .

Dianir. Wat Theodorus wil , wil Dianira mede .

Theod. Wat Dianier behaegd , stelt Theodoor te vrede .

Dianir. Wat Theodoor behaegd , uw Dianira doet .

Theod. Wat Dianira wil , is Theodoro zoet .

Dianir. Ach ! Theodoor wie gaet u lof , uw deugd te boven ?

Theod. Wie kan doch Dianiraes deugd ten vollen loven ?

Hier is de Lom're groent , hier is't mijn Dianier ,
 Doet Theodoor vermack scheidt in't getierelier ,
 Van't kleyne pluym-gediert ; ô vreugd ! ô Land ! ô Hove !
 Uw vreugde , in mijn zin , gaet alle vreugd te boven ,
 Land vreugde is een vreugd , die't oog en't hert vereert ;
 Het Land geeft aan de mensch al wat de lust begeert ;
 Nu Dianira , Lief , in vreugden op-genomen ,
 Door't lieffelijk gewas , van bloempjes , kruid en boomen ,
 Laet ons wat zitten gaen in't aengename groen ,
 En met gespeel en zang liefs offerhande doen ;
 Zing Dianira , zing , uw Theodoor zal speelen .

Dianir. Speel Theodoor ; cy hoor ! de Vogeltjes die queelen ,

En lokken Dianier tot zingen , Theodoor ;
 Mijn dunkt dat ik 't gesluyt des Nachtegaels daer hoor ,
 Die Theodoors gespel gehoort heeft , en vernomen ,
 Op welk geluyd hy schijnt ons nader by te komen ,

Theod. Zing Dianira , zing , op't gene dat ik speel .

Dianir. Wel Theodoor ik doe't , en offer in't geheel ,
 Al wat'er is in mijn , dat zal tot vreugd uytdringen ;
 Speel Theodoor , mijn Lief , uw Dianier zal zingen .

THEODORVS speeld, waer onder DIANIRA
dit navolgende zingt;

Op de Stemme: Ach; blinde bengel.

Wie kan'er geven,
Dat meer zoetheyt heeft,
Als zulk een leven,
Dat genoeging geeft?
Geen zoeter leven als genoeg, zoo wie genoeg is rijk;
Wie zal zich toonen Dianiers gelijk?

*Mijn hoogste vreugde,
En mijn meeste lust,
Spruyt uyt de deugde,
Daer mijn ziel in rust;
O deugde! die de ziel doet leven, licht leeft hy wel vernoeft,
Die zich tot deugde, meer als rijkdom voeft.*

*Zoo het genoeg,
Boven rijkdom gaet,
Wie wil zich voegen,
Dan tot hooge staet,
En rijkdom? die ons niet en geven, 't geen wel't genoeg doet,
Dat 's vrolijk leven, en gerust gemoed.*

Theod. O reden wel gezeyd! ð woorden wel gezongen!
Waer door het herte wel gelokt werd, en gedwongen,
Maer leyder! niet gebrocht by veele in 't gemoed,
Vermits begeerlijkheyd geen deugden zoekt, maer 't goed.

Dianir. Soo 't u beliest, mijn Lief, laet ons voor ditmael scheidyden,
Met groot verlangen zal mijn Moeder ons verbeyden.

Theod. Ik doe zoo 't u beliest, wy beyd zijn eens van zin,
Gaet gy na huys, mijn Lief, zoo tred ik met u in;
Ik zelfs verlangen heb uw Moeder aen to spreken.

Dianir. Vermits dat onze tijd, mijn Lief, al is verstreken.

Binnen.

GUSTAVIUS, HERACLIUS.

Gustav. Heraclius, mijn vriend, ik wil vertrekken gaen,
Want ik mijn herte voel met droefheyd overlaën;
Heraclius, ik kan 't in waerheyd niet gedogen,
Mijn hert vermach het niet t' aenschouwen met mijn oogen,
Dat Theodoor mijn Dianira heeft getrouwt,
Het welk op't droevigst my, laes! in mijn hert berouwt.

Gustavius

Heracl. Gustavius, ik bid, wild u te vreden stellen,
 En u om Dianier doch langer dus niet quellen;
 Gebruikt de reed'lijkheyd, en toont u als een man,
 En quelt u niet met yet dat niet geschieden kan;
 't Is vrachteloos getreurt, om yet dat niet kan worden.

Gustav. Wist gy, Heraclius, hoe my de liefde porden,
 Zoo dat ik nacht nocht dag geen liever vreugde had,
 Als dat ik steeds het beeld mijns Dianiers aenbad;
 Raed geven valt wel licht, maer dien is't tot bedroeven,
 Die in de liefde raed van anderen behoeven;
 Uw raed is goed, maer ach! 't volbrengen my ontbreekt.

Heracl. Gustavius, u doch ingeen meer droefheyd steekt,
 Laet varen Dianier, en stelt gy u te vreden;
 Het welk gy licht zult doen zoo gy maer leeft na reden,
 Die u wel leeren zal dat gy uw quelling stilt,
 Indien gy reed'lijkheyd maer plaets verleenen wilt;
 Gy weet dat Dianier haer over heeft gegeven,
 Om in de Echte staet met Theodoor te leven;
 Wiens Trouw dat is geschied met zulk een vast verdrach,
 Dat niemant wie'er leeft het weder breken mach;
 Gustavius, mijn vriend, is 't mog'lijk met uw handen
 De Zee te maken land, en tot een Zee de landen?
 Is't moogelijk om doen, Gustavius, mijn vrund,
 Dat gy den Hemel met uw hand bereyken kund?
 Is't moog'lijk dat gy kund de loop des Hemels weeren,
 Is't moog'lijk dat gy kund de Zon te rugge keeren?
 Is't moog'lijk dat gy kund de Sterren en de Maen
 Beletten, dat zy na Gods wetten niet engaen?
 Is't moog'lijk dat gy kund van deze lage plaetzen,
 De Donder met uw hand weêr naer den Hemel kaetzen?
 Is't moog'lijk dat gy kund het water maken vyer?
 Zoozal't u moog'lijk zijn te trouwen Dianier.

Gustav. 'k Seg noch, Heraclius, gy spreek wel goede reden,
 Maer reed'lijkheyd en stelt mijn krankheyd niet te vreden;
 'k Weet wel ik treur vergeefs, en of ik ween en zucht,
 Ik doe als een die boud Kasteelen in de lucht;
 Ik kan 't, Heraclius, mijn vrund, heel wel verzinnen;
 Wat is 't? de reden kan mijn quelling niet verwinnen;
 Uw raed is doch vergeefs, uw reden zonder kracht,
 Mijn liefde al te sterk, mijn weêrstant zonder macht;
 De wil wil wel na raed, maer raed na reên niet leven,
 Mits zy mijn liefde geen voldoening kunnen geven;
 Dies ik, Heraclius, ten eynden raed en reên,
 Moet leven in getreurt, en sterven door geweên.


- Heract.* Gustavius, ik spear, gy krenkt verstand en zinnen.
- Gustav.* Heraclius, ik wil mijn Dianier beminnen.
- Heract.* 'tGeen gy, Gustavius, wild, kan ymmers niet geschien.
- Gustav.* Wie kan, Heraclius, het minnen my, verbiën?
- Heract.* Wat's minne, zoo die min 't gemind niet mach genieten?
- Gustav.* Het voedzel van de min vermindert mijn verdrieten;
Heraclius, dewijl ik Dianira mis,
Dunkt my ik spreek met haer door mins gedachtenis.
- Heract.* Gustavius mijn vrund, laet die gedachten varen,
Want die gedachten zijn oorzaak van meer beswaren;
Hoe gy daer meer op denkt, hoe gy uw quel meer voed,
- En hoe gy u meer queld; hoe gy u meer misdoet;
Dies denkt niet op de min.
- Gustav.* 't Sact niet in mijn vermogen,
Heraclius. *Heract.* Mijn vrund!
- Gustav.* Heraclius haer oogen,
Haer oogen, ach! die zijn 't waer door ik ben ontroert?
Haer oogen hebben my de zinnen weg gevoert,
Heraclius, mijn dunkt gy kent géen liefdens krachten;
Ha! als ik noch bedenk hoe vrendelijk zy lachten;
Met wat bevalligheyd zy, zoëtjes van ter zy;
Haer lieve lonkjes pleeg te schieten, laes! op my;
Heraclius mijn vrind, wat heeft zy schoone wangen?
Ach! wat een voor-hoof, daer gekrulde lokjes hangen,
Al weem'lend om haer mond? wat heeft zy poesslich vleysch?
Heraclius daer's niet oft alles heeft zijn eysch;
Haer oogjes kleyn'en bruyn, haer neusje recht van passe;
Haer kaekjes wit als sneeuw; waer op twee roosjes wassen;
Haer lipjes bol en glat, daer by koralig rood,
Niet al te dik noch dun, niet al te kleyn nocht groot;
Haer montje pas van wijd, albafter witte tanden,
Een zilver blanke hals, spier witte lange handen;
De borsjes appel rond geregen by de krop
Die deden my het oog zoo vaek daer vallen op;
Haer voetjes kort en smal, de steunzels van haer leden,
Die zijn, in't kort gezeyd, recht na de kunst besneden;
Dit al te zamen is veer boven het gemien.
Hoe mach het ander zijn dat niet en werd gezien?
- Heracl.* O zotte inalle mensch! en is het niet recht mallen,
In zulke zotterny van minne te vervallen?
Gustavius mijn vrund, mijn vrund wat is 't? eylaes!
Een schaduw en eenschim, maer stof, en wurmen aes;
'k Verwonder my dat wy ter wereld menschen vinden,
Die haer genegentheyd aen deze dingen binden;

Een hand vol Vrouwe vleyfch, 't geen rotten moet in d' aerd,
 Is dat zoo veel verdriet en zinne quelling waerd?
 O redelooze mensch! die aen de lust gebonden,
 Meer als de deugd, vervalt noodwendig tot de zonden;
 Uyt welke zonde volgt gewoonte tot het quaed,
 Waer door de mensch geraekt in een bedroefde staet;
 Zeg my, die over thienmael twaelfjaren minden,
 Gustavius mijn Vrund, waer die nu zijn te vinden?
 Waer zijn de oogen doch, en 't tindelende licht,
 Van vriendelijk gelonk, en lodderlijk gezicht?
 Waer kaekjensals de Roos? waer wemelende haaren?
 Waer zilver blanke hals geçiert met blaeuwe aren?
 Waer lipjes bol en glat? waer zang en zoet gespeel?
 Waer 't hooge voor-hoofd, met de haertjes blond en geel?
 Waer is 't Gustavius, mijn vrund, waer is 't gebleven?
 Gelijk een rook, door wind verftoven en verdreven.

Gustav. Heraclius, 't is waer, waerachtig ik beken,
 Dat ik door deze reën vry wat verandert ben;
 Dies bid ik laet ons gaen wat meerder hier van spreken,
 Door deze middel zal ik best mijn quelling breken. *Binnen.*

T W E E D E H A N D E L I N G.

G U S T A V I U S.

Gustav.  Eraclius heeft my belast met grooter waerden,
 Dit Edele geschenk in dankbaerheyd t'aenvaerden;
 Dit, zeyt hy, is een Boek waer in te lezen staet,
 Door welke middel men de min verkeert in haet!
 Dies zal ik deze gift met dankbaerheyd ontfangen.

En heb om dat te zien een hertelijk verlangen;
 Dies ik het open doe, om zien wat dat het zy,
 Heraclius, het geen gy hebt vereerd aen my.

Hy opend een pakxken, daer in vindende een Bekkeneel.

Heraclius, de gift die gy my hebt gegeven,
 Daer vind ik wie ik ben, en zijn zal na dit leven;
 Mijn vrund Heraclius, dit gaeft gy my tot leer,
 Dit leerd my dat ik ben een dienaer van mijn Heer;
 In deze spiegel werd, eylaes! te recht bevonden,
 Een gruwel, en een schrik, van min, van lust, van zonden;
 O mensch! ô minne slaef! wat is het eynd van dien?
 Ey! kom wild het met my in deze spiegel zien;
 O min! ô zotte min! wel certijds mijn behagen,
 Hier leer ik dat ik nu uw ydelheyd beklage;

Hier zien ik wat 'et is , het geen de minne geeft ;
 Hier zien ik wat 'et is , het geen de minne heeft ;
 Een niet , die yet wat schijnd , een schijn , en niet een wezen ;
 Ach ! dat 'et niet en is staet in dit Boek te lezen .

O Spiegel ! waer mijn ziel in ziet ,
 Een groote wat , een schim , een niet ,
 Een leven en een sterven ;
 Een sterven sterft men eer men leeft .
 Wie sterft eer 't leven hem begeeft ,
 Die zal het leven erven .

Het niet , waer op men 'tooge staet ,
 Dat 's rijkdom , wellust , hooge staet ,
 Als prikkels tot de zonden ;
 De deugd dat is het rechte wat ,
 't Gemoed een vreugd , de ziel een schat ,
 Waer door den Hemel werd gevonden .

Binnen

V E R T O O N I N G .

THEODOOR , en DIANIRA leggen geknielt voor 't GELUK ; 't Geluk werd van de NYDIGHEYD terug gehouden , om haer gunste aen de geknielde niet te gunnen ; geduerende de Vertooning , werd dit navolgende , van eenige Reyen , gezongen .

T Heodoor , en Dianier ,
 Leggen hier ,
 Op der Aerden neêr gebogen ;
 Daer de wankelbare Vrouw
 Garen wou ,
 Over haer gebeden medoogen ;

Maer de Goddelooze Nijd ,
 Zulliks spijt ,
 Doet 't Geluk te rugge keeren ;
 Wat de Nijdigheyd vermach ,
 Kan men ach !
 Aen haer booze werken leeren ;

Daer zy vromen meê verdrukt ,
 En ontrukt ,
 's Geen 't Geluk wel vaek zoud geven ;
 En het geen 't Geluk vaek bied ,
 Krijgt men niet ;
 't Luk werd door de Nijd verdreven .

Binnen

NYDIGE

N Y D I G H E Y D.

Nydig. Mijn macht brengt veel te weeg, dies ik in deze tijden,
 Mach nauweliiks een uur het licht des Hemels lijdén;
 Door quâ gewoont, waer in ik zelfs my heb gebracht,
 En meest mijn werk gepleegt in de verhole nacht;
 Ik zoek de duysterheyd met nare omme-wegen,
 Op dat het geen-ik zoek, te beter word verkregen;
 Ik schuw het licht, vermits de duysterheyd my stijft,
 Om dies wil mijn bedrog door haer verholén blijft;
 'k Ben yder wel bekend, en draeg dees maeg're kaken,
 Vermits ik my bemoey met Goddelooze zaken;
 De Vromen haer verdriet te werken, is mijn werk,
 En mijn verdriet dat is als ik haer voorspoed merk;
 Ia 't knaegd my als ik zie een ander Luk genieten;
 Ik laet my moeylijkheyd, nocht arbeyd niet verdrieten,
 Om hem, die 'k niet en gun, te kreuken in zijn eer,
 Want als die valt, zoo valt ook zijn geluk ter neêr;
 Ik ly niet dat 'er een tot hooger eer zal stijgen,
 Als ik hem gun dat hy, hier levend, zal verkrijgen;
 Als my de lust ophitst te werken eenig quaed,
 Zoo neem ik dan te hulp de macht van al mijn raed,
 Waer van de listigheyd de opperst' is gezeten,
 Die meest bedenken kan als and're niet meer weten,
 Naest dees is Leugen-tael, die door de list bedocht,
 Veel quaedheyd, na mijn wil en lust, heeft uytgewrocht;
 Dan heb ik achter-klap, die wonder is bedreven,
 Om my tot Nijdigheyd een goede raed te geven;
 Dees drie zalik met kracht gebruycken, om door haer,
 Te brengen Theodoor in rampspoed, en gevaer. *Zinnen.*

DER DE HANDELING.

T H E O D O O R.

Theod. **D**E vreugden is, eylaes! zo haest noch niet verkoren,
 Of't ongeluk dat is daer tegen al geboren,
 Ik, in mijn hoogste vreugd van mijn begonne staet,
 Valschielijk weêr om laeg, mits my het onluk staet;
 My is op deze dag bedroet de tijng geschreven,
 Dat my een Schip tet Zee met goed'ren is gebleven;
 Daer op de Nijdigheyd haer bitze tanden wet,
 En my, waer dat zy kan, haer valsche strikken zet;
 Oy my ellendig mensch! waer toe is 't my gekomen?
 Het geen 't geluk my gaf, dat is my weêr benomen;

Ontbloot

- Ontbloot van al mijn goed , berooft van 't geen ik had ,
 Verlaten heeft het my het geen dat ik bezat ;
 Geen menschen ik vertrouw , 't zy Vrunden ofte Magen ,
 Die ik in 't minste deel mijn ongeval durf klagen ;
 Zal ik dan dit verdriet , en over droeve rouw ,
 Verwijgen voor mijn Lief , en eygen Echte Vrouw ?
 O neen ! ten kan niet zyn , mits wy zyn onverfcheyden ,
- Dianier* En 'tgeenden een gefchied , eylaes ! dat treft ons beyden ,
 uyt. Daer komt mijn Dianier , 'k verander mijn gelaet.
- Dianir.* Mijn Theodoor , mijn Zon , mijn licht , mijn dageraed.
- Theod.* Mijn Lief , mijn Dianier , ô ziele van mijn leven !
- Dianir.* O leven van mijn ziel ! gy moet my 't leven geven ,
 Mits ik mijn eenig hier by vreemde luyden vin ,
 Daer ik alleen mijn Lief , mijn Theodoor bemin ;
 Uw troost mijn leven voed , op u staet mijn vertrouwen.
- Theod.* Veel trouwer als de Maas bevind men vaek de Vrouwen ;
 De liefde van een Vrouw , Mans liefde te boven gaet ;
 Genomen Dianier ik quam tot kleyne staet ,
 By na in arremood van yeder een verlaten ,
 En dat in plaets van gunst 't Geluk my quam te haten ;
 Dat druk en ongeval , verdriet , en ramp van als ,
 My quamen op het lijf , en vielen op den hals ;
 My roofden eer en goed , ja sloegen my met plagen ,
 De vraeg is Dianier , hoe gy u dan zoud dragen ?
- Dianir.* Genomen , Thodoor , gy raekten in verdriet ,
 Alwaer 't ook tot 'er dood , ik en verliet u niet ;
 'k Heb u mijn trouw beloofst , mijn trouwheyd zoud niet wijken ,
 Maer in de meeste nood de alder-trouwste blijken ?
 Dat is de rechte proef daer trouwheyd blijken moet ,
 Wanneer de mensch vervalt in druk en tegenspoed ;
 Ik acht geen trouwheyd trouw , als die de rampspoed diende ,
 In nood komt meest te pas getrouwigheyd van vrienden ;
 Wanneer het los Geluk haer gaven weder neemt ;
 Zijn dit geen vrunden die de vrundfchap laes ! verdoemen ?
 Oeh ja ! onwaerdig dat men haer zal vrunden noemen ;
 Die zoo lang vrunden zijn als weelde welluft voed ,
 En zoo lang als de weeld haer alle vrundfchap doet.
- Theod.* Mijn Engel die zeyt recht , maer ik heb het vertrouwen ,
 Als nood quam aen de man gy zoud uw woord niet houwen ;
 Waer vind men hedendaegs een mensch die zoo getrouw ,
 Als Dianira zeyd , in nood zich toonen zou ?
 Wat Vrouw zou aen de man zoo grote liefde dragen ?
- Dianir.* 't Zou Dianira zyn ; die om u te behagen ,

In zulken ongeval zoud wezen wel gemoed,
 Met u, mijn Theodoor, te dragen zuer, en zoet,
 En dat om dat ik u liefds proeve zoud verlienen,
 Op dat alzo mijn liefd liefds looning mocht verdienen;
 Want dat is liefdens aert, dat trouwheyd blijkt in nood,
 Dies ik met u, uyt liefd, en trouwheyd ging ter dood.

Theod. O troost! ô zoete troost! ô blijdschap in het lijden!
 Wanneer het ongeval mocht Theodoor bestrijden;
 Wat troost begeerd ik meer, in d' alder-grootste rouw,
 Als gy mijn, Dianier, alleen maer troosten wou?
 Als dan den Hemel had voorzien om my te plagen,
 O troost! als Dianier my die woud helpen dragen;
 Ach! Hemel, tuygt mijn Lief, uyt tranen die ik stort,
 Tuygt Dianira doch 't geen Theodorus schort;
 Ach! zuchies, wilt voor my aen Dianira spreken,
 Oft kan dat niet geschien, zoo laet door eenig teeken
 Bemerken Dianier wat droefheyd dat ik draeg.

Dianir. Uw droefheyd is de mijn, dies bid ik, Lief, ey klaeg,
 Klaeg my doch wat dat u, mijn Lief, is overkomen.

Theod. Ach! Dianira Lief, ik ben helaes! in schroomen,
 T' ontdekken 't geen my schort. *Dian.* Schroomt niet, 't zy hoe 't ook zy,
 Ik zal u zijn getrouw, vertrouwt gy maer op my.

Theod. Eylaes! wat zalik doen? ik wil en kan 't niet zeggen.

Dianir. Laet in uw hert doch niets voor mijn verborgen leggen.

Theod. Zoo ik het u ontdek, koom ik in meer verdriet,
 Mijn Lief, mijn Dianier, ik durf het zeggen niet.

Dianir. Indien gy, Theodoor, uw nood my niet wild klagen,
 Maer in uw hert alleen uw droevig onluk dragen,
 Moet ik, ach leyder! dan uyt droefheyd gaen ter dood,
 Vermits ik u, mijn Lief, niet helpen mach in nood.

Theod. Zoo wil ik liever u, mijn nood te kennen geven;
 Ach! Dianira, was uw Theodoor om 't leven;
 Ach! had ik u, mijn Lief, mijn Engel, niet getrouwt.

Dianir. Hoe! is 't ons Houw'lijk dan 't geen Theodoor berouwt?

Theod. Neen Lief; maer dat gy moet door dien dees droefheyd smaken.

Dianir. 'k wil na des Hemels wil mijn willens neyging maken;
 Is 't lijden, druk, oft ramp, hoe swaer 't ook wezen kan,
 't Geen u, mijn Lief, betreft, neem ik gewillig an.

Theod. Al waer 't mijn Lief dat my de gantsche wereld haten;
 Al waer 't dat ik most zijn van yeder een verlaten;
 Al waer 't dat Dianier mijn Lief mijn zelfs verliet,
 Zoo moet ik nu aen haer uyt klagen mijn verdriet;
 Ach! Dianira Lief, ach! waer ik noyt gebooren,
 Had ik u, Dianier, niet tot mijn Bruyd verkooren,

Soo had ik noch wat troost, en leed alleen de pijn,
 Die gy nu, onverdiend, laes! moet deelachtig zijn;
 Uw Theodoor die is berooft van al zijn have,
 Soo dat myd'armoed maekt een slaef van alle slaven;
 Al'tgeen my het Geluk gegeven heeft wel eer,
 Dat heeft de Nijdigheyd my nu ontnomen weêr;
 Ik ben berooft van als, 'k heb min als niet behouwen.

Dianier. In hem; die't zoo beliest, moet wezen ons vertrouwen;
 Heeft het den Hemel zoo met Theodoor gevoegt,
 Waer is'er beter raed, als daer in wel vernoegt;

Theod. Wat raed, mijn Lief, wat raed om zoo volmaekt te wezen?

Dianir. De beste raed, mijn Lief, dat is den Hemel vrezen;
 't Heeft God alzoo beliest, God is zoo rijk als goed,
 En kan ons geven weêr geluk in tegenspoed;
 Die God, die goede God, die ons nu heeft geslagen,
 Die kan verzoeten weêr't geen wy nu moeten dragen;
 Dies stelt uw hoop in God, met Gode zijt te vreên,
 Wiens goedheyd weder geeft zijn zegen, door gebeên;
 God slaet zomwijl den mensch tot straffe zijner zonden,
 Door straffe werd berouw, en Gods genâ gevonden;
 Onlukkig is hy niet die van 't luk is berooft,
 Maer die in 't ongeluk Gods goedheyd niet gelooft;
 Door Godes goedheyd werd de mensch zomtijds geslagen,
 Ia word van hem verzocht met lijn, en met plagen;
 Op dat de mensch hier door tot kennis word gebracht,
 En door de kennis zijne zaligheyd betracht;
 Ach! Theodoor, schoon dat ik waer geteelt van Eed'len,
 En most met u, door nood, nu bidden gaen, en beed'len;
 Ia, hebben tot mijn spijs maer een droog stukje brood,
 Zoo blijf ik u getrouw, mijn Lief, tot in der dood.

Theod. O ongelukkig mensch! wat wil't met my noch wezen;
 Ach Dianira! Lief, ik ben vol anxt, en vrezen,
 Als dat uw Vader ons, in dit ons ongeval,
 Zijn bystant, en zijn gunst onwaerdig weyg'ren zal.
 O droeve bitt're strijd! wat baerd gy ramp en quellen;
 O dood! komt Theodoor ter Aerden neder vellen,
 Ruk my de Ziel van 't lijf, nu 't onluk my dus slaet,
 En nu ik ben berooft van goed, van eer, en staet;
 Nu ik verschoven moet hier op der Aerden leven.

Dianir. Wie u begeeft, mijn Lief, ik zal u niet begeven;
 Ik loof en sweer u trouw, getrouwheyd tot 'er dood,
 Al most ik ook met u zijn in de grootste nood,
 Waer in een sterflijk mensch op Aerde kan geraken;
 Ik wil mijn Vader onzen staet bekend gaen maken,

Op hoop hy ons een steun in deze ramploed zy.

Theod. Mijn Lief, mijn Dianier, mijn Engel, looft het vry,
Uw Vader die zal zich te zeer hier in verstoren,
En ons en zal van hem, zorg ik, geen hulp gebeuren.

Dianir. Ik ga na Vader toe, op dat ik met hem spreek,
Licht dat ik hem beweeg, met tranen, en gelmeek;
Ik hoop mijn Vader te bewegen met gebeden,
Die zich om mijnen wil zal voegen na de reden.

Theod. Ga heen mijn Dianier, den Hemel u geleyd.

Dianir. Ik ga, vertrouwt op God.

Theod. Ey! breng my doch bescheyd,
Zoo haest gy antwoord van uw Vader hebt ontvangen;
Want ik met hoop en vrees na d'uytkomst zal verlangen;
Ach! dat den Hemel gaf, dat gy goê tijding bracht.

Dianir. Ik ga met deze hoop.

Theod. En ik u zoo verwacht. *Binnen.*

VIERDE HANDELING.

FLORENTIUS, CELESTYN,
EMILIA, DIANIRA.

Florent. **G**Y zijt u zelven, Dianier, op 't hoogste tegen,
En onbedacht tot uwe qualijkvaert genegen;
Gy weet niet wat gy wild, gy weet niet wat gy doet,
Gy doolt in 't geengy wild, dies ik u raden moet;
Heeft Theodoor verbeurt, hy mach zijn straffe dragen,
Die op zoo lossen grond zijn welvaert dorste wagen;
Is hy nu naekt en bloot, ik en ontbloot my niet;
Het spreekwoord leerd ons wel *voorzicht ontwykt verdriet*;
En wie voorzichtig is bevrijd zich van 't ontblooten.

Dianir. Hoe Vader! wild gy dan uw eygen kind verstoeten.

Florent. Niet u, maer uwen man, dien ik niet langer ken.

Dianir. Denkt gy dan niet dat ik zijn Echte Vrouwe ben?

Florent. Die kund gy blijven, en by ons alleenig leven.

Dianir. Ik hoor wel, zoo most ik mijn Theodoor begeven.

Florent. Och ja!

Dianir. O neen! ô neen! dat zal, noch 't kan niet zijn.

Is 't ongeval voor hem, zoo is het ook voor mijn;
Soud ik mijn Theodoor, in 't ongeluk, verlaten,
Soo most ik zelve God, en Gods geboden haten;
Meer straf quam my dan toe, als my nu wel geschied,
Verlaet ons het geluk, mijn Man verlaet ik niet.

Florent. Verlaet hem voor een tijd, en scheyd voor een'ge jaren,
Tot dat gelegentheyd hem weder doet vergaren,

't Geen hy verlooren heeft.

Dianir. Ey moeder! my verſchoon,
En gun, dat ik u hier uw dooling in betoon;
Hoe kan den Hemel zulke een menſch zijn zegengeven,
Die niet na Gods gebod zich voegen wil te leven?
*k Heb Theodoor getrouwt, en dit vereyſcht de Trouw,
Dat in de tijd van nood, een Echte Man zijn Vrouw,
Een Vrouw haer Echte Man, 't zy ongeval, 't zy plagen,
Die laſten, tot 'er dood, malkander helpen dragen;
Wenſcht gy mijn Theodoor in beter ſtaet te zien,
Zoo is het noodig dat gy ons de hand wild bien.

Emmer. Hoe Zuſter? Theodoor verſtaet hem gene zaken,
Waer mede dat hy kan weêrom tot ſtaet geraken;
Dus is het beſt, zoo gy van nood wild zijn bevrijt,
Dat gy van Theodoor u af-ſcheyd voor een tijd;
Zoo hem 't geluk weêr diend kund gy u by hem voegen.

Dianir. *k Hoop ymners, Zuſter, dat gy u zult vergenoegen,
Door reden, en Gods Wet; hy is mijn Echte Man,
Zoo dat ik, Suſter, dat met God niet doen en kan;
Heeft hem den Heer verzocht met ongeval, en plagen,
*k Ben ſchuldig Theodoor die laſt te helpen dragen;
Is 't dat ik wil met hem 't Geluk deelachtig zijn;
Waerom en zou 't verdriet niet hallef zijn voor mijn?
*k Heb hem voor God getrouwt, ik zal hem niet verlaten,
Al zoud my al wat leeft daer om op 't bitterſt haten;
*k Vrees God meer dan den menſch, wie God voor al bemind,
Is zeker, dat hy God in alle dingen vind;
Maer wie dat buyten God zijn hulpe wil verkiezen,
En zoeken 't by den menſch, zal God en menſch verliezen;
God is getrouw, zoo wy maer zijn getrouw aen God,
In het volbrengen van zijn Heylige gebod;
En zullen, ſchoon hoe ſwaer ons 't onluk mocht verdrieten,
Als ons den menſch verlaet, Gods trouwigheyd genieten;
Kan 't dan niet zijn dat ik mijn Ouders trooſt geniet,
Zoo hoop ik dat my God zal trooſten in 't verdriet.

Florent. Indien gy Dianier uw opzet niet wilt derven,
Zijt zeker, dat ik u zal al mijn goed onterven;
Dies laet u raden.

Celeſtijn. En wild na uw Ouders hooren.

Emmer. Endoet gy 't, Suſter, niet, zoo is uw hoop verlooren.

Dianir. Ik ſteun op hoop in God, en vrees het ongeval,
En weet niet hoe ik my beſt hier in dragen zal;
Zal ik dan in verdriet, en ongelukkig klagen,
Verſlijten dus mijn jeugd, en ook mijn jonge dagen?

't Waer best, als ik de zaak met reden overweeg,
 Te blijven hier, tot Theodoor een middel kreeg,
 Waer door wy eereijk ons kunnen onderhouden;
 Genomen dit gelchied, zoo breek ik niet de trouwe;
 't Waer best, als ik 't bedenk, wil ik het dan bestaen?
 Neen; waerom Dianier? het mach wel zijn gedaen;
 Ik blijf van Theodoor, 't is best ik het zoo make.

Emmer. En zult hier door in uwe Ouders gunst geraken;

Binnen,

T H E O D O O R.

Hoe gelukkig is de mensch,
 Die zijn wensch,
 Niet en stelt op Aerdſche dingen;
 Maer door 't Heylige gebod,
 Van zijn God,
 Werelds lusten kan bedwingen.

Aerdſche Worm, Schepzel Gods,
 Waeromtrots,
 Opgeblazen, en Hoovaerdig?
 Waer zoekt gy weeld, en lust,
 Zonder rust,
 Groote Schatten, weynig waerdig?
 VVaerom mind u zot bekeer,
 VVerelds eer?
 Waer op moedig moed gedragen?
 Hoe geacht, en hoe ge-eert,
 Het verkeert,
 Schielijk werd gy neer geflagen.

Emmer. Daer zien ik Emmerens, wat tijding of zy brengt?

uyt. Ik zie dat haer gelaet met droetheyd is gemengt;
 Mijn Zuſter Emmerens, ik koom by u met vrezē,
 Om hooren hoe het met mijn Dianier mach wezen.

Emmer. Fy Theodoor! dat gy dus ſchand-vlekt ons geſlacht,
 Dies van mijn Ouders gy voor eerſt geen trooſt verwacht;
 En ook heeft Dianier, mijn Zuſter, voor genomen,
 Dat zy by Theodoor niet weder denkt te komen,
 Voor en al eer dat hy een goede middel vind,
 Waer meê hy rijkelyk zijn onderhouding wint;
 Derhalven Theodoor zich vrylyk mach vertrekken.

Theod. Eer zal de aerde my een leger ſteê verſtrekken,
 Om ſlapen voor haer deur, en ruſten op de ſtraet,
 Eer Theodoor vertrekt, oft van zijn Vrouwe gaet;

Mach my zoo veele gunst of vrundfchap niet gefchieden,
 Dat ik haer fpreken mach? veel minder zal ik vlieden,
 Of fcheyden van mijn Lief, en Echt getrouwde Vrouw;
 Al waer het ook dat ik van armoed moeten zouw,
 Uyt fchrale water-beek mijn droge dorft verzaden,
 Gebruyken tot een fpijs de kruyden en de bladen,
 Die d' Hemel, door de Aerd, zoo mildelijke geeft;
 Op dat zoo Theodoor van Godes gaven leeft;
 O arme Theodoor! berooft van luk, en ftaten,
 Van menfchen, vrunden, ja mijn Echte Vrouw verlaten.
 O Emmerens! hoe onbekent is u mijn fmert;
 O Emmerens! mach dit uw Vader van zijn hert?
 O Emmerens! hoe kan uw Moeder dit gedogen?
 Ach! heeft zy Tygerin dees wreedheyt uytgezogen?
 Uw Moeder, Emmerens, toond uyt haer wreed gemoed,
 Dat Dianira's in wreedheyt op-gevoed;
 Is 't moog'lijk dat my zoud mijn Dianier zoo haten?
 Wel aen, verlaet zy my ik zal haer niet verlaten;
 Mach 't dan niet zijn dat ik mijn Vrouwe fpreken mach,
 Soo groot haer dan van my, en zegtze goeden dag;
 Schoon dat zy van my fcheyd, mijn Ziele blijft haer eygen,
 Die zoo lang als ik leef, tot haer in liefd zal neygen;
 Ik ga in eenzaamheyt beweenen mijn verdriet,
 Verlaten van den menfch, maer van mijn God noch niet;
 Ey! groet haer noch van my, die nu om haer moct dolen,
 Zegt dat ik wenfch dat zy den Hemel blijft bevolen.

Emmer. Ik ga, en doe al zoo als gy van my begeert.

Binnen.

Theod. Nuzie ik wat het is wanneer 't Geluk verkeert;
 Nu ik van vrunden zoud de meefte vrundfchap zoeken,
 Zijn 't vrunden die, eylaes! my voor den Duyvel vloeken;
 Doch, of ik menfchen trooft, en hulp van vrunden mis,
 Wat hulp gebreekt my doch, zoo God mijn hulper is?
 Of mijn benijder vloekt, en fcheld op 't alderboofte,
 't Schaed niet wie my verdrukt, als God my maer wil trooften;
 Of my de haet en nijd vaft treden met de voet,
 Ten fchaed niet zoo God wil dat ik het lijdten moet;
 Of my de achterklap met lafter zoekt te fchaden,
 Wat fchaed het, zoo het God verzoet met zijn genaden?
 Of wangunft my verdrukt en niet dan bitter gund,
 Ten fchaed niet, goede God! mits gy 't vergelden kund;
 Of ik nu fchand en fmaed, fpijt, lafter, oneer lije,
 Ten fchaed niet, zoo my God in 't Hemels doet verblijen;
 De meefte nijd en fpijt doet my mijn eygen bloed,
 Wat fchaed het, zoo gy 't, God, met 't Hemels weêr verzoet?

'k Ver-

*k Verzet het al in God, in God staet mijn vertrouwen,
 't Zy wat my overkomt aen God zal ik my houwen;
 Mijn krankheyd mack zoo sterk, Heer, dat ik machtigzy,
 Te lijden met geduld al 't geen gy over my,
 Laet komen, goede God, want door geduldig lijfen,
 Geniet de Ziel van God, een Goddelijk verblijven;
 Hier om hoop ik door God met Goddelijke reën,
 In alle tegenheyd te stellen my te vreën;
 O Dianira! die de armoed zoekt t'ontwijken,
 En uw trouwloofheyd aen uw Theodoor doet blijken;
 Gy gaet my af in nood, en waend dat gy ontvlied,
 De droefheyd die u is door Theodoor geschied;
 Vlucht waer gy wild, gy kunt Gods straffe niet ontvlieden,
 Door wien u tot een straf, een quader kan geschieden;
 Gy zijt mijn Echte Vrouw, en schuldig, na gemoed,
 Zoo lang ik leef met my te dragen zuur, en zoet;
 Maer ach! waer is 't gemoed? waer zijn gesworen Eeden,
 Die wy in onze Trouw hier op malkander deden?
 Dat d' een den ander niet zoud afgaen in de nood,
 Maer in geluk, en druk, trouw blijven tot 'er dood;
 Zoolang de voorspoed diend, werd Trouw en Eed gehouden,
 Maer als het onluk komt, vergeet men Eed, en Trouwe;
 Vergeetze zoogy wild, gy breekt de Trouw, ik niet,
 Wie druk door zulks ontwijkt, vervalt in meer verdriet. *Binnen.*

G V S T A V I U S , D I A N I R A .

Gustav. Ach! Iufvrouw Dianier, uw droefheyd is mijn leet,
 En smert my in mijn hert het geen den Hemel weet.

Dianir. Gustavius, eylaes! ik proeve hoe de dingen
 Des werelds zijn onvast, en vol veranderingen;
 Nu weet ik dat hy doolt, zoo wie dat zich verlaet
 Op tijdelijk geluk, op rijkdom, eer, oft staet.
 Dees dingen al te zaem kan ik niet anders noemen,
 Als vreugde vol verdriet, oft cierelijke bloemen,
 Die in de Zomer-tijd heel cierelijke staen,
 Maer vallen loster Aerd, als haer de Winden slaen;
 Hoelukkig acht die mensch zich zelve wel te wezen,
 Die, na de Wereld, is tot eer, en staet gerezen,
 En die 't al heeft na wensch, het zy waer hy 't begeert,
 Zoo dat hy als een God van yder word ge-eert;
 Wat is 't eylaes! wat is 't? want daegelijks wy leeren,
 Hoe groot dat yemand is, de voorspoed kan verkeeren;
 Daer leyd dien Aerd'schen mensch met al zijn werelds eer,
 Daer leyd zijn groote macht, en al de lust ter neêr;

Die in de voorspoed wierd van yder aengebden ;
 Word van de minste mensch in tegenspoed vertreden ;
 Gustavius ! denk doch, waer is 'er meer verdriet,
 Als dat een vroom gemoed dit ongeluk geschied.

Gustav. De wereld hedendaegs is niet gelijk voor dezen,
 De menschen niet gelijk zy plegen wel te wezen ;
 Dies in het kort gezeyd, geeft reën getuygenis,
 Dat het geschied, mits in de mensch geen liefde is.

Dianir. Ey ! wild, Gustavius, met reden zulks besfluyten.

Gustav. Dewijl de deugde moet uyt rechte liefde spruyten,
 En dat 'er by den mensch geen liefd gevonden werd
 Zoo oordeelt yder na de lusten van zijn hert,
 En niet na deugdens wet ; want deugde volgt de reden,
 De reed'lijkheyd verschoond de menschen die misdieden,
 Indien de misdaed niet door moedwil zy geschied,
 Want by de reed'lijkheyd en gold die misdaed niet ;
 't Misdoen is tweederley, en kan ook zijn bevonden,
 Dat misdoen schandig is, en schande zonder zonden.

Dianir. Gustavius sprekst vreemt ; hoe zal ik dit door-gronden,
 Dat zond geen schand en is, en schande weêr geen zonde ?

Gustav. Wat dat de zond belangt, in tweederley bestaet ;
 De eene zond geschied uyt lusten tot liet quaed,
 En d' ander kan geschiên onnoozel, zonder weten ;
 Zond die onwetend schied, en mach geen zonde heeten ;
 Hoe wel een deughzaem mensch onwetend zonde doet,
 By het onwetend volk een zondaer wezen moet ;
 Aengaende nu de schand, s' is verr' van zond verscheyden ;
 En ook is zomtijds schand en zonde wel van beyden ;
 Maer mits dat schande meê verdeelt word tweederley,
 Zoo is schand ook geen zond, gelijk ik u dat zey ;
 Dan is de schand geen zond, als deugdelijke menschen,
 Door vallcheyd, oft quâ lust, niet schandelijks en wenschen,
 Nochtans door ongeluk vervallen in een schand,
 Die veele noemen zond, doch door haer mitverstand.

Dianir. Zeer aerdig is 't gezeyd, dies kan ik dit uw zeggen,
 Met geene tegenstant, oft reden wederleggen ;
 't Is als gy zegt, en 't komt op dit voorstelte pas,
 Het menschen leven is niet als het eertijds was ;
 Dat 's minder in de liefd gelijk wel eer voor dezen,
 Ach ! vond men meerder liefd, de schand zoud minder wezen ;
 Want zoo daer yemand in de schand onnoozel raekt,
 De mensch word schandelijk, en eerloos uyt-gemaakt,
 Van die, die hem meer haet als liefde wil betoonen,
 De haet vergroot de schand, en liefd zal schand verschoonen ;

Hier komt dan wel te pas dat haer de schand verwekt,
 Daer schand in tegendeel door liefde word bedekt,
 In de voorleden eeuw de menschen men niet vonde,
 Soo liefdeloos als nu, vol haet, vol twist vol zonden,
 Die schande brengen voort; haet en vervloekte nijd,
 Die waren noyt zoo groot als nu in dezen tijd;
 Maer liefde vond men meer, dies was de schande minder,
 Mits noyt de haet, als nu, de Mensch deed zoo veel hinder.

Gustav. 't Is zoo gelijk gy zegt, maer dit gestelt ter zy;
 Ach! Dianira ach! hoe zal 't doch gaen met my?
 Gustavius, eylaes! gevoelt zijn oude vonken,
 Op nieuws ontfteken door uw lieffelijke lonken;
 De oude liefd beweegt op nieuw my weêr tot min.

Dianir. Gustavius stelt deze grillen uyt uw zin;
 Denkt dat ik ben getrouwt.

Gustav. Te meerder dat ik brande;

Dianir. Gustavius! *Gustav.* Mijn Lief!

Dianir. Gustavius, 't is schande,
 Dat gy my noemt uw Lief, Gustavius, ey! swijgt.

Gustav. Mijn oude Min, eylaes! weêr nieuwe lusten krijgt;
 Ach! Dianira, ach! dat ik u eens verklaerde,
 Hoe dat ik nu gelijk ben uyt-gedroogde Aerde,
 Die door de hette gantsch verdroogt is, en verstikt,
 Maer door de vruchtbaerheyd van uwe Min verquikt.

Dianir. Gustavius, ik bid u, wild den Hemel vreezen,
 't Geen gy aen my verzoekt onmoog'lijk 't kan niet wezen,
 'k Heb Theodoor getrouwt, hy is in mijn Echte Man,
 Soo dat ik u verzoek doch niet volbrengen kan;
 't Is waer dat ik wel wensch dat ik u had genomen.

Gustav. Soo waerd gy, Jufvrouw, niet in dit verdriet gekomen;
 En zoo gy van verdriet wilt wezen noch bevrijd,
 Soo mind Gustavius, uw Theodoor tot spijt;
 Laet my, 't geen hy genoot, ach! Dianier, genieten,
 Ik sweer 't dat ik u zal verlossen uyt verdrieten,
 En droeve moey'lijkheên, waer in gy zijt geraekt,
 Indien gy my bemind, en Theodoor verzaekt.

Dianir. Gustavius, hoe zond den Hemel dat gedogen?
 Gustavius, eylaes! hoe zoud ik zulks vermogen?
 Te geven u het geen ik gaf aen Theodoor,
 Aen wien dat ik mijn Trouw met diere eeden swoor;
 Eylaes! waer Theodoor gescheyden uyt dit leven,
 Soo mocht ik u, na wensch, mijn zelve overgeven.

Gustav. Voldoet my Dianier, en blijft nochtans getrouwd,
 Laet my genieten 't geen gy evenwel behoud.

Dianir. Wat's dat? *Gustav.* Uw min.

Dianir. Mijn min? *Gustav.* Uw minne aen mijn lusten;
Geeft my, 't geen Theodoor zijn lust zoo dikmaels blusten,
U Lichaem, Dianier.

Dianir. Gustavius, wat nood,
Dat ik u zulks gaf, waer Theodoor maer dood.

Gustav. Indien gy u met my ten Echte wild begeven,
Ik sweer 't ik Theodoor zal brengen om het leven.

Dianir. Gustavius, ô neen! zijn dood en wil ik niet,
Schoon ik om zijnent wil moet lijden dit verdriet;
En moet in eenzaamheid omzjinent wille swerven,
Daer ik de lieve lust van zoete Min moet derven;
Nochtans vermach ik niet van wegen mijn gemoed,
Dat gy mijn Theodoor in't minste deel mildoet;
Dat ik mins lust gebruyk, dat zijn naturens Wetten.

Gustav. Die'k hoop my Dianira niet en zal beletten;
Ey! gund my het vermaek van uwe lieve Min,
Die'k zoo lang heb betracht, mijn hertens Afgodin;

Dianir. Gy wild dat niet behoord, doch, d'oude liefde trekt
My tot genegentheyd, die minne-lust verwekt.

Binnen.

V Y F D E H A N D E L I N G.

THEODOOR lezende in een Bocksken,

Theod.



Zoete Poëzy! ô Rijmpjes die my rackt!
O Rijmpjes! die mijn hert in droefheyd noch ver-
maekt;

Gy zegt dat werelds lust, en Rijkdom vergeleken
Werd by de Doorenen, wicns scherpe prikkels ste-
ken,

En quetzen zoo het vleesch; dat zoo de Rijkdom doet
De Ziel, als men haer niet gebruykt gelijk men moet;
De armoed noemt gy Rijk, haer droefheyd noemt gy
vreugde;

Mits Rijkdom zonde baerd, en armoed strekt tot deugde;

De tegenspoed maakt rijk, gelijk dit Rijmpje leerd,
Mits tegenspoed in vreugd, Rijkdom in druk verkeerd;

O lukkelooze mensch! lukzalig is uw leven,

Indien gy willig u tot d' armoed kund begeven;

En duldig 't lijden lijd, het zy hoe dat gy leeft,

Rijk, arrem, droevig, bly, uw wil in Gode geeft;

Hoe lukkelooser hier, hoe luk-rijker hier nader,

De Siele wezen zal in vreugd by God den Vader;

Diedoor de Sone Gods de menschen heeft geleerd,

Dat men door lijn en verdriet ten Hemel keert;

En op dat dit volbrocht zoud worden in dit leven ,
 Zoo heeft God aen den mensch zijn Heyl'gen Geest gegeven ,
 Die's menschen Ziele sterkt , in lijn , en verdriet ,
 In druk , in tegenspoed , 't zy wat den mensch geschied ;
 Dat moet , en kan de mensch , door Gods Geest , leeren dragen ;
 Indien dat hy met God te leven , heeft behagen ;
 Indien den mensch betracht zijns Zielen zaligheyd ,
 Moet dragen met geduld , al wat hem God op leyd ;
 O God ! 't heeft u belieft my dit verdriet te geven ,
 Dat ik door tegenspoed nu moet in armoed leven ;
 Ik vinde nergens troost , een yder my vermaed ,
 Mijn Vrouw , mijn Echte Vrouw , cylaes ! my zelfs verlaet ;
 Van yder een veracht , van yder een verlaten ,
 Mijn naeste vrunden zijn 't die my op 't bitterst haten ;
 De noyt vernoegde Nijd heeft dag nocht nacht geen rust ,
 Om aen mijn armen mensch te boeten wreedheids lust ;
 'k Heb niemant op der aerd tot wien ik my mach keeren ;
 Maer roep alleen tot God , uw wil geschied , ô Heere !
 Ik blijf mijn God getrouw , die niemant laet in nood ;
 En bid alleen , ô Heer ! geeft my maer daeg'lijks brood ,
 Van herten ik vergeef , die my in nood bewaren ;
 Vergeeft my , God , g'lijk ik vergeef mijn Schuldenaren ;
 Gewillig lijd ik dan , schand , laster , smaed , oneer ,
 Vermits gy 't , onverdiend , geleden hebt , ô Heer !
 Maer ik , die 't wel verdien , bid God , toond my genade ,
 En tot besluyt , ô Heer ! verlost my van den quade ;
 Ik wensch mijn Heer geluk. *August.* God loon 't u , Theodoor.

August.
uyt.

Theod.

Ach ! Vader mits ik u zoo garen spreken hoor ,
 'k Verzoek uw reed'lijkheyd gelieve te verschoonen ,
 De stoutigheyd , die ik u waardigheyd betoone.

August.

't Is , Theodoor , mijn plicht dat ik gediensstig ben ,
 Al wie ik met mijn hulp ten dienst verstrekken ken ,
 Dies gy vrymoedig meugt verzoeken uw begeeren.

Theod.

Zeer garen wensten ik met u te redeneeren ,
 Van 't geen de Ziele troost , of 't geen de Ziel aengaet ,
 Wanneer den mensch vervalt in een bedroefde staet ;
 Ik heb , mijn Heer , zomtijds , en dikwils leggen malen ,
 Opt geen met mijn verstand ik niet kan achterhalen ;
 Hoe dat een deugdzaam mensch oprechtig van gemoed ,
 En levend in Gods vrees , zijn vlijt , en beste doet ,
 Om eerelijk zich met zijn winsten te genceren ;
 Doch , alles te vergeefs , gelijk de tijden leeren ;
 In 't tegendeel men vind weêr menschen quaed , en boos ;
 Vervreemt van God den Heer , en leven Goddeloos ;

Nochtans het Aerdſch Geluk diend haer na wil, en wenſchen,
 't Geluk, 't is vreemd, dat maekt haer eerlijke menſchen;
 En zoo een deugdzaam menſch in tegenspoed geraekt,
 Men ziet dat tegenspoed zijn deugd tot ſchande maekt;
 Kan voorſpoed Godloosheyd vereeren, en verſchoonen,
 Waerom kan tegenspoed, deugd geen verſchooning toonen?

Auguſt. Wanneer een Chriſten menſch zijn rechte plicht voldoet,
 Weet gy wel, Theodoor, hoe hy dit nemen moet?
 Stelt maer de geeſt te werk, niet't oordeel van de menſchen,
 Die meer de Rijkdom, als haer Zaligheyd vaek wenſchen;
 Die meer in't aerdſche goed vertrouwen als in God,
 Meer volgen hun begeert, als Gods wet en gebod;
 Dees zijn't die door quâ luſt zoo werden aengedreven,
 Dat zy miſtrouwen hem die'talles haer moet geven;
 Dit's zonde, door de zond werd die menſch zoo verleyd,
 Dat hy het goed in't quaed, het quaed in 't goed verdreyd;
 Het menſchelijk vernuft dat is zoo veêr gekomen,
 Dat het door zijn begrijp Gods reden ſchijnt te tomen;
 Of ſchoon Gods dienaer ſpreekt, ſchriftuur en waerheyd leerd,
 De menſch keert tot de menſch, dat is tot zijn begeert,
 Vriendinne van de zond, Voedſtreſſe van de luſten,
 Die't menſchen herte peyd, belovende veel ruſten,
 Veel welluſt en vermaek, veel wereldlijke eer,
 Zoo dat nu yeder een gelooft aen zijn begeert;
 Maet wild gy na de Geeſt, die't werelds gaet te boven,
 Maer ſlechtelijk alleen in't eeuwige gelooven;
 Zoo zijt verwondert dat den Goddeloozen menſch,
 Al wat op aerden is, hier heeft na zijnen wenſch,
 Voor't geen zijn Ziele zal hier namaels moeten lijen,
 Als de Godzalige hem zal met God verblijjen.

Theod. Mijn Heer, zoo yemant ook geraekt in tegenspoed,
 Niet tegenſtaende hy zijn vlijt en beſte doet,
 Op hoop zijn tegenspoed in't eynde te verwinnen,
 Doch dat het hem miſlukt; zoo kan ik neit verzingen,
 Of men zijn tegenspoed en droevig ongeval,
 Het zy de menſch dan zelfs, oft God toeſchrijven zal?

Auguſt. Dat ſtaet zeer lichtelijk door reed'lijkheyd te leeren;
 Indien men met verſtand zich tot die zaak wil keeren;
 Zoo yemand in zijn hert de vromigheyd bemind,
 En tot gerechtigheyd in alles is gezint,
 Zoohy moetwillens niet verzuymt heeft zijne zaken,
 In't onluk zijnde, deed zijn beſt daer uyt te raken,
 En dat met hulp van God; mijns oordeels, heeft de menſch
 Geenſchuld, mits hy zijn beſt tot hulp deed van zijn wenſch;

Zoo dat hem God den Heer door 't onluk wil bedroeven ,
 Op dat hy het geloof zoud van die mensch beproeven ;
 Maer zoo de mensche onrechtvaerdig yets betracht ,
 Oft dat hy zijne zake niet en neemt in acht ,
 En zoo moetwillens wil zijn handel laten varen ,
 Waer door dat hy vervalt in schade en beswaren ;
 Die mensch heeft zelfs de schuld , en d' oorzaak zijns verdriet
 Is hem door niemant als zijn eygen zelfs geschied.

Theod. Nochtans , mijn Heer , zoud ik voor vastelijk vertrouwen ,
 Dat die in 't onluk raekt , voor schuldig is te houwen ,
 Vermits hy niet in tijds zijn schade heeft voorzien.

August. Daer de voorzicht gebreekt kan 't zelfde niet geschiên.

Theod. Nochtans hy schuldig is , mits hy geen voorzicht pleegde ,
 En dat met achterdocht hy niet en overweegde ,
 Tot welken eynde dat zijn zake komen mocht.

August. Hoe Theodoor ; gy spreekt hier in heel onbedocht ;
 God , Schepper van de mensch , die geeft de menschen 't leven ,
 Al wat de mensch gebruykt word hem van God gegeven ,
 't Zy wijsheyd , 't zy verstant , 't zy wetenschap of kunst ,
 Dees krijgt den mensch niet uyt zijn zelfs , maer door Gods gunst ;
 Voorzichtigheyd die is een groote gaeft des Heeren ,
 En kan door haer voorzicht het onluk vaek af-keeren ,
 Doch niet zoo 't God niet wil ; voorzichtigheyd niet baet ;
 Indien God wil 't Geluk de menschen tegen gaeft ;
 Want zoo voorzichtigheyd de wille Gods kost keeren ,
 Zoo ging voorzichtigheyd boven de wil des Heeren ;
 En een voorzichtig mensch host door voorzichts geluk ,
 Zich zelve , na zijn wil , bevryen van zijn druk ;
 Heeft voorzicht zulke macht ? 'k neem 't word alzoo genomen ,
 Soo zegt nu eens van wie voorzichtigheyd moet komen ,
 Van God oft van de mensch ? komt voorzicht van de mensch ,
 Zoo is 't vergeefs dat ik van God mijn welvaert wensch ;
 Maer komt in tegendeel voorzichtigheyd van Gode ,
 Soo is de vraeg , of noyt voorzichtig mensch in node ,
 In armoed , oft verdriet , oft ongeluk vervil ?
 Voorzichtigheyd wel baet , maer niet als God niet wil ;
 Had een voorzichtig mensch geluk en eer in handen ,
 Soo quam daer nimmermeer voorzichtig mensch in schanden ;
 In tegendeel men ziet , hoe menig mensch hier leeft ,
 In kleyne wetenschap , die gantsch geen voorzicht heeft ,

Nochtans zal hem't Geluk haer overvloed vergunnen,
 Daer geen voorzichtigheid zulks zal by brengen kunnen;
 Zoo dat verlies oft winst van't tijdelijke goed,
 Gelijk ik heb gezeyd, men God toefchrijven moet;
 Doch, na ons Christen plicht, geduldelyk ons dragen,
 Om in de wille Godste stellen ons behagen.

Theod. Ik zeg dat op der Aerd geen mensch nu hedenleefd,
 Die eenigzins geloof acn deze dingen geeft;
 De reed'lijkheid is weg, de liefde en medogen,
 Die hebben in den mensch nu langer geen vermogen;
 Men ziet geen zaken in, men oordeelt uyt gewoont,
 Geen misdaed, schoon zy is onschuldig, word verschoont;
 O liefde! eygen liefd die heeft u uytgedreven,
 Soo dat men nu niet weet waer liefde is gebleven;
 O liefde! waert gy noch gelijk gy waert wel eer,
 De misdaed smeet zoo licht de vromen niet ter neêr;
 De liefde die zoud in de mensch wel meerder wezen,
 Soo zich de mensch wat meer begaf om God te vreezen.

August. 't Is waer, de liefde is hier toe een goede raed,
 Vermits dat liefde Godes vrees te bovén gaat;
 Want liefd moet in de mensch de Godes vreeze voeden;
 God vreezen doen zoo wel de quade als de goede;
 Wat baet het een quaed mensch, al vrees hy zynen God?
 God vreezen zonder liefd, dat is met hem gelpot;
 De quade vreezen God, maer willen't quaed niet mijden,
 De goede willen't quaed om Gods wil willig lijden;
 De oorzak is de liefd die haer God vreezendoet,
 Soo dat de liefde meer als Gods vrees wezen moet.

Theod. 't Is Vader zoo gy zegt, 't zyn naekte klare reden;
 Ach! door gebrek van liefd word nu de deugd vertreden.

August. Ten schaed deugdzame niet dat hy vertreden werd,
 Maer hem die haer vertreed, met een wrackgierig hert;
 Hoe duldiger de mensch zich toonen kan in't lijden,
 Hoe meerder dat de Ziel ten Hemel zal verblijden;
 't Zy dat hy schand oft smaed, onschuldig oft met schuld,
 Moet lijden; dat hy't lijd geduldig met gedult;
 Soo wie onschuldig lijd zal God zoo zeer behagen,
 Dat hy aenschouwen zal het geen noyt oogen zagen;
 Wie zoo zyn lijden lijd, wie zoo zyn droefheid draegt,
 Is zeker dat hy God door't lijden wel behaegt.

Theod. Ik hoop in God mijn kruis geduldelyk te dragen,
 En moet u voor het laest mijn Heer noch een ding vragen;
 Alzoo't my werd misgunt te spreken met mijn Vrouw,
 Die ik zoo garen noch wel een reys spreken wou,

Verzoek ik of het u belieft, mijn Heer, in dezen,
Met uw vermogen my behulpelijk te wezen.

August. Waer in ik, Theodoor, u kan gediensig zijn,
Dat zal geschien, dies spreekt wat gy begeert van mijn.

Theod. Maer dat ik met verlof uws heyligheys, om reden,
Gelijk ik heb gezeydt, my in uw kap mocht kleden,
Om spreken Dianier in onbekend gewaad.

August. 't Sal, Theodoor, geschien, dies met my binnen gaet. *Binnen.*

D I A N I R A

Dianira, droeve Vrouw,
In wat rouw,
Hebt gy, laes! u zelf gesteken?
Dat gy Theodoor verliet,
In't verdriet,
Theodoor zyt afgeweken.

Vyt het scheyden, Lief, van u,
Vind ik nu
Recht verdiende straf der Goden;
Op't vervolg ik niet en docht,
Maer volbrocht,
't Geen my doet de Ziele dooden.

Theodoor liet ik alleen,
In't gewezen,
Daer ik my van woud bevrijen;
Maer den Hemel, tot een straf,
Daer voor gaf
My noch meerder ramp, en lijn.

Tot meer schade van mijn Ziel,
Ik verviel,
Door quâ neyging mijner zinnen;
Zoo dat ik mijn Echte bed
Heb besmet,
Door een vuyle lust van minnen.

'k Ga na Pater Augustijn,
Daer ik mijn
Van mijn zonde wil beklagen;
Daer ik met berouw, en boet,
Val te voet
God, die 'k daer door moet behagen.

T H E O D O O R in de Kap van Augustijn.

Theod. Zeer wel komt Dianier haer Theodoor ontmoeten,
En zal haer Theodoor in plaets van Vader groeten;
Wel Dochter dus alleen?

Dianir. Alleenig, doch vol vrezén,
Moet ik, ach! Vader, een ellendig ſchepzel wezen;
Mijn hert en ziele beyd zijn, lacy! vol verdriet.

Theod. Wat is u Dianier bejegent, oft geſchied?

Dianir. Dat zal ik, Vader, u belijden, en uytſpreken;
Ach! oogen ſtort hier neêr uyt brakke water-beken,
Een bloedige Rivier; ſtort oogen! traen op traen,
Zucht zoo veel zuchten als gy zonden hebt gedaen;
Ach! hertje, ſmelt in rouw, tot boete van uw zonden;
Laet voor mijn ziel, ô God! genade zijn bevonden;
Dat ik mijn Theodoor mijn Echte man begaf,
Met meening, my een wijl van hem te ſcheyden af,
Dat heeft my, leyder, nu noch ſwaerder ſtraf doen dragen,
Die ik, zoo lang ik leef, op 't droevigſt zal beklagen;
'k Beklaeg my dat ik gaf mijn Ouders, laes! gehoor,
Dat ik in nood verliet mijn Man, mijn Theodoor,
Alleen om dat hy was in arremoed gekomen;
Ach Hemel! hier voor hebt gy wrack op my genomen;
Ach! had ik Theodoor in nood niet afgegaen,
Zoo had ik deze zond, en ſchande niet gedaen;
Ach Vader! 't herte berſt, de Ziel wil my begeben.

Theod. Hoe kind, hoe dus bedroeft, wat is 'er doch bedreven?

Dianir. Ik heb mijn Theodoor verlaten in zijn nood,
Dien ik mijn trouwigheyd beloofd had tot der dood.

Theod. Op wat manier hebt gy uw Echte Man verlaten,
Met meening dat gy hem uw leven lang woud haten?

Dianir. Neen Vader, maer dat ik ben van hem afgegaen,
Dat heb ik door bedwang mijns Ouders, laes! gedaen;
Die wilden dat ik my zoo lang van hem ſoud ſcheyden,
Tot hy weêr quam tot ſtaet.

Theod. En dan zoo zoud gy beyde,
Uw voegen weêr by een, was dat uw Ouders wil?

Dianir. Ia Vader.

Theod. Of het ondertuffichen nu gevil,
Dat het Geluk haer gunſt uw Mau niet woud verleenen,
Zoo hoor ik wel zoud gy met hem niet weer vcreenen,

Dianir. Zoo is mijn Ouders zin.

Theod. Die zin houd ik voor quaed,
Uw Vader die gebruykt hier in verkeerden raed;

Dit's recht een middel om de Echte-staet te breken,
 Gelijk ik daer van zal natuurlijk met u spreken;
 Dewijl gy twee zijt een door wettelijke trouw,
 't Geen God zelfs heeft voorzien dat zoo geschieden zou;
 Zoo hebt gy ook voor God een hoogen Eed geswooren,
 En hebt malkander tot behulp, uyt liefde, verkooren,
 Dat d' een den ander niet zoud afgaen in de nood,
 Ten ware dat gy word gescheyden door de dood,
 Maer dat ook zuur en zoet, het zy geluk, of plagen,
 Gy die te zamen zoud malkander helpen dragen;
 En nu u God den Heer heeft plagen op-geleyd,
 Scheyd gy, en laet uw man alleen in swarigheyd,
 Dit is een groote zond vol prijculeuze zaken,
 Waer door gy God den Heer u kund tot vyand maken;
 Geen lijden, geen ellend, geen armoed, nocht verdriet,
 Vermogen, 't zy hoe't zy, de Echt te breken niet,
 Nocht ook voor eenen tijd malkander af te scheyden;
 Vermits dat is de weg tot grooter swarigheyden;
 Want af-zijn breekt de liefde, als liefde gebroken werd,
 Zoo raekt ook met der tijd 't geliefde uyt het hert;
 Wat volgt'er? ach! een hert geneygt tot meerder zonden.

Dianir. Het geen gy Vader zegt heb ik alzo bevonden;
 Had ik in last en nood mijn Echte plicht getoont,
 Den Hemel had my licht met zegening beloont.
 Ik heb gezondigt, ach! mijn God wild mijns ontfermen.

Theod. Door boete en berouw zal God hem uws erbermen;
 Beklaeg aen God den Heer uw droeve zondens smert,
 Offert zijn Godheyd op een neêr-geflagen hert;
 Hier door word God verzoent en toond ons zijn genaden,
 Die geene zondaers wil verstootten nocht versmaden;
 Zijn berremhertigheyd laet niemand in de nood,
 Vermits hy zelve zeyd, 'k wil niet des zondaers dood,
 Maer zijn bekeeringe, en dat hy daer door leve;
 Dies schept een moed in God, en wild u weêr begeven
 By uwen Echten Man, beleven uwen staet,
 In zuur oft zoet, hoe't God u overkomen laet.

Dianir. 't Is leyder! nu met my daer toe te verr'gekomen
 Ach! 't is onmogelijk dat ik weêr aengenomen,
 In liefde worden zoud by mijnen Theodoor,
 Dies ik in droeve rouw en bitt're tranen smoor;
 In nare eenzaamheyd wil ik my gaen begeven,
 Met treuring en gequijn ten eynde van mijn leven;
 Mocht ik mijn Theodoor, mijn Echt getrouwde Man,
 Tot affcheyd voor het laest noch eenmael spreken an;

Op dat ik hem beken mijn zonden, en misdaden,
 Verzoekende van hem vergiff'nis, en genaden;
 Op dat, of my de dood te schielijk overviel,
 Dat ik dan wezen mocht geruster na de Ziel;
 Niet waerd ben ik, eylaes! den Hemel aen te schouwen,
 Ten aenzien dat ik ben de snoodste aller Vrouwen;
 Zondersse grooten grof, stort uyt een tranen-vloed,
 Tuygt deze dienaer Gods'tgeheym van uw gemoed;
 O Hemel! laet my de genade Gods verkrijgen;
 O snoode zond! ik kan uw snoodheyd niet verswijgen;
 Ach Vader! ach! ik heb gebrooken Echt en Eed,
 Maer God is het bekent, 't is my van herten leed;

Theod. Hoe zegt gy, Ecd, en Echt?

Dianir. Die heb ik overtreden.

Theod. Zegt Dianira my de oorzaak, en de reden,
 Met wie, en op wat wijs uw Echt-breuk is geschied.

Dianir. Gustavius, eylaes! brocht my in dit verdriet.

Theod. Gustavius?

Dianir. 't Washy.

Theod. O Nikkerlijke zake!

Hoe kost Gustavius, eylaes! hier toe geraken?

Dianir. Alzoo hy my wel eer gevrijt had, en bemind,
 En uyt der herten lief, g'lijk hy noch is gezint,
 En ziende 't onluk had my van mijn Man gescheyden,
 Hy my door vleyery, in's Duyvels strikken leyde,
 En bracht my tot zijn wil, en nikkerlijke lust,
 Die ik met mijne min ongodd'lijk heb gebluft.

Theod. Is 't meer als eens geschied?

Dianir. Neen Vader, deze zonde,
 Heeft my mijn ziel gequetst met doodelijke wonde;
 Ik wensch dat my de dood een zalig eynde geeft,
 Mits Dianira is onwaardig dat zy leeft;
 Want ik ter wereld kan van God niet beter erven,
 Als door oprecht berouw, zalig in God te sterven.

Theod. 'k Bedroef my Dianier, en boven al mijn smert,
 Valt dit de grootste pijn, en quelling in mijn hert;
 O mensch! ô brosse mensch! die uw genegentheden
 Te lossen breydel geeft, in plaetze van gebeden:
 Wanneer een quaê gedacht genegentheyd bestrijd,
 Men zonder tegenstand in 't hert die boosheyd lijd;
 O boosheyd, quade lust! ongoddelijke zaken!
 Die eer uw bitterheyd den mensche niet doet smaken,
 Voor dat gy met de daed uw werken hebt volbracht;
 O Dianira! 'k had noyt zulks van u gedacht;

Bid Gode om genaed, cyndigt in God uw leven,
 En bid hem dat hy u, uw zonden wil vergeven;
 Zijt zeker Dianier, zijt zeker en gewis,
 Dat Theodoor nu haest ten eynden't leven is;
 Ik voel, oy me! ik voel, dat ik in slaet gerake;
 O dood! ik voel, ô dood! dat my uw schichten naken;
 'k Bid om genâ, ô Heer! genade en geen recht;
 Toond bermhertigheyd uw dienaar, en uw knecht.

Dianir. Mijn Heer, hoe is't?

Theod. De dood komt die ik niet en vreeze;

Ach! Dianier, ik ben niet die ik schijn te wezen.

Dianir. 'k Hoop immers Heer, dat gy zijt Pater Augustijn?

Theod. Neen, ik ben Theodoor, en Pater in de schijn.

Dianir. Hoe Theodoor, ô God! ô Hemel! kan't geschieden?

Waer zal ik nu van schaemt, en van benautheyd vlieden?

Ach! sterkt my goede God, geeft my de moed, en macht,

Te doen aen Theodoor't geen ik hem waerdig acht.

Ootmoedelijk ik my ter aerde neder buyge,

En u mijn Theodoor mijn rouwig hert getuyge;

Mijn Lief, mijn Theodoor, mijn Echt getrouwde Man;

Mijn misdaad ik aen u doch niet af bidden kan;

Doch evenwel moet ik u ziende noch in't leven,

Verzoeken uw genaed; wild gy't my wel vergeven?

Dat ik u bed, mijn eer, zoo godloos heb geschend,

Waer door mijn leven zal in knaging zijn ge-end.

Theod. 'k Vergeef't u metter hert, wie wil een Christen heeten,

Die anders zond niet wil vergeven, nocht vergeten;

Bid Gode om genaed, dien God aenbid en vrees,

Van wien gy uw genaed behoeft het aldermeest.

Dianir. O spiegel aller deugd! door wiens Godvruchtig leven,

Dat ik alleen tot Godes kennis word gedreven;

Zoo dat'er niet en is ter wereld, waer na ik;

Alstotgenade Gods mijn zondig leven schik.

Theod. En ik my tot der dood.

Dianir. Ik my tot bitt're tranen.

Theod. En ik om Dianier uyt liefde te vermanen,

Dat zy voor't laetst van my dit tot een lesse leerd,
 Als dat zy boven al haer Ziel tot Gode keerd;

Niet ziende na der aerd op tijdelijke vreugden,

Maer na den Hemel met het ooge aller deugden;

Niet zoekend by de mensch getroost te zijn in druk;

Niet zoekend menschen hulp in tijd van ongeluk;

Niet wenschend lichaems lust in tijdelijken goede;

Nietzoekende uw vreugd in rijkdoms overvloede;

Dit alles is bedrog, dies in het ongeval
 Keert u tot God alleen die u haelt helpen zal ;
 In God en is geen end, maer leven zonder sterven ,
 En alle aerdsche vreugd die moet men namaels derven .
 Al wat de mensch bezit, van rijkdom, schat, en goed ,
 Den mensch hier, door de dood, doch alles laten moet ;
 Die 't meest van dees bezat, en niet na zijn behooren
 Gebruykte, gaet zijn ziel hier door, eylaes ! verlooren ;
 Oy me ! hoe bang word my, wat voel ik voor een smert ?
 Het schijnd dat my de dood komt vallen op mijn hert ,
 De dood wil my de ziel van 't lichaem af doen scheyn .

Dianir. God, hoop ik, dat uw ziel ten Hemel zal geleyen ,
 En gunnen my dat ik met u zal gaen ter dood .

Theod. Nú voel ik, Dianier, my in de grootste nood
 Van sterven , waer in ik met God my vind te vrede .

Dianir. Ach ! sterft gy Theodoor, van droefheyd sterf ik mede ;
 Vergeeft my alles doch wat ik u heb misdaen .

Theod. 'k Vergeef ; nu laet, ô Heer ! uw knecht in vrede gaen .
 Vaerwel mijn Dianier, nu ik van hier moet scheyden ,
 Hoop ik u weêr te zien in 's Hemels eeuwigheyden ;
 Mijn lichaem laet ik u, nu ik het leven derf .

Dit is het laetst, oy me ! oy me ! eylaes ! ik sterf. *Hy blijft dood.*

Dianir. O dood ! ô nijd'ge dood ! ô dood die ik beklage !
 Dat gy my Theodoor zoo schielijk hebt ontdragen ;
 O dood ! uw macht, ô dood ! geeft my getuygenis ,
 Hoe dat de mensch gelijk een bloem des aerdriks is ;
 O dood ! ô bitt're dood ! een schrik voor a alle zonden ;
 O dood ! door wie de mensch van 't leven word ontbonden ;
 Wat is 't dat men in zond van vuyle lusten wroet ;
 Wat is 't dat men de lust in snoode min voldoet ;
 Wat is 't, eylaes ! wat is 't, in alle weeld te leven ,
 En aen begerlijkheyd den lossen room te geven ;
 Wat is 't, eylaes ! wat is 't, als ons de dood genaect ,
 Een bitterlijk fenijn dat dan de ziele raect ;
 Gelukkig die zijn lust, door 't derven heeft verdorven ,
 Hoe armer hier geleest, hoe rijker weêr gestorven .

G U S T A V I U S .

Gustav. Hoe Dianier ! was 's dit ?

Dianir. Een spiegel waer men ziet ,
 Hoe alle werelds vreugd verandert in verdriet .

Gustav. Is Pater Augustijn de wereld overleden ?

Dianir. Om dat ik heb mijn Echt , en eere overtreden .

Heeft Theodoor , eylaes ! dees goede Man vermoord,
 Zoo dat rechtvaardig hem een weêr-wraek toe-behoord;
 Ik zelve wil den Fiel met deze hand vernielen ,
 En zenden zijne geest by d' onder-aerdſche Zielen ;
 Ik ſtel mijn wraek in 't werk..

Gustav. Neen Dianier , bedaert..

Dianir. Ik zeg Gustavius ! dat gy my geeft uw Swaert.

Gustav. Wat wild gy , Dianier , met mijn geweer uytrechten?

Dianir. Maer uyt een wraek-luſt met mijn Theodoorgaen vechten..

Gustav. Beveelt die wraek aen my , 't geen u doch niet en paſt ,
 Want hier is , Dianier , voor u te veel aen vaſt ;
 Wat wild gy zijn Beulin , uw eygen Man vermoorden ?
 't Zoud meerder wreedheyd zijn als men zijn levenhoorden..

Dianir. Ik ſweer , Gustavius , zoogy 't my niet en doet ,
 Dat ik het eyſchen zal met wrake van uw bloed..

Gustav. 't Schijnt Dianira raecht , en is als zonder zinnen.

Dianir. 't Schijnt dat Gustavius my haet in plaets van minnen.

Gustav. Seg Dianier , waer in ik u zulks blijken doe ?

Dianir. Gy weyert my mijn wensch.

Gustav. Schrijft dat mijn Liefde toe:

Dianir. Uw liefd , Gustavius ? hoe kund gy liefde dragen ,
 Mits gy niet doen en wild het geen my zoud behagen ?
 Maer nu gy hebt uw luſt , en min aen my geboet ,
 Nu zoekt gy Dianier te ſchoppen met de voet ;
 Ik draeg u and're liefd , gelijk ik zal betuygen ,
 Nu wil ik my voor Gustavius neder buygen ;
 Ontblooten mijne borſt , uyt liefd die ik u draeg ;
 Om ſterven van uw hand , zoo 'k u daer meê behaeg ;
 Uw Dianira knielt met yverig verlangen ,
 Om van uw hand de dood , uyt liefde , te ontfangen ;
 Uw Dianira knielt , en offert haer ter dood ;
 Kom aen Gustavius , en ziet nu eens , hoe groot
 Mijn liefde t' uwaerts is ; ik offer u mijn leven ,
 Gustavius , ey kom ! wild my de dood-ſteek geven ;
 Gustavius , ey kom ! mijn bede doch voldoet ,
 Hoe ſtaet gy dus bedrukt , verſlagen in 't gemoet ,
 Wat ſchrikt gy ? hallef dood ſtaen u de leên en trillen.

Gustav. Den Hemel gun my dat ik zulks doch noyt mach willen..

Dianir. Hoe trouw ik uw bemin ik hier door blijken doe ,
 Suft niet Gustavius , maer ſtoot vrymoedig toe ;
 Ey ! kom , beproeft mijn liefd , laet my uyt liefde ſterven .
 Gustavius , kan ik dan zoo veel niet verwerven ,
 Dat gy de proeve van mijn liefde t' uwaerts neemt ?

Gustav. Uw doent , ach Dianier ! dunkt my te wonder vreemt ;

Gy wild dat ik u zal getrouwe liefde toonen ;
 Gy wild dat ik uw trouw met trouwheyd zal beloonen ;
 Gy wild dat ik uw ziel van 't lievend lichaem ſchey ;
 Gy wild dat ik mijn ziel met u ter hellen ley.
 Hoe zoud dit trouwheyd zijn ? het waer een meerder teeken,
 Van groote bitterheyd ; geen liefd , maer liefde breeken ;
 Wanneer ik dit beftond bewees ik metter daed ;
 Dat ik geen liefde droeg , maer een vervloekte haet ;
 Hoe zoud ik , die ik min , en lief heb uytter herten ,
 Het leven nemen , met zoo gruwelijke ſmerten ?
 My pijnigen 't gemoed , ô neen ! 't kan niet beſtaen ,
 'k Had liever dat my zelfs de dood wierd aengedaen ;
 Kan ik u , Dianier , mijn trouwheyds proeve geven ,
 Dat gy met uwe hand my hellept uyt dit leven ?
 Ik offer my heel graeg , en willig in uw macht ,
 Op dat mijn trouwheyds proef werd met mijn dood volbracht ;
 Ontfangt miin Swaerd , zie daer , ik zal aen u doen blijken ,
 Dat mijn getrouwigheyd voor d' uwe niet zal wijken ;
 Is dat getrouwheyds proef ? zie daer dan Dianier ,
 Proeft Gustavius trouw , ik geef u mijn Rapier ,
 En kniele voor u neêr ; ey ! kom wild my door-ftooten ;
 De plaets daer 't herte leyd , die zal ik u ontblooten
 Dat is mijn linker borſt , in deze leeger-ſteê ,
 Daer leyd , ô Dianier ! mijn hertjen al gereê ;
 Daer leyd het en verwacht met trouwelijk verlangen ,
 Om van uw lieve hand een zoete dood t' ontfangen ,
 Suft niet , maer neemt een moed .

Dianir. O woorden zonder meenen!

Gustav. Zoo ik het niet en meen , de Goden my verleenen ,
 Dat ik met Pluto dael na d' onder aerdfche poel ,
 En dat ik daer tot ſtraf zijn plagen eeuwig voel .

Dianir. Lang aen dan , ik zal uw getrouwigheyd eens leeren .

Gustav. Wat zoud ik liever van mijn Dianier begeeren ?

Dianir. O bootwicht ! ſnooden ſchelm , dien ik niet min maer haet ,
 Hier leyd mijn Theodoor , geſtorven door het quaed
 En Goddelooze werk van u , met my , bedreven ,
 Ach ! mijn boelagie bracht mijn Theodoor om 't leven ;
 Fy u ! dat gy my hebt tot deze daed gebracht ;
 Fy my ! dat ik u heb gegeven zulke macht .
 In plaatze van mijn min zult gy de dood be-erven ,
 En met uw eygen ſwaerd van deze handen ſterven .

Gustav. Hoe Dianier ! wat 's dit , 't geen gy aen my betoond ?
 Heb ik u yets mildaen ? ik bid u my verſchoont .

Uw bidden

Dianir. Uw bidden is vergeefs , 'ô moorder van mijn Echte ;
 Nu zal ik na mijn wensch , uw boosheyd zelve rechten ;
 Nu zult gy gaen ter dood , mijn wraek moet zijn voldaan ,
 En na uw dood zal ik die zelfde gang ook gaen ;
 Echt-schender , daer gy zijt , uw leven is ten ende ,
 Ik neem u 't leven mits dat gy mijn eere schende.
 Hou daer is loon na werk. *Zy doorsteekt hem.*

Gustav. O wraek ! ô wreede wraek !
 Waer mede gy beloont die goddelooze zaak ;
 O zond ! wat is uw loon ?

Dianir. De dood , die zond niet vreezen.

Gustav. Genâ ! genâ ! ô Goôn ! wild my genadig wezen ;
 Ik sterf , oy me ! ik sterf , tot straffe van mijn zond ;
 Ik sterf , oy me ! ik sterf , aen deze sware wond .

Dianir. Nu Dianira , nu bereyd u ook ter dood ,
 En met dit zelfde Swaerd u zelfs het hert af-stoot ;
 Ach ! Theodoor , dat ik in nood u heb begeben ,
 En met dees Fieft , eylaes ! ook overspel bedreven ,
 Dat roud my , zoo dat ik mijn zelve wreken wil ,
 Dat ik zoo goddeloos in deze zonde vil ;
 Wat is mijn leven nu ? mijn leven is een sterven ,
 Een leven ach ! het welk moet alle vreugde derven ;
 O zonde ! die u toond een Slaef van uwe lust ;
 O zonde ! wat 's uw loon , wanneer gy zijt gebluft ?
 O zond die den mensch zoo schoon u toond voor d'ooogen ,
 O zonde ! door uw lust , hebt gy mijn Ziel bedrogen ;
 O zonde ! wat is zond ? een Nikkerlijk bedrijf ,
 Die eenwig ons vernielt zoo na de ziel , als 't lijf ;
 O zonde ! wat is zond ? een vreugdeloos vermaken ;
 O zonde ! wat is zond ? een zoetheyd zonder smaken ,
 Een schaduw van wat zoets , een niet die yet wat schijnt ,
 Een schim , een ydel rook die met de wind verdwijnt ;
 O zonde ! wat is zond ? een goddeloos behagen ;
 O zonde ! wat is zond ? een Hel vol wreede plagen ;
 O zonde ! wat is zond ? een Iufvrouw schoon gekleed ,
 Die uyerlijk wat lijkt , draegt binnen niet een beet ;
 O zonde ! wat is zond ? de zonden aen te hangen ,
 Dat is een strik waer in de ziele word gevangen ;
 Een lok-aes aen de lust , een zoete flaverny ,
 Een wellust vol verdriet , een wreede toovery ;
 'k Wil wreke van mijn zond , ik zelve wil mijn wreken ,
 En zelve my hethert met dit Rapier af steeken ;
 U volg ik in de dood mijn Lief , mijn Theodoor !
 Om dat ik u verliet , na dat ik u verloor ;

Gy die my tot uw hulp, en vreugde had verkooren,
 Hebt nu uw leven om mijn zonden, laes! verlooren;
 Mijn leven ik verlies, om dat ik zulks bedreef,
 En my niet waardig ken dat ik op Aerde leef;
 Dit's teeken mijns berouws, vergelding van mijn zonden,
 Dit is mijn laetste uur, dit zijn mijn laetste stonden,
 Dat Dianira hier op dit bedroefde dal,
 In't lichaem hare ziel, eylaes! behouden zal;
 Ikkus uw doode mond, mijn Theodoor, ik sterve,
 Om dat ik u, mijn Lief, mijn Theodoor, moet derven;
 Vaer wel met deze kus, vaer wel mijn lieve man;
 O menschen! denkt aen my wat zonde werken kan;
 D'een zonde d'ander volgt, de zond brengt my om't leven,
 Mits Dianier haer wil de laetste Dood-steek geven.
 O aengename dood! u vrees ik, leyder, niet,
 Mits dien gy zijt het eind van alle mijn verdriet.

Zy doorsteekt haer.

ROSIL-

R O S I L I O N

E N

R O S A N I E R E,

Bly-Eyndend-Spel.

I N H O U D.



*P*olicander, Koning van Boyens en Ambarres, word beoorloogt van de Koninginne van Pictes, en Santons, genaemt Argire; dewelcke Celiodante, als Veld-overste, met een machtig Leger in 's Konings land doet vallen; Policander ten uystersten benaauwt, en zijn laetste toevlucht genomen hebbende in de Stadt Avarik, en aldaer sterk besloten, en onlegert, ziende geen andere uyt-komst als zijn verderf, verzoekt, hoe wel meo manhoop, door beleyd van zijn Dochter Rosaniere, bystand en hulp van den Ridder

Rosiljon; de welke ter liefde van de Princes, en Koning, als daer toe verbonden door genote deugde, een machtig Leger van verstroyden Adel, en Krijgstieden by een vergadert; valt in 's Pyands Leger; slaet door, en ontzet de Stad; neemt Celiodant gevangen; en steld den Koning wederom in 't Rijk.

Hy, tot belooning van zijn getrouwe dienst, eyscht des Konings Dochter Rosanier ten Echte; twelk hem den Koning toestaet.

Celiodante, als gevangen, vyand des Konings, vind zich in liefde van de Princeesse Rosaniere zoo zeer ontfleken, dat hy zich genooztaekt voeld om by den Koning op het huw'lyk aen te houden; den Koning vreezende de macht van Celiodante, inziende zynen staet, en Koninglyeke afkomst, vind nut met toestemminge van alle zijn Raed, Rosanier te trouwen aen Celiodante, niet tegenstaende zijn beloften eerst aen Rosiljon gegeven.

Rosaniere, die haer liefde had gezet op Rosiljon, dit verstaende, neemt voor, haer Vader te verbidden, doch, valt vergeefs, en vruchteloos, derhalven doet aen Rosiljon beloftenis van gestrouwigheyd ter dood toe.

Den Koning Policander, om een eeuwigen vrede te besluuten met de Koninginne Argire, tot groot voordeel van zijn Rijk, wil Rosaniere, tegens dank, aen Celiodant doen trouwen, en haer met dwang de liefde tot Rosiljon doen afstaen; welke gerucht en ter ooren gekomen zijnde van Verance, doen den zelven en hoof verschynen, den Koning voor oogen stellende zekere teekenen, waer door zijn Majesteit word bekend gemackt, dat Celiodant is des Konings Zoon, de welke hy in onrecht by de Koninginne Argire geteelt heeft, waer van Verance zoodanige waerachtige verklaringe doet, dat den Koning, hoe wel verwondert, de waerheyd voor oogen ziet, en zich genooztaekt vind, alzoo Celiodant zijn Zoon, en Rosanier zijn Dochter is, van dat huw'lyk af te staen; onder tusschen komt de Coningin Argire in 't Hoff van Policander; vind aldaer Verance, de welke aen den Koning Policander, als ook aen de Coninginne Argire, waerachtige ken-teekenen voorsield, dat den Ridder Rosiljon is de Echte Zoon van de Coningin Argire; waer uyt ontstaende groote blijdschap, vereenigt den Coning Policander, zijnde Wedu Wenaer, met de Koninglyke Weduwe Argire, in a redelijck besluut, en neemt faer aen voor zijn wetlige gemalinne; trouwt Rosaniere met Rosiljon, en Celiodante met Cephise; zijnde een voor-dochter van des Conings Policanders overleden huysvrouw de Koninginne, en eynigt alzoo dit Tooneel Spel.

Namen der Uyt-beelders.

CELIODANT,	onbekenden;	CEPHISE,	voor-dochter van Polican-
Zoon van Policander.		ders	overleden Koninginne.
SCHILD-WACHT.		BELLINDE,	Saetjuffer van Rosa-
POLICANDER,	Koning van	niere.	
Boyens, en Ambarres.		ORONTE,	Hof Meester van Celiodante.
ROSANIERE,	Konings Dochter.	RAEDS-HEER,	van den Koning.
ERGUNTVS.		VERANCE,	een Land-man.
ARIONTHE.		HOVELING.	
ROSILION,	onbekende Prins van	ARGIRE,	Koningin van Pictes, en San-
Pictes, en antons.		tons.	

BERSTE HANDELING.

CELIODANT met een deel gewapende Zoldaten.

Celiod. 't Geluk des Oorlogs hangt meer aen't beleyd, als krachten;
 Zoon wie in d'Oorlog wil de zegening betrachten,
 Die moet niet op zijn macht, maer op de rede staen,
 En meerder met beleyd, als met verwaendheyd gaen.
 Na dat men krijs-raed hield, om op des Vyands wallen;

Een proef te nemen, en met stormen aen te vallen,
 Bestemde men, zoo lang te wachten, tot de nacht
 Haer loop wat verder, als ten halven, had gebracht;
 O groote Goden! laet de gunst van uw genaden,
 Versterken dit mijn volk, en zegend gy de daden,
 In d'aenflag, die by ons op hedenis beleyd;
 Uw hulp zy onze kracht, ons wit, voorzichtigheyd.
 Mijn helden! zoo gy zoekt van beyden een te erven,
 Dat's eer bevechten, oft in't veld met eer te sterven,
 Zoo zult gy, onder my, gelijk mijn kind'ren gaen,
 Gemoedigt, dezen nacht met onzen vyand slaen;
 Waer toe den Hemel schijnt te zijn op onzer zijde,
 De Sterren, en de Maen, al oft zy willen mijde,
 Den Vyand dienst deden, verdonk'ren vast hun licht,
 En blinden zoo, ey zie! den Vyand het gezicht;
 Nu is de rechte uur tot ons Geluk gebooren,
 Zoo yder zich wel quijt, is's Vyands Stadt verlooren;
 Men vind die op het swakst hier aen de Zuyder hoek,
 Dies is het raedzaemst dat men daer eerst proef verzoek;
 Elk grijp nu moed en hert, om moedig aen te vallen.

CELIODANT doet een aeval op de Stad, Trommel en Trompetten werden geroert, de Schildwacht van de Stad, Volk vernemende, roept.

Schild. Den Vyand zoekt met list te raken op de Wallen,
 Allarm, op, op, op, op, op mannen, op, val aen.

ARIONTHE met eenige Soldaten uyt vallende, drijft CELIODANT terug, en werd in het vervolgen doodelijk gewond.

Ariont. De zegen is by ons, maer komt my dier te staen;
 't Bloed stremt my, 't herte slaect, de Ziel is aen't vertrekken;
 Ach! Helden, laet mijn dood u voor een baken strekken,
 Om met uw bloed en moed te strijden voor die geen,
 Die zelve goed en bloed opzet voor het gemeen;

Toond uwen Koning trouw , u zal getrouwheyd blijken ;
 Ik bid u , voor mijn dood , en wild doch niet afwijken
 Mijn Vader ; na wiens kroon Argire lagen leyd ,
 En aengezien't Geluk op losse spillen dreyd ,
 Is zelfs den Koning , laes ! het noodelot verſcho oren ,
 Doch!t werd , door trouwigheyd , in luk vaek weêr herbooren ;
 Dies bid ik u noch eens , gy Helden ! die hier ſtaet ,
 Dat gy getrouwigheyd ter dood toe blijken laet ;
 Mijn dood zy u een les , om trouwigheyd te leeren ,
 Hy eerd geen Goden , die den Koning niet wil eeren .
 De ſlaeute breekt mijn ſpraek , de dood toond haer geweld ,
 De dood verheerlijkt hem , die ſterven mach in't veld .

KONING. ROSANIERE. ERGUNTVS.

- Koning.* Hoe ſtaet het , krijgſliên ? is ons d'overhand gebleven ?
Ergunt. 't Geluk is op ons zijd , waer Arionth in't leven .
Rofani. Is Arionthe dood ? *Koning.* Ach ! liet mijn Zoon de Ziel ?
Ergunt. Mits hy te moedig , laes ! op zijnen Vyand viel . (nomen ?
Rofani. Mijn Broeder dood ? *Kon.* Mijn ſteun en trooft my dus ont-
 Wat ramp , wat ongeval mach ons noch overkomen !
Rofani. Wat leet , wat ongeval hangt ons noch boven 't hoofd !
 O Koninglijke Bloem ! nu dat uw luyſter dooft ,
 Nu dat uw bleeke mond de dood voerd na uw lippen ,
 En dreef , door's Vyands ſtael , de Ziel door roode tippen
 't Gemoedigt lichaem uyt , zoo dat dit bleek gedaent
 Met Peerlen werd beſtrooyt van mijn bedroeft getraent ;
 O moed ! vol's Konings bloed , uw Vyanden gebleken ;
 O doode mond ! kon't zijn dat gy noch eens mocht ſpreken ;
 O mannelijken arm ! ontbloot van't blanke ſtael ,
 Omhels , omhels my noch eens voor de laetſte mael ;
 Gy , die om Vader , en om Zuſter te bevrijden ,
 Ontijdig , voor uw tijd den dood hebt moeten lijden ,
 Beweegt mijn droeve Ziel tot eyndeloze rouw ,
 Draegt gy ons gunſt , ô Goôn ! ô Goôn ! zoo toon het nouw .
Koning. Helaes ! nu is het tijd van weenen , en van klagen .
Rofani. Mits ons het noodlot drukt in droeve nederlagen .
Koning. Al wat het onluk heeft dat word ons opgelaën .
Rofani. Het is der Goden wil . *Koning.* Wie kan die tegen ſtaen ?
 Der rampspoed die ons treft heeft geen gelijk op aerde .
Rofani. En drukt , helaes ! te zeer uw Koninglijke waerde .
Koning. De Kroon ſtaet ingevaer , ons leven zelfs in nood .
Rofani. Wy in benautheyd , en mijn Broeder , laes ! gedood .
Koning. Men hoort niet in de Stad dan zuchten en dan karmen .
Rofani. Och ! of den Hemel eens woud over ons erbarmen !

- Koning.* Och ! of den Hemel ons een uytkomst gaf in't end.
Rofani. Zoo niet, men roofd uw ziel, mijn kuyscheyd word gelchend;
 Ach Hemel ! ach ! verhoor ons klagen , en ons zuchten ,
 En doet ons vyand van ons Stad , ô Goden ! vluchten ;
 Den vyand die ons volgt in doodelijken haet ,
 Vermits uw Majesteyt Argires liefd vermaed ;
 Haar liefde zoekt uw gunst tot Echtelijk vereenen ,
 Waer uyt den oorspronk is ontstaen van dit ons weenen ;
 En zijn hier in de Stad omlegert en bezet ,
 Daer wraek-lust nu het s'waerd op ons verderven wet.
- Koning.* Wat uyt-komst, ach, helaes ! in dit ons droevig lijden ?
Rofani. Indien ik met getraen den vyand kost bestrijden ,
 Ik trad Celiodont als schreyend te gemoed ,
 Bestormde zijne ziel met Maegdens tranen vloéd.
- Koning.* Met tranen, met geschrey is hier niet uyt te rechten.
Rofani. Veel minder is 'er kans den vyand te bevechten.
- Koning.* Wat raed dan ? *Rofani.* Ach ! wat raed ? mijn raden is te niet.
Koning. Vermits wy al te diep vervallen in't verdriet.
Rofani. Wat raed , eylaes ! wat raed ? wat raed ? 't is best vertrouwen ,
 En in de nood de hoop op's Hemels gunst behouwen ,
 Grijp moed , mijn Vader , ey ! bedroeft u niet te zeer .
 Zoo gy beswijkt , zijg ik los onder't noodlot neêr ;
 De moed in tegenheyd stut neêr laeg door vertrouwen .
- Koning.* Dies is het best de moed in't onluk te behouwen ;
 Het herte , aen de Goôn te stieren in den nood.
- Rofani.* Zoo vind men troost , en vreugd al waer't schoon in de dood.
Koning. 't Is waer , wat ongeval den mensche mach ontmoeten ,
 Dat kan geduldigheyd door's Hemels gunst verzoeten ,
 Dies men met Offer dan der Goden wraek verzoen.
- Rofani.* Op hoop van dat Geluk laet ons hun Offer doen ,
 Met tranen en gezucht. *Koning.* Met schreyen , en gebeden.
- Rofani.* Met innerlijk berouw , en onbesmette leden ,
 Op dat de zonde door de offerande keer .
- Koning.* Den Hemel's vyandts macht van onze wallen weêr. *Einnen.*

R O S A N I E R E .

- Rofani.* Nu als van hoop berooft , schijnt hoop my noch te peyen ;
 Wat hoop , eylaes ! wat hoop zal onze droefheyd schleyen ?
 't Onzeker geeft wat moeds , maer ach ! wel overdacht ,
 Vind ik mijn voorstel noch onvruchtbaer , zonder kracht ;
 'k Heb met weemoedigheyd dees letteren geschreven ,
 Die ik zal onderstaen aen Rosiljonte geven ,
 Door een vertrouwde bood , en af-gerechten man ,
 Die my in dit geval zal dienen , zoo hy kan ,

Behendiglijk met list door 's vyands leger raken,
 Om Rosiljon mijn nood en leed bekend te maken,
 Hem aen te dienen ons ellend, en 'ware pijn,
 Verzoekende dat hy wil onze hulper zijn;
 Osprakeloos verzoek! als gy hem zult verschijnen,
 Soo druk hem droevig in het lijden, ende pijn
 Die mijn verkropte borst benaeuwen totter dood,
 Op dat hy willig ons wil helpen uyt de nood,
 En 't uysterste gevaer, waer in wy zijn gekomen;
 Ach Hemel! 't geen ik nu, door nood, heb voor genomen,
 Volvoer dat na mijn wensch. *Ergunt.* Princesse Rosanier,
 Op uw gebod, aen my gedaen, verschijn ik hier,
 Om willig 't uwen dienst mijn leven te betoonen.

Rosani. Vertrouwt my dat ik zal uw trouwigheyd beloonen;
 Doet, bid ik, alle vlijt, dat gy door 't leger breekt,
 Schoon dat in deze zaak voor u veel onheyl steekt,
 Soo is 'er nochtans troost en uyt-komst te verhoopen,
 Vermits gy hier of daer noch vinden zult een open;
 En speurt den Ridder na, den Ridder Rosiljon,
 Die door zijn moed en kracht vaek Leeuwen overwon;
 Door wapens, en door twaerd bestreed de kloekste helden,
 Die oyt gewapend zich in swaren oorlog stelden;
 Dies v oerd hy in zijn schild een overwonnen Leeuw,
 En word den tweeden Mars genaemt in onzen eeuw.
 Dees is 't dienik verzoek dat gy van mijnent wegen
 Tot hulpe van ontzet wild zoeken te bewegen;
 Bid hem om mijnent wil den oorlog aen te gaen,
 Endat hy onderstaet den vyand op te slaen;
 Tot welken eynde gy hem deze brief zult dragen.

Ergunt. Ik die in dit geval, om u Princes! wil wagen
 Mijn leven, ziel en lijf, begeef my op het pad,
 Op hoop't geschiede, zoo Princes het geerne had;
 De diepe nood waer in uw hoogheyd leyd gezonken,
 Uw tranen, en 't gezocht doen my 't gemoed ontfonken,
 Om door medogendheyd, te zoeken, in uw nood,
 Getrouwe bystand, schoon ik boeten 't met mijn dood;
 Als een trouw onderdaen verplicht aen zulke wetten,
 Die reden en natuur mijn wil te voren zetten,
 Begeef ik my, en dat gewillig, op de reys.

Rosani. En uw gewill'ge dienst zal ik na haren eys,
 Met een volkomen loon, *Ergunte!* zoo beloonen,
 Als immermeer Princes haer kan aen yemand toonen;
 Doet maer uw best en vlijt. *Ergunt.* Princes het zal geschien,
 My zult gy trouw'lijk uw gebod volbrengen zien.

T W E E D E H A N D E L I N G.

R O S I L I O N, ziende op zijn swaerd.

Rosiljon.

Oo blinkt den dageraad met Hemels blaauw in 't Oosten;
 Zoo pleeg een droef gemoed zich zelve vaek te troosten;
 Zo raekt men voort, en voort, ja klimt van trap op trap;
 Zoo komt men van een kleyn tot groote Ridderfchap.

Gy zijt het, blanke stof, gelfmeed uyt stale ftaven;
 Gy zijt het die mijn lof doet tot den Hemel draven;
 Gy zijt het, Edel swaerd, dat my dushoog doet treên;
 Gy zijt mijn opkomst, doch gy zijt het niet alleen;
 Gy zijt het middel wel, om d'eere op te rechten,
 Maer vruchteloos, zoo hert en kracht niet mede vechten;
 Gy zijt het middel wel, 't welk klokke daden doet,
 Maer moet gedreven zijn door macht, beleyd, en moed.
 O roem van mijn geluk! ô tuyge van mijn daden!
 O bloemen van mijn krans! in plaers van lauwe bladen;
 O perlen aen mijn kroon! gieraden van mijn eer,
 Trompetten van mijn lof, en glans van mijn geweer;
 Ik die een Riddersnaem, door daden, heb verkregen,
 Voer al mijn Ridderfchap in wapen, en in degen;
 O Ridderlijk Juweel! ô Princelijk gieraad!
 Dar meenig laffen guyl tot pronk diend over straet,
 Alleen uyt hovaerdy en ydel wel behagen;
 Uw roem en is geen roem alleenig door het dragen;
 Uw opperste waerdy die hangt alleen hier an,
 Als dat men, daer het diend, u wel gebruyken kan,
 Tot straf van die misdoetaen deugdelijke wetten,
 En tot een dwingeland om moetwil te belctten;
 Den goeden zijt gy goed, den quaden gy verstrekt
 Een geesfel, die tot goed het quaed gemoed opwekt.
 Wie heeft zich onderstaen mijn eere te bestrijden,
 Die, tot zijn oneer, niet van my heeft moeten lijden
 Bedrukte nederlaeg? wien temd' ik niet de moed,
 Schoon Ridderlijk in lust van kinds been opgevoed?
 Dit is de hoogste lof die ik op 't Aerdrijk voere;
 Het galmen van trompet, en klank van trommel roere,
 By gladde vonkken uyt een yfren huyl gelfmeed,
 Is my het zoetst muzijk, dat ik ter wereld weet;

Den

Den pronkert voerd zijn moed op glans van diamanten,
 In zijd, en zacht gewaad, geciert aen alle kanten
 Met peerlen, en met goud, ja liefst de pronk van glans,
 Daer wapen, en daer swaerd my zijn een lauwren krans;
 O grooten Strijd-God Mars! ik stook u offer vieren,
 En smculin zochten reuk gewijde lauwerieren,

Ergunt. Uw Majesteyt ter Eer! door wien mijn Eere leeft,
 Mits gy den geen en zijt die my gezegend heeft.
 Wie zien ik daer? *Ergunt.* Die geen, die schuldig is te buygen
 Voor uwe voeten, daer de waerheyd zal getuygen
 Met welke swarigheyd dat ik, geperst door nood,
 Mijn leven heb gestelt in p'rijkel van de dood,
 En koom, zoo op den hals, door slinxe omme-wegen,
 Gegaen uyt Avarik, om mijne dienst te plegen
 Aen u, van wegen haer die my gezonden heeft,
 Belegerd in de Stad, daer zy ellendig leeft;
 Ik bid, op haer verzoek, gebogen hier ter aerden,
 Als dat het u gelieft, mijn Heer, dees brief t'aenvaerden.

Rosiljon. Van wien is 't dat zy komt? *Ergunt.* Van haer, die gantsch
 Uw Ridderlijke hulp, in dit geval, behoeft; (bedroeft,
 Princesse Rolanier heeft dezen Brief geschreven,
 Waer van de letteren getuyge zullen geven
 Die zy besloten draegt. *Rosil.* Komt dees van Rosanier?
 In plaetse van Princes zoo kus ik dit pampier;
 Mijn hert verlangt met graegt den inhoud eens te lezen,
 Om zien wat haer verzoek aen Rosiljon zal wezen.

Hylceft den Brief.

Rosiljon, uwe overwinningen zijn veel en heerlijk; maer onze ellenden
 swaer en menigvuldig; aengezien onze verstroying; het gantsche land
 veroverd; zoldaten geslagen; mijn Broeder Arionthe om het leven; mijn
 Koninglijke Vader en ik in onze laetste stad gevluht en vervolgt; sterkelyk
 belegerd, en van onzen vyand Celiodante benaut, en omringt; gevende u
 Edelheyd mits dezen te bedenken, of deze onze benautheden uwe macht en
 moedigheden niet en zijn vereyschende.

Door de bedroefde Princesse Rosaniere.

Rosiljon. Vereyscht uw nood mijn hulp door dwang van bitter lijen?

Mijn ziel en wil zijn 't eens om voor Princes te strijen;
 De proef van rechte trouw moet bliken in de nood;
 Princes zal zija verloft, oft Rosiljon gedood.

Ergunt. O troost in droeve druk! daer trouwhedyd wil het leven,
 Ten dienste van Princes, aen Mars ten offer geven;
 Ten offer voor die geen die gantsch zija afgemat,
 Gedreven op de vlucht nu in haer laetste Stad;

Den vyand dag aen dag die nadert vast de wallen,
 En zoekt met roof en moord de Stad te overvallen;
 Alwaer men door de vrees van droeve nederlaeg,
 Veel duyzend tranen stort, met zuchten alle daeg;
 Wat leven leeft hy, ach! die levend wenscht om sterven?
 O Ridder Rosiljon! wat zag men zielen swerven,
 Om Koning en Princes te vrijen voor de dood,
 Waneer hy op de vlucht, en dat ter nauwer nood,
 Quam binnen Avarik; alwaer zijn onderdanen
 Zijn Majesteit, en ook Princes met droeve tranen
 Verwellekomden, laes! en met een naer gezucht,
 Beweenden op het hoogst hun alderlaetste vlucht;
 Elk burger toonde proef van zijn genegentheden,
 Bezorgden meer haer Heer, als zy hun leven deden;
 Elk troosten, zoo hy kost, het Koninglijk gemoed;
 En dat onder beloft van leven, lijf, en goed;
 De minste als de meest deed proef van trouwheyd blijken,
 Elk swoer zijn Majesteit, in nood niet af te wijken;
 Maer wat baet goede wil, hoe zeer haer liefde port,
 Indien het neffens dien haer aen 't vermogen schort?

Rosiljon. Waer zijt gy Ridders pronk, my van Princes gegeven?
 Waer zijt gy, op wien ik voer al mijn Eer, en leven?
 Vecht nu voor haer, die u gestelt heeft in de hand
 Van hem, die dwingen zal dien trotschen dwingeland;
 Vecht nu voor uw Princes, eyscht wraek van 't nare zuchten,
 In jammer, en geschrey, over't bedroefde vluchten
 Van Koning, en Princes, van Vader en van Kind,
 Zy, die u gaf aen my, mijn ziel door u verbind,
 U wederom voor haer te off'ren my mijn leven,
 Dit lichaem, deze ziel, ja al wat my gegeven
 Is van de Goden zelfs, om stutten 's vyands moed,
 Wiens wraek-lust haekt na roof van 't Koninglijke bloed.
 Den God des Oorelōgs die zegen mijne leden;
 Godin der wapenen, op heden aengebēden,
 Vergun my uwe gunst, op Rosaniers geklag,
 Waer door ik haer, in nood, mijn bystand bieden mach.
 Ergunte! zoekt met list een voorslag nu te maken,
 Op hoop het u gelukt weêr in de Stad te raken;
 Laet list uw voorgang zijn, en dat op zulke paên,
 Die u, hoe wel onveyl, tot in de Stad doen gaen;
 En wild, op mijn beloft, daer mondeling verklaren,
 Aen hare Majesteit, als dat ik zal vergaren
 Een macht van strijdbaar volk, met wapens wel verzien;
 Zegt dat ik ben getroost den vyand 't hooft te biên,

De Stad t' ontzetten, Haer haer vryheyd te verwerven,
 Oft wel gemoed in 't slaen om harent wilte sterven;
 Oft door des vyands macht mijn leven af te staen;
 Oft door mijn moed en kracht den vyand op te slaen;
 Ga, bid ik, spoedig, laet haer deze trooft ontfangen;
 Want die op uytkomst hoopt leeft vrezend in verlangen;
 Dies ik noch eenmael bid, Ergunte, wild u spoên.

Ergunt. Heer Ridder, bid geen meer, 'k zal 't ongebeden doen. *Binn*

I. V E R T O O N I N G.

Alwaer eenige verstroyden Adel, van CELIODANTE geslagen, zich
 vergadert by ROSILION, onder beloften hem te willen dienen;
 waer op gepast zijn deze navolgende rijmpjes.

*Verstroyden Adel, van Celiodant geslagen,
 Geeft zich in dienste vanden Ridder Rosiljon;
 Die hem gemoedigt vind als nu de kans te wagen,
 Met dien, die door zijn macht dees Adel overwon.*

II. V E R T O O N I N G.

Alwaer den Adel aen ROSILION, als Veldt-Heer, den
 Eed doet van getrouwigheyd.

*Den Adel onderwerpt zich Rosiljon te sweeren
 Den Eed van trouwigheyd, en maekt hun onderdaen
 De wetten, die men steld, om 's vyands macht te keeren;
 De Stadt t' ontzetten en den vyand op te slaen.*

R O S A N I E R E.

Rofani. Waer of Erguntus blijft? eylaes! zijn lang vertoeven,
 Veroorzaekt in mijn hert een bitterlijk bedroeven;
Ergunte Door vreeze, dat hy by den vyand is verspied;
uyt. Daer komt hy; ach! hoe is 't Ergunte? *Ergun.* Uw verdriet,
 Grootmogende Princes! zal haest ten eynde raken,
 Indien den Hemel wil begnnstigen de zaken,
 Die Rosiljon, op uw verzoeken, neemt ter hand;
 Hy zal, al wathy kan, vergaren op het land,
 In wapens stellen, doen trompet, en trommel roeren,
 Ja nemen in zijn dienst al wat geweer kan voeren,
 Om wel gemoedigt zoo den vyand 't hooft te biên,
 Waer van men op een kort, Princes! de proef zal zien;
 Dit heeft den Ridder my belast aen u t' ontdekken.

Rofani. Dit zal mijn Vader, en my tot vertroosting strekken.

Binnen.

ROSIL-

ROSILION, met alle den Adel, en macht van Krijgs-lieden.

Rosiljon. Ten dient geen tijd gespilt, den vyand te verrassen,
Hoe kost men beter tijd als nu op heden paffen?
Sa helden, grijpt een moed en dring op 't Leger toe,
Ik ga u zelver voor daer ik de proeve doe.

Binnen.

Celiod. Op mannen, mannen op, op, op, op met u allen,
Den vyand komt met macht op 't Leger aengevallen,
Een yder mack zich reê gewapend, om te slaen;
Op mannen, mannen op, en neem de wapens aen.

Binnen.

Trompetten werden gesteecken, Trommelsgeroert; den KONING en
ROSANIÈRE komen op den tooren, zien na 't Leger, 't welk na
een weynig gevecht, werd opgeslagen, en alzoo de Stad ontzet.

Rosani. Roziljon dient bedankt, Heer Vader, voor dees daed.

Koning. Kom, gaen wy hem te moet, met d' Ecdelen en Raed.

KONING, ROSANIÈRE, met eenige Hovelingen.
by ROSILION.

Koning. Den Hemel loon uw dienst, en trouwheyd ons bewezen.

Rosani. Uw lof, ô Ridder! is ten Hemel toe gerezen.

Koning. Den vyand op de vlucht laet Hut en Tente staen,
En op uw aenslach is met schande door gegaen;
Al 't Leger is verstroyt en t' eenemael geslagen,
O aengename troost! in droeve nederlagen;
O blijdschap in de nood! ô uytkomst in 't verdriet!
Dus lang aen ons betoond, dus lang aen ons geschied;
O Hemel! zijt gedankt voor dien vergunden zegen,
Door Rosiljon alleen verwonnen, en verkrege;
Die's vyands voorneem brak, en door zijn Leger sloeg,
Al 't volk, door schrik, en vrees, als stof voor wind verjoeg;
Zulcx dat zy, overheert, uw moed en macht ontvloten,
U door wiens kracht men ziet het veld verspreyt met dooden;
O Ridder Rosiljon! ik vind uw hulp zoo groot,
Dat die alleen my heeft verlost nyt al de nood,
En 't nyterste gevaer, waer in ik lag gedooken;
Maer ben als nu gelijk een roos, die op geloocken
Door dichte doorenskomt; ik ben gelijk de Zon,
Wiens glans geen schijnzel aen het aerdrijk geven kon,
Zoolang een dikke damp zijn luyster had betogen;
Gy zijt het die mijn glans op heft door uw vermogen;
Gy zijt het die na dat mijn luyster was gedooft,
My, in mijn nederlaeg, de kroon weêr zet op 't Hooft,

Doch!

Doch! zal zoo lang ik leef, uw trouwigheydt erkennen.

Rosiljon. Grootmogend Majesteit! wie deugd liefd moet zich wennen
Te toonen proef van dien, en dat in tijd van nood;
Een deugdzaam onderdaen, alwaer 't schoon met zijn dood,
En moet hem niet ontzien zich voor zijn Heer te quijten,
Schoon hy het leven most in duyzend wonden slijten,
Indien daer door zijn Vorst maer eenig nut geschied;
Wie dit niet doet, schoon hy wil deugdzaam zijn, is 't niet.
Hoe menig onderdaen heeft zich in dienst zijns Heeren,
Begeven op de vlucht, als 't tijd was van verweeren;
Zijn leven meer gezocht als 't nut van zijnen Heer.

Koning. Ik houd my aen uw dienst verbonden, en begeer
Dat gy den vyand wilt vervolgen. *Rosil.* 't Zal geschieden,
En Rosiljon volbrengt uw Koninglijk gebieden. *Binnen.*

CELIODANT vluchtende.

Celiod. Nu my het onluk treft, en 't bit're noodlot preft,
Nu my mijn volk begeeft, vind ik het vluchten best;
Waer heenen wend ik my, waer heenen zal ik dwalen,
Daer ik my veylig vind voor 's vyands achterhalen?
Waer keerd Celiodant in dit zijn ongeval?
Waer loop ik, daer ik my verzekert vinden zal?
Waer vlucht ik, daer men my niet zal vermoên te wezen?
Waer gae ik, daer ik mach gerust zijn buyten vreezen?
Waer heen keer ik my best? wat wegen zal ik gaen?
Hoe zal ik, ooft oft west, oft dit, oft dat opslaen?
Ik weet niet hoe ik zal, nochtans moet ik het weten,
Indien ik langer toef zal ik mijn zelfs vergeten;
Het eerste pad het best, dees lommer loop ik door,
My dunkt dat ik gerucht, en paerden trapplen hoor,
Ik berg my hier in 't bosch en zal my gaen versteeken. *Binnen.*

ROSILION met eenige Soldaten

Rosiljon. Bezet de passen wel, dat niemant door kan breeken,
Ik zal hier door het bosch ten noordwaerts opgaen slaen,
Om zien wat troepen daer ter vlucht zijn door gegaen. *Binnen.*

DERDE HANDELING.

ROSANIERE, BELLINDE, CEPHISE.

Rosani. Ellinde! hebt gy 't al bereyd gelijk ik zeyde?
Bell. Princes het is gedaen, de Priesters u verbeyden,
En al wat tot den dienst behoeft, dat is gereed.
Ros. Mijn ziel de Goden looft, en na den Altaar treed,

Met neêr-gebogen knien, by Priersterlijke reyen ,
Voeg u demoedig neêr daer Inaren en schalme yen ,
Ter Goden love , na den hoogen hemel gaen ,
Cephise ! laet ons nu den Gods-dienst vangen aen.

Cephise. Den dag van ons ontzet met lof-zang en gebeden
De groote Goden gaen op-offren, en besteden;
Princessse Rosanier , mijn zieltien aen geport
Door Goddelijke drift , en heyl'gen yver , word
Ten offerand , tot lof des hemelsaengedreven ,
Voor deze zegen ons op heden nu gegeven ;
En voeg u neffens my met Priersterlijke scharen ,
Gebogen met de geest voor heylige Altaren ;
O heyl'ge Gods-dienst ! ô Fonteyn van alle vreugd !
O troost der zielen ! wie vermach dat gy vermeugt ?
De dienst des werelds strekt tot lust van 't aerdsche leven ,
Maer dienst der Goden kan de ziel een wellust geven ;
Een wellust die noyt wijkt ; een wellust zonder end ;
Een wellust , 's menschen hert op aerden noyt bekend ;
Een wellust die de ziel verquikt in eeuwigheden ;
Een wellust die de ziel voed met een hemels vrede ,
Princessse Rosanier ! wat heeft de Gods-dienst kracht !
Wat wellust word door haar de ziel niet toegebracht !
Laet ons ten reye gaen in Iovis heyl'ge Tempel ;
Kniel Rosaniera ! kniel op dees verheven drempel ,
Hef hert en handen op , stuur geest en ziel om hoog ,
Aenschouw dien grooten God , met een neerslachtig oog ,
En Prierster Reyen , die gereet staen , in geleden ,
Om van der aerden op te voeren ons gebeden
In Iovis heerlijkheyd , en Goddelijke troon.

Rosani. Loffzy u , ô God ! die de Koninglijke Kroon ,
En 't Koningrijk van mijn Heer Vader stelt in waerden ,
Na datzefcheenen beyd verlooren hier op aerden ;
Cephise , laet ons gaen ten Tempel treden in ,
Alwaer den Gods-dienst neemt op heden haer begin.

ROSANIERE en CEPHISE gaen na den Tempel , alwaerzy
nevenstwee Priersters, en Priersterlijke Reyen, brand offeren, en nederknie-
len voor'tbeeld van Jupiter; moet onde. tusschen musicael gespeelt worden.

R O S I L I O N.

Roslijon. Zoo wie de gunst der Goôn wil trekken op zijn zijde ,
Die moet aen dezen God zijns herten grond belijden ,
Met staetelijken dienst van zang en snaren spel ;
Uw offerande , Rosanier ! gevalt my wel :

Vaer voort Princes ! vaer voort , wild zoo de Goden streelen ,
 Zoo zal den Hemel u geluk en zegen deelen ;
 Ik breng u blijde Maer , den vyand is verrast ,
 En in de vlucht , van my gevangen , aengetast ,
 Dien ik ten hove heb den Koning toe gezonden.

Rosani. O Hemel ! hoe zijn wy aen uwen dienst verbonden ,
 Voor zegen en geluk op heden ons vergunt ;
 Gy zijt het , goede Goôn ? die uytkomst geven kunt ,
 Wanneer de swarigheyd schijnt zonder hoop te wezen ,
 In die , die met geduld de Goôn ontzien en vreezen ;
 't Is billik , dat ik om de Goôn te loven kniel.

Rosiljon. 'c Is billik dat mijn hert zich neffens uwe ziel
 In dienst van dankbaerheyd hier voor den altaer buyge ,
 Om aen den Hemel , neffens Priester Rey , te tuygen ,
 Hoc veel wy schuldig zijn aen Iovis Maesteyt ,
 Die 't Rijk verlost heeft uyt een groote swarigheyd.

Werd voor de tvveede mael Musicael gespeelt.

Zoo't nu Princes gevalt Celiodont ' aenschouwen ,
 Die als uw vyand zich tot dus lang heeft gehouwen ,
 Zoo laet ons gaen ten hoof , daer zal Princeesse zien ,
 Wat eer , wat dienst en gunst , dat hy u aen zal bien ;
 Die zich , gelijk een God , u waenden t' overheeren ,
 Daer hy nu als een slaef zal buygen moeten leeren ,
 Die u wel eer bedwong met strafheid en geweld ,
 Die is , door Rosiljon , nu in uw dwang gestelt ;
 En moet , hoe zeer de spijt hem knaegt , ontzien en vreezen ,
 Die geene , van wien hy tot nu gevreeft most wezen ;
 Hoe schielijk draeyt het rad van 's werelds luk en eer ,
 Die gilstren was een slaef , is heden nu een heer ,
 Die gilstren was een heer , die moet nu zijn een slave ,
 De Goden zijn alleen gedankt voor deze gave.

Rosani. Heer Ridder ! gy naelt haer. *Ceph.* Als die door uwe kracht
 En Ridderlijken arm , de daed hebt uytgewracht.

Rosiljon. Cephise laet ons gaen Celiodont begroeten.

Cephise. Ik ben begeerig door't gezicht , die lust te boeten.

V E R T O O N I N G.

Daer CELIODANT , als gevangen , in 't by wezen van al dat 'er ten
 hoof is , werd begroet vande Princeessen ROSANIERE , en CEPHISE.

*De Haet verkeerd in Liefde , nu dat Celiodont ,
 Gevangen zijnde , Rosaniere komt t' aenschouwen ;
 Hoe hy haer meer beoogt , hoe hem de min meer brand ,
 Soo dat hy niet en kan die vlamme binnen houwen.*

C E L I O D A N T, als gevangen, komt met O R O N T E.

Oronte. Mijn Heer! ik bid, grijp moet, schoon gy nu neêrlaeg lijd,
Hoe wel onlukkig, noch zijt gy't geluk niet quijt;
De rechte wijsheyd is als dan te recht gebleken
In hem die moedig was als't luk scheen afgeweken;
De kans als nu gekeert, licht weder keeren kan.

Celiod. Oronte! meent gy my een hert te spreken an? *Oro.* Ia heer!

Celiod. Onnodig, noyt en zal't my aen het hert gebreken.

Oronte. Het ongeval kan't hert zomwijl met droefheyd steken.

Celiod. Het moedig paerd, hoe wel gedwongen van zijn Heer,
Voeld aen het vleesch de spoor, doch zuft dies niet te meer,
Maer word de moed door dien te feller aangedreven,

Oronte. Ik doe't om best dat ik mijn Heer zoek troost te geven.

Celiod. De pleyster, ik beken't, is dienstig op de wond,
Wat nut doet medicijn daer't hert zich voeld gezond?
Troost geven is wel yets voor die, die troost behoeven;
Troost geven laeft wel yets de hertelooze droeven;
Troost geven is vergeefs daer't hert noch is gehert,
Door moet gewapend, af te weeren alle smert;
Troost zoeken dat is kinds, in ramp en nederlagen.

Oronte. Wie weet in't ongeval, mijn Heer, zich zoo te dragen?

Celiod. Wie? die, die't ongeval, hoe't waer het is, niet acht.

Oronte. Wie voeld in't ongeval zijn moet van zulken kracht?

Celiod. Die, die het ongeval toe-eygend aen het leven.

Oronte. Wie leeft'er, die zijn moed die krachten zijn gegeven?

Celiod. Wie? Vader! vraegt gy wie? zie hier, hier is de man,
Ik ben't, ik ben de geen die zich zoo dragen kan.

Oronte. Nochtans kan ik, mijn Heer, uyt uw gelaet bespeuren;
Dat gy inwendig u genegen voeld tot treuren.

Celiod. Niet om dat my de moed verflauwt door't ongeluk,
O neen! dat's d'oorzaak niet. *Oro.* Wat oorzaak dan uw druk?

Celiod. Nocht ramp, nocht ongeval zijn oorzaak van mijn smerten,
Maer't is wat anders dat ik heden neem ter herten?
Op tweederley manier ik hier gevangen ben;
Gevangen, zoo dat ik noyt los geraken ken;
Gevangen, vangt my yets, 't geen ik niet kan ontkomen;
Gevangen zijnde, zal my 't leven zijn genomen;
Doch Vader! zoo ik my op u alleen vertrouw,
Vind ik het raedzaamst dat ik niets verholer houw,
Voor u, van alwat ik in't hert zoud mogen dragen,
Gy zijt het doch alleen, die ik mijn nood wil klagen;
Ik bid u, luyster toe, en let op't geen ik spreek;
Schoon ik bedoven nu in ramp en onluk steek;

Schoon ik van Rosiljon gevangen ben genomen ;
 En lijd de grootste smaet die Princen op kan komen,
 En boven dien in mijnes vyands macht gesteld ;
 Dit alles is het niet dat my , Oronte , queld ;
 Maer liefde is't die my het herte plaegt met vreezen ;
 Ik lief en vrees dat liefde my mijn dood zal wezen .

Oronte. Hoe Heer ! hier blijkt de proef van uwe zeggen niet ;
 Hier zoekt gy ymmersttooft in uw bedroeft verdriet ;
 Hier zijt gy zonder moed in't geen u komt te vooren .

Celiød. 't Is waer, 'k had 't noyt gedacht al had men't my gelworen ;
 Ik vind de liefde, laes ! al van een hooger kracht ,
 En van een vreem der aert als ikze had verwacht ;
 Ik meende in mijn borst haer vlammen uyt te doven ,
 Haer vlammen die in my de reden gaen te boven ;
 Oronte , ach ! wat raed ? ik weet niet wie ik bin .

Oronte. Mijn Heer ! het schijnt uw hert ontfteken is met min .

Celiød. De min, och ja ! de min heeft my het hert bezeten .

Oronte. Mach ik de naem van haer , die gy bemind , niet weten ?

Celiød. Och ja ! Oronte ja , de oorzaak van mijn vier ,
 En heete minne-brand , helaes ! is Rosanier .

Oronte. Is't Rosanier ? *Celiød.* Zy is't , zy is't , wiens lieve lonken ,
 Als sterren , voor mijn oog op heden helder blonken ,
 Toen zy ten Hove my met een belceefde groet
 Bejegende , ontfak de min voort mijn gemoed ;
 Gevangen , en verliest , verliest en weêr gevangen ;
 Gevangen , en gewond , gewond door liefds verlangen ;
 Hoe d' uytkomt wezen wil van mijn begonnen min ,
 Ik min , doch zonder hoop , mits ik gevangen bin ;
 Eer ik gevangen was bestond ik haer te plagen ;
 Nu ik gevangen ben moet ik haer liefde dragen ;
 Eer ik gevangen was ik om geen minne dacht ;
 Nu ik gevangen ben voel ik der minnen kracht ;
 Doch , vreeze my voorzeyd , dat ik niet zal bedyen ,
 Vermits my Rosanier nu niet zal mogen lyen ;
 De rens leeren't my , ik kan't zeer wel verstaen ;
 Ik die haer vyand ben , zoud zy die minnen gaen ?
 Haer vyand ? *Oro.* Ia geweest . *Celio.* En zal't noch moeten wezen ,
 Hoe wel de vyandschap , die ik haer droeg voor dezen ,
 Nu is in liefde verkeert , in liefde verkeert met mijn ,
 Maer vrees dat zy als noch mijn vyandin zal zijn ;
 Oronte , dit zal my een wreede dood doen lijden .

Oronte. Mijn Heer ! in dees uw quel ben ik van herten blijde .

Celiød. Hoe blijde ? zijt gy blyd in't geen dat my verdriet ?

Oronte. Ia Heer , in uw verdriet ik vrolijkheyd geniet .

Oronte ,

Celiød. Oronte, wat isdit? hoe, spot gy met mijn klagen?

Oronte. Uw klagen teeld my vreugd, mits ik u liefde drage.

Celiød. Uw zeggen schijnt my vreemt, hoe kan dat liefde zijn,
Dat gy nu vreugde schept in mijn verdriet en pijn?
Liefde is van ander aerd, Liefde is zoo van vermogen,
Dat vriendschap in een vrund geen droefheyd kangedogen,
Ten zy met medely; de liefde is te teer,
De droefheyd van een vrund doet rechte liefde zeer;
En u in tegendeel, baerd dees mijn droefheyd vreugde;
Oronte schept zijn vreugd, laes! nyt mijn ongeneugde,
En noemt het liefde. *Oron.* Ia, och ja! *Celiød.* Hoe kan dat zijn?

Oronte. 't Kan zijn. *Celiød.* Niet in der daed.

Oronte. Hoe dan? *Celiød.* Maer in de schijn.

Oronte. De redens zullen u, mijn Heer, de waerheyd leeren.

Celiød. Zoo most gy waerheyd dan eerst in de schijn verkeeren.

Oronte. De waerheyd, Heer, kan noyt te recht bestaen in schijn;
Daer schijn voor waerheyd gaet daer kan geen waerheyd zijn;
Met waerheyd zal ik u mijn rechte liefde verklaren,
Dat ik mijn vreugd geniet alleen uyt uw beswaren;
Mijn Heer Celiødant vind zich door liefde beswaard,
En die beswarenis mijn vreugd en blijdschap baerd;
Mijn Heer liefd Rosanier; niet zoo?

Celiød. Ik draeg haer minne.

Oronte. Die min baerd vrees, de vrees, geeft quelling aen uw zinnen;
Die zinnen-quelling maakt een droefheyd aen het hert,
En deze droefheyd is 't die u alleenig smert;
Nu deze droefheyd u het herte komt te raken,
Zal ik uw droefheyd tot een blijde nytkomst maken;
Dies ben ik blijde, zoo dat liefd mijn blijdschap voed;
In liefde, die door vrees uw herte droefheyd doet;
Kan nu mijn Heer verstaen dat ik de waerheyd spreke?

Celiød. Oronte, ja, indien u niet en zal ontbreken
Het geen gy u vermeet; wat uytkomst zal'er zijn?
Wat uytkomst, ach, helaes! in dees mijn droeve pijn?

Oronte. Ik weet een middel aen den Koning voor te leggen,
Dat hy u de Princes ten Echt niet zal ontzeggen.

Celiød. Wat middel mocht dat zijn? *Oronte!* *Oron.* Ik weet raed.

Celiød. Wat raed? ey raed my doch! in dees mijn droeve staet.

Oronte. Ik zal op heden zelfs zijn Majesteit gaen spreken,
Ontdecken hem de liefd waer meê gy zijt ontficken,
En doen verzoek aen hem, dat hy, na vast besluyt,
Uw Hoogheyd, de Princes, als uw gewenste Bruyd,
Ten houwelijk belooft; wat reden, oft wat wetten
Zullen zijn Majesteit de zaak te rug doen zetten?

Indien hy reden volgt, zal hy niet liever zien,
 Mits dien zijn Rijk hier door groot voordeel kan gelchiën;
 Hy, die nu afgemat door d' Oorlog, lang bestreden,
 Niet anders wenscht in't Rijk als een gewenschte vrede,
 En kan bequamer niet bekomen zijn begeer,
 Als dat hy dit verzoek van u voldoe, mijn Heer!
 't Is ongetwijffelt, als hy overweegt met reden,
 Uw staet, uw macht, door welk hy dus lang heeft geleden
 Een twaer vervolg, geperst, bestreden jaer op jaer,
 Gedreven op de vlucht nu hier, dan weder daer,
 't Is ongetwijffelt, als hy dit zal overleggen,
 Of hy zal de Princes Celiodant toe zeggen;
 Te meer, als hy bedenkt zijn lang geleden strijd,
 Daer by dat gy noch groot van bloedverwanten zijt,
 Die uwe nederlaeg met wapens zullen rechten,
 Geduerig zijne Rijk bestrijden en bevechten;
 Dit zal zijn Majesteyt naer uwen zin doen gaen.

Celiod.

Zoohy de zake kost, gelijk als gy, verstaen;
 Dan doch ten kan niet schaën zijn Majesteyt te spreken;
 Dies ga Oronte! ga, en let of gy geen teeken,
 Van wel-gevallen zult bespeuren, wanneer gy
 Zijn Majesteyt ontdekt de liefden min van my;
 Ga heen, Oronte! ga, en ik zal met verlangen,
 Uw komst verwachten, om hier antwoord op t'ontfangen.

Binnen.

VIERDE HANDELING.

KONING, ROSILION, RAEDS-HEEREN,
 zoo veel Edelen en Hovelingen als men kan by brengen.

Konng.

GY Heeren, Helden, en vermaerde Edel-lieden,
 Pilaren mijnes Rijks, en steunfels mijns gebieden;
 't Is Koninglijke plicht dat deugde word erkent,
 En dat men deugd beloond, in die, die zich gewend
 Te treën in deugdens spoor; om op den trap te stijgen,
 Alwaer men Ridderfchap en hooger eer kan krijgen;
 Eenlagen onderdaen, die't welvaert van zijn Heer
 Beyvert met zijn bloed door wapen, en geweer,
 Die stelt zijn stappen daer de deugde hem doet pogen,
 Om op te treën in staet van heerelijk verhoogen.
 Heer Ridder Rosiljon! gy die van eersien aen
 Mijn Eer, mijn Rijk, mijn Kroon getrouw hebt voorgestaen,
 Gezocht met Lijf en Ziel mijn vyand te bestryen,
 En't Rijk te stutten dat geheel was aen het glien;

Als ik de waardigheyd van uw verdienft erken ,
 Bevind ik , dat ik u belooning ſchuldig ben ;
 Eyſcht van my wat u luſt , gy zult niet eyſchen kunnen ,
 Zoo 't in mijn macht beſtaet , dat ik u niet zal gunnen.

Rofiljon. Een heuſch gemoed eyſcht noyt, groot mogend Majefteyt,
 Belooning van zijn dienſt, ik dank de goedigheyd
 Des Konings, waer aen ik meer ſchuldig ben te toonen,
 Als wel zijn Majefteyt my ſchuldig is te loonen.

Koning. Hoe wel hebt gy geleert de rechte heuſheids wet,
 Door welk gy op uw hoofd den Kroon, Heer Ridder! zet
 Van eer, van lof, van deugd, en meer als ik op heden
 Wel zeggen zoud, het geen ik hier verſwijn om reden;
 Ik wil, zoo in mijn Rijk yets is dat u behaegt,
 Dat gy 't my zegt. *Rofil.* Dewijl zijn Majefteyt my draegt
 Zoo grooten gunſt, en liefd, zoo zal ik dan ontdekken,
 Hoe dat tot een verzoek al mijn begeerten ſtrekken;
 Doch, of begerlijkheyd ging wat te hoog in my,
 Zoek ik verſchoning. *Kon.* Geen verſchoning, 't zy hoe't zy,
 Eyſcht maer, en wat gy eyſcht ik zal het u vergunnen.

Rofiljon. Zoud ik met eyſchen niet wel licht verbeuren kunnen
 By uwe Majefteyt? *Kon.* Geenzins; dewijl ik weet
 Dat gy, Heer Rofiljon! noyt buyten't ſpoor en treed
 Van rechte billijkheyd, maer gaet de weg van reden,
 Derhalven doet den eyſch van uw genegentheden.

Rofiljon. Grootmogend Vorſt en Heer, de vreeze twiſt met my,
 En noemt mijn wensch te zijn des liefdens hoovaerdy;
 De reden en mijn wensch als nu te zamen ſtrijden,
 De wensch wil eyſchen, maer de reden kan't niet lijdén.

Koning. Is't dan onredelijk daer uwe wensch na ſtrekt?

Rofiljon. Onredelijk oft niet, na dat men't neemt, oft trekt;
 Mijn wensch ontſtaet uyt liefd, en liefde drijft mijn zinnen,
 Dat ik, ha Sire! moet uw Roſanier beminnen;
 In dien ik eyſchen mach, eyſch ik Princes ten Echt.

Koning. 'k Verwonder my, op't geen gy my te vooren legt,
 Dat gy mijn dochter zoekt, Heer Rofiljon! te trouwen;
 'k Heb u, uw eyſch belooft, en zal beloften houwen,
 Indien uw liefde haer zoo veer bewegen kan.

Rofiljon. Met alle dankbaerheyd, ha Sire! neem ik an
 Het geen gy my belooft; en zal mijn lijf en leven
 Ten dienſte van dit Rijk altoosten beſten geven.

Koning. Gy zijt het die my hebt, door Ridderlijk geweld,
 Als ik verdreven was, weêr in mijn Rijk geſtelt;
 Gy zijt het, naeſt de Goôn, die 'k voor mijn opkomt houwe,
 Dies ik beloften doe u aen Princes te trouwen;

Gy zijt het die my hebt in't ongeval gestut ,
 En in de lactste nood voor's vyands macht beschut ;
 Gy zijt het die als toen my bystand hebt geboden ,
 Als ik ter nauwer nood , mijn vyand was ontvloden ;
 Dewijl uw weldaed heeft verdiend een hoogen loon ,
 Ha ! Ridder Rosiljon ! zoo wil ik Rijk en Kroon
 U erven na mijn dood , voor't luk door u verkregen ;
 Weldoen verdiend het loon dat weldoen brengt te wege. *Zinn.*

Twee RAEDS-HEEREN met ORONTE.

Raedsh. Mijn Heer , 'k zal u verzoek den Koning doen verstaen ,
 Niet tegenstaende hy beloften heeft gedaen ,
 Van Princes Rosanier , naer d' eysch , te laten trouwen ,
 Met Rosiljon ; aen wien den Koning is gehouwen ,
 Vermits de trouwe dienst die hy den Koning deed ;
 Doch , mits den Raed Princes acht waerdiger besteed
 Aen uwen Prins , als hem ; gaen wy den Konink spreken ,
 Verzoeken , dat hy wil dat houw'lijk laten steken ,
 En trouwen Rosanier met Prins Celiodont ;
 Daer komt den Koning aen. *Oron.* Ik ga en kus zijn hand.

CONING met alle de Hofgezinde.

Raedsh. Naest heufche groetenis , en wensching aller zegen ,
 Aen uwe Majesteit , zijn wy op't hoogst genegen
 De welstantvan dit Rijk te voorderen , door raed
 En wijselijk beleyd , als steunssels van uw staet ;
 Wy zoeken yets aen u Heer Koning te ontdekken ,
 Indien het hof-gezin een weynig mocht vertrekken ,
 Op uwe Majesteits bevelen. *Kon.* 't Zal geschieden ;
 Vertrek u altezaem manhafte Edellien.
 Gy Heeren kunt aen my uw voorstel nu ontdekken.

Raedsh. Dewijl dat Rosiljons genegentheden strekken ,
 Om Rosanire te verzoeken tot zijn Bruyd ,
 Werd zulks by uwen Raed , genadig Vorst , gestuyt ,
 En diend in hooger acht by u te zijn genomen ;
 Schoon hy wel heeft verdiend tot dat geluk te komen ,
 Zoo vinden wy nochtans dat houw'lijk ongeraen
 Mits dien'er beter kan , ha Zire ! zijn gedaen ;
 Dies vinden wy als nu daer tegens andre wetten ,
 Waer op den Koning zaligelieven eens te letten ;
 Dewijl Celiodont een Koning groot van macht ,
 Uw dochter Rosanier voor zijne Bruyd betracht ;
 Is't nutter haer met hem , als Rosiljon , te trouwen ,
 't Is meerder Eer zich aen een Konings stam te houwen ,

Als aen een slecht gemeene Ridder ; schoon zijn jeugd ,
 Princes wel heeft verdiend , door Ridderlijke deugd ;
 Wat is doch Rosiljon by dezen te gelijken ?
 Wat is een Ridderfchap geacht by Koningrijken ?
 Hy , die met zijne macht het Rijk van Pictes heerd ,
 Die is het die de Echt met Rosanier begeert ;
 Uw Majesteyt gedenk wat heyl hier uyt kan fpruyten ,
 Het zijn de middelen , waer door men mach besluyten .
 Een wel gewenschte vrede , voor het gemeene nut ,
 De vrede in dit Rijk waer d' alderveylste stut ,
 Die uwe Majesteyt de Kroon zal helpen dragen ,
 Bevryen't Koningrijk voor's vyands looze lagen ;
 Een wel gewenschte vrede diend uwe Majesteyt ;
 Door vrede's Konings hand geruft den Scepter sweyd ;
 Uw Rijk dat wint een Rijk door dit gelukkig trouwen ,
 Den Koning die gelief dit in gedacht te houwen ,
 En letten op het geen wy hier om beter raên .

Koning. Het raden is te laet , beloften zijn gedaen ,
 Doch tot mijn nadeel , zoo-ik nu te recht bevind ;
 Wat raed , gy Heeren ! om't gebonden weêr't ontbinden ?
 Daer schiet my yets in't zin , en't diend zoo aengeleyd ;
 Ik heb aen Rosiljon ten Echte toe gezeyd
 Mijn Dochter de Princes , en zal op dit mijn zeggen ,
 Gegrond in reden , dit op ander wijs aen leggen ;
 En is Cephise niet mijn dochter ? ja , och ja !
 Zoo kom ik Rosiljon dan mijn beloften na ;
 'k Heb Rosiljon belooft mijn dochter te doen trouwen ,
 Doch , ben ingeener wijs verbonden , oft gehouwen
 Dat ik juyft Rosanier , en niet Cephise zouw
 Aen hem vergunnen tot een wettelijke Vrouw ;
 Ik vinde stof genoeg hun beyde te vernoegen ;
 d' Een zal ik Rosanier , d' ander Cephis toe voegen ;
 Hier op ik in een kort neem , Heeren , mijn beraed .

Raetsk. Hier door zijn Majesteyt verzek'ren zal zijn staet .

ROSANIERE , CEPHISE , en BELLINDE .

Rosani. 'k Weet niet , Princes , wat dat my let ,
 En my't gemoed zoo zeer ontzet ,
 My leyd yets swaers op mijne leden ;
 Ik weet , eylaes ! niet wat my schort ,
 Daer is yets dat mijn geesje port
 Tot zuchten , en tot treurigheden .
 Princes Cephise ! speurd gy niet
 Uyt mijn gelaet een droef verdriet ?

Kunt gy uyt mijn gedaent, en wezen,
 De droefheyd, die my leyd op 't hert,
 En tot de ziel van binnen smert,
 Niet grondig als door letters lezen?
 Ik zucht, ik klaeg, ik treur, ik ween,
 Daer leyd yet swaers my op de leên,
 't Geen mijn gemoed beweegt tot treuren;
 Cephise, ach! wat wil dit zijn?
 Kunt gy ook zeggen wat dat mijn
 Voor ramp oft onluk zal gebeuren?

Cephis.

Princes, ey stelt uw hert geruft,
 Verdrijf uw vreeze door de lust,
 Door lust tot zulke zaken,
 Die niet als vreugd, en wellust voên,
 De swarigheyd verdrijven doen,
 Waer door zich geeft en ziel vermaken,
 De vrees die uw gedachten queld,
 Inwendig het gemoed ontfeld,
 Die spruyt uyt fantazyen;
 Vyt sware dampen van het bloed,
 Waer door zy voeden in 't gemoed,
 Inbeelding, vol bedriegeryen.

Den mensch die is gelijk de aerd,
 Die zomtjids sware dampen baerd;
 Begint de Zon te schijnen,
 De dampen vliegen na de lucht,
 De nevel van het aerdrijk vlucht,
 All moet het voor de Zon verdwijnen.

Indien een damp van swarigheyd,
 Princes! u op het hertje leyd;
 Ey! laetze daer niet blijven,
 Tot nadeel van uw Eele jeugd,
 Maer wildze, door de Zon van vreugd,
 En vrolijkheyd, uyt u verdrijven.

'k Heb daer een rijmpjen, op die zin,
 En 't heeft veel zoet bedenken in,
 't Zeyd veel van zulke dingen;
 Het rijm is aerdig, en zeer zoet,
 Dies gy het ons, Bellinde, moet
 Nu eenmael hier te vooren zingen.

BELLINDE zingt. *Stem*: Laura zat laeft by de beek.

5 **M**enschen hert is als de aerd, Zoo de Zon zijn stractjes schort,
 Als de bloempjes die daer groey- En de aerd ontrekt zijn schijnen;
 Als het aerdryk bloempjes laerd, (en; Als het dagje korter word,
 Bloempjes die al bloeyend bloeyen; Roos, en bloempjes heel verdwijnen;
 Op wiens versche blaedjes vloeyen 't Vrolijk hertje schijnt te quijnen,
 Hemels drupjes, morgen douw; Als de Zon zijn glans bedekt;
 Als Auuroor begint te bloezen, Zoo is't met den mensch gelegen,
 En het aerdryk pronkt met roozen, 't Hert is nimmermeer te degen,
 Schept men vreugd in droeve rouw. Daer de vreugd geen Zon verstrekt.

Rozani. Hoe zoet is dat gezeyd. *Ceph.* Hoe aerdig is't van zin.

Rozani. Princes Cephise, ach! daer is veel zoetheyd in.

Zeer aerdig word den mensch by aerd, en bloem geleeken.

Cephise. Princesse Rosanier, 't is menigmael gebleeken,

Dat ik mijn hertje vond, gelijk het weêr gestelt.

Rosani. Daer schuyt yets in het hert, Cephise, dat my quelt.

Cephise. Wat is 't Prinées? *Ros.* Een zack die ik alleen moet dragen,

En geene maegden voegt daer van te willen klagen;

Dies lijd ik in mijn hert een tweederleye pijn,

Dat is ,mijn quelling die geen mentch ontdekt mach zijn. *Zinn.*

R O S I L I O N.

Rosiljon. O Hemel! hoe veel luk heb ik van u verkregen;
 O Hemel! zijt gedankt voor uwe gunst, en zegen;
 Gy hebt van aenbegin den weg voor my bereyd,
 Den weg die Rosiljon na werelds Hoogheyd leyd;
 Ik heb dit Rijk en Kroon beschut in nederlagen;
 Ik heb door 's Hemels macht den vyand op geslagen;
 Ik heb den Koning zelfs bevrijd in alle nood,
 Zijn leven voor gestaen met p'rikel van mijn dood;
 Ik heb met dees mijn hand voor 's Konings Eer gestreden;
 Den Hemel zy gelooft, al 't gun ik heb geleden
 Tot nut van het gemeen, in d' oorlog uyt gestaen,
 Dat is tot heden toe gelukkig my vergaen;
 Gelukkig in mijn dienst, gelukkig in mijn leven,
 Dank zy den Hemel die 't my alles heeftgegeven;
 Dank zy den Hemel die al dees mijn dienften loond,
 En tot belooning my de hoogste gunst betoond,
 Die van de Goden oyt een mensch verkreeg op aerde,
 Den Koning loond my zelfs met Koninglijke waerde;
 't Geluk dat lacht my toe, den Hemel my bemind,
 En 't loon van mijne dienst dat is een Konings kind;

Een Konings kind is zelfs tot mijne liefd genegen,
 Ik heb van Rosanier, op mijn verzoek, gekregen
 Toe-zegging van haer trouw, en lieve gunst tot mijn;
 Waer kan 'er meer geluk voor my gevonden zijn?
 Ik heb mijn Rosanier op heden voor gehouwen,
 Dat my haer Vader heeft beloofd aen haer te trouwen;
 Waer op een bloos van schaemt getuygden, dat haer zin,
 Door dit mijn zeggen kreeg beweging tot de min',
 Princes, op mijn verzoek, vergunden aen liefds lusjes,
 Omhelzing, neffens dien, een zoet genot van kusjes;
 Verzeekerden mijn liefd, beloften van haer trouw,
 Aen welk belofte ik mijn hoop verzekerd houw.

Rosan. Daer rijst mijn morgen-ster, ik moet my wat versteeken,
 uyt. Om hooren wat mijn Lief u hier alleen zal spr eeken.

R O S A N I È R E.

Rosani. Hoe speelt en streelt den lossen Mensch,
 Hier met zijn wellust, en zijn wensch,
 In tijdelijke zaken;
 Hoe hold, en sold ons 't aerds verdriet,
 Dat heden was is morgen niet,
 Wat boven lag kan onder raken.

't Geluk dreyt opeen lossen spil,
 Die heden heeft al wat hy wil,
 Die moet het morgen missen;
 Wie op zijn wensch zijn gissing maekt,
 Al eer 't gewenste hem genaekt,
 Vind hy zijn hoop vaek tegens 't giften.

Een jongen boom in zomer lucht,
 Vertoont zomwijl een schoone vrucht,
 Doch, eer men die zal plukken,
 Zal vaek een buy van windig weêr,
 De vruchten slaen van boven neêr,
 En doen des plukkers luk milukken.

Den schipper, die op Zee, by nacht,
 De gunst van wind en weêr verwacht,
 Als sterren baken strekken;
 Als 't niet te hert waeyd, nocht te stil,
 Heeft wind en stroomen na zijn wil,
 Ziet op een kort de lucht betrekken.

De stille baren opwaerts gaen,
 De felle stormen neder slaen,
 Die stond op stond verstijven;

En doen by duyster nacht het fchip
 Hier op een rots, daer op een klip,
 Gantsch tegens hoop des fchippers drijven.
 Zoo gact het heden ook met mijn,
 Mijn hoogfte vreugd verkeerd in pijn,
 Nu dat mijn 's Vaders zinnen,
 In 't lieven stellen my een wet;
 En willen dat ik liefde zet
 Op hem, die ik niet kan beminnen.
 Ik min geen man als Rosiljon,
 Die is mijn liefdens Ziel en Zon,
 Die is 't, die 'k liefde drage;
 Die is 't, tot wien ik ben gezint;
 Die is 't die Rosanier bemind,
 Als dien haer oogen 't liefste zagen.

't Is Rosiljon, die 'k min, en eeuwig zal beminnen;
 Ach! Rosiljon alleen is d' afgod van mijn zinnen;
 Zoo zeer als ik hem min, zoo zeer haet ik die geen,
 Met wien mijn Vader wil dat ik in d' Echt zal treên:
 Zijn Koninglijke wet en zal by my niet gelden,
 Mits ik op Rosiljon al lang mijn zinnen ftelden;
 't Is Rosiljon dien ik, 't is hy die my bemind,
 Geen straf die mijne liefdt tot hemwaerts over wint;
 Veel liever laet ik my dit hooft van 't lichaem houwen,
 Eer ik een ander als mijn Rosiljon zal trouwen.

Daer komt mijn tweede ziel, mijn brave Ridder aen,
 Dien ik met tranen zal mijn droefheyd doen verftaen.

Rosiljon. Hoe dus, mijn Lief, hoe dus, Princes, wat doet u treuren?

Rosani. Uyt mijn bedroeft gelaet kunt gy mijn droefheyd fpeuren.

Rosiljon. Gy droevig? waerom dat? verfwijg doch niets voor mijn,
 Uw droefheyd my bedroeft, uw fmert dat is mijn pijn,
 Uw lijden is mijn fmert, en uw verdriet mijn fterven,
 Uw ongeval mijn dood. *Rosan.* Eer zal ik 't leven derven,
 Eer ik volbreng 't gun my zijn Majesteyt gebied.

Rosiljon. Wat is dat doch, Princes? *Rosan.* Het aldergrootft verdriet
 Dat u en my, mijn Lief, zouw over komen mogen.

Rosiljon. Mijn Lief! hoe vlieten dus de traentjes uyt uw oogen?
 Wat is, helaes! wat is de oorzaak uws gefchrey?

Rosani. De zack waerom ik ween die raekt ons alle bey.

Rosiljon. Wat is 't? ik bid, wild my uw nood, Princesse, klagen;
 't Is Rosiljon die u uw leed wil helpen dragen;
 't Is Rosiljon wien deerd de droefheyd van uw jeugd;
 't Is Rosiljon dien gy die last op laden meugt;

Neem al de smerten, Lief; die u't gemoed ontroeren,
 En legtze my maer op, die meer als gy kunt voeren;
 Ey! stort geen traentjes meer, stut dees uw brakke vloed.

Rofani. Hoe meer dat gy my smeekt, hoe meer ik schreyen moet.
Rosiljon. Ben ik de oorzaak van uw schreyen, door mijn smeeken?

Zoo is het best dat ik het smeeken dan laet steeken;
 Hoe steeken Rosiljon? ô neen! trooft Rosanier,
 Vaer voort met uw gesmeek. *Rofan.* Ach Rosiljon! zie hier,
 Zie hier, zie hier mijn hert, zie hier mijn hert vol wonden,
 Een hert dat eeuwig is aen uwe liefd verbonden;
 Een hert dat niemaend wil als dien, die 't eygen kent;
 Een hert van 't welk dat gy alleen de voogt-heer bent;
 Een hert dat u behoord, en niemant wil behooren;
 Een hert dat Rosiljon alleen heeft uyt verkooren;
 Een hert dat droevig is, om dat zijn Majesteyt
 Dat hert wil stutten in zijn goê genegenthèyd;
 Dat hert wil dwingen van uw liefden af te houwen;
 Dat herr wil dwingen om Celiodant te trouwen.

Rosiljon. Ach! Hemel, wat ik hoor! ô Goden! kan het zijn?
 Ach neen! ach neen! mijn Lief, mijn Lief! gy zijt voor mijn;
 Ik geef u niet weêrom, die my eens zijt gegeven,
 Daer voor waegt Rosiljon noch eenmael lijf en leven;
 Eer zal de duyftre nacht, verlaten van de Maen,
 In hare plaets de Zon in volle glans doen staen;
 Eer zal het aerds geslacht d' onsterffelijke Goden,
 Gantsch tegen de natuur, doen sterven duyzend dooden,
 Ja maken al de Goôn tot slaven; zelfs Jupijn,
 Eer dit geschieden zal, en zal geen God meer zijn;
 Eer zal ik met mijn hand verzetten rots, en bergen;
 Eer zal ik al de Goôn om wreede wrake vergen;
 En staep'len berg op berg, ja treen van trap op trap,
 Soo hoog, tot dat ik zelfs ten Hemel binnen stap;
 Waer Venus zit te recht tot straf van zulke feyten,
 Daer zal ik zelve gaen mijn ongelijk bepleyten;
 En zoo op mijn verzoek der Goden vonnis stuyt,
 Zoo schop ik te gelijk haer tot den Hemel uyt,
 En zal in Iovis troon my dan als rechter stellen,
 Daer ik het vonnis zal over het onrecht vellen,
 Dat u Celiodant en my heestaengedaen;
 Princes, mijn Lief, ik zal na uwen Vader gaen,
 En hem, 't gun hy my heeft beloofd, te vooren leggen,
 Om hooren wat hy daer als nu kan tegen zeggen;
 Soo gy stantvastig blijft en my niet afwild gaen,
 Weet ik tot ons behulp goe mid'len voor te slaen.

Rofani. Op mijn ftantvastigheyd mach Rofiljon vertrouwen;
Ik ben, en blijf uw Bruyd. *Rofil.* Daer voor zal ik u houwen;
Ik ben uw Bruydegom, en blijft die tot der dood.

Rofani. Ik offer u alleen mijn maegdelijkr schoot.

Rofiljon. O Goden! wat is dit een blijdschap vol bedroeven;
Mijn Engel, mijn Princes! ik die mijn kracht deed proeven
Zoo meenig strijdbaar held, ben noch dien zelfden man,
Die't recht van onze liefd met wapens rechten kan.

Rofani. Laat at, mijn Rofiljon, van diergelijke zinnen,
In dit geval en is met wapens niet te winnen,
Maer met geduldigheyd, ftantvaste liefd, en trouw,
Waer door ik my ter dood aen u verbonden houw.

Binnen.

VYFDE HANDELING.

C E L I O D A N T.

Celiod.

Zoete kracht des mins! die in de tegenspoeden,
Mijn overwonnen hert met vreugde noch kunt voeden,
In liefdens zoet gepeyns, op schoonigheysd waerdy;
O schoone Rofanier! hoe tweeft uw ziel in my;
O schoone Rofanier! alleen daer toe geboren,

Als dat gy zielen zoud tot uwe min bekoren;
O schoone Rofanier! schoon zeg ik, over-schoon,
En machtig om: tot min te dwingen zelfs de Goôn;
O minne-vonkjes! die door't stralen van uw branden,
Mijn ziel gedwongen hebt tot liefdens Offerhanden;
O Goddelijke troon! vol Hemels Majesteyt,
Waer in de hoogste schat van liefdens zoetheyd leyd;
Goud-drade vlegjes, waer voor parlen, en paruyken,
Als geen gelijk met u, voor schoonder moeten duyken;
Gekruysde haartjens, gy die op albafter grond,
Met zoet gewemel rold om rood korale mond;
Uw strikjens boeyen my aen lusjes van de minne;
O oogjens! die alleen zijt machtig t' overwinnen,
My, zeg ik, my helaes! die overwonnen ben,
En geen verlossing als van u verkrijgen ken;
Van u, ha Rofanier! die my mijn dood oft leven,
Na dat het u belieft, vermogen zult te geven;
Verschijn, ey goude zon! verschijn voor mijn gezicht,
En toon mijn eens een strael van't Goddelijke licht,
Dat in den Hemel van uw aenschijn straelt met vonken,
Wanneer uw oog beoogt mijn oogen, door uw lonken;

Wanneer natuur bepronkt uw kaekjes met gebloos,
 En giert albafter wit met inkarnate roos,
 Zoo tert uw schoone blos het puyk van alle bloemen;
 Hoe zal men zulk een schoon, als uwe schoonheyd, noemen?
 Schoon ik het schoonheyd noem, en schoonste schoonheyd
 hiet,

Noch kan men door dat woord de kracht begrijpen niet,
 Die in dat schoone schoon staet zichtbaerlijk voor oogen;
 O schoonheyd! die dit schoon hebt Venus afgezogen,
 Die Paris als de schoonst, den appel heeft vereert;
 O schoone Rosanier! aen wien mijn ziel begeert
 Te offeren, dit lijf, dit lichaem, deze leden,

Oronte uyt. Uyt rechte liefd, en trouw, in dienste van gebeden.
 Daer komt Oronte aen, wiens komst ik hier verwacht.

Oronte. 'k Heb aen zijn Majesteit zoo veel te weeg gebracht,
 Dat gy verzekert u, mijn Heer, zult mogen houwen,
 Princesse Rosanier voor uwe Bruyd te trouwen;
 Den Koning en zijn Raed zijn daer toe zeer gezind;
 Hoewel dat de Princes nu Rosiljon bemind,
 En hy haer liefde draegt, moeten de liefde scheidyden,
 Den Koning wil geen Echt als tusschen uwe beyden.

Celiød. Gelukkig is de uur, die uur in welke tijd.

Dat gy, Celiødant! alhier gevangen zijt,
 Gelukkig is dien dag, op welk ik hier gekomen,
 En van mijn vyand als gevangen ben genomen;
 Mits mijn gevangenis my d'hoogste vreugde geeft,
 Ik seg de hoogste vreugd die d'heele wereld heeft;
 Oronte! my verlangt den Koning zelfs te hooren,
 En ook mijn Rosanier; wiens jeugt is aen gebooren
 De schoonste schoonheid die men oyd in Vrouwen zag;
 Oronte laet ons gaen daer ik haer spreken mach.

Binnen.

ROSANIERE, ROSILION.

Rosani. Den nacht die yder trekt tot rust,
 Trekt my tot nare, sware zuchten;
 Ik vind mijn leven zonder lust,
 't Hert smooft in duyzend ongenuchten.

Rosiljon. Nu ik bedroeft, uw droefheyd speur,
 Uw droefheyd, die my't quaetst doet vrezen,
 Is't reden, dat ik met u treur;

Rosani. Waert gy gerust, ik zouw't ook wezen.
 Wat rust, oft lust, is hier voor mijn,
 Mijn Rosiljon, mijn wel beminde?

Hoe kan een hert vol druk, en pijn,
Een lust tot vrolijk leven vinden?

Rosiljon.

Het is gelijk Princes daer spreekt,
Wie zoo gemoed, die moed zal houwen?
Geen mensch, wanneer 't aen hoop ontbreekt,
Oft hy vervalt in misvertrouwen.
Leander, in de woeste zee,
Gevoed door hoop zijn lief te naken,
Verloor zijn hoop, zijn liefde meê,
Eer hy by Hero kost geraken.

De baek, zoo lang hy stond in brand,
Deed hem de hoop in liefde stijven;
Maer toen dat licht verdween aen strand,
Most in de zee het leven blijven.

Rosani.

Geen smert, hoe hert, geen dood, hoe snood,
En zal men Rosanier doen erven;
Oft hare liefde is zo groot,
Dat zy uyt liefde die wil sterven;
Ter liefde van haer Rosiljon,
Die zy ter dood zal liefde toonen;
Indien zy meerder geven kon,
Zy zouder uwe liefd meê loonen.

Rosiljon.

O woorden! zegels van uw trouw,
O trouw! hoe zal ik u vergelden?
O liefde! of den Hemel wouw,
Dat ik de Goôn tot borge stelden;
Tot borgen van mijn trouwe min,
Mijn hert, mijn lijf, mijn ziel, mijn leven;
Al 't geen ik aen mijn Afgodin,
Uyt liefde, wil ten offer geven.

Rosani.

Laet liefd ons stellen, Lief, te vreên;
Laet liefde leed, in 't lieven, dragen;
Laet liefde leven, Lief, na reên,
Laet zijn een middel voor geslagen.

Een middel waer door wy den Koning doch bewegen;
Een middel waer door hoop in liefde word verkregen;
Een middel waer meê wy aen zijne Majesteyt
Vervorderen de liefd die hy heeft toegezeyd;
Ik vind geraden Lief, gy u ten hoof wild voegen,
Op hoop de reden mocht mijn Vader vergenoegen;
Stelt hem uw dienften voor, aen hem te kennen geeft,
Hoe hy door uwe hulp, en trouwe daden heeft;
In droeve nederlaeg, de overhand verkregen;
En hoe gy door uw macht bevochten hebt zijn zegen;

Staet vast op zijn beloft die hy u heeft gedaen ,
 En hoe 't geen Koning voegt zoo in de wind te slaen
 Beloften, dien hy heeft met zijne tong gegeven ;
 Dat Rosanier in d' Echt met Rosiljon zoud leven ;
 En is 't dar hy hier door niet af staet zijn bekeer ,
 Soo zal ik niet te min na komen 't gun ik tweer ;
 Dat is, mijn levens tijd u mijn verzelling deelen,
 En in getrouwe liefd de hooge Goôn beveelen,
 Mijn ramp, mijn ongeval, mijn treuring, en geklag,
 Tot dat ik komen zal aen mijnen laetsten dag.

Rosiljon. Princes zal my gereed, ophaer gebieden, vijnen ;
 *k Zal my van stonden aen ten hove doen verschijnen,
 Volbrengen uw voorstel, in dit ons ongeval ;
 En zien wat uytkomt ons den Hemel gunnen zal. *Binnen.*

KONING met het gantsche Hof, ROSILION.

Rosiljon. Ha Sire ! mijn gedacht inbeeldende de daden,
 Waer meed ik heb gedient uw Majesteys genaden ;
 Zoo vind ik, dat ik heb in 't bloedige gevecht,
 Veel vyanden gedood, en wonder uytgerecht ;
 Mijngoed en bloed ten dienst van 't Koningrijk gegeven,
 En voor 't gemeene best gewaegt mijn lijf en leven ;
 Wat heb ik menigmael, gelegert in het veld,
 De eerste tot den slag, gemordigt, my gestelt ;
 Wat eyscht den oorlog meer dat ik niet heb begonnen ?
 Wat legers niet verstroyt ? Wat Steden niet gewonnen ?
 Wat mannen niet ontmand ? wat troepen niet vernield ?
 En wat niet vluchten kost gevangen, oft ontzielt ?
 Doo als ik dit herdacht quam my een zaek te vooren,
 Een zaek, die, Sire, u geheven zal te hooren,
 Hoe tot Pavye is wel eer een Vrouw geweest,
 Die in de swarte kunst had een vermaerden geest,
 Waer door zy alles wist op 't nauwste te voor-zeggen,
 Ook wat 'er was geschied heel grondigh uyt te leggen,
 Ia tot verwonderingh van yeder die het zag ;
 Als nu een Filosooph eens op een zeker dag
 Zich vinden liet by haer, als daer toe aengebeden,
 Om op een zeker vrag te geven hare reden ;
 Ey hoor een vreemde zaek die op mijn voorstel past ;
 Na dat den Philozooph haer eerst had ondertaft,
 Stelt hy een vrage voor, die haer ter ooren raekte ;
 Welk 't beste veers was dat Virgilius oyt maekte ?
 Zy antwoord hem terstondt dit rijmpjen in latijn,
 Dit rijmpje, Sire ! 't welk wel overdacht mach zijn.

Discite Iustitiam moniti & non temere divos.

't Geen zekere Poët dus stelt in duytsche woorden,
En hebze vaek verhaeld, nadat ikze eerst hoorden;
*Leer, zijnde dies vermaend, de Goôn niet te versmaên,
Maerna gerechtigheid voor alle ding te staen.*

Koning. Wat wild gy Rosiljon! hier meê te kennen geven?

Rosiljon. Alzoo ten dienst van't Rijk, gedurende mijn leven,
Uw Majesteit ten nut, gelijk ook voor't gemeen,
Ik wapens heb gevoerd, en Ridderlijk gestreên?
Zoo wenschten ik als nu den Koning eens te vragen,
In welke dienst ik my het beste heb gedragen?
Mocht ik uyt uwen mond, ha! Sire, eens verstaen,
Wat dat het beste is van my, voor u gedaen,
Zoo zoud zijn Majesteit mijn trouwigheyt erkennen;
Ik die van eersten aen getracht heb my te wennen
Tot trouwe, dienst en nut van Koning, Rijk, en Kroon;
Verzoek voor al mijn dienst nu mijn beloofde loon.

Koning. Wat loon wil Rosiljon? *Rosil.* Wat loon? vraegt gy dat Sire?
Geen ander loon als maer uw Dochter Rosaniere.

Koning. Alzoo ik ben gezind den Oorlog af te staen
En met Celiodant een vrede aen te gaen,
Waer aen dit gantsche Rijk ten hoogsten is gelegen;
Heb ik, mits rijp beraed, daer gantschelijk niet tegen,
Te meer, mitsdien mijn Rijk een Rijk verrijken kan,
Aen deze vrede hangt mijn gantsche welvaert an;
Den oorlog baerd my langs hoe meerder tegenheden,
Dies ik genegen ben tot een gewenschte vrede.

Rosiljon. Hoe Sire! hoe! wat's dit? uw wensch die is onnut;
De reden dwingen my dat ik u voorneem schut;
Hoe Sire! is't nu tijd voor u een vrede te maken?
Gy most met meerder Eer als dus tot vrede raken;
Hoe Sire! hebt gy nu een vrede in't Rijk gebrek,
Daer gy uw vyand steld de voeten op de nek?
Zeg my, waer zalder een van uw vyanden wezen,
Die nu niet zal den naem van Polikander vreezen?
Wie leeft'er, Sire! ha! wie leeft'er rechtevoort,
Die niet en schrikten beeft, als hy maer noemen hoort
De naem uws Majesteits? *Raedsh.* Uw yver dus ontsteken
In liefden tot het Rijk, doet Rosiljon dit spreken;
Uw hert word aengevoerd door goê genegentheyd,
Om groot te maken't Rijk, en ook zijn Majesteit;
Maer hoor Heer Ridder, wat hier tegen valt te zeggen,
Als gy de legers voerd, en Steden gaet beleggen.

Ja wind batalien, en alles wat'er zy,
 Gedenkt gy dan wel eens, in welk een slaverny
 Dat gy door dezen brengt de arme onderzaten?
 Met welk een swaren last van legers, en zoldaten
 Dat gy den Koning en het gantsche Rijk beswaerd,
 Wat moeylijkheyd en zorg dat dit den Koning baerd?
 Als die de legers moet verschaffen uyt zijn staten;
 Als 'tal gewonnen is, wat zal 't den Koning baten?
 Vermits de swarigheyd die uyt den krijg ontfaect,
 Daer plaeg en hongers nood de onderdanen slaect;
 Als rooven, moord, en brand, als plonderen en schaken,
 De eerlijke jeugd tot krijgers hoeren maken;
 Als wraek-lust tanden wet op het onnozel bloed,
 En felle klauwen slaect in ander lieden goed;
 Dit zijn van d' oorelog, helaes! de beste vruchten,
 Die meenig vroom gemoed zoo deerlijk vaek doet zuchten;
 Dit zijn de geffels, die onnoosle zielen slaen,
 Endoen den Koning nu met recht na vrede staen;
 Te meer, mits dag aen dag de arme onderdanen;
 Aen zijne Majesteit op offren droeve tranen,
 Ja, smeken met gebeên, in zuchten, en geklag,
 Dat doch hun droeve nood eens eynde nemen mach;
 Waer door zijn Majesteit, beweegt in mededogen,
 Zijn onderdanen zoekt de tranen af te droogen;
 Meer ziende op 't geluk, en welvaert van 't gemeen,
 Als wel den Koning ziet op zijn geluk alleen;
 Mits u den Koning houwt de trouwst van zijn getrouwen,
 Heeft hy dit Rosiljon te vooren willen houwen,
 Op dat vertrouwen, 't u niet min dan ons behaegt,
 Als een, die garen 't Rijk in goede welstant zaegt;
 Derhalven vind zich nu den Koning aangedreven,
 Door dees beweginge, om Rosanier te geven
 Celiodant ten Echt, als hebbende gelijk,
 Om met meer Rijken te verrijken dit zijn Rijk.

Rosiljon. Hebt gy u reden uyt? *Raedsh.* Ja Heer. *Rosilj.* Zo zal ik spreken.

Hoe Sire! is in u de wijsheyd zoo gewecken,
 Dat uwe Majesteit zich zoo verleyden laet?
 Verleyden, zeg ik! door verraders van uw staet!
 Verraders? ja noch eens verraders durf ik zeggen,
 Als die den vyand zien voor uwe voeten leggen;
 Uw vyand, let'er op, ha Sire! aen wien zy
 Te brengen zoeken 't Rijk en al uw heerschappy;
 En boven dien u slaef, die Koning zijt, te maken;
 Hoe Sire! kan't verstand zoo uyt uw herzens raken?

Dat

Dat gy gedogen zult , 't geen ik noyt had vertrouwt,
 Dat men op valschen raed van u verraders bouwt ;
 Ha Sire ! dat gy 't meent en zal ik nimmer hoopen ,
 Zult gy gedogen dan als dat men zal verkoopen ,
 U , en uw Kroon ; uw Kroon , en u ; wel hoe ?
 Hoe Sire ! staet gy dit aen uw verraders toe ?
 En kunt gy dan niet zien dat die dees raed u geven ,
 Verkoopen u , uw Eer , uw Vryheyd , en uw leven ,
 Uw Scepter , Kroon , en Rijk , ja al wat gy bezit ?
 Sire ! waer 's uw verstant ? ha Sire ! lijd gy dit ?
 Zoud gy Celiodant aen Rosanier doén trouwen ?
 En onderwerpen u aen hem , die is gehouwen
 En onderworpen om te doen 't geen gy bestaet ;
 Helaes ! gy vleyd die geen , die met een loos verraed
 Toe leggen op uw Rijk , en 't welvaerd dezer lande ;
 Hoe Sire , Sire ! 't is de Kroon te grooten schande ;
 Dat gy u , en uw Rijk als weg geeft aen die geen ,
 Van wien dat gy behoord te worden aengebeên ;
 Zult gy , zult gy , zeg ik , zult gy aen uw gevangen ,
 Op offeren 't geen hy behoorde u te langan ?
 Hoe Sire ! zult gy doen 't geen past van hem gedaen ?
 Hier toe kan Rosiljon in 't minste niet verstaen ;
 Ha Sire ! yver is 't die my aldus doet spreken ,
 Verschoon my zoo ik ben van reden af geweeken ,
 Raets-heeren 't is uw schuld , mits gy den Koning raed ,
 Te maken vreed methem die na zijn Scepter staet .

Koning. Niet hooger Rosiljon ; swijg , swijg op mijn begeeren ,
 En scheld niet op mijn raed , noch deze mijn Raeds-heeren ;
 Weet dat ik deze zaek u niet te vooren houw ,
 Om dat ik uwen raed daer op verwachten wouw ,
 In 't minste niet , 't besluyt by my dus voor genomen ,
 Dat zal en moet ook zijn goetwillig na gekomen ;
 Mits iku gunste draeg , zoo is 't dat ik begeer ,
 Dat mijn begeerte gy zult weyg 'ren nimmermeer ;
 Op dat mijn gunst tot u in vaste daed zouw blijken ,
 Geef ik mijn Dochter u , daer toe twee Koningrijken ,
 Veel hooger in waerdy , als die Celiodant
 Van my genieten zal tot zijne houw'lijks pand ;
 Mits dat gy met hem zult als een goet swager leven .

Rosiljon. Wil dan zijn Majesteyt aen my zijn Dochter geven ?

Koning. Ja , *Rosil.* Sire ! zegt gy ja ? oft heb ik misverstand ?
 Hebt gy uw Dochter niet beloofd Celiodant .

Koning. Och ja ! gy zult de een , en hy de ander trouwen ,
 Hy Rosanier , en gy Cephise voor uw vrouwe .

- Rosiljon.* Ach Sire ! zal ik dan van 't mijne zijn berooft ?
En hebt gy zelve my uw Dochter niet beloofd ?
Cephise , weet gy wel , is ymmer niet uw eygen.
- Koning.* Nochtans zal ik de gunst van mijne liefde neygen
In Vaderlijke zorg , zoo mildelijk tot haer ,
Al of van vlesch en bloed zy mijne Dochter waer.
- Rosiljon.* Den brief die gy aen my , ha Sire ! hebt geschreven ,
Die zal op heden noch getuygenisse geven ,
Dat zy de name van Cephise niet drukt uyt ,
Maer dat my Rosanier beloofd is tot mijn Bruyd.
- Koning.* Mijn Secretaris heeft zich licht vergift in 't schrijven.
- Rosiljon.* En zal dan Rosanier voor Rosiljon niet blijven ?
Zal my dit ongelijk dan van den Konink schien ?
Zal men Celiodant nu meer dan mijn ontzien ?
Sal die nu boven my uytmunten in gelucken ,
Die uwe Staet en 't Rijk gezocht heeft t' onderdrukken ?
Die , die den Prins uw Soon benam de ziel , en moed ,
Waer van als noch om wraek roept zijn vergoten bloed ?
Waer van de warme rook noch vers smookt voor uw oogten ,
Zult gy , ha Sire ! voor uw swager dees gedogen ?
En hechten zoo een tak aen uw vermaerde stam ,
En stooten my voor 't hooft , die daer de wraek van nam ?
Uw Majesteit verlost , en 't leger brocht te schanden ,
En heb uw vyand u geleverd in uw handen ;
Zult gy op uwen troon dan zitten doen die geen ,
Die u , ha Sire ! zocht onder de voet te treen ?
Denk dat het bloed uws Soons roept wraeke in uw ooren ,
Soo dat het zelfs de Goon ten hemel kunnen hooren ;
Dit onrecht houwelijk is Goon en menschen leed ,
En baerd een schrik in 't hert van die , die 't onrecht weet.
- Koning.* Houw op , ik zeg houw op , of 't zeggen zal u rouwen ;
Ik wil dat Rosanier Celiodant zal trouwen ;
Houw gy u vergenoegt dat gy Cephise krijgt ,
Ik ga , en ra dat gy op mijn begeerte swijgt.

Den KONING gelaet hem te willen vertrekken , ROSILION
onderschept hem.

- Rosiljon.* Ik dank den Koning die my wil Cephise gunnen ;
'k Heb eers genoeg als ik dit noch zal dragen kunnen ;

ROSILION slaet met zijn hand op den degen.

Dit heeft uw goede gunst , mijn moedigheyd gelangt ,
Dit is 'r waer aen uw Rijk , uw Kroon , en welvaert hangt ;
Ik zeg Celiodant zal Rosanier niet trouwen ;
Of hy zal my de kop eerst van de romp af houwen.

Koning. O gy ondankbaren ! in wien geen redens zijn,
Is 't mogelijk dat gy durft zoo spreken tegens mijn?
'k Heb u als vremdeling gekocht, en groot doen maken;
Weg uyt mijn oogen ; 'k sweer u zal een straf genaken. *Binnen.*

Rosiljon. Ga heen, ha Sire! ga, ik toon my onbevreesd,
Ik blijf dien Rosiljon, die 'k altijd ben geweest.
En mach men niet te recht die voor ondankbaer schelden,
Die trouwe dienst, en deugd niet zoeken te vergelden?
Ha Sire ! Sire ! noyt had ik op u vertrouwt,
Dat gy u tegens my zoo bitter dragen zouwt ;
Hoe noemt gy Rosiljon ? gy noemt hem onbeleeften,
Ondankbaren, helaes ! van spijt mijn leden beefden,
Als gy my dit verweet ; ondankbaren ! ô Goon !
Is dit voor al mijn dienst den Koninglijken loon ?
Als vremdeling gekocht ! kan Rosiljon dit liën ?
Hoe kan 'er zulk een woord van 's Konings lippen glyen,
Tot looning van mijn dienst ? als vremdeling gekocht !
Ja vremdeling, die u uw leven heeft gezocht ;
Een vremdeling, die u uw Rijk, uw Kroon, uw leven
Gekocht heeft met zijn bloed, en willig op gegeven ;
Ondankbaer ! hoe, wat 's dit ? ondankbaer, ey ! bedwing
Uw tong, die Rosiljon scheld voor een vremdeling ;
Gy my gekocht ? ô trots ! ô trotsheyd niet om lijden,
Wat let my, dat ik zelfs my d' hals niet af en snijde ?
Hoe Rosiljon ? ha, ha ! koom helsche spokery,
En wreekt ondankbaerheyd, aen wie ? aen wie ? aen my,
Aen my ? ô ja ! neen, neen, ey kom en stort uw plagen
Op hem, op wie ? die zich ondankbaer heeft gedragen ;
Wie was dat Rosiljon ? was 't Rosiljon ? ô neen !
't Was Polikander ; ja ! hy heeft voor my gestreên, (neen !
Hy heeft mijn Kroon beschut, mijn Kroon, wat Kroon ? ô zin-
Hoe holt gy van het spoor, en deed ik u niet winnen
Uw vyand ? heb ik niet uw laetste Stad ontzet ?
Ondankbaer, vremdeling ! wat of den Duyvel let
Dat hy d' ondankbaren niet aen zijn ketens kluyfste,
En sleeptze ceuwig weg in Plutoos hol vol duyster,
Ja voerd in Achrons poel de af-gestroopte ziel ?
Van wie doch ? vraegt gy dat ? van dien ondankb'ren fiël ;
Is Rosiljon gekocht ? wat mach den Koning spreken ?
't Is vreemt, wat doen ik ? 'k wil op Rosiljon my wreken ;
Ben ik niet Rosiljon ? och ja ! ondankbaer ? neen ;
Ik Rosiljon ? weg, weg, dat my dien schelm verscheen,
Ik zoud hem met dit stael door hert en d' aders rijgen ;
'k sweer 't Polikander, koom ik Rosiljon te krijgen,

Ik scheur 't ondankbaer hert uyt sijn ongodlijk lijf ,
 En breng 't aen Hecate , oft aen het Duyvels wijf ,
 Die helsche Proterpijn , tot wrack en straf gebooren ,
 En slenter Rosiljons gedarmte om haer ooren.
 Hoe Rosiljon ! hoe is 't ? de zinnen omgeroert ,
 Die hebben my , helaes ! gelijk als weg gevoert ;
 Zal ik dus zijn berooft van mijn belofde minne ?
 Zal hy , dien ik verwon , my hier in overwinnen ?
 O gy rechtvaerdigen des Hemels ! schut het af ,
 Of voert eerst Rosiljon met al zijn eer in 't graf.

Binnen.

KONING met het gantsche Hof , en **VERANCE**.

- Koning.* Dat men de Goden doe een offer van gebede ,
 Om Hemels zegen over de besloten vrede ;
 Laet telgen van olijf op het gewijd Altaer
 Ten Hemel branden , nevens God-gewijde schaer ;
 Om d' opper Godheyd te bewegen tot meedoogen ,
Verance Dat hy zijn bystant ons afzende van den hoogen ;
uyt. Stort zegen , milde Gode , op ons gewenschte vrede ,
Verance. Sta op , ey weg ! sta op , op , op , op , maekt my steê ,
 Waer is zijn Majesteit ? ik moet den Koning spreken ;
 Ruym op , en laet my deur. *Hovel.* Waer is 'er oyt gebleeken
 Meer onbeleeftheyd als dees bedelaer bedrijft ?
Verance. Ik zeg u laet my deur , en voort. *Hovel.* Den Ionker kijft,
 Hoe is 't met u , mijn Heer ? *Veran.* Ik zeg u staet ter zyen.
Hovel. Ey ! laet mijn Ionker deur , wel wat zal hier gedyen ?
Verance. Hoor Sire , gun my spraeck op Koninghlijk gebied.
Coning. Maek plaets , en laet hem deur.
Verance. Kent my den Koning niet ?

Hy luyftert den **KONING** in 't oor.

- Ik ben Verance. *Con.* Hoe ! ik sta als op-genomen ;
 Verance , 't is my lief dat gy hier zijt gekomen ;
 Weest welkom in mijn hof , en vriendelijk begroet.
Verance. Ik dank zijn Majesteit die my dees Eer aen doet ;
 Ik heb den Koning yets in stilligheyd te spreken.
Coning. Vertrekt u Edellien. *Veran.* Nu zal my niet ontbreken
 Te melden , Sire , 't geen ik heden heb verstaen ,
 Dat 's dat gy zijt gezind een houwlijck aen te gaen ,
 't Welk geenzins wezen mag ; gedenkt gy wel de minne ,
 Die gy voor dezen hebt getoond de Koninginne
 Van Pistes ? die van u , ha Sire ! wierd bevrucht ,
 En na dat gy van haer , door 't nootlot , zijt gevluucht ,

Belasten gy aen my , haer nauw in acht te houwen ,
 Waer in ik heb gegaen in als ter goeder trouwen ;
 En kort naer u vertrek , heeft zy een Zoon gebaerd ,
 Hetgeen Princes aen my heeft heymelijk verklaert ;
 Een jaer , oftdaer omtrent , na dezen tijd verleden ,
 Zoo is Princes Argier in Echt verbond getreden
 Met sijne Majesteit van Santons , van wiens stam ,
 Princesse binnen't jaer . een jongen Zoon bequam ,
 Dien zy verwisselde aen't kind by u verkregen ,
 En stuerd my met haer kind op ver en vremde wegen ;
 't Geen ik onnozel heb verloren , 't welck my smert ,
 En is my alle daeg een wonde in het hert ;
 Ik kom , tot hier gedwaelt , om u dit voor te houwen ,
 Als dat ik heb verstaen gy Rosanier wild trouwen ,
 En met Celiodant in d' Echte haer besteên ,
 't Welk niet geschieden kan om zonderlinge reên .

Koning. Wat reden zijnder die my kunnen dit beletten ?
Verance, 't Mach niet gheschieden , aengezien verscheide wetten.

Is Rosaniere niet uw dochter ? *Kon.* 'k Houwzer voor.

Verance. Celiodant uw Zoon ? *Kon.* Hoe Hemel ! wat ik hoor ,
Verance ! hoe mijn Zoon ? mijn Zoon ! hoe kan dat wezen ?

Verance. Is Sire . 't is uw Zoon die gy voor dezen
 Hebt by Argier geteelt *Kon.* Verance ! houw dit stil ,
 Want ik van deze zack u breeder spreken wil .

HOVELING.

Hovel. Sire ! ik die my hier voor uwe voeten buyge ,
 Om met eerbiedigheyt d' aenkomst nu te getuygen
 Van Koningin Argier , die 's Konings komt verbeyd ,
 En garen spreken zoud met uwe Majesteit .

Koning. Argiere hier ! 't is vreemt , Verance , 't sehijnen dromen ;
 Ik zal de Koningin terstond verwelkomen ;
 Vertrek , vertrek van hier ; ik volge voort ten hoof ;
 De Koninginne hier ! 't is meer als ik geloof .

Binnen.

KONING, ARGIERE, CELIODANT, ROSANIER, CEPHISE, met alle den Adel van't Hof.

Koning. Heeft hare Majesteit noyt van haer Soon vernomen ,
 Nocht zedert zijn vertrek , daer tijding van bekomen ?

Argire. Grootmogend Koning , 't zy wat moeyten dat ik deed ,
 Noyt wist ik waer hy was , gelijk ik noch en weet ;
 Wat heb ik meenig traen , en zuchten uytgebrooken ,
 En heb mijn troost gezocht in droom van yd'le spooken ;
 Ik stelden my gerust op valsche huylery ,
 Ha Meluzine ! toveresse , hoe hebt gy

Me

Met uw vervloekte kunst beguygeld mijne oogen;
 Hoe hebt gy met uw spookeryen my bedroogen;
 Hoe hebt gy mijn gezicht door valsch geloof verblind,
 Als gy voorzeyden dat mijn eygen wertig kind
 Gelukkig wezen zoud! waer van niets is gebleeken.

VERANCE uyt komeñde, valt Argire hem om den hals.

Argire. Verance! zijt gy hier? met recht mach ik my wrecken;
 Voort geeft my wederom, het geen dat ik u gaf,
 Mijn kind, ik zeg mijn kind. *Veran.* Ach Hemel! schut de straf,
 Die ik verdiend heb, doch onschuldig; toon medogen,
 Genadig Koningin! hem die hier leyd geboogen,
 Voor uwe voeten neêr, in zuchten en getraen,
 Vergeef Verance't geen hy heeft aen u misdaen;
 't Is waer, gy hebt u kind my hoog en dier bevolen,
 Maer't wierde met geweld, helaes! my af gestolen.

Argire. Gestolen? is mijn kind gestolen? zeg meê voort,
 Verance, is het dan gedood, oft ook vermoord;
 Zeg, zeg, Verance zeg, en helpt my uyt dit vreezen,
 'k Wil weten hoe het met mijn kind, mijn kind mach wezen.

Verance. Als my haer Majesteyt het kind gaf van haer schoot,
 En uyt haer Koningrijk te trekken my gebod
 Tot op de grenzen van Zantons, daer ik vijf jaren
 In een kleyn huysjen had u kind in mijn bewaren;
 Al waer't gemeene volk ons hadden wêl bezind,
 En hielden my aldaer voor Vader van het kind,
 De voedster voor de Moer; en voorts is onder allen
 Een droevig ongeluk aen ons ten deel gevallen
 Als ik op zekertijd aen d'oever lag en sliep,
 En Kinnikson op strand met kinders spelen liep;
 Zoo zijnder toen ter tijd Zee-roovers aengekomen,
 En hebben my en't kind gelijk van daer genomen;
 Ons op het eyland Armoriques aengebracht,
 Alwaer zy zijn gewent te lossen hare vracht;
 En daer, na oud gebruyk, zy met geroofde Waren,
 En veel gestolen buyt te lande komen varen;
 Die daer van vreemde lien vaek worden opgezocht,
 En om geringe prijs den vremdeling verkocht;
 Zoo is't gebeurt dat daer verfehede kooplien quamen,
 En kochten Kinnikson, die zy toen met hun namen,
 Ik bleef in ketenen geboeyt, van't kind berooft,
 En leed veel meerder leed, als oyt kan zijn gelooft;
 Tot eyndelijk een vree daer wierd in't land besloten,
 Door welke vrede, ik mijn vryheyd heb genoten;

En heb de goede Goôn gebeden dag aen dag,
 Dat men doch Kinnikfon gezond weër vinden mach;
 Argire, Koningin, ik wenschten om mijn leven,
 Dat ik Kinnikfon aen u wederom kost geven;
 Den Hemel is 't bekend dat ik om deze schuld,
 Zoo vaeck mijn sterven wensch uyt enckel ongeduld;
 Ik ben, ô Coningin! op 't hoogst met u verlegen,
 En hebbe, zoo het schijnt, nu al de Goden tegen;
 De Goden, die op my te bitter zijn gesteurd,
 Mits dien dit ongeval, door hare wil, gebeurt.

Argire. O droef heydt al te droef! na dat gy my doet hooren,
 Verance! ach helaes! zoo is mijn kind verlooren;
 Argire! die uw hert in brakke tranen smelt,
 Argire! die de ziel met zorgen voeld ontsteld,
 't Gemoed met vrees benauwt, van droefheyd ingenomen,
 Door zorge dat mijn kind noyt wederom zal komen;
 O Meluzine! die met uwe Prophecy,
 Nu toond de rechte proef van uw bedriegery.

Koning. Verance! op wat plaets is 't kind vervoerd? *Veran.* Ik hoore,
 Dat het te schepe voer langs de rivier de Loire.

Koning. Dat geeft al eenig schijn, hoe oud was 't toen? *Veran.* Zes jaar.

Koning. Hoe was zijn wezen, was hy rood oft swart van haar?

Verance. Zijn haaren waren blond, zijn trony wel besneden,
 Voorts was hy schoon, en blank, daer by zeer fraey van leden,
 Groot na zijn ouderdom, een kind van zulck een slag,
 Dat yeder wierd verliest op hem, die 't maer aenzach.

Koning. Gy hebt het, zoo gy zegt al Kinnikfon geheeten,
 Maer is de rechte naem van 't kind u ook vergeten?

Verance. Neen Sire, neen, ô neen. *Kon.* Verance! is het niet,
 Zoo zeg my dan zijn naem. *Veran.* Maer Kinnikfon hy hiet.

Koning. O goede Goden! wild ons openen de oogen
 Dat wy de waerheyd van dit werk aenschouwen mogen;
 Argire, gy hebt my gegeven eenen Soon,
 Argire, ik bespeur de wonderheên der Goôn,
 En wil een ander Soon Argire weder geven.
 Wat name, Rosanier! stond in den steen geschreven,
 Die Rosiljon had, toen hy wierd aen my verkocht,
 En tot u beyder dienst hier in het hof gebrocht?

Rosani. Dat kan zijn Majesteit in dezen steen noch lezen.

Koning. Het is de zelfde naem die gy hem ga est voor dezen;
 Daer staet het. *Arg.* Wel ter deeg. *Veran.* Och ja! 't is Kinnikfon.

Koning. Soo is het kind bewaerd, en heet nu Rosiljon.

Argire. O aengename steen! merk teeken van mijn vreugde;
 Ik kus u, lieve steen! als d' hoop van mijn geneugde;

Ik kus u , lieve steen ! ik kus u noch eenmael ,
Mits gy de borne zijt daer ik mijn vreugd uyt hael.

Koning. Daer is geen twiffel aen , noch eenigzins te vreezen ,
Oft Rosiljon die zal uw Zoon , Argire ! wezen ;
Ik heb hem hier gekocht , en hy was toen , zoo 't scheen ,
De zeven jaren oud , of daer omtrent , zoo 'k meen ;
En oft 'er noch aen hem geen ander teekens bennen ,
Waer aen men boven dit hem zoude mogen kennen ?

Verance. Ik weet als hy my ziet dat hy my kennen zal.

Argire. Een teeken is 'er noch , 't welk my in dit geval ,
De rechte zekerheyd zal kunnen openbaren ;
Een teeken is 'er noch dat zal de zaak verklaren ;
Eer ik hem van my gaf , heb ik op zijne hand ,
Met gloeyend yzer eerst een roosjen ingebrand.

Rofani. Zoo zijt dan Koningin gewis ,
Dat Rosiljon u eygen is ;
Uw eygen Zoon , uw eygen kind ,
Mitsdien dat men dit roosjen vind ,
Dit roosjen op zijn linker hand ,
Zoo wel en zoo volmaekt gebrand ,
Zoo net , en aerdig , dat ik houw ,
Dat met pinceel geen schilder zouw ,
Volmaekter roosjen malen af ,
Als hem 't gebrande yzer gaf.

Koning. Laet Rosiljon terstont hem hier voor ons vertoonen.

Argire. Den Hemel wil mijn leed met blijdschap weêr beloonen.

R O S I L I O N .

Rosiljon. Eerbiedig zy van my al 'thof-gezin gegroet ;
Eerbiedig val ik nu uw Majesteit te voet ,
En zoek verschooning van het geen ik heb mildreven ;
Ha Sire ! wild gy my 't beloofde dan niet geven ?
Wild gy my Rosanier , die Koninglijke spruyt ,
Niet gunnen tot mijn deel , en uyt verkoren Bruyd ?
Mijn Bruyd ! mijn lieve Bruyd , die , zoo 'k haer niet verwerwe ,
Door trouwe liefde zal haer Rosiljon zien sterfven ;
Ey , Sire ! sichey doch niet twee zielen zoo vereent ;
Ey , Sire ! rooft my niet 't geen gy eens hebt verleent ;
Ey , Sire ! ey gedenk mijn trouwheyd u gebleeken ,
De rampspoed waer in gy , ha Sire ! waerd gesteecken ;
De swarigheyd ; die gy zoo lange hebt geleen ,
De trouwigheyd waer meê ik heb voor u gestreên ;
Gun my tot loon van dien Princesse Rosanier ;
Ey zalze mijne zijn ? wat zegt gy hier op , Sire ?

- Koning.* Indien het neffens my uw Moeder zoo verftaet.
- Rofiljon.* Mijn Moeder, Sire? *Kon.* Ia uw Moeder! leef haer raed.
- Rofiljon.* Mijn Moeder, Sire? hoe mijn Moeder? 't kan niet wezen.
- Argire.* Och ja! gy zijt mijn Zoon, doch, mits ik u voor dezen,
Als gy noch waerd een kind, liet voeren uyt het land,
Zoo heb ik neffens dien op uwe linker-hand,
Een roos doen drukken, om u, door dat merk te kennen.
- Rofiljon.* 'k Geloof het niet, ten zy daer meerder teekens bennen.
- Argire.* Noch bond ik aen uw hals een uytgezochte fteen,
Waer in als toen uw naem, op 't aerdigft ftond gefneên;
Uw naem was Kinnikfon, zoo had ik u geheeten.
- Rofiljon.* Door wie ben ik geteelt, of mach men dat niet weten?
- Argire.* Gy zijt van Konings zaed geboren uyt mijn fchoot.
- Rofiljon.* En leeft mijn Vader noch? *Argire.* Neen, dies ik na zijn dood,
Het Rijk van Santons en van Pictes heb behouwen.
- Rofiljon.* Dat gy mijn Moeder zijt kan ik noch nauw vertrouwen;
Ik bid de Koningin, dat zy my kennis doe,
Van wie ik ben vervoert, wanneer, oock waer, en hoe
Ik cyndelijk hier ben in 't Konings hof gekomen?
- Argire.* Na dat gy speelen liept op ftrand, wierd gy genomen,
Van roovers, die aldaer op dien tijd zijn geftrand,
En voerden u, met uwen hoeder van het land,
Tot op het Eyland van Armoriques, waer gy
Van vreemde koopliens zijt verkocht in flaverny;
En zoo van daer tot hier, in ongeluk gedreven.
- Rofiljon.* Wie zal hier, Koningin, getuygenis van geven;
- Argire.* Ik, en die geen, die ik u tot een hoeder gaf.
- Rofiljon.* Waer is die? ik geloof't, indien men hem verfehaf.
- Argire.* Waer is Verance? *Verance.* Hier, genadigfte Vorftinne.
- Rofiljon.* Verance, als ik my te recht en wel bezinne,
Speur ik noch eenigzins dat ik die name ken;
Ik kniel, en houw gewis dat ik uw Zone ben,
En kus mijns Moeders hand.
- Argire.* Laet my de uws aenfchouwen;
Gy zijt mijn Echte Zoon, daet zal ik u voor houwen.
- Rofiljon.* Gy zijt mijn Moeder.
- Argire.* Gy mijn vettig Zoon, en kind.
- Rofiljon.* Heb ik u lang gemift, te meer u nu bemind
Het kinderlijke hert, dus lang van u verfteeken.
- Verance.* Ach Kinnikfon! wat vreugd dat ik u weêr mach fpreeken!
O lang gemifte Zoon! hoe voel ik my verblijd,
Dat ik u weder zie, en gy noch levend zijt;
O Goden! zijt gedankt. *Kon.* Wat kan de tijd niet werken?
- Argire.* Noch zult gy Rofiljon meer wonderen bemerken;

Den Koning van dit Hof, en wijt beroemde Kroon,
Die heeft certijds uyt my gewonnen eenen Soon.

Rosiljon. Den Koning? hoe, wat 's dit? hoe zegt gy dat, mijn Moeder?

Argire. Den Prins Celiodant is uwen halven broeder.

Koning. Soo is 't, hy is mijn Soon, en ook uw Moeders kind.

Celiod. Gy mijnen Vader? hoe! ten kan niet zijn, verzind.

Argire. Nochtans zoo is het waer. *Kon.* Dies ik haer zoek te trouwen,
En wil u beyde voor mijn Echte Zonen houwen;
Vermits ik Rosiljon mijn Dochter gun ten Echt.

Rosiljon. Dewijl ik nu van alsben grondig onder-recht,
Omhels ik Rosanier, mijn Bruyd, mijn wel-beminde,
Indien mijn Moeder, en mijn broeder, 't goet bevinde.

Argire. Sijt zeker, dat ik my hier in te vreden hou;

En met u beyder wil, ik Poliander trouw;
Op dat Celiodant mijn Soongecht mocht werden.

Koning. Ik die u heb gezind, zal in die liefd volherden,
En neem Argire aen voor wettig Koningin.

Celiod. Ach! Sire, 't dunkt my vreemt dat ik uw Sone bin.

Koning. 't Is zoo, gy zijt mijn Soon, daer voor zal ik u houwen,
En zult voor uwe Bruyd, Princes, Cephise trouwen,
De dochter van mijn overleden Koningin.

Celiod. Wat zeyd mijn moeder?

Argire. 't Is mijn wille is 't uw zin.

Celiod; Cephise! schoon ik u noyt minne heb gedragen,
Soo sweer ik voor de Goôn, dat zoo't u mocht behagen,
Dat ik mijn liefde noyt acht waerdiger besteed,
Als aen Princes; ik lief, zoo lief dat ik niet weert,
Dat immer minnaer meerder liefd zouw kunnen toonen,
Als ik u dragen zal, ô schoonste aller schoonen!
Mijn Vader voegt het zoo, indien gy 't ook zoo voegt,
Houd ik, Princesse! my op 't allerhoogst vernoegt.

Cephise. Ik loon uw liefd met dank, en volg der Goden wille;
Mijn wil zal met uw liefd in 't lieven niet verschillen,
Vermits ik my vertrouw op uw vermaerde deugd.

Celiod. Op mijne liefden trouw gy u vertrouwen meugt.

Cephise. Soo zal Cephise haer met u, mijn Prins! vereenen.

Koning. Waer toe de Goden ons haer zegening verleenen.

Celiod. Nu heeft het liefd na wensch.

Cephise. Nu gaet de daed voor schijn.

Rosiljon. Nu is de spreuk vervult:

Rosan. En yder krijgt de zijn.

EYNDE DER TOONEEL-SPEELEN.

Volgen zommige Minne-Rijmen.

H E R D E R S K L A G T

Phylida onlangs verlēden,
 Als de zon quam nabeneden,
 Met een Nevelige rook,
 In de groene baren dook;
 Als den avond quam op handen,
 Doolden op de vochte stranden,
 Quam de blonde ſchoon Diaen
 Weder aen den Hemel ſtaen;
 Liet haer tintel-oogen ſtaaren
 Op de brakke Water-baaren;
 Korts daer na zoo hoog getreēn
 Dat zy't noorder bos beſcheēn.
 Nahet zingen van een Liedje,
 Nam mijn Phylida een Rietje,
 Dat zy met haer rechter hand
 Druckten in het natte zand;
 Schreef vier letters met een ſtreekje,
 Tot bewijs, dat zy aen't Beekje
 Tavond in de Mane-ſchijn
 Zoud met Bloempjes bezig zijn:
 Daer naging zy verder dwalen,
 Al haer Vee te zamen halen,
 Veele Schaepjes in't getal,
 Hoeden na de luwe ſtal.
 Al't gevogelt, al de Bōomen,
 Al de Beekjes, al de ſtroomen,
 Al de Blaedjes, al het Wout,
 Al wat zich in 't Boſch verhoud,
 Door de ſtilte, aefem ſcheppte,
 Niet een Blaedje dat zich rept;
 't Boſchje was vol zoete luſt;
 'r Pluym-gediert in ſtille ruſt;
 Niet een Blaedje dat men hoorde
 Ritſlen aen de groene boorde;
 By de lieve lodder beek,
 Daer ik in het water keek;
 Daer de Maen haer bleeke ſtralen
 Van den Hemel neēr liet dalen,
 't Beekje ſtil en effen lag,
 Dat m'er niet een rimpel zag.

Korts daer na zag ik de boomen
 Ritſlen in de Water-ſtroomen;
 Ruysſchen hoorden ik de Blaēn
 Die daer aen de Linde ſtaen;
 Mits hoord ik een Takje breken;
 Mits hoord ik een woordje ſpreken;
 Mits zien ik een licht, 't dunkt mijn
 Klaerder als de Mane-ſchijn.
 Phylida, riep ik, wat zegje?
 Zoete bekje, och! waer legje?
 Och! wat doeje by de floot?
 Ik pluk Bloempjes in mijn ſchoot.
 Cloris, riepze, komt hier byme;
 Cloris, och! ik ſchijn te ſwijme,
 Mits dat ik het zoete licht
 Zie van uw ſchoon aengezicht.
 Na dit zuchten, na dit karmen,
 Vatten ik haer in mijn armen;
 Cloris, zeydze, och! wat raed?
 Voeld eens hoe mijn hertje ſlaet.
 Voeld eens hoe mijn ledēn trillen
 Wat mach dit beduyen willen?
 Cloris, och! ik ſterf van pijn,
 Wild gy niet mijn hulper zijn.
 Daer na quam zy tot bedaren,
 'k Wiſt niet waer mijn zinnen waren,
 Als ik flusjes my ontreeg,
 Seydze, doen ik neder zeege.
 Cloris, Cloris! voeld mijn handen,
 Voeld eens, zeydze, hoeze branden.
 't Hoogſte woort dat quam'er uyt;
 Cloris, wat of dit beduyd?
 Soud dit wel een Koortze wezen,
 Die nyt Liefden is grezen?
 Cloris, och! ik houd gewis
 Dar het zulken Koorsjen is.
 Herders kind, oprecht in't minnen,
 Niet geveynſt, noch vals van zinnen,
 Niet gelijk het Steeds gebroed,
 Wiſpeltuurig van gemoed;

Loos en valsch in Minne treeten,
 Anders meenen als zy spreken,
 Anders loven als zy doen,
 't Geen men nimmer zou vermoên;
 Vals van herten, schoon voor d' oogen.
 Trotzen op haer groot vermogen,
 Pronken op haer weytze pracht,
 Snorken op haer Adels dracht;
 Op haer afkomst moedig pralen,
 Op haer Tytels, die zy halen
 Ik en weet niet waer van daen,
 't Is te vreemt om te verstaen;
 't Steeds gebroed is niet met allen;
 't Gater altijd op een kallen,
 Met een schamper schors verwijt,
 Menig Vryer tot zijn spijs;
 Menig moet daer 't quellen lyen,
 Van zijn Minnen, van zijn vryen;
 Heeft hy wat te hoog gezien,
 Straks verwijt 't hem ellik yen;
 Is men slechjes in de kleeren,
 Niemand zelve trouwheyd Eeren;
 Pronkje niet met zyde pracht,
 Zoo en benjer niet ge-acht;
 Zou men daer een Meysjen zoeken,
 En niet letten op de Docken,
 Of ze met een kantje fijn,
 Net geployt, gesteven zijn.
 Zou men daer niet na de Boortjes,
 Na de Strikies, na de Koortjes
 Kijken, die daer dik en stijf,
 Pronken aen het Steedsche Lijf;
 Daer en geld geen trou in 't minnen,
 Maer als Liefde gelt kan winnen,
 Mackt men strax een Hylik klaer
 Met het ongelijkste Paer.
 Is 't mijn zelve niet ervaren,
 Als ik in mijn eerste Iaren,
 Als ik in mijn eerste Min,
 Stelden op een Meyd mijn zin?
 Op een steê-meyd, wots van leden,
 Maer als ik in pracht van Kleeden
 Niet met haer quam over een,
 Heb ik groot verwijt geleên.

't Land dat kies ik voor de Steden;
 Daer men minnen mach met vre-
 den,
 Daermen niemant om zijn pracht,
 Maer om zijn getrouheyd acht;
 Herderinnen, rijk van Schaepjes,
 Achten rijk de Herders knaepjes,
 Die in trouwigheyd van Min,
 Dienstig zijn haer Herderin.
 Philida, mijn uyt gelezen;
 Philida was 't, die zal 't wezen;
 Philida en mind geengoed,
 Als een trouw oprecht gemoed,
 Dat in Cloris is te vinde.
 Philida, mijn wel beminde,
 Och! wat doen ik menig mael
 Aen dit Beekje mijn verhael;
 Hoe dat wy onlangs te zamen
 In het Elzen Boschjen quamen;
 Als ik dichte by een sloot
 Rusten in uw lieve schoot.
 Als de nacht begon te naken;
 Als ik 't Boschje hoorde kraken;
 Als ik noch denk om die tijd,
 Ben ik duyzend mael verblijd;
 Duyzend reizen, duyzend malen
 Gaen ik met mijn schaepjens dwalen,
 Op de plaets, daer ik en gy
 Pleegden onze vryery;
 't Schijnt dat al de zoete stroomen,
 't Schijnt dat al de groene Boomen,
 't Schijnt dat al het Klaver gras,
 Doe zoo blijd en vrolyk was;
 Dat nu al de Pluynde Dieren
 Niet en doen dan tierelieren;
 't Schijnt hes gras dat zy geraekt
 Heeft, mijn Schaepjes zoeter
 smaekt.
 Door 't herdenken heb ik vreugde,
 Door het missen ongeneugde;
 Dat my Philida niet ziet,
 Is mijn duyzend maelverdriet.
 Loop ik doolen door de Heyden;
 Loop ik dwalen door de Weyden;
 Waer

Waer ik loop, oft waer ik ga,
 Nimmer vind ik Philida,
 't Rechte vonkje van mijn Minne.
 Weg met steedsze pronk Godinne;
 Noyt by Phylidajen had
 Eenig Iuffrouw van de Stad;
 Trots van lichaem, schoon van leden,
 Zoet van praet, geen Hooftze reden
 Zal zy brengen voor den dag,
 Maer de oude Herders slag;
 Niet laetdunkend, niet hovaerdig,
 Open-hertig, en goed aerdig,
 Ongevalscht in al haer reën,
 Minzaam tegen yeder een.
 Philida, als mijn gedachten
 d' Oude vrolijkheyd betrachten,
 Die wy dan zoo hier zoo daer
 Dikwijls hadden met malkaer;
 Denk ik om het vrolijk speelen,
 Om het zingen, om het queelen,
 Om dat deuntjen, om dat Lied,
 Dat ik neurden op mijn Ried,
 Als wy Kransjes gingen vlechten,
 Als wy na de oude Rechten,
 Na de wijze van het Land,
 Hadden d' Herders Mey geplant;
 d' Herderinnen Kransjes boden,
 d' Herders aen den dans te noden;
 Philida om Cloris docht,
 Heeft haer kransje my gebrocht;
 Waer meed ik ten danste quam,
 Daer ik Philida vernam,
 Die mijn handen grijpen dorst,
 Druktens' aen haer slinker borst,
 Of zy daer meed-zeggen wou,
 Dit's getuyge van mijn Trouw;
 Waer by op dat zelfde pas
 Noch een Steedsche Vryer was,
 Die u daer van lof bewees,
 Ia ten Hemel hoog toe prees;
 Is men hier zoo rond van aert?
 Is men hier zoo lief en waerd?
 Alsmen trouw bemind, zeyd hy,
 Weg dan Steedsche veynzery.

Na dit zeggen, zeyd hy mijn,
 'k Zeg dat zy gelukkig zijn,
 Die haer nieuwers anders meê
 En becomm' ren als het Vee,
 Die oprechte trouwe Min
 Toonen aen een Herderin.
 Onlangs heb ik in de Stad
 Liefde tot een Meyd gehad,
 Die ik vry een langen tijd
 Oprecht, zeyd hy, heb gevrijd;
 Maer door looze veynzery
 Toonden s' haer geneygt tot my,
 Tot dat zy van my verltond
 Al mijn wensch, en al mijn grond;
 Neffens dien noch zoo veel meer,
 Dat zy toe liet mijn begeer,
 Zoo veel lust en vrygheyd,
 Die nu niet en diend gezeyd.
 Och! hoe vrent scheen dat voor
 Zouden zoo de Iuffers zijn, (mijn;
 Docht ik dikmaels in mijn zin
 Lof zy dan een Herderin.
 Wat zijn zulke Meysjes doch!
 't Zijn Serpente vol bedrog;
 Ia wat zal ik zeggen meer?
 Moorderinnen van de Eer.
 Doch dat ik dit varen liet,
 Want die zaek en rackt my niet;
 Maer kies voor een prachtig Huys,
 Een oprechte Herders kluyt.
 Philida, ik kies de woi
 Van uw vette Lammers bol,
 Voor de Zyd, die 't lichaem dekt,
 Dat met schanden is bevekt.
 Wist mijn zoete Philida,
 Dat ik hier dus eenig sta,
 'k Weet zoo wis, of ik het zag,
 Zy quam daed'lijk voor den dag,
 Sy quam daed'lijk hier in 't groen,
 Om haer tierig Vee te voên;
 Wist zy dat ik hier dus zat,
 Om haer af zijn droefheyd had,
 Wist zy dat ik met geweën
 Hier dus doolen ging alleen;

Wist zy dat ik menig reys,
 Om haer zoete by zijn peys;
 Wist zy dat ik met geklag,
 Hier ga doolen dag aen dag;
 Wist zy dat ik op mijn Veel
 Daeg'lijkx droeve deuntjes speel;
 Wist zy dat ik met mijn Ried,
 Met mijn Fluytje by de Vliet,
 Neury, al de voysjes jong,
 Die ik lestmael met haer zong;
 Wist zy als ik hier wat eet,
 Dat ik nimmer zoete beet,
 Nimmermeer een dronkje doe,
 Oft ik wensch't haer halleftoe;
 Heb ik een versnapering,
 Van het een oft ander ding;
 Wist zy hoe dat ik dan sta,
 Och! had dit mijn Philida;
 Wist zy hoe ik, trouw, en graeg,
 's Morgens voor den douw, en daeg,
 Dicht omtrent haer wooning blijf,
 Als ik eerst het Vee uyt drijf;
 Al mijn schaepjes blijven staen,
 Willen qualijk verder gaen;
 Wist zy hoe mijn hertje jaegt,
 Wist zy hoe het mijn-behaegt,
 Dat zy al de Steedsche pracht,
 Min als niet met allen acht;
 Dat zy voor een kanting Kap,
 Voor een weydsche Doek, oft Slab,
 Kiest een Krans van Roosjes zoet,
 Om haer geele stroyen Hoet;
 Wist mijn Philida dat ik

Thien mael in een oogeblik,
 Thien mael in een korten tijd,
 Ben bedroeft, en weêr verblijd;
 Wist zy hoe ik op het Zand
 Van de Duynen, van de strand,
 Twee, oft driemael alle daeg,
 Om het droeve af zijn klaeg!
 Dikmaels klim ik 't hoogste top
 Van de zand'ge Duynen op,
 Maer ik zie om lieynd noch veer
 Philida u nimmermeer;
 Dikmael denk ik in mijn zin,
 Philida mijn Herderin;
 Wist gy wat ik om u ly,
 'k Weet gy quaemt terstond by my;
 Doch is't nu niet Philida,
 Soo geschied het eens daerna;
 Of het mocht zijn, dat gy waerd
 Met een ziekte oft Koorts beswaerd,
 En dat u de ziekte op't Bed
 Om te komen hier belet;
 Och! het leyd my op de Leên
 Ik en ben niet eer te vreên,
 Ik en ben niet eer geruist,
 Voor ik daer van ben bewust;
 En het valt my in met pijn
 Dat het zulken ding zañ zijn;
 Is het zoo, wat gaet mijn an;
 Philida, ik sterve dan;
 Om te weten zekerheyd,
 Om te weten vast bescheyd,
 Zal ik spoedig heene vliên,
 Of het zoo zy, gaen bezien.

De Geest des Vriendschaps is gelijk een Goude keten.

Wanner de Geest my dwong mijn vriendschap te verbijne,
 Wat schakels zijnder doe gestrengeld aen de mijne?
 't Zijn Schakels, wiens waerdy de geest meer als het goud,
 Hoe hoog het is van waerd, in hooger waerden houd.
 Wiens pracht, wiens schat, wiens glans, mijn eygen welbehagen,
 Bequamer niet en weet als in het hert te dragen;
 Dat is, dat men voor't oog niet toone schoon gelaet,
 Maer in't af-wezen, rechte vriendschap metter daet.

MINNE-KLAGT.

IUffrouw, hoe menig-mael heb ik mijn zelfs beklaegt,
 Dat mijn begonnen smert my drie Jaer heeft behaegt.
 Drie Jaren zijn 't geleên, drie Jaren, ô Godinne!
 Dat ik de eerste-mael uw schoonheyd dacht te minne;
 En uw beleeft onthael in 't by-zijn ik genoot,
 Mijn ziel van blijdschap sprong, al levend was ik dood.
 Uw oogjes boeyden, Lief, mijn hert en Ziel te zamen;
 Uw oogjes waren 't, Nymph, die my gevangen namen,
 Gevangen in de strik, daer Cypriaes geweld,
 Die noyt en heeft misdaen, dikwijls gevangen steld;
 Dat's in een Kerker, Lief, gebouwt van hoopen vrezén.
 Waer ik drie Jaren lang most uw gevangen wezen,
 Want eerst-mael als gy my in 't by-wezen verscheent,
 Heeft uw beleeftheyd zelfs my groot geluk verleent;
 Als ik een deeltjen u van mijn begeerte toonde,
 't Scheen dat uw goede gunst my met begeerte loonde.
 Mijn vryheyd groeyde aen, uw vryheyd heeft gejoint;
 Te snoepen, schoone Vrouw, een kusje van uw mond;
 Een kusjen, dat voor my meer zoetigheyd kost baren,
 Of's werelts vreugden al in een gelmolten waren.
 Duyzend-mael op een dag dacht ik, schoone Godin,
 t' Ontdekken u mijn smert, en mijn verborgen Min.
 Ach! zeyd de zoete hoop, wie zoud zijn smert verswijgen,
 Daer hy door bidden kan zoo veele vreugd verkrijgen?
 Staeg had ik op mijn tong te zeggen, schoone Vrouw,
 Reykt my uw zuyv're hand, ontfang mijn trouwe trouw.
 Maer ach! een strenge vrees is my aen-boord gekomen,
 En heeft my al de hoop van mijn geluk benomen.
 't Verlies van mijn geluk drijft my zoo vaek, eylaes!
 Met vruchtelooze hoop na de gewenschte plaes,
 Daer d' uytgelezen Zon my eerst-mael quam beschijnen,
 Op hoop dat mijn gezicht daer weder troost mocht vijnen;
 Maer als ik zie de plaets waer 't hert zijn lust eerst kreeg,
 't Gezicht baerd mijn verdriet, ik vind de plaetze leeg.
 Vernieuwing door gedacht, voed d' oude lusten weder;
 Ik denk zoo menig-mael, hier zat zy by my neder;
 Dit Klaver-rijke gras heeft zy wel eer betreên,
 Doen was 't vol vrolijkheyd, nu klaegt het met geweên.
 Als ik bedroeft aenzie dees Gallery van Bomen,
 Die ons genarremt deed daer eertijds onder komen.
 Twee reyzén, twee-mael twee, by 't schijnzel van de Maen,
 Zijn wy het Elzen-Boesch, de Beemden door ge gaen.

Die met een nare stem nu ſchijnen my te vragen,
 Waer is deſchoon, die wy hier eertijds met u zagen?
 Haer deerd mijn eenigheyd; het ſprakeloze Woud
 Had u, mijn lieve Nimph, dat nimmer toe vertrouwd.
 Gaen ik van daer voor 't bedd', my tuygen d'oude luſten;
 Hier zag ik eens mijn Lief, mijn lieve Engel ruſten.
 Dus zit ik in 't gedacht, met djepe zuchten ſwaer,
 Immers is dit de plaets daer ik eerſt quam by haer;
 Immers is dit de plaets; daer ik alleen hier boven,
 In ſlechte Rijmery uw hoogheyd wilde loven;
 Daer zy in korten ſtond, als ik nauw had gedaen,
 My blijdelijk verſcheen, quam voor mijn oogen ſtaen.
 Mijn hert was heel ontroert; ik twiſten met mijn oogen;
 Het geen my waerlijk ſcheen, of dat niet waer geloogen;
 Bevrees't met bevings-ſchrik ontzunk my ſtrakx de moet;
 Ik voelde, waerde Vrouw, een grilling in mijn bloed.
 De pen zeeg uyt de hand, 't geen hallef was beſchreven,
 Is door uw zoete komſt voort in de loop gebleven.
 Natuur gebod my wel mijn narmen uyt te ſlaen,
 Eerbiedelijk Me-vrouw te groeten en t'ontfaen;
 De liefde porden my te knielen voor uw voeten,
 Met zoete kusjes u t'ontfangen en te groeten;
 De tong verloor haer ſpraek, ik wiſt niet, waerde Vrouw,
 Op wat manier dat ik uw heufheyd loonen zouw.
 Uw oogjes trokken my met aengename lonken;
 De bloosjes, die 't ſneeuw-wit van uwe kaekjes pronken,
 Lokten mijn hert tot vreugd, maer ach! wanneer de Maen
 Met wolken word bedekt, haer ſchijnzel is gedaen.
 Uytheemſche ſchoone Vrouw, uw glans had my veroverd,
 Door d'onverziene komſt, ſtond ik gelijk betovert;
 Mijn wil was zonder kracht in 't gene dat ik zocht,
 Ik zocht u dienſt te doen, maer hebze niet volbrocht;
 Ik was al levend dood, mijn zinnen doolend waren,
 Dat ik zoo quakkeloos u wederom liet varen,
 Godin, eylaes! Godin, zonder genot van vreugd,
 Met zoete Minnery te ſtreelen uwe Ieugt;
 Uw Ieugt, die my 't gedacht noch daeg'lijks ſtelt voor oogen,
 Trooſt mijn benaud gemoed weér met een nieu vermogen;
 't Vermogen ſtaet aen u, te geven 't gene dat
 Ik over drie jaer van u gaerne had gehad.
 Bataeffche Veld Godin, en zal 't nu niet geſchieden?
 Zoo zal uw droeve ſlaef in eenzaamheyd gaen vlieden,
 Daer hy zijn Ziel God jond, door hope, en geloof,
 Het lichaam voor een ſpijs de Dieren, tot een roof.

Wat meld gy, stomme Pen? wat wenſch ik te betrachten?
 Een yeder zal mijn doen voor zotte dwaefheyd achten;
 Dat ik om een Godin lijd zoo veel ſtraf en pijn,
 Door dien daer and're Nimphjes meer te vinden zijn.
 Wat baet my d' overvloed, in dien dat ik mijn leven
 Graeg om dees eene Nimph verlaten wil, en geven?
 Het baet, om dat mijn dienſt haer niet behagen ken,
 En dat ik met mijn dienſt weêr nut voor and'ren ben,
 Vaer wel dan ſchoon lichaem, gepronkt met weyde pracht;
 Vaer wel roemwaerde Maegd, puyck van 't Hollands geflacht;
 Vaer wel pracht onzes eeuw, gieraed van onze tye;
 Vaer wel Nimph, dien ik noem d' Amſteliche hovaerdye;
 Vaer wel ſchoonheyd volmaect, die my uw wil onthoudt:
 Vaer wel korale mond, met Nektar nat bedoud;
 Vaer wel Albaſter glans, gemarmert met twee bloosjes;
 Vaer wel wangetjes wit, gepronkt met roode Roosjes;
 Vaer wel Yvooren Beeld, van glans gelijk de Maen;
 Vaer wel Hemel, vaer wel, waer in twee ſtarren ſtaen;
 Vaer welgit-ſwarte glans, in wezen als twee Boogjes;
 Vaer wel ſneeuw wit aenſchijn met tintel bruyne oogjes;
 Vaer wel ſneeuw witte hals met aders blaeu gegiert;
 Vaer wel zinrijke geest met deugden gemaniert;
 Vaer wel Godin, vaer wel, die met uw brave zeden,
 Zult brallen tot een pronck van nu tot eeuwicheden;
 Vaer wel Godin, vaer wel, vaer wel Lief, tot dien dag,
 Dat ik onſterfelijk uw zieltje groeten mach.

Vollen-Hooffchen Herder.

<p> Zoekt het ooge zijn vermaken, In vermakelijke zaken? Soekt het herte luſt te voen? Waer is meer vermaek t' aenſchou- wen? Als men wel in uw lanſdozwen, Vollen-hove, weet te doen? Vollen-hove, vol van vreugde, Voedzel tot vermaeck in deugde, Welluſt voor een ruſtig hert; Vreugde voor een ſtilzaem leven, Alle zoetheyd kund gy geven Die der oyt gevonden werd. Wil het herte vreugd genieten, In 't vermaek van water vlieten; Waer is 't beter als op ſtrand? </p>	<p> Daer de Zuyder drifjes ſpoelen, Met een liefſelijk krioelen, Op uw Oever, in het zand. Daer de Golfjes, daer de baren, Met een zoet geruys vergaren; Daer de ſtroom zijn vloedden breekt, En al ſwalpend aen komt perſſen, Om de Nimphjes te ververſchen, Als de Son op 'theetſte ſteekt. Daer de Nimphjes met haer handen Schrijven in de natte zanden; Daer een Herder hert en zin, Veylig mach ten offer dragen, Na zijn luſt en welbehagen, Aen zijn lieve Veld-godin. </p>
---	--

Daer den visscher zijne wanden
Zet niet verre van de stranden,
's Morgens zijne vangste doet;
Possen, Botten, blanke Baerssen,
Komt hy, opgeschort met laerzen,
Dragen door de Zuyder vloed.

Zelfs de Zalleem noch in 't leven,
Werd daer aen het Mes gegeven,
En zoo levendig gedood;
Vollen-hove wel gelegen,
Deze gaven, deze zegen,
Stort den Hemel in uw schoot.

Heeft het herte daer verlangen,
Haes, oft eenig wilt te vangen,
Ziet het Adelijk geslacht,
Ophun tijden, op hun stonden,
Met de Brakken, met de Honden,
In de bosschen op de jacht.

Vollen- hooft, gy pleegt voor de-
zen,

Over-Yffels Hof te wezen;
Vollen-hove nu ter tijd
Wil ik u den Tijtel geven,
Mits den tijd die wy beleven,
Dat gy 't Hof des Adels zijt.

Luft het ooge maer 't aenschou-
wen

Pronk van Adelijke Vrouwen,
Ik vertrouw en ik geloof,
Dat 'er schoonder niet op aerde
Zijn in Edelheyd en waerde,
Als 'er zijn te Vollen-hoof.

Is 'er lust geneygt tot minnen,
Waer zijn zoeter Veld-goddinnen
Alswel Vollen-hove heeft?
Zoeter geen, dies ik mijn leven
Wil in in haren dienst begeben,
Die aen my het leven geeft.

Dies ik met mijn schaepjes kome
Onder deze Eyken boome,
Daer ik my ter neder stel;
Daer ik al mijn smert en lyen,
Al mijn minne, al mijn vryen,
In de schorffe snijen zel.

In de eyken zal ik snyen,
Al mijn quelling, al mijn lyen,
Al mijn droefheyd en verdriet;
Op dat zy u mogen klagen!
Dat my deze droeve plagen,
Zijn om uwent wil geschied.

Aen de bomen, aen de Velden,
Aen de bloempjes, zal ik melden,
Wat ik om de minne ly;
Wat ik vreeze, wat ik zorgen
In mijn herte had verborgen,
Al de tijd van mijn gevry.

Ik zal in de graze dalen
Bloem en kruyd te voorschijn ha-
len;

Ik zal aen de Water vlied,
Aen de Beekjes, aen de stroompjes,
Aen de telgjes, aen de boompjes
Klagen mijne Liefds verdriet.

Daer mijn hert, mijn ziel, mijn zin-
nen,

Vol van Liefde, vol van minnen,
Liefdens klachten zullen doen;
Daer ik met een droevig zuchten.
Door mijn tranen zal bevruchten
't Hert, en 't hert in tranen voên.

Neen, ô neen! waer toe mistrou-
wen?

Beter is het moed gehouden;
Toond mijn Nimphjen haer nu
wreed,

Schijnt zy nu op mijn gebeten,
Morgen is het weer vergeten,
Oft ten minsten is 't haer leet.

Als ik Liefdens aert bepeynze,
Acht ik al haer wreedheyd veynzen,
Dies ik mijne treuring stil,
En mijn hert, gegrond in minne,
Ik mijn lieve Veld goddinne,
Door de liefd opdragen wil.

Ik wil in de liefd volherden,
Tot haer hert het mijns zal wer-
den,

Lieven in getrouwigheyd;

Tot dat ik van haer verwerve,
 't Zy haer gunst, oft dat door 't sterven
 Mijne ziel van 't lichaem scheid.

Hier aen dese water vloedten,
 Wil ik mijn gedachten voeden,
 Op de Liefde, op de min ;
 Op de woorden, op de reden,
 Die ik in het vryen dede
 Eerstmael aen mijn Herderin.

't Eerste woortje dat ik zeyde,
 En mijn Nymph te vooren leyde,
 Als ik van Vryage sprak;
 Deed haer Kackjens rooder blozen,
 Als de bloosjes van de Roozen,
 Mits de Lietde schaemt uytbrak.

Zy outstelt op 't eerste spreken,
 Deed aen my een gunstig teeken,
 Sloeg mijn Liefde niet heel af ;
 Maer gebood my daer en tegen,
 Hoe ik zoud mijn vryen plegen ;
 Als ik haer te kennen gaf ,

Dat ik al mijn hert en zinnen,
 Had gesteld om haer te minnen ;
 Seyd zy my hoe dat ik zoud ,
 My in 't stuk van minne dragen ;
 Ik, geneygt na haer behagen,
 Sey dat ik zoo minnen woud.

Ach! dit waren hare wetten,
 Hier op, zeyd zy, moet gy letten,
 Dit wil ik aen u gebiën;
 Gy moet veynzen in uw vryen,
 En voor eerst u dapper myen ,
 Dat geen menschen kunnen zien,

Dat wy liefdens handel drijven ;
 't Moet voor eerst verhoolen blijven ,
 En voorzichtig zyn beleyd ;
 Met gelegentheyd van tyen,
 Zal men maken dat ons vryen,
 Sy mijn Ouders aengezeyd ;
 't Geen voor eerst niet mach gheschie-
 den :

'k Wil u, zeyd zy, noch gebieden,
 En dat gy daer in genoegt ;
 Gaen wy uyt met mijn gespelen,
 Soo en laet u niet vervelen
 Dat g' u by een ander voegt.

Gunst van liefde, zoete woorden,
 Ik mijn Nymphje spreken hoorden,
 Dit was 't eerste mijns gevry ;
 Hoe gelukkig, lieve zinnen ;
 Hoe gelukkig, in het minnen,
 Toonden 't luk haer gunst aen my.

Ik in 't eerst verkreeg door deze
 Oorzaek meer tot hoop als vreze ;
 Soete min, u is 't bewust,
 Met wat liefde, met wat vreugden
 Ik, in eerbaerheyden duegden,
 Hare lipjes heb gekust.

Soete kusjes, die my 't leven
 Hallef dood, kunt weder geven,
 Zoete kusjes, lieve mond ,
 Lieve Lipjes, die mijn lusjes
 Voed in zoetheyd van uw Kusjes,
 Ach! waer is de lieve stond ?

Liefste stond van alle stonde,
 Die ik oyt mijn leven vonde ;
 Soetste zoetheyt eens gesmaekt,
 En ter herten ingetogen,
 Van uw Lipjes afgezogen,
 Weder nieuwe graegte maekt.

Oogjes, lipjes, borsjes, handen,
 Roode mond, albafter tanden,
 Alles wat mijn Nymphjen heeft,
 Door natuer in haer ontfangen,
 't Zy van hals, van hoofd, van wangen,
 My tot minnen oorzaak geeft.

Dies zal ik het minnen plegen,
 Eeuwig blijven haer genegen,
 Noyt veranderen mijn zin ;
 Liever in getrouwheyd sterven,
 Liever lijf en leven derven,
 Als mijn zoete Veld-godin.

AMSTELHERDER.

MYn Veld-Godin! die niet op hoog getopte heyden,
Maer-by den Amstelfroom, uw lammertjes gaet weyden;

Die geen gebergten zoekt, noch doet geen verde keer,
In bosschen dicht beboomt, maer 't luwe Diemer-Meer;

Daer gy geen schacpjes hoed, maer wel uw jonge zinnen,
En wild geen herders liefd, en wild geen herders minnen;

Maer daer in eenzaamheyd uw jeugdens Lente dort,
En daer zoo meenig traenaen u geoffert word.

Daer nu een minne zuchtter Zielen uytgedreven,

Gelijk den donder doet de teere bloempjes beven,
De Blaedjes aen hun struyk, en roosjes in hun blaên,
Sijn droevig over 't leed van my haer aengedaen;

De Vogeltjes verzuft, aen d' Amstelsche rivieren,

Die staken al hun vreugd, en vrolijk tierelieren,
Vermits uyt mijn gemoed, zoo meenig zuchje dringt,

't Gevogelt als betreurd met my dit Liedjen zingt:

Ik verliest met hert en zinne,

Aengedreven van de minne,

Koom hier waren voor uw deur;

Koom hier weenen, koom hier zuchten;

Heunig-beekjen! waer toe 't vluchten?

Wreede Nimph! hoord mijn getreur.

Minne-zuchjes! vlied doch heenen,

Tuyg mijn lijen, tuyg mijn weenen,

Tuyg mijn tranen, tuyg mijn smert;

Tuyg dat my haer wreedheyd plage,

Tuyg haer leed dat ik moet drage,

Om haer strafheyd, in mijn hert.

Ach! Heunig-beekjen; ach! dat ik niet mach genieten,

Totvoedzel van mijn liefd, de zoete Nectar vlieten,

Die uyt de Heunig-beek, van uw korale mond,

Op klipjes drijven van een inkarnaete grond;

Ach! Heunig-beekjen; ach! ik voel een vreemde hette,

Mijn zinnen in de brand van liefdens vlamme zette;

Ach! Heunig-beekjen; ach! ik smelt in liefdens brand;

Hoe wel een koele drift vliet langs den Amstelkant;

Waer door ik zoek de vlam van liefdens vuur te koelen,

Maer kan met al haer stroom de lessching niet gevoelen;

Mijn vuur dat is van aert, uyt zulk een stof gevoed,

Dat het moet zijn geleest van haer die't branden doet;

Mijn vuur dat is een vuur van wonderlijk vermogen;

Mijn vuur dat is gevoed allcenig door mijn oogen;

Mijn ooggen hebben schuld aan 't gene dat ik ly ;
 Door mijn gezicht, eylaes ! quam liefdens brand in my ;
 Door d' ooggen moet het vuur verkoelen liefdens hette ;
 Door d' ooggen moet de brand de vlamme neder zetten ;
 Door d' ooggen kan het hert verlichtenis geschiên ,
 Soo ik maer eenmael mocht mijn Heunig-beekje zien.
 Haer ziende, zoud mijn hert zijn vlamme konnen blussen ,
 Mocht ik de lipjes, van mijn Heunig-beekjen kussen ;
 Mocht ik den Heunig dauw eens zuigen van 't robijn
 Haerslipjes, waer opzoete Heunig drupjes zijn :
 Mocht ik dat lieve beeld omhelzen in mijn armen ;
 Mocht ik haer koude hert met mijne brand verwarmen ;
 Mocht ik mijn levens zon, mijn liefdens offer doen ,
 Hier onder 't Elzen loof en aengename groen ;
 Mocht ik haer zoete mond eens aen de mijne voelen ,
 Ik weet haer zoetheyd zoud mijn heete brand verkoelen.
 Eylaes ! verlooren wensch ; mijn klachten zonder vrugt ,
 't Schijnt dat ik met mijn hand wil reyken aen de lucht ;
 't Schijnt ik met Phaëton wil na den Hemel rycn ,
 Alwaer ik mis het spoor, en val zoo los ter zyen ;
 't Schijnt ik met Icaro de Zon te na genaek ,
 Dies ik mijn hoop verlies, en liefdens klachten staek.
 Vaer wel dan veld godin ; vaer wel dan, ik zal scheyden ,
 En tot een droeve dood mijn ziele gaen bereyden ;
 Vaer Heunig-beekjen wel, met dees mijn laetste groet ;
 Vaer wel, gy die mijn hert in tranen swemmen doet ;
 Vaer wel, om wien mijn ziel een wreede dood zal sterven ,
 Nu dat mijn liefde moet uw weder liefde derven ;
 Vaer wel dan lieve Nymph, gy die mijn liefd verstoort ,
 En zingt, in dien 't u lust, dees Rijmpjes na mijn dood ;
 Ik lief tot gy my liefd, oft dat my scheyd de dood.

E Y N D E .



HET VIERDE DEEL,

Bestaende

IN MINNELYKE
ZANGRYMEN.

Astreas strafheyd,

Tegens

Celadons Getrouwigheyd.

Stemme: Florida zoo't doch wezen mach.



Er noch den dageraed begon, Wat heb ik dan misdreven?
Gaet zich den Herder Celadon, Ey, ey Astrea! blijf wat staen,
Van stal, en wooning scheyden; Heeft Celadon misdaen?
En liet, in het bedouwde gras, Wild hem zyn schuld vergeven.
Terwijl hy eenzaam was,
Zyn lieve schaepjes weyden.

V.

II.

Den Herder vol van minne brand,
Gaet neder zittē op de kant,
Van Lignons koele stroomen;
Daer hem de Min het hert verblijd,
Mits hy, in korten tijd,
Zag zyn Astrea komen.

Ontrouwen Herder, zeyde zy,
Is't u dan niet genoeg dat gy,
Vw' s'nood bedrog verliende,
Een Maegd, die noyt zoo veel verdriet,
Als zy van u geniet,
In't minste deel verdiende.

VI.

III.

Zoo haest Astreas lieve hond,
Celadon op den oever vond,
Quam hy den Herder streelen;
Die daer, als hy Astrea ziet,
Terstond een droevig lied,
Van Min, begint te queelen.

O gy bedrieger! als gy zift,
Zoekt gy met alle leet, en spijt,
Astrea te beloonen?
Schaemu, dat gy noch dus voor my,
Vol van bedriegerij,
Vw' valscheyd durft vertoonen.

VII.

III.

Ach, ach Astrea! dus verby?
Slaet gy u woogjes niet op my,

O gymeyn-cedigen! ventrekt,
Wiens hert met schijn-deugd is bedekt,
Om Maegden te bedriegen;
O gy bedrieger! ga vry heen,
Ach! ga bedriegt'er een,
Die niet en kend u w' liegen.

Celadons standvaste Minne,

Berouw der Minne,

tegens

Van

Het valsche mistrouwen van Astrea.

Astrea , tegens Celadon.

*Stem: Rozemond die lag, &c.**Stem: Laura zat laest by de beek.*

Schoonste van de Herderinnen,
Dat ik voor u neder kniel,
Met een hert vol smert in 't minnen,
Met een wygeteerde ziel,
Bleeker dan de bleeke dood,
Neer gezegen voor uw schoot.

II.

Dat ik voor u neder bringe,
Ach Astrea! zoo gy ziet;
Daer mee wil ik u getuygen,
't Leet dat my van u geschied;
Ik bemín, en gy ó Schoon!
Straft mijn min met duyzend door.

III.

Strekt uw strafom my te proeven?
Ach! beproef mijn liefde vry;
Wil Astrea my bedroeven,
En de wanhoop volen in my;
't Is my vreugd dat zy my plaegt,
Zoo mijn lijden haer behaegd.

IV.

Even als de Pallem struyken,
's Winters met hun groene blaên,
Voor geen lasten neder duyken,
't Zy wat buyen daer op slaen;
Trouwe min, eens vast gezet,
Werd door wantrou w noyt belet.

Ach! verloopen minne tijd,
Waarom voed gy mijn gedachten,
Met de minne, die my spijt,
En niet geeft als droeve klachten;
Mits ik voor getrouwheyd achten,
Celadons geveynsde min;
Celadons ontrouwe trekken,
Daer ik my van zoek te wreken,
Mits dat ik bedrogen bin.

II.

Celadon die, schoon voor 't oog,
Mymet minne trekken vleyde,
Door een zoete tong bedroog,
En tot wedermin verleyde;
Waer door Liefde in ons beyde,
Vele vryheyd bracht te weeg;
Zoo dat ik my moet beklagen,
Dat ik eertijds wel behagen
In zyn valsche minne kreeg.

III.

't Schijnt dat ik in tranen drenk,
't Schijnt ik smoor in mins gedachten;
Als ik, tegens wil, gedenk,
Op het geen ik wil verachten,
Dat zijn trouwelooye klagien,
Vand' ontrouwen Celadon;
Ga ontrouwen! ga vry heenen,
'k Zal uw trouwloosheyd be weenen,
Zoo ik immer weenen kon.

Celadons

Celadons Minne-klagten, Tyters Minne klagt,

Op de volherdinge van Aftrea's ſtrafheyd,
die hem, ontvluchtende, in handen
lacteen bagge, en ſnoerfel.

over

Galathés af-keer.

Stem: Ballet de Bronkhorst.

Stem: *Als Garint zijn oogjes, &c.*

BAg en banden,
Getuygen dat Aftrea is gevluht,
Uyt mijn handen,
Zoo dat mijn ziel in wendig klaegt en zucht;
Zijt getuyg wanneer de min my dood,
En doet verwerpen
Een willig ſterven,
Mits ik moet derven
Mijn liefds genegentheyd,
Die my, die my Aftre had toegezeyd.

ALs ik laest de koele ſtrand betrad,
Daer mijn Galathé maer alleen met haer
Lammerjes zat,
En zong een Herders lied;
Ach! vlied,
Riep zy, ô geyle luſt! van hier;
Koom golve! doof het vyer
Van Min,
En laet my doch die hette,
Niet smetten.

II.

II.

'k Zal u binden,
Aen mijn verliefden artem, daer gy zult
Mijn Beminde
Getuygen, dat ik ſterve zonder ſchuld;
Zoo wanneer mijn wreede my hier vind
Berooft van 't leven,
Ter dood gedreven,
Om blijk te geven,
Van mijn volmaekte trouw,
Die 'k met, die 'k met mijn dood getuygen vrouw,

Zyen had zoo haest dat woord niet uyt;
Of mijn Galathé nam de vlucht, en zy riep
overlyd,
Daer zie ik Tyter ſtaen;
'k Wil gaen,
Eer by my onderziens verrast,
En na mijn boezem taſt;
Want by
My licht, door minnens hette,
Mogt smetten.

III.

III.

O gytaken!
Van mijn volmaekte liefde, en gedry;
Hoor mijn ſpreken,
Eyſchey doch, na mijn dood, u niet van my;
Op dat ik ten minſten tot een pand,
Van rechte trouwe,
V mach behouwen,
O wreedt der Vrouwen!
Tot uytge, gy my rooft
De min, de min die gy my had beloof.

Barrevoets i rat zy ter zee waert in,
En mijn Galathé riep my toe, ik en pas op
geen Min;
Maer keer die geyle brand,
Van ſtrand,
Tot ſpij van 't minnende gemoed,
Dat zich in 't minnen voed,
Tot my,
Op dat my minnens hette
Niet smette.

KR ACHT

MINNELYKE
KRACHT DER LIEFDE,
Vergeleken met de Zon.



I.

Moet de Maen haer bleeke stralen,
Vyt de gulde Toortze halen,
Vyt de Toortze, uyt dat licht,
Van des Hemels aangezigt;
'k Meen de Zon, van wie de Maen't licht
Moet genieten,
En door zyn kracht,
In't duyster van de nacht,
Haer flacu vestraeljes op het Aerdryk schie-
ren,

II.

Rosmond mijn tweede leven,
Gy moet my mijn voedzel geven;
Even als de Zon de Maen,
Doet ten Hemel omme gaen,

Moet van u, gelijk mijn Zon, mijn luyster da-
len;
Laet uyt het licht,
Van Rozemonds gezicht,
Mijn moedelooze Ziel dan azembalen.

III.

Oogen, die mijn Ziel kund voeden,
En door 't derven water vloeden
Vyt kond trekken; oogen ach!
Die men Toortzen noemen mach;
Door de brand, eylaes! wat brand? uw lie-
ve lonkken,
Ach Rozemond!
Ik voelde myge wond,
Zoo haest u wsterren voor mijn oogen blonkken.

Schoon-

Schoonheyds

Minne-voedzel.

Stemme : La Volage.

Lief Rosette , 'k ben gevangen
 Van de Min ,
 Ziele voesleres Goddin ;
 Schoone wangen , wel behangen ,
 Ach ! waer meê ,
 Zijn uw kaekjes wit als snee ?
 Haertjens blond ,
 Hangen weemelend om uw mond .

II.

In uw oogjes zijn twee Goodjes ,
 Die de min
 Schieten tot mijn boezem in ;
 't Zijn , Rozette , Cupidoetjes ,
 Die haer brand
 Stookten in mijn ingewand ;
 Ach ! hoe zoet
 Gaen uw lon'jes door mijn bloed .

III.

Roodelipjes , schoone bloosjes ,
 Staen zoo wel ,
 Op uw wit en blanke vel ;
 Als de pierelykste Roofjes ,
 Die na wens ,
 Bloeyden oyt aen schoon provens ;
 Bloofjes , ach !
 Die geen Roos beschamen mach .

IV

Ach ! wat zijn uw kleine tandjes ?
 Wit voor ;
 Blaeuwe aders speelen door
 't Blanke vel , en 't itte handjes ;
 Korte kin ,
 Daer een geestig kloofjen in ;
 Noch al meer ,
 Zoete min , dwaeld niet te veer .

Ivfrouw , uw jeugd ,
 Begaeft met hooge deugd ,
 Onstceek mijn ziel dikmael met vreugd ;
 Als ik aenschouw ,
 De schoonheyd van Me-vrouw ,
 Zoo ben ik weêr in sware rouw ;
 Mins gy , op my , te trots , uw zoet gelaet .
 Met wreedheyd slaet , Godin ,
 Daer ik u ongeveynsil met goeder herten min ,
 En u altijd , gediend heb en gevrijd ;
 Ey schoone ! waer toe deze spijt ?
 Eylaes ! voor my , dus obstinatig gy ,
 Uw strafheyd toond met heerschappy ;
 Wat quaed , wat smaed , heb ik betoond
 aen u ,
 Dat gy zoo schuw , voor mijn ,
 Zobotter , en zo wreed , kunt op uw dienaer
 zijn ?
 Of is 't , Godin , dat uw verkeerde zin ,
 Derijkdom meer acht als de Min ?
 Om werelds slaet , getrouwe liefd verlaet ,
 Die alle schat te boven gaet ;
 Neemt acht , wat macht , getrouwe Liefde
 heeft ,
 Wat vreugd zy geeft , op aerd ,
 En hoe haer lieve lust veel zoetigheden baerd ;
 Maer d' overvloed ,
 Van werelds schat oft goed ,
 Wel dikmaels veel ellenden voed ;
 Want rykdoms kracht ,
 Voed trotsheyd op haer macht ,
 En niemands diensten waerdig acht ;
 Jufvrouw , ik hoor , het alder ongezienst .
 Bequaemst ten dienst , dunke min ,
 De Ryke zijn ge wend , geen dienst , gediend te
 zijn ;
 Maer liefd in deugd ,
 Teeld d' alderzoetste vreugd ,
 Die gy , o Nymph ! bedenken magt ;
 En maetigh goed , gaet boven overvloed ,
 't Genoggen maekt een rijk gemoed ;
 De Min , Godin , vol zoete zoetigheyd ,
 Als de Ziel scheid , het goed
 Hier op Aerden blijft , ergantsch geen voor-
 deel doet .

bbb

Getrouwe

Getrouwe Liefdens Offer.



I.

S Poeyd vluchtig vlugge voetjes,
 Na mijn moorderinne;
 Ach! al te traeg en zoetjes,
 Om mijn Ziel, uyt minne,
 Door trouw, die vrouw, wiens hert mijn smert
 niet gevoeld, te geven;
 Zy, die mijn Ziel, voor wien ik kniel, zy, die
 mijn Ziel doet leven,
 Heeft, eylaes! mijn dood beschreven.

II.

Stoekt, Venus, uw Altaren,
 Laet tot Offerande,
 Mijn Ziel ten Hemel varen,
 't Liefend herte branden;

Godin, die 'k min, toond recht, uw knecht,
 die uyt liefd, wil sterven,
 Om dat de min, ach! Aerdsch Godin; om dat de
 min moet derven
 't Geen de min zocht te verwerpen.

III.

Nu wil ik my bereyden,
 Mins ik mins luk derve,
 Van u, mijn Lief, te scheyden;
 Liefde doet my sterven.
 Vaer wel, ik zal dit hert, vol smert, gaen
 ten Offer dragen,
 De Liefd Godin; ik zal uytmin, ik zal uyt min,
 door 't klagen,
 Eynden doen mi'ns levens dagen.

Trouw-

Trouw-Lied.

Stem: Om een die ik bemin. &c.

Wyl Cypria de reys aenvaerd,
 Eer 't Morgen rood beschijnt de Aerd;
 De bruyne Wolkjes al ontrold, om voeren heen
 Op 't vrolijkst na beneën,
 Op 't vrolijkst na beneën,
 De Moeder Cytheré met haer gewiekte longen,
 Op wiens vertrek de Goôn,
 In 's Hemels gulde Troon,
 Met uyt-gelaten vreugd, tot af-scheyd zongen.

Okleyne d'wingeland,
 Wat wild gy maken?
 Waer toe dus sel gebrand?
 Waer toe dit blaken?
 Wat wild gy te vergeefs u w pýlen spillen?
 Hou w op, Cupido hou w,
 En gaet eerst by Me-vrouw,
 Want zy zal dat van jou w,
 Niet hebben willen.

II.

II.

Haer lage Tempel werd begroet,
 Daer men met Offer valt te voet,
 Altaren pronkt met Bloem, en Kruid, tot
 Offerand,
 De Maegden-Pallem brand,
 De Maegden-Pallem brand;
 De Min, de zoete Min, om hebben gunst der
 Goden,
 Doet knielen voor 't Altar,
 Het wel-vereende paer,
 Wiens Offer werd den Hemel aengeboden.

Mits gy haer hebt wel eer
 Die macht gegeven,
 Dat zy naer haer begeer,
 Met my mach leven;
 V w pýltjes zyn vergeefs, weg met u'booge,
 Ey lieve spaertze vry,
 Enschietze niet op my,
 Mits dien u w pýltjes zy.
 Voerd in haer ooge.

III.

III.

Gezegend luk stort d' Hemel uyt,
 En maekt, na wensch, van Maget Bruyt;
 Van Bruyt een Vrouw; van Minnaer Man;
 Vereender wee,
 Leef, leef, ey! leef in vreed,
 Leef, leef, ey! leef in vreed;
 De Kruides, die hier zyn gebracht ten Offer-
 hande,
 Die beelden af dees zin,
 Dat gy in Liefd, en Min,
 V w herten moet ten eynde laten branden.

Haer oogies hebben mijn,
 Wel duyzend wonden,
 Door zoete minne pijn,
 In 't hert gezonden,
 En wild gy nu dat hert noch meer beswaren?
 O heerscher van de Goôn!
 Wild gy mijn bertje doôn?
 Het is al metter woon,
 By 't haer gevaren.

Cypriaens Minne-klage

Stem: Si vouz ne vou lez, &c.

van

Rosemond:

I.

V Lied heen droeve zuchjes,
 Na mijn Rosemond, wiens hertje
 brand eylaes! van zoete minne;
 Venus uwe vrugjes,
 Worteld gy in 't hert van mijn verliefde
 lieve moorderinne;
 Droeve traentjes mocht ik u mengen in
 haer bloed,
 Rosemond ik weet, mijn smert, mijn leet,
 Beweegden u gemoed.

II.

Maer wat is 't, o Goden!
 Of ik klagjes, traentjes, zuchjes, offer
 aen mijn Rosemonde;
 Gy, door uw geboden,
 Hebt haer in de Min, met trouws belof-
 ten waerdiger verbonden;
 Vliegt ten Hemel droevige zuchjes, tuygd
 aen de Goón,
 Dat ik om de Min, van mijn Godin,
 Moet sterven duyzend doón.

III.

Ach! hoe kan ik leven?
 Als ik, Rosemond, bedenk, hoe gy in lusjes
 van de minne;
 Zult ten offer geven,
 Lipjes, Borsjes, Hertje, Zieltje, ian zelfs,
 aerdsch Godinne;
 Droeve gedachjes zullen mijn tuygen
 wat u geschied,
 Lieve minne vreugd, de Lent mijns Jeugd,
 Moet smooren in verdriet.

L Aetstmael als ik mijn Nimphe
 vond,
 Omlommerd van de groene bomen,
 By de water stroomen,
 In den morgen stond;
 Daer zy met zuchjes, en getraen,
 Haer minneklagjes storten op de blaën,
 Enging in 't lieve groen,
 Haer zoete minne voën.

II.

Terwijl mijn Nimphe bezig was,
 Met bloem en kruidjes te vergaren,
 Van bedouwde blaëren,
 In het groene gras,
 Vliede een zuchjen uyt haer hert,
 O zuchjes! zeyd zy, tuyg mijn minne
 smert

Aen hem, die ik bemin,
 Als d' Afgod van mijn zin.

III.

Zo haest als ik haer lieve mond,
 Dees zoete woorden hoorde spreken,
 Docht my, 't was een teken,
 Van oprechte grond;
 Ik bogaf my aen haer zy,
 En Offerde uyt liefde mijn gevry,
 En bad mijn Herderin,
 Om haer weder-min.

IV.

Als ik mijn min te kennengaf,
 En dat ik zocht haer te bewegen;
 Viel zy my veër tegen,
 Sloeg mijn liefde af,
 Dies ik scheyde van de min,
 Vermits de Maegden zijn te los van zin,
 Daer toe vol weynzery,
 Dies slaek ik mijn gevry.

Laura's Droom-lied.



I.

Laura zat laetst by de Beek,
 Onder't schaew van Elzen-Bomen;
 Zachjes zy in 'r water keek,
 Is daer na in slaep gekomen;
 En begoft heel zoet te droomen,
 Van de liefde, van de Min;
 Slapend is zy neêr gezegen,
 Met haer boezem los geregten,
 Lag mijn schoone Veld-goddin.

II.

Wijl zy daer alleenig zat,
 Ging ik by haer neder zitten;
 Mits ik na haer borsjes rat,
 Roept mijn Laura, wat is ditte?

Ach! mijn boezem brand van hitte;
 Hier meê zigt zy weder neêr,
 En begint op nieuw te droomen;
 Zooje wild, zoo meugje komen;
 Neen, o neen! het krenkt mijn eer.

III.

Mits neem ik een hand vol groen,
 't Geen door mengeld was met Roozen;
 Laura roept, wat wilje doen?
 Ik begin van schaemt te bloezen;
 Daer gaet zy een zuchte loozen,
 Valt weêr zoetjes neêr in 'r gras;
 Och! ik ben door droom bedroogen,
 Riep zy met beslooten oogen,
 'k Meend ik zonder Maegdom was.

bbb 3

Minne-

Minne-klagt.

Stem: Rosemond die lag, &c.

Ach! blinde Bengel,
 Waerom mijn gevond?

I.

Mits ik mijn Engel,

Zonder weér-min vond;

Ey! kleyne wreede Minne-goodje, ey!
 marteld mijn geen meer;

Ach! ach! uw pijltjes doen mijn hertje
 zeer.

II.

Ik voel uw vonkjes,

In mijn borst geprint,

Haer zoete lonkjes,

Van mijn af gewend;

Ach! overschoone Herte-boeyster, voor
 u ik neder kniel,

Steelt gy mijn hertje, wacrom niet mijn
 Ziel.

III.

Aerdsche Godinne,

Hemel van mijn hert;

Zon van mijn minne,

Voedster van mijn smert;

Hoe meugje zoo mijn minne loonen, ach!
 al te wreede Vrouw?

't Hert smelt in traentjes, en de Ziel in
 rouw.

IV.

Ey! flaenwe zuchjes,

Sluypt haer boezem in,

Offerd de vrugjes,

Van mijn trouwe min;

Zieltje, wilje van mijn scheyden, nyt
 liefde gaen ter dood?

Zo stort met traentjes u in mijn Liefs
 schoot.

DRoewe wolken overdekken,
 't Hemels blaeu, in morgen lucht,

Nu dat Phillis wil vertrekken,

Om wien dat Philander zucht;

Phillis, ach! Philander treurd,

Nu hy u vertrek bespeurd.

II.

Al de drifjes, al de stroompjes,

Treuren aen den Amstel kant,

Al de telgjes, al de boompjes,

Op haer oever dicht beplans,

Zijn met traentjes overspreyd,

Nu dat Phillis van hier scheyd.

III.

Nu dat Phillis doch wil scheyen,

En 't niet anders wezen mach;

Wil ik smeken, wil ik vleyen,

Aen de Goden al den dag,

Dat zy gunnen doch aen my,

Dat uw reys voorspoedig zy.

IV.

Vaek zal zich Philander vinden,

Als uw reys begonnen werd,

Met het oog na de winden,

En by Phillis met het hert;

Op dat hy de winden vleyd,

Als het hert by Phillis leyd.

't Zamen-zang,

van

Coridon en Amarillis.



Corid. **A** Marillis, ach! waer heen?
 Mij'n waerde Nymph, vlucht niet,
 ey! blijft een weynig staen;
 Zoo't u wil is, spoeyd u wreên,
 Schoon Herderin, na't koelste van de
 Lommi're blaen;
 Ik mijn Veel,, gy u keel,
 O zoete vreugd,, pronk van Feugd,
 Is Amarillis door haer deugd.
 Zoete snikjes,, lief gequeel,
 Schoon Amarillis, blaest gy uyt u w liere
 mond.

Amar. En de stikjes die u w Veel

Zoo zoetjes, Coridon, mijn grage lusjes
 jond;

Zijn heel schoon,, door de toon,
 Die gy verstaet,, als gy de maet
 Speelende met u wre voeten slaet.

Corid. Zoeter zoetheyd,, is'er niet;
 Als daer mijn Veel vermengd is met
 u w lieve stem;
 Wat in't bloed leyd,, dat verschiet,
 En suakt met graegte na u w zang vol
 pit, en kiem,

Aerdig dier,, u w gesvier
 Is, zoete Meyd,, vol geestigheyd.

Amar. Coridon swijg, het is geveyd.

Liefdens

Liefdenshoop, envreese.

Stem: Om een die ik bemin, &c.

I K klaeg, ik treur, ik quijn,
 Ik wentel in geneugt,
 Mijn blijdschap teeld mijn pijn,
 Mijn droefheyd weder vreugd;
 Om dat de liefd mishaegd,
 De over brave Maegd,
 Die ik min, die ik mien,
 Die ik vley, die ik dien,
 Met hen, ziel, en gemoed,
 Die zy met hoop van gunsten voed.

Met droefheyd ik bedenck,
 Dat Rozemond haer veynsd;
 Door 't lonkende gewenk,
 't Gedacht'wer blijdschap peynsd,
 Dat zy van herten meend,
 't Geen 't wezen my verleend,
 Maer wat is 't? ach! gymist
 Tijd, en stond, Rozemond
 Te smecken om haer gunst,
 En zoete minnaers tover-kunst.

Uw goude lokjes blond,
 En schoon gekrullede hayr,
 Kruld, ô mijn Rozemond!
 Als of het goud-draed waer;
 Mijn over schoon Princes,
 Ziel keurige Voogdes,
 Die ik acht, die ik eer,
 Die ik wensch met begeer,
 Waerom ontregt gy, schoon,
 Mijn gaven, u (Lief) aengeboen?

Mijn trouwe dienst, als schat,
 Ik offer aen 't Altaer,
 Daer meenig Minnaer bad,
 Boos ik al klagend naer;
 Na klagende 't hert weend,
 Dat gy my gunst verleend,
 Die de Min, ô Godin!
 My betoond, zal geloond,
 Werden brave Maegd,
 Na dat uw eygen lust bebaegd.

B Erst brakke traentjes wyt,
 Met snelle stroomen;
 Doet mijn gewenschte bruyd
 Eens by my komen;
 Ach Venus! door uw macht, doet haer verdwijnen,
 Op dat zy eenmael ziet,
 't Onlydelyk verdriet,
 't Geen myn van haer geschied,

II.

Ey! laet mijn brakke douw,
 Het hert eens raken,
 Het hert van die lufvrouw,
 Die mijn doet braken,
 In hert're treurigheyd getraen, en klachten;
 Of zoo het niet mach zyn,
 Dat zy haer voegd by mijn,
 Zoo stierd, ô God Iupijn!
 In haer gedachten,

III.

De volle overvloed.
 Van al de plagen,
 Die ik in mijn gemoed
 Om haer moet dragen;
 Ey! voerd een traentjen aen de roode tipjes,
 Neemt, Iupijn, tot een Boo,
 De kleyne Cupido,
 En sprenktze dan al zoo,
 Tot op haer lipjes.

IV.

Van daer tot op haer hert,
 Dat zy mach proeven,
 De over groote smert,
 Van mijn bedroeven;
 Bedroefsil tryt min, en dat om haer af wezen,
 't Af wezen is voor mijn,
 In 't hert een sware pijn,
 't By wezen Medicijn,
 Kan 't al genezen.

Veld-

Veld-gezag.

GY Lom're Bloempjes , die uw groene Beemden cïerd ;
 Tuugd aen de Beekjes , hoe ik door de min uyt teer ;
 Pluymige Vogeltjes , tiereliert ,
 Zephyre , buygt de telgies door uw koele winden neêr ,
 En spreyd de takjes van het dicht beboomde Woud ,
 d' Een voor d' ander ,, van malkander ;
 Om zien of daer mijn Nimph haer niet verborgen houd.

Klap: lieve beekjes , door het vlieten van uw stroom ,
 Ey ! koele winden , drijft de bladers ruyschend voort ,
 Hoe zijt gy in uw lopen zoo loom ?
 Of rust mijn Nimphje wat in uw gras-rijken oord ?
 Ach ! neen ; waer vind ik dan de voedster van mijn min ?
 Lieve Takjes ,, zijt mijn Brakjes ,
 Ey ! Beekjes stroomt noch verder boschwaert in.

Wat let uw golfjes , kristalijne borrens-vliet ,
 Dat uwe stroompjes , zilv'rig vlietend , niet en gaen ?
 Dat menze nu niet schommelen ziet ,
 Al ruyschend open neder , maer treurend stille staen ?
 En dat uw zuiv're stroompjes trublig zijn vermengd ?
 Zoo ik wane ,, doen 't myn tranen ,
 Die 't hert door d' oogen in uw klare borne plengd.

Ha ! Keur-Vorstinne , om u is 't dat mijn gezucht ,
 En slaeuwe klachten gaen ten hemel by de Goon ;
 Om dat gy te wrevelig van my vlucht ,
 Zoo zijn mijn klachten aen de Goden mijne boon ;
 Omte getuygen haer mijn onverdiende smert ;
 Die 't vermogen ,, van uw oogen ,
 Doet vlieten uyt de borne van mijn hert.

Hoe kan het herte , dat 'er in een lichaem woond .
 Noeh blyven onbeweegd ? aenziende dat een held ,
 Zijn tranen tot getuygen u toond ,
 Hoe 't hert uyt liefde , om zijn Lief , lyd liefds geweld ;
 Om dat ik my , Godin , niet derf onderstaen ,
 U te spreken ,, u te smeeken ,
 Moet ik in deze brand stil-swijgende vergaen.

Sterme: Als 't begint.

Stem: Phillis ik kom buygen.

O Nlangs geleden, eer dat de Zon,
Van 's Hemels top zyn gulde stralen,
Liet over 't yochtig Aerdryk dalen;
Zach ik myn beminde Galathé,
Komen dryven met haer Vee,
Van de kouwe dorre strand,
Barrevoets door 't naute zand,
Na de heyden, om te weyden,
Hare Schaepjes, na 't begraeſde Land.

I.

W Anneer, mijn beminde,
Zal ik gunſte vinden?
Wanneer zal 't geſchien?
Dat gy mijn bedroefde hert,
In zyn pijn zult verzachten,
Engeneren van zyn ſmert.

II.

I I.
Ik ging haer groeten, en zy my weêr;
Maer wat ik deed 't was al verlooren,
Ik koſt haer tot geen Min bekooren;
Galathea, hoe dus ſtraf,
Mach 'er niet een kuffen af?
Daerik, Herderin, wel eer,
Vw bedouwde lipjes teer,
Na mijn luſten, dikmaels kuſten;
Zal dat nu niet eens geſchieden weêr?

Hoe lang zal ik loopen,
Tuſſchen vrees, en hopen,
Zonder dat gy mijn
Wild toe zeggen uwe trouw?
Hoe lang zal ik, Herderinne,
Leven in geſtâge rouw?

III.

III.
Wat zal ik zeggen, Coridon weynſd;
Men mach uw woorden niet vertrouwen;
Noch op geen Minnaers klachten bouwen.
Galathea, dat was 't niet;
Zoogy Coridon beziet,
Zult van al de Herders, gy,
Geen Getrouwer zien als my;
V te eeren, na begeeren,
V te eeren Nimph, na u waerdy.

Zyt my geen meer tegen,
Laet u doch bewegen,
Mijn getrouwe min;
Laet my doch in dit verdriet,
Lieve Herderin! niet ſterven,
Mits gy mijn getrouweyd ziet.

IV.

IV.

IV.
Kijkt na mijn Schaepjes, kijkt na mijn Vee?
Kijkt na mijn klaver-rijke weyde,
Die zullen wezen voor ons beyde.
Coridon, 't geen gy my bied,
En zal my bekooren niet;
Liever een knaepje na mijn ziw.
En een Schaepje vijf, zes min.
Ach! uw ſcheyen, doet mijn ſchreyen,
Vvert wel, te weede Herderin.

IV.
Trouweyd zal ik toonen,
Trouweyd wild beloonen;
Trouweyd in de min,
Is het waerdigſt dat men vind,
Dies wild trouw met trouw vergelden,
En uw trouwen Herder mind.

V.

V.
Ey! wild u begeveir,
Om met hem te leven,
In de minne vrend;
In de min door echt vereend;
Hier toe, lieve Herderinne,
My een zoete ja verleend.

Klaeg

Minne-klagt.

Stem: Gelvinde Bode van, &c.

Stem: Doelands Lachrimæ.

KLaog, oog en klaeg, tuygt mijn verdrieten,
 Door tranens vlieten;
 Aemlooze Ziel, onlast uw borst,
 Van't geen zy torst,
 Van't geen zy torst; en steeds moet dragen;
 Wat doch! Liefds plagen.
 Vlucht Ziel, nu Rozemond my haet,
 In gantsch verlaet;

Laet ik my zelven,
 Een rust-plaets delven,
 Daer mijn lichaem leyd,
 Ziel-loos, ach!
 Op dat mach,
 Met geklag,
 Ider een min sterref-dag,
 Recht beiveenen; mits men zach,
 My ter dood bereyd.

Mits ik beminde,
 En niet kost vinden,
 't Geen de minne zocht;
 Min zocht vreugd,
 Vreugd liefds deugd,
 Deugd geneugt;
 Een geneugt, die 't al verbeugd;
 's Geen gy, Liefd, uyt liefd vermeugd,

Maer noch niet volbrocht;
 Dies ik my wil gaen bereyen,
 Om af te scheyen;
 Scheyen van mijn Rozemond,
 Die ik zonder weër-min vond;
 Vaer wel, minnelooze minne,
 Aerdsche Godinne;
 Liefde leyd uw slaef ter dood,
 Mocht mijn graf-steê zijn uw schoot

ONlangs mijn Amarillis liep
 's Morgens door den douw;
 Wat dat ik bad, wat dat ik riep,
 Amarillis vrouw
 Hooren niet, na mijn klagt,
 Mijn verdriet had geen macht
 By haer,
 Voort vluchte zy weër van daer;
 In de vlucht haer vlecht,
 Aen een boompjen hecht,
 Mits zoo staet zy stil,
 Ik omhels mijn Amaril.

II.

Sy, met heur hayr verwert in't groen;
 Kreeg van schaemt een blos,
 En riep; wild gy my dienste doen,
 Tijter, mack my los;
 Amaril! het geschied,
 't Geen uw wil my gebied
 Te doen,
 Hier in het lieve groen;
 Doch eer ik her doe,
 Laet uw Tijter toe;
 Dat hy na zijn lust,
 Amarillis lipjes kust,

III.

Want, eer zal ik uw niet ontflaen;
 Tijter wel hoe dus,
 Waer in heb ik u doch misdaen?
 Kan ik met een kus,
 Met een zoen, zeyde zy,
 Vvoldoen, kust me vry,
 Vvelaen,
 En laet my daer meê gaen;
 Met een kusje, neen!
 Ben ik niet te vrcên,
 Gy raekt niet van mijn;
 Of daer moeder honderd zijn.

Stemme : Rogiers Balletti.

MIn zoete Rozemond,
 Ach ik voel mijn hert gewond,
 Door het helder sterren licht,
 Van uw verweend en zoet gezicht;
 Ay! aenziet,
 Mijn bedroefd en swaer verdriet,
 't Geen ik door de min,
 Om u, Godin,
 Ach! zoo meenigmael geniet.

II.

Ik zucht, ik ween, ik klaeg,
 Ja de min is my een plaeg,
 Maer een quelling, en een pijn;
 Mits gy te straf zijt tegens mijn;

Nare nacht,
 Ach! hoe menig minne klagt,
 Deed ik met getreur,
 Voor mijn liefs deur,
 Onverhoord, en niet geacht.

III.

Waer toe dan meer gemind,
 Daer het hert geen troost en vind;
 Minne, weg, vertrekt van mijn,
 Ik wil uw slaef niet langer zijn;
 Min baerd strijd,
 Zoo wanneer men mind en vrijd,
 En tot zoo een Maegd,
 Zijn liefde draegt,
 Die oprechte liefd bestrijd.

Stemme : O Kersnacht! schoonder, &c.

I.

VWkaekjens dragen hooger bloosjes,
 Als 't keurigst stuyk van de roosjes;
 Ach Heunigs-beekje! Maegden-roem,
 Hoe kan 't verliesde oog aenschouwen,
 Een schoonder Lely onder Vrouwen,
 Als u, ó Paphos! Meye-bloem?

II.

De blanke Lely op zijn struyken,
 Moet onder uwe kaekjens duyken;
 En 't slaeuwe bos van inkarnaet,
 Moet voor u wroode Wangen wijken;
 Geen Appel-bloeyem heeft gelijken,
 By 't bos dat op uw lipjes staet.

III.

Geen Sterren in de nacht zo blonkken,
 Als doen de glinsterende Vonkken,
 In minne nachjes uyt gespreyd;
 Als Heunig-beekjen is in 't vryen,
 Endat een lonkjen van ter zyen,
 Word op 't geliefde aengeleyd.

IV.

Snicht elpen-been, voor witter tandes;
 Smelt witte sneeu, voor blankker handjes;
 Wijk, wijk korael, voor lipjes rood;
 Wijk gitten, wijk voor bruyne oogen;
 Noch leyd'er roem van meer vermogen;
 Beslooten in haer Maegde schoot.

Stemme :

G E Z A N G.

I.

Wanneer de Zon het morgen-
rood,
In't Oosten quam ontmoeten,
Lag Phœbus in Auroraes schoot,
Om zee en duyn te groeten;
Om Roos, en Bloem, om Vyolet,
Met Elst en Linde dicht bezet,
Door zuyer koelt te buigen;
Om druppels die als kristalijn,
Op Roos en Bloem gedroopen zyn,
Voor Nectar in te zuigen.

II.

De versch ontloken dageraad,
Begroet van zuyre winden,
Haer morgen luchjes vallen laet,
Op dicht beblade linden;
De Zon in't oosten op gestaen,
Speeld met zyn glans op groene blaen,
Van hoog getopte boomen;
Van waer mijn Phillis dreef haer Vee,
Tot op den Oever van de Zee,
En brakke water stroomen.

III.

Haer Schaepjes aen de water kant,
Verquicht ten door't verkoelen;
Mijn Phillis gaet ter wyl op strand,
Haer blanke voeties spoelen,
En lobbert in het ruyschend nat,
Dat haer tot aen de middel spat,
Door drijfjes opgevlogen;
Noyt zoeter vreugd, noyt blijder dag,
Als toen ik weêr mijn Phillis zag,
Haer natte leden drogen.

IV.

Haer open boezem heel ontbloot,
't Albaster wit verdoofde;
Haer blanke kaekjes, b'oozend rood,
Auroor haer glans beroofde;
Hoe graegde mijn verliefde zyn,
Na dit genot, door zoete min,
Doch dorst het niet betrachten;
Dies was de vreugde my een smert,
Een vreugd voor't oog, een pijn voor't
here,
Een strijd voor mijn gedachten.

Cloris Minne-Droom.

Wac mach mijn Philida, mijn Ach mocht ik, Herderin!
 zoete bekje vreezen? Een van die roosjes plukken,
 Waer of zy haer verschuyld, waer of En, door de zoete min,
 zy haer onthoud? Daer op mijn lipjes drukken,
 Mijn hertjen, Herderin, dat is in duy- Ach mocht ik; dorst ik, ach! ô neen! ik
 zend vreezen; durrifniet,
 Met zuchjes, en getraen, loop ik door Ik raek in ongenâ Zoo Philida my ziet.
 't nare woud;

Waer zyt gy doch, ey spreek!

III.

Waer zal ik u best vinden?

Daer leyd zy by de beek,

Mijn Herderinne slaept, dies ik be-
 stare kussen,

En rust onder de Linden;

Zy sluymerd, ach! zy slaept, op't kaek-
 jen leyden Roos,

Een kusjen zal haer niet verstoren
 in de rust;

Die neem ik, ach! ik dool, ô Hemel!
 't is een bloos.

Ey minne! ty te werk, en of zy onder-
 zuffchen,

Al wakker worden, zeg, 't is Cloris
 die u kust;

II.

Met Zeuxis vind ik my, mijn Phi-
 lida! bedrogen;

Kus, Cloris, kus haer mond,

Kus, Cloris, kus haer kaken,

O lipjes 't rood en rond,

Natuur uw schoonheyd gaf yets boven
 het gemeen,

Waer na mijn lusjes haken,

Waer na de minne wenscht, ach Philida!

Uw bloosjes blonken mijn als roosjes
 voor mijn oogen,

da! mijn lief,

Zacht, Cloris roept ze, Zacht, wat doe je

Alzoo dat yder bloos voor my een roos-
 je scheen;

minne dief?

Cloris, aen de water stroomen,
 Dicht onlommert van de boomen,
 Rusten, en in slaep hy vil;
 Droomden, dat hy in zijn lustn,
 Philida haer lipjes kusten,
 Wakker zijnde was 't een gril.

Onelokers

G E Z A N G .

ONtlooken Roos die aen uw distel pronkt,
En gield uw struyk met purper Roode bla-
den;

Hy, die u liefst, uw roozelaer belonkt,
Tot dat gy u op geeft in zyn genaden.
Leer, jonge Maegd, wanneer gy word ge-
vryd,

Dat gy u maekt, na't vryen, vryheyd quyt.

II.

Geeft gy u op, wyt min, aen die u mind,
Denkt dat gy hebt u zelven weg gegeven;
Wat Minne wil, dat moet gy zyn gezint.

Uw wille moet Mins lust ten dienste leyen;
Dat is gezeyd wanneer gy zijt getrouwd,
Schikt, dat uw liefd Mins plichten onderhoud.

III.

Het roosjen staet niet op zyn struyk en
bloeyd,
Om zo zich zelfs in't bloeyente behagen,
Maer, 't geeft zich op als het den Plukker
snoeyd;
Zo moet haer ook een jonge Vriester dragen;
Zo, na de trouw, zy met haer plukker kant,
Is't weyg'ren haer geen eere meer, maer schand.

G E Z A N G .

PHillis dreef op strand haer vee,
Schort haer keursje tot de knietjes;
Spoeld haer voeties in de Zee,
Die haer brakke water-vlietjes,
Met een snelle drift op drong,
Dat het aen haer borsjes sprong;
Zy, verbaest terug geloopen,
Deed haer natte boezem open.

III.

Coridon die quam op 't slag,
Zy beschaemt, schuyld in de roozen;
Om dat haer den Herder zach,
Kregen beyd haer kackjes bloozen;

Hy, ontsteken in de min,
Riep, mijn Lief! mijn Herderia,
Eaet uw Herder in zyn armen,
Uw verkleunde borst ver warmen.

III.

Phillis sey, waer ik Diaen,
'k Zoud u in een hart verkeeren,
Voor het leed aen my gedaen,
Deze waek op u begeeren;
Phillis, 'k hoop niet dat gy 't miend;
Waer med heb ik dit verdiend?
Hebt gy lust een hert te plagen?
'k Zal u't mijn ten offer dragen.

Herders

Herders Droom.



EEr 't daegje daelden, viel ten Hemel uyt,
 Op bloempjes en op kruyd,
 Een geurig nat; al eer de roode Roozen,
 Onlooken 't gierlijk bloozen,
 Voor d'opgang van de Zon, en't morgen da-
 gen;
 Dreef my de zoete Min, In't groene bosch te
 klagen.
 Eer ik mijn klagtjes, nocht te deeg aen'ring,
 Kreeg ik verandering;
 Mijn leden mat, tot rusten heel genegen,
 Zijn schielijk neer gezegen;
 Natuur verkracht mijn geest, de Ziel gedoo-
 ken,
 In't diepste van't gemoed, met oogen toe gelo-
 ken.

In 't doode leven dacht my dat ik zach,
 Een vriendelyke lach,
 Van Amaril, die neffens my gelogen,
 Heeft bloem en kruyd gekregen,
 Mijn lijf bestroyd met nat bedonde roozen,
 Wiens geur haer schaemte scheente tuygen door
 het bloozen.
 Dus in mijn slape, vande Min ge'wond,
 Ik my bedroogen vond;
 Ach Amaril! ach Amaril! mijn leven,
 Waer is die vreugd gebleven?
 O vreugd! ô vreugd! waer heen zijt gy ge-
 gen?
 O droom! ô zoete droom! 'k ben in mijn vreugd
 bedrogen.

G E Z A N G.

Stem: Iotho de Perfonne, &c.

IK die uyt minne,
 Meenig zuchjen braek;
 Ik die zoo meenig traentjen stort;
 O mijn Godinne;
 Die al mijn vermaek,
 Mijn wellust en mijn vreugd verkort;
 Ach! ik smelt van rouw,
 Door u strafheyd, wreede vrouw,
 Die niet acht mijn oprechte trouw;
 't Herte smoort in pijn,
 Mits gy u toont te zijn,
 Al te hard, al te wreed tot mijn;
 Ik ben bereyd,
 Uw straf my op geleyd,
 Te dragen; tot de dood die sচেয়.

II.

O Diemer boompjes!
 Die mijn Liefds verdriet,
 Getuygen kost, had hy gehoord;
 O Amstel stroompjes!
 In wiens klare vlied,
 Zoo meenig traentjen leyd gesmoord;
 Als de brakke vloed,
 Persten uyt mijn droef gemoed,

Vergeefs gezeyd, vergeefs geroeyd,
 Als stroom u tegen ebt, oft vloeyd;
 't Is al vergeefs, 't zy koel oft stil,
 Als het geluk niet dienen wil;
 Men leyd vergeefs de riempjes by,
 Het zy te loevert oft in ly;
 Vergeefs gestreên voor ongeval,
 Als 't schip moet aen de lager wal.

Door het leed dat gy, Nymph! aen my
 doet;
 O mijn veld Godin!
 Door uw koele straffe zin;
 Wreed en dwers tegens mijne min;
 Van hoop ontbloot,
 Voel ik my in de noot,
 En wacht mijn uytkomst door de dood.

III.

Als nu mijn sryen,
 Als nu mijn ellend,
 Als nu mijn minne is gedaen;
 En dat mijn lyen,
 't Geen gy my toe zend,
 Zal met mijn dood ten eynde gaen;
 En mijn minnend hert,
 Vytgeteert door liefdens smert,
 Uyt liefde geoffert werd;
 Druk dan dees mijn klagt,
 In uw zinnen en gedacht,
 Die mijn liefd totter dood hebt veracht;
 Denk! hoe getrouw
 Hy was, die om zijn Vrouw,
 Uyt liefde 't leven missen wouw.

Herders-klagt.

Stemme: Yets moet ik u Laura vragen.



Yets moet ik u Boompjes vragen,
 Mits dat gy ziet alle dagen
 Wat hier in dit Bosch geschied,
 Of de geen, die mijn doet quellen,
 Nimmermeer u w komt vertellen,
 Of zy Liefde draegt of niet.

Lieve Telgjes, kost gy spreken,
 't Weien zoud my niet ontbrecken;
 Mits ik trouwe Minne draeg;
 Waerom ik veel droeve smerte,
 Lijd verborgen in mijn herte,
 Mei veel quijning alle daeg.

Ik zie vaek de Beekjes stroomen;
 Ik vraag vaek destomme Boomen,
 Die betreent zijn alle beyd;
 Wie tot treuring haer verporren,
 Dat haer groene Telgjes dorren?
 Maer ik kin ge geen bescheyd.

Gaen ik by de zoete dieren,
 Die zeer vrolijk tierelieren,
 Klaeg ik aen haer mijn verdriet;
 En de oorzaak van mijn weenen;
 Meer geluyt gelijk de steenen,
 Geeft het zoet Gedogelt niet.

Staen de Bloempjes schoon van kleuren;
 Hoort het groene Gras mijn treuren;
 En het Vee dat daer in weyd,
 Is bedroefd van nijnt weggen.
 Ia't is al met my verlegen,
 Om te troosten mijn bereyd.

Zoo ik by de Beekjes come,
 Zien ik droevig na haer stromen;
 Strax is hare loop gedaen;
 Vraag ik waerom zy die staken?
 Om dat u bedroefde kaken
 Zijn ontgierd met brak getraen.

Winden,

Winden, die't geboomt doet buygen,
Woudgy Amaril getuygen
Eens de oorzaak mijns verdriet;
Het verdriet dat my doet klagen,
Zuchten, weenen alle dagen,
Dat het al om haer geschied.

Koom ik met mijn Schaepjes Weyden,
Aen de Bererwijker Heyde;
Yeder schaepjeschrikt bevreest,
Voor 't gedaer dat my deminne;
Daer doet komen in mijn zinnen,
Door 't vernieuwen van mijn Geest.

Hoe my Amaril zag dwalen,
Hier in deze graze-dalen,
Eenig met mijn teere Vee;
Ik begon mijn droev' zuchten,
Maer mijn Amaril ging vluchten;
Duyn waerd in, op strand, na Zee.

Ik gink voort mijn Schaepjes drijven,
'k Lietze zonder Herder blijven
Alse waren by de Bron;
k Heb mijn gang door Duyn genomen,
Tot aen strand, daer ik zag komen
Amaril met Coridon.

Daer by zag ik noch vergaren,
Twee oft drie, van d' Steedzeparen,
Groeten daer op haer manier;
Amaril, na Herders wijze
Die manier begon te pruyzen;
't Was, wat zul' we maken hier?

't Wierd bestemt na duyn te loopen;
Om de graesjes vast te knoopen,
Coridon teeg eerst voor uyt;
Die zoud d' eerste graesjes binden;
Yeder liep met zijn beminde,
Zien wie eerst zoud zijn de Bruyd.

Wat zag ik al vreemde trecken,
'k Hoorden Amarillis sprecken;
Hoe zit Coridon dus stil?
Amaril, nu haer behagen,
Deed met deze letters vragen.
W. W. W. 't Hert W. Wil?

Dat gedaen, ging 't op een scheyen,
Yeder ging zijn Lief geleyen;
Doch voor het vertrek genoot
Yeder Minnaer eerst zijn lusten;
Yeder zijn beminde kusten,
't Leven berde my de dood.

Wat zaegt gy bedroefde oogen?
Kost mijn herte dit gedoogen,
Deze troufschyd, en de spij?
Dus zat ik in mijn gedachten,

Deed vast mijn bedroefde klachten;
Klagende, ging ik haer quijt.

Daer zat ik alleen verschoven,
Zuchtend zag ik eens na boden
Daer de Zon hem had verschuyld;
Schreyend zag ik na de Aerde,
Aerde die mijn droefheyd bærde,
Waerom is het dat gy pruyt?
Waerom blijf ik hier alleene
Op de strand? daer ik steeds weene;
Om dat strand gaf wreede straf,
Niet de strand, maer hier geschiedend,
Dat my Amaril, al vliedend,
Oorzaek tot mijn weenen gaf.

Zy is d' oorzaak dat ik zuchte;
Zy is d' oorzaak door haer vluchten,
Amaril, hoe kan 't geschien?
Daer uw oogen noyt, haer dagen,
Eenig ontrouw in my zagen,
Nocht ook nimmer zullen zien.

Ben ik u te slecht van kleeden?
Ben ik u te plomp van leden?
Ben ik Boerig op-gevoed?
Ben ik onbequaem van wezen?
Werd mijn onneming misprezen?
Oft gebreekt het my aen't goed?

Wild gy na mijn schaepjes kijken,
Die by d' uwe niet geliycken,
Amaril mijn Veld-Goddin,
Wild het minst voor 't meest niet kiezen,
't Meeste, voor het minst verliessen;
Wat schaed u een Schaepje min?

Wild u gunsten hem verliessen,
Die u dienstig zoekt te dienen,
En te rieven u we leugd;
Tracht met zulkeneen te paren,
Daer gy uwe jonge laren
Vrolijk meed verslijten meugd.

Laet die lichte Linkers loopen;
Die zoo seboon in't oog by hoopen
Vleyen, smeeken, met gebeden;
Schoone woorden veel verliessen,
Daer zy schoon me kunnen dienen,
Al en meenen z' er niet een.

Acht haer met, hoe schoont zy smeeken,
Vvacht jou voor die Hoosche trecken,
Door de schijn schoon voor gedaen;
't Is bedrog, wild my gelooven,
D' Herders gaen haer verr' te boden;
Necmt mijn gulle trouwheyd aen.

Stem: L' Avignonc.

Stem: Dertele Venus:

Almogende Godin,
 Uw lipjens zyn 't voedzel van mijn trou-
 we min,
 Ach! Rozmond, ik die my roud,
 In 't binnenst van mijn ziel gewond;
 Toen d' oogen, bewoogen,
 Het hert, tot smert, mijn ziele werd,
 Met hoop gepeyd, van zoetigheyd,
 Die op uw lieve lipjes leyd.

Waer is 'er doch robyn,
 In schoonheyd zoo schoon als uw lipjes zyn?
 Waer is 'er roos, zoo hoog van bloos,
 Die ik voor uw lipjes koos?
 'k Zeg lipjes, wiens lipjes,
 Ik hou, Me-vrouw, met Hemels douw,
 Gesproeyte zyn, waer meêgy myn,
 Kunt laren in mijn droeve pijn.

Ach! of de min my gaf,
 Te zuigen, van uw korale lipjes af,
 De uctar bloed, die mijn gemoed,
 Alleenig door gedachten voed;
 Gedachten, wiens krachten,
 Godin, mijn zin, voên in de min;
 Als ik acnzie, uw lipjens, die
 Ik liefdens dienst ten offer bie.

Al woud Iupijn zyn troon,
 My geven; om daer te varen met 'er woom;
 En noch daer by, zyn heerschappy,
 Ook overgeven woud aen my;
 'k Zoud vlieden, 't gebieden,
 Veel eer, en meer, naer u begeer,
 Mijn Afgodin, in zoete min,
 V dienen met mijn hert en zin.

Ter wereld is geen zoeter zoet,
 Als 't geen de zoete liefde voed;
 Wat penne heeft 'er oyt beschreven;
 De zoetheyd die de liefd kangeven?
 Die 't wil bestaen acht ik verblind;
 Mits liefde alle ding verwint.

AErdige Nymphen! aerdsche pronk,
 Gy die door 't lieve licht,
 Van uw verweende oogs gelonk,
 En over zoet gezicht,
 Van binne, Godinne, op 't alderhoogste tert,
 Mijn verwonnen liefd dragend hert;
 Om ute betoone, ach! over schoone,
 Hoe gy door lonkjes voed, mijn gemoed.
 Gelijk een roosjen, zyn bloeyend bloosjen,
 De Zon onlieden doet;
 Zoo is 't hert door uw oogen schijn,
 En lieve lonkjes op-gequect, om u ten dienst
 te zyn.

Blinkende sterren! oogcn glans,
 Indien de God Iupijn,
 Had aen uw schoonheyd cenig kans,
 Gyzoud, Godinne, zyn (Palleys;
 Voogdesse, Princesse, van 's Hemels hoog
 Daer de Goden zoo menig roys,
 Naer u zullen wenschen, o zoetste der men-
 schen!

In 't hemels hoog gebouw, schoone vrouw;
 Op dat met de vonkjes, van uw lonkjes,
 Den Hemel pronken zou;
 In de plaats van 't morgensterre licht,
 Zoud dan de aerde, aerdsche Nymph!
 ontfangen uw gezicht.

Al mijn Gedachten, Hemels Gods,
 My dringen door 't gemoed,
 En knielen voor uw hooge troon,
 Daer 't hert zyn offer doet;
 Godinne, der minne, 't is liefde die my port,
 Dat mijn ziele geofferd word,
 Aen 't groote vermogen, van uw bruyen oogen,
 Daer kniel ik erebiedig neer, en de sweer,
 Dat ik u zal dienen, mijn liefd te verlienen
 Kan weygeren nimmermeer;
 Zoete Nymph, ontfang die dienst van mijn,
 En laet my in getrouwe liefd uw slaef en Mini-
 naer zyn.

Ho!

Stem: Ceste Cruelle.

Stem: Hansje Ineed, het Koorn.

HOe vaek koom ik mijn schaepjes
 weyden,
 Aen d' oever van den Yssel stroom;
 Daer haer mijn Nymphjen neder leyde,
 En riep haer Herder in den droom;

Dat hy zyn lusjes,
 Aen zyn Herderin,
 Met duyzend kusjes,
 Na zyn eygen zin,
 Zoud boeten in de min.

II.

Zy, door een zoeten slaep bevangen,
 Met bloem en kruydjes in haer schoot,
 En roode Roosjes op haer wangen,
 Lag met haer borsjes hallef bloot;
 Ik woud met kusjes,
 Minne graegt verzaên;
 Door liefdens lusjes,
 Die eens raken aen,
 Maer dorst het niet bestaen.

III.

Ik nam de blaedjes van de Roozen,
 En dekt haer blanke borsjes toe;
 Die ik in 't eelste van haer bloezen,
 Rontzom de zoete speentiens doe;
 O tepel ripjes!
 Aerdig, kleyn, en rond,
 O Rooze klipjes!
 Op Albaster grond,
 Ik ben, en blijf gewond;

IK gae zoo vaek, tot mijn vermack,
 Aen 't Beekje by de Linde;
 En dat alleen, om dat ik meen,
 Mijn Nymphje daer te vinden.

II.

't Gebergt en top, dat klim ik op,
 En ga door het Bosschage;
 Waer Echo meld, en my verteld,
 Zoo menig vryerage.

III.

Och 't is verdriet, als 't oog niet
 ziet,
 Waer hert en Ziel na haken;
 Dat is het schoon, van uw persoon,
 En rood gebloofde kaken.

IV.

Uw lipjes teer, vermogen meer,
 Als Phœbi gulde stralen;
 Dewyl Me-vrouw, des Hemels
 douw,
 Komt op uw lipjes dalen.

V.

Ach! Herderin, mocht ik mijn Min,
 Eens door uw lipjes blussen;
 Een kleyne zaak, is mijn vermack,
 Mijn Nymphjen eens te kussen.

add 3

Noord

Stem : Rogier bon Temps.

Noord-veste Wind verheft dus niet,
 Hoort na 'i gebied
 Van een Godin, wiens hert door-Wond,
 Wenscht dat u buyen,
 Weder na 'i Zuyen,
 Keeren terstont.

Aeolus, eens u w krachten seld
 In haer geweld;
 Op dat zy mach haer liefste vrind,
 'i Zy wat voor baren,
 Hy komt door-varen,
 Geven voor Wind.

Het Scheepje daer u w Lief in sweeft,
 Geen nood en heeft,
 De Wyl dat hy, bezorgde Vrouw,
 Voor buyige Winden.
 Wel Haven zal vinden,
 Met Anker en Touw,

Waer mede 'i Lacht is, zo ik mien,
 Zeer wel verzien;
 Dan doch natuur toond liefdens aert;
 Dat gy Godinne,
 Met trouwe Minne,
 Bekomert waert.
 Aeolus hoort na u w gebied,

Ey! zorget niet;
 Hy geeft zijn Winden zoeter keer;
 Hy voegde ten besten,
 Van het Noord-Westen,
 Na 'i Zuyen weder.

Ik zag dat hy, door yver gaeg,
 Zijn oogjes staeg
 Deed lonken na den Noorden; doe
 Hy quam gevaren,
 Door Minne baren,
 Na zijn Lief toe.

Ik bidde u, Princesse zoet;
 Neemt dit in 't goed;
 Mijn seyling duyd ten besten dorh.
 Verschoont Godinne,
 Mijn zoet beginnen,
 Zonder bedrog.

Stem : Dat Phillis reyft en spoeyt.

OZoete Rozemond!
 Gy die my hebt ge wond,
 En in de morgen stond,
 Mijn geest komt wekken;
 En my, door liefdens wet,
 De zoete slaep belet,
 Ia, kund my van het bed,
 Tot u doen trekken;
 Oft door den droom mijn geest vermaken,
 Door 't kussen van u w roode kaken.

Eer 't morgen licht onsluyt,
 En voerd der Godenbruyd,
 Ter hooger wolken wyt.
 In Zonne stralen;
 Kan ik in stille nacht,
 Van liefdens diep gedacht,
 Door zoete droom verkracht,
 Mins voedzel balen;
 Ik schijn verliedde graegt te koelen,
 V w borsjes, Rozemond! te voelen.

'i Gedacht voorbeeld aen my,
 Mijn Rozemond! dat gy,
 Gelegen aen mijn zy,
 My hebt omarmet;
 En uyt u w mondje blaest,
 De geur, waer meê gy aeft
 Mijn ziel, by d' u w geplaest,
 Door liefd ver warremt;
 Als ik mijn mond leg aen u w lipjes,
 Blaest gy vyolen uyt u w lipjes.

Maer, als den dag my pord,
 En dat ik wakker word,
 Voel ik my in gestort,
 Een schijn voor wezen;
 Als ik tot kennis raek,
 En over-denck de zaak,
 Is ydel mijn vermaek,
 Vyt droom gcrezen;
 En ik, geopent mijne oogen;
 Vind door het droomen my bedroogen.

Stemme : La Orange.

Stem : Zien ik niet onder de, &c.

Het lodderlijke licht,
 Van uw verweent gezicht,
 Zuffrouw, heeft in mijn droevig hert,
 Gevoed, gebaert, een wreede smert;
 'k Beklage,, de dage, ô schoon Godin!
 Dat ik verwonnen bin;
 Nu heden,, gebeden
 U niet bewegen kunnen tot de Min.

Laet varen schoone Maegd,
 De zorgen die gy draegt,
 En twiffeld niet aen Tyters Min;
 Die u standvastig blijft Godin;
 Wát Tyter,, die myt'er, zo menig Maegd,
 Nu hy u liefde draegd;
 Door reden,, my heden,
 Ter wereld niet als u by zijn behaegd.

Ik Min u schoone Zon,
 Waer't dat ik meerder kon
 Doen blijken van mijn trouwigheyd,
 Ik zoud't bevijsen, zoete Mejd;
 Op aerde,, geen waerde, zoo lief voor mijn
 Als uwe deugden zijn;
 O schoone,, tot loone,
 Wensch ik het lieve licht van u aenschijn.

't Is Tyter, schoone vrouw,
 Die garen boeten zouw,
 Zijn lusjes aen uw jonge jeugd;
 En kussen eens met zoete vreugd,
 De tipjes,, uws lipjes, bevocht Zuffrou,
 Met zoete aessems douw,
 De bloosjes,, als Roosjes,
 Ik van uw lieve kaekjens plukken zou.

Ey schoone! slaet eens op,
 De vensters, die in't top,
 Van't hooge voorhoofd schoon ontdaen,
 Al flikkrend alstwee Sterren staen;
 Met Boogjes,, pas hoogjes, het brandend
 licht,
 Van uw lonkend gezicht,
 't Vermoogen,, uws oogen,
 De brand der Minne in mijn boeze sicht.

Als het avond lugje daelde,
 En de Zon va't westen schoor;
 Als mijn geesjen aessem haelde,
 Uyt het lieve avond rood;
 Zoete vreugde my beving,
 Als de Zon te bedde ging.

II.

Als de Maen weér was ontloken,
 Midden in zijn volle pracht;
 Daer de Zonne was gedoken,
 En zijn reyze had volbracht;
 Koom ik aen de Water kant,
 Van de zoete Zuyder-strand.

III.

Daer de Maen haer bleke stralen,
 Op de baren schijnen liet;
 Daer mijn Nymph alleen ging dwalen,
 Dien ik zag, maer zy my niet;
 Die in zoeten avond koelt,
 In de Zee haer voetjes spoeld.

IV.

Maer mijn Nymphje heel bedrogen,
 Door de drifjes van het nat,
 Dat al ruysschend quam gevlogen,
 En tot aen haer knietjes spat;
 Word gestoort, en neemt een keer,
 Met zoo ziet zy my van veer.

V.

Ik, by haer aldaer gekomen,
 Neem haer zoetjes by der hand;
 Gaende na de groene bomen,
 Daer veel Roosjes staen geplant;
 Daer zy in de Mane-schijn,
 Vlocht een Roozen kranffelijn.

VI.

'k Hoorde haer een Liedje quelen,
 Dat zy zoet en geestig zong;
 Waer door zy mijn lust tot spelen,
 Van dat geestig deuntjen d'vong;
 Ach! wat was't een lief gespeel,
 Zy haer stem, en ik mijn Veel.

Vliegt

Stemme: Rogier bon Temps.



V Liegt snelle Winden haest voor heen,
 Na Charileen;
 Bruyst, schommelt zoetjes, brakke stroom,
 Met zuyer vlaegjes,
 Dan hoog, dan laegjes;
 Tuys! dat ik koom.

II.

Ey! zoete golfjes van de Meer;
 Springt op en neer;
 Ey! blaauwete tijen, drifft u w vloed,
 Met snelle Stroomen,
 De Eyke Boomen,
 Eens ruyssehen doct.

III.

Slaet zachjes regen't swakke Riet;
 Tot dat zy ziet,
 Mijneyt-gespannen, Zeyltjes staen;

Door gunst der stromen;
 Voor wind af-komen,
 Met min belaeën.

IV.

Wanneer ik kom ter plaets daer zy;
 Zal zien na my;
 Zooskiet mijn tong, ó God Iupijn;
 Dat zymet reden,
 Mach aen-gebeden
 Werden van mijn.

V.

Eerbiedig vallen haer te voet;
 Met heusche groet;
 En klagen van mijn sware pijn;
 Op dat met luffes,
 Drie zoete kuffes,
 Mijñ well' komst zijn.

Laes

Stemme : Si ceste Malheureuse.

Stemme : Mijntroost, mijn hert,

L Aet u wteere Telgjes buygen,
 Spraekeloos geboomt;
 Beekjes wild mijn droefheyd tuygen;
 Als gy ruysfchend stroomt,
 Door Duyn, door Zand,
 Door Berg, door Land,
 Met groente Linde dicht beplant.

II

Als Dorilea hier komt weyen;
 Eenzaam met haer Vee;
 Tuygt dan al het droefvig schreyen;
 Dat ik om haer deë;
 Ach! Boompjes treurt;
 Ey! Telgjes scheurt;
 Tuygt haer het geen hier is gebeurt.

III.

Wanneer zy de zachte tredjes;
 Herwaerts heene stiert,
 Met haer fiere stukze Leedjes,
 Door de Lommerf wierd;
 Stort van uw blaën,
 Dan al's getraen,
 Dat gy, ô Telgjes! hebt gelaën.

IV.

Druypt zachjes op haer roode kaken,
 Dringt in haer gemoed;
 Glijd zoetes van de gladde daken,
 Mengt u in haer bloed;
 Dat zy beproeft,
 Hoe 't hert bedroeft,
 Door trouwe Minne troost be hoeft;

A Ch zoete min!
 Gy die mijn Zielen zin;
 Gy die mijn bloed, ja mijn gemoet, geheel
 door wroet;
 Eylaes, eylaes! wat voor een smert,
 Lyd ik in mijn verliefde hert?
 Wat hel, wat quel, wat innerlyke pijn be-
 rooft my alle vreugd;
 Eylae? in droeve rouw,
 Door d' oogen van Mevrouw,
 Verdort mijn jeugt.

II.

Ik bengestelt
 Als Was dat leyden smelt;
 Door Zonne-schijn, al' zoo verdwyn, ik in
 de pijn;
 Ach! in de pijn van minne vlam,
 Die my mijn vrygheyd benam,
 En vloog, door 't oog, in mijn verliefde borst
 waer eerst de min ontsproot,
 Als gy my maer een vonk,
 Dat is een zoete lonk,
 In 't herte schoot.

II L

Als ik de Maen
 Zie by de sterren staen,
 Mijn Zieltje zucht, door liefd bevrucht,
 aenschouwt de lucht
 Met stralen van het sterre licht,
 Verloonde mijns liefs gezicht;
 Ik denk, een wenk, die mijn Godin uyt d' He-
 mel van haer oogtens schiet,
 Is als de sterreu zyn,
 Die men in glans en schijn,
 Ten Hemel ziet.

Stemme: Engelsche klokken-dans. Stem: Schoonste Nymfhe in &c

Wat is 't een vreugde,
Wanneer de leugt het zoete vryen
pleegt;
Wat is 't geneugde,
Wanneer de liefde tot weder liefde beweegt;
Hoe zoet, voldoet de liefde zielen zin,
Door lustens van de min,
Ter Ziel gesloopen in;
Als omhelzing en gezocht,
Liefdens offerande doen,
Aen de lieve liefde Godin.

II.

Geen zoeter lustjes
De wereld geeft aen 't herte van de jeugts,
Als dat met kusses,
De liefde haer tijd besteed in liefdens
vreugd;
Daer hy, en zy, betrachten liefdens zoet,
Daer liefde kussens voed,
Daer liefde liefde voldoet;
Liefde met liefde geëvenaerd,
Is een Hemel op der Aerd;
In 't verliefde liefds gemood.

III.

Als min met minne,
't Geminde peyd, en woekerd in 't gevry;
Wie kan 't verzuime,
Hoe zoet dat daer de liefdens vreugde zy;
Daer tien, voor ien, de zoete liefde geeft;
Als Ziel om Ziele sweeft,
En Ziel in Ziele leeft;
Daer de liefde in 't geblus,
Van het liefselijk gekus,
Noyt een vol gsmoegen heeft.

De de Wereld wel in ziet,
Zy is niet,
Als een woeste See vol baren;
Ach! de Wereld is een klip,
Die het Schip,
Na de duyst're grond doet varen.

II.

't Schip gelijk ik by de Mensch,
Die zijn wensch
Gaet in 's Werelds lust gebruyken;
's Werelds wellust is de klip,
Die het Schip
Na de duyst're, grond doet duyken.

III.

't Prikkel dat zijn ziele wond,
Is de zond,
Sonden zijn de woeste baren;
Rijkdom is haer ebb', en bloed,
Die 't gemood
Met haer golvren kom beswaren.

IV.

Hoe verkeerlijk is den Mensch?
In zijn wensch?
Soekt op Aerden 's Werelds lusten;
Maer de wisse dood ons leerd,
Het verkeerd,
Als de Siele zoekt te rusten.

V.

Hemels-Prins, gunt my alleen,
Te betreên
Vvegen, die my mogen leyden,
Door 't gezelschap van de Deugd,
Na de vreugd
Van des Hemels eeuwigbeden.

Stem: Phyllis quam Phylander &c. *Stem:* Wakkere voetjes, &c.

Door 't verloopen van de tijden,
Keerd de droefheid weder in vreugd;
Rozemond, het droevig lijden,
Dat ik leed om uw jeugd,
Door een zoete Minne-brand,
Slaen ik willig van der hand.

II.

Phyllis was het eerste vonkje,
't Welk mijn jonge borst onstak,
Wanneer een lieff'lijk lenkje,
Vyt hare oogjes brak;
Op-gepronkt van de natuur,
Met een timelend gegluur.

III.

Met twee purper roode Roosjes,
Bloeyden 't sneeuw wii kaekel-vel;
Schaem-root vermengde bloosjes,
Die ik niet vergeten zel,
Stonden als een pronk ten thoon,
Op uw witten wangetjes schoon.

IV.

Phyllis, als ik mijn gedachjes,
Op ons oude Minne voe;
Send ik wel drysend lachjes,
Wanneer oogjes toe;
Dat zy zien de vriendelykheid,
Die daer in mijn hertje leyd.

V.

't Oude zal een nieuw verwekken,
Phyllis vleit een Roosje-krans;
Laet my ten dienst verstrekken,
Te leyden aen den dans,
Phyllis aen Amyntas hand,
Die met vreugd de Meje plant.

VI.

Voor de prache van Hoofsche zye,
Kies ik nu een Boere py;
Voor Steedze pronkerije,
De keurige waerdy,
Van de Roosjes, van 't gebloemt;
Daer een Herderin op roemd.

Eylaes! wat dwinge mijn swak gemoed,
Tot tranens-vloed?
Wat port mijn hertje tot geveen?
Wat droefde plagen, doen my dus klagen?
't Is buyten reën;

II.

Dat gy, door 't af-zijn, mijn bedroeft,
Soo lang vertoeft;
Eylaes! wat is er in de weeg?
Vwaer dat ik kome, ik ben vol schrome;
't En is geen deeg.

III.

Steets komt my droevig in de zin;
De zoete Min,
Die gyen ik, met zoet vermaek,
Van lieve lussjes, en zoete kusjes,
Gebruykten vaak.

IV.

Het schijnt een Engels zoete aerd,
My 't hert beswaerd;
Om dat hem daer verborgen houd,
Dien ik mijn leven, door 't over-geven,
Heb toe-vertrouwt.

V.

Wanneer, wanneer zal 't doch eens zyn?
Dat hy by mijn,
Hem neder stellen zal te rust,
Eerbiedig groeten, en vrolyk boeten;
Mijn lieve lust.

VI.

Cupido toend uw gunst aen mijn;
Ontslaet van pyn
Mijn hertje, dat zoo vaak bedroeft,
Door liefds toeneeygen, om dat mineeygen;
Soo lang vertoeft.

Stemme: Wanneer ik slaep,

Stem: Verheft u diep, &c.

Rijst uyt den slaep, rijst op, *Aurora* zoet,
Op dat u w komst de nacht verdwynen doet;
Slaet u w Paerden aan, d'wingt de blecke Maen
Dat zy voort vertrekt, en den dag op-wekt,
Na wiens komste dat ik haeke;
O dag! ô lichten dag! wild naeken.

Gelijk een Roosjen zoet,
Zyn struykjen cieren doet,
Door lieffelijke kleur,
En bloeyzels van zyn blaên;
Die met een zoete geur,
Aen't groene struykjen staen.

II.

Steekt uyt u hoofd des Hemels hooge top,
O gulde Zon! en sluyt u w Zalen op;
Zegt dat *Flora* komt, plukken het geblomt;
Zend de *Nymphjes* uyt, om *Laurieren* kruyt,
Om't *Lauriere* Kruyd te vinden;
Ik zal mÿn Lief een *Krausje* binden,

Wiens knopjen open gaet,
Wanneer den dager aed,
De gulde Zon verspreyd;
En droogd het peerle nat,
Dat op het struykje leyd,
En ciert het Rooze blad.

III.

Met *Roosjes* rood, en *Bloempjes* zoet door-
breyd,
Waer op den dou w noch versch en zuiver leyd;
Die hier neêr-gestort, uyt den Hemel word,
Op dit groene Lof, daer ik plukke of,
Bloempens schoon, die ik vast hechte,
Aen een *Kransje*, dat ik vlechte,

Soo doet gy schoonste meê,
Wiens kaekjens win als snee,
Gesprenkelt met een bloos,
Op zilver wite grond,
Beschamen d' schoonste Roos,
Dat op zyn struykjen stont.

O! schoone Rooze blaen,
Met *Nectar* dou w belaeen;
Ach! of de Son van min,
Door krachten van het oog,
De *Nectar* dou w Godin,
Eens van u w lipjes zoog!

IV.

Het *Schaepjen* teer gaet weyden door het gras,
't *Herdentje* vouhy by zyn *Schaepje* was;
't *Ruyge Geyse* teer, loopt vast heen en weêr;
Klimt hei spitste top, van't *Gebergte* op;
't *Loopt* heenen weêr deur alle hocken,
Om zyn *Veder-paer* te zoeken.

Tot lessching van de brand
Die door mÿn inge want,
En al mÿn leden trekt;
Ja zielen zinnen smert,
Ey! kusjes, my verstrekt,
Een voedzel voor het hert.

V.

Den *Herder* zoet, met zÿne *Herderin*,
De lust voldoet, van zyn volwenschie *Min*;
Leggen mond aen mond, in den morgen-stond,
Als de *Schaepjes* gaen, hare lust verzaên,
In de *Klavyr-ryke* dalen,
Als de gulde Son komt stralen,

Och! of een zugjen kon,
Verstrekken my een Son,
Om't *Roosjen* van u w jeugd
T'ontlukken, schoone *Vrouw*!
Gy weet niet met wat vreugd,
Dat ik het plukken zou w.

Stemm: Si tanto gratiosa,

Siem: Si vous ne voulez me gerir.

O zoete brand van minne,
Die in myn hert u w' routhjens hebt
Ontsteeken;
Voert my by mijn Goddinne,
Daer ik met haer in eenzaamheid mach,
spreken,
Hoe my de tyd, van 't af-zijn spijt,
Wanneer ik haer moest der ven;
Ongunst der Goden,
Doet my wel duyzend dooden,
Om haer ster ven.

Is 't Aerdrük o'vertoogen,
Met wolken s'ert en dikke duysterheden;
Mijn Engel sluyt haer oogen,
En slaapt gerust, ach! leyder, mijn gebeden,
En minne-klacht, zyn niet geacht;
Ha! wreede moorderinne;
Moet ik verliezen,
Mijn leven, door het kiezen,
V te minne?

Voeg ik mijn geest tot slapen,
Soo zeyd de Min, wech zoete dieverije;
Daer is geen rust geschapen,
Voor die, die haer begeven om te vrije;
Nu ik begin, met zoete min,
Te doeden mijn gedachten;
Voel ik, mijn eygen,
't Gemoed, en zinnen neygen,
Tot veel klagten.

Door oorzaak dat'er wettten
Sijn, wiens verbond my doen van wreedheid
klagen,
En zoekente beletten,
Mijn liefde die ik u zoo lang zal dragen,
Als op die Dal, mijn ziele zal,
In 't lievend lichaem s'werden;
Hoop zal mijn peyen,
Tot ziel en Lichaem s'cheyen,
Door het ster ven.

O Flora! ydelis u w' roem,
Met waerheyd kund gy niet getuygen,
Dat de Bytjens zuigen,
Heunig uyt een bloem;
Geloofi, het heunig Bytjen loeft,
Niet uyt de zoetste bloemp'es die gy geeft!
Maer door de Nestar dou w,
En lipjes van Me-vrou w.

II.

Waer op, als zy lest lag in rust,
Een Heuning Byt, en quam gevlogen,
Heeft haer mond gezogen,
En met eengekust;
Zoo koom ik even op het slag,
Daer ik het Bytjen aen haer lipjes zag
Daer 't op en neder vloog,
Den heuning-dou w uyt zoog.

III.

O! dacht ik, zoete heunig dief,
Nu zal u Flora wis verdoemen,
Mits gy zuugd voor bloemen,
Lipjes van mijn Lief;
Die met meer zoelheyd zyn vermengt,
Als wel de Roosjes zyn met dou w besprengd;
O! docht ik op dat pas,
Die ook een Bytjen was.

IV.

Dat ik een heunig Bytje waer,
Ik zoud het stroyenhuys verzaken;
En mijn Nesje maken,
In 't gekruysde haar,
't Geen swierd om haer gekloofde kin;
En storten daer de zoete heunig in;
Hoe kost ter wereld mijn,
Een liever Nesjen zyn.

Stemme: Pronkje van de Maegden.



Tyt, **O** Orzæk van mijn vreugde,
 Is mijn brand te blussen,
 Spiegel aller deugden,
 Weygert gy te kussen?
 Mach ik ondertusschen,
 Mijn straffe Galatbé,
 Met pronkjes, van lonkjes,
 Niet kijken, jou prijken?
 Wat doeje dan meê?
 Waer toe zoo af heerig?
 Kan't u niet vermaken?
 Daer ik zoo begeerig,
 't Gebloosde kaeken,
 Gaerne eens zoud raeken,
 Mijn straffe Galatbé,
 Wat lykt het,, 'ont wjkt 'et,
 Met mylen,, en pruylen,
 Wat doeje doch meê?

Kijkt eens uyt uw oogen,
 Die gy met uw sluyer,
 Dicht hebt over-toogen,
 Nu ik met u kuyer,
 En hoe langer hoe luyer;
 Mijn straffe Galatbé;
 Wat bedryffe,, wel kuyfe?
 Om lusjes,, van kusjes?
 Wat doeje dan meê?
 Galat. Tyter zit doch stille,
 Wat beduyt dit quellen?
 Deze malle grille;
 Die jou'r hooft onstellen;
 Waer toe al dit lellen?
 Gaet weg, laet mijn met vrec.
 Tyt. Nou Troosje,, een poosje,
 Weest groentjes,, geeft zoentjes,
 Zoo zelve weêr meê.

Hemelsche Banketjes ,
Zuyker zoete vleytje ;
Hey! noch even netjes ,
Zoete lieve Meysje ;
Troosje, noch een reysje ,

Zoo laet ik jou met vrê ;
Wat zoo ziet , die niet vliet
Voor lusjes , van kusjes ,
Die zel dan vrêr meê ,

Stem : Schoonste Nympe van &c.

Stem : Schoonste Lerinde.

OCh! wat port mijn jonge hert ;
Tot de sner t ,
Die my meenigmael komt plagen ;
Hooge Goden , hoe dus wreed ?
't Is mijn leed ;
Wacrom hebt gy my ont dragen ,

D' afgod ? die mijn hert en zint ,
Door de Min ,
Heeft geboeyt aan zyn begereen ;
Vlucht , na dat ik ben gereet ,
Om sijn leet ,
In vermack te doen verkeeren .

Ach! bedroefde Eeuw , en tijd ,
Wat een spijt ,
Toont gy nu aen my , door 't scheyden ;
Wacrom buyten Liefds bestek ,
In 't vertrek ,
Liefs Lief niet met ons beyden ?

Daer ik met mijn hert en zint ,
V bemin ,
En beminnen zal als eygen ;
Hoop en Vrees die voeren strijd ,
Tot de tijd ,
Het geluk tot ons wil neygen .

Zoo ik 'snachts , door 't slapen kom ,
In een droom ,
D' oude vreugde mij in beelde ;
Ia ik schijn met zoete lust ,
In mijn rust ,
S'wemmend in een Zee van weelde .

En ik roep met luyder stem ,
Dan na hem ,
't Schijnt een Echo weêr te roepen ;
Mocht ik van die lieve mond :
Die my wond ,
Steels - wijs nou een kusje snoepen .

Alle mijn zygjes , alle mijn klagjes ,
Alle mijn traenytjes . al mijn geweën ;
Alle mijn zinnen , al mijn gedachjes ,
Reyzen ten hoogen Hemel heen ;
Om voor de Godd , en 't opper-recht te dagen
Hem , die in zyn lagen ,
't Maegdelijk gemoed
Heeft vast geboeyt , door lust van minne vlagen ,
Dies ik zal beklagen ,
't Leet dat gy my doet ;
O kleene God ! gy die mijn hert en zint
Stoekt in de minne-brand , en vlammen
Van de min .

't Is tegen eer , tegen wet , tegen reden ,
Dat gy u w felle pÿlen spild ;
D' onriipe Roos myns teed're leden ,
Van zyne struyken rooven wild ;
Ach Minne-God ! wat d'wingt gy my te minnen ?
Daer mijn jonge zinnen ,
Zyn gelijk de blaën ,
In wien de Bloem besloten leyd van binnen ,
Cyberé , Godinne !

Hoe kan dit bestaen ?
Ach ! ach ! ik bid , dier bengel doch verbied ,
Dat hy op my zyn piÿtjes niet en schiet .
Wie heeft een knoppen oyt gebroken ?
Wie heeft het van zyn struyk gedaen ?
Eer dat het roosjen was ontloken ,
Met inkarnate blor van blaën ;
Zoo is mijn jeugt ook onbequaem van jaren ,
Omin echt te paren ,
Dies ik bid dat gy ,
Vw piÿtjes wild op my zoo lange sparen ,
Tot dat ik er varren
In de liefde zy ;
Een Maegde jong in hare jeugd gedryt ,
Rackt al t' vroeg haer vreugd en vrybeyd quijt ,

Stem: Verdwaelde Koninginne.

Stem: Ik schouw de wereld aen.

- Herder. **B**Ataefliche Veld Godinne,
Om wien ik met geklag,
En vruchtlooze minne,
Verlijt zoo menig dag.
- Herderi. Ey! Herder swijgt,
Mijn aenschijn krijgt,
Een bloesje door uw boerte;
Mijn hert ontsteekt,
Door 's geen gy spreekt,
Mijn Zieltje met ontroerte.
- Herder. Hoe konnen uw gedachjes,
Vermoeden zulks op mijn?
Dat ik in minne klages,
Beveynst, en valsch zoud zijn.
- Herderi. Ten maer niet vreemd,
Want men verneemt,
Vn loofheyd alle dage;
't Is maer in schijn,
Dat gy aen mijn,
Om weder-min komt vragen.
- Herder. Wanneer hebt gy 't bevonden,
Verdoelde Herderin?
Dat ik tot een'ger stonden,
Geveynst heb in mijn mis;
Oogt op mijn Vee,
Mijn Grysjes meê,
Die om haer Herder treuren.
- Herderi. Zoo, Herder, gy,
Niet gekt met my,
Zal u mijn troost gebeuren.
- Herder. Zoo laet my dan de lipjes,
Die 't hert hebben gewond,
Van uw korale lipjes,
Bedrukken met mijn mond.
- Herderi. Zacht, Herder, hout,
Niet alto stout;
Te veel laet 's hert zijn rust niet.
- Herder. Ik bender veur,
En moet 'er deur,
Te weynig boet de lust niet.
- Herderi. Wie zoud gy door het vleyen,
Van uw beleefde tong,
Niet weten te verleyen?
Hoe zeer haer straffheyd dwong;
Vn Geest vermeekt,
Tot liefde trekt,
Met zoete brand der minne.
- Herder. Zoo veynst geen meer,
Boet mijn bekeer,
Vytmuntend Herderinne.
- I**K weet niet wat mijn schort,
En wat mijn steeds verport,
Tot dit meemoedig zuchten;
Waar dat ik ga, of sta,
De droefheyd volgt my na,
Doet blydschap van mijn vluchten.
Eylaes! de nare nacht,
Die voed mijn geest met klacht;
In plaets van rustig slapen,
Geniet ik slapens lust,
Zoo zeyd de Min; de rust,
Is voor u niet geschapen.
't Gedacht dat steld mijn veur,
De schoon gebloofde kleur,
Van haer Roos-roode kaken,
Die de natuur met kunst,
Door Goddelijcke gunst,
Ging in mijn Nymph welmaken.
't Alb ster voor-hoof mit,
Daer 's krullend haar om zit,
Haer Roos rood bloofde wangen,
Staen op een zilv're grond,
Waar goude Lokjes blond,
Krullende over hangen.
Als ik uw heusche reên,
Met minzaemheyd gemeen,
In mijn gedacht laet komen;
De hoop die port my aen,
Dan tot mijn Lief te gaen,
Maer vrees doet my m'êr schromen.
T'ontdekken u mijn hert,
En d'oorfronk van mijn smert,
Met klachtige gebeden;
't Schaepe dat de Wollef ziet,
Verbaest en angstig vliet;
Zoo d. et mijn Nymphje mede.
Ik kniele voor u Beeld,
's Geen 't af-zijn my onsteeld,
Doch Nymph door u begeeren;
Vvaerom au schuw voor mijn?
Zal 't niet eens anders zijn?
Zal 't, Lief, niet eens verkerren?
Dat onze zieltjes haer,
Vereenen met malkaer?
Die nu oneenig smerven;
Oneenig, om het goed,
Dat liefde scheyden doet;
Goddin! Gedenkte te sterven.

Stem: Ik min mijn Herder.

Stem: Si c'est pour mon, &c.

Herder. **S**choon Herderinne,
Ik die u minne;
Waer van de boomen,
En de water stroomen,
Getuygen zullen zijn;
Ik draeg u liefde, draegte Weer tot mijn.

Herderi. Ik hoor u spreken,
Maer zie geen teken;
Noch boompjes buigen,
Noch geen stroompjes tuygen,
Dat gy my liefde bied;
Ach! Herder, Herder, boompjes spreken niet.

Herder. Zoo zal ik roonen,
Mijn over-schoone,
Met hert en zinnen;
Dat ik u beminne,
En liefde dragen moet;
Dus mijne liefde met de uwe voed.

Herderi. Het zijn maer woorden,
Die 'k van u hoorden;
Daer op te bouwen,
Is een misvertrouwen,
De tong is veer van 't hert;
Wie licht gelooft, wel licht bedrogen werd.

Herder. Ach! Heunigbeekje,
Mijn Nymph, wat spreekje?
Dat ik zoud liegen,
En mijn Nymph bedriegen,
Vertrouwt dat niet op mijn;
Hoe zoud dat kunnen in uw Herder zijn?

Herderi. Moogt gy dat vragen?
't Beurdt alle dagen;
Met Vrysters gekken,
En haer eer bevlecken,
Is buyden daegs gemeen;
Schoon hondert Pryers, ik geloof 'er geen.

Herder. Ik wil wel weerin,
Dat ik ter eeren,
Vzoek te trouwen;
Voor mijn Echte Vrouwe,
Door ongevalste min;
Gund my Weer liefde, lieve Herderin.

Herderi. Draegt gy my minne,
Met hert en zinnen?
Dat zulks geschiede,
Kan ik niet verbieden;
Tijd zal getuyge zijn,
Wat uwe liefde vermogen zal aen mijn.

TYter ging onlangs verwejen,
In het kriecken van den dag,
Daer zijn droeve Laura lag;
Zag d' omooz'le Schaepjes weyen;
Die bekommert met de Min,
Waren van haer Herderin.

Laura dreevig van gedachten,
Voeden vast op het verdriet,
Hoe dat Tyter haer verliet;
Sprak in 't end met droeve klachten;
Tytter, ontrouw gy mijn dient,
Nu uw hert een ander mient.

Berst benaande tranens-beken,
Tot mijn droeve oogjens uyt;
Stomme traentjes, maekt geluyd;
Bange zuchjes, kostt gy spreken,
Tot getuyge, dat mijn hert,
Om mijn Tyter lyd veel smert.

Ach cylaes! 't is al verlooren,
Teere Schaepjes, treurd van reuw,
Tytter is zijn Liefontrouw;
Tytter die en wil niet hooren,
Na de klagen van mijn Min,
Daer ik zo bedroeft om bin.

Tytter, Tyter, stelt u wooren,
Na de stemme van mijn klacht;
Doet het geen ik heb betracht;
Tytter kan ik niet bekooren,
Door mijn trouwe Minne smert,
Wie versteende Herders hert?

Kan mijn klagen u niet deeren?
Zoo be weegt dan door de vliet,
Die ik nyt mijn oogen giet;
Ziet mijn hert in druk uyt-teeren,
Om dat Laura voeld de pijn,
Tytter van uw Weerd af-zijn.

Tytter mocht ik met u doelen,
Door 't gebergte, Bosch, en Dal,
Ik verliet mijn klachten al;
't Geen mijn hertje draegt verhooren,
Zoud ik brengen aen den dag,
Zoo ik eens mijn Tyter zag.

Maer demijl! 't gezicht moet der ven
Tytter, daer ik zoo om zucht;
Tytter, die van Laura vlucht;
Tytter, ach! Gedenkt te sterven;
Tytter, ach! wat is 't my pijn,
Tytter, zonder u te zijn.

Stemme: Weest Nymph gegroet, &c.



SOo dra de Zon, zyn hoofte begon ;
 Te steeken wyt het hoog gebouw ,
 Daer hy Aurora sieren wou ;
 Nam ik voor mijn ,
 Al eer de Zonne-schijn ,
 Zyn straeltjes op de Lommer spreyd ,
 Te gaen daer Lerinde Schaeppjes weyd ;
 Mijn oogjes die zagen niet als ellend ,
 Zoo haest ik het Boschje maer quam omtrent ;
 Dicht by het Beekje , ô droevigen dag !
 Al zuchtende daer Lerinde lag .

II.

En riep vast wyt , met naer geluyd ,
 Waer vlucht mijn mijn Lief Amyntas heen ?
 't Is tegen met , tegen aar , tegen reën ;
 D' onnoosle Blaes ,
 Die aen de Lommer staen ,
 Die zullen zyn tot een verrijd .

Van uw ontrouwhayde' mijnder spijt ;
 Amyntas , was al dat zy riep ,
 Vermoogte gy te vluchten wannser ik sliep ?
 Omringelt , bezingelt met Telgjes groen ;
 Hoe meugd gy Lerinde die ontrouw doen ?

III.

† Na dit geklag „ Amyntas zag ,
 Zijn Veld-Godin met vrees belaën ;
 Is weder by haer zittén gaen ,
 En heest met lust ,
 Gezoent , gekust ,
 Gerwentelt in het rugge gras ,
 't Scheen dat het spel op 's zoestse was ;
 Ey ! moordme niet , moordme niet , riepze wijf
 Lief ,
 't Zalje niet schaden , 'k ben schalm , noch dief ;
 Lerinde , Lerinde , Amyntas zey ,
 Mijn Lammetjes grazen in Klaver-wey .

KLAEG-LIED.

Stem: Bayse moy ma, &c.

Stem: Si tanto Gratiola.

Natuur door liefds vermogen,
 Deed u, mijn hert op offeren met waerde;
 V, die door 't licht dijns oogen,
 Feel meer vermooge, als eenig schas op Aerde;
 O sterke kracht, o Vrouw-wacht!
 Wie heeftse u gegeven?
 Vw schoonheyds zoetzel, de welke is het voedzel,
 Van mijn leven;

Maer ach! wat mach 't my baten,
 Nu dat gy my mijn voedzel gaet onttrekken;
 Zal ik Vrouw Venus laten,
 Een Altaer, Lief, met brandend vuur bedekken;
 Op dat ik kniel, mijn droeve Ziel,
 Mach offeren de Goden;
 Ik zal mijn herte, door onverdiende smerte,
 Zelfs dooden.

Zoo gy niet wild verkeeren,
 Popzet Vreud, dat gy hebt voor genomen;
 Mijn diensten niet begeeren,
 Waer door ik zoek mijn Lief by u te komen;
 Eylaci, och! wat wil ik doch?
 't is al moeyten verlooren;
 Want mijn Goddinne, een ander tot haer Minne,
 Heeft verkooren.

Waerom ik droevig weene,
 Met naer gepeyns verlyt mijn longe dagen,
 Met zuchten en met steenen,
 Met droef getruur, en innerlijk geknagen;
 De duyf're nacht, de meeste klacht,
 Bregt in mijn droeve zinnen;
 Dat gy met lusten, zult by een ander rusten,
 O Goddinne!

Ik denk bedroefi zoo vaeke,
 Als gy met vreugd uw lusten zult genieten;
 En op het zoest vermaeken,
 Zoo zal ik zijn in 't midden mijns verdrieten;
 En nemen dan, het bedd, waer an,
 Ik denken zal mismoedig;
 Dat mijn Goddinne, geniet de lust der Minne,
 Overvloedig.

Princes gy meugt verkiezen,
 't Geen in uw zin het meeste schijnt te wezen;
 Maer 't meest zult gy verliezen,
 Mitsdien het meest is nyt het minst geverzen;
 Dat is Godin, mijn trouwe Min,
 Wien trouw, de trouwste herten,
 Om u te Eeren, de alder-grootste Heeren,
 Wel wil loeren.

Soete Nymph, hoe komt het by?
 Dat ik moet verlaten,
 Al de kusjes, al 't geury,
 Al de zoete praten,
 Al de lachjes, al 's gelonk,
 Al 't gegierzel, al 't gepronk,
 Al de lieve lusjes,
 Van uw zoete kusjes.

Kusjes, ja noch boven dien,
 Al de lieve gluurtsjes,
 Die gy my zoo vaek liet zien,
 Met veel Minne-kuurtsjes;
 Ia u Wezen, zoete Mejd,
 Heeft my duyndend vaek gezeyd,
 Dat ik zoud mijn zinnen,
 Stellen tot het Minnen.

Pronk van alle Nymphjes braef,
 Nu ik heb verkooren,
 Vind ik my u w eygen slaef,
 Al mijn lust verlooren;
 Al de straeltjes, al het liebt,
 Van uw Goddelijk gezicht,
 Die mijn brand onsteken,
 Zijn my af-ge-weken.

Is het om dat Tyter ken
 Zoeter met u vleyen?
 Denkt dat ik wêr trouwder ben,
 Waerom wild gy scheyen?
 Of byschoone woordjes geeft,
 Dat is 't ook al dat hy heeft;
 Tyter zoekt maer kussen,
 Om zyn brand te blussen.

Maer ik zoek, mijn Engel, staeg,
 Door Cupidoos krachjes,
 Vte dienen alle daeg,
 Met veel lieve nachjes;
 Minnelijk, met zoete vreugd,
 Te voldoen u w jonge leugd;
 Hierom Amavillis,
 Mind my zoo 't u w wil is.

Mocht ik eens mijn Lipjes wêr,
 Met uw mond bedouwen;
 En woud gy uw Lipjes teer,
 Aen de myne bouwen,
 Hemels vreugd zoud my zyn;
 Ik vertrouw dat zelfs lupijn
 Zoud van d' Hemel dalen,
 Om die vreugd te halen.

Stem: Periofta, die met trage &c. *Stem*: Rozemond waer gy vlied.

GRucella, die gekroonde tepels toogd,
 Waar door de Lent uws jeugds is op-ge-
 qeekt,

Als gy de Borften van uw Moeder zoogt,
 Aen wiens volmaakte ſchoonheyd niet ont-
 breekt;

Heeft u Natuur met graegten zoo begaeft,
 Dat ſchoonheyd heeft uw dorften zelfs gelaeft.

I I.

Ha! ſchoone, die met uw verweend gelaet,
 Door heuſch beſtier, mijn koele borſt ontſonkt,
 Als gy de glans van uw bruyen oogjes ſlaet
 Op mijn, en my eens lodderlyk toe-ſonkt;
 Dan denk ik, ach! wat of de Nymph verwekt,
 Dat zy mijn tot haer tergend lokt, en trekt?

I I I.

Maar als ik mijn dan weerte recht bedenck,
 En dat de vrees mijn kranke hoop beſtrijdt;
 Drukt my dat ik mijn hert in tranen drenk;
 Om dat ik denk, Goddin, gy veynzond zy't;
 Veynſt niet voor mijn, die 't veynzen niet ver-
 ſtaet;

Is't dat gy'tmeent, uw meening blyken laet.

I V.

Zoo zal ik u, Goddin, met alle deugd,
 Doornblyken, dat ik niet ter wereld acht,
 Zoo aengenaem als uwe jonge leugd,
 Wiens Lenten bloeyd ſtadig in mijn gedacht;
 Gy zoud voor waer, bevinden mijn, Goddin,
 Trouw in uw dienſt, ſtamvaſtig door de min.

V.

Minne die ik tot mijn beminde draeg,
 Maer zonder hoop, eylaes! van weder min;
 Be weegt gy niet door 't klagen dat ik klaeg?
 Hoe of ik dus tegen mijn zelven bin?
 Wat ik bemin, die, die mijn Min verſmaect,
 En niet en meend het geen zy blyken laet!

Als ik min, wel betracht,
 Vindik min van zulke macht;
 Dat zy met ons ſpeeld, dat zy met ons leeft,
 En ook even zoo veel vreugde geeft,
 Als 't onnoozel kind,
 Dat een Vogel bind,
 En ſchiet het in de wind,
 't Beesje waend zich vry, en onſlagen van
 zyn laſt,
 Maer in 't vliegen voeld zig vaſt.

I I.

Even zoo gaet het ook my,
 In de minne, in 't gevry;
 Ach! ik bengelyk 't vogeltje dat vliegt,
 Maer het is mijn Lief die my bedriegt;
 Als ik gunſt geniet,
 My een vreugd geſchied,
 Maer 't is my tot verdriet;
 Om dat zy haer gunſt, my voor dezen wel ver-
 eerd,
 Wederom in haet verkeerd.

I I I.

Zoete min, gy hond my,
 Vaſt gevangen, hoe wel vry;
 Vliegend ben ik vaſt, 'k ſchey, en keer weer
 om;
 't Is geen deeg voor dat ik by u kom;
 Schoon ik my geveen,
 Als ik by u ben,
 Tot vryen, iken ken,
 Zoo veel gunſt van u, mijn Nymph! verkrj-
 gen niet,
 Dat gy mijn uw weet liefd bied,

IAER-LIED.

Stem : Wanneer ik slaep.

DWael-zieke mensch die zelfs u zelven vleyd ;
Dies yd'le hoop , in wellust , u verleyd ;
Als verkeerd waen , doelt op vreemde paën ;
Als de lust betracht , verelds eer , oft macht ,
Als de lust betracht de zonden ,
Hout gy u aen die hoop gebonden .

Vervloekte hoop , daer zond op werd gebouwt ;
Ellendig mensch , die op zonds hoop vertrouwt ;
Beter hoop heeft hy , die de heerschappy ,
Die des wellusts macht , niet zoo zeer en acht ,
Als de hoop , op 's Hemels vreugde ,
Door 't geloof , in liefd , en deugde .

Gebooren mensch , God Hemels Majesteit ;
Bloot , arm , koud in snoode doekjens leyd ;
Niet met grooter waerd , komt God op der Aerd ;
Niet met staet , en lof , in Palley's oft Hof ,
Maer in kleynheyd , om te leeren ,
Dat wy 't kleyn met hem begeeren .

Leg af , leg af d'jn grootsheyd , d'jn begeert ,
D'wael-zieke mensch , van uwe doling keerd ;
Blijft uyt zonds gevaer , in het nieuwe laer ,
Toont Gods Soon de wond , van uwe booze zond ,
Neemt voor u in deugd te groeyen ,
En Yvert om in Liefde te Bloeyen .

Stemme : Nadien uw Goddelijkheyd.

WAer vlucht gy Nymphjen heen ,
Daer ik in 't hert , veel smert ,
Heb om u w min gelcën ;
Ey zoete Herderin ,
Neem doch acht , op mijn klacht ;
En mijn getrouwe min .

Amira , zoete meyt ,
Gy die met lust , te rust ,
Uw moede Schaepjes weyd ;
En drijft ze na de stal ;
Ey ! medoogt , en beoogt ,
Uw Herders ongeval .

O zoete vyandin !
Gy , die mijn hert , met smert ,
In plaets van weder-min ,
Zoo pijnigt , ende plaegt ,
Dat het Vee , zelfs meê ,
Uw Herders smert beklaegt .

Eylacy ! mijn verdriet ,
Noch al mijn klagt , en acht
Gy wreede Nymfhe niet ;
Maer laet . uw Herders hert ;
In geveen , steets alleen ,
Voldroefshyd ende smert ,

Stem: Perioſta, die met trage. |

Stem: Hoe leg ik hier in, &c.

O Snelle beek! ô kristalline vliet!
Met kruyd en bloem bepronkt en dicht be-
plant;
Gy die uſtroom met zoete drijfjes schiet,
Langs groene walen dicht begraafde kant;
Al waer ik laest mijn Nymph Bellinde vond,
Die in 't geboomt op groenen oever stond.

II.

En sloeg het oog in 't beekjen dat 'er stroomt,
Waar ik haer beeld en schoone oogen zag:
Op 't zoetſt gezengt met weêr schijn van 't ge-
boomt,
Speur ik een lonk en vriendelijke lach;
Ik voel de mingeraekt aen mijn gemoed,
Mits 't beekjen my van mijn Nymphs wegen
groet.

III.

Narcissus had noyt tot zyn eigen beeld,
Zoo grooten liefd als ik in 't bente kreeg;
Toen lach, en lonk, uyt oog en mond geteelt,
Vertoonden my, zoo haest ik neder zeege,
En uyt de stroom mijn t weede leven schiep;
Daer zy met een my zonder spreken riep.

IV.

Haer wezen was de stem die tot my sprak,
Als ik daer zag haer narmpjes uyt gespreyd;
En dat een zuchjen uyt haer boezem brak,
Van waer dat my de lieve Echo zeyd,
Dat zy het looft, alleenig om dat zy,
Uyt zoete liefd verlangt na mijn gevry.

Als Celion Bellinde zag,
Die in het groen gedooken lag,
Bedeckt met Bloempjes en met boomen,
Gespiegelt in de water-stroomen;
Heeft hy door 't water en de min,
Haer beeltenis gezogen in.

EYlaes! wat is de zoete minne,
Doch anders als een slaverny,
En woeste doolhof voor de zinnen,
Hoe komt de minne doch in my?
Wat mach ik aen mijn zelven vragen?
Haer schoonhejd doet my liefde dragen.

II.

Ik min de deugd in schoone leden,
Dit is de oorzaak van mijn quet;
Ik treur in duyzend treurigbeden,
Wanneer ik my voor oogen stel,
De oogjes die met lodder lonken,
Mijn justvrouſ schoonighejd bepronken.

III.

Als ik aenzie haer schoone wangen,
Waar op 't weêr roode Roosjes staen;
Gekrulde lokjes overhangen,
Zoo prikkelde my de liefde aen;
Ia doet mijn oogen traentjes vlieten,
Om deze schoonhejd te genieten.

IV.

Maer ach! maer ach! 't schijnt al verlooren,
Mijn trouwe liefde leyde als dood;
Mijn ziertjen had haer uytverkoren;
Maer ach! de keur brengt my in nood;
Ia doet my strijen men mijn zinnen,
Mits ik u niet en mach beminnen.

V.

Mach ik mijn Iuffrouw niet verwerpen,
En is haer schoonhejd niet voor mijn?
Zoo wensch ik door de liefd te sterven,
In liefdens alder vreedste pijn,
Wil zy haer gunst aen my niet geven,
Zoo lust my langer niet te leven.

VI.

Iuffrouw mijn Trouw zal ik doen bliken,
Ten eynde van mijn droevde dood;
Ik zal in liefde niet beswijken,
Als de wangunst noch zoo groot;
Die my van u zoekt af te leyen;
Wat God voegt zal geen mensche scheyen.

Stem: Rozemond wáéf gy vlied.

Stem: Bellissima Martili.

Minne God, kleyne dier,
 Wat voel ik een zeldzaem vier;
 Ach! wat roerd mijn ziel, zinnen, en verstand?
 't Is een vonkje van de minne brand;
 't Is de brand van min,
 Die mijn jonge zin,
 Doet lieven een Goddin;
 Wiens bevalligheyd, my tot liefde heeft ge-
 bracht,
 Door haer wezen, door haer kracht.

II.

Dies ik ben als een bloem;
 Die ik als verwellikt noem;
 Die geen tier en heeft, door gebrek van douw;
 Zoo is 't ook met mijn, vermits Me-vrouw
 Mijn haer gunst onttrekt,
 Die een douw verstrekt,
 En 't hert tot vruugd verwekt;
 Liefd met gunst geloont, is gelijk de Bloempjes
^{zijn,}
 Over-bracht met Zonne-schijn,

III.

Lief! mijn jeugt; die verdort,
 Mits zy niet bescheuen word,
 Met de Zonne-schijn van dat Hemels licht,
 Dat 'er straelt wyt u, mijn Liefs, gezicht;
 Ik verdor in smert,
 Overmits mijn hert,
 Niet eens bedouwt en werd,
 Met de minne douw, die vol zoete zoetigheyd,
 Op uwe roode lipjes leyd.

Onlangs verleden ging ik voen,
 Myn Zielten op de min,
 Omlommert van het lieve groen,
 Schoot my yets in de zuin;
 En onder eenen boom,
 Dicht by een water-stroom,
 Raek ik in slaep, en droomde dat ik voen:
 Mijn beminde Rozemond,
 Die my heeft het hert ge wond.

II.

Mijn docht ik greepze by der hand,
 En voegden haer by mijn;
 Zoo dat de zoete minne brand,
 Scheen op het hoogst te zijn;
 Wat wast een zoete raek,
 En lieffelijk vermaek,
 Ach Rozemond! te rusten aen uwe zy;
 Daer de zoete minne,
 Proeven deed haer lekkerny,

III.

Mits dat ik mijne vingers stel,
 By haer gekloofde kin;
 En drukten s' op het blanke vel,
 Ont waekt mijn Herderin;
 Ik raek haer Borsjes aen,
 Zy dreigde my te slaen;
 Ik stal een kus, zy trok haer lipjes af,
 Dies zy my versteurt, en straf,
 Voort, eylaes! mijn afscheyd gaf.

T' samen-gefang,
Tuffchen L A V R A en TYTER.
Stemmet Van Katsyntjen.



Laur. **W**As ik een Koninginne,
Hier op der Aerd;
Zoud gy my dan u'w Minne
Wel achten waerd?
Zoud gy my dan wel Willen, zeg Tyter?
Tyt. Trouwe min heeft zulken kracht;
Dat zy Hoogheyd niet en acht;
Waerder is mijn uw perzoon,
Als k:ningrijk, oft Keyzers kroon,
Laur. Tyter het zyn maer praetjes,
Ik achtze niet.
Tyt. Laura, d'elzen-blaedjes,
Die gy hier ziet,
Rutzelend aen de Telgjes, getuygend.
Laur. Tyter, swygt, ey! swygt doch stil,
Laura weet niet hoeze Wil,
Tyt. Zit u, lieve Laura, niet;
En boet met Tyter uw begeer.

Laur. 'k Weet niet oft het zoud voegen.
Tyt. Och! ja 't mijn Lief.
Laur. Dat ik door mijn vernoegeen,
Vmaekt een dief;
Wat zoud men dan zeggen, zeg Tyter?
Tyt. Laura, seboons Veld-Godin;
Tytter zal door trouwe min,
Vverlaten nimmer meer;
Dus draegt geen zorge voor u eer.
Laur. Tyter, of het dan faelde;
Wat ging my an?
Tyt. Of den Hemel daelde,
't Geen niet zyn kan;
Dus Laura laet vry varen uw zorge.
Laur. Tyter, och! ik ben begaen.
Tyt. Laura, laet het zorgen staen,
En boet met Tyter uw begeer,
Die zorg zal dragen voor uw eer.

Stemme: Zal ik noch langer met&c.

semme: lo tho de Personne.

Myn geest, ô Heer! zoekt u te loven,
 Tot heyl, en vreugd van mijn gemoed;
 Het Hemels gaet het Aerdſche boven,
 Van 't Aerdſch my 't Hemels walgen doet;
 Niet met gelaet, , maar in der daed;
 Niet in het oog, met een bedrog van ſchijn,
 Om heilig voor den menſch geacht te zijn.

II.

De glory van een deugdzaam leven,
 Beſtaet in 't doen, maer woorden niet;
 Miſdæd ik yets, wild 't mijn vergeven,
 Wat in mijn leven is geſchied;
 Gy weet het Heer, het doet my zeer,
 Heb ik te bryten uw geboon gegaen,
 't Berouwig hert wild in genaed onſaen.

III.

Wie is ter wereld oyt bedonden,
 't Zy in wat ſtaet van heyligheyd;
 Die niet gevaill n is in zonden,
 Och! Goddelijke Majesteit;
 Dies was uw dood, den menſch van nood;
 Om door uw dood te vryen ons van pijn,
 Woud gy, ô God! aen 't kruys genagelt zijn.

IV.

Dit voorbeeld hebt gy ons gelaten,
 Te volgen uw voetſtappen na;
 Uw lyden kan den menſch niet baten,
 Ten zymen willig met u ga;
 En hem afkeert, van quâ begeert,
 De wil, het vleesch, en 't ydele gedacht,
 Door waer berouw, na zielens welvared tracht.

V.

O liefde Gods! tot ons gedreven,
 O Vaderlijke zorg! tot loon,
 Hebt gy voor onze zond gegeven,
 Vweenigen gebooren Zoon;
 Zijn vleesch en bloed, ons ſchuld voldoed;
 Zijn vleesch en bloed, tot spys en drank, na
 menſch,
 Om te bevrijden den verlooren menſch.

VI.

Gy hebt ons, Heer, gebaent de wegen,
 Waer onze zielen moeten gaen;
 Waer 't eeuwig leven werd gekregen,
 Waer alle zonden werden tyt-gedaen,
 Door rechte Trouw, van waer berouw,
 Door rechte trouw, en af-ſtand van de zond,
 't Verd onze ziel bevrijd van doodts wond.

Aerdſche Godinne,
 Ziele van mijn ziel,
 Voogdes van mijn verliefd hert;
 Ik, die wyt minne,
 Voor u neder kniel,
 Opoffer u mijn liefdens ſmert;
 Zie hoe ik verſchijn,
 Met een hert vol ſmert en pijn,
 Ey onfermt u over mijn;
 Lieve Iuſtrouw zie,
 Op mijn lijen en verdriet,
 Ach! de ziel, ach de ziel, my ontvliet;
 Ik bied u aen, mijn zuchjes, en getraen,
 Ey! laetze in uw hertje gaen.

Of haer vermoegen,
 Zoo veel bracht te weeg,
 Dat uw verkleumde, kouwe borst,
 Eenmaal medogen
 Met mijn lijen kreeg;
 Ha ſchoone! die na vreedheyd dorst;
 Zoo zoud ik de Goon,
 Offer doen in 's Hemels troon,
 En uw liefd geven liefdens loon,
 Shoone Aerdſch-Godin,
 Voedſtereffe van mijn min,
 Die ik lief met mijn hert, en mijn zin;
 Ik bied u aen, mijn zuchjes, en getraen,
 Ey! laetse in uw hertje gaen.

Zoo zuld gy praeven,
 Door mijn tranens vliet,
 En bange zuchjes, die ik ſtort;
 Met wat bedroeven,
 En benauwt verdriet,
 Dat mijn gemoed beſtreden word;
 Hoe my liefde plâegt,
 Om de weer liefd van een Maegd,
 Die mijn ziel op 't hoogſt bebaegd
 Hoe ſtandvaſt en trouw,
 Dat ik lyd om mijn Iuſtrouw,
 Alle ſtrijd, alle ſmert, alle rouw;
 Ik bied u aen, mijn zuchjes, en getraen,
 Ey! laetze in uw hertje gaen.

Stemme : Weet yemand beter zaus.

Wleer had ik by my, Goddinne, voorgenomen,
Te roepen u voor 't recht, daer Cypria gebied;
Door d' over-sware straf, die mijn is op-gekomen,
En d' onverdiende pijn die my van u geschied.

2. De stralen uws gezichts die in den Hemel pronken
Van 't hooge voorhoofd wit, die hebben 't hert gewond,
Dat zijn u w oogjens, en u w lodderlyke lonken,
Die branden my het hert, ach! schoone Rozemond.

3. Ik ben, door 't aanzien, Lief, van u w gebloofde wangen,
Onsteken in de brand, in zoete brand van min;
U w oogjens hebben my geklustert en gedangen,
U w lonkjens branden in mijn boezem, Aerd'sch Godin.

4. Wanneer ik koom voor 't recht, zal dit de vrage wezen,
Ten aanzien dat mijn lust wyt u haar oorsprong nam,
Die gy, te vreedelyk, houd tusschen hoop, en vreezen,
En of de schuld ly my, ofi eerst by u toe quam.

5. Indien men vonnis strykt dat ik de schuld moet dragen,
Ach! poezelige Nymph, dit zal mijn antwoord zyn;
De oorzaak is mijn Lief, de schuld is mijn behagen,
Wat straffe dat haer lust laet komen over mijn.

Stemme: Waer vlucht gy Nymphjen heen.

I.

Wie heeft 'er meerder rust?
Die zijn gemoed,, voldoet;
In wel vernoeings lust?
Ofi die door werelds macht,
Van begeert,, over-beert,
Na meerder hoog heyd tracht?

II.

Er varentheyd die leerd,
Dat overdaed,, niet baet,
Die 't meest heeft, 't meest begeert;
In meerder rust hy leeft,
Die zich voegt,, wel vernoeegt,
In 't weynig dat hy heeft.

III.

Wat baet een Konings troon?
Wat heerschappy,, voogdy?
Wat baet een goude Kroon?
Zoo 't herte, ongerust,
Werd geknaegt,, en geplaeft,
Van onverzade lust.

IV.

Geen schat, geen overvloed,
Geen Hoofsche macht,, noch pracht;
En geven zoo veel zoet,
Als wel 't vernoeegen geeft,
Aen die geen,, die te vreen,
Gerust in kleynheyd leeft.

JAER-LIED.

Stem: Sitanto gratiosa.

Stem: Als Phœbus reyst en spoed.

MEn ziet hoe dat een wooning;
 Op 't ijerlykft werd geciert in Princen Ho-
 En hoe een Aerdsche Koning, (ven;
 Palleyzen pronkt van onderen tot boden;
 't Goude-laken schoon, blinkt in zyn Troon;
 Daer d' Hovelingen moeten,
 Met grooter waerden,
 Haer Princen op der Aerden
 Dienftig groeten.

Gods Zoon gedaeld ter Aerden,
 Niet in 't Palley daer groote Princen woonen;
 Ofi daer met grooter waerden,
 Men is ge went een Koning eer te toonen;
 Maer naekt, en bloot, in armoed groot,
 Is d' Opper-Prins gebooren;
 Ach! Hemels Koning,
 Die 't Hutten tot u w wooning,
 Hebt verhooren.

Laet ons ootmoedig buygen,
 In alle dienst voor d' Opper God, der Goden;
 God Vader, u w getuygen,
 De liefde van Gods Zoon, door liefds geboden;
 Den Heylgen Geest, met wien ge weest,
 Zyn Vader, Zoon te zamen;
 Die al de wonden, gesproten wyt de zonden.
 Op haer namen.

O liefde! waerd om loven;
 O liefde! wiens gelijk noyt is gevonden;
 O liefde! hoe verschoven,
 Zyt gy ge weest, en dat om onze zonden;
 Naekt in een Stal, hier op dit Dal,
 O liefde! woud gy lyden,
 Om onze herten, van zonds verdiende smerten,
 Te berijden.

Lukzalig Arrem leven;
 Lukzalig die, die willig met u lyden;
 En wilhg haer begeren
 Tot kleynheyd, die in grootheyd doet verblyden;
 Vw zonden swaer, in 't nieu we laer,
 O menschen! wild besnoeyen;
 Verniet w in deugden,
 En laet u w Ziel met vreugden,
 In Liefd Bloeyen.

Overschoon Godin,
 Die mijn verliesde zin,
 Gevoed op zoete min,
 Wel eer verbeugde;
 Wanneer de liefde my,
 Vyt lust van zoet gevry,
 Voor-zy de lekkerny,
 Van minne vreugde;
 Maer ik, vergeeft tot liefd genegen,
 Kost u met geen gebeën bewegen.

Wat heb ik menig nacht,
 Met droefde minne klacht,
 Bekommert mijn gedacht,
 Om u te smeken;
 En met een droef ge ween,
 Mijn Lief, u w sloep betreen,
 Geoffert mijn gebeën,
 Om u te spreken;
 Maer kost u w hert tot min niet buygen,
 Het geen mijn zuchjes noch getuygen.

Maer al mijn droef verdriet,
 Kost u bewegen niet,
 Dies liefde my gebied,
 Mijn dienst te staken;
 Oprechte liefden trouw,
 Be wezen aen Me-vrouw,
 Die zullen myne trouw,
 Een eynd doen maken,
 In plaets van weer liefde te ver ver ven,
 Vyt liefde my de dood doen ster ven.

Vaer wel dan wreede Maegd,
 Wiens hert mijn dood behaegt,
 En my met pijn n plaegt,
 Omdat mijn zinnen,
 De schoonheyd van u w jergd,
 Begaest met eer en deugd,
 In liefdens zoete vreugd,
 Die wilden minnen;
 Maer ik, die deze most verliezen,
 Wil nu de dood voor 't leven kiezen.

BRUYLOFS-ZANG.

Stemme: Amarilli mia bella.

Stem: Zal ik noch langer met heete, &c.

Hoe zalig is de zoete minne,
 Hoe zalig liefdens lieve kracht,
 In haer, die liefde met God beginnen;
 Waer zoo de minne werd volbracht,
 Is 't lief en zoet, wat liefde doet,
 Is 't lief en zoet wat liefde lief en mind;
 Gelukkig die de liefde met God begint.

Al mijn zuchjes, en klagen,
 Al mijn verdriet en smere,
 Al mijn gedachten, in 't minne vuur versmachten;
 Alsik uw deur by nacht koom beoogen,
 Ophope van medoogen;
 Endat de min my voorzeyd uw gunst te erven,
 Daer ik 's nachts om, daer ik 's nachts om, daer
 ik 's nachte om loop s'werven.

II

II.

Wensch yemandom geluk en zegen,
 Om voorspoed in de Echte staet;
 't Is hier alleenig in gelegen,
 Dat hy in zijne liefde gaet,
 Na Godes wet, hem voor-gezet,
 Na Godes wet beminnen een voor al;
 Dat 's God, in God, ô mensch! daer is het al.

Zoet, en wreede Godinne,
 't Is al vergeefs voor my;
 Op hoop van minne, uw Wreede hert te winnen;
 't Is al vergeefs, op weder-min te hopen,
 't Is al vergeefs geloopt;
 Uw zoetheyd met ik, uw wreedheid wil 't niet lijen,
 Te Vergeefs dan, te vergeefs dan, te vergeefs dan is
 't wijen.

III.

III.

Verliefde twee, door liefde verbonden,
 Luk-wensching is mijn offerand;
 Geluk ten Hemel afgezonden,
 Gun God aen u, wiens milde hand,
 Al wat 'er leeft, zyn voedzel geeft,
 Al wat 'er leeft zyn zegening verleend;
 Geluk, verliefde twee, door liefde, vereent.

Lieve Sterren! niens stralen,
 Ik sot getuyge neem,
 Hoe menigmalen, ik in de nacht loop d'walen;
 En sla mijn oogen op 's Hemels blaauw, niens won-
 ken,
 Getuygen mijns liefds lonken,
 En zoets Wenkjes, gedreven uit haer cogen;
 Die mijn worden, die mijn worden, die mijn
 worden ontogen.

IV.

IV.

Liefte liefde, wild gy vredig leven;
 Want vrede is het zoetste zoet,
 Dat d' Echte staet den mensch kan geven,
 't Is liefde die de vrede voed;
 Wie vrede mind, moet zyn gezint,
 Wie vrede mind, moet zyn gezint, dat hy
 De liefde liefst om datze vredig zy.

Dies mijn leven is sterven;
 Ik leve zonder vreugd,
 Nu dat ik derve, en niet en kan verwerpen
 Uw lieve gunst die 'k dus lang zocht te winnen,
 Door mijn getrouwe minne,
 En rechte liefde die ik uw heb gedragen,
 Maer kan u niet, maer kan u niet, maer kan u
 niet behagen.

BRUY-

BRUYLOFS-ZANG, BRUYLOFS-ZANG,

Stem: Verheft u diepgezucht.

Stem: Die mind die lijd veel pijn.

Gelijk een Roozeknop,
De Cristalyne drop,
Van koele morgen dauw, op zomer tijd geniet,
Zich opent als de zondaer op zijn straeltjes schiet,
Zoo is de zoete min,
Aen een vertiefde zin;

De gunste van een Maagd is als een morgen
dauw, (de trouw.)

Die rechte liefde voed, en baerd uyt lief-
O Bruyt! ó lieve Maagd,

Gy die de kroone draagt,

Als zijnde Maagd en Bruyd, door liefdens
zoete wet,

Maer morgen Bruyt, en Vrouw, op 't lie-
ve Bruylofs bed.

O zoete lieve min!

Wat hebt gy zoetheyd in,

Wat baerd u zoetheyd vreugd door wetten
van de trouw!

O trouw! die door de min maekt van een
Maagde een Vrouw.

O trouw! die zielen bind,

O ziel! die trouwlyk mind,

O minne! die de trouw in minne lust voldoet,
En door de trouw geniet mins alderzoetste zoet.

Hoe zalig is de rust,

Die zulke minne lust;

Hoe zalig is de ziel, die lasten niet wil voên,
Als daerze na Gods wet de zoete min voldoen,

O wee! door liefden, een,

Den Hemel u verleen,

Dat gynaer u we wensch, door plichten van
de deugd, (ten meugd.)

U hoogste zaligheid door min betrach-

Hoe groot is liefdens macht;

Hoe wonder is de min, hoe vreemt is mins
bedrijf;

Zoo groot is liefdens kracht;

Zoo wonder is de min, dat schoon hoe veel
ik schrijf,

Noyt zal door my, of mijn rymery,

Volkomen zijn verklaerd,

Wat vertiefde minne baerd.

Waer is 'er zoeter zoet?

Als min met liefd verzelt, door wetten van
de trouw;

Als min met liefd gevoed,

Die van een vrije Maagd maekt een onvrije
Vrouw;

Die na dees dag,

Geen meer gebruyken mach

Die vrije vryigheid,

Die de minne lust ontzeyd,

De tijd die heeft zijn tijd,

De winter streng en zuur, de zomer lief en zoet;

Zoo is 't met een die vryd,

't Is dikwijls streng en zuur, zoo lang by vrien
moet;

Als zijn geklag

Verkrijgt een Bruyloft dag;

Zoo trek, ó jonge Bruyd,

Hier voor u een leering uyt.

Dat gy u wille voegt,

Nae 't willen van die geen, die gy u over geeft;

Zijn min met min vernoegt,

En willig in de wet van minnelusten leeft;

O lieve twee!

Leef eenig, lief de vreë,

Waer minne vrede baerd,

Is 't een Hemel op der aerd.

Stem: Amarilli mia bella.

Stem: Ballet Bronchorst.

Al der schoonste Goddinne,
Die Venus niet en wijkt in stal van leden,
En alle schoonigheden;
Wie kan 'er zoo veel schoonigheyd verzinnen?
Ik zeg, wie zal 't beginnen,
Om in gedachten natuurs volmaekt bedrijf en
Afte beelden, af te beelden, af te beelden,
Met schrijven?

II.

Wil ik spreken van d' haaren,
Die op wroven grond al krullend hangen,
En spelen op uw wangen;
Zijn 't niet te recht, mijn Engel! goude snaren,
Om Zielen mee te paren?
O minne strikjes! vergunt aen mijn beminde.
Die mijn zieltje, die mijn zieltje, die mijn zieltje
Verbinden.

III.

Wil ik kroemen van vonkjes,
Oft sterren die daer aen den Hemel drjven,
Zoo mach ik maer beschrijven;
Mijns Liefs gezicht en lodderlijke lonkjes,
Die ik houw als de pronkjes,
Die Zon, oft Maen, oft Sterren neer doen dalen,
En de bloempjes, en de bloempjes, en de bloempjes
Bestralen.

IV.

Wil ik schrijven van klipjes,
Waer aen de Water-vlied, en zuyder stroomen,
Met zoete drifjes komen;
Ik heb geen meer te nemen als de lipjes,
Van haer korale lipjes,
Waer op de Goden doen Neëtar stroompjes vloeyen,
Die haer lipjes, die haer lipjes, die haer lipjes
Besproeyen.

V

Deze gaven, ô schoone!
Heeft u op het volmaektst natuur gegeven,
Toe onrust van mijn leven;
Ik, wil mijn dienst aen uwe schoon beyd loonen,
Om my daer mee te loonen,
Maer gy en wild mijn liefdens lust niet boeten,
En mijn lijen, en mijn lijen, en mijn lijen
Verzoeten.

Pvyk der Vrouwen,
Ontlooken bloem in 't fleur van uwe tijd;
Door 't aenschouwen,
Gevoelt mijn hert inwendig minne strjfd;
Vermits de vlam,
Die uyt uw oogjes quam,
Tot in mijn zinnen,
Die my van binnen,
Geheel verwinnen,
Zoo dat ik ben verdreemt,
Door liefd, door liefd, die my mijn vryheyd neemt.

II.

Lieve nachjes,
Wacrom ist dat gy my geen ruste gund?
Mijn gedachjes,
Gy minnens voedzel niet benemen kund;
'k Heb mijn lust,
In plaetse van der rust,
Te leggen malen,
Voor 't slapen d' walen,
Om 't achter halen,
In mijn verliesd verstand,
Waer door, waer door, in my de minne brand.

III.

Eerden Hemel,
Het morgen rood op bosch en velden spreyd;
Met gewemel,
Van zoete winden zelfs de Veld-goôn vleyd;
Koom ik gaen,
Door dichte lommer blaën,
Daer my een lachje,
Van 't bloozend dachje;
Vertoonden krachje,
Dat in mijn zieltje gaet,
En zeyd, en zeyd, gy zijt mijn dageraad.

IV.

Mijn behagen,
Schep ik in het onthuyken van het licht;
Dat byvl agen,
Een dageraad vertoond uyt uw gezicht;
Dit doet mijn
In liefd verwonnen zijn;
Dit voed mijn leven,
Het geen gedreven
Werd, om te geven
Mijn hert, mijn ziel en zin,
In dienst van u, mijn afgodin.

Lieve

Stem: Vlied heen droeve, &c.

Stem: Vlied heen droeve zugjes.

Lieve Veld-Goddinne,
Die het lust, uw koel gemoed
De zoete liefde te ontbouwen;
Mijn oprechte minne,
In stand vaste liefde gevoed,
Ontzege gy schoon, doch wreedsst der Vrouwen;
Waer toe is schoonheid aen uW gegeven?
Is 'om dat mijn,
Van uw schoonheid zouw,
Om wreede Vrouw!
Geschiede deze sijn?

II.

Pijne, straffe, plage,
Doet uw wreedheid my, Godin!
Alleen om uwe schoonheid lijn;
Mits ik liefde drage,
Gy verbod doet aen mijn min,
En dac ik staken zal mijn vrijen;
Gy kunt het minnen my niet belessen.
Hee vel verbien;
Schoon uw koel gemoed.
Geen Liefde voed,
Zult gy my lievend zien.

III.

Liefde zal vertrouwen,
Dat uw getrouwigheid in min,
Vtet het minnen zal bewegen;
Liefde zal hoop behouwen,
Dat uW wederliefd, Godin!
Door liefde noch zal zijn verkregen;
Dies ik mijn keere langs d' Amstelstroomen,
Na't Diemer-meer;
Daer ik 't lieve licht,
Van uW gezicht,
Genoten heb weleer.

IV.

Groene Elzen boomen,
Daer wel eer mijn liefde bleek,
Tot wellust van mijn Veld-Goddinne;
Daer de Diemerstroomen,
Geen meer vlieten, maer een beek,
Van tranen, tot getuyg mijns minne;
Om dat uW Telgjes bladerloos dorren,
Stort ik getraen;
Op dat gy, Me-Vrouw!
Door trane douw,
Mijn liefde zoud verstaan.

Heeft de liefde wettten,
Waerom zoud ik dan mijn Lief, mijn Ama-
rillis niet beminnen?
En mijn zinnen zetten,
Op de keurigst, en de schoonste schoon van al de
Herderinnen?
't Vrundelyk Wezen van Amarillis steelt my mijn
Over schoone Meyd, (hert;
Mijn Zieltje leyd,
In liefdens zoete smert.
Eten, drinken slapen,
Niet en is 'er dat mijn hert kan eenig rust ofc luste
geven;
Ik en heb mijn Schapen,
's Morgens voor den opgang van de Zon, ten Bosch-
waerd niet gedreven,
Oft mijn gedachten die leggen en malen in minnery,
Hoe ik na mijn wil,
Mijn Amaril,
VW gunst best trek tot my,
Oft wat ik zal maken,
Waer door dat ik van mijn Lief, mijn Amarillis
zal genieten,
Dat haer rooze kaken,
Door een kusjen doen verzachten minne-quelling
Liefds verdrieten,
Ach! ach! mijn Amarillis, mijn Engel, wat lyd ik pijn,
Dat ik niet en mach,
Van dag toe dag,
By Amarillis sijn.
Ach! de teere boompjes,
Die haer topjes door der wind met zoet gewemel ne-
der buygen;
Al de Water stroompjes, (uygen;
Die hier vlieten, zullen aen mijn Amarillis welge-
Van al de zugjes, en droevige traentjes die ik door
Hier ten offer doe, (nu,
En zendze toe
Mijn Lief, mijn Herderin.
Schoone Herderinne!
Mocht ik met mijn zuchjes eens uw teeder hertje
doen bewegen?
Mocht 'er voor mijn minne,
Zoo veel zoetsigheid eenmael van Amarillis sijn
verkrege;
Dat ik haer lipjes, haer kaekjes, haer borsjes, kreeg
na mijn wil,
Hemel! Was een vreugd,
Zoud aan mijn jeugd,
Geschieden van Amaril.

Stem : Amarillimia bella.

Stem : Verheft u diep gezocht.

ROzamanda, mijn waerde,
 O zielje van mijn ziellmijn tweede leven,
 'k wil u mijn zielje geven?
 Ach! ik smelt in brakke tranens vlieten,
 Mits ik niet mach genieten,
 Mijn grage lusjes, die ryp zyn in't verlangen,
 Om te kussen, om te kussen, om te kussen
 Uw wangen.

Wat heb ik menig nacht,
 In't minnen door gebracht!
 Wat heb ik menigmael mijn lufvrouw aen-
 gebèen!
 Doch, mijn belooning was, in't eerst een straf-
 fe neem.

II.

Ey! mijn schoone, kan't wezen,
 Dat gym'n lusjes mengt die vreugd onthou-
 wen,

Zeg wreedste aller vrouwen!
 Noem ik haer wreedste? o reek, het is vergiffen,
 De liefde doet mijn missen
 Alle mijn zinnen, zoo dat ik dool in't spreken.
 Ach! mijn hertjen, ach! mijn hertjen, ach!
 Mijn hertjen
 Moet breken.

Maer als ik voor haer deur,
 In zuchten en getreut,
 Op hope van genâ, om weer-liefd heb gevrijd.
 Heb ik haer wreede bier verwonnen met der
 tijd.

III.

Zoo dat allengsjens zy
 Haer gunst vergunde my,
 En alle vrygheyd verleenden aen mijn min,
 Zoo dat ik in de liefd verviel met ziel en zin.

III.

Mijn beminde! ik sterve,
 O yme! mijn zielje wil van't lichaem scheyen,
 't Is langer niet te peyen,
 's Vertrouwt geen meer op hoop zoo vaek gelu-
 gen,
 In liefde mijn bedrogen;
 Ey! gund my 't leven, en laet my, Lief, niet
 sterven;
 Maer een kusjen, maer een kusjen, maer een
 kusjen
 Verwerden.

Zy, die zoo menigmael,
 Haer lipjes als korael,
 Zy, die zoo menigmael haer lieffelijke mond,
 Tot kusjes aen de mijn, uyliefden heeft ge-
 jont.

V.

Zy, die van dag tot dag,
 My by haer zieren zag,
 Die deed my al het geen dat minne toonen ken;
 Maer ik bevond in't eynd, dat ik bedrogen ben.

IV.

Kan een kusjen my't leven,
 Behouden doen, mijn Lief? zoo gund mijn
 kusjes,
 Tot leven van mijn lusjes;
 Ach! wijs niet dat ik die gunst verwerde,
 Zoo moet mijn liefde sterven;
 Ach! alte wreedte, hoe zoud uw hertje kunnen,
 My mijn leven, my mijn leven, my mijn leven
 Mifgunnen.

De min had my verrast,
 Ik meenden ik ging vast;
 Maer op het onderziensf de minne my bedroog,
 De gunst die 'k eenijds had, my naderband
 ontvloog.

VI.

Lufvrouw!

'Stem : Als Daphne,d' overfchoone,&c.

G E S A N G.

Vrouw! waerom is 't dat gy vlied? (smaed:
 On waerdig mijn dienften, mijn gunften ver-
 En vlucht als gy my komen ziet,
 Gelijk als een fchaep dat de Wolf na gaet;
 Loop niet, loop niet, hoor mijn eens fpreken,
 Want gy zijt daer door in 't minfte niet verkort;
 Zegt my de reden, oft doet my een teken,
 Wat dat mijn let, oft wat dat mijn fchort,
 Ben ik te flecht voor u,

Weeft doch dazom niet fchuw,
 Maer zegt u we meening rond uyt aen mijn,
 Wat lezel, wat hinder, wat dat 'er mach zijn.

Voor waer gy maekt het al 't ondieft,
 Ik min noch al koeltjes, dies zijt niet te bang;
 Ik ben zoo zeer noch niet verliest,
 Schoon dat ik van u al geen weerliefd ontfang;
 Het en zal my in 't minft niet deeren,
 Ofje jou trots en weygerig houd,
 't Raekt my niet aen mijn kouwe kleeren,
 Koole liefden is haest verkout;
 Al zinye vry wat rijk,
 En meer als mijns gelijk,
 Daerom en benjet noch niet alleen;
 En wilje niet minnen, ey! lieve loop heen.

Wat geef ik om jou gelt en goed,
 Om alle jou rijkdom, jou gaven en fchat;
 Al waer ik maer een kalen bloed,
 En dat ik niet meer als vijf zinnen en had;
 't Waer genoeg, voor alle jou duyten;
 Zynje wat rijk, dat is het ook al;
 Wie jou beziet die moet befuyten,
 Dorst ik het zeggen, als datje bent mal;
 In malheyd uyt-gebroed;
 In malheyd op-gevoed,
 Dit is de de tytel waer mee gy bromt,
 't Is mal al wat dat 'er van malle luy komt.

Dry dingen goed koop, vallen duur;
 Een lufvrouw fchoon, en daer by ftuur;
 Een lufvrouw moy, en wel gekleed,
 Die van de reft niet meer en weet;
 Een lufvrouw rijk, en die niet wijs,
 Is dier genoeg voor kleyne prijs.

ofte,

Paerden die hinken,
 Eyeren die finken.
 Vrouwen die drinken;
 't Zijn dwaze zinnen,
 Deze te beminnen.

Als Faufina in de min,
 Van een Prince wierd beftreden,
 Heeft de kuyfche Herderin,
 Luft bedwongen door de reden;
 Zy, om minne aengebden;
 Op beloft van eer, en trouw,
 Om te zijn een Prince Vrouw,
 Heeft door reyne kuyfheyds wet,
 Princen minne afgezet.

V, ó Maegdelijk geflacht!
 Tot een voor-beeld om te leeren,
 Dat gy door der deugden kracht,
 Minneluft moet tegen weeren;
 Schoon dat Minnaers Eeden fweeren;
 Trouw, na mins genot, te zijn;
 Jonge Maegden leer van mijn,
 Minne Eeden licht geloof,
 Menig Maegd haer kuyfheydroof.

Schoon dat u een Minnaer vryd,
 Groot van Rijkdom en Vermogen;
 Gy van lage afkomst zijt,
 En in kleynheyd op-getogen;
 Wild bem efter niet gedoogen,
 Dat hy in zijn minne gaet,
 Verder als 't de deugd toe-laet;
 Leer hier dat gy jonge Maegd,
 Zorge voor uw kuyfheyd draegd.

Leer hier aen een Herderin.
 Geyle lufften tegen ftrijen,
 Schuw die Minnaers, die om min,
 Meerder als uyt liefde vrien;
 wil ó jonge Maegden mijen,
 Minne ftrikken, Minnaers reên,
 Minnaers fincken en gebeên;
 Schuw in 't vrien, 't minne zoet,
 Buyten zuiker, binnen roet.

Jonge Maegden teere dieren,
 Lieffelijk, en zoet geflacht;
 Leer, ey leer! dijn eygen kracht,
 Wel gebruyken en beftieren.

Hier in is uw kracht gelegen,
 Dat gy door een fchoon gelaet,
 Door een vriendelijke praet,
 Herten kund tot min bewegen.

Ia, alleenig door een vonkjen,
 Trekt gy herten, ziel, en zin,
 Tot de lufften van de min,
 Als het cog ontfluypt een lonkjen.

't Recht gebruyk in deze dingen,
 Hangt alleen aen deze zaek,
 Dat gy u in mins vermaek,
 Kund beftieren, en bedwingen.

Stem: Gy lodderlijke Nymphje.

VAn waer komt Phyllis die voogdy,
Dat zy mach heerschen over my?
Wie heeft haer machi gegeven,
Dat zy my dwingt te leven?

II.

Te leven na haer wil en zin:
Die heerschappy gaf haer de min;
De min heeft dat vermogen,
Gegeven aan haer oogten.

III

Haer oogjes hebben zoo veel kracht,
Haer lieve lonkjes zulke macht,
Dat ik mijn heele leven,
Aen haer moet over geven.

IV.

De pyltjes die Cupido sciet,
En quetsen zoo het herte niet,
Als wel de lieve stralen,
Dieuyt haer oogjes dalen.

V.

Geen Zonne strael zoo heet van schijn,
Als wel haer lieve oogjens zyn,
kZeg oogjens die van binnen,
My branden doen in't minnen.

VI.

't Is Venus die ik Phillis hiet;
Want Phillis heeft die krachten niet,
Dat zy my door haer oogten,
Heeft zielen hert onttogten.

Dat vermogen,, hebben oogten;
Dat zy zinnen,, kunnen winnen,
Dat zy herten,, kunnen smerten,
En gedachten,, doen verkrachten,
Dat zy't leven,, quelling geven.
En kunnen wederom al't voorverhaelde
lijen
Verzoeten met een weuk, en met een lonk
verbljen.

Stem: De Mey, de Mey, Koel, &c.

Myn hertje brand van z oete min,
Door innerlijke hette;
Ach! mocht ik na mijn hert en zin,
Mijn trouwe liefde zette?

II.

Ja stond het vryen my zoo vry,
Zoo vry gelijk de knapen;
Mijn Herder zou w haest aen mijn zy,
Oft in mijn armen slapen.

III.

De schaemte stelt te strikten wet,
Aen teere Maegde zinnen;
O minne! die een Maegd belet,
Dat zy niet mach beminnen.

IV.

Beminnen wel, maer eerder niet,
Als zy bemind zal wesen;
O zoete min! wat is't verdriet,
Als min de schaemt moet vreezen?

V.

Wat is't een quelling voor een Maegd,
En innerlijk beswaren;
Dat zy een vryer liefde draegt,
En mach't niet openbaren.

VI.

Verswigt zy dan haer minne brand,
Zy moet tot asch verteeren;
En zoo zy klaegd het is haer schand,
De vryer te begeeren.

VII.

't Zy hoe men't maakt't is beyde quaet;
Doch! 't alderbest van allen,
Is, dat een vryster niet en laet,
Het hert op vryers vallen.

VIII.

En niet en mind voor dat zy word;
Tot minnen eerst verkooren;
Zoo doet de min haer niet te kort,
Noch d' eer word niet verlooren.

Stem: Si vous ne voulez me.

Soo veele zoetheyd kan een By ;
 Niet nyt de zoetste bloempjes zuygen,
 Als gy zult getuygen,
 Zoete minnery ;
 Als liefde zal mins lusjes voên,
 En echte liefde de minnens offer doen,
 Gedruke aen lipjes rood,
 In Maegdelijke schoot.

II.

Dzer zuyderheyd door echte wet,
 Geheyligt aen het echte trouwen,
 't Zuyder zal behouwen,
 Reyn en onbesmet ;
 En daer twee Liefjens, door de min,
 In liefde zullen zyn van eene zin,
 Geliefd-koost en gepleyd,
 Van minnens zoetigheyd.

III.

Daer liefde van natuur,
 Zich vind omhelst in lieve narmen,
 Om zich te verwarmen,
 In het minne vuur ;
 Endaer de graegt van minne lust,
 Tot dus lang niet gepleegt, nu word gblust,
 Als eerslijk en vry,
 In minnens lekkerny,

IV.

Heer Bruydegom, en Bruyd,
 Nu zal u Venus Roosjes brengen,
 Cierlijk door-mengen,
 Met een geurig kruyd,
 Om dat te stroyen op het Bed,
 Bruydegom, en Bruyd; u tot een wet,
 Dat u we minnery,
 Volgeur van deugden zy.

Stem: Engelsche Klokkendans.

I K ben gedworogen ;
 Door zoete min, te voeren liefdens strijd ;
 Ach Venus longen,
 Maekt doch mijn zin, die zotte zoetheyd quijt ;
 Ik ly, ick stry in liefdens ongeneugt ;
 Mijn ljen is mijn vreugd,
 Door schoonheyd van u we Ieugd,
 Die gy in u we Ziele draegd,
 Ly en stry ik schoone Maegd,
 Om u die 't al vermeugt.

II.

Twee vyandinnen,
 Van groote kracht, bestrijden my voor eerst ;
 De een is minne,
 Wiens zoete macht, my plaegt op 't alder eerst ;
 Een vonk, een tonk, der weed is die my queld ;
 Door minnetijk geweld ;
 Noch voelik my ontstelt,
 Door de pijltjes waer meêgy,
 Voerd u we lieve heerschappy,
 Die my mijn hert beknelt.

III.

Dat zyn u we oogjes,
 Wiens tonkjes gy, als pijltjes in de vlucht,
 Door minne-boogjes,
 Vyschiet op my, met vruchteloze vrucht ;
 Gy raekt, en maekt my u we slaef, Godin ;
 Gy voed en weygerit min,
 Dies strijd ik met mijn zin ;
 Vrees zeyd neen, de hoop zeyd ja,
 Liefde liefd op u we genâ,
 Deugd-lievende Godin.

De vyand die my plaegd,
 Is af-keer van een Maegd ;
 Die trouwheyd, liefd en minne,
 Noch hoopen te verwinnen.

Stemme: Fortuyn eylaes! bedroeft.



A Ch! liefde-looze Maegd, wiens geest toe slapen strekt;
 Nu dat de bruynne nacht het Aerdryk overdekt;
 Nu't pluymig bed, gespreyd, zyn Jufvrouw wil ontsaen,
 Kom ik hier voor uw deur, en voor uw venster staen.
 Uw minnelooze Ziel, gevoelt geen Liefsdens brand;
 Des traeltjes die de Maen schiet op uw Ledikant,
 Geuygen my, eylaes! uw geesje zonder lust,
 Uw hertje zonder min, myn Zielje zonder rust.
 Orustelooze Ziel! ó Ziel vol zoete min!
 Hocjookt, en haekt gyna de gunst van die Godin;
 Die leyder, die Godin, die zonder minne leeft,
 Die't lichaem, 't bed alleen, en niet haer Minnaer geeft.
 Het timelendé licht van d' held're Mane-schijn,
 Be wist hoe gunstig zy my wil in't minnen zyn,
 Ik zie, maer meld doch niet, ach Venus! wat ik doe;
 Daer zigt zy neêr in 't Bed, en dekt haer Borsjes toe.
 Daer zien ik, ach! wat doch? haer blanke Borsjes rond;
 Daer zien ik, wat noch meer? haer rood korale mond,
 Die zien ik door een spleet, van het geborsten glas,
 Ach! dat ik deze n acht by haer gebannen was.

Maer

Maer't derden doe mijn hert nu wenschen om de dood,
 Of met een bly onthael te rusten in u w schoot;
 U w schoot, die al mijn vrend bestooten heeft, Jufvrouw,
 Indien ik mocht, denkt vry hoe garen dat ik zou.

L I E F D E N S - S T R Y D.

Stem: Vaert wel Schepters, &c.

Hier koom ik voor u w deur, Goddin, door hoop gedreven,
 Nu dat de stille nacht de bruynne Aerd bedekt;
 Nu dat een yder zich tot rusten gae begeven,
 Begeef ik mijn ter plaets daer mijn u w schoonheyd trekt.

Waecht op, Goddin, waecht op, ey! staekt u w sluym'rig slapen;
 Ontsluyt den Hemel, daer u w oogjes binnen zijn;
 U w oogjes, die, eylaes! tot quelling zijn geschapen,
 Geschapen tot verdriet, voor niemant dan voor mijn.

Waer meed heb ik verdiend de strafheyden de plagen,
 Die ik, Goddin, door u w afkeerigheyd geniet;
 Hoe lastig valt het mijn, dat gyna u w behagen,
 Een Pyl van strafheyd in mijn teere boezem schiet.

Doet op, Jufvrouw, doet op de vensters van u w oogjen;
 Goddin, ey! kijk eens uyt, ziet wie hier buyen staet.
 Ontfink u w koele borst dan ganisch door geen medoogen,
 Dat ik dus eenig hier ga doolen achter straet?

Ga Waren voor u w deur met klachtige gebeden;
 Waer ik de steenen meed be weege tot geveen;
 Die sprakeloos, Eylaes! getuygen de droefheden,
 Die ik om u wen't wil tot dus lang hebt geleen.

Hoe menigmael, Goddin, heb ik wel voorgenomen,
 Te knielen voor de Godheyd van u w oogjen glans;
 Maer ach! zoo dra ik zie een ander by u w komen,
 Zoo gaen ik deur, en denk; hier is voor mijn geen kans.

Hoe menig reys zien ik u lieffelyk lief koozen,
 Als ik verby u w deur by avond, Lief, kom gaen;
 Het bloed stingt my na't hooft, en doet my schaemrood bloezen,
 Als ik u zien ombelst, vaek by een ander staen.

Zoo gaen ik hoopeloos mijn ongeluk be weenen,
 Al waer't vertrouwen mijn, door reën, te vreden seld;
 Dat u God, ô Goddin! wil waerdiger verleenen,
 Tot meender droefheyd van, wjn, al te droeyen Held.

Geveynſde Minne-vruchten,

Stem: Ik ly in 't herte pijn, &c.

O Min! hoe treurig kan zich vaak,
Een Minnaer dragen;
Hoe droevig klagen,
Dat hy nocht lust nocht geen vermaek,
Maer droevig knagen,
Lijdt door liefds plagen;
Hoe zeer hy veend, niet meend,
Zijn droevig strijen;
Scheon hy droevig treurden peynst,
's Is alles maer geveynst,
Door schijn van lijen.

II.

O tong! die in den Minnaer klaegd,
Dat hy van binnen,
Door brand der minnen,
Verliest is op een longe Maegd;
Wiens swakke zinnen,
Lich: zijn te winnen;
Maer als de mond, de grond,
Van haer gepeynsen,
Door zijn ontrouweheid heeft verspiet,
Wil hy haer liefde niet,
Gerooft door 't weynzen.

III.

Wat teeld die valsche minne doch,
Als droeve vruchten,
Van Maegde zuchten?
O min! wiens valscheyd en bedrog,
Men noyt beduchten,
Als door het vluchten;
Wiens min geloof, berooft
Het Maegden herte,
Dat in alte droeven pijn;
In plaats van vrolijk zijn,
Proeft liefdens smerte.

Wat kan 'er meer verdriet oft pijn,
Wat kan 'er grooter quelling zijn,
Als dat men door geveynſde Min,
In schijn van een oprechten zin,
't Zy hier oft daer de vrijer speeld,
Een jonge Maegd het herte steeld;
Wat is 'er zeg ik meer verdriet,
Als zy dan wil, maer hy haer niet.

Dianacs Minne-zuchten, over

't verlies van haer kuyscheyd,

Stemme: Ach blinde Bengel.

A Ch! brakke regen, droeve traenens vliet;
Mocht gy bewegen, d'oorzaak van 't verdriet!

Hem, die na zijn geswooren trouwe, op Eed;
nocht eere past,
Maer smoot mijn hertjen onder deze last.

Hoe kund gy vluchten, trouweloos van mijn?
Daer duyzend zuchten, als getuygen zijn;
Dat ik op Eed van trouwe liefde, u wint gebruyk toe liet,

O valsche minne! Wat teeld gy verdriet.

Van lust bestreden, van de min verheert,
Zijn deze leden, door een Prins onteert;
Mijn Maegde-bloempjen is verwellikt, bezoc-
telt mijne schoot;

O Princen minne! gy brocht my in nood.

O minne-lusjes! door mijn wil geboet,
Had ik niet kusjes, nimmer im gevoed,
En Princen geylheyd niet geleden; zoo waer ik vry
van smert,

Daer nu de minne pijnigt ziel, en hert.

O droeve zinne! als gy overdenkt,
Hoe dat de minne, eer en kuyscheyd krenkt;
Zoo smelt mijn jonge hert tot tranen, en schaemt
te doet vermaen,

Dat ik te los zijn lust heb toe-gestaen.

Hoe kost ik lijen, dat een geyle hand,
My quam bestrijen, op mijn Ledekant?
Hoe kost ik zoo veel vryheyd gunnen, hem die
mijn kuyscheyd stal?

O minne! minne gy brocht my ten val.

Ach! Wilje vluchten, door de diepe Zee?
Hoor namijn zuchten, voer mijn hertje meê;
Ey zuchjes! wilt hem achter halen, ó Winden
driffize na;

Tuygt dat met tranen ik beveen mijn schâ.

Wac min voor 't trouwen gaet, daer teeld
haer zoetheyd smert;
Maer gaet de trouw voor min, zoo teeld zy
wel-behagen;
Als min genoten is, rackt trouwheyd uyt het
hert,
Doet alles op zijn tijd, want min voor trouw
baerd plagen.

Stem: Poliphemus aen de Strande.

Stemme: Ballet Bronchorst.

Als Philander in het minnen,
Al zijn zinnen,
Had op Phillis aengeleyd;
Heeft zy hem gevoed in 't hoopen,
Lang doen loopen,
En noch eſter afgezeyd.

II.

Zy, na lang-gepleegde lusjes,
Van zijn kusjes,
Zeyd, Philander! 'k ben uwe Bruid;
Hy, ten hoogſten van 't verblijen,
Valt in lijn,

Want zijn Phillis ſcheyt 'er wylt.

III.

Dies Philander vele dagen,
Slijt in klagen,
Spreekt noch eens zijn Phillis aen;
Phillis, zeyd hy, zijn uwe zinnen,
Zoo in 't minnen,
Dat gy my dies af kund ſlaen?

IV.

Waer toe hebt gy my voor deſen,
Gunſt bewezen?
Zoo veel vrygheyd verleend:
My, op mijn verzoek te vrouwen,
Aen gebouwen,
Daar gy 't niet en hebt gemeend?

V.

Doch! ik ſpeur aen deſe treken,
My gebleken,
Dat u hooger mach geſchien;
Oft ten minſten, dat u zinnen,
In het minnen,
Na een hooger willen zien.

VI.

Hebt gy daer meê nu gequeten;
Vw geweten?
Zoo hebt gy my ook voldaan;
En ik zal op uwe begeeren,
Van u keeren,
Vw vel Phillis! ik zal gaen.

Lieve nachjes!
Gy die getuyge van mijn trouwe minne zijt
Mijn gedachjes,
Mijn ziel, mijn hert, mijn zinnen zijn u toe-
gewijt;

Ach! hoe vaek,
Zoekt liefde liefde's vermaek,
Met ziel en zinne,
O aerdſch Godinne!
Op 't zoetſte minne
Te voeden in de nacht,
Met liefd, met liefd, met liefde mijn gedacht.

'Als de Rey',

De nacht-Godin Diana, met een Hemels ſtoet,
Doet geleye,
Ter plaats, daer haer Aurora met goemorgen
groet;
Doet gy mijn,
Voor dag en Zonne-ſchijn,
Vyt liefde komen,
Aen d' Amſtelſtroomen,
Wiens Linde-boomen,
En hoog-getopte blaên,
Mijn klagt, mijn klagt, mijn klagten hooren
aen.

Groene linde,

Gy die mijn minne-klagjes als een Echo meld,
Aen 't geminde,
Wanneer gy uwe takjes, naer haer venſter belt,
En gevoeld, een lieffelyke koelt,
Mijn zinnen ſuygen,
Vw takjes buygen,
Om te getuygen,
Mijn minne aen die geen,
Vwiens ziel, wiens ziel, van my word aenge-
beên.

Waar

Stem: Rozemond waer gy vlied.

Stem: Vlied heen droeve zuchjes!

WAer door is liefde zoet?

Is 't door neyging die zy voed?
Neen, dat kan niet zijn, liefde voed neyging niet,
Maer 't is neyging waer door liefde geschied:
Wat voed neyging dan, die tot liefde strekt,
En 't hert tot minne trekt?
Vruchten die Natuur in een schoone Maegde wijst,
Waer uyt liefdens neyging rijst.

Schoonheyd toert neyging in,
En beweegt het hert tot min,
Min door schoonheids kracht, liefdens neyging voed,
Dies maakt schoonheids vrucht de liefde zoet;
't Zy een oogsgelouk, 't zy een kaeks gebloet,
Die als een roode Roos,
Op de schoone grond van u w kaekjens zilver wit,
Bloeyend als een Roosje sit.

Kund gy dit niet verstaen,
Is het wat te hoog gegaen?
't Is zoo veel gemeent, oft ik heb gezeyt,
Ik bemin en lief u schoone Meyt;
Om dat ik bespeur, yets dat my behaegt,
Van 't geen u w schoonheyd draegt,
Schoonheyd ongemeen heeft in mij de liefde verwekt,
Die uyt schoonheyd voed zelt trekt.

Als gy maer eens aenziet,
Mijn 't hert een lonkjen schiet,
Door gengtendheid brand ik in de min,
En het herte knield voor mijn Godin;
Dat ik altijd mocht tot de zoetigheid,
Zoo werden aengeleyd,
Vdoor mins gebeen te be wegen dat gy my,
Voed in liefdens lekkerny.

De deugde is oprecht daer deugde liefde
voed;
Maer daer de wellust lieft om lust met min
te peyen,
Daer is het lieven valsche deugd maekt
liefde zoet,
Zoet is de deugd die min en liefde voed
van beyen.

SChuyt 'er geen medogen,
In het herte van mijn Lief, zoo zijn mijn
klagjes al verlooren;
'k Heb door liefdes vermogen,
Aen de minne-God, de trouw van mijn stant vaste
liefde geswooren;
Ik zal u lieven, mijn Lief, mijn beminde, zoo
lang als ik leef,
Ik, die voor u kniel,
Aen God mijn z'el,
Aen u mijn lichaem geef.

Zachjes zijn mijn spijsze,
Traentjes zijn mijn drank, mijn Lief, mits
dien dat ik u w liefde moet derven;
'k Zal op deze wijze,
't Lievend lichaem toen, zoo lang, dat trouwe
liefde my doot storven;
Mach ik liefdes lustjes dan geen meer plegen, gelijk
als ik placht?
Mach ik dan geen meer,
Gelyk weleer,
Gebruyken liefdens macht?

Zalik ondertusschen,
Uwe lipjes, uwe mond, uwe kaekjes en uw roode
wangen,
Niet meer mogen kussen?
Zult gy my, mijn lieve Lief! by u niet een reys
meer ontfangen?
Zal ik geen lustjes, geen kusjes meer krijgen;
gelijk als ik had,
Toen ik in de min,
Mijn harts Sanctin,
Om weder-minne bad?

Lief! zal ik dan blijven,
Afgescheyden zonder u, ha pronk en peere! al-
ler Vrouwen!
Laet dees Rijmpjes schrijven,
Laet ze na mijn dood, mijn Lief, dat bid ik, op
mijn Graef-stede bouwen;
Hier leyd hy, die om zijn Lief is gestorven,
en roet tot asch,
Van de Ziel ontbloot.
Nu tuygt zijn dood,
Hoe trouw zijn liefde was.

Stem: Gy lodderlijke Nymphjes.

Stemme: O Kerfnacht.

Gelyk den mensch van aenbegin
Geschapen is tot zoete min;
Zoo is de min van noode;
Den mensch verleent van Gode.

II.

Van noode, mis zy teeld en baerd
Het menschelyk gestacht op aerd;
Dies is in 't minne plegen,
Ook zaligheyd gelegen.

III.

De min die is een noodig ding,
Want zonder min, den mensch verging;
Woud men de minne derven,
De wereld most verster ven.

IV.

En wat de zaligheyd aengaet,
Door zoete min in d' Echte-staet;
De min, van God gegeven,
Strekt tot een zalig leven.

V.

Wanneer de minne in het hert,
Door lusten niet misbruykt en werd,
In overloop van zinnen,
Meer als het zyn te minnen.

VI.

Dies mind de min door d' Echte trouw,
On-echte min baerd druk en rouw;
De echte min baerd deugde,
Die minne voed met vreugde.

O Herder die met uwe Reyen,
Door Bosch en Bergen gaet vrmeyen,
Daer gy u w leven vrolyk slyt;
En daer gy met verliefde zinnen,
In zang, in spel, in't zoete minnen,
Uw lieve Herderinne vryt.

II.

O hoe gelukkig zyt gy luyden,
Die in de bloempjes, en de kruyden,
Uw onbenyde liefde pleegt;
Al waer gy met verliefde lusjes,
In vryery van zoete kusjes,
Een Maegden hert tot min beweegt.

III.

Gaet gy door lommer, en door boomen,
En rust aen koele water stroomen,
Gy vind of hier, of daer u w lust,
Gezeten onder groene linden,
Al waer dat gy met u w beminde,
Gedoken in de roosjes rust.

IV.

Hoe zoet is 't zoo te mogen minnen,
Hoe zoet de zoete Herderinnen,
Te kussen in de rooze blaen;
Te vryen onder groene spruytjes,
Van Roozelaer en zoete kruydjes,
Daer gy liefs lusjes moogt verzaen.

VRYAGELIED,

Stemme:

Van de Koninginne CECILIA, aen
den Herder FLORIAEN.

Amarilla mia bella.

Stem: Spoeyd vluchtig vlugge voetjes.

Cecil. **O** Liefde! wiens vermogen,
Doet my keurig kiezen;
O keur! gevoed door d' oogten,
Gy doet my verliezen,
Mijn Troon, en Kroon; ja 't Hof,, vollof,
Wil ik gaen verzaaken;
Ach! Floriaen, liefd port my aen,
Ach! Floriaen ik bake,
Konings schat uw deel te maken.

Rosamonde, mijn beminde,
Die minne-pyltjes voert in uwe oogjes,
Als zynde minne-boogjes,
Uw aessems geur, als lieffelijke winden,
Doet my verkoeling vinden,
Als my de minne, door 't raken van uwe han-
den,
Rosamondi, Rosamondi, Rosamondi,
Doet branden.

II.

Flori. Hoe, Hoofsche Koninginne,
Dat gy 't Herders leven,
Zoud, boven 't Hof, beminnen,
Goude Kroon begeven?
Mijn staet,, vol smaet,
Oprecht,, maer slecht,
Niet geachi op Aerden;
Daer 't Hof, en troon,, de Konings kroon,
Daer 't Hof, en troon vol waerden,
Zijn te Eel mijn staet 't aenvaerden.

II.

Als ik dan kangenaken,
Uw Hemel zoete mond, zoo kan ik voelen;
Mijn heete brand verkoelen;
Ach! als ik mach aen uwe Rooze kaken,
En zoete lipjes raken,
Zal ik mijn minne, in 't zoete Nestar zuigen.
Rosamondi, Rosamondi, Rosamondi,
Getuygen.

III.

Cecil. Hoe Edel deze schijnen,
Kunnen zy wel geden,
Het geen men weet te vijnen,
In een Herders leven?
Dat 's lust,, vol rust, daer min,, na zin,
Floriaen moet minnen.

Flori. Cecilia,, ziet hoe ik sta,
Cecilia, mijn zinnen,
Vallen op u, Koninginne.

III.

't Zoet omhelzen der armen,
In avond-uurtjes op hun zoetste groeyen,
Doet ziel in liefde bloeyen;
Als zich 't geliefde bewegen laet door karmen,
Om over liefde 't erbarmen,
Laet dat mijn liefde, door uwe liefd te keu-
ren;
Rosamondi, Rosamondi, Rosamondi, Gebeuren.

IV.

Cecil. Vaer wel dan Hoofsche staten,
Met uw veynzend vleyen;
Ik wil het Hof verlaaten,
En de Schaepjes weyen,
In rust,, met lust;
Ik houw,, door trouw,
My aen 't kleyngebonden;
Zoo haest de min,, mijn ziel, en zin,
Zoo haest de min my wonden,
Heeft in 't kleyn 't hert rust gevonden.

MINNETRANEN,

Gestort door een Jufvrouw, over de ontrouw van haer Minnaer.

Stemme : Blijdschap van my vlied.

Droev' oogen stort
 Brakke water stroomen,
 Nu mijn hertje word
 Al zijn vreugd benomen;
 Rijpe minne vrucht,
 In mijn groene jare,
 Spreyt een droev' zucht,
 In de brakke baren;
 Minne snikjes, vlied,
 Laeuwe traentjes, schiet
 Brakke drupjes in de Zee;
 Tuyg al mijn verdriet,
 Waerom wil hy niet,
 Mijn, zijn Zieltje, nemen mee;
 Daer wy met liefdens eeden,
 Vaste beloften deden,
 Als hy my zijn trouwe bood,
 En daer beneffens zeyde,
 Dat liefile niet zou scheidde,
 Of ten ware door de dood.

Maer nu ik bespeur,
 Uw lichtvaerdigheden,
 Droevig ik betreur,
 Uw gebrooken eeden,
 Nuik zie, dat gy
 Uw beloofde trouwe,
 Toe-gezeyd aen my,
 Langer niet wild houden;
 Nu gy my mijn zin, door snood ge win,

Hebt gestoolen en verleyt;
 Ik, eylaes! bed in, uw vervloekte min,
 Die mijn droev' ziel beschreyt;
 Wat kan een maegd het herte
 Meer pijn doen of smerte,
 Als haer liefden is gegrond;
 En dat haer zoet verlangen,
 Liefds vruchten meendt ontfangen,
 Daer zy niet als valscheyd vond.

Om dat ik de lust,
 Van uw geyle zinnen,
 Niet en heb geblust,
 In het dertel minnen;
 Om dat ik mijn eer,
 Niet heb willen ruyden,
 Aen u snood bekeer,
 Gaet gy u verschuylen;
 Om dat ik mijn schoot,
 Voor uw lusten sloot,
 En uw graegten heb ontzeyd,
 Laet gy my in nood,
 En mijn liefd verstoet,
 Is het reden dat gy scheid;
 Kun gy my daerom haen,
 En zoo lichtvaerdig laten?
 Lofse liefde, wulpsen min,
 Ik zal in rouw beklagen,
 Mijn onverdiende plagen,
 Tot 'er tijd dat ik zielloos bin.

Op 't voorgaende.

't Is beter, hoewel 't is niet goed,
 Als liefd 't geliefde missen moet;
 Gevrijt, en d' eere niet misdaen,
 Als met de Maegdom deur-gegaen;
 Troost Maegden u in liefds verdriet;
 Zijn schuld en is de uwe niet,
 Veroorzaekt u zijn valscheyd pijn,
 Laet Kuyscheyd uw vertrooster zijn,

Zoo gy uw maegdom hebt gespaert,
 Blijft gy de gene die gy waert.
 Hoor, Jonge Maegden, wie gy zijt,
 Indien dat u een Minnaer vrijd,
 En laet hem komen noyt zoo veer,
 Dat hy u scha doet aen uw eer,
 Schoon zijn ontrouwheyd u beroud,
 't Is vreugd zoo gy uw kuyscheyd houd.

Stem: En fin celle qui jaymé, &c. *Stem;* Om eendie ik bemin, &c.

Als ik Lazurig blaeuw het Veld
Met douw zag overgoosn,
En door een Goddelijk geweld,
Den Hemelop-geslooten;
Daer 't schitteren van de Zon,
Speeld in de Bron.

Bron, daer een stroom van Neectar vloeyd,
Tot aen Vooren palen;
Waar by een Purper Roozen bloeyd,
Om voedzel uyt te halen,
Op uw Albaster vel,
Mijn Lief Grucel.

Het sikk' ren van den dageraad;
Is 't schijnzel uwer oogjes;
De glans die aen den Hemel staet,
Schuyld onder swere boogjes,
De schijn van dageraad,
Is uw gelaet.

Het veld dat zich met douw ververst,
Dat zijn mijn blye zinnen;
Als 't hert door d' oogen traentjes perst,
Vyt Goddelijke minne;
Vernieuw ik, door de Min,
Mijn oude zin.

Hoe dikmaels placht ik aen de Beek,
't Gedacht met min te voeden;
Alwaer ik in de stroompjes keek,
Grucella Schaepjes hoeden,
Wiens Schaduw ik by dag,
In 't Beekje zag.

Alwaer haer stem 't getierelier,
Der Vogeltjes na bootse;
Wiens held're kropjes schenen schier,
Vermengt met d' aldergrootste
Vreugd, een zoet geluyt,
Te kroppen uyt.

Zoo menig blaedje als 'er staet,
Aen dicht bewassen Linden,
Zoo menig stroompje als 'er staet,
Door 't schommel'en van de Winden,
De dicht beboomde wal,
Getuygen 't al.

Hoe vaak dat ik in 't eenzaam Wout,
Ae'er de Zon zijn stralen,
Op 't groen bekleede blader-hout,
Met schijnfel neer liet dalen;
Die vreugden heb verwacht,
In mijn gedachte;

Maer vruchteloos was 't na die tijd,
Als ik van minne klaegde;
Na zy mijn meening wist, met spijt
Zy menigmael my plaegde;
Waar door mijn Liefdens vlam,
Ten eynde quam.

Mijn zoete Silvia,
Ontsluyt uw deure,
En laet my u w gena
Doch eens gebeuren;
Waarom ik voor u stort al mijn gebeden;
Ik bid u, ziet eens aen,
De sterretjes vergaen,
En scheidt van de Maen,
Vol treurigheden.
Den Hemel is bekleed,
Met rouw-gewade;
d' Aer'd die u w slaet betreed,
Treurt om zijn shade;
De Goddelijke glans van Lunaes oogen,
Is met veel Wolken swert;
Alzoo is ook mijn hert,
Met onverdiende smert.
Lief, overtoogen.

Waarom kijkt gy niet uyt?
Ay! zegt Godinne,
En hoort na mijn geluyt;
Maer blijft 'er binnen;
Eylaes! 't gezicht geuyt; my u Welusjes,
Ik zie dat gy u w tijde,
Met zoete Min verslijt;
Hoe Silvia! gy vryt,
Met duyzend kusjes.

Is 't wonder dat de Maen,
Niet kan gedooogen,
De luyken op te slaen,
Van hare oogen;
Op dat de duysterheyd my zoud onthouwen
Het licht, om niet te zien,
My geen verdriet zoud schien,
Zooried zy mijn te vlien.
Zonder t' aenschouwen
Wie dat 'er by u stond,

Die na zijn lusten,
Vn rood korale mond,
Zoo zoetjes kusten,
Dat ik het buyten deur by na kost hooren;
Ik docht, o Silvia!
Ziet een reys waer ik sta,
Ofs kijkt my doch eens na,
Mijn uyt-verkooren.

Maer neen; 't mocht al niet zijn,
't Mocht niet gebeuren;
Vn Caridon vol pijn,
Ging droevig treuren;
En voden zijn gedacht met veel gepeynzen;
En ik docht in het end,
Dit ben ik ongevend,
O Silvia! wie kend,
Vw listig veynzen?

Stemme : Ceste Cruelle.

O Voedsteresse van mijn minne ,
 O Afgoddinne van mijn hert !
 Voogdes van mijn verliesde zinnen ,
 Aen wien mijn ziel geoffert werd ,
 Mijn lust mijn leven ,
 Al mijn aerdse vreugd
 Heb ik begeben ,
 Nuyt uwe jeugt ,
 My niet vergunnen meugt .

II.

Gy wild en meugt geen liefde dragen ,
 Ik min u , Lief , en gy mind mijn ;
 Ia , 't is u vreugd en welbehagen ,
 Als ik , als ik ly u mach zijn ;
 Ach ! blinde bengel ,
 Wat is die een smert ,
 Dat my mijn Engel ,
 Nu ontnomen werd ,
 Ach ! ach ! hoe treurd mijn hert .

III.

Mijn lief , mijn troost , mijn welbeminde ,
 Dat ik u by zyn der ven moet ,
 Dat doen u ouders , en u vrienden ,
 Dies zal ik met mijn laeuwe bloed ,
 En diepe wonde ,
 Die de min my gaf ,
 Mijn Rozamonde ,
 Dalen na mijn graf ,
 Myn minne tot een straf .

IV.

Om dat mijn liefde te hoovaerdig ,
 Na uwe weêr-liefde heeft getracht ,
 En hooger zocht , als ik ben waerdig ;
 Vaer wel mijn Lief ! met deze klagt ;
 Vaer wel mijn waerde ,
 Opend uwe schoot ;
 In plaats van aerde ,
 Vult met Roosjes rood ,
 Uw slaef , door de liefde g'dood .

Stemme : Ceste Cruelle,

Als ik , ô schoonste aller Vrouwen ,
 In 't midden van de nare nacht ,
 De Sterren en de Maen aenschouwe ,
 Zoo speeld de min in mijn gedacht ;
 Liefde doet my bliken ,
 Dat u w zoet gezicht ,
 Is te gelijken ,
 By de glans en schicht ,
 Van 't helder sterren licht .

II.

Zoo ik de dag-Godin belonke ,
 Wanneer zy uyt haer kamer treed ;
 En Aerd , en Hemel doet bepronken ,
 Met glans van 't Zonne-licht bekleed ;
 En met haer bloezen ,
 Speeld op blader groen ,
 Zien ik de Roozen ,
 Zulke bloesjes doen ,
 Gelijk u w kaekjens doen .

III.

De oorzaak van mijn trouwe minne ,
 Is schoonheid die natuur u gaf ,
 Maer schoonheid queld mijn jonge zinnen ;
 Mits gy aen my u toond te straf ;
 Kan strafheid wonen ,
 In zoo lieven Vrouwen ?
 Zoo zal ik toonen ,
 Mijn oprechte trouw ,
 En smooren in mijn rouw .

IV.

Ik zal het eynde van mijn dagen ;
 Verwachten in een diep gezucht ,
 De minne God ten Offer dragen ;
 Een hert met trouwe liefde bedrucht ;
 Lief , ik zal sterfen
 Een verliesde dood ;
 Laet my verwerfen ,
 Dat ik in u schoot ,
 De ziel van 't lijf onbloet .

Stemme: Moe gebaad, &c.

O Verwede Galathé,
Die de guure zandstranden,
Die den Oever van de Zee,
Die de kulle natte zanden,
Kiest voor bloemen, en voor Landen,
Kouwe klippen, voor de Hey,
Daer u w bleeke geest gaet waeren,
Kiest de zoute water baren,
Voor eengroene Klaver-Wey.

Kiest de Rotzen voor't geboomt,
Kiest de baaren voor de beken;
Mits u w koele ziele schroomd,
Van de min te hooren spreken;
Gy, om minne-lust te wreken,
Houd u op de guure strand,
Schu w voor't minnen, ang voor't kussen,
Zoekt met golven uyt te bliffen
't Zoete vuur van minne brand.

Ach! hoe mach mijn domme zin,
Haer noch zoeken te bekooren;
Daer de haet en waek tot min,
Haer van longs is aengebooren;
Zy wil van geen minnen hooren,
Waerom haer dan aengebeên?
Waerom dan tot haer genegen?
Mits men eerder zou w be w egen,
Harde rotzen, klip, of i steen.

Galathé is stuur van zin,
Daerom eygen aen de baren;
Galathé verfoeyt de min,
Met geen Herder wilze paren.

Phyllis van een zoeter aert,
Phyllis van gedweger zinnen,
Phyllis zieltjen ongepaert,
Schept een wellust in het minnen.

Amarillis lief en zoet,
Zal noyt Herders diepft vervelen,
Altijd met eenen bly gemoed,
Altijd zingen, altijd spelen.

Dies ik aen Galathé niet langer smeken wil,
Maer zoo ik weder vry, zal 't zijn met Ama-
ril.

Stemme: Ballette Schravczand, ofte
D' uytmuntende Herderinne.

Gelijker wijs een Roosje,
Vol lieffelijke geur,
Het hert verheugt,
En geeft een zee te vreugd,
Zoo door zijn reuk als kleur;
Zoo is 't ook met een bloosje,
Dat op albafter wit,
In blanke grond, by u w korale mond,
Gelijk een Roosje zit;
O overschoone bloozende Wangen,
Die mijn ziel en zin, in de zoete min,
Houden zult gevangen,
In een zoet verlangen;
Tot dat ik u w ziele win.
O ziele van mijn ziele!
O Hemel van mijn hert!
Mijn vreugd is pijn,
Mijn pijn is blijde zijn,
Mijn blijdschap voed mijn smert;
Mits ziel en hert vervielen,
Op 't lieve kaeks gebloos,
Wiens inkarnaet, in glans te boden gaet
De alder schoonste Roos;
Ik liet Provens het pronk van zijn Roozen,
Vol van Hemels dou w,
Zoo ik maer, Me-vrouw,
al mijn pijn mocht loozen,
En u w lieve bloozen,
Wisselen aen liefdens trou w.
Mijn hoop vermengt met vreezen,
Dat liefde noyt in 't zoet,
Vr w azems geur,
En kaekjens bloozend kleur,
Door liefde zal zijn gevoed;
Mocht ik verzekert wezen,
Na alle smert en pijn,
Na al 't verdriet, dat my door liefde geschied,
Van u getroost te zyn;
Of dat het maer eens quam te gelukken,
Dat ik op de blaen,
Cierelijk ontdaen,
Mocht mijn lippen drukken;
En de Roosjes plukken,
Die daer op u w kaekjes staen.

Stemme: Perioſta.

Stemme:

HA vyandin! die luſt in 't moorden ſchept;
 Met pijnen wreed te martelen mijn hert;
 Is 't, ó Goddin! dat gy daer luſt in hebt,
 Zoo ſpruyt uw vreugd uyt mijn bedroefde ſmert;
 Ik offer op de tranen, die 't ontmoet,
 Gelijk een ſtroom door d' oogen vlieten doet.

II.

Ik biggel uyt een brakke tranens vliet,
 Mijn hert gepijnt, beklacgt u ſtrafheyd wreed;
 O Moorderes! is uw vreugd mijn verdriet?
 Zoo wensch ik dat gy my doet zoo veel leed,
 Als gy wel kund, om dat u w wreede hert,
 Door mijn verdriet in vreugd verzadigt werd.

III.

Is pijn u w vreugd, zoo ben ik oorzaak dan,
 Dat u w ſtraf-lievend hert luſt boet na wensch;
 En dat u w wraek haer luſten kringen kan,
 Dat maakt, Goddin, my een ellendig mensch;
 Het vald my ſwaer, dat mijn begonnen min,
 Weér min verzocht aen zulke een Moorderin.

IV.

Hoe! noem ik u Moord'res? mijn Afgodin!
 Die dikmaels zaegt de dienſten van u w ſlaef;
 Misdoen ik zets? verſchoont wy door de min,
 Slaet niet het oog op overvloed van haef;
 Bevreegt door trouw in mijn oprecht gemoed,
 't Geen om u w min op-offert lijf en bloed.

V.

Ik acht geen ſchat, als ſchat van watetrouw,
 Wiens waerdigheydt het al te boven gaet;
 Dan doch zy werd van u verſmaed, luftrouw;
 Gy kieſt voor 't beſt des Rijkdoms yd'le ſtaet,
 En acht geen trouw, hoe trouw die is geſtelt,
 Maer met de reſt draegt liefde tot het gelt.

Roſemond die lag gedoken.

FLoramondi, in het bloozen,
 Van de koele dageraad,
 Voegd haer onder ſchaeuw van roozen,
 Daer zy neder zittent gaet;
 En daer zy haer Maegden ſchoot
 Pronkt met roosjes wit en rood.

II.

Even zoo zy was gezeten,
 Komt den Herder Floriaen;
 Die, al eer zy 't heeft geweten,
 Neemt cen hand vol rooze blaen,
 Die hy, uyt haer ſchoot gerukt,
 Op haer rooze kackjes drukt.

III.

Schaemte pronkten tegens roozen,
 Met dat Floramond hem zag;
 Roode roozen, by haer bloozen,
 Scheldden als den nacht by dag;
 Floramond riep overhyd,
 Herder, zeg wat dit beduyd?

IV.

'k Zie eens, zeyd hy, oft de roosjes,
 Met haer inkarnate blaen,
 Wel zoo ſchoon zyn als de bloosjes.
 Die op u w kackjes ſtaen;
 Heb ik u misdaen, zeyd hy,
 Herderin, vergeeft het my.

BRUYLOFS-ZANG. BRUYLOFS-ZANG.

Stemme: Si tanto gratiosa.

Stemme: Tanneken.

O Groote kracht der minne,
O zoete brand! daer liefde u door blaken;
Zyt gy aen zielen zinnen,
Een lieve vreugd, een aengenaem vermaken;
Gy queekt en voed, door vleesch en bloed,
Wellustigheyd en vreugde;
Doch! daer mins lusten,
Op liefdens wetten rusten,
Zijn zy deugde.

II.

Is min aen liefde gebonden,
Is liefde geneygt, door echi de min te plegen;
Werd min by trouw gevonden,
Is liefde door trouw, tot minne-lust genegen?
Genegenheyd, zoo aengeleyd,
Baerd niet als lieve vreugde;
Mits dien de minne,
Aen die verliesde zinnen,
Sirecht tot deugde.

III.

Liefde maekt de minne heylig,
Min zonder liefde, sta erg ooddeloos te nocmen;
De liefde maekt minne veylig,
Min zonder liefde, die is gelijk de bloeme,
Die afgescheld, verdort en treurt,
Om dat haer is benomen,
't Geen daer haer vreugde,
Haer wellust en geneygde,
Van most komen.

IV.

Dies wensch ik dat u w zinnen,
Vertiefde Feugd! de min zoo mogen plegen,
De min zoo mogen minnen,
Dat zy tot min door liefde zijn genegen;
Door liefden trouw, werd vryster trouw,
Door minne zonder trouwen,
Werd d' eer verlooren;
Werd min door liefde verhooren,
't Is behouwen.

Zullen wy dan nu niet eens wezen,
Vroelyk en zoet, vroelyk en zoet?
Vroelykheyd die word geprezen,
Dics men vroelyk wezen moet;
De tijd die heeft zijn tijden,
De tijd haer tijd behoest,
Weest vroelyk met de blijden,
Met droeve zyt bedroeft;
Ey! drink nu eens een roemer om, ey! drink nu
eens een roemer om,
Van deze klare wijn, van de ze klare wijn;
Zullen wy de Bruyd ter eeren, niet een uurtjen
vroelyk zijn?

II.

Bruydegom Heer, den tijd zal naken,
Dat u w hert en zin, dat u w hert en zin.
Zullen swemmen met vermaken,
In de lusjes van de min;
Wy, door deze dingen,
Zyn op 't hoogst verheugt,
En vroelyk met u zingen,
Van blijdschap en van vreugd;
Wy drinken eens een roemer om, wy drinken
eens een roemer om,
Een roemer schoontjes uyt, een roemer schoont-
jes uyt,
Op de welvaert, en gezontheyd van de Bruyde-
gom en Bruyt.

III.

Bruydegom, wi d' het zoo beschikken,
Weert u als een Held, weert u als een Held,
Dat de Bruyt raekt aen twee stikken,
Eer men negen maenden teld;
Op dat alzo u w vrien,
Op dat alzo u w min,
Ten nutten korn de dijen,
Tot eerlijk huysgezin.
Wy drinken eens een glaesjen om, wy drinken
eens een glaesjen om,
En zyn op 't hoogst verheugt, en zyn op 't
hoogst verheugt,
Daer med wenschen wy te zamen, dat gy u zoo
quijten meugt.

Hoe

Stem : Ballet Schraveland.

Stem : Geswinde bode van de min.

HOe waek heb ik mijn zinnen ,
 Van 't lieven afgekeert ,
 O zoete Meyd , , boe waek heb ik gezeyd ,
 Nu gy geen min begeert ;
 Zal ik ook niet beminnen ,
 Maer doen na uw geboon ,
 Schoon dat ik zouw , , in overdroeve rouw ,
 Ook lyden duysend doon ;
 Maer ach ! zoo haest mijn oogen u aenschotsven ,
 Poel ik zielen zin , , branden in de min ,
 Overchoone Vrouwe ,
 Kund gy my onthouwen ,
 Vwe gurst , mijn Afgodin ?
 Als ik u w lieve Wangen ,
 Als ik u w roode mond ,
 Vw kaeks gebloos , , gelijk een roode Roos ,
 Zie op albafter grond ;
 Gekruysde lokjes hangen ,
 Die met een zoet gespeel ,
 Als goude draen , , met zoete swieren gaen ,
 Rond om uw kin , en keel ;
 Als ik dit maer aenzie met mijn oogen ,
 Schoon ik wil , of niet , , liefde my gebied ,
 Na de gunst te poogen ,
 Van uw zoet vermogen ,
 Maer eylaes ! mijn Engel vlied .
 O smert ! die alle smerten ,
 Op 't hoogst te bowen gaet ,
 W'ar is 'er pijn ,
 Die zoo bedroeft kan zijn ,
 Als liefde blyken laet ?
 In veel verliesde herten ,
 Geeft liefde 't meest verdriet ,
 Geen pijn zoogroot ,
 In 't lyden van de dood ,
 Heeft by liefde lijden niet ;
 Ik , die u lief , en inoet u w liefde derven ,
 Overchoon Godin , , om dat ik u min ,
 En niet mach verwerpen ,
 Moet u w Minnaer sterven ,
 Die u offert ziel , en zin .

Indien ik had een Konings kroon ,
 Keyzerlyke machts ;
 Bezat ik een vergulden troon ,
 Voerde Princen pracht ;
 Ach ! ik zouw die alleen ,
 Waerde Vrouw , gaen blysteen ,
 Aen die , aen die , zeg ik , met wie ,
 Dat ik op der aerd ,
 Wenschte te zijn gepaert ,
 Door oprechte trouw ,
 Die ik draeg tot mijn lufvrouw .
 Al heb ik Konings kroon nocht tijk ,
 Keyzers heerschappy ;
 Mijn trouwe liefde heeft geen gelijk ,
 Daer ik mede vry ;
 Ik vertrouw , dat de jeugt ,
 Schoone Vrouw , meer verheugt ,
 In 't geen , de liefde steld te vreen ;
 Dat is trouwigheyt , , die ô zoete meyd !
 Na weerliefde tracht ,
 Door uw deughd en schoonheids kracht .
 Verweende oogjes , die mijn ziel
 Stoekt in minne-brand ;
 Dies ik voor mijn Godinne kniel ,
 Doe mijn offerand ,
 Aen u w leugt , die mijn hert ,
 Voed met vreugd , in de smert ,
 Van min , , die 'k lijd om mijn Godin ;
 Die my hoopen doet ,
 Maer met vreeze voed ,
 Dat liefde ongeval ,
 My in d' hoop bedriegen zal .
 Dies voeren hoop en vreeze strijd ,
 Tegens mijne min ;
 Waer vangy door uw schoonheid zije
 Oorzaek , ô Godin ;
 (Ween ,
 Neem in acht , mijn gebeên , en verzacht het ge-
 lk bid , lufvrouw verleent my dit ;
 Neygt u jeugt na 't hert ,
 Dat door liefde werts ,
 Tot uw deugd geleyd ,
 Door oprechte trouwigheyt .

k k k

Mijn

Stemme :

Stemme :

Die mind die lijd veel pijn.

Sa la mijn Herders riet.

MYn zoete Veld-Godin,
 Die barvevoets te velduw lieve
 schaepjes weyd;
 Oft drijftze Boschwaert in,
 Als noch de koele douw, op grasen
 bloempjes leyd;
 Daer gy met lust,
 V in de groente rust,
 Het zy by Beek, oft Bron,
 In het ryzen van de Zon.

ACh, ach! wat droeve rouw,
 Lijd, laes! Philander nouw,
 Die Philis zoo getrouw,
 Zijn minne bied;
 O zuchjes! dring nu tot mijn boezem uyt;
 Dewyl mijn zinnen,
 Niet kunnen winnen
 Haer, tot mijn Bruyd.

II.

II.
 Al waer't gevogelt zoet:
 Met blijdelijk gezang en lieffelijk gequeel,
 Mijn Amaril begroet;
 Geen blaedje aen zijn struyk, geen bloemp-
 jen op zijn steel,
 Of't is verheugt,
 En toond de meeste vreugd;
 Als gy het Bosch belonkt,
 Houd het zich als op-gepronkt.

Ach! Phillis, weet gy niet,
 Wat quelling en verdriet,
 Philander, laes! geschied,
 Om uwe min?
 Mijn zuchjes aen u als getuygen zijn,
 Dat liefdens plagen,
 My't herte knagen,
 In afkeers pijn.

III.

III.
 In Roosjes, en in Kruid,
 Op zoete morgenstond gezeten in het
 Woud,
 Munt Amarillis uyt;
 Gelykeen Diamant in't midden van het
 goud;
 Oft als zy leyt,
 In bloempjes neêr gespreyt,
 Zoo is het anders niet,
 Oft men Flora zelver ziet.

Vergund my tijden stond,
 Dat ik u eens de grond,
 Van't hert door liefd gewond,
 Mach doen verstaen;
 Laet, Phillis, my van u die gunst ge-
 schien,
 Dat in medoogen,
 Ik voor mijn oogen,
 Mach Phillis zien.

Stem : l' Orangee.

Stemme :

WAer toe of ik mijn zin,
In lusten van de min,
Zoo licht en los vervallen laet,
Op een lufvrouw te hoog van staet?
Wiens reden, en zeden, doen vaste blijk,
Dat men nauw haers gelijk,
In waerden „ op aerden,
Zoo schoon zou vinden, en daer by zoo rijk.

I I.

Was ik van meer der goed,
Als wel mijn lufvrouw doet,
Zoo had ik hoop dat ik haer zou,
Verkrigen tot mijn eygen Vrouw;
Op bedden, zijn reden, nocht trouwheys kracht,
By rijkdom niet geacht;
Haer gaven „ die draven,
Na gelt, na goed, na staet en hoog geslachte.

III.

Al hoe wel dat ik mijn,
Hou van geslachte te zijn,
Zoo hoog eneel gelijk als zy,
Maer 't komt in rijkdom gantsch niet by;
Mijn zinnen, die minnen haer niet om't goed,
Maer uyt een trouw gemoed;
Door reden „ in zeden
Haer schoone jeugt van jongs is op gevoed.

IV.

De wyl mijn lufvrouw heeft,
Al wat de wereld geeft,
Dat 's rijkdom, wellust, staet en eer,
Na wil, na wensch en nabeger;
Al heeftze, en leefze na lust daer van,
Noch schort'er yets wat an,
Me-vrouwe, „ dat 's trouwe,
Waer in men mijns gelijk niet vinden kan.

Op't voorgaende.

IVfrouw, al is't dat gy mijn overtreft in goed,
En acht dat ik daerom mijn liefde stak=0 moet;
Ey! neen, en denkt dat niet, maer stelt u na de reden;
Gy kund in hooger winst uw rijkdom niet besteden;
Als dat gy uwe schar aen liefde op woeker geeft,
Die thienmaal meerder zoetals wel de rijkdom heeft;
Acht gy u gaven hoog, ik trouwheyd daer-en-tegen,
Door't goed werd wellust wel, maer trouwheyd niet
verkrege;
Schoon gy, niet goet begaeft, om't goet een rijke mind,
Wat is't zoo gy daer by geen trouwe liefde vind,
Die zelve veel bezit, en rijkdom heeft op Aerde,
Acht zich in liefdens dieft zomwijl te hoog in
waerde,
Een van geringer macht een Vrouw meer vrudschap
doet,
Als een, die hem haer dienst acht waerdig om zijn
goed.

Soo lang is 't Muysjen vry.

GElijken dauw verspreyd,
Op rooze blaedjes leyd;
Gelyk de Sonne-schijn, voor wien het
Roosje buygt.
De zoete morgen douw, van Rooze bla-
den zuygt.

Gelyck een bloempjen zoet,
Door Zon en douw gevoed, (brenge,
Een levendige ziel in levens wellust
Wanneer zijn jeugdig bloos is met kristal
vermengt.

Mijn zieltje wellust schept,
Als gy uw lipjes rept,
Wiens rood koraal, mijn Lief! is als een
Roos die bloeyd,
Waar op kristalle douw van Hemels
Nectar vloeyd.

Wat wellust kreeg mijn ziel,
Als 't oog hier op verviel;
Ik dacht, dat ik nu mocht mijn Engels
Zonne zijn,
Ik zoog mijn Zieltje vol, op klipjes van
Robijn.

Wat Beek stort zoeter vloed,
Als Heunig-beekjen doet?
Die uyt een Hemels grond de Nectar
drupjes haelt,
En schietze op koraal met wit voor be-
paelt.

Daer 't ruyfchen van haer keel,
Veer boven het gespeel,
Oft stemmen van Muziek, tot vreugd de
Goden dwingt,
Wanneer haer lieve keel een minne deunt-
je zingt.

I A E R - L I E D.

Stem: Weg dertelooze Min, &c.

Stem: O Salig heylig Bethlehem.

O Mensch! vernieuwt in 't Nieuwe laer,
 Leg af, leg af het pak der zonden;
 Na Bethlem keert, begeeft u daer;
 De Zoon Gods Mensch werd gevonden.
 Waerom een Mensch? een reeder Kind;
 Waerom zoo arrenlijk geboren?
 Om dat zijn Godheyd ons bemind,
 En door zijn Menschheyd heeft verkooren.
 Waerom zoo koud, zoo bloed, zoo koud,
 In 't Schuurtje by de stomme Beesten?
 Om dat zijn menschheyd leeren zoud,
 Versmaden, dat hier schynd het meeste.
 Dat's Rykdom, Eer, Wellust, en Pracht,
 Staet, Goude Kroonen, rijk bepreld;
 Om datze God de Heer kleynt acht,
 Zend hy zijn Zoon naekt in de werld.
 Als een onnoozel Lam ofi Kind,
 Zachtzinnig, en heel goedertieren;
 Die ons van alle last onbind,
 Zoo wy hem als ons Heyland vieren,
 Vernieuwt in 't nieuwe, ô mensch! 't is tijd;
 'Ey! opent uw verblinde oogen;
 Denkt wie hier is, en wie gy zyt;
 't Is lang genoeg u zelfs bedroogen.
 't Is lang genoeg ge vroet in 't slyk,
 In 't vuyle slyk van uwe zonden;
 Geen Goud, geen gelt en maekt ons rijk,
 Dies blijft aen 't Werelds niet verbonden.
 Gods Zoon komt naekt in armoed,
 Hier op dit droevig Dal der tranen;
 Tot af-stand van de overvloed,
 De zotte menschen te vermanen.
 Hy wil dat wy ons Offerhand,
 Zijn Godheyd zullen komen bieden,
 Hy wil dat onze herte brand,
 In liefd tot God, de werld vlieden.
 Entoonen schat van ware dengd,
 Ootmoedigheyl voor alle zaken,
 Om in het Nieuwe laer met vreugd,
 Ons Ziel in Gode te vermaken.

Uyt-buldert woeste wind,
 In 't Noorden eerst begint,
 Uw strafheyd, door bedwang,
 Vertoeft niet lang;
 De Wyl dat ik in 't Schip der Min,
 Te varen meen na mijn Goddin.
 Ik zet mijn Zeyl in 't top;
 Ey! Noorde Wind waeyd op,
 En blaest met uwe mond,
 Mijn Zeyltes rond;
 Op datgy door u wgunsten mijn;
 Doet 't avond by mijn Liefje zijn.
 Cupido zit te roer,
 Van 't Scheepje dat ik voer;
 Hy siet het door de Min,
 Na mijn Goddin;
 En schiet door uyt een Pyltje ras,
 Het wellik zijn zal mijn Com pas.
 Wat zien ik Venus Kinde
 Wy krigen tegen wind;
 Wel boe of dit noch wil?
 't Word ook stok stil;
 Ww schoot en gaert haeld beystrak aen,
 Wwy moeten eens laveren gaen.
 Wel dit is groot verdriet;
 Laveren kan me niet,
 Het schijnt my schier een droom,
 't Is tegen stroom;
 Cupido legt het roer aen ly;
 Ik strijk het Zeyl; kom roeyen wy.
 Neen, laet het Zeyl vry staen,
 Het zal zijn tegen wind,
 Wwat gy begint;
 Dat is te zeggen; ook zult gy
 Geen luk hebben in vriery.
 Vvend dan het Scheepjen om;
 Op dat ik weder kom,
 Ter plaets, waer door haer straf,
 Ik my begaf;
 Wwaer 't, door 't derven haers gezicht,
 Van droeve quelling ben verlicht.

Stem: O schoone Chariclea.

DE blonde dageraet,
Verfpreyd haer glans de Telgjes door endoor;
 Het morgen-sterretje staet,
 En stikken met haer straeltjes lieflijk voor
 De vensters van mijn Nymphjes Tent,
 Alwaer ik niemant zie omtrent.

't Gedogch in het VVou,
 Van blydschap denel speeld en tiereliert;
 De Telgjes nat bedout,
 Met blader, loof, en bloeyzeltjes verciert;
 Getuygen al de zoete Min,
 Van mijn verliefde Vld-Goddin,

Wiens Leden af-geslooft,
 Door 't vryen van de lieve lange nacht,
 Leggen door slaep berooft,
 Van zoete Min, en minnelijke macht;
 Sy roncht met zoete zuchtjes uyt,
 Komt Thyrsus by u w lieve Bruyt.

Wat zoete dromen zyn 't,
 Die gy zoo zoeties prevelt binnens monds?
 Eylati! zoo het schijnt,
 Aecht gy Philander niet, die zoo goed ronds,
 Hier onder deze groene Tak,
 Lerinde eerst van Min aensprak.

Gy weet Lerinde dat,
 Vw lipjes zoet bedoude rooder mond,
 Zoo dikmael zijn bespat,
 Met Nektar, die lupijn my heeft gejoint,
 Te drucken aen uw lipjes teer,
 Als ik u kusten, en gy weêr.

Wat zoete vrygheyd,
 Is in ons vryerage niet geschied;
 Philander droevig schreyd,
 Nu dat Lerinde Thyrsus Minne bied;
 En slaet Philander voor het hooft,
 Nu gy zijn zinnenetjes hebt gerooft.
 't Gaet by de Herders om,
 En by de Herderinnetjes in 't gemeen,
 Soo 'k in 't geselschap kom;
 't Is al, Philander heeft een blaauwe schein;
 Philander leeft in swaer getreur;
 Lerinde gaet met Thyrsus deur.

Stem; De stille Nacht genackt.

AL het uytmunend hoog,
 Hoe sterk in het oog,
 Loopt p'rykel van 't onweder;
 De sterke storm slaet,
 't Geen hoog verheven staet,
 Ter Aerden schielijk neder.

II.

Hoe menig Schip verflind,
 De felle Noorde-wind,
 En roost den Schipper 't leven;
 Als met een dulle kop,
 Hy 't Zeyl trekt in den top,
 Wil voor geen buyen reyen.

III.

Betrouw 't gemoed dan slaet,
 Als 't dik wils is te laet,
 Dies wil men 't p'rykel der veten;
 Reefst voor de wellust ras,
 En neemt tot u w Compas,
 Despreuk; Gedenkt te sterven.

IV.

Vw zinnen obsinaet,
 De vereid boos, en quaed,
 Wild niet te veel vertrouwen;
 En eygen wijsheyd vals,
 Onislaet u van den hals,
 Wild op geen rijkdom bouwen.

V.

Soekt gy vermaek en rust,
 Schept in de deugd u w lust,
 Met nood-drufst zijn te vreden;
 De overvloed verlaet,
 Kiest een gemeene staet,
 Die geeft gerustigheden.

Stemm (tanto gratiosa.

Stemme: Hansje Ineed, het &c.

CVpido God der Minne,
 W'p'pylen wrced mijn jonger hert door-
 wonden;
 Ik bid u, ô Goddiune!
 Maekt mijn gemoed van slaverny ontbonden;
 De wyl u w'kracht,, heeft zulke macht,
 Dat machteloos ik s'werde;
 Mits ik, Me-vrouw,
 Vnimmer mach aenschouwe,
 Maar moet derde.

I I.

W'oogjes, die als sterren;
 Mijn brandend hertje brandende door-stralen,
 Doen my in liefd verwerren,
 Ia in de liefde dwalende verdwalen;
 Zoo dat ik s'weef;
 Ik sterf, ik leef,
 De Ziel is my ontvloegen;
 Hebt gy dorsten,
 Vyt wreede Tygers borsten,
 Lief, gezogen.

III.

Dat gy dus obstinatieg,
 Van mijn, Lief, vlucht, kan u gemoed dat lyden?
 Ik bid, Princes, zijt matig.
 In straf gebruyckt medooging t' allen tijden;
 Acht gelt, nocht goed,
 Nocht hooge moed,
 Noch s' werelds pracht, nocht pralen;
 Want een onweder,
 Kan hoog-moed smyten neder,
 En doen dalen.

I V.

Vaer wel, Princeffe moedig,
 Mijn dankbaerheid laet ik u tot getuyge;
 En bloeyt in liefd voorspoedig;
 Vaer wel Me-vrouw, mei dankbaerheid ik
 buyge;
 Ik wensch gy meugd, elders met vreugd,
 W' liefde, Lief, besteden;
 Want ik berijne,
 Twaelef in een dozijne,
 Vind m' er beden.

Heer! Aeltje buur,, wat avontuur;
 Denck! Teun die heeft een Vryertje:
 Is't niet ontdeeft,, zy is verliest,
 Opeen wild weyig Snyertje.

II.

Een Huppel-kinck,, een lichte vink,
 Daer niet en is ten beste;
 En weetje't niet,, hoe dat hy hiet?
 't Is puykjen aen de Veste.

III.

Wat machze doen,, 't is geen fatzoen,
 Ia wel! ik zegt jon, Aeltje;
 Dat teere wicht,, valt veel te licht,
 Voor zulkeen aerdig staeltje.

IV.

't Is wel een lanst,, hy speulden danst;
 Ia alle nieuwe w'jsjes,
 Oft niet een quack,, hy weetze strack;
 Dat hoord ik laetst tot Tijsjes.

V.

Waer op dat pas,, 't gezelschap was,
 Van al de jonge Maeties;
 Daer hy alleen, het giesje scheen,
 In kluchjes, en in practjes.

VI.

Dat lange Teun,, en laep en Zeun,
 Noch zeyden, dat s' een giesje;
 Ia zoo ontdeeft,, dat ik verliest,
 Hem minnen moet, zeyd Niesje.

VII.

Die zoete sloof,, heeft goed geloof,
 Dat zy hem zal bekooren;
 O lieven Heer! komt morgen weêr,
 Gy zult wat anders horen.

Laet

Stemme : Schjokke dy , Schjokke dy .

DRINK-LIED

L Aet ons nu eens vrolijk zyn ,
 Vrolijk zyn , vrolijk zyn ,
 Laet ons nu eens vrolijk zyn ,
 In deugd ;
 Vrolijk wesen by de wijn ,
 By de wijn , by de wijn ,
 Vrolijk wesen , want de wijn
 Verheugt .

'k Zet het glaesjen aen mijn mond ,
 Aen mijn mond , aen mijn mond ,
 'k Zet het glaesjen aen mijn mond ,
 Avous ;

En 't moet uyt tot op de grond ,
 Op de grond , op de grond ,
 En 't moet uyt tot op de grond ,
 Gaer ouws .

'k Zet mijn lippen aen de kroes ,
 Aen de kroes , aen de kroes ,
 'k Zet mijn lippen aen de kroes ,
 En poy ; Word halfuyt gedroncken .
 Hey Monsieur ! dat is Avous .
 Is Avous , is Avous ,
 Hey Monsieur ! dat is Avous ;
 Amoy .

Strijkt het wijntjen toech wat neer ,
 Toech wat neer , toech wat neer ,
 Strijkt het wijntje toech wat neer ,
 Het stuyt ;

Hey ! dat streeckje trekt na meer ,
 Trekt na meer , trekt na meer , Drinkt voort uyt .
 Hey ! dat streeckje trekt na meer ;
 't Moet uyt .

Dat was met een koelen zin ,
 Koele zin , koelen zin ,
 Dat was met een koele zin ,
 Gaer ouws .

Schenkt 'er lustig weer wat in ,
 Weer wat in , weer wat in ,
 Schenkt 'er lustig weer wat in ;
 Avous ;

Houw daer , Buurman , nouw moet gy ,
 Nouw moet gy , nouw moet gy , Levert het over .
 Houw daer Buurman , nouw moet gy ,

De kroes ;
 Laet ons spelen schjokke dy ,
 Schjokke dy , schjokke dy , schjokke dy ,
 Laet ons spelen schjokke dy ,
 Avous .

H Et wijntje maekt de vreugd ,
 Het wijntje maekt de vreugd ,
 Het wijntje maekt de vreugd ;
 Laet zien een reys van 't juk , 't juk , 't juk ,
 Laet zien een reys van 't juk , 't juk , 't juk ,
 Laet zien oft ijze mengt .

I I .

Zie daer mee dat 'sje veur ,
 Zie daer mee dat 'sje veur ,
 Zie daer mee dat 'sje veur ,
 Ey ! doet my na van 't juk , 't juk , 't juk ,
 Ey ! doet my na van 't juk , 't juk , 't juk ,
 Engaet 'er zoo meê deur .

I I I .

Duyk wijshejd , duyck , ey ! duyck ,
 Duyk wijshejd , duyck , ey ! duyck ,
 Duyk wijshejd , duyck , ey ! duyck ;
 Zie daer mee komt van 't juk , 't juk , 't juk ,
 Zie daer mee komt van 't juk , 't juk , 't juk ,
 Stof-regen in mijn buyck .

I V .

Was dat niet met een veeg ?
 Was dat niet met een veeg ?
 Was dat niet met een veeg ?
 Het glaesjen uyt van 't juk , 't juk , 't juk ,
 Het glaesjen uyt van 't juk , 't juk , 't juk ,
 Het volle glaesje leeg .

V .

Nouw Lansje , nouw moet jy ,
 Nouw Lansje , nouw moet jy ,
 Nouw Lansje , nouw moet jy ;
 Die Fransman is van 't juk , 't juk , 't juk ,
 Die Fransman is van 't juk , 't juk , 't juk ,
 Zoo zoet als rijzen bry .

V I .

Wel nouw doe mijn beschejd ,
 Wel nouw doe mijn beschejd ,
 Wel nouw doe mijn beschejd ,
 En drinkt het uyt van 't juk , 't juk , 't juk ,
 En drinkt het uyt van 't juk , 't juk , 't juk ,
 't is ymmers zoo ezeyt .

HEt harde wreede Stael vermurrwt door het vyer,
 Maer't harde hert mijns Liefs en is niet te bewegen;
 Wat dienften ik haer doe, noch is het niet te degen.
 Cupido stookt niet meer, uw vlam verfmacht my schier.
 Plumige Vogeltjes, schrikt uyt met naer getier,
 Een droeve galm, die't geboomde Bosch door-klatert;
 Staekt al uw vroylijkheyd, en droeve Deuntjes schatert,
 Om mijnent wil, in plaets van zoet getierclier.
 Gy Veld-Goddinnetjes, die't vroylijk Bosch bewoont,
 Ey! vraegt mijn Nymphje eens als zy haer hier vertoont;
 Wat oorzaeck dat zy heeft mijn dienften te versmaden?
 En zoo zy vraegt, wacrom dat gy dus treurig zijt?
 Zegt dat haer strafheyd u van mijnent-wege spijt;
 Om dat zy al te trots mijn weygert haer genade.

S O N N E T.

KLaegt, treurt, en droevig weend Veld-Goden, die in 't Woud,
 Als heerfchers van het Bosch, waer zuyv're Beekjens stroomen,
 Hier dus lang hebt gewacht, op hoop dat ik zoud komen,
 By't Beekje, daer gy mijn Godin vertoonen zoud.
 Rust Veld-Goddinnetjes, ey! u gelaten houd,
 Ik bid, geen moeyten doet, wild uwe gunsten staken;
 Na tijds gelegentheyd zal ik my vaerdig maken;
 Ach! stort nu tranen uyt en't groene gras bedouwt,
 Barft uyt bedroefde stem, op dat mijn Nymph mach hooren,
 Al het verdriet dat my dus schielijk komt te voeren;
 Eylaes! door't bitzig weêr van de Noord-Oofte Wind;
 Koud, guur, en wreed van aert, wiens buyen my beleuten,
 Door bulderende kracht, mijn Zeyltjes op te zetten;
 Maer wachten doet, tot tijd beter bequaemheid vind.

G E B O O R T V E R M A N I N G S S O N N E T.

AY! Goddelijk geslacht, gy drie-mael dry Godinnen;
 Neygt uwe goede gunst tot dit mijn zoet bedrijf,
 Terwijl ik aen mijn Vrund, uyt goede vrundfchap, schrijf.
 Omocht ik! als ik wensch, ik zoud wat vreemts beginnen.
 Nu dan, daer komt my yets dwerrelen do or de zinnen;
 Ik hoor een zoet gejuyg, ik hoor een bly gelach,
 Uw Zalen zijn vol vreugd, ô Goôn op dezen dach.
 Zoo, zoo, dat is my lief, uyt vrundelijke minne,
 Schenkt, plengt, met milde gunst, het Sap van Hypocreen,
 Zijt vroylijk met malkaer; op dat ik voort mach treên,
 Ha! Goden, daer mijn hert en zinnen blijdschap wanen,
 Na's Hemels Zalen, op-gevult met alle vreugd;
 Laet blijdschap barsten uyt Bataefsche jonge Ieugd,
 Kom gaen wy dezes Helds geboorten-dag vermanen.

B L A D - W Y S E R .

DEn Christelijken Hoveling. Fol. 9 *In de Historien, en Minne-beelden.*

In den Weg-wijzer ter Deugden.

H Edendaegsche misbruyken.	42
Liefde veroorzaekt deugde.	57
Beweeg-redenen ter deugden.	65
Theodora, zondereffe van Alexandria.	72
De deugde verzoet tegenspoed.	82
Minne vreugd, past op geen deugd.	87
De oorzaak tot de zonde zoo wel.	91
Een booze vrouw een quaed houw'lijk.	95
Wie God vertrouwt blijft noyt.	106

In de Christelijke Offerande.

W erken van bermhertigheyd God.	119
Om het herte vry te houden van.	123
Godzalige minne.	129
Bereydinge des herten tot Gode.	131
Het werlds leven, niet anders dan.	137
Zoo lang men de zonden lief heeft, kan.	141
Vertroosting in tegenspoed.	143
Bereydinge des herten tot Gods woord.	146
Gebed om een oprecht geloof.	148
Morgen Gebed.	149
Avond Gebed.	150
Gebed tot God, om een Christelijc.	151

Gezangen, in de Christelijke Offerande.

O Dwazen mensch.	154
Als ik bedenck wat zoet.	155
Wie tot de vreugd wil raken.	156
Rijkdom beswaerlijck.	157
Deugd wenschen is geen deugd.	158
Het eynde der Godloozen.	159
Wereldsche bedrieglijkheden.	160
Navolging Christi.	161
Bekeeringe van Maria Magdalena.	161
's Werlds ydelheden.	161
Christelijken strijd.	163
O! wat is doch des werlds lust.	164
Wil yemand offer van gebeden.	165
Liefde Christi tot den mensch.	165
Christelijke vrolykheyd.	166
Wereldsche wellusten, strikken der.	166
Geestelijke Lofzang.	167
Vruchteloos weldoen.	167
Korte aenwijzinge ter deugde.	168

D E Roomsche Virginia.	175
Onechte min veroorzaekt.	183
Getrouwe liefd baerd vreugde.	190
Die op bedrog uyt is, bedriegt zig.	198
Vryagie van Celion, en Bellinde.	200
Die mind is blind.	208
Moord ontdekt door een Hond.	213
Ongezien kan geschien.	218
Het goede kruyd werd door't quade.	225
't Verblijen geeft lijden.	237
Al te heet, en al te koud wil niet.	240
Weygering voed genegentheyd.	243
Brand uyt lteen.	247
Wie mind, moet lijden.	249
Door't zuur verkrijgt men't zoet.	251
Een heusche mond spreekt liefdens.	253
Herders klacht.	255
Minne-lesfen aen de min-zieke Vryfter.	264
Minne-lesfen aen de min-grage Vryfers.	281
Voorzichtigheyd in't minnen noodig.	289
In de vreugd, ongeneugt.	290
Hoe lager dat men't d'wingd, hoe.	291
Oude liens raed, Jonge liens baet,	292
't is haest getrouwt, dat lang berouwt.	293
Het kleynst is 't grootste.	294
De overdaed, en doet geen baet.	295
Mengeeft, dat men niet en heeft.	296
Geen ware daed, in schijn bestaet.	297
Te hoog, bedroog.	298
't Quaed begeer, schaed zijn Heer.	299
Kunst voor gunst.	300
Minst geacht, meeste kracht.	301
Door Liefden Trouw, werd Vrijster Vriou.	302
Onerbaren, teeld beswaren.	303
Hoe hooger lust, hoe minder rust.	304
't Schijnt baet, maer 't schaed.	305
't zelve Verlies baerd winst.	306
Ongezien, kan geschien.	307
Een gierig hert, bemind zijn smert.	308
Getrouwheyd in de leugd, baerd min.	309
Om een schijn, lijd het pijn.	310
't zelve Hoe grooter hoop, hoe quader koop.	311
Door qua begeert, de keur verkeerd.	312
't zelve Betemd gy 't niet, het teeld verdriet.	313
Geliefdens strijd, spruyt veel uyt nijd.	314
Hoe men 't sluyt, het breekt 'er uyr.	315
't zelve Vrijsters die minnē, en hebbē geenzinnē.	316
Liefds offerand, voed minne-brand.	317

Al zijt gy vert, noyt uyt het hert.
Lijden baerd liefde.
Schijn bedriegt.

318 Ontloken Roos. 391
319 Mijn zoete Rozemond. 392
330 Vw kaekjes dragen hooger bloosjes, 'tzelve
Ik, die uyt minne. 393
Yets moet ik uw boompjes vragen. 394
Almogende Godin. 396

In de Tooneel Speelen.

Liefd bloeyends Offerhande.
Diana, en Floriaen.
Rozemond en Raniclis.
Cloris, en Phylida.
Helena.
Alcip, en Amarillis.
Musijk Spel.
Faustina.
Theodorns, en Dianira.
Rôsijlon, en Rosaniere.

1 Aerdige Nymphje 't zelve
6 Hoevack koom ik mijn Schapjesweyde. 397
57 Ik gae soo vaek, tot mijn vermaek. 't zelve
90 Noordweste wind verheft dus niet. 398
142 O zoete Rozemond. 't zelve
179 Het lodderlijke licht. 399
223 Als het avond lachje daelde. 't zelve
247 Vliegt snelle winden. 400
287 Laet uw teere Telgjes buygen. 401
322 Ach zoete min. 't zelve

Volgen zommige Minne-Rijmen.

P Hilida onlangs verleden,
Wanneer de geeft my dwong.
In vrouw hoe menigmael.
Zoekt het ooge zijn vermaken
Mijn Veld-Godin die niet op hoog.

Wat is 't een vreugde. 402
Die de wereld wel inziет. 't zelve
Door 't verlopen van de tijden. 403
Eylaes! wat dwingt my. 't zelve
365 Rijst nyt den slaep. 404
366 Gelijk een Roosjen zoet. 't zelve
368 O zoete Brand van minne. 405
371 O Flora ydel is uw roem. 't zelve
Oorzaek van mijn vreugde. 406
Och! wat port miin jonger hert. 407
Alle mijn zugies. 't zelve

In de Zang Rijmen.

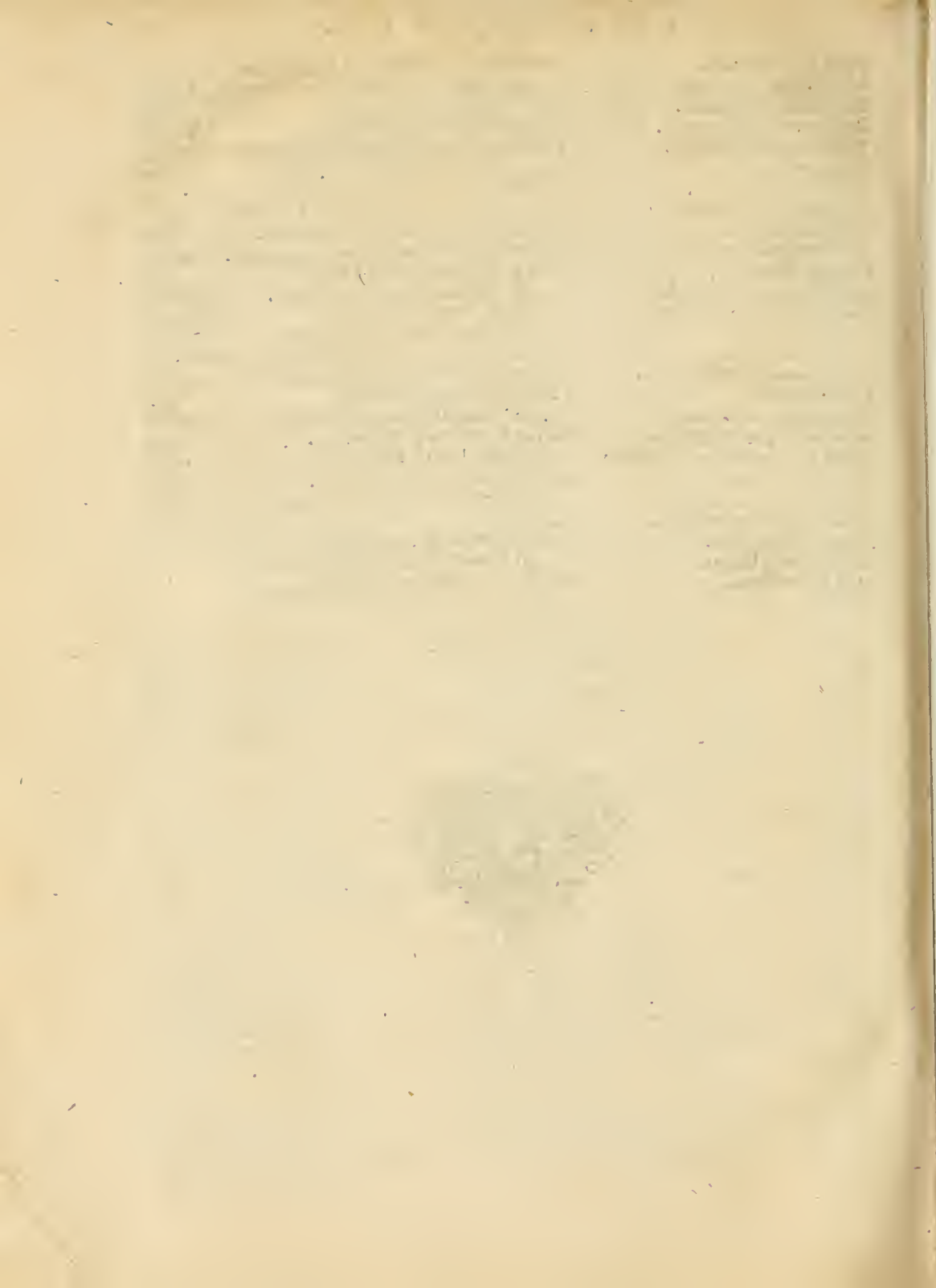
A Streaes strafheyd.
Celadons standvastigheyd.
Berouw der minne van Astrea.
Celadons minne-klagt.
Tyters minne klagt.
Kracht der liefde.
Schoonheyds minne-voedzel.
In vrouw uw leugt.
Getrouwe liefdens offer.
Trouw-Lied.
O kleyn dwingeland.
Cypriaens minne-klagt.
Laestmael als ik mijn Nymphje vond.
Laura zat laest by de Beek.
Ach blinde Bengel.
Droeve wolken.
Amarillis ach! waer heen.
Ik klaeg, ik treur.
Berst brakke traentjes.
Gy lomre bloempjes.
Onlangs geleden.
Wanneer mijn beminde.
Klaeg oogen, klaeg.
Onlangs mijn Amarillis liep.
Eer 't daegje daelde.
Wanneer de Zon het morgen rood.
Waer mach mijn Philida.

Fol. 373 Bataefche Veld-Goddinne. 408
374 Ik weet niet wat my schort. 't zelve
't zelve Schoon Herderinne. 409
375 Tyter ging onlangs vermeyen. 't zelve
't zelve Zoo dra de Zon. 410
376 Natuur door liefds vermogen. 411
377 Zoete Nymph hoe komt het by. 't zelve
't zelve Grazella die gekroonde tepels. 412
378 Als ik min, wel betracht. 't zelve
379 Dwael-zieke menscb. 413
't zelve Waer vlucht gy. 't zelve
380 O snelle Beek. 414
't zelve Eylaes! wat is de zoete minne. 't zelve
381 Minne God. 415
382 Onlangs verleden. 't zelve
't zelve Was ik een Koninginne. 416
383 Mijn geeft, ó Heer. 417
384 Aerdsche Goddinne. 't zelve
't zelve Wel eer had ik by my. 418
385 Wie heeft 'er meerder rust. 't zelve
386 Men ziet hoe dat een wooning. 419
't zelve O overschoon Godin. 't zelve
387 Hoe zalig is de zoete minne. 420
't zelve Al mijn zugies, en klachten. 't zelve
388 Gelijk een Rooze knop 421
389 Hoe groot is liefdens macht. 't zelve
390 Alder-schoonste Goddinne. 422
Puyk

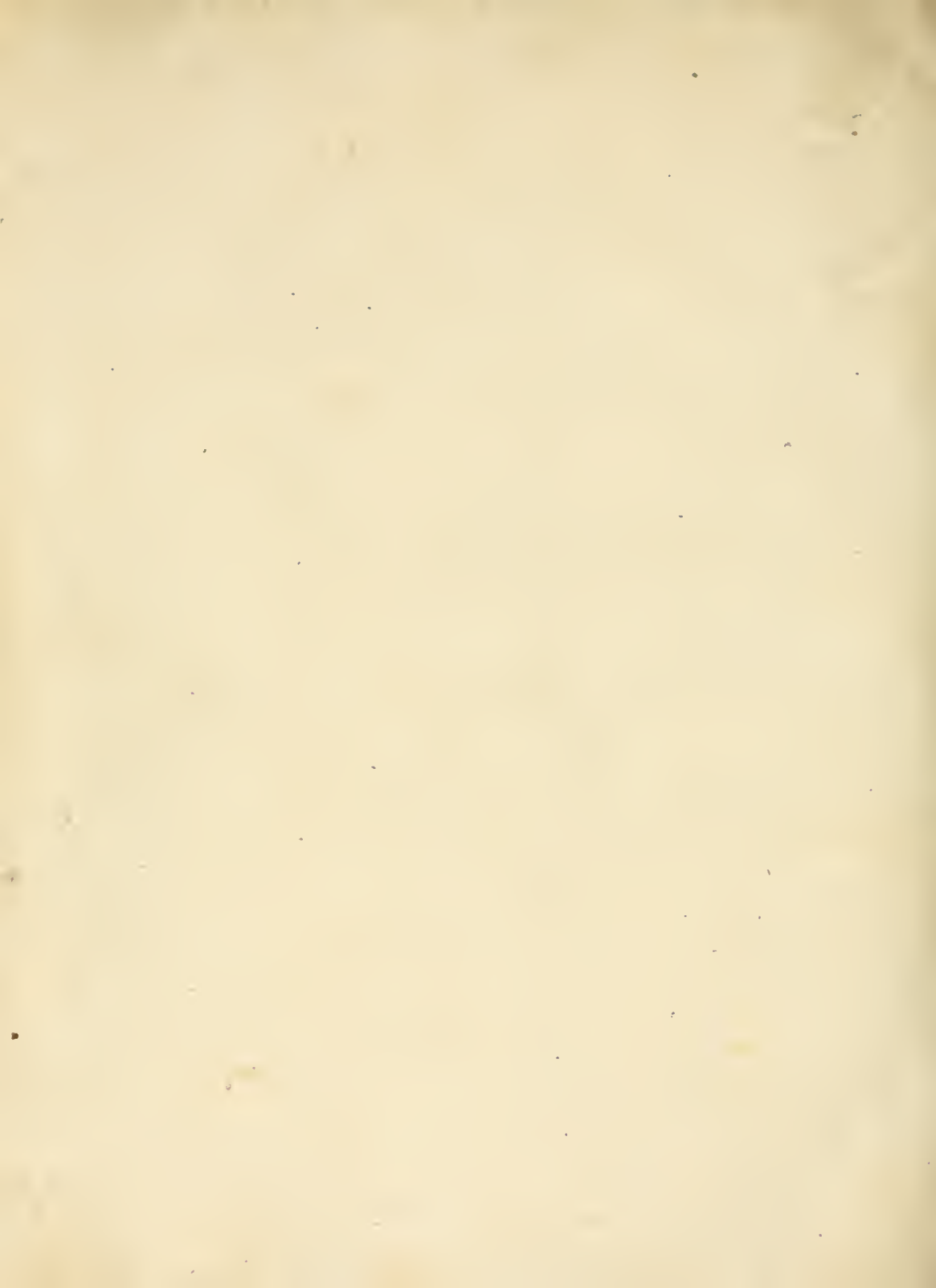
Puyk der Vrouwen.	't zelve O voedsteresse van mijn minne.	487
Lieve Veld-Goddinne.	423 Als ik , ó schoonste aller Vrouwen.	't zelve
Heeft de liefde werten.	't zelve Overwreede Galathé.	438
Rofamonda mijn waerde.	424 Gelijkerwijs een Roosje.	't zelve
Wat heb ik menig nacht.	't zelve Ha vyandin / dielust in 'tmoordenschept.	439
Iuffvrouw waerom.	425 Floramondi in het bloozen.	't zelve
Als Faustina in de min.	't zelve O groote kracht der minne.	440
Van waer komt Phillis.	426 Zullen wy dan nu niet eens wezen.	't zelve
Mijn hertje brand.	't zelve Hoe vaek heb ik mijn zinnen.	441
Zoo veele zoetheyd.	427 Indien ik had een Koningskroon.	't zelve
Ik ben gedwongen.	't zelve Mijn zoete Veld-Godtn.	442
Ach! liefdelooze Maegd.	428 Ach! ach! wat droeve rouw.	't zelve
Hier koom ik voor uw deur.	429 Waer toe of ik mijn zin.	443
O min! hoe trurig.	430 Gelijk den douw verspreyd.	't zelve
Ach brakke rege,	't zelve O mensch vernieuwt in 't Nieuwelaer.	444
Als Philander in het minnen.	431 Vytbuldert woefte wind.	't zelve
Li eve Nachjes.	't zelve De blonde dageract.	445
Waer door is liefde zoet.	432 Al het uytmuntend hoog.	't zelve
Schuyld'er geen medogen.	't zelve Cupido God der minne.	446
Gelijk den mensch van aenbegin.	433 Heer! Aeltje Buur.	't zelve
O Herder die met awe reye.	't zelve Laet ons nu vrolijk zijn.	447
O liefde wiens vermogen.	434 Het wijntje maekt de vreugd.	't zelve
Rofamonde mijn beminde.	't zelve	
Droeve oogen stort.	435 Het harde wreede stael.	
Als ik lazurig blaeuw.	436 Klaegt, treurt, en droevig weent.	
Mijn zoete Silvia.	't zelve Ay Goddelijck geslacht.	

E Y N D E .









SPECIAL

87B

11835-2

